Digitized by Google

D. FRANCISCI
SALGADO
DE SOMOZA,

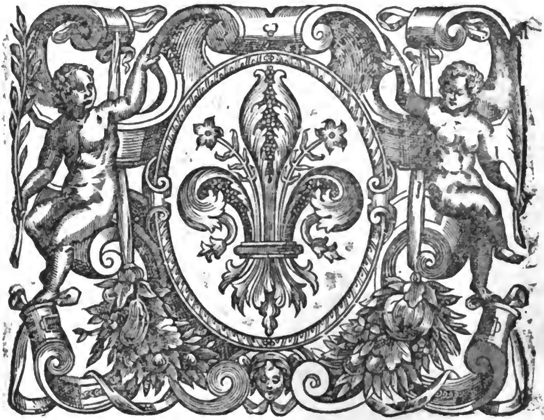
IN REGALI CANCELLARIA
VALLISOLETANA SENATORIS,

LABYRINTHUS
CREDITORUM CONCURRENTIUM

AD LITEM PER DEBITOREM
communem inter illos cauſatam,

TOMUS SECUNDUS.

Editio noviſſima, Antuerpienſi, Veneta, & Francofurtenſi, multò auctior & emendatior.

LUGDUNI,
Sumptibus LAURENTII ANISSON.

M. DC. LXXII.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

Digitized by Google

13.12.F.21

Digitized by Google

B

Digitized by Google

LABYRINTHUS CREDITORUM CONCURRENTIUM AD LITEM,

Per Debitorem Communem inter illos cauſatam.

PARS TERTIA.

CAPUT I.

Graduationis ſententia ſemel in rem judicatam tranſlata, an debitor, vel creditor aliquid noviter opponere valeat, quod vel creditorem infringat, vel graduum ordinem, ſeu prælationem ſubvertat, rei judicatæ exceptione minimè obſtante?

SUMMARIUM.

1 *Sententia graduationis in rem judicatam tranſlata non obſtante, an aliquid novum per debitorem, aut creditorem deductum admittatur, quod vel jus creditorum infringat, vel prælationem ſubvertat.*

2 *Jus denuò deductum, de quo inter eaſdem perſonas in priori graduationis judicio fuit cognitum, rei judicatæ exceptio obſtabit.*

3 *De identitatibus rei judicatæ exceptionem producentibus agitur, remiſſivè.*

4 *Jus non deductum, nec cognitum in priori graduationis judicio, ſi de novo proponatur, non obſtat rei judicatæ exceptio, ſive tunc adeſſet, ſive noviter ſit quæſitum.*

5 & 12 *Si inter creditores tantum de credito & an aliquis creditor ſit, vel non fuit actum exhibitis tamen totius juris inſtrumentis, & ut creditor graduetur, an ei noviter de jure prælationis agenti, rei judicatæ exceptio obſtet.*

6 & 14. *Affirmativa ſententia proponitur, Contraria, verior.*

7 *Expenditur text. in l. duobus 19. ff. de except. rei jud.*

8 & 9. *Expenditur Accurſ.*

10 *Jus, quod poteſt deduci per modum agendi, & excipiendi, ſi deducto per modum excipiendi reus ſuccumbat, non poteſt iterum per modum agendi deducere, ſi tendat ad eundum finem cum exceptio-*

11 *Text. in l. penult. §. Latinus Largus, ff. de except. rei jud. adducitur.*

12 & 13. *Ex nova cauſa novo in judicio deducta, de qua in priori judicio non fuit actum, poteſt noviter agi.*

14 & 15. *Concurſus judicium ad diſcutiendum jura & prælationes creditorum tam cum debitore, quàm ipſis creditoribus ordinatur.*

16 *Creditor in principio concurſus verum eſſe creditorem, potiorem aliis, deducit.*

17 *Creditor de ſuo privilegio, aut prælatione inſtrumentis, aut probationibus docet.*

18 *Repræſentans inſtrumentum, continens exceptionem, eam tacitè opponit.*

19 & 20. *Exceptio, quæ inſtrumento continetur etiamſi expreſsè non opponatur, à judice ex officio admittitur.*

21 *Exceptio, quæ ex cauſa intrinſeca ineſt actioni, debet per actorem evacuari, etiam reo non opponente.*

22 *Inſtrumentum obligationis ab uxore factum, in quo mariti licentia non apparet; judex ex officio repellit, etiamſi exceptionem uxor opponat.*

23 *Actio & exceptio quando ex eodem inſtrumento apparet ſuper eo, poteſt judex pronuntiare, abſque expreſſa oppoſitione.*

24 *Actori, qui in actione deducit exceptionem, incumbit onus probandi exceptionis excluſionem.*

25 *A ſententia, qua quis declaratur creditor, eique gradus poſt alios aſſignatur, non appellans eam approbare videtur.*

26 *Sententia, à qua non eſt appellatum, tranſit in rem judicatam.*

27 *Res judicata facit de albo nigrum, & de falſo verum.*

28 *D. l. ſi duobus, & d. §. Latinus Largus, diſpoſitio non procedit ſervato ſtylo concurſus conſueto, comparendi creditores in judicio concurſus.*

29 *Diſpoſitio prædictorum jurium locum habet, quando creditor ſolùm creditorem eſſe in judicio dixit ratione ſui juris atque hypothecæ fuit controverſum: nihil ſuæ prælatione tacitè aut expreſſè allegavit.*

30 *Sententia non poteſt ferri ſuper cauſa in judicio non deducta, etiamſi ex actis appareat.*

31 *Petens ex una cauſa, & ex alia non deducta in judicio probans non poteſt in eodem judicio obtinere.*

Super nova cauſa non deducta, non eſt lis conteſtata, nec adverſarius, ut ſe poſſit defendere, eſt inſtructus, ibid.

32 *Aſſertur praxis tribunalium circa ſupra dicta.*

33 *Joannis Gutierrez ſententia rejicitur.*

34 *Teſtes deponentes ultra articulos nihil probant, nec ſuper eorum atteſtatione ferri poteſt ſententia.*

35 *Creditor in judicio concurſus omnes prælationis cauſas deducens, ſi aliquas non proſequatur, an poſt ſententiam graduationis poſſit eas proſequi ſine metu exceptionis rei judicatæ.*

36 *Affirmativa ſententia proponitur. & ſeq.*

37 *In actionibus perſonalibus victus ſi in una cauſa ſuccumbat, poteſt ex alia agere.*

38 *In actionibus realibus ſimpliciter victus ex omnibus cauſis victus intelligitur, & noviter agenti obſtat exceptio rei judicatæ.*

39 *L. & an eadem 14. §. 2. ff. de exceptio. rei judic. cum aliis expenditur.*

40 *L. 25. tit. 2. p. 3. expenditur ad ſupra dicta.*

41 *Gregorii Lopez declaratio traditur, & l. licet, 2. C. de judiciis.*

43 *L. & an eadem expenditur, in §. 2. l. penult. Latinus, ff. de exceptio. rei judic. explicatur.*

44 *Res hypothecæ ſubjici poteſt ex pluribus cauſis.*

45 *Res poteſt mihi ex pluribus cauſis deberi.*

46 *Socini Conſil. refertur.*

47 *Res judicata non præjudicat omnibus cauſis deductis in judicio, quum quædam tantum ſunt proſequuta.*

48 *Facti contingentia circa ſupra dicta refertur.*

49 *Dominus directus in emphyteuſis bonis ratione penſionis præfertur omnibus creditoribus, etiam anterioribus.*

50 *Dominus rei, penes debitorem exiſtentis præfertur omnibus creditoribus ſive anterioribus, ſive privilegiatis, & hypothecariis.*

51 *Res judicata non obſtat ſuper non proſequutis, & ſuper non petitis in judicio.*

52 *Gloſſa, & aliorum doctrina expenditur.*

53 & 54. *Res judicatæ exceptio ſemper oritur ex ſententia reſpectu eorum, quæ ſunt proſequuta.*

55 *Refertur controverſia inter Comitem de Alva de Liſte, & D. Didacum de Vera, & ſeqq.*

58 59 60. *Fundamenta Comitis de Alva proponuntur.*

61 *Fundamenta D. Hieronym. de Vera, quibus intendit Comiti obſtare exceptionem rei judicatæ, proponuntur, & ſeqq.*

Facultatis regiæ verba, ad imponendum cenſus recenſentur, ibid.

62 *Rei judicatæ exceptionem in vim dilatoriæ apponens, ſi ſuccumbat, poteſt eam in vim peremptoriæ opponere.*

63 *Refutatur opinio D. Joan. de la Rea contrarium ſentientis.*

65 *Facultas impetrata ad hypothecandum certa bona, vel certum majoratum, non extenditur ad alia.*

66 *Facultas limitata ad certam rem, vel quantitatem, caſum, contractum, aut perſonam denegata intelligitur in aliis.*

67 & 68. *Ad exceptiones, quæ in inſtrumento ſimul continentur, & ex ipſo reſultant allegatæ cenſentur, attendere judex debet, v. n. 110.*

69 *Bari doctrina, ad id expenditur.*

70 *Quando judici eſt notorium actionem non competere, debet reum abſolvere.*

71 *Injuſtitia non enervat vires rei judicatæ, quæ de falſo facit verum & de nigro album.*

72 *Sententia aſſignat gradum creditori comparenti in concurſum per neceſſarium antecedens, eum eſſe creditorem, declaraſſe videtur.*

73 *Sententia non facit rem judicatam in præſuppoſitis in ea niſi præſuppoſita veniant in neceſſariam conſequentiam, vide nu. 98.*

74 *Sententia, quando neceſſariò aliquid ſupponit, ad illud ſe extendit.*

75 *Qualitas ſine ſubjecto eſſe non poteſt.*

76 & 77. *Sententia lata ſuper principali cenſetur lata ſuper articulo incidenti incompatibili cum principali.*

78 *Determinatio Senatus Valliſoletani traditur in favorem Comitis de Alva.*

79 *Comparatur deciſio, & oſtenditur novum jus quo utebatur D. Comes non fuiſſe deductum in priori judicio graduationis, & ſeqq.*

80 *Victo ex una cauſa, noviter ex diverſa agenti non obſtat exceptio rei judicatæ.*

81 & 82. *Exceptio conſiſtens in facto per externam allegationem, & probationem debet conſtare, & ſuper ea cauſæ cognitio adhiberi.*

83 *Facultatis aliqua verba ponderantur.*

84 *Duos majoratus, aut duas dignitates habens ad cognoſcendum cujus contemplatione actus fiat; attenditur denominatio.*

85 *Obligationis verba ponderantur, virtute facultatis regiæ facta.*

86 *Separationis bonorum exceptio etiam poſt rem judicatam admittitur, cum ſit modificativa.*

87 *Heres ſemel jam condemnatus ad ſolutionem crediti hereditarii poteſt opponere de inventario, à ſe confecto.*

89 *Diſpoſitio geſta ſub cauſa, quæ à gerente ſupponitur vera, ſi detegatur falſa, nulla redditur ob defectum conſenſus.*

90 *Tranſactio facta per conſanguineos cum aliquo tanquam filio legitimato, nulla redditur, ſi appareat filium non eſſe defuncti, de cujus bonis agitur.*

91 *Idem quum legitimatio apparet nulla, vel falſa.*

92 *Tranſactio inita à communitate cum tertio immunem aſſeverante, ſi conſtet de falſa cauſa, nulla redditur.*

93 *Diviſio bonorum facta inter agnatos vigore laudi prolati, ſi detegatur non agnatus, annullatur diviſio, & laudum.*

94 *Contrahens cum aliquo tanquam herede, & vigore iſtius qualitatis, ſi non ſit heres contractus annullatur.*

95 *Tranſactio facta cum aliquo, tanquam cum fratre, ſi talis non eſſe appareat, contractus annullatur.*

96 *Diſpoſitio annullatur, ſi ſuppoſitum detegatur falſum.*

97 *Sententia ceſſat, ſententiæ cauſa ceſſante.*

98 *Sententia facit rem judicatam ſuper ſuppoſito in ea, quando veniunt in neceſſarium antecedens, vel conſequens, ſi ſuppoſita deducantur in judicium, & ſuper iis cauſæ cognitio adhibeatur.*

99 *Res judicata ut obſtet, requiritur, ut tam ex parte actoris, & rei, quàm ex parte judicis de omnibus ſit plenè cognitum.*

100 *Diſpoſitio tunc operatur ſuper ſuppoſito veniente in neceſſariam conſequentiam, quando ſuppoſitum dependet ex mera voluntate gerentis.*

101 *Judex in iis, quæ in judicium deducta non ſunt, nihil poteſt diffinire.*

102 *Sententia abſque cauſæ cognitione lata, nulla eſt ipſo jure.*

103 *Gratiani ſententia in confirmationem adducitur.*

104 *Rei judicatæ exceptio oritur, quando Judex ſententiam fert ſuper principali, quamvis non reprobaverit exceptionem, de qua plenè fuit cognitum.*

105 *Sententia lata ſuper principali tunc cenſetur lata ſuper incidenti incompatibili cum principali, quando articulus incidit in judicium, & deducitur.*

106 Ex-

Digitized by Google

106 *Exceptio, quod quis non erat creditor ad bona majoratus, quæ nec fuit oppoſita, nec de ea cognitum, non potuit in ſententia graduationis tacitè comprehendi.*
107 *Judex, qui de exceptione appoſita non cognovit, de ea non intelligitur judicaſſe.*
108 *Argumentis in contrarium adductis reſpondetur, & ſeqq.*
109 *Bartoli doctrina explicatur adducta, n. 29.*
110 *Exceptiones, quæ ex inſtrumento reſultant, Judex attendere debet, etiamſi à parte non opponantur, quando eſt in favorem ipſius, qui inſtrumentum produxit.*
111 *Ex præſentatione inſtrumenti inducitur exceptionis oppoſitio.*
112 *Exceptio ut operetur debet opponi à parte, aliàs omiſſa intelligitur, & in re judicata non comprehenſa.*
113 *Si ex inſtrumento conſtat mulierem eſſe nuptam, & non interveniſſe licentiam viri, Judex poteſt exceptionem in conſideratione habere, & ſi mulier ſit condemnata, poteſt denuo de ea opponere.*
114 *Exceptionem apparentem ex inſtrumento, ex quo actor egit, Judex videtur non attendiſſe, ſi pro actione pronuntiavit.*
115 *Exceptio, quæ externa eget probatione, non poteſt dici ex inſtrumento conſtare.*
116 & 117. *Defenſio minus plena præſervat ſucceſſores majoratus à re judicata.*
118 & 119. *Re judicata contra tertium obtenta à creditore, ut vel cenſum recognoſcat, vel hypothecam dimittat, an reſolvatur per aliam rem judicatam obtentam à principali declarantem illum creditorem jam fuiſſe ſolutum.*
120 *Negativa ſententia proponitur.*
121 & 168. *Sententia Senatus, à qua ſupplicari non poteſt, eſt omnino irretractabilis, etiam per quamcumque nullitatem, etiam notoriam, & ex actis apparentem, dempto citationis defectu.*
L. 4. tit. 17. lib. recopilat. annotatur, ibidem, & n. 168.
122 *Executoriæ duæ ſi ad invicem contrariæ reperiantur an in electione judicis ſit, quam maluerit, ſequi. Negativè, & verius, 169.*
123 *Executoriæ duæ contrariæ poſſunt eſſe validæ reſpectu diverſarum perſonarum, expenditur, l. ſi cum uno 22. ff. de except. rei judic.*
124 *Sententiæ contrariæ etiam ſuper eodem facto tolerantur inter diverſas perſonas.*
L. nam etſi 15. §. ſi filius qui ff. de inofficio. teſtam. expenditur, & l. cum filius 78. ff. de leg. 2. l. cum duobus Cod. de inofficioſ. teſtam. ponderantur, ibid.
125 *Obligatione perſonali extincta, adhuc poteſt durare hypotheca.*
L. 2. Cod. de evictione pignorat. adducitur, ibidem.
126 *Solutione omnis tollitur obligatio, ac jus hypothecæ reſolvitur.*
127 & 148. *Condictionem indebiti excludit auctoritas rei judicatæ.*
128 *Authoris judicium proponitur circa hanc controverſiam.*
129 *Comprobatur, cum ſeqq.*
130 *Solutione ejus, quod debetur, omnis tollitur obligatio, principalis, & acceſſoria, fidejuſſoria, hypothecaria.*
131 *Principale ubi non ſubſiſtit, nec ea quæ ſequuntur locum habent.*
132 *Per ſententiam ſi quis declaratur creditor eſſe, vel non eſſe, jure vel injuria judicis diſſolvitur, vel ſubſiſtit hypotheca reſpectivè.*
Jura plurima ponderantur, ibid.
133 *Extincto creditorum jure, non ſubſiſtit hypotheca penes ipſum debitorem, aut tertium exiſtens.*
134 *Bona fides non patitur, ſemel exactum, iterum exigi.*
135 & 146. *Abſque ulla juris fallentia.*
136 *Semel ſolventi, ſi iterum authoritate rei judicatæ ſolvat, datur repetitio.*
137 *Condictio indebiti, vel ſine cauſa etiam cum juramento non poteſt renunciari.*
138 *Res judicata, cujus virtute, quod antea ſolutum habebat, quis ſolvit, non obſtat debitori repetenti.*
139 & 143 *Condictio ſine cauſa datur ei, qui authoritate rei judicatæ indebitum ſolvit, non condictio indebiti.*
140 *L. in l. commodato 17. §. ſin. ff. commodati explicatur.*
141 *L. 2. Cod. de re judicata cum aliis explicatur.*
142 *Res judicata ceſſat cauſa ceſſante, & lata ſub ſuppoſitione, quæ detegitur falſa.*
143 *Solutum indebite per condemnatum non repetitur per condictionem ob rei judicatæ authoritatem; ſed per condictionem ſine cauſa.*
144 *L. ſi falſò, ff. de condict. ſine cauſa, explicatur.*
145 *Solventi virtute rei judicatæ, quod ſolutum habebat; datur repetitio ex condict. ſine cauſa. & ſeqq.*
147 *Conciliantur jura adducta, n. 127.*
148 & 149. *Solventi indebitè ex re judicata datur condictio ex cauſa: qui ſi adhuc non ſolvit actione de dolo, impedit executionem rei judicatæ.*
150 *Æquitas novi caſus, novum inducit remedium.*
151 *Res judicata, per quam creditor contra debitorem obtinuit, tanquam verè creditor ceſſat, ſi poſtea detegatur, nec fuiſſe creditorem, nec debitum extitiſſe.*
152 *Ceſſante cauſa, in qua fundatur ſententia, ceſſant ipſius ſententiæ effectus.*
153 *Solutum virtute ſententiæ repetitur, ſi detegatur jam antea ſolutum fuiſſe.*
154 *Sententia per condictionem ſine cauſa non redarguitur injuſtitia, aut iniquitate, ſed de cauſa ceſſante, & de ſuppoſito poſtmodum apparente falſo, & ſeqq.*
155 *Debitor cenſuarius ad totam cenſus ſolutionem condemnatus, ſi poſtea de pacti redemptione appareat, habet redditiuum repetitionem.*
156 & 157. *Per exceptionem cauſa ceſſante, vel ſuppoſito falſo, impugnatur directè res judicata; ſed temperatur, & modificatur.*
158 & 159. *Bartol. expenditur doctrina, & aliorum.*
160 & 161. *Gratiani doctrina traditur.*
162 *Repetitio ſi datur ejus, quod ſolutum, eſt, multò magis impeditur executio.*
163 *Retentio facilius conceditur, quàm actio.*
164 *Sententia graduationis lata ſub ſuppoſito, quem eſſe creditorem, ſi ſuppoſitio detegitur falſa, reſolvitur.*
165 *Sententia contra tertium poſſeſſorem obtenta, ut vel rem dimittat, vel cenſum recognoſcat, variabilis eſt, & mutationi ſubjecta.*
166 *Dimiſſio hypothecæ etiam poſt recognitionem factam à condemnato eſt admittenda.*
167 *Res judicata ſuper jure ſui natura variabili non eſt pepetua.*
168 *Argumentis in contrarium reſpondetur, ac interpretatur, l. 4. tit. 17. lib. 4. recopil.*
Diſpoſitio d. leg. 4. ſolum ademit cauſam nullitatis poſt ſententiam reviſionis, non verò caſus tangentes jus partium principale, ex quibus jure communi, & regio ſententia ſolet infringi, ibid.
169 *Argumento ſecundo num. 121. adducto reſpondetur, & ſeqq.*
171 *Res judicata contra rem judicatam regulariter non tenet.*
172 *Invectiva contra judices ſtricti juris rigore judicata contra æquitatem naturalem adhærentes, adducitur.*
173 & 174. *Refutatur judicium exiſtimantium, primam rem judicatam ſequendam eſſe, quando ſecunda fuit injuſta.*
175 *Sententia, qua creditor declaratur creditorem non eſſe ſive jure, ſive injuria judicis operatur effectum diſſolvendi hypothecam.*

176 *Duæ res judicatæ ſuper eodem jure contrariæ ſuſtinentur, quando jus, & actio dividitur inter diverſas perſonas, & quælibet jus & actionem habet independenter ab alio.*

177 *Jura, & actiones hæreditariæ dividuntur inter hæredes ipſo jure pro portionibus hæreditariis.*

178 *Res judicata contra unum non nocet, non prodeſt quoad portionem alicujus.*

179 *Res judicata in juribus individuis, inſeparabiliter connexis quoad omnes operatur.*

180 *Tertio argumento reſpondetur.*

181 *Res judicata ut obſtet, ſufficit, quod eadem ſit perſona verè, vel interpretativè.*

182 *Sententia lata pro reo principali, prodeſt fidejuſſori.*

183 *Sententia lata ſuper principali diſtruit antea latam ſuper acceſſoriè connexo, & inſeparaliter dependenti.*

184 *Hypotheca non poteſt ſubſiſtere obligationi principali deficiente.*

185 *Qualitas ſine ſubjecto eſſe non poteſt.*

186 *Acceſſorium perit cum principali.*

187 *Fidejuſſore condemnato ad ſolutionem, ſi poſtea inter creditorem, & debitorem fiat concordia prodeſt fidejuſſori, re judicata non obſtante.*

188 & 189. *Res judicata obtenta ſuper principali operatur ſuper acceſſoriis, & inſeparabiliter dependentibus ab ipſo jure principali.*

190 *Bona fides non patitur, ut ſemel exactum, iterum exigatur, etiam per rem judicatam.*

191 & 192. *L. 2. C. de evict. pign. interpretatur, n. 125. adducta.*

192 *Præſcriptio actionem, & obligationem excludit ope exceptionis, & ſeqq.*

193 *Præſcriptionis exceptio, ſi expreſsè non opponatur, ſequi poteſt præſcribendi condemnatio.*

194 *Argumento adducto, num. 176. reſpondetur.*

195 *Sententia lata contra tertium rei hypothecatæ poſſeſſorem, ut vel rem remittat, vel cenſum recognoſcat, ceſſat ob rem judicatam ſupervenientem, declarantem debitorem principalem jam ſolviſſe.*

196 *Abſurda, quæ ſequerentur, quæ ſententia in dicto caſu ob novam ſupervenientiam non ceſſaret, referuntur, & ſeqq.*

200 *Res judicata per crediotrem obtenta in uno judicio contra principalem debitorem, per quam creditum qualificatur, non nocet tertio rei hypothecatæ poſſeſſori.*

201 *Res judicata ſive in via ordinaria, ſive in executiva, obtenta per creditorem contra debitorem, in alio & diverſo judicio contra concurſum non officit cæteris creditoribus, quominus eam impugnare poſſint.*

1 SÆpiſſimè ſolet contingere, ut poſtquam in ju-
dicio concurſus per debitorem communem for-
mato, & inter ipſum, ejus creditores, vel inter iſtos
tantum de juribus & antelationibus, controverſum
fuit lata jam ſententia graduationis in rem judicatam
tranſlata debitorem ipſum aliquid denuo objicere, in-
tùs alicujus creditoris jam graduati jus tangens certan-
tem ipſum non potuiſſe inter cæteros graduari, eo
quod in rei veritate creditor non ſit, nec jus aliquod
ad bona debitoris prætendere potuiſſet, nec non cre-
ditor aliquis cui inter cæteros gradus infimum aſſigna-
vit ſententia, nunc noviter prætendit ſibi potiorem
& anteriorem locum in ea deberi, & aliis anteferri,
è contrario verò alii quorum intereſt ad rei judicatæ
refugium confugiunt, rei judicatæ exceptionem op-
ponentes, & huic præterea novæ prætenſioni cuilibet
debitoris, aut creditorum reſpectivè fore audientiam
denegandam contendunt. Pro cujus difficultatis reſo-
2 lutione tres erunt breviter regulæ conſtituendæ: pri-
ma, quando de eodem jure aut exceptione qua non
denuo poſt ſententiam graduationis uti vult debitor ad-
verſus creditorem aliquem, vel creditor adverſus alios
creditores ſimul graduatos, fuit deductum & oppoſi-
tum, & de eo cognitum inter eaſdem perſonas in priori
graduationis judicio; quo caſu nullo modo poteſt ite-
rum controverti, nec admitti, rei judicatæ exceptione
obſtante, nec aliter modus litium multiplicatus, ſum-
mam atque inexplicabilem faciat difficultatem, ut in-
quit textus *in leg. ſingulis controverſiis ſingulas actiones
unumque judicatæ finem ſufficere, 6. ff. de except. rei
judicatæ*, multa diximus circa tres identitates exceptio- 3
nem rei judicatæ producentes in noſtris comment.
de retent. Bullarum 1. part. c. 12. ex n. 18. cum ſeqq.
quod vulgare eſt ex toto *tit. ff. de except. rei judicatæ.*
Secunda regula eſt, quando cauſa, & jus, quo nunc 4
agit debitor, aut creditor, non fuit deductum, nec
de eo cognitum inter partes, & judicem, in priori
judicio graduationis, ut hoc caſu eiſdem noviter agen-
tibus, aut excipientibus, non obſtet graduationis ſen-
tentiæ exceptio, ſive hoc jus tunc ſimul abeſſet, ſive
noviter eis fuerit legitimè quæſitum, quia ex alia di-
verſa cauſa, & diverſo jure poteſt victus denuo agere,
vel excipere; ad latiſſimè per nos tradita in noſtris com-
mentariis, *de retent. Bullar. 1. p. d. c. 12. ex n. 5. & 10.*
Sed an huic regulæ adaptari poſſit celebris illa quæ- 5
ſtio, an & quando formato judicio concurſus per de-
bitorem, convocantem ad illud ſuos creditores, ut
jura ſua, & credita deducerent, unus ex eis inſtru-
menta, ex quibus ſuum conſtabat creditum, & hypo-
thecam, exhibuit, fuit controverſum ſuper ſuo jure,
an ſit creditor, vel non oppoſitis exceptionibus, huc
dumtaxat tendentibus, tandem obtinuit, & fuit in ſen-
tentia graduationis locus poſt alios creditores aſſigna-
tus; poſtmodum re jam ita judicata, noviter agit ad-
verſus aliquos creditores de jure prælationis, eumque
illis anteriorem eſſe contendentem; an obtinere debe-
bit, nulla rei judicatæ eidem exceptione obſtante. Et
videtur quod ſic, tum quia hæc qualitas, & jus præla- 6
tionis nec deductum adhuc fuit, nec inter eum, & cæte-
ros creditores ſpecialiter controverſum, in priori gra-
duationis judicio; & aliud tunc actum fuit, aliud nunc,
ex *l. ſi mater, §. ſi quis inter*, ibi, *aliud videri tunc pe-
titum, aliud nunc, ff. de except. rei jud. l. ſi quis ad exhi-
bend.* 18. ibi: *Exceptio locum non habet, quia alia res
eſt, l. ſi ex teſtamento*, 20. ibi, *nec obſtaturam exceptio-
nem, quod non ſit petitum, quod nec actor petere putaſſet
nec judex in judicio ſenſiſſet, & in l. ſi cum teſtam.* 21.
ibi, *quia nec litigatores, nec judex de alio, quam de ar-
gento actum intelligant. ff. de except. rei jud.*
Et in noſtris terminis duo ſunt jura valde ſingularia, 7
quæ videntur expreſſa *in l. duobus 19. ff. de except. rei
judic.* ubi pignus duobus creditoribus à debitore diverſis
temporibus fuit datum, poſterior adverſus priorem tem-
pore egit de pignore; putà, an ſit creditor hypothe-
carius, an non, & ſic actione hypothecaria, & obti-
nuit; poſteà victus contra vincentem denuo movit quæ-
ſtionem prælationis, & anterioritatis; reſpondet con-
ſultus diſtinguens inter hanc prælationis exceptionem
oppoſitam, & controverſam jam in primo judicio;
aut non oppoſitam; verba textus hæc ſunc: Duobus di-
verſis temporibus eandem rem pignori dedit, egit poſte-
rior cum priore pignoratitia, & obtinuit, mox ille
agere ſimili actioni inſtituit; quæſitum eſt, an exceptio
rei judicatæ obſtaret, reſpondi, ſi oppoſuerit exceptio-
nem rei ſibi ante pignoratæ, & nihil aliud novum &
validum adjecit, ſine dubio obſtabit, eandem enim quæ-
ſtionem revocat in judicium, ubi gloſſa, & celebris, & 8
communiter ab omnibus recepta, ibi, in verbo, *obſta-
ret*, ſic ait: Reſpondi ſic, ſi oppoſuerat, ſcilicet in primo
judicio, & ſic de jure ſuo quæſitum fuit, ſed ſi victus facti
ignorantia, vel juris non oppoſuerit, exceptionem obſta-
bit, ut *infr. eod. l. penult. §. Latin.* ibi, *cum autem*, &c.
& *eadem gloſſa*, verbo, *quæſtionem*, ita ait: Ergo datur in-
telligi, quod ſimpliciter ſe defenderat, non oppoſita illa
excep-

Digitized by Google

exceptione, quod iteratò poſſit audiri, ſed cur qui
jam ſimpliciter egit, amplius non auditur, ut *ſuprà*
eod. l. ſi major, *§. denique reſponde*, ibi, ſimpliciter
agendo dominium qualecumque, & undecumque in
judicium deduxit; hic autem de pignore diſputavit
tantum, non de prælationis jure, &c. Et ita Paulus
Dinus, & communiter omnes Doctores hunc legem
10 intelligunt, & ſumunt, quod quando eſt aliquod jus,
quod poteſt in judicium deduci per modum agendi, &
per modum excipiendi, ſi primo fuit deductum per
modum excipiendi, & ſuper illo ſuccubuit reus, non
poteſt iterum deduci ab eodem per modum agendi, ſi
tendit ad eundem finem cum exceptione.

11 Quod apertiùs probatur *in l. penult. §. Latin. Larg.*
ff. de except. rei jud. ibi: His itaque geſtis poſterior
Titii creditor jus ſuum (hypothecari ut rectè exponit
gloſſa ibi) perſecutus eſt, & obtinuit, poſt hoc autem
judicium Mævius, hæres reperit in bonis avitis
Chirographum ejuſdem Titii, ante multos annos conſcriptum,
per quod apparuit eum fundum, qui in
cauſam tranſactionis venerat etiam avo ſuo ab eodem
Titio fuiſſe obligatum; cum ergo conſtet prius avo
Mævii hæredis in obligationem eundem fundum datum
de quo Mævius ſuperatus eſt; quæro an jus avi ſui,
quod tunc, cum de eodem fundo ageretur, ignorabat,
nulla exceptione appoſita exequi poſſit, reſpondi
&c. non obeſſet ei exceptid, nihil enim in ſuo judicio
de jure ejus ſtatutum eſt, cum autem pignoratitia actum
eſt adverſus priorem creditorem, poteſt fieri, ut de
jure poſſeſſoris non ſit quæſitum, quia non ut in proprietatis
quæſtióne, quod meum eſt, alterius non eſt;
ita in obligatione utique conſequens eſt, ut non ſit
alii obligatum, quod hic probavit ſibi teneri, & probabilius
dicitur non obſtare exceptionem, quoniam jure
poſſeſſoris quæſitum non eſt, ſed de ſola obligatio-
12 ne, &c. Quare habemus jura expreſſa etiam in fortioribus
terminis, quod quando agitur inter creditores
ſuper ſimplici quæſtione hypothecæ, hoc eſt, an alicui
ſit etiam res hypothecata, vel non, & ſic de ſola rei
obligatione, omiſſa qualitate antelationis, & prælationis
inter eos, poteſt inſuper victus adverſus poſteriorem
obtinentem denuo in judicium deducere iſtud prælationis
jus, & de ea conſtito ſubvertetur, & reformabitur
ſententiæ graduatio, & iſti aſſignabitur anterior
13 locus, juxta tempus, & privilegium ſui crediti; cum ex
nova cauſa, noviter deducta de qua in priori judicio
nec oppoſitum, nec controverſum fuit, & per conſequens,
nec deciſum per ſententiam graduationis, agat
iſte creditor.

14 Sed nihilominus in noſtris ſtrictis terminis judicii concurſus,
attenta ejus natura, contrarium eſſe judicandum
arbitramur: nam licet prædictorum jurium nempe
d. leg. duobus, & d. §. Latinus Largus, diſpoſitio
veriſſima ſit, procedunt tamen in judicio particulari,
quando debitor, ſeu creditor cum alio creditore contendit
ſuper jure hypothecæ, & an ſit creditor, vel non,
quod quidem facillimè ſeparari poteſt à jure prælationis,
& facile omitti ejus controverſia in hujuſmodi judicio,
& in illud antelationis jus non deducit, atque ideo nec
ſequi ſuper eo condemnationem, & judicis ſententiam,
quo caſu indubiè de eo poteſt agi in novi judicio, cum
de alia re diverſa omninò noviter agatur, & in judi-
15 cium deduci intelligatur; At in hoc judicio univerſali
concurſus via hæc, diſtinctio, & jurium ſeparatio
dari poteſt, cum ſit ordinatum ad duo ſimul, nempe
ad diſcutienda jura creditorum comparentium, tam
inter debitorem, & creditores, quàm inter ipſos condemnet
creditores, quorum intereſt, plures non adeſſe,
ad invicem ſe excludere à bonorum debitoris participatione,
ut cæteris bona ejus ſufficere valeant, necnon
ſimul ut ſinguli de ſua prælatione doceant, excluſivè ad
alios, unoquoque prætendente aliis cæteris quibuſli-
bet anteferri, & potiori loco gradum in ſententia obti- 16
nere, & propterea quilibet, ſtatim quod comparet,
hæc duo à principio deducit, ſed verum creditorem eſſe,
& cæteris potiorem. Prout altius oſtendimus *ſuprà 1.*
part. cap. 2. & nu. 7. cum ſeqq. & per totum cap. & cap.
4. per totum, & maximè *num. 20. verſic. repugnat*
etenim natura cauſa, &c.

Deinde unuſquiſque creditor ſua exhibet crediti in- 17
ſtrumenta, vel aliter probat, ex quibus ſimul de ſuo privilegio,
aut prioritate, ſaltim temporis, docet: ex quo
poteſt Judex rectè judicium ſuum formare. Ex doctrina 18
Bartol. *in l. 2. ff. de except.* dicens: quod is qui præſentat
inſtrumentum ex quo ſua exceptio conſtat, videtur
opponere, & non eget alia oppoſitione expreſſa; ut Judex
ſuper ea determinare valeat, idem probatur ex textu
in l. cum qui ita, §. qui ita, & ibi Bartol. *ff. de verbor.*
obligat. per quem dicit, quod exceptio non oppoſita, ſi 19
tamen conſtat ex eadem ſcriptura, à judice ex officio
habetur in conſideratione, ſequitur Manguilius *in tract.*
de evictionibus quæſt. 47. num. 11. ubi cum exceptio 20
ex cauſa intrinſeca ineſt actioni deductæ, debet per
actorem evacuari, etiam reo non opponente, ut per
Bald. & Alexand. *in leg. filia licet, in princip. Cod. de*
collatione, & poſt alios Cumia in ritibus Magnæ Curiæ,
capite 38. *nu.* 39. *fol.* 173. & quod quando ex 21
inſpectione ipſius inſtrumenti apparet de exceptione,
nulla ſit neceſſaria exceptionis illius oppoſitio expreſſa,
ſed eam poteſt Judex ex officio attendere, probant ſingulariter
Alexand. *in l. 4. §. condemnatum n. 4. ff. de*
re jud. Hyppolit. *in pract. §. ult. quæſt. nu.* 4. Avendanus
cap. 16. prætorum nu. 11. *lib.* 1. Rodericus Xuarez
in leg. poſt rem pag. 330. *in principio, & pag.* 326. *verſic.*
ſed pro evidentia, n. 38. quos refert, & ſequitur Azevedus
in leg. 3. tit. 3. n. 33. lib. 5. recopilat. ubi reddit 22
exemplum de inſtrumento obligationis factæ ab uxore,
ſi proceſſu conſtat eo tempore nuptam eſſe, de licentia
tamen mariti non conſtat, ut ſit per judicem deneganda
executio ex officio, etiamſi uxor executionem illam
non opponat expreſsè, & in eodem caſu probat
poſt alios Gutierrez *de juram. confirmat.* 1. *part. cap.* 1.
ex n. 35. cum ſeq. & quia quando actio, & exceptio 23
conſtat eodem inſtrumento, ſuper ea poteſt Judex pronuntiare,
abſque alia exceptionis expreſſa oppoſitione,
prout ex plurimis Doctoribus, firmavimus in noſtris
Comment. *de Regia protect. 4. part. cap. 7. ex n. 99.*
cum ſeq. & eadem 4. part. cap. 13. n. 48. Mareſcotus
variar. reſolut. libro 2. cap. 1. n. 24. ubi quod actori, 24
qui in actione deducit exceptionem, incumbit onus
probandi excluſionem exceptionis, quia ſuo ſe ligone
percutit.

Deſuper cum ſubſequatur ſententia, qua quis decla- 25
ratur creditor, & ſimul ei aſſignatur gradus poſt alios
creditores, etiam de jure poſteriores, & eidem ſententia
intimatur, à qua ſi ipſe non appellat, ſibi imputet,
ei conſentire videtur, & tranſit in rem judicatam,
appellare enim debuiſtis, ſi ſententia vobis diſplicebat,
ut inquit text. *in l. Cod. ſi ſæpius in integ. reſtitut.*
poſtulet.

Si appellat, & fuit confirmata, jam legitimè tran- 26
ſivit in rem judicatam, quam retractare non poteſt,
ejuſdem exceptionis, vel actionis virtute, nec eandem
quæſtionem in judicium revocare; cum omnes
identitates concurrant, ut ei obſtet rei judicatæ exceptio,
deduxit enim in judicium prælationem, & anterioritatem
ſuam probavit ex inſtrumentis exhibitis, aut
aliter probavit, adhibita fuit cauſæ cognitio, & ſuper
toto per judicem terminatio in rem judicatam tranſlata,
non eſt amplius de quo conqueri poſſit, cum res
judicata de albo faciat nigrum, & de falſo verum, 27
l. ſi non ſortem, §. hæredi, ff. conditione indebiti,
leg. cum putarem ff. famil. erciſcund. l. ingenuum, ff.
de ſtatu homin. l. res judicata, ff. de reg. jur. l. 1. *Codic.*

quando provocare non eſt neceſſ. Maſcardus *de probat. concluſ.* 1296. *à n.* 14. *cum ſeq.* Surdus *deciſ.* 170. *n.* 15. *& deciſ.* 289. *n.* 1. *& conſil.* 35. *n.* 2. Ant. Monach. Florent. *deciſ.* 81. *n.* 1. *& ex n.* 24. Marius Antonius *variat. reſolut. lib.* 1. *reſol.* 76. *num.* 2. *& reſol.* 94. *num.* 11.

28 Quare ſi judicium concurſus juxta modum prædictum, & ſtilum uſitatum progrediatur inter creditores, non video, quo jure procedere poſſit diſpoſitio text. *in d. l. duobus diverſis temporibus, & penult. Latinus Largus ff. de except. rei jud.* at verò ſi fortè contingat
29 mutato curſu ſtili naturali, & uſitato judicii credito comparens ſe eſſe creditorem dumtaxat dixerit, & nihil ſuper prælatione ſui crediti allegaverit, atque pariter debitor, & cæteri creditores, litem cum eo proſequantur ſuper ſola controverſia, an creditor ſit, vel non, vel an ſit pignoratitius creditor, vel nec ne: Tunc proculdubio locum habere cenſeo diſpoſitionem prædictorum jurium, ad hunc caſum expreſſiſſima ſunt, ut poſtmodum quandocumque poſſit creditor ipſe denuo in judicium deducere jus prælationis, & anterioritatis, cum de eo non fuerit oppoſitum, deductum, aut non proſequutum, aut controverſum, non obſtante ſententia graduationis, in qua gradum ſimul Judex creditori hujuſmodi aſſignavit inferiorem, qui adhuc attendi non debet, nec facit rem judicatam, tum quia lata fuit ultra petita, & ultra libellum, & proſequuta, nec ſuper eodem jure lis fuit conteſtata, nec adhibita cauſæ cognitio, nec ſuper eo jure creditor inſtrui potuit, nec defendi, & ſic eidem nihil obſtat prædictæ ſententiæ, nec rei judicatæ exceptio, quoniam ſuper
30 cauſa non deducta, nec inter partes ventilata, etiamſi de ea conſtet in actis per teſtium, aut inſtrumentorum probationem, ferri non poteſt ſententia, ex ſingulari textu *in l. qui habebat, ff. de inſtitor. action. l.* 1. *ff. ſi menſ. falſ. mod. dixer. cap. Abbate ſanè, de ſent. & re jud. libro* 6. per quæ jura hæc eſt communis opinio, ut plures referens teſtatur Anton. Gom. *in l.* 45. *Taur. n.* 159. Menoch. *de arbitrar. jud. lib.* 1. optimè poſt plures alios comprobat Mexia *in l. Regia Toleti, de los terminos, in* 9. *fundamento* 1. *part. n.* 13. *&* 14. *& n.* 15. latiſſimè eleganter proſequitur Alvarez, Valaſcus *de jure emphyteut.* 1. *part. queſt.* 6. *ex n.* 11. *cum multis ſeqq.* poſt Pinellum,
31 Jaſonem & alios plures abundè tractantes, & verius defendentes contra alios, quoad etiam ubi judicatur veritate comperta, petens ex una cauſa, & probans ex alia non deducta, non poteſt in eodem judicio ex hac ferri ſententia, nec obtinere, ſed debet jus ei reſervari in aliud judicium, quia ſuper nova cauſa antea non deducta, nec lis fuit conteſtata, nec adverſarius fuit inſtructus, ut ſe poſſit defendere contra eam, opponere, & fortè probare, & ita communiter in ſupre-
32 mis tribunalibus quotidie practicamus, & paſſim ad patris ſic indefenſæ inſtantiam repellere mandamus probationes hujuſmodi factas ſuper articulis additis, non deductis in libello, nec in litis diſcurſu, & de quibus inſtrui non potuit adverſarius rejiciuntur, quæ ratio invincibils eſt, quidquid eam velit, cavillare Gutierr.
33 practicarum libro 1. *queſt.* 100. *per totam*, qui *n. fin.* eam effugere volens perperam dixit, iterum ſuper eadem nova cauſa non deducta, ſed probata, contraria probatio ſit admittenda inſtante adverſario, ex quo fatetur novam litem, & cauſæ cognitionem adhibendas ſuper nova cauſa, à quo cavendum eſt; conſtat
34 etiam quia teſtes deponentes ultra articulos nihil probare, nec eſſe ex eorum atteſtatione ferendam ſententiam, ut per jura, & innumerabiles Doctores, tenet & latè proſequitur, per ampliationes, limitationes, Farinacius *de teſtibus, queſt.* 71. *ex num.* 1. *cum ſeq.* & pro hac vera doctrina urgent ea omnia jura, & doctrinæ ſcriptæ ſuperiùs à principio hujus cap.

Sed quando creditor comparuit in judicio concur- 35
ſus, & omnes cauſas prælationis deduxit, non tamen omnes proſequutæ fuere, an ſuper non proſequutis poterit poſt ſententiam graduationis iterum eas deducere abſque metu rei judicatæ, & puto poſſe, prout abundè diſputantes probavimus *in noſtris comment. de ſupplicatione ad Sanct.* 1. *part. cap.* 12. *per totum*, ubi 36
ſingulariſſimas doctrinas in propoſito reperies, de quibus ulterius inferius agendum erit; quibus adde mirabilia jura diſtinguentia inter actiones perſonales, & actiones reales, ut in illis ſi ſimpliciter agatur, & una cauſa deducatur, & proſequatur; poteſt victus 37
iterum ex alia agere, in iſtis autem ſi ſimpliciter agat rem vendicans, & ſuam eſſe dicens, omnes cauſæ, ex 38
quibus dominium habere, & prætendere poteſt, deducere videtur; & ſimpliciter victus, in omnibus cauſis victus intelligitur, & noviter agenti ex aliqua cauſa ſpeciali generaliter proſequuta, obſtat exceptio rei judicatæ, textus eſt *in l. & an eadem cauſa*, 14. *§.* 2. *ff. de exception.* cujus ſunt verba: Actiones in 39
perſonam ab actionibus in rem, hoc differunt, quod cum eadem res ab eodem mihi debeatur, ſingulas oblationes ſingulæ cauſæ ſequuntur, nec ulla earum alterius petitione vitiatur; at cum in rem ago, non expreſſa cauſa, ex qua rem meam eſſe dico, omnes cauſæ, una petitione apprehenduntur; nec enim ampliùs quam ſemel res mea eſſe poteſt, ſæpius autem deberi poteſt, *l. ſi mater,* 11. *§. eandem in fine, ibi*, alia enim cauſa fuit prioris dominii; hæc nova nunc acceſſit; itaque acquiſitum quidem poſtea dominium aliam cauſam facit, mutata opinio prioris non facit, ut puta opinabatur ex cauſa hæreditaria ſe dominium habere, mutavit opinionem, & cæpit putare ex cauſa donationis hæc res non parit petitionem novam: nam qualecumque, & undecumque dominium acquiſitum habuerit, vindicatione prima in judicium deduxit, & *in §. denique*, & Celſus ſcribit, ſi hominem petiero, quem ob eam cauſam meum eſſe exiſtimavi, quòd mihi traditus ab alio eſt, cum ex iis hæreditaria cauſa meus eſſet; rurſus petenti mihi obſtaturam exceptionem. *ff. eod. tit. de except. rei judic. d. §. & §. ſequenti*, ibi, ſi quis autem fundum petat ſuum eſſe eo, quod Titius eum ſibi tradiderit, ſi poſtea eum alia ex cauſa petat, cauſa adjecta, non debet ſubmoveri exceptione, & *in d. l. ſi mater in fine principii, ibi*: Ego exceptionem obeſſe ei rei judicatæ non dubito, ſed ex cauſa ſuccurrendum erit, quæ unam tantum cauſam egit rupti teſtamenti, textus eſt *in cap. Abbate ſanè, §. cæterum, de re jud. lib. ibi*, quia cum quis egit ex aliena certa, & ſpeciali cauſa, & poſtea ſive alia, ſive ſimilis ei, quam expoſuit, accidit, videri non poteſt illa in judicio deveniſſe; cum judex tunc proſpicere, ac attendere debeat diligenter, an ex ea omnino eadem quæ prius expreſſa extitit, utpote quæ tunc etiam competeret, actoris intentio ſit fundata, ſecus autem cum egit, vel petiit in genere, nullius certæ vel ſpecialis cauſæ faciens mentionem, videlicet, quia generaliter fortè propoſuit, aliquem obnoxium eſſe ibi, vel ad ſe jure dominii vel quaſi rem aliquam pertinere, &c. ubi latiùs proſequitur, *in l. hæreditas materteræ petita non infringit alterius hæreditatis petitionem, quæ venit ex alia ſucceſſione, ſed & ſi quæſtionis titulus prior inofficioſi teſtamenti cauſam habuiſſet, judicata rei præſcriptio non obſtaret, eandem hæreditatem ex alia cauſa vendicanti, Cod. de petit. hæredit.* conſonat *l. Lucius, ff. eod. l. eum qui, C. de inofficioſ. teſtam.*

Sed ad horum jurium, & diſtinctionis clariorem in- 40
telligentiam, præ oculis ſemper habenda eſt magiſtralis determinatio, *l.* 25. *tit.* 2. *part.* 3. in hæc mirabilia verba: *Pero muchos e de ne guardar el demandador, quando la coſa demanda por ſuya, quier ſea mueble,*

Digitized by Google

mueble , ò raiz , que ſi lave la razon porque hubo el ſeñorio della , aſſi como por compra , ò por donadio , o por otra manera qualquier , que aquella ponga en ſu demanda , e eſto tubieren que era derecho , por dos razones ; la primera porque quando ſupieſe ciertamente la razon , porque es ſuya , pone en dola en ſu demanda mas de legero lo puede deſpues probar , otro ſi mas en cierto puede ſer dado juizio ſobrella ; la ſegunda porque ſi acaecieſſe que el demandador no prueve aquella razon que pugo en la demanda , porque dezia que ſuya , que la puede deſpus demandar por otra razon , ſi la huviere , e no ſe envargara el primer juizio que fue dado contra el ſobre aquella coſa miſma , pues que por otra razon , la demanda , que no ha que ver con la primera. Eſto ſe tiende ſeyendo librada la razon primeramente porque dezia que era ſuya , que ante no puede alogar otra. Mas ſi el demandar hizieſſe ſu demanda generalmente , rayonando la coſa por ſuya no poniendo alguna razon ſeñalada , porque huvo el Señorio della ; ſi fuere la ſentencia dada contra el , porque no la pudieſſe probar , no la pueda deſpues demanda en ninguna manera. Eſto es porque alli do la demando generalmente encerro todas las razione porque la podia demandar. Pero ſi el demandador quiſieſſe dezir , ò monſtrar alguna nueva razon , porque el ganara el Senorio de aquella coſa deſpues que fueſſe dada la ſentencia contra el , aſſi como ſi el fueſſe dada , comprada , ò la huvieſſe ganada de nuevo en otra manera qualquier , de aquel que avia podero de darla , ò de venderla , ſobre tal razon como eſta bien puede hazer ſu demanda de nuevo , & l. 24. anteced. eod. tit. & p.

41 Hanc tamen *l.* 25. mirabiliter declarat , & intelligit Gregorius Lopez ibidem *verb. no la puede* , per dictam *leg. ſi mater in princip.* & ibi Bartol. & Paul. quando petitio fuit generalis , proſequutio fuit etiam generalis. Nam ſi proſequutio fuit ſpecialis in una cauſa tantum , & in ea condemnatus actor , poterit poſtea ex aliis cauſis agere ſpecialiter non deductis nec proſequutis , de quibus nec fuit actum nec cauſæ cognitio adhibita , & ſic ei noviter agenti non obſtabit rei judicatæ exceptio. Prout abundè probavimus *in noſtris Comment. de ſupplicat. ad Sanctiſſ.* 1. *part. d. cap.* 12. *per totum* , & eſt text. expreſſus *in l. licet , Cod. de judiciis.* In hæc licet judice accepto cum tutore egiſti , ipſo tamen jure actio tutelæ ſublata non eſt , & ideo ſi rurſus eundem judicem petieris , contra utilem exceptionem rei judicatæ , ſi de ſpecie de qua agis , in judicio priori tractatum non eſſe allegas , non inutiliter replicatione doli mali uteris , & ita legem ſirmant ibidem Alexand. & Salicet. ſententia generalis lata ſuper petitione generali , reſtringitur opere replicationis ad proſequuta tantum concordat , text. *in l. Luccius Titius* 47. *§. tutelæ judicio , ff. de adminiſt. tutel.* firmant Abb. *in cap.* 1. *num.* 15. *de libel. oblat.* Alexand. *conſil.* 11. *lib.* 2. Bald. *in l. cum Papinianus n.* 10. *C. de ſent. & interlocu.* Panor. *in c. cum Ecclesia ſub trina.* Ubi etiam Ripa *de cauſ. poſſ. & propriet.*

42 Et ad hanc declarationem reducenda eſt generalitas text. *in d. & an eadem §.* 2. ut procedat , quando generaliter actor rem ut ſuam vendicavit , nulla expreſſa cauſa , & pariter proſequutio generalis fuit , & non ſpecialis. Quia in hac materia illud ſemper præ oculis habebis , idem eſſe à principio omnes cauſas deducere , & unam , vel alteram tantum proſequi ; quod unam tantum à principio deducere , & proſequi , cum in non proſequuti res judicata non obſtat , ex hactenus comprobatis.

43 Ex his infertur ad intellectum celebris textus *in leg.* (*penult.* 30. *§. Latinus Largus ff. de except. rei jud.* quam in aliud propoſitum adduximus ſuperius *nu.* 11. *verſic. quod apertius probatur* , &c.) In cujus textus diſpoſitione poſterior creditor hypothecaria actione egit
adverſus primum contendentes etiam ſibi à debitore
eſſe hypothecatum fundum , & obtinuit , poſtea victus
reperijt ex alia diverſa cauſa anteriori ſibi eſſe fundum
hypothecatum , movit novam litem adverſus vincentem , ex hac nova , & diverſa cauſa , & determinat
primi judicii rem judicatam ſibi agenti ex cauſa diverſa non deducta in primo judicio non obſtare , cum
ex variis , & diverſis poſſit quis eandem rem habere hypothecatam , & victus in una , poteſt obtinere 44
alterius reſpectu , quia ſingulas obligationes ſingulæ cauſæ ſequuntur; nec una earum alterius petitione vitiatur , ut inquit text. celebris *in l. & an eadem dicta §.* 2. *ff. de except. rei jud.* quia ex pluri- 45
bus diverſis cauſis res poteſt mihi deberi , *d.* 2. *leg. non eſt ff. de act. empt. leg. hæreditas , C. de petit. hæredit. §. fin. inſtitut. de legat. leg. ſi is qui ff. de act. & obligat. l. eum qui C. de inoffícioſ. teſt.*

Infertur etiam ad Socinum *conſil.* 18. proſequendo 46
ordinem *ex n.* 42. *cum ſeq. lib.* 1. dicentem , non præjudicare rem judicatam quoad omnia deducta in judicio , ſi ſolum aliqua ſunt proſequuta , veluti ſi actor deduxit ſimpliciter , & generaliter actionem hypothecariam , & reus ſit abſolutus , ſi unam ſolum , & hypothecam ſpecialiter eſt proſequutus , & ſuccubuit , non prohibetur eandem actionem hypothecariam quoad alias intentare , quas non eſt proſequutus , ſequitur Apoſtilla ad Felinum *in cap. adverſario , n.* 4. *verſic. res judicata de exceptionibus.* Tuſcus *lit. R. concl.* 268. *n.* 9. *&* 10. & nos in Comment. *de ſupplicat. ad Sanct.* 1. *part. d. cap.* 12. *num.* 28. *& ſeqq.*

Hinc in facti contingentia orta fuit controverſia , 46
debitor ſuper ſuis bonis formavit concurſum , & vocavit ſuos creditores , comparuerunt inter alios duo pro annuis præſtationibus decurſis ſibi debitis propter bona in emphyteuſim ab eis recepta per debitorem communem , unus ex iis creditoribus per ſententiam graduationis tranſlatam in rem judicatam cæteris omnibus prælationem , & gradum obtinuit ; iſte omnia bona debitoris occupare prætendebat. Alter creditor iterum comparuit in judicio concurſus dicens ipſum præferendum pro ſuis decurſis , & decurrendis reſpectu bonorum , quæ de ſua manu in emphyteuſim habet debitor opponebatur ei de re judicata , ex ſententia graduationis , qua cuilibet gradus fuerat aſſignatus.

Replicabatur non obſtare , tum quia ſolum in illo 48
judicio actum fuit de prælatione ratione anterioritatis , & temporis ad conſequendas decurſas debitas creditoribus , ex omnibus bonis debitoris , non tamen quis ſit præferendus in iſtis , vel in illis bonis , hoc enim nec fuit deductum in illo judicio , nec de eo cognitum , nec inter partes , nec à judice , & per conſequens nec huic in articulo noviter in judicium deductum obſtare rei judicatæ exceptionem , determinavit Senatus , opponentem de re judicata directè reſponſurum , & cauſa cognita , fuit declaratum in prima , & ſecunda inſtantia creditorem hunc & domi- 49
num in emphyteuſis bonis cunctis præferendum ſuæ penſionis reſpectu privativè , & prælativè cæteros creditores quoſlibet , etiam tempore anteriores.

Tum quia dominus rei penes debitorem exiſtentis 50
cunctis creditoribus præfertur , ſive anterioribus , ſive etiam privilegiatis , & hypothecatis , ut per *leg. ventri* 8. *§. in bonis ff. de privileg. credit. & l. procuratores , §. plenè ff. de tributoria.* Probarunt innumerabiles penè Doctores , quos laudavimus *ſuprà* 1. *part. cap.* 8. *ex n. ſeqq. verſic. à regula tamen hujus cap.* &c. *&* 2. *p. cap.* 24. *n.* 15. *& ſeq. verſicul. nec obſtat , quod domino pecunia* , &c. Et in terminis eſt , text. famoſus , expreſſus à nemine allegatus *in l. etiam* 15. *ff. qui potior. in pign. hab.* ibi : *Ita tamen ut prior cauſa ſit domini, ſi non ſolverit ei ſalarium.*

Digitized by Google

51 Deinde quia res judicata non obſtat ſuper non proſequutis, & multo minus ſuper non petitis, in quibus defuit cauſæ cognitio, & partium defenſio & ſic dici non poteſt, noviter agentem victum fuiſſe ſuper hoc articulo diverſo, prout ultra Doctores ſuprà citatos docet Bald. *in l. receptitia, C. de non num. pecun. num.* 5. ubi loquendo in iſtis terminis, ita ait, *quia in primo judicio non potuit diſcuti iſta negativa, & illud, quod eſt indiſcuſſum, non intelligitur ſententialiter determinatum*, ſequitur Socinus *conſil.* 94. *n.* 7. *col.* 2. *vol.* 3. Vincentius de Anna. *allegat.* 102. *n.* 2. Joſeph Ramon. *conſil.* 50. *n.* 11. Noguerol *allegat.* 18. *n.* 48.

52 Facit etiam gloſſ. *in l. ſi quis ad exhibendum, ff. de exceptione rei jud.* ubi conſtituens regulam ad cognoſcendum quid fuerit per ſententiam deciſum, id percipi ex cauſa, quæ reſultat ex actis, quam gloſſ. ſequitur Bart. *ibi* Bald. *in l. fin. verſ. & ſecundum hoc, C. de ſuſpect. tutor.* Surdus *conſil.* 312. *n.* 16. *lib.* 3. Rota per Farinacium *deciſ.* 346. *n.* 5. *part.* 2. *in poſthumis*, Capicius Galeotus *controverſ.* 34. *n.* 45. *& ſeq. lib.* 2. Noguerol. *alleg.* 18. *ex n.* 49. & latius *alleg.* 27. *n.* 49. & ſententia ſemper præſumitur lata ex cauſa deducta, Schrader. *de feud. tom.* 1. *part.* 1. *cap.* 6. *num.* 120. *pag.* 427. Guazinus *de defenſion. reor.* 2. *part. cap.* 7. *num.* 12. Joan. Andr. Gregor. *allegat.* 43. *n.* 43. *&* 5. Caſtillo *deciſ. Sicilia* 61. *num.* 12. atque
53 ideo cum in noſtro caſu cauſa prælationis deducta per creditores, & proſequuta reſpiciat dumtaxat penſiones decurſas exigendas ex bonis debitoris, ſequitur quod ſententia graduationis, & prælatio per eam deſcripta non poſſit referri ad cauſam prælationis, ortam ex dominio in bonis emphyteuticis noviter deductam per creditorem, ita in ſimilibus omnino terminis argu-
54 mentatur Noguerol. *d. allegat.* 27. *& n.* 49. ubi ex Surdo *d. conſil.* 312. *n.* 10. inquit, quod exceptio rei judicatæ ſemper oritur ex ſententia quoad ea quæ ſunt proſequuta, per textum expreſſum *in l. quoties C. de judic.* ubi generali petitione, quæ plura capita continet, res judicata ſolum obſtat in proſequutis, & ſimul deciſis, ubi addit plura alia per Nos *de Regia poteſt.* 4. *part. cap.* 8. *ex num.* 292. & idem repetit *allegatione* 15. *num.* 49. ex quibus juſta redditur Senatus noſtri determinatio ſupra dicta.

Idem in ſimili cauſa inter monaſterium Carthuſienſe, & creditorum ad concurſum ſtatus de la Mota fuit in hac Pintiana Curia determinatum 4. Maii 1649. in qua, cum poſſeſſor ſtatus à principe impetraſſet facultatem ad creſcendum cenſus ab antiquo ſuper eo impoſitos, & novos ad redemptionem antiquorum creandum, cum clauſula ſubrogandi in locum, & hypothecas antiquorum, quidam creditor (à quo monaſterium jus & ceſſionem habebat) novos à poſſeſſore emit pro redemptione, & ſubingreſſione antiquorum, formato poſtmodum concurſu per ultimum ſtatus poſſeſſorem, inter cæteros creditores monaſterium comparuit virtute ſuæ ceſſionis, & oſtenſo inſtrumento ultimo ſimplicis ceſſionis; fuit admiſſus & per rem judicatam aſſignatus quartus gradus attento tempore inſtrumenti ceſſionis, quod, ut diximus, tantum fuit exhibitum in illo graduationis judicio. Et pro tempore monaſterium agnoſcens ſe læſum in gradu, ſi attendatur tempus ſubrogationis ſui auctoris cedentis, & redimentis virtute ſubingreſſus in locum priorum, quos ſua pecunia dimiſit, virtute inſtrumenti ſui auctoris, ex quo ſubingreſſio, & primus gradus apparebant; noviter hanc cauſam deduxit in judicium ad ſubverſionem aliorum creditorum, qui illud in gradu præferebant; Senatus determinavit oppoſitam rei judicatæ exceptionem monaſterio non obſtare, eo quod noviter ex nova, & diverſa cauſa in judicium comparebat, tunc nec agitata, nec deducta, nec cognita, & propterea monaſterio aſſignatus eſt prior gradus correſpondens ſubingreſſioni priorum creditorum, & illorum creditorum tempore attento.

Iis & alia non abſimilis orta fuit controverſia in 55
hac Regia Cancellaria inter *Comitem de Alva de Aliſte*, *& D. Hieronymum de Vera Equitem Calatrava creditorem Comitis. Anteceſſores ſimul cum ſuo ſtatu & majoratu de Alva*, legitimè poſſidebant alium majoratum *de Villada*, *& Villavicencio*, ab uno tunc omnium poſſeſſore obtenta fuit facultas regia ad imponendum cenſum redimibilem pro ſolvendo quodam ſuo creditore, ſuper juribus, redditibus, & gabellis *de Villada*, nominatim, atque facultas pariter fuit conceſſa nominatim ſuper ipſis redditibus *de Villada*, ibi, *por quanto por parte de vos Don Diego Henriquez de Guzman Conde de Alva de Aliſte*, &c. *Y porque no teneis bienes fuera de vueſtro majorazgo, de que poder pagar la dicha deuda queriades vender para pagar la* 100000. *maravedis de renta de cenſo, y ſituar aquellos en las rentas, fuero, y derechos de la vueſtra Villa de Villada, que es de vueſtro mayorazgo*, &c. *Damos licencià y facultad a vos el dicho Conde de Alva de Aliſte que para efecto de pagar la dicha deuda, podais vender e vendais a qualquier perſona o perſonas, con quien os concertaredes los dichos cien mil maravedis de renta de cenſo, o la parte dellos que para ello baſtare, y ſituarſelos en las dichas rentas de la dicha Villa de Villada, que es del dicho vueſtro mayorazgo*, &c.

Hujus facultatis virtute præfatus Comes recepit in 56
cenſum prædictam quantitatem à quodam creditore, (à quo *D. Hieronymus de Vera* cauſam, & titulum legitimum habet) impoſitum & ſituatam ſuper redditibus *de Villada*, & ſimul cum obligatione perſonali, & generali bonorum ſuorum, ſemper & libenter hujus cenſus redditus ſoluti fuere per Comitem de Alva, & ſucceſſores ſuos, prædicto creditori, hæredibus, & ſucceſſoribus ceſſionariis. Poſtea mortuo ipſo *Comite D. Didaco*, per judicium tenutæ diviſi fuere, & ſeparati dicti duo majoratus, ſtatus *de Alva* adjudicatus fuit *D. Fadriquez Henriquez*, Majoratus verò *de Villada & Villavicencio Marchioni de Favara*, uti ejus legitimo ſucceſſori.

Pro tempore anno ſcilicet 1619. *Comes de Alva* ſuc- 57
ceſſor formavit concurſum creditorum ad ſuum ſtatum *de Alva*; ad quem præfatus *D. Hieronymus*, uti creditor comparuit, & exhibens omnes ſuas & ſcripturas, & inſtrumenta cum regiis facultatibus gradum ſibi ad bona ſtatus *de Alva* aſſignari poſtulavit, currente lite inter omnes lata fuit ſententia graduationis, in qua idem *D. Hieronymus*, uti creditor inter cæteros fuit graduatus, & locus aſſignatus; & certum eſt, ſemper Comitem *de Alva* ſolviſſe hos annuos redditus.

Poſtmodum *Comes de Alva*, nunc poſſeſſor *anno* 58
1641. movit litem contra *D. Hieronymum* aſſerens indebitè exegiſſe annuos redditus ex bonis ſui comitatus, ipſumque & ejus anteceſſores poſt factam ſeparationem majoratuum per errorem ſolviſſe, cum facultas regia fuerit limitata ad præfatam *Villam de Villada*; dumtaxat (cujus jam poſſeſſor non erat) quæ ſola huic cenſui erat obligata, & gravata, non tamen *Comitatus de Alva*, etiamſi expreſsè anteceſſor eum obligaſſet, cum caruiſſet poteſtate, & facultate, nec conceſſam uti limitatam, ad obliganda certa bona, excedere validè non potuit, ac propterea declarandum fore ſuum ſtatum *de Alva* fuiſſe & eſſe liberum ab hujus cenſus ſolutione, nec non delendum *D. Hieronymum* à ſententia graduationis, nihil obſtante re judicata ſuper gradu, tum quia in illo judicio concurſus non fuit adductum hoc jus & cauſa ex qua manifeſtè detegitur, ipſum ad ſtatum de *Alva* non 59
eſſe creditorem, nec ſuper ea fuit controverſum, nec

Digitized by Google

nec actum inter partes, nec ſuper hac diverſa cauſa adhibita fuit cauſæ cognitio, atque ideo, nec ob ſtatutam ei exceptionem, quod non ſit petitum, quod nec actor petere putaſſe judex in judicio ſenſiſſet.

60 Tum etiam quia caſu, quo res judicata ſubſiſtat, declarandum fore ſibi nec ſtatui præjudicium generari ob minus plenam defenſionem, quam ſi adhiberet ſuus prædeceſſor? qui concurſum formavit, impoſſibile foret majoratum condemnari.

61 Reſpondebatur ex parte creditoris, rem eſſe judicatam jam opponentis rei judicatæ exceptionem in vim dilatoriæ ad impediendum litis ingreſſum, declaratum fuit ſemel & iterum in Senatu, creditorem directè reſpondere debere, & reſpondere inſiſtit in rei judicatæ exceptione in vim peremptoriæ, (prout licitum eidem eſt) ut in terminis probat Bald *in l. nam & poſtea ff. de jurejurad.* Maranta *de ordin. judic. 6. part. cap. de exception. n. 13. & membro 9. n. 11.* Paz *in praxi, part. 1. tom. 1. tempore 7. n. 17.* D. Pichard. *in manuduction. ad praxim, part. 1. præcept. num. 11.* Maſtrill. *deciſione 148. num. 55.* D. Perez de Lara *de vita hominis, cap. 25. n. 28.* Pereja *de inſtrumentorum edition. tit. 4. reſolutione un. §. n. 54.* Molina *de primogen. lib. 4. cap. 9. ex n. 39.* & ibi Additionator latius proſequuntur, quidquid in contrarium voluerit D. la Rea *deciſione 39. n. 37. & deciſ. 40. n. 80. & 81. & deciſ. 45. n. 44.* cui omnium ſupremorum tribunalium praxis uſitatiſſima reſiſtit.) Azeved. *in l. 1. tit. 5. ex n. 37. lib. 4. recopilat.* Villalobos *in Antin. jur. lit. E, n. 15.* Giurba *deciſ. 12. n. 2. & deciſ. 69. à n. 8.* Paz *de tenuta, cap. 38.* quæ res judicatæ præjudicare debeat majoratui *de Alva*, plenè à poſſeſſore defenſo, cum omnia inſtrumenta, & facultates, quæ nunc in hoc novo judicio reproducuntur à *Comite de Alva* in ſuæ intentionis comprobationem; tunc in illo concurſus judicio fuerant præſentata, & exhibita, ſuper quorum inſtrumentorum omnium cognitione per partes & à judice lata fuit inſuper graduationis ſententia.

62

63

64 Alia inſuper allegabantur tendentia ad obligationem ſtatus *de Alva*, & ut facultas regia non appareret limitata, & propterea tunc poſſeſſor utriuſque majoratus, qui eam obtinuit, utrumque potuiſſet obligare; quæ quidem judices in conſideratione non habuere, ob manifeſtam, & claram facultatis ipſius limitationem ad quædam bona dumtaxat, quam excedere non potuiſſe poſſeſſorem majoratus in iſtis individualibus terminis latiſſimè comprobavimus poſt magnam Doctorum & fundamentorum cætervam ſuprà 2. *part. cap. 9. à princ.* ubi quando quis poſſidet duos majoratus, & obtinuit facultatem ad unum hypothecandum, vel quando unam poſſidens, & obtinuit facultatem ad obliganda certa bona ejuſdem, & ſuper eis cenſum imponendum, ut minimè extendatur ad alium majoratum, nec ad cætera ejuſdem bona ultra expreſſa, *& c. 10.* nec non *c. 4. per totum*, ubi multa & ſingulariſſima reperies in propſito omnino videnda, circa facultatem limitatam ad certam rem, quantitatem, caſum, contractum, aut perſonam, ut denegata intelligatur ultra rem, quantitatem, caſum, aut perſonam, ita ut in exceſſu contractus ſit nullus ipſo jure ex defectu poteſtatis; quapropter de exceptione rei judicatæ (cujus eſt ſermo noſter) erit nunc agendum dumtaxat.

65

66

67 Et pro parte affirmativa quod obſtet res judicata ex ſententiis graduationis orta, probatur primò, quoniam certum eſt, quod in illo concurſus judicio ad ſtatum *de Alva* comparuit *D. Hieronymus* tanquam creditor, affirmans ſe talem eſſe, & inter cæteros ſtatus creditores præciſè graduandum, & ad ſuæ intentionis comprobationem plura exhibuit inſtrumenta, tam facultatem ipſam (quæ licet cantabat limitationem ad redditus *de Villada*) quàm alias ſcripturas, per quas expreſſè apparebat, Comitem, qui eam obtinuit, ſimul obligaſſe præfatum ſtatum *de Alva*, quibus exhibitis, & citatis omnibus creditoribus, & debitore ipſo, & adhibita cauſæ cognitione latæ fuerunt graduationis ſententiæ. Ex qua inſtrumentorum præſentatione, duo reſultant effectus, primus, quod cum apparebat ex dicta facultate limitatio ad reditus *de Villada*, non indigebat 68
poſſeſſor majoratus aliam extrinſecam exceptionem opponere, cùm omnes, quæ ex ipſtrumento reſultant, & in ipſo continentur, appoſitæ & allegatæ cenſeantur, ad quas judex attendere, & ſuper eiſdem pronuntiare poteſt. Bartoli eſt doctrina *in l. 2. ff. de except. n. 5.* 69
ibi, ſed pone, quod non propono aliquam exceptionem, nec dico excipio, nec ad mei defenſionem propono, ſed produco inſtrumentum ſolutionis, vel pono ſolutionem, & probo: an ſufficiat, reſpondi, tunc 70
enim judici eſt notorium, actionem non competere, judex debet abſolvere, *l. ubi pactum, C. de tranſact.* & eſt text. *in l. eum qui ita, §. qui ita*, & ibi Bart. *ff. de verb. obligat.* plures doctrinas & Doctores adduximus in propoſito ſuprà *ad princip. hujus cap. ex n. 17. & ſeqq. verſic. deinde unuſquiſque creditor &c.* ex quo non poteſt dici majoratum minus plenè defenſum.

Secundus erit effectus, quod cum ex inſtrumentorum productione judicibus conſtabat notoriè, & evidenter de exceptionibus, & defenſionibus debitoris, non poteſt dici fuiſſe cauſæ cognitionem, nec abſque ea rem judicatam proceſſiſſe, licet judices ipſi contempſerint eaſdem, admittendo creditorem, & cum nihilominùs 71
graduando in bonis Comitatus, hoc tangit injuſtitiam, quæ non enervat vires rei judicatæ, facientis de albo nigrum, & de nigro album, de falſo verum & de vero falſum, ad jura vulgata: atque ideo *Comes de Alva*, qui eandem exceptionem & jus noviter revocat in judicium inter eaſdem partes audiri non debet, rei judicatæ exceptione ibi obſtante, ex *l. cum quæritur, cum duobus ſeqq. ff. de exceptione rei judicatæ.*

Secundò & hæc pars probatur, quia licet in priori 72
judicio concurſus non fuerit ſignanter controverſum, an *D. Hieronymus* ſit creditor ad bona majoratus *de Alva* (ſuper quo novam litem movit *Comes*) ſed tantum de gradu, & propterea videbatur, ſententiam graduationis (quæ nihil ſuper hoc articulo, an creditor ſit ad bona ſtatus *de Alva*, vel non, expreſsè determinavit) ad eum nec referri, nec extendi debere; adhuc tamen ex quo *Hieronymus* ad ejuſdem ſtatus concurſum comparuit, ut creditor, & tanquam talis gradum poſtulavit, atque etiam eo ipſo quo ſententia illi gradum aſſignavit, in neceſſarium antecedens intelligitur declaraſſe, eum eſſe creditorem, cum aliàs non potuiſſet ſubſiſtere ſententia ſuper ſola gradus determinatione, ac declaratione, atque ideo perneceſſe ſuppoſuit ſententia, creditorem eſſe ad ſtatum *de Alva*, quoniam licet ſententia non faciat rem judicatam, in præſuppoſitis in ea: hoc non intelligitur, quando præſup- 73
poſitum venit in ea per neceſſarium antecedens, vel neceſſariam conſequentiam, Alex. Ludov. *deciſ. 208. n. 4.* & ibi Oliver. Beltramin. *in annotationib. n. 7.* Caſtillo *controverſiar. tom. 5. cap. 83.* quia quando ſen- 74
tentia aliquid neceſſariò ſupponit, ad illud ſe extendit, tanquam in ea comprehenſum, ut latè nos *de reg. protect. 4. part. c. 9. ex n. 21.*

Et quia gradus determinatio nullo modo poteſt ſub- 75
ſiſtere, nec per ſe ſuſtineri in bonis comitatus deficiente credito, & creditore ad illius bona, quia qualitas ſine ſubjecto eſſe non poteſt, & non entis nullæ ſunt qualitates, ad jura vulgaria, quare ſententia continens unum extenditur ad aliud, ſine quo illud unum, ſuper quo lata eſt, ſortiri effectum non poteſt. Nos in loco proximè citato *ex num. 24.*

Deinde quoniam hic articulus, tu non es creditor, 76
incompatibilis omninò eſt cum graduatione, qui cum inciderit in judicium mediante inſtrumentorum produ-

productione, (ex quibus manifeſtè apparebat *D. Hieronymum* non eſſe creditorem ad ſtatum *de Alva*)
77 eo ipſo quod lata fuit ſententia ſuper graduatione in ejus favorem, cenſetur etiam ſuper articulo, an ſit creditor, declarare, ſententia etenim lata ſuper principali, cenſetur lata ſuper articulo incidenti incompatibili cum principali *leg. 1. C. de ordin. cognit.* abundè nos *in dict. cap. 9. ex num. 28. cum ſeqq.* quare ex iis fundamentis in facti contingentia pro hac parte per nos conſideratis, videbatur obſtare comiti exceptionem rei judicatæ.

78 Quibus tamen, & aliis minimè refragantibus, contrarium, & verius determinavit Senatus hic Pintianus per octo fermè Senatores unanimiter ſentientes, nec obſtat rei judicatæ exceptionem, nec ſtatum *de Alva* ad præfati cenſus ſolutionem teneri, quæ determinatio juſtiſſima apparebit ex ſequentibus juridicis fundamentis.

79 Primò, quoniam hæc cauſa, & hoc jus, ex quo comes denuò agit ad liberandum ſuum ſtatum, & majoratum de *Alva* ab hujus cenſus obligatione, & ſolutione, novum eſt, & nunquam per partes deductum, in priori judicio graduationis, nec in judicibus illud determinantibus conſtitit, nec ex inſtrumentis in illud productis apparebat, nec nunc ex illis apparet; atque
80 ideo ſemel victo ex una cauſa, noviter ex diverſa agenti non poteſt obſtare rei judicatæ exceptio ad jura, & doctrinas ſuperius adductas, *ex n. 4. verſ. ſecunda regula eſt*, &c. *& ex n. 28. cum ſeq. verſic. quare judicium concurſus*, &c.

Et quod in illo priori judicio concurſus non apparebat de hac nova cauſa, & jure facilè percipies. Nam in eo agebatur de concurſu creditorum ad ſola bona majoratus *de Alva*, & licet ex facultate, & aliis inſtrumentis productis à *D. Hieronymo* creditore pro ſui crediti juſtificatione, conſtabat apertè creditum ſuum eſſe limitatum ad ſolos redditus *de Villada*; tamen ex eis non conſtabat, redditus *de Villada* non eſſe, nec pertinere ad majoratum *de Alva*, prout præciſè conſtare debebat, ut *Comes* excuſari poſſet ab exceptionis expreſſa oppoſitione, & ut judices eam ex ſola inſtrumentorum præſentatione habere poſſint in conſideratione, quam meritò non habuerunt in determinatione, cum de ea nullatenus conſtabat. Ideoque ut *Comes* ſuper ea victus dici poſſit, debebat eam expreſsè deducere, & allegare, nempe *Villam de Villada* eſſe, & fuiſſe ſemper diverſi majoratus, & nullatenus pertinentem ad majororatum *de Alva*, à ſe non poſſeſſam, ſed evictam à *Marchione de Fabara*, & ab hoc
81 ex diverſo jure juſtè, & legitimè poſſeſſam. Quæ exceptio conſiſtebat in mero facto, & per externam allegationem, & probationem debebat conſtare, & ſuper ea cauſæ cognitionem adhiberi, atque ideo cum non fuerit tunc deducta, noviter eam deducere poterit *Comes* abſque metu rei judicatæ, ex hactenùs abundè comprobatis à principio hujus capitis.

82 Et tantum abeſt, quod ex inſpectione facultatis regiæ apparet, redditus *de Villada* eſſe diverſi, & diſtincti majoratus, quin potius tam facultas, quàm cætera inſtrumenta ita concepta erant, ut indicarent prædictos redditus *de Villada* eſſe, & pertinere ad majoratum *de Alva* attentis verborum conceptione, & juris regulis.

83 Etenim impetrans facultatem regiam habebat tunc duos diſtinctos majoratus, *de Alva* ſcilicet, & de *Villada*, & eam impetravit non tanquam poſſeſſor majoratus *de Villada*, ſed tanquam poſſeſſor majoratus *de Alva*, & ſuper bonis *de Villada* ad ſuum pertinentibus majoratum, ibi: *Por quanto por parte de vos D. Diego. Henriquez de Guzman Conde de Alva de Aliſte, nos fue fecha relacion*, & ibi: *Queriades vender para pagar la 100000. maravedis de renta de çenſo, y ſu tuara quellos en las rentas, fueros a derecho de la vueſtra Villa de Villada, que es de vueſtro mayorazgo*, & poſtmodum in regis conceſſione, & deciſione: *Damos licencia e facultad a vos el dich o Conde de Alva de Aliſte que para efeto de pagar la dicha deuda, podais vender e vendais*, &c. *E ſituarſe los en las dichas rentas de la dicha Villa de Villada, que es del dicho vueſtro mayorazgo.* Quis igitur ſanæ mentis facilè non percipiet ex hac verborum conceptione, *Villadam* eſſe majoratus *de Alva*, qui ſolus nominatus fuerat à principio, ibi: *Por parte de vos Conde de Alva de Aliſte.*

Is etenim, qui habet duos majoratus diſtinctos, duas 84
dignitates, aut duo officia diverſa, ſicut utriuſque reſpectu conſideratur diverſa perſona, imò duas perſonas ænigmaticè repræſentet, ita ad cognoſcendum, cujus contemplatione actum faciat, & ſuper cujus majoratus, aut dignitatis bonis contrahat, & negotium gerat; colligitur ex denominatione P. comes talis ſtatus, P. poſſeſſor talis majoratus, &c. De quo in terminis noſtris latiſſimè egimus *ſuprà 2. part. cap. 9. ex n. 9. cum multis ſeq.* ubi mirabiles doctrinæ videndæ eunt.

Et hæc eadem æquivocatio clariùs conſtat ex inſtru- 85
mentis obligationis poſtmodum virtute facultatis regiæ confectis, in quibus non ſolum fit eadem præfata facultatis relatio, & per eadem verba, ne ipſe ſituari cenſum ſuper redditibus *de Villada* pertinentibus ad ſuum majoratum, nulla facta diſcretione majoratuum, cum *Comes* ſe obligans loquatur in tota ſtructura tanquam *Comes de Alva de Aliſte*, & ut talis ſe nominat, & obligat ſimul omnia bona pertinentia ad ſuum ſtatum *de Alva*, qua ſtante confuſione, & æquivocatione, facillimè decipi potuerunt, & debuerunt judices ad ſentiendum, *D. Hieron.* eſſe creditorem ob bona ſtatus *de Alva*, ſuper quibus *Comes* poſſeſſor concurſum formaverat, cum nec ex ſua, nec creditorum parte confuſionem, & æquivocationem allegarunt, nec diſtinctionem bonorum in judicium deduxerunt, cum tenerentur allegare, excipere & probare *Villadam*, non pertinere ad ſtatum *de Alva*, prout hodie *Comes* noviter deducit, & licitè propter novam, & diverſam exclusivam creditoris, & quia agit inter creditores de ſe- 86
paratione bonorum, quæ eſt exceptio modificativa, admittenda etiam poſt rem judicatam, quam non impugnat, ſed modificat, quia bene potuit hæres ſimpliciter condemnari, ut ſolvat creditori defuncti, & poſtmodum ſeparationem bonorum poſtulare, ut condemnatio intelligatur dumtaxat reſpectu bonorum hæreditatis, non ſuorum, ad tradita ſuperiùs *1. p. c. 9.* prout 87
etiam hæres ſemel jam condemnatus ad ſolutionem crediti hæreditatis poteſt opponere de inventario à ſe confecto, ut ſua propria bona libera maneant, & tantum ex bonis hæreditatis exigat creditor, ut vulgare eſt, vide infrà *c. 11. n. 93.* probant Bartol. Bald. Angel. & alii magis communiter *in l. ex diverſ. §. fin. ff. ſol. matrim. & in l. Neſenius, §. fin. ff. de re jud. in l. penult.* per illum text. *ff. de confeſſis.* Bald. & Salicet. *in l. execut. C. quorum appell. non recip.* Paul. de Caſtr. & Jaſon. *in 1. C. de jur. & facti ignor.* Petr. de Anchar. *conſ. 6.* Trentacinq. *var. reſol. lib. 2. reſolut. de except. n. 10.*

Secundò hæc pars fulcitur, quoniam ſententia gra- 88
duationis in primo judicio concurſus lata fuit in favorem *D. Hieron.* creditoris ſub illo ſuppoſito, quod bona *de Villada* pertinebant, & erant bona Comitatus *de Alva*, cui ſuppoſitioni favebant omnia inſtrumenta, eam indicantia, ut hactenus monſtravimus; cum aliter ſi vel per eadem inſtrumenta, vel allegationem & probationem debitoris doceretur, ea bona *de Villada*, non eſſe bona majoratus *de Alva*; impoſſibile foret *D. Hieron.* gradum obtinere tanquam creditorem ad bona *de Alva*, quæ dumtaxat erant in concurſu, cùm creditor non eſſet, manifeſtè ſibi obſtante limitatione facultatis regiæ ad ſola bona *de Villada.* Docto igitur hodie
de

Digitized by Google

de falſo ſuppoſito, prout manifeſtè docuit *Comes de*
89 *Alva*, gradus aſſignatio debet reſolvi, & ſubverti, quia omnis diſpoſitio geſta ſub aliqua cauſa, quæ ſupponitur à gerente vera, ſi detegatur falſa, reſolvitur, & nulla redditur ex defectu conſenſus, quem judices ad actum non accommodaſſent, ſi cognoſcerent cauſam eſſe falſam, plures DD. per Rot. *deciſ.* 373. *& deciſ.* 412. apud Cencium *poſt tract. de cenſib.* & ex aliis quam plurimis Nos ſuprà 2. *part. cap.* 10. *ex n.* 21. *verſ. hinc qui ſolvit*, &c. quibus adde Pariſ. *conſ.* 12. *n.* 66. 69. *&* 97. *&* 101. Boër. *conſ. fin. n.* 40. *cum ſeqq.* ubi agunt de
90 transfactione inita per conſanguineos cum aliquo tanquam filio legitimato, nullam reddi, eo quod apparuit filium non eſſe ejus defuncti, cujus bona appetebat,
91 & idem quando legitimatio detegitur falſa, aut nulla, Craveta *conſ.* 851. *n.* 12. ubi reſpondet pro communi-
92 tate tranſigente cum tertio tanquam immuni, & immunem eſſe aſſeverante, conſtito poſtea de falſa, &
93 falſo ſuppoſita, ut tranſactio ſit nulla. Menoch. *toto conſ.* 91. ubi loquitur in diviſione bonorum factâ inter agnatos vigore laudi prolati, quia cùm aliquis detegatur non agnatus, non tenet diviſio, nec laudum; has omnes doctrinas ſequitur referens Cæſ. Manente *in conſ.* 137. *ex n.* 48. *cum multis ſeqq.* & iterum *in conſ.*
94 143. *ex n.* 28. hinc contrahens cum aliquo tanquam cum hærede, dicitur contractus celebratus vigore illius qualitatis, quod ſit hæres, qui ſi non ſit, contractus
95 eſt nullus. Surdus *conſ.* 106. *n.* 34. Manente *d. conſ.* 137. *n.* 85. qui *n.* 86. quod tranſigens cum aliquo tanquam cum fratre, qui non eſt, tranſactio nulla eſt. Et Barbat. *conſ.* 10. *n.* 3. quoniam ſi ſuppoſitum detega-
96 tur falſum, vel alter non adeſſe, corruit diſpoſitum, prout copioſè comprobat Caſtill. *controv. tom.* 5. *cap.* 83. maximè *ex num.* 5. ubi hanc doctrinam procedere indiſtinctè in qualibet diſpoſitione, latiſſimè etiam per
97 Gutier. *de jur. confirm.* 3. *part. cap.* 3. *per tot.* Hinc ſententiæ cauſa ceſſante, ceſſat ipſa ſententia, quam plurimos DD. & jura adduximus in Comment. *de Reg. protect.* 4. *part. cap.* 7. *ex n.* 88. *cum multis ſeqq.*

98 Tertiò, probatur quia licet ſententia regulariter faciat rem judicatam in ſuppoſitis in ea quando ſuppoſitum venit in neceſſarium antecedens, vel conſequens, prout ex pluribus diximus in duo fundamento contrariæ partis ex *num.* 73. tamen eadem doctrina procedit, quando ſuppoſitum deductum fuit in judicium, & ſuper eo adhibita fuit cauſæ cognitio; tam reſpectu partium, quàm judicis, ita nos copioſè probavimus, & regulam limitavimus *in d. tract. de Regia protect.* 4. *part. cap.* 9. *ex n.* 31. *& per tres col.* & nos referens, ſequitur Noguerol. *allegat.* 18. *num.* 50. *& allegat.* 27. *n.* 49. noviſſimè poſt plurimos DD. comprobat Caſtill. *contr. tom.* 5. *cap.* 194. *ex n.* 34. *cum mult. ſeqq.* Nos iterum in Comment. *de ſupplicat. ad Sanct.* 1. *part. cap.* 12. *ex n.* 7. *& ſeqq.* quia res judicata, ut obſtet, requiritur quod tam ex parte actoris, & rei, quàm ex parte judicis de omnibus ſit planè cognitum Noguerol.
99 *allegat.* 140. *n.* 25. & quod ſuper exceptione incidente tunc videatur Judex tacitè pronuntiare ſimul cum principali, procedit quando ſuper exceptione incidente fuit plenè cognitum; non aliàs, nec res judicata ei obſtabit. Probant Muſcatell. *in praxi lib.* 1. 5. *part. gloſſ. reſervatis*, *n.* 42. Bartol. *in l.* 1. *n.* 6. 7. *&* 8. *C. de ord. jud. & in l. à procedente n.* 3. 4. *&* 5. *C. de dilationib.* Bald. *& in d. l.* 1. *ex n.* 11. Paul. de Caſtro *ibid. n.* 8. *&* 9. Patianus *de probationib. lib.* 1. *cap.* 58. *ex n.* 63. Farinac. *in tract. crim. quaſt.* 200. *cap.* 2. *n.* 89. *&* 90. plura per Carleval. *de judiciis*, *tom.* 2. *lib.* 1. *tit.* 2. *diſp.* 5. *n.* 30. *fol.* 61. dicentes quod tunc obſtabit res judicata ſuper principali lata exceptioni incidenti, quando ſuper ea fuit plenè cognitum quod etiam tenet Fachineus *controverſ. lib.* 2. *cap.* 80. *verſ. ſecundò quia*, & quia ſi exceptio non fuit oppoſita, non intelligitur declaratum ſuper ea plenè Petrus Barboſa *in l. ſi Prætor. §. Marcellus ex n.* 70. *& ſeqq. fol. mihi* 366. *in parvis*, *ff. de jud.* latè etiam Catroc. *de remediis except.* 21. *quaſt.* 8. *per tot.*

Hoc fundamentum ex eo ulteriùs fulcitur; nam 100
tunc diſpoſitio operatur ſuper ſuppoſito veniente in neceſſarium antecedens, vel conſequentiam, quando ſuppoſitum dependet ex mera voluntate gerentis, & non aliàs, Caſtillo *controv. tom.* 5. *c.* 83. maximè *ex n.* 3. poſt Surdum *conſ.* 402. *n.* 26. ubi latè proſequitur, & alios, Caſanate *conſ.* 16. *ſub n.* 9. *&* 18. ex Bartol. unanimiter recepta *in l. ex hac ſcriptura*, *n.* 3. *verſ. ſed contra prædicta*, *& n.* 4. *verſic. ex his ergò*, *ff. de don.* Alexand. *conſ.* 104. *n.* 4. *lib.* 1. Cravetta *conſ.* 134. *n.* 45. Sed ſic eſt quod judex in iis quæ in judicium de- 101
ducta non ſunt, nec abſque cauſæ cognitione non poteſt diffinire, ſed imò ſententia abſque cauſæ cognitione lata ſit nulla ipſo jure *l. ſi cauſa cognita*, *C. de* 102
tranſact. l. judices, *C. de jud. l.* 2. *C. de ſentent. & interloq. omn. jud. cap. cum Bartholdus*, *de re jud.* Trentacinq. *variar. reſolut. lib.* 2. *tit. de jud. reſol.* 1. *n.* 2. *& ſeqq.* Ergo nec ſua diffinitio ad ea ſuppoſita trahi valet, cum non dependeat à ſua mera & libera poteſtate.

Quæ doctrinæ mirè fulciuntur ex iis, quæ Gratian. 103
tom. 3. *diſcept.* 445. *à princip.* qui *n.* 4. ita ait: Nec eſt dubitandum, quod in hoc judicio ſummario fuerit per judicem plenè cognitum, cùm ſit ſervatus ordo in procedendo, & multi teſtes ſint examinati tam ſuper exceptionibus oppoſitis, quàm è contra, quo caſu dicitur adhibita plena cauſæ cognitio; quaſi tunc plenè inſtruatur religio judicantis de veritate, per quam adducetur ad judicandum ſuper re de qua agitur. Congruit Alberic. *in l.* 5. *§. cauſa cognitio, in princ. de Barb. edict.* Nata *conſ.* 473. *n.* 36. Butrius *in cap. cauſam quæ*, *col.* 2. *de teſtib.* Abbas *conſ.* 5. *nu.* 3. *quidquid aliud ſit*, *quando non fuit de illis exceptionibus cognitum*, *quia tunc ſalvæ remanent in judicio ordinario.* Caſtrenſ. *conſ.* 91. *in cauſa appellat. n.* 8. *lib.* 1. Hondedeus *conſ.* 29. 40. &c.

Qui *ex n.* 12. *& ſeqq.* ita magis ad noſtrum inſti- 104
tutum proſequitur: Nec advertatur non ſufficere examinata exceptio, cum etiam requiratur, ut judex ulterius expreſſe reprobaverit talem exceptionem, condemnando reum, non obſtante tali exceptione oppoſita. Caſtrenſ. *in l. autem*, *§. ſi quomodocumque num.* 2. *ibi*: Fulgoſ. *num.* 3. *ff. de reg. geſt.* idem Caſtrenſ. *in l.* 1. *num.* 7. *C. de ord. cogn.* Sim. de Prætis *in conſ.* 107. *num.* 11. *&* 12. quia prædicta procedunt, quondo exceptio, ſeu incidens plenè cognitum non traheret neceſſariam conſequentiam ad principalem, ſecus ubi ſententia lata ſuper principali neceſſario ſequitur deciſio incidentis, tunc enim etiam videtur deciſum incidens, & oritur exceptio rei judicatæ, quamvis judex non fecerit expeſſè mentionem de exceptione, illam reprobando, & ad hoc, ut neceſſario ſequatur deciſio incidentis, ſufficit, quod appareat ut judex de exceptione plenè cognoverit, ita poſt Guiliel. de Cun. & alios, benè explicat Alberic. *in l. ſi judex* 10. *col.* 1. *&* 2. *verſ. ſi autem de incidenti*, *num.* 1. *&* 2. *ff. de his qui ſunt ſui*, *vel alien. jur.* Idem Alber. *in l. ſi autem* 8. *§. ſi quocumque ad med. verſ. unde dic*, *quod aut eſt certum*, *ff. de neg. poſt.* ubi quod quando fuit plenè cognitum de exceptione, & de illius viribus, quamvis judex non reprobaverit in ſpecie dictam exceptionem; tamen pronuntiando ſuper principali ex hoc oritur exceptio rei judicatæ, ubi plurimos refert, & latiſſimè procedit cōprobans.

Hinc ſententia lata ſuper principali, tunc cenſetur 105
lata ſuper articulo incidente incompatibili cum principali, prout diximus ſuprà ſub argum. 2. contrariæ partis *ex num.* 75. *verſ. & quia gradus*, *& verſ. deinde quoniam hic articulus*, &c. quando ſcilicet (prout doctrina ſonat) articulus incidit in judicium, & deductum fuit per partes, ut expreſsè probat text. *in d. l.* 2. *C. de ord. cogn.* & latius explicuimus *de reg. protect.* 4. *part. d. cap.* 9. *ex n.* 32. *& ſeqq. & ex n.* 28. *& de retent. Bullar.* 1. *p. c.* 12. *ex n.* 7. adde Gratian. *d. c.* 445. *ex* 22. *cum*

Digitized by Google

num. 1 ... ubi plures allegat. Sed hæc exceptio quod D. de Vera non erat creditor ad ſtatum de Alva, nec fuit oppoſita, nec de ea cognitum, ergo impoſſibile eſt in graduatione tacitè comprehendi.

Et quod judex qui de exceptione oppoſita non cognovit, non intelligatur judicaſſe, nec ei obſtet rei judicatæ exceptio, probant Hugo Donell. *in comment. jur. civil. lib.* 16. *cap.* 15. *in fin. verbis.* Caſtillo *tom.* 4. *controverſ. cap.* 40. *num.* 110. *ante finem.*

108 Ex quibus fundamentis manifeſtè evincentibus rem judicatam graduationis, ſimul reſponſum remanet omnibus argumentis & doctrinis in contrarium conſideratis. Sed ulterius illa Bart. *in l.* 2. *ff. de except.* docen-
109 tis per inſtrumenti præſentationem excuſari ab oppoſitione exceptionis expreſſæ, cum de ea per inſtrumentum reſultet, adhuc indiget declaratione, & in pri-
110 mis intelligitur prout loquitur, quando exceptio eſt in favorem ipſius, qui ſcripturam producit, cùm ex
111 facto ſuo repræſentationis inducatur oppoſitio, cum ad hunc, non ad alium finem & effectum eam præſentare intelligitur, ſcilicet ad ſuam defenſionem, & excluſionem intentionis adverſarii, nos autem verſamur in ſcripturis productis ab actore creditore, ex quibus reſultare ſimul poteſt defenſio, & exceptio reo, qui omnino te-
112 nebatur ea uti, & de ea opponere, cum exceptionis natura, & requiſitum ſit ad hoc ut operetur, quod illam opponat pars, aliàs amiſſa intelligitur, & in re judicata non comprehenſa, prout ſuperiùs diximus, & latiùs probatur *ex num.* 191. *cum ſeqq. verſ. nec l.* 2. *C. de extit. pign.* &c.

113 Et in terminis quando ex inſtrumento conſtat mulierem eſſe nuptam, & non interveniſſe licentiam viri, & judicem eandem exceptionem à muliere, non oppoſitam poſſe habere in conſideratione, ſi tamen inſuper mulier ſit condemnata, poſſe ulterius eandem exceptionem, tanquam omiſſam opponere, & deducere poſt condemnationem; probarunt poſt plures alios Azev. & Joan. Gutierrez laudati ſuperiùs *num.* 21. & 22. *verſ. & quod quando* &c.

114 Et quatenus ex eodem inſtrumento producto reſultant actio & exceptio, & poſſit judex eam reſultantem ex eodem inſtrumento habere in conſideratione ex æquitate, & officio ſuo, & juxta eam abſolvere reum ab actione ex eodem inſtrumento deducta, & intentata, benè poterit, & rectè facit judex, ut probant quamplures DD. & doctrinæ, quarum intentionem fecimus ſuperiùs *ex num.* 17. *& ſeqq. verſ. deinde unuſquiſque creditor*, &c. hæ tamen non adaptantur noſtri caſus terminis, in quibus (quando conſtaret de exceptione ex inſtrumentis productis) judices eam non habuerunt in conſideratione, ſed penitus omiſerunt; cum juxta actionem reum debitorem condemnarunt, & creditori gradum deſcripſere, quem penitus negarent, ſi attenderent exceptionem debitoris apparentem ex eodem inſtrumento, quare ipſa exceptio (ſi fortè conſtaret ex productis inſtrumentis, ut ſtatim) omiſſa intelligitur, & reſervata debitori; tam ex eo quod non fuit oppoſita per reum tacitè nec expreſsè, quàm ex eo, quod illam judex pronuntiando non habuit in conſideratione, & ſic doctrina procedit, quando judex exceptionem reſultantem ex inſtrumento, habuit, etiam non oppoſitam, in conſideratione; non verò quando eam non intendit, prout poterat ex ſuo proprio officio & æquitate, quo caſu omiſſa intelligitur, quia non deducta, determinata.

115 Quæ omnia ex abundanti procedunt in caſu præſenti, in quo per inſtrumenta præſentata nullo modo apparebat exceptio in favorem debitoris, cum licet ex eiſdem conſtabat de limitatione obligationis reſtrictæ ad redditus *de Villada*; tamen non conſtabat ex eiſdem, *Villadam* eſſe diverſi majoratus & ab alio tertio poſſeſſam, ſed potius prædicta inſtrumenta omnia indicabant, *Villadam* pertinere ad majoratum *de Alva* in concurſum exiſtentem, prout manifeſtè probavimus *ſuprà ex n.* 79. *cum ſeqq.* in primo fundamento hujus partis, atque ideo exceptio, quæ extrinſeca eſſet probatione, non poteſt dici conſtare ex inſtrumenti inſpectione.

Atque tandem (licet ex ſuperabundanti) etiam huic 116
parti aſſiſtit minus plena defenſio, quæ præſervat majoratum, & ejus ſucceſſores à re judicata, ex latè congeſtis à Molina *de primog. l.* 4. *cap.* 8. *à n.* 7. & ibi Additionatores plena manu. Caſtillo *tom.* 6. *cap.* 157. D. Perez de Lara *in compend. ult. cap.* 20. *à n.* 54. Mieres 4. *part. quæſt.* 14. Nos *in comment. de Reg. protect.* 4. *cap.* 8. *num.* 334. 337. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 622. Gratian. *tom* 5. *cap.* 869. *num.* 16. Scaccia *de jud. gloſſ.* 14. *quæſt.* 12. *num.* 11. Franciſc. de Amaya *in C. lib.* 10. *l. un. tit.* 9. *à num.* 20. *ex l. ſervus plurium*, *§.* 1. *& §. ſi quis ante*, *ff. de leg.* 1. *& ex controverſ. de re jud.* nam ſi poſſeſſor majoratus allegaret, & deduceret in judicium concurſus *Comitatum de Alva*, liberum eſſe à cenſus hujuſmodi obligatione, ob facultatem Regiam limitatam dumtaxat ad bona alterius diverſi majoratus jam evicti, & poſſeſſi per verum, & legitimum ſucceſſorem, & quod prædicta bona ſpecialiter cenſui obnoxia ſui non eſſe majoratus, nec illi pertinere proculdubio creditorem excludere, nec ad ſententiam graduationis admitteretur, prout fuit admiſſus, ex quibus *Comes de Alva*, ſententiam favorabilem, & excluſivam creditoris obtinuit in reviſionis inſtantia, per octo ferè judices unanimiter ſic determinantes.

Et ſæpè ſæpius in hac Cancellaria Valliſoletana de- 117
terminatum fuit, creditores delendos fore à ſententia graduationis non obſtante re judicata oppoſita, quando graduati fuerunt tanquam creditores ad bona majoratus, virtute facultatis regiæ, quæ detegitur fuiſſe ſubreptitiam, & nullam, nec hoc ſubreptionis, ac nullitatis vitium, & exceptio fuit deducta in primo illo judicio concurſus, nec ſuper ea cognitum, juxta ea quæ latius ſuperiùs 1. *part. cap.* 37. *&* 38. abundè diximus, ut in cauſa Comitis de Cirucla cum ſuis creditoribus, & in cauſa Comitis de Alva opponentis de hac ſubreptione, obtinentis, ut *in d. cap.* 38. *n.* 53. *& tot. cap.*

Nunc tractandum eſt de alia controverſia materiæ 118
hujus cap. conducibili, quam dubiam fecit Doctorum virorum varietas. Quidam debitor formavit concurſus judicium, & ad illud ſuos creditores convocavit, & omnium excuſſis juribus graduati fuerunt, & ad eorum ſolutionem vendita fuere, & ſubhaſtata bona debitoris communis, ut ex pretio ſatisfiat creditoribus, & in effectu ſatisfacti fuere eo modo, & forma, quam copioſè ſcripſimus *in cap.* 2. *hac* 2. *part.* & pro tempore quidam ex eis prætendentes non fuiſſe cum effectu ſatisfacto, quæſierunt tertium cujuſdam rei hypothecatæ poſſeſſorem, adverſus quem actionem ſuam direxere, ut aut cenſum redimibilem recognoſceret, aut dimitteret hypothecam, proſequuta hinc inde controverſia (debitore communi minimè citato, nec ad judicium hoc vocato) creditores adverſus tertium obtinere rem judicatam, ut vel recognoſcat cenſum aut hypothecam dimittat, juxta *l. ſi fundus*, *§. in vendicat. ff. de pign.* tertius in executione recognovit cenſus creditorum, & eis ſolvit redditus aliquo tempore.

Ipſimet inſuper creditores pariter iterum convene- 119
runt principalem debitorem, contendentes non fuiſſe cum effectu dimiſſos, nec obligationem extinctam: debitor conſtanter certabat, jam fuiſſe integrè, & cum effectu ſolutos in pretium rerum ſuarum in ſubhaſtatione venditarum pro eorum ſolutione; hac lite pendente inter creditores, & debitorem, tertius ille rei hypothecatæ poſſeſſor (jam victus) comparuit, dicens, caſu, quo creditores ſolutos fuiſſe, declaretur, ipſum

Digitized by Google

ipſum liberum manſiſſe, & quatenus ſolvit indebitè redditus, à creditoribus repetit. iſti verò replicabant inſiſtentes ſuæ rei judicatæ exceptione, ex qua ille tertius fuit condemnatus ad recognitionem cenſus, vel dimiſſionem hypothecæ, & tandem debitor principalis obtinuit adverſus creditores ſententiam abſolutoriam in ultima inſtantia, qua declaratum fuit creditores fuiſſe ſolutos, & dimiſſos in judicio concurſus, & pronunciata hac ſententia, tertius ille inſtabat pro ſui abſolutione in neceſſariam conſequentiam.

120 Et orta juris controverſia, quam cenſuere, rem judicatam contra tertium adhuc perſeverare, moti ex aliquibus mediis, primo ex *l.4. tit. 17. lib. 4. nova recopilat. & ex pragmat. ann. 1615.* Ex quibus conſtabat,
121 ſententiam Senatus, à qua ſupplicari non poteſt, eſſe omnino irretractabilem, etiam per quamcumque nullitatem, quantumvis notoriam, & ex actis apparentem, nec etiam provenientem ex incompetentia judicis, dempta nullitate ex defectu citationis, quem ſuſtuliſſe, *ad Regiam*, latè exornant Paz *de tenut. cap. 14. n. 6. & 8.* Gironda *de privileg. n.1432.* Nos *de Reg. protect. 4. part. cap. 3. n. 122.* Torreblanca *de magia, lib. 3. cap. 30. n. 9. & de jure ſpirituali, lib. 15. cap. 12. n. 34.* D. Amaya *lib. 10. C. tit. 9. l. unic. n. 8. & 9.* & vide infrà *num. 168.*

122 Secundò, quia cum hoc caſu duæ exequutoriæ ad invicem contrariæ reperiantur, in electione judicis eſſe, quam maluerit ſequi, & eligere; & ideo anteriorem obtentam contra tertium ſequendam, & ultimam in favorem debitoris contemnendam, opinantes hanc ex actis proceſſus non juſtificari, ſed potius creditores dimiſſos non fuiſſe cum effectu, nec eorum obligationem extinctam manere ex circūſtantiis proceſſus apparere dicere auſi fuerunt, & ideò abſolvi debere creditores à petitione tertii poſſeſſoris hujuſmodi.

123 Alii, & tertio idem, licet per contrarium medium, affirmabant, dicentes utramque rem judicatam reſpectivè ſubſiſtere, & utramque eſſe validam ratione diverſarum perſonarum, cum prima ſit obtenta contra ſolum tertium rei hypothecatæ poſſeſſorem in favorem creditorum, ſecunda verò contra eos licet pro eodem credito in favorem principalis debitoris, juxta text. celebrem *in l. ſi cum uno, 22. ff. de except. rei jud.* ibi: Nam etſi eadem quæſtio in omnibus judiciis vertitur, tamen perſonarum mutatio, cum quibus ſingulis ſuo nomine agitur, aliam, atque aliam facit rem, quem text. abundè exornavimus ſuprà, *2. part. cap 22. ex nu. 127. cum multis ſeqq. verſ. nec denique obſtat tertium*, &c.

124 Addiderim ego, quia etiam ſuper eodem facto ſententiæ contrariæ tolerantur inter diverſas perſonas latæ, jura ſunt ſingulariſſima, & expreſſa, *in l. nam etſi, 15. §. filius, qui de inofficioſo, ff. de inofficioſ. teſt. l. cum filius diverſis tribunal. 78. ff. de leg. 2.* ubi quando ſunt duo hæredes ex teſtamento inſtituti, filius, vel conſanguineus veniens ab inteſtato dixit de nullitate, aut inofficioſo teſtamento ſeparatim contra ſingulos hæredes in diverſis tribunalibus, & unum ex hæredibus in uno tribunali vicit; & ab alio hærede in alio tribunali victus fuit, reſpondent Conſulti, utramque rem judicatam, quantumvis contrariam ſuſtinendam, & filius occupat partem hæreditatis victo hæredi pertinentem, & alius hæres, qui filium vicit, ſuam retinet in qua inſtitutus eſt, & uterque pro rata & portionibus hæreditariis creditoribus hæreditatis teneri. Idem probat *text. in l.* cum duobus hæredibus inſtitutis uno ex quinque altero ex ſeptem unciis, adverſus eum, qui in ſeptem unciis hæres ſcriptus fuerat, juſta querela te contendiſſe, ab altero autem victum te fuiſſe alleges, pro ea parte qua reſolutum eſt teſtamentum (cum jure inteſtati qui obtinuit, ſuccedat) nec ligata, nec fideicommiſſa debentur, quamvis libertates, & directæ competant, fideicommiſſariæ præſtari debeant. *Cod. de inofficioſo teſtam.* quæ & alia ſimilia jura ponderavimus *in d. c. 22. loco citato*, ergo idem dicendum erit in noſtro caſu; ut utraque res judicata etiam contraria, & ſuper eodem facto, & jure individuo ſuſtineatur, diverſarum perſonarum reſpectu.

Et hoc argumentum, & ejus conſequentia invin- 115
cibilis reddi videtur ex eo, quod nullum inconveniens conſiderari poteſt in jure, & exiſtentia utriuſque rei judicatæ, cum etſi obligatio perſonalis ſit extincta, adhuc durare poteſt hypotheca, ex text. capitali *in l. 2. C. de evict. pign.* cujus verba ſunt: *Intelligere debes, vincula pignoris durare, perſonali actione ſubmota.*

Quibus motivis iterum, & quartum longè urgen- 116
tius ego addebam, nam licet verum ſit, quod per ſecundam rem judicatam contra ſuos creditores obtentam per debitorem principalem declaretur, creditores eſſe, & fuiſſe integrè, & cum effectu ſolutos, & per conſequens eorum obligationes tam ex tunc eſſe extinctas, & nec non jus hypothecæ illis competens reſolutum ipſo jure, quia ſolutione ejus quod debetur omnis tollitur obligatio, atque ideo indebitè, & contra omnem bonam fidem redditus cenſus jam extincti à tertio rei poſſeſſore exegiſſe, cui regulariter ex condictione indebiti repetitio datur, ad integros *tit. ff. & C. de condict. indeb.*

Adhuc tamen huic tertio ſemel condemnato, & vir- 117
tute rei judicatæ indebitè ſolventi, condictio indebiti, & ex ea repetitio prorſus denegatur ob authoritatem rei judicatæ, hujuſmodi condictionem excludentis, jura ſunt expreſſa *in l. ſi fidejuſſor conventus, §. in omnibus 28. ff. mandati*, ibi: *Vel numeratam iterum accepit, repetitio contra eum competit, niſi forte ex condemnatione fuerit ei ſoluta; tunc enim propter authoritatem rei judicatæ repetitio quidem ceſſat*, text. etiam *in l. 1. C. de condict. indebiti*, ibi, *Pecunia indebita per errorem non cauſa judicati ſoluta, eſſe repetitionem jure condictionis, non ambigitur*, text. *in l. eleganter, §. ſi poſt rem judicatam, & l. Julian. ff. de condict. indebiti*, quam concluſionem veram eſſe profitentur plurimi DD. Gratian. *diſcept. forenſ. 417. n. 35. & 36.* Alv. Valaſc. *conſult. 56. n. 6.* Surdus, Fontanella *deciſ. 175. ex n. 3. & ſeq.* & plures alii protinus referendi *ex nu. 143.* ergo impoſſibile videtur huic tertio repetitionem dari, nec ei prodeſſe rem judicatam in favorem debitoris principalis contra creditores obtentam, ſed potius priori contra ſe expeditæ perpetuò parere debere.

Sed iis minimè refragantibus, ego in quæſtione pro- 118
poſita nec dubius fui unquam, nec cogitare potui, quod in mentem alicujus docti viri aliqua dubitandi ratio cadere poſſit, vel ſtante juris arte, & ratione naturali, vel ſaltim juribus expreſſis, quæſtionem decidentibus. Atque ideo ego in ea fui, & nunc ſum ſententia, ut prior res judicata contra tertium rei hypothecatæ poſſeſſorem, per creditores obtenta, [qua poſſeſſor condemnatus fuit, ut vel cenſum recognoſcat, & ſolvat in poſterum, vel illis rem hypothecatam dimittat] finitam, extinctam, & reſolutam manere, nec obſtare in aliquo poſſe, nec effectum naturalem ſecundæ rei judicatæ obtentæ per debitorem principalem contra ſuos creditores (ex qua declaratum fuit, ipſos ex tunc, cum effectu fuiſſe, & dimiſſos, & ſatisfactos, ex pretio rei ad hoc ſubhaſtatæ ſibi in ſolutum dato) impedire poſſe.

Et in primis ex duobus juris capitibus ſimul com- 129
mixtis, alterum quod ſolutione ejus, quod debetur, 130
omnis tollitur obligatio, tam principalis quàm acceſ- 131
ſoria fidejuſſoria, & hypothecaria, quia cum principale non ſubſiſtit, nec ea quæ ſequuntur locum habent, *l. creditricem 7. C. de remiſ. pign. l. Labeo ff. de pact. l. pecun. C. de ſolut. l. ſolvitur hypotheca, l. liberatur pignus*, ſive ſolutum ſit debitum, ſive eo nomine ſatis-

ſatisfactum eſt, *l. cum col.*14. cum plurimis aliis *ff. qui-*
132 *bus mod. pign. vel hypoth. ſolv. l. fænerator ff. de navi*
fænera. quia hypotheca non datur, ubi non adeſt præ-
dicatum, Rota *dec.*279. *n.*9. inter recollectas per Cen-
cium *tom.* 2. *de cenſib.* & in terminis, quando quis de-
claratur per ſententiam, creditorem non eſſe, ſive cre-
ditorem eſſe, jure, vel injuria judicis diſſolvatur, vel
ſubſiſtat hypotheca reſpectivè, text. eſt expreſſus *in l.*
deferente creditore juravit debitor, ſe dare non oporte-
re, pignus liberatur: quia perinde habetur atque ſi in
judicio abſolutus eſſet, nam etſi à judice [*quamvis per*
injuriam] *abſolutus ſit debitor, tamen pignus liberatur,*
l. ſolvitur, §. *fin.* ibi: *Satisfactum eſſe creditori intelli-*
gitur, etſi jusjurandum delatum, datum eſt, hypotheca
non eſſe rem obligatam, ff. quib. mod. pign. vel hypothec.
ſolvat, juncta l. 1. *& l. jusjurandum ſpeciem continet*
tranſactionis; majoremque habet authoritatem, quam res
judicata, ff. de jurejur. l. poſt rem judicatam, vel jure-
jurando deciſam, ff. de re jud. & quod per jusjurandum
delatum tollatur omnis obligatio etiam naturalis, *l.*
Stichum, §. *naturalis ff. de ſolut. & eſt gloſſ. celebris in*
*l.*2. *C. de evict. pignor. verb. actione ſubmota,* ad medium,
133 ubi inquit quod quando obligatio perſonalis tollitur
pacto, ſolutione re judicata, aut jurejurando, hypo-
thecam tunc ſimul liberari, & jus creditoris ejus reſ-
pectu extingui. Ergo ſtante in noſtro caſu abſolutione
debitoris principalis, & extincti juris creditorum de-
claratione, impoſſibile eſt de jure quod ſubſiſtere poſſit
hypotheca, non ſolum exiſtens penes ipſum credito-
rem, verum multominus ſi exiſtat penes tertium, qui
non alio, quàm ex illo debito principalis debitoris te-
netur, quo extincto, & reſoluto obligationem tertii
reſolvi non ambigitur, & quod effectus iſte procedat,
ſi à tertio res pignoris obnoxia poſſideatur, per jura,
& DD. probat Rodr. *de ann. redit. l.*2. *c.*19. *n.*33 *& n.*36.
134 Secundum caput oritur ex regula, *bona fides non pati-*
tur, ut ſemel exactum iterum exigatur, de reg. jur. l. 6.
quid per primam ſolutionem, vel ſatisfactionem [quod
idem eſt, ut ex juribus, & Doctoribus abundè proba-
135 tur *infrà cap. ſeqq.*] jus creditoris extinctum eſt, & pe-
nitus reſolutum, non enim ei ſubeſt cauſa, nec titulus
aliquis ad iterum exigendum, & hæc quidem regula
nullam in jure patitur fallentiam, ſed in omni caſu in-
136 diſtinctè & abſolutè procedit, & ſemel ſolventi, ite-
rum etiam ex re judicata indebitè ſolventi datur meri-
to repetitio, vel ex condictione indebiti, vel ex con-
dictione ſine cauſa, ad integros *tit. ff. & C. de condict.*
137 *indeb.* & de condictione ſine cauſa, & in tantum hoc
caſu exuberat bona fides, ut condictioni indebiti, vel
condictioni ſine cauſa non valeat nec teneat renuntia-
tio, etiam cum juramento, latè diſputans reſulvit Gu-
tier. *de juram. confirm.* 1. *p. c.* 27. *per tot. & quia pecu-*
nia mea [inquit Conſultus] *quæ ad te pervenit, eam mi-*
hi à te reddi, Bonum, & æquum eſt, in l. ſi & me, &
Titium ff. ſi cert. pet. l. hæc condictio 66. *ff. de condict.*
indeb. ibi, *hæc condictio ex bono, & æquo introducta eſt,*
quia quod alterius apud alium ſine cauſa deprehenditur,
revocari conſuevit, l. ſi per ignorantiam, C. de tit. l. ſer-
vus quem 31. *ff. de act. empt. l. eum qui, C. quod cum eo.*
exornat latè Valenz. Velaſquez *in conſ.*78. *n.*18. *&* 19.
*tom.*1. & magis ad propoſitum facit *l. Stichus* 67. §.
2. *ff. de condict. indebit.* in hæc: *Titius cum multos*
creditores haberet, [*in quibus & Seium*] *bona ſua pri-*
vatim venditione facta, Mævio conceſſit, ut ſatis credi-
toribus faceret; ſed Mævius ſolvit pecuniam Seio tanquam
debitam, quæ jam à Titio fuerat ſoluta. Quæſitum eſt,
cum poſtea repertantur apocha apud Titium debitorem
partim ſoluta pecunia; cui magis repetitio pecuniæ indebi-
tæ ſolutæ competit, Titio debitori, an Mævio, qui in
rem ſuam procurator factus eſt? Reſpondi ſecundum ea
quæ proponerentur, ei qui poſtea ſolviſſet. Textus etiam ce-
lebris in ſui diſpoſitione *in l. cum duo* 25. *ff. eod. tit.* Cum
duo (inquit Conſultus) pro reo fidejuſſiſſent in decem,
deinde reus tria ſolviſſet, & poſtea fidejuſſores quina:
placuit eum, qui poſterior ſolvit, repetere tria poſſe,
hoc merito, quia tribus à reo ſolutis, ſeptem ſola de-
bita ſuperant, quibus perſolutis, tria indebita ſoluta
ſunt, quem textum in aliud & mirabile propoſitum pon-
deravimus ſuprà 2. *p. c.*4. *n.* 63. *verſ. fulcitur opinio &*
reſolutio noſtra, &c.
Deinde probatur; quia res judicata, ex qua quis 138
ſolvit quod antea ſolutum habebat; vel aliter creditor
erat ſatisfactus, & ſic indebitè iterum exegit, nihil ob-
ſtat debitori exactum denuo repetenti, ab ipſo credito-
re jura ſunt expreſſa, text. *in l. rem mihi* 21. *ff. com-*
mod. cujus verba ſunt: Rem mihi commodaſti, ean-
dem ſurripuiſti, deinde cum commodati ageres, nec
à te ſcirem eſſe ſurreptam, judex me condemnavit,
& ſolvi. Poſtea comperi à te rem eſſe ſurreptam, quæ-
ſitum eſt, quæ mihi tecum actio ſit? Reſpondi, furti
quidem non eſſe, ſed commodati contrarium judicium
utile mihi fore, qui textus valde ſingularis eſt, ubi
gloſſ. *verb. utili.* notanter advertit, condictionem ſine 139
cauſa dari ei, qui indebitè ſolvit ex re judicata, non ta-
men condictionem indebiti propter auctoritatem rei
judicatæ, juxta *dict. l. fidejuſſor,* §. *in omnibus, ff. man-*
dati, necnon *l.*1. *C. de condict. indeb.* & alia adducta in
ultimo fundamento contrariæ partis, de quo ſuprà *nu.*
127. *verſ. adhuc tamen huic tertio,* &c.
Conſonat etiam *l. in commodato* 17. §. *fin. ff. eod. tit.* 140
commodati. Rem commodatam perdidi [inquit textus]
& pro ea pretium dedi; deinde res in poteſtatem
tuam venit, Labeo ait, contrario judicio, aut rem
mihi præſtare debere, aut quod à me accepiſti, redde-
re. Qui textus licet in principio explicitè non dicat, an
datum pro re perdita pretium fuerit per judicium ſibi
motum, aut extra judicium, adhuc tamen indicat tex-
tus de condemnato ad dandum eſſe intelligendum prop-
ter textus inferiora verba, ibi, *contrario judicio,* &c. quæ
ſupponunt aliud directum præceſſiſſe, juxta textum *in*
dict. l. rem mihi, eodem loquendi modo utentem, ibi,
ſed commodati contrarium judicium utile mihi fore, jun-
ctis præcedentibus verbis, *judex me condemnavit, & ſol-*
vi poſitis in primo judicio, prout etiam *dicto* §. *fin.*
exponit, & intelligit gloſſ. celebris *in l.* 1. *verb. ſed ſi*
probare, C. de re jud.
Comprobatur iterum ex ſimili expreſſo textu *in dict.* 141
*l.*1. *C. de re jud.* Rebus quidem judicatis [inquiunt Im-
peratores) ſtandum eſt, ſed ſi probare poteris, eum,
qui condemnatus eſt, id, quod furto amiſiſſe videba-
tur, recepiſſe, adverſus judicati agentem, doli excep-
tione oppoſita tueri te poteris. Quem mirabilem tex-
tum ulterius pro alia conſideratione noſtro caſui adap-
tibili inferius ponderabimus *ex n.* 148. probat etiam
text. expreſſus (loquens in ſolvente convento & con-
demnato ad rei deperditæ valorem, pretium & æſti-
mationem, quæ poſt ſolutionem devenit ad poteſtatem
domini) *in l. ſi fullo, ff. de condict. ſine cauſ.* ibi, *ex*
locato conventus præſtitit, & poſtea qui dominus inve-
nit veſtimenta, &c. quibus quidem juribus alia ſingula-
riſſima conſonant, quæ licet non loquantur in ſolvente
indebitum ex re judicata, tamen eorum ratio noſtrum
intentum roborat. text. *in l.*2. §. *fin ff. ad leg. Rhod. de jactu.*
Quæ quidem omnia jura facilè & apertè elidunt diffi- 142
cultatem quæſtionis noſtræ, & rem judicatam ortam in
favorem creditorum, eos creditores ſupponentem, &
ſub ea cauſa obtentam minimè obſtare tertio rei hypo-
thecatæ poſſeſſori, nec impedire ſecundæ rei judicatæ
obtentæ à debitore & eundem abſolventis, effectum
reſolutivum hypothecæ, influentem inſeparabiliter,
& indiſſolubiliter in priori executoria, quam ceſſare
facit ob cauſam, [qua fuit lata] ceſſantem, ac prop-
ter ſuppoſitum in ea noviter falſum declaratum, &
ob novam cauſam ſupervenientem poſt illam primam
rem judicatam, quæ cum ſecunda nullam habet re-
pugnantiam, ſed tantum modificationem recipit ab
ea,

Digitized by Google

ea, prout expreſsè allegatis juribus hos, & alios ad-
mirabiles valde effectus deducunt Doctores.
143 Primus ſit, quod licet indebitè ſolum per condem-
natum minimè repetatur ex condictione indebiti prop-
ter authoritatem rei judicatæ, cujus effectum condic-
tio illa non impedit, juxta tot ſingularia jura allegata
in ultimo argumento contrariæ partis ſuprà ex *nu.* 127.
Impedit tamen condictio ſine cauſa, quà intervenien-
te datur repetitio, etiam contra ſententiam tranſac-
tam in rem judicatam, latam ex cauſa debiti, quæ ceſ-
ſat, quoties poſtmodum apparet, non debitum, quia
nulla ſubeſt cauſa legitima, nec titulus aliquis credito-
ri vincenti, ex quo valeat, vel indebitè ſolutum reti-
nere, vel in poſterum redigere, juxta mirabilia jura
hactenus allegata, concedentia re judicata non obſtan-
te, vel repetitionem per condictionem ex eo contractu,
vel condictionem ſine cauſa; & hanc diſtinctionem
communiter receptam ſequuntur gloſſ. *in l. rem mihi*,
verb. utile, ff. commod. & *gloſſ. in l.* 1. *verb. judicati, C. de
condict. indebit.* eadem gloſſ. *in l.* 1. *verb. ſed ſi probare, C.
de re jud.* ſequuntur Bart. *in d. l.* 1. *in fin. C. de condict. in-
deb.* idem Bart. *in l. ſi fullo, in princip. per text. ibi, C. de
condict. ſine cauſa.* idem Bart. *in l. Julianus verum debito-
rem, de condictione indebit.* Paul. Caſtrenſ. *conſ.* 157. *n.* 4.
vol. 2. Cæſar Barzius *deciſ.* 17. *per tot.* Cancerius poſt
Aſin. Cagnol. Didac. Perez, Capic. *deciſ. Genuenſ.* 104.
Capell. Tholoſ. Ant. Fabr. Morlam, & alios, idem tenet
Cevall. *in contra comm. q.* 542. Surdus *dec.* 25. *n.* 31. &
conſ. 134. *n.* 10. Joan. Bapt. Coſta *de remediis ſubſidiar.
remed.* 10. *à n.* 4. Alvar. Valaſc. *conſ.* 56. *n.* 6. Fontanella *de-
ciſ.* 125. *ex n.* 6. *cum ſeqq.* Paulus & Jaſ. *in l. Julianus*, §.
fin. de condictione indebit. eleganter proſequitur Surdus
conſil. 268. *n.* 14. & *ſeqq.* optimè Avendano *de cenſibus, c.*
41. *n.* 5. per rationem expreſſi text. *in dict. l. ſi fullo, ff. de
condict. ſine cauſa.* Si fullo [inquit text.] veſtimenta la-
144 vanda conduxerit, deinde amiſſis eis domino pretium
ex locato conventum præſtiterit, poſtea dominus inve-
nerit veſtimenta, qua actione debeat conſequi pretium
quod dedit? Et ait Caſſius; eum non ſolùm ex condic-
to agere, verùm & condicere domino poſſe, ego pu-
to, ex conducto omni modo eum habere actionem,
an autem, & condicere poſſit, quæſitum eſt, quia non
indebitum dedit? niſi forte, quaſi ſine cauſa ei datum
ſit putamus condici poſſe, & pretium veſtimenti, ete-
nim veſtimentis inventis, quaſi ſine cauſa ei datum vi-
detur, qui text. ſingularis eſt ad hanc diſtinctionem,
cui merito nititur communis Doctorum opinio.
145 Idem etiam probant in terminis; quando quis virtu-
te rei judicatæ ſolvit, quod antea ſolutum habebat, ut
detur repetitio *ex condictione ſine cauſa*, probarunt Gar-
cia *de nobilit. gloſſ.* 6. §. 2. *n.* 8. Cevallos *commun. contra
commun. q.* 542. *n.* 3. Aloyſius Leo *in leg. ſub ſpecie n.* 2.
Cod. de re jud. Capicius 52. Fontanella *deciſ.* 176. *n.* 13.
146 *cum ſeqq.* Ubi & aliis deciſ. locis applicat *d.* regulam
bona fides non patitur, ut ſemel exactum iterum exi-
gatur, latiſſimè hanc rationem proſequitur in noſtris
terminis ipſe Fontanel. *deciſ.* 177. *ex n.* 8. *cum ſeqq.* &
147 diximus in Comment. *de Reg. protect.* 4. *p. cap.* 7. *ex nu.*
117. ubi licet promiſcuè, & indiſtinctè videamur aſſe-
rere, ob noviter apparentem ſolutionem indebitam da-
ri contra rem judicatam condictionem indebiti, & con-
dictionem ſine cauſa, id intellige propter promiſcuam
jurium allegationem, quorum aliqua loquuntur in re-
petitione indebiti ſoluti extra judicium, & alia ex re ju-
dicata, & ideò reſpectivè loquimur ibidem referentes
ſingula ſingulis, juxta magis explicatam diſtinctionem,
de qua hìc, quæ verè conciliat jura, quæ inter ſe re-
pugnare videbantur.
148 Ex qua pariter ſatisfit juribus negantibus condictio-
nem indebiti indebitè ſolventi ex re judicata, pro con-
traria parte allegatis *ſuprà in argum. fin. ex n.* 127. cui
ulterius ſatisfit, ut prædicta jura procedant, quando
condemnatus jam ſolvit vigore condemnationis, at
quando adhuc non ſolvit, poteſt rei judicatæ execu-
tionem liberè impedire, actione de dolo, & exceptio-
ne quod petis intus habes. Prout expreſsè probat text.
in d. l. 1. *C. de re judicata*, & ex protinus dicendis, &
ulterius ex Gratiano, & aliis probatur *infrà ex n.* 161.
cum ſeqq.
Quod utrumque verificatur in terminis noſtri caſus, 149
in quo tertius rei hypothecatæ poſſeſſor ad cenſus re-
cognitionem condemnatus fuerat, cujus virtute jam
perſolverat aliquos annuos redditus, & per abſolutio-
nem debitoris principalis poſtea emanatam hos repete-
re poteſt, licet non ex condictione indebiti, tamen
poteſt ex condictione ſine cauſa, quaſi ea ceſſante prop-
ter quam fuerat condemnatus, ad impediendam tamen
executionem in futurum, eo quod per abſolutionem
debitoris principalis jus pignoris ſit extinctum, & ad
nihil in poſterum ejus reſpectu teneatur, ex plurium
exceptionum capitibus, poteſt tertius ille ſe tueri ad-
verſus rem judicatam.
Secundus effectus, quem ex præfatis juribus conſide- 150
rant Doctores, provenit ex juris æquitate, quando con-
demnatus ſolvit rei valorem, & æſtimationem domino
rei, quæ putabatur furata, ut ſi poſtea appareat, & re-
periatur devenire in poteſtatem ipſius domini, vel quan-
do poſtmodum compertum fuit, debitorem condem-
natum ad ſolvendam pecuniam tanquam debitam, antea
fuiſſe jam ſolutam, ut iis caſibus, & ſimilibus ceſſet, &
impediatur ob exceptionem noviter repertam effectus,
& executio rei judicatæ, quia æquitas novi caſus novum
inducit remedium, ut *ex d. leg.* 1. *C. de re jud.* proba-
runt multi DD. per nos relati *in d. cap.* 7. *n.* 118. & *ſeqq.*
latiſſimè iſtis terminis proſequitur Fontanella *dec.* 177.
ex n. 8. *cum multis ſeqq.*
Tertius effectus propter ſententiæ cauſam ceſſantem, 151
ſe fundantis indebito, tanquam vero, quam obtinuit
creditor, tanquam verè creditor, nam ſi poſtmodum
detegatur nec fuiſſe creditorem, nec debitum exiſtere,
ceſſat ſententia, quia ſententia, quæ fundatur in cau-
ſa, ceſſat ceſſante cauſa. Ut per prædicta jura proba-
runt quamplurimi DD. quos ſequuti fuimus *in d.* 4. *p.
c.* 7. *ex n.* 120. & *ex n.* 88. *cum multis ſeqq.* Probant *l. ſi
à te* 9. & *l. ſi rem, l. ſi quis ad exhibendum ff. de except.
rei jud. l. denique C. ad exhib.* text. optimus *in leg.* 24.
tit. 2. *p.* 3. *gloſſ. celebris in l. ſi mater*, §. *denique verb.
ſi hominem, de except. rei jud.* non enim obſtat res 152
judicata, etiam data perſonarum, juris, & rei identita-
te, ſi ceſſat cauſa, ob quam ſententia fuit lata, Intri-
gol. *deciſ. Siciliæ* 3. *ex n.* 157. Gratian. *diſcept. forenſ.*
445. *n.* 11. Leo *deciſ. Valentin.* 78. *n.* 6. Fontanel. *de-
ciſ.* 126. *n.* 29.
Quibus adde Avendanum *de cenſibus d. c.* 41. *ſub n.*
5. ubi poſt Bartol. *in d. leg. ſi fullo in fin.* Paul. *n.* 7. &
8. Jaſon *n.* 2. Petrus Surd. *d. conſil.* 268. *d.* 16. & *ſeqq.*
in ſpecie dictorum jurium probant, quod iterum ſolu- 153
tum virtute ſententiæ repetatur, quando detegitur jam
antea ſolutum fuiſſe, cum ſententiæ cauſa reducatur ad
non cauſam, & ea ceſſante, Fontanella *deciſ.* 176. *n.* 17.
& *n.* 16. & *in deciſ.* 177. *n.* 15. & 16. & optimè Valaſcus
conſultat. 56. *n.* 6.
Quartus effectus erit, per hanc conditionem ſine
cauſa non redargui ſententiam de iniquitate, cum tem- 154
pore latæ ſententiæ ſolutio non apparebat, atque ideo
ſententia lata ſemper juſta remanet quoad illud judi-
cium; atque inſpecto tempore, quo lata fuit, ſed cauſa
ceſſante, & de ſuppoſito poſtmodum noviter apparente
falsò, ex quo conſurgit æquitas concedens repetitio-
nem, & impediens ſententiæ prioris effectum depen-
dentem à cauſa, gloſſ. *in l. Julianus*, ubi Bart. *n.* 9. Caſ-
trenſ. *n.* 9. Jaſon *n.* 12. & 17 *ff. de condict. indebiti*, Bal-
dus *in l. ſub ſpecie, n.* 3. & ibi Salicetus *n.* 6. *C. de re jud.*
Paul. *in l. eleganter in princip. n.* 9. ubi Alexand. *in* §. 1. *n.*

7. de condictione indeb. Coſta remedio ſubſidiario 19. n.
4. Fontanella deciſ.177. n.1. & ſeqq. (qui per dec.365.
155 176. & deciſ. 177. in fortioribus omninò terminis ma-
teriam hanc latè proſequitur, quando ſcilicet, debitor
cenſuarius condemnatus fuit ad totius cenſus ſolutio-
nem, qui poſtmodum reperiit inſtrumentum redemp-
tionis certæ partis ipſius cenſus, & obtinuit, contra
primam rem judicatam, repetitionem, & reſtitutio-
nem redditiuum ſolutorum vigore rei judicatæ, & ab
156 eo per creditorem exactorum,) idem Caſtrenſ. in con-
ſil.257. n. 4. vol. 2. dum loquitur in eo qui fuit con-
demnatus ſolvere, quod antea ſolverat, vel quod inde-
bitè ſolverat, dicit quod poteſt repetere primam ſolu-
tionem, quia hoc caſu non impugnat ſententiam, ſed
agit de falſa cauſa, & falſo ſuppoſito ſententiæ Alexand.
conſ. 69. n. 6. vol.3. Felinus in cap. ſub orta, col. 6. in
fin. verſ. dicit tamen de re jud. Ruinus conſil. 89. nu.16.
vol.1. Curtius in repetitione l. admonendi, n.21. de ju-
reiur. ſequitur Avendan. d. cap.41. ſub n. 5. & per Sur-
dum in d. conſil.268. n.14. lib.4. diximus in d.cap.7. n.
157 119. quod per hanc exceptionem non impugnari direc-
tè ſententiam & rem judicatam, ſed eam temperari,
& modificari ad cauſam ceſſantem, cujus effectus ter-
minatur cauſæ ceſſatione.
158 Et pulchra eſt in propoſito doctrina Bart. in l. & ſi
ſine n.1. verſ. nam ſi tibi, ff. rem ratam haberi; in illis
verbis: Nam ſi tibi fui condemnatus, & ſolvi, quia
rem non reſtituebam, ſi res poſtea pervenit ad te,
tunc cauſa pervenit ad non cauſam, & agendo, non
dico ſententiam nullam, vel malè judicatum, imò di-
co benè judicatum; tamen cauſa illa devenit ad non
cauſam, &c. & pro hac ſententia allegat Bart. l. prætor,
159 §. Marcell. ff. jud. & eandem ſententiam ſequitur Cu-
man. ib. n.5. & in l. ſi fullo, ff. de condict. ſine cauſa, ubi
Paul. n.7. Jaſon n.2. Bald. in l. ſi ſub ſpecie, nu.3. C. de re
jud. ubi Salicet. n.6. Paul. in l. eleganter, n.9 de condict.
indeb. Bart. in l. Julianus, n 9. eod. tit. Surdus d. conſil.
268. n.15. quos ſequitur Paz de tenuta, c. 14. n. 18. Et
per numeros ſequentes plurimas adducit doctrinas &
jura, quod res judicata obtenta ſuper inſtrumento
falſo, annullatur, cum lata ſit ex ſuppoſitione veri, &
propterea apparente falſitate, res judicata reſolvitur
ex cauſa, ob quam lata fuit, ceſſante, & quod, non
propterea impugnatur ſententia, & res judicata, cum
agat condemnatus ex ejus cauſa ceſſante noviter ap-
parente.
160 Hanc difficultatem acutè etiam percalluit Gratian.
diſcept. forenſ. 3. part. c.408. per totum, dum agit de re
judicata obtenta per creditorem, & lata ſub illo ſuppo-
ſito, quod non aderat ſocietas officii, de qua poſtmo-
dum per ſcripturam apparuit, & ideo impedirem rem
judicatam; ex eo motus n.2. quod cauſa, propter quam
lata fuit res judicata, devenit ad non cauſam, ſtante
productione inſtrumentorum, ex quibus colligitur adeſ-
ſe verè ſocietatem officii, quamvis in ſententia præſup-
poneretur, illam non extare, quod facit, ut non at-
tendatur ſententia, nec res judicata, cum de ea non
agatur, ſed de ceſſatione cauſæ, & de jure ſuperveni-
ente poſt ſententiam, ex quo inſurgit æquitas conce-
dens repetitionem, allegat gloſſ. in l. Julianus, in verb.
ſolutio. ubi Bart. n. 9. verſ. reſpondeo. Jaſon n.12. & 17.
Caſtrenſ. n.10. de condict. indeb. idem Caſtrenſ. in l ele-
ganter, n. 9 ff. eod. Felinus in cap. ſub orta, n. 21. col.
8. & nu.10. & 11. de re jud. Ruinus conſil.89. nu.15. ad
med. lib.1. Surdus conſ.298. n.18. & latiùs conſ.268. n.
15. Alexander conſil.69. n.9. lib.3.
161 Et n.4. cum ſeqq. rectè probat, quod ſi executio hu-
juſmodi ſententiæ facta fuerit, poterit ſemper condem-
natus repetere per condictionem ſine cauſa, rationem
reddens; nam licet illa ſolutio fieret ob cauſam ſenten-
tiæ declarantis, & ſupponentis tale debitum; poteſt re-
tractari dicta ſolutio tanquam redacta ad non cauſam,
ideo ut evitetur circuitus, poterit recta via ad impedien-
dam executionem talis exceptio doli ſ facis, opponi,
adeo ut quamvis petens hujuſmodi debitum non fece-
rit à principio dolum, quia potuit ignorare exiſtentiam
officii, nihilominus ſi hodie, cum ſciat, perſeveraret,
dolo faceret, prout adhuc in terminis allegat Caſtrenſ.
conſil.257. in cauſa quæ vertitur Parmæ col.3. in fin. ver-
ſic. remanet ergo defenſata, n 3. & 4 lib.1.
Qui Gratianus n 7. & 8. concludit argumentum di- 162
cens, quod cum detur repetitio ejus quod ſolutum eſt,
multo magis impeditur executio, & dabitur compenſa-
tio, ſeu reſervatio, antequam ſolvatur; cum facilius 163
concedatur retentio, quàm actio, l. per retentionem, C.
de uſur. l.2. C. de fideicommiſſ. prout in terminis conclu-
dit Bald. in l. ſub ſpecie, 4 n 3. C. de re jud. Caſtrenſ. conſ.
257. col.4. in princ. nu.4. ad med. lib 4 Felinus in cap. ſub
orta, col.8. ad finem verſ. & ſi non fuit n.10. de ſent. &
re jud. quod & probavimus ſuperiùs ex n.18. cum ſeqq.
ex text. expreſſo in l.1. C de re jud. & cui damus actio-
nem multo magis exceptionem, quia facilius datur ex-
ceptio, quàm actio, l.1. §. cui damus actionem, ff. de ſu-
perficiebus. Tuſchus lit. E. concl. 374. Scaccia de judiciis,
lib.2. c.2. n.121. & de commerciis, §.7. gloſſ.5. n. 98. l.
invitus, §. cui damus, ff. de reg jur. Palat. Rubeus in cap.
per veſtras, §.8. n.2. de donat. inter vir. & uxor. Surdus
conſil 377. nu 45. Statil. Pacif. dec.205. nu. 5. & 6. poſt
tract. de Salviano interdicto.
Et n.14. & 15. firmat ipſe Gratian. quod talis res ju-
dicata non obſtat, tanquam ceſſaverit cauſa, ob quam
ſententia fuit lata; cum appareat de exiſtentia officii,
cum ex hoc non impugnetur ſententia, ſed aſſeratur,
illam corruere ex defectu cauſæ ſuppoſitæ, quæ funda-
tur, ex Tiraquell. de cauſa ceſſant. part.1. n.2. & n.132.
& de retract. lignag. gloſſ.7. §.8. n.3. & 4. cujus Docto-
ris aſſertio rectè convenit iis omnibus, quæ hactenus
conſiderata ſunt.
Quæ omnia roborantur ex iis, quæ ſuperiùs abun- 164
dè probavimus ex n. 88. cum ſeq. verſ. ſecundo hæc pars
fulcitur, &c. ubi quod ſententia graduationis, in favo-
rem alicujus, ſupponentis ſe creditorem, lata ſub hoc
ſuppoſito, ceſſat, poſtquam poſtmodum detegitur ſup-
poſitio falſa, & à principio non exiſtens tempore rei
judicatæ, & in terminis poſt alios probavimus in com-
ment. de regia protect.4. part. d. cap.7. n. 120. ex qui-
bus, & aliis ad reſponſionem argumentorum dicendis,
indubitabilis, & invincibilis noſtra redditur reſolutio,
in quæſtione propoſita.
Deinde, quoniam illa ſententia prior contra tertium 165
hypothecæ poſſeſſorem obtenta per creditores, ut vel
rem dimittat, vel recognoſcat, non eſt perpetua, nec
perpetuò afficit, ſed potius temporalis, & ſui natura
variabilis, & reſolubilis, & variis reſolutionis acci-
dentibus ſubjecta, nempe ſolutioni, tam ex parte de-
bitoris principalis, quàm tertii poſſeſſoris, nec non hu- 166
jus tertii dimiſſioni, quæ in uper poſt recognitionem
quandocumque facta erit admittenda, juxta veriſſimam
plurimorum ſententiam, quos in unum congeſſimus
cap. ſeq. nu.100. verſ. & non immerito, quia neuter eo-
rum, &c. Et quod ſententia, & inſtrumentum crediti,
quo quis tenetur ad certam quantitatem, ſit temporale,
& non perpetuum, dixit Ant. Faber. in C. lib.2. tit. 1.
diffin.8. in fin. & lib.4. tit.18. diffin 15. Pareja in addit.
ad 1. tom. de inſtrum. ad pag.24. col.1. poſt lin.15. & in
addit. cit. fol.1. à tergo, verſ. ſed adverſus præfatam, &c.
atque ideo res judicata lata ſuper jure, ſui natura varia- 167
bili, aut aliter reſolubili, nec eſt perpetua, nec perpetuò
afficit; ſed variatur, alteratur, & reſolvitur, variato,
alterato, aut aliter reſoluto jure ſuper quo lata eſt, latiſ-
ſimè per mirabilia jura, & DD. in variis materiis ſcripſi-
mus ſuprà 1. part. c.25. per tot. temporalis enim eſt prior
res judicata, non perpetua, & ſic tempore mutari, & al-
terari potuit, per novū accidens reſolutionem operans.
Quibus ſuppoſitis, non obſtant argumenta in con-
trarium ab aliquibus conſiderata, & non primum de 168
quo

Digitized by Google

quo ſuprà *ex n.121. ex lib. 4. tit. 17. lib.4. recep.* quoniam illa *l. & ſimiles*, ſolum adimit nullitates proceſſus à ſententia reviſionis lata in conſilio Regis, & Cancellariis ſupremis, ut probant etiam DD. in argumento citati. *Ordenamos y mandamos que en todos y qualeſquiera negocios, en que conforme a las leyes deſtos Reynos de las ſentencias dadas por los del nueſtro conſejo y Oydores de las nueſtras audiencias, no ha lugar ſupplicacion; ſe entienda aſſi miſmo, no aver lugar allegarſe, ni oponerſe de nulidad, aunque ſe diga, y alege ſer de incompetencia, o defecto de juriſdicion, o que della notoriamente conſta del proceſo y autos del, o en otra qualquier manera, ni para impedir la execucion de las tales ſentencias, ni para que deſpues de executadas ſe pueda tornar al pleito y por las dichas ſentencias ſe entienda ſer acabados y fenecidos los dichos pleitos, ſin que ſe puedan tornar à mover, ni ſuſcitar, ni tratar en manera alguna*, &c. & iterum pluries per totam legem, *& l. fin. ejuſd. tit.* non tamen ademit caſus legitimos tangentes cauſam, & juſtitiam principalem & jus partium principale, ex quibus de jure communi ac Regio infringi ſolet res judicata, ejuſque effectum, & executionem impediunt, vel aliàs rei judicatæ vires enervant, aut ceſſare faciunt, inter quos & iſte de quo loquimur numerandus ex tot juribus ita permittentibus, de quibus nec loquitur *d. l. Regia*, nec de eis aliquid diſpoſuit, nec innovavit; idcirco nec ad eos tanquam correctoria, & limitata trahi poteſt, nec extendi, ſed intacti remanent ſub diſpoſitione juris communis ex juribus vulgaribus.

Et quod iſte noſter caſus ſit exceptus, illæſus & non comprehenſus, in diſpoſitione, *d. l.4. tit. 17. lib.4. recop.* expreſsè probavit D. Franc. Carraſco *in tr.* an habeat locum reſtitutio contra ſententiam reviſionis, in explicatione, *d.l.4. ex n.41. & n.* 48. ita ait; ſed nihilominus in eadem concluſione, quam dixi, reſideo, & in caſu novi inſtrumenti de novo reperti, lis moveri poteſt, & actio ſupereſt, non ad retractandam ſententiam reviſionis, &c. ſed ex condictione ſine cauſa, vel condictione indebiti repetetur, quod ſolutum eſt virtute ſententiæ reviſionis; ita poſt Jaſon *in l. Imperat. ff. de re judic.* concludit Garcia *de nobilit. gloſſ.6.* §. 2. *n.* 8. quod remedium tanquam ordinarium, & in nova actione fundatum competit ex nova lite ad repetendum indebitè ſolutum, nec habet jam locum retractatio ſententiæ reviſionis, de qua idem Garcia; quia & executioni mandanda, nec adverſus eam ſupplicatio admittitur, &c. id ipſum pluribus comprobat idem Carraſcus *n. 43. 44. 45. & 46.* ſummam æquitatem hoc expoſcere ait, ut non obſtante *d. l.4.* repetitio ex inſtrumentis de novo repertis concedatur ei, qui victus fuit, nova lite inchoata poſt executionem ſententiæ reviſionis, *& n.* 47. ſatis apertè reſpondet *d. l.* 4. *& l.* 10. verbis ibi: *Y que por las dichas ſentencias entiendan ſer cabados y fenecidos los dichos pleitos, ſin que los puedan tornar a mover, ni tratar en manera alguna*, ejus verba, ita procedunt, quia loquitur de litibus jam motis, & finitis; non verò de nova lite, ex nova cauſa reperti inſtrumenti ſolutionis, vel quietationis, poſtea inventi, quia eſt diverſa cauſa litigandi, & ſic non obſtat rei judicatæ exceptio, *l. cum quæritur, cum ſeqq. ff. de judic.* & rurſus *n.* 48. ita ait, inſtrumento autem de novo reperto, in quo continetur ſolutio, vel quietatio, ſeu tranſactio, vel collatio debiti, ad cujus ſatisfactionem quis fuit condemnatus, non impedire executionem ſententiæ reviſionis, ſed ea facta remedium ſupereſſe, ex *l. 3. tit.17. lib.4. recopil.* & ſequitur Pareja *de inſtrum. edit. tom. 2. in addit. ad tom. 1. fol.253. uſque ad pag.260. & in d. addit. ex verſ. in qua tamen ſpecie, cum ſeqq.*

169 Minus obſtat ſecundum de quo ſuprà *n.122.* cum totum falſum ſit, & falſis principiis nitatur, tum quia hæ duæ res judicatæ non ſunt contrariæ, ſed per ſecundam, qua declaratur creditorum jus fuiſſe extinctum, prior modificatur, & ceſſat ceſſante cauſa finali, ob quam lata fuerat contra tertium poſſeſſorem, prout latius paulo ante probavimus.

Et quatenus contrariæ forent, prior ex natura rei 170
finitur, & extinguitur, & naturaliter reſolvitur per ſecundam rem judicatam ſuper cauſa reſolvitur qua prior fundabatur, & naturaliter ſubjecta erat lata, & utcumque ſit, ſi daremus repugnantiam, ſemper falſum aſſerere, in electione judicis eſſe, quam maluerit eligere poſſe, cum ſecunda nulla ſit eo quod res judicata contra rem judicatam regulariter non teneat *ex l. 1. C. quando*
provoc. non eſt neceſſ. qua propter electio denegata eſt 171
judici, & vide in iis terminis ſingularem invectivam contra judices in hoc articulo adhærentes ſtricto juris rigori rei judicatæ contra æquitatem naturalem, & bo-
nam fidem, quæ præfertur juxta jura expreſſa penes Fon- 172
tanell. *in deciſ.177. ex n. 8. cum ſeq.* omnino videndus in propoſito.

Nec quod in argumento dicitur, ſecundam rem ju- 173
dicatam latam in favorem debitoris principalis declarantem creditores fuiſſe cum effectu ſatisfactos, eſſe injuſtam, & ideo primam ſequendam: non abſque temeritate affirmari poteſt. Cum juſtiſſima fuerit, & validiſſimis juris principiis, necnon ſingularibus doctrinis roborata. Prout per te videre eſt ad oculum *in cap. ſeq. hac 3. p.* quo caſus ſecundæ hujus executoriæ ad partes diſceptatur, & invincibilis, ac indubitabilis redditur.

Sed adhuc, quando injuſta foret, quomodo poteſt, 174
quæſo, res judicata per injuſtitiam reſcindi, quæ de falſo facit verum, & de vero falſum? maximè cum ſit emanata à Regali Cancellaria, cujus injuſtitia non niſi per ſecundam ſupplicationem ad Principis immediatam perſonam interpoſitam retractari valeat, & in terminis inſuper quod ſententia, qua creditor declaratur, creditorem non eſſe, ſive jure, ſive injuria judicis operetur
ſuos effectus diſſolvendi jus hypothecæ, text. eſt ex- 175
preſſus *in l. ſi deferent ff. quib. mod. pignor. vel hypothec. ſolvit.* de quo egimus ſuperius *ex n.129. verſ. & in primis ex duobus juris principiis*, &c.

Nec obſtat tertium argumentum magis difficile, 176
de quo *ſuprà ex n..., cum ſeqq.* quo dicitur, duas res judicatas ſuper eodem jure contrarias ſuſtineri diverſarum perſonarum reſpectu, quia reſpondetur verum eſſe, quando jus, & actio dividuntur inter diverſas perſonas, & quælibet juris, & actionis partem habet independenter ab altera, ſed utraque perſona æquè princi-
paliter jus habet, & actionem, diviſibiliter, prout in 177
duobus hæredibus, inter quos jura, & actiones hæreditatis ipſo jure dividuntur proportionibus hæreditariis æquè principaliter, & independenter ab altero, juxta text. *in leg. 1. & ſeqq. C. de hered. action* & textum celebrem in ſuo caſu, *in l. ſi petitor. ff. de jud. ſi petit.* [inquit Conſultus] *plures hæredes reliquerit, unuſque eorum judicio egerit, non erit verum totam rem, quæ in priori judicio fuit deductam eſſe, nec enim quiſquam alienam actionem in judicium invito eo hærede perducere poteſt*;
atq; ideo res judicata contra unum nec nocet, nec pro- 178
deſt quoad portionem alterius, ad latè tradita *in comment. de Regia protect. 4. part. cap.8. ex n. 27. & ſeqq.* & probant expreſsè jura in argumento allegata.

Secus autem in juribus individuis, & inſeparabiliter 179
connexis, quia tunc quoad omnes operatur res judicata, prout latè probavimus *in eod. c.8. ex n.150.* per *l. loci corpus, §. ſi fundus ff. ſi ſervit. vendic. & l. ingenuum 25. ff. de ſtatu hom.* Adde Tuſch. *lit. H. concl. 174. n.74.* Covarr. *practic. c.4. n.5.* Leo *deciſ.93. n.4.* Fabius de Anna *conſil. 17. n.20. lib.1. & conſ.97. d. n.5.* & ex Farinacio Oſalora & aliis, D. Melchior de Valencia *ad l. ſæpè 73. ff. de re judic. n.16.* Seſſe *deciſ.4. n.21. & ſeqq. & n.35. & deciſ. 6. n.34.* Paſchalis *de virib. patr. poteſtat. part.4. c. 4. per totum, & à n.76.* Dom. Perez de Lara *in compend. vitæ homin. c. 7. n. 51.* Fontanella *deciſ. 228. & 229.* Eſco-

bar *de purit. ſanguinis*, 1. *p. quaſt.* 17. *§.* 1. *num.* 4.
& num. 54. *& à numer.* 33. *& ſeqq.* Valenzuela
conſ. 90. *nu* 112. *& conſil.* 92. *&* 61. 66. *&* 68. Nos *in
dict. c.*8 *à n.*27. quo quidem caſu Nos verſamur prout
ſtatim dicemus; probat etiam Caſtrenſ. 236. *c.*1. *lib.*2.
Coſta *de ratione rata*, *q.*222. *n.*7. Pirrus Maurus *de fi-
dejuſſor. ſect.*4. *c.*34. *n.*6. *fol.* 430.

180 Secundò & notabiliter reſpondetur argumentum &
jura procedere, ubi adeſt diverſitas perſonarum, at in-
ter debitorem principalem & tertium hypothecæ poſ-
ſeſſorem iſta perſonarum diverſitas omnino ceſſat, cum
uterque ex eodem jure, & actione teneatur, & ſunt
duo rei debendi, ideo una & eadem perſona interpre-
tativè judicantur; textus eſt expreſſus *in l. ſi plures* 10.
in hæc: Si plures ſint, qui unam, & eandem habent
actionem, unius loco habentur; ut puta ſi plures ſint
rei ſtipulandi, vel plures argentarii, quorum nomina
ſimul facta ſunt, unius loco numerabuntur, quia unum
debitum eſt. *ff. de pact.* ubi gloſſ. *verb. unum debitum*, ita
explicat quantum ad unam ſolutionem, vel exactionem,
181 ut *l.* 3. §. *fin. ff. de duob. reis.* Et in hac materia, ut obſtet
exceptio rei judicatæ ſufficit, quod eadem ſit perſona
verè, vel interpretativè, prout copioſè *in noſtris com-
ment. de ſupplic. ad ſanct.* 2. *p. c.* 12. *n.*20. *cum ſeqq.* Et
182 ideo ſententia lata pro reo principali prodeſt fidejuſſori,
tenent Bart. *in l. fin.* per text. *ibi ff de pact.* Alberic. de Roſ-
ſat. *in* 1. *p. ſtatu q.*146. Franciſc. Maurus *deciſ.*518. Pirrus
Maurus *de fidejuſſ ſect.*9. §.15. *n.*14. *& ſeqq. fol.*892. &
eſt text. *in l. adverſus, ff. de recept. arbitr.*

183 Tertiò reſpondetur, quod regula prædictorum ju-
rium non procedit, quando una res judicata verſatur
ſuper acceſſorio, & inſeparabiliter dependenti à jure
principali, & ſaltem ſuper eodem jure principali, ut
puta lata fuit ſententia contra fidejuſſorem contenden-
tem eum fidejuſſorem non eſſe, vel ſuam fidejuſſionem
non tenere, vel contra tertium, vel etiam principalem
debitorem ſuper hypotheca, an res ſit hypothecæ ſub-
jecta, an non, & declaratum fuit fidejuſſorem teneri,
& rem hypothecatam fuiſſe, & eſſe; ſi poſtmodum de-
claretur reum principalem ſolviſſe, & ejus obligatio-
nem extinctam fuiſſe, per neceſſe hæc ſententia influit
in primam ſuper fidejuſſione, & ſuper hypotheca, quæ
inſeparabiliter & indiviſibiliter uti acceſſoria dependet
ab obligatione principali, & prima res judicata con-
tra fidejuſſionem, aut hypothecam non eſt perpetua,
ſed ad vitam obligationis principalis, qua per ſolutio-
184 nem extincta, & res judicata ceſſat, quia impoſſibile
eſt hypothecam ſubſiſtere obligatione deficiente, quia
185 qualitas ſine ſubjecto eſſe non poteſt, & acceſſorium
perit cum principali, prout abundè probavimus ſupe-
186 riùs *ex nu.*129. *verſ. & in primis ex duobus juris capiti-
bus*, &c. Conducit rectè doctrina Aretini *in tr. de fide-
juſſ.* 2. *part. princ ſect.*9. *p.*48. *per tot. fol. mihi* 915. ubi
187 firmat quod poſtquam fidejuſſor condemnatus fuit ad
ſolutionem, ſi inter creditorem & debitorem principa-
lem fiat concordia, & tranſactio, prodeſt fidejuſſori,
& eum liberat, re judicata contra eum non obſtante ubi
188 latius comprobat videndus. Et quia res judicata obten-
ta ſuper principali operatur ſuper acceſſoriis, & inſe-
parabiliter dependentibus ab ipſo jure principali, ab-
undè probavimus *in comment. de Regia protect.* 4. *part.
cap* 9. *ex n.*19. *cum multis ſeqq.* ubi de variis doctrinis
& exemplis. Et in ſpecie de ſententia lat. ſuper debi-
to principali influat, & operetur in hypotheca, dixi-
mus *ib. n.*152. & eſt text. expreſſus *in l. deferente, ff. qui-
bus modis pign. vel hyp. ſolvit.* quem altius exornavimus
ſuprà *ex n.*129. *verſ. & in primis ex duob.* &c.

189 Deinde & ex alio capite attenta natura rei, dene-
gandam eſſe prorſus exiſtentiam prioris rei judicatæ
reſpicientis jus hypothecæ, cum de nihilo poſſit de cæ-
tero ſervire, nec aliquem effectum operari, cum nec
jam creditor ex ea poſſit ſe juvare, nec agere, ſibi defi-
ciente cauſa petendi, & titulo creditoris, ad iterum
exigendum, cum utrumque ſit extinctum.

Et tandem in noſtro caſu ex natura rei, & propter 190
bonam fidem minimè patientem, ut ſemel exactum ite-
rum exigatur, permittitur iterum contra rem judica-
tam in judicium deduci ſolutionem, & obligationis ex-
tinctionem præcedentem, & iterum de falſo ſententiæ
ſuppoſito controverti, ex juris æquitate, ut res judica-
ta ceſſet, ceſſante ſuppoſitione, & cauſa, ob quam lata
fuit, ex tot juribus & doctrinis hactenus adductis.

Nec *l.*2. *Cod. de luit. pignor.* allegata ſupra in hoc 4. 191
argumento tollit effectus civiles, & naturales extin-
guendi vinculum pignoris attributos à jure ſolutionis,
& rei judicatæ, quibus hactenus abundè diximus: quia
reſpondetur textum *in dict. l.* 2. procedere in præſcrip-
tione, & in actione, & obligatione per eam ſublata,
quo caſu præſcripta perſonali actione manet hypothe-
caria, quæ longioris eſt vitæ, & cum præſcriptio non
tollat naturalem obligationem, mirum non eſt, ſi ad-
huc durat hypothecaria, extincta perſonali, civili, quo-
niam remanet naturalis ſuper qua ſubſiſtit, & durat
hypotheca, *l. res hypothecaria, ff. de pignor.* quem in-
tellectum reddit Rodriguez *de annuis redditib. lib.* 2.
*q.*19. *n.* 36. *&* 37.

Qui licet ſuſtineri poſſit, efficaciorem alium præſ- 192
tabimus *ad dict. leg.* 2. quod in caſu illius textus ideo
durat vinculum hypothecæ, quia non obſtante præſ-
criptione debiti, & obligationis principalis adhuc obli-
gatio durat ipſa quoad effectus civiles, & naturales;
quoniam præſcriptio actionem, nec obligationem ex-
cludit ipſo jure, ſed ope exceptionis, *c. ad aures de
præſcript.* ubi Felin. & Ancharan. notant, & magis com-
munem probant. Alex. *conſ.*228. *in fin. vol.*6. Surd. *dec.*
24. *n.*2. communem dicit Boërius *dec.* 344. *n.* 4. Joan.
Gutierrez *in l. nemo poteſt*, *n.*445. *ff d leg.*1. Cancerius
*lib.*1. *reſolut. cap.*28. *n.*26. Ponte *conſ.*48. *n.*3. Tuſchus
*tom.*5. *lit. E. concl.*400. *n.*2. *& tom.*6. *lit. P. concl.*565.
n 11. Boſſius *de proclamat. quod ſit*, *n* 16. Giurba *dec.*13.
*n.*6. quam idcirco præſcriptionis exceptionem opponi
neceſſe eſt, ad *l ſi maritus*, *§. præſcriptionem*, *C. de adul-
ter.* quem ad hoc expendit Afflict. *in conſtit. conſuetu-
dinem probam. not.*5. *n.*15. *rubric.*31. *lib.*3. Felin. *in d.
cap. ad aures*, poſt Bald. *in l. ſi pœna ff de condict. indeb.
& in l.*1. *C. ſi adverſ. creditor. l. ſi obligata. C. de evict.
& in l. ſicut*, ubi etiam *gloſſ. C. de præſcript.* 30. *annor.*
Balbus *de præſcript. q.*8. *p.* 1. Boërius, Cancerius, Giur-
ba locis citatis, Ponte *conſil.*48. *nu.* 1. Magonius *deciſ.
Florent.*42. *n.*17. *& dec.*145. *n.*24. *& deciſ. Lucenſ.*27. *n.*
20. Pereira *in l. ſi curatorem, gloſſ. infrà legitimum tem-
pus, n.*1. *in fin. C. de in integ. reſtitut.* Guido Papæ *dec.* 221.
ita ut nec judicis officio ſupplendæ ſit, Riminald. Jun.
*conſil.*10. *n.*26. Magon. *d. deciſ.*42. *n.*17. Ponte *conſil.*48.
*n.*10. Giurba latè comprobans *ex n.*7.

Adeò ut ſi non opponatur expreſsè præſcriptionis ex- 193
ceptio, ſequi poſſit præſcribentis condemnatio, quia
durat ejus obligatio. Rebuffus *ad Reg. conſtit. tit. de
mercatoribus minuta vendent. gloſſ. ult. num.*13. Surdus
*deciſ*23. & Mexia *de pragmat. taxa pœn. concluſ.*6. *n.*72.
Gonzal. *ad regul. cancellar. gloſſ.*56. *n.*83. Duennas *reg.*
206. *limit.*10. Giurba *d. dec.*13. *ex n.*4. *& n.*7. igitur ni-
hil mirum, quod in caſu *d. l.*2. *C. de luit. pignor.* ſubſiſ-
tat hypotheca, cum mero jure ſubſiſtat actio perſonalis,
data illius præſcriptione, ad cujus excluſionem exceptio
præſcriptionis opponi debet.

Nec obſtat quartum, & ultimum argumentum, de 194
quo ſuprà *ex n.*126. quia juribus in eo allegatis abundè
ſatisfecimus per diſtinctionem, de qua *ex n.* 138. *cum
ſeqq. verſ. deinde probatur, quia res judicata*, &c. ut li-
cet contra rem judicatam negetur condictio indebiti, &
ex præfatis juribus, conceditur tamen repetitio ex con-
dictione ſine cauſa, vel ex eodem contractu.

Quare concludendum erit, quod etſi lata ſit ſenten- 195
tia in favorem creditorum contra tertium rei hypothe-
catæ poſſeſſorem, ut vel cenſum recognoſcat, vel rem
dimittat,

Digitized by Google

dimittat, omnino ceſſet ob ſupervenientem rem judicatam in favorem debitoris principalis, declarantem eum jam ſolviſſe, & extinctam fuiſſe ſuam obligationem, quæ per neceſſe influit in priorem rem judicatam, ſuper acceſſorio, & inſeparabiliter dependente ab ipſo jure debitoris principalis, ex quo non ex alio poſſunt creditores agere contra tertium hypothecæ poſſeſſorem, ut ſæpè diximus.

196 Quo caſu ex iſta re judicata ſecunda in favorem debitoris principalis, cui principaliter intereſt, & defenſio principaliter competit; ſi inſuper declararetur, tertio poſſeſſorem [ab eo cauſam & jus habentem] amplius inſuper teneri ex priori re judicata, innumerabilia ſequerentur abſurda, tum quod hypotheca maneat obligata pro jure extincto, & quod jam non eſt; tum quod creditores jam ſoluti & dimiſſi iterum contra bonam fidem exigant; & quod exigant abſque titulo, & cauſa exigendi.

197 Tum quod iſte tertius ſolvens non poſſit habere recurſum contra principalem debitorem, qui ſua tutus eſt re judicata, qua jam ſolviſſe, & ad nihilum teneri fuit declaratum; tum etiam quia eo ipſo quod tertius hypothecæ poſſeſſor declaretur inſuper teneri agere contra debitorem permittitur ut ad evictionem rei ſibi venditæ teneatur, quam minimè tenetur, cum ipſe eo ipſo quod ſolvit, hypothecam liberavit, & ſic ceſſat evictionis cauſa ex hoc capite, cum ex ſuo facto res gravata non remanſerit, ſed penitus à pignoris nexu omninò libera, ac ſi in ſua poteſtate fuiſſet, & ſic multo magis in poteſtate tertii.

198 Deinde quia ſi iſte debitor principalis deſuper iniquiſſimè condemnaretur ad evictionem rei, & pretium tertio poſſeſſori reddens, rem recuperet, ſtatim libera manet, & antiquam recuperat libertatem ex cauſa antecedenti, ſicut cætera bona ejuſdem debitoris, & contra creditores iterum adverſus debitorem agentes pro hypotheca de ſua re judicata opponit, & dicere rectè poteſt quoad te liberas. ædes habeo, ex text. *in l. loci corpus, §. competit, ff ſi ſervit. vendic.* & iſta ultima executoria in favorem creditorum contra tertium hypothecæ tunc poſſeſſorem obtenta evaneſcit, & inanis redditur, cum iſte rem dimittendo etiam facta recognitione liberetur, ut ex quam plurimis diximus *in cap. ſeq. ex n.* 100. *verſ. & non immeritò, quia neuter eorum* &c.

199 Ac denique ob repugnantiam rerum judicatarum, & ob Judicum inconſtantiam, eadem res diverſo jure cenſeretur, contra juris principia, & monſtrum orietur, ridiculum eſt enim eandem, ut viduam, & ut nuptam admitti, inquit textus *in l. Titiæ ſi non nupſerit, ff. de condict. & demonſtrat. l. jam hoc jure, ff. de vulgar. & pupill. l. 1. C. de dot. promiſ. & l. ſi cum dies, §. penult. ff. de recept arbitr.* ibi: *Abſurdum enim eſſe, juſſum in alterius perſona ratum eſſe, in alterius non,* hactenus de hac quæſtione.

200 Et pro complemento materiæ hujus cap. adnotandum erit rem judicatam obtentam per creditorem in uno judicio contra debitorem ſuum, per quem creditum ſuum qualificatur non nocere tertio rei hypothecatæ poſſeſſori in eo judicio non adſtanti, ſed liberum erit tertio iterum de jure creditoris controvertere, latè comprobat, Noguerol *alleg. 33. ex n. 77. cum multis ſeqq.* ad quem pro latiori explicatione te libenter remitto.

201 Atque etiam res judicata ſive in via ordinaria ſive in via executiva obtenta per creditorem in alio, & diverſo judicio extra concurſum contra debitorem, non officit cæteris creditoribus, quominus iſti duo prætendere valeant; primum, impugnando eandem executoriam, & de ſimulatione, colluſione aut fraude inter debitorem, & creditorem docere, & creditum eſſe ſimulatum, & fictum ad cæterorum excluſionem, vel jam ſolutum, & extinctum, ſeu aliter indebitum; ſecundum quod caſu quo creditum verum ſit & certum; quoad ejus tamen exactionem debeat creditor iſte ad judicium concurſus pendens remitti, ita ut non anteà ſit ſolvendus, quàm inter cæteros concurſus creditores graduetur, præcedente inter eum, & cæteros prælationis examine; circa quæ multa nova notabilia ſcripſimus ſuprà 1. *p. cap. 4. ex n. 54 verſ. ex quibus infertur primò, & ex nu. 60. verſ. ſed quid dicendum erit, & c. 16. ex nu. 21. cum multis ſeq. verſ. quod in tantum procedit,* &c. *eadem* 1. *part.*

---

§. Unic.

Creditor plures debitores in ſolidum obligatos per rem judicatam ſimpliciter condemnavit; poſtea ad concurſum formatum per unum, comparens pro integra quantitate conſequenda; an exceptione rei judicatæ repellatur, ne pro tota quantitate, ſed pro data debitoris tangente dumtaxat graduetur.

SUMMARIUM.

1 *Creditor plures debitores obligatos in ſolidum habens; ſi omnes ſimpliciter condemnavit, & ante executionem unius concurſum formavit, an creditori comparenti pro tota quantitate, res judicata obſtet.*

2 *Affirmativa ſententia proponitur.*

3 *In ſolidum obligati ſi ſimpliciter condemnentur; unuſquiſque pro rata condemnatus intelligitur; etiamſi aliquis efficiatur non ſolvendo.*

4 & 5. *L. 1. C. ſi plures una ſenten. condemn. expenditur, & l. 4. tit. 27. p. 3.*

6 *L. ſi quis cum totum, cum aliis, de exception. rei jud. expenditur.*

7 *Correis ſimpliciter condemnatis, unuſquiſque à reſiduo, & portionibus aliorum debitorum abſolutus videtur.*

8 & 47. *Sententia ſimpliciter omnes correos condemnans innovat priorem obligationem.*

9 *Novatio extinguit priorem obligationem, & ex ea iterum creditor non agit.*

10 *Actio ſemel extincta iterum non reviviſcit.*

11 *Inſtrumentum ſemel reprobatum, nihil amplius prodeſt, nec ad agendum, nec ad excipiendum.*

12 *Inſtrumentum per ſententiam reprobatum ita viribus evacuatur, ut exemplar ex eo deduci nequeat inter eaſdem, aut diverſas perſonas.*

13 *Confeſſiones partium reprobatæ cenſentur atque extinctæ per ſententiam.*

14 *Per ſententiam, qua dumtaxat reus condemnatus in re, inſtrumentum reprobatum an maneat, ita ut ex eo iterum agere nequeat creditor ad totam quantitatem.*

15 *Fœdere diſtinctionis quæſtio componitur.*

16. 17. & 32. *Creditor petens in judicio concurſus rei judicata jam obtenta ſimpliciter contra unum ex correis debendi, graduari, pro tota quantitate audiri non debet, ex re judicata, ſecus ex primæva obligatione petat.*

18 *Comprobatur diſtinctio judicio Accurſii, & aliorum, & ſeqq.*

22 *L. 1. C. ſi plures una ſententia ponderatur.*

23 *Res judicata non extinguit, nec novat primævam obligationem.*

24 *Novatio, aut voluntaria eſt, aut neceſſaria.*

25 *Novatio voluntaria ſemper eſt privativa, & extinctiva obligationis.*

26 *Novatio neceſſaria non extinguit primam obligationem, imò magis eam confirmat, & ſeqq.*

28 *L. 63. Tauri expenditur.*

Digitized by Google

29 *Obligatio perſonalis non extinguitur per executoriam ſuper ea per creditorem obtentam.*
30 *Præſcriptio non datur, ubi non eſt actio.*
31 & 32. *Ant. Gomez, & aliorum aſſertio traditur.*
33 & 34 *Argumentis n. 3. adductis reſpondetur, & ſeqq.*
35 *Obligationem primævam non novari, & impediri ex ea agi, incompatibile eſt.*
36 *In ſolidum obligati ſimpliciterque condemnati, qui pro rata condemnati intelliguntur, an pro reſiduo duo abſoluti dicantur.*
37 *Ex condemnatione in parte debiti non infertur abſolutio alterius partis, niſi expreſſè dicatur.*
38 *Sententia in iis, quæ diſſolubilia ſunt, fertur in parte, remanente actione illæſa ad aliam partem, & ſeqq.*
40 *Ex ſententia lata ſuper una ex pluribus rebus petitio non infertur ad cæterarum abſolutionem, ſed potius ad omiſſionem.*
41 *Sententia ſuper parte rei petitæ non comprehendit aliam partem omiſſam.*
42 *Creditor poteſt unum debitum in partes ſcindere, & eas coram diverſis judicibus petere, ſi ei non opponatur exceptio.*
43 *Rei judic. exceptio non obſtat ei, pro quo fuit lata.*
44 *Cancerii, & aliorum ſententia explicatur.*
45 *Creditor habens plures correos in ſolidum obligatos ſi ſimpliciter agat adverſus quoſdam abſque proteſtatione ſolidi videtur creditum ſcindere, & juri ſolidi renuntiare.*
46 *Creditor, qui virtute ſententiæ ab uno correo ratam exegit, non poterit poſtea ab eo, nec à cæteris in ſolidum obligatis ſolitum petere.*
47 *Novatio extinctiva non inducitur ex re judicata, ſed potius accumulativa.*
48 *Ex prima obligatione denuò agi poteſt, quæ non novatur per rem judicatam.*
49 *Novatio non intelligitur facta, quoties poſterior obligatio, quæ ſubſequitur ex intervallo, minus continet, quàm prior.*
50 51. *Quod plus eſt non poteſt transfundi in id, quod minus eſt.*
52 *Inſtrumenta cenſentur reprobata per rem judicatam, quæ directè, & ex diametro repugnant ſententiæ, & ejus effectui, non verò quando ſententiæ effectus concurrere poſſunt cum inſtrumento.*
53 *Pars inſtrumenti, non contenta in ſententia, omiſſa intelligitur, & ſeqq.*
Ls. 1. 2. & ſimiles, C. ſi plures una ſentent. condem. procedunt, ſive creditor à principio ſolidum deduxerit, ſive principaliter omnes correos ad quantitatem convenerit.

1 DEnique ſe offert diſceptanda quæſtio, creditor duos, pluresve debitores in ſolidum obligatos habens pro tota quantitate convenit, & per rem judicatam omnes ſimpliciter cōdemnavit, & ante executionem unus ex eis judicium concurſus inter ſuos creditores formavit, iſte citatus inſtrumentum obligationis exhibuit, & pro tota inſtat graduati quantitate, debitor opponit exceptionem rei judicatæ, qua dicit ſe pro rata fuiſſe condemnatum, & ad eam dumtaxat teneri, quæſtio eſt ardua, & admodum difficilis.

2 Et pro parte debitoris multa, & fortiſſima urgent fundamenta, ut non niſi pro rata ſua teneatur obſtante
3 creditori rei judicatæ exceptione. Primò quia licèt plures ſint in ſolidum obligati, tamen ſi conventi ſimpliciter omnes ad quantitatem per ſententiam condemnentur, unuſquiſque pro rata condemnatus intelli-
4 gitur: ita etſi aliquis efficiatur non ſolvendo, cæteri tamen ultra ſuam ratam ſolvere non cogantur, text. eſt expreſſus *in l. 1. C. ſi plures una ſentent.* Si non ſinguli [inquit text.] in ſolidum, ſed generaliter tu, & collega tuus una, & certa quantitate condemnati eſtis, nec additum eſt, ut quod ab altero ſervari non poſſet, id alter ſuppleret, effectus ſententiæ pro virilibus portionibus diſcretus eſt, ideoque parens pro tua portione ſententiæ ob ceſſationem alterius ex cauſa indicati conveniri non poteſt, *l. 2. eod. tit. ibi*: Quoties à tutoribus ſingulis procuratoribus datis, ſequitur in omnium perſona condemnatio, periculum ſententiæ videtur eſſe diviſum. Ideoq; quod ab uno ſervari non poterit, à cæteris exigi non poſſe, explorati juris eſt. Optima *l. 4. tit. 27. p. 3. in fin.* 5
ibi: *T ſi vertamente no fueſſe dada ſentencia condenando a cada uno por todo: Entonce decimos, que ſe deve cumplir en los bienes de todos comunalmente. Pagandolo todos por cabeças, y no pueden apremiar a ninguno dellos por todo, quando la ſentencia fuere aſſi dada, manguer ſe obieſſe obligado cada uno por toda a la ſaçon que entraron fiadores, ò debdores de ſe uno.* Quæ jura plurimi exornarunt Doctores, quos in unum congeſſimus in commentar. *de regia protect. 4. part. c. 12. ex n. 114. cum ſeqq.* qui omnes unanimiter profitentur, reum in ſolidum obligatum ſimpliciter inter correos ſententia condemnatum pro rata dumtaxat teneri. Ergo clarè patet ab uno correo, aut confidejuſſore concurſum formante totam quantitatem exigere non poſſe. Cum tanto pro ſua rata maneat poſt ſententiam obligatus re judicata.

Secundo quia creditor ulterius petens in judicio concurſus totam quantitatem virtute ſuæ obligationis, & 6
inſtrumenti, eandem procul dubio deducit quæſtionem quæ in alio judicio fuit determinata, eidemque rectè objicitur à correo exceptio rei judicatæ, ac litis pendentis, *l. ſi qua cum totum, §. 1.* ibi: Et quidem ita deffiniri poteſt, toties eandem rem agi, quoties apud judicem poſteriorem id quæritur, quod apud priorem quæſitum eſt, in iis igitur ferè omnibus exceptio nocet, & *in §. generaliter*, (ut Julianus deffinit) exceptio rei judicatæ obſtat, quoties inter eaſdem perſonas eadem quæſtio revocatur *l. etiam eadem cauſa, cum ſuis, ff. de except. rei judic.* Cum in hac exceptione apertè concurrant tres identitates, idem jus, & cauſa agendi, eadem quantitas, eademque perſona, juxta jura, & Doctores à principio hujus cap. adductos. Ergo ultra petere non poterit creditor, ſed ſua contentus eſſe debet re judicata, qua iſte correus pro ſua rata condemnatus intelligitur dumtaxat.

Tertiò, quoniam articulus iſte, an correi in ſoli- 7
dum teneantur, vel non, omiſſus non cenſetur in ſententia qua omnes correi ſimpliciter condemnantur, cum potius virtualiter unuſquiſque à reſiduo, & portionibus aliorum debitorum abſolutus videatur: *ut per gloſſ. in d. l. 2. verb. virilibus, Cod. ſi plures una ſentent.* & Cancerium *variar. reſol. lib. 3. c. 17. de ſentent. n. 292.* tenet Giurba *deciſ. 46. n. 2. in fine.* Ergo creditori adverſus unum pro tota quantitate noviter actionem primævam inſtanti obſtabit rei judicatæ exceptio.

Quartò, quia nec virtute ejuſdem inſtrumenti, ite- 8
rum petere à quolibet in ſolidum poterit, duobus fortiſſimis juris impedimentis illi refragantibus; unum, quia per ſententiam ſimpliciter omnes correos condemnantem in novam remanet prior obligatio, & contractus, textus eſt expreſſus *in l. fin. §. & ideò*, ibi: *Si enim novatur judicati actione prior contractus, neceſſe eſt, uſurarum quidem quæ anterioris contractus ſunt, curſum poſt ſententiam inhiberi, C. de uſuris rei judicatæ.* Sed per 9
novationem extincta manet prior obligatio; ergo ex ea iterum creditor agere non poteſt; quia agi nequit ex contractu novato, ſed ex novante, ut utrumq; latiùs probavimus *in c. 11. ex n. .. cum ſeqq. verſ. hinc quando cauſa unius contractus*, &c. quia actio ſemel extincta, iterum non reviviſcit, ex juribus vulgaribus.

Alterum juris impedimentum oritur ex eadem re ju- 10
dicata, per quam vires inſtrumenti prorſus enervantur, quia reprobatum cenſetur per rem judicatam in alio judicio, & coram alio judice, aut etiam eodem obten-
tam, ita ut tale inſtrumentum ſic ſemel reprobatum nihil 11
amplius

Digitized by Google

amplius proſit, nec probet, nec ad agendum, nec excipiendum, ut per text. capitalem, *in cap. ſub orta, de re judicata*, ibi, *nimirum ſi præfati Innocentii privilegium Alexandro fuit in judicio præſentatum, & ipſe tulit ſententiam contra illud, intelligitur reprobaſſe*, ubi gloſſ. *verb. reprobaſſe*, ait, *tale inſtrumentum viribus evacuatum manere*; *l. Lucius, ff. de iis qui, not. infam. l. 1. C. ſi ex falſ. inſtrum. cap. dilectus, de ordine cognitio.* per quæ jura conſtanter affirmant Felinus *in cap. quoniam contra, n. 4. de probation.* Caſſadorus *deciſ.* 8. *n. 6. de reſcriptis.* Rota *deciſ.* 2. *de reſcriptis in noviſ.* Paul. Æmil. *deciſ.* 21. *n.* 40. *part.* 1. Valenzuela *conſ.* 92. *ex n.* 38. Eſcobar *de purit. & nobilit. probanda* 1. *p. q.* 13. §. 3 *ex n.* 26. noviſſimè Pareja *de inſtrum. edition. tit.* 1. *reſol.* 2. *ex n.* 108. quibus adde Paz *de tenuta. cap.* 32. *ex n.* 18. *cum ſeq.* Surdum *conſil.* 135. *ex n.* 128. Noguerol. *alleg.* 27. *ex n.* 11. obiter Fontanella *dec.* 174. *n.* 11. idem Pa-
12 reja *tit.* 1. *reſol.* 3. §. 4. *fol.* 85. *n.* 16. ubi quod iſtud inſtrumentum per ſententiam reprobatum in tantum ſit viribus, & fide evacuatum, ut exemplar ex eo deduci nequeat; nec inter eaſdem, neque alias perſonas compulſari, aut produci valeat, quia cum ſit rejectum, & reprobatum in uno judicio, nullam præſtat fidem in alio; plures Doctores ad id allegat.

13 Prout etiam confeſſiones partium reprobatæ cenſentur, atque extinctæ per ſententiam, Surdus *conſil.* 135. *ex n.* 128. *lib.* 1. Vivius *dec.* 313. *n.* 5. *lib.* 2. Verallus *deciſ.* 197. *part.* Paz *d. c.* 32. *n.* 30. *& ſeqq.* adeò, ut confeſſio ſemel per ſententiam tacitè, aut expreſsè reprobata, & contra quam fuit judicatum, poſſit à confitente impugnari, ut per plures Doctores latè proſequitur Surdus *conſil.* 423. *ex n.* 23. Farinacius 3. *tom. q.* 81. *n.* 107.
14 *& ex n.* 92. Noguerol. *alleg.* 27. *n.* 24. Si igitur inſtrumentum, quo debitor in ſolidum, & pro tota ſumma obligatus erat, reprobatum remanet per ſententiam, qua dumtaxat debitor condemnatur in rata, reprobatum remanet, & viribus, ac fide deſuper caret; ex eo agere iterum non poterit creditor contra debitorem ad totam quantitatem.

15 Sed iis, & aliis minimè refragantibus, in hujus quæſtionis arduæ reſolutione diſtinctè procedendum
16 erit, aut enim creditor comparet in judicio converſus virtute ſententiæ, & rei judicatæ jam obtentæ contra debitorem, & petit graduari pro tota, & integra quantitate, & tunc audiri non debet, cum ejus virtute, non niſi condemnatus in rata intelligatur, quando ſimpliciter omnes correi, aliàs in ſolidum obligati, fuerunt condemnati, non addito quod in ſolidum condemnantur, quo caſu procedunt, & loquuntur jura, & Doctores ſuprà citati in primo fundamento.

17 Aut enim creditor ipſe non ex ſententia præfata, ſed ex primæva actione, & ex priori obligatione, qua quilibet ex correis in ſolidum ſunt obligati, agit, & in concurſum comparet, & tunc procul dubio audiri debet, & pro tota ſumma graduari, nihil ei obſtante rei judicatæ exceptione, cum per eam non innovetur, nec extinguatur prima actio, & obligatio, ſed adhuc fortior duret.

18 Hanc diſtinctionem probarunt gloſſ. *in l.* 1. *C. de judic. verb. poſſit, poſt medium*, ibi, Si autem damnetur debitor, accedit in hoc, quia alia nova actio datur in factum, ut infrà de rebus creditis, actori, ſcilicet ubi vetus erat perſonalis, alioquin utilis in rem ex ſententia datur actio, ut ſuprà de arbitris, l. ne in arbitris, §. ſed & ſi vetus quoq; durat. Licet quidam dicant contra. Si ergo agatur veteri, & excipiatur de ſententia; replicabitur de re ſecundum actorem judicata, ut *ff. de except. rei judicatæ, l. ſi à te, §. ſi quis* & ibi gloſſa marginalis *ad finem*, *n.* 16. dicit obſtare rei judicatæ exceptionem, ſi agatur ex ea, ſecus ſi ex primæva actione, & obligatione ſecundum Alexand. & Jaſon. Similis gloſ. *in l.* 1. *verb. virilibus*, ibi: Et ſic videtur quod cum ille, qui in ſolidum, vel in parte majori tenebatur, quod ſententia condemnatoria proficiat damnato, & ſic eſt contra, *ff. de except. rei judicatæ, l. evidenter ſolutio.* hic in reſiduo videtur abſolutus, & ſic abſolutoria ei ſententia proficit, non condemnatoria. Vel dic, quod actio judicati pro partibus datur. Sed prima actio in ſolidum durat, ut priùs, nec objicitur exceptio rei judicatæ, ut notatur *ſuprà tit.* 1. *l. fin. in verſ. ſic enim novatur*, &c.

Eandem diſtinctionem in primis ſequitur Gregorius 19
Lopez *in l.* 4. *tit.* 27. *part.* 3 *gloſſ.* 1. *in verb. e no pueda apremiar*, in hæc: Intellige, ſi agatur ex ſententia: nam adhuc poſſet omiſſa ſententia agere actione primæva, qua tenebatur in ſolidum; ſecundum gloſſ. *in d. l.* 1. *Cod. ſi plures una ſentent. condemn.* quæ communiter approbatur, ut ſic quilibet condemnetur in ſolidum, neque obſtabit ſibi exceptio rei judicatæ ex prima ſententia, quod nota. Hactenus Gregorius.

Eandem diſtinctionem ſequitur Cancer. *variarum* 20
reſolutionum, lib. 3. *cap.* 17. *de ſententiis, & earum execut. ex n.* 269. & ſignanter *n.* 299. ubi dicit, quod iſte creditor, ut ſolidum à quolibet conſequi poſſit, noviter agat non ex ſententia, nec ex actione in factum noviter conceſſa & adjecta, ſed priori obligatione, & inſtrumento, per quod omnes obligati erant in ſolidum, & via executiva ex eo adverſus eos noviter experire; allegat Matthæum de Afflictis *in deciſ.* 115. qui poſtmodum à principio probavit, in ſolidum obligatos, & ſimpliciter condemnatos, teneri ex ſententia pro rata duntaxat, ita ut virtute ſententiæ amplius quàm ratam à ſingulis creditor conſequi nequeat: poſtmodum *n.* 4 ita ait: *Benè tamen ille nobilis creditor poſſet de novo agere contra quem vellet in ſolidum obligatum, ut ſibi ſolvat totum integrum debitum*, ſecundum gloſſ. & Paulum *in d. l.* 1. *C. ſi plures una ſententia*, &c.

Eandem diſtinctionem rectè percipit Pérez de Lara 21
(licèt neminem alleget) *in tr. de vita hom. c.* 15. *ex nu.* 37. & ſignanter *n.* 41. ubi limitat regulam *dict. l.* 1. in hæc: Et hoc quod dicimus diviſione, intellige, ſi agatur ex ſententia, non autem ſi extra ſententiæ executionem alio judicio exequatur inſtrumentum, quia non obſtabit ſententia; nam licet in judicio contrahatur, ut ſuprà n. 37. in contractu ſecundo non ſit novatio, niſi expreſsè agatur, *l. fin. C. de novationib. l.* 15. *tit* 4. *p* 5.

Eandem etiam comprobat poſt Jafredum Lanfrancum *deciſ.* 327. Socinum *conſil.* 27. *n* 17. *lib.* 4. Coſta *de rata, q.* 138. *n.* 11. *&* 12. abundè Rovito *conſ.* 58. *ex n.* 1. *cum ſeqq.* qui allegat Doctores antiquos.

Et pro hac diſtinctione, & limitatione pondero *d. l.* 22
1. *C. ſi plures una ſentent.* ubi tota diſpoſitio diviſionis inter creditores ſimpliciter condemnatos reſtricta apparet ad ſolam ſententiam, & quando ex ea creditor agit dumtaxat, in illis verbis: Ideòque parens [id eſt obediens, ut explicat gloſſa] pro ſua parte ſententiæ, ob ceſſationem alterius ex cauſa judicati conveniri non poteſt, quaſi dicat, ex cauſa judicati debitor conventus in ſolidum non tenetur, ſecus ſi actione primæva.

Et horum omnium una eſt, & concludens ratio, 23
quoniam per rem judicatam non novatur, nec extinguitur primæva obligatio, & actio, ſed imò potius permanet, & durat viva, prout antea text. *in l. aliam, C. de novationibus, l. grege, §. etiam, ff. de pignoribus, l. Græcè, §* 1. *ff. de fidejuſſoribus.* Et quamvis *in l fin. §. & ideo, C. de uſuris rei judic.* dicatur novari priorem contractum per ſententiam, id communiter intelligitur de novatione augmentativa.

Novatio enim duplex eſt, altera voluntaria, altera 24
neceſſaria, voluntaria illa eſt, quæ fit extra judicium, 25
& hæc ſemper eſt privativa, & extinctiva prioris obligationis, neceſſaria verò eſt, quæ fit in judicio, & hæc 26
dicitur novatio augmentativa, & accumulativa, quæ non extinguit primam obligationem, ſed potius illam magis fortificat, & robur addit, & novatio vocatur, eo quod addit novos effectus, & novam actio-

Digitized by Google

actionem, quia ultra primam actionem ex contractu,
quæ durat, nova accumulatur actio ex re judicata, quæ
dicitur in factum; prout latè, & pulchrè diſtinguit gloſ-
27 *ſa in dicto, §. & ideo, verb. ſi enim novatur, gloſ. in l. 1.
verb. poſſis, C. de judiciis, gloſſ. in l. duobus, ff. de excep-
tion. rei judicat. gloſſ. in l. repeti.* & ibi Bartol. *ff. de fun-
do inſtructo.* plene Jaſon *in dict. l. 1. C. de judiciis, n. 3.
& ex n. 16. cum ſeqq.* Idem Jaſon *in l. ſi domus, §. de evic-
tione, n. 17. cum tribus ſeq. ff. de legatis* 1. optimè poſt
alios, Neguſantius *de pignoribus, membro 3. part. prin-
cipalis, n. 2.* Surdus *deciſione 69. nu. 4.* Cancerius *va-
riarum reſolut. lib. 3. cap. 17 de ſent. & earum execution.
ex n. 289. cum ſeq.* D. Perez de Lara *de vita homin. cap.
15. ex n. 37.* (licet nullum ex iis alleget) optimè An-
ton. Gomez *in l. 63. Tauri, ſub n. 2.* & relativè ad Ne-
guſantium. Idem dicit Mantica *de contractibus, lib 17.
tit. 2. n. 4.* & plurimis citatis pro hac novatione accu-
mulativè videndus ibidem *n. 1.* & ex Jaſ. *in conſ. 16. lib.
3. n. 1. & conſil. 16. nu. 15.* Dilect. *de arte teſtandi, tit.
12 de acquir. vel repud. hæredit. caut. 9. tom. 8. part. 1.
fol. 143.* Decius [ſic declarandus] *conſil. 299. viſa re-
petitione*, aliàs 300. *col. 2. in fin. verſ. & hoc in notabili
quæſtione, n. 8.* Angelus *conſil. 31. viſo laudo, col. 2. in
fin.* & ex latè adductis per Fulgoſium *conſil. 141. col. 4. in
princip. verſ. movet præterea, quod per ſententiam*, So-
cin. *conſil. 98. n. 4. lib. 3.* Alexander *conſil. 186. n. 11. lib.
3.* Anton. Gabriel. *conſil. 1. de novationibus, n. 62 ad
medium*, optimè, & latè Gratianus *diſceptat. lib. 3. cap.
557. ex n. 32. cum ſeqq. & cap. 509. n. 9. cum ſeqq.* ubi
plures alios allegat; qui omnes plures alios antiquio-
res recenſent; item tenet Carleval. *de judiciis, tom. 2.
lib. 1. tit. 2. diſputatione 1. n. 1. & 2.* firmans, quod li-
cet in judicio quaſi contrahatur, & per hunc quaſi con-
tractum inducatur novatio quædam, novaque actio,
ex *leg. aliam, 29. ff. de novationibus*, per hanc tamen
novationem novæque actionis ortum non periit anti-
qua actio, nec ideo actoris jus fit deterius, imò melio-
ris conditionis, ad quæ plures allegat.
28 Pro qua doctrina mirabiliter ponderari poteſt, *leg.
63. Tauri*, in illis verbis, *y la accion perſonal, y la exe-
cutoria dada ſobre ella ſe preſcriba por veinte annos, y
29 no menos*, quæ manifeſtè indicat, obligationem perſo-
nalem non extingui per executoriam, ſuper ea à credi-
tore obtentam; ex quo namque permittit obligationis
ejuſdem præſcriptionem: per neceſſe ejus exiſtentiam
ſupponit; nam privatio ſupponit habitum. Et quia
30 præſcriptio non datur, ubi non eſt actio, aut obligatio;
quæ præſcribi poſſet, Cencius *de cenſibus, quæſt. 98. nu.
59.* ex Cornel. *in l. licet, col. 2. verſ. & hæc eſt ratio an-
tiquorum, Cod. de jure deliberan.* Decian. *conſil. 13. n. 51.
lib. 2.* & Bartol. *in l. pignori, ff. de uſucapionibus.* Aze-
vedius *in leg. 6. n. 8. tit. 15. lib. 4. recopilatio.* nec datur
præſcriptio, ſi non datur actio. *l. ſicut, Cod. de præſcr.
30. annor.* quia præſcriptio opponitur actioni. Parlador.
rerum quotidian. lib. 1. cap. 1. §. 5. n. 3.
31 Et hanc eamdem ponderationem in terminis conſi-
deravit Ant. Gomez *in dict. l. 63. ſub n. 2.* ibi: Item
etiam, & ſecundo poteſt iſta lex, & commun. intel-
ligi, quod actio, & obligatio perſonalis, & ſimiliter
jus exequendi, quod ex ſententia oritur, duret per
viginti annos, & uterque intellectus eſt verus, & juri-
dicus, quia per ſententiam latam non tollitur prima
actio perſonalis. Item etiam ex ea alia de novo ori-
tur, ut probat text. & ibi, *gloſſ. ordinaria*, & com-
muniter DD. *in l. ſi à te, §. 1. ff. de except. rei judica.*
text. *in l. evidenter eod. tit.* & ibi gloſſ. ordinaria, &
communiter DD. *in l. aliam ff. de novationib.* text. & ibi
gloſſ. ordin. & communiter DD. in l. 1. C. de judiciis, text.
ibi, *ordin & communiter Doctores, C. de uſuris rei ju-
dicat. ex quo reſultant maximi effectus, de quib. per DD.*
Hactenus Ant. Gomez, quod & idem tenet, licet non
explicitè Parladorius *lib. 1. rerum quotidian. c. 1. §. 14.
n. 10.* & Azevedus *in leg. 6. tit. 15. l. 4. recopilat. n. 42.*
Quibus ſuppoſitis firmiter tenendum erit, credito- 32
rem poſſe totam, & integram ſummam petere à cor-
reo in ſolidum obligato, quantumvis per ſententiam
præambulam iſte inter cæteros fuiſſet ſimpliciter con-
demnatus, & quantumvis ſententia de rata intelliga-
tur, ſi creditor graduari inſtet virtute primæva obli-
gationis, omiſſa actione in factum orta ex priori ju-
dicio, & ſententia nulla ei obſtante rei judicatæ excep-
tione.
Nec obſtant fundamenta in contrarium pro debito- 33
re conſiderata, non primum, quia procedit quando
creditor vult agere contra correum ex re judicata,
quia tunc verum eſt, non poſſe conſequi ab eo niſi ra-
tam, non tamen, quando comparet virtute prius obli-
gationis, quæ novata non remanſit, & hic ſolidum à
quolibet inſuper conſequi poteſt.
Nec obſtant ſecundum & tertium fundamentum, 34
quæ in unum tendunt, ut creditori noviter, & iterum
agenti primæva actione obſtet exceptio rei judicatæ,
eo quod omnes tres identitates concurrant, & quod
ſolidi condemnatio non ſit omiſſa in ſententia, ſed po-
tius ejus abſolutio ſuppoſita. Quibus reſpondetur,
tunc ex communi gloſſarum & Doctorum expreſsè,
ac firmiter aſſeverantium, non obſtare hoc caſu ex-
ceptionem rei judicatæ, quia prima actio, & obli-
gatio in ſolidum durat abſque aliqua novatione, in-
compatibile enim eſt, obligationem primam non
notari, & impediri ex ea agi, prout latiſſimè dixi- 35
mus *infrà cap. 11. in ultima quæſtione, ex num. uſque
ad finem verſic. aut enim non animo novandi.*
Nec obſtat, quod in tertio argumento diximus, 36
quod quando plures correi in ſolidum obligati ſim-
pliciter condemnantur, pro rata condemnati cen-
ſentur, & in reſiduo ſingulos eſſe abſolutos, atque
ideo ſolidi obligationem non fuiſſe omiſſam, ſed vir-
tualiter comprehenſam in ſententia; & per conſe-
quens obſtare creditori iterum ex primæva actione,
& obligatione agenti exceptionem rei judicatæ.
Quia reſpondetur, verius eſſe ex ſupra dictis, re-
ſiduum fuiſſe omiſſum in ſententia, non enim ex 37
condemnatione in parte debiti bene infertur abſolu-
tionem alterius partis, & totius quantitatis debitæ ni- 38
ſi expreſsè dicatur: nam ſententia in iis, quæ diviſibi-
lia ſunt, prout eſt quantitas, fertur in parte, rema-
nente actione illæſa, [quæ non novatur] ad aliam 39
partem, gloſſa ſingularis *l. 1. verbo, virilibus, in fi-
ne, C. ſi pluras una ſentent.* cui diſplicet ſolutio à ſe
prius relata, nempe debitorem pro reſiduo eſſe ab-
ſolutum, hanc tradit ut veriorem, & communiter
ab omnibus reprobatam, ut hactenus vidiſti, ibi,
*Vel dic quod actio judicati pro partibus datur, ſed
prima actio adhuc in ſolidum durat, ut prius nec ob-
jicitur exceptio rei judicata*, quia ſi dicat, pro parte
debiti ſequuta fuit condemnatio, ſed remanet priſti-
na obligatio illæſa pro toto. Et in terminis, quod plu-
res in ſolidum obligati, ſimpliciter condemnati pro
parte ſua, & pro rata condemnati, intelligantur, &
non pro tota quantitate, eo quod reſiduum ſit
in ſententiam expreſſum, tenet per Guidon. Papæ
ſingulari 681. ſi plures, & Anna *conſil. 10. num. 2. &
conſil. 188. num. 1.* Gratianus *diſcept. 33. nu. 51.* nec
Doctores in argumento tertio allegati contrariam
probant, quia loquuntur in caſu longè diverſo, de
quo protinus dicemus.
Etenim ex ſententia lata ſuper una re, ex pluribus 40
petitis non infertur ad cæterarum abſolutionem, ſed
potius ad earum omiſſionem. Tuſcus *tom. 7. lit. S. concl.
126. n. 86.* Bart. *in l. 4. C. depoſiti.* Imola & Ant. de
Butrio, & Felinus *in cap. exceptionem, de except. gloſſ.
in l. 1. Cod. ſi adverſus rem judic.* Garcia *de expenſ. &
meliorat. cap. 6. ſub num. 17.* Menochius *conſ. 110.
nu. 62.*

Digitized by Google

& 53. quidquid enim in condemnatione non eſt expreſſum, cenſetur omiſſum, ut ex Decio, Ozaſco, Eſcobar, & aliis. Diximus *loc. cit. n.* 54. *& ſeq.* & ſu-
41 perius, *& eadem* 4. *part. cap.* 9. *n.* 3. ex plurimis diximus, quod ſententia ſuper parte rei petitæ, non comprehendit aliam partem omiſſam.

42 Nec enim ex eo, quod creditor partem debiti à debitore petiit, ſibi præjudicat in alia parte, & poteſt unum debitum in partes ſcindere, & à debitore coram diverſis judicibus petere, non oppoſita exceptione; nec ex hac diviſione videtur juri ſuo pro tota quantitate competenti renunciare, copioſè egimus *ſuprà* 1. *part. cap.*4. *ex n.* 4. *cum ſeqq. verſic. verum unus, & idem creditor*, &c.

43 Deinde, quia cum hæc ſententia ſit pro parte debiti lata in favorem creditoris, non impeditur, quod ea omiſſa, & neglecta iterum agere poſſit in judicio novo ex primæva actione, non obſtante rei judicatæ exceptione, quia ipſe replicare poteſt creditor rem ſecundum ſe judicatam fuiſſe. text. *in l. eleganter* 16. & ibi Bart. quam ita ſummat. & cæteri, & text. *in l. ſi à te* 98. *§. ſi quis fundum, C. de except. rei judic.*

44 Nec obſtant Cancerius & Giurba in eodem tertio argumento citati, dicentes, quod in reſiduo cenſetur quilibet correus abſolutus; ii enim Doctores, & alii
45 ab eis relati, in diverſo caſu loquuntur; nempe quando creditor habens plures correos in ſolidum obligatos ſimpliciter egit adverſus quoſdam, abſque proteſtatione ſolidi; alios autem non convenit, quo caſu videtur ſuum creditum ſcindere, & pro rata inter eos dividere velle, & ſic juri ſolidi renuntiare, juxta *l. ſi creditores, C. de pactis.* Quare cum debitores amplius ad ſolidum non teneantur mediante creditoris tacita renuntiatione; nihil mirum, ut ſinguli abſoluti cenſeantur à reſiduo, & quod jam de jure non tenentur, prout latè hunc diſcurſum proſequuntur præfati Doctores, necnon Lanfrancus *deciſione* 317. Socinus *conſil.* 17. *n.* 37. *lib.* 4. Coſta *de ratione rata, quæſt.* 138. *n.*12. mirabiliter Rovitus *conſil.* 58. *n.* 3. *&* 4. ſed melius idem Joan. Bapt. Coſta *de ratione rata, quæſt.* 33. *per tot.* & Nos *de materia. d. l. ſi creditores*, abundè egimus, *ſuprà* 2. *part. cap.*26. *ex nu.* 50. *cum ſeqq. verſ. prout etiam certa juris propoſitio eſt*, &c.

46 Ex hac doctrina proximè relata, unum notabilem deduces effectum, quod ſi creditor virtute ſuæ ſententiæ, [qua ſimpliciter ſui correi aliàs in ſolidum obligati, ſimpliciter fuere condemnati, quorum ob id quilibet pro ſua rata dumtaxat condemnatus intelligitur,] executionem petierit adverſus aliquem pro ſua rata, quam exigit; non poterit poſtmodum virtute primævæ obligationis, nec adverſus eumdem, nec adverſus alios correos ſolidum petere, quia jam creditori obſtabit rei judicatæ exceptio, ut ex pluribus comprobat Cancerius *variar. reſolut. lib.* 3. *cap.* 17. *n.*294. *&* 295. qui procul dubio hoc voluit dicere, licet ſub aliqua confuſione; nam ex quo ratam ab uno correo exigit creditor abſque proteſtatione ſolidi, virtute taciti pacti cæteris correis in ſolidum obligatis jus acquiritur, ne amplius ab eis ſolidum, ſed ratam conſequi poſſet ex textu expreſſè *in dict. l. ſi creditores, C. de pactis*, quam exornant plurimi Doctores citati ſuprà 2. *part. c.* 26. *ex d. n.*50. *& ſeqq. verſ. prout etiam certa juris propoſitio eſt.*

47 Nec ultimo loco obſtat quartum argumentum in contrarium pro creditore adductum; quod duo juris impedimenta conſiderantur, nec creditor ulterius poſſit agere ex priori inſtrumento obligationis adverſus correos debitores in ſolidum obligatos, ſemel ſimpliciter condemnatos. Et ſic pro rata juxta juris intellectum primum deductum ex re judicata, per quam innovatam eſſe primævam obligationem, & actionem aſſeritur; cui ſatisfit ex longè adductis hactenus ex communi Doctorum, nullam novationem induci intinctivam, & privativam, ſed potius accumulativam, & præſervativam prioris actionis, & obligationis ſolidum conti-
nentis, ex qua omiſſa actione in factum ex ſententia 48
noviter orta, poteſt creditor iterum agere, & correos, ſeu correum quemlibet in ſolidum convenire; & ſolidum exigere minime e obſtante rei judicatæ exceptione; de quo ſuperiùs *ex n.* 15. *cum multis ſeq. verſic. ſed iis, aliis, & min mè refragantibus, & ex num.*23. *cum verſic. horum omnium una eſt*, &c.

Quæ ulterius comprobatur; nam quoties poſterior 49
obligatio, quæ ſubſequitur ex intervallo, minus contineat, quam prior, non intelligitur facta novatio, quia
id quod plus eſt, non poteſt transfundi in minus, *l. quis* 50
uſumfructum, ff. de verborum oblig. Bald. *in l. reſcriptum, §. ſi pactis, n.*7. *ff. de pactis.* Abbas *conſ.* 24. *ante n.* 1. *lib.* 2. Decian. *conſ.* 11. *nu.* 70. *lib.* 1. Jaſon *in l. quibus idem, n.* 9. *ff. de verb. oblig.* Mantic. *de contractib. lib.*17. *tit.*1. *n.*9. *& tit.*3. *n.* 19. Sed hæc ſententia minus continet, quàm præcedens obligatio: ergo ex ea induci nequit novatio.

Secundum autem juris impedimentum in dicto quar- 51
to argumento conſideratum pariter deduci prætenditur ex eadem re judicata limitatim juris intellectu obtenta per creditorem contra correos, per quam omnia inſtrumenta reprobata intelliguntur, ex *d. c. ſuborta, de re jud.* & aliis juribus & DD. ibidem laudatis.

Cui reſpondetur, propoſitionem in ſe veriſſimam 52
eſſe, non tamen adaptabilem caſui noſtro; non etenim omnia inſtrumenta indiſtinctè cenſentur reprobata per rem judicatam; ſed ea dumtaxat, quæ directò, ex diametro repugnant, ſententiæ, & ejus effectui opponuntur: tunc enim inſtrumenti fides deſtructa eſt, quia illud, & ſententia ſimul ſtare non poſſunt; ſecus verò quando ſententia, & ejus effectus concurrere poſſunt cum inſtrumento, adverſus quod ſententia lata fuit; tunc enim illæſa, & intacta remanet ejus fides, ut ex *l. ſi judex* 10. *ff. de his qui ſui vel alieni juris, l. ſi quis à liberis* 5. *§. ſi vel parens* 8. *& §. ſolent* 18. *ff. de liberis agnoſcendis, l. ſancimus* 27. *C. de teſtament. cap. cùm renuntiatur* 32. *quæſt.* 1. Accurſio, Bart. Abbate, Alberico, Innocentio, Angelo Romano, Paz, & aliis comprobat Eſcobar *de puritate*, 1. *p. quæſt.*13. §. 3. *ex nu.*43. *cum ſeq.* ſequitur noviſſimè Pareja *de inſtrum. editione, tit.*1. *reſolut.* 2. *n. final. fol.*48. *& tom.*2. *tit.* 7. *reſol.*10. *n.*22. *& ex n.*20. & ſic quando ſententia fuit lata contra inſtrumentum, & non pro eo, ut ex prædictis doctoribus patet, & ex Chriſt. de Paz *de tenuta, cap.*37. *ex n.* 27. *cum ſeq.*

Sed in hoc caſu res judicata fuit lata pro creditore, & pro inſtrumento, & contra debitores: ergo ejus fides illæſa manet.

Nec dicatur, quod pro parte inſtrumenti dumtaxat 53
fiat pronuntiatum, & ſic pro alia parte intelligitur reprobatum: cui reſpondetur quod alia pars non contenta in ſententia fuit omiſſa, & ut talis non comprehen- 54
ſa ſub condemnatione, vel abſolutione, ut ſuperius probavimus, atque ideò nihil repugnat ſententia, quæ ſuper ea parte omnium lata fuit.

Deinde quia inſtrumentum continens ſolidum, & totam quantitatem nihil repugnat ſententiæ condemnati, & continenti partem; rata enim quæ in ſententia continetur [non reſtrictiùs, & taxativè] eadem pariter reperitur in inſtrumento majoris ſummæ, & ſolidi comprehenſivo, & ideo inſtrumentum, & ſententia ratæ condemnatoria tendunt ad eundem finem, & ra-
tæ reſpectu conformitas adeſt; at verò reſpectu reſidui, 55
ſicut non datur repugnantia aliqua, ita nec conformitas, quod ſufficit, ut ceſſet reprobatio, quia reſiduum nec per viam abſolutionis, nec per viam condemnationis legitur, aut continetur in ſententia, ſed totaliter omiſſum apparet, qua propter dici non poteſt pugnare cum inſtrumento reſiduum, & ſolidum continente, & tanto

pugna-

Digitized by Google

pugnaret, quando ratæ condemnatio facta foret reſtrictius, & excluſivè ad reſiduum, vel ab hoc fuiſſet abſolutus correus: quocirca ex hujuſmodi condemnatione non poteſt ſequi inſtrumenti reprobatio.

56 Simul namque ſtare, & concurrere poſſunt ſententia & inſtrumentum, quia pro parte omiſſa in condemnatione, iterum ferri poteſt ſententia, & manet inſtrumentum ſolidi in totum illæſum, prout probavimus ſuperiùs *ex n.37. verſ. quia reſpondetur verius eſſe*, &c. Stant enim ſententia, & inſtrumentum, non per viam repugnantiæ, ſed per viam magis, & minus, & utrumque in favorem creditoris.

57 Denique pro complemento adnotabis, quod diſpoſitio *dict. l.1. & 2. C. ſi plures una ſentent. & l.4. tit.27. part.3.* nec non ea omnia quæ hactenus diximus, procedant, ſive creditor à principio ſolidum deduxerit adverſus omnes correos, ſive ſimpliciter omnes ad quantitatem conveniat, ut expreſsè poſt alios adnotavit Joan. Bapt. Coſta *de ratione rata, q.33. n. 3.* & expreſsè probant dicta jura dum ratam ſupponunt, quando judex ſolidum non expreſſit in ſententia, & ejus condemnatione, non enim poſſet judex ſuper ſolido pronuntiare, niſi expreſsè aut tacitè fuiſſet per creditorem deductum, ut aliud ſit dicendum quando creditor non omnes correos convenit, ſi quoſdam ex eis dumtaxat, juxta quæ diximus ſuprà *ex n.44. cum ſeqq. verſ. non obſtante Cancerius*, &c.

CAPUT II.

In ſubhaſtatione bonorum concurſus licitator pretium offerens, ſub conditione, aut qualitatibus an ſit, & qualiter admittendus.

Et quid quando loco pretii offert ſe recogniturum cenſus, & creditores debitoris.

Et an per conſignationem à judice factam creditoribus in hanc recognitionem ſic oblatam, obligatio extinguatur, & debitor liberetur.

Et an emptor pro tempore rem ſic emptam poſſit creditoribus cenſualibus à ſe recognitis dimittere; necnon creditores in primum debitorem habere recurſum. Adde c.12. in fine.

SUMMARIUM.

1 *Graduationis ſententia lata ad inſtantiam creditorum bona ſubhaſtantur.*
2 *Subhaſtatio per judicem facta, & admiſſa habita fide de pretio, nulla eſt ipſo jure.*
3 *Subhaſtatio facta habita fide de pretio opponitur ex diametro principali fini concurſus.*
4 *L. à Divo Pio, §. ſed ſi emptor, ff. de re jud. exornatur.*
5 *Oblatio conditionalis, aut licitatio in ſubhaſtatione admittenda non eſt.*
Cenſus conſtitutio loco pretii ſubhaſtati non admittitur, quia eſt habere fidem de pretio, ibid.
6 *Rota deciſio admittitur.*
7 *Subhaſtatio habita fide de pretio, aut oblatio conditionalis valet, ſi admittatur conſentientibus creditoribus.*
8 *Dict. §. ſi emptor, diſpoſitio in utilitatem & favorem creditorum inducta, per eorum conſenſum ceſſat.*
9 *Qui conſenſus debet immediatè provenire ab ipſis creditoribus, non tamen ab eorum procuratoribus mandatum ſpeciale ad id non habentibus.*
Licitator ad bona debitoris ſubhaſtanda accedere non erit admittendus, ſi loco pretii offerat in ſe ſuſcipere debita debitoris.
10 *Deciſio Alexand. Ludoviſ. affertur.*
11 *Doctrina quorumdam expenditur.*
12 *Licitator ſub conditione offerens vel loco pretii debita debitoris in ſe ſuſcipiens de conſenſu creditorum admittitur.*
13 *Licitator inde ſuſcipiens onus cenſuum liberat principalem debitorem virtute novationis, creditorum interveniente conſenſu.*
14 *Acollatio, & recognitio cenſuum promiſſa in ſubhaſtatione per licitatorem, quando principalem debitorem liberet.*
15 *Debitoris principalis extinguitur obligatio, quando per ſententiam graduationis conſignata fuit creditori ſolutio ſortis principalis reddituum, ſubſequuta emptoris recognitione, uſque ad n.22.*
16 *Extincta debitoris obligatione, nominis adjudicati periculum ad creditorem dumtaxat pertinet.*
17 *Promiſſio de acollando, aut recognoſcendo debitorem liberat, niſi cum effectu fiat.*
18 & 19. *Gratiani ſententia adducitur, & aliorum.*
20 & 21. *Deciſiones Rotæ traduntur.*
23 *Acollatio ſolutio eſt.*
24 *Promiſſio de acollando debitorem non liberat, niſi cum effectu ſequatur accedente conſenſu creditorum.*
25 *Cencii doctrina explicatur.*
26 *Acollans in ſe cenſum dicitur principalis debitor, poſt acollationem, & recognitionem.*
27 & 28. *Acollatio valet, ſi in ipſa acollatione, verè poſtea interveniat creditorum conſenſus, aut approbatio.*
29 & 30. *Cencii & aliorum doctrina adducitur.*
31 *Creditor conſentiens ſubhaſtationi conditionali, illo genere ſolutionis quietari debet.*
32 *Solutionis verbum quamlibet creditorum ſatisfactionem continet.*
33 *Satisfactio, & ſolutio quoad finem extinguendæ obligationis à pari procedunt.*
34 *Venditor fundi mandans pretium ſolvi creditori ſuo ſi emens ſolutionem promittat, & creditor ejus fidem ſequatur, debitor liberatur, & in ejus favorem novatio inducitur.*
35 *Emptor ſi poſt promiſſionem admiſſam decoxerit, adverſus venditorem creditor regreſſum non habet.*
36 *Campſori, aut debitori mandans, ut creditori ſuo ſolvat, & campſor partitam in libris annotavit in favorem creditoris, eo ſciente mandantis obligatio extinguitur.*
37 *Solutionis promiſſio conſentiente creditore, idem operatur, ac ſolutio.*
38 *Mandans debitori, ut ſolvat ejus creditori, cui conſentienti ſolvere promiſit, liberatur, licet mandatarius non liberetur à mandante.*
39 *Debitor delegatus acceptans literas, ſi promittit creditori ſolvere, conſentienti, delegans liberatur.*
40 & 41. *Conſignatio in pretio conditionali approbato à creditoribus, eſt datio in ſolutum, per quam debitor principalis liberatur.*
42 *Actus à fine judicantur.*
43 *Concurſus judicii finis eſt, ut debitoris bona ad creditorum ſatisfactionem diſtrahantur.*
44 *Creditores fidem licitatoris volentis in ſe onus cenſuum ſuſcipere, ſequentes, fatentur velle potius fieri licitatoris creditores, quàm debitoris eſſe.*
45 *Differentia inter nomen debitoris, & ceſſum ſimpliciter creditoris, & ceſſum per viam dationis in ſolutum.*
46 *Per ceſſionem nominis ſimplicem non inducitur novatio, niſi fiat per creditorem exactio.*
47 *Nec prior debitor liberatur, quouſque debitor ceſſus creditori ſolvat.*
48 *Vel niſi debitor ceſſus ſolutionis loco promittat ſolvere creditori conſentienti.*
49 *L. 15. tit. 4. part. 5. explicatur.*

Solu-

Digitized by Google

50 *Solutio, & promiſſio de ſolvendo de creditoris voluntate, idem operatur.*
51 *Superius ſolutionis genere non tam inducitur novatio, quàm extinctio prioris obligationis.*
52 & 55. *Per ceſſionem nominis per viam dationis in ſolutum ſtatim inducitur novatio, & in creditorem acceptantem tranſit nominis periculum.*
53 *Solutio vera inducitur per dationem nominis in ſolutum.*
54 *Petri Surdi conſil. adducitur.*
55 *Periculum nominis dati in ſolutum ſpectat ad creditorem, qui acceptavit.*
56 *Simplex nominis ceſſio non liberat debitorem cedentem.*
57 *Decii conſil. expenditur.*
58 *Faber & Surdus in confirmationem adducuntur.*
59 *Conſignatio, & adjudicatio facta creditoribus in judicio concurſus ſemper eſt intelligenda per dationem in ſolutum, per quam extinguitur obligatio.*
60 *Adjudicatio per judicium in concurſu facta dicitur datio in ſolutum neceſſaria.*
61 *Differentia inter ceſſionem nominis factam, per debitorem creditori, & in adjudicationem factam per judicem, traditur.*
62 *Creditorum conſenſus in obligatione pretii conditionata, an debeat eſſe expreſſus, an ſufficiat tacitus.*
63 *Expreſſum requiri traditur.*
65 & *ſeqq. Tacitum conſenſum ſufficere, verius eſſe traditur.*
66 *Judex licèt venditione non poſſit habere fidem de pretio, conſentientibus creditoribus facere poteſt.*
67 *Creditorum conſenſus præſumitur ex admonitione, ut ad diſtrictionem pignorum adſint.*
68 *Tacens, & præſens in judicialibus videtur conſentire.*
69 *Citatus, ut intra certum terminum opponat contra jura, & inſtrumenta producta, ſi intra terminum non impugnet, approbare cenſetur.*
70 *Taciturnitas in judicio inducit conſenſum.*
71 *Taciturnitas in judicio nocet, & conſenſum irrevocabilem inducit.*
72 *Actus præjudicialis ex judicis decreto parti intimatus, ſi nihil opponat, tacitus exinde inducitur conſenſus, & approbatio.*
73 *Decreto judicis utens ſimpliciter illud acceptare videtur cum omnibus ſuis qualitatibus, conditionibus, & gravaminibus.*
74 *Qui non contradicit approbare videtur.*
75 *Conſenſus tacitus idem regulariter operatur ac expreſſus.*
76 *Taciti, & expreſſi idem judicium.*
77 *L. ſi fundum 92. ff. de leg. 1. expenditur, cum aliis.*
78 *Acceptatio donationis inducitur ex præſentia donatarii cum taciturnitate.*
79 *Acceptatio, & ratihabitio ſit expreſsè ac tacitè. Acceptationis, & approbationis tacitæ plures referuntur modi, ibid.*
80 *Acceptatio ex actis externis inducitur, ac ſi expreſsè fieret.*
81 *Procurator creditoris non poteſt renunciare juri hypothecæ abſque ſpeciali mandato.*
82 *Conſenſus & voluntas magis factis, quàm verbis declaratur.*
83 *Acceptatio non ſolùm verbis expreſſis probatur, ſed etiam factis & conjecturis.*
84 *Acceptans actum abſque proteſtatione, cum ſuis qualitatibus acceptare videtur.*
85 *Acceptans diſpoſitionem tantum ejus gravamina acceptare intelligitur, ut nec valeat proteſtatio.*
86 *Adjudicationem ſui crediti ſimpliciter acceptans, eam approbare videtur cum omnibus qualitatibus.*
87 *Ad promiſſionem de vendendo refertur poſſeſſio, & rei traditio ſubſequens, & contractus perfectio.*
88 *Creditor exigens cenſum ab emptore promittente loco pretii acollationem, cenſetur exigere vigore adjudicationis, etſi de alia acollatione non doceatur.*
89 *L. Imperator, §. cum verò, ff. de leg. 2. expenditur.*
90 *Acceptatio donationis præſumitur, quando donatarius reperitur in poſſeſſione rei donatæ.*
91 *Poſſeſſio ſubſequuta intelligitur ſemper ex titulo præambulo.*
92 *Tacita quævis approbatio acollationis cenſuum habet vim ſolutionis, per quam debitor principalis liberatur.*
93 & 94. *L. à D. Pio, §. ſi pignora ff. de re judicata interpretatur.*
95 *Adjudicatio rei, quæ emptorem non invenit, fit per judicem creditori invito, & renuenti, cujus conſenſus ad eam non requiritur.*
96 & 97. *Pignus ſimpliciter, & inæſtimatum recipiens à judice in ſolutum, non poteſt poſtea reclamare contra ejus valorem.*
98 *Emptor rei ſubhaſtatæ ſub conditione recognoſcendi cenſus ſuper ea impoſitos loco pretii oblati, an non obſtante recognitione poſſit dimittendo rem, à cenſus ſolutione liberari.*
100 *Tertius hypothecæ poſſeſſor recognoſcens cenſum impoſitum, poteſt inſuper hypothecam dimittere, & ſe ab obligatione liberare.*
101 *Inter tertium hypothecæ poſſeſſorem, recognoſcentem, & habentem titulum à debitore; & inter tertium emptorem, & in ſubhaſtatione recognoſcentem locò pretii magna eſt differentia, cum ſeqq.*
101 *Res hypothecata vendita à debitore tranſit cum ſua cauſa in tertium emptorem.*
103 *Per cognitionem tertii poſſeſſoris nec debitor liberatur, nec fidejuſſores, vel hypothecæ.*
104 *Creditor cenſus poteſt agere tam contra debitorem principalem, & fidejuſſores, quàm contra tertium recognoſcentem.*
105 *In emptorem rei ſubhaſtatæ dominium irrevocabile tranſit per traditionem.*
106 *Subhaſtatione perfecta, pœnitentiæ locus non eſt.*
107 *Idem eſt pretium rei tradere venditori, vel alteri ejus juſſu.*
108 *Res debitoris ad inſtantiam creditorum ſubhaſtata tranſit libera in emptorem abſque pignoris nexu.*
109 *Conſentiens alienationi rei ſuæ, vel in qua jus habet amittit jus, & dominium.*
110 *Conſentiens, ut alter teſtetur de re ſua, non poteſt reclamare, ſed tenet alienatio.*
111 *Conſenſus creditoris, ut hypotheca diſtrahatur ſufficit tacitus.*
112 *Res vendita in ſubhaſtatione ad inſtantiam creditorum libera, & ſine hypotheca tranſit in emptorem.*
113 *Emptor rei ſubhaſtatæ pleniſſimam conſequitur liberationem, ut amplius à creditoribus concurſus non moleſtetur.*
114 *Recognitio cenſuum loco pretii rei ſubhaſtatæ promiſſa non poteſt fieri intuitu hypothecæ, & propterea dimiſſio rei non admittitur.*
115 & 116. *Recognitio cenſus facta per emptorem non fit reſpectivè ad ipſam rem, ſed ad pretium à ſe oblatum, cujus loco recognitionem promiſit.*
117 *Per recognitionem loco pretii promiſſam; & ſubſequutam conſenſu creditorum, prior extinguitur obligatio, & hypotheca.*
118 & 119. *Emptoris recognitio novus eſt contractus inter eum, & creditores.*
120 *In re hypothecata empta abſque conſenſu creditorum durat hypotheca, & prior obligatio.*
121 *Verumque ceſſat in re ſubhaſtata ad inſtantiam creditorum.*
122 & 123. *Emptor rei ſubhaſtatæ & loco pretii cenſus recognoſcens ad rei dimiſſionem non admittitur.*
124 & *ſeqq. Conditio in ſubhaſtatione per emptorem appoſita, ut creditores redempti ſibi debeant jura cedere,*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
Digitized by Google

dere, non impedit veram venditionem, cum ſit compatibilis.

128 *Clauſula ceſſionis juris creditorum eſt compatibilis cum dominii translatione, ex qua tuetur emptor à creditoribus inferioribus.*

129 *Hypotheca diſſolvitur per acquiſitionem dominii ab eodem creditore.*

130 *Creditor rei factus dominus conſervat hypotheca prælationem contra creditores inferiores.*

131 *Confeſſio actionum per aditionem hæreditatis, non fit quoties allatura eſt damnum heredi creditori.*

132 *Clauſula ceſſionis faciendæ per creditores emptori hypothecæ valida eſt, ex qua tuetur adverſus creditores inferiores.*

133 *Ex eadem emptor ſubintrat locum caeditorum anteriorum, ad excluſionem poſteriorum.*

134 & 135. *Pacta, quæ aliàs repugnarent translationi dominii ſuſtinentur appoſita pro cautela, & majori emptionis ſecuritate.*

136 *Emptor rei ſubhaſtatæ cum pacto de recognoſcendo cenſum, non admittitur ad rei dimiſſionem, nec creditores, quorum cenſus fuerunt recogniti, amplius recurſum habent ad alia bona debitoris.*

137 & 138. *Recognitio promiſſa, & facta eſt novus contractus inter rei ſubhaſtatæ emptorem, & creditores cenſualiſtas.*

139 & 140. *Res ſubhaſtata ſi emptorem non invenit adjudicatur creditoribus invitis taxata.*

141 *Recognitio cenſuum promiſſa in ſubhaſtatione inducitur ex rei traditione, & ſolutione annuorum redituum, etiam alia ceſſante ſcriptura.*

142 *Cenſus creatio, & conſtitutio ſcripturam pro forma non requirit, qui in conſenſu partium dumtaxat conſiſtit.*

Poteſt tamen venditor cenſus, ſicut in cæteris contractibus cogi ad confectionem inſtrumenti, ibid.

143 *In judiciis quaſi contrahitur, & obligatio inter partes oritur.*

144 *Actus judicialis potentior eſt extrajudiciali.*

145 *Quæ in judicio geruntur efficaciora ſunt iis, quæ extra illud fiunt.*

146 *Præſentia in judicio abſque vocis expreſſione ſtipulationis vim habet.*

L. cum oſtendimus, §. fin. ff. de fidejuſſ. exornatur, ibid.

147 *Actus judicialis habet executionem paratam.*

148 *Confeſſio in judicio facta habet vim publici inſtrumenti.*

149 *Et continet efficaciorem probationem publico inſtrumento ob calorem judicii.*

150 *Inſtrumentum quodlibet in judicio factum habet executionem paratam propter calorem judicii.*

151 *Per ſubhaſtationem venditio indiſſolubilis contractus efficitur, à quo recedi non poteſt.*

152 *Licitator certione perſonali cogitur præſtare oblationem à ſe factam in ſubhaſtatione.*

153 *Actus ſubſequens factus intelligitur in executionem contractus præcedentis.*

154 *Actus in dubio potius refertur ad cauſam neceſſariam, quàm ad voluntariam.*

155 & 156. *Obligatio imponendi cenſum ſi præcedat, & ſubſequatur diuturna cenſus ſolutio, probatur cenſus impoſitio.*

157 *Caſus de facto refertur, quo fuit determinatum, per recognitionem oblatam in ſubhaſtatione loco pretii, & conſignationem in illud, ac ſolutionem annuorum redituum, eſſe ſolutos creditores, & extinctam obligationem.*

158 *Per declarationem, creditorem fuiſſe ſolutum, reſolvitur res judicata, obtenta à creditore contra tertium, ut vel hypothecam dimittat, vel cenſum recognoſcat, remiſſivè.*

POſt longum examen jurium omnium creditorum 1
in judicio concurſus formato per debitorem com-
munem comparentium, lataque graduationis ſententia,
qua ſingulis aſſignatur locus juxta cujuſque privilegium,
atque prærogativam, inſtantibus creditoribus ipſis, bo-
na concurſus ſubhaſtantur, ut ex eorum pretio quilibet
graduatim ſolvatur, & dimittatur. Qua de cauſa ſubha- 2
ſtatio per judicem facta, & admiſſa habita fide de pre-
tio, aut aliter ſub quibuſvis conditionibus oblato nul-
la erit ipſo jure, nec ex ea aliquod jus acquiritur emp- 3
tori, cum hoc modo facta ſubhaſtatio ex diametro op- 4
ponatur fini, quo bona debitoris ſubhaſtari mandan-
tur, nempe pro ſatisfactione creditorum præciſè requi-
rente præſentem pecuniam, text. eſt *in l. à D. Pio, §. ſed ſi emptor, ff. de re jud.* ibi: *Oportet res captas pignori, & diſtractas præſenti pecunia diſtrahi.* Vide Bartol. Alexand. *ſub num.* 5. Angel. *n.* 2. Jaſon. *n.* 1. Caſt. *n.* 1. Imola *num.* 3. Urſill. *deciſ.* 358. *n.* 4. Surdus *conſil.* 168. *n.* 14. Damauder. *de execution. tit. de ſubhaſtat. cap.* 5. *n.* 3. Gualterus *de tutelis, p.* 2. *rubr.* 4. *num.* 51. Manſuer. *in praxi tit. de ſubhaſtat. n.* 35. Peregrin. *de jur. fiſci lib.* 6. *tit.* 4. *ſub n.* 9. Ozuleus *deciſ. Pedemont.* 109. *n.* 10. Æynius *de execution. §.* 6. *cap.* 31. *n.* 47. & *cap.* 9. Menoch. *de arbitr. caſu* 381. *n.* 19. & 20. Tuſchus *lit. V, concl.* 67. Gavagn. *ad decreta montis Ferrati* 72. *§.* 4. *nu.* 2. Rebuffus *ad Reg. conſtitutiones tom.* 2. *tit. de ſubhaſtat. art.* 7. *gloſſ.* 1. *nu.* 2. Muſcatellus *de appellat.* 3. *p. gloſſ. vendantur, n.* 19. 20. 21. & 22. Intrigol. *ſingulari* 173. *lib.* 2. & *deciſ.* 15. *n.* 14. & 58. *practica Papienſ. tit. de execut. ſenten. gloſſ.* per publicum nuntium *n.* 6. Farinacius *deciſ.* 3. *n.* 1. & 2. & *deciſ.* 247. *n.* 5. & *deciſ.* 105. *n.* 5. Alexand. Ludovic. *deciſ.* 23. *n.* 1. Gratian. *diſcept.* 521. *n.* 4. Fontanella *de pactis nuptial. tom.* 2. *clauſ.* 7. *gloſſ.* 3. *part.* 7. *n.* 2. Giurba *deciſ.* 93. *n.* 1. Manguil. *de evict. q.* 45. *ex n.* 16.

Nec conditionalis oblatio, ſeu licitatio in ſubhaſta- 5
tione admittenda eſt, quæ ſi forte admittatur eſt nulla venditio, Alexand. *conſil.* 70. *n.* 29. *lib.* 5. ubi dicit, *oblationem conditionalem non valere in debito puro.* Gratus *conſil.* 93 *n.* 75. *lib.* 1. Nevizanus *conſil.* 78. *n.* 14. Gratianus *diſcept. for. cap.* 7. *n.* 4. & *cap.* 326. *n.* 13. Hermoſilla *in leg.* 52. *gloſſ.* 7. *n.* 5. *tit.* 5. *part.* 5. *to.* 1. *fol.* 352. & ſingularis eſt Rotæ deciſ. Alex. Ludovic. 28. *per totam.*

Et ideo ſubhaſtat rem alterius, qui non poteſt habere fidem de pretio, nec etiam loco pretii conſtituere cenſum, & annuos redditus, quia hoc eſt habere fidem de pretio, Covar. *lib.* 3. *variarum. cap.* 11. *n.* 5. Alex. Ludoviſ. *deciſ.* 113. *n.* 8. & *n.* 9.

Pro quibus elegans adeſt Rotæ deciſ. Jacob. Caval- 6
letii 24. & *deciſ.* 18. *quæ num.* 3. 4. & 5. ita ait, tamen in caſu noſtro Ludovicus executor non potuit vendere abſque pecunia numerata, habita fide de pretio, quia facultas vendendi, licet cum libera, non tamen fuit ſibi data ſimpliciter, ſed ob certam cauſam limitatam, ut ſcilicet animalia venderentur, & pe pecuniis inde redactis ſolverentur illius debita. Unde cum habita fide de pretio, prædicta cauſa non impleretur, nec debita ſolverentur; meritò dixerunt domini, Ludovicum non potuiſſe animalia vendere habita fide de pretio, Salicet. *in l. incivile, n.* 4. *verſic. quæro modo quæ ſunt, & verſ. & idem dicit ipſe, C. de rei vendicat.* Cuman. *in d. §. ſed ſi emptor. n.* 4. & ibi Bartol. *n.* 2. & 5. Jaſon. *num.* 7. Felin. *in cap. cum olim.* 1. *n.* 5. *verſ. item niſi de offic. delegat.* & clauſula cum libera intelligitur pro executione contentorum in teſtamento, Ruin. *conſil.* 84. *n.* 12. & 13. *lib.* 3. Fabianus de Monte *de empt. vendit. quæſt.* 3. *num.* 2. *in fin.* & ſic non videtur poſſe excuſari aliqua bona fide, quia cum tenetur præciſè adimplere voluntatem teſtatoris, non debebat habere fidem, ſed vendere præſenti pecunia, & debita teſtatoris extinguere, *&c.*

Hæc tamen concluſio uno, & ſingulari modo aſſi- 7
duè contingente limitanda venit, ut procedat, quando

judex

Digitized by Google

judex ſolus admittit ſua ſponte pretium conditionaliter
oblatum per licitationem; ſecùs verò ſi admittat con-
ſentientibus creditoribus, ad quorum inſtantiam, &
pro quorum ſatisfactione, & ſolutione, bona debito-
ris communis ſubhaſtantur, nam tunc validè admittun-
tur conditiones, ſeu qualitates quibus licitator bona
emit. Gratian. *diſcept.* 326. *n.* 5. ubi pro hac opinione
duas Rotæ deciſiones recenſet, Farinacius *deciſ.* 1. *n.* 1.
& 2. *& deciſ.* 105. *num.* 3. Beltramin. *in addition.* ad
Alex. Ludovic. *deciſ.* 23. *n.* 5. Giurba *deciſ.* 53. *nu.* 7.
& 8. Hermoſilla ubi proximè *nu.* 6. Maſuerius *in praxi
tit. de ſubhaſtat. nu.* 56. Cavagnol. *ad decreta Montis-
ferrati* 72. *§.*14. *num.* 2. Apoſtilla ad Intrigol. *ſingula-
ri* 173. *n.* 64. *declarat.* 2. & per Farinac. *dec.* 247. *n.* 6.
tenet Giurb. *deciſ.* 53. *n.* 7. *&* 8. Caſtillo *deciſ. Siciliæ*
7. *n.* 8. legitimè ea ratione moti, quia diſpoſitio textus
in d.l. à D. Pio, §. ſed ſi emptor, D. de re jud. vetans
8 debitoris bona non aliter ſubhaſtanda, quàm præſenti
pecunia, & non habita fide de pretio, in utilitatem,
& favorem creditorum introducta eſt, quibus pecunia
ex bonis debitoris ſubhaſtatis redacta ſolvenda eſt, quia
ob hanc cauſam, & ad hunc finem, non ad aliam ſub-
haſtantur, & venduntur. Ideo meritò è converſo per cre-
ditorum conſenſum omninò, *d.l. diſpoſitio ceſſare debet*;
hic tamen conſenſus debet immediatè procedere ab ip-
ſis creditoribus, non etiam ab eorum procuratoribus,
qui ad id non habeant ſpeciale mandatum, ut expreſsè
declaravimus, & probavimus infrà *n.* 81.

9 Ex quibus illud notabile & frequens animadverten-
dum erit, quod licet regulariter licitator ad bona debi-
toris ſubhaſtanda accedens non ſit admittendus, dum
loco pretii bonorum offert in ſe ſuſcipere debita debi-
10 toris, ut probat elegans, & ſingularis Rotæ deciſio Lu-
dovici 28. quæ in hunc modum determinat, quoniam
in deciſ. in hac cauſa facta ſecunda menſis præteriti do-
mini reſervarunt vide, an deliberatio, & venditio vi-
neæ poſſit in caſu iſto dici facta præſente pecunia; ideo
cum de hoc particulariter dubitaſſem, domini nega-
tivè reſponderunt, admittendo enim verbum pecuniæ
non eſſe in hac deliberatione ſtrictè recipiendum pro
ea, quæ ad numerum datur, ſed pro ſatisfactione, juxta
l. 4. *§. ait prætor, & §. ſolviſſe ff. de re jud. l. prætor, §. ſi
ab eo, ubi gloſſ. in verb. ſolut. ff. de jur. fiſci*, tamen nec
in caſu iſto poteſt dici interveniſſe ſatisfactio, cum acol-
latio cenſus D. Certinæ, quæ pro ſatisfactione adduci-
tur, nullibi legatur: Apocha enim continet promiſſi-
onem de acollando, quæ acollatio non eſt, *leg. ſi quis
ſtipulatus ſit Stichum, §. fin. ff. de verb. obligat. cum ali-
is, per* Tiraquell. *de retract. convention. in fin. n.*4. *&
ſeqq.* & promiſſionem de acollando in genere, quæ
propter incertitudinem ex tunc non poteſt dici acolla-
tio. *l. duo ſunt Titii, ff. de teſtamentar. tut.* & propterea
D. Joan. Baptiſta emptor inſtitit pro declaratione cen-
ſuum acollandorum, quia propterea D. Michael Bone
non propterea liberatus erat à moleſtiis ſibi illatis, &
poterant oriri multæ controverſiæ ſuper hujuſmodi
acollatione, de quibus per informantes, & res in lon-
gius protraheretur, contra *l. à D. Pio, §. ſi emptor, ff.
de re jud.* viſum fuit dominis, non fuiſſe venditionem
factam, & intra nullitatem in ſuperiori deciſ. in genere
firmata, nec attendendum depoſitum poſt multos dies
factum, ut fuit dictum in Tiburtina Caſtri Sambec.
27. Januarii 1579.

11 Et per hanc deciſionem hoc idem probant Gratianus
diſceptat. forenſ. tom. 2. *cap.* 326. *ex n.* 14. 15. *&* 16.
Hermoſilla *in l.* 52. *gloſſ.* 7. *n.*9. *tit.* 5. *part.* 5. *tit.*2. id
ipſum tenet Giurba *in d. deciſ.* 53. *n.*3. ex Provinz. ad
Bertachinum decretum, & Intrigol. *ſingulari* 173.

13 Tamen hujus deciſionis doctrina intelligenda erit in
caſu de quo loquitur, quando ſcilicet de acollando, &
recognoſcendo cenſus, & debita debitoris ſimpliciter
admittitur per judicem, ſeu executorem, prout expreſ-
sè loquuntur etiam DD. maximè Gratianus; atque ſic
intra terminos regulæ prohibitivæ procedere clarè pa-
tet: attamen interveniente conſenſu creditorum, quo-
rum principaliter intereſt, tunc procul dubio conditio
oblationis rectè procedit, tum ex communi DD. ſupe-
rius relata pro limitatione regulæ prohibitivæ *ex n.*7.
verſ. hæc tamen concluſio uno modo, &c.

Tum etiam quia promiſſio de acollando, & recipi- 13
endo in ſe cenſus, & de extinguendo eos facta per ter-
tium debitorem, tunc liberat debitorem ipſum ab obli-
gatione, ſi in eo intervenit conſenſus creditoris, quo
etenim caſu novatur prior obligatio, quæ de uno in al-
terum transfunditur Rotæ *deciſ.* 26. *n.* 5. *& deciſ.* 238.
nu. 2. inter collectas per Cencium *poſt tract. de cenſib.
tom.* 2. quarum ulterius mentionem faciemus.

Sed quando ex hac acollatione, & recognitione cen- 14
ſus creditorum promiſſa in ſubhaſtatione bonorum con-
curſûs facta per licitatorem, eorum accedente conſen-
ſu, liberet debitorem, diſcutiamus, & dicendum erit: 15
tunc oriri liberationem, & extingui obligationem,
quando per ſententiam graduationis conſignata fuit cre-
tori ſolutio ſui crediti principalis ſortis, nec non red-
dituum decurſorum, in hoc pretio ſic conditionato,
& cum effectu fiat, & ſubſequatur recognitio per em-
ptorem; tunc procul dubio ſubſequitur liberatio debito-
ris, & extinctio obligationis præcedentis, & per con- 16
ſequens pignorum, & fidejuſſorum in ea contentorum,
ita ut deinceps periculum nominis adjudicati per judi-
cem, ad creditorum pertineat dumtaxat. Hanc conclu-
ſionem in terminis concurſus probavimus abundè *ſuprà
à* 1. *p. cap.* 18. è principio ubi longius de hac obligatio-
nis extinctione egimus, quam per te ad ſaturitatem vi-
dere potes.

Deinde hoc idem probatur *in d. deciſ.* 28. Alex. Lu- 17
dovici dicente, non ſufficere ad extinctionem obligatio-
nis, & liberationem debitoris, promiſſio emptoris in
ſubhaſtatione de acollando, & recognoſcendo cenſus
creditorum, quouſque cum effectu acollatio, & reco-
gnitio fiat, ut quando non fiat ſatisfactio creditorum
(quæ ex natura rei geſtæ deſideratur, & principaliter
attenditur) non contingit liberatio, ſed adhuc durat
prior obligatio contra debitorem, quem interim à cre-
ditoribus moleſtari poſſe determinat.

Sic enim prædictam deciſ. intelligit Gratian. *d. cap.* 18
326. *ex n.* 14. In hæc: Adde tamen his, quæ ſupra di-
cta ſunt, quod in hujuſmodi liberationibus, & ſub-
haſtationibus quævis venditio debeat fieri, præſente
pecunia; tamen illud verbum pecunia non erit ita ſtri-
ctè accipiendum pro ea, quæ ad numerum datur, ſed
pro ſatisfactione, juxta l. 4. §. ait prætor, & §. con-
demnatum in fin. verſ. ſolviſſe ff. de re jud. l. ſi procura-
tor, aliàs incipit leg. ſi curator 5. §. ſi ab eo, ubi gloſſ.
in verb. ſolut. de jur. fiſc. & in materia ſubhaſtationis ita
fuit deciſum per Rotam coram Rom. Pontif. D. Ludo-
viſ. Rom. Vineæ 19. Maii 1601. dummodo tamen ſa-
tisfactio interveniat, non autem promiſſio de acollando
cenſu, aut quid ſimile, cum iſta non ſit acollatio, l. ſi
quis ſtipulatus ſit Stichum, §. fin. ff. de verb. de obli-
gat. Bald. in l. ſi pupillus, 21. in fin. princ. & ibi Ca-
ſtrenſ. n.2. ff. ad falcid. idem Bartol. in l. juriſgentium,
in fin. princip. ff. de pact. Bald. & Angel. in l. 1. C. de
pact. pignor. Aretin. conſil. 29. in primo dubio. Tiraq.
de retract. convention. in fin. n.22. maximè ſi eſſet pro-
miſſio de acollando in genere cenſus, & debita, quæ
propter incertitudinem, non poteſt dici acollatio, l. ſed
etſi quid, §. interdum, de uſufruct. l. duo ſunt Titii
30. ff. de teſtam. tutel. l. ſi fuerit de reb. dub. l. in tem-
pus, §. 1. de hæred. inſtituend. cum etiam poſſint oriri
multæ controverſiæ ſuper hujuſmodi acollatione, ita
ut venditor propterea non ſit liberatus à moleſtiis,
& ſic longius res protraheretur contra l. à D. Pio,
§. ſed ſi emptor de re jud. ubi in ſpecie de ſimili-
bus promiſſionibus de acollando in ſubhaſtationibus
reſolvit Rota coram Roman. Pontifice, D. Ludovi-

Digitized by Google

ſio Roman. Vineæ 18. Maii 1601. &c.

19 Et per eundem Gratian. *& d. Rota deciſionem*, idem affirmat Hermoſilla, *in d.l.* 52.*gloſſ.* 7. *n.* 9.dum dicit, *quod loco pretii in ſubhaſtatione ad inſtantiam creditorum ſufficit ſatisfactio creditorum*, & non eſſe ſatisfactionem promiſſio ad acollandos, aut redimendos cenſus facta per licitationem, ſi cum effectu non fiat, & ſubſequatur; ex quibus ſequitur ut poſtquam recognitionis ſeu acollationis effectus ſequatur, prior obligatio extinguitur, & per ſecundam factam per emptorem, quæ loco ſolutionis habetur, prioris ſequatur novatio, ſeu extinctio, & debitoris principalis liberatio.

20 Pro qua inſuper reſolutione, mirabilis eſt Rotæ *deciſ.* 386.*n.* 1. *& num. fin. in fin.*ibi: *Et mediante iſta ultima acollatione, fuit ſatisfactum creditoribus, & ſic ſaltim fuit facta per eos approbatio*, &c. & eadem Rotæ *deciſ.* 560. *ſub n.*1. *verſ.non obſtat quod adhuc, inter recollectas*, per Cencium *poſt tr. de cenſib.* in illis verbis: *Et acollatis per Bonaitam emptorem cum quittantia in eodem inſtrumento, quæ habet vim ſolutionis*, &c.

21 Huc etiam tendunt duæ illæ Rotæ deciſiones recollectæ per Cencium *poſt tract. de cenſib. altera* 26. dum *n.* 2. ita ait: & pro reſiduo acollavit ſibi cenſum ſupra dictum, in quo erat obligatus Andreæ, qui per hujuſmodi acollationem factam ſine conſenſu, & interventu creditoris, non fuit liberatus, quia poſſit moleſtari, prout poterat ante acollationem, gloſſ. magna, in l. legavi, ff. de liberat. legat. in fin. Bart. in l. ſingularia, nu. 19. Jaſon *n.* 54. *ff.ſi cert. petat. &c.& in d. deciſ.* 238. *quæ n.* 2. ita ait: quibus non obſtantibus, in dicta acollatione promiſiſſe, D. de Biſcia, iſtum cenſum ad beneplacitum Flaminii extinguere, & per conſequens videri per dictam acollationem, D. Flaminium fuiſſe liberatum; quia reſpondetur iſtam acollationem reſpicere pactum inter D. Flaminium, & dominos de Biſcia: non autem producere liberationem Dominii Flaminii ab obligatione, qua Dominæ Claritæ, & Domino Angelo ipſius viro, ratione iſtius cenſus tenebatur, cum iſta acollatio cenſus non fuerit per Dominum Angelum acceptata, unde ex illa non potuit liberari Dominus Flaminius à ſua obligatione adnotata, in l. pupillo, §. fin. ff. de ſolution & per Decium conſil. 107. &c.

22 Ex quibus manifeſtè colligitur, quod quando acollatio cenſus oblata, & promiſſa, ſubſequitur cum effectu, interveniente conſenſu, ſeu acceptatione, aut tacita approbatione creditoris, & domini cenſus, realem, & efficacem conſequitur liberationem prior debitor cenſus, quia per acollationem debitor conſequitur

23 liberationem, ſiquidem acollatio ſolutio eſt, Angel. *in l. item ſi filius, ff.ad Macedon.* Bart *in l.*3.*§.fin. num.* 15. & ibi Caſtrenſ. *n.* 6. *ff.de duob. reis.* Maſtrillus *deciſ.* 37. *nu.* 7. Oliverius Beltramin. *in annotat.* ad Alexand. Ludoviſ. *deciſ.* 389. *lit. L.* & per Rotam *& dec.* 547. *n.* 2. inter recollectas per Cencium *poſt tr. de cenſib.* & per eandem deciſionem, idem dicit ipſe Cencius *in q.* 73. *num.* 16. *poſt princip.* & probarunt etiam Rotæ *deciſ.* 386.*n.* 1. *& num.fin.* & *ibi* Oliverius Beltramin. probat etiam Rota *deciſ.* 56. *ſub num.* 1. inter recollectas per Cencium *poſt tr. de cenſibus.* Tiraquell. *de retract.§.*1. *gloſſ.* 14. *n.* 114. *& n.* 125. ſequitur Giurba *deciſ.* 53. *n.* 10. *ad fin.*

24 Quorum DD. & deciſionum doctrina non ſimpliciter admittenda eſt, ſed juxta hactenus ſcripta, ut ſcilicet non ſola promiſſio de acollando, ſed acollatione effectui ſubſequuta, & accedente conſenſu, ſeu approbatione creditoris extinguat priorem obligationem & liberet debitorem.

25 Et ad hos terminos reducendus erit Cencius de *cenſibus, q.*73. *n.* 16. dum ſimpliciter ſic ait: *Ampliatur ſextò, ut cenſum ſolvere teneatur etiam is, qui illum in ſe acollavit, & promiſit ſolvere, licet ipſe non impoſuerit.* Craveta *conſil.* 217. *n.*7. *&* 8. Surdus *deciſ.* 32. *ad fin.* Felician. *de cenſib. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 6. *n.*6. *& tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 6. *n.*3. *verſ. circa verò*, Avendan. *de cenſib. Hiſpan. c.* 99. *n.*10. *verſ. erit tamen, & fuit declaratum in Rota coram R. P. Domino Mart. Andrea* 10. *Maii* 1615. *in una Senogalienſi prædii, quæ eſt poſt tractatum deciſ.* 191. *per totam*, is enim, qui cenſum in ſe acolla- 26 vit, & aſſumpſit, dicitur principalis debitor cenſus, perinde ac ſi primordium obligationis à ſe inchoaſſet, non autem in primo ſtipulatore, ut dictum fuit in Rota coram R.P.D.Merlino, in Maceratenſi, ſeu Camerinenſi ceſſionis, 17. Martii 1631. quæ eſt poſt tractatum *deciſ.* 547. *n.*1. acollando enim in ſe cenſum, æque eſt ac ſi ipſe ab initio cenſum impoſuiſſet, & illius pretium recepiſſet, quod voluit Rota *ibid. n.* 22. dum dicit, *quod acollatio habet vim ſolutionis.*

Quæ doctrina pariter accipienda erit, quando in ip- 27 ſa acollatione antea, vel poſt intervenit creditoris conſenſus, ſeu approbatio expreſſa, vel tacita, juxta ea quæ ipſe Cencius *dixerat in q.* 66. *ſub n.*36. 55. *&* 56. ubi la- 28 tè diſcutit, & reſolvit, quod quando quis emit à debitore cenſus rem hypothecatam, & loco pretii offert in ſe aſſumere, & acollare cenſum ſuper ea impoſitum: ſi poſtmodum creditor pacti, & acollationis virtute cenſus recipit ab emptore annuos redditus, videtur pactum acollationis approbare, & ratificare.

Quo caſu procedit pariter, quod ipſe Cencius *d.q.* 29 73. *ſub n.* 16. *verſic.hic autem obiter*, &c. Dum inquit, quod is qui in ſe cenſum accollavit, & illum ſolvere promiſit, tenetur ſolvere juxta formam, & naturam cenſus, quem acollavit, & eodem modo quo tenebatur ille, qui dictum cenſum impoſuit, & vendidit, ex reſolutione Rotæ coram Pennia, in una Ravenenſi, cenſus 27. *Jan.* 1610. quæ eſt poſt ipſius tract. *dec.* 337. *num.* 2.

Non minus peritè loquutus fuit in puncto Avenda- 30 nus *de cenſib. c.* 99. *ſub n.*20. *verſ. erit tamen.* In hæc: Erit tamen recognitio expreſſa quoad effectum obligandi quemquam in futurum, non ſolum ea, quæ fit recognoſcendo, ſed quæ facta virtualiter cẽſetur, quando emptor rei cenſualis nominatim in partem pretii ſe oneravit ejus cenſus ſolutione, quia cum in eo caſu principaliter agatur de ſuſcipiendo in futuram obligationem, verè recognoviſſe cenſum dicendum eſt, ut notanter poſt Aymon. Cravet. conſ. 212. n. 7. & 8. reſolvit Felician. *d.lib.* 3. *cap.* 6.*n.* 6. benè Surd. *deciſ.*32. *propè fin.* & poſt Surdum Roman. Affiict. Guillelm. de Caſſan. advertit Felician. *in* 2. *p. lib.* 4. *d.c.* 6. *verſ.* circa verò, ſed illud eſt intelligendum quando emptor emit non ſolum cum onere cenſus, ſed nominatim cenſum, quo res ipſa oneratur, ſolvere in partem pretii promiſit, quia ſi ſolum emit rem ſciens cenſui ſubjectam, ut quia venditor id expreſſit, ex ſola ſcientia non induceretur recognitio, licet tanquam poſſeſſor ad recognoſcendum, & ſolvendum compelli poſſet, imò ad recognoſcendum tenetur, &c. Vide etiam Felician. loco citato, videndum *à princip. &* 1. *tom. lib.* 3. *c.* 6. *à princip.* maximè *num.* 5. vide meliùs ipſum Avendan. *n.* 4. ubi quod per recognitionem non ſolum ad futuras penſiones, verum ad præteritas obligatus intelligitur recognoſcens.

Ex quo enim creditor [ad cujus inſtantiam bona de- 31 bitoris ſubhaſtantur, ut ex pretio ſolvi poſſit] conſenſit hujuſmodi qualitati, & conditioni pretii oblati per licitatorem in ſubhaſtatione, (ſine cujus permiſſu, bona ſic non ſubhaſtarentur, nec potuiſſent, prout à principio hujus cap. diximus) ſequitur, ut hoc genere ſolutionis contentari debeat, & tenetur creditor, cum ad ejus ſatisfactionem facta fuerit pretii oblatio, & ſubhaſtatio, quia ſolutionis verbo omnis, & qualibet cre- 32 ditoris ſatisfactio continetur, quantumvis deficiat numeratio, text. optimus *in l.ſi rem, §. omnis ff.de pignor. action.* ibi: *Satisfactum enim accipimus, quemadmodum voluit creditor, licèt non ſit ſolutum*, &c. text. etiam *in l. ex empto, ff. de action. empti.* ibi: Quæ res ſi quidem dominus fuit venditor, facit & emptorem dominum, ſi non fuit; tamen evictionis nomine venditorem obligat, ſi modo pretium eſt numeratum, aut eo nomine ſatisfactum,

Digitized by Google

ſatisfactum, *l. generaliter, Cod. de fidejuſſ. & mandat.* ibi, *nullo modo*, &c. Liberationem mereri, niſi ſatisfiat creditori, ſed manere jus integrum, donec in ſolidum ei pecuniæ perſolvantur, vel alio modo ei ſatisfiat, &c. *l. ſolutionis verbum ff. de ſolut. l. ſolutionis verbum* 276. *ff. de verb. ſignif. l. liberationis verbum ff. eod. l. 4. §. ait Prætor, & §. ſolviſſe ff. de re jud. l. ſolutum, §. ſolutum ff. de pignorat. action.* & quia ſatisfacere, & ſol-
33 vere quoad effectum liberationis, atque obligationis extinguendæ à pari procedunt, *l. ſatisfactio ff. de ſolution. leg. quod ſi nolit. §. illud ff. de ædilit. edict. l. ſolut. ff. de verbor. obligat.* latiſſimè Pirrus Maurus *de ſolution. cap. 1. per totum, & in c. 2. §. 2.* qui multas doctrinas congerit in propoſito, quia ſibi imputare debet creditor, qui ſatisfactionem admiſit vice ſolutionis verba ſunt *l. item liberator, §. qui paratus, ff. quib. mod. pign. vel hypoth ſolvitur.*

34 His adde, alia & ſingularis Doctorum communis opinio, quod ſi ego tibi vendo fundum, & tibi mando, ut ex pretio quod mihi debes, ſolvas centum Petro creditori meo, licet ut non ſolvas, ſed ei promittas, eique ad ſolvendum te obliges, ſtatim ſum liberatus ab obligatione Petri, cum creditor iſte meus ſequutus fuiſſet fidem mei debitoris, & eo ſolutionis genere fuit contentus, quia promiſſio, & ſolutio à pari procedunt, & ſolutionis verbo omnis ſatisfactio continetur, & in mei favorem novatio prioris obligationis
35 inducitur, adeò ut ſi emptor, & debitor meus poſt obligationem, & promiſſionem admiſſam à meo creditore decoxerit & non ſolvendo fiat, adverſus me creditor meus regreſſum non habet, ut per *l. fin. C. ad l. falcid. & per l. ſingularia ff. ſi cert. pet.* Probarunt Paul. de Caſtro *in leg. qui uſumfructum in fin. ff. de verbor. obligat.* Decius *conſil. 107. in cauſa, & conſil. 421. in fin. & in d. l. ſingularia n. 16.* Joann. Andr. ad Speculatorem in tit. depoſito Paul. de Caſtro *in leg. cum Cornelius ff. de ſolut.* Angel. Alexand. *in d. l. qui uſumfructum*, poſt Marian. Socinum ſingulari 58. ſi dedi mandatum, latius idem Socinus *in conſil. 267. præſens p. 2.* Alexand. *in conſil. 10. vol. 2.* & latiſſimè poſt alios plures DD. tenet Jaſon *in d. l. ſingularia ex n. 24. & ſeq. ff. ſi certum petatur*, optimè Strach. *de mercatura tit. mandati n. 3. fol. mihi 168.*

36 Qui omnes idem probant, quoties mercatori, aut campſori debitori meo mandavi, ut ſolvat meo creditori, & ille non ſolvit, ſed annotavit in ſuo libro illam partitam in favorem creditoris mei, hoc ſciente quod ego liber remaneo, atque mea obligatio extinguitur
37 hoc ſolutionis modo, quia volente, & conſentiente creditore idem eſt ſolvere, quod promittere ſolvere *ex l. fin. C. ad l. falcid. l. fin. de dotis promiſſ.* per quæ ultra relatos in terminis etiam tenet Decius *in l. ut liberis n. 5. C. de collat.* Alexand. *in l. fuit quæſtionis nota ult. ff. de acquir. heredit.* Pariſ. *conſ. 33. n. 23. vol. 4.* Tiraquell. *de retract. convent. ad fin. tit. nu. 30.* Surdus *deciſ. 187. n. 8.* Rota Janvenſ. mercaturæ *deciſ. 4. n. 9. & ſeq.* Aretin. *de ſolut. cap. 2. §. 1. per tot.* Facit *l. inter cauſas, §. 1. ff. mandati.* Vide omnino Surdum per totam *deciſ. 187.* Alexandrum Ludoviſ. *deciſ. 217. n. 5.*

38 Qui quidem Surdus *ex n. 3. cum ſeqq.* controvertit, & reſolvit quod debitor meus, cui mandavi, ut ſolveret meo creditori, & ipſi illi conſentienti promiſerit ſolvere, quod non liberatur à me, licet ego à meo creditore liber remaneam, huic imputandum eſt, qui loco ſolutionis acceptavit promiſſionem, itaque in ejus præjudicium, & in mei favorem ejus creditum extinguitur, pro quo plurima adducit in comprobationem, *ex n. 8.* omnino videndus.

39 Et quod quando is, in quem fit debiti delegatio, ſe facit debitorem pecuniæ delegatæ poſt acceptationem litterarum conſentiente creditore, ſolutionis vim habeat, reſpectu principalis debitoris delegantis, cum paria ſint ſolvere, & ſolvere promittere creditori litteras præſentanti, innumerabiles penè DD. refert, & latè proſequitur Amat. *variar. reſolut. 47. ex num. 25. cum multis ſeqq.* Menoch. *lib. 3. præſumpt. 134. ex nu. 50. cum ſeqq.* Mantica *de contractib. lib. 17. tit. 7. & 8.* Surdus iterum *deciſ. 23.* Cevall. etiam contra *commun. q. 754. n. 15. 16. & 17.* optimè Gratian. *diſcept. 64. ex n. 14. & ſeqq. tom. 1.*

Cùm enim in hoc genere pretii fit adjudicatio, & 40
conſignatio per vim ſolutionis creditoribus, per ſententiam graduationis, & adjudicationis in eo prius conſequentibus: clarè reſultat extinctio obligationis, atq; novus contractus, priorem novans: plurimas ad id, & mirabiles doctrinas congeſſimus *ſuprà 1. part. cap. 18. à principio, & ferè per totum.*

Quod & provenit ex natura rei geſtæ, quoniam cum 41
à principio in judicio agatur de ſolvendis creditoribus, & ad hunc dumtaxat finem vendantur, & ſubhaſtentur bona debitoris, ut ex pretio ſatisfiant, ſi ſubſequatur conſignatio, & adjudicatio creditorum in ipſo pretio ab eis approbato, vera reſultat in ſolutum datio, & ſatisfactio, ex qua tollitur obligatio priori novata, mirabiles doctrinæ videndæ erunt in propoſito *ſuprà 1. p. c. 10. ex n. 5. cum ſeq.* & quia omnis actus à fine judicatur, *l. verum ff. de furt. l. ſi is qui in aliena, verſic. nemo enim ff. de acquir. rer. domin. l. rem non novam C. de judic.* & ad finem principalis intentio dirigatur *l. 1. ff. ſoluto matrim. l. eam quam C. de fideicommiſſ. l. verb. ff. vulgari, & pupil. ſubſtitut.*

Quod maximè procedit in judicio concurſus, cum 42
ad ſatisfactionem, & ſolutionem creditorum deſtinetur dumtaxat, & ad hunc finem, & effectum illud format debitor, & dimittit omnia bona ſua, ut diſtrahantur, & de pretio ſolvantur credita, & creditores dimittan- 43
tur, ut ſæpè diximus in hoc tractatu.

Deinde quia quando tertius licitator in ſubhaſtatione loco pretii conſenſu creditorum aſſumpſit in ſe recognitionem cenſuum, in qua conſignantur credita, minimè creditoribus impugnantibus, detegitur voluntas, & animus eorundem creditorum, potius ſe velle fieri creditores emptoris, quàm debitoris ſui principalis, ut 44
paulo ante probavimus, & in terminis poſt Rotæ deciſ. Cencium *de cenſibus, quæſt. 107. n. 19. & 20.* diximus *ſuprà 1. p. d. c. 18. n. 5. verſ. quando enim aſſignamenta.* Quod rectè comprobant *deciſiones Rotæ 26. num. 2. & 238. n. 2.* ſuperius citatæ, cum hoc caſu de conſenſu ſeu acceptione creditorum fiat obligationis tranſlatio ab una perſona in aliam, prima ob novationem, & ſuæ obligationis extinctionem ſublata, prout ſtatim ex aliis probavimus.

Hinc ne decipiaris, nec juris terminos confundas, 45
attendere debes diſcrimen inter nomen debitoris ceſſum, ſeu delegatum ſimpliciter creditori, & nomen debitoris ceſſum, & delegatum creditori, per viam dationis in ſolutum. Ut primo caſu non ſtatim inducatur no- 46
vatio, nec extinctio prioris obligationis, niſi demum fiat per creditorem exactio, atque quouſque per debitorem ceſſum, ſeu delegatum creditori ſolvatur, prior 47
debitor non liberatur, juxta *l. 15. tit. 4. p. 5. & l. fin. C. de novat.* novam diſpoſitionem quam latè exornant Ceval. *commun. contra commun. tom. 3. quæſt. 754. per tot. & quæſt. 95.* Parladorius *rerum quotidian. cap. fin. 1. part. §. 12. n. 48. & in ſeſquicentur. different. 2. §. 2. fol. 198.* Pichard. *in §. præter ea ex n. 42. inſtitut. quib. mod. toll. oblig.* quia interventu novæ perſonæ hodie non fit novatio, niſi expreſſè dicatur *1. cap. 11. ex n. 52.*

Vel niſi debitor delegatus ſolutionis loco promittat, 48
ſolvere creditori conſentienti, & admittenti promiſſionem hanc, quoniam jam ſatisfactus dicitur, & ſic reſpectu delegantis obligatio tollitur, & extinguitur, ad latè tradita *ſuprà ex n. 34. cum ſeqq. verſic. his alia adde, & ſingularis*, &c. Quia cum ſolutionis verbo 49
omnis ſatisfactio contineatur ad latiſſimè pluries tradita, in diſcurſu hujus cap. ſequitur hoc ſolutionis

Digitized by Google

genus comprehendi in diſpoſitione *d. l. 15. part.* qui
tunc primam obligationem extingui ſupponit, quando
debitor delegatus ſolvit creditori, cui fuit facta dele-
gatio; nec illius text. diſpoſitio aliquid innovavit, nec
immutavit circa modos civiles, & à jure approbatos,
ex quibus induci ſolet ſolutio, & ideo cum creditor,
cui debiti ſit delegatio, contentetur nova obligatione
50 debitoris delegati; debet prior obligatio delegantis ex-
tingui, cum hoc caſu, & ad hunc effectum ſolutio,
& promiſſio de ſolvendo de voluntate creditoris idem
ſit, prout tot partes probarunt *ſuprà ex d. n. 34. verſ.
bis adde alia, & ſingularis*, &c.

51 Ex quibus ſequitur, quod ex hoc ſolutionis genere,
non tam oritur novatio, quàm verè extinctio prioris
obligationis, cum ſolutione omnis tollatur obligatio;
ut in terminis ex doctrina Bald. *conſ.* 348. dixit Rota
Genuenſ. *de mercatura deciſ. 2. n. 13.* & poſt alios Ca-
ſtillo *tom. 5. c. 77. col. 5.* poſt medium *fol.* 115. & ite-
rum *col. 17. verſ. tertius deinde caſus ſit.* Cum Surdo,
Rota Genuenſ. Gratiano, Maſtrillo, & pluribus aliis
expreſsè hanc ſcripſit doctrinam.

52 At quando nomen debitoris creditori ceditur, aut
delegatur per viam dationis in ſolutum, tunc omnes in-
diſtinctè fatentur, induci ſtatim prioris obligationis
novationem, moxque liberari debitorem ſic delegan-
tem, aut cedentem nomen creditori ſuo, illud accep-
tanti, in quem deinceps tranſit periculum nominis dati
in ſolutum, *ita per l. pro debito. Co. de bon. author. jud.
poſſid.* & Salicetum *in l. quamvis, §. interdum D. ad S C.
Vellejan.* Menoch. *lib. 3. præſumpt.* 134. *n.* 38. Aldobran-
din. *in addit. ad Decium in l. ſingularia n.* 27. & per ali-
os ita dicit Cevall. *d. q. 754. n. 15. & ſeq.* & innumera-
biles alios, nos *ſuprà 1. p. cap. 18. ex n. 1. cum ſeqq.* quia
per nomen datum in ſolutũ vera oritur ſolutio, inducens
53 per conſequens liberationem debitoris, ſic cedentis, vel
delegantis.

54 Pro qua doctrina, elegans, & conſtans Surdi ſtat
conſ. 145. lib. 1. qui *n.* 19. poſt alios affirmat, quod ac-
ceptans mercatorem loco debitoris liberat debitorem,
quia acceptando nummularium, videtur ſibi ſatisfactum
55 eſſe, & *n.* 21. quod periculum nominis debitoris dati
in ſolutum ſpectat ad creditorem qui acceptavit; poſt
Caſtrenſ. Imol. Socin. Gozadin. Barbat. & Decium,
quos ad id allegat Cagnolus *in l. ſingularia n. 178. ff. ſi
cert. pet.* ubi ait: Quod ſi pro centum, quæ debeo, de-
derim in ſolutum nomen debitoris, ſtatim ſum libera-
tus, licet debitor decoxerit, quia apparet creditotem
habere animum novandi, eo quod acceptavit in ſolu-
tum unum debitorem loco alterius, & nu. 22. ſcribit
idem Surdus, quod datio in ſolutum facta de nomine
debitoris, liberat dantem totaliter.

56 Et tandem Surdus ipſe *in d. conſil.* 145. pro declara-
tione rectè, & viriliter diſtinguit, quod ſimplex ceſſio
nominis non liberat debitorem cedentem, ſecus autem
quando ceditur per viam dationis in ſolutum. Nam
quando nomina dantur in ſolutum pro debito aliquo,
perinde eſt, ac ſi res ipſa debita ſolveretur, & tunc
periculum contingens poſt ceſſionem ſpectat ad credi-
torem, qui nomina ſic in ſolutum data acceptavit, *ex
l. pupillus, §. ſoror ff. de ſolutionibus.*

57 Et ita etiam declarat Decius *in conſ. 99. n. 4.* ubi di-
cit, *quod ſimplex ceſſio non liberat debitorem cedentem,
at ſi nomina ſint data in ſolutum, debitor ſtatim libera-
tur, quidquid inde ſequatur de nominibus.* Eodem etiam
modo diſtinguit, & declarat Decius *in conſil. 105. nu.
n.* 35. dicens poſt DD. *aliud eſſe cedere nomen debitoris,
dare in ſolutum: aliud verò quando ſimpliciter ſolutionis
gratia, & conſignationis demonſtrativè.* Unde creditor
poſſit exigere, ut primo caſu cedens liberetur ſtatim;
ſecundo verò non, ſed expectatur exactio.

58 Eandem diſtinctionem ſequuntur Anton. Fab. *conje-
cturarum lib. 12. cap. 7. per totum.* Surd. etiam *in conſil.
22. nu. 23. lib.* 1. copioſè etiam hanc diſtinctionem, &
diſcrimen inter utramque ceſſionem, ſimplicem ſcili-
cet, & per viam dationis in ſolutum, tenet Caſtillo
*controverſiar. tom. 4 cap. 59. ex n. 30. & tom. 5. cap. 77.
per totum*, & quamplurimi alii præter hic relatos, quos
congeſſimus *ſuprà 1. p. d. c. 18. ex nu.* 1. alios plures *ſuprà
cap. 10. ex n... cum ſeq. verſ. aut enim* &c.

At cum executio debitoris, & judicium concurſus 59
nihil aliud recipiat, nec ad alium finem deſtinetur, præ-
ter quam ad ſolvendum creditoribus, & ad hunc finem
omnia cuncta ordinentur, prout ſuprà annotavimus;
Sequitur, quod conſignatio, & adjudicatio nominum de-
bitoris, facta per judicem in ſententia graduationis cre-
ditoribus, præcisè ſit intelligenda pro datione in ſolu-
tum, & per conſequens extinctio obligationis, prout
probant tot doctrinæ è principio hujus cap. adductæ,
& remiſſivè plurimi DD. in terminis loquentes.

Quapropter hæc adjudicatio, per judicem facta, di- 60
citur datio in ſolutum neceſſaria, non voluntaria, late
proſequitur Matienzo *in l. 6. tit. 1. lib. 5. recopil. gloſſ.
1. à n. 4. & gloſſ. 2.* Hermoſilla *in l. 52. gloſſ. 7. ex n. 13. ti.
5. p. 5. tom. 1. fol.* 232. Ut ex iis poteſt aliam deducere 61
differentiam, inter ceſſionem nominis factam per debi-
torem creditori, & inter adjudicationem nominis fac-
tam per judicem creditori, ut in prima poteſt cadere
dubitatio, an fuerit in ſolutum vel ſimplex, juxta di-
ſtinctionem præmiſſam, & hactenus comprobatam, in
ſecunda autem, ſemper ex natura rei geſtæ, & juxta
ſubjectam materiam inducatur datio in ſolutum, niſi
aliud expreſsè dictum ſit per judicem, & hanc ſingula-
rem theoricam annotabis, quam alibi ſic explicatam
non perleges, eam tamen ex hoc diſcurſu, & Docto-
rum mente facile percipies.

Sed an creditorum expreſſa debeat adeſſe approbatio, 62
conſenſus, aut acceptatio hujus generis pretii conditio-
nalis oblati per emptorem in ſubhaſtatione vel ſufficiat
tacitus, videamus. In quo videtur dicendum, expreſ- 63
ſum requiri, per text. *in l. à D. Pio, §. ſi pignora ff. de
re judicata*, quem textum ad hoc ipſum allegatum vi-
di, ut ſi creditor non contentetur expreſsè de pignore
ſibi addito in ſolutum, manet adhuc obligatio credito-
ris, & hypotheca in eodem pignore, ut prius.

Sed nihilominus firmiter tenendum, conſenſum, & 64
approbationem creditorum in hoc caſu tacitam ſuffice-
re, ut puta, ſi oblatio conditionalis facta per licitato-
rem judicis authoritate fuerit creditoribus, [quorum
principaliter intereſt, & de quorum commodo, utilita-
te, & intereſſe tractatur in ſubhaſtatione bonorum de-
bitoris] fuerit intimata, & nihil contra eam dixerint,
nec reclament. Vel poſt modum facta additione rei ſub-
haſtatæ emptori, & in pretio conditionato, ſeu ſubro-
gato in recognitionem cenſuum, aut debitorem con-
ſignentur credita, ut illa exigant, juxta conditiones,
vel ſi recognoſcantur ab emptore, & nihil proteſten-
tur, impugnent, aut contradicant, ſeu etiam quando
ipſi conſcii qualitatum, & conditionum pretii poſtula-
verint, atque inſtaverint pro effectu, & executione,
vel de facto inter ipſos, & emptorem perfecerint con-
ſignationem, vel deinceps ab emptore, vel partem ſui
crediti exegerint, vel penſiones annuatim, & redditus
intuitu acollationis, ſeu recognitionis promiſſæ, &
oblatæ in ſubhaſtatione, quia tunc in his caſibus, vel
aliis ſimilibus actibus per creditores geſtis, ex quibus
præcisè inducatur tacitus conſenſus, ſeu approbatio ob-
lationis qualificatæ, & conditionalis: revera idem ope-
rari, ac ſi verbaliter, & expreſsè conſenſerint, vel ap-
probaverint, prædictum genus pretii oblati ſubhaſtati-
one, nec non conſignationem in illud ſibi ipſis per ju-
dicem factam, prout ſingulis conſtanter apparebat ex
juris principiis.

Quam concluſionem in terminis probarunt Imola *in* 65
*l. à D. Pio, §. ſic quoque n. 29. in gloſſ. ſuper verb. cap.
ff. de re judicata.* Caſtrenſ. *in leg. eleganter, §. ſi vendi-
derit in principio, n. 2. ff. de pignorat. action. & per Rotam*

coram

Digitized by Google

coram Pamphilo , in una Betana domus 5. Decemb.
1594. & coram Penia in Peruſina dotis 1. Julii 1598.
66 in fine, tenet Manguilius *de evictionibus , quæſt. 45. n.*
28. dum probant , quod licet Judex vendens bona debi-
toris ad ſatisfaciendum ejus creditoribus , non poſſit ha-
bere fidem de pretio , fallit, quando id facit Judex cre-
ditoribus conſentientibus , vel non contradicentibus , &
ſic quod tacitus eorum conſenſus , & approbatio ſuf-
ficiant, & venditionem hanc juſtificent. Quod ſimiliter
aliæ probant Rotæ deciſ. de quibus inferius.

67 Similiter comprobatur, quia quando admonitio ju-
dicis præceſſit, ut creditores adeſſent diſtractioni pig-
norum, eorum conſenſus præſumitur , & inducitur cir-
ca alienationem , niſi expreſsè contradicant, ut per *l. ſi*
eo tempore , C. de diſtract. pigner. & Bartol. *in l. fin. n. 2.*
ff. eodem tit. tenet Mantica *de contract. tom. 1. lib. 11. ti.*
21. n. 42. & 43. ſecus ſi judicis monitio hæc non præ-
ceſſit , ex eiſdem Doctoribus.

68 Tum etiam , quia in judicialibus præſens , & tacens
videtur conſentire , Bartol. & alii *in l. 1. C. de relation. &*
in l. ne in arbitris , C. de arbitris. Fulgoſ. *in l. 3. C. quo-*
modo & quando jud. Pariſ. *conſil. 113. n. 9.* Ripa *in l.*
admonendi n. 4. ff. de jurejurand. Beroius *conſil* 38. *vol.*
4. vol. 3. Cravet. *conſil. 1. n. 11.* qui dicit , *quod non op-*
ponens contra aſſeverata in judicio per patrem , videtur
conſentire , & confiteri , ſequitur Vantius *de nullit. tit.*
quibus mod. ſentent. nulla defen. poſſ. n. 61. optimè Surd.
conſil. 445. n. 24. idem tenet Azor. *de partit. cap. 5. à*
princip. per *l. ſervus ſi hæred. decem , ff. de ſtatu liber. l.*
1. ff. famil. herciſc.

69 Et ideo ſi pars citatur ad dicendum contra jura , &
inſtrumenta producta , & nihil opponat intra termi-
num ſignatum , ad opponendum , cenſetur tacitè illa
approbaſſe, Gonzalez *de alternativis gloſſ. 64. n. 22.* plu-
res Rotæ deciſ. allegat Oliverius Beltramin. ad Alexand.
Ludoviſ. *deciſ. 192. nu. 6.* ubi latè proſequitur Giurba
deciſ. 103. n. 13. Maſcard. *de probat. conſ. 1300. n. 18.*
Mareſcotus *variar. reſol. lib. 1. cap. 81. ex n. 9. & cap.*
cap. 91. n. 3. Cancerius *variar. reſol. lib. 1. c. 18. n. 14.*
qui in variis caſibus loquuntur.

70 Quia in judiciis taciturnitas inducit conſenſum , *l.*
cum oſtendimus , §. 1. ff. fidejuſſorib. Surdus *conſil. 465.*
n. 10. Tuſchus *lit. C. concl. 747. n. 3.* Gratianus *diſcep-*
71 *tat. 4. num. 21.* Giurba *deciſ. 99. n. 4.* & eſt regula ju-
ris , taciturnitas in judicio valdè nocens eſt , quæ qui-
dem conſenſum irrevocabilem inducit , *l. de acceſſionib.*
§. fin. ff. de perpet. & temporal. præſcript. l. fin. & ibi
Jaſon. *num. 1. Cod. de jud.* Craveta *conſil. 74. num. 8.*
Reginel. *practic. quæſt. 27. n. 3.* Giurba ubi proximè ,
& quod in judiciis idem operetur conſenſus tacitus ,
quod expreſsus notat Bartol. *in l. quis ad ſe fundum.*
C. ad legem Jul. de vi publica. Ripa *in l. naturaliter ,*
§. nihil commune , nu. 72. ff. de acquir. poſſeſſ. Decius
conſil. 84. n. 2. Cravet. *conſil. 248. n. 3.* omnes tradunt
in l. quæ dotis , & ibi Jaſon. *n. 77. in fin. ff. ſolut. matr.*
Menoch. *de recuperanda poſſeſſ. rem. nu. 162. & ſeqq.*
Cancer. *variar. reſol. lib. 1. cap. 18. de exceptionib. n.*
36. & n. 17.

72 Quoniam quando actus alicui præjudicialis , & dam-
noſus ex judicis decreto parti , cujus intereſt , intima-
tur , & nihil in contrarium allegaverit : tacitus exinde
ejus inducit conſenſus , & approbatio , ita ut de cætero
ei ſtare cogatur Maſd. *de probat. concluſ.* 1300. Hiero-
nym. Gonzalez *de alternat. gloſſ. 64. ex n. 22. & ſeq.*
Surdus *deciſ. 199. num. 8. & conſil. 445. num. 24.* Ma-
reſcot. *variar reſol. lib. 1. cap. 81. n. 9. & n. 14.* Aloy-
ſius Riccius 129. *per totam ,* qui quamplurimos alios
allegant.

73 Et qui ſimpliciter utitur judicis decreto , inſeparabi-
liter illud acceptare videatur cum omnibus ſuis qualita-
tibus , conditionibus , & gravaminibus inſitis , multa
ſingulariſſima congeſſimus *ſuprà 2. p. c. 6. ex n. 9. cum*
multis ſeq. verſ. quæ doctrina ex eo fertur , &c.

Qui enim non contradicit , approbare videtur , pa- 74
ria ſiquidem ſunt non contradicere , & approbare , Bar-
tolus *in l. nec in arbitris , verſic. venio ad verſiculum fi-*
nalem. C. de arbitr. latiſſimè Maſcard. *de probat. concluſ.*
121. à n. 10. cum multis ſeqq. & approbare intelligitur
actum , qui eo utitur , Cravet. *conſil. 73. n. 14.* Meno-
ch. *conſil. 13. n. 1.* Surdus *conſil. 70. n. 12. & 13.* ſicut
conſentire , & non contradicere idem eſt , *l. in adoptio-*
nibus , ff. de adoption.

Et quia regulariter , idem operatur conſenſus taci- 75
tus quod expreſſus. Nos *de retent. Ballar. 2. p. c. 14. ex* 76
n. 49. & ſeqq. Quoniam taciti , & expreſſi idem eſt ju-
dicium , *l. cum quid , l. ſi filius familias ff. ſi cert. petat.*
leg. ult. ff. de legat. 2. l. item quia ff. de pact. l. ult. C. qui
bon. ced. poſſ.

Conducunt text. *in l. ſi fundum per fideicommiſſum* 77
94. ff. de legat. 1. Si fundum (inquit Conſultus) per fi-
deicommiſſum relictum , unus ex hæredibus excuſſo
pretio ſecundum redditum ejus fundi mercatus ſit pro-
pter æs alienum hæreditarium præſente , & aſſignante
eo , cui fideicommiſſum debebatur , placet , non fun-
dum , ſed pretium ejus reſtitui debere , &c. *l. quidam*
ex parte ff. de eviction. ibi : Reſpondi , ſi cohæredes
præſentes adfuerunt , nec diſſenſerunt , videri unum-
quemque partem ſuam vendidiſſe , *l. mater ſua , C. de*
rei vindicat. ibi : Sin autem poſtea de ea venditione
conſenſiſti , adverſus emptorem quidem nullam habes
actionem. Conducunt quæ ex Hieronymo Gabriele ,
Petro Barboſ. firmat Caſtillo *controverſ. tom. 5. cap.*
89. n. 112.

Prout in acceptatione donationis , induci ex præ-
ſentia donatarii cum taciturnitate , dixerunt , Caſtillo ,
Joan. Gutierrez , Thomas Sanchez , Fontanella , Fran-
ciſcus Molin. & alii ſequuti per additionatores ad Mo-
linam *de primogen. lib. 4. cap. 2. ad n. 76.*

Nam acceptatio , ratihabitio , & approbatio fit non 79
ſolùm expreſsè , ſed etiam tacitè , *l. ſi proponas , §. 1. ff.*
de inofficioſ. teſtam. l. ſed Julian. §. fin. ff. de SC. Mace-
don. leg. fidejuſſor , §. pater ſocii ff. de pignoribus , leg.
Caius ff. de pignorat. actione , l. ſi ſervus ff. fidejuſſor. l.
Paulus , leg. quod enim §. 1. ff. rem rat. haberi , l. 1.
cap. ſi major factus , quamplurimos refert. Cevallos 80
comm. opin. q. 54. n. 3. & plures modos tacitæ appro-
bationis , & ratihabitionis refert Tiraquell. *de conſtit.*
limit. 30. n. 12.

Acceptatio etiam ex actis externis inducitur , ac ſi ex- 81
preſsè verbis fieret , *leg. 3. §. fin. ff. de donat. inter. leg. in*
Gallia , C. ſi cert. petat. melior text. *in l. ſi avia , C. de ju-*
re deliber. l. licet , §. quoties ff. de jur. dot. latiſſimè , &
valdè eleganter per Sanchez *de matrim. lib. 6. diſp. 4.*
per tot. plura congerit Caſſan. *conſil. 10. ex n. 186. cum*
ſeqq. & per Fontanell. *deciſ. 87. cum tribus ſeq. & de-*
ciſ. 89. atque rectè conducunt ad hunc tacitum conſen-
ſum inducendum, quæ per Franchis *deciſ. 97. n. 3.* Bald.
in l. nulli , C. de ſolution. Neguſant. *de pign. in 3. membr.*
5. p. ſub n. 45. Giurba *deciſ. 87. n. 5.* Theſaur. *q. 30. n.*
3. Gratian. *deciſ. 315. n. 4.* in additionibus , & alios per
Amat. *variar. reſol. 7. n. 26. & 27.*

Hæc omnia quæ hactenus ſcripta ſunt , & inſuper
ſcribenda præcisè intelligenda ſunt in conſenſu tacito
vel expreſſo immediatè emanante ab ipſo creditore ,
non etiam in conſenſu præſtito per procuratorem ad
litem concurſus datum , qui quidem abſque ſpeciali
mandato nequit juri pignoris , nec prælationi creditori
pertinenti renunciare ; ut eſt text. expreſſus , *in l. ſi con-*
ſenſu , §. videamus , & quib. mod. pignor. vel num. 3.
Cartar. *deciſ. Gennenſ. 54. n. 14.* Mozzius *de controv.*
tit. de mand. ordin. 4. n. 52. verſ. 86. fol. 562. noviſſi-
mè Golin. *de procurat. 2. p. c. 5. nu. 169.* & ideo licet
oblatio conditionalis , & qualificata intimetur procura-
toribus creditorum concurſus , nihil proderit , ſive ipſi
procuratores expreſsè conſentiant , ſivè tacitè per non
contradictionem.

82 Et inſuper quoniam conſenſus, & voluntas factis magis, quàm verbis declaratur, & efficacius detegitur, & operatur, *l. Paulus, l. non tantum, ff. rem rat. haber. l. reprehendenda, C. de inſtitut. & ſubſtit. l. pro hærede ff. de acquir. hered.* Menochius *conſ. 1. n. 264. & de præſumpt. lib. 1. q. 19. n. 1.* Maſcardus *de prob. concl. 1415. n. 38.* Surdus *deciſ. 174. num. 21. & conſ. 371. n. 75.* Gonzal. *de menſib. & altern. gl. 8. §. 4. à proœmiali n. 71.* Scaccia *de appell. quæſt. 17. limitat. 2. ex n. 24. cum ſeq.* Marc. Antonin. *variar. reſolut. lib. 2. reſol. 11. nu. 65.* Caſtillo *controv. lib. 5. c. 107. n. 1. & ſeqq. & nu. 24. & 17. cum ſeqq. & c. 152. n. 23.*

83 Et non ſolùm verbis expreſſis probatur acceptatio, ſed etiam factis, aut ſignis, aliiſve conjecturis, & adminiculis, ut poſt plures comprobat Gonzalez *de menſib. & altern. gloſſ. 26. n. 25.* ſequitur Caſtill. *controverſ. tom. 6. c. 152. n. 12.* ubi etiam, & *n. 13.* quod ad probandam acceptationem contractus, ſufficit ſola ſcientia cum taciturnitate, poſt Avend. *in l. 44. Tauri gloſſ. 5. n. 11. & gloſſ. 9. n. 17. gloſſ. 12. n. 4. & 5.*

84 Et qui actum ſimpliciter acceptat abſque proteſtatione, eum acceptare videtur, cum omnibus ſuis qualitatibus, conditionibus, & oneribus inſitis, *l. cum ab uno, principio ff. de legat. 2. l. qui tutelam ff. de teſtam. tutel. l. ſi compenſandi. C. de hæred. inſtit. c. officii de teſt. l. neminem cum l. ſeq. de leg. 2. l. leg. 22. ff. de fideicom. libert. l. 36. tit. 9. part. 6.* late Caſtillo *controv. t. 5. c. 107. ex n. 65. cum ſeq.* & ſubjicitur legibus, & naturæ actus de eo loquentibus, Natta *conſil. 49. n. 22.* Decius *conſ. 35. n. 11.* Surdus *conſ. 347. n. 24. & in conſ. 198. n. 15.*

85 Imò, & qui diſpoſitionem ſeu contractum acceptat, in tantum ejus onera, conditiones, & gravamina acceptare intelligitur, ut nec valeat acceptatio cum proteſtatione, ut probant Hundedeus *conſil. 89. ex n. 31. & 32. lib. 1.* ſequitur Caſſan. *conſ. 24. n. 31. & 32.* & ſignanter *n. 36.* Franciſc. Hieron. de Leo *deciſ. Valent. 102.* Caſtillo *controv. lib. 5. d. c. 107. ſub n. 65.*

86 Itaque ſimpliciter recipiens adjudicationem ſui crediti, & in hoc pretii genere conditionati, & ad effectum ut recognoſcatur per emptorem, adjudicationem ipſam approbare videtur, cum omnibus ſuis qualitatibus, quod & ulterius comprobatur hæc reſolutio ex aliis quamplurimis doctrinis videndis *infrà ex n. 141. cum ſeqq. verſ. hinc prius ut abeamus.*

87 Comprobatur deinde, quoniam ſi præcedat ſola promiſſio de vendendo, & appareat poſtea tradita res, & pretium receptum, etiam nulla facta inter partes commemoratione pacti, & promiſſionis præcedentis, cenſetur hic actus factus in executionem prædictæ promiſſionis, & ex effectu inducitur perfectio venditionis præmiſſæ, & ad conſummationem promiſſæ venditionis partes contrahentes traditionem fuiſſe, ita eleganter tradiderunt Socinus *conſ. 170. in præſenti conſultatione lib. 2. & iterum in l. ſi ante ff. ſol. matrim.* Tiraquell. *de retract. convent. ad fin. tit. in 8. quæſt. num. 63. cum ſeqq.* Covarr. *lib. 3. variar. c. 4. n. 8. verſic. 18.* Laſette *de gabellis c. 17. n. 42.* Gutierrez *eod. tit. q. 47. n. 12.* ideoq;

88 ſi poteſt addictionem factam emptori promittenti acollare cenſus debitoris, conſtet creditores, exegiſſe ab eo annuos redditus, etiamſi non appareat de alia acollationis ſcriptura, (quæ in actu non requiritur, ut inferius) intelligitur exactio & ſolutio facta in executionem & effectum acollationis promiſſæ in ſubhaſtatione, nec non conſignationem à judice factam ipſis creditoribus in hoc pretium ſic conditionatum, & qualificatum, plenarium effectum, & realem conſequi, & habuiſſe, de quo ulterius apparebit *infrà ad fin.* hujus cap. ubi ſingulares doctrinæ in propoſito recenſentur *ex n. 141. cum multis ſeqq.*

89 Pro qua reſolutione facit text. *in l. Imperator, §. cum viro, ff. de legat. 2.* Socin. Jun. *conſ. 122. lib. 1. conſ. 67. lib. 3.* Bald. *in l. nec ambig.* per text. ibi, *C. de donationib.* Affict. *deciſ. 275. n. 8. & deciſ. 393. num. 8.*
Theſaur. *deciſ. 40. n. 12.* Qui omnes tenent, acceptati- 90
onem præſumi quando donatarius reperitur in poſſeſſione rei donatæ, ſequitur Addit. ad Molin. *de primog. lib. 4. c. 2. ad n. 76.* ex eo quod poſſeſſio ſubſequuta intelli- 91
gitur ſemper ex titul. præambulo, *gloſſ. in l. quadam mulier, ff. de rei vindicat.* Avendan. *de exequend. lib. 2. c. 1. n. 5.* Aymon. Craveta *conſ. 231. n. 11.* Menochius *lib. 2. præſumpt. 74. n. 12.* Mieres *1. p. c. 36. n. 9. & n. 4.* Pontanus *de ſpoliis cap. 15. n. 144. tom. 4.* idem Menoch. *de præſumption. lib. 6. præſumpt. 67. per totam.*

Et in terminis, quod tacita quævis approbatio acol- 92
lationis cenſuum ſufficiat ad hoc, ut habeat vim ſolutionis, per quam liberatur debitor principalis, probavit Rota *in deciſ. 386. n. 1. & n. fin.* apud Alexandrum Ludovic. *& in deciſ. 560. ſub n. 1. verſic. non obſtat, inter recollectas*, per Cencium *poſt tract. de cenſibus*, quarum ſuperius mentionem fecimus *n. 20. verſic. pro qua reſolutione*, &c. Probant aliæ Rotæ deciſiones, quas ex Manguilio *de evictionibus, quæſt. 45. n. 18.* adduximus *ſuprà num. 65. verſic. quam concluſionem*, Cencius *de cenſib. quæſt. 66. ſub n. 36. & n. 53. & n. 65.*

Ex quibus doctrinis veriſſimis, non obſtat text. *in l.* 93
à Divo Pio, §. ſi pignora. ff. de re judicat. de quo *ſuprà n. 63. verſic. ſed an creditorum*, &c. Quem ponderatum audivimus ad hoc, ut ſi rei in ſolutum per judicem conſignatæ, creditoris non accedat expreſſus conſenſus, & contentus; non extingui obligationem, quia pignoris jus tunc adhuc manet.

Cui reſpondetur, quod tantum abeſt, quod talis con- 94
cluſio deducatur *ex illo text.* ut potius apertè probet contrarium, prout ex ejus littera manifeſtè patet, cujus hæc ſunt verba: Si pignora, quæ capta ſunt, emptorem non inveniant, reſcriptum eſt ab Imperatore noſtro, & Divo Patre ejus, ut addicantur ipſi, cui quis condemnatus eſt: addicantur utique ea quantitate, quæ debetur. Nam ſi creditor maluerit pignora in creditum poſſidere, hiſque eſſe contentus, reſcriptum eſt non poſſe eum, quod amplius ſibi debetur, petere, quia velut pacto tranſegiſſe de cætero videtur, qui contentus fuit pignora poſſidere; nec poſſe eum in quantitatem certam pignora tenere, & ſuperfluum petere. Ex quibus verbis manifeſtè probatur, quod contentus creditoris, de quo *in d. §.* non reſpicit pignoris adjudicati accepta- 95
tionem, & conſenſum creditoris, quia hoc foret abſurdum, cum adjudicatio, & datio in ſolutum facta per judicem ſit neceſſaria; ſit enim à judice invito creditore, quam nullo modo recuſare poteſt; prout ſuperius *hoc cap. n. 60. verſ. quapropter hæc adjudicatio*, &c. annotavimus, & abundè videre eſt *ſuprà 1. p. c. 11. per tot.* ex multis DD. qui ex hoc eodem *§. ſi pignora*, id probant, & ad hoc communiter.

Sed tantum, contentus creditoris, de quo in caſu il- 96
lius text. reſpicit, & refertur dumtaxat ad pretium, & æſtimationem rei ſibi in ſolutum datæ, quia principalis diſpoſitio illius textus, ſolum emanavit ad determinationem hujus dubii, an creditor ſimpliciter recipiens pignus in ſolutum, intelligatur illud recepiſſe pro toto ſuo credito, ſuper quo ita decidit, quod ſi creditor contentus ſit pignus adjudicatum pro quantitate ſibi debita habere, vel etiam ſi expreſsè hoc quod dicat, nec de quantitate agatur, ſed ſimpliciter pignus captum reci- 97
piat in ſolutum, intelligitur pro tota quantitate ſibi debita rem recipere, & acceptare, cum videatur contentus eſſe, & eo pretio emere, qui expreſsè de certo pretio nihil dixit, nec tractavit, ſic intelligunt illum textum gloſſa Bartol. & omnes *in d. §. ſi pignora.* Farinac. Rebuff. Pereira, Scaccia, Fabrus, & Matienzus ſequuti, & relati ab Hermoſilla *in l. 52. gloſſ. 7. n. 14. tit. 5. part. 5. tom. 2. fol. 253.* adeò ut contentus creditoris ex ſimplici pignoris receptione inducatur.

Et ex hoc tacito contentu inducto per legem, ex 98
ſimplici pignoris in ſolutum dati receptione, infert textus ille, quod ſit creditori præcluſa via petendi ſu-

perflu-

Digitized by Google

perfluum ſui crediti, quamvis tanti non ſit valoris res addicta, & in ſolutum ſibi data, ibi: Non poſſe eum, quod amplius ſibi debetur, petere, quia velut pacto tranſegiſſe de cætero videtur, qui contentus fuit pignora poſſidere, & rationem adducit Pinell. *de reſcind. leg.* 2. 1. *part. cap.* 4. *n.* 20. quod quidem de jure procedit, quoniam cum in ſolutum pro ſuo credito toto tacitè pignus recepiſſe, amplius pro ſui crediti reſiduo agere non poteſt, cum pro toto fuerit obligatio extincta, ex abundè traditis à principio hujus cap. quæ potius comprobatur ex hac celebris text. determinatione apertiſſimè, tacitam, & ſimplicem rei acceptationem inducere, & operari pactum, & conſenſum expreſſum, & ſic contentum.

99 Ex hactenus firmiter conſideratis per totum hoc cap. facillimè dilues controverſiam, quæ per emptorem officii venditi in ſubhaſtatione pro ſolvendis, & dimittendis creditoribus concurſus, ſolet moveri, ea occaſione motum, quod in ſubhaſtatione licitator acquieſcit, offerens certam pecuniæ quantitatem pro dicto officio, ſub hac conditione in ſe aſſumendi cenſus creditorum, eoſque recognoſcendi intra illius pretii à ſe oblati quantitatem ſub qua ſcientibus creditoribus, & tacitè, vel expreſsè conſentientibus (ut hactenus dictum eſt) tanquam plus offerens fuit admiſſus ad officii emptionem, & traditionem: atque deſuper in quantitatem pretii conditionalis facta fuit per judicem adjudicatio, & conſignatio creditoribus in ſuorum creditorum ſatisfactionem, & ſolutionem; quos emptor juxta uniuſcujuſque crediti quantitatem recognoſcens, præſtitit annuatim redditus correſpondens ſorti principali, tandem poſt aliquot annos ipſe officii emptor, & novus debitor contendit, quod recognitio à ſe oblata in ſubhaſtatione, ac poſtmodum executa, atque ad effectum producta, facta fuerit reſpectivè ad officium uti pignus & hypothecam cenſuum.

Creditores contradicunt, & inſuper pro ſua in poſterum ſecuritate controverſiam dirigunt adverſus primum debitorem (cujus erat officium venditum) ut ex ejus bonis cæteris ſint ſatisfaciendi pro ſuis creditis, ex eo, quod conſignationes & adjudicationes in pretio officii conditionato in non tutum fuere collocatæ, cum in diminutionem devenerint, quorum periculum tenetur ſubire debitor prior principalis, cùm ad eum, non creditores ſpectet. Debitor autem tam emptoris, quàm creditorum intentionem impugnat.

100 Et non immeritò, quia neuter eorum juris fundamento tuetur, ex abundè conſideratis in hoc cap. à principio; non emptor ad dimittendum officium, eo fortè ductus fundamento, & regula generali, quod tertius rei hypothecatæ poſſeſſor coactus per creditores, ut vel recognoſcat cenſum, vel dimittat hypothecam; licet recognoſcat, poterit quandocumque dimittere hypothecam creditoribus, ut amplius a cenſus recognitione facta liber maneat, quia recognitio hæc cum ſit reſpectiva, & limitata ad hypothecam à ſe poſſeſſam, non amplius tertium poſſeſſorem gravat, nec ad plus obligat, quàm ut antea. Rodrig. *de annuis redditibus, lib.* 2. *cap.* 9. *n.* 56. *& ſuprà, & lib.* 2. *quæſt.* 9. *n.* 11. *&* 12. Covarr. *lib.* 3. *variarum, cap.* 7. *n.* 5. Valenzuela *conſil.* 19. *n.* 52. quam æquiorem dicit Gutierr. *practicarum lib.* 2. *q.* 177. *n.* 5. Felician. *de cenſibus, lib.* 3. *cap.* 6. *n.* 7. Vincent. de Anna *allegatione* 16. Bald. *in pragmat. de cenſibus, lib.* 5. *quæſt.* 1. Maſtrillus ad Petrum Gregor. *de cenſibus, quæſt.* 5. *n.* 233. & alii quamplurimi citati per Amat. *variarum reſolut.* 21. *per totam.* latiſſimè de hac re tractantem. Avend. *de cenſibus, quæſt.* 99. *n.* 3. Mangilius *de evictión. quæſt.* 82. *ex num.* 12, poſt Rodoan. Gutierrez & Covar.

101 Sed hoc fundamentum facilè dilues, ſi notiſſimam attendas differentiam inter utrumque tertium rei hypothecatæ poſſeſſorem cenſum recognoſcentem, nempe tertium illum, qui à ſolo debitore (pretium rei emptæ recipiente) mediatè, vel immediatè titulum habet; & inter emptorem in ſubhaſtatione, qui à debitore, judice, & creditoribus titulum fuit conſequu- 102 tus. Etenim in primo caſu res transfertur in ſucceſſorem tertium cum ſuo hypothecæ onere, eſto quod per nullum factum debitoris infringi poteſt jus jam quæſitum creditoribus, prout copioſè diximus 1. *part. cap.* 10. *ex n.* 43. *verſ. quia cum hoc judicio*, &c. & latius ſuprà 2. *part. cap.* 12. *ex n.* 17. *cum multis ſeq. verſicul. ſed adhuc illis atque aliis*, &c.

Nec enim per ejuſdem tertii recognitionem extin- 103 guitur prior obligatio, nec novatio aliqua inducitur, nec liberatur principalis debitor, ac proinde nec fidejuſſores, nec hypothecæ diſſolvuntur, cum prior creditor adhuc non ſit ſatisfactus, ſolutus, nec dimiſſus à ſuo debitore, quia per hujuſmodi recognitionem factam à tertio rei hypothecatæ poſſeſſore, additur obligatio obligationi, & contractus contractui, niſi inter tertium recognoſcentem, & cenſus creditorem aliud expreſsè actum ſit.

Ideoque creditor cenſus non ſolùm contra princi- 104 palem debitorem, ejuſque hæredes agere poteſt, ſed etiam contra tertium rei hypothecatæ poſſeſſorem, ſeorſum ſe obligantem per recognitionem. Sic tenent Salazar *de uſu & conſuet. cap.* 11. *n.* 67. Covarr. *lib.* 3. *variarum reſolutionum, cap.* 7. *n.* 6. *in verſ. hinc etiam deducitur, in fin.* ſequitur Gutierrez *lib.* 2. *practicarum, quæſt.* 177. *n.* 5. & iterum *in tractat. de tutel.* 1. *part. cap.* 1. *num.* 24. Gamma *deciſione* 145. *nu.* 2. Felicianus *de cenſib. lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 7. Cevall. *commun. contra commun.* 3. *tom. quæſt.* 754. *ex n.* 29. *cum ſeqq.* & per eumdem Cevall. licet obiter idem tenet noviſſimè Noguerol. *allegat.* 4. *n.* 34. durat enim prior obligatio, quæ ſuos juris effectus integrè ſortitur.

At in tertio emptore ſubhaſtante totum eſt oppo- 105 ſitum, & hæc omnia ceſſant, quia ad eum rei dominium irrevocabile, & pleno jure pervenit, traditione facta ad latè tradita per nos *in* 2. *part. cap.* 2. *ex num.* 1. *cum ſeq.* poſt magnam Doctorum allegationem. Ubi 106 etiam, quòd in tantum perfecta venditio manet, ut amplius pœnitentiæ locus non ſit, & quia quantum 107 ad debitorem venditorem liber etiam adeſt, quia licet ei pretium directè non tradidit, ſufficit juſſiſſe id debitoribus ſuis ſolvere, quod idem eſt per text. *in l.* 2. *ff. de calumn.* ibi, *nec refert, an ipſe pecuniam acceperit, an alii juſſerit dari; nam videtur mihi data pecunia, & à me ad te profecta*, ut inquit text. *in l. ſingularia, ff. ſi certum petat.* Et libera ab omni pignoris nexu res in 108 eum tranſit, ſaltim reſpectu creditorum, qui ad judicium concurſus fuerunt ſpecialiter citati, & ad quorum conſenſum & inſtantiam, & pro eorum ſatisfactione, & dimiſſione res illa publicè ſubhaſtatur, quia cum res pignorata creditorum conſenſu alienatur, & diſtrahitur, & extinguitur hypotheca, & in emptorem libera ab omni hypothecæ onere transfertur, ut ex integris titulis, *C. de remiſſione pign. & ff. de diſtract. pign.* & ex text. *in l. ſi debitor* 4. *ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſol.* ibi, *magis eſt, ne deſinat, niſi ex voluntate creditoris hoc factum eſt*; text. eſt *in l. ſicut, §. ſi vendit. & §. ſi voluntate, ff. quib. mod. pign. vel hyp. ſolv. l.* 1. *C. de remiſſ. pign.* Menoch. *conſ.* 58. *n.* 24. *& multis ſeqq. lib.* 1. Tiraq. *de retract. lign. §.* 1. *gloſſ.* ... *n.* 239. Beroius *conſ.* 172. *nu.* 4. *vol.* 1. G. Papæ *ſingul.* 481. Cephal. 12. *n.* 34. *lib.* 1. latiſſimè Mantica *de contractib. to.* 1. *lib.* 11. *tit.* 21. *per tot.* Caſtillo *controv. to.* 5. *c.* 89. *n.* 115. *&* 116. latiſſimè *ex num.* 112. poſt innumerabiles DD. quod conſentiens alienationi rei ſuæ, vel in qua jus habet, amittit jus & dominium, & 109 ex *n.* 117. & iterum antea *lib.* 2. *c.* 18. *ex n.* 38. quamplurimos allegat, quod conſentiens, ut alius teſtetur 110 de re ſua non poteſt reclamare, ſed valet alienatio, per *d. l. ſicut, §. ſi vendit.* ibi, *ut ſi legare permiſit, valeat quod conceſſit*: latiſſimè Mieres *de major.* 1. *p. q.* 23. *ex n.* 48.

Digitized by Google

n. 48. *cum multis ſeq.* & hic conſenſus creditoris, quod res hypothecata diſtrahatur, ſufficit tacitus, ejus ſcilicet præſentia ſine contradictione *ex leg.* 37. *tit.* 13. *part.* 5. ibi: *Franquear no puede ningun hombre el ſiervo, ni la ſierva, que huviere empeñado a otro, a daño ni menoſcabo de aquel que la tenia apenos, demienta que fuere aſſi empeñada: mas ſi acaeſciaſe que lo aforraſe eſtando delante de aquel, que lo tenia penos y nolo contradize, valdria el aforramiento.* Quam exornat ampliſſimè Mieres *ubi proximè ex n.* 51. *& ſeqq.*

112 Et in noſtris terminis, quod vendita re hypothecata authoritate judicis in ſubhaſtatione ad inſtantiam creditorum, pro eis ſatisfaciendis, extinguatur eorum hypotheca, & res libera tranſeat in emptorem ſubhaſtantem: probant Gregor. Lopez, Felicianus de Solis, Vincent. de Franchis, Hier. Leo, Tellus Fernandez, & Cevallos relati, & ſequuti à Guzman *de evictlon. cap.* 34. *n.* 40. *uſque ad* 44. qui loquuntur in ſubhaſtatione hypothecæ facta in concurſu creditorum, ad eorum inſtantiam, in quo nullum dubium verſatur.

113 In tantum, quod emptor rei ſubhaſtatæ pro ſatisfaciendis creditoribus in poſterum pleniſſimam conſequitur ſecuritatem, ita ut nullatenus poſſit ampliùs moleſtari à creditoribus, ad concurſum citatis, nec aliquam de cætero eidem ſuper re empta ex pignoris aut hypothecæ cauſa controverſiam movere, cum ipſorum reſpectu prorſus libera ad emptorem pervenit, omni pignoris nexu ſublato, latiſſimè probarunt Guzmam *de evict. quæſt.* 34. *ex n.* 35. *cum multis ſeq.* Addition. ad Molinam *de primogen. lib.* 4. *cap.* 4. *ſub n.* 20. *fol.* 282. latè & optimè Fontanella *de pactis nupt. clauſ.* 5. *gloſſ.* 8. *part.* 7. *ex n.* 33. *& à n.* 41. *tom.* 2. *fol.* 153. *& ſeqq.* Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 1. *c.* 37. *ex n.* 34. *& ſeq.* & rectè conducunt quæ mirabiliter cumulavimus *ſuprà p.* 1. *c.* 18. *per tot.*

114 Ergo impoſſibile eſt, quod recognitio ab iſto emptore facta, & oblata habere poſſit reſpectum ad hypothecam, nec facta intelligatur hypothecæ intuitu, cum deficiat primum mobile, & præcipuum fundamentum, quo rectè nituntur DD. *ſup. laudati, nu.* 110. *& ſeqq. verſ. & non immerito*, &c. Qui in primo caſu juridicè admittunt dimiſſionem rei pignoratæ factam per poſſeſſorem poſt ejus recognitionem ab initio mediante creditorum conſenſu, eo quod fiat intuitu pignoris, & hypothecæ quæ in re per eum poſſeſſa perdurat; attamen cum in emptorem ſubhaſtantem ab initio mediante creditorum conſenſu res tranſit libera ob omni hypotheca, quæ per rei traditionem diſſolvitur, & extinguitur, ad eum nullatenus trahi valet regula illa, quod recognitio facta cenſeatur intuitu, & contemplatione pignoris, quod non duravit, ſed penitus fuit extinctum, per argumentum à ratione ceſſante. Et quia non entis nullæ ſunt qualitates, & quia ſublato fundamento, ſuperædificari non poteſt, ex axiomatibus vulgaribus.

115 Deſuper doctrina hæc una infallibili, & conſtanti conſideratione manifeſtè, & mirabiliter probatur, quoniam hæc emptoris recognitio non fit reſpectivè ad officium, ſeu rem, quam (ut diximus) juſto emptionis titulo, & pleno jure ſecurè ſibi licitator acquiſivit, quæque omni hypothecæ onere libera ad eum pervenit: ſed tantum recognitio fit illis reſpectivè ad pretium à ſe conditionaliter oblatum: cujus dumtaxat debitor debitori remanſit, & affecti tamen ſolutioni, & ſatisfactioni creditorum,) & pro eadem quantitate, & non amplius ſe obligavit, & ad eam dumtaxat tenetur, & pecunia illa creditoribus dumtaxat fuit per judicem conſignata, & in ſolutum data ex plurimis DD. ſupra citandis *n.* 152. *verſ. adeo ut licitator*, &c. Quam quan-
116 titatem inſuper licitator per recognitionem ſolvit creditoribus tacitè, vel expreſsè ſic conſentientibus, prout ſolvere fuit in ſubhaſtatione in hunc modum obligatus, nec ad aliud creditores emptorem cogere poſſunt, ſed ſolùm ad genus hoc ſolutionis, per eos tacitè, vel expreſsè approbatum, & acceptatum, ut *in d. n.* 152. infrà probavimus.

Et quia ſi per adjudicationem nominis, & pretii debiti ab emptore factam per judicem concurſus creditoribus, & ad eiſdem tacitè, vel expreſsè acceptatam, ſtatim extincta fuit prior obligatio, juxta quæ latè probata manent à principio hujus cap. per neceſſariam conſequentiam pignora, & hypothecas diſſolvi; (quæ ſine principali obligatione non ſubſiſtunt) fatendum erit. Ergo impoſſibile eſt, quod emptoris recognitio oblata, & ſubſequuta habere poſſit reſpectum ad officium liberè, & irrevocabiliter in emptorem translatum, prout juribus, & Doctoribus penè innumerabilibus *ſupr.* 2. *p. cap.* 2. *à princip. probatum.*

Ex quibus pulchrè infertur, quod cùm per hanc 117
conſignationem in pretium conditionaliter oblatum, & dationem nominis in ſolutum, inducatur prioris obligationis extinctio, & novatio, atque per recognitionem cenſuum, & acollationem, quam in ſe ſuſcipit emptor de conſenſu creditorum, pariter fit, & penitus liberatur primus debitor, cum per hunc novum recognitionis contractum prior fuerit innovatus, ex quo creditores maluerunt, emptorem in debitorem agnoſcere, & potius habere, quàm primum principalem, indeque per hanc acollationem oritur ſolutio, ad quæ trahenda ſunt omnia, quæ ſcripta reliquimus a principio hujus cap.

Atque ideo hæc nova emptoris recognitio novus erit 118
contractus, & nova cenſuum recognitorum creatio, quia cum emptor debitor remanſerit pretii perſolvendi creditoribus, fingitur ſolutum, & iterum per eoſdem creditores datum in cenſuum eidem emptori, qui loco pretii rei emptæ conſtituit, & creat novum cenſum, juxta text. *in l.* 2. *ff. de contrah. empt.* ibi: *Non pretii numeratio, ſed conventio perficit ſine ſcriptis habitam emptionem, l. pretii cauſa, C. de reſcind. vend.* latiſſimè Rodrig. *de annuis redditibus lib.* 1. *q.* 13. *per totam.*

Et quod hæc cenſuum in ſe aſſumptio, acollatio, 119
& recognitio facta per emptorem rei ſubhaſtatæ, de conſenſu tacito, vel expreſſo creditorum, ſit novus contractus diſtinctus à priori, per recognitionem, & dationem in ſolutum extincto, probavimus copioſè *ſuprà ex n.* 31. *cum multis ſeq. verſ. ex quo enim creditor*, &c. *Et ex n.* 22. *cum ſeqq.*

Et hoc ad differentiam alterius recognitionis fac- 120
tæ per ſimplicem tertium poſſeſſorem hypothecæ, habentem titulum mediatè, vel immediatè à ſolo debitore; (de quo loquuntur DD. tractantes de recognitione, quos citavimus *ſuprà ex n.* 100. *verſ. & non immerito*, &c.) quia cum ſuccedat in re adhuc hypothecata, & in qua durat pignus, atque etiam nullatenus ſit extincta prior obligatio creditorum, & fiat recognitio reſpectivè ad rem hypothecatam dumtaxat, ideo ejus recognitio non ſolum non inducit novationem, ſed potius tendit in augmentum prioris obligationis, & ei accedit per viam additionis, prout probavimus *ſup. ex n.* 100. *cum ſeqq. verſ. & non immerito*, &c. At verò cum in noſtro
caſu ceſſent prædictæ rationes, de uno ad alium non 121
erit arguendum, nec ad hunc noſtrum ex diverſis juris principiis provenientem tanquam omnino diverſum, & ſeparatum trahendæ ſunt, nec valdè applicandæ, cum utriuſque tertii poſſeſſoris terminis ſint penitus diſtincti, omnino ſeparandi, & nullatenus confundendi, prout manifeſtè ad oculum oſtendimus hactenus.

Qua propter nec emptor iſte rei ſubhaſtatæ, obla- 122
ta recognitione loco pretii, & præſentis pecuniæ, poteſt rem ſibi jam additam, & traditam dimittere creditoribus, quia perfecta venditione, nec poteſt pœnitere, ad latè tradita *ſuprà cap.* 2. *à principio* 2. *p.* niſi per viam reſciſſionis ex læſione enormi, aut enormiſſima, vel niſi à ſe fuerit evicta, per tertium ex cauſa præcedente venditionem, & ex facto debitoris, ſed omnino tenetur continuare; & perſeverare in recognitione à ſe

facta

Digitized by Google

facta creditoribus debitoris juxta ſuam obligationem,
123 nec iſti poſſunt mota fortè ſibi lite ſuper dimiſſione officii, & rei emptæ ad debitorem priorem recurrere, pro eiſdem creditis conſequendis, virtute prioris obligationis, quæ jam per conſignationem, & adjudicationem in pretium officii venditi quacunque conditione oblati, eorum accedente tacito, aut expreſſo conſenſu, fuerit extincta, & radicitus ſublata, ſed ad eos deinceps rei venditæ, vel nominis adjudicatio in ſolutum, non ad priorem debitorem periculum ſpectat, prout validè probatum remanet per diſcurſum totius hujus cap.

124 Nec tandem intentionem emptoris hujuſmodi, officium dimittere volentis juvabit, ſi ſimul inter offerendum in ſubhaſtatione ultra conditionem recognitionis cenſuum, aliam addat, quod quando contingat ex propria pecunia redimere cenſus à creditoribus, à ſe recognitis, teneantur in eum cedere ſua jura, quaſi hæc conditio inducere videatur, non veram, ſed fictam, & apparentem quandam venditionem, & non perfectam dominii translationem, ratione incompatibilitatis hujus clauſulæ cum dominio, & ideo quod nec ipſe emptor ſit novus verè debitor creditorum, ſed reſpectivè tantùm ad poſſeſſionem, quia ſi novus, & verus debitor immediatus fuiſſet, nulla ageret creditorum ceſſione, cum per ſolam ſolutionem, dimiſſionem, & ſatisfactionem per eum factam, liber omnino remanet, quare ceſſionem factam debitori per creditorem non valere, eo quod non poteſt ſibi ipſius eſſe creditor, & debitor *ex l. Uranius, ff. d. fidejuſſor.* probari videtur.

125 Tamen dicendum erit valere hujuſmodi ceſſionem factam per creditores emptori debitori, & ad multa prodeſſe, nulla incompatibilitate exiſtente, manifeſtè probatur; tum quia prodeſt ad liberationem conſequendam, in terminis per textus argumentum *in leg. ſponſalibus, §. 1. ff. de jure dotium*, tradiderunt Bal. *in l. 1. q. 11. n. 12. C. de action. & obligat.* quem ibi ſequitur Salicetus *q. 21.* tenet Alexand. *in l. Senatus, § fin. per illum textum ff. de legat.* 1. Alexand. *conſil. 157. n. 2. l. 7.* Ruinus etiam *in conſil. 119. n. 19. lib. 2. & conſil. 17. n. 8. lib. 4. & conſil. 68. n. 6. lib. 5. & conſil. 92. n. 22. lib. 3.* Guzman *de evict. q. 35. n. 7.* & ad majorem
126 cautelam, & firmiorem ſecuritatem ſui pretii, vel in caſu quo res à tertio evincatur, ut contra bona debitoris communis habere poſſit regreſſum cum prælatione, & ſub intratione in locum dimiſſi creditoris, vel in caſu, quo ipſe debitor ex enormi, aut enormiſſima læſione
127 rem vindicet, quos caſus ſibi non ſolùm proſpicere debet emptor, ſed tenetur, ne aliàs ſibi ſua negligentia imputetur, qui non proſpexit, quod evenire potuit, & ſibi non cavit argum. *l. mulier, ff. de l. commiſſor. l. ſi delegatio 3. C. de novat. l. ſi quis domum, §. hinc ſubjungi, ff. locat.* optimè de la Rea *in alleg. fiſc. 22. n. 16. &* 28. poſt alios Doctores.

128 Tum etiam, quia eſt clauſula omninò compatibilis cum translatione dominii realiter facta, atque etiam licitè communiter uſitata, tanquam ſalutaris cautela, præſervativa contra poſteriores creditores, eos ſcilicet, qui non fuerunt citati ad judicium concurſus, nec comparuerunt, nec ad eorum inſtantiam, & concurſum officium hypotheca gravatum fuit diſtractum, & ſubhaſtatum; quorum idcirco jus procul dubio adhuc præſervatum remanet, & hypothecaria agere poſſunt contra hunc emptorem rei ſubhaſtatæ ad inſtantiam creditorum poſteriorum adſtantium in judicio concurſus, ut probant expreſsè Guzman, Fontanella, Gratian. & cæteri laudati *ſuprà n... verſ. prædictis rectè conſonant*, &c. *& infrà c. 10. per totum.*

129 Fulcitur ex eo ſimili, quod licet per acquiſitionem dominii diſſolvatur hypotheca creditoris acquirentis, hoc tamen procedit, quatenus res per alium poſteriorem creditorem non evincatur, & avocare curaverit; at verò alio volente rem hypothecatam avocare, licet domino ſe tueri anterioris hypothecæ exceptione, ut per Cravet. *conſ. 248. & conſ. 202.* Capucium *deciſ. 43.* Afflict. *deciſ. 8. & deciſ. 16.* Boerium *deciſ. 47. n. 4.* 130
ubi ait, quod ne acquiſitio dominii ſit nociva creditori, conſervatur ei jus hypothecæ anterioris, qui defendat rem contra hypothecas poſteriores, *leg. ſi poſteriores*, ubi gloſſ. Bart. & Salicetus, *Cod. ſi ſi antiqui credit.* & per Neguſantium tenet Rodriguez *de annuis redditibus, lib. 2. q. 15. num. 34.* Vincent. de Franchis *deciſ. 80. num. 17.* pro qua doctrina poſt Neguſantium allegat *l. ex ſextante, § Latinus Largus, ff. de except. rei judic.* Et quod per hæreditatis aditionem factam à cre- 131
ditore confuſio actionum habetur pro non facta, quoties allatura eſt damnum ipſi hæredi creditori, poſt plurimos DD. probat Manguilius *de evict. q. 99. ex n. 1. & per totum.*

Facit ad idem, quod hypotheca primi creditoris reviviſcit, revocata datione in ſolutum à ſecundo creditore offerente, ut ex Franchis *deciſ. 12. n. 11.* dicit Giurba *deciſ. 63. n. 2.* ut à principio plurimas doctrinas adducit, ad hoc quod jus ſemel confuſum & amiſſum, quod quis habebat in re à ſe empta, ſi evincatur à tertio, vel per retractum evocetur, reviviſcit. Vide Mantic. *de contract. lib. 4. tit. 10. n. 16. & ſeqq. ad l. 2. §. cum is qui debitori ſuo, ff. de hæred. vel act. vend.* & Rodrig. *de annuis redditib. lib. 2. q. 13. à n. 8.* & quod confuſio actionum fiat, quando creditor ſuccedit debitori, & è converſo procedat agendo; ſecus autem excipiendo, ut putà quando alius creditor poſterior, qui haberet in eadem re hypothecam adverſus hæredem, hypothecaria actione ageret ad avocandam rem; poteſt tunc hæres opponendo de ſua anteriori hypotheca, ſe tueri, & defendere; ita ut eidem nec obſtet actionum confuſio propter ſucceſſionem, & dominium ſupervenientem, ut ex Rodriguez, & aliis à Rodriguez citatis, probat Amat. *variarum reſolut. tom. 2. reſol. 56. n. 14.* ad quod inſuper allegat, Bald. *conſil. 25. q. 5. vol. 1.* Rebuffum *tom. 2. ad conſtitutiones Gallic. tit. de conſtit. redditaum, art. 1. gloſſ. 8. n. 14. & 15.* & Valenzuelam *conſil. 14. n. 13.* & Beroi. *conſil. 46. nu. 11. lib. 1.* & de aliis pluribus limitationibus, in quibus confuſio actionum ceſſat, acutè videbis apud ipſum Amatum *eadem reſol. 66. à principio.*

Et pro noſtra, illud etiam urget; nam creditor, qui debitoris adivit hæreditatem abſque inventario, cenſetur ſibi de ſuo credito ſatisfeciſſe, quia confuſio habet vim ſolutionis, ut plenè per Amatum *ibid. n. 2. & n. 19.* hoc tamen procedit ad favorem hæredis: non tamen in ejus præjudicium, quoniam ſi illa ficta ſolutio allatura eſſet aliquod damnum hæredi; nullatenus inducitur, nec præſumitur; ita declarat Paul. de Caſtr. *in l. Stichum, §. aditio. ff. de fidejuſſorib.* Rodrig. *de redditibus, lib. 2. q. 19. ſub n. 4.* Seſſe *deciſ. 46.* Hondedæus *conſil. 58. nu. 53. lib. 1.* Fontanella *de pactis nuptialibus, clauſ. 7. gloſſ. 7. p. 7. n. 46. & 48. vol. 2.* Amat. *d. reſol. 56. n. 20.*

Et in individuo quod hæc clauſula ceſſionis facien- 132
dæ per creditorem debitori emptori ſit valida, & efficax, ut ejus vigore poſſit debitor, vel ejus fidejuſſor contra poſteriorem creditorem ſupervenientem uti retentione bonorum hypothecariorum, & ex ea per juris ſubintrationem in locum priorum poſteriores excludere, probarunt poſt gloſſ. Bart. *in l. uſucapio, Cod. de pignor.* Bart. *in l. 1. §. cum prædium, verſ. ſed quæro quale remedium, & in l. Ariſto. 3. q. ff. de pign.* Neguſant. *de pignorib. 5. p. membr. 3. n. 74.* Alfonſ. de Guzm. *ubi proximè citatus, nu.* 101. quod vulgare eſt, & quotidie 133
uſitatum, in quolibet rei hypothecæ emptore ſolvente prioribus creditoribus, ex pretio convento ceſſionem ab eis obtinere, ſed hac cautela præmunire, & ad ſubintrandum eorum jus, & ad excludendum quoslibet alios poſteriores creditores ſupervenientes, & agere volentes contra emptorem ipſum pro ſua hypothecata actione, in eadem re empta; juxta *l. 1. & tot. tit. C. de his*

Digitized by Google

bis aut in locum prior. cred. ſucced. ubilibet per DD. maximè Amat. *variarum reſolut. c.7. per totum.*

134 Et quando hæc clauſula repugnaret veræ translationi dominii in ſubhaſtatione factæ, adhuc tamen ſumenda foret interpretatio pro cautela contrahentium, ut impediretur repugnantia, & vera emptio ſubſiſteret; prout in ſimilibus terminis de emptione rei ſub pacto de acollando cenſum tertio creditori debitum ſuper ea, eleganter dixit Rota *deciſ.* 160. *nu.* 1. *prope finem*, *ex num.* 2. in hæc: Similiter præmiſſis clauſulis habilibus ad transferendum dominium prout ſunt ad habendum, &c. & conſtituti, &c. niſi pro hypotheca, & cautela reſervatio intelligenda, implicaret contrarietatem, nempe transferre, & reſervare, unde ſumendo interpretationem per quam diſpoſitiones contrahentium ſalvari poſſunt à contrarietate. Alexand. *conſil.* 141.*n.6. lib.* 2. Decius *conſ.*341. *n.7.* & Covarr. *variar. reſolut. lib.* 3.*cap.* 11. *n.* 5. & Rota in allegata Romana, Amictus, bene ſenſerint partes de reſervatione pro cautela, non autem ad revocandam translationem dominii jam factam, nec repugnant deciſiones in contrarium allegatæ Surdi 305. n.38. Magni 91. n.6. & deciſione 92. n. 12. & deciſ. 181. n. 18. poſt Statil. de Salviano interdicto, quia in omnibus agebatur de reſervatione compatibili, non autem de contraria, & continentes repugnantiam, prout in præſenti contingit, &c.

135 Et quod pacta quæ aliàs repugnarent naturæ contractus, & impedirent translationem dominii rei venditæ, & traditæ ſuſtineantur, quatenus ſint appoſita pro cautela, & ſecuritate venditoris; probant ex *l. procuratores*, *§. planè*, *ff. de tribut. act. l.cum manu ſata*, *ff.de contrah. empt.* Greg. Lopez *in l.*28. *gloſſ.* 1. *tit.*5. *part.* 5. & ibi latè Hermoſilla *ſuper dict. gloſſ.* 1. *ex n.* 40. *& ſeqq.* Tiraquell. *de tract. lignag.* §. 1. *gloſſ.* 1. *à nu.* 36. qui *num.* 39. plures adducit Gomez 2. *tom. variarum*, *c.* 2. *nu.* 30. *verſ. idem etiam.* Parlador. *lib.* 2. *quotid. cap. fin.* 1.*part.* §.9.*n.* 7. *&* n.1. Surdus *deciſione* 210. *n.* 13. Gratianus *tom.* 3. *diſcept.* 523. *n.* 1.2. *&* 3. Caldas *de empt.& vend. cap.*23. *n.*31. *in fin.* Franchis *deciſ.* 506. *ex n.* 5. *& cap.*5. *ex nu.* 2. Magon. *deciſ. Lucenſ.* 31. *& deciſ. Florent.* 91.*n.*8. *&* 9. Marta *deciſ.* 43.*n.*2. Seſſe *deciſ.* 41. *à n.*23. Surdus *deciſ.* 344. *à n.*11. Mantica *de tacitis*, *& amb. convent. lib.* 4. *tit.* 27. *n.*4. *&* 5. Valenzuela *conſ.* 59. *n.*35. qui loquuntur in venditore tradente rem cum pacto reſervationis dominii, pretium ſibi perſolvatur.

136 Quare firmiter concludendum erit in præſenti quæſt. propoſita, quod emptor rei in ſubhaſtatione cum pacto recognoſcendi cenſus creditorum, nullatenus ſit admittendus ad dimiſſionem ejuſdem rei, nec etiam creditores (quorum credita fuerunt conſignata per viam ſolutionis in pretium recognitione conditionatum quantumvis in dimiſſione victi fuerint ſive jure, ſive injuria) poſſint habere recurſum ad bona primi debitoris, cum re vera per eum fuerint jam dimiſſi, & obligatio penitus extincta, debitorque liberatus, tutuſque remanſit, ita ut periculum nominis, ſeu pretii adjudicati, & recepti ad eoſdem creditores pertineat, non ad debitorem, qui verum nomen in ſolutum dedit, judice authore, ad latè tradita ſuperius *ex n.*14. *verſ. ſed quando ex hac acollatione*, &c. *Et ex n* 22. *cum multis ſeq. verſic. ex quibus manifeſtè colligitur*, &c.

137 Tum etiam, quia ex hac dimiſſione officii prætenſa per emptorem, creditoribus (vel etiam aliàs injuſtè admiſſa) nihil detrahitur conſignationi factæ in pretium, quod tunc temporis firmum, & verum fuit, ad quod duntaxat tenebatur debitor cedens, nomini, *ad l.ſi nominis*, *ff. de hæred. vel. action. vend.* cum ſimilibus. Quare hæc dimiſſio prætenſa nihil tangit, nec dependet ab illa irrevocabili venditione facta per ſubhaſtationem, cum libera, & abſque hypotheca tranſiſſet in emptorem, prout hactenus indiſſolubiliter probavimus: ſed provenit ex novo recognitionis contractu inito, tacitè, vel expreſsè inter emptorem, & creditores, diverſo quidem, novo, & ſeparato independenter à prima venditione in ſubhaſtatione, quæ perfecta, invariabilis, & irrevocabilis permanſit inter debitorem, (cujus erat dominium officii) & emptorem plus hoc modo licitantem, ad contentum, & ſatisfactionem creditorum, prout abundè, & apertiſſimè probavimus per diſcurſum totius hujus cap.

Periniquum etenim foret, emptorem hunc admit- 138
tere ad dimiſſionem, & contra totius juris regulas (ut vidiſti) ſed adhuc crudele valde, & inhumanum admittere iterum creditores legitimè dimiſſos ad recurſum contra principalem debitorem, qui pro eorum ſatisfactione, ſolutione, & dimiſſione dominium ſui officii, & poſſeſſionem à ſe abdicavit, & in emptorem tranſtulit; quod ſi non præſente pecunia venditum fuit; ſed habita fide de pretio; hoc non provenit ex culpa ſua, ſed ipſorum creditorum, qui eidem pretii generi aſſenſerunt, & acquieverunt tacitè, vel expreſsè, & 139
contenti fuere hoc genere ſolutionis. Et certè non ex ſua eorum liberalitate, pietate, æquitate, aut charitate, ſed potius ſuæ utilitati conſulentes, ut ne deficiente licitatore, vel ſtante, juſtum non offerente pretium, cogerentur officium metipſum in ſolutum rigoroſo (juſto tamen) pretio taxato inviti recipere, juxta quæ nos abundè 1. *p. c.* 18. à principio diximus, innumerabilibus DD. citatis, quibus adde optimè tractantem Hermoſilla *in l.*51. *tit.*5. *p.*5. *gloſſ.*7. *ex n.*14. *& ſeq. tom.*2. *fol.* 232. indeque debitor ipſe per adjudicationem hujuſmodi in pretium obligatione in totum liber remaneret, *ex l.à Pio*, *§.ſi pign. ff. de re judicata*, quem ſuperius interpretamur, quapropter ſi ob eorum contentum, & conſenſum rem aliter ſubhaſtari paſſi ſint ſuo juri renunciantes, ſibi imputent, nam quidquid inde evenerit ſibi ipſis, & non debitori parato eis ſatisfacere, & ab obligatione diſcedere, debet omnino imputari, ex juris notiſſima regula, *damnum quod quis de reg. jur. in* 6. qui jam ob conſignationem in pretium (tale, quale creditores approbarunt) dimiſſi fuerunt, & obligatio prima penitus extincta, ob quam redire non poſſunt, niſi ſequuta officii venditi evictione.

Itaque aſſenſu creditorum exiſtente erga pretium 140
conditionatum, nulla conſideratur utilitas debitoris, ſed tantùm creditorum, cùm ille ſemper tutus fuit de vero, & juſto pretio ſuæ rei, ſi non inveniſſet emptorem, vel inveniſſet juſtum pretium tamen non offerentem, ipſis danda foret invitis in ſolutum creditoribus juſto pretio taxata, ideoque ipſi ſuam non alienam utilitatem geſſerunt.

Hinc prius ut abeamus, illud animadvertendum, 141
quod poſtquam licitator in ſubhaſtatione rei in inſtantiam creditorum vendendæ attulit loco pretii oblati recognitionem creditorum, iſtis citatis, & minimè impugnantibus, ſed ideo tacitè, vel etiam expreſsè conſentientibus, juxta terminos à principio hujus cap. appoſitos & re tradita emptori licitanti, & exinde ſolventi annuos redditus creditoribus, ipſiſque recipientibus abſque alia recognitionis ſcriptura, & inſtrumento; ſufficere, pro extinguenda prima obligatione, & inducenda novatione, probatur, tum quod cenſûs creatio, 142
& conſtitutio ſcripturam pro forma non requirit, & ſufficit inter partes conventio, ſeu conſenſus, licet ſicut in cæteris contractibus venditor cenſus poſſit cogi ad ſcripturam conficiendam, altiſſimè & eleganter probat Avendan. *de cenſib. c.*84. *per tot. & c.*18.*n.*4. *& c.* 5. 6. *&* 7. & innumerabiles alios DD. *& Rotæ deciſiones*, in comprobationem congerit Cencius *de cenſib. q.* 43. *per tot.* & ſignanter *ex num.* 13. *cum multis ſeq.* ubi exactè diſputat, & ſic reſolvit in terminis motus proprii Pii V. contrarium inſinuantis, cui mirabiliter Cencius, & cæteri ab eo laudati ſatisfaciunt.

Tum ex omnibus fundamentis quæ adduximus ſu- 143
prà *ex n.* 62. *cum ſeq. verſic. ſed an creditorum* &c.

Tum

Tum etiam, quia inter creditores,& licitatorem fuit
jam geſtus, & celebratus contractus recognitionis
promiſſæ in licitatione authoritate judicis, & colore
judicii, in quo quaſi contrahi, & obligationem oriri,
non eſt dubium, *ex l. 3. idem ſcribit, ff. peculio, l. 2.*
ff. de prætor. ſtipulat. Joan. Bellet. *diſquiſ. cleric. p. 1.*
tit. de favore cleric. reali, §. 1. n. 8. pag. 275. Cevall.
commun. contra com. tom. 4. qu. 887. *n.* 887. Gonzalez
de reg. de alternat. gloſſ. 6. n. 161. Novarius *in praxi elect.*
& varia. fori, qu. 20. *n.* 8. *sect. 2. fol.* 183. Giurba *deciſ.*
144 99. *n.* 4. imò actus judicialis potentior eſt extrajudiciali,
l. pacta noviſſima, C. de pact. Tiraq. *de retract. convent. ad*
fin. tit. n. 154. ubi alios allegat.

145 Ea namque quæ in judicio gerunt efficaciora ſunt
his, quæ extrajudicialiter fiunt, Barbatia *conſ.* 47. præ-
clarè *col. ult. lib.* 2. qui ex eo ad plurima infert, *in conſ.*
53. ejuſdem initii, *col. 5. verſ. etſi quiſpiam, eod. lib.* 2.
Jaſon *in d. l. pacta noviſſima.* Ferro *in conſuetudinib. Bur-*
degal. tit. de retract. §. 13. ſequitur Tiraquel. *loco cit.*
Rom. *conſ.* 63. *num.* 2. Cravet. *de antiq. tempor. 3. partic.*
n. 27. Jaſon. *in l. juriſgentium, §. quod ſirè, col. 2 ff de pact.*
Bart. *in l. ex hoc ſcriptura, num. 26. ff. de donat.* Cencius
conſ. 305. col. 4. lib. 3. Menoch. *de præſumpt. lib. 3.*
præſumpt. 133. *n.* 3. pro quo facit celebris text. *in l. cum*
oſtendimus, §. fin. ff. de fidejuſſ. ubi diſponitur, quod ſim-
146 plex præſentia in judicio habet vim ſtipulationis, abſq;
alia vocis expreſſione. Pirrhus Maurus *de fidejuſſ. 2. p.*
principali, ſect. 3. n. 2. fol. mihi 257. l. pacta noviſſimâ,
ibi, *maximè (ſicut proponis) apud acta præſidis aſſeve-*
147 *ravit,* &c. *C. de pact.* Et habent executionem paratam
velut res judicata, ob calorem judicii, plurima con-
gerit poſt jura, & DD. Mantica *de contract. l. 24. tit.*
148 *7. à principio,* & ſignanter *n. 4. ex verſ. ſed negari non*
poteſt, &c. *cum ſeqq. tom.* 2. quo pertinet, quod con-
feſſio in judicio habet vim publici inſtrumenti, *l. cum*
149 *te, 2. C. de tranſact.* imò continente efficaciorem pu-
blico inſtrumento ob authoritatem, & calorem judi-
cii, tenuerunt quamplurimi relati,& ſequuti à Cencio
de cenſib. q. 43. ex n. 20. cum ſeqq.

150 Et quod inſtrumentum quodlibet geſtum in judicio
paratam habeat executionem, authoritate, & calore
fori, probat poſt Bart. *in l. tale pactum, §. qui provoca-*
vit, ff. de pact. & illic. Paul. & Jaſon. *nu.* 8. & idem Bart.
Bal. & Paul. *in l. cum pro quo ff. de in jus vocand.* Alexand.
in l. à Divo Pio, in princ. ff. de re jud. Afflict. *deciſ.* 387.
Bald. *in l. 2. C. de fide inſtrum.* Roderic. Xuar. *in tit. de los*
emplacamientos, §. ſed pene, n. 15. Parlador. *lib 2. rer.*
quot. 1. part. §. 10. per tot. latiſſimè & pulchrè plurimis
relatis Doctoribus eamdem concluſionem probat Pe-
reira *de renovat. emphyteuſ. q. 11. n.* 4.

151 Tum etiam, quia per ſubhaſtationem venditio effi-
cax eſt, & indiſſolubilis contractus, à quo per pœniten-
tiam recedi non poteſt, prout abundè probavimus 2.
p. c. 8. à principio. Adeò quod licitator cogatur etiam co-
ërtionibus perſonalibus pro implenda oblatione à ſe fa-
cta. Rebuff. *de litterar. oblig. artic. 5. gloſſ. 3, n.* 16. Fol-
lerius *ſuper conſtitutionibus Regni Siciliæ in rubr. de*
Epiſc. & Cleric. in conſtit. ſi quis n. 20. Carpan. *ad ſtat.*
Mediol. c. 167. num. 14. Decius *conſ.* 158. *n.* 10. Graſſis *in*
præludio except. n. 149. Caſtill. *deciſ. n.* 6. Cumia *ritu* 17.
n. 125. Aſinius *de executione, §. 4. c. 70. n. 2. & c. 87. §. 6. c.*
2. n. 1. & ſeqq. Amat. *var. reſol.* 38. *n.* 4.

152 Atque ideo actus ſubſequens ſemper in executionem
tractatus, & contractus præcedentis factus intelligitur,
& præſumitur, *l. 4. §. unde quæri poteſt ff. de manumiſſ.*
l. qui in aliena, §. ſi is qui putabat. ff. de acquir. hæred.
cum aliis per Maſcard. *de probat. concl.* 619. *num. 2. &*
concl. 1259. *num.* 6. Menoch. *de præſumpt. lib. 2. qu. 74. nu.*
3. & lib. 3. q. 49. n. 3. Surd. *dec.* 325. *n.* 7. Tuſch. *lit. A.*
concl. 152 ſicut diximus de ſolutione, ſubſequuta, quæ
non poteſt referri ad aliud, quàm ad titulum præam-
bulum, *l. 2. C. de acquir. poſſ.* Bart. *in l. triticum ff. de verb.*
oblig. Surd. *conſ. 16. n. 13. & dec. 221. nu.* 3. Ozaſcus *deciſ.*
Pedemont. 57. *n.* 17. Rota Januenſ. mercatu. *deciſ. 4. n 21.*
dec. 6. n. 10. & dec. 91. n. 4. idem Surd. *deciſ* 317. *n.* 19. Me-
noch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt.* 49. plura Arerin. *de ſo-*
lut. c. 7. per tot. quia à primordio tituli poſterior for- 153
matur eventus *l. 1. C. de imponen. lucr. deſcript.* & in
dubio actus cenſetur potius factus ex cauſa neceſſaria
ad quam gerens tenebatur, quàm ex voluntaria, *l. Ariſt.*
ff. de jur. deliber. l. pater filium, in fin. ff. ad leg. falcid.
l. miles, §. fin. ff. de adult. l. proximè. ff. de ritu nupt. l. ſi
cum dotem, §. ſi pater, ff. ſolut. matrimon. l. hujuſmodi, §.
cum pater ff. de leg. 1. videnda erunt quæ diximus ſupe-
rius *n. verſ. comprobatur, quoniam ſi procedat* &c.

Hinc dixit Rota in una Forolivienſi, quam adducit 154
Cencius *de cenſib. tom. 2. dec. 96. num.* 24. quod quan-
do apparet de obligatione præcedenti imponendi cen-
ſum, ad quem tenebatur debitor, ſi ſequatur diutina
cenſus ſolutio non poteſt dubitari de ipſius cenſus im-
poſitione, ſequitur Cencius *de cenſib. qu.* 34. videndus
ex num. 35.

Et inſuper in his terminis, quòd quando pretii lo- 155
co offertur cenſuum, & creditorum recognitio, ut va-
leat perfectè, ſi ſubſequatur effectus, probarũt Gratian.
Giurba, & Alex. Ludov. citati, & ſequuti per Hermo-
ſill. *in l. 52. gloſſ. 7. n. 9. tit. 5. p. 5. tom. 2. fol.* 252. & nos
latiùs *ſuprà ex n. 14. cum ſeqq. verſ. ſed quando ex hac*
acollatione, &c. Adde Mangil. *de evictione. q. 45. ex n.* 20.
quia dum finem habemus, non curamus de mediis.

Et cum caſus iſte in eiſdem terminis, & juxta præſa- 156
tas omnes circumſtantias controverteretur in hac Re-
gali Cancellaria, per ſententiam reviſionis tranſlatam
in rem judicatum, ita per peritiſſimos Senatores fuit
determinatum, & creditores nempe cum effectu eſſe
ſolutos, & propterea debitor noviter ab eis conven-
tus fuit abſolutus.

Ex hac tamen re judicatâ in favorem principalis de- 157
bitoris lata, alia orta fuit lis inter tertium poſſeſſorem
rei hypothecatæ, & ipſos creditores, prætendentem
rem à ſe poſſeſſam liberam ab omni pignoris nexu ma-
nere, accedente declaratione per rem judicatam in
favorem debitoris eos fuiſſe cum effectu ſolutos, cum
ſolutione omnis tollatur obligatio, & per conſequens
ipſo jure reſolutum fuerit jus hypothecæ; nec non exe-
cutoriam antea obtentam per ipſos creditores contra
tertium hypothecæ poſſeſſorem, quem vel ad recognoſ- 158
cendos cenſus, quibus res erat affecta, vel rem ipſam
diminuendam condemnaverant, ceſſare omnino, nec
in poſterum ex ea aliquid exigere poſſe tanquam prorſ-
ſus indebitum; quam quæſtionem ad partes diſputan-
tes utiliter abſolvimus, ſuprà *cap. 1. ex n. 118. cum multis*
ſeqq. verſ. nunc tractandum eſt de alia controverſia, &c.
hac *3. p.* ubi uſque ad refectionem videbis.

CAPUT III.

Bona emphyteutica, & cenſualia, an corpus concurſus ingredi debeant, ut ſubhaſtentur, atque emphyteutæ creditoribus ſatisfiat, aut eis in ſolutum dentur?

Vel, an potius in pignus creditoribus aſſignanda, ut ex fructibus, vita debitoris durante, ſua credita conſequantur?

Et an dominus directi dominii, vel cenſuarius, ſive tanquam talis, ſive tanquam creditor ad concurſum comparens, ſit in prædictis creditoribus cunctis præferendus?

SUMMARIUM.

1 & 2. *Increpatur Avendanus ſectans, bona emphyteutica non intrare in concurſum, ab emphyteutica formatum,& per concurſum ipſo jure reſolvatur,atque devolvatur emphyteuſis. & n. 31. & 63.*

3 *Emphyteuſis regulariter intelligitur conceſſa pro hæreditatibus, & ſucceſſoribus emphyteuta.*

4 *Emphyteuſis hæreditaria venit in concurſum ab emphyteuta motum.*

5 *Jus emphyteuticum ſubhaſtatur abſque domini directi licentia.& n.21.*

6 *In hujuſmodi alienatione non cauſatur omiſſum, nec devolutio. & n. 10.*

7 *Emphyteutica bona in defectum licitatoris poſſunt æſtimata in ſolutum dari creditoribus, ſalvo jure directi dominii.*

8 & 9. *Dominium utile cum melioramentis, quod debitor in emphyteuſi habet, tranſit in emptorem.*

10 *Emphyteutici juris ſubhaſtatio pro ære alieno ſolvendo,vel adjudicatio,eſt neceſſaria alienatio, quæ non eget licentia domini,nec cauſat devolutionem. n. 13.*

11 *Emphyteuſis hæreditaria, ſicut poteſt tranſire ad extraneos; ita etiam ſubhaſtari pro ſolvendis creditoribus.*

12 *Datio in ſolutum voluntaria non permittitur emphyteuta abſque pœna commiſſi.*

13 14 & 15. *Caldas Pereira adducitur.*

16 *Florez de Mena adducitur.*

17 *Emphyteuſis hæreditaria poteſt pignori obligare, & in generali bonorum obligatione venit abſque licentia domini directi.*

18 *Obligatio iſta durat, durante jure debitoris,quo finito reſolvitur.*

19 *Cenſus imponi poteſt ſuper rebus emphyteuticariis, ſalvo jure domini directi.*

20 *Emphyteutica res venit ſub appellatione bonorum, in generali bonorum obligatione.*

21 *Emphyteutica bona poſſunt ſubhaſtari abſque domini licentia.*

22 & 23. *Non poſſunt tamen tradi licitatori, niſi prius requiſito domino, an velit pro tanto bona recipere.*

24 *In alienatione neceſſaria dominus directus præfertur licitatoribus.*

25 *L.fin.de jur.emphyt.& l.fin.tit.8.part.5.expenduntur, ibid.*

26 *Subhaſtatio, vel adjudicatio rei emphyteuticæ non transfert in licitatorem plus juris, quam apud debitorem erat.*

27 *Dominus directi dominii non tenetur emptorem admittere ultra jus, quod erat apud venditorem.*

28 *Emphyteuſis alienatio cum conſenſu domini an nova ſit emphyteuſis in perſona emptoris, ita, ut eum dominus teneatur inveſtire pro tribus propriis generationibus; affirmat Corbulus.*

29 & 30. *Voces,& generationes emphyteuta alienantis, cũ conſenſu domini attenduntur, nec emphyteuſis prorogatur ad novas, verius tuentur Caldas & alii.*

31 *Emphyteutam cadere in commiſſum,& bona ad dominum devolvi ob concurſum peractum inter ſuos creditores falſum eſt.*

32 *Laudemium an debeatur dominio ex ſubhaſtatione rei emphyteuticæ à judice facta pro ſatisfactione creditorum, remiſſivè.*

33 *Emphyteuſis conceſſa pro filiis, & nepotibus, non ut hæredibus, vel pro familia non poteſt ſubhaſtari, à judice pro ſolutione creditorum.*

34 *Debitor emphyteuta non eſt abſolutè dominus dominii, ſed dumtaxat ad vitam.*

35 *Emphyteuta primus non poteſt contrahere debita, quorum cauſa valeat utile dominium alienari in præjudicium ſucceſſorum.*

36 *Fructus emphyteuſis familiaris ſolum poſſunt adjudicari creditoribus vita debitoris durante.*

37 *Commoditatem, non jus emphyteuticum familiare alienare poteſt poſſeſſor, debitor emphyteuta.*

38 *Forma primitiva emphyteuſis ſemper ſervanda eſt.*

39 *Briti ſententia adducitur in confirmationem.*

40 *Gamæ deciſio adducitur, & Julii Clari.*

41 *Filius ſuccedens in feudo, aut emphyteuſi paterna non tenetur ex ea creditoribus paternis, etiamſi hæreditatem adierit cum inventario.*

42 *Laudemium non debetur, quando fructus rei emphyteuticæ adjudicantur creditoribus durante vita debitoris.*

43 *Emphyteuſis non hæreditaria,empta tamen ex pecunia patris, acquirentis, an ſaltim reſpectu pecuniæ poſſit pro ſolutione creditorum alienari, remiſſivè.*

44 *Emphyteuſim pro ſe, filiis, & nepotibus quæſitam an acquirens poſſit liberè alienare, etiam in præjudicium vocatorum, remiſſivè.*

45 & 46. *Emphyteuſis hæreditaria, quæ ultra tacitam alienationis prohibitionem, expreſſam habet,nequit ſubhaſtari, aut in ſolutum creditoribus aſſignari abſque conſenſu domini.*

47 *Emphyteuſis commoditas prohibitione expreſſa non obſtante, vita debitoris durante, poteſt creditoribus aſſignari.*

48 *Fructus emphyteuſis non prohibentur alienari,aut pignorari pro vita debitoris.*

49 & 50. *Idem in majoratu, & aliis diſpoſitionibus expreſſam prohibitionem alienationis habentibus.*

51 *Leges Luſitaniæ circa alienationem emphyteuſis pro ſolvendis creditoribus explicantur, remiſſivè.*

52 *Florez de Mena doctrina adducitur.*

53 *Melioramenta in emphyteuſi facta poſſunt obligari, pignorari, & alienari, requiſito prius domino, an velit pro tanto.*

54 *Dominus directus omni judicationi, & alienationi præfertur pro eodem pretio.*

55 *Cenſualia bona per debitorem poſſeſſa in concurſus corpus ingredi debet.*

56 *Cenſus reſervativi bona pleno jure in cenſuarium tranſeunt, cum onere ſolvendi penſionem in futurum, nullo dominio, apud concedentem remanente.*

57 *L.fin.C.de rerum permutatione,exornatur,&c.conſtitutus, de religioſ. domib.*

58 *Cenſuarius debitor poteſt ad libitum rem cenſuariam alienare abſque metu commiſſi.*

59 *Commiſſum in cenſu reſervativo ob non ſolutam penſionem etiam per mille annos non datur.*

60 *Alienatio, ſubhaſtatio cenſus reſervativi, cum onere penſionis tranſit in quemlibet.*

61 *L.fin.C.ſine cenſu vel reliq.exornatur, & l. Imperat. C. de vectigal.*

62 *Dominus directus emphyteuſis, vel cenſuarius comparens in concurſu per debitorem formato an præferatur in re cenſuaria, vel emphyteutica.*

63 *Avendanus iterum increpatur.*

64 *Dominus directi dominii dupliciter poteſt comparere in concurſu formato ab emphyteuta vel cenſuario, aut tanquam dominus, aut tanquam creditor.*

65 *Emphyteutica bona quando ſubhaſtantur, dominus præfertur pro eodem pretio.*

66 *Dominus rem emphyteuticam diſtractam ad inſtantiam creditorum jure prælationis recuperans liberè, & ſine hypotheca devolvitur.*

67 *Pignus diſtractum ad inſtantiam creditorum liberum tranſit in emptorem.*

68 *Cenſus ſi per viam donationis, legati, inſtitutionis, emptionis,aut ex quolibet actu voluntario emphyteuſis ad dominum tranſeat abſque creditorum conſenſu, quia tunc pro tempore emphyteuſis onera durant.*

69 *Res emphyteutica eo caſu ad dominum redit non tanquam ad dominum, nec jure dominii directi, ſed tanquam ad extraneum.*

Dominus

Digitized by Google

70 *Dominus cenſus reſervativi jus prælationis in re cenſuali non habet.*

71 *Cenſuario an competat retractus, quando dominus cenſus vendit in penſionis.*

72 *Dominus directi dominii, & dominus cenſus reſervativi poſſunt concapere in concurſu tanquam domini rei jure conſolidationis, & devolutionis cauſate.*

73 *Emphyteuſis devoluta ad dominum libera, & ſine hypotheca, & onere interim impoſito ab emphyteuta devolvitur.*

74 *Dominus rei ratione ſui dominii præfertur in ea omnibus quibuslibet creditoribus.*

75 *In cenſu reſervativo res non cadit in commiſſum, ſive per viam alienationis, ſive penſionis non ſoluta etiam per mille annos.*

76 *Res cenſuaria poteſt ob pactum expreſſum cadere in commiſſum, ſicuti emphyteutica.*

77 *In re cenſuaria dominus non præfertur anterioribus creditoribus, ceſſante pacto commiſſi.*

78 *In re cenſuaria, quæ virtute pacti cecidit in commiſſum præfertur dominus, eam vendicans omnibus crediteribus, ſecus ſi per commiſſum ad eum non fuerit devoluta.*

79 *Res cenſualis, quæ cecidit in commiſſum inter bona domini judicatur, non inter bona debitoris cenſus.*

80 *Alienatio non propriè dicitur, niſi dominium plenè, & irrevocabiliter ſit tranſlatum.*

81 *In re cenſuaria, quæ in commiſſum non cadit, creditores anteriores domino cenſus præferuntur.*

82 *In re aliena, quæ reperitur inter bona debitoris dominus vindicans cunctis præfertur.*

83 *Debitor de bonis ſuis, non de alienis facere poteſt concurſum inter ſuos creditores.*

84 *L. etiam ſuperficies 16. ff. qui potior. in pignor. habeant, ponderatur.*

85 *Res cenſuaria, vel emphyteuticaria, quæ cecidit in commiſſum ad dominum devolvitur libera, & extinctio jure pignorum interim impoſito.*

86 *Ad rem domino devolutam nullus creditor cum eo concurrere poteſt.*

87 *Jure principali ſublato, jus prælationis evaneſcit.*

88 *Dominus directi dominii, aut cenſuarius an penſionibus decurſis præferantur anterioribus creditoribus in ipſa re.*

89 *Domini directi dominii, vel cenſus reſervativi competit hypotheca in ipſa re pro penſionibus ſolvendis.*

90 *Et omnibus in re ipſa pro penſionibus præferuntur.*

91 *Hypotheca orta in principio acquiſitionis ipſius rei omnibus etiam anterioribus præfertur.*

92 *Dominus directi tanquam extraneus creditor comparens in concurſu pro credito ſibi debito nullam prærogativam habet in re emphyteutica ſeu cenſuaria.*

93 *Emphyteutica res, ſeu feudataria hypothecata cum conſenſu domini, an ad eum devolvatur libera, vel an etiam poſt devolutionem duret hypotheca.*

94 *Liberam devolvi, non obſtante conſenſu, tenent plures.*

95 *Liberam non devolvi, ſed durare hypothecam poſt devolutionem legitimè ſubſequutam, ut aliquid operetur conſenſus domini probabilior, & receptior eſt opinio.*

1 IN hoc articulo incautè, & imprudenter ſe geſſit Ludovic. de Avendan. *in tract. de cenſibus, c. 110. n. 10. & 11. & in c. 111. ex n. 4.* ubi duas propoſitiones ineptas ſine lege, & ſine auctoritate aut juris fundamento abſolutè affirmat, prima quod bona emphyteutica non intrant in concurſum formatum per emphyteutam debitorem, cùm debitoris bona non dicantur, ſed extra ejus patrimonium ſint, ad quæ creditores ſui nullum jus prætendere poſſunt; ſecunda, quod facto per emphyteutam concurſu ipſo jure reſolvatur emphyteuticarius, ſeu cenſuarius contractus ob commiſſum, & bona liberè reverti ad dominium, & cum directo dominio conſolidari, in quibus propterea dominus in eiſdem præferatur emphyteutæ, & cenſuarii cunctis creditoribus.

Hæ abſolutæ propoſitiones ſic indigeſtè ſumptæ falſæ ſunt, & contra communem innumerabilium Doctorum aſſertionem, & regulam in contrarium affirmantium; idcircò ne hujus auctoris deſidia decipiamur, diſtinctè procedendum erit, & per concluſiones ſingulas examinandæ ſunt, & in primis quod attinet ad bona emphyteutica. 2

Prima erit, & firmiſſima concluſio quod ſi bona in emphyteuſim conceſſa fuerint pro hæredibus, & ſucceſſoribus emphyteutæ (prout ſingulariter omnis emphyteuſis conceſſa intelligitur juxta plurimos Dd. laudatos & ſequutos per Alvar. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt. 49. ſub num. 2.* ante medium) in concurſum motum per emphyteutam debitorem veniunt, ſubhaſtantur, & venduntur abſque domini directi licentia, aut aſſenſus, & ex eorum pretio creditores ſatisfiunt, cum ſit alienatio neceſſaria, in qua non datur commiſſum, nec devolutio ad dominum, quia hoc caſu pro executione ſententiæ, & ſolutione creditorum iſtis inſtantibus bona emphyteutica rectè capi valent, nec non in defectum licitatoris ea poteſt Judex æſtimata dare in ſolutum. Semper tamen ſalvo jure domini directi ad penſionem conſequendam, & exigendam à quolibet tertio emptore, qui eum tenetur recognoſcere, quoniam dumtaxat ſubhaſtantiæ, & adjici poteſt jus emphyteuticum, & illud utile dominium, quod penes ſe debitor habet, nec non melioramenta pleno jure ſibi competentia, hanc concluſionem in terminis firmarunt gloſſa, Bartol. & communiter cæteri DD. in *l. ſi finita, §. ſi de vectigalib. ff. de damno infecto,* teſtantur communem opinionem Jaſon. *in leg. fin. num. 113. C. de jure emphyteut.* mirabiliter Avendan. *reſponſ. 13. num. 1.* poſt Bartol. & Jaſon nec non eumdem Bartol. *in l. quemadmodum ad fin. C. de agric. & cenſ.* & Avarot. *in cap. imperialem de prohibit. feudi alien.* per Feder. & Joannem *in lib. 1. de pignoribus n. 13.* Parlador. *lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 5. part. §. 3. num. 33.* quem tie generaliter loquentem ad terminos hujus concluſionis trahere debes juxta DD. à ſe allegatos. 3 4 5 6 7 8

Eandem opinionem latè probat Aurelius Corbul. *de jure emphyteut. cap. 14. de privat. ob alienat limitat. 19. per totam, fol. mihi 318. & ſeq.* qui *num. 1.* ponit pro regula, quod pro ſolutione creditoris poſſunt capi bona emphyteutica, & poſſunt à judice dari in ſolutum eidem creditori emphyteutæ quoad jus debitoris, ſalvo jure domini ad canonem, laudemium, & prælationem, quia hæc venditio, ſubhaſtatio, & adjudicatio dicitur neceſſaria cum judicium reddatur in invitum, ad quam faciendam non requiritur licentia, & aſſenſus domini directi dominii, ſed potius in ea limitatur, *leg. fin. Cod. de jure emphyteut.* & propterea bona nec cadunt in commiſſum, nec fit ad directum dominium devolutio, ut per DD. *in d. l. ſi finita, §. ſi de vectigalibus, ff. de damno infecto,* & per Baldi doctrinam *in terminis in cap. imperialem in princip. num. 11. de prohibita feudi alien.* per Federic. Jaſon *in dict. leg. fin. q. 5. num. 113.* Aleiat. *conſ. 343. num. 3* Afflictum *dec. 191. in dub. 1.* Gratum *conſ. 333. num. 9. & ſeqq. vol. 1.* qui teſtatur de communi opinione, quam ſimul amplectitur Rodoanus *de rebus Eccleſiæ de caducita. ob rei alienа num. 32. verſ. emphyteuta quoque, pag. 520.* Tiraquell. *de retract. lign. §. 1. gloſſ. 14. n. 19.* Decius *conſ. 160. col. 2. verſ. & hoc ſaltem videtur habere locum, &c.* Et idem Corbul. *in n. 2.* hanc regulam declarat, procedere, quando emphyteuſis eſt hæreditaria, & poteſt tranſire ad extraneos, quia tunc poteſt per judicem dari in ſolutum creditori utile dominium illud pertinens emphyteutæ debitori abſque reatu commiſſi (ſalvo jure domini) ex Saliceto in Auth. *l. qui verſ. tertio eſt* 9 10 11

eſt videndus, *C. de bonis author. judic. poſſid.* & Bald.
in conſ. 306. *verba inveſtitura, vol.*& Alex. *d. conſ.*343.
*num.*3.*& ſeqq.& ex n.*3. *cum ſeqq.* pulchrè declarat ipſe
12 collusſus poſt plurimos allegat hanc regulam minimè
procedere in datione in ſolutum voluntariè facta per
emphyteutam creditori extra judicium cum hoc caſu
ſit venditio, & alienatio voluntaria ſibi à jure prohibi-
ta abſque aſſenſu domini directi, quo caſu res cadit in
commiſſum, & ad dominum devolvitur, & directo do-
minio conſolidatur.

13 Hanc eandem ſententiam ampliſſimè proſequitur
Caldas Pereira *de extinct. emphyteuſis*, *cap.* 6.*ex n.* 3.
cum multis ſeqq. dicens *quod in alienatione rei emphy-
teucalis facta per judicem pro ſatisfactione creditorum
emphyteuta non habet locum*, *l. fin.C.de jure emphyteut.*
qui cum ſit alienatio coacta, & neceſſaria non requirit
conſenſum, & licentiam domini ex Avend. *reſponſ.*1.
Jaſon & Aff!:cto *qu.*191.*n.*1. Decio *conſ.*160. *col.* 1. *ad
finem.* Roman. *conſ.* 280. Alexand. *conſ.* 215. *colum.* 2.
Socin. *conſ.* 8. *col. fin. vol.* 4. Jaſon *in l. ſi unius*, §.*pac-
tus ne peteret*, *num.* 29. *ff. de pactis.* Bruno *conſ.* 44.
col. 3. *dub.* 3. Aymon *conſ.* 115. *col.* 1. *in fine*, ex ce-
lebri doctrina Baldi *in cap.* 1. *col.* 3. *de prohib. feud.
alien.* Feder. Jaſon. *in l. catera*, §. *ſed ſi paraverit, num.*
10.*ff. de legatis* 1. Caſſaneo *conſ.* 11. *n.* 79. Capecius *qu.*
99. *col.* 2. Roland. à Valle *conſ.*21. *n.*17. *vol.* 1.& Ca-
gnol. *in l.*2.*qu.*88.*n.*243.*Cod. de pact. empt. & vend.* &
ex Pinello *in l.* 2. *C. de reſcind. vend.* 2. *part. cap.* 3.
num. 42. & poſt plures alios Doctores, in diſcurſu
per eundem Pereira adductos omninò videndus, qui
iterum *num.* 14. ita ait, *ego autem ut à calumnia legis-
latorem defendam adverto bona emphyteutica pro execu-
tione ſententiæ capi, vendi, & alienari rectè poſſe ut cre-
ditoribus ſatisfiat*, quod placuit Bart. & aliis, *in l. ſi
finita*, §. *ſi vectigalibus*, *ff. de damno infecto*, ubi Ale-
xand.*n.*18. Jaſon *in l. fin. num.* 13. Ripa *in l.*1.*ff. de pigno-
rib.* Petrus Avend. *reſponſo* 13. *n.* 1. *quid in emphyteuſi
ſimpliciter conceſſa, & pro hæredibus data obtinet*, *quo-
niam iis nocere emphyteuta poteſt*, &c.

14 Idem Pereira pulchrè etiam in id ipſum affirmat
in tract. de extinct. emphyt. c. 14. *ex nu.* 10. dicens quod
bona emphyteutica, aut locata in cenſum pro debito
ſubhaſtari, & licitatore addici poſſe plus offerenti, quæ
cum penſione, & onere reali quibus ſunt obnoxia in
emptorem tranſibunt ſi alia bona patrimonialia con-
demnato non ſuperſint, in quibus executio fieri poſ-
ſit quo integra ſolutio creditori, qui ſententiam obti-
nuit, fiat; & pro hoc ultimo conducit quod aliis pro-
bat Corbulus *de jur. emphyteut. cap.* 14. *de probat. ob
alien. limit.*19.*n.*6.*fol.*331.

15 Et iterum ipſe Pereira *in tract. de poteſt. agendi. cap.*1.
*ex n.*58. ubi rectè inquit, quod quando per viam exe-
cutionis ſententiæ judex creditori emphyteuſim adjudi-
cat, ipſe creditor vel licitator debet eſſe perſona non
prohibita à lege, vel pacto, ſed habilis ex Grato *conſ.*
133.*n.*10.*&*11. atque Signo:ol. Tiraq. Greg. Lopez, &
aliis quod ſingulariter limita, *n.*59.

16 Et pro hac concluſione quod emphyteuſis conceſſa
pro ſe, & hæredibus poteſt capi, & executio fieri in
ea pro ſatisfactione creditorum emphyteutæ abſque li-
centia, aut aſſenſu domini directi innumerabiles penè
DD. congerit Florez Diaz de Mena *in additionibus ad
deciſ.*35. *Gamma num.* 1. ſequitur etiam, licet obiter,
Noguerol. *alleg.* 37. *ſub num.* 39. ubi ad idem allegat
Rotam *deciſ.* 381. *ex num.*16. *cum pluribus ſeqq. tom.* 1.
in recent. edit. anno 1636. latiſſimè videndus eſt poſt
alios Doctores Brito *de locato in repetit. cap. potuit*, *cap.*
3. *ex num.* 18. *& ſeqq.*

17 Concluſio hæc ex eo comprobatur, quod emphy-
teuſis hæreditaria poteſt liberè per emphyteutam pi-
gnorari, & obligari, & venit in generali bonorum
obligatione abſque licentia directi domini, & abſque
metu caducitatis, quæ hypotheca, & obligatio durat,
dumtaxat durante jure debitoris, quo reſoluto, ſive 18
per generationem finitam, ſive per caducitatem, pa-
riter reſolvitur jus hypothecæ, & emphyteutica bona
ad dominum directum devolvuntur libera, & abſque
aliquo onere impoſito per emphyteutam; pro hac vera
reſolutione innumerabiles penè Doctores, allegant
Corbulus *de jure emphyt. cap.* 14. *de cauſa probationis
ob alienat. limitat.* 33. *fol. mihi* 348. Julius Clarus *re-
cepta ſentent. lib.*4.§.*emphyteuſis*, *q.*18.*& pl.*29.*tit.*8.*p.*5.
& alios plures firmat Garcia *de expenſ. & melioras.
cap.* 6. *num.* 21. latiſſimè Felicianus *de cenſibus, tom.* 1.
lib. 2. *cap.* 5. *ex n.* 15. *cum ſeqq.* allegans ad id *d. l.*29.
& l. lex vectigali, *ff. de pignor. & l. tutor.* §. *ult. ff. de
pignorat. action.* Rodriguez *de annuis red. lib.* 1. *qu.* 3.
num. 7. *per tres columnas*, quam plurimos DD. in
comprobationem congerit Barb. *ad c. potuit de locato*,
num. 81. Gratianus *diſceptat. forenſ. cap.* 8. *num.*40.
abundè poſt plurimos Doctores, & Rotæ deciſionum
allegationem rem hanc diſſerit, & reſolvit Cencius *de* 19
*cenſib. qu.*22.*per tot.* qui tres ultimi multis aliis laudatis,
probant cenſum abſque domini licentia imponi poſſe
per emphyteutam ſuper bonis emphyteuticis ſuo jure
durante, & ſalvo jure domini directi, & quod res
emphyteutica veniat ſub appellatione bonorum, & in 20
generali bonorum obligatione, ex pluribus obſervat
Cardoſo *in praxi jud. verb. emphyteuſi*, *n.* 16. Sed an
ex conſenſu domini ſuper obligatione duret hypotheca
poſt emphyteuſim devolutam; vide inferius ad cal-
cem hujus cap.

Ergo eadem bona emphyteutica rectè poterunt ſub- 21
haſtari pro ſatisfactione creditorum abſque domini
licentia prout ex quamplurimorum reſolutione, ſic
argumentatur de pignore, & oblatione ſpeciali aut ge-
nerali, ad ſubhaſtationem in jure emphyteutico Flo-
rez de Mena *in addit. ad dec.* 35. *Gamma ad num.* 1.
*optima deciſ.*226.*per totam.* Vincent. de Franchis, ubi
multa cumulat; notandum tamen quod licet jus em- 22
phyteut. & meliorationes factæ per debitorem poſſint
per judicem ſine licentia domini ſubhaſtari, in ſolutum
dari creditoribus, licitatori tamen, vel creditori tradi
non poſſunt niſi prius requiſito domino, an velit pro
tanto bona ipſa recipere, & pro ſe habere, cum in
hujuſmodi alienatione neceſſaria ſemper jus domini ma-
neat intactum, & illæſum qui in hac alienatione præ- 23
fertur omnibus emptoribus, & licitatoribus, juxta
l. fin. C. de jure emphyteut. & 29. *tit.*8. *part.*5. notarunt re-
ctè Alexander in Apoſtilla ad Bartolum *in l. finita*, §. *ſi
de vectigalibus, verb. in feudatario, ff. de damno infecto.*
Avend. *reſponſo* 13. *ſub num.*3. *verſ. advertendum tamen*,
& ſub num. 4. *verſic. & ſicut donante emphyteuta*, ut
ponderat *l. fin. tit.*8.*part.*5. in illis verbis: *Tenudo es el
ſeñor de la coſa de recebir en ella aquel aquien la vende*,
& ibi, *e de otorga ſola faciendo en de carta de nuevo*, &
Salicet. *in Auth. ei*, *verſ. tertiò eſt videndi*, *C. de bonis
authorit. judicis poſſid.* Bald. *conſ.*306. *verb. inveſtitura*,
*vol.*1. quos refert & ſequitur Alexand. *conſ.*343. *num.*3.
Corbulus *de jur. emphyteut. cap.*4. *limit.*19. *ſub n.*2. Flo- 24
rez de Mena *in additionib. ad ſeſſ.*35. *Gamma ſub num.*
1. Pereira *de extinctione emphyteut. cap.* 6. *ex num.* 12.
cum ſeqq. & ex num. 15. *& ſeqq.* copioſè per de Fran-
chis *deciſ.* 226. *per totam*, & ibi Additionatores, &
meliùs ipſe Caldas *de extinct. emphyt. cap.* 14. *ſub nu.*
40. Ubi quòd ſit denunciandus dominus tempore adi-
tionis, an fortè ipſe velit tantumdem offerat, dicens
fuiſſe ſententiam gl. & Bartolus *in d.* §. *ſi de vectigali-
bus*, & communem ex Jaſon *in l. fin. C. de jur. emphyt.
num.*113. Ripa *in l.*1. *ff. de pign. num.*13. Bart. *in l. quem-
admodum, ad fin. C. de agric. & cenſ. lib.*11. Baldus &
alii *in cap.*1. *de prohibitione feudi*, & alii per Federic. &
ex plurimis idem probat Brito *de locato ad repetitio-
nem cap. potuit*, §. 5. *ſub num.* 18. *& num.* 19. *verſ.
infrà num.* 54.

Et juxta hos terminos intelliges Doctores citatos 25
ab

ab Auguſt. Barb. *in cap. potuit, de locato, n.* 58. quos perperam contrarios cenſent, nempe Avendan. & Pereira *de extinctione, c. 6. num.* 15. *&* 16. dicentes, alienationem neceſſariam, fit ex mandato judicis non faciendam irrequiſito domino directi dominii, necnon Barboſa *in l. uſufructu, n.* 20. *ff. ſoluto matrim.* & Rodrig. *de redditib. lib.* 1. *qu.* 15. *nu.* 81. directum dominium non requirendum affirmantes, ut iſti loquuntur in ipſa ſubhaſtatione, in qua licentia, & aſſenſus domini non requiritur, ea tamen facta & licitatore admiſſo, rei emphyteuticariæ traditio fieri debet prius requiſito domino, an pro tanto eam velit, & hoc caſu procedunt Doctores, Avendan. & Pereira, quos jam annotavimus hoc modo loquentes.

26 Unum tamen notabile in hac materia alienationis & ſubhaſtationis rei emphyteuticæ advertere debes, quod in tertium emptorem ſub haſta licitantem nec in creditorem, cui à judice rei emphyteuticæ datur in ſolutum; non plus juris tranſeat, quàm apud emphyteutam debitorem erat, ita ut ſi erat ultima vox, & perſona, & in emptorem non tranſit plus juris; quoniam attenduntur linea, & voces debitoris emphyteutæ, non verò perſona ementis, hæc etenim alienatio 27 fit abſque licentia, & aſſenſu domini directi abſque tamen juris ſui læſione, & præjudicio, qui non tenetur emptorem admittere ultra jus, quod erat apud venditorem in quo omnes Doctores citandi conveniunt.

28 Nam licèt inter eos magna ſit diſcordia, an facta alienatione ex domini conſenſu, nova ſit emphyteuſis, & jus emptoris, ita ut dominus eum debeat inveſtire pro aliis tribus vocibus, & perſonis, & non debeat attendi jus, & linea emphyteutæ venditoris, ſed emptoris cum domini conſenſu, prout affirmat Corbulus *de jure emphyteut. cap.* 12. *de devolutione ob lineam finitam, ex n.* 78. *cum ſeqq. fol. mihi* 165. & iterum *cap.* 14. *de privat. ob alienationem limit.* 44 *in q.* 1. *per totam, fol. mihi* 462. *verſ. in cap.* 15. *de cauſa probationis ob non ſolut. canon. ampliat.* 20. *fol.* 448.

29 Tamen rectiùs quæſtionem ad partes latè diſputans contrarium verius reſolvit Pereira *de extinctione emphyteut. cap.* 11. *ex num.* 33. *cum multis ſeqq.* ut adhibito conſenſu domini natura emphyteuſis non mutetur in tempore, vel generationibus aut vocibus; ſed ſemper attendendam eſſe perſonam, & lineam vendentis, non verò ementis, in quem plus juris non transfertur, 30 quàm habebat, & habere poterat vendens, ita ut dominus per conſenſum à ſe præſtitum non intelligatur emphyteuſim prorogare; nec in aliquo alterare, ſed ſemper jus emptoris regulandum à jure venditoris, & eodem modo finiri apud emptorem, quo finiretur re exiſtente penes emptorem; quæ opinio longè verior mihi videtur, adhuc tamen utriuſque opinionis Doctores non dubitant attendendum eſſe jus debitoris, quando abſque domini aſſenſu facta fuit venditio, qui Doctores contrariæ opinionis minus rectè attribuunt extenſionem, & prorogationem emphyteuſis, ut operetur ultra intentionem domini, quæ ſola fuit adhibendo conſenſum, ut ejus interventu excludatur & evitetur commiſſum, pro quo evitando, *l. fin. C. de jur. emphyt. & cap. potuit, de locato*, conſenſum domini deſiderat, & ſatis eſt ut in hoc operetur, & dominus præjudicetur in jure ſuo devolutionis, & conſolationis quam cauſaret alienatio conſenſu domini deficiente, prout latè proſequitur Pereira *loco citato*, quem ulterius, *verſ. notanter declarantem hunc articulum, in tract. de renovat. emphyt. qu.* 7. *num.* 7. quibus in locis plures Doctores allegat, idem poſt alios tenet Brito *de locato, in rubrica*, §. 1. *n.* 39. *& n.* 40.

31 Ex hactenus prælibatis facilè cognoſces, quàm miſere lapſus fuerit Lud. de Avend. *in tract. de cenſib. d. cap.* 110. *ex num.* 10. *& c.* 111. *& num.* 4. cujus mentionem fecimus ad principium hujus c. dum ineptè firmavit, *bona emphyteutica in concurſum ab emphyteuta peractum inter ſuos creditores non venire & per concurſum creditorum à ſe factum extingui emphyteuſim, & devolvi ad dominum directum in cujus bonis hunc propterea præferendum eſſe quibuslibet creditoribus*; quæ omnia falſa ſunt ex jam comprobatis, quod imò non expectata licentia domini, & per conſequens nec in his præferendum dominium ex ſuo domino, tanquam conſolidato, ut perperam putabat Avend. *ipſe in locis citatis*, licet verum ſit dominium præferri quilibet emptori pro eodem pretio oblato, non aliàs, ut diximus ſuprà *n.* 22. *& n.* 24. & infrà *n.* 54.

Sed an ex hac ſubhaſtatione per judicem factam, rei 32 emphyteuticæ tanquam neceſſaria pro ſatisfactione creditorum concurrentium, quemadmodum domini, non expectatur licentia & aſſenſus; ita pariter denegetur ei laudemium; non convenit inter Doctores, latè tractant Avend. *d. reſponſo* 13. *per totum.* Caldas *de extinct. emphyteuſis, cap.* 6. *ex n.* 3. *cum multis ſeqq.* Flores de Mena *in addit. ad Gammam d. deciſ.* 5. *ſub n.* 1. Corbulus *de jur. emphyt. c.* 14. *de privat. ob alienat. limit. jam ſub nu.* 2. & optimè quàm plures allegans Brito *de locato, in repet. cap. potuit.* §. 5. *ex n.* 3.

Secunda ſit concluſio: ſi emphyteuſis conceſſa fuerit non ſimpliciter pro hæredibus, ſed ſolùm pro filiis, 33 & nepotibus, ſcilicet, filiis, ut filiis licet non hæredibus, vel aliter ſit conceſſa pro familia; tunc jus ipſum emphyteuticum, & utile dominium, non poteſt capi, nec ſubhaſtari, nec diſtrahi, à judice pro ſatisfactione creditorum, cum debitor emphyteuta non ſit abſolutè dominus utilis emphyteuſis; ſed ad vitam ſuam dumtaxat, 34 & quilibet vocatus capit ab inveſtitura, & non à primo acquirente. Et ideo in præjudicium ſucceſſorum jus emphyteuticum non poteſt ſubhaſtari, nec ad extraneos 35 pervenire, nec primus emphyteuta potuit contrahere debita, quorum cauſa, & occaſione valeat proprietas emphyteutica, hoc eſt ipſum utile dominium alienari in damnum, & præjudicium ſucceſſorum; licet in emphyteutæ ſolius præjudicium ſit; & ideò ſolummodo poterunt fructus emphyteuſis adjudicari creditoribus, ut ex 36 eiſdem ſua credita exigant, vel in pignus bona ipſa eiſdem conſignari; ut ex fructibus ſatisfiant creditores durante vita debitoris dumtaxat; ut poterunt, & ſic jus ipſum non, ſed dumtaxat commoditas, quæ pleno 37 jure pertinet, emphyteutæ poſſeſſori, & debitori alienari liberè poteſt ejus vita durante; nam eo mortuo proprietas emphyteuſis, & ſic jus ipſum emphyteuticum, & utile dominium remanens ſemper integrum, penes debitorem tranſibit in ſucceſſorem ſecundum primitivam naturam emphyteuſis, cujus forma ſervanda erit. 38 Sic in terminis probant Boërius *in deciſ. ſeu q.* 163. Alvarotus *in cap. Imperialem, n.* 16. *de prohib. feud. alien. per Feder.* Avend. *reſp.* 13. *ſub n.* 1. *verſ. ſecunda concluſio, ex communi omnium ſententia ſequuta.* Bart. *in l. quod dicitur, ff. de verb. oblig.* ubi omnes deduxit Flores de Mena *in addit. ad deciſ.* 2. *Gammæ ſub num.* 1. & ex Bart. *num.* 8. Alexand. *n.* 17. Caſtrenſ. *num.* 6. *in d.* §. *ſi de vectigalibus, l. ſi finita, ff. de damno infecto.* Alexand. *concluſ.* 124. *ſub nu.* 9. *volum.* 4. & ex aliis pluribus congeſtis à Tiraquell. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſſ.* 7. *num.* 49. quos referens ſequitur Corbulus *de jure emphyt. cap.* 14. *de privat. ob alienat. limit.* 19. *n.* 2. *& n.* 6. *& cum Gamma, d. deciſ.* 5. & Corbulo, necnon Rotæ *deciſ.* 381. *ex n.* 26. *cum pluribus ſeqq.* Innocent. *edit. anno* 1636. tenet Noguerol. *alleg.* 37. *n.* 99. qui ex aliis ſimilibus comprobat *ex n.* 34. de quibus & de pluribus aliis latiùs videbis inferiùs optimè etiam, & latè tradit Brito *de locato in repetitione c. potuit*, §. 3. *ex n.* 18. *& ſeqq. qui, n.* 20. ita ait: Tertia declaratio eſt, ut talis alienatio, au- 39 thoritate judicis facta, debeat præjudicium generare ſolum ipſimet emphyteutæ, dum vivit ac ejus hæredibus quando hæreditaria exiſtit. Si verò ſecus dicendum quando conceditur cum pacto de providentia, nempe pro ſe filiis ac cæteris deſcendentibus ſeu nomine familiæ,

Digitized by Google

familiæ, vel pro ſe, uxore ac filio ex utroque naſcituro, nec poſſet tunc fieri alienatio emphyteuſis, quoad dominium, & proprietatem, ſed quoad fructus, & commoditatem, tantummodo interim, dum vivit ipſemet emphyt. ut contra gloſſ. *in l. ſi finita, §. de vectigal. ff. de damno infecto*, tenent Doctores ferè omnes, ut teſtatur Tiraquell. *de retract. lignag. d. gloſſ. 7. §. 1. nu.* 47. per text. *in ultim. §. ſin autem, C. commun. de legatis*. Bald. *in authent. ſi qui jurat. C de bonis author. jud. poſſid. col. 5. verſ. quaro nunquid*. Palar. Rub. *in repetitione cap. per veſtras*, §. 38. *num.* 8. Alexand. *in dict. §. ſi de vectigal.* & ſequitur Gamma *deciſ. 5. n. 8. &c.*
40 & latiùs proſequitur comprobans, hac *3. part. cap. penult. per totum*; & conducit quæſtio ſingularis agitata per Jul. Clarum *receptar. lib. 4. feudum. qu. 43.* ubi re-
41 ſolvit, quod filius ſuccedens in feudo, aut emphyteuſi non hæreditaria, ſed paterna, non tenetur creditoribus patris ſui, etiamſi ejus hæreditatem adierit cum beneficio tamen legis, & inventarii; quia non tenetur ultra vires hæreditatis patris creditoribus ſatisfacere, etſi feudum ſeu emphyteuſis paterna ex pacto, & providentia libera ſibi remanet, quia non capit à patre, ſed à domino concedente ex ipſo pacto, & providentia, & vide, quæ Flores de Mena ad Gammam
42 *deciſ. 5. n. 5.* quo caſu non deberi laudemium domino; quia cum non alienetur jus emphyteuticum, & utile dominium: ſed tantummodo fructus & commoditates debitori pertinentes ſua vita durante alienentur, non poteſt in hac alienatione verificari diſpoſitio *leg. fin. C. de jure emphyteut.* loquentis de utili dominio alienato, & vendito, ita cum Afflicto obſervat Avend. *reſp. 13. ſub n. 1. verſ. tertia concluſio declarativa.*
43 Sed quid dicendum, in emphyteuſi non hæreditaria, ſed pro ſe filiis, & nepotibus, quæ tamen empta fuit ex pecunia patris acquirentis; an ſaltem quoad pecuniam, poſſit alienari ſeu capi pro ſatisfactione creditorum acquirentis, vide pro utraque parte plurimos Doctores relatos per Flores de Mena *in additio.* ad Gammam *d. deciſ. ſub num. 1. col. 3. ad medium*, & Bar-
44 boſa ſtatim citand. & an ipſe primus acquiſitor, pro ſe, filiis, & nepotibus, & ſic emphyteuſim non hæreditariam poſſit liberè eam alienare, & de ea diſponere in præjudicium vocatorum, vide latiſſimè Mareſcotum *var. reſol. lib. 1. 5. 24. per totum*; quam plurimos Doctores per regulam, & limitationes videbis apud Barboſam *in cap. potuit, ex n. 153. cum ſeqq. de locato.* quos conſule pro articuli reſolutione, & latiſſimè etiam per Britum *in tit. de locato, in repetitione c. potuit, §. 3 per tot.*
45 Tertia concluſio ſimilis eſt, quoad effectum proximè præcedenti, quando in emphyteuſi hæreditaria, ultra tacitam prohibitionem inductam ex *l. 2. C. de jure emphyt. & cap. potuit, de locato*, adeſt expreſſa prohibitio alienatio pignoris, & obligationis jus emphyteuticum, & utile dominium debitoris non poteſt pro ſatisfaciendis creditoribus vendi aut ſubhaſtari, nec eiſdem in ſolutum à Judice dari, abſque domini conſenſu; cujus jus per pactum expreſſum quæſitum, omnino præſervatum remanet, ita ex Ripa *in l. 1. n. 13. ff. de pignor.* tenet Petrus de Avend. *reſponſ. 13. n. 2. & 3.* & alii protinus allegandi.
46 Nam quemadmodum exiſtente in contractu emphyteutico, expreſſa alienandi ſeu obligandi prohibitione pignoratio & obligatio, ſicut & alienatio invalida eſt, ut ex plurimis probant Gratian. *diſceptatio. forenſ. tom. 5. cap. 907. num. 9.* Cencius *de cenſib. q. 2. n. 6. cum ſeqq.* ita pariter jus ipſum emphyteuticum, & utile debitoris dominium, per judicem ſubhaſtari, pro ſolvendis creditoribus, nec iſti in ſolutum dari poterit abſque domini conſenſu.
47 Adhuc tamen expreſſa prohibitione non obſtante, poteſt commoditas emphyteutæ debitori pertinens ſua
48 vita durante per judicem creditoribus conſignari, quia commoditas hæc, & fructus nullo modò prohibentur alienari, & pignori tacitè aut expreſsè dare emphyteutam, nec intelligitur comprehenſa in prohibitione alienationis ſua vita durante, ſic ex plutibus Doctoribus, & Rotæ deciſionibus, pulchrè probat Cencius *in tract. de cenſibus, quæſt. 22. num. 10. verſ. ſecunda verò afferri*. Gratianus *tom. 5. cap. 916. num. 24.* Tiraquell. *de retract. lignagier. §. 1. gloſſ. 7. num. 4.* Gratus *conſil. 22. num. 3. lib. 1.* latiſſimè Pereira *de extinctione emphyteut. cap. 5. ex num. 13. cum ſeq.* & ſuperiùs vide etiam quæ latè optimè per Rodoanum *de rebus Eccleſiæ non alienand. quæſt. 79. cap. 9. ex num. 20. & ex nu. 59.* Franciſc. Milanenſ. *deciſione Siciliæ 7. num. 50. lib. 2.* Menoch. *lib. 2. de arbitrar. caſu 560. num. 10.* Roſental. *de feudis, concl. 15. n. 7.* D. Valenz. Velaſ. *tom. 1. conſ. 56. n. 8. & ex n. 13.*

Hoc idem procedit abſque difficultate in majoratu, 49
fideicommiſſo, & aliis diſpoſitionibus, in quibus adeſt expreſſa bonorum prohibitio alienationis, ut capi, & ſubhaſtari poſſint proventus, fructus, & commoditates ex ipſis bonis prohibitis pertinentes poſſeſſori pro executione creditorum, & in eiſdem fructibus cadit pignus & obligatio, nec non cenſus creatio, prout abundè diximus infrà *cap. 15. per totum.*

Et in noſtris terminis, quando in contractu emphy- 50
teutico adeſt expreſſa alienandi prohibitio, ut nihilominus quoad fructus & commoditatem pertinentem debitori ſua vita durante, poſſit per judicem fieri conſignatio creditoribus, ut ex ea credita ſua exigant. Probat poſt alios Pereira *de extinctione emphyt. cap. 14. ſub n. 40. in hac*: Et Avendan. reſponſ. 13. in princip. qui *n. 4.* hanc traditionem limitat, quando in contractu emphyteutico fuit appoſita clauſula, quod emphyteuſis nequeat alienari, quoniam tunc domino refragante nec vendi, nec obligari pro debito emphyteutæ, nec in ea pignus prætorium, aut judiciale conſtitui poteſt, citat Salicetum in *Authentica ei qui, C. de bonis autor. judic. poſſid. n. 46.* cujus etiam auctoritatem ſequutus probat idem Ripa *in l. 1. ff. de pignoribus, num. 13.* id enim operatur in conceſſione dominica expreſſa prohibitio alienationis, quamobrem quod hic ſanè ſit legiſlator, vendi emphyteuſim, poſſe & alienari ex Judicis præcepto & auctoritate pro diſſolvendo ære alieno utique intelligendum eſt, quando ſimpliciter emphyteuſis fuit conceſſa non adjecta clauſula, quod emphyteuſis alienari non poſſit. Quo caſu etſi clauſula à *l. fin. C. de jure emphyt.* adjecta, quia tamen mitius agitur cum lege quàm cum homine, diſtrahi nihilominus res ipſa poteſt auctoritate. Prætoris ſententiam exequentis in favorem creditoris latam, &c. Sequitur & facit: Poteſt tamen Jaſonis ſententia defendi, ubi emphyteuſis commoditas tantùm pro ſolvendis debitis alienabitur, ut jam ſuprà annotavimus cap. 5. n. 14. & videtur agnoviſſe Bart. *in l. finita, §. ſi de vectigal. ib. n. 7.* & ibi Alexand. *n. 17. ff. de damno infecto*, intelligentes fructus, ſeu eorum commoditates tantum debitoris emphyteutæ pro tempore vitæ ſuæ poſſe alienari, non ipſam emphyteuſim, quod etiam probat Avend. *reſponſ. 13. n. 2. & 5.* ne filiis, aut domino directo aliquod præjudicium inferatur, quod & Alciatus *reſponſo 343.* comprobat. Et in emphyteuſi Eccleſiaſtica, quæ ad extraneos nequit tranſire, & conſequenter nec ad creditores, quoniam & hoc caſu ſolum fructus poſſunt alienari, non ipſa emphyteuſis, &c. Videndus etiam ipſe Caldas *de extinctione emphyt. cap. 6. ex num. 11.* ubi latiſſimè agit de in- 51
tellectu legum Luſitaniæ expreſsè permittentium alienationem neceſſariam auctoritate Judicis, pro ſolvendis creditoribus emphyteutæ, etiam in contractu emphyteutico adſit expreſſa alienandi prohibitio.

Hanc eandem doctrinam ſequitur ex plurimis Doc- 52
toribus Florez Diaz de Mena *in addition. ad Gammam, deciſ. 5. ad num. 1.* ibi, *Si tamen in ea probabilis eſſet alienatio, ſaltem ſine domini licentia; tunc ſola commoditas capi poteſt, & ita procedunt quæ Iaſon, Burſatus,* Gamma

Gamma & alii ubi ſuprà dicunt. Et quæ notantur in dicto §. ſi de vectigalibus, & in dicto §. divi argumento text. in l. fin. C. de prohibita rerum alienatione, &c. & paulò inferiùs ibi, Sed ut dixi, quando eſt prohibita alienatio; idem eſt de alienatione voluntaria, & neceſſaria ultra tempus vitæ emphyteut. & quando non eſt prohibita, poſſunt dari in ſolutum in forma dicta, &c. & iterum ſub num. 5. ad finem.

53 Quarta concluſio ſit reſpectu melioramentorum, quæ debitor fecit in rebus emphyteuticis; nam cum hæ propriæ ſint ipſius regulariter pleno jure, eorum reſpectu libera conceditur debitori emphyteutæ pignoratio, obligatio, & alienatio, quia proprium patrimonium judicatur, atque ideo in obligatione generali veniunt, dummodo prius requiratur dominus, an
54 pro tanto velit, qui omni adjudicationi, & alienationi præfertur pro eodem pretio ex his, quæ poſt plurimos Doctores firmat Flores de Mena in addition. ad Gammam, deciſione 5. à num. 4. & à num. 5. & ad deciſionem 4. num. 3. latiſſimè etiam per Cencium de cenſibus, quæſt. 22. ex num. 15. & quæſt. 21. num. 16. & quæſt. 19. num. 37. plures alios citavimus ſuprà ex num. 22. cum ſeq.

55 Ad ſecundam partem hujus capitis deveniamus; an ſcilicet, bona cenſualia poſſeſſa per debitorem in concurſus corpus, inter cætera bona libera ingredi debeant, ut ex eis ſubhaſtandis creditores debitoris cenſuarii ſatisfieri valeant; quam difficultatem brevibus affirmativè reſolvam, & aliter de eiſdem bonis cenſualibus judicandum, quod de bonis emphyteuticis hactenus ſcripſimus, hujus contractus cenſualis
56 natura attenta, in quo procul dubio bona dantur cenſuario cum reſervatione annuæ penſionis in futurum ſolvendæ, & in cenſuarium utrumque dominium utile, & directum, poſſeſſioque civilis, & naturalis omnino transfertur; ita ut verus & perfectus rei cenſualis dominus efficiatur, nihilque juris ſeu commoditatis præter jus percipiendi annuam penſionem conventam in futurum apud concedentem rem in cenſum reſervativum remaneat ad differentiam contractus emphyteutici. Sic per leg. fin. Cod. de rerum permuta-
57 tione, & cap. conſtitutus, de religioſis domibus. Affirmarunt Abbas & cæteri in dicto cap. conſtitutus, Socinus conſil. 208. num. 5. lib. 2. & conſil. 167. num. 6. eod. lib. Decius conſil. 164. col. 3. Alexander conſ. 14. num. 8. lib. 2. dicit communem ſententiam Jaſon, in leg. 1. n. 28. C. de jure emphyteut. Rebuffus 2. tom. commentariorum, tit. de conſtitutione reditus, gloſſ. 17. Caſſaneus in conſuetud. Burgund. rubr. 11. in principio, Gregorius Lopez in leg. 10. tit. 30. §. 5. Jul. Clarus receptar. ſentent. lib. 4. §. emphyteut. quæſt. 1. in principio, Sotus lib. 6. de juſtitia, & jure, quæſt. 5. art. 1. Joan. Lupus in commentariis de uſuris, comment. 2. circà l. 2. de pactis interempto. §. 2. n. 57. Gomez in l. 68. Tauri, n. 2. & 3. ubi Palat. Rub. num. 2. Caſtill. verb. cenſ. Matienz. in l. 1. titul. 15. lib. 1. recop. gloſſ. 1. Menoch. conſil. 291. n. 5. cum ſeqq. lib. 3. & in tract. de præſump. 1. p. præſ. 160. ferè per tot. Alvar. Valaſc. de jure emphyt. quæſt. 23. n. 7. cum ſeqq. & n. 27. cum ſeqq & per tot. quem plenè etiam per Lud. Avendan. de cenſibus, cap. 13. per totum, omnino videndus.

58 Igitur cum debitor ſit dominus rei cenſualis, & in ſuo ſit patrimonio, eam poteſt ad libitum alienare, & in pignus, ſeu hypothecam dare, & ſub generali obligatione ſuorum bonorum comprehendere, & in ſolutum clarè abſque metu commiſſi, quod non admittitur
59 in cenſu reſervativo, etiamſi per mille annos penſionem non ſolvat, aut ſi alienet rem, nec alio modo, ut inferius probabitur, & per conſequens multo magis inter cætera ejus bona concurſus ſubhaſtari per judi-
60 cem, vel adjudicare creditoribus ſalvo jure domini, concedentis ad ſuam reſervatam penſionem, cum qua inevitabiliter res tranſit in quemcumque licitatorem, aut emptorem, ſeu creditorem, ex l. fin. C. ſine cenſu, vel reli- 61
quis, l. Imperatores, C. de vectigali & commiſſis, prout in terminis etiam agnovit Avend. de cenſib. c. 3. n. 10. in fin. ibi, ultimo conſiderabam, quod cum dominium rei cenſualis transferatur in cenſuarium, de cujus bonis formatur concurſus; poterit ad creditores anteriores rei cenſualis tranſire, cum onere penſionis reſervatæ, quo caſu omnibus provideretur & creditoribus & domino cenſus, &c in quo quidem nulla verſatur dubitandi ratio.

Quoad ultimam noſtri cap. partem, an & quando do- 62
minus emphyteuſis vel cenſuatius comparens in concurſu creditorum formato per debitorem emphyteutam, vel cenſuarium ſit in re omnibus emphyteutica, vel cenſuaria præferendus invenio Avend. de cenſib. c. 3. ita confuſè, æquivocè, & imperitè loqui, ut quid 63
certum ſit de jure vix percipi valeat; conſtituit enim regulam univerſalem, dominum directi dominii, necnon dominum cenſus reſervativi, pro re emphyteutica, aut cenſuali præferendum omnibus creditoribus, eo quod per concurſum inter ſuos formatum ab emphyteutica, aut cenſuario reſolvitur contractus emphyteuticus, aut cenſuarius. Et ideo hujuſmodi bona non ſubingendi concurſum hanc regulam generalem & abſolutam comprobat ex caſu quodam ſpeciali, & particulari, quando ſcilicet, res ruunt in commiſſum, eo quod emphyteuta, & cenſuarius effectus non ſolvendo non poſſit penſionem præſtare, & alia hujus generis imperitè involvit, quæ nec juris regulis, nec Doctorum ſententiis congruunt ſed penitus opitulantur, prout adnotavimus hactenus per totum diſcurſum hujus cap.

Sed ut cum claritate procedamus in tam utili, & fre- 64
quenti articulo, plures caſus diſtinguendi ſunt; aut enim ad judicium concurſus dominus directus, ſeu dominus cenſus reſervativi comparet tanquam talis, & jure directi dominii, & cenſus reſervati, comparet tanquam creditor eo modo quo cæteri creditores.

Primo caſu dominus directi dominii, tanquam talis 65
poteſt tripliciter comparere pro avocanda re emphyteutica, ut in ea præferatur cunctis creditoribus. Primo modo, quando bona emphyteutica ſubhaſtantur pro ſatisfactione creditorum; quo caſu cum omnino dominus directus debeat requiri, antea quàm res emphyteutica addicatur, & tradatur emptori licitanti, vel creditoribus pro ſuis creditis in ſolutum tradantur, (an fortè pro eodem pretio illam velit) tunc omnibus creditoribus præferri debet in ipſa re, prout abundè pluribus Doctoribus probavimus ſuperiùs ſub prima concl. ex n. 22. & ſeqq. verſ. notandum tamen, &c. Et hoc caſu 66
quando dominus directus jure prælationis recuperat rem emphyteuticam, ſoluto pretio ad eum libera omnibus oneribus transfertur; ſicut etiam liberum transfertur jus emphyteuticum ab omni hypotheca in quemlibet extraneum licitatorem, ut diximus ſuprà cap. 2. ex n. 108. hac 3. p. cum ad inſtantiam ipſorum creditorum venditio fiat, ut ibidem probetur; quia omnes hypothecæ, & pignorum jura, per emphyteutam impoſita reſolvuntur, & extinguuntur, ita ut amplius dominus directus jure prælationis rem recuperans, ſoluto pretio non poſſit moleſtari à creditoribus emphyteutæ debitoris, qui ſubhaſtationi conſenſerunt; hunc diſcurſum ampliſſimè proſequitur, & multis comprobat Vincent. de Franchis deciſ. 126. per tot. ubi Additionatores, maximè Riccius, qui in comprobationem allegat Maſtrillum deciſ. Siciliæ 154. n. 73. Cavalcan. deciſ. 8. n. 35. in part. à Ponte deciſ. 3. n. 27. & ſeipſum in deciſ. 58. in fin. p. 2. & in collect. 1537. cum dominus jus de- 67
bitoris emat propria pecunia de conſenſu creditorum, & ad eorum inſtantiam jus emphyteuticum vendatur, quapropter ſicut jus ipſum in extraneum emptorem tranſiret liberum, & abſque hypotheca, ut abundè diximus in cap. 2. ſuprà hac 3. p. ex n. 108. cum ſeqq. pariter in dominum emptorem, qui in emptione præfertur; ex qua ſimul oritur conſolidatio dominii utilis cũ directo,

libera tranſit; prout plenè videre eſt inferius *cap.* 30. *per tot.*

68 Ut ſecus ſit, quando res devolvitur ad dominum directum, non per hanc viam prælationis, ſed etiam commiſſi, aut conſolidationis ob lineam finitam, ſeu aliàs ex natura contractus; ſed potius per viam donationis, legati, aut inſtitutionis, aut emptionis permutationiſve. Et ſic ex actu voluntario, & contractu inter emphyteutam, & dominum, non interveniente conſenſu creditorum; quia tunc adhuc durant hypothecæ ſervitutes, & onera impoſita in re emphyteutica per emphyteutam durante ſcilicet jure & tempore emphyteuſis, prout ex pluribus comprobat Doctoribus Vincentius de Franchis *in eadem deciſ.* 226. *num.* 2. *& in dec.* 2113. *n.* 23. & utrobique additionatores, & ex Pinello, Boërio, Gaſp. Rodriguez, Intrigol. & Rotæ *deciſionibus*, pulchrè comprobat Cencius *de cenſib. quæſt.* 22. *num.* 9. quia
69 tunc res non redit ad dominum tanquam ad dominum, ſed tanquam ad tertium extraneum, qui rem cum ſuo onere debet habere, optimè etiam comprobat Pereira *de renovat. quæſt.* 16. *num.* 22. & ſuperius, ubi dicit, quod hoc caſu dominus ab emphyteuta cauſam habere dicitur, & non à ſe ipſo, quando ſecundum præcepta & conceſſiones emphyteuticas ad ipſum non revertitur emphyteuſis. Vide etiam *num. ſeq.* per eumdem Pereiram. Rovitus *conſ.* 53. *num.* 19 *vol.* 1. Ponte *deciſ.* 3 *num.* 25. 26. *&* 27. Duardus *de cenſibus*, §. 10. *ex num.* 10. Surdus *deciſ.* 286 *num.* 2. 3. *& per totam.* Garcia *in tract. de hypoth. poſt contractum, &c. ex n.* 6. quamplures refert & ſequitur Carlevall. *de judic. tom.* 2. *lib.* 1. *tit.* 3. *putati* 23. *ſub num.* 10. Conſonant omnino quæ diximus 2. *part. cap.* 7. *ex num.* 45. *verſ. quibus mirè conſonat*, &c. & ſuperiùs *ex n.* 11. *cum ſeq. verſ ſed nihilominus iis non obſtantibus*, &c.

70 Sed in domino cenſus reſervativi contrarium erit dicendum, ut ei jus hoc prælationis, & retractus penitus denegetur, attenta natura cenſus reſervativi; quia cum in cenſuarium transferatur utrumque dominium, & penes concedentem nihil remaneat in ipſa re præter jus percipiendi annuam penſionem, prout ex juribus, & Doctoribus probavimus ſuprà *num.* 56. *verſ. ad ſecundam partem hujus cap.* &c. ideo nihil mirum, ut denegetur prælatio, & retractus, quando res cenſualis ſubhaſtatur pro ære alieno debitoris cenſuarii, vel quando creditoribus in ſolutum datur, ſalvo jure penſionis domini cenſus, ut rectè comprobat Avendan. *de cenſibus*, *cap.* 87. *num.* 5. adde quæ Hermoſilla *tom.* 2. *ad l.* 55. *tit.* 5. *part.* 5. *gloſſ.* 2. *ex n.* 15. *fol.* 252. *&*
71 *ſeqq.* Sed quid è converſo quando dominus cenſuarius vendit jus penſionis ſibi reſervatæ; an cenſuario competat retractus, non convenit inter Doctores. Vide Hermoſil. *loco cit.* & Avendan. *in c.* 88. *n.* 4.

72 Secundo modo poſſunt dominus directus, & dominus cenſus reſervativi comparere in concurſu creditorum cauſato per emphyteutam, ſive cenſuarium debitorem ſcilicet petendo rem ipſam ob commiſſum, & ob reſolutionem contractus, quia cum ratione conſolidationis ex cauſa commiſſi, vel temporis finiti res pleno jure devolvatur ad dominum directi dominii, (vel ad dominum cenſus reſervativi, quando in ejus re-
73 ſervatione adeſt pactum commiſſi caducitatis, ut ſtatim,) ſemper quod ex natura rei, & ex cauſa præambula, & neceſſaria reſolvitur jus debitorii; reſolvuntur etiam pignora, hypothecæ, & onera per debitorem interim impoſita, & res libera ad dominium revertitur, in qua dominus ratione dominii præfertur omnibus creditoribus emphyteutæ, & cenſuarii, cum quo creditores ipſi concurrere ad rem nullo modo poſſunt. Et in hoc caſu
74 rectè procedunt, & admittuntur, non aliàs quæ Lud. Avend. in iis terminis firmavit, (licet ſub maxima terminorum confuſione, & juris regularum æquivocatione & intricatione) *in c.* 210. *n.* 10. *&* 11. & latius *in c.* 3. *per tot.* Sed melius magiſque ordinariè dixit *in eod. tit. c.* 91. *n.* 8. qui poſtquam *ex n.* 7. *& à n.* 1. *& in c.* 90. *ex n.* 4. ex pluribus DD. *& c.* 13. *nu.* 7. quod in cenſu reſervativo 75
nullo modo ſui natura attenta res cenſuaria cadat in commiſſum, ſive per alienationem, ſive per non ſolutionem penſionis, etiam per mille annos, & poſt Covarr. Alvar. Valaſc. Gutierrez, & Mantic. obſervat etiam Barboſ. *in cap. potuit*, *n.* 101. *de locat.* admittit tamen ipſe 76
Avendan. & latè comprobat, ex pacto expreſſo commiſſum eſſe admittendum, & rem ob non obſervatum pactum, & conditiones ſub pœna commiſſi, devolvi ad dominum cenſuariũ liberam & eo modo, quo res emphyteutica, prout latiſſimè apud eum locis relatis videre eſt.

Poſtmodum *in d. c.* 91. *n.* 8. ita ad noſtrum propoſitum 77
loquitur: Ex qua nova interpretatione ad prædictam legem deducitur deciſio ejus dubitationis, quam ſemel vidi in facti contingentia agitatam in regia Pinciana Cancellaria, an ſcilicet dato concurſu creditorum in bonis cenſuarii, dominus cenſus emphyteutici, vel reſervativi perpetui, cui tamen eſt conditio commiſſi, præferatur cæteris omnibus creditoribus cum eo ad petitionem rei cenſualis concurrentibus: in qua dubitatione, cujus alibi ad longum reſolutio tradetur (ſcil. in d. c. 3.) ita advocati Cancellariæ diſtinguebant. Quod ſi dominus cenſus non agat ex conditione commiſſi, ad vendicandam rem cenſualem, ſed ex jure prælationis, (ut quia cenſus ejus erat naturæ, quod pœnam commiſſi non admitteret,) tunc creditores ſint præferendi, qui tempore priores, & jure potiores eſſent cum eo caſu res cenſualis verè, & irrevocabiliter cenſuarii eſſet. & cum tota ejus patrimonii ſubſtantia converſa, & confuſa, atque ſicut reliqua bona debitis ejuſdem cenſuarii obnoxia & ſubjecta.

Si verò dominus cenſus jure commiſſi rem cenſua- 78
lem vendicare conetur, ut quia cenſus ejus erat naturæ, quod eam conditionem commiſſi admitteret; credebant advocati, præferendum eſſe cæteris omnibus creditoribus anterioribus, etiam expreſſam hypothecam, & obligationem habentibus, dicentes quod cum ea condictio commiſſi, quæ ab initio creationis cenſus reſolutiva creatus eſt, efficiat, quod res cenſualis adveniente ea conditione commiſſi, & reſoluto per eam contractu, ad concedentem ſtatim revertatur, non efficietur eo caſu cenſuarius dominus rei irrevocabiliter, licèt interim dum contractus reſolvitur, verus ejus dominus ſit. Et quod ideo facultas vendicandi rem impedit eo caſu confuſionem ejus cum cæteris bonis cenſuarii, quoad tunc ſaltem effectum ut reſpectu ejuſdem rei detur concurſus, & prælatio creditorum.

Efficit enim conditio commiſſi, & reſolutio contra- 79
ctus, ut potius res cenſualis videatur eſſe inter cætera concedentis bona, ſi commiſſum verificetur, quàm inter cenſuarii facultates, ut inde cæterorum anteriorum creditorum prælatio juſtificetur, ac ſi cum ea reſolutiva conditione, & facultate vendicandi rem ejus utrumque dominium revocabiliter in cenſuarium tranſiret; quæ nova, & elegans reſolutio confirmatur ex iis, quæ notanter reſolvit Tiraquell. de tract. convent. §. 1. gl. 1. & unic. n. 7. cum pluribus aliis dicens n. 9. quod alienatio non propriè dicitur, niſi quando dominium plenè, & irrevocabiliter eſt alienatum, & alia conducibilia ad propoſitum adducens, quæ confirmantur ex iis quæ ipſe Tiraq. in l. ſi unquam, C. de revoc. donat. verb. revertatur, ex princip. & n. 398. qua ratione non poterunt 80
creditores cenſuarii præferri concedenti rem in cenſum, ex quo datur novus & verus intellectus ad text. in c. conſtitutus, de relig. domib. ut ex eo commiſſum excludatur, & creditores ſi forſan eorum concurſus in ejuſdem text. ſpecie detur, priores tempore & jure domino cenſus præferantur, quia deficit conditio commiſſi, & reſolutio contractus, per eam atque utrumq; dominium tam utile, quàm directum in cenſuarium irrevocabiliter fuit translatum. Hactenus Avend.

Iſta advocatorum hujus Cancellariæ determinatio 81

multum

multum conformis eſt juris regulis, & principiis, nam
comparens in concurſu creditorum rem aliquam ven-
dicando, quæ inter cætera debitoris bona reperitur;
81 ſemper pro ſuo dominio omnibus creditoribus indiſ-
tinctè præfertur, quia debitor de bonis ſuis, non de
alienis concurſum facere poteſt. Et ideò ſtatim quod
res agnoſcatur aliena, à concurſu extrahitur, & vero
domino traditur: prout ex plurium jurium & DD.
auctoritate ampliſſimè probavimus ſuprà 1. *p. c.* 8. *ex
num.* 38. *verſ. à regula tamen hujus c.*&c.*& in* 2.*p.c.*24.
83 *ex num.* 14. *cum ſeqq. verſ. quarto quia domino pecunia,*
&c. pro qua reſolutione allego text. famoſum *in l. etiam*
16. *ff. qui pot. in pign. hab. etiam ſuperficies* (inquit Con-
ſultus) *alieno ſolo poſita pignori dari poteſt, ita tamen
ut potior cauſa domini ſit ſoli, ſi non ſolvatur ei ſola-
rium*, id eſt ſecundum unum intellectum) ſi res in
commiſſum cadat ob non ſolutum canonem, & penſio-
nem pro ſoluto impoſita, & à domino ſibi reſervata,
prior cauſa eſt, & potior domini ſolarii.

Et hæc res per commiſſum ad dominum cenſus re-
84 ſervativi, vel dominum directi dominii, libera devo-
luta intelligitur, reſoluto, extincto jure pignoris, vel
hypothecæ quolibet interim impoſito ſuper ea per de-
bitorem, juxta textum expreſſum *in l. lex vectigalis ff.
de pignor.* junctis his, quæ latè per nos ſuprà 2.*p.c.*27.
ex num. 37. *cum ſeqq. verſ. quoad ſecundum hujus* &c.
85 quare ob devolutionem reſoluto jure creditoris ad ip-
ſam rem nullus eorum poteſt admitti ad concurſum,
nec prætendere poteſt prælationem cum domino, quia
ſublato jure principali, pariter extinguuntur prælatio-
86 nis jura, etenim non entis nullæ ſunt qualitates, ut
in iis terminis conſiderat Avend. *d.c.*91.*n.*9.& quia per
devolutionem ad dominum nulla juris creditorum re-
manent veſtigia circa rem.

87 Tertio denique modo poſſunt dominus directi domi-
nii, & dominus cenſus reſervativi comparere tanquam
tales in judicio concurſus formati per emphyteutam,
vel cenſuarium, nempe pro ſuis annuis dumtaxat præ-
ſtationibus decurſis ſibi debitis exigendis ex bonis con-
88 curſus (nulla facta mentione commiſſi, neque ex eo
jure rem vendicantes, quo caſu cum iſti ipſa re habeant
jus hypothecæ tacitæ impoſitæ ab Initio acquiſitionis,
prout latè comprobat Avendan. *d. c.*3.*ex n.*2.*& ex n.*
7. & eſt textus, ſecundum aliam lecturam *in d. l. etiam
ff. qui potior. in pign. hab.* ibi, *ſi non ſolvatur ei ſalarium,*
&c. plurimos Doctores allegat Alvar Valaſcus *de jure
emphyteut. qu.*4.*& n.*6. *cum ſeq.* [licet ipſe conetur debi-
libus rationibus communem receptam per omnes im-
pugnare] innumerabiles penè Doctores pro hac hypo-
theca domino proprietatis competente in re emphyteu-
tica, pro canone refert, & diſputans reſolvit Mangui-
lius *in tract. de evictionibus, qu.*124.*ex nu.*60. *& verſ. à
num.* 50. *& per tot. quaſi.* omnibus procul dubio credi-
89 toribus emphyteutæ, vel cenſuarii debitoris præferen-
di ſunt in ipſa re emphyteutica, aut cenſuaria prout iis
in locis probat Avend. nulla tamen facta diſtinctione,
an creditores ſint anteriores, vel poſteriores, prout ipſe
Avendan. indicare videtur proximè citato; ſed abſolu-
tè cunctis præferendos eſſe, aſſerit ex prædicta ratio-
90 ne; quoniam quando hypotheca oritur ſimul cum ipſa
rei acquiſitione, omnibus anterioribus iſte creditor
præfertur in ea, prout latiſſimè ex innumerabilium pe-
nè Doctorum relatione comprobavimus ſuprà 2. *p. c.*
14. *ex n.*108. *cum multis ſeqq. verſ. imò & quod plus eſt,*
91 &c. ubi mirabiles valdè doctrinas, ad propoſitum repe-
ries; tandem quando iſti domini directi dominii, &
cenſus reſervativi, non comparent, tanquam tales ad
judicium creditorum peractum per emphyteutam, aut
cenſuarium, nec eo jure jus aliquod prætendunt; ſed
tanquam creditores extranei, ad pecuniam ex diverſa
cauſa eis ab emphyteuta, vel cenſuario debita; tunc ad
omnia bona debitoris jus habent pro ſuo credito exi-
gendo ſuo loco, & gradu inter cæteros creditores, attenta
ſua hypotheca, aut privilegio, ſeu anterioritate, ſi for-
tè habeant, & non aliàs, prout certiſſimum eſt ex
juris regulis, & principiis.

Et juxta ſupra dicta à principio hujus cap. unum no- 92
tabile omittere non libet; an hypotheca impoſita ſu-
per bonis emphyteuticis, vel feudatariis per emphy-
teutam, ſeu vaſſallum, cum conſenſu domini directi
dominii, duret, etiamſi emphyteuſis vel feudum fi-
niatur per extinctionem generationis, vel per com-
miſſum, ita ut devolvatur ad dominum, & cum dire-
cto dominio conſolidetur, an ipſa bona ad dominum
devolvantur, & tranſeant cum ipſo onere hypothecæ,
magna eſt inter noſtros controverſia.

Negat Iſernia *in cap.* 1. *§. quid ergo, n.*5. *in princ.* 93
de inveſtit. de re aliena facta, abundè diſputat pro utraq;
pro Carleval. *de judiciis, tom.* 1. *lib.*1. *tit.*3. *diſput.*23.
*ex n.*29. *cum multis ſeqq.* & ſignanter *ex n.*31.& negati-
vè reſolvit, ut hypotheca impoſita ſuper bonis feudali-
bus, vel emphyteuticis cum expreſſo aſſenſu domini
extinguatur, extincto feudo, & emphyteuſi, ita ut bo-
na ad dominum libera devolvantur, contendens *l. ve-
ctigali, ff. de pignorib.* procedere, etiam in conſtitutione
hypothecæ interveniat aſſenſus directi domini; pro ſua
opinione *n.* 39. alios quam plurimos Doctores alle-
gat, qui tamen non loquuntur, quando intervenit aſ-
ſenſus, ſed in nudis terminis, *d. lex vectigali.*

Contrariam ſententiam viriliter tuentur Bart. *in l.* 94
in diem, 9. *n.*2. *ff. de aqua pluvia arcenda*; & ibi etiam
Cumanus *n.*1. quia dominus per conſenſum appoſitum
dum feudatarius, vel emphyteuticarius obligat ſuo
creditori bona emphyteutica, & feudataria; ſibi præju-
dicat, atque ideo hypothecam per devolutionem ad do-
minum contingentem non extingui, ſed durare, &
tranſire ad dominum cum bonis devolutis, tuentur hanc 95
opinionem Iſernia ipſe *in d. c.* 1. *§. quid ergo in fin. & in
c. Imperialem, num.*11. *de prohib. feudi alien. per Fed.* Boë-
rius *deciſ.* 181 *num.* 4. *&* 5. Marius Frecia *de ſubfeu-
dis, lib.* 2. *authorit.* 29. *n.*6. Harmant Piſtor. *lib.* 2. *qu.
juris qu.* 48. *ex n.*14. Scader. *de feudis*, *p.*8. *c.*4. *nu.* 34.
*fol.*50. *lit. L.* latiſſimè diſputat pro utraque parte, & re
ſolvit Andr. Fachin. *controverſ. lib.*7. *c.* 56. *per totum.*
Cardinal. Alexand. *in d. §. quid ergo num.* 2. Aſſlictus *n.*
3. Balzaranus *n.*21. Puteus *de reintegr feudor. cap.* 256.
*pone quod Vaſſall. num.*7. 8. *&* 12. Capicius *in inſtituta
feudal. tit. feudorum devolutio, §. hypotheca pag.* 159.
& in tit. feudorum execut. verſ. dominus mortuo, pag.
197. & Roſental. *de feudis, c.*9. *membr.*1. *concl.*18. *n.*1.
& eſt text. *in c.*1. *§. ſi clientulus de alienatione feud.* quæ
opinio probabilior, & communior eſt.

CAPUT IV.

Bona majoratûs ex facultate regia creditoribus hypothecata, an abſque nova facultate in concurſus judicio ſubhaſtari valeant.

Et an ſemel ita diſtracta poſſint per bonorum liberorum ſupervenientiam recuperari, ac venditionem reſcindi.

Et quid ſi tempore ſubhaſtationis, revera libera bona aderant, quæ tamen poſtmodum reperta fuere; an poſſeſſor majoratûs poſſit illa ſemel diſtracta vendicare.

Et an caput majoratûs ſubhaſtari poſſit per judicium concurſus.

SUMMARIUM.

1 *Majoratus bona, quæ præcedente facultate regia, fuere hypothecata, ſi in concurſu pro ſolvendis credi-*

creditoribus diſtrahantur, in publica ſubhaſtatione diſtrahi debent.

Bona ipſa majoratus, ſi redditus non ſufficiunt ad ſolutionem, quotidie diſtrahi jubentur. ibid.

2 *Alienatio, quæ ad judicis decretum requiritur omnino in publica ſubhaſtatione eſt facienda.*

3 *Bona abſentis, fiſci, minoris, reipublicæ & quæ in executionem rei judicatæ venduntur, ſubhaſtationem publicam requirunt.*

4 *Idem in Judicio concurſus ſcrutatur.*

5 *Subhaſtatio bonorum majoratûs non requirit novam facultatem, ſed ſufficit, quæ præceſſit ad pignorandum, & hypothecandum.*

6 *Idem ſervatur in omnibus caſibus, in quibus ad pignorationem, & alienationem aſſenſus regius requiritur.*

7 *L. ſi pupillorum. 7. §. ſi pupillus ff. de rebus eorum.*

8 *Ad venditionem bonorum Eccleſiæ, Civitatis, & aliorum, quæ facultate regia fuerunt hypothecata, non requiritur nova ſolemnitas.*

9 *Idem in fiſci rebus ſervatur.*

10 *Aſſenſus domini adhibitus in datione rei feudalis in dotem data operatur, ut ad translationem dominii ſoluto matrimonio novus non requiratur aſſenſus.*

11 *Aſſenſus regius requiſitus in compromiſſa rei feudalis, novus in feudo non requiritur.*

12 *Aſſenſus regius ſi præceſſit in obligandis rebus feudalibus, alius novus non requiritur in bonis diſtrahendis pro executione.*

13 *Aſſenſus Regius Epiſcopi, aut Judicis licentia in bonis alienari prohibitis, aufert impedimentum juris, vel hominis, & res permanet libera.*

14 *Res, quæ ſemel prohibitionem evaſit, ſemper permanet libera.*

15 *Res natura ſemel alterata, ſemper remanet alterata.*

16 *Majoratus bona per facultatem regiam alienari, aut hypothecari permiſſa remanent deinceps libera.*

17 *Solemnitas, conſenſus, ſeu authoritas requiſita ad actum ſi ſit ſemel adhibita, alia nova non requiritur in exequutione actûs.*

18 *Actus novus non dicitur, qui ſit pro executione antiqui.*

19 *Conſenſus patroni adhibitus in conſtitutione penſionis ſuper beneficio cum facultate transferendi, aliàs non requiritur in translatione.*

20 23. & 44. *Ad diſtractionem bonorum majoratus ex facultate data ad hypothecandum deveniri nequit, niſi bonis liberis deficientibus.*

21 *Facultas, ad obligandum bona majoratus conceſſa ſemper intelligitur, bonis liberis deficientibus, etiamſi in ea non exprimatur.*

22 *Majoratus obligatus quaſi fidejuſſor indemnitatis reputatur.*

23 & ſeqq. *Majoratus bonis ex facultate regia in concurſu diſtractis ſi poſtea ille, qui facultatem obtinuit, bona libera acquirat, ſucceſſor non poteſt diſtractionem retractare.*

25 *Alienatio ſemel perfecta ad novam ſupervenientem cauſam non debet retractari.*

26 & ſeqq. & n. 51. *Regula factum legitimè, de regul. jur. lib. 6. explicatur.*

27 *Gloſſæ doctrina adducitur.*

28 *Dos ſemel legitimè detracta, & reſtituta ex fideicommiſſo non venit reſtituenda in reſtitutione fideicommiſſi poſtea facta.*

29. & 38. *Dos ſemel uxori propter viri inopiam reſtituta non eſt iterum viro reſtituenda, etiamſi dives fiat.*

30 *Uxori quarta Auth. ſemel, C. unde vir. & uxor ſemel ob paupertatem aſſignata non aufertur, ſi poſtea dives efficiatur.*

31 *Mater ad ſecundas nuptias tranſiens, ſi petat tutelam, & detur, licet poſtea pœniteat, reaſſumere tutelam non poteſt.*

32 *Mater per ſola ſponſalia non amittit tutelam.*

33 & 34. *Etiamſi maritus ſecundus moriatur, mater non reaſſumit tutelam.*

35 *Idem judicatur de editione liberorum, ac de tutela.*

36 *Uxor, cui legatur ſub conditione ſi caſtè vivat, an ſemel legatum oblatum recuperet, ſi caſtè poſtea vivat.*

Legatum relictum ſub conditione, ſi alicui nubat, amittit alteri nubendo, etiamſi vidua effecta conditioni pareat, ibid.

37 *Dote uxoris per rem judicatam in tuto poſita ob paupertatem viri, res judicata non retractatur, etiamſi dives vir efficiatur.*

38 *Actus ſemel conſummatus, & perfectus non retractatur, etiamſi caſus veniat, à quo initium ſumere non potuit.*

39 *Quæ ſemel legitimè conſtituta ſunt, durant, licet caſus ſuperveniat, à quo initium ſumere non potuit.*

40 *Res ſemel effecta alienabilis, ſemper remanet talis.*

41 *Poſſeſſor majoratûs, ejuſque hæredes an teneantur ex bonis liberis poſtea acquiſitis ſatisfacere majoratui bona alienata ex regia facultate.*

42 *Diſtractione facta bonorum majoratus ex regia facultate, ſi appareat eo tempore poſſeſſorem habuiſſe bona libera, an ſucceſſor poſſit alienationem reſcindere.*

43 & ſeqq. *Negativa ſententia proponitur; contraria verior.*

45 *Idem eſt non eſſe, vel non apparere.*

46 *Idem eſt non eſſe, & non poſſe probari.*

47 *Majoratûs bonorum diſtractio ex facultate regia ſubjecta remanet reſciſſioni: quoties bona libera tunc exiſtentia, poſtea manifeſtantur.*

48 *Hypotheca non contrahitur in bonis majoratûs, niſi liberis deficientibus.*

49 *Majoratus bona libera remanent ab hypotheca, quoties libera adſunt.*

50 *Majoratûs bona, ut indebitè alienata repeti poſſunt condictione ſine cauſa, vel indebiti, deſignatis bonis liberis tunc extantibus.*

51 *Regula factum legitimè, de reg. juris in 6. interpretatur.*

52 *Quod contingit ex cauſa præterita, ad cauſam præteritam refertur.*

Actu dependente à præcedenti, præcedens actus attenditur. ibid.

53 *Cauſa remota attenditur, potiùs quàm propinqua, quando ab ea dependet jus actûs propinquioris.*

54 *Jus, quod omnino non eſt extinctum, ſed eliſum, & diminutum, durat in eſſentia, licèt ceſſet in effectu.*

55 *Regula factum legitimè retractare non debet, licet caſus eveniat, à quo incipere non poteſt; fallit quando cauſa, ob quam factum eſt, devolvitur ad non cauſam.*

56 *Commodata re, aut depoſita, deperdita, & non apparente; ſi poſtea apparet res judicata reſcinditur, ex condictione ſine cauſa.*

57 *Exceptio dilatoria, quæ opponi poteſt poſt litem conteſtatam, quando reus jurat tunc, & non antea ad ſuam perveniſſe notitiam, rejicitur cum probationibus, ſi poſtea appareat, reum tunc notitiam illius habuiſſe.*

58 *Excuſſio bonorum ſemel facta præjudicat, & prodeſt aliis creditoribus in Judicio non ſtantibus.*

Excuſſionis ſententia non tranſit in rem judicatam, quominus tertius, & fidejuſſor poſſit poſtea oſtendere, bona debitoris adfuiſſe, ibid.

59 *Majoratus caput an alienari poſſit pro ſatisfactione creditorum.*

Negativa ſententia proponitur, ibid. verior, & contraria.

60 *Marchionatus, & Comitatus, quibus juriſdictio adhæret, pro executione capi nequeunt.*

In

61 *In facultate conceſſa creditoribus concurſus ad vendendum bona majoratus ſemper reſervatum manet caput majoratus.*

62 *Bona omnia ad ſtatum pertinentia ex facultate hypothecata alienationi, & ſubhaſtationi ſubjiciuntur, etiamſi in iis caput contineatur.*

63 *Facultas regia facit omnia bona majoratus libera.*

64 *Regiis litteris confidens decipi non debet.*

65 *Caput ſtatus, licet virtute facultatis ſit alienabile: non debet ab eo initium ſumere diſtractio, niſi deficientibus aliis bonis.*

66 *& 67. Expenduntur doctrinæ Molinæ & aliorum.*

68 *Jurisdictio poteſt capi in pignus pro executione, alienari, & in ſolidum dari.*

69 *Domus pretioſa, aut magni ædificii valor quomodo taxatur, remiſſivè.*

BOna majoratûs, quæ facultate regia fuere ætl
1 alieno hypothecata, ſi in judicio concurſus pro
ſatisfactione creditorum ſint diſtrahenda (prout quoti-
die diſtrahi mandantur quoties reditus majoratus non
ſufficiunt ad eorum integram ſolutionem) in publica
ſubhaſtatione diſtrahi, neceſſe eſſe firmarunt Lud. Mo-
lin. *lib. 4. cap. 3. num. 44. & 45.* ubi additionatores
allegant Pater Molina *diſput. 650. num. 5.* Puteus *dec.*
252. lib. 2. & Molina relato obiter ſequitur Mieres *de*
2 *majoratu 4. part. quæſt. 3. n. 17.* quia quotieſcumque ad
alicujus rei alienationem authoritas, ſeu decretum Ju-
dicis requiritur neceſſariò, res ea, non niſi in publica
ſubhaſtatione diſtrahi valet. Barr. *in l. citat num 3. ff. de*
public. & vectigal. Alberic. *in l. 1. §. etſi ſine, §. 1. ff. de*
minoribus. Bald. *in l. ordo, num. 4. C. de execut. rei judi-*
catæ. Platea *in l. ſi tempora, col. 1. C. de fide inſtrument.*
lib. 10. Afflictis *in conſtitut. Regni Siciliæ lib. 2. rubric.*
38. Pinellus qui hæc omnia refert *in l. 2. C. de reſcin-*
dend. vendit. 2. part. n. 45. cujus opinionem aſſerit com-
munem Emanuel Xuarez *in Theſauro recept. ſentent.*
verb. decretum ubi in alienatione, pag. 453. & ideo Lud.
Molina *d. cap. ſub num. 45.* firmat regulam univerſa-
liter veram ut omne illud quod ex Judicis decreto ven-
dendum eſt ſubhaſtatione requirit prout in bonis ab-
3 ſentis fiſci, minoris & Reip. & his bonis quæ in exe-
cutione rei judicatæ venduntur, & aliis ſimilibus; la-
tiùs proſequitur Molina loco citato, & quod ſubha-
ſtatio bonorum quæ capiuntur à Judice pro ſolven-
dis creditoribus requiratur, *l. ordo, C. de execut. rei*
judicatæ, & in bonis minorum Eccleſiæ civitatis
vel fiſci. Quorum bona prohibita ſunt, alienari ra-
tione publicæ utilitatis in quibus propterea requiri-
tur ſubhaſtatio, *l. 1. C. de prædiis decurio, lib. 10.*
& in authent. hic jus porrectum, C. de ſacroſ. Ec-
cleſ. Bald. *in dicta l. ordo.* Ubi quod etiam requiri-
tur quando venduntur bona abſentis per *l. fundus,*
ff. de reſcind. vendit. de quibus latè Fabianus de
Monte *de emptione & vendit. part. 5. princip.* Man-
guilius *de evict. quæſt. 45. ex num. 9. & ſeq. &*
quæſt. 44. num. 1. & hoc etiam procedit ex natura Judi-
4 cii concurſus, in quo bona debitoris communis non
aliter diſtrahi poſſunt, authoritate, & decreto Judicis
quàm in publica ſubhaſtatione, ut ex pecunia ex eis
redacta creditores gradatim ſatisfiant.

Sed an priùs ut ad hanc ſubhaſtationem, & vendi-
5 tionem bonorum majoratus deveniatur; nova requi-
ratur licentia, & facultas regia, communis eſt, &
omnium Doctorum concors ſententia, quod non ſit
neceſſaria, quia ſufficit quod à principio intervenerit
ad pignoranda pro aliquo debito, quo non ſoluto, &
pignore non luito, reſtitutionis, & ſolutionis tempore
adveniente, liberè poſſunt alienari, & diſtrahi pro
ſatisfactione creditorum abſque nova licentia, & re-
gia facultate probarunt in terminis bonorum majora-
tus Greg. Lopez *in l. 6. tit. 2. p. 6. in gloſſ. verbo, que la no*
pudieſſe vender, colum. 8. verſic. etſi data. Lud. Molina
de Hiſpan. primog. lib. 4. cap. 5. n. 1. 2. & 3. Mieres *de ma-*
joratu 4. part. quæſt. 3. ex num. 1. cum ſeq. Pater Molina
de juſtitia & jure, & tract. 2. diſp. 652. ex num. 1. Feli-
cian. de Solis *cenſib. lib. 2. qu. 21. num. 22.* additio ad
Molin. *dicto cap. 5. num. 1. fol. 284.* Hermoſilla *in l. 4. tit.*
5. p. 5. gloſ. 7. num. 33. tom. 2. fol. 34.

Quæ ſolutio procedit generaliter in omni caſu, & 6
materia; quibus requiritur ad pignorationem, & alie-
nationem aſſenſus regius, ſive domini, ſeu decretum
Judicis, ut ſi ſemel in pignoris conſtitutione intervenit,
poſtmodum adveniente tempore ſolutionis, & ſubha-
ſtationis non egeat creditor nova facultate, aſſenſu, aut 7
decreto, ut in minore eſt, text. expreſſus *in l. ſi pupill.*
7. §. ſi pupillus dedit res pignori permiſſu Prætoris, non-
nulla erit dubitatio an alienatio poſſit impediri, ſed di-
cendum eſt poſſe creditorem jus ſuum exequi, ff. de rebus
eorum. Bald. *ibi*, & Bart. *in Auth. hoc jus porrectum*
num. 21. C. ſacroſ. Eccleſ. idem Bald. *in l. Papinianus, §.*
ſed nec impuberes, ff. de inoffic. teſtam. Alexand. *conſ.*
189. n. 1. & 15. lib. 7. Decius *in l. ſingularia n. 10. ff. ſi cer-*
tum petat. ubi Cagnol. *n. 75.* Fabian. à Monte *de empt. &*
vendit. q. 5. princip. num. 98. Capicius *deciſ. 182. n. 10. &*
11. Neguſantius *de pignorib. 1. part. 6. membr. n. 15. am-*
pliat. 1. Simoncellus *de decretis, lib. 2. tit. 3. in ſpacio 4. n.*
36. Surd. *deciſ. 191. n. 18. & dec. 278. n. 4. & 5.* Pereira
de empt. & vendit. c. 8. n. 12. Caſtillo *controverſia lib. 4.*
c. 61. num. 25 Benchendor. *in addit. ad Seraph. de privil.*
juram. privil. 45. n. 2. Montan. *de tutel. & curat. cap. 33.*
n. 496. cum ſeqq. Hermoſilla *ubi ſuprà n. 32.* & probant
omnes alii Doctores paulò ante citati *num 5.*

Et in bonis Eccleſiæ, & civitatis quæ ſemel facul- 8
tate regia, aut authoritate Epiſcopi fuere hypothecata,
ut ad venditionem eorum nova non requiratur ſo-
lemnitas vel facultas, probarunt Hermoſilla ubi pro-
ximè *num. 33.* Felicianus *d. cap. 3. n. 20.* Mieres *d. q. 3. n. 2.*
Pereira *in l. ſi curatorem habens, C. de in integrum reſtit.*
in verb. contractum feciſtis, num. 42. Surdus *d. deciſ.*
278. num. 5. Menoch. *conſ. 110. num. 58. lib. 2.* & pluri-
mi alii ab iſtis citati.

Et in feudis, idem obſervant, innumerabiles penè 9
Doctores ſi ad obliganda bona feudalia intervenit aſ-
ſenſus Regis aut domini poſtmodum pro executione,
ſatisfactione creditorum in eorum diſtractione alius
novus non ſit neceſſarius aſſenſus. Molina *lib. 4. d. cap.*
5. n. 2. Mieres *4. part. d. cap. 3. n. 6. & ſeqq.* Surdus *conſ.*
30. in fin. German. Prior. *lib. 2. quæſt. 15. n. 19.* Nota-
rius *qu. 128. num. 3.* Scader. *de feudis, part. 8. cap. 4. qu. 7.*
num. 25. Scipio Rovitus *conſ. 21. nu. 12.* Imola & Ludov.
Roman. *in l. uſufructu, ff. ſol. matrim.* ubi quod aſſenſus 10
domini adhibitus in datione rei feudalis in dotem ma-
rito, operatur quod translatio dominii, qua fundata
eſt ſoluto matrimonio non requirat alium aſſenſum,
quos referens ſequitur Capicius *deciſ. 182. num. 11,*
& 12. de Afflict. *in c. Imperialem, in princ. verſ. duo-*
decimo, nota ex text. *ibi, n. 8. & 9.* de prohibita feudi
alienat. *& deciſ. 33. num. 19.* Molina *d. cap. 3. num. 2.*
Mareſcotus *variar. reſolut. lib. 2. cap. 91 num. fin.* probat
Iſernia, *in conſtitut. regni*, quod ſuper compromiſſo 11
de re feudali debet intervenire aſſenſus regius, & non
in laudo, quia laudum deſcendit ex compromiſſo, &
eſt executio compromiſſi; ſequitur plura adducens
Matthæus de Afflictis *deciſ. 285. num. 15. & 16.* idem
Afflictis *in conſtitut. Neapolit. lib. 3. rubric. 3. de revocat.*
alienat. num. 55. fol. 264. nam quando finis habet neceſ- 12
ſariam conſequentiam à principio; non finis, ſed prin-
cipium attenditur, Afflictis *deciſ. 210.* Mantitius *de re-*
ſtit. in integr. c. 196. col. fin. Pereira *in l. ſi curatorem ha-*
bens, verb. implorare, n. 50. Ponte *dec. 21. n. 19.* Ancha-
ran. *conſ. 128. n. 6. & 7. verſ. & per iſta non obſtant.* Tuſ-
chus *lit. P. concluſ. 703. n. 16. 17. & ſeqq.* Ant. Faber
in C. lib. 3. tit. 19. de inoffic. teſtam. definit. 23. n. 20. Sur-
dus *deciſ. 297. n. 12.* & per plures alios Amat. *variar. re-*
ſolut. tom. 2. reſol. 65, ex num. 8. vide plurimas elegantes
doctri-

Digitized by Google

doctrinas infrà *ex num.* 52. *cum ſeqq.* & *ſuprà* 1. *part.*
*cap.*7.*ex n.*79.*cum ſeqq.*& idem Afflictis 335. *num.* 19.
ubi dicit quod ſi in obligatione rei feudalis præceſſit
regius aſſenſus, judex poteſt liberè interponere ſecun-
dum decretum contra eadem bona feudalia,abſque alio
aſſenſu regio, & conſenſus regius præſtitus ſuper con-
tractu principali, trahitur ad omnia quæ ſunt neceſſaria
pro illius executione; reſolvit Amed. Aponte *in titul.*
11.*laudemiorum*,*q.*37.*col.*3.& 4. Frecia *in tract. de feu-*
dis,*lib.*2.*q.*11. & alii per Burſatum *conſ.*29.*n* 18. & *nu.*
30.*n.*26.& 29.Surd.*deciſ.*22.*num.*52.& 53. quos omnes
refert Mieres *d. quæſt.*3.*n.*67.& 68.

13 Et omnium ratio eſt evidens, quia per primum Re-
gis aſſenſum, & facultatem ſeu Judicis, aut Epiſcopi
licentiam, in bonis alienari prohibitis, ſublatum fuit
impedimentum juris vel hominis ad latè per Nos tra-
dita ſuprà 2.*p. cap* 9.10.& 11.& *c.*22.quo ſemel ſubla-
14 to res perpetuò remanet libera: quia res quæ ſemel
prohibitionem evaſit ſemper remanet libera; & res ef-
fecta alienabilis, perpetuò remanet alienabilis, *c.* 2. *de*
feudis. Pereira *de renovat. emphyteuſi*, *q.*11. *n.*30. Ce-
vallos *commun. quæſt.*897. Scaccia *de appellat. cap.*1.*q.*
17. *limitat.* 47. *membr.* 1. *num* 3. Gonzalez *ad reg.* 8.
*Cancellar. gloß.*6.*num.*194.Joan. Franciſco Leo *in The-*
ſauro fori Eccleſiaſt. 1.*p.cap.*15 *num.*3.Burſat.*conſ.*4. *nu.*
22. & *ſeq.* Menochius *de arbitrariis*, *quæſt.*54.*num.*24.
Peregrinus *deciſ.* 2. *num.*2.Fuſſar.*de ſubſtitution. q.*352.
num. 49. Surdus *conſ.* 105. *num.*12. Matienzo *in l.*11.
*tit.*6. *lib.* 5. *recopil. gloſſ.* 8. *num.* 2. & per plura jura,
& Doctores, Nos *in comment. de Regia protect.* 3.
15 *part. cap.* 4. *à num.* 55. & *ſeqq.* ubi etiam quod rei
ſemel alterata natura, ſemper remanet alterata, *in*
16 *tract. de ſupplicat. ad Sanctiſſ.* 2. *part. cap.* 19. *num.*
5. & 6. Maximè in majoratibus in quibus per facul-
tatem regiam bona alienari ſeu hypothecari præmiſſa
remanent libera; prout expreſsè recitant ſimiles om-
nes facultates, & adnotant Additionatores ad Molin.
in lib. 4. *cap.* 5. *num.* 1. poſt principium ex Molina *lib.*
4.*cap.*9.*num.* 38. alios plurimos adducimus ſuprà *hoc*
*tract.*2.*p.cap.*9.*num.*29.& *n.*60.

17 Et quia ſolemnitas conſensûs ſeu authoritas requiſita
ad actum ſi in eo fuit adhibita; alia nova non requiri-
tur in executione, & complemento ipſius actus, quod
in actionibus judicialibus, & extrajudicialibus varias
& ſingulares doctrinas congerit Pereira *de empt.* &
*vend.cap.*8.*à num.*10.*cum ſeqq.* & ſurſum Surdus *deciſ.*
18 34.*ex num.*43.*cum ſeqq.*quia non dicitur novus actus il-
le qui fit pro executione antiqui,plurimas cumulat doc-
trinas Surdus *conſ.*385.*à n.*23.*cum ſeqq.lib.*3.

19 Prout ſi in conſtitutione penſionis ſuper beneficio
juris patronatus laicalis cum facultate transferendi
fuit adhibitus conſenſus patroni, poſtmodum penſio-
narius penſionis translatione non eget novo patroni
conſenſu. Barboſa *de Jure Eccleſ. lib.* 3. *tit. de penſio-*
nibus, *cap.*11 *à n.*103.ubi alios allegat.

Hæc tamen noſtra firmiſſima reſolutio, ut bona ma-
joratus ſemel hypothecata ex facultate Regia, liberè
abſque alia nova diſtrahi poſſint; in concurſus Judicio
20 pro ſatisfactione creditorum uno modo limitabis, ut
ad eorum diſtractionem devenire non debeas niſi in
ſubſidium nempe bonis liberis ejus poſſeſſoris qui ob-
21 tinuit facultatem, & ad hypothecam pervenit deficien-
tibus, nam quemadmodum obligatio bonorum majo-
ratus bonis exiſtentibus liberis non ſubſiſtat, eo quòd
per facultatem ad obliganda conceſſa expreſſa dicatur,
quod prius obligentur bona libera, ita ut bona majo-
ratus in ſubſidium deficientibus liberis non aliter
intelligantur hypothecata, etiamſi in facultate id ex-
preſsè non dicatur, tacitè ſubintelligitur, & ma-
joratus quaſi fidejuſſor indemnitatis, & ſubſidia-
22 rius reputatur, prout latiſſimè ſuprà 2. *p. c.* 5. *ex*
num. 16. *cum multis ſeqq. verſ. contrariam tamen,imò*
creditores, &c.

Pariformiter denegatur diſtractio bonorum majora- 23
tus ex facultate regia hypothecæ ſubjugatorum bonis
liberis exiſtentibus, & niſi præcedente eorum excuſ-
ſione probant Molin. *lib.* 4. *c.* 6. *n.* 15. & 19. & *lib.* 1.
cap. 10. *n.*4. P.Molin. *tr.*2. *diſp.*953. *ex n.*1.Menochius
*lib.*4.*præſumpt.*189.*n.*9.Cancer.*variar.reſol.part.*1. *cap.*
9. *n.* 109. Oliver.Beltramin.*in annot.ad Alex.Ludovic.*
deciſ. 299. Vincent. ab Aona *allegat.* 115. Camil. de
Curte *in diverſ. juris feud. cap.*5. *n.*91. *fol.* 224. addit.
ad Molin. *lib.* 4. *c.* 7. *n.*1. qui loquuntur etiam in feu-
dalibus, innumerabiles penè DD. congeſſimus, ſuprà
2. *p. d. c.* 5. *ex d. n.* 16. *cum ſeqq.*

Ex hac limitatione duæ reſultant difficultates diſſol- 24
vendæ, prima an poſtquam bona majoratus diſtracta
fuere per ſubhaſtationem in judicio creditorum ſuper-
veniant bona libera ejus qui debita contraxit, & fa-
cultatem à rege impetravit, eo quod alia bona libera
acquiſivit, an reſcindi poterit diſtractio præcedens, &
bona ſic ſubhaſtata recuperare, & vendicare valeat ſuc-
ceſſor in majoratu, ita ut diſtractio præcedens retracte-
tur? Hanc quæſtionem eleganter tetigit doctiſſimus
Lud.Molina *de primog. lib.* 4. *cap.* 7. *ex n.* 13. & *ſeqq.*
quam juridicè reſolvit, & firmat alienationem majora-
tus ſemel juſtè, & legitimè factam non eſſe renovan-
dam etiamſi poſtmodum bona libera ab alienante ac-
quiſita fuerint; movetur ex eo quòd alienatio perfec-
ta atque conſummata fuit à principio, atque ideo ex
defectu cauſæ ob novæ ſupervenientiam retractari non 25
debet ex regula factum legitimè *de reg. juris in* 6. quod
in actu ſemel perfecto, & conſummato vera eſſe pro- 26
fitetur, ſicque jura contraria conciliari affirmat, nem-
pe *l. fin. in princip. C. unde liber. l. qui res*, *§. arcam*
cum ſimilibus, *ff. de ſolutionibus*, ex Tiraquell. qui
plura affert *in tract. de cauſa ceſſante limitat.* 12. *nu.*1.
cum ſeqq.

Et allegat in terminis gloſſ. ſingularem, & commu 27
niter ſequutam ab ſcribentibus *in Authent res quæ l.*
comm. de legat. verbo obligationem, dum inquit, *Quod*
ſi dos, pro qua aſſignanda fuere alienata bona fideicom- 28
miſſi, reſtituta fuerit ex ſuis ante fideicommiſſi reſtitut.
non venit ipſa dos in reſtitutione fideicommiſſi, à quo
ſemel legitimè detracta fuit, ubi Paul. *num.* 5. *quod &*
ipſum comprobari, dicit *ex gloſſ.* communiter approbata
in l. ubi adhuc, *verbo abutatur*, *C. de jure dot.* quod
uxori ſit ſemel dos reſtituta, propter inopiam viri, iſti 29
non erit iterum reſtituenda, etiamſi vir ipſe ex poſt
facto dives efficiatur ſimul deciſ. doctrina compro-
bat *in Auth. præterea*, *num.* 23. *c. unde vir & uxor*;
quod ſi uxori quarta, de qua *in d. Authent.* ſemel ob 30
paupertatem aſſignata fuit, non ſit ſibi ferenda,etiamſi
ex poſt facto dives efficiatur; quod etiam reperit idem
Decius *in conſ.* 24. *num.* 2. & *ſeqq.* ſequutus à Tiraqu.
de cauſa ceſſante, *limitat.* 4. *num.*2. adde Fontanellam
de pactis nupt. tom. 2. *clauſul.* 5.*gloſſ.*8.*p.*8. *ex num.* 1.
quod quidem fundamentum aliis variis, & ſingularibus
ſimilibus exornare libet, nam mater tranſiens ad ſe-
cundas nuptias ſi petat tutorem prout tenetur,& detur, 31
licèt poſtea pœniteat, non poteſt reaſſumere tutelam
ſemel legitimè dimiſſam, & à ſe renunciatam. Gra-
tianus *diſcept.* 219. *num.*13. *tom.*2. (ubi etiam *de limi-*
tationibus) Spino *de teſtament.gloſſ.*29.*princip. num.*11.
Gomez *in l.*50.*Tauri n.* 35. & quid ſi per ſola ſponſa- 32
lia amittat tutelam, negativè reſolvit poſt Gutierrez,
& alios Sanch. *de matrimon. lib.* 7. *diſp.*88.*nu.* 5. & *per*
tot. de hac materia,) & idem procedere etiamſi mari- 33
tus ſecundus moriatur, ut nec tunc uxor recuperet
tutelam. Spino *ubi proximè ex nu.* 9. vide tamen
Gratianum *diſp.* 5. *p.* 1. *ex nu.* 34. & de uxore, & de
his omnibus abundè per Amat. *reſol.* 24. *ex num.* 10.
cum ſeqq. Ubi poſt innumerabiles Doctores diſtinguit 34
inter rem integram, & non integram, ſcilicet ante-
quam datus ſit tutor vel poſtquam fuit datus, quem
omnino videbis. Et idem judicandum de educatione 35
filio-

Digitized by Google

filiorum, quod de tutela. Vide Paulum Montanum *de tutelis*, *cap.25. n 81. & Taur. & à n.74. cum ſeqq.* conducit Guttierrez *de tutelis*, *cap. 2. n.6.* Vide Cabedum *deciſ.99. num.8. & 10.* latè Sanchez *de matrim. lib. 7. diſp.88. & num.16. & ſeqq.* Maſtrillus *deciſ. 230.* Leo
36 *deciſ. 211. lib. 2.* idem de uxore cui legatur ſub conditione ſi castè vixerit, an ſemel ablatum legatum recuperet ſi poſtea castè vivat. Vide Sanchez *ubi proximè diſput. 91. ex n.31. cum ſeqq.* & idem de ea cui legatur ſub conditione ſi alicui nubat, quæ non nubit, ſed alteri; ut poſtea vidua facta, licèt velit illi nubere, & parere conditioni, non auditur, nec recuperat legatum, Molinus *de ritu nuptiarum*, *lib.3. c. 29. num.83.* Caſtillo *controverſ. tom.6. cap.127. num.25. ad fin.* & iterum *n. 58. ad fin.* & ſimiliter idem dicendum quando
37 dos uxoris per rem judicatam poſita eſt in tuto ob paupertatem viri, etſi iſte poſtea efficiatur dives, non ideo res judicata retractabitur, nec dos viro reſtituitur invitos Doctores refert, & ſequitur Surd. *in conſ. 435. à num. 6.* ubi reddit rationem, & fundamenta *tom. 3.*

38 Et horum omnium una eſt ratio, quia ubi actus eſt jam conſummatus, & legitimè factus; caſus ſuperveniens non vitiat, quæ namque ſemel utiliter, & legitimè conſtituta ſunt, durant, licèt caſus evenerit à quo initium habere non potuerint prout apertè di-
39 citur *in plurib. penult. §. etſi placet*, ubi Bartol. & alii, *ff. de verborum obligat.* Petrus de Bellaper. & Bald. *in 2. lectur. in l. patre furioſo per textum*, ibi, *ff. de his qui ſunt ſui vel alien. juris.* Bartol. *in l. ex facto in princip. col.2. verſ. ult. hac lex*, *ff. de vulgar. & pupillari*, de quo latè per Dinum *in regula factum legitimè, retractari non debet, licèt caſus poſtea evenerit, à quo non poſſit inchoari*, & Decius *in l. non eſt novum per text. ibi*, *ff. eod. tit.* latiſſimè Tiraquell. *in tr. de cauſa ceſſante limitat.12. per totam*, præcipuè *nu. 15.* Molina *dicto lib. 4. cap.7. n.13. in princip.* nos *in noſtris comment. de ſupplic. ad ſanct. 2. p. c.19. n. 8. l. non enim, ff. de ultim. atque princ.* Joan. Baptiſta Coſta *de juris & facti ignor. inſpect. 46.* Surdus *conſil.115. n.11.*

40 Pro ſecundo fundamento dicit Molina *d. c.7. nu. 16. dict. n. 13.* comprobari ſuam reſolutionem ex eo quod res ſemel effecta alienabilis ſemper remanet alienabilis *ex l. paterfamilias, § quidecem, ff. de leg.3.* quam regulam plurimis exornavimus ſuperius *n. 12. & ſeqq. verſ. & omnium ratio eſt evidens*, &c. Et opinionem hanc Molina deduxit ex iis quæ in terminis reſolvit Gregor. Lopez *in lib. 10. tit. 26. part.4. verb.* vendiendo *col. 6.* & iterum *in l.6. tit. 11. part.6. in gloſſ. verb.* que la no pudieſſe vender, *col. 7. verſ. quid autem ſi Rex.* Pater Molina *diſp.658. n.5.* Peregrinus *de fideicommiſſis art.41. n.24.* Avendan. *de cenſib. cap.65. ex n.1. & n.7.* Martha *de ſucceſſ. legal. 4. part. quæſt.21. n.10. & 11. tom 2.* Additionatores ad Molinam *dicto lib.4. cap.7. ad n.13.*

41 Sed an hoc caſu poſſeſſor ipſe majoratus, vel ejus hæredes teneantur ex illis bonis liberis noviter acquiſitis ſatisfacere majoratui, vel aliam rem æquivalentem rei majoratus alienatæ ipſi majoratui ſatisfacere agit, & diſtinguit ipſe Molina *ubi proximè n.16.* & Additionatores ibidem latè agunt plures Doctores videndi.

42 Major tamen difficultas verſatur, quando poſt factam diſtractionem bonorum majoratûs pro ſatisfaciendis creditoribus ex facultate regia concurrentibus, appareat bona libera eo tempore habuiſſe, vel reliquiſſe poſſeſſorem, qui obtinuit facultatem ad hypothecandum, an ſucceſſor, & poſſeſſor poterit vendicando bona jam
43 alienata ſui majoratûs reſcindere venditionem jam factam; in qua idem dicendum videbatur quod in proximè præcedenti dubio, ut propter bona libera poſtea reperta penes alienantem, vel ejus hæredem, non reſcindatur ſubhaſtatio, & diſtractio præcedens ac ſemel legitimè facta; ad quod trahi poſſunt ea omnia quæ hactenus diximus *ex num. 24. cum ſeqq. verſic. ex hac limitatione*, &c.

Deinde quoniam etſi ut teneat bonorum majoratus 44
diſtractio debeant deficere bona libera, & ad hoc præcedere diſcuſſio bonorum liberorum ad latè per nos tradita *ſuprà ex n.20. cum ſeq. verſic. hac tamen firmiſſima reſolutio*; tamen ſi diſcuſſio præceſſit, & non apparuere bona libera, nec fuere reperta, legitimè ſubſequuta dicitur diſtractio bonorum majoratus, quoniam 45
idem eſt, non eſſe, vel non apparere, vel non reperiri, atque idem eſt judicium, *leg. cum unus, § fin. ff. de bon. auth. judic. poſſiden l. duo ſunt Titii. ff. de teſtament. tutela, leg. in leg. 77. ff. de contrah. emptione, leg cum res, § itaque, ff. de legat.1.* Bald. per *l. cum ita, §. ſpecies, ff. de legat.2.* Surdus *deciſ.149. n.2. & deciſ.106. n.13. & conſil.377.* Farinacius *deciſ.167. n.35. tom. 2. p. 2.* Camil. Gallinetus *de verb. ſignific. lib.4. c.13. n. 13.* Mangil. *de imputationibus, q. 82. n.8.* & non eſſe, & non 46
poſſe probari, idem ſunt, Surdus *d. deciſ.149. n.2.* ergo licet bona libera revera adeſſent tempore diſtractionis bonorum majoratus; ſi tamen facta diſcuſſione non apparuerunt, nec fuerunt reperta, legitimè diſtractio illorum facta dicitur, & per conſequens, etſi poſtmodum appareant, jam reſcindere poterunt.

Sed contraria ſententia in difficultate propoſita verior mihi videtur, ut quoties bona majoratus in concur- 47
ſu diſtrahantur, eo quod bona libera non fuere reperta etiam facta diſcuſſione, cùm tamen revera fuerint eo tempore, ſemper diſtractio præcedens ſubjecta remanet reſciſſioni, quoties bona libera tunc exiſtentia poſtmodum manifeſtentur, & per poſſeſſorem majoratus verè indicentur; moveor quia in bonis majora- 48
tus non contrahitur hypotheca, niſi in ſubſidium bonis liberis deficientibus, & ideo donec hæc verè adſint, 49
illa non obligata, ſed omnino libera judicantur à nexibus hypothecæ. Latiſſimè Molina *lib.4. cap.1. ex n.17. & ſeqq.* & plurimis aliis locis quorum meminimus, & latiſſimè exornavimus *ſuprà 2. part. cap. 5. per totum*, & ſignanter *ex n 15. cum multis ſeqq. verſ. contraria tamen*, &c. Et ideo bona majoratûs interim indebitè alie- 50
nata dicentur, & ex conditione ſine cauſa, vel indebiti vindicari poſſunt à ſucceſſore, deſignatis bonis liberis tunc exiſtentibus.

Nec obſtat quòd regula exornata ſuperiùs factum 51
legitimè retractari non debere, licèt caſus poſtea evenerit à quo incipere non poteſt, quia Molina, & cæteri Doctores illum ſequentes procedunt, quando caſus ſuperveniens ita ſubvenit, ut omnino independens ſit à cauſa de præterito, (prout ſtatim dicemus) ſed poſtmodum noviter ſupervenit, quando ſcilicet tempore diſtractionis, & ſubhaſtationis bonorum majoratus nulla revera bona libera exiſtebant, ſed poſtmodum ſubhaſtatione, & diſtractione perfecta, acquiſita noviter fuerunt ab ipſo poſſeſſore alienante, & facultatem impetrante, quo caſu clarè loquuntur Molina, & cæteri Doctores, in difficultate antecedenti allegati *ex num. 24. cum ſeqq. verſic. ex hac limitatione dua reſultant*, &c.

At quando bona majoratus alienata fuerunt ſub hoc 52
ſuppoſito, quòd bona libera deficiant cum revera exiſtant, diverſa ratio verſatur, quia ſi bona libera poſtea reperiantur tunc exiſtentia, non poteſt dici novus caſus ſuperveniens, ſed antiquus, & præcedens alienationem, & ab eo trahens dependentiam, qui ad illam priorem cauſam debet habere reſpectum, illud etenim quod nunc contingit ex cauſa præterita, ad tempus cauſæ primæ, & præteritæ referri omnino debet, *l. in oratione in princip. §. Imperator, ff. ad legem falcidiam, leg. Pomponius 2. ff. de negotiis geſtis, leg. alienationes, ff. familiæ erciſcundæ*, plura exempla reddit Rodriguez *de annuis redditibus, lib. 2. quæſt. 17. num. 25. per totum*, & multa per Lancellotum *de attentatis 2. p. cap.4. n.4.*

Digitized by Google

num. 4. *cum ſeqq.* Giurba *deciſ.* 69. *num.* 7. ubi dicit, quod quando actus dependet à præcedenti, præcedens actus attenditur *ex l.* 2. *§. fin. autem, ff. de minoribus.* Crotus *in l. filiusfam. §. divinum*, 76. *ff. de legat.* 1. &

53 quia cauſa remota attenditur potius quàm propinqua, & ſecundum illam debet judicari actus, quando ab ea dependet jus actus propinquioris, allegat *l. ex placito, C. de rerum permutat.* cum aliis à Grammato *in rubric. de rerum permutat. n.* 68. *lib.* 6. origo namque rei ſemper attenditur *leg. nam origo, ff. quod vi aut clam, filiusfamilias, verſ. origo enim, ff. ad Macedon. l. clam poſſidere in princip. ff. de acquirenda poſſeſſ. leg.* 2. *§. parvique refert, ff. de privileg. creditorum, leg.* 1. *id quod* 34. *ff. de donat. l. quod ſi maritus, ff. de conſtit. pecunia, l. ſi hæres, ff. de actionibus empt. l.* 3. *cap. ad Macedon. leg. ſequitur, §. ex aliena, ff. de uſucap. l. & qui originem* 3. *ff. de muneribus, & honoribus, l. incola* 29. *ff. ad municipalem, l. Senatores* 11. *de Senatoribus, cap. cum nullus de tempor. ordinan. lib.* 6. Gratianus *diſceptat forenſ. tom.* 4. *cap.* 749. *n.* 16. pleniſſimè Caſtillo *controverſ. tom.* 6. *c.* 155. *per tot.* Ergo ſi ad illud prius tempus, à quo cauſatur, debet nova repetitio bonorum referri, omnino debet influere in ſubhaſtatione, ut reddatur inutilis, & inefficax.

54 Quibus conſtat, quod quando jus non eſt omnino extinctum, ſed eliſum, & diminutum durat in eſſentia, licet eſſet in effectu, unde cum in eo adhuc ſint reliquiæ, facile ſit reductio ad illud. Bald. *in Authent. quas actiones, num.* 5. *in fin. C. de Sacroſ. Eccleſ.* ſecus quando omnino jus fuit extinctum, prout hanc diſtinctionem ex aliis latè probat Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 7. *ex n.* 30.

55 Comprobatur deinceps, quoniam illa regula facta legitimè retractari non debet, licet caſus poſtea evenerit, à quo principium aſſumere non poteſt, fallit quando cauſa, ob quam factum eſt, devolvitur ad non cauſam, ut per textum ſingularem ad propoſitum *in l. ſi falſo, ff. de conditione ſine cauſa, & l. in commodato*, 9. *fin. ff. commodati, l. ſi ſine ff. rem ratam haberi*, probat Surdus *conſ.* 125. *n.* 55. *&* 56. ſequitur Alvar. Velaſco *in axiomat. lit. E. n.* 95. ergo ſi ob cauſam deficientium, vel non apparentium bonorum liberorum bona majoratus fuere alienata, repertis poſtea bonis tunc temporis exiſtentibus illorum alienatio ad non cauſam redacta, reſcindi debet.

56 Et in terminis rei judicatæ pro re commodata, vel depoſita deperdita, & non apparente, ut ſi poſtmodum res apparuerit, & fuerit reperta res judicata reſcindatur conditione ſine cauſa, quia ceſſat ceſſante cauſa ob quam lata fuit, quamplurima jura, & DD. congeſſimus *ſuprà hac* 3. *p. cap.* 1. *ex n.* 135. *cum multis ſeqq. verſ. deinde probatur, quia res judicata ex qua quis ſolvit*, &c. Et de ſuppoſito ſententiæ quod poſtmodum apparet falſum, plura cumulavimus ibidem *ex n.* 88. *cum ſeqq. verſicul. ſecundo hoc pars fulcitur*, &c. Quæ omnino hanc reſolutionem mirabiliter comprobant, & omnino vide *ex num.* 87. *cum ſeqq. verſ. tertius effectus ſit propter cauſam ceſſantem*, &c. Ubi abundè quando cauſa ſententiæ reducitur poſtmodum ad non cauſam.

57 Facit deinde doctrina Paul. de Caſtro *in l. ſi cum patruo, C. communia utriuſque judicii.* Socinus *conſil.* 194. incipit eleganter, & ſubtiliter *col.* 1. Greg. Lopez *in l.* 9. *tit.* 3. *p.* 3. *gloſſ.* 4. *verb. no deve ſer oydo*, dicentes quod reus jurans exceptionem dilatoriam ad ſuam notitiam perveniſſe, auditur opponendo poſt litis conteſtationem, ſi tamen poſtmodum appareat reum habuiſſe notitiam illius exceptionis, erunt irritæ probationes receptæ ſuper tali exceptione ad quam fuit admiſſus ſub illo ſuppoſito quod de novo ad ſuam notitiam pervenerat, cum detegatur falſum fuiſſe juratum.

53 Nec obſtat excuſſio præcedens ex qua non adeſſe bona libera declaratur, ut ad bona majoratus perveniatur, cui ſtatuatur, quia idem eſt non eſſe, & non apparere; quoniam reſpondetur præfatæ excuſſioni ſtandum eſſe omnino interim, dum bona libera non ſint manifeſta, nam excuſſio legitimè facta declarata præjudicat omnibus, & prodeſt aliis creditoribus in illo judicio non ſtantibus, at hæc ſententia nunquam tranſit in rem judicatam quod minus fidejuſſor, vel tertius quilibet rei hypothecatæ poſſeſſor, vel creditor poſſit condemnatus eam impugnare, docendo, & apertè indicando bona debitoris ſtare, & apparere, ita ut res illa judicata ſuper excuſſione legitimè facta tantum duret quantum non docetur bona ſtare. At quando fuerint reperta, ſemper retractatur ob cauſam ceſſantem, mirabiles doctrinas in iis terminis congeſſimus omnino videndas *ſuprà* 1. *p. cap.* 25. *ex num.* 29. *cum ſeqq. verſic. hinc eſt, quod res judicata non facit jus*, &c. nec non alias ſingulares videndas 1. *p. cap.* 23. *ad fin. ex nu.* 92. *verſic. unum notabilem in materia diſcuſſionis non omittam*, &c. Ex quibus videtur noſtra opinio probabilior, ut ad bona majoratus alienata ob non reperta bona libera per excuſſionem tunc factam jus habeat poſſeſſor, & ſucceſſor majoratus, quoties manifeſtè, & ſine controverſia monſtraverit bona libera tunc, & nunc adeſſe libera tamen ab omni alia obligatione, & hypotheca anteriori, juxta Molinam *lib.* 4. *cap.* 7. *ſub n.* 8.

Sed an caput majoratus alienari poſſit pro ſatisfaciendis creditoribus, videtur dicendum quod non ex iis, quæ poſt Bald. aſſerit Parlador. *lib.* 2. *rerum quotid. cap. fin* 5. *p.* §. 3. quod quando juriſdictio alicui principatui adhæret putà Ducatui, Marchionatui, aut Comitatui, ut hæc pro executione capi non poſſunt, quia ſi magnati ſuæ ditionis juriſdictionem tollas, totum eum exauthorabis honore, titulo quatenus Dux erit, aut Marchio non erit, & ideo quando in tribunalibus conceditur facultas creditoribus in concurſu adſtantibus, ut jure ſuo uti valeant, & poſſint vendere bona majoratus; ſemper reſervatur caput ipſius, & ita ſimiliter vidi practicatum in conſilio ſupremo in Marchionatu de Aunon, cujus bona omnia ſubhaſtanda pro ſatisfactione creditorum concurrentium juſſi, dempta, & ſpecificè excepta juriſdictione dicti oppidi de Aunon. 59 60 61

Sed revera contrarium verius eſt, nam ex quo bona omnia ad ſtatutum pertinentia fuerunt facultate regia hypothecæ ſubjecta, cujus intuitu creditores contraxerunt aliàs non contracturi, alienationi, & ſubhaſtationi ſubjecta ſunt abſque aliquo juris vel hominis impedimento, cum facultas regia ea fecerit omnia libera, & redacta ad ſtatum libertatis priſtinæ, ut ſuperius annotavimus, nulla adeſt ratio quantumcumque apparens, quin regiæ facultati ſubjiciatur, & cedat, nec aliqua bona reſervari poſſint in grave damnum contrahentium ſub fide Regis, nemo enim literis Principis confidens, & contrahens decipi debet, quamplurima jura, & DD. adduximus in Commentar. *de ſupplicat. ad ſanctiſſ.* 2. *p. cap.* 20. *ex n.* 59. *cum ſeqq.* Benè verum eſt, quod licet alienabile ſit caput ſtatus, aut majoratus, non tamen ſit ab eo incipiendum, ſed ab aliis rebus minus præjudicialibus ſtatui, & non tam pretioſis, niſi demum in ſubſidium, & aliis non ſufficientibus, & hoc eſt quod in tribunalibus ſemper attenditur, ut à principio excipiatur caput ſtatus, & juriſdictio ejuſdem capitis, quando jubentur diſtrahi ejus bona, non tamen in totum, & in perpetuum negatur alienandi facultas ſi alia bona non ſufficiant, & hùc tendit quod docuit Molin. *de prim. g. lib.* 4. *cap.* 5. *n.* 4. In hæc: Hoc tamen ita temperandum eſt, ut abſque dolo, & fraude venditio ipſa fiat. Si enim pro dotis reſtitutione caſtrum, ſeu oppidum majoratus obligatum ſit, in quo plura redituum membra inveniuntur, quorum unum ad ipſius dotis ſolutionem ſufficiens eſt, non debet totum oppidum cum juriſdictione pro dotis reſtitutione vendi, nec etiam omnium redituum membra, ſed illud 62 63 64 65 66

tantum

Digitized by Google

.. am quod cum minori rerum majoratus jactura vendi poſſit, in quo boni viri arbitrium verſabitur, *text. in dict. l. ſi pupillorum*, *§. non paſſim*, *ff. de rebus eorum.* Ubi Bald. *id notabiliter declarat.* Bartol. *nu.*8. *in leg. alio*, *ff. de aliment. & cibariis leg.* ubi cæteri id notant. Gregor. Lopez loquens in bonis majoriæ *in dicta l.*6. *titul.* 11. *part.*6. *gloſ. verb.* que la no pudieſſe vender. *col.* 8. *verſ. adverte.* Hactenus Molina, idem probat Fuſarius *de ſubſtitut. qu.*541. *n.*16. ubi à princi-
67 pio, quando bona fideicommiſſi poſſunt diſtrahi pro ſatisfaciendis creditoribus fundatoris *num.* 16. ita ait: *Limitatur quarto, quando pretioſiores res eſſent alienatæ, nam viliores ſemper ſunt alienandæ, l. Marcellus, §. res quæ*, & ibi Roman. *n.*7. *ff. ad Trebellian.* Cephalus *conſil.*344. *num.*25. &c. Et ipſe Fuſar. *num.*14. ibi. Sublimitatur ſecundò, quando alienaretur domus antiqua de familia, vel locus dignus affectione fideicommiſſarii, cum alia bona extarent, tunc enim reſtituto pretio emptori, res tota vendicari poſſet per fideicommiſſarium. Hieron. Gabriel. *conſ.*118. *n.*5. *cum ſeqq. lib.*1: Peregrin. *de fideicommiſſis art.* 40. *num.* 26. &c. Et videbis eundem Fuſarium *num.* 13. conducit Mieres *de majoratu* 4. *p. q.* 3. *n.*161. ibi: Creditores, qui habent bona majoratus obligata cum regia facultate, non ſolùm poſſunt petere executionem in fructibus bonorum majoratus, prout ordinariè fit, ſed etiam quod vendantur proprietates bonorum majoratus in quantitate neceſſaria ad totius debiti ſolutionem, & cum minori præjudicio bonorum majoratus, &c.

68 Deinde quia juriſdictiones poſſunt capi in pignus pro executione, & ſatisfactione creditorum diſtrahique, & alienari, ſeu in ſolutum, aut in pignus creditoribus, ſicut alia bona patrimonialia, prout ex quamplurimis Doctoribus probat noviſſimè Noguerol. *allegat.* 36. *ex n.* 20. *cum ſeqq.* omnino videndus, & circa
69 domus pretioſas magnique ædificii, & quomodo eorum valor taxetur; an conſideratis earum redditibus, vel æſtimatione intrinſeca; latiſſimè agit ipſe Noguerol. *allegat.*18. *ex n.*39. *cum ſeqq.*

CAPUT V.

Jus patronatus competens debitori, an in concurſus judicium ſub ceſſione univerſi patrimonii à ſe facta veniat?

Et an ad creditores, quibus bona ceduntur, vel in poſterum adjudicantur, tranſeat?

Et an jus ſepulchrorum, ſeu capellæ debitori pertinens pro ſatisfactione creditorum ſubhaſtari valeat?

SUMMARIUM.

1 *Jus patronatus eccleſiaſticum duplici modo tacitè poteſt transferri in diſpoſitione.*

Jus patronatus eccleſiaſticum tranſit in venditione, donatione aut ceſſione univerſitatis bonorum, ibid.

2 *& 4. Hæreditate vendita jus patronatus in emptorem tranſit.*

3 *Ratio, ob quam jus patronatus tranſit cum univerſitate bonorum, adducitur.*

4 *Quæ per ſe prohibita ſunt alienari, cum univerſitate bonorum tranſeunt.*

5 *Expreſſio juris patronatus principaliter facta in venditione univerſitatis bonorum, venditionem annullat, niſi declarativè fiat.*

6 *Jus patronatus acceſſoriè annexum, & cohærens rei ſingulari tranſit in emptorem rei.*

7 *Jus patronatus quod habet debitor an veniat ſub ceſſione bonorum à ſe facta, negativa ſententia proponitur, contraria verior. n.* 11.

Jus patronatus eſt ſpiritualibus annexum, nec recipit æſtimationem, nec in bonis noſtris dicitur eſſe, ibid.

8 *Sub diſpoſitione rei æſtimabilis non venit res inæſtimabilis.*

9 *In ceſſione omnium bonorum non ineſt univerſitas.*

10 *Venditionem omnium bonorum meorum non eſſe univerſalem ratione rei, exiſtimat Lambertin vide n* 22.

11 *Jus patronatus includitur in ceſſione bonorum facta per debitorem in concurſu ſuorum creditorum, & ſeqq.*

12 *Debitor bonis univerſaliter cedens ex natura judicii concurſus dimittit mobilia, immobilia, jura, & actiones ſibi competentes.*

13 *Patrimonium, & peculium eſt quid univerſale, ſicut hæreditas, ac bonorum poſſeſſio.*

14 *Jus patronatus ut tranſeat in emptorem, aut ceſſionarium requiritur, ut univerſitas ſit reſpectu rei, continentis in ſe corporalia jura, & actiones.*

15 *Dictio*, omnia bona, *ſeu*, quæcumque bona mea, *comprehendit corporalia, & incorporalia, jura, & actiones.*

16 *Debitor in memoriali ceſſionis ſolet dicere*, cedo omnia, & quæcumque bona mea, jura, & actiones quomodolibet mihi competentes.

17 *Verbum*, ceſſio, *relatum ad concurſum, etſi nihil aliud exprimatur, tacitè comprehendit omnia, & quæcumque bona.*

18 *Concurſus judicium eſſe univerſale oſtenditur, remiſſivè.*

19 *In venditione, ceſſione, ſeu alia qualibet diſpoſitione omnium bonorum, jurium, & actionum venire jus patronat. multorum authoritatibus probatur, & ſeqq.*

20 *& 21. Deciſio adducitur, & refutatur opinio dicentium appellatione bonorum in contractibus non contineri univerſitatem.*

22 *Lambertini doctrina reprobatur, n.* 10. *adducta.*

23 *& 24. Dictio*, mea, *non reſtringit, ſed demonſtrat univerſitatem venditionis, & qualis iſta ſit, quæ venditur.*

Diſpoſitio univerſalis omnium bonorum reſtricta tamen ad certum locum, deſinit eſſe univerſalis, ibid.

25 *In diſpoſitione omnium bonorum, jurium, & actionum comprehenditur jus patronatus.*

26 *Argumentis in contrarium, n.*7. *adductis reſpondetur.*

Jus patronatus in bonis noſtris eſt, quia pro eo habemus actionem, & exceptionem, & venit appellatione bonorum, & in eo jure hæreditario ſuccedutur. ibid.

17 *Jus patronatus per ſe ſolum inæſtimabile eſt, & ſine univerſitate bonorum nequit cedi creditoribus, vendi, aut in ſolutum dari.*

28 *Juris patronatus venditio ſimoniaca eſt.*

29 *Jus patronatus non comprehenditur in ceſſione bonorum, quando debitor aliud in bonis non habet.*

30 *Argumentis* 2. *n.* 9. *&* 10. *adductis reſpondetur.*

Jus patronatus incluſum in ceſſione bonorum per debitorem facta, an in creditores tranſeat. ibid.

31 *Ex ceſſione facta per debitorem nullum jus dominii, aut poſſeſſionis acquiritur creditoribus, ſed utriuſque apud debitorem remanet, uſque ad ſubhaſtationem cum effectu celebratam.*

32 *Per ceſſionem factam adminiſtratio bonorum debitori aufertur, & in manibus curiæ ejus bona ponuntur pro ſecuritate creditorum.*

33 *Per univerſalem ceſſionem (nondum facta ſubhaſtatione) non tranſit jus patronatus in creditores.*

34 *Jus patronatus per ſubhaſtationem, aut dationem in ſolutum univerſorum bonorum cum effectu factam, in emptores, aut creditores tranſit.*

35 *Jus patronatus ſi ematur univerſum patrimonium, aut in ſolutum detur pluribus, in omnes in ſolidum tranſit pro rata.*

36 *Idem ſi detur aliqua res ſingularis, cui inhæret jus patronatus; cum qua tranſit.*

37 & 38. *Jus patron. non tranſit in emptorem quando bona ſeparatim, & diviſim ſubhaſtantur, aut inſolutum dantur creditoribus.*

Executio locum non habet in jurepatronatus, niſi adhæreat univerſitati bonorum, ibid.

39 *Jus patronatus tranſit in creditorem, quando univerſalitas, cui adhæret, jure pignoris in cauſam executionis capitur.*

40 *C. cum Bertoldus, de re judicata, interpretatur, & ſeqq.*

41 *Jus patronatus non tranſit in creditorem, quando executio fit in rebus ſingularibus.*

42 *& n. 40. Jus patronatus non tranſit in creditorem, quando univerſitas ei datur in pignus.*

43 *Ad juris patronatus tranſlationem non attenditur univerſitas reſpectu animi vendendi, ſed reſpectu effectus acquirendi.*

44 *Univerſitas reſpectu verborum, ſi reſolvatur in ſingularitates, jus patronatus non tranſit in acquirentem.*

45 *&c. Jus ſepulchrorum, & capellæ, quod debitor habet, an ſubhaſtari poſſit pro ſatisfactione creditorum.*

46 *Sepulchri jus poteſt ſubhaſtari, quando in limine erectionis, & ante conſecrationem illud fundator ſibi ac ſucceſſoribus reſervavit.*

47 *Sepulchri jus poſt erectionem Eccleſiæ acquiſitum, quo ad jus, & proprietatem vendi non poteſt, cum ſit locus ſacer.*

48 & 49. *Uſus ſepulchri, ſeu capellæ, cum ſit quid temporale, reſpiciens honorem, & præeminentiam, quocumque tempore poteſt vendi.*

50 *Sepulchri uſus hæreditarii, ſeu capella eſt pretio æſtimabilis, & diſtrahi poteſt pro ſolutione creditorum.*

51 *Phœbi, & aliorum deciſiones adducuntur.*

1 DUplici modo transferri ſolet, ac in diſpoſitione tacitè comprehendi jus patronatus Eccleſiaſticum; uno modo quando venditur, aut ceditur, ſeu donatur univerſitas bonorum, nam tunc cum ea tranſire probant, & ibi communiter Doctores *in cap. cum ſæculum, cap. ex litteris de jurepatronatus l. 8. tit. 15. p. 1.* Rochus de Curt. *de jurepatronatus verbo ipſe vel is, quæſt. 12.* Lambertin. *eodem tit. 2. p. lib. 1. quæſt. 5. per totam, cum ſeqq.* Paul. de Citadinis *eodem tit. 9. part. quæſt. 3.* Tiraquellus *de primogenitura quæſt. 36.* Diaz *in regula* 401. & ibi Salicetus, Falcon. *in reg.* 341. Garcia *de beneſic. 4. part. cap. 9. num. 10.* Mieres *de majoratu 3. part. quæſt. 11. ex num. 3.* & ferè per totam quæſtionem, plurimos refert Cenedus *in Collectan. 5. ad decreta num. 1.* Molina *de Hiſpanor. primogen. lib. 1. cap. 28. num. 8.* Azeved. *in l. 7. tit. 3. lib. 7. recopilat. num. 9.* Cervantes *in l. 9. Tauri n. 125.* Spino *in ſpeculo teſtament. gloſ. 4. princip. n. 3.* Riccius *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ. 179. in princip.* Tuſchus *lit. L. concl. 612. num. 1.* & plures alii citandi.

Hinc hæreditate vendita, jus patronatus in empto-
2 rem tranſire probant ex dictis juribus, & ibi Hoſtienſ. quem *n. 13.* Abb. & Doctores communiter ſequuntur *in dicto cap. ex litt.* Felinus *in cap. cauſamque, n. 8. de præſcriptionibus; & in cap. cum Bertoldus in fin. de re judicata.* Curt. *nu.* 40. & Paul. de Citad. *ubi proximè n. 11.* Covar. *lib. 2. variarum cap. 18. num. 8.* Falcon. *n. 5.* Spino *ubi proximè*, qui *à num. 18.* pro contraria parte multa adduxit, & à dicto *num. 3.* hanc defendit, & contrariis ſatisfacit, & Garcia *num. 11. & 12.* pro hac opinione multos laudat, & Rotæ deciſ. refert Mantica *de contractibus lib. 4. tit. 12.* ubi *à n. 1. uſque ad 6.* pro contraria opinione arguit, & *n. 7.* hanc tuetur, & contrariis reſpondet Cevallos *q. 717. num. 2.* plurimos refert Barboſ. *in Collectan. ad d. cap. ex litteris num. 5.* Mareſcotus *variar. reſolut. lib. 2. cap. 55. n. 7. 8. 9. & 10.*
ubi dicit rationem eſſe, quia quando fit ceſſio, ſeu ven- 3
ditio univerſalis reſpectu rei, qua ſub ſe univerſitatem continet, talis univerſitas non reſolvitur in ſingularitates *in l. 1. C. de re evictionib.* ideò nimirum ſi cum ea tranſeat jus patronatus, cum de per ſe non dicatur vendi, ſed potius venire in quandam neceſſariam conſequentiam rei venditæ incluſæ in jure univerſali, cui adhæret Riccius *in praxi fori Eccleſ. deciſ. 179. n. 139.* ubi ſic deciſum fuiſſe per Rotam teſtatur: conſonat text. *in l. fin. de fundo dotali, l. quadam, ff. de acquir. rerum dominio, l. in modicis,* & quæ ibi notantur *ff. de contrah. emptione, l. operarum, ff. de opere libertor.* probantes quod ea, quæ de per ſe ſunt prohibita alie-
nari, tranſeunt cum univerſitate bonorum. Fabius de 4
Monte *de empt. q. 4. principali. n. 44. q. 15.* alia tradit Cervantes *in l. 6. Tauri, n. 126.* Pichard. *in §. 1. n. 16. inſtit. de inutil. ſtipulat.* Hermoſill. *in l. 15. tit. 5. p. 5. gloſſ. 4. ex n. 1. & ſeqq.* qui *num. 3.* refert Garciam, & alios ab eo citatos tenentes, hanc opinionem procedere, quando in hæreditate adeſt aliqua villa, ſeu Caſtrum, cui annexum eſt jus patronatus, quo caſu tranſire cum hæreditate vendita, ſecus autem quando jus patronatus eſt perſonale, & per ſe diſtinctum, ſed veriorem rectè firmat primam opinionem ut ſufficiat, quod jus patronatus adſit in hæreditate cum qua ad emptorem tranſit, ut latè comprobant ſupra pro prima opinione citati, qui rectè contrariis ſatisfaciunt, & per Riccium *dec. 164. n. 82.* & alios, nec non ſingularium Rotæ deciſ. contra Nic. Garc. & alios probat priorem opinionem noviſſimè Vivian. *de jurepatr. p. 1. lib. 4. c. 4. ex n. 16. cum ſeqq.* & contrariis reſpondit, & iterum *c. 5. ex n. 1. cum ſeqq.*

Unum tamen animadvertere debes, quod cum jus
patronatus de per ſe vendi non poteſt; ſi fiat in vendi- 5
tione univerſitatis principaliter expreſſio juriſpatronatus, venditio eſt nulla, quia ſimoniaca, utputa quando conjunctivè dicitur: vendo tibi hæreditatem, & jus patronatus, quia hoc caſu per illam copulam, &, vel, etiam, venit jus patronatus æquè principaliter cum hæreditate, ſecus quando juriſpatronatus fiat mentio declarativè, ut puta vendo tibi hæreditatem cum omnibus juribus videlicet jurepatronatus, tunc tranſire probant quamplures relati à Viviano *de jurepatronat. 1. part. lib. 4. cap. 5. num. 13. & 14.* Sanchez *in præcepta Decalogi, lib. 2. cap. 19. ſub num. 12.* Auguſt. Barboſa *in cap. cum ſæculum 13. nu. 2. de jurepatronat.* & idem quando dicitur cum jurepatronatus, ut poſt alios explicat Hermoſilla *d. gloſſ. 4. n. 9.*

Secundo modo transfertur in emptorem jus patro- 6
natus, quando acceſſoriè connexum eſt, & adhæret alicui rei ſingulari, ut poſt alios probat Garcia *de beneſic. 5. part. c. 9. num. 33. & 34.* quidquid alii contrarium ſectentur.

Quibus ſuppoſitis, primitùs quærendum erit, an 7
jus patronatus, quod habet debitor ſuos provocans creditores ad judicium concurſus, veniat cum ceſſione omnium bonorum à ſe ſimul facta & pro parte negativa nonnulla fortiſſima urgent, primum quia debitor omnibus bonis ſuis cedit, ut ſatisfiant creditores, ſed jus patronatus res eſt ſpiritualibus annexa, quod nec recipit æſtimationem, nec vendi poteſt, imò quod plus eſt, jus patronatus non eſt in bonis noſtris ſecundum Bald. *in l. tanquam in fin. ff. de fideicommiſſis, & in conſil. 335 col. 1. lib. 1.* & ideò dicit Abbas *in cap. querimonia de jurepatron. col. 2.* Vivian. *cap. 4. quod patronus non poteſt cedere jus patronatus ſuis creditoribus*, quia
nullam recipit æſtimationem, nec ſub diſpoſitione lo- 8
quente de re æſtimabili venit res inæſtimabilis ex Bartol. *in l. 4. §. Prætor ait in fin. ff. de damno infecto.* Ergo jus patronatus ſub ceſſione bonorum facta per debitorem creditoribus hujus venire non poteſt.

Secundò, & pro hac parte facit quia licèt debitor 9
formans

Digitized by Google

formans concurſus judicium inter ſuos creditores ce-
dat omnibus bonis ſuis quæ habet, tamen in hac om-
nium bonorum ceſſione non ineſt univerſitas, & ideo
in venditione generali, & abſoluta omnium bonorum
jus patronatus non venire tenuerunt expreſsè Innocen-
tius *n.* 2. Joan. Andr. & Cardinal. *q.*11. *in cap. ex lit-
teris de jure patronat.* Felin. *in c. cauſamque num.* 8. *de
præſcriptionib.* Lambert. *de jure patron. lib.* 1. *p.* 2. *q.* 5.
*art.*14. Decius *in c. ſedes de reſtit. ſpoliator.* quos refe-
10 rens ſequitur Covar. *c.*13. *nu.*4. ubi aſſerit, hanc ora-
tionem: vendo omnia bona mea, non eſſe univerſalem
ratione rei, id eſt, non ſignificare univerſitatem, Salce-
dus *in additionibus ad Bernard. Diaz regula* 401. *limit.*
10. Mareſcot. *lib.*2. *variar. c.*55. *n.*12. dicens pro hac opi-
nione Rotam judicaſſe. Ergo impoſſibile videtur quod
ſub ceſſione omnium bonorum facta per debitorem in
judicio concurſus poſſit venire, & comprehendi jus
patronatus, quod non niſi ſub univerſitate bonorum
venit ex iis quæ *ex n.* 1. *& ſeqq.* ſcripſimus.

11 Sed contraria opinio, imò quod ſub ceſſione bono-
rum facta per debitorem in concurſu creditorum ve-
12 niat, & includatur jus patronatus, verior eſt, facit quia
debitor ita bonis ſuis univerſaliter cedit, & dimittit
pro ſolvendis creditoribus, ut virtualiter ex natura ju-
dicii comprehendat bona mobilia, & immobilia, jura,
& actiones ſibi comparentes, nihil ſibi relicto, aut re-
ſervato, prout abundè diximus *ſup.* 1. *part. c.* 1. & ſæpè ali-
13 bi, & ſic univerſum patrimonium ſuum, & peculium à
ſe abdicat, & cedit, ut nulla dubitandi ratio poſſit adeſſe,
quod univerſitas per hæc verba ſignificetur ratione rei
geſtæ, nam patrimonium, peculium eſt quid univerſale,
ſicut hæreditas, & bonorum poſſeſſio, *l.*5. *ff. de eviction.
l. peculium naſcitur, ff. de peculio.* Mantica *de contractib.
lib.*12. *tit.*6. *n.* 24. Guzman *de evictionib. q.* 45. *num.* 1.
14 Tuſch. *conſ.* 612. *nu.*12. ubi dicit: Quod ad hoc ut jus
patronatus tranſeat in emptorem, aut ceſſionarium,
requiritur, quod univerſitas ſit reſpectu rei, & quod
nomina univerſitatis ſunt ea, quæ continent in ſe cor-
poralia, & incorporalia jura, ſcilicet hæreditas, bonorum
poſſeſſio, patrimonium, peculium, territorium, & ca-
ſtrum, cui juriſdictio ineſt, refert, & ſequitur Hermo-
ſil. *in l.*15. *gloſſ.*4. *n.*10. *in fin. tit.*5. *p.*5. *tom.*2. *fol.*90. &
quod ſub hac voce univerſali, peculium, multo magis
comprehendatur patrimonium mihi probat Conſultus
in l. cogi 16. *ff. ad Senatuſconſ. Trebell.* in illis verbis, ibi.
Etſi peculium meum teſtator dixerit, quia plerumque
diminutè patrimonium ſuum peculium dicunt de ſuc-
ceſſione ſua & hic rogavit, *&c.* Sed in ceſſione bono-
rum facta per debitorem ea omnia jura veniunt, &
univerſum ejus patrimonium, ut diximus. Ergo hæc
ceſſio univerſitatem ſignificare debet optimè in termi-
nis Parladorius, loco inferius allegandus *ex n.*38. *verſ.
eleganter percipit*, &c.

15 Hinc quando adeſt dictio univerſalis: omnia ſeu
quæcumque bona mea, veniunt jura, & actione cor-
poralia, & incorporalia, *l. bonor.*49. *in fin. l. rei appel-
lat.*23. *ff. de verb. oblig. l. ſi legat.*30. *§.*1. *ff. ad Trebellian.
l. nomen C. quæ res pign. oblig. poſſunt.* Tiraq. *de retract.
lignag. §. gloſſ.*7. *n.*20. *&* 21. latiſſimè Auguſt. Barboſa
16 *appellat. verborum appel.* 25. *ex n.* 1. Sed in hac ceſſio-
ne ſuorum bonorum facta per debitorem in judicio
creditorum ſive per verborum expreſſionem ut aſſolet
in memoriali à ſe exhibito, nec non in libello ſolet
dicere, cedo omnia, & quæcumque bona mea mobi-
lia, & immobilia, jura, & actiones quomodolibet
mihi competentia, aut competentes: ſive ſecundum
ſubjectam materiam, & naturam judicii, etiamſi nihil
exprimat; tacitè in ceſſione ſubintelliguntur univerſa-
liter omnia, & quæcumque bona ſua, & omne patri-
17 monium, ſeu peculium. Ergo verbum hoc ceſſio rela-
tum ad concurſum creditorum per neceſſe debet connu-
merari inter voces ſignificantes univerſalitatem, cum in
hac ceſſione verificentur omnia requiſita, quæ jura, &

doctores appetunt, ut aliquid dicatur jus univerſale, re-
lati, *n.* 11. & Lotter. *de re beneficiar. lib.*2. *q.*9. *n.*48. *&* 49.

Et idcirco hoc judicium concurſus, in quod intro- 18
ducitur omne, & univerſum patrimonium debitoris,
eſſe univerſale abundè probavimus *ſup.* 1. *cap.*3. *à prin-
cipio.*

Et in noſtris terminis, quod in venditione, ceſſione, 19
ſeu alia qualibet diſpoſitione omnium bonorum, ju-
rium, & actionum includatur, & veniat jus patrona-
tus, tenuerunt Bald. *in l. C. de bonis liber.* Decius, ſibi
contrarius *in conſ.* 127. *n.*2.3. *&* 4. quos remiſſivè ſequi-
tur Gregor. *in l.*15. *tit.*5. *p.*5. *gloſſ.*4. dicentes in vendi-
tione omnium bonorum jus patronatus in emptorem
tranſire, ut ſi venditor dicat, vendo omnia bona mea,
jura, & actiones, ſequitur Abbas *in cap. ex litteris n.*
12. *de jure patronat.* Rochus de Curte *de jure patron. ver-
bo ipſe velis*, *q.*23. Ferretus *in conſ.*179. *n.*2. Cardinal.
Puteus *deciſ.*351. *lib.*2. qui loquitur in donatione om-
nium bonorum, Rebuffus *in l. bonorum, l.*2. *ff. de verb.
ſignific.* Seraphinus *deciſ.* 725. ubi firmat ſic deciſum 20
fuiſſe per Rotam, quia ultra venditionem omnium
bonorum proceſſum fuit ad jura, & actiones univer-
ſas, ex quo ceſſare dixit objectum, quod in contracti-
bus appellatione bonorum non continet univerſita-
tem, & contrariam opinionem Innocentii, cujus me-
minimus *ſuprà n.* 9. *&* 10. *non eſſe tutam*, inquit Ricc.
in Collectan. 1731. ubi plures contra eam judicaſſe Ro-
tam teſtatur, & iterum idem Riccius *in praxi fori
Eccleſ. deciſ.* 164. refert ad literam Rotæ deciſ. quam
Seraphinus recollegit, & iterum idem Riccius *in dec.*
179. *n.* 141.

Et hanc opinionem veriorem eſſe, & omnino ſe- 21
quendam affirmat Hermoſilla *ad l.*15. *tit.*5. *p.*5. *gloſſ.*4.
*ex n.*6. *&* 8. & contrariis ſatisfacit Rota per Seraphin.
ac Riccium dicens, *Innocentii opinionem non eſſe recep-
tam*, & Decium *in dicto cap. ſedes.* loqui in juribus
ad certum locum reſtrictis & Doctores relati à Covar-
ruvia, & opinionem Lambertini, non eſſe veram, quia 22
fundat ſe in illa reſtrictione (mea) quæ nihil facit nec
mutat ſignificationem univerſalem. Cum ſit demon- 2
ſtrativa univerſitatis venditæ, & qualis ſit quæ vendi-
tur aut ceditur ut rectè animadvertit Rebuff. *in l. bo-
norum, ff. de verb. oblig.* & notat Hermoſilla *loco citato*,
ſequitur Mieres *de major.* 3. *p. q.* 11. *n.*5.

Et idipſum affirmat Lotter. *de beneficial. lib.* 2. *q.* 9. 24
*ex n.*50. *uſque ad* 53. In hæc: Et denique, quomodo-
cumque quis concipiat diſpoſitionem ſuam ad univerſi-
tatem bonorum, & jurium ſuorum ſecundum veriorem
ſententiam, quam contra Innocentium videtur tenere
Abbas in eod. c. ex litteris, ſub n. 1. 2. v. ſed pro hac
opinione contrariam, etiam quod diſponens uſus fuerit
particula, (mea) dominii expreſſiva, prout reprobato
Innocentio, & Lambertino, cenſuit Rota, apud Seraphi-
num deciſ. 725. n. 1. atteſtans de commun. Puteus in no-
vis dec. 341. Ferretus conſ. 179. n. 2. quidquid ſit de diſpo-
ſitione univerſali omnium bonorum, vel jurium, quæ
quis habet in aliquo loco nuncupatim, in hoc enim
caſu Rota tenet non tranſire jus patronatus, quod
etiam cenſuit Abbas ubi ſuprà n. 11. & 14. ſequutus ibi
Innocent. n. 3. & idem cenſuit Decius in cap. ſedes, n. 3.
de reſcriptis, ut benè advertit Rota dicta Seraphin. deciſ.
725. ſub n. 1, ad medium, &c. Hanc eandem opinionem, 25
quod in diſpoſitione omnium bonorum, jurium, & ac-
tionum comprehendatur etiam jus patronatus; ſequi-
tur Vivianus *in tract. de jurepatron. p.*1. *lib.*4. *cap.*4. *ex
num.* 16. *& ſeqq.* dicens veriorem, & communem poſt
alios contra Innocent. Lamb. & alios, contrariam ſe-
ctantes, & fuiſſe per Rotam dec. in una *Carmonenſi Ho-
ſpitalis* 4. *Martii* 1586. quam ad litteram refert, & reſ-
pondet omnibus contrariis, ubi de opinione Decii,
loquentis de juribus ad certum locum reſtrictis, &
excluditur etiam fundamentum Lambert. in particula,
(mea) quæ nihil importat, *&* *num.* 21. adducit ad

idem aliam Rotæ deciſion. quæ quidem opinio longè verior eſt, & tenenda, quæ ulterius certior apparebit ex reſponſione ad argumenta in contrarium conſiderata *ex n.7.& ſeqq.*

26 Nec obſtat, primum ibidem, quod jus patronatus non ſit in bonis noſtris, quia falſum eſt, cum pro eo habeamus actionem, & exceptionem, ideo in bonis eſſe dicitur, *l. rem in bonis, ff. de acquir. rerum dominio*, & notat Bartol. *in l. rem alienam col.2.ff.de pignoratitia actione*, & in eo ſucceditur cum hæreditaria ſucceſſione, venit appellatione bonorum jus patronatus, & ſic in bonis noſtris eſſe, latè comprobat Vivianus *de jure patron.part.lib.4.ex n.34.*

27 Nec obſtat doctrina Abb. de qua *ſup. n.* 8. quod jus patronatus tanquam inæſtimabile non poteſt cedi creditoribus, qui benè loquitur dum dicit quod patronus qui nihil habet in bonis præter jus patronatus, non poteſt illud jus cedere creditoribus, quia non recipit æſtimationem, & ſic procedit quando jus patronatus ſolùm datur in ſolutum, quæ eſt vera venditio à judi-
28 ce, & hæc uti ſimoniaca reprobata, imò quando de-
29 bitor non habet in bonis, niſi jus patronatus, tunc non tranſit cum univerſali ceſſione, cum fiat fraus legi, nec valet venditio, ut cum Salicet. & Mantic. tenet Hermoſ. *in l.15.tit.5.p.5.gloſ.5.n.4. tom.2.fol.91.* quia ille qui nihil habet in bonis quàm jus patronatus, aut parum plus ſub prætextu venditionis univerſalis omnium bonorum ſeu jurium quomodocumque competentium vendere poſſet jus patronatus ut poſt alios tenet Manguil. in titulum *de evictionib. q.127. num.15.* ſed non negat Abbas, quod cum univerſitate bonorum
30 poſſit vendi, & cedi, ut poſtmodum ſtatim dicemus, nec obſtat ſecundum de quo *ſupr. n. 9. & 10.* quod ex aliquorum Doctorum opinione dicitur, in bonorum omnium venditione, non includi jus patronatus eo quod ſub ea generalitate non ineſt univerſitas, cui ſatis abundè reſponſum fuit hactenus *ex n. 11.& ſeqq.* ſignanter *ex n.19. verſ. & in noſtris terminis*, &c. Ubi contrariam opinionem veriorem eſſe oſtendimus, & contrariam ſæpè fuiſſe reprobatam à Rota.

31 Sed ulterius ſub hoc vero ſuppoſito quæritur an jus patronatus, incluſum in ceſſione bonorum facta per debitorem pariter tranſeat in creditores, & videtur affirmativè reſolvendum, namque non ſolum comprehenditur in ceſſione omnium bonorum, & univerſi patrimonii, facta creditoribus, ſed etiam per judicem omne illud univerſum patrimonium ſubhaſtari mandatur pro illis ſatisfaciendis, ergo in illos tranſire videtur ex iis quæ à principio hujus cap. dicta fuere, ut jus patronatus tranſeat in emptorem cum univerſitate bonorum.

32 Sed ne decipiaris (prout deceptum vidi doctum quendam virum) primò advertere debes quod ex ceſſione quam à principio facit debitor in judicio concurſus nullum jus in dominio aut poſſeſſione bonorum acquiritur creditoribus ſuis, nec ipſe à ſe abdicat, ſed potius utrumque retinet uſque ad ſubhaſtationem bono-
33 rum cum effectu celebratam. Sola enim adminiſtratio abdicatur, bona autem ponit in manibus curiæ vel judicis pro ſecuritate creditorum, nec interim lite pendente diſtrahat, aut fraudulenter diſſipet in eorum præjudicium prout latiſſimè probavimus *ſuprà 1. part. cap. 13. à principio, & cap. 14. ex num... cum multis ſeqq. verſic. ſed an debitor formando concurſum*, &c.
34 Quibus locis multa videbis applicabilia, ideóque ex hac univerſali læſione nihil inferri poteſt, ad tranſlationem juriſpatronatus in creditores, neque etiam ex judicis decreto mandare, omne patrimonium diſtrahi pro ſatisfactione creditorum, cum etiam comprehendat venditionem ſingularium rerum ſeparatim & diſtinctè; quapropter pro vera reſolutione noſtræ quæſtionis tres ſunt caſus diſtinguendi.

35 Aut enim creditor aliquis vel aliqui in ſubhaſtatione emunt omne jus illud univerſale, & totum patrimonium, vel peculium debitoris, aut aliter eis in ſolutum datur à judice, & tunc rectè procedunt jura, & Doctores dicentes quod jus patronatus tranſit cum univerſitate bonorum, de quibus hactenus à principio.

Et idem eſt, ſi univerſale hoc patrimonium ematur à pluribus, ſeu pluribus creditoribus in ſolutum detur, nam in omnes in ſolidum tranſire non eſt dubium, imò etſi aliquis partem patrimonii univerſi emat, vel in ſolutum accipiat, quia tunc jus patronatus in emptorem, aut creditorem pro eadem parte tranſibit, ut ex Card. *conſ.* 48. incipit quidam nobilis Lambertin. *de jure patron. lib.1.q.5.art.16.* Covarruv. *lib.2.var.cap.* 18. *n.* 8. *in fin.* Salcedus *in additio.* ad Bernard. *in reg.* 401. *ampliat.* 1. Hermoſilla *ad l.15.tit.5.p.5.gloſ.4.n.5.* 36
tom. 2. fol. 90. aut datur creditori aliqua res ſingularis in ſolutum cui acceſſoriè, & inſeparabiliter inhæret, & eſt annexum jus patronatus, tunc ſimiliter acceſſoriè, & in conſequentiam in eundem tranſit jus patronatus, ut notavimus ſuperiùs *n* 6. aut enim in ſubhaſtatione ſeparatim & diviſim venduntur ſingulæ res & bona, aut creditoribus, prout aſſolet æſtimata, in ſolutum traduntur; & tunc procul dubio jus patronatus in emptores non tranſit; quia vendi non poteſt, nec eſt æſtimabile, nec in ſolutum dari poteſt creditoribus, ex juribus vulgaribus. Aliud eſt etenim patrimonium alicujus uno contractu, ac ſimul & eodem tempore & titulo emere: aliud diverſis, & diſparibus temporibus & titulis comparare, *l. ſi peculium*, 2. *ff. de pecul. leg.* quam ibi notat Bart. ad legem municipalem, caventem, ut qui emit univerſum patrimonium alicujus, teneatur ejus creditoribus: ut non habeat locum emendo non ſimul, ſed viciſſim, & diverſis, ac ſingulis titulis, modò unam rem, modò aliam, ſequitur Jaſon *in l. C. de repud. hæred.* Maſcard. *de probationib. concl.45.n.28.*

Hinc veriſſimam diſtinctionem probavit Vivianus 37
de jure patronatus, 1. *part. lib.*4. *c.*5.*n.*17.& 18. ubi dicit, quod jus patronatus non poteſt cedi à patrono creditoribus nihil aliud in bonis habente cum jus patronatus nullam recipiat æſtimationem, *ex cap. de jure patronat.* nec per ſe poteſt dari in ſolutum, ſed ſic cum univerſitate bonorum, *ex d. cap. de jure.*

Eleganter percipit articulum Parlador. *lib.2. rer. quo-* 38
tid. cap. fin.5. p. ex n. 93. in hæc: Sed & de jure patronatus Eccleſ. videamus an in eo executio locum habeat. Et certum eſt in eo executionem nullo modo ſortiri poſſe, cum res ſit ſpiritualibus annexa quam diſtrahi vendique jura prohibent. c. de jure patron. l. ſacra, ff. de rerum diviſione, l. 8. tit. 5 part. 1. excepto eo, ſi alicui adhæreat univerſitati. Nam eo caſu cum uni- 39
verſitate & jus patronatus in emptorem tranſit, juxta textum vulgarem in cap. ex litteris, de jure patronatus. Atque pari ratione, ſi univerſitas in cauſam executionis pignori capiatur, & jus patronatus illi adhærens ceſſionis jure tranſmittit in creditorem, cui univerſitas addicta fuerit, ſicut tradit. Bald. *in conſil.* 32. *vol.*3. & Felin. *in cap. cum Bertoldus, de re judicata, Rochus quoque de jure patronatus, verb. ipſe vel jus, q.* 32. *nec nos* (proſequitur Parladorus *n.* 35. *& ſeqq.*) turbare debet, cap. cum Bertoldus, de re judicata, ubi 40
univerſitate pignori data jus patronatus, illi adhærens, in creditorem non tranſit: ita enim illum textum accipiendum eſſe, communis eſt interpretum conſenſus, tum illic cum alibi, ut apparet ex Abbate & Felino eodem loci. Atque item ex Rocho loco ſuperiori, q. 27. tradit etiam Greg. Lopez in l. 9. tit. 5. part. 1. verb. natura, diverſa enim cauſa eſt. Si quidem in pignore tenetur creditor fructus omnes reſtituere debitori, quam quidem reſtitutionem jus patronatus, cum inæſtimabilis res ſit, nullatenus admittit, ab univerſitate creditori addicta non tenetur fructus reſtituere cum ſuos mero jure faciat, l. at ſi quis, §. 1. ff. de religioſis

Digitized by Google

religioſis & ſump. funerum, gl. Bart. & reliqui in l. ſi
finita §. Jul. ff. de damno infecto, quamquam enim ve-
41 rò, ut hoc locum habeat, oportet tota integraque uni-
verſitas, liceat atque diſtrahatur: nam ſi, ut fieri aſſo-
let, membratim res univerſitatis vendantur, jus pa-
tronatus creditori addici non poterit, cum ut dixi-
mus, & manifeſtum eſt, nec pretium recipiat, nec
æſtimationem, id quod non obſcurè ſenſit Innocent.
in d. cap. ex litteris, cui reliquos aſſentire licèt ex
Greg. Lopez in l.15. tit.5.p.5. verb. ad ea, & Covarr.
intelligere *lib.1.variar.cap.13.n.3.& eſt argumento tex-
tus in l. quemadmodum, C. de agricol. & cenſitis, lib.*
10. Hactenus Parladorus, quem relativè ſequitur
42 Hermoſill. *in dict. leg.15.tit.5.gloſſ.5.n.6.tom.2.fol.*91.
qui etiam agit de re univerſali, cui ineſt jus patrona-
43 tus data in pignus creditorum, ut in hunc jus patro-
natus non tranſeat, ex *l.9. tit.15. p.1.* Cevallos *q.*740.
*n.*2. Mieres 3. *q.*11.*n.*22. Spino *gloſſ.*4.*n.*118. non enim
attenditur ad tranſlatum juris patronatus univerſitas
reſpectu animi, & voluntatis illam vendendi, ſed ſi-
mul in effectu, & executione adquirendi; nam ſi uni-
verſitas non ematur, nec emptori acquiratur jus pa-
tronatus tranſire non poteſt, & ſic debet tranſire in
emptorem univerſitas bonorum, cum qua & non ali-
ter tranſit jus patronatus, ut probant omnia jura &
Doctores ſuperiùs à principio hujus capitis laudati.

44 Nam quando generalitas & univerſitas reſpectu ver-
borum dumtaxat reſolvitur in ſuas ſingularitates; tunc
non tranſit jus patronatus, quia idem de ea judica-
tur, ac ſingulæ res venditæ & ceſſæ ſint; innumera-
biles penè Doctores refert & ſequitur Manguilius *de
evictionibus, q.*127. *ex n.* 14. *cum ſeqq.* quo caſu rectè
admittuntur Doctores ſuprà citati *nu.* 9. & 10. quos
licèt *ex n.*11. *& ſeqq.* reprobavimus ex ratione nequam
applicata caſui, de quo loquuntur, ratio tamen in ſe
vera eſt, ut quoties univerſitas reſpectu verborum
reſolvitur in ſingularitates, juſpatronatus non tranſeat
in emptorem, ſeu acquirentem.

45 Ultimo loco quæritur, an pro ſatisfactione credi-
torum ſubhaſtari, & diſtrahi poteſt, jus ſepulchorum
& capellaniæ quod quamque debitor habet in qua re-
46 ſolvendum erit; quod ſi in limine erectionis Eccleſiæ,
& ante ejus conſecrationem quia ſibi & ſucceſſoribus
ſuis reſervavit jus ſepulchri in ea, tunc cum hoc jus
dicatur, & reputetur merè temporale, eo quod tem-
pore acquiſitionis non erat Eccleſia conſecrata; lici-
tè poteſt vendi, & ſubhaſtari, & in executionem ca-
pi, pro ſatisfactione creditorum, ut probant Henricus
Boër. *in cap. abolendæ, num.* 8. *verſ. quandoque de
ſepulturis.* Lotherius *de re beneficiar. lib.* 2. *cap.* 4.
num. 9. *verſ. ſic prior eſt,* ſequitur Noguerol *alleg.*36.
*num.*21.

47 Quando autem poſt erectionem Eccleſiæ adquirit
jus ſepulcri, & tunc licèt ſepultura quoad jus & pro-
prietatem vendi non poteſt eo modo, ut is cui datur
ejus dominus effici poſſit, quia eſt locus ſacer, &
etiam, authoritate prælati, vendi non poteſt ex Na-
varr. *de ſepult. conſ.*1.*n.*1. Lambert. *de jure patron. lib.*3.
q.5.art.4.n.1.q.9. art.9.n.1. cum ſeqq. Parladorus *in ſeſ-
quicentur. different.* 66. *§.*2. *n.*7. Gregor. Lopez *in l.* 1.
*tit.*13.*tom.*1. Additionator *n.* 4. *de judic.* Joan. Fab. *in
§. religioſum, inſtit. de rerum diviſ.* tenentes, poſſe ſe-
pulturam vendi pecunia ſicut alias res venales, quod
abſque labe ſimoniæ fieri poſſe, tradunt cum Greg.
Lopez & Molina, Spino *in ſpeculo teſtam. gloſſ.2.prin-
cip.*35. Garcia *de expenſ. & melior. c.* 8. *n.*51. *verſ. hodie
tamen.* Hermoſilla *ad l.15.tit.5.part.5.gloſſ.1.n.9.* Aug.
Barboſa *de Parochis, cap.26. n.*16.

48 Tamen jus & uſus ſepulturæ ratione ſitus & loci
digníoris, ſeu Capellæ rectè & licitè vendi poteſt. Et
ratione hujus uſus ſepulturæ poteſt alios impedire ne
ibi ſepeliantur, quia tunc hoc jus & uſus ſepulturæ
ſive Capellæ eſt merè temporalis, & poteſt vendi abſq;
labe ſimoniæ, quaſi hoc non videatur tangere ſpiri-
tualitatem aliquam, ſed tantum honorem & præemi-
nentiam, quæ poteſt pretio æſtimari & vendi tanquam
verè temporalis, tenet Soto *de juſtitia & jure, lib.* 9.
*quæſt.7.art.*1. Petrus de Aragon *in* 2. 2.*quæſt.*100.*art.*4.
Victoria *relect.* 2. *de ſimonia, nu.*10. Gregor. Lopez *in
l.1.verb.vender.tit.13.p.1.* Didacus à Roſario *in addit.
ad ſummam,* Cajetanus *verb. ſimonia,* Molin. *de pri-
mogen. lib.1.cap.24. n.*4. Menochius *de arbitr. caſu* 277.
Spino *in ſpeculo teſtament. gloſſ.* 2. *princ. n.* 44. Lælius
Zechius *de republ. Eccleſ. lib.*1. *cap.* 27. *de Parocho, n.*
19. *verſ. cauſant etiam,* Toletanus *in inſtructione Sa-
cerdotis, lib.5.cap.8. in fin.* Emanuel Rodriguez *in ſum-
ma, part.2.cap.58.n.2.& quæſt. reg. tom.3.quæſt.58.art.*2.
Zerola *in praxi Epiſcop.part.1.verb.ſepultura,* §.2. Ca-
bedo *de patronatu Regiæ Coronæ, cap.* 22. Petrus de Le-
deſma *in ſumma, p.2.tract.12.concl.*34. Garcia *de bene-
ficiis 5. part. cap.9. n.*137. Gumada ad Gregorium *in l.
55.gloſſ.5.tit.6. part.*1. Salazar *de uſu & conſuetudine,
cap.10.n.*24. Petrus de Lara *de anniverſ. & capellan.lib.
1.cap.25. num.*17. Saa *in ſumma, verb. ſimonia, num.*2.
Philiarchus *de officio Sacerd. tom.2. part.2. lib.6. cap.*9.
Arag. 2. 2.*q.*100.*art.*4. Bald. *in ſumma, verb. ſepultura,
n.*8. Marcus Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſcop.c.*40.
*n.*19. *in* 1. *editione, aliàs cap.32.num.16. in 2. editione.*
Gratianus *deciſione* 24. *à princip. & diſceptat.forenſ.cap.*
110.*num.6.cum ſeqq.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœ-
nitent.lib.23.num* 208.*& n.*226. Bellet. *diſquiſit. cleric.
part.1.tit.de cleric.debitor.§.3.à num.*27. Azor. *inſtitut.
moral.part.3 lib.12.cap.17.quæſt.*2. Filliucius *quæſt. mo-
ralium, tom.* 3. *tract.45.cap.3.quæſt.11.n.*26. Bonacina
variar. tract. tit. de ſimonia, quæſt. 4. *§.* 6. Layman. *in
Theologia morali, lib.4.tract.10.cap.ult.§.4.n.*36. Joan.
de la Cruz *in direct.conſcient.part.1.quæſt.4.dub 9.concl.*
2. Diana *reſolutionum moralium, part.2.tractat.1.Miſ-
cellan.reſolut.*57. Villalobos *in ſumma, part.2.tract.27.
difficult.12.n 3.&*4. Hier. Rodriguez *in compend.quæſt.re-
gular. reſolut.*128. *n* 2. Auguſtinus Barboſa *de Parocho,
cap.26.num.16. & ſeqq.* ubi allegat & explicat Xuarez
de religione, tom.1.tract.3 lib.4.de ſimonia, cap. 14 *n.*
19. & poſt Joannem Garciam, Greg. Molin. Archidia-
con. Lambert. Gratian. Spinum, & Riccium; idem te-
net Hermoſilla *ad l.15.tit.5.p.5. gloſſ.* 1. *num.* 9. & 10.
*tom.*2. & poſt Gutierrez *de gabellis, quæſt.9.n.24.&* 25.
Loterium *de re benef. lib.2. quæſt.* 4. *num.* 10. & 11. &
Rotam per Farinacium *in poſthum. deciſ. c.*61. *nu.*1.
*tom.*1. & poſt alios Noguerol. *allegat.* 36. *num.*22. qui
ſimiliter poſt Guttierrez *num.* 26. Nicolaum Garciam
*dicto cap.9. n.*137. & Lother. *de re benefic. lib.* 2. *dicta,
q.4.n.13.&*14. loquitur in Capella, ex eadem ratione,
& quia uſus Eccleſiæ hoc admiſit.

Hinc fit, quod ſi in prima acquiſitione licita, & 49
abſque labe ſimoniæ ab ipſa Eccleſia, poteſt hoc jus
honorificum ſepulturæ & Capellæ vendi, & pretio ac-
quiri tanquam merè profanum & temporale, meritò
magis poterit, poſtquam pervenit in poteſtatem lai- 50
ci, vendi, diſtrahi, & in executionem capi, pro ſolu-
tione creditorum, cum ſit res pretio æſtimabilis, &
à jure non prohibitum, ut in terminis probat Mel-
chior Phœbus Luſitanus *deciſ.*8. *num.*8. 9. 10. *& ſeqq.*
qui *num.*13. reſolvit, quod uſus ſepulchri hæreditarii,
eſt pretio æſtimabilis, & diſtrahi poteſt pro ſolvendis
creditoribus, ubi affirmat ita fuiſſe deciſum, quem
referens ſequitur Auguſtinus Barboſa *de Parochis, dicto
cap.26.n.*17. Noguerol. *allegatione* 36.*nu.*23. qui *n.*24.
teſtatur ita fuiſſe per ſupremum Conſilium Regium
ſæpè determinatum in caſibus occurrentibus, & ſignan-
ter in concurſu creditorum Marchionis de Aunon, ubi
patronatus Capellæ Majoris Monaſterii D. Auguſt.
juſſit vendi, pro debitis fundatoris, de quo & nos
etiam teſtamur.

Et quod quando jus ſepulchrorum remanet profa- 51
num, ut tunc quovis titulo poſſit alienari, & vendi,

Digitized by Google

quia in commercium cadit, ex *leg. ſi monimento, Cod. quæ res pignori obligari poſſunt*, & ſuper eo poſſunt creditores ſatisfieri: tradit poſt Firma *de Epiſcopo, quæſt. 3. lib. 4.* & Banutium *de re inventar. partita 6. n.68. tom.18. part.2. diverſor.* Gratianus *diſcept. forenſ. tom.2. cap.210. n.8. & 9.*

CAPUT VI.

De adminiſtratore non ſoluturo abſque judicis ſpeciali decreto, ac delegatione, vulgò *libramiento.*

Et an delegationem hanc adminiſtratori directam (interim mortuo, vel remoto) adminiſtrator ſucceſſor adimplere teneatur, & ejus virtute ſolvere?

SUMMARIUM.

1 *Adminiſtrator ad bona concurſus nominatus recipit facultatem colendi, locandi, exigendi, fructus vendendi, &c.*

2 & 7. *Adminiſtrator non poteſt expendere, nec ſolvere creditoribus abſque delegatione judicis, vulgo* libramiento.

3 *Quid ſervandum, quando aliquid præciſè ex pecuniis concurſus expendendum eſt.*

4 *Cura, cuſtodia, & adminiſtratio bonorum concurſus, ad curiam, & judicem penes quos reſidet, ſpectat.*

5 *Adminiſtrator concurſus eſt ſequeſter, & depoſitarius à curia, vel judice nominatus.*

6 *Sequeſtrum eſt depoſitum judiciale.*

7 *Sequeſtrum, aut depoſitum per judicem appoſitum, abſque ejus mandato removeri nequit.*

8 *Adminiſtrator fiſci abſque delegatione nec unum denarium expendere poteſt.*

9 *Adminiſtratore, cui nominatim erat directa delegatio, mortuo, aut remoto, delegatione intimata, vel non, novus ſucceſſor eam tenetur adimplere, abſque novo juſſu, & ſeqq.*

10 *Adminiſtrator licet mutetur, adminiſtratio non mutatur, nec variatur.*

11 *L. proponebatur 76. ff. de judiciis, exornatur.*

12 & 13. *Litteras directas Officiali, reſpectu habito ad officium, ſucceſſor tenetur adimplere.*

14 *Auth. ut nulli judici liceat habere, §. ex hoc vero, expenditur.*

15 *Succeſſor, & novus executor, mandatum directum ſuum anteceſſori poteſt exequi abſque nova commiſſione.*

16 *Præceptum directum Prætori, habito reſpectu ad munus tranſit in ſucceſſorem, ejus loco ſubrogatum.*

17 *Subrogatus in alterius locum poteſt facere ea omnia, quæ poterat ille, cujus loco ſubrogatur.*

18 & 19. *Teſtes licet non probent, niſi coram judice examinante publicentur, fidem faciunt ſi coram ejus ſucceſſore ſint publicati.*

1 Licet adminiſtrator nominatus ad bona concurſus tanquam depoſitarius, & ſequeſter ut illa cuſtodiat, facultatem recipiat colendi, locandi, exigendi debita, & fructus vendendi, ac ſolvendi creditoribus, omni exactâque diligentia cuſtodiendi, & conſervandi, prout abundè diximus *ſupr. 1. cap.13. ex n. 38. cum multis ſeqq. verſ. quam autem poteſtatem iſte adminiſtrator recipiat, &c. Et in cap.14.*

2 Tamen non tantam facultatem à curia nominante accipit, ut expendere aliquid poſſit ex pecuniis exactis, vel ſolvere creditoribus quibuſlibet abſque Judicis, & curiæ decreto ſpeciali cum delegatione, vulgo dicta *libramento* obtenta, & impetrata per creditores; in 3
caſibus in quibus præciſè aliquid ex pecuniis concurſus expendendum, aut ſolvendum ſit. Copioſè diximus *in d. c.13. ex nu.51. verſ. & ulterius inquit Baeza*, &c.
Etenim cura, cuſtodia, & adminiſtratio bonorum con- 4
curſus ad judicem, & curiam ſpectat, & apud eam principaliter reſidet, in cujus manibus debitor formans concurſum bona ſua univerſa cuſtodienda, & miniſtranda admittat pro ſecuritate, & commodo creditorum ne diſſipentur, & nequam diſtrahantur, ſed ut ejuſdem curiæ authoritate, & decreto ſubhaſtentur, & ex pecuniis redactis judicis, & curiæ delegationibus nominatim, & ſpecialiter expeditis, & obtentis, creditores ſolvantur, & de ſuis creditis ſatisfiant, prout copioſè videre eſt *in d. cap.13. in princip. & cap.14.* ideo ratio poſtulat ut adminiſtrator ſuam facultatem, quam valde limitatam habet, excedere non valeat.

Deinde quoniam cum iſte adminiſtrator ſit ſeque- 5
ſter, & depoſitarius à curia, vel judice nominatus pro cuſtodia bonorum concurſus, ut videre eſt, *ſuprà 1. p. dicto cap. 14. per totum*, nam ſequeſtrum eſt de-
poſitum judiciale, *l. ejus apud quem, ff. depoſiti, l.* 6
Senatus in fin. ff. de officio Proconſulis, l. ſi fidejuſſor, ult qui ſatiſdare cogantur, l.1. §. penult. ff. de liber. exhibend. l. intereſſe puto 39. ff. de acquirenda poſſeſſ. l. ſequeſter 109. ff. de verb. ſignific. cap. examinata 15. de judiciis cap.1. & 2. de ſequeſtro poſſeſſion. & fruct. clem. unic. eod. tit. cap.2. de dolo, & contumacia. Petrus Gregor. *ſintagmate jur. lib.23. cap.3. a n.12.* Rebuffus *de ſequeſtro art.1. gloſſ.1. n.35. lib.3.* Galganet. *de jure public. lib.12. tit.15.* Carroccius *de depoſito in princip. n.1.* Paz *in praxi 3. tom. cap.6. § 6.* Briton. *lib.4. de verb. ſignific. verbo depoſitum.* Didacus Perez *in l.1. tit 10. lib.3. ordin.* Azeved. *in rubr. tit. 2. lib.4. recopil. n.1.* Pichard. *in §. præterea, n. 17. inſtitut. quib. mod. recontrahitur obligat.* Rodriguez *de privilegiis creditorum, art.6. n.1.* Molina *diſp.523.* Hermoſilla *ad l.1. tit.3. p.5. gloſ.3. n.3. tom. 1. fol. 178.* & alii plures per nos *in tract. de regia*
protect. 2. p. cap.16. ex n. 52. cum ſeqq. ſequitur ut ipſe ni- 7
hil de bonis, & pecuniis concurſus propria authoritate diſponere, aut expendere, ſolveréve poſſit abſque judicis ſpeciali decreto, & mandato, Paul. de Caſtro *in conſil 433. col. fin. lib. 1.* Bart. & Bald. *in l. ſi oleum in princ. ff. de dolo malo.* Feller. *in praxi cenſuali verbo inſtrumentum gratiæ, n.54.* Tiraquell. *de retract. lib.2. §.4. gloſſ.9. n.1.* Rebuffus *3. tom. ad conſtitut. Gallicas tract. de ſequeſtro art.1. gloſſ. 1. n.17.* Gregor. Lopez *in l.1. tit.3. p.5. gloſ.6.* ubi etiam Hermoſilla *gloſſ. n.1. tom. 1. fol.202. & idem gloſſ.4. n.5. & 6.* ubi refert Azeved. & per alios, & per totum gloſſ. Felicianus de Solis *de cenſib. lib.4. tom.2. c. unic. n.4. verſic. quæ reſoluto, & verſ. denique fallit.* Nam ex quo depoſitum, & ſequeſtrum appoſitum fuit authoritate judicis, abſque ejus mandato, & decreto removeri non poteſt, ut probant prææallegati Doctores, & Intrigol. *de cenſib. q.80. nu 3.* Avendan. *eodem tit. cap.102. nu.16.* Cencius *de cenſib. q.3. ſub num.63.* Surdus *deciſ.385. num. 28. & ſeqq.* & ita communiter practicatur in cunctis tribunalibus.

Et ita in adminiſtratore fiſci voluit Bald. *in rubric.* 8
Cod. de conſtituta pecun. & Pariſ. de Puteo *in tract. de ſindicatu tit. de arbitr. eorum, nu. 19.* dicentes, quod fiſci adminiſtrator nedum denarium ex ſuo capite, & æquilibrio ſolvere poteſt abſque delegatione ſuperioris. Idem tenet etiam Bartol. *in l.1. §. hac verba, in fin. ff. ne vis fiat*, quos ſequitur Eſcobar *de ratiociniis, cap. 13. n. 6. & 7.*

Sed adminiſtratore (cui delegatio hæc nominatim
directa fuit, & cum quo ſpecificè loquebatur) mor- 9
tuo, aut aliter remoto ab adminiſtratione interim, & anteaquam ea fuiſſet intimata, vel forſan jam intimata, adhuc tamen ejus virtute non ſolviſſe, an adminiſ-

Digitized by Google

miniſtrator ſucceſſor noviter nominatus eam poterit ſolummodo adimplere abſque novo judicis, aut certæ ſpeciali mandato, ita ut eidem intimata delegatione expedita contra ſuum anteceſſorem cogi valeat ad ſol-
10 vendum? in quo breviter affirmativè reſolvendum erit, nam licèt adminiſtrator mutetur, non tamen adminiſtratio mutatur, aut variatur, quoniam ſemper eſt una, & ſemper attenditur corpus illud bono-
11 rum concurſus quam adminiſtrator adminiſtrat, *ex vulgari mirabili tamen, l. proponebatur 76. ff. de judiciis*, ibi: *Cujus res ſpecies eadem eſt*, (hoc eſt forma ut explicat *gloſſ. fin.* ibidem) *eadem res eſſe cenſetur, quantumcumque circa ipſam materiam aliqua commutatio contigerit*, & ibi: *Et poſtea aliqui, vel etiam omnes mutati fuerint; nihilominus eadem dicitur cauſa*, & ibi: *Eadem res eſſe exiſtimaretur, ſed in multis cæteris rebus*, &c. Quam legem multis exornavimus in variis materiis in noſtris Commentar. *de regia protect. 1. part. cap. 3. ex n. 53. cum multis ſeqq.*

12 Ideóque cum attendatur dumtaxat corpus bonorum, & ejus adminiſtratio, & adminiſtratorum mutatio, & variatio nihil immutat delegationem, quia in adminiſtratorem dirigitur, ut eam adimpleat nomine illius corporis ficti quod repræſentat, & ideo ſubrogatus eandem repræſentationem contineat, & idem eſt cum prædeceſſore in cujus locum ſubrogatur qui eodem modo tenetur adimplere delegationem, & præceptum ſolutionis emanatum à curia ac ſi cum eo expreſsè, & nominatim loqueretur, quia litteræ dictæ officiali habito reſpectu ad officium, & munus illa tenetur ſucceſſor ſubrogatus in eadem adminiſtra-
13 tione adimplere, & exequi text. eſt expreſſus *in Authent.* ut nulli judici liceat habere locis citato, *§. ex*
14 *hoc vero jubemus.* ibi: Ex hoc vero jubemus obſervari ab omni adminiſtratore, ut ſi contigerit in ſcriptis noſtram juſſionem fieri ad aliquem judicem, & interea iſte quieſcat ab adminiſtratione, hinc is qui poſt illum ſuſceperit dignitatem accipiat eam, & inſinuet, & ſiquidem privata eſt cauſa, & implere eam, & aſſequi quemadmodum ad eum promeruit reſcriptum, text. etiam *in leg. mortuo*, ibi, *idem eum qui ſubſtitutus eſt, ſequi oportet, ff. de judiciis.* Hinc etiam Avend. *de exequend. mand. c. 17. ſub num. 16. verſic. & novus executor.* poſt Angel. *in Authent. ut nulli judici, §. & hoc ceſſat. 9.* & Felin. *in cap. cum contingat, de foro competent.* & per notata per DD. *in l. fundum princip.*
15 *ff. de acquir. poſſeſſ.* inquit. Quod ſucceſſor, & novus executor, virtute primi mandati dati, & directi ſuo anteceſſori poteſt illud exequi, & adimplere abſque mandato. Florez Diaz de Mena *practicarum, quaſt. 4. num. fin.*

16 Et ideo quando præceptum eſt aliquid prætori, putà ut prætori, & habito reſpectu ad munus; tranſit in ſucceſſorem ejus loco ſubrogatum, qui omnino pariter præceptum illud tenetur adimplere. Bald. *in l. tale pactum, ff. de pactis, l. ſi communis ſervus, ff. de ſtipulat. ſervor.* Bartol. *in l. à filio in fin. ff. de aliment. & cibariis legat.* Speculator *in tit. de inſtrument. editione, §. nunc aliquid verſ. ſed quid erit, idem tradit gloſſ. in cap. penult. de teſtam. in 6.* Rota *deciſ.* 412. in novis pulchrè. Covarr. *pract. quaſt. cap. 11. à num. 1.* & præcipuè *num. 2. verſ. ſecundo hoc ipſum probatur.* Optimè etiam Mantica *de tacitis & amb. convent. lib. 7. tit. 23. num. 49. & n. 50.* Marqueſan. *de commiſſionib. 1. part. cap. 29. n. 40.* nam licèt ſucceſſor, & prædeceſſor adminiſtrator diverſi ſint perſonarum reſpectu; eo tamen habito ad adminiſtrationem verè idem ſunt, & reputantur, ut ex Bart. *in l. ab executore nu. 9. ff. de appellat.* Burgos de Paz *in l. 1. Tauri, n. 427.* & Aviles *in cap. 1. prætorum, n. 20. verſic. ſed in contrarium:* diximus *in noſtris Comment. de regia protect. 1. cap. 3.*
17 *n. 86.* & ideo is qui in alterius loco ſubrogatur poterit ea omnia facere quæ poterat ille cujus loco ſubrogatur, *l. 2. C. de eo qui vicem alterius gerit.* Alexand. *in l. num. 53. ff. de officio ejus*, cui mandata eſt, Petrus Barboſa *in l. ſi longius in princip. n. 43. & 44. ff. de judiciis.* Covarr. *practic. 11. ſub n. 2. ad finem, verſ. poſthum. illud.* Nos *dicto cap. 3. nu. 38. & 58.* imò *per tot. cap.* multa ſcitu digniſſima, quæ hanc noſtram reſolutionem mirè comprobant, uſque ad refectionem reperies omnino videnda in variis articulis, & materiis.

Quibus addere poteris, quod licèt teſtes, de jure 18
non probent, niſi publicentur coram eodem judice, qui illa examinavit, vel examinare fecit, ut per text. *in l. l. geſta, Cod. de re judicata*, & per innumerabiles DD. probat Farinacius *de teſtibus, q. 75. ex nu. 12. cum ſeqq.* tamen rectè probat ſi publicentur coram judice ſucceſſore, & ſubrogato in loco ipſius judicis examinantis, ſive delegato ſive ordinario à quo benè poſſunt publicari, licèt eos non examinaverit, & fidem faciunt quia unus, & idem judicantur reſpectu cauſæ, & tribunalis Bald. *in dicta l. geſta, n. 4. verſic. aut coram judice.* Caſtrenſ. *in l. geſta, nu. 24. verſic. & idem feciſſet, tranſitum ad ſucceſſorem*, & ibi Ripa *in dicta l. 2. n. 32. C. de edendo.* Imola *in cap. cauſamque el. 1. col. 2. verſicul. ſi verò ſunt de teſtib.* Aretin. ibidem *num. 7. & 8.* Farinacius *d. quaſt. 77. num. 21. cum ſeqq.*

Quapropter praxis communis idem admiſit, ut de- 19
legationem à Judice emanatam directam uni adminiſtratori bonorum concurſus, licèt iſte removeatur, aut interdum moriatur, aut aliter deficiat, ſucceſſor implet, & adimplere rectè poteſt, & ejus virtute ſolvere, non ſpectato novo judicis decreto ex his, quæ hactenus dicta fuere. Benè verum eſt, quod aliqui novi adminiſtratores, ſive ſcrupulo detenti, ſive malitia moti vexandi creditores cauſa, ſive avaritia cupidi ſolvere recuſant, & adimplere mandatum ſuo anteceſſori directum cunctantur, & ideo cogunt creditores iterum recurrere ad curiam, vel judicem, ut delegatio præcedens cum adminiſtratore ſucceſſore intelligatur, ad ejus implementum, & ſolutionem toto juris rigore compellatur, quod abſque ulla difficultate, aut dilatione, ſed per ſimplicem relationem à judice, & curia mandatur.

§. Unic.

Et nunquid adminiſtrator delegationem adimplere dicatur, compenſando quod ſibi, aut debitori communi per creditorem debetur? Vel quando creditori ceſſionario exigenti eandem compenſationem opponere intendit?

SUMMARIUM.

1 *Adminiſtrator concurſus ſtrictè cogitur adimplere delegationem, hoc eſt*, el libramiento, *creditoribus conceſſam.*
2 *Adminiſtrator concurſus delegationi ſibi directa ſatisfacit, volens compenſare, quod creditor ipſi debitori ex alia cauſa debet.*
3 *De credito proprio ad creditum proprium ſemper admittitur compenſatio.*
4 *Compenſans ſolvere dicitur.*
5 *Alimentario creditori compenſationem adminiſtrator objicere non debet.*
6 *Compenſatio non admittitur, ubi realis, naturalis, vel inconstanti numeratio requiritur.*
7 *Compenſationem tollit pactum de ea non opponenda.*
8 & 9. *Creditum juratum an admittat compenſationem, non convenit inter Doctores.*
10 *Creditum anterius non juratum poteſt compenſari cum debito poſteriori, etiam jurato.*
11 *Compenſatio an admittatur in dote, depoſito, alimentis,*

Digitized by Google

tis, ſalario, aut in debitis fiſcalibus, aut reipublica, remiſſivè.

12 *Compenſatio an ſit ipſo jure, vel ope exceptionis.*

13 *Compenſationis exceptio non expectata ſententia ipſo jure perimit obligationem ad differentiam aliarum exceptionum.*

14 *Compenſare non poteſt adminiſtrator quod ſibi ipſi debet creditor concurſus, exigens virtute* del libramiento.

L. id quod, ff. de compenſationibus, exornatur, ibid.

15 *Adminiſtrator repræſentat duas perſonas, propriam, & adminiſtrationis, & utraque differunt.*

16 *Obligationes, & ſcriptura adminiſtrationis differunt à propriis adminiſtratoris.*

17 *De debito alieno, quod tertio debetur, ad debitum proprium non admittitur compenſatio.*

18 *Creditor compenſare non cogitur, quod alteri, quam debitori ſuo debet.*

19 *Adminiſtrator ſocietatis à creditore conventus non poteſt ei compenſare, quod ipſi adminiſtratori creditor debet.*

20 *Ceſſionarius an teneatur compenſare quod cedens debet debitori ſuo ceſſo, & ſeqq.*

21 *Exceptio compenſationis, quæ poteſt opponi cedenti, poteſt etiam opponi ceſſionario.*

22 *Creditum ceſſum tranſit in ceſſionarium, cum ſua cauſa, & onere compenſationis affectum.*

23 *Exceptio reſpiciens rem ceſſam poteſt opponi contra ceſſionarium.*

24 *Declara: ſi exceptio orta jam erat contra cedentem tempore ceſſionis.*

25 *Compenſationis exceptio, quæ non erat quæſita debitori ceſſo tempore ceſſionis, non poteſt opponi contra ceſſionarium.*

26 *Creditum ceſſum jam non dicitur creditum cedentis; ſed proprium ceſſionarii.*

27 *Debitor conventus poteſt creditori agenti opponere compenſationem debiti alieni, cujus habet ceſſionem.*

28 *Ceſſionarius dicitur creditor debitori ceſſi.*

29 *Creditum ortum contra cedentem poſt ceſſionem, non opponitur ceſſionario, cum ſit debitum alienum, & à tertio.*

30 *L. qui invicem, ff. de condictione indebiti, ponderatur.*

31 *Jus compenſandi ſuperveniens contra cedentem, non opponitur ceſſionario.*

32 *Confeſſio, & pactum vendentis prejudicat emptori, ſi emanaverit ante venditionem.*

33 *Secus, ſi emanet poſt venditionem, qua emptori non præjudicat.*

34 *Confeſſio cedentis præjudicat ceſſionario, ſi præcedat ceſſionem, ſecus ſi eam ſequatur.*

35 *Debitor ceſſus jus juri compenſandi jam quæſito renunciare videtur, ſi tempore ceſſionis præſens promiſit ſolvere creditum ceſſum.*

36 *Debitor ceſſus, qui cœpit ſolvere ceſſionario, an amittat jus compenſandi ſibi quæſitum ante ceſſionem, & ſeqq.*

37 & 38. *Negativam ſententiam qui Doctores tenuerint.*

39 *In iis caſibus in quibus poteſt ſolvi cedenti in præjudicium ceſſionarii, de quibus* in l. 3. Cod. *de novationibus, in iis etiam ei opponi poteſt compenſatio per debitorem ceſſum.*

40 *In caſibus, in quibus aufertur debitori ceſſo facultas ſolvendi cedenti, in iis etiam aufertur facultas compenſandi.*

41 *Intellige, ſi ante ceſſionem competebat debitore jus compenſandi.*

42 *Quod jus tolli non poteſt per factum creditoris cedentis.*

43 *Debitori ſicuti auferri poteſt facultas ſolvendi ſuo creditori; ita & facultas compenſandi.*

44 *Jus compenſandi quæſitum debitori ante ceſſionem, per eam ſubſequutam non tollitur.*

45 *Secus ſi jus compenſandi acquiſivit debitor poſt ceſſionem, quæ objici non poteſt ceſſionario.*

46 *Opiniones Doctorum, quæ inter ſe pugnare videntur, conſæderantur, & ſeqq.*

47 *Aliud eſt velle compenſare inter debitorem, & creditorem: aliud inter debitorem ceſſum, & ceſſionarium.*

48 *Debitori ceſſo, quibus caſibus tollatur facultas ſolvendi credito, de quibus ibi, ita & compenſandi eidem creditori.*

49 *Solutio, quando non admittitur, ita nec compenſatio.*

50 *Debitor ſolvendo creditori cedenti, ſi non intervenit aliquod requiſitum, de quibus* in l. 3. Cod. *de novationibus liberatur.*

51 *Compenſationem, quæ poterat opponi contra cedentem, poſſe opponi contra ceſſionarium; nullus negavit.*

52 *Jus compenſandi nondum ortum ante ceſſionem non coinquinat ceſſionarium.*

53 *Debitori non admiſſo compenſare contra aliquem, reſervatur jus exigendi à ſuo debitore.*

54 *Jacob de Graſſis annotatur, non percepiſſe terminos, quibus loquuti fuêre Doctores, a ſe impugnati.*

55 *Creditori exigenti ex bonis concurſus non objicitur compenſatio ejus, quod debet adminiſtrationi, niſi ſuo loco, & gradu, non antea in præjudicium anteriorum creditorum.*

56 *Creditum, quo debitor communis habet ceſſuum creditorem, eſt in bonis, & de bonis debitoris, in quo præferuntur anterіores compenſationes prorſus excluſa.*

STrictè cogi adminiſtratorem adimplere delegationem obtentam à Judice concurſus per creditorem, aut per ejus legitimum ceſſionarium, abundè diximus *hoc in cap. & in cap. ſeqq.* nunc quæritur, an compenſare volens, quod ſibi, aut debitori communi debetur ex cauſa diverſa, audiatur? & capiendo poſteriorem hanc partem, nempe quando creditor ipſe ſimul reperitur debitor debitoris communis, & adminiſtrationis, & tunc regula conſtans conſtituenda erit, omnino compenſationem admittendam eſſe, ſi aliàs legitimè, clarè, & liquidè de debito, quod compenſare intendit adminiſtrator, apparuerit. Nam ex quo ad invicem debitor communis creditor eſt ſui creditoris, admitti debet compenſatio, cum de credito proprio ad creditum proprium fiat, *ex l. 1. cum ſeqq. ff. de compenſationibus.* 1 2 3

Ideoque adminiſtrator compenſando id, quod creditor debet ipſi adminiſtrationi, procul dubio ſatisfacere dicetur delegationi obtentæ à creditore concurſus.

Nam qui compenſat ſolvit, *l. ex cauſa, C. de compenſation.* & ibi Bartol. *ff. qui potior. in pign. habeant.* Riminaldus junior *conſil.* 152. *num.* 40. Burſatus *conſil.* 123. *num.* 20. Hondedeus *conſil.* 41. *n.* 21. *vol.* 2. Sforcia *conſil.* 61. *num.* 7. Tuſchus *lit. C. num.* 487. *& ſeq.* Bertazolus *inſtrument. clauſul.* 41. *gloſſ. num.* 8. Mantica *de tacitis & ambig. convent. lib.* 10. *tit.* 10. *num.* 6. Becius *conſ.* 227. *nu.* 25. Seſſe *deciſ.* 88. *num.* 3. Menochius *lib.* 2. *præſumpt.* 48. *num.* 35. Maſcardus *de probat. concluſ.* 334. *num.* 2. Ozaſcus *deciſ.* 92. *num.* 11. *&* 35. Terretus *conſil.* 10. *n* 2. *in* 1. Graſſis *de exceptionibus, except.* 16. *num.* 9. 10. *&* 11. Cartarius *deciſ.* 77. *nu.* 18. Bardell. *conſil.* 18. *num.* 8. Surdus *de alimentis tit.* 3. *q.* 7. *nu.* 21. Cephalus *conſ.* 374 *n.* 44. Gurba *ad conſuetud. Meſſanenſ. c.* 9. *gloſſ.* 9. *ex n.* 1. *cum ſeqq.* 4

Secus creditori alimentario, qui ex bonis concurſus alimenta percipit, cui compenſationem objicere non poteſt adminiſtrator, *l. in ea* 4. *Cod. de compenſationib.* 5

tionib. plures per Surdum *de alimentis tit.* 8. *privileg.* 53. *n.* 5. *& ſeqq.* Caſtillo *controverſ. tom.* 4. *cap.* 40. *n.* 80.
6 *&* 84. Graſſis *dict. except.* 16. *ex n.* 46. ubi limitat poſt alios, vel niſi ſolutioni ejus debiti, cui objicitur compenſatio, certa data ſit forma, vel quia realem requireret, aut naturalem, vel incontanti, numerationem. Felinus *in cap. ſub orta, n.* 2. *de re jud.* Jaſon *in l. cum qui, §. ſi jura verò, n.* 7. *de jurejur. & conſ.* 134. *vol.* 4. Boërius *conſil.* 14. *ad finem.* Bardell. *conſil.* 70. *num.* 9. Milanenſ. *dec.* 13. *n.* 89. *& deciſ.* 14. *n.* 29. *tom.* 2. Tuſchus *lit. C. concl.* 488. *n.* 17. Graſſis *d. deciſ.* 16. *n.* 62. Surdus *conſil.* 246. *nu.* 19. *& deciſ.* 191. *nu.* 12. Intrigol. *conſil.* 8. *n.* 15. *&* 16. *& deciſ.* 5. *n.* 12. *& in tract. de cenſibus, q.* 22. *nu.* 11. Natta *conſil.* 54. *& conſil.* 60. *n.* 3. *&* 4. Franciſc. Marc. *deciſ.* 148. *n.* 4. *part.* 2. Seſſe *deciſ.* 88. *n.* 7. Crottus *conſil.* 139. *n.* 7. *part.* 1. & alii relati à Giurba *deciſ.* 9. *n.* 9.
7 *& in conſuetud. Meſſanenſ. cap.* 9. *gl.* 9. *n.* 5. *part.* 1. Idem ſtante pacto de opponendo compenſationem. Giurba *dec.* 60. *ſub n.* 9.

8 Sed quid quando creditor habet ſuum creditum juratum, admittat compenſationem maxima eſt controverſia inter DD. ut videre eſt per Gabriel. *de jurejur. concl.* 7. Ozaſcus *dec.* 92. Carrocc. *de locato, tit. de compenſ. except.* 4. *ex n.* 4. *fol.* 260. Gutierr. *de juram. confirmat.* 3. *part. cap.* 6. Trentacinq. *var. reſol. lib.* 3. *tit. de compenſ. reſol.* 1. *ex n.* 7. *& ſeqq.* Gratian. *diſcept.* 486. *n.* 33. Fachineus *controverſ. lib.* 1. *cap.* 7. Cevallos *commun. contra commun. q.* 231. & quamplurimi alii congeſti ab
9 Amat. *reſolut.* 17. *n.* 12. Giurba *deciſ.* 60. *n.* 9. Et negativæ opinioni plures adducit limitationes Graſſis *d. except.* 16. *ex n.* 19. *cum ſeqq.*

10 In unum tamen conveniunt quamplurimi utriuſque opinionis Doctores, quod debitum juratum non admittit compenſationem, ſi eſt poſterius, & ſic quando debitum quod compenſandum opponitur ſit anterius, ſecus quando debitum hoc ſit debito jurato poſterius, quia tunc admittitur compenſatio contra anterius juratum. Pariſius *conſil.* 121. *n.* 40. *lib.* 1. Gratus *conſ.* 121. *n.* 3. Capicius *deciſ.* 187. *num.* 7. Ozaſc. *deciſ. Pedemont.* 92. *nu.* 30. *&* 34. ſequitur Albanus *conſil.* 128. *n.* 1. *&* 3. Cavalcanus *deciſ.* 9. *n.* 11. *lib.* 1. Anchar. Regienſ. *in quibus familiari. lib.* 1. *quaſt.* 2. *n.* 4. Afflictis *deciſ.* 381. *n.* 3. Cotta *immemorabili, verb. juramenti religio.* Anton. Gabr. *commun. opinion. tit. de jurejurando, concl.* 7. *n.* 5. 6. *&* 7. Antonius Maſſar. *de obligat. in forma Camer. part.* 4. *q.* 2. *n.* 9. Riminal. Junior. *conſ.* 122. *num.* 26. *lib.* 2. Hondedeus *conſil.* 18. *nu.* 25. Covarr. *in cap. quamvis pactum, 1. part. §.* 4. *num.* 6. *& ſeqq. de pactis, lib.* 6. Findaruſa *de compenſat. art.* 7. *nu.* 14. Intrigol. *ſuper Bulla de cenſibus, q.* 22. *num.* 8. Silvanus *conſil.* 40. *num.* 22. Monaldus *conſil.* 62. *num.* 14. Graſſis *de except.* 16. *n.* 22. quod ex Tiraquello, Rolando à Valle, Pedemont. Natta aliis indubitabile dicit Surdus *conſil.* 246. *ex n.* 15. *tom.* 2. idem per Ancharranum dicit Gratian. *diſceptat.* 129. *n.* 20. plures etiam per Seraphinum *de privileg. juramenti, privileg.* 64. *n.* 139.

11 Et ad materiam compenſationis quibus in caſibus admittatur, vel non admittatur, an in dote, in depoſito, in alimentis, in debitis Reipublicæ, vel fiſcalibus
12 in ſalario, & aliis ſimilibus. Et an compenſatio fiat
13 ipſo jure, vel ope exceptionis, & de differentia inter exceptionem compenſationis, quæ non expectata ſententia, peremit ipſo jure obligationem, & inter alias exceptiones oppoſitas quæ ut operentur, expectatur ſententia favorabilis; vide latiſſimè per Caſtillum *contr. tom.* 4. *cap.* 40. *ex n.* 69. *uſque ad fin.* nec non de Graſſis *in tract. de exceptionibus, except. per totam*, qui innumeros alios allegant.

14 Sed an adminiſtrator adimpleat delegationem obtentam per creditorem concurſus objiciendo huic exigere volenti compenſationem alterius debiti proprii, quod ſibi ex perſona propria ex alia diverſa cauſa debet creditor concurſus, Videamus; in quo breviter dicendum erit, & firmiter affirmandum quod quando debitum, quod compenſat adminiſtrator, eſt, ut diximus, proprium ipſius adminiſtratoris contractum inter ſe ex ſua perſona, & inter creditoris concurſus, tunc dicendum erit hujuſmodi compenſationem nullo modo excludere exactionem creditoris, prout probat *l. id quod, ff. de compenſation. id quod* (inquit Conſultus) *pupillorum nomine debetur, ſi tutor petat, non poſſe compenſationem objici ejus pecuniæ, quam ipſe tutor ſuo nomine adverſario debet.* Anton. Fab. *in* 9. *libros, C. ad tit. de compenſation. definitione* 8. Caſtillo *controverſiar. tom.* 4. *cap.* 40. *n.* 85. & loquendo in adminiſtratore poſt Baldum *in l. ejus, num.* 5. *C. de compenſation.* & Petrum de Ubald. *in tract. de duobus fratribus, part.* 5. *n.* 35. tenet Amat. *variar. reſolut.* 17. *n.* 3. tenet etiam Valenzuela Velaſquez *in conſil.* 156. *n.* 89. *tom.* 2. reddentes 15
rationem, quia adminiſtrator repræſentat duas perſonas propriam, & adminiſtrationis, quæ non confunduntur, & perſona adminiſtratoris differt à propria, Rota Genuenſ. *deciſ.* 31. *n.* 11. *& deciſ.* 75. *num.* 3. Caball. *conſil.* 121. *n.* 13. *tom.* 2. Giurba *ad conſuetud. Meſſanenſ. cap.* 9. *gloſſ.* 9. *n.* 11. *p.* 1. *fol.* 603. ubi etiam quod ſcriptu- 16
ræ, & obligationes adminiſtrationis differunt à propriis adminiſtratoris, ex Genuenſ. *deciſ.* 12. *n.* 13. *& &* 14. Caball. *d. n.* 13. Et ſic quod ſibi debet creditor adminiſtrationis, non poteſt compenſare cum debito adminiſtrationis.

Conſtans eſt enim concluſio, quod de debito alie- 17
no, & quod alteri tertio debetur, ad debitum proprium non admittatur compenſatio, text. eſt expreſſus *in l. ejus, Cod. de compenſation. l. in rem ſuam, l. ſi cum milite, ff. compenſationibus, d. l. id quod*, probant 18
Bald. *in d. l. ejus.* Magonius *deciſ.* 44 *num.* 9. Natta *conſil.* 101 *n.* 16. Beroius *conſ.* 46. *n* 7. *lib.* 2. Medicis *de compenſat. part.* 1. *quæſt.* 1. *num.* 1. *& quaſt.* 31. *num.* 5. Menochius *conſil.* 195. *num.* 15. *& conſil.* 781. *n.* 2. Rota Genuenſ. *deciſ.* 10. *n.* 3. Caſtillo *deciſ.* 109. *n.* 48. *&* 79. *lib.* 2. Polydorus Ripa *obſerv.* 199. *num.* 8. Lanar. *conſil.* 26. *n.* 26. Ponte *conſil.* 95. *num.* 12. *lib.* 2. Surdus *conſil.* 327. *num.* 39. *& conſ.* 69. *num.* 12. Schenardus *conſil.* 52. *n.* 152. Amat. *variar. reſolut.* 17. *num.* 3. *&* 4. Valenzuela *conſil.* 156. *nu.* 68. *& ſeqq. tom.* 2. Et quod creditor compenſare non cogitur, quod alteri, quam debitori ſuo debet, ut ex Petro Gregorio, & Medicis *de compenſation.* 1. *part. q.* 1. *num.* 2. *& q.* 21. *per totam*, firmat Caſtillo *controverſiar. lib.* 4. *cap.* 40. *num.* 74. Giurba *ad conſuetud. Meſſan. cap.* 9. *gloſſ.* 9. *ex num.* 8. *fol.* 603. ubi plurimos alios allegat.

Et quod ſocius adminiſtrator ſocietatis conventus à 19
creditore ſocietatis non poſſit ei opponere compenſationem ejus debiti, quod creditor ipſi ſocio nomine proprio, & non nomine ſocietatis debet; nec è contra, cum debito proprio ad debitum adminiſtrationis, ac ſocietatis, & ſic alienum, excludatur compenſatio; probant Bartolus, Bald. *nu.* 3. & alii *in l. ejus, C. de compenſ.* Caſtrenſ. *in l. is qui plus, §. fidejuſſ. n.* 2. *ff. de condit. indeb.* Ubaldus *de duobus fratribus, part.* 5. *quaſt.* 35. *& q.* 32. *nu.* 35. Caballus *conſ.* 131. *n.* 15. *vol.* 2. Bardell. *conſil.* 79. *n.* 18. Felicius *de ſocietate, cap.* 30. *n.* 67. Calvacanus *de tutore, num.* 220. Marcian. *conſil.* 49. *num.* 21. Pinut. *conſil.* 49. *n.* 4 Magon. *deciſ.* 1. *num.* 21. Pract. Papienſ. *in forma libelli. reſponſ. reor. gloſſ. ſalvis aliis, n.* 15. de Graſſis *except.* 16. *n.* 54. Rota Genuenſ. *deciſ.* 20. *n.* 30. *& deciſ.* 28. *n.* 5. Coſta *ſubſidiar. remed.* 40. *num.* 3. Medicis *de compenſat. q.* 31. *num.* 5. Ripa *obſervat.* 199. *n.* 18. Ponte *conſil.* 95. *n.* 22. *tom.* 1. Surd. *conſ.* 327. *n.* 39. *& conſ.* 69. *n.* 12. Schenard. *conſ.* 62. *nu.* 153. Petroc. *conſil.* 26. Menochius *conſ.* 746. *n.* 45. Fontanella *de pact. nuptial. clauſ.* 4. *gloſſ.* 9. *part.* 2. *n.* 62. *&* 63. Tepatus 2. *var. tit. de ſocietate, col.* 14. plures alii laudati à Giurba *ubi ſuprà ex n.* 8. *cum ſeqq.*

Sed quid erit dicendum, quando is, qui exigere 20
vult virtute delegationis ſibi à judice concurſus expeditæ,

Digitized by Google

ditæ, non ſit principalis, & immediatus creditor debitoris communis, ſed potius ceſſionarius alicujus creditoris concurrentis, qui tamen ex alia cauſa pariter ſit debitor certæ quantitatis ipſius debitoris communis, cui proprium creditum exigere vellet, ex bonis adminiſtrationis, poſſet indubiè adminiſtrator, vel debitor ipſe objicere compenſationem; an eandem pati
21 debeat ipſius ceſſionarius? In quo regulariter, & affirmativè reſolvendum erit; quoniam exceptio compenſationis, quæ poteſt opponi contra cedentem, poteſt etiam opponi contra ejus ceſſionarium, cùm in poteſtate creditoris cedentis non ſit cedendo tollere jus
22 quæſitum ſuo debitori, & ſimul creditori, ac ideo illud creditum ceſſum tranſit in ceſſionarium cum ſua cauſa, & compenſationis exceptione, & onere affectum, alias notiſſima fraus fieret debitori ceſſo, ſimul creditori ſi per ceſſionem permitteretur jus ſuum compenſandi amittere; ita notant Doctores, *in l. apud Celſum, §. cum legitima, & in §. cum de authoris, ff. de except. doli. & in l. doli mali, §. diverſam, ff. de novationib.* Bart. *in l. ſi quis in rem, ff. de procuratorib.* ubi Pariſ. *in additionib. lit. A.* Salicetus *in l. qui ſtipendia, colum. 1. in fin. C. de procurator.* qui de communi teſtatur Socinus Junior *conſil. 74. n. 7. vol. 3.* Guido Papa *deciſ. 567. num. 1. & ſingulari 564.* Bruno à Sole *in compenſat. reſolut. propoſ. turam. verb. ceſſionario agenti* (ubi more ſuo plures congerit) Thom. Doct. *conſil. 81 n. 14.* Port. *conſil. 74 n. 4.* Affl. *deciſ. 74. n. 7.* Theſaurus *deciſ. 121 n. 1.* Intrigol. *conſil. 8. n. 9.* Surdus *conſil. 82. n. 29. lib. 1.* Marilanus *deciſ. 31. n. 3. 5. 6. & 8.* Franciſc. Aretin. *conſil. 31. 96. num. 3.* Ancharran. *conſ. 224.* Albanus *conſil. 289. n. 12. & 14.* Graſſis *de exceptionibus, except. 16. n. 29.*

23 Et quia quando exceptio reſpicit rem ceſſam, poteſt opponi contra ceſſionarium, Doctores omnes, *in d. §. cum in legitima, & in d. l. doli mali.* Bart. *in d. l. ſi quis in rem, n. 3. ff. de procuratorib.* Salicetus & alii *in d. l. qui ſtipendia.* Franciſc. Aretin. *conſil. 96. n. 3.* Ancharranus *d. conſil. 244.* Albanus *conſil. 289. n. 12. & 14.* Guido Papa *deciſ. 567.* Alexand. *conſil. 54. num. 7. 8. & 9. volum. 2.* Vincentius Annibal. *in additionibus ad dicta conſ. Albani. lit. E.* Millanenſ. *deciſ. 1. n. 1. lib. 2.* Neviſantius *conſ. 50. num. 4.* Brunus à Sole *quaeſt. 10.* Bimius *conſil. 138. num 4. lib. 2.* Socinus jun. *d. conſil. 74. n. 2.* & ferè omnes præcitati Doctores id ipſum probant.

24 Hæc tamen concluſio dupliciter declaranda, & limitanda erit, primò, ut procedat, prout loquitur, quando exceptio compenſationis orta erat, & competebat debitori ceſſo contra cedentem antequam ceſſio fieret, quia tunc ut diximus jus erat jam acquiſitum debitori, quod ex facto creditoris cedentis tolli non poteſt, imò comitatur creditum ceſſum, & opponi poteſt contra ceſſionarium.

25 At verò ſi tempore ceſſionis factæ debitoris ceſſo nondum competebat facultas, & exceptio compenſandi, quia tunc nondum erat effectus creditor ſui creditoris, ſed poſtmodum facta jam ceſſione ſupervenit creditum ſuum, hoc quidem caſu compenſare non poteſt contra ceſſionarium, verſus eum agentem pro credito ceſſo, quia tunc ceſſat ratio juris quæſiti non tollendi, atque fraudis ex parte cedentis, qui liberè potuit de credito ſuo diſponere abſque ullo impedimento; & ideo exceptio, atque jus, quod nondum erat in rerum natura, non potuit afficere creditum ceſſum, nec id ſequi, ac concomitari, ſed liberum in ceſſionarium tranſivit; ita eleganter præfatam doctrinam declarat, & diſtinguit Theſaurus *deciſ. 121. n. 2.* ſequitur de Graſſis *in tract. de exceptionib. except. 16. n. 30. & 31.* eandem doctrinam Anton. Fab. *in C. tit. de compenſat. diffinit. 3.* referens etiam ſequitur Caſtillo *contr. tom. 4. cap. 40. n. 82.*

26 Quorum reſolutio eo fortiſſimo fundamento roboratur; quoniam creditum ceſſum jam non dicitur creditum cedentis, ſed proprium ceſſionarii, ad cujus commodum facta fuit ceſſio, quia factus fuit procurator in rem propriam, Medicis *de compenſat. 1. part. quaeſt. 43. per totam.* Tuſch. *tom. 2. lit. C. concluſ. 491. per totam.* Caſtillo *controverſ. lib. 4. cap. 40. num. 75.* Doctores *in l. ejus, C. de compenſationibus.* Medicis iterum *1. p. q. 11. num. 2.* Socinus junior, *conſ. 147. nu. 4. volum. 3.* Natta *conſil. 101. num. 16.* Rota Genuenſ. *deciſ. 28. num. 5.* Tindanus *de compenſation. num. 53. & ſeqq.* Rota *conſil. 85. nu. 20.* & poſt plures alios Amat. *variar. reſolution. 17. num. 6.* qui quidem ex præfata 27
ratione affirmat debitorem conventum poſſe creditori agenti opponere compenſationem debiti alieni, quando habet jura ceſſa contra debitorem agentem, per textum *in d. l. ejus, C. de compenſationib.* eo, quia jam non opponit compenſationem de debito alieno, ſed de debito proprio & ſibi debito virtute ceſſionis ad ſui commodum factæ. Ceſſionarius namque dicitur 28
creditor debitoris ceſſi, & ut talis comprehenditur in ſtatuto loquente de creditoribus, *l. ab Anaſtaſio*, ibi, *in alium creditorem, C. mandati.* Caravita *ſuper ritu, M. C. cap. 286. num. 4. Troiſi. ritu 166. num. 6.* Paulus de Caſtro *conſil. 91. num. 1. lib.* Bald. *in l. 1. n. 11.* ubi etiam Alexand. *n. 47.* & Decius *in 1. lectura, num. 31.* dicit communem, *& in lectura, num. 99. ff. ſi certum petatur.* Romanus *conſil. 141. num. 1.* Ancharranus *in quaeſt. familiar. lib. 2. quaeſt. 3. num. 7.* Socinus junior. *conſil. 27. n. 7. lib. 2.* Graſſis *de exceptionibus, in praelud. n. 118.*

Ideoque debitor ceſſus, qui poſt factam ceſſionem 29
cum cedente contraxit, & creditum acquiſivit, non poterit id opponere, nec compenſare ceſſionario cum quo nihil contraxit, & ab eo petit debitum proprium, non admittens compenſationem debiti alieni, quod debet cedens, & ſic alius tertius, *in dict. l. ejus*, & iis, quæ diximus ſuperiùs *ex nu. 14. cum ſeqq. verſ. ſed an adminiſtrator adimpleat*, &c. Eſt enim compenſatio debiti, & crediti ab eiſdem perſonis dependentis contributio, *l. 1. ff. de compenſation.* Medicis *dicta 1. part. q. 1. num. 1.* Socinus junior. *conſ. 67. nu. 61. vol. 3.* Riminald. junior. *conſil. 492. nu. 78. & 69.* Menochius *conſ. 1121. n. 17.* Lanari. *conſil. 44. num. 39.* & probat etiam 30
text. *in l. qui invicem creditor, idemque debitor eſt, compenſat, & utriuſque creditorem ſuum, eundemque debitorem petentem ſubmovet, ſi paratus eſt compenſare, ff. de condictione indebiti, l. 2. ff. de compenſationibus.*

Comprobatur inſuper præfata Doctorum reſolu- 31
tio, ut poſt factam ceſſionem jus compenſandi ſuperveniens contra cedentem non opponatur ceſſionario, & aliis ſimilibus doctrinis in eandem rationem incidentibus; nam confeſſio, & pactum vendentis præjudicat emptori, ſi emanaverit ante venditionem, eam- 32
que præcedat, quia tunc res vendita, tranſit affecta in emptorem cum illo onere, & jure tertio quæſito; ſecus ſi confeſſio ſubſequatur venditionem, quia tunc non præjudicat emptori. Ut per Caſtrenſ. *in l. facta* 33
§. ſi heres, ff. ad Trebellianum, ubi omnes, & repentes *in l. ſi cum emptorem, ff. de pactis.* Cumanus *conſil. 30. in fin. & conſ. 155. colum. 3.* Socinus ſenior *conſil. 50. n. 8. lib. 4.* Avinus *conſil. 128. n. 16. lib. 2.* Riminald. junior. *conſil. 214. lib. 2.* Rota *deciſ. 776. num. 1. p. 1. diverſor.* Hondedeus *conſil. 17. num. 1. vol. 2.* Surdus *de alimentis, tit. 9. quaeſt. 42. n. 15.* plenè Gaitus *de credito, c. 2. tit. 3. ex nu. 504. cum ſeqq.* & ſignanter *ex nu. 509. fol. mihi 33.*

Fulcitur etiam ex eo, quòd confeſſio cedentis no- 34
cet ceſſionario, quando emanavit ante ceſſionem, ſecus quando poſt ceſſionem factam, vel quando ceſſio totaliter facta fuit ad commodum ſolius ceſſionarii; prout indubitabile dicunt Cacheranus *deciſione Pedemontana.* Farinacius *de teſtibus, quaeſt. 60. illatione*

11. n. 358.

Digitized by Google

12. *n.*358. *limitatione* 4. *uſque ad finem illationis* , &
de communi omnium opinione poſt Alexandr. *conſil.*
46. *n.* 4. *vol.* 4. teſtatur Surdus *conſil.*12. *n.*10. & idem
Surdus *de alimentis* , *tit.* 8. *privil.* 55. *n.* 16. ampliſſimè
Gaito *de credito* , *cap.* 2. *tit.* 3. *n.*427. *& ex n.* 420. Vi-
de alias ſimiles doctrinas valde ſingulares infrà *cap.*13.
ex n. 30. *cum ſeqq. verſ. & eſt annotanda limitatio*, &c.
Ideoque ſemper attenditur jus quæſitum , vel nondum
quæſitum tertio , ut ex eo reguletur ejus præjudi-
cium.

35 Secunda declaratio , & limitatio erit quando tem-
pore ceſſionis debitor ceſſus præſens fuit , & promiſiſ-
ſet ſolvere ceſſionario , quia tunc etiamſi eo tempore
haberet jus compenſandi contra cedentem , ex hac ſim-
plici promiſſione , & obligatione ſubſequuta , videtur
non habere animum compenſandi , ſed juri compenſa-
tionis renuntiandi. Et ideo hanc de cætero compenſa-
tionem , quam habebat creditor ceſſus contra ceden-
tem , non poterit poſtmodum opponere contra ceſſio-
narium , quam declarationem , & limitationem ſcripſit
Theſaurus *deciſ.*221. *n.* 3. *verſ. ulterius* , quem referens
ſequitur Graſſis *de exceptionibus* , *except.* 16. *n.*32. pro
qua ego allego text. *in l. ſi quis delegaverit* 12. *ff. de
novationib.*

36 Hic & proxima erit non levis difficultas , an debitor
ceſſus poſſit compenſare illud creditum , quod ante
ceſſionem habebat contra cedentem , & illud opponere
contra ceſſionarium , qui jam partem debiti ceſſi exe-
git à debitore ceſſo. Articulus eſt valde dubius , in cu-
37 jus reſolutione variè loquuti fuerunt Doctores. Affir-
mativam ſententiam licet obiter , & perſunctoriè tenet
Hieronym. Gabr. *in conſ.*155. *in ultimis verbis* , *tom.* 1.
quem referens ſequitur Franciſcus Milanenſ. *deciſione*
1. *n.*2. *lib.*2. quam videtur ſequi Gratianus *diſcept. fo-
renſ. cap.*356. *n.*46. dum ſe ad ipſos duos Doctores, re-
ferat , ibi , *& de exceptione quæ obſtat cedenti , an præju-
dicet etiam ceſſionario , quamvis fuerit ſoluta pars.* Ga-
38 briel. *conſil.*155. *in fin. n.*34. Milanenſ. *deciſ. Siciliæ* 1.
n. 2. &c. qui Doctores moventur ex regula generali, ut
exceptio , quæ obſtat cedenti , opponi poſſit contra ceſ-
ſionarium , de qua ſuperiùs.

39 Secunda opinio fuit eorum , qui affirmarunt tunc
poſſe fieri compenſationem cum cedente , in præjudi-
cium ceſſionarii , quando non intervenit unum de illis
tribus requiſitis relatis *in l.* 3. *C. de novationibus* ; quia
ſicuti quemadmodum poteſt cedenti , non obſtante ceſ-
ſione à ſe facta , debitor ſolvere ; ita pariter & eidem
compenſare , ſecus in illis tribus caſibus contentis *in d.
l.*3. ex quorum quolibet impeditur debitor ceſſus ſolve-
re ſuo creditori cedenti in præjudicium ceſſionarii , at-
que ſimiliter impeditur debitor eidem cedenti compen-
ſare ; nam ſicuti debitori ipſi offerri poteſt facultas ſol-
40 vendi , ita pariter facultas compenſandi , cum compen-
ſatio ſolutio ſit , ex iis quæ à principio hujus §. addu-
ximus , optimè diſputat , & ſic declarat Angelus *in con-
ſil.* 159. *col.* 2. ſequitur Marillan. *deciſ.* 31. *n.*3. 5. 6. &
8. & per Angelum idem tenet Surdus *in conſil.* 81. *ex
n.*28. *tom.* 1. qui *n.*29. ita ait : Sicuti domina poſt de-
nuntiationem ſibi factam de venditione apothecæ non
41 potuiſſet ſolvere domino Captis in præjudicium Tara-
chiæ , qui habebat jura ceſſa , ut dicetur inferius ; ita
nec poteſt compenſare , quia actio ceſſa tranſivit in ceſ-
ſionarium libera, & non affecta onere compenſationis,
& ex poſt infici , vel inquinari non potuit , facto debi-
42 toris , in præjudicium ceſſionarii. Et ſicuti debitori au-
43 ferri poteſt ſolvendi facultas per ea , quæ proponuntur
in l. 3. C. de novationibus ; ita eiſdem modis tolli po-
teſt licentia compenſandi , ut optimè declarat Angelus
in conſil. 259. col. 2. qui poſtquam latè diſputavit quæſ-
tionem an ceſſionario opponi poſſit compenſatio ; con-
cludit tandem eatenus licere debitori compenſare qua-
tenus durat ſolvendi facultas , & in his caſibus poſſe
eum compenſare , in quibus poteſt in præjudicium
ceſſionarii ſolvere , hactenus Surdus videndus etiam
n. 8. *& ſeqq.*

Tertia fuit opinio de Graſſis *in tr. de exceptionibus* , 44
except. 16. *ſub n.* 29. *& ſeqq.* qui relata opinione ho-
rum Doctorum , Angeli , Surdi , & Mariliani [non ta-
men meminit Doctorum primæ opinionis] eam repro-
bat , & diſtinguit inter compenſationem factam ceſſio-
nario ejus debiti , quod ante ceſſionem erat contractum
contra cedentem , ut tunc indirectè compenſetur con-
tra ceſſionarium ; & inter compenſationem ejus debi- 45
ti , quod contractum fuit poſt ceſſionem , & tunc non
eſſe admittendam contra ceſſionarium ; prout latius
probavimus ſuprà *ex nu.* 25. *cum ſeqq. verſic. hæc tamen
concluſio dupliciter declaratur* , &c.

Quid dicendum in tanta Doctorum diverſitate ? pu- 46
to omnes tres opiniones veras eſſe, & inter ſe non pug-
nare ; ſed unumquemque in diverſo caſu loqui ; nam
primæ opinionis Doctores loquuntur , inter ceſſiona-
rium , & debitorem ceſſum habentem jus compenſan-
di contra cedentem , congruo ſcilicet tempore quæſi-
tum , ut poſſit eandem compenſationem objicere ceſ-
ſionario , etiamſi partem debiti ſimpliciter ſolverit ,
quæ reſolutio convenit cum tertia opinione Jacobi de
Graſſia , licet Doctores non referat.

Secundæ autem opinionis DD. non loquuntur in iis 47
terminis , & in compenſatione inter debitorem ceſſum,
& ceſſionarium ; ſed duntaxat inter debitorem ceſſum,
& creditorem cedentem ; quo caſu rectè ac juridicè diſ-
tinguunt , ut intervenit aliquod ex tribus requiſitis de-
ſcriptis *in d. l.* 3. *C. de novationib.* ex quibus tollitur de- 48
bitori ceſſo facultas ſolvendi creditori cedenti , iſtiq;
pariter ſit ſublata facultas recipiendi ſolutionem , ſcili-
cet , quando ex parte ceſſionarii proceſſit denunciatio
ceſſionis , vel litis conteſtatio contra debitorem , vel
quando iſte cœpit ceſſionario ſolvere , quia tunc ſicut
non poteſt ſuo creditori cedenti ſolvere debitor ; ita
nec compenſare , quod idem eſt , ut diximus. Et quan- 49
do non admittitur ſolutio , ita nec compenſatio , ut ex
pluribus DD. probavimus ſuprà 2. *part. c.* 28. *nu* 27.
verſ. deinde comprobatur hæc pars , &c. quando autem
non intervenit aliquod ex requiſitis *d. l.*3. cum debitor
ceſſus ſolvendo cedenti liberetur , ac rectè ſolviſſe di-
catur , *ex d. l.*3. & ex iis quæ *alibi* latiùs diximus ; pa- 50
riter, & compenſare poterit in præjudicium ceſſionarii ;
nam qui jure ſuo utitur , nemini facit injuriam ; & quia
idem operatur oppoſitum in oppoſito , quod propoſi-
tum in propoſito.

Iſti igitur Doctores nec loquuntur de compenſatio- 51
ne inter debitorem ceſſum , & ceſſionarium , nec ne-
gant poſſe debitorem ceſſum iſti opponere compenſa-
tionem , quam poterat opponere cedenti ; qui quamvis
non admittant debitorem ad compenſandum cedenti
in præjudicium ceſſionarii præcedente uno ex tribus re-
quiſitis *d. leg.* 3. non ideò excludunt compenſationem
contra ceſſionarium , nec ex eo inferri poteſt, ſed ut ū-
que poteſt ſtare abſque ulla repugnantia , vel contradi-
ctione , cùm diverſi ſint termini , & uterque caſus à di-
verſis juris principiis reguletur , quæ in uno admittunt
compenſationem contra ceſſionarium , in altero con-
tra cedentem ; & nec valet conſequentia , non admit-
titur compenſatio contra unum ; ergo nec contra ali-
um ; nec è contra. Et ideò ſi jus compenſationis fien- 52
dæ non erat ortum ante ceſſionem , non poterit oppo-
ni contra ceſſionarium , cum creditum ceſſum tranſie-
rit in ceſſionarium liberè , & abſque illo compenſandi
onere , juxta tertiam opinionem , & ea quæ altius com-
probavimus ſuperiùs *ex n.* 20. *cum ſeqq. verſ. ſed quid
erit dicendum , quando is* , &c. quo caſu intelligendus
Surd. *d. conſil.*82. *d. n.*29. in illis verbis , ibi : *Ita nec
poteſt compenſare, quia actio ceſſa tranſivit in ceſſionarium
libera , & non effecta onere compenſationis , & ex poſt in-
fici , vel inquinari nec potuit , facto debitoris in præiudi-
cium ceſſionarii* ; ut procedat , quando tempore ceſſio-

nis nondum erat jus, & facultas compenſandi orta, quia tunc nec admittitur compenſatio contra ceſſionarium, nec contra cedentem concurrente aliquo ex dic-
53 tis requiſitis *d.l.3.* Sed debitori jus ſuum reſervatur intactum, ut creditum ſuum, quod habet contra cedentem poſſit principaliter alio in judicio ab eo exigere, textus elegans *in leg. qui invicem, 3. ff. de condictione indebiti, leg. cum dos, ff. rerum amotar.* & ex Doctoribus adductis ſuprà 2. *part. cap.* 3. *ex nu.* 38. *verſ. deinde vana hæc poſterioris*, &c.

54 Ex quibus cavendum erit à Jacobo de Graſſis, qui perperam percepit mentem, ac intentionem horum Doctorum ſecundæ opinionis, & involvens, atque confundens utriuſque caſus terminos determinat contra dictos Doctores per præfatam diſtinctionem, quando contra ceſſionarium debitor ceſſus poſſit, vel non compenſare creditum ſibi à cedente debitum, quo caſu non fuerunt loquuti Doctores à ſe impugnati; ſed quando debitor poteſt, vel non compenſare contra cedentem poſt factam ceſſionem, qui, ut docuimus, termini ſunt diſtincti, & nullam in jure connexionem habent, nec ex eiſdem regulis deciduntur.

55 Supra dicta à principio hujus §. quibus diximus, admittendam eſſe compenſationem oppoſitam creditori concurſus, vel ejus ceſſionario, Uno, & mirabili modo declarabis, ut tunc poſſit eis objici compenſatio,
56 quando ipſi poſſunt exigere, nempe ſuo loco, & gradu, non antea, ne aliis prioribus, & potioribus creditoribus concurſus præjudicium fiat; diſcreta etenim ſunt jura utriuſque debitoris communis ſimul creditoris, & creditoris ſui ſimul, & ad invicem debitoris, & ideo creditum, quod debitor communis habet adverſus ſuum creditorem; eſt in bonis, & de bonis debitoris communis, ad quod creditores concurſus jus habent potius, ſi anteriores ſint, & priori loco ex eo ſolvendi, ac dimittendi ſunt: creditor verò, ſimul debitor ſuum creditum poſterius conſequetur ex bonis concurſus ſuo loco, & gradu, non antea, ne fiat præjudicium aliis creditoribus anterioribus, in quorum dàmnum, ac detrimentum non admittitur compenſatio inter debitorem communem, & ſuum creditorem poſteriorem, ne iſte in ſolutione, & exactione præferatur aliis anterioribus contra naturam judicii concurſus; quæ omnia, & plura alia comprobavimus ſuperius 2. *part. cap.* 28. *per totum*, ubi accuratè articulum tractavimus.

CAPUT VII.

Adminiſtrator coactus pro complemento delegationis per creditorem à judice concurſus obtentæ, an compulſionem evitet, adminiſtrationis rationem offerendo?

SUMMARIUM.

1 *Adminiſtrator concurſus bona habet in depoſitum & ſequeſtrum, ut judicis decreto diſtribuantur inter creditores.*

2 *Adminiſtrator concurſus tanquam depoſitarius, & ſequeſter omni juris rigore cogitur adimplere* los libramientos.

3 *Adminiſtrator ſi delegationem non complet abſque legitima cauſa, per judicem examinanda* ſobre libramiento *datur creditori.*

4 *Adminiſtrator ad judicis mandatum tenetur illico bona depoſiti reddere.*

5 *Et via executiva, celerrimaque coactione cogitur judicis decretum complere.*

6 *Adminiſtrator incarceratur, ſi juſſum judicis procraſtinet.*

7 *Adminiſtratoris coactio temperatur pro menſura ſuæ obligationis reſtricta ad bona tantùm concurſus, & non ad ſua.*

8 *Adminiſtrator rerum alienarum ſolùm tenetur reſpectivè ad bona alia, de ſuis tamen ſolvere non cogitur.*

9 *Executio non fit in bonis adminiſtratoris pro debito adminiſtratoris.*

10 *Adminiſtratores bonorum civitatis pro debitis civitatis de iſtius bonis tenentur.*

11 *Adminiſtratores civitatis non poſſunt pro ejus debitis incarcerari.*

12 *Inſtitor, procurator, aut ſyndicus contemplatione officii contrahentes, de ſuo non tenentur, nec finito officio, ſolvere coguntur.*

13 *Quod generaliter procedit in omnibus officialibus publicis, ſeu privatis.*

14 *Hæres cum inventario per aditionem obligatur creditoribus hæreditatis reſtrictivè ad hæreditatis bona ſuis illæſis manentibus.*

15 & 16. *Adminiſtrator pecunias concurſus exhibere cogitur, ſi extent.*

17 *Adminiſtratori aſſerenti, non habere penes ſe pecunias adminiſtrationis, & ſe legitimè expendiſſe; non facilè credendum.*

18 *Adminiſtrator præſumitur de bonis adminiſtrationis expendere, non de ſuis.*

19 *Maximè ſi dives non ſit.*

20 *Adminiſtrator concurſus coactionem, ac juris præſumptionem evitabit, ſi rationem reddere offerat.*

21 *Ratione oblata pendente incertum eſt, an adminiſtrator debitor ſit, an creditor.*

22 *Introitus, & exitus adeo ſunt connexi, & inſeparabiles in ratione, ut nunquam præjudicet confeſſio recepti, niſi ſimul videatur expenſum.*

23 *Adminiſtrator non tenetur, niſi prius ratiociniis diſpunctis, & ſoluto ſibi debito apparente.*

24 *Adminiſtratorem ad ſolutionem compellere, niſi tota ratione perſpecta, & examinata, incivile eſt.*

25 *Debitum adminiſtratoris incertum eſt, ante rationem redditam, & legitime liquidatam.*

26 *Introitus & exitus, accepta & data in ratione ſunt connexa, ad modum ut confeſſio recepti interim non præjudicet.*

27 *Ante calculum debitum eſt incertum, & ex eo debet conſtare, quid, quale, & quantum debeatur.*

28 & 29. *Adminiſtrator ante ratiocinia debitor dici poteſt, nec interim exequi poteſt.*

30 *Rationes ſunt individuæ continentes in ſe datum, & receptum, introitus, & exitus.*

31 *Adminiſtrator etiamſi fateatur quantitatem exegiſſe, cogi nequit reddere rationem connexitate calculi obſtante.*

Confeſſio adminiſtratoris ſe recepiſſe, continet qualitatem imbibitam diſtinguendæ rationis, ibid.

32 *Libro adminiſtratoris, qui ſe juvare vult, pro eo onerando, partitas, licet diſtinctas pro exonerando admittere debet ratione connexitatis.*

33 *Creditor, qui vult ex libro debitoris probare, partitas in favorem debitoris admittere debet.*

34 *Adminiſtrator concurſus coactus delegationes adimplere, coactionem evitat, rationem adminiſtrationis offerendo.*

35 *Exceptio rationis oblata legitima eſt ad impediendam executionem liberationis, in adminiſtratorem directa.*

36 *Adminiſtrator poteſt cogere dominum, ut à ſe recipiat rationem, quam ipſe ei offert.*

37 *Adminiſtrator poteſt poſtulare à domino, ut quod recipiat rationem, vel eum ab ea liberet, ut in poſterum tutus ſit.*

38 *Rationem oblatam ab adminiſtratore ſi dominus recipere detrectet, judex pro eo nominat calculatorem,* &

& adminiſtratorem immunem repertum liberat, & amplius non teneri, declarat.

1 ADminiſtrator bonorum concurſus, in quem judi-
cis decreto nominatione, & auctoritate bona il-
la cuſtodienda, atque miniſtranda depoſita fuere, &
ſequeſtrata, ut in tuto ſint, ad utilitatem, & intereſſe
crediſorum, & pro illis ſatisfaciendis judice diſtribu-
ente, prout abundè diximus ſuprà 1. *part. cap.* 13. & 14.
& plurima jura, & Doctores adduximus *cap. antece-
denti, poſt princ. num.* 5. *verſ. deinde quoniam cùm iſte
adminiſtrator*, &c.

2 Ideò merito tanquam depoſitarius, & ſequeſter
omni juris rigore cogi poteſt, ut adimpleat *delegatio-
nes, ò libramientos*, ſuper concurſus bonis ab eodem
judice, & curia in favorem creditorum expeditas,
cùm ad hunc finem, & effectum penes adminiſtrato-
3 rem ipſum ab initio bona deponantur, nec ſolutiones
has procraſtinare debet abſque juſta, & legitima cau-
ſa, & à jure approbata per curiam, & judicem exa-
minanda, qua legitima non reperta ſecunda, & ulte-
4 rior juſſio dicta *ſobre libramiente*, datur ſub omnimo-
da compulſione, & executione, tum quia adminiſtra-
5 tor, & depoſitarius decreto judicis, & ad ejus manda-
tum tenetur illico, & abſque ulla dilatione bona depo-
ſita reddere, ut ex plurimum Doctorum auctoritate
probavimus *cap. anteced. l.* 6. *à princip.* tum etiam quia
rerum depoſitarum reſtitutio judice authorizante fit ex
via executiva, & celerrima compulſione; juxta *leg.
penult. ff. depoſit.* ibi, *illico reddere, & omnibus mo-
dis compellantur*, & ibi, *quàm celerrimè*, quibus ver-
bis ponderatis hanc veriſſimam reſolutionem poſt alios
plurimos DD. abundè ſcripſimus *in comment. de regia
protect.* 2. *c.* 18. *ex nu.* 70. *cum multis ſeqq. uſque ad fin.*
ubi multa videnda erant.

6 Et per carcerem compulſio fit ad complementum
delegationum, quia ſequeſter, & depoſitarius pigno-
rum judicialium ſi non reſtituit, ſtatim carceratur ad
evitandum circuitum, & procraſtinationem. Rebuff. *de
litteris oblig art.* 6. *gloſſ.* 3. *n.* 18. *in tom.* 1. quem refe-
rens ſequitur Vincent. de Anna *ſingul.* 145. & Trenta-
cinq. *variar. reſol. lib.* 3. *tit. de compoſito, reſol.* 2. *nu.* 8.
fol. 348.

7 Sed cùm hæc rigoroſa coactio, & compulſio tem-
peretur, & reſtringatur ad ſola bona concurſus dumta-
xat, quia adminiſtrator de ſuis bonis propriis ſolvere
non tenetur, ejus quippe obligatio ratione officii fit
contemplatione adminiſtrationis, quàm gerit in bo-
nis concursûs, quorum limites non excedit tanquam
reſtricta, *l. quidquid aſtringenda, ff. de verbor. oblig.*
& propterea quilibet adminiſtrator rei alienæ ſolùm
8 tenetur reſpectu rei alienæ, cujus negotia & adminiſtra-
tionem gerit, ſed ex domini bonis ſolvere compelli po-
teſt, & non de ſuis, text. eſt *in l.* 1. *C. quando fiſcus, vel
privat.* contra tutoris vel curatoris tanquam talis con-
demnari bona non dirigitur executio, ſed in bona ſuæ
adminiſtrationis dumtaxat, idem probat text. *in l.* 1.
9 *Cod. quando ex facto tutor. vel curat.* Et generaliter exe-
cutionem denegandam creditori in bonis tutoris, ſeu
curatoris pro debito adminiſtrationis, & tutelæ, pro-
bat text. celebris, *in l. ſi ſe non obtulit.* §. *tutor quoque,
ff. de re judicata, l.* 2. *in princ. ff. de adminiſtrat. tutoris*, &
ibi communiter ſcribentes, conſonat *l.* 17. *tit.* 16. *part.* 6.
ubi Greg. Lopez *gloſſ. verb. ſus bienes.* Rebuffus *in com-
mentar. ad leges Gallicas, tit. de litteris oblig. art.* 2. *gloſſ.*
1. *n.* 8. & poſt alios Bobadilla *in politic. lib.* 3. *cap.* 8. *n.* 72.
lit. S. Parladorius *lib.* 2. *rerum quotidian. cap. fin.* 4. *part.*
§. 3. *n.* 1. Guttierr. *de tutelis*, 2. *part. cap.* 23. *per tot.* Coler.
de proceſſib. execut. 2. *part.* 3. *ex n.* 244.

10 Hinc decuriones, vel alii adminiſtratores rerum ci-
vitatis pro debitis civitatis de ſuo non tenentur, ſed de
bonis civitatis, & adminiſtrationis dumtaxat; ita poſt
Bald. *in l. etiam, C. de executione rei judicatæ, n.* 12. notat.
Greg. Lop. *in l.* 3. *tit.* 26. *p.* 3. *verb. fallande bienes*, ex Joan.
Andr. *ad Speculator. in tit. de execut. ſentent.* §. *quia, verſ.
quod ſi univerſitas.* Montalu. *in l.* 17. *tit.* 20. *lib.* 3. *fori gloſſ.
verb. la ley, verſ. & an execut.* Bobadilla *in polit. lib.* 4.
cap. 8. *n.* 97. Padilla *in l. præſes, à n.* 29. *uſque ad fin.* &
ſurſum, *C. de tranſactionib.* Avileſius *in cap.* 20. *prato-
rum, in gloſſ. verb. gracias, verſ. & an execut.* Parlador.
lib. 2. *rerum quotid.* 4. *p. cap. fin.* §. 3. *princ. ex n.* 5. Curia
Philippica 2. *p.* §. 9. *à n.* 10. Amador Rodriguez *de execut.
c.* 4. *à n.* 31. juxta quod intelligendus erit Avend. *de cen-
ſib. c.* 68. *n. fin.* dicens, quod adminiſtratores, ſeu officiales 11
civitatis, & univerſitatis non poſſunt incarcerari pro de-
bito univerſitatis, & loquendo in tutoribus, curatori-
bus, adminiſtratoribus, aut decurionibus civitatis, hoſ-
pitalis, ſeu cujuslibet rei piæ vel profanæ, abundè di-
ximus *in noſtris comment. de regia protect.* 4. *p. c.* 8. *ex nu.*
159. *cum multis ſeqq.*

Hinc inſtitor, procurator, aut ſindicus contrahentes 12
nomine, & contemplatione officii, de ſuo non tenen-
tur, nec finito officio ſolvere cogi poſſunt, ut per text.
in l. ubi, & l. fin. ff. de inſtitor. actione, & expreſſa l. 7.
tit. 1. *p.* 5. & ibi Hermoſilla latiſſimè *in gloſſ.* 4. *tom.* 1.
fol. 66. poſt innumerabiles Doctor. per ampliationes;
& limitationes, *& ex n.* 25. *cum ſeqq.* quod inſtitor, pro-
curator, aut ſindicus contrahentes ratione officii de ſuo
non teneantur, nec finito officio, ex Guttierrez *de tu-
tel.* 1. *p cap.* 1. *n.* 22. *&* 2. *p. c.* 13. *ex n.* 3. *cum ſeqq.* Pereira *de
empt. & vendit. cap.* 15. *n.* 56. *& c.* 7. *à n.* 4. Martha *de voto*
103. *à n.* 17. Cabedo *deciſ. Luſitan.* 80. *n.* 4. Carroc. *dec.*
77. Menochius *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 49. *n.* 17. *&*
25. Maſcardus *de probationib. conſil.* 1234. Bernard. *dec.*
273. *n.... & per tot.* Hieron. Laurent. *deciſ. Avenionenſ.*
76. plurimos refert Flores de Mena ad Gammam *deciſ.* 13
190. *per tot.* quod *n.* 28. ipſe Hermoſilla extendit ad of-
ficiales publicos, tutores, curatores, & alios adminiſ-
tratores, qui pariter obligati ratione officii, quod exer-
cent, de ſuo non tenentur, nec finito officio conveniri
poſſunt regulariter, ex text. *in l. cum quædam,* §. *inveni-
mus, C. de adminiſtratione tutoris*, ubi Accurſius, & DD.
l. poſt mortem, ff. quando ex facto tutor. l. 1. *C. eod. tit. & ex
Eurardo*, Paulus Montañus *de tutel. & juris c.* 38. *nu.* 99.
cum ſeqq. qui multa congerit, & Parlad. Bobadilla, Joan.
Guttier. Theſauro *quæſt. forenſ. lib.* 3. *c.* 27. & aliis.

Idem videmus in hærede reſpectu creditorum hære- 14
ditatis, qui mediante beneficio legis, & inventarii, non
intelligitur cum eis quaſi contrahere, niſi limitatè, &
reſtrictivè ad bona ſola hæreditatis, nec ultra ejus vi-
res eis tenetur; non tamen de ſuis, quæ libera & illæſa
remanent, *ex l. fin. Cod. de jure deliberan.* & alibi per nos
ſcriptis ſuprà 2. *p. c.* 1.

Quapropter ſi pecuniæ ex fructibus, nec bonis con- 15
curſus redactæ deficiant, quia, puta aliter ſint conſump-
tæ; adminiſtrator cogi non poteſt ſolvere, nec adim-
plere delegationes eidem directas pro creditorum ſatis-
factione, cùm de ſuo non teneatur, qui licet cogi poſ-
ſit omni juris rigore, & etiam per capturam, bona con-
curſui, & adminiſtrationi pertinentia exhibere, ſi ad-
ſint, ut ex Baldo, Parladorio, Bobadilla, Azevedo,
Amatore Rodriguez, & aliis diximus *in noſtris comment.
de regia protect.* 4. *part. cap.* 8. *ex n.* 165. *& ſequent.* quo 16
caſu non procedit quod dicit Avend. *de cenſib. c.* 68. *nu.
fin.* quod adminiſtratores univerſitatis non poſſunt in-
carcerari pro debitis univerſitatis, quod verum eſt, cum
ipſi de ſuo non teneantur, coguntur tamen exhibere
bona ejus omni juris rigore, & per carcerem; non ta-
men facilè adminiſtratori neganti pecunias adminiſtra- 17
tionis penes ſe habere, ſed eſſe legitimè conſumptas, ce-
dendum erit, cum contra ſe præſumptionem juris ha-
beamus ex receptione bonorum in depoſitum, & ſequeſ-
trum, & ideò interim præſumitur ex pecuniis adminiſ-
trationis ſolviſſe, non de ſuis; cum Aymone Cravet.
conſil. 119. *n.* 3. tradit Maſcardus *de probationib. conſ.* 1393.
n. 6. & ſequitur Alexand. *conſ.* 108. *lib.* 1. Rimin. d. junior.

conſil. 300. n.71. lib.2. ſequitur Mangilius de evict. q.
188. ex n.18. & cum Bald. conſil.269. n.5.& 9.lib.1. &
Maſcard. conſil.53. lib.1.idem tenet Aretinus de ſolutio-
nibus, cap.79. per tot.Gratianus diſceptat.forenſ. tom.2.
cap. 204. ex n. 9. cum ſeqq. quod maximè procedere
aiunt quando adminiſtrator non erat adeò dives, ut præ-
ſumi poſſet eam pecuniam, quam ſolvit, habuiſſe pro-
18 priam,imò quando ipſe adminiſtrator haberet creditum
contra adminiſtrationem ipſam, præſumitur ſibi ſolviſ-
ſe, & ſatisfeciſſe ex bonis debitoris, quæ adminiſtrat.l.
ſed etſi damnum, §. peculium, ff. de peculio. l. quoties,
§.ſicut autem, ff.de adminiſtr. tutor.l.debitor, ff. de ne-
got. geſt. l.Stichum, §.additio ff.de ſolution. plerè Mareſ-
cotus variar. reſolut. lib. 1. cap.37. per totum, & lib. 2.
cap 121. n.68. Gratian.tom.1.diſcept.129. n.27. & tom.
2. cap.214.n.5. & per tot. Burdus deciſ.171. ex n.1. cum
ſeqq.& conſ.290. n.33.34. & ſeqq. Noguerol. allegat.40.
n. 25. & ſeqq. Maſcard. concl. 53. per tot. Afflictis deciſ.
13. n.14. 20. & 21. Aretin. in tract. de ſolution.c.14. &
19 c.77. idem Maſcard.concl.983. n. 16. & in adminiſtra-
tore: idem firmat Fontanel. de pactis nuptial. clauſ. 6.
gloſſ.1. part.2. n.67. tom 2. & clauſ.7. gloſſ.3. p. 7. n.27.
& 40. & p.13. n.8. videndus Eſcobar de ratioc. c.37.
20 Quam præſumptionem, & coactionem ſimul omni-
no evitabit adminiſtrator ipſe ſi ſimul, cum negatione
rationem reddere offerat, ex qua ſua aſſertio legitimè
comprobabitur, cum præfatæ præſumptiones interim
locum habent, dum adminiſtrator ſuæ adminiſtratio-
nis rationem non reddit, ex qua apparebit, an credi-
tor, vel debitor ſit, quam doctrinam, & limitationem
benè explicat, & probat Fontanella de pactis nuptial.
clauſ.4.gloſſ.18. part.5. à n.42. & ſeqq. tom.1. fol. 494.
Poſt Genuenſes plures deciſiones Menoch. & Guttier-
rez de tutelis, 3 part. cap.1. n.3.& 9. abundè Menochius
de arbitrar. caſu 202. per tot.
Nam cùm ad hunc finem & effectum ſolvendi cre-
ditoribus, & aliter expendendi authoritate & juſſu
judicis bona concurſus ab initio receperit; poteſt fa-
cilè contingere, tot ſolviſſe delegationes, & tot ex-
penſas feciſſe, ut certa reddatur ſua negativa aſſertio.
Et nulla via hæc clarior, & certior apparebit, quàm
ex ipſa ratione, quam reddere adminiſtrator offert,
21 qua pendente, rigor coactionis quieſcere debet. Cùm
incertum ſit interim ea pendente, an debitor, vel cre-
ditor ſit adminiſtrationis: ita probarunt Eſcobar de ra-
tiociniis, c.21. ex n.12. ut interim, quod expenſi ratio
non eſt recepta introitus, & receptum ab adminiſtra-
tore exigi non poteſt, ut per Alexand. conſ. 192. per
tot. vol.7. Jaſon. conſil.10. vol.4. Aymon.conſil.231.nu.
15. verſic. undecimò conſidera. Ancharan.conſil.235.n...
Fanus de pignorib. membr.1.5. part.Avendan.de exequen-
dis mandatis, cap.10. n.31.
22 Ea ratione, quod introitus, & exitus, accepta, &
data ſunt admodum in ratione connexa, & inſeparabi-
lia, ut nunquam præjudicet confeſſio accepti, niſi ſi-
mul videatur expenſum, quam expreſsè reddunt Baëza
de decima tutor. præſtanda, c.2. n.168. Aymon Craveta
23 conſ.275. n.13.verſ. tertio principaliter, ubi dicit, quod
adminiſtrator non teneiur aliquid reddere, niſi prius in
ratiociniis disjunctis conſtiterit de omnibus acceptis,&
datis, ſoluto ſibi prius debito ſuo; comprobat Eſcobar
24 ubi proximè, n 14. & 15. cum ſeqq. qui n.18. dicit, in-
civile eſſe adminiſtratorem compellere, niſi tota ratione
perfecta, hoc eſt, datis & receptis examinatis, cum Car-
roccio de depoſit. forma 5. n. 5. fol. 15. quia exitus acta
probat, l. ut facta, §. eventus, ff de pœnis, atq; ideò
ratione hujus connexitatis inſeparabilis expectanda erit
ratio completa, ex qua reſultabit, an debitor ſit admi-
niſtrationis, vel creditor; ut optimè proſequitur Eſco-
bar loco citato, ex n. 19. cum ſeqq. & mirabiliter com-
probat, & poſt plurimos alios idem, & latiùs aſſerit
Amat. variarum reſolutionum, tom.2. reſ.58. ex n. 13.
cum ſeqq.

Idem firmat Giurba deciſ.15. ex n.3. & n.4. quod in 25
adminiſtratione continente accepta, & data, introitus
& exitus debitum adminiſtrationis eſt incertum, quo-
uſque per rationis redditionem fiat reliquorum legiti-
ma liquidatio, nec adminiſtratorem ante redditam, &
hinc inde calculatam rationem, compelli poſſe, quàm
plures DD. ad id laudans. Sunt enim (inquit ipſe) in- 26
troitus & exitus, accepta & data admodum in ratione
connexa, ut numquam præjudicet accepti confeſſio, niſi
videatur expenſum, ex Cravet. & Baëza n.169. & 170.
locis proximè citatis, & ex Menoch. conſ. 1185. n. 2. &
Ripa in l. admonendi 124. ff. de jurejurando, & ipſe
Giurba ſub n.6. ad fin. dicit quod quando confici debet
calculus, cum non dicatur debitum liquidum ex Decio
conſ.618. n.5. Menochio conſ.746. n.6. Graſſis de excep-
tionib. except.36.n.4.dicitur enim clarum, & liquidum,
quando ex computationibus & ratiociniis conſtat, 27
quid, quale, & quantum debeatur, ex Coller.de proceſ-
ſib. execut.3.part.cap.2.n.3.& 4.& ex Socino, Baldo,Are-
tino, Alexand. & Covarr. Giurba d.n.6. ad fin.qui per-
legendus erit per totam deciſionem. Latiſſimè etiam
ſingulas has doctrinas ex plurimis Doctoribus compro-
bat Amat. variar. reſol. tom.2. ex num.13.14. & 15.re-
ſol. 58.
Eandem reſolutionem probat Joan. Petr. Fontanella 28
in deciſ. 134. præcipuè ex n. 8. & ſeqq. dicens, quod
adminiſtrator rerum alienarum dici non poteſt debitor
ante redditionem rationum & computorum, quia in-
terim non eſt dubium, quod ab eo exigi non poſſit.Et
idcirco prius ratio reddi, & præcedere debet, ut appa-
reat an debitor, an creditor remaneat adminiſtrator,
quod omne à ratione computorum introitus, & exitus
omnino dependet; quia ſicut debitor poteſt remanere
adminiſtrator ex rationibus, quas offert, & dabit; ſic
etiam creditor poteſt apparere atque interim cogi, aut
exequi non poterit, nec juſtè debebit.
Et quod adminiſtrator ante rationem redditam dici 29
non poſſit debitor, aut creditor, dixerunt Rota Ge-
nuenſ. deciſ.173. n.16. Gaball. conſ.121. n. 8. in 2. Bar-
zius deciſ.88. n.40. Alban. conſ.451. nu.1. & conſ.452.
n.41. Giurba ad ſtat. Meſſanenſ. c.9. gloſſ.6. n.4. part.1.
fol. 583. innumerabiles alios refert Amat. var. reſol.
tom.2. n.15. de reſ.58.
Nam rationes ſunt individuæ continentes in ſe da- 30
tum & receptum, introitus & exitus, quia datio &
receptio talem connexitatem inter ſeſe contrahunt, &
continent, ut ſeparari, & dividi non poſſint, ut ex
Franciſc. Ant. Coſta conſ.56. ex n.11. & latè comproba-
tis à Capicio Galleota. tom.1. contr.31. nu. 89. & ſeqq.
qui optimè loquitur, & ex aliis noviſſimè Noguerol.al-
leg.33. n.32. qui n.34. rectè inquit hoc procedere, eti-
amſi adminiſtrator faſſus fuerit aliquam quantitatem
pecuniæ exegiſſe ſpectantem adminiſtrationi, qui adhuc 31
cogi non poterit reddere, niſi prius reddita ſit ratio,
quia confeſſio hæc imbibitam habet iſtam qualitatem,
ut prius debeant diſpungi rationes, ex Platea in l. in
fin. n.9. Cod. de apochis publicis, lib.10. Baëza de deci-
ma tutor. c.2. n.170. Guttierr. de tutelis, 3. part. cap.1.
n.52. & Eſcobar c.21. n. 22. & ex aliis probavimus ſu-
prà, & plurimis aliis probat Amat. variar. reſol. tom.2.
de reſol. 58. n.25.
Ex qua rationum connexitate infertur, quòd ſi ali- 32
quis creditor etiam minor vult juvari libro adminiſtra-
toris aut tutoris pro eo onerando, illum admittere de-
bet,& non poteſt reprobare quoad adminiſtratoris exo-
nerationem, quamvis capita ſint diverſa, nam totum
in dicto libro contentum debet reprobare, vel accep-
tare.Sola in conſtitut. Sabaudiæ, lib.3.tit.de minorib. c. 4.
gloſſ.3. n.21. pag.167. Rota apud Ludov. deciſ.377. Ni-
col. Genua de ſcriptura privil.lib.4.tit.de fide lib. ration.
tam pro actore, ex n.23. uſque ad num.27.pag.599. Ro-
ta apud Durand.deciſ.352.n.3. uſque ad 6.p. 2.ubi etiam
de creditore, qui non poteſt aliunde creditum ſuum
pro-

Digitized by Google

33 probare quàm ex libris particularibus non poteſt eos dividere, ſed tenetur eis ſtare, etiam in iis, quæ pro domino libri faciunt. Noguerol *allegat.* 33. *n* 36. *& ex n.*32. Eſcobar etiam *de ratiociniis, c.*13. *ex n.*10. *& per tot.* quando partitæ libri, vel rationes ſint connexæ inter ſe, aut ſeparatæ.

34 Quapropter ſi adminiſtrator, delegationibus à judice expeditis pro ſolvendis creditoribus, oppreſſus cogatur præcisè ſolvere, & complere; juſtè poteſt à moleſtiis, & coactionibus ſe liberare, & delegationum rigore excuſare, & evitare negando apud ſe eſſe pecunias adminiſtrationis, ſimul offerendo rationem, ut ita clarè defectus appareat, vel ex reliquis ex ea reſultantibus denuo ſolvere compellatur, quia de bonis, & pecuniis concurſus dumtaxat, & non de ſuo ſolvere tenetur, interim tamen conquieſcit compulſio, & executio liberationum, uſque ad exitus rationem, & computorum prout hactenus apertè approbavimus.

35 Et inſuper in terminis noſtris, quod hæc exceptio rationis oblatæ per adminiſtratorem compulſum ſolvere delegationes, ſit legitima, & omnino admittenda ex natura adminiſtrationis, ad impediendam, ſeu interim ſuſpendendam compulſionem, tenent Baëza *de decima tutor. c.* 2. *n.*168. Guttierrez *de tutelis, part.*3. *c.*1. *nu.* 53. Franciſc. Ant. Coſta *in conſ.* 58. *n.* 7. quos referens ſequitur Noguerol. *allegat.*33. *ſub n.*33. & idem in terminis tenet Giurba *deciſ.* 15. *n.* 14. & ita communiter practicatur in adminiſtratoribus, ad concurſus bona datis, & nominatis; quamplurimos alios & idem refert, & ſequitur Amat. *var. reſol. tom.*2. *reſol.*58. *n.*13. *& ſeqq.*

36 Maximè quia adminiſtrator, vel quilibet, qui aliena negotia geſſit, poteſt compellere dominum ut rationes adminiſtrationis recipiat, nam cùm dominus poſſit eum ad idem compellere, ita etiam reciprocè, & eo-
37 dem modo adminiſtrator compellere dominum poteſt, ut rationem recipiat, ex text. *in l.* 1. §. *fin. ff. de contraria, & utili actio. tutor.* & in terminis Paulus Caſtrenſ. *in l. vix certis, n.* 4. *ff. de judiciis*, affirmans,
38 quod illi, qui aliena negotia geſſerunt, poſſunt petere fieri calculationem, vel remiſſionem rationum ad hoc, ut abſolvantur ab adminiſtrationis vinculo, ut tuti ſint ſemper, neque bona ſua maneant hoc onere obnoxia, ut *in l. pro officio, C. de adminiſtr. tutor.* quam ſententiam referens ſequitur Avileſius *in c.*30. *prætor, n.*2. *&* 3. Eſcobar *de ratiociniis, c.*4. *n.*2.5. ubi addit, *quod ſi dominus detrectet rationem recipere, tunc judex calculatorem pro domino nominabit, & conſtituto, quod adminiſtrator nihil debet, judex illum quitabit, & liberabit à nexu obligationis*, qui quidem perinde liber erit, ac ſi dominus ipſum liberaſſet, & quitaſſet, argum. *l. ob cauſam, C. de evictionib.* de quo latiùs ipſe Eſcobar *cap.*6 *num. fin.*

CAPUT VIII.

Adminiſtrator concurſus, qui alterata ſententiæ gradus prærogativa poſteriori ſolvit creditori, an de ſuo prioribus ſatisfaciat?

Et an adminiſtrator regreſſum habeat contra creditorem à ſe nequam dimiſſum, & ab eo ſolutum repetere?

Vel an creditoris ſoluti gradum, & privilegium ſubintret adminiſtrator.

SUMMARIUM.

1 *Adminiſtrator concurſus limitatam recipit poteſtatem, ut nullam habeat in expendendo bona, abſque judicis ſpecialis decreto.*

2 *Adminiſtrator præ oculis ſemper debet habere graduationis ſententiam, ut juxta illam, & non aliter compleat delegationes obtentas à creditoribus.*

3 *Adminiſtrator, qui in ſolvendo turbaverit gradus ſententiæ, nulliter operatur, & de ſuo tenetur anterioribus creditoribus omiſſis.*

4 *Poteſtatis defectus ſemper adeſt in accedente decretum judicis.*

5 *Adminiſtrator præpoſterans ordinem, & gradus ſententiæ, in dolo præſumpto eſſe dicitur.*

6 *Colluſio etiam præſumitur inter adminiſtrationem, & creditorem prœmaturè ſolutum.*

7 *Doloſus dicitur, qui ſpernit juſſum ſuperioris.*

8 *Qui non facit, quod facere tenetur, doloſus eſt.*

9 *Vel quando facit, quod facere non debebat.*

10 *Adminiſtrator, qui non ſervata graduatione, ac forma decreti inferri in delegatione, de ſuo tenetur ſolvere anterioribus creditoribus.*

11 *Adminiſtrator, qui contra ordinem graduationis ſolvit poſteriori, de ſuo ſolviſſe intelligitur, non de pecunia concurſus, nec concurſus corpus exiſſe cenſetur.*

12 *Solutio anticipata facta in tertii præjudicium non liberat ſolventem, quo minus tertio ſolvere teneatur.*

13 *Adminiſtrator regulariter de bonis adminiſtrationis dumtaxat tenetur, ad quæ reſtricta, & limitata intelligitur ſua obligatio.*

14 *Adminiſtrator, procurator, inſtitor, & ſimiles excedendo mandatum, & proprio tenentur; quia in in exceſſu ſe obligare cenſentur.*

Nec in exceſſu obligant adminiſtrationem, vel dominium, ibid.

15 *Procurator ad vendendum excedens fines mandati tenetur reſpectu exceſſus.*

16 *Contrahens alieno nomine, aſſerens habere mandatum, in eo ad quod non habebat, tenetur de ſuo.*

17 *Et videtur hoc caſu ſuam fidem adſtringere.*

18. & 19. *Concurſu lite pendente, debitor nequit creditori poſteriori in præjudicium anteriorum ſolvere.*

20. 21. & 22. *Hæres, etiam cum inventario, ſi ſolvat poſterioribus hæreditatis creditoribus, tenetur de ſuis bonis anterioribus ſolvere, ſciens anteriores adeſſe.*

23. 24. 25. & 26. *Hæres bona fide ſolvens primò venientibus creditoribus, anteriores verſus iſtos habent revocatoriam; ſecus ſi mala fide, & ſcientia, ex qua tunc hæres tenetur.*

27. & 28. *Adminiſtrator, hæres, tutor, alterve alieno nomine ſolvens non poteſt ſolvendo creditoribus, ordinem graduum præpoſterare, aliàs ſciens de ſuo tenetur anterioribus.*

29 *Creditoribus anterioribus datur electio, an velint agere contra poſteriores, præpoſterè ſolutos, vel contra adminiſtratorem inordinatè ſolventem.*

30 *Emptor pignoris pro ſolvendis creditoribus ſi ſcienter, contra judicis decretum, inordinatè ſolvat tenetur de ſuo anterioribus, contra quem iſte, & contra poſteriores ſolutos electivè regreſſum habet.*

31 *Adminiſtrator præpoſterè ſolvens tenetur de ſuo anterioribus creditoribus, ſi adminiſtratio non ſit ſolvendo propter ſuum dolum, & fraudem in perverſione ordinis.*

32 *Adminiſtrator pervertens ordinem ſententiæ, moleſtatus ab anterioribus creditoribus, non habet regreſſum contra poſteriores præmaturè à ſe ſolutos.*

33 *Solutio à quolibet extraneo fieri poteſt.*

34 *Creditor poſterior in mala fide eſt exigendo prius quàm anteriores ſimul concurrentes.*

35 *Revocatoria competit anterioribus creditoribus contra poſteriores prius ſolutos.*

36 *Scire, & ſcire debere, idem eſt in jure.*

37 *Adminiſtratori ſcienti gradus ſententia non datur reſe-*

repetitio contra poſteriores creditores, à ſe ante tempus ſolutos.

38 *Prælationis jus cujus virtute revocatoria competit anteriori creditori eſt perſonale, & non communicabile debitori.*

39 *Repetitio ſolutionis factæ creditori in diem denegatur debitori, ante diem ſolventi.*

40 *Adminiſtrator licet poſteriori creditori exigenti poſſet exceptionem ordinis, & præpoſterationis, opponere; ſi omiſerit, & ſolverit, repetitio denegatur.*

41 & 42. *Solventi indebitum nomine alieno, non datur condictio indebiti, ſed ei, cujus nomine fuit ſolutum.*

43 *Hæres, tutor, adminiſtrator, ſolventes ſcienter poſteriori creditori, ſi non recipiunt abſolutionem, repetitione carent.*

44 *Adminiſtrator concurſus ſolvendi poſteriori negotium gerit adminiſtrationis, & ſic ab eo ſolutum repetit ſuo loco, & gradu.*

45 *Poſſeſſor majoratus, qui redimendo cenſum ſuper eo impoſitum, ceſſionem non obtinuit contra eum, habet tamen actionem negotiorum geſtorum, contra hæredes anteceſſoris, qui cenſum impoſuit.*

46 *Solutio, & obligationis extinctio non refert, per quem fiat.*

47 *Solvens pro debitore etiam ſine mandato, habet contra eum actionem negotiorum geſtorum.*

48 *Adminiſtrator, qui poſteriori inordinatè ſolvit, ad exigendum ex bonis concurſus ſubintret locum, & gradum creditoris à ſe nequaquam ſoluti abſque alia ceſſione, & ſeqq.*

49 *Adminiſtrator, qui reddita ratione apparet creditor, præfertur omnibus quibuslibet anterioribus creditoribus.*

50 *Solvere debita, quibus onerata erat adminiſtratio concurſus, dicitur eam majorare.*

51 *Retentio competit pro melioramentis in re factis.*

52 *Adminiſtrator an ſubintret locum, gradum, & prælationem illius creditoris, cui ex propriis pecuniis ſolvit.*

53 *Extraneus, qui ſua pecunia ſolvit creditori alieno ſine ceſſione, ſolum actionem perſonalem conſequitur.*

Idem in adminiſtratore ſolvente creditoribus adminiſtrationis, ibid.

54 *Adminiſtrator inordinatè ſolvens poſteriori, mediante ceſſione, ejus gradum, & prælationem ſubintrat.*

55. 56. 57. & 58. *Creditor mutuans debitori, ut ſolvat priori creditori hujus locum ſubintrat, tribus concurrentibus.*

59 *Creditorem anteriorem fuiſſe ſolutum ex eadem pecunia novi creditoris ad id mutuantis, ex quibus conjecturis præſumatur.*

60 *Adminiſtrator, qui ſingulas partitas à ſe ſolutas ſine ceſſione exigere vult à concurſus corpore, inter perſonabiles graduabitur.*

61 *Adminiſtrator, qui ſolvit creditori cum ceſſione, & ſubingreſſione, locum, gradum, & privilegium, occupat jus creditoris dimiſſi, & illis præfertur, quibus creditor dimiſſis præferebatur.*

62 *Adminiſtrator pro reliquis facto calculo, exigendis præfertur quibuslibet creditoribus concurſus.*

63 *Adminiſtrator dum ſolvit creditoribus, diligens ſit in petendo ab eis ceſſionem, & ſubingreſſionem pro majori ſecuritate.*

64 *Adminiſtrator ante calculum non poteſt prætendere aliquas partitas ſolviſſe ſua pecunia.*

Adminiſtrator in dubio ante factum calculum, de pecunia adminiſtrationis, & non de ſua ſolviſſe, & expendiſſe præſumitur, ibid.

65 *Adminiſtrator facto calculo creditor factus adminiſtrationis pro ſuo credito, quare cæteris omnibus concurſus creditoribus præferatur, etiam ceſſione ceſſante.*

ADminiſtratorem concurſus à judice nominatum 1
adeò ſtrictam, & limitatam recipere poteſtatem circa adminiſtrationem, ut nullo modo voluntate & propria ſua facultate poſſit expendere, aut de bonis concurſus ſolvere abſque judicis, aut curiæ ſpeciali decreto ad unguem & in ſpecifica forma per eum ſervanda, diximus abundè ſuprà *cap. anteced. à princip.* quapropter adminiſtrator concurſus ſemper præ oculis, & 2
penes ſe habere debet ſententiam graduationis, qua gradus prærogativa creditorum ſcripta eſt, ut liberatio à judice per quemlibet creditorem impetrata juxta ſuum ordinem, & gradum, per ſententiam cuilibet aſſignatam, obſervetur, & non aliter compleatur ab adminiſtratore, maximè quoniam ipſa delegatio ſemper expeditur ſub hac expreſſa conditione, & qualitate, ut adminiſtrator tot ſolvat creditori impetranti, ſuo loco & gradu, *en ſu lugar y grado.*

Quam formam ſi in ſolvendo prætermiſerit adminiſ- 3
trator & gradus ſententiæ perturbaverit, ſolvendo ſcilicet poſteriori creditori, potioribus omiſſis, ſeu dimiſſis inſolutis, perperam & nulliter aget, & terminos limitatos ſuæ poteſtatis necnon judicis decreti, & mandati excedere dicetur, & abſque ulla poteſtate, & facultate operatur, ac propterea de ſua prioribus creditoribus reclamantibus, ſolvere tenetur, ſi bona concurſus non ſint ſolvendo, nec omnibus ſufficientia ſint: juxta textum *in l. ſi pupillorum, §. ſi prætor*, ibi, *& mea fert opinio, eum qui aliud fecit, quàm quod à prætore decretum eſt, nihil egiſſe, & ff. de rebus eorum*, text. etiam *in l. diligenter*, ibi, *nam qui exceſſit, aliud qui facere videtur, ff. mandati, l. ſi itaque mandatum*, ibi, *aliud fecit, quàm quod mandatum eſt, ff. de jurejurando l. ſed & ſi ante, ff. ad Trebellianum, l. parvi, in fin. ff. de receptis arbitris*: nam in exceſſu mandati, 4
& decreti judicialis ſemper adeſt defectus poteſtatis, ad illum gerendum; ampliſſimè de hoc multa diximus *in noſtris comment. de regia protect. 4. part. cap. 3. ex nu. 63.* & ſuprà *in hoc Labyrintho, 1. part. cap. 4. ex n. 11. cum ſeq. verſic. quibus tamen* [*quæ in ſe urgentiſſima ſunt,*] &c. *& per totum cap.*

Imò cum ratione officii tenebatur obſervare gradus, 5
& ordinem ſententiæ, nec non decreti judicis, omittendo, & præpoſterando in dolo præſumpto eſſe dicitur, *l. non poteſt dolo carere qui imperio magiſtratus non obtemperat, 160. ff. de regul. juris, l. unica, ff. ſi quis jus dicenti non obtemperaverit. Bart. in l. tutor, qui repertorium, ff. de adminiſtr. tutor.* Maſcard. *de probationib. conſil. 531. n. 80.* Lucas de Penna *in l. quemadmodum, n. 6. in 6. caſu, C. de agricol. & cenſit. lib. 11.* Farinacius *tom. 3. prax. crimin. q. 89. n. 95.* Barboſa *in l. ſi mora, 1. part. n. 30. in fin. ff. ſoluto matrim.* & eſt textus *in l. dolus 44. ff. mandati, l. ſi procuratorem, §. dolo, ff. eodem l. 1. §. fin. in fin. ff. depoſiti.* Authent. *qua in provincia, C. lib. de crimin. agi oportet.* imò & colluſio inter eum, & creditorem præſumitur, & mala fides; pro- 6
bant Larata *in conſil. 46. per tot.* Novarius *quæſt. forenſ. 1. part. quæſt. 139. in fin. & per totam.* præcipuè *nu. 16.* Noguerol. *allegation. 7. n. 11. & n. 6. & ſeqq.*

Doloſus namque dicitur, qui ſpernit juſſum ſupe- 7
rioris, ut per dictam *l. non poteſt* & Bardell. *conſil. 151. n. 70.* dixit Giurba *conſil. 33. n. 5.* ubi etiam, quod is qui non facit id, quod facere tenetur, doloſus eſt, *l. dolus, ff. mandati, l. 1. §. eſt autem, ff. depoſiti l. dolo,* 8
ff. ad legem Falcidiam, Bart. *in l. tutor, qui re, per tot. ff. de adminiſtr. tutor.* Aymon *conſil. 172. n. 5.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſu 208. n. 35.* facit *l. 1. §. permittitur, ff. de aqua quotid. & æſtiva. l. 1. §. quid ergo, ff. de contrar. action. tutel. l. ſed & ſi hæc clauſula, ff. ex quibus cauſis major.* Rebuffus *in l. nepos Proculo, ff. de verbo-*
rum

Digitized by Google

rum ſignif. Burſatus *conſil.56. nu.* 27. *lib.* 1. Mieres *de majoratu*, 4. *part. q.*40. *nu.*54. Craveta *conſ.*193. *nu.*2. Burſatus *conſil.*44. *nu.*2. Maſcard. *de probationibus, concl.*31. *n.*24. & 52. Menochius *de arbitrariis, caſu* 208.
9 *n.*35. vel quando facit, quod facere non debebat, Bald. *conſil.*62. *n.*4. Marta *deciſ.*198. *n.*8. Menoch *lib.*4. *præſumpt.*12. *n.*10. Gabriel *conſil.*16. *n.*4. *lib.* 1. Giurba *ubi proximè.*

10 Ideò adminiſtrator, qui contra formam ſententiæ graduationis, & decreti judicis, inſerti in ipſa delegatione, præpoſterè, & intempeſtivè ſolvit creditori poſteriori, omiſſis anterioribus, & magis privilegiatis; non tanquam adminiſtrator ſolviſſe intelligitur; ſed tanquam ipſe non reſpectivè ad officium, & ideò non de
11 bonis concurſus, ſed potiùs de ſuis bonis ſolviſſe intelligitur; ita ut illa partita & quantitas perperam & præpoſterè ſoluta creditori poſteriori intelligatur, & conſideretur, non exiviſſe à corpore concurſus, nec de pecuniis ejus ſolutam fuiſſe, juxta textum *in l.* 1. §. *igitur propoſito* 12. *ff. de exercitoria action.* ibi, *vel contra modum e reſſus non obligabit exercitorem.* Etenim is qui alieno ſolvere tenetur, ſi ſolvit alteri, non liberatur, & reſpectu creditoris, cui ſolvere prius tenebatur, intelligitur, ac ſi non ſolviſſet, prout latiſſimè videre eſt per Amatum *variar. reſolut. tom.* 1. *reſol.* 29. *per totam.*

12 Deinde, quia anticipata ſolutio in tertii præjudicium facta non liberat ſolventem, quominus tertio ſolvere teneatur, ex *l. cum pater*, §. *à filia*, *ff. de legatis* 2. Bart. *in l.*1. *nu.*11. *ff. de legatis* 1. Graſſis *exceptione* 25. *n* 240. Rota Avenionenſ. *deciſione* 117. *n.* 4. Decianus *conſ.* 81. *n.* 42. *lib.*4. Amat. *variar. reſol.* 29. *n.*6. & *à princip.* Ergo adminiſtrator, qui anticipatè ſolvit poſteriori creditori contra formam delegationis, & mandati judicis non liberabitur, ſed tenebitur prioribus creditoribus ſolvere, quibus præjudicare nullo modo potuit.

13 Et inſuper quoniam licet regulariter adminiſtrator, inſtitor, & procurator non teneantur de ſuo ſolvere, ſed ex bonis adminiſtrationis, ad quam ſua obligatio reſtricta, & limitata intelligitur; prout latè diximus
14 ſuprà *cap. anteced. ex n.*2. *cum ſeqq.* & *per totum*: tamen quando exceſſerunt mandatum, in exceſſu tenentur de proprio ſolvere, & in eo obligati ipſi intelliguntur, quia in exceſſu obligare non potuerunt dominum, & adminiſtrationem, quam gerunt. Sic poſt plurimorum Doctorum citationem probat Flores Diaz de Mena *in additionibus ad Gammam, deciſ.* 190. conducunt,
15 quæ de procuratore dato ad vendendum, excedente fines mandati, dixerunt Matienz. *in l.*1. *tit.*11. *lib.*5. *recopilat. gloſſ.*8. *n.*14. 15. & 17. Pinellus *in l.*2. *C. de reſcind. vendit.*2. *part. c.*1. *nu.* 18. & Hermoſilla *in l.* 48. *gloſſ.*5. *n.*6. *in* 5. *part.*5. *tom.*2. *fol.*217.

16 Cujus eſt farinæ, quod licèt is, qui nomine alieno contrahit, non obligetur de ſuo, ut diximus: tamen quando dixit, ſe habere mandatum, & poteſtatem, in eo quod non habebat, tenetur de ſuo. Socin. *conſil.* 154. *nu.* 6. & 7. Mantica *de contractibus*, *lib.*9. *tit.* 11. *n.*6. Tuſchus *verb. inſtitor. concl.*124. *n.*15. 20. & 22. & *concl.*823. Gutierrez *de tutelis*, 2. *part. cap.*13. *n.*18. Pereira *de emptor.* & *vend. cap.*15. *num.*57. *verſic. ſeptima concluſ.* Hermoſilla *ad leg.*7. *tit.*1. *part.*5. *gloſſ.*4. *nu.* 8. *tom.*1. *fol.*61. quia videtur tunc ſuam fidem adſtrinxiſſe,
17 ſecundum gloſſ. & Bart. *in l. procurator, ff. de procurator.* ubi etiam Bald. Angel. & alii, Bald. *in l fin. ff. de inſtitoria action.* quos ſequitur Socinus ſenior *conſ.*154. *n.* 8. Mangilius *in tract. de evictionibus, q.*186. *n.* 4. Sed adminiſtrator ad pervertendum ordinem ſententiæ graduationis, & decreti judicis inſerti in delegatione ſibi directa, caret penitus poteſtate, & judicis mandato, ut à principio hujus capitis probavimus; ergo de ſuo ſemper tenebitur creditoribus anterioribus, quibus nullo modo præjudicare potuit in illa quantitate, à ſe nequam ſoluta poſteriori.

Comprobatur, quoniam ſi concurſu creditorum 18
ſtante, ſeu aliàs inter ipſos, lis erat contra debitorem pendens, debitor non poteſt poſterioribus creditoribus gratificare, & ſolvere in præjudicium priorum propter malam fidem, & dolum; prout ex plurimorum Doctorum relatione probavimus ſuprà 1. *part. c.*10. *ex n.*64. *verſ* 4. *etiam fingitur pecunia ſtare.* Quantumvis 19
debitor adhuc ſuorum bonorum dominus ſit; quanto minus adminiſtrator, nullum jus ad ea bona habens poterit gratificare, & gradus ſententiæ ſubvertere ſua ſponte, & contra formam decreti judicis expreſſè dicentis in delegationibus quibuslibet creditoribus conceſſis, ut adminiſtrator ſolvat ſuo loco, & gradu, quam ſi non ſervet, in dolo eſt, & fraudis particeps, ut ſuperiùs diximus *n.*5. *verſic. imò cum ratione officii*: atque meritò de ſuo debet ſatisfacere creditoribus anterioribus inſtantibus, ſi ex bonis concurſus ſatisfacere non poteſt, aſſerens pecunias præ manibus non adeſſe.

Et hæc pars fulcitur ex vera interpretatione à pluri- 20
mis Doctoribus tradita *in l. fin.* §. & *ſi præfatam*, *C. de jure deliber.* & *l.* 7. *tit.*7. *p.* 6. ut hæres cum beneficio legis, & inventarii ſolvens poſterioribus creditoribus hæreditatis, teneatur de ſuis propriis bonis ſolvere aliis creditoribus anterioribus, quando ſciebat alios anteriores adeſſe propter malam fidem, quam in ſolvendo habuit, qui non debuit, nec potuit anterioribus præjudicare. Greg. Lopez *in d. l.* 7. ibi, *vel ſi ſolviſſet creditoribus, primo venientibus, ut in d. verſ.* & *ſi præfatam.* Hæc enim eſt una ex utilitatibus inventarii, quod ſibi non imputatur, ſi ſolvat primò venientibus. Et intellige, quando hæres ignorabat alios creditores eſſe potiores, & ſic ſolum bona fide, aliàs ſecus, ſi cautionem non exigit, ut *in d. l. dolo*, *ff. ad legem Falcidiam*, & tenet gloſſa parva *in d.* §. & *ſi præfatam*, & ibi Bart. &c. & Greg. Lopez, ſequitur poſt alios DD. Matienz. *in l.*6. *tit.*4. *gloſſ.* 1. *lib.*5. *recopilat.* dicens inventarii utilitatem eſſe, quod hæres 21
poteſt ſatisfacere creditoribus primò venientibus, nec contra eum habere recurſum creditores potiores, licèt poſſint ab iis qui receperunt repetere, ſed quando probatum fuerit, & conſtiterit, ipſum hæredem habuiſſe notitiam æris alieni; & priorum creditorum, tunc hæres tenebitur iſtis de ſuo ſolvere, adverſus quem potiores creditores recurſum habebunt, quando hæreditas non eſſet ſolvenda. Et ſic ſibi præcavere debet 22
hæres petendo cautionem à creditoribus inferioris gradus de reſtituendo ſolutum, quod ſi gradus prærogativæ inter creditores dum ſolverit, non ſervaverit, adverſus eum habebunt recurſum anteriores, quoties conſtiterit de ſua ſcientia, & ſic de mala fide in ſol- 23
vendo, qua non probatâ creditoribus anterioribus dabitur revocatoria contra poſteriores creditores, qui præmaturè, & inordinatè exegerunt; & ſic juſtum articulum eſſe intelligendum, affirmat Caſtillo *controv. tom.*4. *cap.*61. *ſub n.*92. [quem malè percepiſſe, conatur Flores de Mena *variar. reſolut. lib.*1. *q.*6. §.2. *à n.*12. *fol.*59.] allegat Monticul. *de inventar. tit. de jure deliberandi, ex n.*78. *uſque ad* 90. *diverſ. tract. tom.*8. *fol.*159. Phanut. *de invent.* 5. *part. ex n.*235. *eodem tom. fol.*262. Rolandum *de confectio. inventar.* 4. *part. particula, quod ſi hæres, fol.*123. *uſque ad fol.*131. Rebuffum 1. *tom titul. de ſentent. proviſion. gloſſ.*3. *n.* 1. de Franchis *deciſ.* 246. & *deciſ.* 276. Graſſis *lib.*2. *art. invent. q.*20. *n.*4. *fol.*99. Carroccius *deciſ.*109. *ex n.*46. *uſque ad* 50. ubi *n.*49. inquit, deciſionem text. *in d.* §. *etſi præfatam*, procedere, quando hæres bonâ fide ſolvit, quia ignora- 24
bat alios creditores potiores, ſecus ſi ſciviſſet, quia diceretur eſſe in dolo, idem tenet Anton. Faber *in titulum, C. de jure deliberandi, definitione* 33.

Et hac adhibita diſtinctione ſcientiæ, & ignorantiæ, 25
bonæ, vel malæ fidei, idem dixit Gaſpar Anton. Theſaur. *quæſt. forenſ. lib.*2. *quæſt.*16. *caſu* 7. quod ſi ſolutio

Digitized by Google

fiat ab hærede cum beneficio inventarii, clarum eſſe,
quod creditores potiores revocabunt pecuniam alteri
26 ſolutam poſteriori, & text. *in d. l. fin. etſi præfatam*;
ſed non habebunt recurſum contra hæredem, non ta-
men potuit hæres ſolvere primò venientibus, quando
ſciebat adeſſe anteriores, nec tunc liberaretur propter
malam fidem in ſolvendo inordinatè, & præpoſterè,
prout utrumque latius comprobat ipſe Theſaurus *nu.*
16. 17. & 18. ſequitur Caſtillo *tom. 5. controv. cap. 78.*
col. 7. verſ. ſeptimum caſum eſſe qui, verſ. ſeqq. poſt
ipſum Theſaurum, agit de hærede adeunte abſque
beneficio inventarii, & inordinatè ſolvente creditori-
bus hæreditariis.

27 Et juxta hanc diſtinctionem intelligendus erit ipſe
Theſaur. *in d. quæſt. 16. n. 20.* loquens in tutore inordi-
natè ſolvente creditoribus concurrētibus pro ſuis credi-
tis, dicens non eſſe locum gratificationi, ut prior revo-
cet ſolutum à poſteriore, & eſſe inquit, bonam caute-
lam hæredis, tutoris, vel alterius, nomine alieno ſol-
ventis, ut impetret cautionem ab eo creditore, cui
ſolvit, de reſtituendo aliis creditoribus venientibus,
ut intelligatur hæc doctrina juxta præfatam diſtinctio-
nem, ut teneatur hæres ſciens alios eſſe potiores prop-
ter malam fidem, & dolum, ut ipſe Theſaurus, lo-
quendo de hærede, paulo antea dixerat, & clarè col-
ligatur ex eo, dum in hoc caſu ſimul de hærede, &
tutore, & aliis adminiſtratoribus loquutus fuit, & ſe-
quitur Caſtillo *dict. 78. verſ. novum caſum eſſe*: tum
28 etiam, quia ſi iſtos adminiſtratores perperam, & præ-
poſterè ſolventes conſulunt cautionem pro ſua ſecuri-
tate petere ab iis, quibus ſolvunt; ſequitur manifeſ-
tè, eos Doctores velle, adminiſtratores teneri priori-
29 bus creditoribus de ſuis bonis; & quod creditoribus
anterioribus detur regreſſus electivè tam contra admi-
niſtratorem, præpoſterè ſolventem, quàm contra cre-
ditores poſteriores, quibus intempeſtivè fuit ſolu-
tum, latè comprobat Gratian. *diſcept. forenſ. c. 37. ex*
n. 34. cum ſeqq. & infrà hac 3. *part. c. 10. ex n. 16. cum*
ſeqq. verſ. quid de pignoribus &c. ubi agitur etiam de
30 tertio emptore pignorum, in ſubhaſtatione pro ſolven-
dis debitoris creditoribus, ut in eum ſcienter ex pretio
ſolventem poſterioribus, detur regreſſus anterioribus,
& electivè etiam contra poſteriores præmaturè ſolutos,
& dimiſſos ab emptore, & ſignanter videbis *ibidem ex*
31 *n. 19. & ſeqq.* ubi agitur de hac electione contra empto-
rem, vel contra poſteriores ſolutos; & ita communi-
ter ſervatur in tribunalibus, ut adminiſtratores per-
vertentes gradus ſententiæ, & delegationem in ſolven-
do de ſuo teneantur, quando concurſus redditus ſol-
vendo non eſſe, nec pecunias promptas habere dicunt,
& reſpondent propter ſuum dolum, & malam fidem,
qui ignorare non poſſunt adeſſe alios creditores ante-
riores in concurſu, propter ſententiam graduationis,
quam penes ſe habent, vel habere tenentur, cum idem
ſit, ſcire, vel ſcire debere ex axiomate vulgari, de
quo infrà *n. 36.* ex quo ſuus dolus mala fides & fraus
inexcuſabilis notoriè apparet.

32 Sed iſti adminiſtratores præpoſterantes ordinem, &
gradus ſententiæ in ſolvendo, dum à prioribus credi-
toribus pro ſolutione moleſtantur, an habeant regreſ-
ſum contra creditorem poſteriorem cui præpoſterè, &
ante tempus ſolverunt, ut eis reſtituat ſolutum, non
facilis eſt reſolutio. Doctores, quos vidimus, non
tractant; mihi autem negativè reſolvendum videtur.
33 Tum, quia creditor dimiſſus verè creditor erat ad bona
adminiſtrationis, & corpus concurſus, & potuit ſolu-
tionem recipere, etiam à quolibet extraneo, prout eſt ad-
miniſtrator, *l. ſolutionem, ff. de ſolut. l. ſolvendo, ff. de neg.*
geſtis, § 1. *verſ. nec intereſt inſtitut. quib. mod. ſolv. oblig.*
l. tale pactum, §. *poſt diviſionem, ff. ſi cert. petat.* ampliſſi-
34 mè Aretin. *de ſolut. cap. 25. per totum.* Et licèt in mala
fide fuerit exigendo ante tempus, & ante cæteros prio-
res creditores ſtantes in judicio concurſus, prout ex
innumerabilibus penè Doctoribus probavimus ſuprà
1. *part. c. 10. ex n. 63. & ſeqq. verſ. item & tertiò mala*
fide, & à n. 64. in verſ. quartò etiam fingitur pecunia
conſumpta ſtare, & mala fide exacta, per poſteriorem
creditorem, &c.

Hoc tamen prodeſt creditoribus anterioribus inten 35
tare volentibus revocatoriam, ut ibidem, & ſuperius
abundè probavimus, nullibi tamen hoc remedium re-
peritur conceſſum ſolventi; nam iſte adminiſtrator par-
ticeps eſt fraudis, doli, & malæ fidei; fraus enim &
dolus nemini patrocinantur, *l. itaque, ff. de furtis, c. dic-*
tum, 30. q. 1. c. intelleximus de judiciis, cap. tua de cleri-
cis non reſidenti, cap. ſedes, cap. ex tenore de reſcriptis
cum pluribus aliis. Et quia cùm adminiſtrator ſciebat, 36
vel ſcire debebat, ratione officii, [quod idem eſt in
jure, *l. quod te in fin. ubi gloſſ. ff. ſi certum petatur, l. ſi*
duo, ff. de acquir. hæreditate, leg. qui fundum, §. ſervus,
ff. pro emptore. Surdus *deciſ. 150. n. 13.* Gratianus *diſcep-*
tat. 194. n. 1. Farinac. *in fragm. lit. L. 163.*] quod tene- 37
batur ſolvere poſteriori, nec pervertere gradus ſenten-
tiæ; ſi inſuper ſolvit, non repetit, nec condicit, *l. 1.*
ibi: *Sed ſi ſciens ſe non debere, ſolverit ceſſat repetitio,*
ff. de condictione indebiti.

Deinde quia jus prælationis eſt perſonale creditoris 38
anterioris ad avocandum, & opponendum de ſua ante-
rioritate contra alios inferioris gradus, ita ut nec de-
bitor communis hac ſe tueri poteſt exceptione contra
ſuos creditores ab eo petentes ſua credita, nec poteſt
eos excludere aſſerens alios eſſe anteriores, quibus
prius debet ſolvere, prout ex pluribus doctrinis, &
Doctoribus copioſè probavimus *ſuprà 1. part. cap. 16. ex*
n. 22. cum ſeqq. & 2. p. cap. 3. ex nu. 56. verſic. hanc ta-
men noſtram veriſſimam reſolutionem, &c. *cum ſeq.* Er-
go nec adminiſtratori, nomine debitoris communis
ſolventi, & eum repræſentanti hoc remedium, & jus
præſtari debet, qui colluſit, & dolo ac fraude ſolvit.

Et inſuper quia iſte creditor, cui ante alios potio- 39
res fuit ſolutum, verè creditor eſt, non etiam in diem,
ſed de præſenti, licèt ſolutionis exactio ſit in tempus
dilata, contra quem ſolventi ante diem, vel tempus
repetitio denegatur, *leg. nam & ſicut cum moriar dare*
promiſero, & ante ſolvam: repetere me non poſſe, Celſus
ait 16. & 17. quod ſi ea conditione debetur quæ omnino
ſtitura ſit, ſolutum repeti non poteſt, vel in diem debitor
adeò debitor eſt, ut ante diem ſolutum repetere non poſſit,
ff. de condictione indebiti. Ergo, & adminiſtratori inor- 40
dinatè, & ante tempus ſolventi, maximè doli partici-
pi, repetitio & avocatio deneganda erit, nam licet
creditori exigere volenti potuiſſet opponere exceptio-
nem præpoſterationis, & dilationis, ſi ſimpliciter ni-
hilominus ſolvit, repetere non poteſt ſolutum leg. quod
nomine mariti qui ſolvendo non eſt, alius mulieri ſol-
vit, repetere non poteſt, ideo quia debitum eſt mulie-
ri, & l. nam & maritus ſi cum facere nihil poſſit, do-
tem ſolverit, in ea cauſa eſt, ut repetere non poſſit, l.
ſi is cum quo de peculio actum eſt per imprudentiam
pluſquam in peculio eſſet ſolverit, repetere non poteſt,
ff. de condictione indebiti.

Deinde quia adminiſtrator ſolvit nomine debitoris; 41
ergo repetere non poteſt, nam qui alieno nomine
ſolvit indebitum, non habet condictionem debiti, ſed
is dumtaxat, cujus nomine fuit ſolutum, ut repetat,
l. ſi procurator 6. §. fin. l. cum indebitum 57. in princip. ff.
de condiction. indeb. quæ loquuntur in tutore ſolvente, 42
ut non illi, ſed pupillo, cujus nomine ſolvit, condic-
tio indebiti detur; idem in fidejuſſore, & in mandata-
rio ac procuratore *ex dicto §. fin.* & poſt Donellum,
& Oſualdum, & alios probat Larea *deciſ. Granat.*
86. num. 7. & 8. tom. 2. nec debitor ipſe poteſt repe-
tere ob præpoſterationem, cùm hoc jus ſit anterio-
rum creditorum, non communicabile ipſi debitori,
quia

Digitized by Google

quia non poteſt opponere exceptionem prælationis contra verum creditorem exigere volentem ſuum creditum, prout paulò ante diximus, & ideo utrique tam debitori, quàm adminiſtratori denegatur repetitio atque condictio.

43 Et denique hoc non obſcurè indicarunt tot Doctores, Gregorius Lopez, Matienzus, Caſtillo, Theſaurus, & alii, hactenus relati ſuperius *ex n.20. cum ſeqq.* & plures alii ab eiſdem laudati, conſulentes hæredem, tutorem, & adminiſtratorem, ſolventes dolo, & mala fide poſteriori, ut ab eo recipiant cautionem, de ei reſtituendo ſolutum apparentibus anterioribus aliis creditoribus; ſupponunt etenim iſti DD. ut iſti ſolventes aliam actionem, aut recurſum ad repetendum ſolutum, non habeant, ceſſante, & deficiente cautione; quæ reſolutio vera mihi videtur.

44 Benè tamen verum eſt, adminiſtratorem, qui non ſervat gradus prærogativam, poſteriori ſolvit, illud de ſuo refuderit anteriori inſtanti; poſſe eandem quantitatem exigere, & repetere à corpore concurſus, & ejus bonis ſuo loco, & gradu. Nam cum ſolverit vero creditori, cui verè tenebatur debitor, adminiſtrator, qui de ſuis propriis bonis eum dimiſit, geſſiſſe dicitur utiliter negotium debitoris, & adminiſtrationis, in cujus utilitatem vergit eam liberando ab hac obligatione, & ideo adminiſtrator pro quantitate ex propriis bonis ſoluta habet adverſus bona concurſus actionem negotiorum geſtorum, probant Avendan. *de cenſibus, cap.65. per totum*, & Additionatores ad Molinam *lib.2. de primogen. cap. 10. ſub n. 25. & 26.* & nos *ſuprà 2. p. cap. 7. ex nu. 57. cum ſeq. verſic. unum tamen*
45 *eſt conſtans.* Affirmantes, quod ſi ſucceſſor in majoratu redimendo cenſum ſuper eo impoſitum, non obtinuerit à creditore dimiſſo ceſſionem, licet jus ad cenſum non habeat contra majoratus bona, habet tamen actionem negotiorum geſtorum adverſus hæredem poſſeſſoris imponentis cenſum, quem ſucceſſor propria pecunia redemit, ut ex bonis hæreditatis, quæ ad hujuſmodi redemptionem obligata erant, ſibi ſatisfiat, cum eadem bona liberaverit à nexu obligationis hujuſmodi. Atque ideo cum verge et redemptio in ejus utilitatem, is hæres ſatisfacere tenetur, & cogitur actione negotiorum geſtorum, & aliis juris remediis, ibidem in ſimili caſu ex plurimorum Doctorum authoritate probavimus, *ubi proximè loco citato, d. n.57. verſ. prout in ſimili videmus*, &c.

46 Quod & regulariter verum eſt, nam quilibet tertius, etiam ſine mandato poteſt ſolvere pro debitore, & ejus extinguere obligationem, quia non refert per quem fiat ſolutio. Latiſſimè Surdus *deciſ.*118. *n.* 2. & *deciſ.*113. *n.*2. dum dicit: *Solutionem à tertio fieri poſſe, & per eam tolli omnem obligationem*, plurima jura, & Doctores ad id congerit, & ad alia ſimilia, Aretinus *in tit. de ſolutionibus, cap.*25. *per totum*, & Surdus *deciſ.* 172. *n.*27.

47 Atque ideo hoc caſu hujuſmodi ſolutio ab extraneo, & tertio facta parit actionem negotiorum geſtorum contra debitorem liberatum, etiam abſque ejus mandato. Corneus *conſil.* 79. *n.* 1. *vol.*1. & *in conſil.*79. *n.* 16. *vol.* 2. Surdus *de aliment. tit.*8. *privileg.* 34. *n.* 11. Aretinus *ubi proximè n.*8. & 18. & iterum *cap.*5. *ex n.* 34. *cum ſeqq.* ubi alios allegat. Nam ſolvendo ſi quis liberat debitorem, gerit negotium utile pro eo, *l. ſolvendo, ff. de negotiis geſtis*, & ideo contraria actione negotiorum geſtorum repetere à debitore poteſt, *§. igitur inſtitut. de obligationib. quæ ex quaſi contractu naſcuntur.* Tuſchus, *practicarum concluſ. lit. S. conſil.* 352. Pirrus Maurus *dicto cap.* 25. *n.* 10. latiſſimè Petr. Barboſa *in leg. divortio, § fin. n.*3. & *ſeqq. fol* 586. ubi
48 plurimas leges allegat, & Garcia *de expenſis, cap.*7. *per totum*, & *n.* 23. & plures alii inferiùs allegandi. Suppoſito igitur pro conſtanti iſtum adminiſtratorem poſſe repetere, & exigere ex bonis concurſus, & adminiſtrationis pecuniam à ſe ſolutam poſteriori creditori; nunc inveſtigandum erit, quo loco, & gradu admittendus erit, in concurſu, & an ipſo facto acquirat ſaltim locum creditoris à ſe dimiſſi, & ejus gradum, & prælationem ſubintret, ad effectum exigendi prælativè ad omnes alios creditores inferiores ipſo dimiſſo, & ſoluto adminiſtratore? ardua eſt, & difficillima quæſtio.

Et pro parte affirmativa, ut vel præferatur in exigendo omnibus quibuslibet creditoribus, quomodolibet anterioribus; probatur, nam iſte adminiſtrator reddita ratione, pro reliquis factus creditor, habet prælationem omnibus quibuslibet creditoribus cum illa reliqua expendi dicatur in utilitatem, & conſervationem adminiſtrationis, & ideo per diſpoſitionem, *l. licet, C. qui potiores in pignore hab. & l. interdum, ff. eod.* ad latè per nos *in c.*9. proximè ſequenti, prælationem cæteris quibuslibet creditoribus habebit. 49

Nam ſolvere debita, quibus onerata erant bona adminiſtrationis, nihil aliud eſt, quàm utiliter rem meliorare, Boërius *deciſion.* 44. *n.* 9. poſt Baldum *conſil.* 303. *lib.*1. Flamin. Rubens *conſ.* 48. Peregrin. *de fideicommiſſis art.* 50. *n.*23. & 50. Surdus *conſil.*83. *n.*4. plenè Molin. *de Hiſpanor. primogen. lib.*1. *cap* 26. *a n.*9. 10. 11. & 14. Caſtanat. *conſ.* 28. *per tot.* præciſè *n.* 3. poſt Cagnol. & alios, quos refert Muta *deciſ.* 11. *n.* 16. & plenius *deciſ.* 57. *n.* 32. Amat. *reſolut.* 44. *n.* 5. Ergo ei competit adminiſtratori retentio donec de melioratione facta ſibi ſatisfiat ante omnes creditores, ad latè tradita per Amat. *in dicta reſolut.* 44. *à princip.* 50 51

Vel quia iſte adminiſtrator ſubintrat in locum, gradum, & prælationem ejuſdem prioris creditoris, cui ex ſuis propriis bonis, & pecuniis compulſus ſolvit, & diviſit, *ad l.*1. *Cod. de his qui in prior. credit. locum ſucceſſerunt, l.*1. *Cod. qui potior. in pignore hab. l. Ariſt. ff. quæ res pignor. obligat. poſſunt*, & ex his quæ Amat. *reſolut.*7. *à principio.* 52

Sed contraria ſententia in hoc adminiſtratore ſimpliciter, & abſque ceſſione ſolvente, anteriori creditori, ut nullam prælationem habeat, nec ejus locum, gradum, & hypothecam ſubintret, probatur primò, quoniam extraneus [quidquid ſit in ſecundo aut ulteriori creditore ex juribus proximè allegatis, & Additio, ad Molinam *lib.*2. *c.*10. *ſub n.*25. *verſ. prima concluſio*, Amat. *reſolut.*7. *ex n.*1. & *ſeqq.*] qui ſua pecunia dimiſit creditorem alienum, ſolam actionem perſonalem contra debitorem acquirit abſque aliqua hypotheca, ut aliis omiſſis, in terminis de eo, qui debitoris negotia gerebat, ſi ſimpliciter ſolverit ejus creditoribus, ut ſolam ſibi actionem negotiorum geſtorum contra debitorem [cui rem utilem geſſit ob debiti ſolutionem, & creditoris dimiſſionem] acquirat pro exactione; probarunt Angel. *in l.*1. *C. de iis, qui prior. locum ſucceſſerunt.* Ubi notanter Baldus, Surdus *conſil.*163. *n.*17. & *conſil.* 444. *n.*7. *gloſſ. in leg. ſi cum pecuniam, Cod. de privilegiis fiſci.* Rodriguez *de annuis reddditibus, lib.* 2. *quæſt.* 16. *n.*9. Neguſant. *de pignorib. in* 3. *memb.* 5. *part n.*43. & *ſeqq.* Gratianus *diſceptat.*117. *nu.*17. Amat. *dicta reſol.*7. *n.* 13. *n.* 15. 18. & 24. qui innumerabiles pene Doctores laudat. 53

Si tamen iſte adminiſtrator ſua propria pecunia dimittens creditorem concurſus, ab iſto in continenti ceſſionem, adverſus debitorem, & bona concurſus obtineat; tunc & in perſonalem actionem, & hypothecariam, locum, gradum, & prælationem creditoris à ſe dimiſſi ſubintraret, & jurium tranſlatione in ejus perſonam, media ceſſione, *ex l. fin. C. de privilegiis fiſci.* Aſinius *de executione*, §.7. *cap.*55. *c.*4. *verſ. dimittatur.* Surdus *conſil* 444. *n.*6. & *n.*7. 8. & 9. P. Molina *de contractibus diſp.* 536. *num.*17. Ponte *conſil.*6. *nu.*3. *lib.*1. Theſaurus *quæſt. forenſ.*30. *in princip. lib.* 2. Rota Romana *deciſ.* 293. *n.*1. apud Farinacium *vol.*4. Barboſa *in l. poſt mortem* 4, *ſub n.* 61. *ff. de ſoluto matrimon.* Cravet. *conſil.* 582. 54

Digitized by Google

582. *n.*2. Anton. Faber *in C. lib.* 8. *tit.*9. *deffinit.*4.*verſic. nec verò*, *& deffinit.*8.Mantica *deciſ.*99.*n.*3.*in princip.* Addition. Molin. *lib.*2. *cap.* 10. *ſub n* 26. *verſic. ſecunda concl. for.* 66. Amat. *dicta reſol.*7. *n.*14. *&* 15. *& n.*21. *&* 22. ubi alios quamplures recenſet, *& n.*17.18. *cum ſeqq.* Agit de novo creditore mutuante debitori, ut ſolvat alteri ſuo anteriori creditori, & tunc novus ſubintrabit locum prioris, tribus concurrentibus. Primò pactum de ſubintrando in locum, anterioritatem,
55 jus, & hypothecas dimiſſi creditoris. Secundò quod pecuniam ad effectum ſolvendi creditori mutuet. Ter-
56 tiò, ut cum effectu ex ea pecunia ſit creditor anterior
57 dimiſſus, & ibidem *num.ſeqq.* optimè agit, ex quibus
58 conjecturis præſumatur ex eadem pecunia mutuata fuiſ-
59 ſe dimiſſum creditorem, & ſolutum. Sequuntur Additionatores ad Molinam *dicto nu.* 26. *verſ. aut ſolvit de pecunia aliena*, &c.

60 Quid denique reſolvendum in hac difficili quæſtione mihi diſtinctè procedendum eſſe videtur; aut enim agit adminiſtrator de exigendis ſingulis partitis, & ſolutionibus à ſe factis, & tunc ſi ſimpliciter eas ſolverit, ſolam actionem perſonalem habebit, & inter cæteros creditores perſonales locum, & gradum in exigendo habebit, cui omnes cæteri creditores hypothecarii, & privilegiati præferendi ſunt, ex juribus, & regulis vulgaribus, cum adminiſtratori hoc caſu actio ſola perſonalis negotiorum geſtorum competat.

61 Si verò non ſimpliciter dimiſerit creditorem, ſed cum pacto ſubintrando locum ejus mediante ceſſione, tunc procul dubio jus, hypothecam, gradum, prælationem, & privilegium creditoris à ſe dimiſſi ſubingreditur, & præfertur cunctis aliis creditoribus, quibus dimiſſus præferebatur; & ſub hoc diſtinctionis membro locum habent omnia, quæ diximus in hac ſecunda parte quæſtionis, & ideo cauti adminiſtratores ſemper, dum ſolvant delegationes conceſſas à judice ſingulis creditoribus, ab iſtis tempore ſolutionis, & in continenti recipiunt ceſſiones, & ſubingreſſiones, ut gradus, & prærogativam eorum totò ſubintrent.

Aut enim adminiſtrator tractat, de exigendis reliquis facto calculo, & ratione finali reddita, pro quibus creditor adminiſtrationis liquidè evaſit, & tunc cæteris omnibus quibuslibet creditoribus præfertur latiùs agendum erit, *in cap.*9. *proximè ſeq. ex n.*11. *uſque ad finem, cap. verſicul. ſed an adminiſtrator facto cal-*
62 *culo.* Ubi accuratè tractandum erit de hac difficultate. Semper tamen pro ſecuritate, & omni ſubvertendo
63 dubio conſulerem adminiſtratores, ut quoties dimittant creditores, & ſolvant virtute delegationum, hoc eſt *de los libramientos*, petant ceſſiones, & ſubingreſſiones has, ut omnia dubia excludant. Jam enim vidi in hoc Senatu noſtro Valliſoletano, adminiſtratorem petentem reliqua ſua facto calculo finali, adminiſtrationi quam geſſerat, & prælationem pro eis appetentem, fuiſſe ſub diſtinctione prælatum, nempe pro iis partitis, & ſolutionibus dumtaxat, in quibus ceſſionem, & ſubintrationem habebat; pro cæteris verò inter perſonales creditores locum habere in exigendo, quod apparenter juridicum videbatur ex hactenus adductis doctrinis; cauti igitur ſint adminiſtratores in ſolvendo ne in exigendo pereant, & præpoſteremur pro tollendis aliquorum judicum ſcrupulis.

64 Et ratio utriuſque membri noſtræ diſtinctionis ea eſt, & concludens, Nam in primo caſu, quando adminiſtrator pro illa partita, quam de ſuo [apparenter tamen] ſolvit anteriori creditori, certat anteferri, & impedire, ac detinere delegationes aliorum creditorum ſequentium, quouſque ipſe de hac quantitate prius ſit ſatisfactus, nullum pro ea poteſt prætendere privilegium [ceſſante ceſſione, & pacto de ſubintrando] cùm interim incertum ſit, an illa partita fuerit ſoluta ex pecuniis ſuis, an adminiſtrationis, cui ex aliis partitis poſſit eſſe debitor, quod in dubio præſumitur ante factum calculum, & rationem redditam, ſolviſſeque, & expendiſſe non de ſuo, ſed de pecuniis adminiſtrationis, prout probavimus *ſuprà cap.*7. *n.* 17. *& ſequentibus, verſic.quapropter ſi pecunia ex fructibus*, &c.& ideo ratione incertitudinis hæc quantitas privilegio carere debet, ſed potius cæteris creditis perſonalibus regulari.

An verò ſecundo diſtinctionis membro diſpunctis rationibus, quando facto jam calculo, & computo introitus, & exitus adminiſtrator apparet creditor pro certa ſumma; jam ad certitudinem redditur hanc ſummam reliquatam ſuam eſſe, & de ſuis propriis bonis eam expendiſſe pro utilitate & conſervatione adminiſtrationis, quo caſu licèt deficiat ceſſio, & pactum de ſubintrando, adhuc ex alio capite pro ea quantitate habet adminiſtrator privilegium, & prælationem, inſpecta natura & qualitate crediti, prout abundè probatur *in cap. ſeq. ex n.*11.*uſque ad fin. capit. verſic. ſed an adminiſtrator facto calculo*, &c. 65

CAPUT IX.

Adminiſtrator concurſus, qui dimiſit adminiſtrationem, vel ab ea fuit dimiſſus, & reddita ratione creditor remanſit, an poſſit concurſus bona retinere, donec ſibi de reliquis ſatisfiat?

SUMMARIUM.

1 *&* 5.*&* 9. *Adminiſtrator cōcurſus qui adminiſtrationem dimiſit, vel ab ea fuit repulſus, & reddita ratione creditor remanſit, an poſſit retinere bona donec de reliquis ſibi ſatisfiat affirmativa ſententia, eos quibus negativa verior, Satisfactis damnatis.*

Adminiſtrator pro reliquis poteſt retinere bona, vel ob compenſationem, vel ob ſatisfactionem, ibid.

2 *&* 9. *Tutor finita tutela ſi creditor remaneat,poteſt pro reliquis pupilli bona retinere.*

Tutor donec retinet bona, tenetur alimenta præſtare minori, ſicut antea præſtabat, ibid.

Minori cui bona fuere reſtituta tutor alimenta non præſtat petenti rationem adminiſtrationis, ibid.

3 *Hypothecam tacitam, & omnibus anteriorem habet adminiſtrator pro ſuis reliquis, & ſponſis factis in conſervatione adminiſtrationis.*

Creditor poteſt retinere pignora à ſe detenta, ibid.

4 *Adminiſtrator ſolutionibus, & expenſis factis pro exoneratione adminiſtrationis eam utiliter meliorat.*

Pro meliorationibus in re factis competit retentio, ibidem.

5 *&* 7. *Adminiſtrator non poteſt retinere bona adminiſtrationis pro reliquis, ſed ſtatim tenetur ea reſtituere novo adminiſtratori, & pro reliquis exigendis debet recurrere ad concurſus judicium.*

6 *Adminiſtrator depoſitarius ſequeſter, & quilibet alius, qui rationem impenſarum aut meliorationum adhuc tenetur in concurſus ea conferre.*

7 *Jus prælationis pignoris aut retentionis non impedit quod adminiſtrator finita adminiſtratione bona novo adminiſtratori reſtituat.*

8 *Retinere bona adminiſtrationis, & dimittere adminiſtrationem, ſeu privari implicat.*

9 *Tutorem non poſſe retinere bona pro aliquis finita tutela verius eſſe traditur.*

10 *Mater filiorum tutrix poteſt petere dotem à filiis, vel hæredibus, licèt ei opponant retentionem, ex eo quod nondum reddit rationem tutelæ.*

11 *Adminiſtrator, qui rationibus diſpunctis creditor apparet licèt de ſtricto juris rigore pro conſequendo*

Digitized by Google

quendo credito non deberet creditoribus hypothecariis, & privilegiatis præferri, ex praxi tamen uſitata omnium tribunalium præfertur, nu. 21. & 23.

12 & 13. *Adminiſtratoris reliquatum cùm procedat ex ſolutione, & expenſis ex propria pecunia factis in utilitatem, & conſervationem adminiſtrationis etiam ſine ceſſione habet prælationem.*

Expenditur textus interdum cum l. ſeqq. ff. qui potiores in pignor. ibid.

14 *Alimenta, expenſa litium, ſalaria adminiſtratoris officialium, & omnium, qui neceſſarii ſunt ad bona concurſus, & juriſdictionem adminiſtrandum præferuntur omnibus creditoribus.*

15 *Salarium cuſtodis rei, & famuli ſervitoris habet prælationem remiſſivè.*

16 *Salarium adminiſtratoris dati ad cuſtodiam bonorum, & pro rebus pignoratis cuſtodiendis tacitam hypothecam habet cum prælatione.*

17 *Salarium ſeu mercedem domus conductæ pro cuſtodiendis rebus pignoratis judicis, & aliorum habere prælationem cum tacita hypotheca.*

18 *Salarium advocatorum & procuratorum qui res concurſus à litibus liberarunt præfertur in eiſdem bonis anterioribus creditoribus.*

19 *Expenſa litium, & patrocinii advocatorum pro rerum tutela conſervatione neceſſaria exiſtimantur, & onus rei dicuntur, & ad eas tenentur majoratus, ſucceſſor, fideicommiſſarius, proprietarius, ſocius, & ſimiles.*

20 *Solvere debita ſuper rebus impoſita, eſt rei ipſius utiliter meliorare.*

21 *Creditum adminiſtratoris compoſitum ex creditis privilegiatis eorum privilegio participat.*

22 *Creditores quibus ſolvit adminiſtrator, ideo ſunt privilegiati, quia immediatè ſunt creditores, adminiſtrator verò, mediatè creditor, & ſine ceſſione eorum locum non ſubintrat.*

23 *Prælationis privilegium, de quo in d. l. interdum, non ſolùm procedit in eo qui immediatè creditor eſt adminiſtrationis, ſed etiam in tertio, qui mutuavit pro eorum conſervatione.*

24 *Ut dicatur contractus & ſolutiones converſi in utilitatem, & conſervationem adminiſtrationis, aut Banchi non eſt præciſum ut immediatè pecunia detur adminiſtrationis ſeu Bancho, ſed ſufficis quod detur & convertatur in ejus utilitatem.*

Mutuum dicitur fieri in rem, in qua quis præpoſitus eſt, ſi pecunia accipiatur mutuo ad ſolvendum primo immediatè mutuanti, ibid.

25 *In negociationibus univerſalibus nihil intereſt an ex prima mercantia aliquid perveniat, vel ex ipſius repetita, cùm ſemper loco prioris alia ſubrogetur.*

26 *Ad idem expenditur eleganter doctrina Pauli de Caſtro & aliorum, uſque ad 33.*

34 *Adminiſtrator condemnatur ſolvende anteriori propria pecunia eo quod ſolverat poſteriori hujus locum non ingreditur abſque ceſſione, nec ſubſequentium exactionem impedire poteſt.*

35 *Secus ſi creditum adminiſtratoris procedat ex ratione reddita, nam pro reliquis præfertur creditoribus anterioribus concurſus.*

1 Reddita ratione per adminiſtratorem concurſus, creditor apparet certæ quantitatis, dimiſit ſua ſponte adminiſtrationem, vel coactè fuit repulſus juſtis de cauſis (prout alibi diximus) contendit inſuper, ſe bona retinere concurſus, donec de ſuis reliquis hoc eſt, *del alcance*, ſatisfiat, & poſſe retinere multa urgent, primum, quia pro eo quod adminiſtrationem reliquavit, poteſt retinere ejus bona propter compenſationem faciendam, vel pro ſe ſatisfaciendo de eo, pro quo adminiſtrationem reliquavit, prout probari videtur *in leg. 1. §. præterea ff. de contrar. & util. act.* ibi: *Sic erit arbitrii ejus utrum compenſare, an petere velit ſumptus, in eo ſi enim noſtra, potius non ſolvere, quam ſolutum repetere*, ut inquit text. *in leg. ideo ff. de compenſat. manifeſtum eſt, quantum interſit promiſſoris, liberari potius, quam præſtare ex ſtipulatu, & deinde mandati agere.* Verba ſunt *leg. ſi debitor. 12. in fin. de liberat. legat.* alia jura, & DD. per Giurbam *deciſ. 55. in fin.* ergo interim adminiſtratori licebit, bona concurſus retinere.

Et loquendo in tutore finita tutela, ut pro ſe ſatisfaciendo de reliquis, & compenſando, poſſit retinere bona minoris finita tutela; tenuerunt Dinus & Alberic. *in d. §. præterea.* Petr. Jacobin. *in ſua praxi in rub. de actione, & rationib. diſtrahend. propè finem, verſ. tutor. enim* Alberic. *in l. pro officio, n. 6. col fin. ff. de adminiſtr. tut. & in l. alimenta. C. de negot. geſt.* Aymon Cravet. *conſ. 175. n. 13.* Molinæus *in tract. de retent. nu. 41.* Igitur cum tutor habeat retentionem pro ſua adminiſtratione, pignoris enim interim inſtar habet, ne teneatur reſtituere, quouſque ſatisfiat, cum ei ſufficiat, interim alimenta præſtare minori ſicut antea ut ſentit Covar. *pract. qu. c. 6. nu. 6.* licet non teneretur tutor alimenta miniſtrare minori, ſi jam adulto reſtituta fuerint bona, & iſte tutor ſi moverit litem, ſuper adminiſtratione, & reſtitutione aliorum bonorum, ut probat *l. Imperatores ff. de tutel. & rationib. diſtrab.* quam ita intelligit Vivianus ibi, in caſus poſitione, Eſcobar *de ratioc. c. 4. ſub n. 26.* 2

Secundò, quia adminiſtrator pro ſuis reliquis, & expenſis factis in conſervationem adminiſtrationis quam geſſit tacitam, & omnibus anteriorem hypothecam acquirit in rebus adminiſtrationis concurſus, de quo protinus latius agendum erit, ſed creditor ita poteſt retinere pignora à ſe detenta, ut non cogatur ea dimittere, etiam aliis creditoribus poſterioribus, ut probat *l. à ff. Pio §. quod ſi res 5. ff. de re judic.* latè Cencius *de cenſib. q. 98. ex n. 62. cum ſeqq.* Ergo adminiſtrator retinere poteſt bona adminiſtrationis. 3

Tertiò, nam reliqua, pro quibus adminiſtrator fuit factus creditor adminiſtrationis, procedunt ex ſolutionibus, & expenſis neceſſariis pro exoneratione adminiſtrationis, quibus onerata erant bona, quod nihil aliud eſt, quàm utiliter eam meliorare, prout, ex plurimis Doctoribus probavimus *cap. antecend. 8. n. 50. verſic. nam ſolvere debita*, &c. Sed pro melioramentis in re factis competit retentio ex juribus vulgaribus, & Amat. *reſol. 44. n. 3.* ergo nec adminiſtratori deneganda videtur. 4

Quibus inſuper minimè refragantibus, contrarium verius eſt, ut adminiſtrator concurſus, qui vel dimiſit adminiſtrationem, vel ea privatus fuit, non poſſit pro reliquis bona adminiſtrationis retinere, ſed ſtatim reſtituere abſque ulla dilatione, novo adminiſtratori tradere, & ipſe pro ſuis reliquis exigendis, pro quibus creditor factus fuit, debet recurrere ad concurſus judicium, ut inter cæteros graduetur, & juxta ſuum gradum judicis authoritate, & decreto de manu novi adminiſtratoris ſolvatur, hæc etenim eſt natura concurſus formati per debitorem communem, ut omnes creditores indiſtinctè ad illud concurrere debeant, pro ſui crediti ſatisfactione, authoritate judicis bona illius diſtribuentis, & non ſua propria creditorum, prout abundè diximus ſuprà *1. p. c. 13. & c. 14.* tetigimus hac *3. p. c. 6. à princip. & c. 7. ex n. 1.* 5

Et hinc etiam provenit, quod quilibet creditor habens in pignus bona debitoris, concurſum formantis, vel aliter penes ſe, in quibus ei competat jus retentionis pro ſuis expenſis, aut melioramentis neceſſariis in eis factis, debet ea omnino in concurſum conferre, ſalvo ſuo jure, & prærogativa, ut quilibet ſuo ordine, & gradu ex omnibus bonis ſatisfiat; quia cùm debitor ad hunc finem dimiſerit omnia bona ſua corporalia, & incorporalia, ubique, & apud quemcumq; exiſtentia, omnia debent intrare in corpus concurſus, & quilibet detinens ea debet conferre, prout latiſſimè ex variis juris 6

Digitized by Google

juris fundamentis probavimus ſuprà *1. part. cap.* 10. *ex n.*41. *cum ſeqq. verſic. quod primum illud firmiter aſſeverandum*, &c. *ante fin. cap.*87. *verſ. ex hactenus ſatis comprobatis*, *&c. c.*11. *per tot.* Ubi ſignanter de creditoribus bona debitoris pignorata habentibus, & de pluribus aliis, quibus jus retentionis in bonis debitoris, penes ſe exiſtentibus competit, atque etiam, de depoſitario, vel ſequeſtre, & de quolibet alio detentore, aut poſſeſſore bonorum debitoris, ut in concurſus corpus conferre teneatur, copiosè videbis *in dicto c.*11. *per tot.*

7 Igitur adminiſtratori quovis titulo, & prærogativa voluerit ſua reliqua exigere, nullo modo proderit ad retinenda bona concurſus, ſua ſemel adminiſtratione finita, & extincta, cùm ad hoc nec prælationis, nec pignoris, nec retentionis jus evitare poſſit collationem omnium bonorum in concurſum, & reſtitutionem
8 novo adminiſtratori faciendam. Implicat enim dimittere, aut privari adminiſtratione, quæ datur alteri, & retinere bona ipſius, quia ſi ea retinere ſibi permitteretur, ad quid novus adminiſtrator, cum ad bona concurſus conſervanda, cuſtodienda, colenda, & miniſtranda, exigenda, & ex eis ſolvendum adminiſtrator detur, ut ſæpè diximus, & ſignanter *1. part. c.* 14. & ſi ipſe remaneret in bonis, jam ſimul remaneret in adminiſtratione ab illis inſeparabili, cum de eis teneatur reddere rationes. Nec enim abſque bonis novus adminiſtrator ſuum munus exercere poteſt, quia qualitas ſine ſubjecto eſſe nequit; quæ opinio vera eſt, & communiter practicatur in tribunalibus abſque ulla difficultate, aut contradictione.

9 Ex quibus ſatis reſponſum remanet contrariis argumentis, & ſignanter priori de tutore, ut poſſit retinere bona minoris finita tutela, quouſque de reliquis facto calculo adminiſtrationis ſibi ſatisfaciat, efficaciter ſatisfaciat. Eſcobar *de ratiociniis cap.*4. *ex nu.* 26. *uſque ad finem cap.* ubi articulum accuratè pro utraq; parte examinat, & contrariam denegantem retentionem bonorum, veriorem affirmat, & ſequitur poſt Surdum *deciſ.*184. *n.*9. *&* 10. ex textu *in leg. Aurerius*, §. *Mavia*, ubi notante gloſſ. & Bart. *ff. de liber. leg.* & Alexand. *conſil.*47. *n.*12. qui contrariis ſatisfaciunt, præcipuè Eſcobar.

10 Fulcitur ex illa, licet controverſa, veriori tamen reſolutione, & magis recepta opinione, licere matri etiam tutrici dotem ſuam à filiis & hæredibus petere, & recuperare; licèt ei opponant retentionem, eamque prius reddere teneri rationem adminiſtratæ tutelæ; cùm etiam non reddito adhuc computo, filii, & hæredes dotem retinere non poſſunt, quæ opinio fundatur in vulgato §. *taceat*, C. *de rei uxor. act.* Neguſant. *de pignor. membro* 1. 5. *p. n.*36. *&* 37. Cavalcan. *de tutore*, *n.*219. Bald. *conſil.*99. *n.*5. *lib.*2. Fabius Turret. *conſil.*60. *n.* 18. *&* 19. *lib.*1. Socinus *conſil.*126. *lib.*1. Gratianus *deciſ.*179. *n.*3. *&* 4. Puteus *deciſ.*246. *lib.*1. Guttierrez *de tutel. lib.*2. *cap.*9. *n.*52. Marcus Muta *ſuper conſtit. Panorm. cap.*50. *n.*72. Peregrinus *conſil.* 100. *lib.*1. Franchis *deciſ.*642. Minadeus *conſil.* 5. *n.*15. Caſtillo *deciſ.* 32. & Maſtrillus *deciſ.* 189. Decianus *conſil.*94. *nu.* 22. *lib.* 2. Grammat. *conſil. civil.* 114. Vivius *deciſ.* 317. Intrigol. *deciſ.*5. *n.* 42. pluries deciſum in Rota Romana, teſtatur Seraphinus *deciſ.*1455. & Mareſcotus *lib.*2. *variar. reſolut.* 121. *n.* 67. *&* 68. *cum ſeqq.* Eſcobar *de ratiocin. cap.*21. *n.*27. 28. 29. *&* 30. Paſchalis *de viribus patriæ poteſt. part.*3. *cap.*8. *ex n.*43. *uſque ad* 47. Pacific. *de Salviano interdicto*; *inſpectione* 304. *n.* 28. Anton. Monachus *deciſ.*13. Fontanella *de pact. nupt. clauſ.* 7. *gloſſ.*3. *p.*12. *n.*46. Hieron. de Leon. *dec.* 17. *n.*4. *& ſeqq.* Amat. *variar. reſ.* 49. *n.* 103. qui *n.* 102. plures refert pro contraria parte, ſed hanc noſtram opinionem veriorem, & receptiorem firmat.

11 Sed an adminiſtrator, facto calculo, & rationibus diſpunctis, ex quibus creditor adminiſtrationis concurſus apparuit, & realiter detegitur, debeat pro ſuo credito reliquorum (vulgariter dicto, *del alcançe que haze à la adminiſtracion*) præferri omnibus quibuslibet creditoribus hypothecariis, & privilegiatis, in qua quæſtione, ſi praxis univerſalis omnium tribunalium uſitatiſſima modeſtiam noſtram non detineret, tot potuiſſemus adverſus eam ſuſcitare juris fundamenta, ut eandem prorſus conturbarent [cum in puncto juris longè veriora ſint] ſed ne ea, quæ certam interpretationem ſemper habuere, commutare videamur, praxim admittentes aliis, & legitimis mediis per nos non ſine magno labore conſideratis, juſtam reddere conabimur.

Hæc igitur univerſalis praxis tribunalium admittit, 12
ut adminiſtrator bonorum concurſus creditorum, facto computo, & rationi finali introitus, & exitus reddita, pro quantitate reliquata, hoc eſt, *por el alcançe*, habeat prælationem omnibus indiſtinctè, & quibuslibet creditoribus ejuſdem concurſus; verius, & certius fundamentum ad praxis juſtificationem principium, & originem ſumit ex eo, quod hæc quantitas legitimè reliquata procedit ex ſolutione, & expenſis factis ab adminiſtratore in utilitatem adminiſtrationis, quam gerit, & pro ejus conſervatione, eam ſuis propriis pecuniis exonerando à præciſis, & omnino neceſſariis oneribus quibus gravatum eſt corpus illud bonorum concurſus, ex quibus ſalvam fecit totius pignoris cauſam, in maximum commodum creditorum remanentium, juxta diſpoſitionem *l. interdum*, *& l. ſeq. ff. qui potior. in pignor. hab.* & ea quæ in eorum jurium comprobationem, & exornationem in propoſito noſtro conſideranda erunt inferiùs.

Hoc enim creditum adminiſtrationis reſultans ex cal- 13
culo, & ratione reddita componitur ex variis oneribus adminiſtrationis concurſus, privilegiatis, & primum locum habentibus in exactione, juxta tenorem ſententiæ graduationis, eorumque privilegio, & prælativa antelatione involvitur, quibus ſuis propriis pecuniis adminiſtrator ſatisfecit, & perſolvit; & propterea eorum prærogativa, & prælatione gaudere, non eſt mirum, nec etiam ut hoc creditum ſubrogetur in eorum locum, etiam ceſſione & pacto de ſubingrediendo deficiente, cùm naturæ, & qualitati crediti prærogativa hæc attribuatur, ut ſtatim.

Corpus igitur bonorum concurſus præciſis oneribus 14
privilegiatis, & omnino neceſſariis gravatum eſt alimentis, nempe ſalutis, tam adminiſtratoris, quàm judicum, advocatorum, procuratorum, & aliorum, qui præcisè neceſſarii ſunt ad bona concurſus, & juriſdictionem ejus miniſtrandum, necnon pro defenſione bonorum, & pro expenſis litium, hæ omnes expenſæ, & aliæ ſimiles, quæ præciſæ ſunt & neceſſariæ pro conſervatione bonorum, nec non aliæ quibus bona ipſa onerata ſunt ab origine acquiſitionis, aut poſtmodum licitè impoſitæ ſuper illis primum locum obtinent in exactione, & præferuntur quibuslibet creditoribus, atq; inſuper credita alia adſunt; quæ hypothecam, & privilegium temporis, & prælationis continent, excluſivè ad alios creditores, quibus ſuis pecuniis ſatisfeciſſe repetitur in calculo per adminiſtratorem ex quibus ut diximus, componitur iſtud adminiſtratoris creditum, *y alcance*.

De ſalario adminiſtratoris prælationem & tacitam 15
hypothecam habente in bonis concurſus eo probatur, quia cuſtos rei pro ſuo ſalario habet prælationem: item & ſalarium ſervitoris prout latè comprobat Felic. de Solis *de cenſib.* 2. *to. lib.*3. *c.*5. *n.*12. & inferius, *verſ. per quam* 16
certum eſt, *fol.*195. quod utrumque verificatur in adminiſtratore dato ad cuſtodiam bonorum. Item pro rebus pignoratis cuſtodiendis, datur pro mercede tacita hypotheca cum prælatione, ut probat text. *in d. l. interdum cum ſeqq. D. qui pot. in pign.* ubi, tenent Bart. *ibi n.* 2. Jaſ. *in* §. *item Serviana*, *n.*60. *inſt. de act.* Carroc. *de locat. tit. de invectis & illatis*, *q.*21. Paſchalis *de virib. patr. poteſt. p.* 4.

Digitized by Google

Panorm. c.34. n.6. Trentacinq. *var. reſ. lib.3. tit. de locat. reſ.5. n.3.* Mantica *de tacit. & ambig. lib.11. tit.23. n.21. & vol.1.* Gratian. *diſcept.733. n.1. l.4.* Amat. *var. reſol. 173. n.5. & ſeq.* ubi latè agit de mercede, & ſalario domus conductæ pro cuſtodia rerum pignoratarum, & de ejus prælatione, & tacita hypotheca, & in terminis de ſalariis judicum, & adminiſtratorum, & aliorum, tacitam hypothecam habentibus cum prælationis privilegio, copioſè tractavit, & reſolvit Larrea *deciſ. Granaten. 85. per tot. tom. 2.* ad quem te remitto libenter, cùm de hoc articulo egerit affluenter, & doctè.

18 Hoc idem dicimus de advocatorum, & procuratorum mercedibus & ſalariis, qui res concurſus à litibus liberaſſent, recuperaſſent, vel defendiſſent, præferri debere in eiſdem bonis cæteris anterioribus creditoribus; veluti, qui fuerunt in cauſa, ut res penes adminiſtratorem, ſeu debitorem perſiſteret, vel eidem acquireretur, & ſalva eſſet totius pignoris cauſa, non minùs quàm exemplo eorum, qui ad rem acquirendam, vel conſequendam mutarunt; patrocinia enim labores, & ſervitia pro rerum recuperatione, defenſione, & conſervatione ſunt eiſdem rebus & adminiſtrationi adeò annexa, & cohærentia, ut tantò minus in illa eſſe videatur, quantum pro mercede & ſalario ſolvendum ſit, Bart. *in d.l. interdum* per text. *ibi n.4. cum l. ſeq. D. qui pot. in pig. hab.* Alex. *conſ.117. n.2. l.6.* Ripa *in priv. n.32. & 35.* Gratian. latiſſimè *in diſcept.257. n.7. cum ſeq. lib. 2.* Giurba *deciſ. 108. n.10.* Amatus *reſol. 3. n.10.*

19 Qui *n.* 11. aſſerit has litium expenſas, & advocatorum patrocinia pro rerum tutela, & converſatione neceſſarias eſſe, & onus rei dici, exiſtimaſſe D D. in omni materia, ut ad eas teneatur ſucceſſor majoratus, fideicommiſſarius, filiis, cujus pater fuit legitimus adminiſtrator, proprietarius ad expenſas has factas per uſufructuarium, maritum, vaſallum, ſocium, & ſimiles, remque ipſam afficere, & ad id alienabilem reddere, & ſucceſſorem ad eas obligari, ſi fructus rerum non ſufficerent pro expenſis ſubminiſtrandis. Mieres *de majo. 4. p. q.26. n.2.* Surd. *conſ. 333. num. 26. conſ.514. n.13.* Bimius *conſ. 303. n. 99. & 101.* Menoch. *conſ. 1239. nu. 44.* Petra *de fid. q. 15. n. 154. & ſub n.240. 236. 238.* Velazq. *deci. 116. à nu. 9.* Molin. *de primogen. lib.1. c. 27. n.11.* Pinel. *in l.1. p.2. n.70. C. de bon. mater.* Garc. *de expenſ. c.6. n. 19.* Phanut. *de invent. p. 5. n.47.* Petruſ. *conſ. 14.* Æmilian. *conſ.15. nu.2.* Petr. Greg. *de conceſſ. feud. p.2. q.10. n. 19.* Schrader. *de feud. p.2. ſect.2. n.54.* Peregr. *de fideic. art. 50. nu.8. & 11.* Intrigol. *de ſubſtit. cent.2. q.74. n.92. & 102.* Gratian. *diſcept.257. n.30. l. 2.* Petrus. Barboſ. *in l. divortio, §. fin. n.45. D. ſol. matr.* & alii plurimi relati à Giurba *deciſ.108. ex n. 10. & in conſuet. Meſſan. c.9. gloſſ.2. p.1. n.46.* Amat. *var. reſ. 3. nu. 11. & 12.* Pereira *de empt. & vend. cap.26. n.41.*

20 Hinc etiam ſolvere debita ſuper rebus impoſita, nihil aliud eſt, quàm res ipſas utiliter meliorare, ut probant Boër. *deciſ.43. n. 9.* poſt Bald. *conſ.103. l.1.* Flam. Rub. *conſ.48.* Peregr. *de fideic. art.60. n.25. & 50.* Burd. *conſ. 103. n.4.* plenè Molin. *de primog. lib.1. cap.26. à n.9. 10. 11. & 14.* mirabiliter Lud. Caſſado *conſ.28. per tot.* maximè *ex n.3.* poſt Cagnol. & plurimos alios quos allegat Muta *deciſ. 12. n.18. & plenius deciſ. 57. nu. 32.* Amat. *var. reſ. 44. n.4. & 5.*

21 Quid igitur mirum praxi introduci, hoc creditum adminiſtratoris reſultans à calculo, ex tot privilegiatis, & neceſſariis creditis, & expenſis, à ſe ſuis propriis pecuniis ſatisfactis, & ſolutis in utilitatem & conſervationem adminiſtrationis; participari ex eorum privilegiis, & prælationis abſque alia ceſſione, aut pacto de ſubintrando, cum meritò tacitam à jure ſubrogationem mereatur.

22 Quapropter non obſtabit, quòd illi quibus ſolvit adminiſtrator, ideo ſunt privilegiati, quia immediatè ſunt creditores adminiſtrationis, at adminiſtrator mediatè, quorum locum non ſubintrat ceſſante ceſſione, vel pacto ſubintrando eorum locum, gradum, & hypothecam; vel aliàs concurrant in mutuante requiſita conſiderata ſuprà *c. anteced. 8. ex n. 54. verſ. ſed contraria ſententia in hoc adminiſtratore* &c.

Quod inſuper reſpondetur text. *in d.l. interdum, cum* 23
l. ſeqq. D. qui pot. in pig. hab. & ejus privilegium, & prælationem non ſolùm procedere in eo, qui immediatè creditor eſt adminiſtrationis, & navis, ut ſunt nautæ, & alii miniſtri navis, ſed in ea etiam tertio, qui mutuavit pro eis alendis, & ſolvendis, & ſimilibus, prout jura probant, & latè per Amat. *reſ. 3. n.5.*

Imò ut dicatur contractus, & ſolutiones converti in 24
utilitatem, & conſervationem adminiſtrationis, ſocietatis, aut Banchi, non eſt præciſum, ut immediatè detur pecunia adminiſtrationi, vel Bancho; ſed ſufficit quòd detur ad converſionem, in ejus utilitatem, & ex ea ſolvantur debita adminiſtrationis; ut probatur *in l. 1. §. non autem, verſ. ſed ſi alio, D. de exercit. act.* ibi, *Sed ſi ab alio mutuatus liberavit eum qui in navis refectionem crediderat, puto etiam huic dandam actionem quaſi in navem crediderit.* Si enim idem reputatur, quare idem privilegium ei denegandum, & ideo notat Bart. *in d. §. non autem* [illegible] *num.1.* quod mutuum dicitur fieri in rem, in qua quis [illegible] poſitus eſt ſi pecuniam accipiat mutuò, ad ſolvendum primo immediatè mutuanti, ſequitur Fulgo[illegible] *ibi nu.1.* Angel. *n.1.* ubi notat, quod paria ſunt in cauſam permiſſam contrahere immediatè, vel in cauſam quæ fuerit converſa circa commiſſa; unde ſive mediatè, ſive immediatè convertatur in cauſam commiſſam, ſufficit: notavit Bald. *in l. ſi pact. n 8. ad fin. C. comm. utriuſque jud.* dum dicit, quod in hujuſ- 25
modi negotiationibus univerſalibus nihil intereſt utrùm ex prima mercantia aliquid perveniat, vel ex ſæpius repetita, quia natura hujus actus eſt, ut id quod poſtea ſit, ſemper loco prioris ſubrogetur: ſequitur Cor. *conſ. 1. n.13. lib.1.* Rimi. jun. *conſ. 300. n.70. l.2.* ubi quòd in hoc caſu pecunia quæ ſecundo loco expenditur, ſubrogatur loco primæ. Monter. *deci. 10. n. 75.* Rot. apud Pacific. *dec. 125. n.6. & 7. poſt tr. Salv. interd.*

Ubi adducit unum notabile & conducibile adminiſtra- 26
tioni concurſus, quòd taberna tanquam unum corpus conſideratur univerſale, in quo novæ res ſubrogantur loco diſtractarum, quia creſcit, & decreſcit, prout patrimonium debitoris depoſitum in concurſu creditorum, quod facit quid univerſale ad latè tradita *ſup. cap. 5. ex n. 11. cum ſeqq. huc 3. part.* creſcit enim ex bonis noviter perventis debitori, decreſcit ex ſolutione, & ſatisfactione creditorum, & ex aliis variis accidentibus.

Et ad omnia ſuprà dicta pro prælatione ejus qui me- 27
diatè mutavit pro dimittendis creditorib. adminiſtrationis, ſeu Banchi; elegans adeſt conſil. Pauli de Caſtr. 285. *l.1. & in n. 2.* ita ait: *Præterea non minus dicuntur creditores banchi, qui contraxerint, ut banchum conſervaretur, & non deficeret oppreſſum creditoribus, quàm ſint illi, qui directè ſuper traſico banchi contraxerunt, cum illorum pecunia totum banchum ſalvum factum fuit, D. qui pot. in pig. hab. l. interdum, cum l. ſeq. & D. de exerc. act. l. 1 §. non autem, conjuncto §. ſeq. quid ſi mutuam, qui benefaciunt, facit, etiam l. procuratoris. §. ſi propter mercem, D. tribut. ubi inſtrumentum tabernæ, ſine quo merces expediri non poſſunt computatur in merces ſicque & iſtum creditum, ſine quo banchum conſervari non potuiſſet, computatur in bancho, & in credita banchi, licet directè non fuerit contractum, ſecundum traſicum, & ſtylum traſici ipſius banchi,* &c.

Paul. de Caſtro, & alios plures, ſequitur Tib. Deci- 28
an. *in conſ.109. n. 23. l. 2.* ibi, *Quæ procedunt, non modò ſi pecunia expendita fuiſſet in re ipſa, puta in mercibus, ſed quocumque modo, dum tamen pro conſervatione ipſius rei, ut ſi expendita fuiſſent in alimentis inſtitorum, vel ſalariis, aut navi mercium veterum, vel alio quocumque ſimili modo; quia qui dedit pecuniam expen-*

Digitized by Google

expenditam in eam cauſam præferetur aliis in eadem re conſervata l. hujus, D. qui pot. & declarat Bart. & Salic. in d.l.interdum. Ergo cum pecunia dominorum de Anna fuerit expendita pro conſervatione dictæ negotiationis Theſauri; in ea menſa, id eſt bonis exiſtentibus in ea apotheca, & negotiatione conſervata præferendi ſunt, quia prædicta locum habent, non tantum in re putà domo, navi, aut aliis ædificiis conſervandis, ſed in quacumque alia re conſervata, ut ibi tradunt, ſcribentes in d.l. interdum & in l. creditor, qui ob reſtitutionem, D. ſi cert. petat. & Paul. de Caſtr. in terminis in negotiatione conſulit in conſ. 285. in 1. vol. ubi n. 2. inquit, &c. ubi *n.* 24. ipſe Decian. refert Paul. Angel. Aretin. & Strach. *de decoct. n.* 21. *& ſeqq.* idem tenentes contra Cuman. *conſil.* 172. veriorem dicentes opinionem Pauli de Caſtro.

Atque iterum ipſe Dec. *in n.* 26. ſic. ait, *Nec obſtat,*
29 *quod ſtatutum loquitur de eo qui dedit pecuniam ad comparandas merces; iſti autem de Anna non dederunt pecunias ad comparandas merces, quia jam erant comparatæ, ſed ad ſolvendum creditoribus, quia reſpondetur idem juris eſſe in eo, qui dedit pecuniam pro conſervandis ipſis mercibus, & conſervanda menſa, & negotiatione; ut tradit Paul. d. conſ.* 185. *& prob. ſ[...] ſupra,* &c.

Et quod mutuans mediatè pro ſo[...]ndis creditoribus
30 adminiſtrationis & banchi, cenſeatur immediatè cum eo contraxiſſe ad effectum acquirendi prælationem pro ſuo credito, mirabiliter comprobat Nuguerol. *alleg.* 16. *ex n.* 29. *& ſeqq.* ubi inquit, quod quando creditum deſervit pro conſervatione banchi, & adminiſtratione debet præferri aliis creditis anterioribus ipſius banchi, *ex d. l. interdum, & l. hujus, D. qui pot.* quorum jurium diſpoſitio non ſolùm procedit in caſu quo loquuntur, ſed etiam aliis omnibus, in quibus eſt identitas aut ſimilitudo rationis, ex latè traditis ab Amat. *lib. var. reſ.* 3. *ex n.* 5. 9. 10. *& ſeqq.* Gaito *de credito, c.* 4. *q.* 11. *n.* 1355. *cum ſeq.*

Et in terminis quod mutuans pro conſervatione ban-
31 chi, vel alterius adminiſtrationis, præferatur aliis quibuslibet creditoribus adminiſtrationis, ſeu banchi anterioribus, per rationem *d.l. interdum, & ſeqq.* mirabiliter tradiderunt Paul. de Caſtro *conſ.* 185. *viſis & ponderatis omnibus, n.* 1. *verſ. breviter hic non obſtantibus; & n.* 2. *vol.* 1. quèm refert, & ſequitur Decian. *reſpon.* 109. *n.* 23. *&* 24. *& ſeqq. vol.* 2. ubi optimè de hac re latè ait. Idem tradit Thoro *in compend. deciſ. p.* 2. *litt. C. verſ. creditor licet poſterior, pa.* 117. 118. quos ſequitur Noguerol *allegat.* 16. *n.* 29. 30. *& ſeqq.* qui in puncto benè loquitur.

Qui etiam iterum idem dixit *in alleg.* 12. *n.* 82. *& ſeq:*
32 *in hac, Et cùm Joann. Baptiſta eas conſumptiones feciſſet, fecit negotium ſocietatis, & ſuum patrimonium mutuavit, ut ea conſervaretur, & ut effectus recepti uſque ad illam quantitatem non perderentur, & ſic acquiſivit contra deputationem, & ejus effectus, hypothecam tacitam cum prælatione per l. interdum, l. hujus, D. qui potior. quæ hanc prælationem tribuit credenti pro rei conſervatione contra cæteros creditores, quia hæc pecunia ſalvam fecit totius pignoris cauſam, l.* 28. *tit.* 13. *p.* 5. *& quia horum jurium ratio generalis eſt, procedit indiſtinctè in quacumque materia, ut latè probat Gaito de credit. c.* 4. *q.* 11. *n.* 1555. *&* 1556. *cum plurib. ſeq. Amat. var. l.* 1. *c.* 3. *n.* 19. *Intrigol. defend. centur.* 1. *q.* 9. *n.* 283. *&* 284. *cum ſeq. p.* 104. *ubi de creditore mutuante pro ſatisfaciendi oneribus feudi quod præferatur omnibus creditoribus anterioribus feudi, Chriſtoph. Marcus de Medices inter deciſiones Senenſes, exam* 11. *n.* 3. *&* 4. *p.* 147. *& in ſpecie* (proſequitur ipſe Nogu. *n.* 83.) *qui credit. pro conſervatione banchi vel negotiationis quod omnib. creditorib. præferatur, Paul. conſ.* 285. *&* 2. *& per tot. l.* 1. Dec. *conſ.* 108. *n.* 23. *&* 24. *& per tot. vol.* 2. hactenus.

Ex quibus omnibus ſatis comprobata remanet praxis
33 univerſalis tribunalium admittens tacitam hypothecam in bonis adminiſtrationis concurſu pro credito, ſive *alcance*, adminiſtrationis reſultante ex calculo, & ratione reddita, cum prælatione omnibus aliis creditoribus, ſuam propriam pecuniam mutuanti pro ſatisfaciendis oneribus & creditoribus adminiſtrationis, in quorum commodum adminiſtrationem, & pignora conſervavit, & ſalvam fecit totius pignoris cauſam, *ex d. l. interdum,* & ejus ratione.

Et ex hactenus deductis robur & fomentum recipit 34
illa diſtinctio à nobis non inſubtiliter conſiderata. *c.* 8. *anteced. ex n.* 48. *cum ſeqq. uſque ad fin. cap.* ut adminiſtrator, qui compulſus, & condemnatus de ſuo ſolvit creditori anteriori; eo quod pervertendo gradus ſententiæ, poſteriori ſolverat, ſi contendat cum aliis inferioribus poſt hunc anteriorem dimiſſum, immediatos non poſſe hos exigere, nec exequi contra ſuas delegationes, quouſque ipſe prius ſibi de illa quantitate de ſuo ſoluta, integrè ſatisfaciat, ut non ſit audiendus (deficiente ceſſione, pacto de ſubintrando in locum prioris) ut ſecus 35
ſit, quando creditum adminiſtratoris proceſſit ex ratione legitimè reddita; quia tunc præfertur omnibus eo quod jam clarè patet, hunc creditum provenire ex propriis ſuis pecuniis, quas expendit pro conſervatione corporis bonorum, ex hactenus comprobatis. Vide elegantem rationem differentiæ inter utrumque caſum, *d. c.* 8. *n. jam citatis* 48. *cum ſeq.*

CAPUT X.

Emptores rerum concurſus in ſubhaſtatione quando tuti ſint à moleſtiis debitoris, & creditorum, nec non tertii dominium in illis tendentis.

SUMMARIUM.

1 *Emptor ſub haſta plus differens perfecta licitatione jus irrevocabile ita acquiritur, ut alius plus offerens regulariter non admittatur.*

2 *Emptor ſub haſta, tutus remanet à moleſtiis debitoris. Judex legitimè ſubhaſtans quoad omnes juris effectus conſideratur ipſe debitor & venditor, ibid.*

Sub haſta & fide judicis emens non debet decipi, ib.

4 & 5. *Si in venditione ſub haſta interveniat læſio enormis, aut enormiſſima imperatur à judice, ut res iterum vendatur, & juſto plus offerenti traditur, &c.*

Etiamſi ſubhaſtatio decreto Senatus fuerit confirmata, ſi læſio bene probetur, ibid.

6 *Remediũ læſionis enormis, & enormiſſimæ poteſt intentari contra emptionem, etiam à creditoribus, qui aliter creditum conſequi non valent, maximè quando in eorum fraudem alienatio facta fuit.*

Remedium læſionis etiam cõpetit ſecundo creditori, contra adjudicationẽ factã ad inſtantiã primi creditoris, ib.

7 *Emptor ſub haſta quando à creditorum moleſtiis liberetur; & refertur judicium Alphonſi de Guzman.*

8 & 9. *Creditores anteriores qui non fuerunt citati ſpecialiter, ſed tantum per proclama poſſunt quandocumque emptores ſub haſta moleſtare; ſecus ſi ſpecialiter ſint citati, & non compareant.*

10 *Creditores, qui concurſui adſunt, & ad quorum inſtantiam, bona ſubhaſtantur, jus omne, quod in bonis habent, amittunt, & liberè in emptorem tranſeunt.*

11 *Conſenſus creditoris in alienatione pignoris jus ſuum extinguit.*

12 *Creditori, qui confeſſus recepiſſe pretium rei ſubhaſtatæ, qui verè non recipit, datur actio contra licitatorem ut ſolvat, nec iſte auditus ſi vellet redditus ſolvere, niſi hoc pacto licitaverit.*

13 *Pretio in ſubhaſtatione oblato non ſoluto actio datur creditoribus ut ſubhaſtatione annulletur, & res vendita avocetur, & iterum ſubhaſtetur.*

Emptor

Digitized by Google

14 *Emptor pignoris ad inſtantiam prioris creditoris tutus eſt à jure offerendi intentato per poſteriores.*

L. 1. *C. ſi anterior creditor, expenditur, & exornatur, ib.*

15 *Emptor ſub haſta non liberatur à moleſtiis tertii, & extranei. qui tanquam venditam vindicat.*

Evictionis poteſtas tollit intellectum acquiſitionis, ibid.

Sicut res aliena obligari non poteſt cum ſemper illæſum maneat jus vero rei domino, ita nec ejus evictio impediri poteſt, ibid.

16 *Subhaſtatis pignoribus ad inſtantiam creditorũ & poſtmodum evictis, ſive per alios creditores ſive per extraneos de evictione non tenentur.*

Titulus C. creditorem evictionem pignoris non debere, explicatur, remiſſivè, ibid.

17 *An ſaltem teneantur creditores ſubhaſtata emota pretium acceptum reſtituere.*

18 *Si ex pretio rei ſubhaſtatæ non priores creditores fuerunt ſoluti, an emptor illis teneatur.*

19 & 20. *Negativa Sententia abſoluta, ib. Contraria opinio refertur. Diſtinguitur. Subhaſtatis bonis emptor, qui juſſu judicis poſterioribus creditoribus ſolvit, omiſſis prioribus, liberatur, ib. Liberatur etiam emptor ſi juſſu judicis depoſuit pretium, etiamſi poſteà pereat, & ſoluti non ſint creditores, ibid.*

21 *Emptor cui fuit data facultas, ut ex pretio creditoribus ſolverit, ſi poſterioribus ſolverit, poterit à prioribus moleſtari, dato illi regreſſu.*

22 *Anteriores creditores habent recurſum electivè, vel contra emptorem ordinatè ſolventem, vel contra poſteriores creditores præmaturè ſolutos.*

23 *An creditor conſentiens alienationi rei pignori obligatæ, ſi res iterum redeat in poteſtatem debitoris reincidat in jus pignoris.*

24 *Creditores anteriores ad pignorum venditionem concitati antea quàm moleſtent emptorem tenentur recurrere ad pretium ſi ſtet, vel ad creditores ſolutos, ſi ſub cautione fuerunt ſoluti.*

25 *An tertium rei hypothecatæ poſſeſſorem antequam deveniat prior creditor, prius debet conſtare debitorem ſolvendo non eſſe.*

1 BOna concurſus ex natura judicii pro ſatisfaciendis creditoribus ſubhaſtanda eſſe omnino diximus, & ſignanter *hac* 3. *p. c.* 4. *nu.* 1. *& ſeqq.* & ideo ſubhaſtatione legitimè facta, licitatori ultimo plus offerenti, extincta candela, & licitatione perfecta, jus irrevocabile acquiritur, ut alius plus offerens regulariter excludatur; cum vera, efficax & perfecta remaneat venditio, ut pœnitentiæ amplius non ſit locus tam ex parte debitoris, quàm ex parte emptoris licitantis, cum efficiatur contract. irrevocabilis. Boër. *dec.* 249. Alex. *conſ.* 114. *ſub n.* 2. *vol.* 6. Aſin. *de exec.* §. 6. *c.* 10. *n.* 20. Ric. *coll.* 1726. *in pr.* Muſ. *in praxi, p.* 3. *gl. venditur ſub n.* 101. Alv. Valaſc. *concl.* 37. Scac. *de jud. c.* 96. *n.* 14. Reb. *ad conſt. p.* 2. *tit. de præconitiis, ar.* 4 *n.* 33. Tuſch. *l. H. col.* 715. *n.* 9. *& lit. O. con.* 81. Far. *dec.* 55. *n.* 2. *p.* 1. *t.* 2. Amat. *ver. reſ* 38. *n.* 2. de quo & aliis multis ſingularibus diximus latius ſuprà 2. *p. c.* 2. *ex n.* 1. *cum ſeq.*

2 Et ideo emptor in ſubhaſtatione tutus remanet à moleſtiis debitoris vendentis, cum in hoc caſu factum judicis ritè, & rectè ſubhaſtantis pro ſatisfactione, & ſolutione creditorum dicitur factum debitoris, qui quoad omnes juris effectus conſideratur ipſe debitor, & venditor, *l. ſi ob cauſam,* ubi Bart. Bal. & cæteri *C. de evict.* Men. *de rec. rem.* 8. *n.* 44. Surd. *dec.* 266. *in fin. & conſ.* 49. *n.* 34. *& ſeq.* ubi reddit exempla, *& dec.* 128. *n.* 15. *conſ.* 36. *n.* 17. *& conſ.* 49. *n.* 1. *&* 37. *& conſ.* 374. *n.* 9. Joſeph. Lud. *dec. Peruſ.* 65. *n.* 5. *p.* 2. Gut. *Can. q. l.* 1. *c.* 2. *&* 16. Pereira *de reſ. emph. c.* 5. *n.* 52. *& c.* 6. *n.* 5. Tuſch. *litt. F. concl.* 30. de Graſſis *de except. except.* 17. *n.* 2. Grat. *diſcept.* 730. *n.* 4. *& diſcep.* 784. *nu.* 11. Rit. *p.* 7. *coll.* 1497. *v. & factum jud.* Coſt. *de fact. & ſcient. ign. inſp.* 40. *ex n. cum multis ſeqq.*

Non enim ſub fine judicis emens in ſubhaſtatione, debet decipi, ut per plura jura & auctoritates in ſpecie probat Guzm. *de evict. q.* 34. *ex n.* 35. & ex text. *in l. ſi. C. ſi propter publ. pen. vend. fuerit cel.* ibi, *ſub haſta diſtracta comparaverit, perpetuam emptionis accipiat firmitatem.* 3

Quod fallit, ſi in venditione ſub haſta interveniat læſio enormis, aut enormiſſima, quia *l.* 2. *C. de reſc. vend.* habet locum in venditionibus per publicam ſubhaſtationem factis ex *l.* 1. *tit.* 11. *l.* 3. *recop. l. ſi quos, C. de reſc. vend.* & ibi gloſſ. & communiter DD. Rom. *in l. ſi quis cum aliter ff. de ver. oblig. n.* 8. & ibi Alex. *n.* 16. Abb. *in C. cum cauſa, n.* 6. *de empt. & vend.* Duenn. *in reg.* 178. *n.* 10. ubi duas contrarias opiniones recenſet Ant. Gom. *l. var. c.* 2. *n.* 23. veram & communem dicens, Pinel. *in l.* 2. 2. *p. c.* 2 *à n.* 25. *cum trib. ſeq. C. de reſc. vend.* qui contrariæ opinionis fundamentis ſatisfacit, & ibi Padill. *n.* 30. Trintac. *var. reſ.* 1. *n.* 4. Matienz. *in d. l.* 1. *gl.* 9. *per tot.* & ibi Azev. *n.* 31. Mench. *contr. uſufr. l.* 3. *c.* 61. *n.* qui utriuſque opinionis authores refert, & hanc veriorem dicit Cevall. *q.* 536. *n.* 2. *&* 5. Canc. *var. reſ.* 1. *p. c.* 13. *de empt. & ven. n* 14. (ubi dicit in Principatu Cataloniæ obſervari quod ſi doceatur de læſione ultra dimidiam impetratur à judice, ut res iterum vendatur, & reddito pretio illi, qui prius eam emerat, plus offerenti tradatur, vel emptor ſi vult juſtum pretium ſuppleat; quæ doctrina procul dubio practicari debet ubique in concurſu creditorum, quando iſti reclamant contra ſubhaſtationem, propter enormem aut enormiſſimam læſionem, cum juſtè poſſint, ut ſtatim probabimus.) Morla *tit. de emp. & vend. q.* 23. contrariis reſpondet Gratia. *diſc. c.* 7. *n.* 10. *& c.* 69. *n.* 30. Surd. *conſ.* 39. *n.* 4. Maſtr. *dec.* 33. *n.* 10. P. Mol. *diſp.* 349. *verſ. etiamſi res aliqua,* Sal. *de contr. de empt. n.* 6. Rebell. *de oblig. juſt. p* 2. *lib.* 9. *q.* 3. & ſecundùm hanc opinionem Senatum judicaſſe, teſtatur. Anton. Fabr. *C l.* 4. *tit.* 30. *diffin.* 4. *de defin.* 25. ampliat, etiamſi ſubhaſtatio decreto Senatus fuerit confirmata, ſi læſio bene probetur Parl. *l.* 2. *rerum quot. fol. n.* 5. *p.* §. 16. *n.* 10. Ubi quod apud nos hæc quæſtio deciſa eſt per *d. l.* 1. ſequitur Hermoſill. *ad l.* 56. *tit.* 5. *part.* 5. *gloſſ.* 4. *num.* 13. *tom.* 2. *fol.* 282. 4 5

Quæ doctrina notabiliter extenditur ad quoslibet debitoris vendentis creditores, qui ſi aliter ex bonis debitoris ſatisfieri de ſuis creditis non valent, poſſunt rectè intentare hoc remedium læſionis enormis, aut enormiſſimæ, contra emptorem, ut vel ſuppleat pretium (ut ex eo ſatisfiant) vel rem dimittat tradito pretio, ut iterum ſubhaſtetur, & plus licitanti vendatur; ita tenet Maynard. *deciſion. Thol.* 7. *l.* 3. Ubi hoc maximè procedere inquit quando in creditorum fraudem alienatio facta fuiſſet; idem probat de Franc. *deciſ.* 224. *num.* 4. Ubi hoc jus competere etiam ſecundo creditori contra venditionem, aut adjudicationem factam ad inſtantiam creditoris, affirmat Hermoſ. *ubi proximè, n.* 70. *fol.* 286. *à tergo.* quibus optimè conducit doctrina Cancer. paulo ante relata, & ſequuta ab Herm. *loco cit. d. n.* 12. conducunt etiam quæ ſpecialiter in favorem creditorum erga bona concurſus ſubhaſtanda prædiximus ſuprà 2. *p. c.* 2. *à princ.* 6

Sed quando à creditorum moleſtiis emptor ſub haſta tutus ſit, diſcutiamus; in quo quamvis Guſman *de eviction. q.* 34. *n.* 40. *&* 41. indiſtinctè aſſerat ſecurum eſſe emptorem à moleſtiis creditorum, quando in concurſu eorum in ſubhaſtatione judiciali bona emit, pro ſatisfaciendis creditoribus, etiamſi poſtea compareat alius creditor etiam anterior, quod in rebus venditis jus ſuum prætendere non poteſt, nec in illis fieri ei ſolutio, aut executio, cum bona ipſa apud emptorem perveniſſent libera ab omni jure pignoris, & hypothecæ. 7

Adhuc tamen punctum non benè percepit, cùm in eo certa ſit, & conſtans diſtinctio, an creditores anteriores non fuerunt ad concurſus judicium, & ſubhaſtationem citati ſpecialiter, vel fuerunt citati, ſed tantum 8

per proclamata, & edicta generalia, ut hoc caſu poſtea quandocumque comparentes poſſint procul dubio emptores pignorum & hypothecarum in ſubhaſtatione moleſtare, & ab eis jus ſuum hypothecarium, & anterius intentare, aliis debitoris bonis deficientibus, quia per factum debitoris, aut creditorum poſteriorum juri eorum nihil detrahi potuit, aut minui; declara tamen ex æquitate, ut infrà *n.* 24.

9 Aut enim fuerunt ſpecialiter citati, & non comparuerunt, & tunc emptor ab eorum quandocumque comparentium moleſtiis tutus eſt, & ſecurus, cum ad hoc ut admittant jus pignoris, & hypothecæ, nec non prælationem in bonis concurſus pro præſentibus habentur, & ob eorum contumaciam, & negligentiam juri ſuo prælationis, & pignoris renuntiaſſe intelliguntur; quam veriſſimam diſtinctionem innumerabiles penè Doctores probarunt, quos adduximus ſuperiùs 1. *part. c.*8. *per totum*, & ſignanter *ex n.* 5. *cum ſeqq. verſ. & quod in eadem tela judicis*, *&c.* Ubi latiùs articulum hunc proſequimur. Hanc etiam diſtinctionem eruditè comprobat Carleval. *de judic. tom.* 2. *lib.*1. *tit.*3. *diſp.*21. *per tot.*

10 De jure autem creditorum, qui concurſui adfuerunt, & ad quorum inſtantiam bona debitoris communis fuerunt vendita, & ſubhaſtata pro eorum ſatisfactione, non erit ampliùs curandum, cùm illud admiſerint in illis bonis, & jus pignoris, aut hypothecæ fuit penitus extinctum, & ſublatum; ita ut eorum reſpectu bona in emptorem libera à pignoris & hypothecæ nexibus pervenerunt; & ideo ipſi amplius moleſtare non poſſunt emptorem de hoc plurima jura & Doctores adduximus latiùs proſequentes ſuprà *hac* 3. *part. c.*2. *ex nu.*105. *cum ſeq.*
11 *verſ. at in tertio emptore ſubhaſtante*, *&c.* Quia conſenſu creditoris in alienatione pignoris jus ſuum extinguit, ibidem abundè videbis, comprobat etiam in iis terminis Carleval *de judic. tom.*2. *lib.*1. *diſp.*22. *n.*8. *& ſeqq.*

12 Unum tamen notabis, quod creditori, qui faſſus eſt habuiſſe pretium rei ſubhaſtatæ, quod re vera non recipit, & de eo docet, datur actio contra emptorem, ut illud pretium ſolvat, nec auditur emptor, ſi velit detinere, & redditus ſolvere (niſi à principio licitaverit hoc pacto recognoſcendi cenſus ſuper rebus impoſitos conſentientibus creditoribus tacitè, vel expreſsè; de quo latè agimus ſuprà *hac* 3. *p. c.* 2. *per tot.*) Bald. *in princ. nu.* 15. quidquid in contrarium dicat gloſſa quam non recipi, teſtatur, Bald. *ibid. n.* 2. *D. de act. empt.* Arct. *in* §. *actionum, n.* 7. *in fin. d. act.* Salicet. *in l. cum vendente, in fin. q.* 4. *C. de rei vendic.* Mang. *de evict. q.* 45. *ex n.* 13. Ubi *n.* 15. poſt alios affirmat aliam etiam competere creditori
13 actionem, ut propter non ſolutum pretium licitatum, ſubhaſtatio etiam perfecta annulletur, & res venditæ ab emptore avocentur, & aliis vendatur; alios plurimos citavimus Nos 2. *p. c.* 2. *verſ.* 14. *ſpecialitas erit*, *&c.*

Et hinc, & tertius emptor rei hypothecatæ ad inſtan-
14 tiam priorum creditorum tutus eſt à jure offerendi intentato per poſteriores creditores, ad quod in hoc caſu non admittuntur, Amat. *variar. reſp.* 11. *nu.* 3. Fachinæus *contr. l.* 11. *c.* 9. *ſub verſ. poſterioris ſententiæ fundamentum*, & facit *l.* 1. *Cod. ſi anter. cred.* Ubi habetur, quod ſi creditor antiquior jure creditoris vendit bona debitoris, ipſe emptor eſt ſecurus, ut conveniri non poſſet à ſecundo creditore offerente primum debitum, at ſi debitor dederit in ſolutum, vel dederit primo creditori, & iſte creditor alteri extraneo vendiderit, tunc ſecundus creditor habebit facultatem evincendi hypothecam offerendo debitum, latiſſimè proſequitur Mangil. *de evictlion. q.* 47. *per totam.*

A moleſtiis autem tertii extranei, qui tanquam do-
15 minus rem hypothecatam, & in ſubhaſtatione venditam pro ſatisfaciendis creditoribus evincere velit, non liberabitur emptor, cùm poteſtas evictionis tollat intellectum acquiſitionis, *l. poſtulante, D. ad Trebell.* Mangil. *de evict. quæſt.* 47. *nu.* 1. nam cum res aliena obligari non poteſt, quominus ſemper illæſum maneat jus vero rei domino ad vindicandum quocumq; ierit, & à quocumque poſſeſſore bonæ, vel malæ fidei, prout ampliſſimè probavimus 2. *part. c.* 9. *ex num.* 73. *cum multis ſeqq. & ex n.* 59. *& ſeqq.* ita pariter, nec impedire evictionem, non enim de alienis bonis, ſed de ſuis tantùm poteſt debitor communis formare concurſum, qui ſua bona cedit, non aliena à ſe detenta, ut alibi diximus 2. *p. cap.* 8. *ex n.* 38. *cum ſeqq. verſ. à regula tamen hujus cap.* &c. 2. *p. cap.* 24. *ex n.* 13. *cum ſeqq. verſic. quarto, quia domino pecunia*, &c.

Quid de pignorib. & hypothecis ſubhaſtatis ad in- 16
ſtantiam creditoris, aut creditorum, & poſtmodum evictis, ſive per alios creditores priores, ſive poſteriores, ſive ab extraneo bona ipſa jure dominii rei vindicante, an creditor de evictione teneatur; regula ea negativa, *ex toto tit. c. Credit. evict. pignor. non debere.* Et multo minus in bonis ſuis ſubhaſtatis authoritate judicis, quia ipſe debitor alienare videtur, prout ad principium hujus capitis latè diximus, & pro exornatione *d. tit. creditor. evict.* & de ampliationibus, ac pluribus limitationibus, nec non circa qualitates, quæ præcisè requiruntur, ut ille titulus locum habeat, exactiſſimè agunt Guſman *in tract. de evictlion. q.* 34. *per totam.* Mangilius *eod. tract. quæſt.* 44 Caſtillo *controv. tom.* 4. *cap.* 24. *n.* 60. *cum ſeqq.* Fontanella *deciſ.* 223. *per totam*, qui alios plurimos allegant exornantes materiam, ad quos te remitto.

Et quando res ſubhaſtata ad inſtantiam creditorum 17
fuit evicta ab emptore; an creditores ſaltem teneantur pretium acceptum pro ſuorum creditorum ſatisfactione reſtituere; latè arguit & ratiocinatur Fontanella *dicta deciſ.* 223. *per tot.* & licèt ſe inclinet in partem affirmativam, nihilominus in ſua opinione nunquam firmavit pedes, ſed agnoſcit communem Doctorum eſſe, regulariter creditorem non teneri de evictione, nec ad pretii recepti reſtitutionem, niſi deficiente aliquo ex requiſitis, ut creditor vel judex ad ejus inſtantiam poſſit pignus vendere, etſi quando aliàs tenetur creditor de evictione.

Et quando bona creditoribus ſubhaſtata fuere pro 18
ſatisfaciendis creditoribus: an emptor qui tradidit pretium liberetur, ſi ex eo ſolutum fuerit poſterioribus creditoribus, neglectis prioribus, an ab iſtis poſſit emptor moleſtari, latè agit & diſputat, & negativè reſolvit Mangil. *de evict. quæſt.* 43. *per totam.* quem conſule, & ulterius 47. *ex n.* 18.

Eandem quæſtionem movet Gratian. *diſceptat. fo-* 19
renſ. 37. *ex n.* 34. *cum multis ſeq.* & pro utraque parte accuratè diſputavi, ut emptor teneatur ex pignore in ſubhaſtatione vendito ad inſtantiam creditorum, iterum ſolvere anteriori omiſſo creditore.

Sed has duas contrarias opiniones fœdere diſtinctio- 20
nis compones, quod aut emptor depoſuit pretium auctoritate judicis, vel ſolvit illud creditoribus à judice nominatis, quantumvis poſterioribus, & iis caſibus tutus erit emptor à moleſtiis anteriorum, cum bona fide, & authoritate judicis, & iſta credulitate eos eſſe legitimas perſonas ad recipiendum pretium fuit ductus, & ſi favore ſolutionis (ut alibi latiùs diximus, nempe 2. *part. cap.* 9. *ex n.* 14. *cum multis ſeq.*) rectè ſolviſſe dicetur, & liberatus, & hoc caſu rectè procedit doctrina & reſolutio Mangilii.

Quam opinionem amplectitur Ant. Faber *lib.* 7. *tit.* 22. *diffinit.* 4. *n.* 1. 2. 3. *&* 7. ubi ait, emptorem ſub haſta judiciali inquietari non poſſe à creditoribus, qui elegerunt viam venditionis, etiam ſi ſatisfacti non fuerunt, & *n.* 1. ait creditores, quibus vocatis, facta fuerit venditio ſub haſta non poſſe inquietare emptorem bonorum aut poſtulare, ut iterum vendatur, *& l.* 8. *C. tit.* 17. *diffinit.* 29. dicit ſecurum remanere emptorem, qui emit in publica ſubhaſtatione ex eo ſuo quod pretium ſolverit, vel depoſuerit penes eum, penes quem deponi, aut, cui ſolvere juſſit judex. Etiam ſi

contin.

Digitized by Google

contingat poſtea quod pecunia ſit deperdita, nec ex ea creditores dimiſſi, & ſoluti fuerint. Idem probant Hieronymus de Leon *deciſ.167.tom.2.*Barbatus *ſuper pragmat. de aſſiſtentia, gloſſ. 12. n. 66.*& pro hoc diſtinctionis primo membro rectè conducit doctrina Bart. *in l. alio, n.23. ff. de alim. & cibar. legatis,* dicentis, quod executor teſtamenti, qui habet facultatem vendendi bona hæreditatis ad ſolvenda debita defuncti, ſi vendat ad hunc effectum & pretium recipiat, non tamen appareat verſum in ſolutionem creditorum, ſed in ſuos uſus convertit, emptorem tutum eſſe ſolventem habenti mandatum vendendi, licet in aliam cauſam pecuniam converterit executor teſtamentarius, allegat Bart. *l. non autem, ff. de exercitatoria actione, verſ. unde quærit.* ubi probatur, quod ſi præpoſitus navi mutuo pecuniam recepit pro reficienda navi, & nummos in ſuos uſus convertat, datur creditori mutuanti actio contra dominium præponentem, licet in ejus utilitatem non ſint verſi nummi, quia imputat ſibi dominus qui talem procuratorem præpoſuit. Bart. ſequitur Joan. Guttier. *allegat. 2. nu. 2.* & remiſſivè ad eum Carpio *de execut. teſtam. lib. 3. cap. 3.num. fin.* Quæ ſententia in hoc caſu veriſſima eſt, quidquid ab extra diſtinguat Carleval. *de judiciis, tom. 2. lib. 1. tit. 3. diſp. 22.* juxta noſtram doctrinam loquitur Cevallos *commun. opin. quæſt. 920. ex n. 49.* Fontanella *de pactis tom. 2. clauſul. 5. gloſſ. 8. part. 7. ex n. 48.* Tepatus *variar. tit. 417. cap. 19. verſic. emens præcedentibus.* Qui quidem dum abſolutè firmant emptorem in ſubhaſtatione facta ad inſtantiam creditorum, ſi pretium ſolvat, tutum eſſe ab eorum moleſtiis, declarabis, ſi legitimè & juſta juſſum judicis pretium ſolverint creditoribus, vel depoſuerint judicis interventu; quo caſu etiam ſi creditores ex ipſo pretio ſoluti non fuerint, emptor tutus eſt, ut ipſi Doctores dicunt. Et veriſſimum eſt ex hactenus comprobatis.

21 Aut in ſubhaſtatione emit rem hoc pacto, & hac ſibi data facultate, ut ex pretio ipſe ſolvere creditoribus debitoris, cujus res erat, & tunc tenebatur ordinem in ſolvendo ſervare, ſcilicet præferendo anteriores in ſolutione ad latè per Nos tradita ſuprà, *c.8. per. tot. hac 3. p.* & clarè colligitur ex reſolutione DD. omnium, quos nuper retulimus *nu. 20.* quo caſu rectè admittant reſolutionem Gratiani, ut emptor non ſit liberatus, ſed pati teneatur moleſtias creditorum anteriorum, ut eis ſolvat; & quod iſti emptori detur regreſ-
22 ſus contra creditores poſteriores à ſe ſolutos. Et quod anteriores habeant recurſum electivè contra emptorem, contra creditores inordinatè dimiſſos, & ſolutos; ubi latiſſimè comprobat Gratianus ipſe, quam doctrinam intellige, data ac probata emptore ſcienti alios creditores anteriores ſtare, juxta diſtinctionem, de qua latius ſuprà, *hac 3.p. cap. 8. ex n. 20. cum ſeq. verſic. hac pars fulcitur* &c. & in terminis probat Manguilius *de evict. q. 43. per tot.* maximè *nu. 11. 12. & 13.* videndus.

23 Et de creditore conſentiente alienationi rei pignori obligatæ, ſi poſtea redeat ipſa res ad poteſtatem debitoris, an reincidat in jus pignoris ut antea, diſtingue, an debitor eam reacquirat ex nova & diverſa cauſa, & titulo, non reincidat, *ex l. fin. C. de remiſſ. pignor.* aut ex eadem cauſa ex qua fuit alienata, vel ex ſimili, aut connexa fuerit reacquiſita debitori, & reincidit in pignus, ut antea? textus expreſſus *in l. voluntate, D. quibus modis pignus, vel hypoth ſolv.* vide Manguilium *q. 46. ex num. 9. cum ſeqq.* quamplurimos etiam referens ſequitur Carleval. *de judic. tom. 2. lib. 1. tit. 3. diſp. 22. ſub n.8.* Surdus *deciſ. 162. ex n. 1.* Felician. *de cenſib. tom. 1. lib. 1. cap. 10. n. 1.* Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 1. cap. 38. ex n. 15.*

24 Ac denique attendas juxta primum diſtinctionis membrum de quo ſuperiùs *n. 8.* quod quando creditor anterior non fuit citatus, poſtea ſuperveniens poteſt moleſtare emptorem, ſi creditor ad cujus inſtantiam ſubhaſtata fuerunt pignora, recipit pretium ſub cautione & fidejuſſione de reſtituendo ſupervenienti creditori melius & anterius jus habenti, ut iſte antea quàm perveniat contra emptorem, & pignus ſubhaſtatum recurrat ad pretium rei ſubhaſtatæ, ſi extra, non extante, prius recurret contra creditorem, & ejus fidejuſſores, cum mediante cautione pretium dicatur adhuc extare, ut alibi latius probavimus *1. p. cap. 10. ex nu. 68.* quod mihi æquum videtur, ne moleſtetur emptor, & comprobat latè Carleval. *de judiciis, to. 2. lib. 1. diſp. 22. ex n. 12. cum ſeqq.* quem videbis.

Comprobatur, quoniam ut deveniatur ad tertium 25
rei hypothecatæ poſſeſſorem, priùs debet executi debitor principalis, & eum ſolvendo non eſſe apparere, ut alibi latiùs diximus: ſed quando extat pretium quod ante ſolutionem eſt in bonis debitoris; ergo prius ad pretium extans debet creditor devenire.

CAPUT XI.

Diminutio monetæ & onera intrinſeca, ſive extrinſeca bonorum concurſus, ſalaria, gabella, & expenſæ ex illis deducendæ an cedant in damnum creditorum poſteriorum dumtaxat, vel potiùs etiam anteriorum pro rata?

Et quando adminiſtrationis ſeu adminiſtratoris periculo diminutio cedat.

SUMMARIUM.

1 *Onera intrinſeca & perpetua, quæ bonis concurſus inhærent, ut cenſus, collectæ & alia, ea ſequuntur.*

2 *Onera extrinſeca, quæ efficiunt concurſus bona, ut expenſæ & ſalaria prælationem in concurſu habent.*

3. 4. & 5. *Valor rei tantum minuitur quanto oneribus ipſa eſt gravata.*

6 *Valor rei non cenſetur concludenter probatus, niſi expreſſis oneribus & qualitatibus, quæ minuunt, vel augent pretium.*

Deciſio Rotæ. ibid.

7. 8. & 13. *Diminutio patrimonii ratione onerum cedit in damnum poſteriorum creditorum ſine diſtributione inter alios.*

Priores creditores prius ex pretio pignorum ſolvuntur, poſteriores ex ſuperfluo ſi adſit dicto.

L. à Divo Pio, §. quod ſi res, ff. de re jud. & l. res. 2. ff. de jure fiſci, cum plurib. aliis, & l. 38. tit. 13. p. 5. exornantur, ibid. & num. ſeqq.

Pignus uni obligatum, ſi alteri obligatur, ſecundo obligatur conditionaliter, ſi primo ſoluto aliquid remaneat.

Poſteriores creditores ſolùm jus habent: quantum tunc ex pignore ſupereſt ſolutis prioribus. ibid.

9 *Diminutionis diſtributio ſolùm fit inter creditores ejuſdem qualitatis, inter quos non datur prælatio.*

10 *Creditorum controverſiæ ſemper verſantur circa prælationem in exigendo.*

11 *Prior creditor poſſidens hypothecam, non tenetur eam dimittere poſteriori, donec integrum creditorum ipſe accipiat.*

12 *Poſſidens anterior hypothecam ſibi & aliis idoneam, non poteſt repellere poſteriorem agentem pro reſiduo.*

Gabella debetur ex datione in ſolutum voluntaria, ſecus ex neceſſaria facta à judice. ibid.

Gabella debetur ex bonis debitoris in ſubhaſtatione venditis. ibid.

Gabella ex bonis ſubhaſtatis debita ante omnia ſolvitur & præ-

& præfertur omnibus quibuslibet creditoribus ibidem.

Gabella debita in ſubhaſtatione tanquam onus neceſſarium debitoris minuit patrimonium. ibid.

Adducitur deciſio Rotæ. ibid.

13 *Diminutio monetæ exiſtentis in adminiſtratione concurſus cedit in damnum poſteriorum creditorum non anteriorum, qui prius ſunt ſolvendi ex bonis exiſtentibus.*

14 *Diminutio monetæ tum inficit poſteriores creditores, quando cedit periculo debitoris, aut adminiſtrationis, ſecus ſi periculo adminiſtratoris, vel creditorum.*

15 *Mutatio monetæ, aut alterius rei exiſtentis in adminiſtratione, depoſito, aut ſequeſtro, cedit periculo debitoris & 23. & ſeqq.*

16 *Res ſemper domino perit.*

Debitor communis licet bonis cedat dominium & poſſeſſionem earum lite pendente non amittit. ibidem.

17 & 18. *In adminiſtratorem non tranſit dominium, nec poſſeſſio, & à periculo mutationis illæſus manet, & culpa deficiente.*

In depoſitarium & ſequeſtrum regulariter dominium & poſſeſſio non tranſeunt. ibid.

19 & 28. *Adminiſtrator recipiens ſalarium, an depoſitarius, ſeu ſequeſter dici poſſit, an potius locator.*

20 *Depoſitario, ſeu ſequeſtro negotiorum geſtori, ſalarium non debetur, nec per ipſos peti poteſt. vide nu. 29.*

21 *In depoſitarium tranſit dominium rerum in pondere, numero, & menſura conſiſtentium.*

22 *Depoſitario quoties tacitè, vel expreſſè, data fuit facultas utendi re depoſita, generis debitor efficitur.*

Genus perire non poteſt. ibid.

23 *Res nunquam in adminiſtratorem deponuntur eo animo, ut in ſuos convertat uſus, ſed ut eas pro ſatisfactione creditorum cuſtodiat.*

Pecunia numerata, quæ apud adminiſtratorem deponitur pro creditorum ſatisfactione, pro eo habetur, ac ſi fuiſſet ſacro ſignata. ibid.

24 *Pragmatica anni 1618. circa diminutionem monetæ, ponderatur.*

Pecunia numerata licet regulariter pereat periculo depoſitarii, fallit in officiali publico. ibid.

25 *Ut depoſitum dicatur ſufficit, ut cauſa cuſtodiæ titulo depoſiti pecunia tradatur, vel numerus.*

26 *Differentia inter depoſitum judiciale, & conventionale traditur.*

27 *Hermoſillæ locus circa ſuprà dicta refertur.*

Actus ſimpliciter geſtus ſemper cenſetur factus eo modo quo debuit. ibid.

Depoſita pecunia ea mente & intentione tradita, ut ea depoſitarius non utatur, non venit appellatione pecuniæ, ſed ſpecies indicatur. ibid.

Ex depoſitione pecuniæ numeratæ, regulariter præſumitur dominium tranſlatum. ibid.

Quæ præſumptio aliis præſumptionibus animum contrarium deponens declarantibus eliditur ibid.

Et quæ ſint iſtæ præſumptiones. ibid.

Conſuetudo deponendi pecuniam numeratam juſſu judicis conſervat formam veri depoſiti. ibid.

28 *Depoſitum eſt, licet irregulare quando à principio actum fuit de depoſito, & ſimul de ſalario pro cuſtodia.*

29 *Depoſitarius & ſequeſter recipiunt ſalarium, quando res depoſitæ egent adminiſtratione.*

30 *Diminutio monetæ cedit periculo adminiſtratoris, quando fuit in mora ſolvendi habentibus delegationem ipſi intimatam, etiamſi coram judice quantitatem manifeſtaverit.*

31 *Contra confeſſionem propriam nulla admittitur probatio, niſi maniſeſtiſſimè de errore doceatur.*

32 *Adminiſtrator conſtituitur in mora per interpellationem judicialem, vel extrajudicialem.*

33 *Is, qui ad præſtandum aliquid tenetur ſi ſit moroſus, de caſu fortuito tenetur.*

34 *Depoſitarius aut ſequeſter moroſus ad uſuras & intereſſe pecuniæ, tenetur à die moræ.*

Sive res aut pecunia eodem modo peritura eſſet apud dominum. ibid.

35 *Diminutio monetæ ſemper imputatur moroſo, ſive in ſolvendo, ſive interpellato legitimè, in recipiendo.*

Diminutio monetæ legitimè oblatæ & depoſitæ, perit creditori, qui ſine legitima cauſa recipere recuſat. ibid.

36 *Ex alieno facto nemo debet prægravari.*

37 *Diminutionis patitur damnum adminiſtrator, quando rumor mutationis monetæ adfuit, & negligens fuit in manifeſtando eo judici, ut ipſe inter creditores diſtribueret.*

38 *Depoſitarius & ſequeſter tenentur de lata culpa, quando in re depoſita non adhibent eam diligentiam, quam communiter adhibent, qui ſunt ejuſdem profeſſionis.*

Depoſitarius tenetur etiam de levi, quando eam non adhibet diligentiam quam in ſuis. ibid.

39 *Depoſitarius quando pro cuſtodia mercedem accipit, tenetur de levi culpa.*

Periculum quod timetur, adminiſtrator prævenire tenetur, aliàs non liberabitur. ibid.

Idem in adminiſtratione ſervandum. ibid.

40 *Adminiſtratores, qui quando publicantur mutationes pragmaticæ, non manifeſtant pecunias, poſtmodum non audiuntur.*

Ad evitandas fraudes aliena negotia gerentium pragmaticæ mutationes jubent, ut eorum domus ſecretè ante publicationem conquirantur. ibid.

41 *Oblatam pecuniam, ſi creditor recipere diſtulit, quam deponi juſſit judex, eamque depoſitarius confeſſus fuit recepiſſe à debitore, poſtea diminutio contingens, ejus periculo cedat.*

42 *Depoſitarius licet realiter non recipiat pecuniam, debitor efficitur quantitatis ex ſua confeſſione.*

43 *Ex confeſſione depoſiti tenetur depoſitarius, illudque levare poteſt creditor.*

44 *Pecuniam in depoſitum confeſſatam, & quæ realiter non extitit, diminutio aut periculum ſuperveniens comprehendere nequit.*

45 *Depoſitarius, qui ſuſtulit pecuniam depoſitam, & in ſuos uſus convertit, ejus eſt periculum diminutionis ſupervenientis.*

46 *Depoſitarius ex depoſito confeſſati, debitor generis efficitur.*

47 *Ex depoſito confeſſato, licet oriatur obligatio inter contrahentes, non in præjudicium tertii.*

48 *L. Publia Mevia, §. fin. ff. depoſiti, explicatur.*

49 *Depoſitum eſt contractus, qui re perficitur, & ſine re conſiſtere nequit.*

50 *Depoſitum non poteſt, ubi res verè non intervenit, licet confiteatur.*

51 *Confeſſa dum depoſitum non habet vim ſolutionis in præjudicium tertii.*

52 *Periculum contingens cum cedat in damnum creditoris, qui negligens fuit in exigendâ virtute delegationis à judice expeditione, an in damnum adminiſtratoris, & ſeqq.*

Debitor litteras mittens alteri, ut ſuo creditori ſolvat, non liberatur quouſque cum effectu creditori ſolvatur, nec interim periculum contingens huic pertinet. ibid.

53 *Creditoris qui litteris acceptatis diu ſtetit in exigendo periculum decoctionis compatitur.*

54 *Doctores in hoc puncto variè & confuſè loquuntur.*

55 *Litteris delegationis intimatis, & acceptatis, ſi creditor*

ditor diu fuit negligens in exigendo periculum ad ſe pertinet, adminiſtratoris.

56 Fidejuſſor indemnitatis non tenetur quando creditor negligens fuit in exigendo à principali quando erat ſolvendo.

57 Uxor negligens in exigendo dotem exiſtentibus bonis liberis, non habet regreſſum ad bona majoratus obligata.

58 Tertius hypotheca poſſeſſor liberatur, quando creditor fuit negligens in exigendo à principali debitore exiſtente ſolvendo.

59 Hypothecaria, ſeu Salviano non poteſt agi contra fundi poſſeſſionem, quando creditor cenſus poteſt argui de negligentia in exigendo annuos redditus.

60 Rebus hypotheca poſſeſſor non tenetur ad præteritas penſiones, quando creditor eas potuit exigere ab anteceſſore & non exegit.

61 Aminiſtrator ſeu depoſitarius, qui recipiens delegationem à creditore noviter illi cautionem pro ea quantitate ſolvenda fecit: an teneatur ut adminiſtrator ſeu depoſitarius, an ut debitor ſimplex.

62 Qui tanquam depoſitarius tenetur, periculum mutationis monetæ ſibi non pertinet.

63 Debitori periculum mutationis monetæ imputatur tanquam debitori generis, quod perire nequit.

64 Depoſita pecunia in mutuum tranſlata partium conſenſu alteratur depoſitum, & mutuum remanet.
L. certi condictio, §. depoſiti, cum l. ſeqq. ff. ſi cert. petat. exornantur. ibid.

65 Cauſa unius contractus, ſi in aliam transfundatur, prior contractus novatur, & remanet ſecundus.
Debitum ex cauſa mutui converſum in cauſa depoſiti, primus contractus reſolvitur, ibid.

66 Idem quando de mutuo ſit contractus cenſualis.

67 Et quando mutuum convertitur in cauſam ſocietatis.

68 Ex depoſito ex cauſa dotis, ſi cenſus creatur, deſinit eſſe dos, nec amplius ad dotem agi poteſt.

69 Contractu primo in alium transfuſo, prior amplius non conſideratur.

70 & 71. Contractus transfuſi in alium, natura amplius non conſideratur.

72 Quando aliquid additur, vel detrahitur priori obligationi, & diſpoſitioni novæ, depoſitio eſt prima novata.

73 Si additio, vel detractio conſiſtat in ſubſtantialibus diſpoſitionis, ſecus ſi in accidentalibus.

74 Contractus mutatus in accidentalibus tantum, idem contractus dicitur continuatus.

75 Obligatio ſecunda facta animo novandi primam, ut quia de depoſito fiat mutuum, non ex depoſito amplius, ſed ex mutuo debito tenetur.

76 Et tunc periculum mutationis monetæ debitori pertinet.

77 Novando animus in dubio non præſumitur, niſi expreſsè dicatur à contrahentibus.

78 Bis idem promittens, non eſt novare, ſed nova cautione primam obligationem confirmare, addendo obligationem obligationi.
L. aliam 29. ff. de novationibus, & l. id quod, ff. de conſtituta pecunia, exornantur. ibid.

79 & 80. Novatio non inducitur per acceſſionem cautionis.

81 Novatio non inducitur ex eo quod poſtea ſit pro executione & complemento prioris contractus.

82 Novus actus non dicitur quod ſit in executionem antiqui.

83 Contractus ſecundus compatibilis cum primo, non inducit novationem.

84 A priori obligatione continente privilegium aut viam executivam, per ſecundam non præſumitur receſſum.

85 Donator, ſi poſtea ſe ſoluturum conſtituat, non amittit privilegium donatoris.
L. id quod, ff. de donationibus ponderatur, ibid.

86 Maritus debitor dotis, ſi poſtea ſoluturum promittat, non amittit privilegium, nec convenitur, niſi in quantum poteſt.
L. quod ſi maritus, ff. de conſtituta pecunia, exornatur. ibid.

87 Promiſſio ſecunda ejuſdem quantitatis novatio dicitur accumulativa, non extinctiva.

88 Expendens in funus ſi id deducat in ſtipulationem, conſervat privilegium prælationis.
L. 2. ff. de priv. credit. & l. 4. §. ſi ex conventione, ff. except. rei jud. expenduntur. ibid.

89 Duæ obligationes factæ pro eodem debito, non novationem, ſed majorem firmitatem, & ſecuritatem inducunt.

90 Et magis inducitur informatio prioris obligationis, quàm novatio.

91 Promiſſio accedens obligationi, eam non alterat, nec naturam ejus mutat.

92 Promiſſiones fiunt plures ejuſdem ſummæ, & ex eadem cauſa novatio non inducitur.

93 Hæres promittens ſolvere legata, & credita hæreditatis, intelligitur ut antea, attento beneficio inventarii.

94 Depoſitum ſi præceſſit, & ſequatur nova promiſſio pro ejus cautione & ſecuritate, cauſa depoſiti non mutatur.

95 & 96. Novationem allegans probare tenetur.

97 Novatio hodie non præſumitur, niſi expreſsè dicatur per contrahentes.

98 Non præſumitur aliquid de novo inducere, ſed confirmare.

99 Pluralitas actuum in dubio non præſumitur.
Nec pluralitas contractuum præſumitur. ibid.

100 Bis qui idem promittit ſemel tantùm tenetur, & ex primo contractu eſt agendum, non ex ſecundo.

101 & 102. Declara.

103 Depoſitarium ſimpliciter promittentem ſolvere los libramientos, non teneri de periculo mutatæ monetæ, ſemel & iterum determinavit Senatus.

104 Qualitas eſt privilegium contractus novati, quandò fluant, & tranſeant in contractum novantem: remiſſivè.

105 Adminiſtratori non onerantur partita, & nomina debitorum, quæ ipſe non exigit, ſed inexacta reddit.
Niſi fortè ſua negligentia, & culpa etiam levi inexacta facta ſint. ibid.

106 & 107. Adminiſtratori non onerandæ partita, quæ ex adverſo non probantur, eſſe exigibiles tempore ſuſceptæ adminiſtrationis.

ONera perpetua, & intrinſeca bonorum concurſus, & quæ pro ipſorum poſſeſſionibus debentur, ut ſunt cenſus penſiones, gabella, laudemium, collectæ, anniverſaria, & alia hujus generis; ita bonis ipſis affecta ſunt, ut ſequantur quicumque ierint, ut latiſſimè probant multi allegati, & ſequuti à Caſtillo *in tract. de uſufr. cap. 57. ex nu. 14. uſque ad finem.* Fuſarius *de ſubſtit. quæſt. 523.* & Manguil. *de evictionquæſt. 24. per tot.* maximè *ex n. 50. & n. ſeqq.* 1 2

Alia etiam onera ſunt extrinſeca, quæ afficiunt concurſus bona, tanquam expenſæ omnino neceſſariæ pro ipſorum bonorum conſervatione, & defenſione, prout ſunt ſalaria adminiſtrationis, advocatorum, & procuratorum, nec non judicum, & aliorum adminiſtrantium juſtitiam in terris ſtatus, in concurſus judicio, & judicis, vel curiæ adminiſtratione exiſtentis, atque expenſæ litium, & aliæ inexcuſabiles, & omnino neceſſariæ, quæ omnia abſque creditorum concurſu deducuntur ex corpore bonorum concurſus, & primo 3

Digitized by Google

loco ſolvuntur, prout ex plurimis Doctoribus probavimus *hac part. 3. cap. 9. ex n. 12. cum ſeqq. verſic. corpus igitur bonorum*, &c.

Et ideo in iis oneribus bonorum nullus creditor prætendit antelationem, qui ſolum jus habent ad bona debitoris communis, quæ ejus dicuntur oneribus deductis; nam ex valore, pretio & æſtimatione eorum hæc onera deducuntur ut aliena, & bonorum valorem minuunt, tantum enim minus valent bona debitoris, quanto oneribus gravata ſunt prout probant *l. generali 32. §. fin. in fin.* ibi, *item quæſitum eſt, tributa præterea quæ prædiis, aut moventibus deberi, & reddi neceſſe eſt, an eximenda ſint ex quantitate, ut reliqua dumtaxat, pecunia (ſi hoc elegerit hæres) reddi debeat; reſpondi, reliquæ pecuniæ tertiam præſtandam. D. de uſu & uſufruct. legat. l. mortis cauſa* 18. *§. fin. D. de mort. cauſa donat.* ibi; *qui hominem noxæ nomine, vel alias obligatum mortis cauſa acceperit, tantum accepiſſe intelligendus eſt, quantum ſi homo venire potuiſſet, idem in fundo, qui obligatus eſt, obſervari poterit, ut pretium excutiatur, l. fundi partis, ff. de contrah. emptione, l. ſi fideicommiſſum, §. tractatum, D. de judic.* ex quibus gloſ. & Doctores communiter deducunt, quod rem cenſui, vel oneri ſubjectam habens, tantum in ea videtur habere, quantum deducto onere, res ipſa valet; ſequitur Ludoviſ. de Peguera *de feud. verſic. 1. limitat. 21. num.* 182. Tiraquell. *de retract. lignag. §. 6. gloſſ.* 1. *nu.* 8. Laſarte *de gabell. cap.* 10. *n.* 8. Molina *de juſtit. & jur. 2. tom. diſput.* 384. *col.* 849. Gutier. *de gabell. quæſt.* 54. *ex n.* 23. *& ſeqq. & quæſt.* 53. *ex num.* 3. *quæſt.* 52. *ex n.* 16. *cum ſeqq.* Quos adduximus omnino videndos ſuprà 1. *part. in cap.* 21. *poſt princip.* in variis materiis loquentes.

4 Et quod ob neceſſariam impenſam patrimonium minuatur, eſt textus optimus *in l. quantitas, 72. ff. ad legem Falcidiam*, in hæc: *quantitas patrimonii, deducto etiam eo, quidquid explicandarum venditionum cauſa impenditur, æſtimatur, l. fin. § in computatione, C. de jure deliberand.* Exornarunt Laſarte *de decima vendit. cap. 7. ex n.* 59. Gutierrez *de gabellis, quæſt.* 23. *n.* 16. Azevedus *in l.* 10. *tit.* 21. *lib.* 4. *recopilat. nu.* 2. & alii ab eis laudati.

Et inſuper quod ratione oneris annexi res dicatur deterior, & pretium ejus, & valor minuatur, probat textus *in c. in aliquibus.* Et ibi Abbas *in 2. notab. de decim.* & *in cap. cum Joannes, n.* 3. & ibi Felin. *nu.* 4. *de fide inſtrument.* Decius *conſil.* 167. *colum.* 2. *& conſil.* 308. *col.* 1. Alexand. *conſ.* 12. *n.* 9. *lib.* 8. Beroius *conſ.* 169. *n.* 16. *lib.* 1. Mantica *de tacitis & ambig. convent. l.* 4. *tit.* 20. *n.* 38. Hermoſill. *ad l.* 56. *tit.* 5. *part.* 5. *gloſſ.* 6. *n.* 96. *tom.* 2. *fol.* 299. Præter quos innumerabiles penè alios Doctores refert Amat. *var. reſol. tom.* 2. *reſol.* 61. *ex n.* 16. *cum ſeqq.*

5 Unde ſi ſingulis annis ſolvi debet penſio, vel cenſus, aut redditus quantitas pro re ipſa, vel ſi ad commodum venditoris ſervitia aliqua ſint reſervata, ſine dubio iſta onera minuunt rei venditæ valorem, & de eis eſt habenda ratio, quia ſunt pars pretii, & ejus loco ſuccedunt, *l. 1. §. ſi hæres, D. ad Trebellian. l. 1. §. modus, D. de tranſact. l. fundi partem, D. de contrah. emptione.* Cagnolus *in l.* 2. *n.* 243. *C. de reſcind. vendit.* Boërius *conſil.* 30. *n.* 8. Cacheran. *deciſ. Pedemontana*, 41. *nu.* 10. Menoch. *conſil.* 358. *num.* 30. *lib.* 4. Surdus *conſil.* 18. *nu.* 20. Ubi alios allegat. Didacus Perez *in l.* 2. *tit.* 23. *lib.* 2. *ordinam. col.* 6. *verſic. illud.* Gratian. *diſceptat.* 461. *nu.* 9. Hermoſill. *ubi proximè, ſub dicto num.* 96. *& ſeqq.* Ubi per varios caſus diſcurrit ad hujus diminutionem valoris rei onere aliquo gravatæ, & per quodlibet onus, ſeu gravamen impoſitum rei, ut ejus valor minuatur, poſt plurimos Doctores diſcurrit Guzman *de evict. c.* 33. *n.* 12. *&* 13. *& à princip.*

6 In tantum, quod tacitis oneribus & qualitatibus, quæ minuunt juſtum rei pretium, non poſſe dici concludenter probatam juſtitiam valoris rei. Alexander *conſil.* 54. *n.* 4. *lib.* 6. Cravetta *conſ.* 430. *nu.* 5. Seraphinus *conſil.* 1317. *n.* 1. *&* 1377. *num.* 5. *& deciſione* 1462. *num.* 2. *part.* 2. Gratianus *diſceptat.* 461. *nu.* 12. Alexand. Ludoviſ. *deciſione* 570. *num.* 4. & ibi Oliver. Beltram. *nu.* 10. Ubi ex Rota dicunt, nullam eſſe habendam rationem de depoſitionibus teſtium, qui non ſciunt confines, & qualitates tam extrinſecas, quàm intrinſecas; quæ minuunt, vel augent valorem rei. Farinacius *deciſione* 648. *nu.* 2. *in noviſ.* 1. *tom. part.* 1. Ubi dicit, teſtes non concludenter probare, ſi non faciunt mentionem dictarum qualitatum, refert & ſequitur Hermoſill. *ad l.* 56. *tit.* 5. *part.* 5. *gloſſ.* 6. *num.* 116. *fol.* 301. *tom.* 2.

Igitur ſi hæc onera minuunt valorem bonorum concurſus, ita ut tanto minus in debitoris patrimonio eſſe dicatur, & prædicta onera, & expenſæ neceſſariæ ante omnia deducenda ſunt de bonis concurſus, & adminiſtrationis, ut ad principium hujus capitis diximus; per neceſſariam conſequentiam ſequitur ut hæc diminutio 7
patrimonii debitoris debeat cedere in damnum, & detrimentum creditorum concurrentium, non omnium, ſed tantùm poſteriorum; quibus defectus patrimonii deductis oneribus tangit; nam ſi bona remanentia non omnibus ſufficiunt, priores generatim in bonis, quæ remanent ſunt ſatisfaciendi; textus eſt *in l. inſulam* 14. ibi: *niſi ad utramque penſionem pignora ſufficerent, jus omnium pignorum ad me pertinere; quia nihil apertè dictum eſt, an communiter ex omnibus pignoribus ſumma pro rata ſervetur; ſi quid ſupereſſe, ad te, ſed veriſimile eſt; id actum, ut primam quamque penſionem pignorum cauſam ſequeretur. D. qui potiores in pignor. habeant, & toto titulo, D. & C. qui potio. in pign. habeant*, textus etiam *in l. à Divo Pio, §. quod ſi res ff. de re judic. Quid, ſi res* (inquit Conſultus) *ſit pignorata, quæ pignori capta eſt, videndum eſt, an ſic diſtrahi poſſit, ut dimiſſo creditore, ſuperfluum in cauſam judicati convertatur. Et quamvis non cogatur creditor rem, quam pignori accepit, diſtrahere: tamen in judicati executione ſervatur, ut ſi emptorem invenerit res, quæ capta eſt, qui dimiſſo priori creditore, ſuperfluum ſolvere paratus ſit, admittenda eſt hujuſmodi quoque rei diſtractio: nec videtur deterior conditio creditoris fieri, ſuum conſequuturi, nec prius jus pignoris dimiſſuri, quàm ei fuerit ſatisfactum.* Textus etiam optimus *in l. res* 22. *ff. de jure fiſci.* Ibi, *Permittitur procuratori vendere ea lege ut in primis creditoribus ſatisfiat, & ſi quid hoc ſuperfluum eſt, fiſco inferatur; aut ſi acceperit totum fiſcus ſolvat ipſe, vel ſimpliciter, vendit procurator, jubebit pecuniam, quam deberi creditori privato, fuerit probatum, exolvi ei.* Facit etiam *l.* 38. *tit.* 13. *de los peños, part.* 5. Ibi, *que bien lo puede entregar en aquella coſa miſma que avia empeñada, ſi valieremas de aquello, que el otro avia ſobre ella. Maguer no quiera aquel, à quien era obligada primero, y debeſe vender eſte peño en al moneda, e del precio del ha deſer pagado el que primero la recibio en peños, elo de mas debe dar a aquel porquien es dada la ſentencia*, id eſt, *ſecundo creditori.*

Et per textum *in l. qui balneum 9. §. Titia, ff. qui potiores*, ibi *tunc enim priori dimiſſo, ſequentis pignus confirmatur, cùm res in bonis debitoris inveniatur*, dixit Balduinus *in tractat. de pignor. cap.* 12. *tit. qui potiores in pignor. hab. col.* 4. *ante fin. verſic. illud nunc dico, fol. mihi*, 233. *inter diver. Doctor.* quod ſi ego rem meam alicui jam in ſolidum obligatam pignori dederim & ſi duobus creditis non ſufficientem, alteri poſtea obligem, quod huic ſecundo pignori ineſt duplex; conditio, ſi priori ſatisfactum ſit, & eo ſoluto res adhuc manſit; nam eadem re pluribus creditoribus diverſis temporibus obligata per debitorem, intelligitur obligata ſecundo, & poſterioribus, quantum remaneat ſoluta prima obligatione, & ſic de ſingulis gradatim, & non amplius, ad communiter tradita, per DD. ut refert 8

Negu-

Digitized by Google

Neguſant. *de pignoribus, membro 2. part. 5.* latiùs explicat Ponte *deciſione 34. ex n. 24 & ſeq.* Intrigol. *conſil. 26. n. 25. & ſeqq. vol. 1.* Gaito *de credito, cap. 4. quæſito 11. n. 1840. fol. 433.* & ex text. *in l. 2. tit. 15. part. 5.* Ibi, *Mas ſi las deudas no fueren todas en una guiſa, porque algunos los quales deven haber, o ovieſen mejoria que los otros, como ſi les fueſen obligandos primeramente, o ovieſen otro derecho alguno por ſi contra los biener, en la manere que diximos en el titulo de los penos, etonce devenſer pagados primeramente eſtos debdos tales, maguer que para los otros no ſin caſe ninguna coſa, de que entregaſen, &c.*

Et quod diminutio patrimonii debitoris, quod omnibus creditoribus non ſufficiat, cedat in damnum, & detrimentum poſteriorum creditorum dumtaxat, non autem priorum, qui tanquam potiores exigere debent ex bonis quæ extant, qui iſti priùs in eis ſolvendi ſunt, & ſatisfaciendi, non facta diſtributione diminutionis inter omnes; ita ut creditores inferioris gradus vocentur ad reſiduum, & ſuperfluum dumtaxat *ex l. fin. §. in in computatione, C. jure deliberand.* obſervarunt Angel. de Gambelione *in tractat. de teſtament. 112. num. 11.* Avendan. *in l. 4. tit. de las excepciones, nu. 25.* Parlador. *lib. 2. rerum. quotidian. 4. part. §. 1. ex nu. 7. verſic. meminerimus*, & D. Valenzuela Valeſquez *conſ. 174. n. 75.*

9 Quæ damni diſtributio tunc dumtaxat diſtribuitur inter creditores pro rata, inter quos prælatio, ſeu anterioritas non reperitur, ſed ſunt ejuſdem æqualiter gradus, & privilegii, & tunc ſi debitor non ſit ſolvendo omnibus integraliter de ſuis creditis, bona ſunt diſtribuenda inter omnes, non æqualiter ſed pro rata, & pro parte cujuſque crediti, ita ut inter omnes pro rata etiam communicetur damnum, & diminutio contingens in bonis debitoris, latiſſimè probavimus ſuprà *2. part. cap. 4. per totum, & maximè ex n. 140. uſque ad finem verſic. deveniamus ad ultimam partem hujus cap. &c. & eadem 2. part. cap. 11. ex n. 58. verſic. quibus ſic reſolutis, &c.*

10 Totus enim anhelitus creditorum concurrentium ad bona debitoris communis, ac tota & præcipua inter eos controverſia verſatur circa antelationem, & prælationem in exigendo, ne conſumpto univerſo debitoris patrimonio in priorum ſolutione, cæteri inſoluti, & inanes remaneant, & ob id creditores inferiores gradus aſſiduè ſe opponere ſolent juribus anteriorum, negantes hos eſſe creditores, ut ſic anterioribus omnino excluſis, bona non conſumantur, & ſufficiant ſolutioni inferiorum ipſorum, circa quæ in variis caſibus videnda erunt quæ abundè diximus ſuprà *1. part. cap. 3. ex n. 12. & ex n. 7. cum ſeqq. & cap. 8. ex n. 29. cum ſeq. & ex n. 26. verſic. ſecundo ob periculum imminens, &c.* Quibus locis abundè videbis multa jura & doctrinas omnino conducibiles huic puncto.

11 Quibus & addere poteris quod quando pignus poſſidetur à creditore anteriore qui ad inſtantiam poſteriorum non tenetur rem dimittere, niſi priùs prior ipſe integrè de ſuo credito ſatisfactus ſit, ut ad longum probat Cencius *de cenſibus, quæſt. 98. ex n. 42. cum multis ſeq.*

12 Hæc tamen concluſio non procederet, quando res ab anteriori creditore poſſeſſa eſſet idonea, & ſibi, & aliis inferioris gradus creditoribus ſufficiens; Eo enim caſu poſſidens ex anteriori hypotheca non poſſet repellere poſteriorem agentem pro ſuo credito poſteriori, ſed tenetur dimittere rem hypothecatam pro eo dumtaxat, quod ſupereſt, deducto priùs ſuo credito anteriori, prout fuit per Rotam reſolutum, *in una Romana cenſus 1624.* quæ eſt *poſt tractatum de cenſibus.* Cencii *deciſione 451.* quæ ſingularis eſt, & *in nu. 4. & 5.* ita ait, *& bene facit, quod quando una res pluribus creditoribus ſucceſſivo tempore eſt hypothecata, poteſt poſterior agere ratione ſua hypotheca, quatenus rei hypothecatæ valor excedit creditum primi creditoris. Ronchegallus in l. 11. n. 282. D. duobus reis. Et poſt eum Modernus de Salviano interdicto, inſpectione 3. cap. 2. n. 438. & ſatisfacto primo creditore, poterit ſecundus agere Salviano pro illo reſiduo, l. & qui nondum, §. qui res, D. pignorat. action. & c.* & *num. 10. 11. & 12.* ita ait, *& hinc etiam dici ſolet, hypothecam eſſe individuam, Afflictis deciſione 213. n. 4. Socinus ſenior conſil. 135. n. 2. verſic. poſtremo, lib. 1. Aymon conſil. 76. num. 15. ad effectum ſcilicet, ut creditor poſſit eligere unum ex pignoribus, l. Moſchis, D. de jure fiſci, l. creditoris arbitrio, D. de diſtract. pign. l. qui generaliter,* D. *qui potior. in pig. hab. Covar. l. 3. variarum reſolut. cap. 7. nu. 17. Surdis deciſione 44. n. 6. & 7. non autem id procedit in præjudicium, & damnum aliorum creditorum concurrentium, quibus omnibus poteſt commodè ſatisfieri ex pignore, ut per modernum Papienſ. de ratione rata, quæſt. 18. n. 7. & facit deciſio Carrocii, 21. n. 36.* &c. & ad idem eſt deciſio Cavallarii *652. ex n. 4. cum ſeqq.* quam doctrinam latè exornat Cencius *in tr. de cenſibus, d. quæſt. 98. n. 45. per duas ferè columnas*, ex quibus omnibus manifeſtè concluditur, quòd quando bona debitoris non ſufficiunt omnibus creditoribus, defectus cedit in damnum poſteriorum creditorum, qui ad exigendum non admittuntur, niſi priùs prioribus ac potioribus ſolutis & dimiſſis, ita poſteriores non niſi ad id quod ſupereſt admittantur.

Hactenus ſupra dicta omnia legitimè comprobantur ex notabili doctrina Laſarte *de decima vendit. c. 7. ex n. 59. cum ſeq.* Qui poſtquam à principio egit ex datione in ſolutum voluntaria inter debitorem & creditorem debetur omnino gabella, quem poſt alios contra Parladorium ſequitur Gutierrez *de gabellis, cap. 23. à principio*, qui latè diſputarunt quæſtionem poſtmodum Laſarte *ex n. 52. cum ſeqq.* Gutierrez *ex num. 9. cum ſeqq.* agentes de datione in ſolutum neceſſaria, quæ fit authoritate judicis in terminis Authent. *hoc ſi debitor, & l. ſi finita §. poſtquam autem, ff. de damno infecto, & l. à Divo Pio, §. ſi pignora, ff. de re judic.* Quando ſcilicet creditor in defectum ſolutionis bona debitoris executioni ſubjecta taxata ſibi adjudicat. Et tunc non deberi gabellam probat longè diſputans, & rationem reddens: gabellam non deberi ex hac adjudicatione, cùm non ſit venditio, viriliter comprobans rationem reddit *ex num. 56.* ſequitur Gutierrez *dict. cap. 23. ex nu. 9. cum ſeqq.* qui alios laudant; at verò, quando bona debitoris venduntur in ſubhaſtatione, & dantur ſive tertio, ſive creditori plus offerenti, gabella debetur. Probarunt poſt plures alios ipſi Doctores, *loco citato.*

Hinc ut ad noſtrum propoſitum accedamus, firmant præfati Doctores, Laſarte *ex n. 59. d. c. 7.* Guttierrez *d. cap. 23. ex n. 16.* quod in iis caſibus, quibus dicitur ex ſubhaſtatione deberi gabellam, hanc ante omnes creditores eſſe ſolvendam, & præferendam quibuslibet creditoribus anterioribus, & quantumvis privilegiatis, & etiam fiſco, ita ut ex pretio ſit deducenda gabella debita fiſco, aut gabellario à debitore tanquam venditore, quia factum judicis habetur factum partis, quæ quidem gabella cum ſit onus inens pretio rerum venditarum neceſſarium, & præciſum minuit patrimonium debitoris, & tanto minus habère dicitur debitor; nam patrimonii quantitas computatur deducto eo, quod explicandarum venditionum cauſa in proxenetis præconiis, & gabellis impenditur *ex leg. quantitas, & ibi gloſſ. & DD. ff. ad l. falcid. l. quod privilegium, verſic. planè ff. depoſit.* & ex his, quæ à principio hujus capitis ſcripta remanent. Ideo prius deducendam eſſe gabellæ debitæ quantitatem, etiam quantumcumque privilegiatum, & hypothecarium ſit jus quorumlibet creditorum, ad quorum inſtantiam ſubhaſtatio ſit, ex eo, quod ex pretio ſupereſt, ſatisfaciendi ſunt, & ſolvendi alii omnes creditores debitoris gradatim, quod ſi omnibus non ſufficiat, in damnum vergit poſteriorum,

ut

Digitized by Google

ut probant præfati doctores *locis citatis*, & iterum ipſe Guttierrez *eodem tract. de gabellis, quæ 53. per totum* ſpecialiter diſputans reſolvit, in terminis etiam tenet Azevedius *in leg. 10. tit. 21. lib. 4. recopilat. nu. 1.* latius videbis ex præfatis Doctoribus.

13 Et quod gabella ſit onus rei diminuens pretium, pro quo fuit vendita, probant ultra relatos Burgoſ. *de laudemiis, 1. p. inſpect. 5. n. 22. & p. 2. inſpect. 20. nu. 32.* Maſtrillus *deciſ. 87. nu. 16. & ſeq. & n. 19.* ideo cum rei venditæ onus ſit, præfertur gabellarius, ſeu Rex omnibus quibuslibet creditoribus. Maſtrillus *deciſ. 112. nu. 20.* Muta *deciſ. 24. nu. 8.* quos, & alios ſequitur Amat. *variarum reſolut. 66. ex num 4. cum ſeq. tom. 2.*

Et ex his doctrinis rectè comprobatur ſimplex illa aſſertio Noguerol *allegat. nu. 47.* dum dixit, quod in concurſu creditorum pecuniæ diminutio cedit in damnum poſteriorum creditorum, non autem anteriorum, qui integrè ex bonis debitoris communis ſunt prius ſatisfaciendi, ibi: *Quinto nam allegata à Donna Mariana, in hoc puncto evaneſcunt, ſi animadvertitur omne patrimonium quod injuſtè pro dote retinet, eſſe proprium Joannis Baptiſtæ Gallo, & affectum ſolutioni depoſitorum in primo loco, & ſic periculum fallimenti Spinolæ debet eſſe periculo D. Marianæ, nam cum tot creditores Gallus habeat ex pecunia ſua anterioribus ſolvi debet, & poſtea creditoribus poſterioribus, ut ſæpè deciſum eſt in conſilio regii patrimonii in cauſis ibi agitatis ſuper mutatione monetæ, nempe periculum cedere in perniciem poſteriorum, & non creditorum anteriorum, quibus integrè fuit ſolutum*, &c.

14 Quæ doctrina hactenus comprobata, & viriliter fulcita rectè procedit, quando pecuniæ & rerum diminutio cedit periculo debitoris, & adminiſtrationis, prout à principio hujus capitis abundè probavimus; at ſecus erit, quando diminutionis bonorum & monetæ periculum cedit in damnum, & detrimentum adminiſtratoris, vel creditorum anteriorum negligenter, aut malitioſè ſe gerentium in exactione ſui crediti poſt delegationem, (hoc eſt *libramiento*,) obtentam à curia, ſeu judice concurſus.

15 Qui caſus diſtinctè examinandi erunt ut dignoſcatur cujus periculo diminutio monetæ, aut bonorum concurſus cedat; & in primis ſi quærimus de debitore communi, & corpore bonorum in adminiſtratione depoſito & ſequeſtro appoſito, dicendum erit, periculum mutationis monetæ, & quodlibet aliud pertinere ad debitorem communem nec non adminiſtrationem, ut tanto minus in corpore bonorum ſit, juxta ſupra dicta à principio hujus capitis, nam domino rei res perit. *l. pignus. Cod. de pignor. action. leg. neceſſario D. de periculo & commod. rei vendit. l. ſi quis nec cauſam, §. is quoque, D. de obligat. & action. gloſſ. in l. non omnis, §. ſi pupillus*, & ibi Paul. de Caſtro, & Jaſon, *D. ſi cert.* Tiraquell. *de retract. convent. ad fin. titul. nu. 16.* Petrus Nicol. Mozius *de contract. tit. de mutuo n. 15.* Mantica *de tacit. & ambig. lib. 8. tit. 3. n. 17.* Hieronymus de Zevall. *commun. contra Commun. quæſt. 312. n.* De Pichard. *in §. item is cui, n. 51. inſtitut. quibus mod. re contrah. obligat.* Hermoſil. *ad l. 10. tit. 1. p. 5. gloſſ. 2. per totam.* At debitor communis qui

16 concurſum inter ſuos creditores formavit licet cedendo bonis, ut ex eis ſatisfiant, adminiſtrationem dimiſerit, & in manus curiæ appoſuerit; nihilominus dominium, & poſſeſſionem earum rerum lite pendente non amiſit, ſed verè earum dominus eſt, & poſſeſſor, prout abundè probavimus *ſuprà 1. p. cap. 14. ex n. 62. cum multis ſeq. & ex n. 22. verſic. ſed an debitor formando concurſum* &c.

17 Et iterum verificatur hæc dominii, & poſſeſſionis retentio in debitore, cum in adminiſtratorem tanquam ſequeſtrum, & depoſitarium bonorum non tranſeat, prout latiſſimè probavimus eodem *cap. 14. ex nu. 71. cum multis ſeqq. verſic. ſed an in ſequeſtrum tranſeat poſſeſſio* &c. Et latiſſimè *1. p. cap. 13. §. unic. ex n. 27. cum ſeqq. verſic. quibus ſuppoſitis non obſtant*, &c. Et inſuper probatur, quia ſequeſtrum & depoſitum (regulariter ſecundum ſuam naturam depoſiti) ita contrahitur ut proprietas & poſſeſſio apud eum, qui depoſuit permaneat, Angel. *in ſumma verb. depoſitum num. 2.* Franciſcus de Ponte *conſil. 56. à n. 5.* Menochius *conſil. 37. nu. 26.* Romanus *conſil. 12.* Hondedeus *conſil. 43. vol. 2.* Zephal. *conſil. 10. nu. 3. vol. 1.* Riminald. *conſil. 60. n. 38. vol. 1.* Carroc. *de depoſit. 1. p quæſt. 3. num. 3.* Mantica *de contract. lib. 10. tit. 2. num. 10.* Mozius *de contract. §. de depoſit. num. 12.* Petrus Gregor. *ſintagmat. lib. 23. cap. 3. num. 4.* Corrazius *Miſcellan. l. 3. cap. 10. num. 14.* Petrus Barboſ. *in l. ſi mora 10. nu. 82. D. ſol. matrim.* Conanus *Commentar. juris cap. 4. in princip. lib. 7.* Gomez *lib. 2. variar. cap. 7. n. 2.* Caſtillo *controverſ. lib. 3. cap 16. n. 23.* Fontanella *de pact. nuptial. clauſ. 5. gloſſ. 8. p. 7. n. 8. & 16.* Rodriquez *de privileg. credit. 1. p. art. 6. n. 9.* Azor. *inſtitut. moral. p. 3. lib. 3. cap. 1. verſic. diffiniturque.* Benacina *de contract. diſput. 3. quæſt. 14. n. 2. & 5.* & alii plurimi laudati loco ſuprà dicto *cap. 14.*

Et ex iis duobus fundamentis infertur, ut diminutio 18 monetæ, vel patrimonii debitoris non cedit in damnum, & periculum adminiſtratoris, qui verè & duntaxat depoſitarius eſt, & ſequeſter a curia nominatus, ex eis quæ nos *1. part. cap. 14. ex nu. 271. cum ſeqq. verſ. difficultas tamen*, &c. Cum ipſe nec ſit bonorum adminiſtrationis dominus, nec etiam poſſeſſor, & cum cedat in damnum debitoris, atque corporis concurſus tanquam veri domini, à periculo per conſequens illæſus maneat adminiſtrator, mora, & culpa ejus deficiente, ſed ſolum diminutio vergat in detrimentum poſteriorum creditorum quorum ſolutioni bona deſunt, ad latè tradita ſuperiùs ex *n. 7. cum ſeqq. verſ. igitur ſi hæc onera* &c.

Sed contra hanc illationem faventem adminiſtrato- 19 ri nonnulla urgent, primum quia huic depoſitario, & ſequeſtro aſſignatur à judice ſalarium pro cuſtodia, prout alibi ſuo loco diximus; ergo jam non poteſt dici depoſitarius; nam ſi pretium & ſalarium pro cuſtodia aſſignetur, depoſitum tranſit in contractum locati, & conducti, *l. 2. tit. 3. part. 5 §. 1. inſtit. de locato, §. fin. inſtit. mandati, §. item is cui, inſtit. quibus mod. re contrah. oblig.* & plurimi Doctores probant relati ab Hermoſilla *ad l. 2. tit. 3. part. 5. gloſſ. 1. n. 1.* Ergo regulis depoſitarii, atque ſequeſtri adaptari non poteſt adminiſtrator bonorum concurſus.

Maximè cum ex natura muneris ſequeſtratio, depo- 20 ſitario, ſeu negotiorum geſtori ſalarium minimè debeatur, nec ipſi illud petere poſſunt *l. Lucius, §. 1. D. de legat.* Bald. *conſ. 185. col. 2. lib. 1.* Angel. Nicol. Roman. & Aretinus *in l. intereſſe. D. de acquir. poſſeſſ.* Tiraquell. *de retract. 2. part. gloſſ. 7. §. 4. & gloſſ. 6.* Didacus Perez *in l. 1. quæſt. 8. tit. 10. lib. 3. ordinam.* Gutier. *de tutelis, lib. 3. cap. 20. n. 20.* Carrocius *de depoſito, part. 1. tit. ſi depoſitarius non aliter quàm nummis acceptis reſtituat.* Et plurimi alii laudati ab Hermoſilla ubi proximè *n. 7. & 8.* Ergo adminiſtrator depoſitarius dici non poterit, ſalario convento, & recepto.

Secundò, quia quando adhuc diceretur ſequeſter, 21 & depoſitarius, diminutio monetæ, & aliarum rerum pondere, numero, & menſura conſiſtentium periculo ſuo perire debent, nam talium rerum dominium in depoſitarium tranſit, *l. nave 34. D. locati, l. ſponſaliorum, §. qui pecuniam, & ibi*, Doctores, *D. depoſiti. l. interdum*, ubi Bald. & Salic. *D. ſi certum petatur, & in l. ſi depoſita, C. depoſiti.* Gomez. *2. tom. variar. cap. 11. nu. 46. verſ. tertio.* D. Larrea *deciſ. 14. n. 9.* innumerabiles penè doctores refert Hermoſilla *ad l. 2. tit. 3. part. 5. gloſſ. 4. ex nu. 95. tom. 5. f. 189.* nam ex numeratione in dubio præſumitur deponentem transferre voluiſſe domi-

Digitized by Google

22 dominium in depoſitarium, & quoties tacitè, aut expreſſe fuit data depoſitario facultas utendi re depoſita, generis debitor efficitur, nullo caſu fortuito liberatur. *l. incendium, C. ſi cert. petat. gloſſ. in l. ſi quis uxori, 63. §. apud Labeonem, verb. actionem D. de furtis.* Mandellus *conſ. 3. num. 3.* Gom. 2. *tom. var. c.* 7. *n.* 3. Morla *in emptor. jur. tit. 8. de rebus creditis, in præmiſſis, nu. 28.* Amator. Rodrig. *de privileg. credit. art. 6. n.* 40. Mantica *de tacitis & ambig. lib. 10. tit. 9. nu. 23.* Hermoſill. ubi proximè *ex num. 96. & ſeq.* Houdedeus *conſ. 43.* quaſi per totum, *vol. 2.* Caſtillo *controverſiar. lib. 3. cap. 16. num. 35.* Fontanella *de pact. nupt. clauſ. 5. gloſſ. 8. part. 7. n. 13.* & ſuperiùs *t. 2. fol.* 150. quia res perit periculo Domini, ut ſuperiùs diximus, *n. 15. & ſeqq.* & cum hoc caſu ad numerum pondus vel menſuram res recipiat depoſitarius, ad tantundem, non illam rem in ſpecie reddere obligatur, ideo debitor generis non ſpeciei efficitur, & genus perire non poteſt. *l. in ratione 30. §. ſi vera, D. ad leg. falcid.* & ex pluribus Hermoſill. *ad l. 10. tit. 1. part. 5. gloſſ. 2. n. 2.* ergo diminutio contingens non poteſt cedere in detrimentum adminiſtrationis, nec creditorum, ſed dumtaxat adminiſtratoris debitoris generis. quod non perit.

23 Sed iis minimè obſtantibus, præfata reſolutio conſtanter tenenda erit, ut regulariter res adminiſtrationis pereant in damnū debitoris, & adminiſtrationis, & per conſequens etiam creditorum, & non adminiſtratoris, qui ut verè depoſitarius & ſequeſter factus, nunquam fuit dominus earum rerum, quas numero, pondere, aut menſura conſiſtentes in cuſtodiam recepit, tum quia pecuniæ, & cæteræ res prædicti generis nunquam in adminiſtratorem concurſu, deponuntur, nec ei numerantur, penduntur, ſeu menſurantur eo animo, ut in uſus ſuos convertat, nec ut in eum dominium earum tranſeat; ſed ut eas cuſtodiat de prompto habeat, & miniſtret pro ſatisfactione creditorum, & ad horum utilitatem duntaxat, juxta juris, & judicis intentionem, & finem, cum præſertim, & principaliter numeratio fiat, ut ſciatur quantitas, non ut tranſeat in poteſtatem accipientis in depoſitum, Gratian. *diſceptat. 174. n. 8. & cap. 273. n. 2.* & ſic quando pecunia deponitur numerata pro ſatisfactione creditorum, habetur, ac ſi fuiſſet in ſacco ſignata, & conſideratur depoſitum ſpecie factum, cujus dominium, nec uſus non tranſit in depoſitarium; ſed remanet penes deponentem, cujus periculo duntaxat perit, & diminuitur, prout latiſſimè hanc limitationem, & alias plures ſimiles aggregavit Hermoſilla *ad l. 2. tit. 3. part. 5. gl. 3. & 4. & n. 2. cum ſeqq.* & ſignanter *ex n. 8. cum multis ſeq. tom. 1. fol.* 182.

24 Qui *n. 6.* notanter infert, & advertit, quod quando depoſitum fit apud depoſitarium generalem, etſi pecuniæ ad numerum deponantur, cenſentur depoſitæ, ut ſpecies, cùm hoc officium creatum fuerit, ut præſtet munus cuſtodiæ, & res apud ipſum depoſitas in eſſe conſervet, pro quo ponderat *pragmaticam anni 1628.* qua diminutio monetæ publicata fuit, & ordinatum per inſtructiones, ut pecuniæ apud ipſos exiſtentes, & apud alios adminiſtratores numerarentur, ut diminutio contingeret in damnum dominorum, & deponentium, *& nu. 14. & 15.* quando per debitorem deponitur pecunia numerata pro ſolvendo, & reddendo ſuo creditori recuſanti recipere, quæ juxta intentionem deponentis, non deponitur, ut ea uti poſſit depoſitarius, ſed ut eam levet creditor, & ideò non perit periculo depoſitarii, ſed debitoris, vel creditoris juſtam, vel injuſtam reſpectivè habentis cauſam recuſandi obligationem, prout alibi probavimus.

Cui adde Decium *in conſil. 1473.* relatum & ſequutum ab Anton. Gabriel. *commun. concluſ. tit. de rebus creditis, n. 8.* dicentes quod licet regulariter pecunia numerata data in depoſitum pereat periculo deponentis, hoc tamen non procedere in officiali, ſeu ſyndico, qui de caſu non tenetur, niſi ipſius præcedat culpa.

25 Tum etiam, quia ut depoſitum dicatur ſufficit ut cum cauſa cuſtodiæ, titulo depoſiti pecunia tradatur, vel numeretur. Mantica *de contract. lib. 10. tit. 1. n. 6.* Rodriguez *de redditibus, li. 3. quæſt. 11. n. 39.* Pichard. *in §. præterea, n. 32. inſtitut. quib. mod. re contrah. oblig.* Hermoſilla *in d. l. 2. gl. 1. n. 5.*

26 Et ideo regula in contrarium relata procedit duntaxat in depoſito conventionali, quod variatur, & alteratur juxta partium intentionem, & pacta; non tamen in judiciali, & ſequeſtro, in quo una ſemper eſt judicis, & juris intentio, ut fiat ad utilitatem creditorum, & pro eorum ſolutione de promptu, & manifeſto adſint, imò ſimul, & hæc eſt intentio debitoris, formantis concurſum, & dimittentis adminiſtrationem, ut in tuto ſint bona, pro ſecuritate illorum, ad latè tradita *ſupra 1. part. c. 13. & cap. 14.*

27 Et ita in his terminis loquitur, & probat Hermoſilla *ad l. 2. tit. 3. part. 5. gloſſ. 3. ex n. 14. tom. 1. fol. 182.* à tergo, ubi *ex nu. 8. cum ſeq.* inter alias præſumptiones, ex quibus elicitur dominium pecuniæ depoſitæ, & numeratæ non tranſire in depoſitarium, *d. num. 14.* ita ait: *Quinta præſumptio eſt, quando quis cauſa ſe à debito liberandi ob contumaciam creditoris juſſu judicis ad numerum, ſeu menſuram depoſuit: nam tunc apertè colligitur, in ea fuiſſe mente, ut pecunia, ſeu re depoſita depoſitarius non uteretur, ſed in eſſe conſervaret, nam aliàs vim ſolutionis non haberet, nec prædictum effectum operaretur, actus enim agentium ſecundum eorum intentionem ſunt judicandi, & ſemper quis præſumitur, &c.* Et actus ſimpliciter geſtus cenſetur factus, eo modo quo debuit, *l. Gallus §. quidam rectè, D. de liber. & poſthum. l. hæreditas, §. ſervus alienus, D. de teſtamentar. tutel. &c.* Quod & latiùs ex plurimis Doctoribus comprobat *ex num. 19. & ſeq. & nu.* 15. Quod pecunia in ſacculo, vel in arca ſignata, vel ea mente, & intentione tradita depoſitario, ut ea non utatur, non venit appellatione pecuniæ, ſed potiùs reputatur ſpecies. Prout tradit Bartol. *in l. talis ſcriptura, n. 1.* Et ibi Florian. *n. 34. ff. de legat. 1.* Joan. Igneus *in leg. 3. §. ſi conditione, verſ. etſi aliud 30. ff. ad Silanian. & l. contractus 21. ff. de eodem tit.* Mendoſ *conſil. 3. n. 5.* Valenſuel. *conſil. 64. n. 9.* Rodriguez *de annuis reddit. lib. 3. quæſt. 11. nu. 2. & 19.* Barboſa *in l. ſi mora 16. ff. ſolut. matrim.*

Totum hoc namque dependet ex animo deponentis; nam licèt ex numeratione pecuniæ depoſitæ regulariter tranſire dominium in depoſitarium præſumatur, ut de jure Regio *ex l. 2. tit. 3. part. 5.* incipit, *Dineros contados*, prout contendit Caſtillo *in controverſ. tom. 3. c. 16. ex n. 72.* Et Hermoſil. *in d. gloſſ. 3. & 4. n. 1. & ſeq.* Et hactenus diximus. Adhuc tamen hæc præſumptio aliis præſumptionibus eliditur, ex quibus ſi appareat deponentem non habere animum transferendi dominium, & uſum pecuniæ depoſitæ in depoſitarium; tunc proculdubio pecunia depoſita perit periculo deponentis dumtaxat, prout in exemplis & doctrinis hactenus proximè conſideratis.

Alia præſumptio eſt, quando pecunia deponitur numerata apud divitem, & mercatorem, qui non eget mutuò accipere. Ut ex Purpur. Pariſ. Barboſ. Ant. Gabr. Mantic. Cancer. Trentacinq. Gratian. & Farinac. probat Hermoſilla *in d. l. 2. tit. 3. part. 5. gloſſ. 3. n. 8. tom. 1. fol.* 182.

Item quando fuit expreſsè conventum ut pecuniam depoſitam depoſitarius cuſtodiat, & conſervet, ut ex Petro Barboſa, & Mantica tenet Hermoſilla *ibid. nu. 11.* item *num. 12.* Quando expreſsè actum fuit, ut eadem pecunia reddatur. Ex Ripa, Gaſpar Rodriguez, Barboſa, Mantica, & Caſtillo aliam præſumptionem addit, *n. 13.* Ultra alias jam à nobis relatas, *& n. 19. & ſeqq.* Quod hæc eſt uſitata conſuetudo in hoc Regno, quòd pecunia deponatur juſſu judicis numerata ad ſatisfactionem creditorum, intelligitur

ea

Digitized by Google

ea fuiſſe mente, ut depoſitarius ea non utatur, ſed in ſuo eſſe conſervet, & cuſtodiat. *Y tenga de manifeſto*, prout ipſe depoſitarius communiter ſe obligat; & conducunt ad propoſitum noſtrum aliæ duæ præſumptiones, quas ſcribit ex aliis ipſe Hermoſilla *ibid. n.* 11. *&* 12. Quibus ſatis reſpondetur primo argumento in contrarium conſiderato ſuperius *ex n.* 19.

28 Nec obſtat ſecundum, quoniam, ſi principio actum fuit de propoſito, & ſimul de ſalario præſtando pro cuſtodia depoſiti, tunc non deſinit eſſe depoſitum licet irregulare. Jaſ. Alexand. & Ripa *in l.* 2. *D.ſi cert.petat.* Ex text. *in cap. bona fides de depoſito.* Carrocius *de depoſito* 1. *part. tit. de culpa depoſitarii*, *n.* 10. Didacus Perez *in l.*1. *tit.*10. *lib.*3. *ordinam.quæſt.*8. Gutierrez *de tutel. lib.* 2. *q.*7. *n.*12. Mantica *de contract.* 16.*tit.* 2. *n.* 6. Et poſt alios Hermoſilla *ad l.* 2.*tit.* 3.*part.* 5.*gloſſ.* 1. *nu.*5. *tom.* 1. *fol.* 180.

29 Nec etiam obſtat quòd depoſitario, & ſequeſtrario non debeatur ſalarium, quia hæc regula fallit in adminiſtratore concurſus nominato ad rerum cuſtodiam, & adminiſtrationem ſimul, nam quando res, quæ deponuntur, & ſequeſtrantur, egent adminiſtratione, tunc eſt depoſitario, & adminiſtratori aſſignandum ſalarium Avend. *in cap. Prætor. n.* 8. *lib.* 1. Garcia *de expenſ. cap.* 20. *n.*14. Azeved. *in l.* 1. *n.*19. *tit.* 12. *lib.*4. Et iterum *in l.*13.*tit.* 9.*lib.* 2. *recopilat. ex n.* 3. Gutierrez *de tutel. lib.* 3.*cap.* 7. *n.* 14. Monter. *deciſ.* 29. *nu.* 11. Quam, & plures alias limitationes congerit Hermoſilla *ubi proximè ex n.* 9. *cum ſeq.*

30 Sed quando adminiſtratori concurſus irrogetur diminutio monetæ pertinentis ad adminiſtrationem, videamus; & tunc ſuo periculo diminutio cedit, quando fuit moroſus in ſolvendo creditori, ſeu creditoribus habentibus delegationem, hoc eſt, *Libramiento de la curia, ò del juez*, ad aliquam quantitatem, quæ ſibi intimata fuit, & ipſe eam complere renuit, frivolis, & dilatoriis exceptionibus motus, & principaliter reſpondeo (prout omnes adminiſtratores ferè aſſolent) pecuniam adminiſtrationis nullam penes ſe habere, interim pecunia penes ſe exiſtens adminiſtrationis mutationem & diminutionem, aliudve periculum patitur, ſi iſte talis adminiſtrator feſtinet [ut aſſolent omnes] manifeſtare coram judice quantitatem monetæ aſſerens adminiſtrationis eſſe, nullatenus admittetur ad ejus diminutionem, & periculum vitandum, tum quia ſtante ſua præcedenti confeſſione pecuniam adminiſtrationis nullam habere, clara detegitur ejus fraus, dolus, & malitia manifeſtè, ut ſuas vel alienas pecunias ſalvare volens adminiſtrationi fraudulenter arrogat, & falsò ſupponit, ut periculo adminiſtrationis, non ſuo, nec alieni domini extranei decreſcat, & minuat.

31 Quapropter nullo modo adminiſtrator ipſe manifeſtè doloſus, & fraudulentus audiendus erit, intentans pecunias illas cedere in damnum adminiſtrationis, & per conſequens creditorum, tum quia contra ſuam præcedentem confeſſionem, & aſſertionem ad intimationem delegationis intimatæ nulla poteſt admitti probatio, quia inter principalem & teſtes non datur concordia. Ant. Gabr *commun. opinion. tit. de teſtibus, concl.* 4. *n.* 75. Qui multos refert, Rota, Alexand. Ludoviſ. *deciſ.* 357. *n.* 3. & ibi Oliverius Beltraminius *n.* 7. plurimos refert, nonnullos recenſet Poſt. *de manutent. obſervat. num.* 136. *cum ſeqq.* Idem Alex. Ludoviſ. *deciſ.* 435. *n.* 14. Surdus *conſil.* 6. *num.* 2. niſi manifeſtiſſimè de errore doceatur, prout *ex l. error. C. de jur. & fact. ignor. l. un. C. de confeſſ.* Guttier. *pract.lib.* 1.*q.* 100. *n.* 6. Qui error in adminiſtratore impoſſibile probare videtur, ſaltem ut ei prodeſſe poſſit; tum etiam quoniam ſi habebat unde ſolvere potuit, & unde debuit adimplere delegationem à judice ſibi directam in favorem creditoris, vel creditorum. & intimatam prout manifeſtè detegitur ex manifeſtatione, & regiſtro pecuniarum poſtea facto coram judice; jam adminiſtrator iſte fuit factus moroſus poſt intimationem, etiam ceſſante fraude, & pecuniæ ſuæ vel alienæ ſuppoſitione, ſed quando revera ea fuiſſet pecunia adminiſtrationis, quia depoſitum perit periculo depoſitarii, ſi ſemel fuerit conſtitutus in mora regulari per interpellationem judicialem, vel extrajudicialem. Gregor. Lopez *in l.* 4. *tit.*3. 32
p. 5. *gloſſ.* 5. Abb. & Felin. *in cap. bona fides, de depoſit.* Et ibi communiter DD. Carrocius *de depoſit. p.* 1. *tit. de caſu, n.* 5. Mareſcot. *variar. reſol. lib.*1. *c.*7. Mozius *de contractib. tit. de depoſit. cap. de natura depoſit. n.* 4. Vveſſembec. *tit. de depoſit. n.*15. Petr. Unzol. *in practicar. artic. notariar. in rubric. de obligat. quæ recontrahit. n.* 11. *& n.* 12. Trentacinq. *variar. reſolut. lib.* 3. *tit. de depoſit. reſolut. nu.* 19. Mantica *de contractibus, lib.* 10. *tit.* 9. *n.*3. *&* 6. Hermoſilla *ad l.* 4. *tit.* 3.*p.* 5. *gloſſ.* 5. *n.* 2.

Et debitor, vel is qui ad præſtandum aliquid tene- 33
tur, ſi moroſus ſit, de caſu fortuito tenetur, *l. quod te D. ſi cert. petat. l. ſi in Aſia* 12. *§. fin. D. depoſit.* & in argumentum eſt text. *in l. in re furtiva in fin. D. de condict. furt. & in l. interdum ſtipulantem, §. fin. D. de verb. oblig.* Bartol. *in l. fuit certo, §. interdum, D. commodat.* Dec. & Cagnol. *in l. contractus, D. de reg. jur.* Imola *in l. propter ſterilitatem col.* 2. *de locat.* Corneus *conſ.* 108. *vol.* 1. Afflictis *deciſ.* 150. Carroc. *de locato, & conduct. tit. de cenſibus, q.* 11. *p.* 4. P. Molina *diſp.* 295. *verſic. caſus fortuitus.*

In tantum mora punibilis eſt in ſequeſtro, & depoſi- 34
tario, ut ad uſuras, & intereſſe pecuniæ teneatur à die moræ Dec. *in l. certi condict. §. fin. n.*4. *D. ſi cert. petat.* Bald. *in l.* 1. *q.*10. *C. pro ſocio.* Joan. Anania *in cap. fin. col.* 4. *de uſuris, n.*2. *&* 4. Rodrig. *de annuis reddit. lib.* 3. *quæſt.* 11. *n.* 40. Mozius *de depoſit. cap. de accident. depoſit. num.* 8. Ibi. *Poſt moram in depoſito uſuræ ſemper debentur, tam in depoſito proprio, quam improprio, & in c. quæ actio oriatur ex depoſito.* Hermoſil. *ubi proximè n.* 3. *&* 4. Quod depoſitarius moroſus tenetur de caſu, & periculo, nulla adhibita diſtinctione, utrum eodem modo interitura eſſet res, aut pecunia apud dominum, juxta ea quæ dixerat abundè *ad l.* 9. *tit.* 2 *p.* 5. *gl. fin. to.* 1. *fol.* 176. Quæ reſolutio conſtans eſt, & inviolabiliter obſervatur in omnibus tribunalibus, & in hoc Pinciano frequentiſſimè obſervatur. Cùm adminiſtrator concurſus inviolabiliter debet adimplere delegationes ſibi à Senatu directas juſta excuſationis cauſa carens, prout abundè diximus *ſup. hac* 3. *p. c.*8. *à princ. & per totum.*

Illa denique in hac materia mutationis, & diminu- 35
tionis monetæ conſtans eſt, & prima regula, ut moroſo, ſive in ſolvendo, ſive interpellato legitimè in recipiendo imputetur detrimentum, periculum, & diminutio monetæ, ut per *l. quod eum, in principio, l. creditor* 102. *D. de ſolut.* Ubi communiter DD. facit *l.* 1. *C. de ſuſceptor. præpoſit. & arc. lib.*10. *gloſſ. in l. acceptum,* ubi Bartol. *C. de uſur.* Tiraquel. *de retract. convent. §.* 4. *gloſſ.* 6. *n.*34. Bald. *in cap. quanto, col. ult. verſic. extra quæro de jurepatronat.* ubi Abb. *nu.* 12. Caſtrenſ. *in d. l. creditor. n.* 1. Plurimis Laudenſis *de monetis, q.* 14. *verſic. circa quartum.* Brun *de monetis p.*18. *limit.* 1. *n.* 2. & ex Conſiliis Rubei, Gabrielis, & Zabarellæ, Anton. Sola *de monetis caſu* 12. Renerius Budelius *de re numeraria c.* 26. *num.* 6. Ant. Gabr. *commun. opinion. lib.* 3. *tit. de ſolutionib. concl.* 1. *n.* 6. Anton. Theſaur. *deciſ.* 174. *n.* 4. Scaccia *de commerciis, §.* 2. *gloſſ.* 5. *n.* 147. *&* 153. Afflictis *deciſ.* 150. *per totam.* Foller. *in praxi de cenſibus, verb. intricatum n.* 50. Felician. *de cenſib. tom.* 2. *lib.*4. *cap. un. n.*6. *verſ. ſed licet depoſit.* & ex aliis, Larea *deciſ.* 19. *n.*7. ubi *ex n.* 14. *& deciſ.* 13. *n.* 5. poſt Cencium *de cenſibus, q.*111. *n.* 61. *& ſeq.* et alios, probat, periculum diminutionis monetæ legitimè oblatæ, & depoſitæ, perire creditori injuſtè, & ſine legitima cauſa recipere recuſanti, eodem modo quo debitori moroſo in ſolvendo.

Igitur

Digitized by Google

36 Igitur ſi diminutio monetæ culpa, & mora adminiſtratoris in non ſolvendo contingit, ſibi, & non adminiſtrationi, nec creditoribus debet damnum irrogari, & prægravari, cùm ex facto adminiſtratoris hoc acciderit damnum, nemo enim ex facto alterius debet prægravari, *l. ſi quis in ſuo*, *§. legis*, *C. de inoffícioſ. tit. cap. non debet de regul. jur. in 6.* Surdus *conſil.* 11. *n.* 29. *& conſ.* 145. *n.* 10. *& conſil.* 183. *n.* 84. Nulluſque alieno facto oneratur, *l. cauſa*, *D. de procurator.* Et factum unius alteri nocere non debet, *l. ſi unus*, *§. ante omnia*, *D. de pact. l. pupillo*, *§. ſi plurimum*, *D. de novi oper. nuntiat. l. paterfamilias*, *D. de hæredib. inſtituend. l. hæredes*, *§. in illa*, *D. famil. erciſcund. l. cohæred. C. eod. l. debitorum pactionib. C. de pact.* Nec adminiſtrator de hoc poteſt conqueri, quia damnum, quod quis ſua culpa ſentit, ſibi debet, & non alii, imputare, *cap. damnum de regul. jur. in 6.*

37 Iterum, & adminiſtrator bonorum concurſus patietur damnum diminutionis monetæ pertinentis ad adminiſtrationem, quando rumor mutationis monetæ adfuit; & idem negligens fuit in ea manifeſtanda Curiæ, vel judici concurſus, ut eam congruo tempore diſtribuat inter creditores, qui eas poſſint proficere, & expendere in ſuos uſus, ne ipſi, atque adminiſtratio, veniente diminuti ne, detrimentum patiantur, qua diligentia multi adminiſtratores uti ſolent, nullus etenim eſt tam expers, ruſticus, aut ſupinus, qui rumore mutationis monetæ currente habens pecuniam non curet omni conatu, eam quomodolibet expendere, & ſeſe ſecurum reddere ab omni periculo modo, quo poſſit. Ad eandem igitur diligentiam tenetur adminiſtrator in bonis, & pecuniis concurſûs, maximè cum ſibi tam facile, & uſitatum pateat remedium, quo ſi non utatur, ut tutus reddatur, culpa ei adhibenda erit. Nam quando quis aliquid conſequi poteſt juris remediis opportunis, ſi illis non utatur, dicitur per eum ſtare, & ejus negligentia, & culpa arguitur, *cap. licet Epiſc. de probat. in 6. cap. commiſſa de elect. in 6.* Et per Bartol. Socinum *in conſil.* 274. *n.* 6. *lib.* 2. Menoch. *de recuperand. rem*, *n.* 24. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1092. Mierez *de majorat.* 4. *part. q.* 40. *n.* 54. Conducunt quæ Seraphinus *de privileg. jurament. privileg.* 33. *n.* 32.

38 Tum etiam, quia adminiſtrator concurſus tanquam depoſitarius, & ſequeſter tenetur de lata culpa, quando non adhibuit in re depoſita eam diligentiam, quam communiter adhibent homines, qui ſunt ejuſdem profeſſionis, & conditionis, *l.* 11. *tit.* 33. *p.* 7. *l. ſupina. l. regulam*, *§. ſed facti*, *D. de jur. & fact. ignor. l. ſi quis feudum*, *§. celſus*, *D. locati*, *§. fin. Inſtitut. de ſocietate*, *l. cedere diem*, *§. fin. l. lata culpa*, *D. de verb. ſignificat.* Bartol. *in l. quod Nerva n.* 17. *&* 18. *D. depoſit.* Bald. *in lib. quæ fortuitis*, *n.* 10. *C. de pignorat. act.* Petr. Greg. *ſintagm. jur. civil. lib.* 1. *cap.* 11. Farinac. *de pœnis tempor. q.* 88. *n.* 67. Parlador. *in ſexquicent. different.* 172. *n.* 9. Pichard. *in §. item is*, *cui n.* 63. *&* 64. *inſtitut. quib. mod. re contrah. oblig.* Barboſ. *in l. mora* 10. *n.* 3. *D. ſol. matrim.* Rebuffus *in d. lata culpa colum.* 1. abundè proſequitur Hermoſilla *ad l.* 3. *tit.* 3. *p.* 5. *gloſſ.* 6. *ex n.* 2. *per tot. tom.* 1. *fol.* 191. qui *gloſſ.* 9. *n.* 4. teneri de levi culpa, quando rebus depoſiti non adhibuit eandem diligentiam, quam in ſuis; ubi plurimos refert.

39 Et in comprobationem notanter animadvertendum eſt, quòd adminiſtrator uti depoſitarius tenetur de levi culpa, ſi pro cuſtodia mercedem, & ſalarium recepit, Villalob. *in antinomia juris*, *lit. D. n.* 8. Olanus *lit. D. n.* 32. *&* 33. Gutierr. *practicar. quæſt. lib.* 4. *quæſt.* 47. *n.* 7. Rodriguez *de annuis reddit. lib.* 3. *quæſt.* 11. *n.* 36. Pichard. ubi proximè *n.* 2. Mantica *de tacit. & ambig. lib.* 10. *tit.* 6. *num.* 12. *&* 13. Carroc. *de depoſit.* 1. *p. tit. de culpa depoſitarii*, *n.* 10. Farinac. *de furtis*, *q.* 169. *à n.* 24. Trentacinq. *var. reſol. lib.* 3. *tit. de depoſit. reſol.* 11. *n.* 11. Rebell. *de oblig. juſtitiæ*, *lib.* 16. *de contract. depoſit. cap.* 11. Azor. *de obligat. juſt. p.* 3. *lib.* 7. *tit. de depoſit. c.* 7. *verſic.* Hermoſilla *ad l.* 3. *tit.* 3. *p.* 5. *gloſſ.* 9. *n.* 7. *tom.* 1. *fol.* 194. quæ doctrina directè verificatur in adminiſtratore depoſitario bonorum concurſus, qui percipit pro cuſtodia, & adminiſtratione ſalarium, ut ſuprà probavimus. Ergo tenebitur de prædicta culpa, etiamſi levis judicaretur.

Deinde quia ubi adeſt periculum, adminiſtrator tenetur prævenire, quod accidere poteſt, aliàs non liberatur, ſi præſumi poſſet, quòd erat periculum in mora ut tenet Bobadilla *in polit. lib.* 3. *n.* 41. Eſcobar *de ratiociniis*, *c.* 19. *n.* 31. nam ubi præſens res ſtatus futurum indicat damnum, quilibet inſpicere debet, quod accidere ſolet, Bart. *in l. inter ſtipulantem*, *§. ſacram. ff. de verb. oblig. & in l. ſi idem cum eod. §. fin. ff. de juriſd. omni jud. gl. in l.* 2. *verb. ſuſpectum*, *ff. ſolut. matr.* ubi Bart. *n.* 9. Alex. *n.* 20. & idem Alex. *in l. ſecundum in princ. ff. qui ſatisdar. cogant.* Eſcob. *de ratiocin. c.* 5. *n.* 69. quia culpa illi adſcribitur, qui non cogitat quod facile poteſt evenire, & non perſpexit, *l. qui bona*, *§. cum inter & l. in hac*, *ff. de damno infecto.* Surdus *conſ.* 391. *num.* 43. *&* 44. *lib.* 3. *& conſ.* 365. *n.* 30. *eod. lib.*... Joan. Garc. *de hypothec. poſt contr. n.* 12. Gratian. *tom.* 4. *c.* 677. *num.* 7.

Denique ſi adminiſtrator ſtatim quod ſit publicata 40
pragmatica diminutionis, aut mutationis monetæ, coram judice loci non manifeſtavit pecuniam adminiſtrationis penes ſe exiſtentem, ſi poſtmodum aſſerat, tot pecuniam adminiſtrationis habuiſſe eo tempore, nec creditur, nec auditur, cùm exinde præſumatur fraus, ſupponere volentis ſuam, vel alienam pecuniam, ut adminiſtrationis, & creditorum periculo diminutio cedat, & ideo ad evitandas has, non inſolitas fraudes adminiſtratorum, & depoſitariorum, nec non aliorum aliena negotia gerentium, in omnibus pragmaticis mutationis monetæ, & in eorum inſtructionibus directis Cancellariis, Audientiis & aliis judicicibus hoc exprimitur, ut ſtatim ante publicatam mutationem monetæ ſecretè conquirant domos prædictorum adminiſtratorum, ut omnes pecunias quas alienas habent, exhibeant, ut *in pragmatica anni* 1628. *& in hac ultima anni* 1642. *publicata* 15. *Septemb.* & hoc jure utimur.

Hinc prius ut abeamus, unum ſubtile dubium ab- 41
ſolvamus. Debitor in judicio obtulit ſuo creditori pecuniam, iſte recuſavit & debitor juſſu judicis depoſuit, non pecuniam realiter, ſed quia depoſitarius erat amicus, vel aliàs debitor deponentis ejuſdem, vel majoris quantitatis, ſolùm confeſſus ſe recepiſſe à debitore tot quantitatem in depoſitum, quot penes ſe habere fatetur. Depoſito hoc confeſſato exiſtente, publicata fuit diminutio monetæ, depoſitarius poſtmodum à creditore conventus pro depoſiti reſtitutione replicabat, ſe paratum eſſe reddere eum ſua diminutione, an ſibi proderit exceptio? Videtur quod ſic. Quia iſte de- 42
poſitarius licèt realiter non receperit pecuniam, verè debitor eſt quantitatis ex ſua confeſſione de recepto, cum obligatione reddendi ad mandatum judicis. Tiraquell. *de retract. lib.* 2. *§.* 4. *gloſſ.* 6. *n.* 19. Trentacinq. *variar. lib.* 3. *tit. de ſolut. reſol.* 22. *n.* 2. Matienzo *in leg.* 4. *gloſſ.* 9. *& in l.* 9. *tit.* 11. *lib.* 5. *recopilat. n.* 7. *& ſeqq.* Azeved. *in l.* 9. *n.* 14. Hermoſilla *ad lib.* 2. *tit.* 2. *p.* 5. *gloſſ.* 4. *n.* 69. *& n.* 72. qui aſſerunt poſt alios teneri. Hanc confeſſionem depoſiti inter ipſos con- 43
trahentes, & ipſo Hermoſilla, cum Cencio *num.* 75. quod creditor poteſt recipere hoc depoſitum, & pecuniam confeſſatam. Ergo depoſitarius non amplius compelli debet ut integram, & ſine diminutione reſtituat, cùm non ſuo periculo, ſed debitoris, aut creditoris abſque juſta cauſa recuſantis levare depoſitum, pereat, & minuatur, ad latè tradita ſuperius.

Sed contrarium verius eſt, quoniam in hoc depo- 44
ſito pecunia non intervenit, nec ut ſpecies, nec ut numerata cuſtodienda, juxta ea, quæ latiùs ſuperiùs dicta

ſunt; ergo impoſſibile eſt, ut diminutio monetæ ſuperveniens illam comprehendat, quia non entis nullæ ſunt qualitates, nec qualitas ſine ſubjecto eſſe poteſt, & quod non eſt, rumpi nequit, & actus diminutionis præſupponit habitum, atque pecuniæ exiſtentiam, juxta axiomata vulgaria, ſed hic deficit à principio pecunia, ergo diminutio illam tangère non potuit; juxta *l. ſi certos nummos, puta qui in arca ſunt, ſtipulatus ſim, & hi ſine culpa promiſſoris perierint, nihil nobis debetur* 37. *D. de verb. oblig. l. planè, §. eadem, D. de leg.* 1. *& l. ſed certos, l. ſi ſervus, §. qui quinque, D. eodem, leg. in*
45 *ratione, §. diligenter, D. ad leg. falcid.* & in ſimilibus terminis, nempe quando pecunia numerata depoſita fuit adminiſtratori aut depoſitario, & iſte ſuſtulit eandem, & in uſus ſuos convertit, de quo conſtitit per ſuam confeſſionem, & diminutionem, poſtea contingentem ei applicandam, firmat Larea *deciſ.* 14. *n.* 38. ex præfata noſtra conſideratione, quia fruſtra quæritur de damno, aut detrimento rei quæ non extat, nec periculum quod reſpicit, quando res periit, aut deterior reddita attendi poteſt, quando jam res non eſt, quippe eo ipſo quod depoſitarius nummis depoſitis uſus fuerit, jam eſt ita conſumens, videtur ut amplius in ſpecie, id eſt, ea corpora in rerum natura attendi non poterant, ac per conſequens non entis qualitates conſiderari non valent.

46 Et quamvis depoſitarius ex ſua confeſſione de recepto, & obligatione ad reddendum ſit obligatus, ut verum eſt, debitor tamen eſt generis, non ſpeciei, & genus perire non poteſt, prout diximus & probavimus ſuprà ex *n.* 22. *verſ. ſecundo, quia quando*, &c.

47 Deinde quia licet inter contrahentes ex hoc depoſiti genere, oriatur obligatio ob confeſſionem; non tamen in præjudicium tertii, & ſic creditoris, ut expreſſè probant omnes illi DD. in principio hujus quæſtionis citati, *n.* 42. *verſ. hinc prius ut habeamus*, &c. ita ſingulariter tenet D. Valenzuela *conſ.* 67. *ex n.* 47. *cum ſeqq. to.* 1. quod ubi requiritur depoſitum reale, non admittitur per confeſſionem depoſitarii, ex Feliciano *de cenſib. tom.* 1. *lib.* 4. *cap. unic. n.* 2. prout in noſtro caſu reale requiritur, ut poſſit admittere, & pati diminutionem monetæ.

48 Poſtmodum ipſe Valenzuela *n.* 46. 47. *&* 48. ita proſequitur, *Nec obſtabit dicere, quod depoſitum reale etiam per confeſſionem probatur, l. Publia Mevia, §. fin. l. Lucius. D. depoſiti, Maſcard. de probat. concl.* 509. *n.* 1. *Carrocius de depoſito, p.* 1. *de depoſiti probatione, n.* 3. *& ſeqq. fol.* 84.

Quia hoc ſolum procedit quando agitur de probando depoſito in præjudicium confitentis, non quando agitur in præjudicium tertii, quo caſu non probatur per confeſſionem, ut reſpondit Jaſ. conſ. 172. *n.* 4. *lib.* 2. *& pluribus relatis*
49 *Maſcard. ubi proximè, n.* 3. *& ſeqq. Carroc. loc. cit. n.* 5. *Tiraquel. §.* 3. *gloſſ.* 6. *n.* 9. *&* 15. *Et quia depoſitum eſt contractus, qui re tantummodo fit, Bald. conſ.* 218. *n.* 8. *&* 256. *n.* 2. *lib.* 1. *Socinus conſ.* 243. *n.* 3. *lib.* 1
50 *Maſcard. ubi proximè n.* 5. *Unde niſi res verè intervenerit, non poteſt dici depoſitum, etiam ſi intervenerit confeſſio, nec poſſet inducere depoſitum, quod nunquam fuit, ut dicit Bald. conſil.* 256. *n.* 2. *lib.* 1. *facit l.* 1. *§. ſi mutuam, D. ſi quid in fraudem patron. l. ſi debitorem, D. de ſolution. l. non abſtulit. D. de novat. l. Lucius, l.* 2. *§. tutela, & §. fin. D. de adminiſtr. tutor. ubi talis confeſſio non habetur pro ſolutione in præjudicium tertii. Bart. in lib.* 2. *§. creditum, D. ſi certum petat. & iſta eſt verior*
51 *opinio ex Cepola conſil.* 44. *Ciſuentes in l.* 70. *Tauri, Montalvus in l.* 13. *verb. el pretio, verſ.* 1. *tit.* 10. *lib.* 3. *fori Matienzo in l.* 9. *tit.* 11. *lib.* 5. *recopil. gloſſ.* 4. *n.* 3. *ubi Azeved. n.* 14. *Joan. Baptiſta Lupus de uſuris, commentar.* 2. *§.* 4. *ex n.* 108. *Petr. Foller. de cenſib. verb. inſtrumentum gratia conſignan. pretio, n.* 48. hactenus Valenzuela, qui benè conſonat iis quæ diximus. Eandem ſententiam poſt Gloſ. Paul. de Caſtr. Jun. Roland. à Valle, & Tiraq. tenuerunt Theſauri *deciſ.* 26. *n.* 3. Fachin. *contr. jur. lib.* 2. *c.* 93. Cancer. *var. reſol.* 3. *cap.* 8. *depoſit. n.* 40. Mantic. *de contractib. lib.* 10. *tit.* 10. *n.* 14. Caſtillo *contr. lib.* 3. *c.* 16. *n.* 10. Pichard. *in §. bonæ fidei* 30. *n.* 46. *inſtit. de action.* Giurba *deciſ.* 87. *n.* 35. Hermoſil. *ad l.* 5. *tit.* 3. *gloſſ.* 5. *n.* 2. *& ſeqq. p.* 5. *tom.* 1. *fol.* 201. & ita hanc reſolutionem amplexus fuit Senatus hic Valliſoletanus, in facti contingentia.

Nunc tractandum de creditore, qui delegationem à 52
judice obtinuit pro certa quantitate, directam adminiſtratori concurſus, quando ob ſuam creditoris in exigendo negligentiam periculum mutationis monetæ, aut decoctionis adminiſtratoris pati teneatur. In quo videtur dicendum, quod licet per ſimplicem delegationem, & litteras à debitore directas alteri, ut ſuo creditori ſolvat, primus debitor litteras mittens non liberetur, quouſque cum effectu pecuniæ exigat creditor, *ad litt. C. de ſolut.* quam latè exornat Caſtil. *contr. to.* 1. *c.* 59. *ex n.* 30. *cum quatuor ſeq.* & Amat. *var. reſ.* 47. *per tot.* maximè *ex n.* 19. *uſque ad fin.* & nos *ſup. hac* 3. *p. c.* 2. *ex n.* 45. *cum multis ſeqq. verſ. hinc ne decipiaris*, &c. Ubi quod hoc caſu ſemper periculum quodlibet interim contingens pertineat ad primum debitorem delegantem, & litteras dantem, & non creditori, & probant plures alii ſtatim citandi.

Hæc tamen concluſio uno modo communiter limita- 53
tur, ut non habeat locum, quando creditor, intimatis delegationis literis ei, cui erant directæ, iſte acceptaverit, ipſe verò creditor multum negligens fuit, & diu ſtetit in exigendo; nam periculum interim contingens in decoctione ad eum, non verò ad debitorem delegantem pertinebit; quam difficultatem multos DD. tetigiſſe reperio, Ruin. *conſ.* 45. *ex ex n.* 3. *cum ſeqq. lib.* 5. Parlad. *in ſeſquicent. different.* 50. *§.* 2. *n.* 8 Cæſ. Barcius *dec.* 72. *n.* 5. Gratian. *diſcept. forenſ. lib.* 1. *c.* 64. *n.* 23. *& ex n.* 15. *cum ſeqq.* Mareſcot. *var. reſol. lib.* 2. *c.* 11. *n.* 5. *& n.* 8. Gaito *de credit. c.* 2. *tit.* 7. *n.* 1413. Guzman *de evict. c.* 35. *ex n.* 34. *& ſeqq.* plures Rotæ deciſiones referuntur in propoſito per Alex. Ludoviſ. *deciſ.* 217. *n.* 6. & ibi Oliver. Beltram. Surd. *deciſ.* 23. *ex n.* 6. Jacob. Cancer. *lib.* 2. *c.* 6. *ex n.* 169. *cum ſeqq.* Amat. poſt Pereyram *var. reſol. cap.* 47. *ſub n.* 33. Caſtillo qui plurimos ex iis DD. non refert *controv. tom.* 5. *c.* 77. *caſu* 7. *verſ. creditore tanto tempore, & in verſ. & hactenus de iis*, & iterum *col.* 4. ad litteram refert deciſ. Farinac. *in noviſſ.* 445.

Qui quidem alios quam plurimos allegant, omnes 54
tamen variis loquuntur linguis, & ab eis vix certa reſolutio percipi poteſt, quidam abſolutè affirmant, quidam variis, & diverſis diſtinctionis generibus innodantur.

Mihi autem ea verior videtur opinio, quæ habet, 55
quod poſt delegationem acceptatam mandatario, ſi creditor multo tempore cunctatur, & negligens fuit in exigendo, ſibi, & non deleganti debet imputari periculum, maximè in concurſu creditorum, ubi per adminiſtrationem detinetur pecunia pro ſatisfaciendis primis creditoribus, nec eam conſumere poteſt in ſolvendo poſterioribus, prout latè diximus *hac* 3. *p. c.* 8. *per tot.* & ſic periculum pecuniæ interim contingens debet imputari negligentiæ creditoris, qui, cum potuit diu non exigit.

Comprobatur ex iis quæ latiſſimè congeſſit Nogue- 56
rol. *allegat.* 40. *ex n.* 38. *cum multis ſeqq.* ubi de fidejuſſore indemnitatis, ut non teneatur, ſi creditor negligens fuit in exigendo debito à debitore principali quando erat ſolvendo. Item de uxore negligente exigere 57
ſuam dotem defuncto marito, exiſtentibus bonis liberis, ut non habeat regreſſum ad bona majoratus, ſibi pro dote obligata. Item, & de tertio rei hypothecatæ 58
poſſeſſore, ut liberetur, ſi creditor fuit negligens in exigendo à principali debitore exiſtente ſolvendo, & de aliis plurimis ſimilibus ibidem apud Noguerol videbis,

qui

Digitized by Google

qui n. 58. & . 59. poſt Theſaurum dec. 125. nu. 11.
limitat in fidejuſſore puro, qui poteſt æqualiter, &
eodem tempore conveniri cum principali debitore.
59 Et facit Cencius de cenſib. q. 98. n. 64. ibi. *Limita-
tur quartò, ut contra poſſeſſorem fundi non poſſit agi actio-
ne hypothecaria, vel Salviano, quando dominus, &
creditor cenſus poteſt argui de negligentia in exigendo an-
nuos redditus cenſuales ab eo, qui ad illorum ſolutio-
nem tenebatur*, Foller. in ſua praxi cenſual. in verb.
hujuſmodi, n. 97. Gabr. conſil. 47. n. 16. lib. 1. Boc-
cac. in tr. de cenſib. p. 2. n. 87. in fin. Surd. deciſ. 32.
n. 9. Felician. de cenſib. tom. 1. lib. 3. c. 6. ſub n. 3.
& tom. 2. lib. 3. c. ult. n. 2. ad fin. verſ. & ad id, &c.
60 Facit etiam Felicianus de Solis in tr. de cenſib. lib. 3.
cap. 6. n. 3. ibi *Ubi verò tertius poſſeſſor recognovit, cogi
poteſt, ut ſolvat præteritas penſiones*. Ancharran. conſ.
386. col. 1. Aymon Cravet. conſ. 217. Afflictis deciſ. 95.
Foller. in praxi cenſus, verbo hujuſmodi cenſus ſuper re-
bus, n. 97. declarans, hoc locum habere, quando il-
le, qui debet conſequi cenſus præteritos, potuiſſet exi-
gere præteritas penſiones, & non exegit, quia tunc
novus poſſeſſor non tenetur, ſed creditori imputandum
erit. per text. in l. jure civili, D. de condit. & de-
monſtrat. & in l. in executione, §. penult. D. de verb.
obligat. & ea quæ in fortioribus terminis ſcripſit So-
cinus conſil. 237. lib. 2. &c. Sequitur Ludoviſ. de Avend.
de cenſibus, cap. 99. n. 4. idem tenet Rodoanus de re-
bus Eccleſiæ, quæſt. 17. n. 64. Surdus deciſ. 32. n. 9.
& Amadeus de Ponte de laudemiis, quæſt. 45. n. 20.
& de Solis in tom. 2. lib. 3. cap. 6. verſ. adverſus au-
tem tertium, in fine, pag. mihi 206.
61 Nunc ſe offert ſub illis diſceptanda quæſtio, admi-
niſtrator concurſus, aliuſve depoſitarius, qui delega-
tiones ſibi directas à creditore recipiens, noviter huic
cautionem, ſeu obligationem fecit pro eadem quanti-
tate perſolvenda, an teneatur tanquam adminiſtrator,
& depoſitarius, ut antea, vel potiùs mutata cauſa de-
poſiti uti ſimplex debitor?
62 Hujus quæſtionis utilitas in hoc verſatur, quoniam
ſi tanquam depoſitarius tenetur, periculum mutationis
monetæ, aliudve interim contingens ad ſe non perti-
net, qui dominus pecuniæ non eſt, & ideo ſufficit,
mutatione monetæ contingente, manifeſtare pecunias
depoſitas; ut furſum diximus.
63 At verò ſi debitor ſimplex conſideretur, periculum
ſibi imputatur tanquam debitori generis, & domino
pecuniæ, ſi tempore congruo non obtulit, nec legiti-
mè depoſuit, ad jura vulgaria.
64 Et quod depoſitarius iſte, uti ſimplex debitor de pe-
riculo teneatur, probatur: nam per illam novam de-
biti cautionem, & obligationem factam creditori mu-
tata videatur cauſa depoſiti præcedens, & tranſlata in
mutuum, quo mediante pecuniæ dominium in depoſi-
tarium transfunditur, ac per conſequens periculum mu-
tationis monetæ, aliudve noviter contingens eidem,
uti debitori generis, & non ſpeciei, non verò credi-
tori nocet, quia res periculo domini perit. Pro hac
veriſſima doctrina textum habemus famoſum in l. certi
cond. 9. §. *depoſui apud te decem, poſtea permiſi tibi
uti. Nerva, & Proculus, etiam anteaquam moveantur,
condicere, quaſi mutua tibi hæc poſſe aiunt; & eſt verum;
ut & Marcello videtur, animo enim cœpit poſſidere:
ergo tranſit ad eum periculum, qui mutuum rogavit, &
poterit ei condici*. Proſequitur lex ſequens in hæc. *Quod
ſi ab initio cum deponerem, uti tibi, (ſi velis) permiſe-
ro, creditam non eſſe, anteaquam mota ſit: quoniam de-
bitum iri non eſt certum*, D. ſi cert. petat. & text. in d. §.
depoſui. Latè exornarunt Aretin. in l. 2. n. 3. D. ſi cert.
petat. & ibi Bartol. Fulgoſ. Jaſ. n. 6. Ripa n. 10. Purpu-
ratus n. 40. Curtius jun. num. 14. Carroccius num. 13.
Gregor. ſintagmat. jur. lib. 23. cap. 3. n. 10. Covarrus
lib. 7. commentar. cap. 4. num. 3. Mantica de contra-
ctib. lib. 10. tit. 2. num. 19. Rodriguez de redditibus,
lib. 1. quæſt. 10. nu. 22. Amator Rodriguez de privi-
leg. credit. art. 6. num. 41. Pichardus in §. 1. n. 79. &
80. inſtitut. quib. mod. re contrah. obligat. Fontanella de
pactis, clauſul. 5. gloſſ. 8. part. 7. n. 9. cum multis ſeqq.
& ex n. 17. Morla in emporio tit. 8. num. 29. Caſtillo
controverſ. lib. 3. cap. 16. ex num. 27. cum ſeqq. Pere-
grinus deciſ. 58. qui omnes ex d. §. depoſui. tenent,
quod ſi paulo poſt depoſiti contractum de mutuo con-
veniant partes, depoſitum alteratur, & in mutuum trans-
fertur; ergo depoſitarius per novam obligationem ſim-
plex debitor conſtituitur, & in ſe pecuniæ ſuſcipit pe-
riculum.
Hinc quando cauſa unius contractus transfunditur, 65
& mutatur in aliam cauſam, prior novatur, & ex-
tinguitur primus contractus, & remanet ſecundus.
Nam ſi debitum ex cauſa mutui convertatur in cauſam
depoſiti, (vel è contra,) vel in pretium emptionis, vel
in cauſam ſocietatis; primus contractus eſt reſolutus,
ut per rationes, & fundamenta probat Amat. lib. 1.
variar. reſ. 50. ex num. 4. cum ſeqq. Molina de con-
tract. diſp. 559. n. 12. 13. & 18. Ubi loquitur, quan-
do de mutuo fit contractus cenſualis, Bald. conſil. 291. 66
lib. 3. Lanarius conſil. 23. per tot. Ubi quando de cam-
bio emitur redditus Gabriel. conſil 81. n. 3. & 4. lib.
1. Ubi quando mutuum convertitur in cauſam ſocieta- 67
tis, & conſil. 170. num. 3. lib. 2. Joann. Faber in §.
præterea num. 3. Inſtitut. quibus mod. tollit. obligat. ubi
quando de debito fit emptio vini, Medici de compenſa-
tion. quæſt. 8. in fin. Surdus de aliment. tit. 5. quæſt. 1. n.
37. & tit. 3. quæſt. n. 70. & conſil. 145. num. 14. & 25.
Ant. Gabriel. de novation. concluſ. 1. n. 63. & 71. Ron-
chegall. in l. 2. num. 19. de duobus reis. Cagnolus in
l. ſingularia, num. 115. & ſeqq. Decius n. 28. D. ſi
cert. petat. Milanenſ. deciſ. 9. num. 110. lib. 2. ubi
quando pro dote fit annuus redditus, & cenſus creatur, 68
ut non poſſit amplius agi ad dotem, deciſ. 13. nu. 22.
lib. 1. Maſtrillus deciſ. 40. n. 1 Menochius conſil. 907.
n. 26. & 27. Gregor. Lopez in l. 15. ti. 14. part. 5. verb.
per manera. Gutierrez de juram. confirmat. 1. p. cap. 63.
n. 8. Cevallo commun. contra com. quæſt. 754. n. 1. &
quæſt. 755. num. 13. & 14. Seſſe deciſ. 133. n. 12. vol.
2. Cæſar Barzius deciſ. 20. num. 9. Ponte conſil. 131.
num. 131. & num. 134. lib. 2. Rebuffus ad conſtitu-
tiones Gallican. tit. de liter. obligat. art. 1. gloſſ. 9. n. 69
21. Valenzuel. conſil. 109. n. 21. & 22. tom. 2. dicens,
quod contractu primo in alterum transfuſo, prior non
conſideretur amplius, per l. ſingularia, ubi Bartol. &
omnes, D. ſi cert. pet. Cæſar Manerit. de contractib. li-
bellariis, quæſt. 35. n. 31. & ſeqq. Idem affirmat Gra-
tianus diſceptat. forenſ. cap. 41. num. 6. tom. 1. optimè
Surdus de alimentis, tit. 9. quæſt. 21. ex num 13. cum 70
ſeqq. ubi, quod tunc non attenditur natura, nec qua-
litas contractus transfuſi, nec amplius inſpicimus qua-
litatem primi contractus, ſed ſecundi in omnibus ob-
ſervamus, ex Bartol. in d. §. depoſui, num. 20. & 21.
Jaſon, & Cagnolus.
Creditor igitur in noſtro caſu, qui tradens delega- 71
tiones, hoc eſt, *los libramientos*, depoſitario, ſeu ad-
miniſtratori recepit ab eo novam cautionem, & obli-
gationem ſolvendi eandem quantitatem, nulla aliâ in-
tentione feciſſe videtur, quàm animo novandi priorem
cauſam depoſiti, & in mutuum transferendi conſti-
tuendo eum debitorem, cauſa depoſiti alterata.
Deſuper, quia quando aliquid additur, vel detra- 72
hitur priori obligationi, aut depoſitioni, ſive in qua-
litate, ſive in tempore, & in aliis (ſubſtantiam tamen
prioris obligationis tangentibus,) nova obligatio, &
nova diſpoſitio eſt; prima novata, extincta. Latè De-
cianus in cap. de cauſis n. 2. de offic. delegat. Caſſiodo-
rus deciſ. 33. n. 1. Verallus deciſ. 16. num. 4. & deciſ.
17. n. 2. p. 2. Ruinus conſil. 38. n. 10. vol. 1. Gonzalez
in regul. Cancell. gloſſ. 9. ex num. 8. cum multis ſeq.
Menochius conſil. 160. n. 49. quamplurimos refert

Digitized by Google

Giurba *in conſil.* 65. *n.* 32. *in fin. & num.* 33. diſtin-
73 guentes inter mutationem circa ſubſtantialia contra-
ctus, & diſpoſitionis, & inter accidentalia de qua di-
ſtinctione poſt alios optimè Tiber. Decianus *conſil.* 11.
ex num. 27. *cum ſeq. & ex num.* 32. Surdus *deciſ.* 70.
num. 3. *& n.* 15. necnon Petrus Barboſa *in l.* 1. *art.*
1. *num.* 102. *& num.* 132. *cum ſeqq.* ubi bene, & ex-
plicitè loquitur, *D. de judiciis.* Idem Surdus *conſil.*
243. *n.* 19. *& conſ.* 217. *ex n.* 23. per *§. præterea, In-
ſtitut. de inutilibus ſtipulat. l.* 1. *§. ſi quis ſimpliciter*,
ubi Doctores, *D. de verbor. obligat. l. jus civile*, *D. de
juſt. & jur. l. denunciaſſe*, *§. quid tamen*, *D. ad l. Jul.
de adulter. cap. licet, & ibi omnes, de offic. ordinarii.* Se-
74 cus ſi primus actus ſolùm mutetur in accidentibus, non
tangentibus ſubſtantiam ipſius, quia tunc idem actus di-
citur continuatus, & probant præallegati doctores, ac
plures per Gratianum, *tom* 4. *diſceptat.* 718. *ex n.* 17.
& 18. Valenzuel. *conſ.* 160. *ex n.* 66. *cum ſeqq.* & idem
Gratianum *ex n.* 4. *& ſeqq. tom.* 3. *cap.* 599. *ex n.* 34.
Sed in noſtro caſu per novam cautionem, & obliga-
tionem factam ab adminiſtratore, ſeu depoſitario in
favorem creditoris, prorſus mutatur ſubſtantia depoſi-
ti, cum convertatur in mutuum, ex jam dictis, ergo
novata intelligitur depoſiti obligatio, ita ut depoſita-
rius amplius non teneatur ex ea, ſed ex novante tan-
quam ſimplex debitor, in quem periculum quodlibet
rei, & pecuniæ ſimul transfertur.
75 Iis tamen minimè refragantibus in quæſtione pro-
poſita diſtinctè procedendum erit, nam ſi ſecunda obli-
gatio ſit animo novandi priorem, prout contingit,
quando cauſa unius contractus per partium conventio-
nem transfunditur in aliam, putà quando de depoſito
fit mutuum, & de aliis exemplis ſuprà poſitis; tunc
ſecurè procedunt ea omnia quæ hactenus ſcripta ſunt,
ex n. 16. *cum ſeqq. per textum capitalem in d. leg. certi
cond. §. depoſui, l. ſingularia, ff. ſi cert. petat. & leg.*
76 *ſi manu ſacta, D. de contrah. emp.* Ut tunc periculum
pecuniæ, ſive mutationis monetæ; ſive aliud quodli-
bet, quomodolibet contingens cedat in damnum de-
poſitarii mutuo recipientis depoſitum, cum de cætero
in eum dominium pecuniæ ſit tranſlatum, & generis
fiat debitor, cùm genus perire non poſſit, ut latiùs
ſuperius diximus.
77 Aut enim non animo novandi priorem contractum,
& obligationem, ſecunda fuit conventio, & promiſſio
inter contrahentes, qui animus novandi in dubio non
præſumitur, niſi expreſsè dictum fuerit per contra-
hentes, ut per *l. fin. C. de novationibus, & l.* 15. *tit.*
4. *part.* 5. & ex his quæ abundè diximus *ſuprà hac* 3.
78 *part. cap.* 2. *ex n.* 45. *verſic. hinc nec decipiaris*, &c.
Et tunc non videntur partes recedere à priori con-
tractu, nec cauſam antiquam mutare, aut infringere,
ſed tantùm eandem nova cautione, & nova obligatio-
ne confirmare, addendo obligationem obligationi, ut
profertur *in l. aliam* 29. *de novationibus.* In hæc *Aliam
cauſam eſſe novationis voluntariæ, aliam judicio accepti,
multa exempla oſtendunt, perit enim privilegium dotis,
& tutelæ, & ſi poſt divortium dos in ſtipulationem de-
ducatur, vel poſt pubertatem tutelæ actio novetur, ſi id
ſpecialiter actum eſt*, text. etiam *in l. id quod, ff. de
conſtitut. pecunia.* Hanc diſtinctionem ampliſſimè com-
probavimus in Comment. *de Regia prot.* 3. *part. cap.*
1. *per totum.* Ubi multa reperies conducibilia, qui-
bus adde, quod novatio non inducitur, quando pro-
miſſio non fit ex diverſa cauſa, ſed ex eadem niſi ex-
preſſè dicatur Anton. Gabr. *de novationibus, concl.* 1.
num. 24. 25. *&* 69. Rota Genuenſ. *deciſ.* 2. Paul. Ca-
ſtrenſ. *in l. quibus idem.* Ubi Alexand. *col.* 1. *verſic.
prædictis etiam adde.* Jaſon. *col.* 2. *in* 2. *limitat. ff. de
verbor. obligat.* Calvacan. *deciſ.* 20. *ſub num.* 7. *lib.*
1. Amat. *variar. reſol. tom.* 2. *reſol.* 57. *num.* 16. qui
n. 17. idem dicit, quando ſecunda obligatio illud
idem, quod prima continet, ex Menoch. *lib.* 3. *præ-
ſumpt.* 134. *num.* 10. Surdus *conſil.* 385. *n.* 19.
At in noſtro caſu cauſa depoſiti præcedens non trans- 79
funditur in cauſam mutui, nec id actum fuit inter con
trahentes, ſed id quod ex cauſa depoſiti debebat de-
poſitarius, ſe ſoluturum promiſit, ac ſe debitorem con-
ſtituit, ac denuò recognoſcit addendo obligationem
obligationi ad majorem cautelam, & firmitatem, ſeu
ſecuritatem prioris, quo caſu non inducitur novatio
per acceſſionem cautionis, tenet Bald. *conſil.* 266. *in
principio, & conſil.* 318. *n.* 3. *&* 4. *vol.* 1. Sylvanus
conſ. 14. *n.* 11. *&* 12. niſi expreſsè de novatione actum
ſit, Gaill. *lib.* 1. *obſervat.* 30. *n.* 6. Maſcard. *concl.* 4.
n. 14. *& ſequentibus.* Menoch. *de præſumptionibus, lib.* 80
3. *præſumpt.* 134. *n.* 11. *& ſeqq.* & quod quando nova
obligatio ſolum continet cautionem primæ, non indu-
catur novatio. Docet Bartol. *in l. Titius, de fidejuſſor.*
poſt quem Angel. Imol. Socin. Caſtrenſ. Alexand. &
plures alios exornat Surdus *conſil.* 385. *num.* 14. Man-
tica *de contractib. lib.* 17. *tit.* 2. *num.* 15.
Qui quidem Surdus *num.* 16. addit, quod non ſit 81
novatio ex eo quod poſtea conventum eſt pro executio-
ne prioris contractus, vel pro ejus complemento, vel
perfectione ex Bartol. *in l. ſingularia, num.* 10. *verſ.
quandoque procedit.* ubi Alexand. Jaſon Decius, Pur-
purat. Bolognet. & Curtius jun. *D. ſi cert. petat.* Me-
noch. *de præſumpt.* 134. *num.* 26. *& ſeqq.* Cravet. 82
conſil. 436. *nu.* 7. dicente, non dici novum actum,
illum qui fit pro executione antiqui, & *in conſil.* 666.
n. 5. Cephal. *conſil.* 351. *n.* 23. *& ſeqq.* Decianus
conſil. 11. *num.* 51. plurimos alios refert Amat. *variar.
reſolut. tom.* 2. *reſolut.* 27. *num.* 18. *& ſeqq.*
Deinde quia iſta ſecunda cautio, & obligatio facta 83
per depoſitarium, ſeu adminiſtratorem, rectè compati-
tur cum prima ex cauſa depoſiti, atque ideo nunquam
inducitur novatio, niſi id fuerit expreſſè dictum Bal.
in l. fin. in principio, C. de novation. Decius *in conſil.*
463. *n.* 4. Alexand. *conſil.* 191. *n.* 3. *volum.* 6. Cagnol.
in leg. ſingularia, n. 120. *D. ſi cert. petat.* Berojus *conſ.*
205. *n.* 13. *volum.* 3. Maſcard. *d. concl.* 4. *n.* 23. Me-
noch. *d. præſumpt.* 134. *num.* 39. Decianus *conſil.* 11.
num. 63. Riminaldus *conſil.* 738. *n.* 24. *& conſil.* 779.
num. 79. at ſi ad invicem compatiantur, nullo modo
novatio inducitur, ut & ipſi Doctores probant, & in-
numerabiles alii conducti per Gratianum *diſcept. tom.*
4. *cap.* 718. *n.* 18. *&* 19. utraque etenim obligatio ten-
dit ad eundem finem, ſolvendi ſcilicet illud idem quod
ex depoſito debebatur ac virtus delegationis à judice
obtentæ ſolvere depoſitarius tenebatur.
Unde conſequens eſt, ut ſi ſecunda obligatio tan- 84
tumdem, vel etiam plus contineat quàm præcedens
habens aliquod privilegium, vel executionem para-
tam; non debeat intelligi novatio, niſi exprimatur.
Abundè proſequitur comprobans, ex *l.* 4. *§. ſi ex con-
ventione, ff. de re judicata, & l. minor.* 25. *ann. cui
fidei commiſſum, ff. de minoribus, cum veriſimile non ſit
creditorem voluiſſe ab ea recedere.* Mantica *de contra-
ctib. lib.* 17. *tit.* 1. *ex n.* 17. *uſque ad n.* 21. allego text.
optimum *in l.* 2. *ff. de privil. credit. in l. quid quod, ff. de* 85
donationib. ubi ſi quis donavit, & poſtea ſe ſoluturum
conſtituit non in ſolidum, prout in conſtituta pecunia,
ſed in quantum facere poterit dumtaxat tenetur prout in
primordiali contractu donationis, ex quo donans am-
plius non convenitur; & aſſignat text. ipſe rationem
ibi, cauſam enim, & originem conſtitutæ pecuniæ, non
judicii poteſtatem prævalere placuit, text. etiam *in l.
quod ſi maritus, ff. de conſtituta pecunia*, ubi maritus de- 86
bitor dotis ſi conſtituat ſe eandem ſoluturum, tenebi-
tur, non prout in actione conſtituta pecunia in ſolidum,
ſed dumtaxat, in quantum facere poteſt, prout in actio-
ne de dote exornat latiſſimè Caſtillo *controv. tom.* 6.
cap. 155. *ex n.* 1. plurimos refert Surdus *conſ.* 34. *n.* 34.
& 35. *lib.* 1. & altius Gratian. *tom.* 4. *c.* 758. *ex n.* 14. *cum* 87
ſeqq. quia tunc poſterior promiſſio ejuſdem quantitatis
potius

Digitized by Google

potius dicitur prioris accummulativè novatio quàm ex-
tinctiva, quam plurimos DD. in id allegat Gratian.
diſcept. tom. 3. cap. 509. ex n. 9. cum ſeqq. ubi etiam
quod hæc ſecunda promiſſio, & ſtipulatio fit tantum
ad majorem cautelam, & ſecuritatem prioris obligatio-
nis, in quo non cadit novatio, ubi expendens ad funus ha-
88 bet privilegium anterioritatis inter cæteros creditores
à jure, ſibi inſuper à debitore promiſſa fuere funeris
impenſa; an amittat privilegium. Reſpondet Conſultus
in fine, ibi, quare ſi in ſtipulatum funeris impenſa de-
ducta ſit dicendum eſt locum eſſe privilegio, ſi modo
quis non abjiciendi privilegii cauſa ſtipulatus eſt. Si-
milia ſunt jura expreſſa, *in l. aliam, ff. de novationi-
bus*, quæ loquitur de privilegio dotis, & actionis tu-
telæ, non amittendo in ſtipulationem deductis animo
novandi non interveniente, textus etiam optimus *in
l. 4. §. ſi ex conventione, ff. de re judicata*, loquens de
privilegio executionis ex re judicata poſtmodum in pa-
ctum deducto, ut non innovetur, niſi expreſsè inter
partes agatur.
89 Hinc fit quod quando duæ obligationes fiunt pro
eodem debito, non inducitur novatio prioris, cùm
fiat ſecunda ad majorem firmitatem, & ad prioris exe-
cutionem niſi de novanda prima expreſsè inter partes
agatur, latiſſimè poſt plurimos DD. ſequitur Amat.
variar. reſolut. lib. 2. reſol. 57. ex n. 16. cum ſeqq. &
nos in noſtris commentariis de ſupplicatione, *ad ſan-
ctiſſ. 1. part. c. 10. §. unic. à n. 74.*
90 Quemadmodum etiam quando præcedit contractus
perfectus, cui licet adjiciatur conventio, quæ poteſt
cadere in novum contractum, tamen attenditur primus,
ita ut magis inducatur informatio prioris, quàm novus
contractus. Eleganter Salicet. *in l. 1. §. ſi te rogavero,
in princip. ff. depoſiti*, quod etiam voluit Bald. *in rubric.
C. eod. tit. n. 7. q. 7.* ſequitur Gratian. *tom. 2. diſcept.
273. n. 34.* Caſtillo *controv. tom. 2. cap. 155. ſub n. 6.
ante fin.*
91 Nam promiſſio accedens obligationi eam non alte-
rat, nec ejus naturam immutat, ut per *l. qui mutuam
ff. mandati*, probat Gratian. *diſceptat. 33. n. 28. 29.*
92 *& num. ſeqq.* Si etenim fiunt plures promiſſiones ejuſ-
dem ſummæ pro eadem cauſa non inducitur prioris obli-
gationis novatio, niſi expreſsè dicatur, ut contra gloſſ.
fin. C. de novation. tenent Paul. de Caſtro *in l. qui bis
idem*, ubi etiam Alexand. *col. 1. verſ. prædictis etiam
adde*, & ibi Jaſon *col. 2. in 2. limit. ff. de verbor. obli-
gat.* Ant. Gabr. *commun. concluſ. tit. de novationibus,*
93 *concl. 1. n. 69. lib. 3.* confirmatur; nam ſi hæres pro-
mittat ſolvere legata, & credita ad id idem, eodem
modo, quo antea obligatus manet, id eſt cum be-
neficio inventarii, hæc namque promiſſio fit per mo-
dum recognitionis latiſſimè Gratian. *diſcept. 28. ex n.
28. & ſeqq.* ubi quod per hanc promiſſionem non indu-
citur novatio, optimè Mantica *de contractibus, tit. 7.
ex n. 8. 13. 17. & 19. cum ſeqq. & ex n. 13. lib. 3.*
Amat. *reſol. 21. num. 4. & n. 10.* Gratian. *tom. 4.
diſcept. 718. ex n. 17. tom. 3. cap. 5. n. 9. cum ſeqq.*
94 Et in iſtis terminis, quando præceſſit depoſitum,
& novus inter partes contractus ſupervenit, pro illius
majori ſecuritate, aut cautione, in quo nihil actum
fuit de depoſito novando, ut depoſiti cauſa maneat illæ-
ſa; plurimas doctrinas, & fundamenta congeſſit Surdus
95 *in d. conſil. 485. per totum, tom. 3.* qui *ex n. 7. & ſeqq.*
quod allegans novationem probare tenetur, quia non
præſumitur ex Alexand. *conſil. 13. in princip. vol. 2.*
Decio *conſil. 97. n. 5.* plures per Maſcard. *d. concluſ.
1111. in princip.* Menoch. *lib. d. præſumpt. 134. in prin-*
96 *cipio.* Socinus jun. *conſ. 141. n. 18.* Decian. *conſil.
11. num. 34. & ſeqq. volum. 1.* Et in ſimilibus, imò &
fortioribus terminis, ut non novetur prior natura, &
actio depoſiti, ſed ſemper ejus origo ſit attendenda juxta
mentem contrahentium, multa videnda erunt, per
Caſtillum *quotidian. controv. tom. 3. cap. 16. ex n. 45.*
& ſeqq. ſuperiùs *& ex n. 65. & 64. cum ſeqq.*
Et *n. 8. & 9.* ipſe Surdus, quod cum hodie minimè 97
inducatur novatio, niſi expreſsè dicatur, ex *l. fin. de
novation.* quando propterea ſumus in dubio, ſemper
judicandum eſt novationem non fuiſſe inductam, ex
Alciato *conſil. 119. in fin.* & ex Bart. *in l. penul. D. de
prætor. ſtipulat.* dicente, procliviores eſſe debere ad ne-
gandam, quàm ad inducendam novationem. Idem fir-
mant Abbas *conſ. 2. num. 10. volum. 1.* Maſcard. ubi
proximè *n. 1. in fin.* quia pluralitas contractum non
præſumitur, ut ex Baldo *in l. fin. in fine, C. de rebus
credit.* Jaſon. *in l. eum, qui §. in popularibus, n. 18. D.
de jurejur.* Cravetta *conſil. 112. n. 4.* Surdus *ibi, n.
10. & in conſil. 16. n. 9.* & in propoſito noſtro latè vi-
dendus Decianus *d. conſ. 11. n. 34. & ſeqq.*
Multa etiam in propoſito videnda erunt per Decia- 98
num *ibid. per totum, conſ. 11.* qui *n. 34.* quod in dubio
non præſumitur velle aliquid de novo inducere, ſed
potius confirmare, & quod pluralitas actuum in dubio
non præſumitur, ex *l. triticum. & l. ſcire debemus, D.
de verbor. oblig. & n. 37.* quod non præſumitur plu-
ralitas contractuum, etiam ex pluralitate inſtrumento- 99
rum, ſi conſtat, quod eſſentialia, & ſubſtantialia ſint
eadem, quando ſi quidem concordant in ſubſtantiali-
bus, eadem præſumuntur, & continuata, non diver-
ſa, quod per plura latè comprobat, & *n. 25. cum ſeqq.*
Hinc fit, quod quando quis bis idem promittit, 100
ſemel tantum tenetur, *l. qui bis idem, 18. D. de verbor.
obligat. l. dari, D. eod. tit.* atque ideo, ex primo agen-
dum erit, non ex ſecundo, ut ex Bart. Bald. Caſtrenſ.
& Alexand. *in d. l. quibus*, idem tenet Petrus Surd. *in
conſ. 117. n. 23. tom. 2.* quam doctrinam declarat; 101
nam ſi ſecundus contractus plus contineat, quàm pri-
mus, & quod additum eſt contineat, & tangat ſub-
ſtantiam, & naturam contractus, & tunc dicitur no-
vus contractus, niſi partes aliter diſponant, & tunè
agitur ex novo contractu, primo extincto, & ſublato;
at ſi additio concernat tantùm qualitates, & extrinſecà
contractus, tunc agitur ex primo, non ex ſecundo 102
contractu, verùm pro eo quod eſt additum datur ex-
ceptio, per text. *in l. pacta conventa.* ubi gloſſ. Bart. &
omnes præcipuè Bald. qui eam legit poſt, *l. juriſgentium
§. adeo, D. de pact.* & pulchrè Bart. *in §. adeo*, ubi
Bald. Angel. Caſtrenſ. Jaſon, & alii optimè declarant.
Atque ex iis, in facti contingentia declaravit Se- 103
natus noſter Valliſoletanus, ſemel, atque iterum depo-
ſitarium, qui delegationes, hoc eſt, *los liberamientos*
obtentas per creditorem ſimpliciter promiſit ſolvere,
non teneri de periculo monetæ, cum mutata, aut alte-
rata non fuerit per hoc cauſa depoſiti, nec factus fuerit
debitor generis, nec novata fuit prior obligatio, ſed
potius ſecunda ad corroborationem, & firmitatem prio-
tis emanata.
Sed an & quando qualitates, & privilegia contractus 104
novati influant, & tranſeant in contractum novantem,
latiſſimè egimus in noſtris commentariis, *de Regia pro-
tect. 3. p. cap. 1. per tot.* quæ omnino declarat per ele-
gantem diſtinctionem Petri Surdi *conſil. 445. ex n. 57.*
qui mirabiliter diſtinguit, & vide *num. 10.*
Et pro complemento hujus cap. quantum attinet 105
ad periculum adminiſtratoris, illud erit adnotandum,
quod in rationibus adminiſtrationis reddendis non ſunt
adminiſtratoris onerandæ partitæ, & nomina debito-
rum, quæ ipſe non exegit, & ſunt penes debitores,
ſeu colonos adminiſtrationis, quæque ipſe tradit, &
conſignat inexacta; ne fortè ſua negligentia, & culpa,
etiam levi facta fiant inexigibilia, eo quod facti fue-
runt debitores non ſolvendo; quia tunc juſtè admini-
ſtratori onerantur nomina ipſa inexacta, text. capita-
lis, *in l. 2. C. arbitrium tutelæ*, ſequitur Alexand.
conſ. 104. lib. 4. Socinus *conſil. 2. lib. 1. & conſ. 122.
123. lib. 2.* Monter. *de tutore, cap. 39. n. 36.* latiùs etiam
proſequitur Eſcobar *de ratiociniis, cap. 19. à n. 21. cum*

ſeqq. facit etiam text. *in l. tutor conſtitutus*, *§. item reſcripſerunt nomen*, *& §. fin. ff. de adminiſtrat. tutor.* vide etiam Rodrig. *de annuis redditib. lib. 3. q. 10. ex n. 64. & ſeqq.*

106 Quæ quidem procedunt, quando ex parte creditorum, vel debitoris, qui formavit concurſum, probatur quod eo tempore, quo adminiſtrator ingreſſus fuit adminiſtrationem, debitores ſolvendo erant, & debita exigibilia, aliàs ſi hoc per actores non fuerit probatum hæc nomina non cedunt periculo adminiſtratoris, nec ei onerantur, ſed ſufficit ei ea reddere non exacta, ut tenet Imola *conſ. 75.* quem referens ſequitur Decian. *conſ. 85. ſub. n. 27. lib. 2.* Gutier. *de tutelis, 3. part. cap. 1. ſub n. 98.* Marinus de Julian. *conſil. 15. n. 38. & 39.* inter diverſa Conſ. Sicula, dicens debere pro-
107 bari debita tempore adminiſtrationis ſuſceptæ eſſe exigibilia, quia interim culpa adminiſtratoris non præſumitur, ſequitur ejuſdem *addit. ibid. n. 38.* aſſiduè tamen appetuntur diligentiæ factæ per adminiſtratorem in exigendo, ut prorſus inculpabilis reddatur.

CAPUT XII.

Emptor ſub haſta bonorum concurſus ſub conditione rocognoſcendi (loco pretii) cenſus ſuper eis impoſitos; an ſatisfaciat, ſi recognoverit, dum poſſederit, ita ut à ſe facta poſtmodum hypothecæ dimiſſione, prorſus à recognoſcendi obligatione liberetur.

SUMMARIUM.

1 *Bona concurſus ſubhaſtantur ſub conditione recognoſcendi cenſus creditoribus conſentientibus.*
2 *Emptor an ſatisfaciat obligationi recognoſcendi cenſus; ſi cognoſcat non abſolutè, ſed dum rem poſſederit dumtaxat, & ſeqq.*
3 *& 4. Obligationi reſpicienti nudum factum per facta ſatisfit.*
5 *& 6. Promittentem uxorem renunciaturam legitimæ Patris, ſatisfacit, ſi de facto renunciet, licèt ex tali capite renunciatio ſit inefficax, qui dixerunt.*
7 *Jus ſemel extinctum, iterum non reviviſcit.*
8 *Factum legitimè retractari non debet licèt caſus poſtea eveniat, à quo non potuit inchoari.*
9 *Emptorem ſub haſta cum conditione recognoſcendi loco pretii cenſus, non ſatisfacere recognoſcendo temporaliter, dum poſſederit rem, verius eſſe oſtenditur.*
10 *Recognitio promiſſa in ſubhaſtatione, eò fit animo, ut debitor perpetuò maneat ſecurus à creditoribus cenſualiſtis.*
11 *Contrahentes reſpectum habentes ad effectum non ſufficit nudum factum.*
12 *Promiſſio interpretanda erit juxta finem, ad quem fuit principaliter ordinata.*
L. in omnibus, 52. ff. de verbor. obligat. ponderatur. ibid.
13 *Promittens minorem ratificaturum, non ſatisfacit per ratificationem factam à minore, decreto judicii ceſſante.*
14 *Promittens uxorem nuptam ratificaturam, non ſatisfacit, ſi ratificet deficiente conſenſu, aut licentia viri.*
15 *Fidejuſſorem daturum promittens non ſatisfacit quemlibet præſtando ſi idoneus non ſit.*
16 *Monaſterium promittens, novitium ante profeſſionem renunciaturum bonis in alicujus favorem, intelligitur de renunciatione valida ac legitima.*
17 *Obligatus ad factum alienum de jure Hiſpano non liberatur præſtando intereſſe.*
18 *Promittens ſe recogniturum cenſus ſuper re empta impoſitos, factum proprium, non alienum promittit.*
19 *In contractibus fit interpretatio promiſſionis, per quam contrahens non remaneat deceptus.*
20 *Vendita re, ut pretio ſolvatur creditor, ſi pretium ei tradatur, quod evinci poſſit, non liberatur debitor.*
L. ſi mandato Titii, §. creditori, ff. mandati, l. ſi pignore, §. ſi ff. de pignor. actio. & l. ſextante, §. Latinus, ff. de exceptione rei jud. ponderantur. ibib.
21 *Conditio ſi rationem adminiſtrationis reddiderit, intelligitur cum effectu reliqua ſolvendo.*
22 *L. quamvis, ff de conditio. & demonſtrat. exornatur. ibid.*
23 *Recognitionem promittens emptor in ſubhaſtatione perpetuò tenetur.*
24 *Promittens loco pretii recognoſcere, habetur, ac ſi ipſe a principe cenſum creaverit, & pretium ejus recepiſſet.*
25 *Emptor loco pretii promittens recognitionem cenſus, ſuſcipit in ſe obligationem in futurum.*
26 *& 27. Et tenetur ad annuos redditus futuros, & ad præteritos à debitore non ſolutos.*
28 *Recognitionem ſimpliciter promittens cogitur, ut abſolutè, & non temporaliter recognoſcat.*
29 *& 30. Qui purè facere aliquid fuit obligatus, non ſatisfacit faciendo ſub conditione aut qualitate.*
31 *Recognitio temporanea facta creditoribus ab emptore abſolute ad eam obligato, nec dimiſſio rei poſtea facta, nihil nocet debitori.*
32 *Venditori in re tradita nullum jus remanſit, ſed ſolùm actionem perſonalem ad pretium.*
33 *In ſubhaſtatione poſt pretii oblationem pœnitentiæ non eſt locus.*
34 *& 35. Emptoris hypothecæ recognitio eſt temporalis, quando emit privatim à debitore, ſecus quando loco pretii, in ſubhaſtatione recognitionem promiſit, quæ eſt perpetua, ad dimiſſionem non admittitur emptor. remiſſivè.*
36 *Emptor qui in ſubhaſtatione loco pretii promiſit recognitionem cenſus, & temporaliter recognovit creditores, quibus pro tempore dimiſit rem emptam in ſuo debitore, ad hujus inſtantiam fuit condemnatus in perpetuum cenſus perſolvere, & indemnem reddere debitorem.*
37 *Recognitio in ſubhaſtatione promiſſa loco pretii perpetuam ſecuritatem debitoris reſpicit.*
38 *Qui aliter recognovit, quàm fuit obligatus, nihil feciſſe intelligitur.*
39 *Promittens alium ratificaturum contractum non ſatisfacit per nudam ratificationem deficiente quolibet requiſito ad ejus validitatem, & n. 13.*
40 *& 41. Recognitio abſolutè promiſſa ſi temporaliter fiat, legitimè facta non dicetur.*
42 *Recognitio cenſus loco pretii promiſſa, & legitimè facta non admittit in poſterum dimiſſionem rei ex actu voluntario emptoris.*

BONA concurſus poſſe creditoribus tacitè aut expreſsè conſentientibus addici plus licitanti ſub conditione, ut loco pretii à ſe promiſſi, & oblati recognoſcat cenſus, & credita, quibus bona ipſa affecta ſunt, & hypothecata, abundè probavimus ſuprà, hac *3. part. c. 2. per totum*, ubi multa ſingulariſſima in propoſito videnda erunt. 1

Nunc quærimus, an iſte emptor, cui ſub conditione, & obligatione tradita fuerunt bona ſubhaſtata ſatisfaciat conditioni, & obligationi recognoſcendi, ſi recognitionem hanc creditoribus fecerit limitatè, & contemporaneè, nempe dum bona ſibi ſic addita poſſederit; ita ut pro tempore facta dimiſſione creditoribus, 2
liber

Digitized by Google

liber remaneat ab obligatione ſolvendi impoſterùm annuos illos redditus, vel an debitorem communem cogi poterit iterum, abſolutè recognoſcere.

3 Et pro parte emptoris, ut ſufficiat quomodolibet recognoſcere, probatur primò: quoniam hæc obligatio reſpicit ſolum, & nudum factum recognoſcendi; ergo ſi de facto recognovit, amplius non tenetur, ſed ſufficit, ut ſuæ promiſſioni, & obligationi ſatisfaciat, recognitionem facere cenſuum creditoribus, non etiam ut ſemper ſit adſtrictus, nec certam, & ſecuram facere recognitionem, per tex. *in l. ſi rem tradi ſtipulamur, non intelligimur proprietatem ejus dare ſtipulatori, ſed tantum tradit. 28. D. de verb. obligat.* Concordat *l. datio, §. 1. D. de action. empt. l. ſi ita, §. fin. D. de contrahenda emptione.*

4 Secundò, quia licet ſe obliget promittendo alium tertium ratificaturum venditionem à ſe factam, ſufficit de facto adimplere, etiamſi illa ratificatio facta à tertio ex alio juris defectu effectum non habeat; nam præſtando inſtrumentum Authenticum ratificationis factum ab eo, ſufficit, etiamſi illa ratificatio ex alio capite, & extrinſeca ſolemnitate effectum non habeat; nec indemnis ex ea reddatur ſtipulator, cui ratificatio promiſſa fuit, ſed promittens liberatur, cùm impleta videatur promiſſio, pro quo facit plenum Conſilium Rolandi à Valle 81. *per totum. 4.*
5 *tom.* ubi concludit, per ſimplicem renunciationem factam ab uxore de bonis paternis, & maternis liberatum fuiſſe virum, qui promiſerat ſe curaturum, & facturum cum effectu, quod uxor renuntiaret bonis paternis, & maternis; quamvis compertum fuerit, renunciationem injuſtam eſſe, ex quo non intervenerat cõſenſus patris, & matris, de quorum hæreditate agebatur, ſecundum notata per Alex. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta de verb. obl.* cum multis apud eundem Rolandum *in princip. d. conſil.* 81. accedit quod determinat Capic.
6 *dec. 93. n. 6. & ſeqq.* dicens, eum qui promiſit, quod univerſitas, cum effectu ratificavit, non teneri ad intereſſe, ſi univerſitas legitimè congregata ratificavit, licèt ratificatio eſſet nulla propter defectum decreti, ſequitur Grammat. *in deciſ. 102. n. 99.* ubi ideo concludit, liberatum eſſe virum, qui promiſerat uxorem renunciaturam ſi uxor renuntiet, licèt poſtea ex alia cauſa contraveniat, putà quia renunciatio per metum facta ſit, cùm jam factum à ſe promiſſum adimpleverit. Ergo idem dicendem erit in emptore loco pretii promittente ſe recognoſcere cenſus impoſitos ſuper re hypothecata creditoribus, ſi iſtos quomodolibet recognoſcat, cùm ad factum nudum recognoſcendi adſtrictus tantum videatur.

7 Tertiò, quia licet recognoverit non abſolute, ſed temporaliter, conditonaliter, dum rem emptam in ſubhaſtatione poſſidebit. Recognitio legitima jam præceſſit, ex qua, ut diximus, jam ſuæ obligationi, & promiſſioni recognoſcendi ſatisfecit; ergo licèt poſtmodum dimittat bona creditoribus, quibus recognitionem contemporaneam fecit, & per eam dimiſſionem reſolvatur, & ad nihilum reddatur recognitio præcedens; non poteſt proinde reviviſcere obligatio ſua recognoſcendi jam extincta, quia jus ſemel extinctum, iterum non reviviſcit, ex juribus vulgatis; nec ulterius cogi poteſt à debitore, ut recognoſcat, aut in recognitione perſeveret, & perſiſtat. Et quia factum legitimè retractari non
8 debet, licèt caſus poſtea evenerit, à quo non potuit inchoari; prout ex plurimis juribus, & Doctoribus comprobavimus ſuprà *cap. 4. per tot.* Ergo prorſus liberabitur emptor ſua obligatione recognoſcendi tam reſpectu debitoris principalis, in cujus favorem promiſſa fuit recognitio, & ad ejus indemnitatem; quàm reſpectu creditorum, quibus rem emptam in ſubhaſtatione ſibi hypothecatam dimiſit, qui emptorẽ ultra formam recognitionis cum ipſis factæ, & contractæ obligatum non habent, nec amplius contra eum prætendere poſſint; cùm obligatio ſit ſtricti juris, ex *l. quidquid adſtringendæ, D. verbor. oblig. cum ſimilibus.*

Sed nihilominus iis minimè obſtantibus, contrarium 9
de jure tenendum erit in judicando, & conſulendo; imò emptorem bonorum in concurſu creditorum, cui bona addicta fuêre, & tradita ſub hac conditione à ſe empta ac licitata, ut loco certi pretii à ſe promiſſi, teneatur recognoſcere cenſus ſuper re impoſitos per debitorem communem, ut ſemper teneatur recognoſcere abſolutè, & perpetuò redditus futuros perſolvere, quouſque à ſe redimantur; & non ſatisfaciat ſuæ promiſſioni, & obligationi recognoſcendo temporaliter & conditionaliter, donec poſſideat bona empta; plurimis probatur mediis.

Primò, quoniam in hac recognoſcendi cenſus pro- 10
miſſione, & obligatione, partes, & judex non reſpexerunt ad nudum recognitionis factum, nec eorum talis intentio percipi debet, ſed ad effectum omnino, ut debitor ſemper remaneat indemnis, prout manifeſtè hæc intentio colligitur ex tota lite creditorum, & venditione bonorum, ad eorum ſatisfactionem, non alio fine, & intentione mota, & facta, quàm ut iſti ſolvantur ex pretio, & debitor liberetur, ac in perpetuum à moleſtiis redimatur; atque ideo cùm bona debitoris ſubhaſtata fuerint, & licitatori ſeu emptori tradita ſub hac conditione, ut apud eum remaneat perpetuò, tam merces, quàm pretium à ſe oblatum, in quod ſubrogatur recognitio; inhumanum foret reſtringere ſuam recognoſcendi obligationem ad nudum factum, & ad quamlibet recognitionem inutilem, & inefficacem, & non perpetuam referre.

Tum ex doctrina Bartoli *in l. quid ergo, §. cum autem* 11
factum, D. de iis qui notant. infam. dicentis, quod ubi partes non conſiderarunt nudum factum, ſed reſpectum habuerunt ad effectum, tunc non ſufficit ſimplex factum, ſed neceſſe eſt, quod id validum ſit, & producat effectum à partibus conſideratum, nec verificatur niſi habeat effectum juris, juxta finem, & intentionem intrinſecam contrahentium, idem dixit Romanus *in conſil. 199. n. 2. & 3.* ſequitur Surd. *in conſ. 3. n. 19. cum ſeqq.* ubi loquens de eo qui vendidit, & promiſit ratificationem abſentis, ut intelligatur iſta ratificatio non de facto facta, ſed ut de jure effectum habeat, quia non eſt veriſimile partes cogitaſſe de ſolo facto ratificandi, ſed de ratificatione habente juris effectum, & perpetuam ſecuritatem contrahenti producente, ut ſemper ſit liber, & ſecurus à moleſtiis, cum hic ſit finis, & intentio contrahentium, nec ad alium, aliamve intentionem ratificatio petita, & promiſſa intelligatur, atque ideo interpretanda eſt promiſſio ſecundum 12
finem, ad quem fuit principaliter ordinata, ex *l. 1. §. non autem omne, D. de fluminibus, l. 2. §. quod autem diximus, D. ſi cert. petat.* & ex Signorolo *in conſ.* 149. *n. 6.* & probatur. *in l. in omnibus, 52. D. de verb. oblig.* ibi, *Enim verò prætoriæ ſtipulationes legem accipiunt ex mente prætoris, qui ea proponit, deniq; in prætoriis ſtipulationibus nihil immutare licet, nec addere, nec detrahere.* Hinc etiam eſt, quòd venditor promittens, minorem 13
ratificaturum contractum venditionis, non ſatisfacit ſuæ promiſſioni, & obligationi, ſi de facto exhibeat ratificationem per minorem factam abſque decreto, & judicis auctoritate; de ratificatione promiſſa facienda 14
per mulierem nuptam, ut ſola mulieris ratificatio de facto facta abſque viri licentia non relevet promittentem, cum ex ea non remaneat emptor ſecurus, nec indemnis, ſiquidem ad hunc finem duntaxat ordinata fuerit intentio contrahentium appetentium ratificationem, & non ad alium, atque ideo dum hic finis, & intentio cum effectu non conſequatur, obligationi promittens non dicitur ſatisfeciſſe, latiſſimè proſequitur Surdus omnino videndus, *per totum conſilium 3.* maximè *ex num 9. & ex n. 136.* ubi innumerabiles applicat doctrinas, noſtræ valde conducibiles.

Digitized by Google

15 Et quia qui promiſit dare fidejuſſorem, non ſatisfacit obligationi dando quemlibet fidejuſſorem, non idoneum; cùm ex eo non reddatur ſecurus, & indemnis ille, cui promiſſio facta fuit, *l. ſi quis ſtipulatus, §. ſi quis ita ſtipularetur, D. de verbor. obligat.* quia ex non idoneo fidejuſſore non ſatisfit intentioni ſtipulantis, plurimos Doctores adducit Surdus *d. conſ. 3. ex n. 15. cum ſeqq.*

16 Et pro hac parte facit doctrina Lelii Caput, *ad conſuetud. Neapolitan. ſuper conſuetudine, ſi moriatur, p. 3. §. l. 9. n. 8. 9. & 10. pag. 326.* ubi dicit, quod quando monaſterium promiſit, quod monialis novitia ante profeſſionem renunciabit ſuis bonis in favorem alicujus, intelligitur de renunciatione aliàs valida, & in forma juris, ita ut omnino proſit ei, cui promiſſio renunciandi fuit facta per Monaſterium, per gloſſ. *in l. hujuſmodi in princip. D. delegat.* 1. ubi Bald. eam notat, & Alexand. *colum.* 3. & alii citati à Caput; idem latè probat Merlinus *controverſ. jur. tom 1. controv. 3. per tot.* Barbatus *diviſ. fruct:um. part. 2. cap. 2. n. 93.* quos referens ſequitur Noguerol. *alleg. 6. n. 21.*

17 Et eſt animadvertendum, quod ij omnes DD. loquuntur in fortioribus terminis, quando qui promiſit factum alienum, ubi de jure communi ob implementum ſuccedat obligatio ad intereſſe, licet hodie jure noſtro Regio, ex *l. 2. tit. 16. lib. 6. recopilat.* (quam latiſſimè declaravimus, & exornavimus ſuprà *2. part. cap. 29. per totum,*) qui ad factum obligatur, teneatur præcisè ad factum, & non liberatur ſolvendo intereſſe; prout notant DD. hujus Regni, Greg. Lopez *in l. 7. tit. 5. part. gloſſ. 4. & in l. 3. tit. 14. part. 5. gloſſ. 4.* Matienzo *in d. l. 2. tit. 16. lib. 5. recopilat. gloſſ. 6. n. 2.* Gutierrez *de juram. confirmat. 1. part. cap. 39. n. 5.* Pichardus *in §. inſtit. de verbor. oblig.* ſequitur Noguerol. *d. allega-*
18 *tione 6. n. 22.* nam iſte emptor dum promittit inter ſubhaſtandam rem, recognoſcere cenſus impoſitos loco pretii à ſe oblati, factum promittit, in nihilo dependens à facto alieno, ſed à voluntate proprii promittentis, & ſic præcisè cogi, & compelli debet.

19 Deinde probatur, quia contractius illa interpretatio promiſſionis attendi debet, per quam altera pars non remaneat in damno, aut decepta, *l. 3. §. 1. D. de arbitriis, l. 1. §. magiſtrum, D. de exercitoria actione.* Cravetta *in conſ. 33. n. 24. & in conſil. 91. n. 11.* Menoch. *de arbitr. judic. caſu 199. n. 15.* Rolandus à Valle *conſ. 81. n. 10. & ex n. 7.* atque ideo ſi hæc recognoſcendi promiſſio intelligeretur de promiſſione nudi facti, & ſine effectu operandi, maximum ſequeretur damnum debitoris, qui re ſua & pretio ſimul privatus remanet, & inſuper eadem creditorum ſuorum obligatione adſtrictus, ut antea, quod inveriſimile valdè eſt contra principalem contrahentium, & prætoris intentionem.

20 Et ex hac ratione oritur, quod quando res venditur, ut ex pretio ſolvatur creditor, etſi iſti traditum ſit pretium; non ideo ſtatim liberatur debitor, niſi ita demum, ſi pretium deventum ſit ad creditorem irrevocabiliter; nam interim dum amoveri poteſt, & evinci, debitor manet in obligatione, ex text. *in l. ſextante, §. Latinus, D. de except. rei jud.* notat. Bart. *in l. eleganter, in prima oppoſitione, D. de pignor. act.* & eſt text. elegans *in l. ſi mandato Titii, §. creditori. D. mandati, l. ſi pignore, §. fin. D. de pignorat. act.* Plura congerit Mangillius *de evictionibus, q. 45. à principio,* ubi quod interim eſt in ſuſpenſo liberatio debitoris, & quod debitor non liberatur per ſolutionem factam de facto, ſed de jure, & cum effectu.

21 Comprobatur ex textu, *in l. quamvis, D. de condition. & demonſtr.* Ubi libertas data fuit ſervo adminiſtratori ſub conditione, ſi rationes adminiſtrationis reddat hæredi, quam poſtquam reddidit, petiit à judice libertatem legatam, tanquam adimpleta conditione, & reſpondit Conſultus, ibi; *Itaque cùm ſervo ſub hac conditione libertas detur, ſi rationes reddiderit, non hanc ſolam ſignificationem habet, ſi cautiones, inſtrumentaque omnia actus ſui exhibuerit hæredi, ſed etſi reliqua ſolverit;* quem textum poſt alios altiùs exactiſſimè exornavimus, in noſtris comment. *de Regia protect. 4. part. cap. 9. ex n. 140. cum multis ſeqq.* Ubi etiam, quod ſententia (quæ ſtrictiſſimi juris eſt, & ſtricte 22
obligat) quia quis condemnatus eſt ad reddendam rationem, intelligitur etiam, & virtualiter comprehendit non factum illud reddendi rationes, ſed etiam reliqua ſolvere, cùm hæc ſit partis rationis redditionem petentis, necnon judicis intentio, & finis.

Secundò, & pro debitore contra emptorem ſubha- 23
ſtantem facit, quoniam ſub hac promiſſione recognoſcendi cenſus impoſitos ſuper re empta, includitur, & virtualiter ineſt, ex propria recognitionis ſignificatione, etiam aliter alio nòn expreſſo; perpetua obligatio emptoris promittentis, atque perpetua indemnitas, & ſecuritas debitoris, & hoc ipſum inter contrahentes virtualiter actum eſſe intelligitur de jure, cum ad hunc finem dumtaxat, & effectum tradita ſit emptori res ſubhaſtata, ut loco pretii à ſe retenti, non exburſati, nec ſoluti, creditoribus recognoſcere cenſus, & credita impoſita, debeat.

Finis enim, ſubſtantia, & effectus recognitionis in 24
hoc conſiſtit, & illum ſenſum & ſignificationem habet, ut per cenſus recognitionem is qui recognovit, aut in ſe acollavit (quod idem eſt, ex latè adductis ſuprà hac 3. *p. c. 2. à princip.*) ita adſtrictus eſt, & obligatus, ac ſi ipſe fuiſſet primus venditor, qui pecuniam cenſus recepit, & dicitur principalis cenſus debitor, ac ſi primordium obligationis à ſe ipſo inchoaret, non tamen à primo cenſus venditore; quam concluſionem ex plurimis DD. & Rotæ deciſionibus probavit Cencius *in cenſib. q. 73. n. 16.* Et nos ſuprà *d. cap. 2. ex num. 26. cum ſeqq. verſ. & ad hos terminos reducendus erit, &c.* Qui loquitur quando res cenſui ſuppoſita venditur in ſubhaſtatione pro ſatisfaciendis creditoribus, & ab emptore loco pretii emitur ſub hac conditione, ut loco pretii cenſus faciat recognitionem.

In quibus etiam terminis eruditè loquutus fuit poſt 25
plurimos Doctores, Ludoviſ. Avend. *de cenſibus, cap. 99. ſub n. 10. verſ. erit tamen,* in hæc. *Erit tamen recognitio expreſſa quoad effectum obligandi quemquam in futurum, non ſolum ea, quæ fit recognoſcendo; ſed quæ facta virtualiter cenſetur, quando emptor rei cenſualis nominatim in partem pretii ſe oneravit ejus cenſus ſolutione, quia cùm eo caſu principaliter agatur de ſuſcipiendo in ſe futuram obligationem; verè recognoviſſe cauſam dicendum eſt; ut notanter poſt Aymon conſil. 222. n. 7. & 8. tenuit Felicianus d. lib. 3. cap. 6. n. 6. & benè Petrus Surdus deciſ. 32. prope finem, & poſt Surdum, Romanum, Afflictum, & Chaſſaneum advertit Felicianus in 2. part. d. cap. 6. verſ. circa verò, &c.*

Et hoc ampliùs, quod hæc cenſus in ſe ſuſceptio, 26
& recognitio, non ſolum illum tertium recognoſcentem adſtringit, & obligat ad præſtationes annuas in futurum, ſed & ad præteritas à primo debitore non ſolutas; quia hæc eſt virtus, effectus & efficacia recognitionis, Felicianus de Solis, *d. lib. 3. c. 6. n. 3.* Ibi, *Ubi verò tertius poſſeſſor recognovit, cogi poteſt, ut ſolvat præteritas penſiones. Ancharanus conſil. 386. col. 1. Aymon Cravetta d. conſ. 217. Afflict. deciſ. Neapolita. 95. Follerius dict. verb. hujuſmodi cenſus ſuper rebus, num. 97.*

Et idem repetit Ludoviſ. de Avendan. *d. cap. 99.* 27
n. 4. Ibi, *In recognitione tamen facta, certum eſt, quod tenentur non ſolum futuri, ſed & præteriti annuas præſtationes ſolvere recognoſcentes, ut quia res ipſa cenſualis, pro qua recognoſcunt, ad utrumque ſit obligata, notat Ancharran. conſ. 386. col. 1. Afflict. deciſ. 95. Follerius de cenſib. verb. hujuſmodi, n. 97. Surdus deciſ. n. 6. & poſt Rodoan. & alios Felicianus, &c.* Ergo ſic

Digitized by Google

ſic ex propria ſignificatione, vi, & efficacia hujus verbi, *recognitio*, omnes præfati effectus veniunt, qua ratione erit hæſitandum, ut obligatus ad recognoſcendum teneatur ſolum ad nudum factum, & non ad effectus, ut in futurum ſemper teneatur pro indemnitate debitoris, cui promiſſio facta fuit, ne de cætero à ſuis creditoribus.

28 Tertiò, & pro debitore, ut poſſit compellere emptorem loco pretii promittentem recognoſcere cenſus impoſitos ſuper re ſubhaſtata, ut purè, abſolutè, & efficaciter recognoſcat, non conditionaliter, nec temporaliter, dum poſſidet rem, ita ut ſi hoc modo recognoverit, iterum abſolutè recognoſcere teneatur; manifeſtè probatur, quoniam emptor iſte alio modo recognitionem fecit, quàm quo obligatus erat, ſua namque recognoſcendi obligatio erat pura, & abſoluta, nulla adjecta conditione, aut temporis reſtrictione, ipſe verò in complementum ſuæ obligationis recognitionem fecit creditoribus debitoris conditionalem, & temporalem, dum poſſederit, & ſic reſtrictam ad ſuam meram voluntatem, ut dumtaxat duret recognitio, quantum ipſe voluerit rem retinere, ita ut ei ſit libera facultas reſervata, quandocumque dimittere rem emptam, & evaneſcere, atque reſolvere recognitionem à ſe factam. Et propte-
29 rea hic recognoſcendi modus habetur, ac ſi facta recognitio non fuerit reſpectu debitoris, cui purè, & abſolutè ad recognoſcendum adſtrictus remanſit; qui enim aliquid facere purè tenetur, & abſolutè obligatus, ſi conditionaliter aut ſub aliqua qualitate fecerit, nihil feciſſe intelligitur, nec aliquid operatur, nec obligationi ſuæ ſatisfacit, nec ab ea ſolvitur. Ut per *leg. acceptam, Cod. de uſur.* Notant ibi, communiter omnes, Bartol. *in l. ſi ſoluturus 39. ff. ſolution.* Follerius *de cenſib. verbo inſtrumento gratiæ, n. 25.* Alexand. *conſil. 26. col. fin. & conſil. 88. n. 18. & 19. vol. 6.* Beroius *conſil. 155. n. 14. & 16. vol. 1. & conſ. 15. nu. 14. & 16. vol. 3.* Hieronym. Gabr. *conſ. 56. in fin. vol. 1.* Ludoviſ. *deciſ. Peruſin. 105. n. 3.* Rota Genuenſ. *deciſ. 144. num. 15.* Riminaldus Jun. *conſil. 524. n. 21.* Rolandus à Valle *conſil. 63. vol. 1.* Tepatus *lib. 2. tit. de depoſit. col. 4.* Peregrin. *conſil. 75. n. 55. vol. 4.* Pancirolus *conſil. 40. n. 24.* Tuſchus *lit. D. concl. 203. à n. 14.* Coſta *de portione rata, quæſt. 121. n. 9.* Apoſtilla ad Petrum Greg. *de cenſibus, q. 5. n. 290.* Aldovin. *conſil. 35. n. 55.* Carroccius *de depoſit. part. 2. q. 5. n. 3.* Et per Alexand. Jaſonem, & Cravetam, Menochius *de arbitrar. caſu 232. n. 32.* Giurba *deciſ. 87. n. 1. & ſeqq.*

30 Ergo de primo ad ultimum ſequitur, quod iſte emptor ſemper ſit cogendus per debitorem, ut recognoſcat eo modo, quo obligatus eſt, cùm per recognitionem conditionalem non ſatisfecerit ſuæ puræ, abſolutæ, atque perpetuæ promiſſioni, & obligationi, cum aliter nihil feciſſe dicatur; quæ reſolutio multo magis procedit reſpectu debitoris, poſtquam ipſe cum effectu dimiſit creditoribus rem emptam, reſpectu quorum non aliter adſtrictus erat, eo quod eis fecerat recognitionem conditionalem, & contemporaneam poſſeſſioni rei; nam tunc ſequuta dimiſſione, jam penitus evanuit, & fuit reſoluta, & finita illa recognitio talis, qualis erat. Et per conſequens debitor, qui emptorem ad perpetuo recognoſcendum, vel redimendum habet obligatum, ut ſuprà diximus, poteſt eum cogere ad novam, & perpetuam recognitionem faciendam, ne ſui creditores eum ulterius moleſtent.

31 Hæc namque emptoris dimiſſio facta creditoribus vigore ſuæ temporalis & conditionalis recognitionis, nihil poteſt officere debitori, qui rem illi vendidit, & tradidit in ſubhaſtatione. Iſque effectus fuit dominus rei, & potuit de ea diſponere ad ſuum libitum & voluntatem, & perit ejus periculo, non venditoris, ut per plura jura & DD. diximus *ſuprà hac 3. p. cap. 11. ex n. 15. cum ſeqq. verſ. qui caſus diſtinctè, &c.* Debitor
32 verò, qui à ſe vendendo, & tradendo, abdicavit rei dominium, ſolùm habet actionem perſonalem contra emptorem ad pretium exigendum eo modo, & conditione, quia contraxit, atque ideo ipſius debitoris reſpectu nunquam emptor habet facultatem dimittendi rem, nec pœnitendi, aut recedendi à venditione, poſtquam contractus perfectus fuit, ſed præciſè ad ejus obſervantiam, & perpetuam perſeverantiam adſtrictus remanſit, maximè in ſubhaſtatione, ubi poſt licitatoris oblationem pretii pœnitentia non admittitur, 33
ut ex plurimis diximus *hac 3. part. cap. 10. à principio, & cap. 2. ex num. 105. cum ſeqq. verſic. at in tertio emptore ſubhaſtante, &c.* Ubi etiam *ex nu. 100. verſ. & non immerito, quia neuter eorum, &c.* ſingularem videbis differentiæ rationem inter tertium quemlibet 34
rei hypothecatæ poſſeſſorem, & inter tertium rei emptorem in ſubhaſtatione loco pretii offerentem recognitionem cenſus, ut illius recognitio ſit temporanea, dum poſſideat, ita ut regulariter dimittere eam poſſit: iſte verò nullo modo ad dimittendum ſit admittendus.

Quare ſi ipſe dimiſerit, ex facto ſuo, & ex ſua 35
voluntate dimittit tanquam dominus, & non provenit hæc dimiſſio ex facto, & cauſa debitoris, ad quem ſolum iſte tenebatur emptori, cujus liberam diſpoſitionem rei, impedire amplius non poteſt.

Et cum hic caſus in facti contingentia acciderit 36
in hac Pintiana Cancellaria, determinatum fuit per rem judicatam, ut emptor in ſubhaſtatione, qui loco pretii promiſit cenſus ſuper ea impoſitos recognoſcere, ac cum effectu poſtea recognitionem fecit creditoribus non abſolutam, ut tenebatur; ſed conditionaliter, dum ipſe poſſideat, ac pro tempore dimiſit rem creditoribus, inſcio debitore, & non citato, ad petitionem iſtius emptor condemnatus fuit ad novam, & perpetuam recognitionem faciendam, & in futurum redditus annuos præſtandos; necnon omnes præteritos à tempore ſuæ dimiſſionis, (cum appareret, quod uſque ad illud tempus emptor perſolverat omnes,) atque etiam condemnatus fuit ut faceret indemnem, & ſecurum debitorem à moleſtiis creditorum, & licet in illa aliquas alias rationes excuſationis allegabat emptor, non pertinebant ad caſum, & propterea non fuerunt habitæ in conſideratione, quia revera punctum non percutiebant.

Quibus ſuppoſitis non obſtant argumenta in con- 37
trarium adducta pro emptore à principio hujus cap. quibus licèt ſufficienter reſponſum remanet ex iis quæ abundè conſiderata fuerunt hactenus pro debitore; adhuc autem ſigillatim reſpondetur, non obſtat primum de obligato ad factum, ut ſufficiat factum præſtare nudum. Tum quia in hac cenſus recognoſcendi promiſſione non conſideratur factum nudum, ſed effectus omnino, ad quos reſpexerunt contrahentes, & ad omnimodam ſecuritatem, & indemnitatem debitoris, ut apertè probavimus *ſupra in primo fundamento pro debitore ex num. 10. verſ. 1. quia in hac recognoſcendi cenſus promiſſione, &c.*

Tum etiam, quia quando (quod falſum eſt) nu- 38
dum factum conſideretur, adhuc emptor per conditionalem recognitionem non erat liberatus, quia alio modo recognovit, quàm quo obligatus erat, & ſic nihil feciſſe intelligitur, & remanet adſtrictus ſicut antea, prout latè probavimus in tertio fundamento pro debitore *ex num. 28. cum ſeqq.*

Ad ſecundum argumentum, de quo *n. 4. & 5.* de- 39
ductum ex Rolando à Valle, Grammatico, & Capicio, ſatis illis facit Surdus *d. cap. 3. per totum*, & ſignanter *ex n. 58. & ſeq.* & inſuper, quia certa, & verior eſt contraria opinio, quæ habet, quod promittens minorem, aut mulierem nuptam ratificaturam contractum, ut non ſatisfaciat factum nudum præſtando, ſed tenetur præſtare ratificationem cum ſolemnitatibus à jure requiſitis, ut contrahens ſemper tutus ſit, & indemnis

indemnis

Digitized by Google

indemnis à moleſtiis, prout apparet ex quamplurimis Doctoribus, allegatis ſuperiùs ſub primo fundamento pro debitore *ex num. 13. verſic. hinc etiam eſt, quod venditor, &c.*

40 Nec obſtat tertium de emptore, qui valdè, & le-
gitimè recognovit à principio, licet conditionaliter,
& ſic per ſupervenientem dimiſſionem amplius non
aſtringatur ad recognoſcendum, quia factum legitimè
retractari non debet, licèt caſus poſtea evenerit, à quo
41 non poſſit inchoari. Reſpondetur, negando legitimè
factam fuiſſe recognitionem, cùm aliter eam fecerit,
quàm erat obligatus. Et nihil feciſſe videtur, ut ſuprà
42 diximus. Et quando à principio legitima fuerit reco-
gnitio, adhuc argumentum retorqueretur contra em-
ptorem, ut per dimiſſionem ſubſequutam, & caſum
ſupervenientem ex mero facto & voluntate ſua, non
retractaretur recognitio præcedens legitimè facta, ſed
in ea perſiſtere debebat emptor ex prædicta regula ju-
ris, ne debitor privatus remaneat re, & pretio, quod
fictione brevis manus tranſtulit in emptorem, & in
perpetuum reliquit, & ſic omnem quantitatem cor-
reſpondentem ſorti cenſus principali, ut cum reco-
gnoſcendo, debitor indemnis & tutus remaneret in
poſterum à moleſtiis creditorum ſuorum, quibus ſol-
vere, & ſatisfacere in ſe aſſumpſit emptor. Aliter at-
que foret velle, ut debitor privetur re ſua, & inſuper
remaneret cum onere ſolvendi creditores, quod inhu-
manum eſſet, & contra omnem juſtitiam.

CAPUT XIII.

Debitor contrahendo, donando, legando, majoratum inſtituendo, confitendo, aut dividendo ſua bona, vel faciendo præſcriptionem nec non ſententiam contra ſe latam, an, & quando, ſuis præjudicet creditoribus?

SUMMARIUM.

1 *Juri creditorum quomodolibet debitor de ſuis bonis diſponendo nulla arte poteſt detrahere.*

L. debitorem, C. de pigoribus, l. debitorum pactionibus, 25. C. de pactis cum aliis exornantur. ibid.

2 *Mulier nubendo, & dotem dando marito, nequit creditores ſuos illudere, in cujus non eſt poteſtate juri eorum detrahere.*

3 *In promiſſione bonorum plus eſſe non intelligitur, quàm quod ſupereſt deducto ære alieno.*

4 *De prælationis jure competente creditori debitor diſponere nequit nec ſubvertere, ei præferendo alterum.*

5 *Prælationis jus eſt privativum creditorum, non communicabile debitori, qui propterea nequit de prælatione anteriorum opponere inferiori exigenti ſuum creditum.*

6 *Debito vendens, aut donans ſua bona ſub conditione ut donatarius ſolvat creditoribus ſuis, non liberatur, ſed eodem modo eis tenetur, ut antea.*

7 *Sed an jure Hiſpano creditores non intervenientes prædicto pacto jus acquirant contra donatarium vel emptorem, remiſſivè.*

8 *Procurator abſque ſufficienti mandato ſi obligavit rem Domini, poſtea Dominus eandem alteri obligavit & tandem obligationem Procuratoris ratam habuit, non præjudicat ſecundo.*

9 *Debitoris bonis ab eo diviſis per Provincias creditores unius hæredem alterius Provinciæ convenire poſſunt.*

Jus creditorum omne patrimonium debitoris, ubique exiſtens reſpicit. ibid.

10 *Hæres ſemel aditam hæreditatem repudiare nequit in præjudicium creditorum.*

11 *Nec ante ad tionem eam alteri renunciando, vel donando, ſuis officii creditoribus.*

12 *Per majoratus confectionem, & alienationis prohibitionem debitor nihil detrahit juri creditorum, quorum reſpectu bona adhuc libera remanent.*

13 *Confeſſio debiti, aut recognitio ſchedulæ privatæ & debiti probat contra confitentem, aut recognoſcentem.*

14 *Non tam operatur in præjudicium creditorum, cum ficta, fraudulenta ac ſimulata præſumatur ad tertii præjudicium.*

15 *Recognitio ſchedulæ non præjudicat aliis creditoribus, legitimè ſua credita probantibus.*

16 *Cum poſſit facilè diem anteponere animo alios fraudandi.*

17 *Credita per ſolam debitoris confeſſionem tanquam fraudulenta, non præjudicant aliis in curcurſu creditorum.*

18 & 19. *Confeſſio, aut ſchedulæ recognitio emanata poſtconcurſus judicio pendente fraudulenta præſumitur, & minus præjudicat creditoribus.*

20 *Confeſſio emanata à fallito fidem non facit in præjudicium creditorum.*

21 *Dotes confeſſatæ à marito non probant in præjudicium creditorum, niſi aliàs legitimè probentur.*

22 *Confeſſio de recepto, licèt tranſacto biennio probet, non tamen in præjudicium creditorum.*

23 *Confeſſio cedentis, licèt ei præjudicet, non tamen ceſſionario.*

24 *Diſtingue inter ceſſionem ad commodum cedentis, vel ceſſionarii.*

25 *Confeſſio emanata inter perſonas prohibita aliis adminiculis adjuvatur.*

26 *Tertius contra confectionem de recepto poteſt perpetuo opponere, nec biennio adſtringitur.*

27 *Creditor contra tertium hypothecæ poſſeſſorem agens ex confeſſione de recepto tenetur veram numerationem probare.*

28 *Creditor ex privata ſcriptura nullis præfertur creditoribus, niſi apocha trino teſte teſtante de loco, & tempore, ac ſubſtantia ſit munita.*

29 *Et tunc aliis poſterioribus inſtrumenta habentibus præfertur.*

L. ſcripturas, 8. C. qui potiores, & l. 31. tit. 13. part. 5. exornantur. ibid.

30 *Chirographum munitum requiſitis, d. l. ſcripturas. quoad pignus, & hypothecam publico inſtrumento æquiparatur.*

31 *Chirographum continens hypothecam recognitum in judicio præjudicat aliis creditoribus poſtea contrahentibus.*

32 *Confeſſio & recognitio in judicio non præjudicat creditoribus eo tempore exiſtentibus, ſecus poſtmodum contrahentibus cum debitore.*

33 *Sententia contra anteceſſorem non præjudicat ſucceſſori tunc temporis jus habenti.*

Idem & in ceſſionario. ibid.

34 *Opinio de qua ex num. 31. fulcitur authoritate Senatus, qui eam pluries complexus fuit.*

35 *Pignorare rectè quis poteſt rem communem, quoad ſuam partem.*

36 *Diviſione rei communis ſubſequuta jus creditoris quoad hypothecam non dimittitur.*

37 *In diviſione ſi tota res adjudicetur ſocio debitoris adhuc creditoris hypotheca manet.*

38 *Eodem modo ac ſi tota adjudicaretur debitori.*

39 *Jus reale hypothecæ rem ſequitur in quemcumque vadat.*

40 *Communis res hypothecata, ſi per æquales partes fuerit cum ſocio diviſa, durat hypotheca in dimidia dimidiæ, ſocium tangentis.*

41 *Per factum debitoris dividentis, vel alias alienantis rem, non tollitur hypotheca.*

Creditor

42 *Creditor cui res communis fuit hypothecata, poteſt ſocium debitoris ad diviſionem provocare.*

43 *Et tunc ſi tota res fuit creditori adjudicata ſolvendi æſtimationem alterius partis; tota res manet pignori affecta, tam pro credito quàm pro pretio à ſe ſoluto.*

44 *Annei Roberti diſtinctio in hac materia diviſioni rei communis hypothecatæ traditur.*

45 *Præſcribi rem, vel uſurpari qui patitur, ipſam alienare videtur.*

46 *Præſcriptio rei hypothecatæ, quam paſſus eſt debitor, non præjudicat juri creditoris.*

47 *In præſcriptione hypothecæ ſeparata eſt quæſtio pignoris in intentione dominii.*

48 *Præſcriptio ſicut qualibet alia rei alienatio non infringit jus hypothecæ, quam comitatur quocumque vadat.*

L. 1. §. cum prædituns, ff. de pignoribus, l. juſto, §. non mutat, cum aliis ponderantur & exornantur. ibidem.

49 *In præſcribentem rem tranſit jus hypothecæ, cum præſcripta, & acquiſita intelligitur.*

50 *Res judicata obtenta per tertium ſuper re pignorata contra debitorem, non præjudicat creditori in hypotheca non citato nec ſcienti.*

51 *Limita quando debitor fuit contumax, aut quando adverſario colludit, ut creditori etiam ſcienti non præjudicet.*

52 *Item limita ut concluſio procedat quando pignus, vel hypotheca fuit tradita creditori.*

53 *Secus quando tradita non fuit quo caſu res judicata contra debitorem præjudicat creditori ſive ſcienti ſive ignoranti.*

54 *Sententia lata ſuper proprietate hypothecæ contra creditorem an præjudicet debitori ſcienti vel ignoranti remiſſivè.*

55 *Sententia contra emphyteutam ob commiſſum præjudicat ejus creditoribus etiam ignorantibus ſuper hypotheca in emphyteuſi habentibus.*

56 *Sententia inter debitorem, & unum creditorem ſuper ſuo credito, non præjudicat aliis creditoribus non citatis, quominus eam ſubnectere valeant.*

57 *Lite concurſus pendente omnes controverſiæ motæ contra debitorem tractandæ ſunt ſimul cum creditoribus.*

58 *Sententia lata ſuper prælatione inter unum creditorem & debitorem, aliis creditoribus non nocet.*

59 *Sententia lata pro uno creditore contra debitorem in alio diverſo judicio quoad executionem, & exactionem trahitur ad univerſale concurſus.*

60 *Qui alienando, vel aliquid agendo præjudicare alteri non poteſt, minus poteſt conſentiendo, vel patiendo.*

61 *Nec paciſcendo, aut tranſigendo.*

62 *Nec omittendo rem pro derelicto.*

63 *Per pactum initio acquiſitionis ut tertius in re acquiſita per debitorem præferatur, debitor præjudicare poteſt ſuis creditoribus.*

64 *Jure debitoris extincto vel annihilato ex natura rei, vel ex cauſa antecedente neceſſaria, & non voluntaria, extinguitur jus creditorum medio tempore quæſitum.*

65 *Hæres adeundo hæreditatem, non ſolvendo quando ſuis creditoribus præjudicet.*

L. 1. §. ex contrario ff. de ſeparationibus, interpretatur. ibid. & n. ſeqq.

66 *Debitor qui ſucceſſivè pluribus bona ſua obligavit, primi ſecundis præferuntur, etiamſi iſtis bona non ſufficiant.*

67 68 & 69. *D. l. 1. §. ex contrario procedit in creditoribus chirographariis, & merè perſonalibus, qui debitor adjiciendo novos creditores poteſt præjudicare.*

JUri quæſito creditoribus in bonis ſuis debitoris, 1
nulla arte debitor, nec modo aliquo detrahere, aut
præjudicium aliquod afferre poteſt, ex facto nempe
ſuo voluntario, & cauſam non habente neceſſariam,
& præambulam obligationi bonorum factæ creditori-
bus, & horum conſenſu non accedente; cùm in ſo-
lius debitoris poteſtate non ſit illorum jus ſubverte-
re, vel minuere, quomodolibet de ſuis bonis diſpo-
nendo voluerit, textus eſt *in l. debitorem nec venden-
tem, nec donantem, nec legatum, vel fideicommiſ-
ſum relinquentem poſſe conditionem facere deteriorem
creditorum, certiſſimum eſt. Unde, ſi tibi obligatam
rem probare poſſe confidis, pignora perſequi debes*, 15.
*C. de pignoribus & hypothec. l. debitor pactionibus cre-
ditorum petitio nec tolli, nec mutari poteſt*, 25. *Cod.
de pactis, l. ſi debitor, l. diſtractis, Auth. hoc ita,
Cod. de pignor. l. ſi prior, §. fin. D. qui potiores, l.
ſicut, §. non videtur, D. quibus mod. pign. vel hypo-
thec. ſolv.* plures allegat Guzman *de evictīon. quæſt.*
34. *num.* 45. & 49. latè Fontanella *de pact. nuptial.
clauſ.* 5. *gloſſ.* 8. *part.* 7. *num.* 29. & *à num* 57. *tom.*
2. Felicianus de Solis *tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 14.
Giurba *deciſ.* 24. *n.* 4. & *deciſ.* 61. *num.* 21. & *deciſ.*
104. *num.* 5. Antonius Bellonus *conſ.* 36. *num.* 6. Va-
lenzuela Velaſquez *conſ.* 56. *num.* 49. *tom.* 1. Nos ſu-
prà 1. *part. cap.* 10. *num.* 41. *verſ. quia cum in hoc ju-
dicio tractetur*, &c. ac etiam 1. *part. cap.* 12. *ex num.*
17. *cum ſeqq. verſ. ſed adhuc illis, atque aliis* &c.

Quo fit, ut mulier ære alieno gravata licèt bona ſua 2
poſtea in dotem viro ſuo dederit, nihilominus, nihil
ex hoc detrahat juri creditorum, qui eodem modo con-
tra virum, & uxorem poſſunt ſua conſequi credita, &
inſtrumenta exequi, ne in mulieris manu ſit, & pote-
ſtate, nubendo creditores illudere, Gutierrez, *lib.* 2.
pract. quæſt. 26. *n.* 9. Franchis *deciſ.* 36. & *deciſ.* 396.
Amatus *deciſ.* 5. *n.* 5. Pinellus *in l.* 1. *part.* 2. *n.* 72. *C.
de bon. mater.* Anna. *allegat.* 33. *n.* 12. Coſta *ſubſidiar.
remed.* 44. *n.* 1. Papon. *lib.* 12. *tit.* 5. *Arreſt.* 44. Chaſ-
ſan. *ad conſuet.* Burg. *rub* 4. §. 1. Paleot. *de dote, cap.*
1. *n.* 4. Bacca. *de inop. deb. cap.* 15. *n.* 23. Borrell. *conſ.*
54. Rebell. *de obligat. juſt. part.* 2. *lib.* 5. *quæſt.* 8. *à
n.* 9. Gallus *conſ.* 29. *n.* 8. 27. & 28. Peregrin. *de jur.
fiſci, lib.* 5. *tit.* 1. *n.* 118. Guido Papa *deciſ.* 447. & *ſin-
gul. n.* 429. Capic. *deciſ.* 128. *n.* 4. & *ibi* Moſcatel. *n.* 1.
Cartar. *deciſ.* 34. *n.* 8. & 9. & alii relati à Giurba *deciſ.*
89. *n.* 2. & *ad conſuet. Meſſanenſ. cap.* 9. *gloſſ.* 7. *n.* 6. 3
fol. 599. quia in promiſſione bonorum plus eſſe non in-
telligitur, quàm quod ſupereſt, deducto ære alieno, *l.
mulier bona ff. de jure dot. l. ſubſignatum. §. bona, ff. de ver-
bor. ſignif. l. cum emancipatis, §. 1. ff. de collatio. bonor.*

Quod non ſolùm procedit in ipſo jure pignoris prin- 4
cipalis ex hactenus dictis & ulterius comprobandis, ve-
rùm nec in jure prælationis competente creditori,
de quo in ejus præjudicium diſponere debitor non
poteſt, nec ſubvertere præferendo ei alterum,
juxta celebrem text. *in l.* 2. *ff. quæ in fraud. creditor.
idem erit probandum* (inquit Conſultus) *etſi pignora* 5
*liberet, vel quem alium in fraudem creditorum prepo-
nat.* Nam jus prælationis eſt privativum creditorum,
non communicabile debitori, de quo nec opponere po-
teſt creditori inferiori ſuum creditum exigere volenti
ante potiores, ut latè probavimus 1. *part. cap.* 3. *ex
num.* 52. *cum ſeqq.* & 1. *p. cap.* 16. *ex* 22. *cum ſeqq.*

Hinc licèt debitor vendens, vel donans bona ſua 6
ut donatarius vel emptor ſolvat debitoris creditoribus,
horum jus propterea non immutatur, nec aliquo detra-
hitur, ſed eodem modo debitorem, ut antea tenent
obligatum, & in eum dirigunt actiones, nec in debi-
toris poteſtate eſt, aut voluntate ab obligatione reſili-
re, nec ſuos creditores remittere ad donatarium, vel
emptorem, etiam hæreditatis, quem ipſe debitor ha-
bet obligatum, ad ſolvendum, quia nihilominus ipſe
ab eis conveniri debet, de jure communi, multa in his
terminis

Digitized by Google

terminis jura cumulavimus, ſuprà 2. *part. cap.* 26. *ex n.*
7 1. *cum multis ſeqq.* Sed an creditores virtute pacti hujuſmodi jus aliquod acquirant contra emptorem, aut donatarium hac conditione in favorem creditorum abſentium, ita ut cum directò convenire valeant, abſque ceſſione, affirmativè reſolvimus *in eodem c.* 26. *ex n.* 54. *uſque ad finem, verſ. ſed quid denique reſpondebis, &c.* Ex noviori diſpoſitione, *l.* 2. *tit.* 16. *lib.* 5. *recopilat.* Ex ex plurimorum Doctorum auctoritate, quos ibidem accuratè congeſſimus.

8 Hinc provenit ſingularis doctrina Socini *in conſil.* 126. *in cauſa ſecundi decreti, vol.* 4. Dicentis, quod ſi procurator non habet idoneum mandatum obligavit rem domini uni creditori, & poſtea Dominus ipſe eandem obligavit alteri, ac demum Dominus ratificavit obligationem factam per procuratorem, quo ratificatio valebit in præjudicium ipſius domini, non verò quoad præjudicium alterius creditoris, cui dominus antè ratificatione obligaverat, nec ratificatio retrotrahitur in præjudicium tertii, cui medio tempore fuit jus irrevocabile quæſitum, ſequitur, & aliud ſimile adducit Neguſant. *pignorib.* 4. *part. princip. ex num.* 40. Videndus *ex num.* 35. *verſ. ſed inſurgit in prædictis.*

Hinc licèt debitor, plures habens creditores teſtan-
9 do, & dividendo hæreditatem ſuam inter ſuos hæredes per diverſas provincias, non propterea præjudicium faciet creditoribus ſuis, quominus hæredem unius provinciæ, creditores alterius poſſint convenire, non obſtante diviſione hæreditatis facta per debitorem, cùm jus creditorum omne debitoris patrimonium reſpiciat per plura jura & Doctores, ſuprà 2. *part. cap.* 12. *per totum*, ubi alias plurimas reperies doctrinas valdè conducibiles regulæ hujus cap.

10 Ex hoc etiam principio oritur quod hæres ſemel additam hæreditatem ſibi delatam repudiare non poteſt in præjudicium ſuorum creditorum, quibus ex aditione fuit jus perfectum quæſitum, vel etiam quando antea aditionem illam renunciavit in favorem alterius, vel
11 alteri donavit, cùm eo ipſo actu renuntiationis involvatur aditio præcedens, & ex eo per neceſſarium antecedens eo ipſo aditio inducitur occultè, & juris miniſterio, prout copioſè videre eſt, ſuprà 1. *part. cap.* 14. *per totum*, nec non etiam *per totum cap.* 16. Imò & per diſcurſum totius quàm plurimas reperies doctrinas originem trahentes, ex illa regula ad principium hujus cap. appoſita.

12 Ex ea etiam prodiit alia & notiſſima, quòd debitor, qui de ſuis bonis majoratum inſtituit, nullo modo ſuis præjudicat creditoribus, nec eorum juri in aliquo detrahit, aut minuere poteſt; imo potiùs prohibitione alienandi non obſtante, pro eorum ſatisfactione, atque æris alieni ſolutione vinculum ipſum diſſolvitur & bona ipſa ſic vinculata uſque ad creditorum quantitatem libera, & diſſolubilia remanent, libereque, & abſque aliquo inpedimento diſtrahuntur, & alienantur. Textus *in l. filius familias. §. Divi, D. de legat.* 1. *& l. peto. §. prædium; D. de leg.* 2. *& l. pater filium, D. de legat.* 3. *& l. alienationes, D. familiæ erciſcundæ.* Et ex receptiſſima omnium ſententia, quam inter alios probavit Bart. *in d. l. pater filium, & ibi* Alberic. rurſus Bart. *in l. Marcellus, §. res quæ in prima oppoſitione & ibi* Romanus *n.* 11. *in fine.* Jaſon. *verſ. intellige.* Et Socinus Senior *n.* 10. *D. ad Trebell.* Cumanus *in d. l. peto, §. prædium, D. de legat.* 2. Paulus de Caſtro *in l. ultima, §. ſed quia n.* 4. *C. commun. de legat.* Jaſon. *in l. commodis, n.* 4. *D. de re judic. & in Authentica res quæ limitationem* 6. *C. commun. de legat.* Peralta *in l.* 3. *§. qui fideicommiſſum, n.* 118. *D. de hæred. inſtituend.* Padilla *in l. unum ex familia, §. ſi de falcidia, n.* 7. *D. de legat.* 2. Socinus Jun. *conſil.* 28. *n.* 3. *lib.* 2. Natta *conſil.* 110. *n.* 13. *& conſil.* 145. *n.* 22. Nevizan. *conſil.* 62. *n.* 89. Cephalus *conſil.* 344. *n.* 7. *& conſil.* 393. *n.* 14. *& conſil.* 976. Pancirollus *conſil.* 60. *n.* 5. Hieronymus Gabriel. *conſil.* 118. *n.* 6. *lib.* 1. Surdus *conſil.* 7. *n.* 23. *lib.* 1. Hondedeus *conſil.* 58. *n.* 25. *lib.* 1. Menochius *conſil.* 245. *n.* 21. *& lib.* 4. *præſumptione* 192. *in fine.* Molina *de Hiſpan. primog. lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 4. Mantica *de conjectur. ultim. volunt. lib.* 9. *tit.* 8. *n.* 11. Gail. *lib.* 2. *practic. obſervat.* 137. *n.* 7. Graffius *in §. fideicommiſſum, quæſt.* 58. *n.* 1. Petra *de fideicom. miſſ. quæſt.* 8. *n.* 315. *& quæſt.* 15. *n.* 2. *& ſequentib.* Peregrinus *de fideicommiſſ. art.* 40. *n.* 18. *& n.* 22. Intrigolius *de ſubſtitutionibus cent.* 3. *quæſt.* 73. *num.* 417. Surdus *deciſ.* 62. *n.* 21. *& ſequenti.* Abundè Fuſarius *de ſubſtitutionib. quæſt.* 141. *per totam.*

Nec confitendo debitor, aut recognoſcendo ſchedu- 13
lam privatam poteſt aliis ſuis creditoribus præjudicare; nam licèt confeſſio debiti ſit debiti probatio, intelligitur contra confitentem, qui ſibi ex ſua confeſſione, aut recognitione poteſt præjudicium afferre, *cap.* 1. *&* 2. *de confeſſis, cap. per inquiſitionem, de elect.* Et ex ea debitor obligatur efficaciter, *l. un. C. de confeſſis, l. cum te, C. de tranſactionibus.*

Non tamen in præjudicium creditorum, ſicuti nec 14
alterius tertii, quia ſimulata, ficta, & fraudulenta præſumitur, fraudandi & eludendi jura creditorum, cauſa emanata, & idcirco in eorum præjudicio in cujus favorem debitor debitum faſſus fuit, inter cæteros creditores adſcribi non debet, *l. duobus, §.* 1. *D. de jurejur. & ibi* Jaſon, Afflictis *deciſ.* 245. *n.* 11. Tiraquell. *lib.* 2. *retract. §.* 4. *gloſſ.* 6. *n.* 9. *in fine.* Natta *conſil.* 438. *num.* 9. Roland. à Valle *conſil.* 58. *n.* 14. *vol.* 2. Cephal. *conſ.* 101. *n.* 18. *&* 28. Cavallus *conſil.* 141. *n.* 2. Surdus *conſil.* 326. *n.* 13. Giurba *deciſ.* 88. *n.* 3. Maſcard. *de probation. concluſ.* 372. *per totam.* Noguerol. *allegat.* 7. *ex n.* 24. *& allegat.* 36. *ex n.* 36. *&* 37. Ludoviſ. Sanctius *de induciis debitorum, quæſt.* 21. *ex n.* 7. *& ſeqq.*

Et loquendo in recognitione ſchedulæ privatæ facta 15
per debitorem, ut non præjudicet aliis creditoribus legitimè aliis probantibus ſua credita. Probant Diaz de Mena *lib.* 1. *practicar. q.* 6. *§.* 2. *n.* 24. *ad finem.* Bartol. *in l. repetit. de fide inſtrument.* Felinus *in cap.* 2. *eodem tit. n.* 12. Maſcard. *d. concluſ.* 372. *per totam.* Probans recognitionem debitoris, vel cognitionem ſche- 16
dulæ nihil probare contra alios creditores, cùm poſſet facile diem anteponere, & eos fraudare, & idem probat Tuſchus *lit. R. concluſ.* 50. *n.* 19. *&* 20. Rota per Buratum *deciſ.* 9. *num.* 1. Gutierrez *practicar. lib.* 1. *quæſt.* 125. *n.* 23. Azevedius *in l.* 5. *tit.* 21. *lib.* 4. *recopilat. num.* 22. *&* 29. Surdus *conſil.* 547. *ex num.* 7. Decianus *reſponſ.* 81. *n.* 37. *vol.* 4. Gaito *de creditoribus cap.* 2. *tit.* 3. *n.* 512. Noguerol. *allegat.* 36. *&* 37.

Ex quo Doctores communiter tenent, quod credi- 17
ta, quæ ſolummodo conſtant per debitorum confeſſiones, ſimulata, & fraudulenta præſumuntur, veriſque creditis de quorum cauſa, & veritate conſtat, præjudicare non poſſunt in concurſu creditorum, Gloſſ. Bald. in Angel. *in l. diverſis, C. qui potior in pignor. habeantur.* Ripa *in l. privileg. n.* 23. *D. de privileg. credit.* Latiſſimè Sfortia Odus *conſil.* 100. *à n.* 1. *& ſeqq.* Pereyra *deciſ.* 107. *n.* 2. Barboſ. *in l.* 1. *part.* 1. *n.* 31. *D. ſolut. matrim.* Gamma *deciſ.* 226. *n.* 1. *& deciſ.* 736. *n.* 1. Sanctius *de judiciis debitor. quæſtion.* 11. *n.* 13. Et probant cæteri omnes doctores hactenus allegati.

Quæ quidem reſolutio, multò magis locum habet, poſtquam concurſus judicium formatum eſt, & debi- 18
tor ceſſit bonis, nam tunc tanquam fallitus, & decoctus, atque ideo ſuorum bonorum adminiſtratione privatus, nec confiteri debita poteſt, nec privatas ſcripturas recognoſcere in præjudicium, & detrimentum aliorum creditorum, quorum juri detrahere in ſua voluntate, & facultate non eſt, ſed potius ad eos fraudandos ſimulata, & ficta præſumitur confeſſio, ac recognitio, ut in terminis probant Bald. *conſil.* 432. *lib.* 2. Stracha *de deceptionibus, part. ult. n.* 17. Bald. *conſil.* 249. *n.* 1. *lib.* 1. Aliàs *conſil.* 400. *lib.* 5. Gratian. *diſceptat. forenſ.* *cap.*

Digitized by Google

cap. 391. *n.* 12. *cum ſeqq.* Curia Philippica 1. *part. lib.* 2. §. 24. *n.* 6. Rebuffus *de litteris dilator. annal. artic.* 1. *gloſſ.* 1. *n.* 67. *verſ.* 5. Sanctius *de induciis, d. quæſt.* 11. *num* 8. & 9. Et Stracha *ubi proximè* reddit rationem 2. *part. ultim. part. num.* 31. In hæc. *Scien-*
19 *dum eſt igitur, frequenter evenire, ut ſequuta alicujus decoctione, vel conſanguinei, vel amici decoctoris in fraudem verorum creditorum ſe creditores fingant, cum non ſint, vel ſi fortè creditores aliquando extiterint, & creditum conſequuti fuerunt, adhuc ſe in numero creditorum adjiciant, quod idem docet* 6. *part. n.* 10. Et apertius hoc idem docet Angel. *conſil.* 213. *n.* Guillelmus de Cuneo *in leg. & ſuum hæredem, §. hodie, D. pactis.* Gratian. *diſceptation. forenſ. cap.* 222. *n.* 21. Ibi: *Ubi tales poſſint aliis præjudicare, debent eſſe creditores, qui habeant efficaciter obligatos ſuos debitores, vel ita ut nulla obſtet eis exceptio, quæ principalem perimat, aut elidat; cum etiam debeat eſſe creditum verum non imaginarium, aut ſimulatum, &c.*

20 Et idcirco talis confeſſio fidem non facit in præjudicium creditorum. Eſcobar. *lib.* 2. *variar. cap.* 11. *num.* 4. Gutierrez *lib.* 1. *practicar. quæſt.* 125. *num.* 3. Flores de Mena *lib.* 1. *dict. quæſt.* 6. §. 2. *num.* 24. Qui loquuntur in fallito, & decocto. Scaccia etiam de commerciis, §. 2. *gloſſ.* 5. *n.* 329. & 331. & *n.* 445. Gaito *de credito, cap.* 2. *tit.* 7. *n.* 2409. & *num.* 2421. Eleganter Burſatus *conſil.* 119. *n.* 27. & 28. Ubi latè fundat inſtrumentum à fallito confectum creditoribus non præjudicare, ſequitur Noguerol. *allegatione* 7. *num.* 24.

21 Hinc pater, qui confitetur ſe recepiſſe à filio pretium rei venditæ, vel alteri ſe debere, non præjudicat cæteris filiis; quod ſi confeſſio emanaverit in teſtamento, valebit in vim legati, ita tamen ut ſi fiat confeſſio in favorem extranei ſuſtinebitur legatum intra quintum bonorum, ſi in favorem unius filii, valebit reſpectu tertii, Parlador. *lib.* 2. *rerum quotidianarum, cap.* 14. *per totum.* Gutierrez *de juramento* 1. *part. cap.* 4. *ex num.* 21. *cum ſeqq. & practic. lib.* 3. *quæſt.* 97. *num.* 5. Caſtillo *controverſ. tom.* 5. *cap.* 111. *ex n.* 12. *cum ſeqq.* Niſi is in cujus favorem confeſſio emanaverit, eandem adminiculis, & conjecturis adjuvet, vel aliter debitum confeſſatum probet.

Hinc confeſſio extrajudicialis ad exonerationem conſcientiæ, licèt probet in favorem abſentis & in præjudicium confitentis, non tamen probat in præjudicium tertii. Maſcard. *de probation. concluſ.* 347. *ex num.* 99. *cum ſeqq. concluſ.* 359. *n.* 15. 30. & 31. *cum ſeqq.* Abundè Gaito *de credito. c.* 2. *tit.* 3. *ex n.* 270. *cum ſeqq.* Et vide etiam Caſtillo *controverſ. tom.* 4. *dict. cap.* 111. *ex n.* 12. & *à princip.*

Hinc dotes confeſſatæ à marito non probant in præjudicium creditorum ipſius; nec uxores ex ea fundant ſuam intentionem ad receptionem dotis, niſi etiam verificetur per aliud inſtrumentum, aut aliàs legitimè præcedens dotis promiſſio; quia aliàs facilis pateret via viris ſuos fraudandi creditores; de quo latiſſimè videbis Fontanellam *de pact. nuptial. clauſ.* 14. *gloſſ. unic. part.* 1. *num.* 31. Noguerol. *allegatione* 40. *n.* 8. & *ſeqq. & allegat.* 20. *ex n.* 61. & *ſeqq.* Sanctius ubi proximè *n.* 15. & *ſeq.* Latiſſimè proſequitur Hermoſill. *ad*
22 *l.* 9. *tit.* 5. *part.* 5. *gloſſ.* 5. *ex num.* 38. *cum ſeqq. tom.* 1. *ex fol.* 89. & *ſequenti*, ubi etiam latè agit de perſonis ſuſpectis, inter quas confeſſio de recepto emanata licet probet non oppoſita intra biennium exceptione rei, aut pecuniæ non receptæ; nihil tamen tertio, aut creditoribus præjudicat, qui per diverſos caſus accuratè diſcurrit.

23 Et *n.* 40. rectè probat, quod confeſſio cedentis licet ipſi præjudicet, non tamen præjudicat ceſſionario ex Bart. *in l. per diverſas, n.* 12. *C. mandati* & poſt plures antiquiores, Corticus *conſil.* 139. *n.* 4. *lib.* 3. Herculanus de probanda negativa, *n.* 198. Gom. *tom.* 1. *variar. cap.* 12. *n.* 81. Afflictis *deciſ.* 163. *in fine* Tiraquel. *de retract. lignag.* §. 2. *gloſſ.* 2. *n.* 14. Maſcardus *de probation. concl.* 379. *per totam*, & *n.* 4. Probat etiam Surdus *deciſ.* 256. *n.* 8. Rolandus *conſil* 85. *num.* 9. *lib.* 2. Noguerol. *allegat.* 22. *num.* 13. Plurimos alios laudat Vela *diſſertat.* 11. *n.* 59. Sed diſtin- 24
gue inter ceſſionem factam ad omnimodum commodum cedentis; qui exercitium actionis dumtaxat tranſtulit in ceſſionarium agentem nomine cedentis, ut tunc ſemper ceſſionario noceat qui contra cedentem habet regreſſum, ſecus quando ceſſio facta fuit ad commodum ceſſionarii, qui adverſus eum regreſſum non habet, ut tunc confeſſio ceſſionario non noceat. Latiſſimè examinat per diſputationem, reſolutionem, & limitationes Gail. *de credit. c.* 2. *tit.* 3. *ex n.* 420. *cum infinitis ſeqq. & de diſtinctione ex n.* 435. *cum ſeqq.*

Quæ omnia limitantur, quando confeſſio emanata 25
inter prohibitos aliis adminiculis adjuvatur. Noguerol. *allegat.* 32. *ex num.* 23. *cum ſeqq.* & vide Hermoſill. *loco citat.* abunde Caſtillo *tom.* 5. *controverſiar. cap.* 111. *ex num.* 10. *cum multis ſeqq.* ubi plenè de tota materia quando confeſſio de recepto probet, vel non inter perſonas prohibitas, vel in præjudicium creditorum, vel tertii.

Et idcirco tertius adverſus confeſſionem de recepto 26
poteſt perpetuò opponere, nec adſtringitur ad biennium Fulgoſ. *conſil.* 133. & *conſil.* 205. Maſcard. *de probat. concluſ.* 310. *num.* 3. & *concluſ.* 361. *num.* 31. & 47. Tiraquell. *de retract. conſanguin.* §. 1. *gloſſ.* 18. *num.* 81. & *ſeqq.* Gom. 1. *tom. variar. cap.* 12. *num.* 81. Verſiculo *item infertur, quod ſi pater, & in l.* 50. *Taur. num.* 52. Avendañus *in cap. præter cap.* 29. *nu.* 12. *lib.* 2. ex quibus Azevedius *in l.* 1. *num.* 90. *tit.* 21. *lib.* 4. *recopilat.* tradit, quod hæc exceptio in perpetuum per tertium allegari poteſt. Carrocius *de depoſit.* 1. *p. rubr. de depoſit. probat. n.* 5. ubi confeſſionem de recepto non præjudicare tertio ait Felicianus *de cenſibus* 2. *tom. lib.* 3. *cap. ult. n.* 5. *verſic. quam reſo-* 27
lutionem. Ubi tradit creditorem, ſi adversùs tertium pignoris poſſeſſorem agat, ex confeſſione de recepto mutuo, opponente tertio exceptionem non numeratæ pecuniæ, teneri veram numerationem probare, quem ſequitur Barboſ. *in remiſſion. ad ordinatio. Luſitan. in princip. num* 9. Avendañus *de cenſibus cap.* 45. *num.* 12. abundè agit, & comprobat ex variis juris fundamentis Hermoſilla *ad l.* 9. *tit.* 1. *part.* 5. *gloſſ.* 5. *ex n.* 37. *tom.* 2. *fol.* 87. Vide tamen declarationes *ex n.* 44. *cum ſeqq.*

Quò pertinet text. *in l. ſcripturas* 8. *Cod. qui potior.* 28
in pignore hab. & leg. 31. *tit.* 13. *part.* 5. ex quibus firma deſumitur concluſio, quod habens confeſſionem debiti per privatam ſcripturam, non præfertur poſterioribus creditoribus, niſi apocha ipſa ſit trino teſte munita, teſtantibus de tempore, & loco, ac ſubſtantia ipſius. Tunc enim non ſolum legitimam probationem 29
facit, verum etiam præferendus venit aliis creditoribus nitentibus publico inſtrumento quoad pignus, & hypothecam contentam in dicto Chirographo, de cujus materia latè agunt Anton. Gabriel. *commun. opin. tit. de probation. concluſ.* 9. 10. & 11. Gregor. Lopez *in d. l.* 31. maximè *ex gloſſ.* 1. *uſque ad gloſſ.* 4. Covarr. *practicar. quæſt.* 22. *ex n.* 5. Cæſar Bartius *deciſ. Bono-* 30
nienſ. 21. *n.* 11. Morla *in emporio jur. lib.* 1. *tit. de fide inſtrum. quæſt.* 3. Bertazol. *conſil. crimin.* 295. maximè *ex n.* 9. Petrus Cavallus *conſil.* 121. *ex n.* Trentacinq. *variar. reſolut. lib.* 2. *tit. de fide inſtrum. reſolut.* 12. *per totam. num.* 20. Magonius *deciſ. Florent.* 122. *n.* 9. Franciſc. *deciſ.* 96. *num.* 6. & *ſeqq.* Bellon. *deciſ.* 13. *ex num.* 13. Rolandus *conſil.* 84. *ex num.* 2. *volum.* 3. Thomas Triviſan *lib.* 1. *deciſ.* 4. *num.* 9. latiſſimè Scaccia *de judic. cauſar. civil. cap.* 11. *ex num.* 990. Martha *vot.* 53. *per totum.* Tobias Nonius *conſ.* 70. *ex n.* 2. Molina *de juſt. & jur. diſput.* 534. *n.* 21.

Digitized by Google

Matienzus *in l. 7. gloſſ. 5. n. 12. tit. 16. lib. 5. recopil.* Rodriguez *de concurſ. creditor. 2. p. art. 1. ex nu. 12. cum ſeqq.* Gratianus *diſceptat.* 537. *per totam*, plures allegat Vela *diſſertat.* 21. *ex num.* 17. latè etiam Hermoſilla *ad l. 9. tit. 5. p. 5. gloſſ. 5. ex num. 55. cum ſeq. tom. 1. fol.* 99. D. Larea, *deciſ.* 49. Sanctius, *de induciis debitor. c. 11. ex num.* 18.

31 Et eſt annotanda limitatio Velæ, ubi proximè *n.* 21. dicentis chirographum munitum ſolemnitatibus *d. l. ſcripturas*, reſpectu hypothecæ & pignoris publico inſtrumento æquiparari, adeò ut ſi illud ſit anterioris datæ inſtrumento veniat præferendum.

32 Ac per totam diſſertationem nervosè defendit chirographum, in quo adeſt obligatio bonorum, recognitum per debitorem in judicio anteaquam bona ſua aliis creditoribus hypothecaret per publicum inſtrumentum præferendum eſſe in hypotheca aliis credito-
33 ribus hypothecariis poſterioribus ex inſtrumento refert Pereira *de univerſa inſtrument. edit. tit. 1. reſolut. 3. §. 5. num. 63. & 64.* qui meritò firmarunt præſertim Vela *d. diſſert. 21. maximè ex num. 23. & ex num. 56. cum ſeq.* quod illa regula, confeſſionem, & recognitionem debitoris factam in judicio non præjudicare creditoribus, intelligatur de creditoribus jus habentibus tempore recognitionis, & confeſſionis judicialis, non verò de iis qui poſtmodum, & poſt emanatam recognitionem, ac confeſſionem jus & hypothecam in bonis debitoris conſequuti fuere; plurimos etiam refert Gratianus *tom. 2. diſceptat. 287. ex n. 9. uſque ad num.* 14. ubi
34 etiam de ſententia lata contra anteceſſorem, ut non præjudicet ſucceſſori, tunc temporis jus habenti, atque etiam de ceſſionario, & de aliis ſimilibus.

35 Quorum opinio fulcitur ex authoritate hujus Cancellariæ Pintianæ in cauſa dotis confeſſariæ per maritum in judicio, antequam alii creditores hypothecarii contraxiſſent cum marito, quibus uxorem præferendam determinavit, & poſtea bis idem judicavit Senatus noſter.

36 Nec dividendo rem cum alio ſocio communem pignori per debitorem antea datam creditori, huic præjudicat. Finge, ſi debitor habens rem communem cum alio ſocio pro indiviſo, rectè poteſt partem ſuam indiviſam dare pignori, ad text. *in l. un. C. ſi communis res pign. data ſit*, & poſt Negusant. Felicius *de ſocietate, cap. 28. num. 10.* Gaito *de credit. cap. 4. quæſt. 7. n.* 377. non
37 per ſubſequentem diviſionem inter debitorem, & ſocium jus creditoris id aliquo immutari poteſt, *d. l. un. Cod. ſi communis res pignori detur. l. 2. Cod. commun. divid. l. 7. §. ult. D. quibus mod. pign. vel hypothec. ſol. l. 3. §. fin. D. qui potior. in pignor. habean.* Nam ſi ſocio de-
38 bitoris, tota res in diviſione adjudicata fuerit, adhuc creditoris hypotheca manet. *l. 6. ſi fundus. D. commun. divid.* Eodem modo ac ſi tota debitori adjudicata fuerit, Balduinus *de pignor. c. 12. quæ res pignor. obligar. poſſ. col. 4. verſic. ſi res nec planè aliena, fol. mihi* 233. cujus rationem reddit poſt alios Pereira *de emptor. & vendit. cap. 9. num.* 14. *propè finem*, ibi. *Quam-*
39 *obrem in caſu propoſitæ quæſtionis defendi poteſt hypotheca rei communis pro diviſo poſſeſſa non extingui per adjudicationem, in diviſione poſtea ſubſequentem, quoniam per hypothecam jus reale adipiſcimur, quod rem ipſam afficit, ac ſequitur, in quemcumque tranſeuntem, nec diviſione, aut alienatione ſubſequuta extinguitur, ut in l. ſi quis putans §. ſi fundus, D. communi dividund. l. ſi. in fin. D. qui potiores l. ſi conſenſit in fin.* & ibi Bart. *D. quibus modis pign. vel hypothec. ſolv.* Bald. & Salicet. *in l. unic. C. ſi communis res pignori data ſit*, &c. & vide eundem ex *num.* 13.

40 Quod & idem erit, quando inter debitorem, & ſocium per partes diviſa, & cuilibet pars ad judicata, puta pro dimidia, quia adhuc ſuper parte dimidiam tangente ſocio durabit creditoris hypotheca pro dimidia dimidiæ partis, & ſic pro quarta reſpectivè ad totam rem, & pro alia quarta tenebitur debitor, cui ſimiliter dimidia pars rei tetigit in diviſione. Eo quod in qualibet dimidia eſt dimidia obligata pro indiviſo, quæ obligatio omnes rei partes complectitur, etiam minimam, & ideo ad quemcumque ipſa res, vel rei pars tranſierit, ſemper dimidia totius, vel partis tranſlatæ remanet hypothecæ affecta, quia per fac- 41
tam debitoris dividentis, & alienantis non tollitur jus creditoris habentis in qualibet rei parte quæſitum ex hypotheca præcedente rei indiviſæ, *ad text. in l. ſi conſenſerit. §. fin. ff. quibus modis pign. ſolvit.* & per Negusant. Joan. de Amicis *conſ. 20. n. 15.* Bart. Granut. & alios tenet Felinus *de ſocietate cap. 28. n. 31.* Cæſar Manent. *dec. 20. n. 39.* latè Gaito *de credit. c. 4. quæſt. 7. ex n. 377. & ſeqq.*

At ſi ſocius ad rei communis cum debitore diviſio- 42
nem, non debitorem, ſed creditorem ipſum provocet (ſicut de jure fieri poteſt) & res tota adjudicetur creditori ſolventi æſtimationem alterius partis, tunc res tota erit in eadem cauſa, hoc eſt, tota res adjudicata erit 43
obligata creditori, ita ut debitor totam luere teneatur, ut eam conſequatur, nempe ſoluto debito, pro quo pars indiviſa fuit hypothecata, & ſimul reddito partis pretio, quod creditor dedit in diviſionis adjudicatione. *l. 7. §. ſi debitor, D. communi divid.* Balduinus *ubi proximè, verſ. quod ſi ſocius meus, &c. loco citato, ſupra n.* 38.

Quæ omnia Annæus Robertus *rerum judicatarum* 44
lib. 3. c. 19. per totum fol. mihi 707. intelligit in diviſione inter ſocios rei communis, ut per diviſionem ſubſequutam non præjudicet creditoribus ſocii rem indiviſam, & communem hypothecantis, ſecus autem in re communi inter cohæredes, ut ſi unus ex pluribus hæredibus ante diviſionem jus ſuum hæreditarium ſuo creditori hypothecaverit ſubſequuta poſtea diviſione inter cohæredes legitimè & abſque colluſione facta præjudicet creditori. Differentiæ inter utrumq; caſum plures rationes reddit ipſe Robertus, apud eum videbis an concludentes ſint, & admittendæ, cùm habeamus jura expreſſa in contrarium, nec non communem tantorum Doctorum, à qua recedere foret temerarium.

Idem dicimus in uſucapione & præſcriptione, quo- 45
niam qui patitur rem uſucapi, vel præſcribi, videtur alienare & alienationi conſentire; *alienationis, ff. de verb. ſignif.* nec qui alienare prohibetur, poteſt pati rem uſucapi in præjudicium tertii. De iis latiſſimè plura cumulans ait Tiraquell. *de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 9. ex n. 249. cum multis ſeqq.* videndus etiam Petra de *fideicommiſſ. quæſt. 11. ex n. 596. & ſeqq.*

Et ideò præſcriptio rei hypothecatæ, quam paſſus 46
fuit debitor, non præjudicat creditori in ſua hypotheca. *l. 3. certa ff. quæ in fraudem creditor.* ibi: *Verùm etiam ſi fortè data opera ad judicium non affuerit, vel litem mori patiatur, vel à debitore non petit, ut tempore liberetur, aut uſumfructum, vel ſervitutem amittit, & omnino qui aliquid fecit, ut deſinat habere, quod habet ad hoc editum pertinet.* & *lib. 4. Cod. tit.* ibi *in fraudem facere videtur, qui non facit, quod debet fa-* 47
cere, intelligendum id eſt, ſi non utatur ſervitutibus. Quæ jura conveniunt concurſui creditorum pendenti, quo formato alienatio prohibita eſt debitori, & per conſequens præſcriptio, prout latè probatum fuit *in 1. tom. c.* 40. ubi ad longum diſceptatur: at concurſu extante præſcriptio non tangit hypothecam, quoniam in uſucapione parata eſſe dicitur quæſtio pignoris ab intentione dominii, & ideo dominium rei hypothecatæ poteſt uſucapi, tamen ſalvo jure pignoris, quod inſuper durare poteſt penes creditorem ad perſequendam rem ipſam quocumque vadat; ſicut contingit in 48
qualibet alienatione facta per debitorem, poſt contractam hypothecam, abſque conſenſu creditoris, qui jus ſuum inſuper conſervat in ipſa re exiſtente penès tertium; ideoque ſi uſucapio adimit dominium à debi-

Digitized by Google

debitore, creditori non detrahit propterea jus hypothecæ, ut probant text. *in l. 1. ſ. cum prædium*, ibi *pignoris etenim cauſam nec uſucapione perimi placuit; quoniam quæſtio pignoris ab intentione domini ſeparatur. D. de pignoribus, l. juſto, ſ. non mutat, D. de uſucapionib. l. miſſo, D. pro emptore, l. 2. D. pro herede, l. uſucapio. C. de pignorib. Balduinus, de pignor. cap. 12. tit. quod res pignori obligari poſſ. poſt princip.* vide elegantes doctrinas *in hac 3. part. cap. 1. num. 161. cum ſeqq. verſ. nec lex*

49 *2. C. de luitione pignoris*, &c. Et quod per uſucapionem, vel præſcriptionem rei hypothecatæ non præſcribatur hypotheca, ſed adhuc duret, & tranſit res in præſcribentem cum jure hypothecæ, ac ſua cauſa, præ cæteris explicat, & latè comprobat Sarmiento *ſelectarum, lib. 1. cap. 9. per tot. & lib. 3 cap. 1 ex n. 3.*

50 Et idem dicimus de ſententia, & re judicata obtenta per tertium contra debitorem, qua condemnatur ad rei hypothecatæ reſtitutionem alteri ſe dominum aſſerenti, & probanti, & hæc ſententia, & res adjudicata non præjudicat creditori ignoranti litem agitari inter debitorem, & tertium in re dominium prætendentem, & vindicantem, ſecus ſcienti, aut aliàs citato. text. *in l. ſæpè. ff. de re judicata*, ſecundum lecturam Piſanam. text. etiam *in l. ſi ſuperatus D. de pignor. l. ſi mater ſ fin. D. de exce. r. res judic. l. 3. ſ certa. ibi, verum etiam ſi fortè data opera, ad judicium non affuerit, vel litem mori patiatur, ff. quæ in fraudem creditorum.* Bart. gloſſ. & Doctores notant *in dictis juribus* Alexand. poſt alios *in dict. l. ſæpè. col. 21. verſic. circa ſecundum caſum.* Bart. *in l. ab executione, D. de appellation. b.* Balduinus *de pignorib. cap. 12. tit. quæ res pignori obligari poſſunt* Covarr. *practic. cap. 13. ex num. 7.* optimè declarat Neguſantius *de pignorib. memb. 2. p. 6. principal. ex nu. 39. cum multis ſeqq* Caſtillo *tom. 6. controverſ cap 197. num. 26.* Surdus *conſ. 189. nu. 26.* Gratianus *diſceptat. forenſ. tom. 2. cap. 287. num. 10. & 11.* Franciſc. à Ponte *conſ. 57. num. 2. & 3. & conſ. 90 num 4. & 5.* Gregorius Lopez *in l. 20. tit. 22 part. 3. gloſ. 18* optimè explicat poſt

51 alios Scaccia *de appellat. quæſt. 5 num. 59.* ubi limitat, quando debitor fuit contumax, aut quando colludit cum adverſario, ut tunc creditori etiam ſcienti non præjudicat res judicata; & ideò ſi debitor plenè fuit detentus, & creditor ſcientiam habuit litis motæ, ſententia ſuper pignoris dominio nocet etiam creditori; plenè Scaccia *ubi proximè, d. numer. 59.*

52 Secundò limitatur dicta concluſio ut procedat in pignore aut hypotheca tradita creditori, & ab eo detenta; at verò quando debitor non tradidit pignus cre-

53 ditori, tunc procul dubio ſententia lata contra debitorem ſuper dominio rei hypothecatæ præjudicat creditori, ſive ſcienti litem ag. ſive ignoranti; nam præfata jurium concluſio non procedit in ſola hypotheca abſque ejus traditione; quia hoc caſu defenſio rei hypothecatæ non pertinet ad creditorem principaliter, ſed ad debitorem, ideò tunc ſententia lata contra debitorem præjudicat creditori in conſequentiam, ita notanter voluerunt Raphaël *in Authent. de fidejuſſoribus, ſ. ſed nec refert*, & ſequitur Alexand. *in d. l. ſæpè. col. 30. verſ. ſecundariò dicitur*, dicens diligenter eſſe notandum, ſequitur Neguſant. *de pignorib. d. membr 3. part. 6. princip. ſub num. 39. verſ. tertio limitatur iſta concluſio.* Idem tenet Mangilius *de evictionibus, quæſt. 177. num. 31. & num. 41.* qui omnes, & alii ab eis citati in hoc conveniunt, ut jura ſuprà dicta procedant (prout expreſsè loquuntur) in pignore tradito, non in hypotheca non tradita creditori.

Et per gloſſam *in leg. de unoquoque, verb. qui cauſa, ff. de re judicata* & Tiraquel. *in tract. res inter alios acta limit. 1.* atque Surdum *in deciſ. 258. num. 1.* nec non Rotam *in deciſ. 584. num. 3. part. 2. recent.* tenuit in terminis Rota *in deciſ. 219. ex n. 3. 4. & 5.* inter recollectas per Poſt. *tract. de manutentione*, ubi expreſsè agit de uxore habente tacitam hypothecam in bonis mariti, ut nec debuit citari ad litem motam per creditorem contra maritum, contra quem obtinuit immiſſionem, eo quòd ipſa mulier tanquam creditrix hypothecaria non poſſidebat hypothecam, ſuper qua fuit tertius creditor immiſſus. Mirabiliter conducunt, quæ Poſt. *de manutentione, obſerv 11. n. 4. 5. & n. 12. & 13.*

Sed quid è contra de ſententia ſuper re pignorata lata contra creditorem, an præjudicet debitori ſcienti, vel ignoranti? Vide eundem Neguſantium *loc. cit.* 54

Tertiò limitatur præfata jurium concluſio, quando propter commiſſum ſententia lata ſit contra debitorem emphyteutam quæ præjudicat emphyteutæ creditoribus habentibus hypothecam in re emphyteutica etiam ignorantibus litem inter dominum & debitorem, & etiam non citatis. Urſillus ad Afflictum *deciſ. 369. nu. 2.* Giurba *dec. 91. num. 12.* 55

Deindè ſi ſententia afferatur contra debitorem concurſu pendente litigantem cum uno creditore ſuper ſuo credito, non propterea præjudicat aliis creditoribus non citatis, quominus iſti poſſint reclamare ratione ſui juris, & opponere de colluſione, ac tali àt docere de non jure creditoris, quia talis nunquam fuerit, vel ſi fuerit, jam eſſe ſolutum, & de aliis ſimilibus exceptionibus, tale creditum ſubvertentibus vel contra inſtrumentum crediti, aut probationem, ut ex Franchis *dec. 523. n. 15. & dec. 524* Surdo *dec. 256.* Franciſc. à Ponte *conſ. 75. & 90.* & Molina *de primogen lib 4. cap. 8.* tenet Antonius de Virgilio *in tract. de legitimatione perſonarum c. 12. n. 18 & 20.* 56

Nam poſtquam judicium concurſus creditorum eſt motum, & pendens, omnes controverſiæ motæ contra debitorem ſunt ſimul tractandæ cum cæteris creditoribus, cùm in iis intereſſe habeant, & ſint partes legitimæ, & ideò citandi, & audiendi ſunt ſuper ſuis exceptionibus, & oppoſitionibus, ut per Coſtam de ratione rata probat Gato *de credito c. 4. qu. 11. & duobus ſeqq.* 57

Et idem reſpectu prælationis, reſpectu ſcilicet cæterorum creditorum, de qua nec actum fuit, nec agi potuit in primo illo judicio contra debitorem, quia iſte nullum habet jus, aut intereſſe aliquod ſuper prælatione, quod ſolum competit creditoribus inter ſe ipſos, prout abundè probavimus ſuprà 1. *p. cap. 16. ex n. 22. cum multis ſeqq. v. deinde quia hoc judicio concurſus*, &c. Et alibi pluries diximus ſuprà hoc *cap. n. 4. & 5.* & latius hac *3 p. c. 3. ex 52. cum ſeqq.* 58

Adeo ut ſi debitor communis in alio diverſo judicio, & coram alio judice, competente tamen, victus fuerit ab uno creditore ſuper credito ſolvendo, adhuc tamen pro ipſa exactione creditor vincens debet recurrere ad univerſale judicium creditorum à debitore formatum, ut ibidem inter cæteros graduetur, & de ſuo jure iterum controvertatur ſi per cæteros creditores dubitetur, & opponatur contra creditorum ſententiam, quæ illis non præjudicat non citatis, ut dictum eſt, & latiùs videndum *dicto c. 16. ad longum.* 59

Et prædictorum omnium una eſt ratio; nam qui non poteſt alteri præjudicare alienando, vel aliquid agendo, minus poteſt præjudicare conſentiendo, aut patiendo, ut aliquid fiat. Decius pulchrè *conſ. 44. num 24* Cravetta *conſ. 157.* Romanus *ſingulari 312.* Pariſius *conſ. 309. num. 36. volum. n. 3.* Montier. *deciſ. 38. num. 30.* Giurba *deciſ. 8 n. 13.* nec paciſcendo, aut tranſigendo. Giurba *deciſ. 369. num. 12.* Ponte *conſil. num. 35. 36. & 39. & conſ. 7. num. 6.* Lancellotus *de attentatis, 2. part. c. 12. ampliat. 14 num. 8. & 9.* Cavalcanus *deciſ. 5. num. 25. part. 4* Lauderc. *conſ. 21. n. 2.* Bonius *conſ. 261. num. 50.* Scaccia *de appell. quæſt. 17. 6. membr. 4. num 44 & 45.* nec omittendo rem pro derelicto quo fortius eſt Bart. *in l. quod ſervus, D. de ſtipulatione ſervorum* Giurba *d. deciſ. 8. num. 13.* & eſt text. expreſſus *in l. ſed ſi rem ſuam pro derelicto habuerit, ut qui eam ſuam faciat, 5. quæ in fraud. creditor.* alioquin facilè 60 61 62

Digitized by Google

fac'lè fieret fraus tertio, & creditoribus Giurba *ibid.*

63 Principalis tamen regula, de qua à principio hujus cap. ut per factum voluntarium debitoris diſponentis de ſuis bonis nullo modo detrahatur juri creditorum, dupliciter limitatur, primo, quando in initio, & origine acquiſitionis rei apponitur aliquod pactum in favorem etiam poſterioris creditoris, ut in re acquiſita per debitorem præferatur anterioribus, prout ex pluribus Doctoribus probavimus ſuprà 2.*part.c.*14.*ex num.*108. *cum ſeq. verſ. imo quod plus eſt* &c. ubi latiùs videbis expeditam hanc ſingularem limitationem.

64 Secunda limitatio erit, quando jus debitoris, quod debet in re hypothecata ſuis creditoribus reſolvitur ex aliqua cauſa antecedenti, & neceſſaria non verò voluntaria, & ex facto voluntario ipſius debitoris, aut quando aliàs reſolvitur, extinguitur ipſa res, ſeu jus hypothecatum, & annihilatur ex natura ipſius rei, ut tunc hypotheca contracta medio tempore pariter reſolvatur & annihiletur, juſque creditorum quoad ipſam diſſolvitur, & evaneſcit, ita poſt plures Doctores, & jura diximus ſuprà. 2.*part.cap.*27.*ex num.*37.*cum ſeqq. verſ.quoad ſecundum hujus capituli articulum*, &c ubi latiùs videbis. Aliam celebrem quæſtionem prædictis conducibilem videbis, *in cap. ſeq. ex num.*29.*cum ſeqq. verſ.ex qua reſolutione alia ſingularis*, &c.

65 Denique pro coronide hujus cap.declarandus,& interpretandus venit text. valdè ſingularis, *in leg.*1. § *ex contrario.ff.de ſeparationibus*, qui quidem videtur refragari regulæ hactenus à principio hujus cap. comprobatæ, quod debitor ex facto ſuo nullo modo poteſt ſuis creditoribus præjudicare; cùm contrarium expreſſis verbis dicat text. *in dict.* §. *ex contrario*; cujus verba ſunt: *ex contrario creditores Titii ſeparationem non impetrabunt; nam licet alicui adjiciendo ſibi creditores, creditoris ſui facere deteriorem conditionem; at qui igitur adiit hæreditatem debitoris mei, non facit meam deteriorem conditionem, quia licet mihi ſeparationem impetrare, ſuos verò creditores oneravit, dum adiit hæreditatem, quæ ſolvendo non eſt, nec poterunt creditores*

66 *ejus ſeparationem impetrare.* Ecce apertiſſimè debitorem quaſi contrahendo per aditionem hæreditatis ſibi delatæ, quæ non eſt ſolvendo, ſuis præjudicare debitoribus, alios hæreditarios ſibi, & illis adjiciendo; qui ex omnibus hæredis bonis ſolvendi ſunt, non ſolum ex bonis hæreditatis, ſed ex ſuo proprio patrimonio. Et augetur difficultas, quoniam licet debitor ſibi diverſis temporibus adjiciat creditores, & omnibus bona ſua obliget, ſemper priores potiores ſunt, per adjectionem hujuſmodi aliquod detrimentum patiuntur; ſed in ſolutione, & exactione præferuntur, ita ut ſi bona debitoris omnibus non ſufficiant, poſteriores damnum patiuntur, inſoluti remanent, ad latè tradita hac 3.*part. cap.* 11. & *cap.*6. & *cap.* 14. Sed revera text.

67 *in d. l.* 1. §. *ex contrario*, nullatenus opponitur noſtræ conſtanti reſolutioni, cùm text. ille non loquatur in creditoribus hæredis hypothecariis, quibus de jure debitor novos adjiciendo creditores non præjudicat, ſed omnium anterioritas temporis ſervatur, ex integris titulis *ff. & Cod. qui potiores in pignor. hab.* ſed

68 text. ille loquitur juxta juris regulas in creditoribus hæredis debitoris merè perſonalibus, & chirographariis, inter quos non attenditur temporis anterioritas, nec datur prælatio, ſed omnes ſimul pro rata admittuntur & in tributum ad bona debitoris, quæ in ſolvendo non ſint, omnes pro rata; & proportionabiliter juxta uniuſcujuſque quantitatem ſolvuntur, ita ut ſi bona omnibus non ſufficiunt, eodem modo, & pro ſua rata inter omnes damnum diſtribuitur, prout copioſè explicuimus ſuprà 2. *part. cap.* 4. *ex nu.*140. *verſ. devenıamus ad ultimam rem*, &c.*uſque ad fin. cap.quare hæres debitor*: per aditionem adjiciendo ſuis creditoribus perſonalibus, alios hæreditatis ſimiliter perſonales ſuis præjudicat, quoniam ſi bona debitoris ſolvendo non ſint omnibus, minus quilibet conſequitur, cum inter omnes pro rata diſtribuenda ſint; & ſeparatio bonorum, quæ conceditur hæreditatis creditoribus, quibus per aditionem, & confeſſionem bonorum hæres præjudicare non potuit, cæteris hæredis creditoribus denegatur, cum illis chirographariis præjudicare poſſit debitor abeundo, & cum aliis noviter quaſi contrahendo, ut inquit text. *in d.* §. *ex contrario.*

Et in terminis quod iſte text. loquatur in creditoribus perſonalibus; naturaliter intellexit, & declaravit Rodriguez *de concurſu creditor.* 2.*p.artic.*3.*num.*1.& 2. *fol.*96. ac iterum *art.* 4. *n.*11. *fol.* 100. licet ſic explicitè non loquatur, quem text. in alium propoſitum interpretamur ſuprà. 1.*p.c.*9.*ex n.*16.& *ſeqq.* 69

§. Unic.

Prior creditor qui paſſus eſt, & conſenſit alium inferioris gradus ſuum creditum prius exigere, vel rem ſibi hypothecatam ei obligari, an creditoribus intermediis præjudicet, vel an prorſus jus ſuum reale, & prælationem amittat, quoad omnes creditores.

Et de uno eodem creditore pro diverſis creditis diverſimodè, & interpolatè graduando.

SUMMARIUM.

1 *Creditor anterior conſentiens ut alteri pignus obligetur, an præjudicet creditoribus intermediis.*

2 *Creditor anterior cedens inferiori gradum, & prælationem ſuam dumtaxat ad exigendum, an non ſolum ſibi, ſed & intermediis etiam præjudicet creditoribus.*

3 *L. Paulus reſpondit* 12.*ff.quibus mod. pign.vel hypoth. ſolv.determinatio adducitur.*

4 *Creditor conſentiens, ut pignus pignori detur, pignus remiſiſſe videtur, non alium loco ſui conſtituiſſe.*

5 *Creditor conſentiendo, ut res alteri pignoretur, jus pignoris, prorſus amittit, & creditor merè perſonalis remanet.*

L.Lucius Titius, 11.*ff.quib.mod.pign.vel hyp. ſol. ponderatur. ibid.*

6 *Quid inter contrahentes actum fuerit attenditur, an voluerit creditor totum jus pignoris dimittere, an ſolum gradum, & prælationem.*

L.creditor qui prior 12.§.*ſi tecum.ff.qui potior.in pign. habeant adducitur.ibid.*

7 *Juriſconſultorum varietas circa pignoris, aut prælationis remiſſionem annotatur.*

8 *L.jubemus,Cod.ad ſenat Conſ.Velleia. reſtringens indiſtinctè renunciationem hypothecæ adducitur.*

9 *Creditorem conſentientem, ut pignus alteri obligetur non amittere prorſus jus hypothecæ quoad omnes creditores, ſed quoad illum tantum cui conſentit, qui teneant.*

10 *Renunciatio ſtrictè interpretatur non extendenda ad alias res vel perſonas.*

11 *Conſenſus prioris creditoris, ut alteri pignus obligetur, quando reſtricta intelligitur ſolum tribuit prælationem, & ordinem exigendi ei, cui conſenſus accommodatur reſpectu conſentientis, non reſpectu intermediorum utrique præferuntur.*

12 & 13. *L. Paulus ff quib.mod.pign. vel hyp ſolv. pro hac opinione ponderatur.*

14 & *ſeqq. Secunda opinio refertur tenentium creditorem ſimpliciter conſentientem, ut pignus alteri pignoretur, videatur omne jus pignoris renunciare quoad omnes.*

15 *Con-*

Digitized by Google

15 *Conſentire ut pignus pignori detur idem operatur, ac ſi conſentiat, ut res alienetur, quoad pignoris amiſſionem juxta Donellum.*

16 *Per conſenſum prioris, ut pignus alteri obligetur, iſte illius locum non ſubintrat, ſed jus ſecundi intermedii confirmatur.*

17 & 18. *D. l. Paulus, verba ad idem ponderantur ibidem.*

19 & *ſeqq. Tertia opinio Saliceti diſtinguentis verior, & communior eſt.*

20 *Conſenſus prioris creditoris ſi ſit generalis ut debitor poſſit pignus obligare, non contemplata certa perſona; inducit amiſſionem juris quoad omnes creditores.*

21 *Conſenſus anterioris creditoris commodatus, reſtrictus ad certam perſonam, reſtrictè operatur quoad eam dumtaxat, ita ut non quoad omnes creditor jus pignoris amittat.*

22 *Saliceti verba recenſentur.*

23 & 24. *Saliceti diſtinctionem plures alii Doctores ſequuntur, relati.*

25 *D. Laurea utriuſque opinionis terminos, & effectus referens notatur.*

26 *Conſenſus anterioris quando non operatur quoad omnes creditores tertius cui accommodatur, ſubintrat gradum conſentientis, huicque præfertur intermediis, crediteribus autem utrique.*

27 *Creditores intermedii gradatim aſcendunt locum anterioris conſentientis, & ſicut præferuntur tertio, ita & anteriori cui tertius præfertur.*

28 *Per conſenſum anterioris abſolutum pignus in totum diſſolvitur, & ſecundus primum locum occupat; ſecus quando in gratiam alicujus conſenſus fuit accommodatus.*

29 *Tertius, cui ſpecialiter accommodatur conſenſus, quoad exactionem non occupat primum gradum conſentientis.*

30 *Creditor anterior per generalem conſenſum ut debitor poſſit alteri pignus obligare, remanet creditor perſonalis, quia jus hypothecarium amiſit.*

31 *D. l. creditor, qui prior 12. §. ſi tecum, ff. qui potiores ponderatur.*

32 *Pignus qui debitori tradit, creditum remiſiſſe non intelligitur, ſed creditor manet perſonalis.*

33 *Creditor tertius, cui anterior nominatim conceſſit licet præferatur anterior, non tamen intermedius.*

34 *Creditores intermedii per conſenſum anterioris, gradatim aſcendunt ejus gradum, & præferuntur anteriori, & ei, cui iſte conſenſit.*

35 *Tertius cui anterior conſenſit, antelationem intermediorum non conſequitur ceſſante ceſſione.*

Nec antelationem conſequitur, niſi à tempore quo contradixit, ibid.

36 *Medii creditores præferuntur anteriori qui conſenſit præferri à tertio.*

Medius vincit tertium, à quo vincitur primus, ibid.

37 & 38. *Creditor numquam jus ſuum amittit per conſenſum, quod ſpecificè reſervavit.*

39 40 41 & 42. *Petri Surdi locus inſignis in propoſito refertur.*

43 *Anterior qui conſenſit ſub juris ſui reſervatione, quo ordine, & loco exigere poteſt, remiſſivè.*

44 & *ſeqq. Inter creditorem, cui anterior pignori conſenſit, intermedios, & anteriorem quo ordine fiat exactio.*

45 *Prælatio læſa per anteriorem poſteriori creditori multum diſtat à ceſſione quæ per primum fit poſteriori, vel tertio ſolventi.*

46 *Prælationem licet cedat creditor anterior, creditor hypothecarius adhuc remanet.*

In creditore hypothecario anteriori tria diverſa jura concurrunt, jus pignoris, jus prælationis, ipſum creditum, ibid.

47 *Jus pignoris ſi quis amiſerit, prælationis jus evaneſcit.*

48 *Prælationem qui cedit, creditor manet hypothecarius.*

49 *Hypotheca non eſt de natura, nec de ſubſtantia contractus, ex cujus exiſtentia, vel defectu valor contractus non dependet.*

50 *Hypotheca abſque expreſſa contrahentium conventione nequaquam contrahitur.*

51 *Nec ſubintelligitur in contractu, ſi omittatur à contrahentibus.*

52 *Poteſt quis eſſe creditor hypothecarius abſque prælatione.*

53 *Hypothecata jus ſolum cedi, & legari poteſt ſine crediti corruptione, vel remiſſione.*

54 *Prælatio cedi poteſt, manente credito, & hypotheca.*

55 *L. Creditor qui prior, §. tecum, ff. qui potiores, ad id ponderatur, ibid.*

56 *Creditor inferior, cui anterior conſenſum ſuper hypotheca accommodavit huic ordinem exactionis tacitè renuncianti præfertur.*

57 *Per conſenſum ſpecificum creditor non amittit jus hypotheca quoad omnes, licèt jus prælationis, quoad intermedios, & tertium amittat.*

58 *Conſenſus anterioris ſpecificè tertio accommodato habet vim tacitæ ceſſionis, & pacti inter utrumque quoad prælationem.*

59 *Creditor poſterior, cui anterior prælationem ſuam ceſſit, non ſolùm ei, verum & omnibus intermediis præfertur.*

60 *Et inter eos fit reciproca transformatio, & graduum permutatio, ultimo in locum prioris, & priore in locum ultimi ſubrogato.*

Salvo, & intacto manente jure intermediorum creditorum, ibid.

61 *Creditor anterior cedens prælationem inferiori, licèt maneat hypothecarius, non exigit immediatè poſt ceſſionarium.*

62 *Sed poſt omnes intermedios creditores.*

63 & 64. *Creditor anterior tot gradus deſcendit, quot inferior cui ceſſit prælationem, aſcendit.*

65 *Creditor anterior licet inferior ceſſerit prælationem, & tempus anterius non tamen tempus ſubſequens.*

66 67 68 & 69. *Anterior qui prælationem cedit inferiori non deſinit eſſe creditor hypothecarius quoad debitorem, tertium poſſeſſorem, & alios poſt ceſſionem contrahentes.*

70 *Per prælationem ceſſam inferiori creditori ſolus anterior præjudicatur, non creditores intermedii quorum gradus non variatur.*

71 & 72. *Quando jus pluribus gradatim competit uni poſt alium primus perceptionem, aut renunciationem in favorem inferioris factam, ſibi dumtaxat, non verò intermediis præjudicare poteſt.*

73 *Prælationis jus receptum ab inferiori creditore coarctatur ad jus, quod habet anterior cedens.*

74 *Prælationis ceſſio reſtringitur ad quantitatem pecuniæ debitæ anteriori creditori cedenti, & non amplius.*

75 *Ceſſionario non plus in jus competit quàm cedenti.*

76 *Anterior creditor 100. cedens prælationem inferiori Creditori pro 200. ſolùm pro ſua 100. transfert prælationem.*

77 *Inferior cui prælatio anterioris ceditur, dupliciter habet hypothecam, ſuo & alieno nomine; & in quo ceſſio fuerit inefficax, ſuppletur per jus propoſitum.*

78 *Creditor duplicem gerens perſonam ſuam & ceſſionariam licèt confiteatur pecuniam recepiſſe à debitore, pro reſto, intelligitur pro proprio credito.*

79 *Creditor inferior ſi virtute prælationis ceſſæ, ſuum etiam creditum inferioris gradus exegerit, notum faceret præjudicium intermediis.*

80 *Creditor inferior pro 200. recipiens prælationem ab anteriori pro centum dumtaxat creditore, pro hac rata parte recepiſſe intelligitur.*

81 & *ſeq. Creditor anterior pro 200. qui prælationem ceſſit*

inferiori pro 100. creditori, nec non iſte, & intermedii creditores, quo ordine erunt graduandi.

Inferior pro rata prælationis ceſſæ aſcendit ad priorem gradum, æqualiter cum anteriore cedente, & pro ſuo reſto concurrente poſtpoſitis intermediis, ibidem.

82 *Anterior poſt ceſſam prælationem limitatam retinet ſuum proprium gradum pro quantitate crediti ſibi remanentis.*

Et concurrit pro rata in eodem gradu cum inferiori cui ceſſit prælationem. ibid.

83 *Cedens partem ſui crediti, & ceſſionarius concurrunt æqualiter in eodem gradu unuſquiſque pro ſua rata.*

84 *Duo ceſſionarii unus poſt alium cauſam habentes ab eodem creditore concurrentes, nullam inter ſe habent prælationem, ſed æqualiter, & eodem gradu, extinguunt unuſquiſque pro ſua rata.*

85 *Anterior qui ſolam prælationem ceſſit pro parte ſui crediti, pro ea poſtponitur intermediis creditoribus.*

86 *Unus creditor contra eundem debitorem plura, ac diverſa credita habens, plurium diverſorum creditorum perſonam repreſentat.*

87 *Ita pariter pro ſingulis creditis juxta uniuſcujuſque gradum, ac prælationem graduatur, interpoſitè inter cæteros creditores.*

88 *Plurima ad id, & mirabilia jura adducuntur.*

L. creditor qui prior, §. ſi idem bis, ff. qui pot. ibid.

89 *L. quærebatur 21. ff. eodem tit. qua l. quæritur in pulchro caſu.*

90 *Creditor pro certa ſumma hypothecarius poſt modum pro alia diverſa ſumma eadem, & alia bona obligavit in contractu novante pro prima ſumma præfertur intermediis contrahentibus; pro ſecunda & intermediis præferuntur.*

91 *L. ſi prior 13. cum l. 3. ff. qui potiores, evoluitur.*

92 93 94 95 & 96. *Pignora eadem in ſecunda obligatione novante repetita, remotis, & prælationem conſervant, in quibus & non in aliis ſimul obligatis primo credito præfertur intermediis.*

97 *Pignora pro duobus creditis eodem tempore eidem creditori obligata, ſi vendantur credita in utriuſque ſolutionem pro rata cujuſlibet crediti.*

98 *Secus ſi diverſis temporibus pignora obligentur, quia tunc primum creditum prius ſolvitur, & in reſiduo ſecundum.*

L. pupil. li. §. cum eodem tempore ff. de ſolutionibus, alia ad idem adducuntur, ibid.

99 *Creditor inferior, cui per anteriorem fuit facta ſuæ prælationis ceſſio, ſi plus quàm cedenti debebatur exegit, reſtituit ſuperfluum intermediis creditoribus.*

100 *Creditor inferior, cui per anteriorem fit prælationis ceſſio, ſub conditione ut iſte immediatè poſt eum exigat, an præjudicet intermediis, & an iſtis renitentibus ceſſio inefficax reddatur, cum ſequentibus.*

101 *Prælatio ceſſa inferiori eum anteponit omnibus creditoribus intermediis.*

102 *Et poſt eum intermedii anteriori cedenti præferuntur.*

103 *Pactum inter anteriorem, & poſteriorem numquam officit creditoribus intermediis, qui illi non interfuerant.*

104 *Sententia ſuper prælationes inter anteriorem & poſteriorem creditorem lata non præjudicat intermediis.*

105 *In anterioris poteſtate cum inferiore paciſcentis non eſt jus intermediorum ſubvertere.*

106 & ſeq. *Prælationis ceſſio ſub conditione ut cedens immediatè exigat, ſi intermedii creditores renuunt, evaneſcit.*

107 *Reſervatio facta in remiſſione ſui juris omnino inter contrahentes ſervatur.*

108 *Reſervatio conſervat jus pignorum, quoad prælationem & privilegium cauſæ.*

109 *Clauſula non aliàs nec alio modo, reddit contractum conditionalem.*

110 *Et eſt clauſula limitativa voluntatis & conſenſus præſervativa juris in caſu contrario.*

111 *Et conſenſum à contractu adimit, ita ut nihil actum videatur inter contrahentes.*

112 *Et habet vim reſolutionis contractus ab initio.*

113 *Conditione in ceſſione prælationis non ſequuta, ceſſa prælatio, nihil prodeſt inferiori ceſſionario, qui manet ut antea in ſuo infirmo loco.*

114 *Qui ſi inſuper ea utatur, quod exegerit, reſtituet anterioribus.*

HAS quæſtiones difficiliores reddiderunt Juriſconſultorum reſponſa, quæ varia ſunt, & intricata quibus mehercle ceſſantibus facilè vincerentur, ex noviſſimis juris principiis. Ut igitur clariores reddantur, diſtinctè procedendum erit. Aut enim contendimus circa creditorem priorem, cui pignus fuit obligatum, conſentientem alteri tertio etiam obligari, an præjudicet creditori, vel creditoribus intermediis? Aut 1 2
enim agimus de priore creditore hypothecario conſentiente, ut alius inferioris gradus vel tertius & novus creditor prius exigat, ita ut ei tantùm cedat prælationem, & gradus anterioritatem, non etiam jus pignoris. An iſta prælationis ceſſio, & conſenſus præjudicet, non ſolùm ipſi priori creditori, verùm etiam aliis intermediis?

Prius diſtinctionis membrum nonnulla jura determinarunt; variè tamen, obſcurè, & interdum contrariè; 3
Paulus etenim *lib. reſponſorum*, quæ eſt *l. Paulus reſpondit 12. D. quibus modis pignus, vel hypoth. ſolvit.* abſolutè determinavit priorem, & potiorem creditorem in pignore conſentientem, ut debitor communis alteri tertio, & novo creditori rem eandem obliget, prorſus amittere jus pignoris, idque remiſiſſe non ſolùm quoad tertium, cui conſenſit, ſed & quoad omnes intermedios, nec non alios creditores hypothecarios poſtea contrahentes cum debitore; adeo, ut licet tertius (cui prior conſenſit) iſto ſit potior in pignore; adhuc tamen non excludit intermedium creditorem, quia ille in locum prioris non ſubrogatur, ſed in ſuo juxta tempus contractus, & conſenſus remanet, ita ut ſecundus intermedius (& ſic de ſingulis intermediis creditoribus) aſcendat ad priorem gradum, primo jam prorſus per conſenſum ſublato à jure pignoris univerſo, & remanente creditore chirographario & perſonali dumtaxat; verba Juriſconſulti hæc ſunt: *Paulus reſpondit Semp onium antiquiorem creditorem conſentientem, cum debitor eandem rem Titio creditori obligaret, jus ſui pignoris remiſiſſe videri, non etiam tertium in locum ejus ſucceſſiſſe: & ideo medii creditoris meliorem cauſam effectam. Idem obſervandum eſt, etſi reſpublica tertio loco crediderit.* Quem 4
text. ita ſummat Bartol. *Qui conſenſit, quod pignus pignori detur, videtur pignus remiſiſſe, non alium loco ſui conſti-* 5
tuiſſe. Et quod in hoc caſu prorſus ſit conſentiens creditori jus pignoris ſublatum, ita ut ſimplex, & perſonalis maneat creditor, probat expreſsè text. *in l. Lucius Titius 11. D. quib. mod. pignor. vel hypothec. ſolvit.* ibi: *Cajam Sejam, quæ viro pro filia communi in dotem eadem pignora danti conſenſit, cum communis filia omnino daretur, remiſiſſe videtur obligationem autem perſeveraſſe.* Conſonat *l. ſi poſt pignus vero debitori reditum; ſi pecunia ſoluta non fuerit, debitam poſſe peti dubium non eſt, niſi ſpecialiter contrarium actum eſſe probetur, D. de pactis.*

Martianus autem non ita abſolutè reſolvit, ſed mitius ſuam reſolutionem temperavit; *in l. ſi creditor qui* 6
prior 12. §. ſi tecum, D. qui potior. in pignor. hab. Reducens quæſtionem ad id, quod inter contrahentes actum fuerit, an voluerit creditor totum pignoris jus remittere; an ſolum locum, & gradum, & ordinem exigendi à debitore communi; ita ut adhuc jus pignoris remaneat creditori anteriori conſentiens, qui, dimiſſo,

&

& ſoluto ſecundo, cui conſenſit, & potiorem ſe fecit, poteſt in reſiduo hypothecæ creditum ſuum conſequi, verba text. ſic ſe habent: *Si tecum de hypotheca paciſcatur debitor, deinde cum alio tua voluntate: ſecundus potior erit, pecunia autem ſoluta ſecundo, an rurſus teneatur tibi, rectè quæritur, erit igitur facti quæſtio agitanda, quid inter eos actum ſit, utrum ut diſcedatur ab hypotheca in totum, cum prior conſenſit creditor, alii obligari hypothecam: an ut ordo ſervetur, ut prior creditor ſecundo loco conſtituatur.*

7 Vides igitur, quàm variè loquuntur Jure conſulti. Paulus ſupponit ex ſolo conſenſu prioris creditoris remiſſam, & reſolutam eſſe hypothecam abſolutè quoad omnes creditores. Ita ut amplius creditor hypothecarius dici nequeat; Martianus autem expreſſam remiſſionem pignoris requirit, ut abſolutè intelligatur quoad omnes, ibi: *Quid inter eos actum ſit, utrum ut diſcedatur ab hypotheca in totum*, & hunc §. hoc modo intelligit Bartol. quem ita ſummat. *Si res obligata alteri obligetur de voluntate creditoris, quoad illum prior hypotheca inutilis eſt, quoad alios inſpicitur, quid actū eſt.*

8 Et per contrarium, *leg. jubemus, C. d. ad Senat. conſult. Vellejan.* expreſsè determinat, hypothecæ renunciationem eſſe omnino reſtringendam ad perſonam, cui fit; & ſic ejus reſpectu dumtaxat eſſe attendendam; non autem extendendam quoad alias perſonas, quibus creditor conſenſum non præſtitit. In hæc: *Jubemus licere mulieribus, & pro uno contractu, vel certis contractibus, ſeu pro una, vel certis perſonis, ſuis rebus juri hypothecarum ſibi competenti per conſenſum proprium renunciare, quodque ita geſtum ſit, hac authoritate noſtra firmum, illibatumque cuſtodiri: ita tamen ut & generaliter tali renunciatione pro uno (ut dictum eſt) contractu, ſeu cæteris contractibus, vel ad unum, ſeu ad certas res, ſeu perſonas conſenſum proprium accommodantes uſa ſint, vel fuerint, ea denunciatio ad illos contractus, & illas res, ſeu perſonas, quibus conſenſum ſuum proprium accommodaverunt, vel accommodaverint, coarctetur: nec aliis quibuſdam contractibus, quibus minimè in mulieres conſenſerunt, vel conſenſerint, prætendentibus eam opponendi licentia præbeatur*, &c.

9 Pro intellectu horum jurium, atque eruenda vera concluſione, an creditor prior, qui conſenſit, ut res ſibi hypothecata alteri obligetur, amittat prorſus jus hypothecæ, non ſolùm quoad eum, cui conſenſit, ſed & univerſaliter quoad omnes cæteros creditores; ita ut amplius non remaneat creditor hypothecarius; admodum torquentur interpretes, qui variè varia dixerunt. Gloſſ. *in d. leg. Paulus, & quibus mod. pignor. vel hypothec. ſolvit verbo remiſiſſe*, exiſtimat, tantum videri renunciaſſe in favorem illius, cujus contemplatione conſenſum præſtitit; movetur ex *d. leg. jubemus.* Sentiens nullum in ea lege contineri ſpecialem favorem mulieris. Sequitur Fulgoſ. *in d leg. Paulus, in princip.* & latius *in leg. creditor. §. ſi tecum, D. qui potior. in pignore habeant.* eandem opinionem probavit Gloſſ. *in l. 3. Cod. de*
10 *remiſſione pignor.* Quæ habent fundamentum in natura renunciationis, quæ eſt ſtrictè interpretanda, & non extenditur ad alias res, aut perſonas non comprehenſas in ea, *leg. ſi unus §. ſi ante omnia de pact.* ubi Jaſ. *in fin.* notat, juxta hanc regulam procedere *d. l. jubemus*, nec in ea contineri aliquid ſpeciale, quod etiam tradit Gerardus *ſingulari* 32. Crotus *in leg. non ſolum, & mortem n. 44. D. de novi oper. nunciation.* Boërius *dec. 23. n. 9.* quibus addendus eſt Rom. *conſ. 131. ad fin.*

11 Et ideò in hac permiſſione, & conſenſu ita reſtrictè intellecto, ſola prælatio reſpectivè ad anteriorem conſentientem translata intelligatur in ipſum tertium, aut inferiorem creditorem; cui limitatè intelligitur conſenſiſſe, quoniam in ſui cedentis præjudicium dumtaxat hoc caſu operatur conſenſus quoad prælationem, & gradum, nec non ordinem exigendi, ut ſentiunt prælati DD. nec non Hugo Donell. *de pignorib. cap. 14. verſ. genus enim alienationis.* Neguſant. *de pignorib. 6. p. memb. 13. n. 13.* Anton. Faber. *in ſuo Cod. lib. 4. tit. 21. d ffinit. 15. n. 3. in noſtris.* Non tamen hæc prælatio competit creditori huic, cui ſpecialiter conſenſus accommodatur reſpectu creditorum, qui in medio ſunt, nam iſti aſcendunt gradatim locum prioris conſentientis, & iſte deſcendit ad locum ejus, cui conſenſit, iſtiq; anterior cōſentiens poſtponitur, & ei in exactione præfertur, uterq; tamen exigit poſt omnes intermedios, licèt præferantur poſtmodum contrahentibus, juxta præfata jura, & Doctores atque ea quæ poſtmodum dicenda erunt, & probanda.

12 Quibus, & addere poteris pro fundamento hujus opinionis, ut generalitas text. *in d. l. Paulus, D. quib. mod. pignor. vel hypothec. ſolvit.* qua abſolutè dicitur remiſſum eſſe pignus quoad omnes creditores, ita ut medius fiat prior, & cauſa ſui pignoris confirmetur; debeat intelligi, interpretari, & trahi ad diſpoſitionem magis ſpecialem, & diſtinguentem, *d. l. creditor, §. ſi tecum. D. qui potiores.*

13 Ut ſcilicet, expectetur, & attendatur modus conſenſus, ſi expreſsè dictum fuerit, in totum renunciatum eſſe juri pignoris. Ut tunc ſimiliter procedat *dict. d. l. Paulus* determinatio, & ſic ut in ea ſuppleatur conſenſus efficax ad totam pignoris renunciationem.

14 Secunda, & contraria opinio fuit Gloſſ. *in d. l. credit. 12. §. ſi tecum, D. qui potior. in pignor. hab. verb. ſecundo loco*, tenentis, in dubio ex ſimplici conſenſu creditoris permittentis, ut res ſibi priùs obligata alteri obligetur, videatur omne jus pignoris remiſiſſe quoad omnes cæteros creditores, *ex d. l. Paulus*, quam gloſſam ibidem probat Bartol. & pro conſtanti præſupponunt Bartol. & Paul. *in l. fin. ad C. de remiſſione pignor.* magis receptam aſſerit Aretin. *in l. qui ſuperſtitis, col. 4. ad fin. D. de acquir. hæredit.*

15 Eandem etiam opinionem ſequutus eſt Donell. *de pignoribus & hypothec. cap. 14. & fin. tit. quibus mod. pign. vel hypothec. ſolv. col. 5. ad medium, & col. ſeq. fol. 220. inter tract. diverſor. de pignoribus*, dum dicit, quod ea quæ de creditore conſentiente alienationi hypothecæ dixerat, & in eo probanda eſſe, qui conſenſit, ut res ſibi prius hypothecata alii obligetur, *ex d. leg. Paulus, D. quibus mod. pign. vel hypothec. ſolvit.* cum pignori dari genus ſit alienationis, *ex leg. ult Cod. de rebus alien. non alien.* atque ideo hoc modo per conſenſum hujuſmodi creditoris pignus diſſolvatur, ita ut non ſolùm reſpectu illius, cui conſenſit pignori dari tollatur, ſed in totum; & quoad omnes, ac ſi pignus vendere conſenſiſſet.

16 Unde infert Donellus metipſe, quod ſi creditor conſenſerit, ut res ſibi obligata tertio pignori daretur, tertius iſte non ſuccedit in locum prioris conſentientis, ſed jùs ſecundi creditoris intermedii confirmatur, & prior in pignore, & exactione afficitur, non ſecus ac ſi quovis alio modo jus pignoris prioris creditoris extingueretur; ut expreſsè probat *d. l. Paulus*, ibi: *non etiam ſuum in locum ejus ſucceſſiſſe & ideo medii creditoris meliorem cauſam affectam.*

17 Franciſcus Balduinus etiam eam ſequitur, & tuetur opinionem (contrariis juribus, *leg. jubemus, Cod. ad Velleianum, & leg. Titius 9. §. Titius, D. quib. mod. pign. vel hypotheca ſolvit.* conatur reſpondere) *in tract. de pignorib. & hypothec. tit. quib. mod. pign. vel hypothec. ſolvit. ex num. 14. cum ſeqq. fol. 514. inter diverſ. tract. de pignoribus*, quo loco inſiſtit in abſoluta determinatione *d. leg. Paulus*, ut creditor prior conſentiens rem ſibi prius hypothecatam alteri tertio obligari, amittat jus pignoris in totum, & quoad omnes creditores intermedios, cum quibus nihil egit, & horum cauſam meliorem, & potiorem effectam eſſe, etiam quod in eorum favorem nihil conſenſerat prior, ex eo, quod iſte per ſuum conſenſum tertio præſtitum prorſus amiſit hypothecam, *ex dict. leg. Paulus, & d. leg. Titius, §. ſi Titius*, pro qua opinione allegat Odofredum *in*

d. l. Paulus. Bartol. *in d. § ſi tecum.* Albericum *in d. leg. jubemus,* Paulum de Caſtro *in l. ſi vir uxori, §. 1. D. ad Trebellianum,* & Fulgoſ. ab eo non eſſe recedendum dicentem *in l. 3. in fin.* quam conjunxit *l. 2. Cod. de remiſſ.*
18 *pignor.* Adhuc tamen ipſe Franciſcus Balduinus *ſub num.* 15. hanc opinionem firmiter tenere non videtur, dum dicit: *Hanc opinionem ſi teneas, facilè erit reſpondere ad ea, quæ in contrarium ſunt adducta,* & ſub eadem utriuſque opinionis dubitatione, loquuti fuerunt Neguſantius *de pignoribus 3. membr. 6. partis principalis ex num.* 13. Barboſ. *in d. leg. 1. p. 5. num. 7. D. ſolut. matrim.* Surdus *deciſ. 163. num.* 11. & revera neutra opinio congruè ſatisfacit juribus contrariis eam impugnantibus.

19 Et ideo tertia opinio Saliceti *in l. fin. n. 3. C. de remiſſ. pignor.* quæ conciliare curavit jurium, & Doctorum opiniones, magis plaudit, & conſonat juris principiis; quærit igitur, utrum creditor prior conſentiens ſimpliciter, quod res ſibi hypothecata ut alteri obligetur, quoad omnes ſibi præjudicet, & in totum jus pignoris amittat. Et diſtinguit, quod ſi conſenſus ſit ge-
20 neralis non contemplatione alicujus tertiæ perſonæ, nec iſta ſit expreſſa, ſed ſimpliciter contemplata perſona debitoris, cui generaliter præſtitit conſenſum, ut rem alii poſſit hypothecare, non exprimendo cui, ut hoc caſu procedat diſpoſitio text. *in d. l. Paulus,* & opinio ſecunda proximè præcedens, ut tunc intelligatur remiſſa hypotheca in totum, & quoad omnes cæteros creditores, & abſolutè amittere jus pignoris.

Aut enim conſenſus anterioris creditoris fuit accom-
21 modatus ſecundæ obligationi, vel creditori ſpecificè hoc ipſum exprimendo, & hoc caſu veram eſſe primam opinionem, videlicet ut quoad ipſum creditorem, cui conſenſum nominatim accommodavit, cenſeatur dumtaxat remiſiſſe jus pignoris, & non in totum, nec quoad omnes creditores, ibi, *num.* 2. *Sed eſt dubium, an reſpectu hujus ſecundi creditoris tantùm, aut reſpectu omnium, & dicat Barboſ. quod ſi eſt mulier, reſpectu illius tantum, non reſpectu aliorum, ut in d. l. jubemus, ſi maſculus, quod reſpectu omnium, per leg. Paulus, D. quibus mod. pignor. vel hypothec. ſolvitur, ſed gloſſ. ibi, illam leg. reſtringit tantum ad eum, cui ſecundò pignoravit; ſed ego opiniones ſic concordo; aut conſenſus commodatus eſt perſonæ, cui ſecundo obligatur, & verum dicit gloſſa, aut tantum accommodatus eſt debitori, & ſimpliciter de obligando, non dico cui, & tunc verum dicit Bartol. nec in iſto caſu eſt differentia inter maſculum, & fœminam.* Hactenus Salicetus.

Hanc Saliceti diſtinctionem ſequuntur Neguſantius
22 *de pignor. 3. memb. principalis, ſub n. 13. & 14.* ſequitur etiam Barb. *in l. part. 5. ſub num. 71. & 72.* & Surdus *in deciſ. 163. ex n. 11.* (qui mendosè allegat Neguſant. *3. membr. 2. partis principalis, cùm ſit in p. 6.*) ubi dicit, quod quando conſenſus creditoris accommodatur ſpecificè certæ perſonæ, videtur hæc opinio carere dubio, ut conſenſus efficiatur perſonalis dumtaxat; & poſt Bart. & Neguſantium diſtinctionem Saliceti approbat, & ſequitur Maſcardus *de probation. concl. 117. num. 41. 42. & 43.*

Quam etiam ego libenter amplector, quia revera
23 juridicè temperat rigorem *d. l. Paulus,* intellectæ, prout abſolutè intellexerunt Doctores ſecundæ opinionis, obſtante *d. l. creditor qui prior. §. ſi tecum, D. qui potior. in pignor. habeant. & l. jubemus, C. ad Senat. Conſult. Velleian.* juridicè reſtringentibus, & limitantibus conſenſum, & an, & quo caſu *d. l. jube-*
24 *mus,* loquens in muliere, ſit ſpecialis proviſio in ejus favorem, & in quibus conveniat juris communis diſpoſitionibus, videndus Petrus Barboſ. *loc. cit.* nec non Franciſcus Balduinus *ubi ſuprà.*

25 Ex quibus declaranda venit interpretatio Lareæ *ad d. leg. Paulus, in deciſ. 20. num.* 5. dum dixit, quod conſenſus creditoris anterioris ut res ſibi pignorata alii obligetur, non ſolvit pignus omnino, ſed tantùm quoad illum, cui dari, conſenſit creditor, jus ſuum remiſiſſe videtur, *ex leg. jubemus, Cod. ad SC. Vellejan.* Ex Gothofredo in *d. l. Paulus:* Et ſic juxta primam opinionem de qua *ſupra ex n. 9. undè rectè ſit:* (Infert ipſe, & juridicè) *ut non poſſit ille tertius, in locum prioris creditoris ſuccedere, nec pignus ſolvatur omnino, ſed quod alios quibus poſtea pignus daretur ejus duret obligatio.* Certè hæc illatio ex ſua opinione veriſſima 26
eſt, & prorſus convenit omnibus juribus, quibus utraque opinio nititur convenitque ſimili, & veræ illationi, quam ex prima opinione deduximus ex aliis doctoribus *ſuprà num.* 11. Cùm Doctores utriuſque palam fateantur, quod quando ex hoc conſenſu non inducitur pignoris reſolutio in totum, & quoad omnes, ſed ſolùm in gratiam ſolius tertii creditoris, cui conſenſum ſuum ad pignus applicuit anterior, quod iſte tertius præferatur ipſi anteriori conſentienti, & aliis poſtmodum contrahentibus ſub hypotheca cum debitore, neuter tamen præfertur in exactione aliis creditoribus in- 27
termediis, qui quidem gradatim aſcendunt gradum prioris conſentientis, iſteque deſcendat ad gradum ejus, cui ſpecialiter, & nominatim conſenſit, inſpecto ſcilicet tempore, quo contraxit, & quo ſibi fuit per anteriorem accommodatus conſenſus, cum quo gradum in exigendo permutaſſe intelligitur, ne intermedii damnum patiantur, qui cum præcisè præferantur tertio ultimò loco contrahenti, & iſte anteriori conſentienti; perneceſſe anteriori, & omnibus præferendi ſunt in exactione, & jure pignoris, prout inferiùs amplius declarabimus.

Ideoque licèt ex ſcriptis à Larea, colligatur ſequi diſ- 28
tinctionem Saliceti (licèt mentionem ejus non faciat) & ſic quod quando præſtatur conſenſus videatur anterior pignus in totum remiſiſſe ex *d. leg. Paulus.* Et quod tunc ſecundus creditor primum locum occupet. At quando in gratiam alicujus tertii conſenſum præſtet, jus pignoris non amittat anterior. Ut ex Cujacio eſt videre per eum *in d. num. 25. & num.* 2. Ac pariter quatenus huic tertio in hoc ſecundo diſtinctionis membro denegat primum locum 29
ante intermedios creditores, bene loquitur, quia ut diximus ſolùm præfertur anteriori conſenſum ſibi ſpecificè accommodanti, & uterque cæteris poſtmodum contrahentibus, juxta omnium opinionem Doctorum; & verum eſt, de quo latiùs nobis erit agendum, & clarè patebit *ex ſeqq.*

Et ad utriuſque membri diſtinctionem Saliceti, non- 30
nulla utilia conſideranda ſunt, & primò reſpectivè ad primum diſtinctionis membrum, quando ſcilicet per conſenſum generaliter præſtitum debitori, ut poſſit pignus hypothecari cum amiſſione ſui juris in eadem hypotheca, infertur ad ea omnia, quæ obiter dicta fuerunt in ſecunda opinione, nempè creditorem anteriorem per hujuſmodi ſimplicem conſenſum omne jus hypothecæ amiſiſſe, & non amplius manere creditorem hypothecarium, ſed ſimplicem, & perſonalem creditorem, omnino carentem actione hypothecaria. & pro- 31
bat textus expreſſus *in leg. creditor qui potior 12. §. ſi tecum, D. qui potior in pignorib. habeantur.* Ubi dicitur, quod quando ex conſenſu creditoris, ut alii pignus obligetur, inducitur pignoris extinctio, ita ut ei, cui ſecundo obligatur, ſoluto debito, pignus non remaneat obligatum anteriori conſentienti. Probant etiam hanc concluſionem omnes Doctores laudati in ſecunda opinione *ex num.* 14. Et quando prior non conſenſum amittit in totum jus pignoris, non propterea 32
amittit ſuum creditum, quia qui remittit pignus, creditum remiſiſſe non intelligitur, ſed creditor remanet quoad debitorem perſonalis, inter perſonales ſolvendus, text. expreſſus *in leg. Julianus, in princip. D. de leg. 3. leg. grege, §. cum pignus, D. de pignorib. leg. 3. C. leg. ſi pignus pignori dat. ſit.* Optimus text. *in l. 3. & in leg. ſi tibi, §. de pignore, D. de Pactis:*

Digitized by Google

pactis: Exornat abundè Neguſant. *de pignor. membr.* 1. *ex num.* 14. *cum ſeq.* 5. *part. principal.* Maſcardus *de probation. concluſ.* 117. *ex num.* 43. Et nos latiùs *ſuprà* 1. *part. cap.* 29. *ex num.* 1. *cum ſeq.* & ideò poſt hypothecarios creditores omnes, etiam poſt conſenſum contrahentes, exigere debet non antea.

33 Secundò infertur, quod iſte tertius, cui debitor ex conſenſu creditoris anterioris pignus obligavit, licèt exigere poſſit ante priorem conſentientem, hocque ille efficiatur potior; adhuc tamen locum prioris conſentientis non ſubintrat, nec in ejus gradum ſubrogatur; nec præfertur creditoribus intermediis, ſed potius iſti gradatim aſcendunt, & jura ſua potiora fiunt, ita ut ſecundus (poſt conſentientem) remaneat primus,
34 & tertius ſecundus, & ſic de ſingulis creditoribus intermediis, gradatim aſcendentibus, extincto vel permutato jure pignoris prioris, juxta ea, quæ accuratè conſiderata fuerunt *infrà cap.* 14. *& ſeq. hac* 3. *part.*

35 Iſte etenim, cui per conſenſum anterioris creditoris pignus fuit obligatum, non poteſt prætendere antelationem, niſi à tempore ſui contractus, & ſuæ obligationis, cum ceſſante ſubrogatione in locum prioris, prout ceſſat in hoc caſu, quia ſolùm conſenſus, & permiſſio præſtatur obligationi; rectè ſequitur, ut à tempore obligationis acquiſierit jus prælationis non antea. Probant textus *in dict. leg. Paulus, dict. leg. creditor qui prior, §. ſi tecum, & dict. leg. Titius, D. quibus modis pignus, vel hypothec. ſolvit.* Et omnes Doctores in ſecunda opinione allegati *ex num.* 14. Maximè Franciſcus Balduinus *de pignoribus dict. tit.*
36 *quibus modis pignus, vel hypothec. ſolvit. ſub num.* 15. Ibi, *Nam mirum non videri debet, cum primus creditor conſenſit tertio obligari, meliorem eſſe medii conditionem: licet cum eo nihil expreſſum ſit actum; quia cum primus conſenſerit poſthaberi tertio, non mirum ſi medio creditori, qui tertio anteferiur, poſthabendus ſit; nam medius vincit tertium, à quo vincitur primus, &c.*

37 Tertiò infertur ad declarationem primi membri diſtinctiois Saliceti, de quo *ſuprà num.* 20. Quando in totum, & quoad omnes pignoris extinctio inducitur, & ſubintelligitur; quando creditor anterior ſimpliciter conſenſum ſuum præſtitit obligationi, contemplatione debitoris; ut ſecus ſit etiam in hoc caſu quando in gratiam ſolius tertii creditoris id facere exprimat, aut aliàs per pactum jus ſuum in pignore reſervat, quia tunc ſtante pacto, aut reſervatione juris non in totum pignus remittere intelligitur, ſed dumtaxat in favorem tertii, cui conſenſum reſtrictivè accommodavit anterior creditor: text. eſt expreſſus *in d. l. creditor qui potior, §. ſi tecum,* Ibi, *Erit igitur facti quæſtio agitanda, quid inter eos actum ſit, &c.* Ubi Bart. in ſummario dicit. *Si res obligata, alteri obligetur de voluntate creditoris, quoad illum prior hypotheca inutilis eſt, quoad alios inſpicitur, quid actum eſt, l. ſi poſt pignus, D. de pact.* Ibi, *niſi ſpecialiter contrarium eſſe probetur.* Fulgoſius *in l. jubemus, n.* 2. *C. ad Senatuſc. Vellejan.* Ibi, *quæſtio facti eſt, an voluerit quoad omnes, aut quoad unum renuntiare.* Pulchrè Donel. *in tract. de pignor. cap.* 14. *tit. quibus modis pign. vel hypoth. ſolvit. col.* 5. *ad*
38 *med. fol.* 220. *inter diverſ. tract. de pign.* In hæc. *Unde ſi creditor conſenſerit, ut res ſibi obligata tertio daretur, non tertius in loco prioris ſucceſſiſſe videbatur, quod futurum erat, ſi illi tantum ea res prodeſſet, ſed jus ſecundi creditoris, ut ſi quovis alio modo ſoluta eſſet hypotheca. confirmatur l. Paulus, hic: planè creditor id in gratiam tantum ejus facere dixerit, cui res pignori obligabatur, non niſi adverſus eum pignoris creditori nocebit, ut eſt conſtitutum in l. jubemus, C. ad Vellejan. & rectè, nam ante diximus. Ita demum creditorem conſentientem alienationi pignoris jus ſuum remittere intelligi, ſi non ſalva pignoris ſui cauſa conſenſerit, quod eum facere apparet, qui in alicujus tantum gratiam pignoris obligationi conſenſit, &c.* Qui ulterius *num. ſeqq.* proſequitur, quod & idem ex mente Saliceti aſſerit Petrus Barboſ. *in l.* 1. *p.* 5. *n.* 71. *ad fin. D. ſolut. matrim.* Et melius *num.* 72. *poſt princ.* Ibi, *ſed ex prædictis dicendum erit, quod ſi conſtet, creditorem tantum reſpectu certa perſona, vel cauſa renuntiaſſe, ſtandum eſt certo dict. l. ſi creditor.* 12. *§. final. D. qui potiores in pignor. hab. &c.*

Sardus *in dict. deciſ.* 163. *ex num.* 11. Et ſignanter de hac limitatione *ex num.* 17. In hæc, *tertio,* 39
quia ea renunciatio continet expreſſam reſervationem jurium ipſi Tauro contra Provinzalem, ejuſmodi autem reſervatio conſervat jus, quod ipſi competebat. Bart. in l. penult. C depoſiti. Oldradus conſil. 237. *in fin. Becius alios citans in conſil.* 74. *num.* 34. *& dixi in conſ.* 151. *n.* 39. Cravetta *in conſ.* 974. *num.* 17. *& jus reſervatum vi-* 40
detur excluſum à renunciatione, quia reſervatio eſt quadam exceptio, qua modificat actum, gloſſ. in l. item Labeo, §. ſed ſi purè. D. famil. erciſcundæ. Becius dict. conſ. 74. *num.* 14. *dixi dict. conſ.* 151. *num.* 30. *& ſicuti confirmat in non reſervati. l. nam quod liquidè, §. filia; D. de penul. legata, Archidiacon. in cap. quoniam frequenter,* 41
ut lite non conteſtata. Purpuratus conſil. 42. *num.* 14. *ita conſervat intactum id, quod reſervatum fuit perinde ac nulla extaret renunciatio, &c.* Et per textum *in l. novatione, D. de novationib. l. ſolutum, in princip. D. pignor. action. l. unica, C. ad chirograph. pecun. pign. re-* 42
tin. l. novatione, D. de fidejuſſorib. Boërius *dec.* 332. *ad finem:* Neguſantius *de pignor. part.* 6. *membr.* 3. *num.* 2. *verſic. tertio fallit.* Mantica *de contract. tom.* 1. *lib.* 11. *tit.* 31. *num.* 21. *&* 22.

Sed quo ordine, & gradu exigere poterit iſte prior 43
creditor conſenſum præſtans ſub ſui juris in pignoris reſervatione, protinus tractabimus ſub ſecunda parte noſtri cap. quo etiam loco commodiori reſervamus tractare de ſecundo membro diſtinctionis Saliceti.

Accedamus jam ad alteram, difficiliorem tamen, 44
noſtri capitis partem circa creditorem anteriorem, & potiorem conſentientem, ut alius creditor inferioris gradus prius exigat ſuum creditum; quonam ordine uterque exigat, & an ex hac prælationis, & prærogativæ ceſſione præjudicium aliquod fiat creditoribus intermediis? Pro cujus declaratione primò animadvertendum erit, quod hæc prælationis tranſ- 45
latio in poſteriorem multum diverſa eſt ab illa ſubintratione, quæ communiter fieri ſolet, quando ſecundus creditor ſolvendo creditum priori in ejus locum ſuccedit, ſubintrat, & in ſubrogatum, nec quando alius tertius mutuat debitori, ut ex ea pecunia ſolvatur prior creditor ſub pacto de ſubintrando in locum, gradum, & privilegium anterioris ſic dimiſſi, ac ſoluti, & ab ipſo facta ceſſione; quia in his caſibus, & ſimilibus anterior cedens non remanet amplius creditor, nec jus habet ad pignora, nec bona debitoris quia cum fuerit per ſolutionem dimiſſus, omne jus ſuum fuit extinctum, jamque deſinit eſſe creditor, nec amplius concurrit.

In noſtro autem caſu, quamvis anterior cedat 46
prælationem, & gradum potiorem quem habebat; adhuc tamen remanet creditor, & retinet jus in pignore; nam in creditore anteriori & hypothecario tria jura diverſa concurrunt, jus pignoris, jus prælationis ob temporis, vel privilegii anterioritatem, & creditum ipſum, & duorum priorum quodlibet poteſt dimittere, & renuntiare, aut cedere aliis duobus remanentibus, ſcilicet jure ad creditum, & jure ad pignus, ſi ſolam prælationem cedit, hoc addito quod ſi jus pignoris in totum renuntiat, etiam prælationem amittere intelligitur, quia prælatio cau- 47
ſatur à pignore, & eſt qualitas ei inhærens, quo ſublato, prælationem extingui neceſſe eſt, ut alibi latiùs diximus.

Qua-

Digitized by Google

48 Quapropter ſi prior creditor prælationem, & gradum dumtaxat cedat alteri inferiori creditori, adhuc remanet creditor hypothecarius, quia qualitas antelationis poteſt adeſſe, & abeſſe abſque pignoris, & crediti corruptione, poteſt etenim quis eſſe creditor
49 abſque pignore, aut hypotheca; quia hypotheca non eſt de natura, nec de ſubſtantia contractûs, quia ex ejus omiſſione, & defectu non pendet validitas contractus; ut poſt quam plurimos doctores probat Gaito *de credito, cap. 4. quæſito 11. num. 2077. cum*
50 *multis ſeq.* Et ideo hypotheca circa expreſſam conventionem nequaquam contrahitur, nec ſubindè legitur: demptis tacitis à jure inductis; latè Gaito
51 *cap. 2. titul. 7. num. 2473. & num. 1475.* Nec hypotheca ſubintelligitur in contractu, ſi omiſſa fuerit à contrahentibus; abundè Gaito *cap. 4. titul. 1. quæſito 5. ex num. 239. uſque ad num. 259.* Et meliùs *quæſito 11. ex num. 2072. cum multis ſeq.* Et poteſt etiam eſſe creditor ſub hypotheca abſque præ-
52 latione aliqua; ſed infirmus inter creditores hypothecarios, quoniam hypotheca, & prælatio ſunt de accidentalibus contractus; ut firmant ipſi doctores.

53 Et ideò quemadmodum creditor cedens hypothecæ, remanet creditor pecuniæ, quia renuntiatione limitata ultra non extenditur, & jus hypothecæ ſolum cedi, & legari poteſt ſine crediti corruptione, remiſſione, aut enunciatione, ut probat *l. Julianus in principio, D. de legatis 3. l. ſit ibi. §. de pignore, de D. pactis, l. g ege §. cum pignus & de pignor. l. 3. C. ſi pignus pignor. datum ſit* & probavimus ſuperiùs *num. 32.*

54 Ita pariter ſi anterior creditor cedat prælationem dumtaxat, manet creditor quoad cætera jura pignoris ſcilicet, & crediti; quod expreſsè probat text. *in l. creditor, qui prior 12. §. ſi tecum, D. qui potior. in pign. habeant.* ubi creditor, qui permiſit, ut res ſibi pignorata alteri obligetur, & iſto prius ſoluto, quæritur an pignus priori remaneat obligatum? & diſtinguit text. inter abſolutam pignoris remiſſionem, & ſolam ordinis, & prælationis ceſſionem, conſenſum, & permiſſionem, ibi, *pecunia autem ſoluta ſecundo, an rurſus teneatur tibi rectè quæritur, erit igitur facti quæſtio agitanda, quid inter eos actum ſit, utrum ut diſcedatur ab hypotheca in totum, cum prior conceſſit creditor alii obligari hypothecam: an ut ordo ſervetur, ut prior creditor ſecundo loco conſtituatur.*
55 Et id ipſum DD. omnes in utraque opinione ſuperiùs relati aſſerunt, & ſupponunt in caſu, quo pignus in totum, & quoad omnes non fuit per conſenſum anterioris remiſſum, ſed dumtaxat limitatum ad aliquam perſonam, & in ejus gratiam ſolius.

56 Text. tamen *in d. §. ſi tecum*, non agit, quando alii creditores ſint intermedii, nec quo tunc ordine iſti duo, conſentiens, & ille, cui accommodatur conſenſus, ſint ſolvendi; ſed tantùm egit inter primum conſentientem, & ſecundum creditorem, ut iſte in exactione ſit potior, & præferendus priori, ordini ſolutionis per conſenſum renuncianti, in quo ut diximus omnes Doctores conveniunt.

57 Conveniunt etiam tam omnes tertiæ opinionis DD. quàm primæ, & ſecundæ, ut per conſenſum anterioris ſpecificum non amittat prior creditor jus pignoris in totum, nec quoad omnes, iſte tertius creditor, cui conſenſus præſtatur limitatus, conſequatur ordinis prælationem reſpectu ipſius conſentientis dumtaxat, ſalvo jure intermediorum, qui utrique præferunt, & ante eos gradatim exigunt, quoniam medii vincunt ultimo tertio loco contrahentem, à quo vincitur anterior, manente adhuc creditore hypothecario poſt omnes prædictos exacturo, & prælaturo aliis poſt ſuum conſenſum contrahentibus, ut ſuperiùs probavimus.

Et inſuper hunc anterioris conſenſum tacitè ha 58
beri pro ceſſione, conventione, & pacto inter utrumque, anteriorem ſcilicet, & ultimum tradit Oſvald. ad Donel. *lib. 15. c. 43. in notab. lit. G.* ex quo reſultat jus fortius intermediis creditoribus, ſed quo ordine iam iſti, quàm alii intermedii creditores ſua credita conſequantur, non facilè ex eiſdem, nec ex juribus percipies, in quo verſatur tota noſtra quæſtionis difficultas.

In quo reſolvendum erit, quod creditor inferior, 59
cui per priorem ſolum jus prælationis permiſſum, aut conceſſum fuit, conſequitur gradum potiorem, & locum anteriorem conſentientis ſubintrat, & in prælationem ejus ſubrogatur, ita ut non ſolum præferatur ipſi anteriori cedenti, aut patienti, & permittenti, verùm & omnibus creditoribus intermediis, prout eis præferri debebat anterior, ſi ſuam prælationem & loco retinuiſſet, non alteraſſet, nec dimiſiſſet, ita ut intermedii creditores omnes ſuum proprium gradum, & locum immutabiliter conſervent, ut antea. Quia ſolum perſonarum anterioris & inferioris creditoris fit reciproca transformatio, ac gra- 60
duum, locorumque permutatio inter eos facta intelligitur, ultimo in locum prioris, & priore in locum ultimi ſubrogato. Ex quo nullum præjudicium irrogatur intermediis; qui ſemper habuerunt unum creditorem anteriorem, qui eos præferebat, & nihil ſua intereſt, ſit iſte vel ille reſpectu ejuſdem quantitatis, & non majoris.

Nec prior creditor, qui ſuam prælationem alteri 61
inferiori conceſſit, licèt remaneat creditor hypothecarius, poteſt exigere immediatè poſt illum, quem in locum ſuum poſuit, cum impoſſibile ſit ut in uno, & eodem loco duo ſedere videantur, atque ideo cum prior ſuum locum dimiſit, & alteri conceſſit, iſte illum occupabit, non etiam ille; foret enim mirum in modum grave creditoribus intermediis, loco unius anterioris duos præmittere. Quapropter prior cedens, & conſen- 62
tiens locum poſteriorem poſt omnes intermedios creditores hypothecarios occupabit, à tempore ſcilicet quo ipſe ſuam prælationem amiſit, & ceſſit, ita ut aliis creditoribus etiam hypothecariis poſtmodum cum debitore contrahentibus præferatur, non aliis. Quia prior iſte tot 63
gradus deſcendit, quot ille inferior (cui prælationem ſuam ceſſit) aſcendit, & ex tunc computari debet ſuæ hypothecæ anterioritas, ac prælatio. Nec iſta inter cedentem, & ceſſionarium locorum transformatio fit ex ſola vi mutuæ, tacitæ, ſubintellectæ ſubrogationis, quoniam uterque in locum alterius ex vi cujuſdam tacitæ permutationis ſubrogatur, ſed etiam reſpectu anterioris ex vi 64
proprii juris; nam licèt inferior cui locum ſuum, & prælationem anterior conceſſit in hujus locum ſubrogetur, ut dictum eſt; anterior autem non deſcendit in locum inferioris, nec eum occupat ex vi ſubrogationis, ſed ex vi ſui proprii juris. Qui licèt renunciavit in fa- 65
vorem inferioris creditoris totum tempus præcedens non tamen ſequens, nec eo indigebat ille inferior, cum ſibi ſuffecit occupare primum locum, & gradum prælativum, & priorem exactionem ante cæteros creditores intermedios. Quapropter anterior cedens, & conſentiens, qui deſcendit, occupat poſt iſtos virtute ſuæ hypothecæ per hujuſmodi ceſſionem prælationis non læſæ (ut diximus) locum, & gradum immediatum, ita ut cęteris creditoribus poſt prelationis ceſſionem cum debitore communi contrahentibus ſub hypotheca, præferatur.

Hanc locorum aſſignationem hactenus ſcriptam & 66
graduum computationem, & transformationem mirabiliter deſcripſit licet non ita explicitè doctiſſimus Franciſc. Balduin. *in tract. de pignorib. & hypothec. tit. quib. mod. pign. vel hypothec. ſolv. ex n. 13. f. l. 314. inter diverſ. tract. de pignor. col. 6. princip.* qui ſubtiliter in hunc modum loquitur. *Porro ſi conſenſerit creditor hypothecam ſibi conſtitutam adhuc alii obligari, l. Paulus in pr. quib.*

Digitized by Google

quib. mod. pign. vel hypothec. ſolvit. l. creditor, qui prior. §. ſi tecum, qui potior. in pignore habeantur; non facilè dixerit, quid hic operetur conſenſus, an remiſſionem pignoris, quoad omnes, an verò remiſſionem tantùm ordinis inter creditores: ita ſcilicet ut is, cui obligari conſenſit, fiat prior, & potior, eo ipſo tamen ſemper manet creditor ſub pignore, & hypotheca, quoad debitorem, aliumve quemlibet pignorum poſſeſſorem, atque etiam quoad creditores ſequentes ordine temporis illum, cui ex conſenſu primi creditoris pignus obligatum eſt, nec ulla lege ſatis manifeſtè iſtud deciſum eſt; nam quod uno loco, ſcilicet in d. l. Paulus in princip. dicitur, eum, qui ſic conſenſit jus ſui pignoris remiſiſſe; interpretantur
67 *nonnulli, Salicetus in d. l. 3. C. de remiſſ. pignor. non quia pignus remiſerit, ſed tantum jus ſui pignoris, quod putant eſſe jus prælationis ex ordine temporis, cum ei omnium primo hypotheca eſſet obligata, reſtricta, quantum fieri potuit, pignoris renunciatione, l. jubemus. C. ad Velleian.* &c. Qui quidem Balduinus, licèt hanc doctrinam
68 non admittat ad interpretationem *d. l. Paulus*, quia in totum pignoris jus deciditur amiſſum per conſenſum & quoad omnes; adhuc tamen eam veram agnoſcit, quando ſola prælatio in favorem tertii, data eſt à priori creditore, & inter contrahentes de ſolo ordine, & prælatione actum fuit juxta text. *in d. l. creditor qui prior, §. ſi tecum. D. qui potior. in pignor.* ac juxta tertiam opinionem Saliceti communiter approbatam, de qua *ſuprà num. 19. cum ſeqq.*
69 Eadem etiam interpretatio colligitur ex Donello *in tract. de pignor. c. 14. & fin. col. 5. poſt medium*, ibi: *Unde ſi creditor conſenſerit, ut res ſibi obligata tertio daretur, non tertius in locum prioris ſucceſſiſſe videbitur, quod futurum erat, ſi illi tantum ea res prodeſſet*, &c. quod ulterius explicat ex ſequentibus, quando in gratiam ſolius tertii conſenſum fuiſſe præſtitum appareret, ut tunc iſte tertius ſubrogetur in locum prioris, retento adhuc hypothecæ jure per ipſum priorem limitatè conſentientem amiſſa prælatione, quam per conſenſum tranſtuliſſe cenſetur in ipſum inferiorem.
70 Hæc noſtra graduum tranſformatio & diſtributio inter inferiorem, & priorem creditorem cedentem ſuam prælationem, nec non creditores intermedios, ulterius juſta redditur, quia ex ea ſolùm anterior ex facto, & conſenſu ſuo præjudicatur in ordine exactionis, non medii creditores, qui ſiummet retinent locum & gradum, ut antea illæſum, & invariabilem; nam quando jus pertinet plurimis gradatim, uni poſt alium ſucceſſivè
71 (prout contingit inter plures creditores concurrentes ad bona debitoris communis, ſicut mirificè, ac plenè conſideravimus, & comprobavimus *in c. 14. proximè ſequenti*) primus non poteſt per factum ſuum, ceſſionem, & renunciationem in tertium, vel in ulteriorem geſtam præjudicare intermediis, ſed ſibi dumtaxat, jurique, & commoditati ſuæ, probarunt Molin. *de primog. lib. 1. c. 21. & 24. & melius lib. 1. c. 6. n. 45.* ex Jaſone, Decio, Tiraq. & Burgos de Paz *in proœm. 11. Taur. nu. 95. & 96.* Peralta *in rubr. D. de hered. inſtit. nu. 122. p. 72.* Idem Molin. *lib. 3. c. 2. n. 21.* Alvared. *de conjectur. mente defunct. lib. 2. c. 3. §. 1. n. 27. & 28.* Mieres *de majorat. 3. p. q. 18. n. 4. & 6. & 2. p. q. 3. n. 33.* Azeved. *in lib. 8. tit. 7. n. 10. & 11. l. 5. recopilat.* Gutierr. *practicar. lib. 3. q. 71. num. 13. & q. 79. n. 8.* Velaſq. de Avendan. *in l. 45. Taur. gloſſ. 2. n. 5. & 6.* copioſè poſt plures alios trac-
72 tat, & exornat articulum hunc Caſtillo *controv. tom. 3. c. 12. ex n. 109. cum multis ſeqq.* & in optimo, ac ſimili caſu videndi erunt Petr. Surd. *conſ. 108. ex n. 20. & n. 34. tom. 1.* Menoch. *conſ. 211. ex n. 129. & ex n. 141. & 146. & in conſ. 245. n. 42. & in conſ. 401. & in conſ. 570. n. 10.*
73 Ex qua doctrina, & ex ſupra dictis duo utiliſſima inferuntur, primum quod in creditorem inferiorem qui ex perſona, & jure anterioris primum gradum aſcendit, non plus juris transfertur, quàm ipſe anterior habebat quia ultra jus quod habet, anterior dare non valet,

cùm nemo plus juris in alium transferre poſſit quam ipſe habet, ex vulgari juris regula, & ideo jus quod recipit inferior creditor, coarctatur ad jus quod anterior habet, & ad ejus poteſtatem limitatam. Unde fit quod cum anterior non habeat prælationem & gradus prærogativam ultra quantitatem pecuniæ ſibi debitæ, 74
uſque ad illam quantitatem dumtaxat, intelligitur inferior creditor, cui ceditur gradus anterioritatis, prælationem accipere, non amplius, ex juris regula, is, qui in jus ſuccedit alterius; eodem jure, quo ille uti debebit, & argumento text. *in l. ſi potiores 3. C. de his qui in prior. locum ſucceſſiſſe, & l. cum qui 17. D. qui potiores.* ibi *Eatenus tuendum, quatenus ad priorem creditorem ex pretio pecunia pervenit.* Nec plus juris competit ceſſionario, quàm competit cedenti, *l. emptor.* ubi Bald. *C. de hered. vel actio. 75*
vend. Surd. *conſ. 22. n. 16. & ſeqq. deciſ. 198. n. 11. & 12.* & per Cencium *poſt tr. de cenſibus deciſ...*

Finge, anterior conſentiens creditor erat pro cen- 76
tum, pro quibus dumtaxat, eidem competebat prælatio, inferior, cui cedit prælationem, creditor eſt ducentorum, pro centum dumtaxat recipit prælationem ante omnes creditores ſibi perſolvendis, pro aliis autem centum acquirit gradum, & prælationem à tempore, quo cum debitore contraxit ſub hypotheca.

Creditor etenim ceſſionarius iſte duplicem habet 77
hypothecam; unam nomine anterioris, & virtute ceſſionis; alteram jure proprio, & ex propria perſona; & in eo, in quo inutilis ſibi fuerit, aut inefficax ceſſio, non prohibetur alia uti jure proprio Gloſſ. celebris *in l. Ariſto.* & ibi Bartol. *n. 7.* Neguſant. *de pign. 5. p. princip. membr. 3. n. 45. verſ. ſi autem ultra ſequitur*, Mantica *de contractibus, lib. 11. tit. 18. ſub n. 16. verſ. nec eſt omittendum.* Larea *deciſ. 20. ſub num. 26. tom. 1.*

Faciunt tradita à Surdo *conſ. 444. n. 10.* Coſta *de ſcien- 78*
tia, & ignorantia centur. 1. diſtinct. 20. num. 4. Giurba *in conſuetud. Meſſan. c. 2. gloſſ. 3. p. 1. ex n. 16.* dum dicunt creditorem duplicem gerentem perſonam, propriam, & ceſſionariam, ſi confiteatur pro reſto ſe habuiſſe à debitore, à proprii tantum debiti petitione excludi ad text. *in l. & magis, D. de ſolut.* ita ut creditum ceſſum petere non prohibeatur. Quod ſi abſque hypotheca mutuavit, ſed ſolius prælationis limitatæ virtute agat pro reſiduo, inter perſonales abſque prælatione, tanquam creditor merè principalis occupabit gradum.

Aliter autem manifeſtum fieret præjudicium credi- 79
toribus intermediis, qui ante ſe non habent niſi unum creditum pro centum, quod exigi poſſit à bonis debitoris communis, cujus patrimonium indebitè minueretur, vel fortè non ſufficeret pro ſatisfactione intermediorum creditorum, qui deducto dumtaxat centum anteriori debitum ad reliquum debitoris patrimonium jus gradatim quæſitum habent, quod ab eiſdem per nullum factum debitoris, vel creditoris auferri poteſt, ut ſæpè diximus, & ſignanter ampliſſimè per totum *hoc c. 13.* nemo enim ex facto alterius poteſt prægravari.

Sed quia verſa vice dicendum erit, quando ſcilicet 80
anterior ducentorum ſit creditor, & ſuam cedit prælationem inferiori dumtaxat creditori pro centum, qui dumtaxat conſequitur jus ad prælationem, & hypothecas pro ea rata parte, cujus ſibi facta fuit ceſſio à creditore anteriori, ut probarunt Parlador. *lib. 2. rerum quotidian. cap. fin. 4. part. 6. 1. in fin.* Coſta *de ratione rata, qu. 115. n. 10.* poſt Gaſp. Rodrig. quibus relatis tenet Gaito *de credit. c. quæſito 11. num. 1844. fol. 433.*

Quoniam ordine diſtribuendi erunt gradus exactio- 81
nis tam inter duos, quàm inter creditores intermedios; in quo breviter dicendum erit, quod ille inferior pro ſuis centum aſcendet ad priorem & potiorem gradum, ſimul æqualiter, quo anterior ipſe conſentiens, prælativè ad cæteros creditores intermedios, ut dictum eſt, & comprobatum, & probatur text. argum. *in l. 3. §. 1. D. qui potiores.* ibi: *verum in ea quantitate, quam ſolviſſet, ejuſque uſuris potiorem eſſe conſtitit.*

Nam

Digitized by Google

82 Nam anterior conſentiens, pro aliis centum ſibi re-
manentibus ſuum proprium gradum, & prælationem
illæſam præſervavit, quoad omnes in univerſuum cre-
ditores, tam quoad eum cui ceſſit, quàm quoad cæte-
ros creditores intermedios; ita ut pro illis centum re-
manentibus prior, & potior iſtis ſit, reſpectu autem
illius, cui ceſſit prælationem æqualis in gradu erit,
ita ut ambo ſimul concurrant in exactione, unuſquiſ-
que pro rata ſua, juxta ea quæ latè diximus *ſupr.* 2.
part. c. 5. *ex n.* 140. *cum ſeqq. verſic. deveniamus ad
ultimam partem, &c. Uſque ad finem.*

83 Et hanc doctrinam, ut creditor anterior, qui ex
trecentis quæ ſibi debentur, ceſſit tertio centum, vel
aliquam partem, cedens, & ceſſionarius ſimul concur-
runt in eodem gradu pro rata ſuper re obligata, & ejus
valore, atque uterque pro ſua rata pariter graductur,
tenent de Franchis *deciſione* 260. *n.* 4. *& ſeqq.* Quod
ſingulariter explicat Ponte *deciſ.* 34. *nu.* 23. Sequitur
Gaito *de credito, cap.* 5. *quæſt.* 11. *n.* 1835. *& ſeq.
fol.* 433. Qui quidem per varia fundamenta, ultra ad-
84 ducta à Franchis *loc. cit.* latiſſimè diſputat pro utraque
parte celebrem aliam, & non minùs difficilem quæſtio-
nem, quando nempe concurrunt duo ceſſionarii ab eo-
dem creditore cedente cauſam habentes, & ab eodem
jure dependentes, qui tamen diverſis temporibus, ceſ-
ſionem in parte credita pro rata obtinuerunt, quis eo-
rum præferri debeat in exactione prius arguunt pro
priore ceſſionario: tandem reſolvit ut uterque ſimul
concurrat, pro rata, & in tributum, perlege eoſdem, &
Coſtam, *de port. rata, quæſt.* 215. *à princ.* Maximè
85 Gaitum; igitur creditor prior, qui prælationem ſui
crediti pro parte ceſſit alteri tertio pro ea parte, &
quantitate gradum habebit poſt intermedios, prout in
caſu ſuperiùs diximus ex tot Doctoribus, *ex n.* 44. *cum
multis ſeqq. verſ. accedamus jam ad alteram, &c.*
Quando ſcilicet ſolam prælationem ceſſit.

Præfatam tamen reſolutionem de qua *ex n.* 81. *&
ſeqq.* ut ceſſionarius, & cedens pro rata concurrant,
uno & ſingulari modo limitabis, quando ceſſio illa par-
tis crediti facta fuit ſimpliciter, quia tunc eum cedens
non teneatur ad aliud quàm ut jus ceſſum ſit verum,
non tamen exigibile *ad l. ſi nomen, ff. de hæred. vel act.
vendita* Tamen ſi cedens ſe obliget ad evictionem ju-
ris, & facti, nempè eſſe verum ſepnutum, & exigibi-
le, tunc cùm cedens teneatur reperto non ſolvendo de-
bitore, ad integram ſatisfactionem ad latè tradita per
Giurbam *deciſ.* 117. *ex n.* 14. Rodriguez *de reddit.
lib.* 1. *quæſt.* 8. *n.* 23. Guzman *de evictionib. q.* 35.
à princip. ex n. 25. Cencium *de cenſib. q.* 72. *n.* 2. 3.
ex verſic. cæterum quia cum ſeqq. Qui plurimos alle-
gant, ſequitur manifeſtè, quòd in bonis debitoris ſit
in hoc caſu præferendus ceſſionarius cedenti concur-
renti in exactione.

86 Unus namque, & idem creditor, ſicut poteſt con-
tra unum, & eundem debitorem communem plura,
& diverſa habere credita; atque pro eis plurium cre-
ditorum perſonas repræſentare, argumento *l. tutorem,
D. quibus ut indign.* Et aliis doctrinis alibi ſcriptis 2.
part. c. 7. *ex n.* 26. *cum ſeqq.* & conſtat ex text. *in l.
ſi plures, §. cumulum debiti, D. de pactis.* Ibi: *Si uni
fortè multa ſummæ centum aureorum debeantur, alii
verò una ſumma quinquaginta, nam in hunc caſum ex-
pectabimus ſummas plures.*

87 Ita pariter poteſt, & debet diverſimodè pro ſingulis
graduari in judicio concurſus, juxta ſcilicet uniuſcu-
juſque crediti tempus, privilegium, vel anteriorita-
tem, poteſt namque unus, & idem creditor diverſa
credita habens, & diverſis temporibus contracta, in-
terpolare nempè inter alios creditores ante, & poſt
alios graduari, & reſpectu unius crediti eſſe anterio-
rem, & reſpectu aliorum eſſe intermedium, vel infe-
riorem jura adſunt ſingulariſſima, quæ in variis, &
88 mirabilibus caſibus id determinant, text. *in l. creditor,
qui priori* 12. *§. ſi idem*, ibi, *Si idem bis, id eſt;
ante ſecundum, & poſt eum crediderit; in priori pecunia
potior eſt ſecundo, in poſteriori tertius eſt, D. qui potior.
in pignor. habeant. l. quærebatur* 21. *D. eod.* in hæc, 89
*quærebatur ſi poſt primum contractum tuum, anteaquam
aliam tu pecuniam crederes, eidem debitori Seius credi-
diſſet quinquaginta, & hypothecam ejus rei, quæ tibi pi-
gnori data eſſet, debitor obligaſſet: dehinc tu eidem de-
bitori crederes fortè quadraginta, quod plus eſt in pretio
rei, quàm primo credidiſti, verum Seio ob quinquagin-
ta, an tibi in quadraginta cederet pignoris hypotheca,
finge Seium paratum eſſe offerre tibi ſumman primo or-
dine creditam. Dixi conſequens eſſe, ut Seius potior ſit
eo quod amplius eſt in pignore, & oblata ab eo ſumma
primo ordine credita uſurarumque ejus, poſtponatur pri-
mus creditor in ſummam, quam poſtea eidem debitori
credidit, &c.*

Textus etiam *in l. ſi prior* 18. Qui in mirabili caſu ita 90
ait: *ſi prior poſtea novatione facta eadem pignora cum aliis
accepit, in ſuum locum eum ſuccedere, ſed ſi ſecundus
non offerat pecuniam, poſſe priorem vendere ut primam
tantùm pecuniam expenſam ferat, non etiam quam poſtea
credidit, & quod ſuperfluum ex anteriori credito accepit,
hoc ſecundo reſtituat.* Et in eodemmet caſu loquitur *l.*
3. *D. eod. qui potior eſt creditor accepit pecunias* (in-
quit Conſultus) *quas in ſecunda conventione ſecundus
creditor accepit, novatione poſtea facta, pignora prio-* 91
*ribus addidit. Superioris temporis ordinem manere pri-
mo creditori placuit, tanquam in ſuum locum ſucceden-
ti.* Quem textum clariorem reddit gloſſ. Ibi *verb. no-
vatione.* In hæc: *per quod videbatur, quod ſecundus
creditor inter primum contractum, & tunc ſecundum
prima pignora erant obligata eſſet potior; quod remanet,* 92
*hic quantum eſt in primis pignoribus, & pecunia primo
ſuper iis data, non autem in plus, ut hic, & infra ea-
dem l. ſi prior, in princip. & l. fin. in* 1. *reſponſ. & ar-
gument. infrà de ſeparationib. l. debitor.* hactenus gloſſ.
celebris, quæ jura eodem modo poſt plures alios Do-
ctores declarat, & interpretatur Larrea videndus *in
deciſ.* 10. *n.* 27. *& n.* 12.

Ejuſdem gloſſæ diſtinctionem ſequuntur Bartol. & 93
communiter omnes Doctores, optimè Neguſant. *de
pignor.* 3. *membr.* 6. *princip. n.* 7. dicens, quod quando
primus creditor mutuaverat debitori acceptis ab eo pi-
gnoribus, poſtea ſecundus creditor mutuavit eidem de-
bitori aliam quantitatem, & etiam novavit primam
obligationem, repetendo tamen pignora prioris obli-
gationis, & addendo etiam alia nova pignora deter-
minari *in l.* 3. Quod repetitio novorum pignorum facta
in obligatione novante, cenſetur facta cum prælatione
reſpectu ſecundi creditoris, & ſic cum prioritate tempo-
ris, prout erant in priori obligatione novata. Et ſicut
ex prima obligatione primus creditor veniebat præfe-
rendus ſecundo; ita & præferri debebit ex obligatio-
ne novante qua eadem pignora repetita reperiuntur.

Hac tamen intelligentia, dicit Neguſant. ut hæc 94
prælatio ſit admittenda reſpectu pecuniæ primo loco
mutuatæ obligatione novata, non autem reſpectu pe-
cuniæ tertio loco mutuatæ in obligatione novante quia
in iſtis ſecundus creditor erit anterior primo.

Eandem diſtinctionem ſequitur Mantica *in tract. de* 95
tacit. & amb. lib. 11. *tit.* 31. *n.* 25. Dicens, quod
ſi priora pignora in poſteriori obligatione novante,
ſunt repetita, illa habent etiam temporis prærogati-
vam, & ſuam antelationem conſervant, ex *d. l.* 3.
quod procedere, firmat reſpectu prioris obligationis,
non autem poſterioris novantis, ex *d. gloſſ. in d. l.* 3.
in princ. Et ex Neguſant. Bart. & aliis.

Eandem doctrinam, & prælationis diſtributionem 96
circa hunc creditorem ſibi ipſi ſuccedentem ſequuti
fuerunt, Bart. Bald. Angel. Salic. & Fulgoſius *in
d. l. creditor. ff. qui potiores.* Balduinus *de pignor.
cap.* 19. *paulo poſt medium, & cap.* 20. *ante medium,*

verſ.

verſ. ſed & novata. Mudeus *de pignoribus, tit. quib. modis pign. vel hypoth. ſolvitur, n.* 76. Parlador. *lib.* 2. *rer. quot. c. fin.* 1. *part.* §. 12. *nn.* 55. Rodriguez *de annuis reddit. lib.* 2. *quæſt.* 16. *n.* 53. & 61. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 1. *cap.* 175. *n.* 13. Caſtillo *deciſ. Sicil.* 17. *n.* 35. & 36. *lib.* 1. & *deciſ.* 5. *n.* 5. *cum ſeqq.* Mareſcotus *variar. reſol. lib.* 2. *cap.* 56. *ex n.* 18. Carleval. *de judiciis, tom.* 2. *lib.* 1. *ti.* 3. *diſp.* 35. *n.* 14. *fol.* 388.

97 Textus etiam, *in l. primi creditoris,* 15. *D. quib. mod.
pign. vel hypoth. ſolvit.* Ibi, *Reſpondit, cogendum accipere
ſalvo jure pignoris prioris contractus, &c.* Textus etiam
optimus *in l. pupilli,* 96. §. *cum eodem tempore, de
ſolutionibus;* quo determinatur, quod pignus obligatum
98 eodem tempore uni, & eidem creditori pro duobus creditis,
ſi vendatur pretium inde exactum cedit in utriuſque
ſolutionem pro rata cujuslibet crediti, ſi autem in
diverſis temporibus fuerit obligatum pignus, & poſtea
venditum, pretium prius cedat in ſolutionem debiti antiquioris,
& quod ſuperabundat, cedat in poſterius, verba
textus hæc ſunt. *Cum eodem tempore pignora duobus
contractibus obligantur, pretium eorum pro modo pecuniæ
cujuſque contractus creditor accepto ferre debet; nec in
arbitrio ejus electio erit; cum debitor pretium pignoris
ſorti omni ſubjecerit; quod ſi temporibus diſcretis ſuperfluum
pignorum obligari placuerit, prius debitum pretio
pignorum jure ſolvetur, ſecundo ſuperfluum compenſabitur,*
ad idem eſt, *l. in iis,* 5. §. *imperator & §. fin. eod.
tit. & l. prætoris,* §. 1. *D. de damno infecto.*

99 Ex quibus infertur, quod ſi iſte inferior, cui per anteriorem
(minoris ſummæ creditorem) facta fuit antelationis,
& prælationis ceſſio, plus exegerit, quàm cedenti
debeatur, ſecundo creditori intermedio competet
revocatoria actio, ut ſibi reſtituat id quod ſupereſt ex
quantitate debita anteriori cedenti, cujus jus repræſentat,
& cujus nomine antelationem habet, argumento
textus *in d. l. ſi prior,* 13. *D. qui potior. in pignor. habeant.*
In illis verbis. *Et quod ſuperfluum ex anteriori accepit,
hoc ſecundo reſtituat,* textus etiam *in l. quærebatur,*
21. *D. eod. tit.*

100 Denique infertur ad quæſtionem quam in facti contingentia
vidi agitatam, anterior creditor per pactum,
paſſus eſt, ut unus ex anterioribus creditoribus concurrentibus,
prius exigat ſuum creditum, cedendo eidem
gradum, & prælationem, hac tamen expreſſa conditione,
ut poſt hujus inferioris exactionem primo loco,
ipſe anterior cedens debeat immediatè, & ſecundo loco
ſolutione dimitti, & ſuum exigere creditum, ita ut
non aliàs, nec alio modo facta intelligatur prælationis
ceſſio, ſed imò ſuum jus prælativum maneat integrum,
& illæſum, ut antea; & an hæc conventio inter priorem,
& poſteriorem creditores aliis intermediis præjudicet,
vel an etiam deficiente conditione, proſit inſuper
inferiori prælationis ceſſio in præjudicium ſaltem
ſolius cedentis.

101 Difficultatis hujuſmodi reſolutionem facilè percipies
ex hactenus ſcriptis: licèt enim ſimpliciter cedens
anterior ſuam inferiori creditori prælationem, iſte aſcendat
ad priorem gradum; & omnibus in actione præ-
102 feratur, & intermedii alii creditores immediatè poſt
eum gradatim ſunt ſolvendi ante anteriorem cedentem,
ut per totum diſcurſum hujus cap. vidiſti, nec non pactum
hoc de occupando ſecundum gradum procul dubio
validum ſit, & operetur inter primum, & ſecundum
creditorem alio intermedio non ſtante, ut expreſsè
probat textus *in d. l. creditor qui potior,* §. *ſi tecum,
D. qui potior. in pign. hab.*

103 Nunquam tamen aliis intermediis creditoribus, qui
pacto, & conventioni inter priorem, & inferiorem non
interfuerunt, tale pactum obeſſe poterit, nec illorum juri
ſemel quæſito immediatè gradatim perſolvendos poſt
priorem, & anteriorem in aliquo detrahere; quia res
104 inter alios acta aliis nocere non poteſt, nec id quod
noſtrum eſt, ad alium ſine facto noſtro tranſire poterit,
l. id quod noſtrum, D. de reg. jur. prout etiam in ſententia
obtenta inter poſteriorem, & anteriorem victum ſuper
jure prælationis, expreſsè determinavit textus *in
leg. Claudius Fælix,* 17. *D. qui potior. in pign.* ut non
præjudicet intermediis creditoribus judicio non aſſiſtentibus.
Ibi, *Nec tertius creditor ſucceſſit in ejus locum,
nec inter alios res judicata aliis prodeſſe, aut nocere ſolet:
ſed ſine præjudicio prioris ſententiæ totum jus aliis
creditoribus integrum relinquitur;* de cujus textus applicatione
latiùs egimus ſuperiùs hoc c. 13. *ex n.* 58. &
ex n. 50. *cum ſeq.*

Nec enim eſt in poteſtate creditoris anterioris con- 105
trahentis, cum creditore inferioris gradus jus tollere
aliorum intermediorum, intervertere, aut in aliquo
immutare, nec in minimo perturbare, integrum enim
manet, & illæſum, nullæ mutationi ſubjectum, eorum
deficiente conſenſu, quo ceſſante, gradus ſemel ſibi ipſi
quæſitus incommutabilis eſt prout ex juribus, & Doctoribus
apertè probatum reliquimus à principio hujus
§. in quo dubium nullum eſſe poterit.

Igitur ſi reſervativæ qualitati, & conditioni appo- 106
ſitæ per anteriorem [ut ſcilicet, iſte cedens prælationem
inferiori, ſecundum locum, & gradum occupet in exigendo
ſuum creditum, & poſtquam inferior iſte ſolutionem,
& ſatisfactionem ex bonis debitoris recepit,
non aliàs nec alio modo facta intelligatur prælationis
ceſſio] non acquieverunt creditores intermedii; quorum
jus totaliter deducitur, & involvitur in ipſo pacto,
nec conditione: quid operetur pactum inter inferiorē,
& anteriorem initum videamus, & breviter dicendum
nihil ex eo conſequi poſſe inferiorem iſtum.

Tum, quoniam omnia pacta præſervativa juris ce- 107
dentis appoſita in ceſſione, & remiſſione ſui juris obſervanda
eſſe, non eſt dubium. *Quæſtio enim facti eſt,
quid inter eos actum ſit,* inquit Conſultus *in d. l. creditor,*
§. *ſi tecum, D. qui potior; l. ſicut, cum omnibus
ſuis,* §§. *aliæque ll. D. quibus mod. pign. vel hypothec.
ſolvitur,* & latiùs probavimus ſuperius *ex nu.* 37. *cum
ſeq.* & inſuper, quia reſervatio hæc creditoris, & proteſtatio
conſervat jus ſuum integrum, & illæſum quo- 108
ad hypothecas prælationem anteriorem, ſeu privilegium
cauſæ, non verificata conditione, aut qualitate, ſub
qua ceſſio, aut juris renuntiatio fuit facta. Probaverunt
Gozadinus *conſil.* 38. *n.* 12. Milanenſis *deciſ.* 8. *num.*
38. *lib.* 2. Caſtillo *deciſ. n.* 45. de Franchis *deciſ.* 56.
num. 7. & 8. Fabius de Anna *conſil.* 35. & *conſil.* 90.
Amat. *variar. reſol.* 50. *n.* 20. Et in variis materiis *ex
n.* 8. *cum multis ſeq.*

Tum etiam quoniam cùm anterior cedat prælatio- 109
nis jus in favorem inferioris non ſimpliciter, ſed conditionaliter,
dummodo occupet ſecundum locum in exactione,
non alias nec alio modo. Quod quidem pactum
conditionem importat, qua deficiente, perinde erit ac
ſi contractus celebratus non fuerit. Jaſon. *in l. fin. C. de
jure emphyteut. n.* 142. & *conſil.* 162. *n.* 5. *lib.* 2. Curtius
Senior. *conſil.* 8. *n.* 6. Pariſ. *conſil.* 12. *n.* 104. *lib.*
2. Caputaquenſ. *deciſ.* 82. *n.* 3. *p.* 3. Caſſador. *deciſ.* 2.
n. 7. *de Simonia.* Natta *conſil.* 472. *n.* 4. & 5. Rolandus *conſil.*
62. *n.* 24. *vol.* 4. Menochius *de arbitrar. caſu* 237. *n.* 34.
& *conſil.* 38. *n.* 12. & 22. Surdus *conſ.* 268. *n.* 9. Flamin. *de* 110
reſignat. lib. 2. *q.* 2. *n.* 12. *lib.* 9. Et eſt clauſula limitativa
voluntatis & conſenſus, & præſervativa ſui juris in caſu
contrario. Pariſius *conſil.* 10. *n.* 285. *lib.* 4. Verall. *deciſ.*
82. *n.* 3. *deciſ.* 84. *n.* 10. *part.* 3. Maſtrillus *deciſ.* 76. *n.*
10. *to.* 3. Gratianus *diſceptat.* 587. *n.* 11. & *c.* 748. *n.* 12.

Et conſenſum à contractu adimit, quando contra- 111
hens jus ſibi reſervatum non conſequitur, ita ut nihil
actum videatur inter contrahentes Gloſſa, Bald. & alii
in l. ſi quidem de except. Nevizant. *conſil.* 87. *num.* 13.
Gratus *conſil.* 128. *n.* 13. Alexand. *conſil.* 3. *n.* 4. *vol.* 2.
Beneventan. *de aſſecuration. gloſſ.* 35. *n.* 2. *fol.* 136. Gratian.
diſceptatio. 784. *n.* 12. & 13. Et alii quamplurimi 112
citati per Aug. Barboſ. *clauſul.* 81. *num.* 5. *cum ſeqq.*

Qui *n.* 14. probat hanc clauſulam habere vim reſolutionis contractus ab initio, ac ſi numquam geſtus fuiſſet. Gratian. *diſcept.* 517. *à princip.* & *c.* 532. *nu.* 21. *tòm.* 3. Socin. Senior. *conſil.* 251. *vol.* 2. Lotterius *de re beneficial. lib.* 1. *q.* 37. *n.*60. & *quæſt.* 4. *n.*272.

113 Igitur de primo ad ultimum ſequitur, quòd ſi huic pacto, & conditioni non accedat intermediorum creditorum, [quibus ex eo paratur præjudicium] conſenſus, ut nempe anterior poſt inferiorem ex ceſſione occupantem primum gradum, conſequatur ſecundum, nec anteriorem ſuum gradum, & prælationem, ita conditionaliter ceſſam, & reſolutam, amiſiſſe: nec etjam inferiorem ceſſionis hujuſmodi virtute aſcendere poſſe ad priorem, ſed præcisè in ſuo proprio remanere, illumque acquiſiſſe à tempore ſui contractus cum debitore ſub hypotheca celebrari, eo quod deficiente conditione, nullius gradus adfuit mutatio, ſed omnes ut antea manent illæſi, ac ſi ab initio nulla facta fuiſſet ceſſio prælationis.
114 Quod ſi inſuper ea uſus fuerit creditor iſte inferior, ſtatim atque reclamaverint cæteri creditores intermedii, ſoluta pecunia actioni revocatoriæ ſubjecta ſemper remanebit, reſtituenda anteriori, aliiſve creditoribus intermediis potioribus ſe, juxta quæ alibi latè diximus 1. *part. cap.* 10.

CAPUT XIV.

De creditoribus præmaturè ſolutis gradatim deſcendentibus ob revocatoriam contra eorum primum à priori, & potiori creditore motam.

Et an prior creditor cogatur revocatoriam prius intentare, & incipere à poſterioribus ſolutis, vel an potius poſſit ſuo arbitrio quemlibet ex jam ſatisfactis convenire,

Et an res judicata contra primum ſic lata ad iſtius favorem aliis inferioris gradus non citatis gradatim præjudicet.

SUMMARIUM.

1 *Creditores in exigendo ſua credita gradus, & ordinem ſententiæ ſervare tenentur, ne conſumptis bonis inter poſteriores, priores inſoluti remaneant.*

2 *Concurſus judicium inter creditores movetur, & deſtinatur, ut unuſquiſque ſciat, quo gradu exigere poſſit.*

3 *Creditores potiores habent regreſſum contra adminiſtratorem ordinem graduum præpoſterantem.*

4 *Poſſunt etiam revocatoriam intentare contra poſteriores ſolutos, ſive pecunia conſumpta ſit, ſive non.*

5 *Concurſu pendente, ſolutio, & exactio præpoſterata annullatur, ob dolum, malam fidem, & fraudem raſumptam.*

6 *Creditoribus anterioribus datur electio in agendo contra creditores intempeſtivè ſolutos, ſive contra adminiſtratorem, eis perperam ſolventem.*

7 *Creditor qui mala fide pecuniam exegit nunquam ejus ſibi fuit acquiſitum dominium.*

8 *Bona fide ceſſante, pecunia etiamſi millies commiſceatur, dominium non transfertur.*

9 *Pecunia mala fide conſumpta creditor dicitur dolo deſinere poſſidere, quæ ideo extat, & vendicari poteſt.*

10 *In creditoris potioris poteſtate, & libero arbitrio an ſit, contra quemlibet ex creditoribus poſterioribus revocatoriam intentare, vel an cogatur incipere ab ultimis, & ſic gradatim aſcendere quouſque de ſuo potiori credito ſatisfiat.*

11 *Debitoris bonis alienatis creditorem teneri agere prius contra ultimum emptorem qui teneant.*

12 *De perſona ad rem valet argumentum, & è contra.*

13 *Si prior avocat pecuniam ſolutam à ſecundo, iſte à tertio, & tertius à quarto creditore, & ſic de ſingulis gradatim deſcendunt, & revocant à poſterioribus ſe.*

14 *Vendens ſua bona, cum pacto ut emptor ſatisfaciat creditoribus, licet iſti de rigore juris nequeant emptorem convenire; tamen benè poſſunt ut circuitus evitentur, quia ſi conveniunt venditorem, iſte ageret contra emptorem.*

15 *Non ſolvere melius eſt, quam ſolutum ab alio repetere.*

16 *Quia poteſt is, à quo vult repetere, vel non eſſe ſolvendo, vel eſſe litigioſum.*

17 & 18. *Judex eam viam amplecti tenetur qua partibus magis ſit conſultum.*

19 *Creditorem primum liberum habere arbitrium, & electionem in avocanda pecunia à quolibet ex poſterioribus creditoribus præmaturè ſolutis, verior eſt opinio.*

20 *Creditor ſecundus, & conventus revocatoria per priorem nequit huic opponere, ut agat contra tertium, & alios inferiores jam ſolutos, & ſequentibus.*

21 22. & 23. *Creditor primus poteſt eligere unum ex certis poſſeſſoribus, & unum ex creditoribus ante ſolutis, ut ſolutio avocetur.*

24 *Quæ opinio probabilior, & receptior eſt.*

25 *Concurſu pendente creditori pecunia ſoluta fingitur ſtare.*

26 *Æquitas non pravalet in præjudicium tertii.*

27 *Jus propter circuitus vitandos poteſt addi creditoribus, ſed non adimi.*

28 *Melius retinere, quàm ab alio repetere, procedit quando ei competit jus retinendi, & excipiendi, non alias.*

29 *Res judicata obtenta à primo creditore contra ſecundum malè ſolutum, an præjudicet tertio non citato, pariter præmaturè ſoluto, cum ſequentibus.*

30 *Eodem jure quo primus revocat pecuniam à ſecundo, eodem, & ſecundus à tertio, & ſic de ſingulis ſucceſſivè, & gradatim.*

31 *Primo creditore dimiſſo, ſecundus remanet primus, & poſterior.*

32 *Gradatim ubi plures admittuntur ſecundus primus efficitur primo de medio ſublato.*

33 & 34. *Prior & proximior ille dicitur, quem nullus præcedit.*

35 *Jus inferioris creditoris diverſum eſt, & diſtinctum à jure prioris qui eum vicit in revocatoria.*

36 *Res judicata ſuper prælatione obtenta per tertium creditorem contra primum non obſtat ſecundo non citato.*

L. Claudius Fœlix 16. *ff.* qui potiores, adducitur, ibid.

37 *Sententia lata contra ſecundum creditorem prius ſolutum obtenta à priori ſuper avocatoria exequi poteſt contra tertium, & cæteros, qui ſimiliter intempeſtivè exegerunt.*

38 & ſeqq. *Inter cæteros ſuperatos ſuper prælatione, & inter victos ſuper revocatoria pecuniæ exactæ maxima reperitur differentia.*

39 *In juribus ſeparatis, & dependentibus quilibet, & per ſe vinci debet, & res judicata inter alios aliis non nocet, nec prodeſt.*

40 *Creditorum exactio graduationis ſententia lata habet dependentiam, & conſequentiam à prioribus exactionibus.*

41 *Creditores, quemadmodum gradatim aſcendunt pro legitimis exactionibus, ita gradatim deſcendunt propter exactiones inordinatas.*

42 *Sententia lata ſuper deſcendentia contra ſecundum creditorem nocet tertio, & aliis creditoribus, cauſativè exigentibus.*

Qui

43 *Qui virtute quartæ portionis optavit portionem integram ſi poſtmodum quarta collatio fuit nulla declarata etiam ex eadem ſententia privatur quarta ad quam aſcendit.*

44 *Qui ex portione optans aſcendit ad canonicatum, aliiſque, aſcendit ad portionem dimiſſam poſtmodum victus fuerit in canonicatu, hac ſententia officit portionario, ut portionem victo reſtituat.*

45 *Nam quemadmodum omnes gradatim aſcenderunt, ita primo victo omnes gradatim deſcenderunt.*

46 *Defectus in primo gradu à quo cæteri jus habent, & cauſam primo reſtituto adverſus ſecundum, iſte pariter adverſus tertium, ac de ſingulis gradatim.*

47 *Ex una radice quando multiplex vitium naſcitur, conſequens eſt ut pariter reſolvatur cum prima radice.*

48 *Sententia lata ſuper cauſa cenſetur lata ſuper cauſato.*

49 *L. Claudius felix, ff. qui potiores, mirabiliter interpretatur & ponderatur in propoſito.*

50 *Cauſa propter quam tertius creditor vicit priorem quando eſt communis cum ſecundo intermedio, etiam iſti præjudicat ſententia.*

51 *Secundus creditor revocativè contentus à primo tutius faciet ſi ſimul citet tertium, & cæteros præmaturè ſolutos ut ſecurius eis noceat ſententia contra ſe lata.*

52 *Ob circuitus vitandos ſententiam obtentam contra ſecundum ſuper revocatoria exequendam eſſe contra tertium, & cæteros, quibus nulla defenſio competere poteſt.*

1 Creditores in exactione ſui crediti gradum omnino ſervare tenentur, & ad hunc finem, & effectum inter ipſos in judicio concurſus contenditur principaliter, qui primo loco, & gradu exigere debeant, ne tanquam poſteriores debitoribus non ſufficientibus, & per priores conſumptis, inſoluti remaneant, ad latiſſimè tradita ſuprà hac 3. *part c.11. per totum*, atque etiam ad hunc eundem finem inter omnes creditores profertur graduationis ſententia, qua uni- 2 cuique creditorum aſſignatur gradus, ut eo ſervato, unus poſt alium gradatim exigere, & conſequi ſuum creditum valeat, prout ſæpè diximus; quia hoc judicium concurſu inter creditores deſtinatur, & ordinatur, ut ſciatur, qui prius exigere debeant.

3 Si igitur gradibus præpoſteratis, poſterioribus creditoribus fuerit ſolutum, omiſſis creditoribus anterioris, & potioris gradus, iſti licèt habeant jus, & actionem contra adminiſtratorem perperam, & inordinatè ſolventem, ad latè tradita ſuprà hac 3. *part. c.8. per totum*, ubi accuratè fundatur.

4 Poſſunt etiam liberè convenire creditores præmaturè, & inordinatè ſolutos, & adverſùs eos revocatoriam intentare, & ab eis indiſtinctè, ſive pecunia extet, ſive non, & ſit jam conſumpta repetere & ad reſtituendum cogere; quia diſtinctio prædicta non habet locum, ubi adeſt concurſus, ob malam fidem, dolum, & col- 5 luſionem præſumptam tam creditoris præmaturè exigentis quàm debitoris, vel adminiſtratoris præpoſterè ſolventis, & gradum præpoſterantis, de quo ampliſſimè, & accuratè egimus ſuprà 1. *part. cap. 10. ex n.64. cum multis ſeqq. verſ. his ſuppoſitis, quoad noſtrum judicium* 6 *concurſus, &c. Et ex n. 41.* Ita ut prioribus creditoribus recurſus detur ſive contra adminiſtratorem, ſive contra creditores intempeſtivè ſolutos, electivè; prout latè probavimus *in d. c. 8. ex nu. 29. & ſeqq. v. & hac pars fulcitur ex verà interpretatione*, &c. & ſuprà *c. 10. n. 19. verſ. eandem quæſtionem movet Gratianus*, &c. hac 3. *part.*

7 Nam ſi mala fide exegit creditor, nunquam dominium ei fuit pecuniæ quæſitum, ut communiter tenetur per textum, *in l. ſed & ſi pariter, in fine, D. ad Senatus Conſult. Macedon. gloſſ. celebris, in l. filius, verb. conditionem, D. ſi cert. petat.* quæ dicit pecuniam mala fide conſumptam poſſe condici; & denique ad idem faciunt *l. obligari, §. pupillus, 1. D. de authorit. tutor. & §. nunc admonendi, Inſtitut. quib. mod. alien. licet vel non; ac l. ſi Caſſius, de ſolut.* quibus in locis tum demum confirmari dicitur ſolutionem, cum bona fide recipitur.

Pulchrum eſt in propoſito Angeli Aretini dictum *in* 8 *§. conſtituitur, num. 2. in gloſſ. permutatione inſtit. de uſufructu, quod ceſſante bona fide, etiamſi millies pecunia commiſceatur, dominium non transfertur.* quibus addit Surdus *conſil. 4. n. 44.* aliam rationem ex Jaſon *in l. rogaſti §. fin. D. ſi certum petat.* quia quando pecunia 9 conſumitur mala fide, dicitur creditor dolo deſiiſſe poſſidere, & tali caſu fingitur pecuniam extare, ideoque ac ſi ſtaret, vindicari poſſe, plures refert Surdus *n.43.* Alexand. Ambroſinus *deciſ. 35. n. 26. part. 2. deciſ. 3. n. 22. part. 1.* Gutier. *practicar. quæſt. 101. n.12. part. 3.* Fontanella *de pact. clauſ. 5. gloſſ. 8. p.7. ex n. 1. cum ſeqq. tom. 2. fol. 148.*

Sub quibus veriſſimis ſuppoſitionibus duæ utiliſſimæ 10 quæſtiones examinandæ ſe offerunt. Prima (ex cujus reſolutione ſecundæ inveſtigatio pendet) an in poteſtate, electione, ac libero arbitrio creditoris prioris gradus ſit, convenire, & revocatoriam intentare contra quemlibet ex poſterioribus ſe ſolutis; vel præciſè cogatur à poſterioribus incipere, & gradatim aſcendere, quouſque integrè de ſuo credito potiori ſatisfiat? Et pro negativa, ut non ſit in electione prioris creditoris eligere quem voluerit, ſed ut præciſè teneatur revocatoriam intentare contra ultimos, & inferioris gradus ſolutos; Probatur primò; quia licèt creditor poſſit agendo contra debitorem eligere ſuper qua re velit, quod in creditoris arbitrio eſt; tamen alienatis omnibus debitoris bonis amittit hanc electionem, & tenetur contra poſteriorem emptorem experiri, & non contra primos prout tenent Hyppolitus de Marſillis *ſingulari* 190. Amanellus *de claris aquis ſingularis.* 128. Chaſſaneus *in con-* 11 *ſuetud. Burgund. tit. des rentes, rubr. 5. §. 2. gloſſ. 2. n. 45.* Bart. *in l. Moſchus, D. de jure fiſci.* Ægidius Magonius *de ſubhaſtationib. c. 41. in deciſionibus diverſorum, & reſponſ. lib. 11. Arreſto, tit. 3. Arreſt. 1.* Ergo idem di- 12 cendum erit reſpectu creditorum qui præpoſterè fuerunt ſoluti, ut creditor poſterior, & ſuperioris gradus intentans revocatoriam non poſſit eligere quem velit, ſed debet incipere ab his, qui noviſſimo gradu ſunt; cùm validum ſit arguere de perſona ad rem; & è contra Surdus *conſ. 262. n. 38. & conſ. 460. n. 36.* Eſcobar. *de ratiociniis, cap. 15. n. 9.* Oter. *in repetitione cap. gratam de officio delegati. n. 68.* Tuſchus *litt. concluſ. 502. n. 4.*

Secundò, quoniam ſi permitteretur, quod creditor pri- 13 mi gradus avocaret pecuniam ſolutam ſecundo creditori, iſte haberet regreſſum contra tertium, & tertius contra quartum creditorem ſimiliter ſolutum, & ſic de ſingulis gradatim deſcenderet avocatio pecuniæ ſolutæ; quod maximum foret inconveniens, & lites ex litibus orirentur, & ideo ut circuitus vitentur debet creditor primi gradus incipere à poſterioribus, & ultimis ſolutis, & directè contra eos agere, ne tot exburſent ſolutum quod iterum recuperare debent ab aliis inferioris gradus ſucceſſivè, & gradatim, prout in ſimili probant Doctores in debitore donante, aut vendente rem 14 ſuam cum pacto, quod donatarius, aut emptor teneantur ſatisfacere creditoribus donantis, aut vendentis, vel etiam hæredis hoc pacto vendentis hæreditatem in quibus caſibus licèt de rigore juris creditores non habeant obligatum emptorem aut donatarium, ut hunc convenire valeant, ſed dumtaxat debitorem; adhuc tamen æquitate actio eis datur contra emptorem, aut donatariũ propter circuitus vitandos, quia ſi debitor conventus ſolvit, habet regreſſum contra emptorem, vel donatarium, quem obligatum tenet virtute pacti ad recuperandum ſolutum creditoribus ſuis, quam concluſionem firmarunt, Boërius *deciſ. 204. n. 43.* quem ſequitur Gutier. *practicar. quæſt. lib. 2. q. 68. num. 9.* Azevedus

Digitized by Google

in l. 2. *tit.* 16. *lib.* 5. *recopilat. nu.* 39. per quam etiam
firmat Hermoſilla *ad l.* 13. *tit.* 5. *part.* 5. *gloſſ. n.* 10. *tom.*
2. *fol.* 62. & Nos ſuprà 2. *part. cap.* 26. *nu.* 70. & 71.
verſ. qua ſtante poteſt probabiliter, &c. & ſuperiùs *n.* 90.
verſ. hinc licet de jure communi. &c.
15 Melius namque eſt non ſolvere, quàm ſolutum ab
alio recipere, textus *in l. ſi cum legetur. ſi Titio* & *ibi* Are-
tinus *in* 3. *nobili D. de legat.* 1. *l. ſi debitor in fine, D. de
liberat. leg.* 1. *ſi ſtipulatus eſſes*, D. *de fidejuſſoribus*, ubi
ita ſcribitur, *intereſt ejus, pecuniam retineri potius, quàm
ſolutam repetere*, & *l. poſtulante, in princ. D. ad Trebel-
lian.* ibi. *Pecuniam retinere maluit, quàm petere*, Fa-
ber *in §. notiſſimè, inſtitut. de ſuſpect. tutor.* & *in leg. à
Divo Pio, §. ſi poſt edictum num.* 2. ubi Jaſon. *nu.* 10.
D. de re jud. Surdus *conſ.* 36. *nu.* 14. & *deciſ.* 295. *in
fin.* Neviſan. *conſ.* 37. Caballin. *de evictionibus*, §. 2.
Craveta *conſ.* 845. *num.* 12. Carrocius *deciſ.* 96. *n.* 1.
Turetus *conſ.* 67. *n.* 8. *vol.* 3. Maſtrillus *diciſ.* 170. *n.* 6.
Theſaurus *deciſ.* 85. *nu.* 1. Gabriel. *conſ.* 129. *n.* 13. *vo-
lum.* 1. Rota Lucenſ. *diverſorum deciſ.* 151. Giurba *de-*
16 *ciſ.* 100. *n.* 30. & *deciſ.* 35. *n. fin.* ubi addit rationem,
quia tertius à quo erit recuperandum ſolutum, vel non
erit ſolvendo, vel erit litigioſus, & à quo vix, vel non
niſi cum maximo certamine, & detrimento jus ſuum ſol-
vens recuperabit, ex Tiraquell. *lib.* 1. *retract.* §. 29.
17 *gloſſa* 3. *n.* 5. imò in dubio debet judex eam amplecti vi-
am, qua partibus magis conſultum, & proviſum eſſe
poſſit ex Caſtrenſi, quam alii communiter ſequuntur, *in
l.* 1. *D. ſi quis caution.* Caballo *conſil.* 34. *n.* 6. & *conſil.*
38. *n.* 7. & per quam illis minus afferat præjudicium,
ex Caballo *conſ.* 84. *n.* 8. *conſ.* 98. *n.* 5. Ergo idem dicen-
18 dum videtur noſtro caſu, ut nec permittatur priori cre-
ditori revocatoria agere contra primos alios creditores
ſolutos, qui ab aliis ſequentibus gradatim pecuniam
avocatam, & reſtitutam recuperare debent, ſed ab in-
ferioribus incipere debet, ob circuitus vitandos, & ne
omnes litibus involvantur, quæ via tutior, & æquior
eſt Doctoribus hactenus allegatis.

19 Sed nihilominus contraria ſententia de jure verior
eſt, & in praxi quotidiana obſervata, & frequenter am-
plexa, ut creditor prior & potior poſſit ſuo arbitrio eli-
gere unum ex aliis creditoribus poſterioribus ſe, quem
maluerit, & contra ipſum intentare revocatoriam, ut
ſibi reſtituat pecuniam à ſe præmaturè exactam, & ſibi
ordinis gradu non ſervato ſolutam, ſive conventus ſit
anterior, ſive poſterior inter ſolutos; nec eorum pri-
20 or poteſt creditori potiori opponere, ut prius debeat
incipere, & revocatoriam intentare contra poſteriores,
quia ad hoc nullum jus habet, ut per textum *in l. cre-
ditoris arbitrio, D. de diſtract. pignor. l. Moſchis. D.
de jure fiſci, l. qui generaliter, D. qui potiores in pign.*
21 *habeantur.* Probarunt tam inter tertios poſſeſſores re-
rum debitoris, quàm inter creditores diverſi gradus ſo-
lutos in præjudicium prioris, & potioris, Guido Papæ
deciſ. 432. Leo *deciſ.* 17. *inter deciſiones diverſ.* Fran-
ciſcus Marcus *deciſ.* 196. & *dec.* 433. 1. *part.* & *deciſ.*
930. *part.* 2. quibus adhæret Amendula *in addition.* ad
Vincent. de Franchis *deciſ.* 53. *ex n.* 4. qui loquuntur
in electione data creditori contra quemlibet tertium
poſſeſſorem rerum debitoris, cùm in ſuo arbitrio ſit
convenire ex eis, quem maluerit nulla data diſtinctio-
ne poſteriorum, aut anteriorum.

Et loquendo in utroque caſu, idem tenet ex *d. leg.*
22 *creditoris arbitrio*, Cæſar Manente *deciſ.* 45. *n.* 18. ubi
dixit creditorem in revocatoria arbitrium habere ad re-
vocandum ſolutionem poſteriori factam, quamvis alii
ſint inferioris gradus, nec illi de hoc conqueri poſſunt;
idem affirmat Manent. *in dec.* 62. *n.* 1. & 2. Cartarius
deciſ. 105. Coſta *de re integra, diſtinctione* 56. *num.* 2.
Maurus Aretinus *de fidejuſſoribus*, 2. *part. principali*,
ſect. 10. §. 39. & Riccius *deciſ.* 280. *part.* 2. quos re-
ferens ſequitur Noguerol. *allegat.* 7. *n.* 48. ubi dicit du-
23 bitare non poſſe, electionem, & arbitrium habere cre-
ditorem, ut liberè poſſit eligere rem, quæ ipſi placuerit,
ita ut creditor poſterior ei opponere non valeat, quod
exigat ex aliis affectibus; atque etiam inquit credito-
rem in revocatoria habere arbitrium ad revocandam ſo-
lutionem poſteriori à ſe factam, quamvis alii ſint infe-
rioris gradus, quibus pariter inordinatè ſolutum fuerat;
hanc inſuper opinionem ſequitur Anton. Faber *de erro-
ribus pragmatic. decad.* 5. *errore* 9. *per totum.*

Quæ opinio longè verior eſt, & receptior contra 24
alios Doctores, quos in contrarium allegavimus ſupe-
riùs *n.* 11. *verſ. quia licet creditor poſſit agendo*, &c. li-
cèt loquantur dumtaxat in creditore conveniente terti-
os rerum poſſeſſores, cùm in utroque caſu eadem ſit ju-
ris ratio, & communior, atque praxi receptior ſenten-
tia, quam obiter retulimus 1. *part. c.* 17. *ex n.* 16. *cum
ſeqq. verſ. certè namque dubitari non poteſt*, &c. & 2.
part. cap. 4. *nu.* 48. & 85. *verſ. pro qua doctrina rectè
conducit*, &c. Tum etiam, quia pecunia inordinatè ſo- 25
luta creditoribus poſterioribus pendente judicio concur-
ſus ob malam fidem, & colluſionem præſumptam fingi-
tur adhuc ſtare, & conſideratur inter bona debitoris,
attento jure creditoris anterioris, & ejus reſpectu con-
ſiderato, quam ob id avocare poteſt à quocumque, &
ſuo arbitrio, ut diximus ſuprà 1. *p. cap.* 10. *ex n.* 64. &
ſuperiùs *verſ. his ſuppoſitis quoad noſtrum judicium con-
curſus*, &c. & hac 3. *part. cap.* 8. *ex n.* 18. *verſ. ideo ad-
miniſtratur, qui contra formam*, &c. & *ex n.* 26.

Atque ideò non obſtant argumenta in contrarium 26
adducta, tum quia, ut diximus, contraria ſententia ve-
rior de jure, in praxi receptior eſt, & magis commu-
nis; tum etiam quia Doctores ibidem citati loquun-
tur, & fundantur in æquitate, quæ non prævalet in
præjudicium juris tertii (creditoris ſcilicet anterioris
habentis electionem, & arbitrium à jure quemlibet ad
libitum conveniendi) prout latius alibi probavimus ſu-
prà 2. *part. cap.* 28. *ex nn.* 41. *verſ. & quia compenſatio
eſt facta ſolutio*, &c.

Nec obſtat ſecundum, de quo ſuprà, *ex n.* 13. *verſ.* 27
ſecundò, quia ſi permitteretur, &c. ordinatum ad circui-
tus vitandos; quia doctores in argumento allegati, eo-
rumque doctrina, quod facta per debitorem donatio-
ne, aut venditione bonorum cum pacto de ſolvendo
creditoribus quibus jus competit, & actio non contra
emptorem, aut donatarium ſed contra debitorem ip-
ſum jure communi attento, propter circuitus vitandos,
addunt jus creditoribus, ut poſſint directè convenire
emptorem; non tamen adimunt eis jus, quod antea
competebat contra debitorem, ſed expreſsè creditori-
bus electionem attribuunt, utram velint, conveniant,
quod non procedit in noſtro caſu, ubi agitur de tol-
lendo jure creditoribus, arbitrio, & electione ſibi com-
petentibus de jure. ex *dict. leg. creditoris arbitrio, D.
de diſtract. pignor.* cum ſimilibus; quibus nullo modo
adaptari poteſt doctrina, & quatenus adaptatur, retor-
quetur & noſtram favet opinionem.

Nec obſtat quod ibidem diximus, ſatius eſſe non ſol- 28
vere, quàm ſolutum ab alio repetere, ex juribus & au-
thoritatibus ibidem adductis, quia rectè, & juridicè
procedent quando debitor jus habet retinendi, & non
ſolvendi, etiamſi pro ſecuritate ſibi cautio offeratur à
creditore in caſu ſuccumbentiæ, non tamen procedit
doctrina, quando de jure debitor, & retinens ad ſol-
vendum, & trahendum adſtrictus eſt, & tenetur nulla
exceptione opitulante; prout in caſu de quo agimus,
in quo creditor liberè poteſt, & habet electionem con-
veniendi, & avocandi pecunias ſolutas poſterioribus ſe
creditoribus, & incipiendi à primis, ſicut ab aliis in-
ferioris gradus, ut communis, & praxis obſervat.

Ex qua reſolutione alia ſingularis ſuboritur quæſtio; 29
an creditor ſecundus, à quo prior, & potior per rem
judicatam avocavit pecuniam præmaturè ſolutam,
poſſit adverſùs tertium creditorem ſimiliter intempe-
ſtivè ſolutum executionem ipſius rei judicatæ contra
ſe ob-

Digitized by Google

ſe obſtante petere, abſque alia condemnatione, & novo judicio, & ſic an illa res judicata ſuper revocatoria, quã ſecundus contra ſe reportavit, præjudicet tertio, & ſic ſucceſſivè aliis creditoribus inferioris gradus.

30 Pro qua in primis ſupponendum erit, quod quando primus creditor avocavit pecuniam ſolutam ſecundo, ſecundus eodem modo, & jure poteſt à tertio repetere, & revocatoriam intentare, & ſic de ſingulis ſucceſſivè, & gradatim; quia dimiſſo primo & ſoluto, ſecundus potior & prior remanet, *leg. qui balneum*, 9. *§. Titia*, ibi; *tunc enim priori dimiſſo, ſequentis pignus confirmatur, D. qui potiores in pign. hab. leg. ſi potiores, C. de iis qui in prior. locum ſucceſſ. l. Paulus, ff. qui potiores in pign. hab.* nam potiori, aut prioribus dimiſſis, ſequentes gradatim ad pignus aſcendunt, illorum locum occupant, vide latiùs ſupra 2. *part. cap.* 3. *n.* 28. *& ſeqq. verſicul. ex quo clarè infertur*, &c. & ſuprà.

31 Et quod ſecundus creditor priori dimiſſo, & ſoluto incipiat eſſe primus, probant per *leg.* 2. *in fin. ff. de pignoribus.* Caſtrenſ. *in l. ſi res obligata ff. de legatis* 1. Neguſant. *de pignor. part.* 5. *membr.* 3. *nu.* 42. Gratian. *deciſ.* 415. *n.* 3. Giurba *deciſ.* 87. *n.* 24. *in fin.*

32 Nam ubi gradatim plures admittuntur, ſecundus primus dicitur quando is, qui primo loco eſt è medio tollitur; & jus ſuum fuit extinctum cum primus dicatur is, quem nemo præcedit, *cap. nam & ego, de verbor. ſignific. capit. fin. §. item opponitur* 22. *quæſt.* 2. Ancharanus, Romanus, Tiraquellus, Ruinus, & alii per Molinam *de primog. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 43. Mantica *de conjectur. ultim. volunt. lib.* 8. *tit.* 10. *ex num.* 6. *& ſeqq.* Surdus *conſil.* 494. *ex nu.* 1. *lib.* 4. *& per totum, & con-*

33 *ſilio* 413, *n.* 17. Secundum namque jam nullus præcedit; & ideò dicitur prior, & proximior, *leg. proximi, ff. de verb. ſignific. l. Jureconſultus, §.* 1. *ff. de gradibus.* Galliaula *conſil.* 111. *n.* 11. Schrader. *de feudis, part.* 8. *cap.* 7. *nu.* 12. Alolphesi *ad conſtitut. R. N. p.* 4. *quæſt.* 56. *n.* 1. Tuſchus *lit. P. concluſ.* 955. *n.* 2. Valenz. Velaſq. *conſ.* 63. *n.* 113. *& conſil.* 97. *n.* 105. Menoch. *conſil.* 111. *nu.* 63. Giurba *de conſuetudin. Meſſanenſ. cap.*

34 11. *gloſſ.* 10. *n.* 6. *part.* 1. *fol.* 663. Et quamplurimi alii per Caſtillum *controverſ. tom.* 5. *capit.* 93. *§.* 1. *per totum.* Ubi abundè quod reſpectu ſequentium ſemper ſecundus dicitur primus, & primum locum occupans, primo ſublato; & eſt textus *in leg.* 1. *§. hereditas proximo agnato, id eſt ei, quem nemo præcedit, defertur, D. de ſuis & legit. hered. l. lege* 12. *tabularum, verſ. illo procul dubio, C. de legit. hæred. §. ſi plures inſtitut. de legitima. agnator. ſucceſſ.*

35 Videtur quod res judicata obtenta per primum creditorem contra ſecundum non poſſit exequi ad hujus inſtantiam contra tertium, aut cæteros ſucceſſivè, ſed novo judicio unus adverſus alios gradatim revocatoriam experiri debet; tum quia jus inferioris creditoris diverſum eſt, & ſeparatum à jure inter alios acta aliis præjudicium afferre non poteſt *ex vulgaribus.* Ergo ſi tertius, & alii ſucceſſivè non fuerunt citati in primo judicio per priorem motum priori, & ab eo nullatenus dependet, quo caſu res contra ſecundum illis præjudicare non poteſt, cùm eorum jus æq; principale ſit & diverſũ.

36 Secundò, & pro hac parte facit textus qui videtur expreſſus *in leg. Claudius Fælix*, 16. *D. qui potior. in pignor. hab.* Ubi tribus diverſis temporibus pignus à debitore fuit hypothecatum; tertius ſuper prælatione egit contra priorem, & hunc vincit, & obtinuit rem judicatam; quærit textus, an hæc res judicata præjudicet ſecundo creditori non citato, ita ut tertius ſubingrediatur locum prioris victi, excluſo ſecundo, qui excluſo primo locum ejus occupare intendebat? Et reſolvit Juriſconſultus ſententiam ſolùm præjudicare primo victo per tertium, non verò ſecundo creditori non citato, qui proptereà ſuum ſecundum locum occupare debet in pignore; cui ob id ſententia contra primum non prodeſt; ſed contra eum jus prioris remanet intactum, remanente re judicata illæſa inter tertium, & primum victum; verba textus hæc ſunt: *Claudius Fœlix eundem fundum tribus obligaverat, Eutychianæ primùm, deinde Turboni, tertio loco alii creditori; cum Eutychiana de ſuo jure docere, ſuperata apud judicem à tertio creditore, non procuraverat. Turbo apud alium judicem appellaverat, quærebatur, utrum tertius creditor etiam Turbonem ſuperare deberet, qui primam creditricem expulerat, anea remota Turbo tertium excluderet; planè cum tertius creditor primum de ſua pecunia dimiſit, in locum ejus ſubſtituitur in ea quantitate, quam ſuperiori exolvi; fuerunt ergo qui dicerent: hic quoque tertium creditorem potiorem eſſe debere, mihi nequaquam hoc juſtum eſſe videbatur pone primam creditricem judicio conveniſſe tertium creditorem, & exceptione, aliove quo modo à tertio ſuperatam: numquid adverſus Turbonem, qui ſecundo loco crediderat, tertius creditor, qui primum vicit exceptione rei judicatæ uti poterit aut contra poteſt primum judicium, in quo prima creditrix ſuperata eſt à tertio creditore, ſecundus creditor à tertio obtinuerit, poterit uti exceptione rei judicatæ adverſus primam creditricem? Nullo modo, ut opinor: igitur nec tertius creditor ſucceſſit in ejus locum, quem excluſit; nec inter alios res judicata aliis prodeſſe, aut nocere ſolet; ſed ſine præjudicio prioris ſententiæ totum jus alii creditori integrum relinquitur.* De cujus textus intellectu, & circa indiſſolubilem intricationem ex eo deductam, vide latiſſimè per Neguſantium *de prioribus.* 3. *membr.* 6. *p. princip. ex n.* 43 *fol. mihi* 64. Igitur idem dicendum videtur in noſtra quæſtione, ut ſententia avocationis lata contra eum, qui ſecundum gradum obtinet, nec ei proſit contra tertiũ, nec huic noceat, ſed novo judicio contra illũ agi oportere.

Sed prædictis non obſtantibus contrarium de jure verius exiſtimo; imò, ut ſola ſententia lata contra ſecundum creditorem per quam ab eo avocatur pecunia exacta, huic proſit contrarium, quartum, & cæteros non citatos, qui etiam intempeſtivè exegerunt. Si conſideres maximam verſari differentiam inter creditores ſuperatos, & victos in jure prælationis, & creditores victos in revocatoria; nam in primo caſu quando inter eos contenditur de jure prælationis ſententia contra primum obtenta à tertio ideo non nocet ſecundo; nam citato ad illud judicium, quia utriuſque creditor jus habet in prælatione principaliter, & de per ſe independens ab aliquo, ſed ſeorſum ſeparatè quæſitum ideo quilibet de per ſe vinci debet, ita ut res judicata contra unum priorem aliis ſubſequentibus & inferioris gradus non noceat, nec poſſit, tanquam res inter alios acta, ex juribus vulgaribus; quo caſu loquitur, & rectè procedit diſpoſitio text. *in d. l. Claudius Fœlix*, & ea quæ in contrarium conſideravimus. 37 38 39

In ſecundo verò caſu, quo verſamur, nempe in revocatoria obtenta contra ſecundum creditorem intempeſtivè exigentem, alia, & diverſa ratio militat, quoniam exactio creditorum graduatione facta habet dependentiam, conſequentiam, & quandam conditionem gradualem à prioribus exactionibus, ut creditores ſecundi gradus non poſſint exigere, niſi ſequuta exactione priorum, & eorum, qui in primo gradu ſunt, & ſic de ſingulis; qui ſolutis, & dimiſſis prioribus, & ſubintrant, & optant locum, & gradum ab eis dimiſſum; & ſic de ſingulis unuſquiſque gradatim aſcendit, juxta ſuperiùs comprobata *ex nu.* 30. Quo caſu, quoad juſtam exactionem, ſicut unuſquiſque gradatim aſcendit, ita pariter propter inordinatam, & illegitimam exactionem gradatim deſcendere debet; nam exactio inordinata, & illegitima antecedentis, dedit cauſam exactionibus ſubſequentium gradatim, & ſucceſſivè. Et ſententia lata ſuper deſcendentia contra ſecundum præjudicat cæteris inferioris gradus qui exegerunt cauſativè ab exactione, & dimiſſione creditoris victi ob dependentiam unius exactionis ab alia gradatim, & conſequutivè, ac propter illam cauſam. 40 41 42

Digitized by Google

43 Quam quæſtionem in ſimilibus omninò terminis diſputantes, & plurimis, ac validiſſimis fundamentis ſolvimus in comment. *de Regia prot.* 4. *part. cap.* 24. *per totum*, maximè *ex num.* 14. *cum ſeqq.* Ubi *n.*29. magis propoſitum adduximus Hieronym. Gonzalez *in regula de alternat. gloſſ.* 34. *ſub n.* 91. Dicentem, quod ſi quis fuit proviſus de aliqua quarta portione, cujus vigore optavit, & aſcendit ad dimidiam, & poſtea ad integram portionem; ſi poſtmodum victus fuit in quarta portione, & lata fuit contra eum ſententia, quâ nulla declarata fuit quartæ collatio; quod etiam hujus ſententiæ virtute erit privandus integra portione, quam nunc poſſidebat; quia proceſſit à principio injuſto & infecta radice.

44 Et magis in ſpecie probatur noſtra reſolutio ex iis, quæ diximus *in d.cap.* 14. *ex n.* 33. Ubi, quod ſi quis habens aliquam portionem, & aſcendit atque optavit canonicatum, & in portionem dimiſſam novus alius portionarius fuit proviſus, & poſtmodum fuit evictus Canonicatus, primo loco optatus, & ad dimiſſionem, & reſtitutionem condemnatus fuit poſſeſſor evictionis
45 ſententia, & condemnatio efficit huic tertio noviter proviſo in portione, ad quam ex eadem ſententia victus rediit, & tertius ea privatur, nam ſicut omnes gradatim optaverunt, & aſcenderunt, & primus locus ſit evictus, ita gradatim omnes deſcendere debent victo primo aſcendente, & obſtante, ſic per textum *in cap. ſi de beneficio*, 20. Ubi notat Ancharanus *n.*2. *notabili*, 8. Philippus Francus *n.*4. *de præbendis, lib.* 6. Et Gonzalez *in regula de menſ.& alternat. gloſſ.* 34. *à n.*94.*& gloſſ.* 31.*n.*
46 44. Dicentes, quod quando adeſt defectus in principio, & in primo gradu, à quo cæteri vim capiunt, & cauſam, & ille eſt cauſa defectus, & vitii in ſequentibus gradibus ſucceſſivè contingentibus, primo vincente, & reſtituto adverſus ſecundum, reſtituitur, & ſecundus adverſus tertium, & ſic de ſingulis ſucceſſivè, qui deſcendunt gradatim ob latam ſententiam.

47 Nam quando ex una radice multiplex vitium naſcitur, conſequens eſt, ut eodem modo tollatur, & reſolvatur cum prima radice, à qua jus ſuum derivatur, & cauſatur, ut ex pluribus comprobavimus *d. c.*14. *ex n.*
48 19. *cum ſeqq.* Itaque cum dimiſſio, & ſolutio ſecundi creditoris fuerit cauſa, ut tertius, & alii inferioris gradus exegerint, ſine cujus exactione cæteri exigere poterant, ſecundo ad reſtitutionem condemnato, hæc condemnatio influit in cæteris gradatim ſolutis puta ſententia lata ſuper cauſa, cenſetur lata ſuper cauſato; ut ex plurimis reſolvimus *d. cap.* 14. *ex n.* 28. Ubi aliæ plurimæ doctrinæ, & exempla adducuntur in comprobationem quæ rectè conducunt huic noſtræ quæſtionis reſolutioni.

49 Congruit etiam mirabiliter ratio decidendi, ad *d.l. Claudius Fœlix, ff. qui potiores*, tradita per Donellum *in tr. de pignor.& hypothec. c.*13. *de jure poſteriorum creditor. ante finem*; dum aſſerit, quod ideo in caſu illius text. res judicata obtenta per tertium creditorem contra priorem in jure pignoris non nocet ſecundo non citato, quia tertium non vicit eo quod eſſet prior illo, ſed quia prior de jure ſuo non docuit, aut aliqua exceptio illum, quamvis cæteris priorem, removit, quæ quidam cauſæ vincendi non nocent ſecundo, nec cum eo communes ſunt; at verò quando cauſa, ex qua tertius vincit priorem communis eſt cum ſecundo, tunc ex ea à tertio etiam ſuperatur ſecundus, & ei nocet res judicata contra primum; prout latiùs proſequitur videndus Donellus *loco cit.* At cùm in noſtro caſu cauſa, ex qua ſecundus ſuperatur à primo creditore ſit communis cum cæteris inferioris gradus, manifeſtè ſequitur, quod res judicata obtenta per priorem contra ſecundum noceat etiam tertio, cum quo caſu qua victus fuit ſecundus communis ſit omnino, & ex eadem tertius vinci debet à ſecundo.

50 Securius tamen erit, & cautiùs aget ſecundus creditor, qui dum convenitur revocatoria à priori, & potiori creditore, ſimul ipſe faciat citare cæteros creditores poſteriores ſe jam ſimul ſolutos, & adverſus eos tamen revocatoriam intentare, ut pari paſſu omnes condemnentur, prout quotidie fieri aſſolet, non ut de rigore teneatur hoc præcavere, cum (ut probavimus) ſententiam, quam contra ſe in revocatoria reportavit ſecundus creditor ad inſtantiam primi, poterit exequi contra tertium, & cæteros inferioris gradus jam ſolutos, quibus nocet etiam non citatis, ſed ut cautiùs, & ſecurius procedat, & ut omnis tollatur ſcrupulus, & dilationis cauſa.

Conducit etiam pro hac parte æquitas conſiderata 51
per Doctores ſuprà *ex n.* 13. *verſic. ſecundo, quoniam ſi permitteretur, &c.* Ut circuitus vitentur, etenim ſi certum eſt, ut quemadmodum primus habet jus avocandi ſolutionem receptam à ſecundo creditore; pariter, & ſecundus contra tertium, & ſic de ſingulis, in quo nullus ullam humanam defenſionem habet, aut excep- 52
tione ulla uti poſſit, ad ſe à reſtitutione ſucceſſivè, & gradatim excuſandum, ideo, nec nova lis, nec nova citatio requiritur, ex vulgaribus.

CAPUT XV.

Mortuo debitore concurſus judicio pendente; an bona majoratus ipſo jure à nexibus concurſûs, & adminiſtratoris liberentur?

Ubi de fructibus feudatarii, uſufructuarii, emphyteutæ, aut beneficiati debitoris, an cadant in concurſum, & morte debitoris diſſolvantur?

Et quid pro rata fructuum ipſi debitori tangente; an ejus reſpectu ſaltem omnium recollectio, ad adminiſtrationem pertineat, ſucceſſore excluſo?

SUMMARIUM.

1 *Fructus majoratus, feudatarii, uſufructuarii, & beneficiati ſicuti cadunt in obligatione, ita & in concurſu creditorum, & ſub ejus adminiſtratore.*
2 *In fructibus rei prohibitæ alienari, fit executio, & capi poſſunt in cauſam judicati.*
3 *In fructibus majoratus durante vita debitoris poſſunt in pignus capi, & in illis fieri executio pro ſolvendis creditoribus poſſeſſoris.*
4 *In fructibus feud. poteſt fieri executio.*
5 *Majoratus pro dote reſtituenda non obligat bona majoratus, fructus tamen ab eo percipiendi tacitè manent obligati.*
6 *Fructus majoratus non ſunt pars ipſius, ideò in eis fit executio.*
7 *Confiſcatio bonorum poſſeſſoris majoratus cadit in fructibus majoratus vita poſſeſſoris durante.*
8 *Fructus rei prohibitæ alienari cedunt in commodum creditorum, qui liberè poſſunt vendi, & obligari.*
9 *Fructus rei prohibitæ alienari capiuntur in cauſam judicati, & per judicem dantur in ſolutum creditoribus.*
10 *Fructus rei prohibitæ non cadunt ſub prohibitione, quia ſunt liberi ſive ſimus in fideicommiſſo feudo & emphyteuſi ex pacto, & providentia, ſive antiquo.*
11 *Fructus futuri ex re prohibita alienari obligari poſſunt à prohibito dummodò non vergat in præjudicium vocatorum.*
12 *Etiamſi cum prohibitione legati concurrat prohibitio expreſſa teſtatoris, quæ reſpicit proprietatem rei non fructus.*
13 *Fructuum rei prohibitæ adjudicatio creditoribus pro latione valet.*
14 *Prohibitus alienari, non prohibetur cedere, donare, aut vendere*

Digitized by Google

vendere commoditatem & fructus ex re prohibita producendos.

15 *Debitor cedens bonis ſi uſumfructum habeat jus non adjudicatur creditoribus; fructum tamen ſic.*

16 & 17. *Fructus majoratus, qui pleno jure ad poſſeſſorem pertinent, poſſunt ab eo alienari, & hypotheca ſubjici ſua vita durante.*

18 *Fructus proventus, & commoditates majoratus poteſt poſſeſſor cedere, locare, & quovis modo alienare ſua vita durante.*

19 *Morte poſſeſſoris majoratus accedente, ſtatim extinguitur hypotheca ceſſio, & locatio commoditatum à ſe facta vivente.*

Prohibitio alienationis non extenditur ad fructus, proventus, & commoditates rei prohibitæ quas ſuas facit prohibitus. ibid.

20 *In obligatione, ac renunciatione omnium bonorum, comprehenduntur fructus majoratus pertinentes debitori.*

21 *Majoratus bona, feudalia, & ſimilia ſicuti prohibentur alienari, & hypothecari, aut obligari.*

22 *Nec cenſus ſuper eis conſtitui.*

23 *Super fructibus rei prohibitæ alienari cadit hypotheca, obligatio, & cenſus conſtitutio.*

24 *Nec per eam contravenitur prohibitioni expreſſæ.*

25 & 26. *Fructuum rei prohibitæ hypotheca, ac cenſus impoſitio tamdiu durat, quandiu vita poſſeſſoris obligantis; ita ut eo mortuo aut aliter privato reſolvatur hypotheca.*

27 *Cenſus impoſitus ab hærede ſuper bonis fideicommiſſi, tantum durat quantum vita gravati, & non amplius.*

28 *Et reſolvitur adveniente caſu ſubſtitutionis.*

29 *In fructibus feudi, ac emphyteuſis poteſt fieri executio pro ſatisfactione creditorum durante vita debitoris dumtaxat.*

30 *Fructus majoratus poſſunt obligari, & in executionem capi, vita poſſeſſoris debitoris durante, cujus morte jus creditorum reſolvitur, etſi integri non ſint ſoluti.*

31 *Uſufructuarius poteſt fructus obligare, & in cauſam judicati poſſunt capi, ſalvo jure proprietatis: durat tamen obligatio durante ejus vita cujus morte ipſo jure reſolvitur.*

32 *Fructus beneficii, ſicut poſſeſſor poteſt obligare ſua vita durante, ita in executionem capi pro ſatisfaciendis ſuis creditoribus.*

33 *Mortuo debitore concurſum formante ſtatim, & ipſo jure diſſolvuntur fructus majoratus, qui in concurſu ſtabant, & bona illico tradenda ſucceſſori.*

34 *In ſucceſſorem majoratus, & ſimilium nullum onus aut gravamen impoſitum à poſſeſſore tranſit, ſed illico diſſolvitur.*

35 *Poſſeſſore majoratus mortuo jus ſuum extinguitur.*

36 *Perinde ac ſi nunquam fuiſſet in mundo.*

37 *Succeſſor majoratus à non debitore, ſed à primo inſtitutore capit, & tot ſunt donationes, quot vocationes una ab altera independens.*

38 *Succeſſor majoratus non tenetur ad debita prædeceſſorum.*

39 *Commoditas, & fructus majoratus vel fideicommiſſi obligantur, morte debitoris, jus creditorum extinguitur.*

40 *Etiamſi creditores ex integro ſint ſatisfacti, & remaneant inſoluti.*

41 *Debitor non format concurſum de bonis alienis, ſed de ſuis, alienaque in concurſu reperta, abſque eo recuperantur à domino.*

42 *Creditores poſſeſſoris majoratus, feudi, beneficii, & ſimilium eo mortuo jus habent ad ratam fructuum illi pertinentem.*

Et pro ea rata continuatur adminiſtratio concurſus. ibid.

43 *Mortuo debitore an adminiſtrator poſſit recolligere omnes fructus majoratus beneficii, & ſimilium, ut ſucceſſor à concurſu petat ſuam ratam, vel an iſti omnium recollectio pertineat.*

44 *Inter ſequeſtrum, & ſucceſſorem majoratus eadem fit fructuum pro rata diviſio quæ inter iſtum & hæredem poſſeſſoris mortui.*

45 *Fructuum omnium recollectionem pertinere integraliter ſucceſſori majoratus adminiſtratore concurſus præſente, determinavit Senatus.*

46 *Bona majoratus nunquam ingrediuntur concurſum, nec ſuper illis formatur.*

47 *Fructus ſequuntur dominium, & ad dominum rei pertinent.*

48 *Fructuum recollectio ſpectat ad eum, qui majorem partem habet in re.*

49 *Inſtrumenta apud eum deponenda, qui majorem partem facit in re.*

50 *Fructuum recollectio pertinet ad ſucceſſorem, qui integram partem habet in re, ex qua producuntur.*

51 *Majoratus bona ſunt tradenda ſucceſſori cum fructibus pendentibus.*

FRuctibus majoratus, feudi, uſufructuarii, emphy- 1
teuſis, ac beneficii cadunt in concurſus judicio; at-
que ſub adminiſtratione, quia fructus rei prohibitæ
alienari non cadunt ſub prohibitione, ſed pleno jure,
& quoad dominium pertinent ad majoratus, feudi,
emphyteuſis, aut beneficii poſſeſſorem, & ad uſufru-
ctuarium, & ideo ſicuti cadunt in obligatione, & hy-
potheca generali, ſeu ſpeciali; ita pariter capiuntur pro
executione, & pro ſolutione creditorum, durante vitâ
poſſeſſoris dumtaxat, & ſic in fructibus ad debitorem
quomodolibet pertinentibus; idcirco in judicio concur-
ſus inter eos formato à debitore poſſeſſore majoratûs,
feudi, emphyteuſis, uſufructuarii, aut beneficii fructus
cadere probarunt in ſingulis innumerabiles penè Docto-
res.

Gutierez *de Gabellis q.* 117.*n.*8. ubi pluribus citatis 2
firmat generaliter, quod in fructibus rei prohibitæ ali-
enari poteſt, fieri executione, & capi in cauſam judica-
ti, allegat Tiraquellum, & plures alios.

Plenè tractat Mieres *de majoratu 3.p. q. 9. ex n.*106. 3
ubi dicit, quod fructus bonorum majoratus durante
vita poſſeſſoris poſſunt in pignus capi; & in illis fieri
executio pro ſatisfactione creditorum ipſius poſſeſſoris
majoratus ex *l.peto*, *§.prædium*, *D. de legat.* 2. allegat
Jaſonem, Seguram, Palacium Rubeum, & alios, *& in* 4
n. 107. dicit ipſe Mieres, quod in fructibus feudi po-
teſt fieri executio, ex Matthæo de Afflictis, & pluri-
mis aliis *& in fin.* cum Rubeo *in cap. per veſtras de do-
nation. inter §.*38.*n.*4.*pag.*372. atque Angelo *in l.*1.
*tit. 6. lib.*5. *recopilat. gloſſ.* 12. *nu.* 23. quod ſi maritus
habens majoratum, & receperit dotem, non videtur ta- 5
citè obligare mora majoratus pro dote; nec etiam ex-
preſſè, benè tamen veniunt in tali obligatione fructus,
& commoditas quam habiturus eſt maritus poſſeſſor
majoratus; reddens rationem *n.* 118. cum Matienzo *in
l.* 5. *tit.*9. *lib.* 5. *recopil. gloſ.* 5. *nu.*3. referente Rube-
um, quia fructus majoratus non ſunt pars majoratus; 6
quod in fructibus majoratus poſſit fieri executio ob de-
bita poſſeſſoris, iterum reſolvit ipſe Mieres *num.* 117.
poſt Auguſtinum Berojum, Rubeum, Simancam,
utrumque Molinam, & alios qui etiam loquuntur in 7
confiſcatione bonorum, condemnatione poſſeſſoris, ut
in fructibus majoratus procedat, durante vita poſſeſſo-
ris condemnati; latiſſimè hunc punctum proſequitur
Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 580. *ex n.* 18. ubi affirma- 9
tivè, & intrepidè aſſerit, quod ad commodum credito-
rum debent cedere fructus rei prohibitæ alienari, cùm
in illis nulla conſideretur prohibitio, ſed liberè poſſunt
vendi, & obligari pro debitis illius, qui fuit prohibi-
tus alienare, & quod ideo rectè capiuntur in cauſam 10

judicati, & dantur in ſolutum per judicem, quia fructus habentur tanquam bona allodialia, & libera, & non ſubjectata alicui prohibitioni, ſive ſimus in fideicommiſſo, ſive in feudo, ſive in emphyteuſi ex pacto, & providentia, vel antiqua, ſeu in ſimilibus diſpoſitionibus, ut latè poſt multos ab eo adductos concludit Surdus *de alimentis, tit.4.q.10.ex n.24. uſque ad n.34.*

11 Et *n.* 19. ipſe Gratian. extendit ad fructus naſcituros ex re prohibita alienari, ut valeat obligatio per poſſeſſorem facta; cum prohibitus alienare, non cenſeatur prohibitus quoad fructus ex fundo percipiendos, quando hoc non tendit in præjudicium vocatorum, *ex l. codicillos, §. inſtitut. D. de legat.* 2. & ex latè comprobatis per Menochium *de arbitr. centur. 6. caſu* 560. *n.* 8. *cum*
12 *ſeq. & in nu.* 21. *&* 22. Gratianus metipſe ſic ait: *Nec obſtat, quod in caſu noſtro concurrat prohibitio expreſſa teſtatoris, cum tacita legati, quæ impedit fieri alienationem, etiam quando poſſet fieri alienatio, quia procedit quoad bona prohibita alienari, non autem quoad fructus, qui ſunt liberi, & non ſubjecti fideicommiſſo, ut ſuprà dictum eſt,* & ita loquitur Becanus *conſil.9.n.11.lib.1.cum aliis ex adverſo adductis; nam prohibitio tunc redditur magis efficax quoad bona principaliter prohibita alienari, ex Deciano,* &c. Videndus ad idem *n.* 23.

13 Qui *ex n.24.25.& 26.* notanter loquitur ad noſtrum propoſitum, ibi: *Nec facit, quod quando fundus feudalis, ſeu fideicommiſſo ſubjectus non poteſt adjudicari, nec tunc poterit fieri adjudicatio de fructibus annalibus, & aliis commoditatibus, ita ut non detur creditoribus inductio in poſſeſſionem illarum, juxta doctrinam Saliceti in puncto ex adverſo allegatam, & videndam, in auth. ei qui jurat. col. penult. in princip. n.48. ad med. C. de bonis author. jud. poſſid. quia contraria opinio eſt verior, & magis communis, quod valeat talis adjudicatio in fructibus ad favorem creditorum,* ut tenet Bartol. *in l. ſi finita, §. ſi de vectigal. n.5. D. de damno infecto, quam opinionem ſequitur tanquam magis receptam.* Roland. *conſ.* 80. *nu.* 34. *lib.1.* Ruin. *conſ.72. nu. 12. lib.5. & receptiſſimam ſententiam, & ſequendam contra Salicetum dicit Menoch. de arbitr. cent.6. caſ.560. num.16. in fin. ubi viginti quinque authoribus per eum adductis illā approbat,* quod etiam voluit ipſe Menoch. *de recuperanda rem.9.n.* 260. *uſq. ad n.*164. cum aliis per Surd. *de alimentis, tit.4. q.* 10. *n.* 29. *cum ſeq.* &c. Giurba *in conſuet. Meſſanenſ. c.*
14 141. *gloſſ.* 2. *ex n.* 109. poſt alios dicit, quod prohibitus alienare non prohibetur cedere, donare, aut vendere, & quomodolibet alienare commoditates fructuum ex re prohibita percipiendorum, aut perceptorum; ex quo infert *n.* 161. quod ſi cedens bonis habeat uſumfructum licet jus uſusfructus creditoribus aſſignandum non ſit, pertinebit tamen ad ipſos pro eorum ſolutione fructuum commoditas. Bald. *in l. fin. col.3. C. qui bon. cedere poſſ.* Jaſ. *in §. fin. pen. in fin. inſt. de actio.* Craveta *conſ.* 213. *n.* 2. Anna *conſ. n.* 11. ita ut finito uſufructu, extinguatur
15 etiam commoditas ejus creditoribus applicata. Baldus *in l. 1. col. 2. verſic. quæro nunquid ille. C. qui bon. cedere poſſ.* quem ibi ſequitur Salicetus *in quæſt.2.* Trentacinq. *variar. reſol. lib. 3. reſol. 27. de reſolutionib. nu.* 23.

16 D. Larea *in deciſ.* 10. *n.* 3. probat, quod licet bona majoratus non poſſint obligari, vel alienari; fructus tamen poteſt poſſeſſor alienare, & hypothecæ ſubjicere, cùm poſſeſſores ſint pleno jure, nam aliàs, & libera diſpoſitio poſſeſſori majoratus prohiberetur, quod non eſt ferendum: ſed pro vita ſua poteſt fructus, & commoditates, quæ ad ſe pertinent alienare, & donare, *l. ſi is cui, §. hæres, D. quemad. ſervitutes amittantur, l. qui tabernas* 38. ibi: *Non ſolum, ſed jus vendidit. D. de contrah. emption. leg. peto, §. prædium, D. deleg.* 2. ibi, *Tandiu emptor retinere debet, quamdiu venditor haberet, bonis non venditis, poſt mortem ejus non habiturus.* Quia in eis non eſt prohibita alienatio. Menoch. *lib.3. præſumpt.* 3. Molina *de juſtit. & jur. tom.1. diſput.* 7. *in fin.* & ex Covar. & pluribus aliis Thomas Sanchez *de ſtatu relig. lib.7. cap.* 13. *n.* 17. Gregor. Lopez *in l.* 24. *gloſſ.* 5. *ad fin. tit.* 31. *part.* 3. Gratianus *diſcept.* 221. *n.* 4. Cancerius *lib.* 1. *variar. cap.* 8. *à n.* 71. plurimos refert Velaſquez *conſil.* 56. *n.* 1. *cum ſeq.*

Et idem Larea *n.* 4. repetit, quod poſſeſſor majora- 17
tus poteſt alienare, & obligare fructus, & commoditates pro vita ſua, ex Baldo, Socino, Bertrando, Caſtrenſ. & aliis per Mieres *de majoratu 3. part. quæſt.* 9. *à n.* 121. Mantica *de tacit. & ambig. lib.*13. *tit.* 25. *n.* 8. & Molina *lib.* 2. *de primogen. cap.* 10. *n.* 20.

Et quod poſſeſſor majoratus liberè valeat donare, 18
vendere, cedere, aut locare fructus, proventus, & redditus ſui majoratus aut quavis cauſa alienare in ſui præjudicium, non tamen in præjudicium ſucceſſoris, ita ut tandiu duret jus ceſſionarii, donatarii aut fructuum emptoris futurorum, quandiu vita poſſeſſoris alienantis, 19
& non amplius, in tantum ut accedente morte poſſeſſoris ſtatim reſolvatur, & extinguatur tenent Mol. *lib.* 1. *c.*21. maximè *n.*24. *&* 25. Aven. *in l.* 45. *Tauri gloſſ.* 2. *nu.*6. Guttierrez *practicar. lib.* 3. *n.* 12. optimè Blaſ. Diaz. de Mena *in addit. ad Gammam deciſ.* 92. Caved. *deciſ.* 96. *n.*7. optimè Caſtillo *controv. tom.*3. *cap.* 18. *n.* 189. *&* 110. *nu.* 17. ex eo quia prohibitio alienationis non extenditur ad fructus, & proventus rei prohibitæ alienari, quos ſuos facit poſſeſſor majoratus.

Et quia in renunciatione, & obligatione omnium bo- 20
norum comprehenduntur fructus majoratus pertinentes ad debitorem; Probant Ruinus *lib.* 1. *conſil.* 112. *n.*10. Pariſ. *lib.* 3. *conſil.* 71. *n.* 14. Cravet. *conſil.* 638. *n.* 14. Rolandus *lib.* 4. *conſil.* 34. *n.*92. Cephalus *conſil.* 430. *n.* 49. Menoch. *conſ.*87. *n.*26. *volum.* 1. Ozaſcus *deciſ. Pedemontan.* 112. *n.* 42. Cavalcan. 1. *p. deciſ.*36. *n.* 17. Decianus *lib.* 1. *con.*521. *n.*4. Peregrin. *de fideicommiſſ. art.*32. *n.*33. Antonius Petra *de fideicommiſſ. q.* 14.

Comprobatur, quoniam licet ſuper bonis majoratus, 21
& aliis expreſſè prohibitis alienari, pariter cenſeantur prohibita pignora, hypothecæ, & obligationes, *ex §. alienationi, in auth. de alien. & emphyt. & ex l. fin.* & ibi Bartol. Bald. Alberic. *num.* 1. & Fulgoſ. *C. de rebus alien. non alienand.* Bart. *in l. quorum, D. de pignorib. & in l. penult. §. inſtrumento. n.* 4. *D. delegat.*2. Alexand. *in l. Marcellus §. res quæ, n.* 3. *D. ad Trebellian.* Joan. Nicol. *in repet. l. generaliter. nu.*139. *C. de ſecund. nupt.* Cardinal. Albanus *in l. quoniam. C. de pignor.* Ruinus *conſ.*113. *n.* 20. *lib.*2. Pancirol. *conſil. n.* 171. *n.* 8. Menoch. *conſil.*116. *n.*15. Tiraq. *de legib. connubial. gl.*3. *n.* 101. Covar. *lib.*2. *var. c.*16. *n.*7. Rodoan. *de reb. Eccleſ. non alien. q.*1. *n.*6. *&* 11. *& q.*2. *c.*6. *n.*9. *& ſeq.* Favius de Monte *de emptione & vendit. q.* 3. *art.* 22. *nu.* 10. Maſcard. *de probat. concl.* 1236. *n.* 108. Petra *de fideicommiſſ. q.* 8. *n.*105. Pereg. *de fideicom. art.*4. *n.*118. & ex aliis pluribus Fuſar. *de ſubſtitut. q.*703. *n.*2. *& per totum*, qui ampliſſimè tractat. Copioſè etiam Cenc. *de* 22
cenſib. q. 19. *ex n.* 1. *cum ſeq.* quia tunc hypotheca, & obligatio, vel cenſûs conſtitutio ab initio eſt ipſo jure nulla. Probant ipſi D D. & innumeri alii adducti à Fuſario *q.* 706. *n.* 2. *& ſeqq. &* Cencius *n.* 5.

Adhuc tamen hæc prohibitio non extenditur ad fru- 23
ctus majoratus, & rerum, quæ expreſſè prohibitæ ſunt alienari, nam in eis capit hypotheca, & obligatio, atque etiam cenſus conſtitutio. Ita probant Follerius *in practicar. cenſual. in verbo hujuſmodi, nu.* 41. Aurelius Corbul. *de jure emphyt. cauſa* 14. *ob alienat. irrequiſito domino, ampliatione.* 49. *n.*1. *& ſeq.* Felician. de Solis *de cenſib. tom.* 2. *lib.*2. *c.*41. *n.* 2. *verſic. ſed antequam.* Lud. Avendanus *de cenſib. cap.* 61. *n.* 6. *& ſeq.* & optimè *ex n.* 8. Fuſarius *de ſubſtitut. d. quæſt.*706. *nu.* 9. & pluribus adductis Rotæ *deciſ.* probat Cencius *de cenſib.* 24
quæſt. 19. *ex n.* 27. *& ſeq.* Ubi addit, quod regulariter per alienationem fructuum rei expreſſè alienari prohibitæ non contraveniatur prohibitioni, per totam *dec.* 333. *poſt tractatum.*

Hoc tamen temperamento, ut obligatio, hypotheca, 25
& cen-

Digitized by Google

& cenſus impoſitio ſuper fructibus majoratus ac rei expreſsè prohibitæ alienari tantum duret, quantum vita debitoris obligantis, & eo uſque valere quatenus, & quamdiu imponens rem illam poſſideat, ex ea fructus percipiat, & ſuos faciat, illo autem non poſſidente, nec fructus percipiente reſolvitur obligatio, & hypotheca, quæ contra tertium, ſucceſſorem, & poſſeſſorem non datur. Ut ex Cuman. *In l.codicillos. §. instituto, n. 2. verſic. movetur, D.de legat.* 2. Corbulus *de jure emphyteuticor. in cauſa abalienation. ampliat.* 49. *n.* 18. Cencius *de cenſib. d.quæſt.* 19. *ſub n.* 27. *verſ. iſta autem impoſitio cenſus.*

26 Et loquendo in cenſu impoſito ſuper fructibus rei emphyteuticæ; ut amplius non duret, quàm vita imponentis durante, plurimos refert ipſe Cencius *in quæſt.*
27 22. *n.* 10. Atque loquendo in cenſu impoſito ab hærede ſuper rebus fideicommiſſo, & reſtitutione gravatis, dumtaxat duret, durante vita hæredis gravati imponentis, quam plurimis doctoribus exornat ipſe Cencius *d. quæſt.* 19. *ex num.* 1. & quod impoſitio cenſus reſol-
28 vatur adveniente caſu ſubſtitutionis, poſt Avend. Intrigol. Foller. Benedict. Bonon. Bocac. Solis, Frederic. Martham. & multos alios probat Fuſſarius *de ſubſtit. quæſt.* 706. *n.* 1. quia reſoluto jure imponentis, reſolvitur jus cenſus, & hypothecæ.

29 Et quod ex fructibus feudi, & emphyteuſis poſſit fieri executio pro ſatisfactione creditorum durante vita debitoris dumtaxat latiſſimè nos, & accuratè probavimus *ſuprà hac* 3.*p. c.* 3.*per totum*, Adde Carrocium *de exceptionibus, except.* 58. *per totam*, idem poſt plurimos alios probat Gaito *de credito cap.*4.*quæſt.* 11.*ex n.*1855. *cum ſeq.*

30 Et tandem quod fructus majoratus poſſint per poſſeſſorem obligari, & in executionem capi pro ſatisfactione creditorum poſſeſſoris, ita tamen ut jus creditorum ſuper fructibus tantùm duret, quantum vita, & poſſeſſio debitoris, ita ut hujus morte extinguatur, & reſolvatur, etiamſi integrè ſoluti non ſint, innumerabiles Doctores, & ſingulariſſimas doctrinas congeſſimus *ſuprà.* 1. *cap.* 24. *ex n.* 22. *cum ſequentibus verſic. in qua quæſtione, quantum attinet*, &c. Et inferiùs *ex nu.* 55. *verſicul. non obſtat primum, quod jus publicum*, &c. Et eadem 1. *p.cap.* 10.*ex n.*89.*uſque ad finem*, *& cap.* 9.*ex n.* 69. *verſicul. ex hactenus abundè comprobatis*, &c. Iis locis copioſè videbis, non repeto.

31 Idem in uſufructuario procedit, qui poteſt fructus obligare, & hypothecare ſuis creditoribus, & in cauſam judicati capi pro creditorum ſatisfactione, ſalvo jure proprietarii, & hæc obligatio, & executio durat durante vita debitoris, uſufructuarii dumtaxat, & eo mortuo hypotheca, & jus creditorum ad fructus extinguitur, reſolvitur, & expirat ipſo jure. Ut argumento *l. neceſſario.§.fin.D.de periculo, & commodo rei venditæ* probarunt Felician. *de cenſib.lib.* 2. *c.* 4. *n.ad fin.* & *n.*5. Caſtillo *in tract. in uſufructu. cap.* 70. *n.*9. *& ex n.* 1. latè etiam Fontanella *de pactis nupt. clauſ.* 4. *gloſſ.* 18.*part.* 5.*ex n.* 92. *&* 93. *tom.* 1.*fol.* 467.

32 Quod etiam admittitur in fructibus beneficii, quos ſicut debitor poſſeſſor poteſt ſua vita durante obligare creditoribus ſuis, ita & in executione pro eorum ſatisfactione, & ſolutione capi, ſecus mortuo debitore, & per plures probat Auguſt. Barb. *in cap. olim* 16. *nu.* 3. *de reſtitut. ſpoliat.* optimè Menoch. *conſil.* 105. *ex n.*88. *tom.* 1. & alii plurimi per nos adducti *ſuprà* 1. *p. c.* 42. *ex n. & per totum.*

33 Quibus ſuppoſitis clarè patet, quòd mortuo poſſeſſore majoratus, & ſimilium, ſtatim fructus, qui aderant in concurſus judicio per eum peracto inter ſuos creditores diſſolvantur à nexibus concurſus ipſo jure, & ab adminiſtratione, atque adminiſtratore atque illico tradenda ſunt bona ipſa vero ſucceſſori, cùm per mortem jus debitoris annihilatum fuit, ex quo dependebat jus creditorum ad ipſos fructus, quod pariter annihilatum, & reſolutum fuit ipſo jure, ex hactenus latè comprobatis.

Nam in ſucceſſorum præjudicium, nullum à debito- 34
re nec gravamen impoſitum ſubſiſtit, nec tranſit nec valet. Iſernia & alii, *in cap.* 1. *tit. ſi agnatus* Suar. *in theſauro receptar. ſententia.lit. F. n.* 70. Maſcard. *de probationib. concl.* 767. *nu.* 4. Franch. *de feudis, rubr. ſpecial. feud.n.*112. Menoch. *conſ.* 454.*n.*17.*& conſ.* 563. *n.*36. Intrigol. *de feud. centur.*1.*q.*51.*n.*44. Bammacar.*in cap. omnes filii, n.* 40.*ſi de feud.fuer.controv.* Petrus Greg. *de conceſſ.feud.p.* 3.*q.*6.*n.*3. Afflictis *deciſ.*26.*n.*6. Tobias Nonius *conſil.*1.*n.*24.& ex aliis Giurba *deciſ.*2.108.*n.*41.

Quia eo mortuo jus ſuum extinguitur. Iſernia *conſtit.* 35
diva memoria in princip. & *ibi* Ann. *num.* 127. Petrus Gregor. *d. quæſt.*6.*n.* 9. Alexand. *conſ.* 51. *vol.* 4. Ruinus *conſ.*45.*n.*17.*& conſ.* 90.*in fine, vol.* & per alios infinitos, Giurba, *ſub d.n.* 11. perinde ac ſi nunquam fuiſ- 36
ſet in mundo. Giurba *d.n.* 11. *in fine*, ex Ferrecia *de ſubfeudis, lib.* 3.*different.*6. Thomas de Martin.*tit.de feud. pact.& providen.n.*57.Intrigol.*d.quæſt.*51.*n.*92. Camill. de Curte *de feudis, §. nunc de altera, n.*5. *& ſeqq.*

Quia ſucceſſor non à debitore, ſed à primo inſtituto- 37
re capit, & tot ſunt donationes, quot vocationes, & una non dependet ab alia copioſè Giurba *d. deciſ.* 108. *n.* 13. *& n.* 19. propterea ſucceſſor non tenetur ad de- 38
bita prædeceſſoris; multos citat Giurba. *nu.* 20. Molina *de primog. l.*1. *cap.*10. *ex num.*28. Caſtillo *tom.*6. *cap.* 161. *ex n.* 32. & ſurdum.

Et quia quando commoditas, & fructus majoratus, 39
vel fideicommiſſi obligantur, aut donantur, ut mortuo debitore reſolvatur jus creditorum, & adjudicatio pro executione facta, probat ex Paulo Caſtrenſ. *conſil.* 351. *n.* 4.*lib.* 1. Mieres *de majoratu* 3. *part. quæſt.* 9. *n.* 112. *&* 121. ubi dicit, quod executio poteſt fieri in fructibus 40
rerum feudalium; tamen vaſſallo debitore mortuo, ſi ex fructibus creditor non fuit ſatisfactus, & maneat inſolutus revertitur feudum ad dominum, vel agnatum pro ſua natura; plurimos Doctores conduximus ſuprà 1. *part. cap.* 24. *ex n.* 55. *cum ſeqq. verſ.non obſtat primum, quod jus publicum*, &c.

Et quia debitor non format concurſum de bonis 41
alienis, ſed de ſuis dumtaxat, & propterea tertius dominus bonorum, quæ penes concurſum ſunt ante omnia, recuperat, abſque alio concurſu, prout alibi ſæpè diximus ſuprà 1. *part.c.*8. *ex n.*38. *cum ſeqq.* & aliis in locis ibidem commemoratis, & ideò ſucceſſor in majoratu, beneficio, feudo, emphyteuſi de providentia, ac dominus proprietatis reſpectu debitoris uſufructuarii, hoc mortuo abſque dubio recuperat omnia bona ſua, quorum jus fuit extinctum per mortem poſſeſſoris debitoris, quia ipſo jure diſſolvuntur à nexibus concurſus, & ejus adminiſtrationem exeunt.

Bene verum eſt, quod creditores poſſeſſoris mortui 42
jus habebunt ad ratam fructuum, qui dividi debent inter hæredem debitoris, & ſucceſſorem majoratus beneficii feudi, & ſimilium, quia cum illam ratam ſuam fecerit debitor in vita ſua, & ad eum pertineat, in illa poſſet continuari concursûs judicium, & ſolvi creditores; & quemadmodum fiat pro rata temporis fructuum, & emolumentorum diviſio hæc, vide Eſcobar *computat.* 20. *per totam*, Additionat. ad Molinam *lib.* 3.*cap.* 11.*n.* 12. *fol.* 253. Caſanate *conſ.* 28. *ex n.* 24.

Solet tamen mortuo debitore inter adminiſtratorem 43
bonorum concurſus, & inter ſucceſſorem in majoratu, aliiſve ſimilibus rebus ſuprà dictis contentio oriri, quis eorum debeat recolere fructus omnes majoratus integraliter, ut alter, poſtmodum ab eo petat ſuam ratam tangentem: nam inter ſequeſtrum & ſucceſſorem ma- 44
joratus eadem fit fructuum pro rata diviſio, quemadmodum fieret inter ſucceſſorem, & hæredem prædeceſſoris defuncti: ut poſt alios probant Chriſtoph. de Paz *in tr. de tenuta, cap.* 11. *ex n.* 30. *cum ſeq.* & Additionat. ad Molinam *lib.* 3. 11. *ſub num.* 12. *fol.* 253.

45 Quam controverſiam in facti contingentia reſolvit hic Senatus Valliſoletanus, & rectè ac juridicè ut omnium fructuũ recollectio pertineat ad ſucceſſorem, cum aſſiſtentia tamen adminiſtratoris ſi velit pro officio ſuo, & intereſſe creditorum adeſſe recollectioni, ut ſciatur quot, & quanti fructus fuerint recollecti, & percepti, ut poſtmodum ſecurè, & ſine fraude dividi poſſint inter eos pro rata cuilibet tangente; aliud enim foret abſur-
46 dum; tum quia bona ipſa numquam ingreſſa fuerunt concurſum; nec ſuper eis formari unquam potuit, ex ſuprà dictis; & quæ ſignanter ex pluribus doctoribus annotavimus ſuprà *1. p. c. 24. nu. 36. verſ. in qua quæſt.* &c. *& verſ. & in terminis noſtris idem probat Matthæus*
47 *Brunus*, &c. Et ſtatim à concurſu exeunt mortuo debitore, & reincidunt in dominium ſucceſſoris, ad quem propterea fructuum recollectio exinde pertinet, quia fructus ſunt acceſſio dominii, & dominium ſequuntur, ut ex pluribus juribus & Doctoribus probavimus ſuprà *1. part. c. 21. ex n. 24. verſ. ex quo duo notabilia*, &c. *& 2. p. cap. 20. ex n. 20. verſ. & quemadmodum fructus rei emptæ*, &c.
48 Et quia recollectio fructuum ſpectat ad eum, qui majorem partem habet in ſe, ex *l. ſi quæ ſunt cautiones*, *D. famil. erciſcund.* latè Tiraquell. *de primogeniis*, *de præfat. à n. 126.* Lara *de Capellanis*, *lib. 1. c. 7.* Sicuti inſtrumenta deponenda ſunt apud eum, qui majorem par-
49 tem habet in re. Pereira *de emptione & vendit. cap. 15. nu. 61. & 62.* qui jura, & plures Doctores allegat, & conducunt quæ latè ſcribit Pareca *de inſtrumentor. edit. lib. 5. reſolut. 13. à princip. & ex n. 9. fol. 588.* facit etiam doctrina gloſſæ *in l. 2. §. 1.* ubi Bald. & Butrius *Cod. communia de legatis*, quod electio ſpectat ad habentem majorem partem in re; & quod res aſſignanda erit habenti majorem partem in ea, ſequitur Fabianus de Monte *de emptione, & vendit. quæſt. 20. 3. quæſt. princ. in fin.*
50 at cum in noſtro caſu bonorum non ſolum majorem partem, verùm & omnes integraliter habeat ſucceſſor in majoratu, & ſimilibus, procul dubio ipſi pertinebit omnium fructuum recollectio; & ab eo adminiſtrator, & creditores recuperare debent ratam fructuum debitori defuncto tangentem, ſicuti tenentur petere, & exige-
51 re alia credita pertinentia debitori. Et quia res majoratus tradendæ ſunt ſucceſſori, cum fructibus pendentibus, ut per plura jura probat Eſcobar *de computatione 20. ex n. 2. & ſeqq.*

Atque is conſors, & ſocius præfertur, qui majorem partem habet in re Bald. *in coll. ad l. dudum num. C. de contr. empt.* Plures relati à Gratiano *tom. 4. cap. 745. n. 16. & ſeqq.*

CAPUT XVI.

De vita, & interitu judicii concurſûs quandiu pendeat, & qualiter extinguatur? Et an in poteſtate debitoris ſit judicium ſemel à ſe inter creditores formatum diſſolvere? Ac quemadmodum adminiſtratio, & adminiſtratoris munus diſſolvatur?

SUMMARIUM.

1 *& ſeqq.* Debitor *communis, qui litem & concurſum formavit an poſſit ab ea liberè diſcedere invitis creditoribus ad illam citatis.*

Debitor cedens bonis, poteſt pœnitendo à ceſſione diſcedere, & bona ſua recuperare invitis creditoribus, n. 1. ex n. 64.

Plurima jura ad idem expenduntur, ibid.

3 *Debitor cedens bonis poteſt re integra pœnitere, & impedire eorum diſtractionem; juxta communem Doctorum.*

4 *& 5. Res integra, ut debitor poſſit pœnitere, ac ceſſione diſcedere, quando dicatur. ibid.*

6 *In judiciis quaſi contrahitur inter litigantes quorum nullus invito adverſario à lite diſcedere poſſit.*

7 *Ceſſio bonorum eſt privilegium, cui lite pendente, & ſententia prolata poteſt debitor renunciare.*

8 *Reſtitutioni per ſententiam obtenta poteſt minor renunciare, & ea non uti invito adverſario.*

L. ſi judex circumvento, ff. de minoribus exornatur, ibid.

9 *Debitori licere à ceſſione diſcedere tanquam à jure privilegiato, qui teneant.*

10 *Actus geſtus in judicio, qui de per ſe non erat obligatorius, non arctat actorem, quominus ab eo liberè diſcedat.*

11 *Debitorem formantem concurſum non poſſe liberè à lite diſcedere invitis creditoribus, verius eſſe oſtenditur.*

12 *Et ita obſervat omnium tribunalium univerſalis praxis.*

13 *A ceſſione bonorum facta per debitorem extra judicium poteſt diſcedere re integra, juxta jura & communem opinionem de qua, ex n. 2.*

14 *A ceſſione bonorum facta per debitorem in judicio, & per viam litis mota diſcedi non poſſe invitis creditoribus, tenet communis Doctorum.*

15 *At notatur Vincent. de Franchis, qui obiter & aliud agens, contrarium dixit.*

16 *Simplex ceſſio bonorum in judicio, & extra judicium fieri poteſt à debitore.*

17 *Lis noſtra creditorum non niſi in judicio formato inter creditores moveri poteſt à debitore.*

18 *Differentia maxima verſatur inter ſimplicem bonorum ceſſionem, & litem concurſus.*

19 *Concurſus lis non facile adaptare regulis de ſimplici ceſſione bonorum loquentibus, ſed ſtricti judicii ordinarii potius.*

20 *An lite concurſus velata involvitur ceſſio bonorum, principaliter tamen à judice ordinario provenit.*

21 *Caſus ſimplex non comprehenditur ſub mixto in præjudicium tertii.*

22 *A lite concurſus poteſt re integra debitor recedere.*

23 *A lite, & judicio concurſus debitor diſcedere nequit, quando res non ſit integra, puta poſt citationem intimatam creditoribus, vel poſt litis conteſtationem.*

24 *Ex citatione adverſario intimata iſti jus quæritur, quo invito alteri liti renunciare nequit.*

25 *Per citationem adverſario intimatam res deſinit eſſe integra impeditiva diſceſſus à lite.*

26 *Litis concurſus renuntiandi via præcluditur debitori poſt litis conteſtationem.*

27 *A quaſi contractu judicii non receditur ſicuti nec à contractu celebrato altero contrahente retinente.*

28 *Quaſi contractus oritur à litis conteſtatione non antea.*

29 *A ſimplici bonorum ceſſione diſceſſio ad duo permittitur debitori, ut ſolvat creditoribus, vel ut denuò audiatur & defendatur.*

30 *Per ſolutionem oblatam à debitore creditoribus admittitur debitor à lite concurſus diſcedere.*

31 *Litis concurſus formatur ut audiatur debitor, & cognoſcatur de juribus creditorum ac de ſuo antea quàm ad bonorum diſtractionem perveniatur.*

32 *Ad ſimplicem bonorum ceſſionem debitor non admittitur, niſi jam condemnatus, aut debita fateatur.*

33 *Creditor formans concurſum abdicat ſe adminiſtrationi, & bona in depoſito, & ſequeſtro ponuntur.*

34 *Depoſitum authoritate judicis factum abſque ejuſdem autoritate deponens removere non poteſt.*

35 *Lis creditorum extingui poteſt creditoribus, quibus intereſt ſimul conſentientibus.*

36 *Pacta tamen & conditiones appoſitæ in proteſtatione conſenſus ad unguem ſervandæ ſunt.*

Judici-

Digitized by Google

37 & 38. *Judicium concurſus diſſolvere poteſt debitor, ſi ſolvat creditoribus.*

39 *Debent tamen ſatisfieri creditores cum effectu, aliàs judicium permanet.*

40 *Adminiſtratio concurſus durat durante lite, & ea extincta extinguitur.*

41 *Lis finitur per rem judicatam executioni mandatam, cum effectu, ita ut interim adhuc pendere dicatur.*

42 *Lis creditorum finita dicitur poſtquam virtute ſententiæ graduationis omnes ſint ſoluti, & integrè ſatisfacti.*

43 *Concurſus creditorum finis eſt ipſa tum ſolutio & ſatisfactio, qua ceſſante lis, & judicium durat.*

44 *Finis expectandus eſt.*

45 *Omnia à fine media regulantur.*

46 *Lis creditorum non finitur creditoribus omnibus nondum ſolutis.*

Lex, grege 13. ſi creditor, ff. de pign. ad idem ponderatur, ibid.

47 *Concurſus creditorum, nec per ſententiam graduationis, nec per adjudicationem bonorum factam creditoribus finitur, quouſque omnes cum effectu ſint ſatisfacti.*

48 *Concurſus judicium non diſſolvitur ſi aliquis creditor fuiſſet ſolutus ſub cautione de reſtituendo alteri potentius jus habenti.*

49 *Novus comparens potior creditor, idem ingreditur judicium concurſus, quod non eſt extinctum etiam omnibus illi aſſiſtentibus ſolutis ſi adſit clauſula de reſtituendo potiori venienti.*

Nec nova aggreditur lis, ſed antiqua continuatur, ibid.

50 *Judicium concurſus non diſſolvitur quando unus creditor inſolutus, remanſit.*

51 *L. cum unus ex creditoribus, 12. §. planè, ff. de bonis, Author judic. poſſid. ponderatur.*

52 *Concurſus univerſitas conſervatur, & continuatur in uno creditore nondum ſoluto, etſi omnes alii fuerint dimiſſi.*

53 *Prælatio non cadit in unico, ſed inter plures concurrentes.*

54 & 55. *Univerſitatem & ſtatum unus, vel duo non faciunt.*

56 *Univerſitas, & ſtatus non poteſt incipere niſi à tribus, conſervatur tamen in uno.*

57 *Concurſus creditorum dicitur creditorum cœtus ſignificans univerſitatem perſonarum.*

58 *Inter unum & alterum creditorem judicium concurſus à principio formari non poteſt.*

59 *Concurſûs bonis inter creditores conſumptis, vel aliter extinctis, an concurſus diſſolvatur, & lis finita dicatur.*

60 *Cedens bonis, quæ omnia venduntur pro ſatisfactione creditorum licèt omnibus non ſufficiant liber debitor manet ita ut amplius de noviter quæſitis illis non teneatur.*

61 *Concurſus judicium non diſſolvitur etiam vendentis bonis debitoris pro creditorum ſolutione quando unus remanſit inſolutus.*

62 *Adhuc durat contra debitorem obligatio & ſententiæ executio in ſuſpenſo manet quouſque bona noviter debitori acquirantur.*

L. Debitor bona, ff. de ceſſione bonorum, & l. qui bonis, 6. antecedens, ff. eodem, tit. interpretantur, ibid.

63 *Per defectum bonorum neque evaneſcit executio, nec diſſolvitur obligatio debitoris; ſed jus venditur & durat in ſpe acquirendorum.*

64 *Sententia lata contra non poſſidentem executio ſuſpenditur, atque ad effectum perducitur, quandocumque cœpit poſſidere.*

65 *Bonis ceſſis, & diſtractis pro ſolutione creditorum ſi omnibus non ſufficiant inſoluti conſervant obligationem bona noviter à debitore quæſito.*

66 *Limitatur quando ceſſio bonorum fit cum infamia, & ignominia.*

67 *Quam diſtinctionem reddunt quàm plurimi Doctores.*

68 *Concurſus judicium motum ſuper bonis majoratus quando extinguatur, remiſſivè.*

69 *Adminiſtratio atque adminiſtrator concurſus durat durante judicio concurſus, & extincto extinguitur.*

70 *Sequeſtrum ob cauſam litis motæ durat durante lite.*

71 *Sequeſtrum & depoſitum ut diſſolvatur, requirit executionem rei judicatæ ſuper lite principali.*

72 *Curatoris ad bona dati propter aliquam cauſam officium finitur ceſſante cauſa.*

73 *Curator datur filio familias minori ob patris deportationem, finitur Patre reverſo.*

74 *Curator bonis captivi finitur capto reverſo.*

75 *Curator datus hæreditati jacenti finitur hæreditate adita.*

76 & 77. *Curator hæreditati, tanquam jacenti datus ad inſtantiam creditorum, quæ revera jam erat adita ad judicium creditorum annulletur.*

78 *Curator datus furioſo durat quandiu furor.*

79 *Curator datur ventri, non tutor.*

80 *Curatoris officium ventri dati finitur ſtatim, quod infans naſcitur.*

81 *Curator datus ob certam cauſam, ceſſat ceſſante cauſa.*

82 *Solutis creditoribus, & extincto judicio concurſus, bona quæ ſuperſunt, reſtituuntur debitori.*

PRiuſquam judicii concurſus vitam, & interitum 1
diſcutiamus; præmittenda eſt reſolutio difficilis quæſtionis; an debitor qui litem concurſus inter ſuos creditores ſemel formavit, poſſit liberè pœnitere, & à lite diſcedere invitis creditoribus ſuis ad illam convocatis.

Et pro parte affirmativa, ut in ſua poteſtate, & fa- 2
cultate ſit, à lite, & ceſſione bonorum diſcedere, litem & concurſum levare, & bona ſua recuperare, & ab adminiſtratione, atque adminiſtratore tollere, faciunt jura expreſſa, *l. is qui bonis ceſſit ante rerum venditionem utique bonis ſuis non caret. Quare ſi paratus fuerit ſe defendere, bona ejus non veneunt.* 3. text. *in l. quem pœnitet bonis ceſſiſſe, poteſt defendendo ſe conſequi, ne ejus bona veneant, D. de ceſſione bonor. l. ſi quantitatem, licet Reipublicæ condemnatus debebas, fruſtra vereris, ne verbum bonum ceſſionis temerè à te prælatum, privare te necdum diſtractis facultatibus, juris rationibus poſſit. C. qui bonis cedere poſſ. conſonat, l. 2. tit. 15. part.* 5. Ibi, *Pero ſi el debdor, que vuieſſe aſſi deſamparado lo ſoyo, dizieſſe ante que fuſſen vendidos todos ſus bienes, que los queria cobrar, para facer paga à ſus debdores, o para defenderſe luego con derecho contra ellos, eſtonce non deven vender ninguna coſa de lo ſoyo ante decimos que deve ſer oido.*

Hanc debitoris partem fovent plurimi doctores fir- 3
miter ex præfatis juribus aſſeverantes, quod debitor, qui ceſſit bonis poteſt re integra pœnitendo impedire bonorum ſuorum venditionem, ut ſolvat vel ut defendatur, & rem eſſe integram declarant, anteaquam bona ſint diſtracta, prout etiam exponunt jura præallegata, vel quando inter creditores nihil eſt diſtributum, poſt ceſſionem factam, ſed omnia jura, & bona ſunt in eodem ſtatu, quo erant tempore ceſſionis notant Bartol. & Angel. *in d. l. is qui bonis, & in l. 2.* Ubi etiam Bart. Bald. Salicet. Caſtrenſ. *C. de ceſſio. bonor.* Et eſt deciſum per *Capellam Toloſanam, quæſt.* 134. Aliàs 194. Brunus *de ceſſione bonorum, quæſt. principal.* 15. *per totam, & quæſt.* 19. *n.* 6. Et per Bald. *in l. 8. C. de ceſſion. bonor.* Et Alberic. *in rubrica, nu.* 7. Socinus Junior *conſil.* 58. *n.* 14. *lib.* 4. Marius Muta *ſuper conſuetudinib. Panormit. cap.* 57. *num.* 4. Jaſon *in §. fin. nu.* 23.

23. *inſtitit. de actionib.* Tenet Gratianus *diſceptat. forenſ. tom.* 3. *cap.* 486. *n.* 24. & 25. Et ita in foro vidiſſe dubitari, & determinari affirmat Cancer. *variar. reſolut. lib.* 2. *cap.* 9. *n.* 50. Idem aſſerit Sanctius à Mello *in opuſcul. de induciis creditor. quaeſt.* 1. *num.* 14. &
4 *quaeſt.* 4. *n.* 17. Et ſequitur Gratianus *loco citato.* Idem noviſſimè Antonin. de Virgil. *de legitima perſona cap.* 12. *n.* 14. Dixit, quod cum debitor, licèt cedat bonis, maneat eorum dominus anteaquam ejus bona ſint vendita, aut creditoribus tradita, poteſt ſi res eſt integra, hoc eſt ſi poſt ceſſionem nihil eſt venditum, aut inter creditores diſtributum, ſed omnia bona, & jura ſunt in eodem ſtatu, prout erant ante ceſſionem pœnitere, & proſequi ſua jura agendo, & ſe defendendo re integra ut dictum eſt.

5 Et quòd debitor poſſit re integra pœnitere, & ceſſionem revocare, tenet cum Jaſone, Aretino, & Cephal. Paſchalis *de viribus patriæ poteſtatis. part.* 2. *cap.* 9. *n.* 55.

6 Deinde & pro debitore litem, & concurſum creditorum pendentem liberè deſerente, & bona ſua ad libitum recuperante, fortiter urget, quod licèt in judiciis quaſi contrahatur, à quo invito collitigante nullus diſcedere non poteſt, cum contractus, qui à principio fuit voluntarius, ex poſt pacto fiat neceſſarius, ut inferius dicemus: adhuc tamen hæc regula fallit in cedente bonis, qui etiam lite pendente inter ſuos creditores à ſe ipſo cauſata, poteſt pœnitere, & ab ea liberè diſcedere invitis creditoribus. Nam cùm ceſſio bonorum ſit
7 privilegium extraordinarium, & ſpeciale, inductum in favorem debitoris, ei poteſt renuntiare lite pendente & etiam ſententia prolata, qua non uti poteſt, ſi velit.
8 Ita per text. *in l. qui, bonis D. de ceſſione bonorum;* Juncta ratione text. *in l. ſi Judex circumvento,* D. *de minor.* Ubi minor petitæ reſtitutioni, & per ſententiam obtentæ poteſt iterum renuntiare, & ſententia non uti invito adverſario, quam latè exornant Tiraquell. & alii per Gutierr. *pract.* 9. *lib.* 2. *quaeſt.* 22. Eodem mo-
9 do debitorem liti inter ſuos creditores introductæ poſſe liberè renuntiare, & à ceſſione bonorum diſcedere, probat latè de Franchis *in deciſ.* 346. *ex n.* 1. *cum ſequentibus.* Et ſignanter *ex n.* 9. Ubi pro hac opinione, ex præfato fundamento allegat Bartol. *in l. qui bonis, D. de ceſſione bonorum;* Dicentem, in ceſſione bonorum in favorem debitoris inducta poſſe debitorem pœnitere, & revocare ſuam confeſſionem, & ſe defendere adverſùs
10 creditores. Et ideo dicit ipſe Franchis, quod text. *in l. ſicut ab initio. C. de action. & obligation.* licet procedat tam in contractu, quàm in quaſi contractu, & ſic in judicio, ut præciſè obligentur litigantes; non tamen procedit, quando actus, qui fit in judicio, per ſe non fuit obligatorius, quia ſpeciali jure fuit inductus in favorem facientis in quo caſu poterit pœnitere.

11 Quibus tamen (quæ fortiſſima videntur) minimè refragantibus, contrarium in noſtra diſceptatione verius eſt, & firmiter tenendum, ut ſcilicet debitor communis, qui ſemel litem inter ſuos creditores formavit, & citare fecit cum effectu judicis authoritate, ut pœnitere, & ab ea diſcedere non poſſit invitis, & renuentibus ſuis creditoribus probatur. Tum ex univerſali
12 omnium tribunalium praxi, hanc veram opinionem communiter in dies amplectentium.

13 Tum ex communi Doctorum eandem tenentium, & diſtinguentium inter ceſſionem bonorum factam à debitore extra judicium, & eam quam fecit in judicio, & authoritate judicis, ut in primo caſu procedant jura, & DD. hactenus allegati, ut debitor re integra poſſit pœnitere, & bona recuperare ſua, ad ſolvendum creditoribus, vel ſe defendendum. In ſecundo autem ca-
14 ſu quando in judicio, & per viam litis motæ inter ſuos creditores ceſſit, tunc eis invitis, & renuentibus, ab ea diſcedere non poſſe, probarunt, & ita jura prælegata limitarunt expreſſè Bald. *in l. ult. n.* 4. *Cod. qui bonis cedere poſſ.* Gratianus *in diſceptat. forenſ. d. cap.* 486. *nu.* 26. Tenet etiam Sanctius à Mello *de induciis debitor. quaeſt.* 4. *n.* 18. Et Antonius de Virgilio *d. legitimat. perſon. c.* 12. *n.* 14. Qui omnes ita limitant, intelligunt & declarant dicta jura, permittentia pœnitentiam in debitore cedente ad effectum prædictum.

Quapropter nec audiendus erit Franchis, qui *in d.* 15
deciſ. 346. *n.* 9. Licèt obiter, & aliud agens dixerit contrarium, motus ex doctrina Bartoli, qui nihil probat in puncto, nec loquutus fuit de ceſſione bonorum facta in judicio, ſed ſimpliciter dixit, cedentem poſſe pœnitere ex juribus allegatis, & ſic ſecundùm ea, & cum declaratione, diſtinctione ac limitatione per tot Doctores tradita loqui intelligitur.

Nam ſimplex ceſſio bonorum ad libitum debitoris 16
fieri poteſt in judicio, & extrajudicialiter, *ex l. bonis cedi non tantum in jure, ſed etiam extra jus poteſt, & ſufficit, vel per nuntium vel per epiſtolam id declarari, l. fin. D. de ceſſione bonor.* At noſtra lis conditorum non 17
aliter fieri poteſt, quàm in judicio, & per litem, quæ vertitur inter creditores, & debitorem, & inter eoſdem creditores inter ſe, ut ſæpè diximus per diſcurſum hujus 18
Labyrinthi. Et magna verſatur differentia, & diſcrimen inter eam, & ſimplicem ceſſionem bonorum, prout latius annotavimus *ſuprà p.* 1. *c.* 1. *per totum;* Quia ſolùm conveniunt in origine, & fine, in mediis aut penitus differunt, & diſcriminant, quia noſtrum concurſus genus nova fuit inventio, & introductio inter debitores, & creditores incognita, & non inventa à jure communi, nec à legibus partitæ, nec ferè, vel raro etiam Doctores moderni illam agnoſcunt, aut de ea tractant, quia eſt remedium quoddam præventivum, ut debitores à moleſtiis creditorum ſe tueantur, ad latè tradita *ſuprà* 1. *part. cap.* 2. *ex n.* 5. *cum ſeqq.*

Atquè ideò iſte noſter concurſus non facilè adaptari 19
poteſt regulis de ſimplici ceſſione bonorum loquentibus, cum lis à debitore inter creditores formata ſtrictiſſimis judicii ordinarii regulis adſtringitur, & juxta illas gubernatur, ad latè tradita *ſuprà* 1. *part. cap.* 16. *per totum.*

Licèt etenim in hac lite creditorum velata mixtim 20
involvatur ceſſio bonorum, & ſit remedium extraordinarium; nihilominus tota noſtra lis principaliter provenit ex jure ordinario, remedio ſcilicet præventivo, aliis etiam permiſſum, *ut ſuprà part.* 1. *cap.* 1. *per totum,* maximè *à n.* 6. Et ſic caſus ſimplex ceſſionis non com- 21
prehenditur ſub caſu mixto maximè quando diſpoſitio continet præjudicium tertii, creditorum nempe, cum quibus lis pendet, latè probat Surdus *deciſ.* 174. *n.* 13. 14. & 16. Ruinus *in conſil.* 197. *nu.* 20. *lib.* 1. Hieronym. Gabr. *conſil.* 197. *n.* 6. *lib.* 1. Eleganter Craveta *conſil.* 941. *n.* 31. *tom.* 5. Caſtillo *controv. to.* 5. *c.* 89. *n.* 160. & *ſeqq.*

Quare in hoc noſtro judicio concurſus, ut admitta- 22
tur, aut negetur diſceſſio, & judicii ac litis creditorum renuntiatio, juris regulæ attendendæ, & tria tempora conſideranda ſunt. Primum re integra, hoc eſt, quando ceſſio bonorum conſiſtit in ejus petitione præſentata in judicio, data liſta bonorum jurata; nec non creditorum, ut *in cap.* 1. *part.* 1. diximus, petens citari creditores, & etiam expedita citatione, non tamen adhuc actualiter intimata creditoribus. Et tunc non erit dubium, ut ipſe debitor poſſit pœnitere, & reſilire à petitione, ac judicio moto, re integra. Et ad hunc articulum quæ de re integra pœnitendo dixerunt Doctores, & jura ſuperiùs adducta reſpectu ceſſionis extra judicialis, trahenda ſunt: quæ pariter procedunt, quando lis, & judicium concurſus integrum eſt; prout comprobabimus in articulo ſequenti.

Aut judicium concurſus non eſt integrum, & tunc 23
dupliciter conſiderari poteſt, vel per citationem executam, & jam intimatam creditoribus, aut per litis conteſtationem ab eiſdem cum debitore, aut inter ſe ipſos

Digitized by Google

ipſos factam, & tunc neutro caſu datur facultas debitori communi pœnitendi, aut recedendi à lite à ſe mo-
24 ta, renuentibus, aut invitis creditoribus. Si reſpectu citationis jam intimatæ, & executæ, clarum eſt, locum non fore pœnitentiæ, cùm jam ex ea jus ſit quæſitum adverſario, quo invito, altera pars citans renuntiare nequit, aut diſcedere à lite, ita poſt Decium, Baldum, Cagnolum, Guillielmum Benedictum, Marcum Antonium Colum. Menochium, Villalobos, Suarez, Thom. Non. Fabrum, Ananiam, & plurimos alios diximus, & latè probavimus *in Comment. de retentione Bullarum, 1. part. cap. 13. ex n. 72. cum multis ſeq.* ubi mirabiles, & ſingulariſſimas doctrinas in caſibus ſin-
25 gularibus congeſſimus valde conducibiles huic articulo. Et quod per citationem adverſario intimatam res deſinat eſſe integra, ad hoc ut citans nequeat pœnitere, aut liti, & articulo renuntiare invito adverſario, cui ex citatione jus jam quæſitum fuit, exactè videre eſt *in eodem tract. 2. part. cap. 19. ex n. 23. cum multis ſequentibus*, ubi etiam alios caſus mirabiles ad propoſitum videbis, & mirabiliter etiam *eadem 2. parte, cap. 12. ex num. 36. cum multis ſeq.* ad quæ loca te remitto libenter non repeto.

26 Secundo caſu, poſt litem conteſtatam, multò magis præcluditur via debitori, liti creditorum à ſe ſemel motæ renuntiandi, pœnitendi & recedendi ipſis invitis, jam tunc duplex, & quælibet fortis ratio militat. Prima, quæ oritur ex præcedenti citatione executa, ex qua procul dubio jus acquiritur creditoribus, ut dudum probavimus.

27 Secunda, quæ ex quaſi contractu oritur; nam in judiciis inter partes contendentes quaſi contrahitur: ita ut ſicut in contractibus celebratis, non admittitur pœnitentia, nec receſſus ab eis invita altera parte, ex *l. ſicut ab initio, C. de actionibus & obligat.* Ita pariter in judiciis, in quibus quaſi contrahi, inquit textus *in l. 3. §. idem ſcribit*, ibi, *nam ſicut in ſtipulatione contrahitur, ita in judicio contrahi*, ubi *gloſſ. verb. contrahi, D. de periculo, l. 2. D. de prior. ſtipulation.* Et communiter DD. *in dicto §. idem ſcribit* Bart. *n. 1. & ſeq.* Bald. *in utraque lectura.* Angel. Salicet. Fulgoſius *in eadem l. 3. §. ſi ſervus. n. 3.* Paulus *ibi, in §. ſi filius familias, n. 7.* Gloſſ. fin. juxta textum ibi: *in l. 2. §. ult. ff. de prætor. ſtipulat.* Ubi Imola, Paulus & Cuman. *nu. 5.* Fulvius Conſtantius *in l. 1. n. 106. in fin. cum n. ſequent. C. pœnis fiſcal. credit. præferri* Felin. *in rubric. n. 23. de ſentent. & re judic.* Gregorius Lopez *in l. 25. tit. 1. part. 7. gloſſ. 5. in princip.* Didacus Perez *in l. 1. tit. 3. lib. 3. ordinament. verb. conteſtando el pleito*: Poſt *quæſt. 13. col. 1866.* Caſtillo *in l. 55. Tauri, verb. privilegio* Thepatus *in compend. variarum, tit. 111. c. 4. verſic. in judiciis.* Carleval. *de judiciis, tom. 1. tit. 1. diſput. 2. num. 173. & tom. 2. lib. 1. titul. 2. diſput. 1. n. 1. & ſeq.* Joannes Marc. Bellet. *diſquiſit. clerical. 1. part. tit. de favore clericorum reali, §. n. 8. pag. 171.* Cevallos *commun. contra commun. to. 4. quæſt. 897. n. 887.* Gonzalez. *ad reg. 8. Cancellar. gloſſ. 7. n. 171.* Novar. *in praxi electionis, & variatio fori, quæſt. 20. nu. 8. ſect. 2. pag. 183.*

28 Et quod per litis conteſtationem oriatur quaſi contractus, non antea, dixerunt Bald. *in l. error. in quæſt. 4. verſic. aut poſt, C. de juris & facti ignor.* Quem referens ſequitur Lancelot. Decius *in l. & ita column. 3. verſic. ſunt, qui contra communem, Cod. de edendo*, ſequitur Jacobat. *in l. de ætate, § interrogatus, ff. de interrog. action.* Vinc. de Franchis *deciſ. 346. n. 6.* Ergo de primo ad ultimum ſequitur, quòd debitor liti pendenti ab eo ſemel motæ inter ſuos creditores renuntiare non poſſit, nec pœnitendo, iterum bona recuperare illis invitis, & renitentibus, prout praxis in dies tribunalium obſervat.

29 Deinde probatur, quoniam in ſimplici bonorum ceſſione ad duos effectus admittitur pœnitentia nempe ad ſolvendum creditoribus, vel ut audiatur, & defendatur debitor de jure ſuo adverſus eos, ex juribus ſuprà citatis ad principium hujus capitis; at ſolutio ob- 30
lata à debitore etiam in noſtro concurſu admittitur, qua ſequuta poteſt à lite debitor diſcedere, ut protinus dicemus: & ideo in hoc caſu bene convenit ſimplex bonorum ceſſio cum noſtra lite concurſus, quantum verò attinet ad ſe defendendum, nullo modo adaptatur. Cum hoc novum judicium concurſus ad hoc 31
deſtinetur, ut audiatur debitor, & in eodem jure creditorum controvertitur anteaquam ad bonorum diſtractionem perveniatur, prout in toto hoc Labyrintho videre eſt: at in ceſſione bonorum eſt diverſum, cùm ad eam debitor non admittatur, niſi ſit jam condem- 32
natus, aut debitum confiteatur, ex *l. 1. D. de ceſſione bonorum;* Atque ideo miſerationis cauſa auditur, atque ſe defendere permittitur. Et quia etiam extra judicium fit ceſſio ſimplex bonorum abſque aliqua præcedente defenſione juris ſui, & ideo pœnitentia ductus re integra ad eam admittitur debitor.

Ac denique comprobatur, quoniam cum debitor eo 33
ipſo quod fecit concurſum inter ſuos creditores, à ſe abdicavit ſuorum bonorum adminiſtrationem, & depoſuit in manibus Curiæ, atque adminiſtratoris ab ea nominati, penes quem deponuntur bona ad latè tradita ſuprà *cap. 14. & cap. 13. part. 1.* Et ex pluribus juribus & Doctoribus hac *3. part. cap. 6. ex n. 4. verſic. deinde quoniam cum iſte adminiſtrator, &c.* Ac etiam 34
citatis, & conſentientibus creditoribus ſequitur ut amplius ſibi ipſi debitori, adempta ſit facultas removendi, & petendi depoſitata bona abſque auctoritate, & conſenſu judicis, & creditorum, prout ex plurimis probavimus *dicto cap. 6. n. 6. verſic. ſequitur, ut ipſe, &c.* Et optimè tractat Tiraquellus *de retract. convention. §. 4. gloſſ. 9. per totam.* Et iterum *gloſſa ſeq. & in gloſſ. antecedenti 5. ex n. 5.*

Benè verum eſt, & ex ſuprà dictis infertur, quod 35
conſentientibus creditoribus quorum principaliter intereſt, & cum quibus lis mota, & introducta eſt poſſit concurſûs judicium diſſolvi, & bona ab adminiſtratione liberari; prout in dies fieri aſſolet inter debitorem, & ſuos creditores, cum quibus debitor paciſcitur, & certo modo convento eis ſolvere promittit. Sed cautè ſemper attendendæ ſunt conditiones, & pacta 36
conventionalia, ut omnino ſerventur & compleantur ad unguem ad jura, & innumerabiles penè doctores laudatos per Giurbam *deciſ. 113. nu. 17.* nam ſolent creditores cautè agere, ut non ſervatis conventionis pactis, & conditionibus, nihil factum intelligatur & poſſint redire ad judicium concurſûs, & litem continuare, quæ clauſula præſervat procul dubio jus creditorum, antea, ex abundè comprobatis *ſuprà hac. 3. p. cap. 13. §. un.* maximè *ex n. 100. cum ſeq. verſic. denique infertur ad quæſtionem*, &c.

Secundò etiam infertur, quod poterit debitor con- 37
curſus judicium diſſolvere, ac adminiſtrationem levare, ſi ſuis ſolvat creditoribus, cùm ex hac ſolutione conſequatur finis ipſius concurſûs, ad ſatisfactionem etenim eorum deſtinatur, ut ex ſequentibus patebit. Imo etiam in ſimplici ceſſione pœnitentia re integra 38
admittitur ſub hac declaratione, & limitatione, quando conſtiterit, debitorem ceſſionem revocare volentem poſſe habere bona de præſenti, ex quibus ſolvat creditoribus; nam cùm ad hunc finem admittatur ejus pœnitentia, & bonorum recuperatio, ſeu potius diſtractionis impedimentum, dicendo, quod vult ſolvere, ut probant jura, & Doctores hactenus allegati. Ideo debet conſtare ſe bona ad ſolvendum ſufficientia 39
habere de præſenti, ne aliàs debitor varius in pœnitendo doloſè ſe gerat, ita poſt Bald. Salicet. & Caſtrenſ. docet Brunus *de ceſſione bonorum q. 14. n. 1.* Pichard. *in §. fin. nu. 26. inſtitut. de action.* Capella Toloſana *deciſion. 18.* Sanctius à Mello *de judicis debitor.*

Digitized by Google

debitor. cap. 4. *n.*18. & ideo in noſtro judicio concur-
ſus multo magis à lite diſcedere debitor impediri debet,
niſi prius ſatisfactis creditoribus omnibus.

40 Nunc tractandum de vita, & interitu hujus litis cre-
ditorum, quamdiu pendeat, & qualiter diſſolvatur: in
quo breviter dicendum erit, quod concurſus, & per
conſequens etiam ſequeſtratio bonorum, & adminiſtra-
tio, durat durante lite, & extinguitur lite creditorum
extincta, quapropter ad cognoſcendam durationem,
& perſeverantiam concurſus, nec non ejus diſſolutio-
nem, & extinctionem, ut prorſus ceſſent effectus, &
ſpecialitates, quas ex natura hujus judicii conſideravi-
mus *ſup.* 1.*cap.* 1. *cum ſeq.* ac etiam 2.*p.cap.* 1.*per totum*,
41 præ oculis habere habemus quamdiu lis pendere, aut
finita eſſe dicatur. Et tunc lis dicitur finita per rem ju-
dicatam executioni mandatam, ita ut non ſufficiat ſola
res judicata, ut lis dicatur finita, ſed ſimul requiritur
ejus effectiva, & actualis executio, antea verò adhuc
lis dicitur pendere. Probant Surner *in regula de annali,*
quæſt. 44. *n.*4. & 5. Caputaq[illegible]ſis *deciſ.* 172.*p.*2. Mo-
hedanus *deciſ.* 8. aliàs 115. & *deciſ.* 14. aliàs 240. *de*
cauſa poſſeſſ. & propriet. & deciſ. 3. aliàs 180. *n.* 3. Vi-
vianus *poſt tract. de jurepatronat. deciſ.* 25. *n.* 7. Coc-
cinus *deciſ.* 185. *num.* 3. & *princip.* Alexand. Ludovic.
deciſ. 546. *num.* 3. & 10. idem Coccius *deciſ.* 225. *n.*
4. Seraphinus *deciſ.* 937. *num.* 2. Caſſiodorus *deciſ.* 7.
de cauſa poſſeſſ. & propriet. Paleotus *deciſ.* 215. Pacifi-
cus *deciſ.* 144. *n.* 2. *poſt tractat. de Salviano interdicto*
Rota *in recentior. deciſ.* 225. *nu.*2.*p.* 1. Poſt. *de manu-*
tent. obſervat. 12. *nu.* 160. & 161. & *poſt tract. deciſ.*
161. *num.* 7. optimè etiam Gratianus *diſceptat. forenſ.*
tom. 1. *c.*66. & *cap.* 114. *n.* 34. Puteus *deciſ.* 310.*lib.*
2. Latiſſimè Lancellotus *de attentat.* 4. *p. in præfatio. n.*
230. Garcia *de benefic.* 6.*p.c.* 4. *n.* 42. *in fin.* & pluri-
mi alii, quos latiùs comprobantes adduximus *in Com-*
ment. de ſupplicat. ad Sanct. 2. *p.cap.* 18. *ex n.* 9. *cum*
multis ſeq.

42 Et ideo lis creditorum finita dicetur, quando ſen-
tentiæ graduationis virtute omnes creditores dimiſſi
fuerunt, & ſoluti, ut probant Bartol. & Jaſon *in l. fi-*
dejuſſor, *§. ſi ſatisdatum*, *D. qui ſatisdare cogantur.*
Guzman *de evictionibus*, *quæſt.* 7. *n.* 64. quos nos in
puncto ſequuti fuimus *in d. cap.* 18. *ex n.* 9. *cum ſeqq.*
ubi latiùs probavimus, & ad alias illationes progreſſi
fuimus.

43 Nam cùm finis, ad quem deſtinatur judicium hoc
concurſus peractum à debitore communi, alius non ſit
quàm ſolutio, & ſatisfactio creditorum; ideo finis at-
tendi debet, ut lis finita dicatur, & judicium, ita ut
dum ad finem, & effectum non perveniatur, ſemper
adhuc in mediis perſiſtemus, cùm ſit finis expectandus,
44 *l. diximus*, *ff. de excuſat. tutor.* Tiraquell. *de retract.*
lignag. ad fin. tit. 18. *n.*19. Tuſchus *lit. F. concl.* 378.
45 plenè Giurba *in conſuet. Meſſanenſ. p.*1. *cap.* 1. *gloſſ.*4.
n. 112. & à fine omnia media regulantur, Cravet. *conſ.*
137. *n.* 14. Albanus *conſil.* 52. *n.* 7. Surdus *conſ.* 164.
n. 32. Caſſanat. *conſil.* 45. *n.* 107. Bimius *conſil.* 771.
n. 37. Giurba *ubi proximè.*

46 Atque ideò ſi nondum ſoluti fuerant creditores om-
nes, nec lis, nec ceſſio bonorum ceſſat. Ut probat text.
in l. grege 13. *§. ſi creditor. D. de pignor.* ibi. *Nec enim*
per hoc videbitur ſatisfactum creditori, *quod habet ju-*
dicati actionem, text. etiam *in l.* 1. *C. qui bonis cedere*
poſſunt. ibi. *Qui bonis ceſſerint*, *niſi ſolidum creditor re-*
ceperit, *non ſunt liberati.* Et quod in concurſu credito-
47 rum etiam per ſententiam graduationis, imò & per
conſignationem factam creditoribus in bonis debito-
ris, ut ex iis ſolvantur, nec extinguatur concurſus, nec
liberetur debitor, ſed adhuc jus integrum creditorum
ſit, & illæſum, donec cum effectu ſoluti fuerint, &
dimiſſi exactiſſimè probavimus *ſuprà* 1. *p. cap.* 17. &
cap. 18. *per tota*, ubi mirabiliter tractatur poſt pluri-
morum Doctorum allegationem.

Unum in comprobationem mirabile in hoc articulo 48
annotabis, quod licet omnes creditores ſint per judici-
um concurſus ſoluti, & dimiſſi: ſi tamen aliquis, vel
aliqui eorum inſoluti ſint non ſimpliciter, & abſolutè,
ſed cum clauſula, ſine præjudicio aliorum creditorum
potentius jus habentium, vel ſub obligatione, cautio-
ne, aut fidejuſſione de reſtituendo aliis jus fortius ha-
bentibus. Ut tunc non dicatur finita lis creditorum,
ſed adhuc in pendenti eſſe. Adeo ut quandocumque 49
poſtmodum alius noviter creditor comparuerit potior,
coram eodem judice concurſus lis tractanda ſit præla-
tionis, & avocationis, cum hoc caſu non dicatur iſte
comparere lite creditorum finita, ſed durante, & exi-
ſtente, & per novi creditoris comparitionem nova non
aggreditur lis ſuper reſtitutione crediti ſoluti: ſed poti-
us prior lis continuatur, cùm priori ſolutio ſub hac
clauſula conditionali per comparitionem novi credito-
ris reſolvatur, & res redeat ad priorem illum ſtatum
quo erat ante ſolutionem factam. Ac ſi nunquam ſolu-
tio facta fuerit, prout feliciter poſt magnam Docto-
rum catervam & fundamenta probavimus *ſuprà* 2. *p.*
cap. 6. *ex n.* 42. *cum multis ſeqq. verſic. ad ultimam*
partem, &c. & *ex n.* 50. *cum multis ſeqq.*

Ergo multò magis lis dicetur adhuc pendere, quan-
do aliquis creditor nullo modo fuit ſolutus, nec dimiſ-
ſus nec purè, nec conditionaliter.

Ex quibus omnibus infertur quod cùm ad hoc, ut 50
lis creditorum finita dicatur, ſit neceſſaria executio ac-
tualis, & omnium creditorum ſatisfactio; ſequitur
quod uno non ſoluto, & ſatisfacto, lis non dicatur fi-
nita, ſed adhuc pendere, cum quo proſequenda, &
continuanda erit uſque ad ſatisfactionem integram,
cum ſit pars formalis illius indicii, & æquè principalis
cum cæteris, ejuſque jus independens ab aliorum ju-
re. Pro quo inſuper eſt text. famoſus *in l. cum unus ex* 51
creditoribus. 12. *§. planè*, *D. de bonis authoritat. jud.*
poſſid. ibi. *Aliter atque ſi creditor. cui permiſſum eſt poſ-*
ſidere, *poſtea receperit debitum ſuum*, *cæteri enim pote-*
runt peragere bonorum venditionem, &c. Qui eſt text.
ſingularis, maximè juncto principio ejuſdem legis, ibi.
Cum unus ex creditoribus poſtulat in bona debitoris ſe
mitti, *quæritur*, *utrum ſolus is*, *qui petit*, *poſſidere po-*
teſt? an cum unus petit, *& prætor permiſerit*, *omnibus*
creditoribus aditus ſit? commodiùs dicitur, *cùm prætor*
permiſerit: non tam perſona ſolius petentis, *quàm aliis*
creditoribus, *& in rem permiſſum videri*, &c.

Et quia in illo uno creditore, cæteris jam dimiſſis, 52
& eorum juribus per ſolutionem extinctis, conſervatur
ſtatus, & continuatur univerſitas judicii, quam con-
ſideravimus *ſuprà* 1. *p.cap.* 3. *ex num.* 1. & *hac* 5. *p. cap.*
ex num. 7. *cum ſeq.* & 2. *part. cap.* 2. *ex n.* 12. *cum*
ſeqq. verſic. quæ conſideratio adhuc, &c. quibus pro-
bavimus, concurſum creditorum formatum à debitore
communi eſſe judicium univerſale, & facere ſtatum &
univerſitatem. Maximè cum non poſſint à principio 53
formari cum uno ſolo creditore; ſed inter duos, aut
plures præcisè, cum prælatio non cedat in uno ſed in-
ter plures occurrentes, prout non ineleganter proba-
tum fuit 1.*part. dict. cap.* 2. *ex n.* 7. *cum pluribus ſeq.* hoc
etenim judicium dicitur concurſus creditorum, ſi igitur
plures creditores non concurrunt ſed unus dùtaxat, non
poterit vocari judicium concursûs, nec lis creditorum.

Ideo ſequitur doctrina Garciæ *de nobilitate gloſſ.* 54
35. *ex num.* 51. qui *n.* 52. ita ait, *illud benè verum eſt,*
quod etiamſi ad præſens non ſit niſi unus, *aut ad ſum-*
mum duo, *qui non faciant ſtatum. Si tamen olim fue-*
runt tres nobiles in eo populo, *tunc benè conſtat judici-*
um, *quia etiamſi ſtatus*, *& collegium non poſſit incipe-*
re niſi à tribus: poteſt tamen conſervari in uno leg. ſi-
cut eſt, *§. fin. D. quod cujuſque univerſitatis nomine*, *&* 55
notabat gloſſ. in d. leg. Neracius 85. *D. de verb. ſignific.*
& notans omnes in c. cum omnes, *de conſtitutionibus*, *&*
ibi gloſſ. & in cap. cum delicta, *de reſcript. & multa vi-*
de, &

Digitized by Google

de, & optima apud Petrum de Viarto, in directorio electi-
onum 1.*part. cap.*2. *n.*34. *&* 5. ubi latè &c.Et iterum *in*
56 *fine n.* 53. ita ait, *quia unus, aut ſaltem duo non faciunt*
ſtatum.In quo ſtatus plebeius legitimè poſſit verificari dict.
leg. Neracius, ſed ſi conſtet, olim fuiſſe tres plebeios,
quamvis hodie unus dumtaxat reperiatur, rectè dicimus
conſervatum ſtatum plebeium, ex dict. l.ſicut §. fin. &
legitimam eſſe diſtinctionem, ac ſubinde poſſeſſione, &c.
Et tetigit Otero *de jure paſcendi cap.* 20. *n.* 8.
57 Et quia concurſus creditorum dicitur cœtus eorum,
ut ex pluribus Gratianus *tom.* 2. *diſcept.* 222. *n.* 27. &
cœtus ſignificat univerſitatem perſonarum, *Levitio cap.*
19. 6. *cap. ibi loquere ad univerſum cœtum filiorum Iſra-*
el, & dices ad eos, &c. Atque ideò cum quolibet credi-
tore inſoluto remanente continuatur lis, & executio.
58 Et ex iis unum obiter elicetur forte argumentum ad
hoc, ut nullus debitor admitti debeat à principio ad
formandam litem, & judicium creditorum, dum unum
aut alterum dumtaxat nominavit creditorem, niſi tres,
aut plures nominet, cum hic præſumatur fictus concur-
ſus, ceſſant enim creditorum moleſtiæ, quas requirunt
Doctores, ut *in cap.* 1. *à princip.* 1.*p.* diximus, maximè
*à n.*7. atque ideo magna fraudis præſumptio inducitur
in debitore hoc.
59 Sed quid dicendum, bonis debitoris, quæ fuerant in
concurſus judicio, & adminiſtratione, jam conſumptis.
Puta, quia poſt ſententiam graduationis, & in ejus exe-
cutionem fuere ſubhaſtata, & ex pretio prioribus cre-
ditoribus fuit ſolutum, aliis inferioris gradus inſolu-
tis manentibus, juxta terminos *l.* 2. *titul.* 15. *part.* 5.
& ea quæ ſcripſimus *ſuprà hac* 3. *part. c.* 11. an concur-
ſus diſſolutus, & lis creditorum finita dicatur, in quo
affirmativè dicendum videtur. Primo, quia debitor, qui
60 bonis ſuis ceſſit, & omnibus venditis pro ſatisfactione
creditorum, licet omnibus non ſufficiant, liber rema-
net ab horum obligatione, quibus amplius non tene-
tur, nec amplius ab eis moleſtari poteſt, in bonis no-
viter, & poſtea quæſitis. Ut per Gloſſ. *in cap. ſicut dig-*
num, §. eos inſuper de homicidio, & in cap. peccatum
in gloſſ. 1.*in fin.de regul. jur. lib.* 6. quam refert Paris de
Puteo *de Sindicatu, in verbo pœna cap.* 5.*ſub n.* 3. *ver-*
ſic. ſi tamen poſtquam fuit, & Petrus Cevallus *in reſoluti-*
onibus criminalibus lib. 1. *capit.* 77.*n.* 31. Paſchalis *de*
viribus patriæ poteſtatis 2. *part. cap.*9. *n.* 53. ergo idem
dicendum erit in noſtro concurſu creditorum.
61 Sed contrarium verius eſt, imò omnibus etiam con-
ſumptis bonis adminiſtrationis, ſi tamen aliquis, vel
aliqui poſteriores creditores non fuerunt ſoluti, non
diſſolvi concurſum, nec litem creditorum finiri, tum
ex hactenus comprobatis, ut lis non finiatur, quam-
diu aliquis creditor non eſt ſatisfactus. Quoniam adhuc
62 durat ejus obligatio, & debitor non eſt liberatus, &
executio eſt in ſuſpenſo, quo uſque debitor ſive per in-
duſtriam, ſive per hæreditatis delationem, aut donati-
onem alia noviter bona quæſierit, ex quibus prorſus
creditoribus ſuis antiquis ſatisfacere, & ſolvere tene-
tur, & ſtatim continuata executione venduntur eadem
bona noviter quæſita text. eſt expreſſus *in leg. ſi debito-*
ris bona venierint, poſtulantibus creditoribus, permitti-
tur rurſus ejuſdem debitoribus bona diſtrahi, donec ſuum
conſequantur, ſi tales tamen facultates acquiſitæ ſint de-
bitori, quibus prætor moveri poteſt 7. *D. de ceſſione bo-*
norum, juncta etiam *leg. qui bonis ſuis* 6. *antecedenti.*
ex quibus juribus clarè patet, quod in bonis noviter per
debitorem quæſitis continuatur prior lis, & executio
proſequitur, cum diſtrahi bona mandetur, à qua di-
ſtractione incipi non potuiſſet, ſi nova lis requireretur;
ergo prima permanet, quæ durat & pendet uſq; ad ac-
tualem executionem cum effectu, ut ſuprà diximus.
63 Nam per bonorum debitoris defectum non evaneſ-
cit executio, nec diſſolvitur obligatio, ſed ſuſpenditur,
& durat in ſpe bonorum acquirendorum, ut probant
prædicta jura, & Doctores citati à Paſchali *de juribus*
patriæ poteſt 2.*part. c. cap.* 9. *n.* 51. etenim licet excep-
tio inopiæ impediat ac ſuſpendat executionem ſententiæ,
cap. olim. 16. *de reſtitut. ſpoliat. cap.* 6. *Odoardus*, ubi
Doctores *de ſolutionibus l. nam is, ff. de dolo*: non ta-
men impedit proceſſum, qui procul dubio proſequitur,
& operatur, quoties inops pervenit ad pinguiorem
fortunam, ut tunc ſolvere compellatur *dicto c. Odoar-*
dus, & Abbas *in dict. c.cum olim*, Cardoſ. *in praxi ju-*
dic. & advocat. verb. exceptio, n. 28.
Prout videmus in ſententia lata contra non poſſiden- 64
tem, cujus executio licet interim ſuſpenſa maneat, exe-
quitur tamen contra ipſum abſque novo judicio, ſi po-
ſtea cœperit poſſidere, prout latiſſimè ex plurimis Do-
ctoribus comprobavimus *in comment. de Regia protect.*
4. *part. cap* 9. *ex n.*156. *uſque ad* 172. & adde Jacobum 65
Gallum *conſil.* 5. *per tot. & maximè ex n.*20. Et eodem
modo in noſtro caſu, ſi bona concurſus deficiant pro
ſolutione aliquorum creditorum, non propterea eva-
neſcit res judicata, ejus executio ſemel cœpta, ſed du-
rat procul dubio, ut repertis bonis aliis debitoris, ſive
noviter acquiſitis continuatur lis, & proſequitur exe-
cutio in eis; cùm jus creditorum non ſit extinctum, ſed
duret contra debitorem, ut antea.
Nec obſtat quod in contrarium diximus, debitorem 66
facta ceſſione, & bonis ſemel omnibus diſtractis, ma-
nere liberatum, ut amplius in bonis noviter acquiſitis
non teneatur ſuis anterioribus creditoribus, quia ipſi-
met Doctores citati ſuprà *n.* 60. regulam in contrari-
um affirmant. Quam limitant in debitore cedente bo-
nis cum infamia, & ignominia, ut iſte amplius non
teneatur, admiſſa ignominiæ compenſatione. At in ceſ-
ſione abſque ea prout in noſtro caſu, contrarium ipſi,
& jura expreſsè affirmant.
Quam inſuper diſtinctionem & diſcrimen inter ceſ- 67
ſionem factam cum ignominia, vel abſque ea, ut in
primo caſu debitor de poſtea quæſitis non teneatur ſa-
tisfacere creditoribus. In ſecundo autem ſi probarunt
inſuper quamplurimi alii Doctores. Guido Papæ *deciſ.*
343. *per text. in l. fin. ff. de in jus vocand.* Roman. *ſin-*
gul. 24. Modic.*de jur. natur. & gen. l.*2.*§. plebiſcitum,*
dub. 28. *n.*9. Bald. *in dicta l.fin.* Angel. *in lib.* 1. *ff. de*
ceſſio. bonorum. Brunus *de ceſſio. bonorum* 3. *quæſt. prin-*
*cip.n.*6. *& n.*7. Vitalin. *de clauſ.tit. an poſſit renuntiari*
benef. ceſſio. bonorum, §. 32. *verſic. notandum.* Graſſis
except. 17. *n.*6. Cancer. 2.*reſol. cap.* 9.*nu.* 23. Carpan.
Mediolan. ſtatu 408. *n.* 140. *part.*2.Bruno à Sole *quæſt.*
leg. 6. *n.*8. *quæſt.* 7. *n.*10.*&* 11.*q.*9. *n.*18. Aufrer. *ad*
Capell. Tholoſ. quæſt. 61. Rolandus *conſ.* 7. *n.* 10 *&* 11.
vol. 2. Tepatus *variarum lib.* 1. *tit. de ceſſion. bonorum,*
col. 1. Annibal. Monter. *in ſchol. ſtatut. Bononienſ. l.*
2. *tit. de præcept. facien. ceſſion. gloſſ. non liberetur, ver-*
ſic. ſic etiam fol. 262. Menochius *de arbitrar. caſu* 183.
num. 23. Urſillus *ad Afflictum deciſ.* 379. *num.* 5. plu-
res alios refert & ſequitur Giurba *ad ſtatuta Meſſan.*
cap. 2. *gloſſ.* 16.*part.* 1. *ex n.* 13. *cum ſeqq. fol.* 263. *&*
ſeqq.
Et quando judicium concurſus factum ſuper bonis
majoratus extinguatur, vide quæ latè diximus ſuprà 1.
*part. cap.*9. *ex nu.* 72. *cum ſeqq. verſ.ex hactenus abundè*
comprobatis, &c. *hac* 3. *part.cap. antecedenti* 15. *per to-*
tum.
Denique videamus, quando adminiſtratio, atque ad- 68
miniſtratoris munus diſſolvatur, in quo dicendum erit,
quod cum ſequeſtrum hoc, & depoſitum fiat ex cauſa
litis creditorum, à litis creditorum vita & interitu
regulanda erit adminiſtratio, ut tandiu duret, quan-
diu ipſa lis, ac pereat, & finiatur finita lite, juxta ea quæ 69
hactenus ſcripta ſunt: tum quia ſequeſtrum ac depoſi-
tum ob cauſam litis motæ durat, durante lite. Gregor.
Lopez *ad l.*5. *gloſſ.* 6. *tit.* 3. *part.* & ibi Hermoſilla *ea-* 70
dem gloſſ. n. 1.*&* 2. *tom.* 1. *fol.* 202. ex Paulo *conſ.* 433.
Bart. & Bald. *in l. ſi oleum, in princip. D. de dolo malo.*
Foller. *in praxi cenſual. verb. inſtrumentum gratia, n.*

Digitized by Google

54. Tiraqueil. *de retract. lib. 2. §.4.gloſſ.9.n.* 1. Rebuffus 3. *tom. conſtit. Gallic. tit. de ſequeſtr. art.* 1. *gloſſ.* 1. *n.* 17. Felicianus *de cenſib. lib.*4. *tom.* 2.*cap. unic.n.* 4. *verſic. denique fallit,* innumerabiles pene alios antiquos, & modernos laudavimus *in comment. de Reg. protect.* 2. *part. cap.* 16. *ex n.* 64.

71 Et quod ut depoſitum judiciale, ſive ſequeſtrum diſſolvatur; requiratur executio rei judicatæ, cùm aliter non dicatur lis infinita, Diximus ibidem *n.* 56. ex Gratiano *diſceptat. forenſ. tom.* 1. *cap.* 114. *n.* 34. *&* 35. & idem in noſtris terminis concurſus poſt Guzman diximus *in tract. de ſupplicat. ad ſanctiſſ.* 2. *part. cap.* 18. *n.* 16. Vide *ex n.* 9. *& ſeq.*

72 Hinc curatoris ad bona dati propter aliquam cauſam
finitur officium ceſſante, ac finita cauſa, *l.fin. C. de ſententiam paſſ.* ubi curator datus filiofamilias minori pro-
73 pter patris deportationem, finitur patre reverſo *l.muto,*
§. fin. D. de tutelis, l. in poſſeſſionem, ex quibus cauſis in
74 *poſſeſſonem eatur.* ubi datio curatoris bonis capti ab ho-
ſtibus ob abſentiam, finitur capto reverſo. Et curato-
75 ris dati hæreditati jacenti, finitur officium, cum hæres
adierit. *lib.*2.*C. de adminiſtr. tutor.* Anton. Virg. *de legit. perſon. cap. ſub n.*29. *ad fin.* ubi *ex n.* 30. tractat ſin-
gularem quæſtionem, quando ad inſtantiam creditorum
76 concurrentium ad hæreditatem jacentem datus fuit eidē
curator, & adminiſtrator, cum re vera adita jam fuiſſet hæreditas an judicium concurſus ſuſtineatur, vel nullum dicatur. Et diſtinguit inter ſcientiam, & ignorantiam aditionis, poſt plurimos Doctores inter ſe diſ-
77 cordes. Addit tamen cautelam, ut antè dationem curatoris fiat proclama, an aliquis compareat hæres. Vide quod latè fuit diſceptatum ſuprà 1. *part. cap.* 32. *per tot.*

Item officium curatoris datum ob furorem tandiu 78
durat, quandiu durat furor, *l. tandiu, ff. de curatore furioſo.*

Atque pariter ventri datur curator, non tutor, quia 79
curator datur bonis, tutor perſonæ, quæ dum eſt in utero ſub matris tutela eſt, plurima jura & Doctores exactè tractans, allegat Velaſquez *tom.* 2. *conſil.* 192.
ex n. 106. *cum multis ſeqq.* Hoc tamen curatoris offici- 80
um dati ventri continuò ſolvitur, & finitur, cum infans naſcitur, *l.*1. *§. tandiu, D.de ventre in poſſeſſ. mittend.* & voluerunt Joan. de Platea & Aretinus *in §. cum autem, inſtitut. de tutelis.* Tiraquell *de retract. lignag. §.* 1.*gloſſ.* 9. *n.* 78. Aſcanius Clemens *de patria poteſt. effectu* 14. *num.* 12. Valenzuela *dicto conſ.* 198.*n.* 115. qui ponderant textum *in l.tutor* 3.*§. ſi curator, D. de ſuſpect. tutor.*

Atque ſic de ſingulis curatoribus datis quacumque 81
ex cauſa, ut finita, & extincta cauſa, ejus finiatur officium; prout proſequitur videndus Anton. Vigil. *ubi proximè cap.* 6. *ex n.* 41.

Solutis tamen creditoribus omnibus ex bonis con- 82
curſus, quemadmodum iſte, & adminiſtratio diſſolvitur ex hactenus dictis; pariter omnia bona, quæ ſuperſunt liberè redduntur, & reſtituuntur debitori; ut cum Intrigol. & aliis tradit Giurba *deciſ.* 53. *n.* 4. & Hermoſilla *ad l.* 52. *tit.* 5. *part.* 5. *gloſſ.* 6. *nu.* 11. *tom.* 2. *fol.* 232. & eſt textus optimus *in l.*1. *D. de curat. furioſi.* Quibus pariter finem apponimus huic Labyrintho creditorum fœliciſſima die 1. Januarii, anni Domini 1645. ad ejus, & ſacratiſſimæ Virginis Mariæ honorem, & ſempiternam gloriam.

LAUS DEO.

INDEX

Digitized by Google

INDEX
COPIOSISSIMUS
RERUM ET VERBORUM,
Quæ in hoc Labyrintho Creditorum concurrentium, &c. continentur.

***P.** paginam denotat: **N.** numerum marginalem.*

A

Abbas, Abbatiſſa.

Vide *Monachus.*

ABBAS quamvis non poſſit alienare abſque interventu Conventus; poteſt tamen ipſe ſolus abſque eo hæreditatem, legatum, & jus delatum repudiare, pag.425. n.101.

Abbatiſſæ ſolus conſenſus in renunciatione monialis ſufficit ad præjudicium monaſterii, ibid. n.102.

Abſens, Abſentia.

Vide *Contumax.*

Abſentis bona de cujus vita dubitatur, adjudicantur proximiori in cuſtodiam & adminiſtrationem, ſub fidejuſſione de reſtituendo cum fructibus domino venienti, vel alteri, qui ad ea jus habeat, p.56.n.49.

Abſentis bonis judex adminiſtratorem dare debet, ne diſſipentur, p.94.n.2.

Abſentis bonis & hæreditati jacenti, judex ex officio adminiſtratorem dare debet, ibid. n.3.

Abſenti per alterum non quæritur actio, p.511.n.30.

Abſenti quæritur actio & obligatio in omnibus contractibus irrevocabiliter ante acceptationem de jure regio præter donationem, p.514. ex n.80. cum ſeq.

Acceptatio.

Acceptans creditor decretum judicis conditionale, & ejus virtute exigens, non plus prætendere poteſt quàm à ſuo titulo originatur, p.348. n.15.

Acceptans, actum, & diſpoſitionem, eam cenſetur acceptare cum omnibus ſuis qualitatibus, & conditionibus inhærentibus, ibid.n.16.& 18.

Acceptans de facto, & ſimpliciter decretum, viſus eſt conſentire omnibus in eo contentis, ibid.n.17.

Decretum ſcindere pro parte acceptare, & pro parte repudiare, non eſt in facultate acceptantis, ib.n.20.

Acceptationem juris delati præſentis ſupponit ipſius juris renunciatio facta in favorem tertii, p.422. n. 30. 31. & ſeqq.

Acceptationem, abſentis, an requirat lex 2. tit. 16. lib.5. p.512. n.41. cum ſeqq.

Acceptationem non requirit lucrum à lege alicui delatum, quia ſtatim acquiritur.

Ut in lucro & aqueſtu adjudicatio Conjugi, n.44.

Acceptationem, an hodie requirat donatio facta abſenti ſtante, d. lege 2. n.48. cum multis ſeq.

Secus in aliis omnibus obligationibus abſenti factis p.513.ex n.68. cum ſeqq. uſque ad n.73. & ex n.78. cum multis ſeqq.

Acceptationem requirit pactum de non meliorando ad ſui irrevocabilitatem, quia donatio eſt, p. 515.ex 94. cum ſeqq.

Acceptare quis videtur decretum judicis cum omnibus ſuis conditionibus, qui eo uſus fuit, p 571.n.73. cum ſeqq.

Acceptatio donationis inducitur ex præſentia donatarii cum taciturnitate, n.75.76.77.& 78.

Acceptatio & ratihabitio non ſolùm fit expreſsè, ſed etiam tacitè, ibid. n.69.

Acceptationis & approbationis tacitæ plures referuntur modi, ibid. remiſſivè.

Acceptatio exactis externis inducitur ac ſi verbis expreſſis fieret, ibid. n.81.

Acceptatio non ſolùm verbis expreſſis probatur, ſed etiam factis & conjecturis, p.572.n.82. & 83.

Acceptans actum abſque proteſtatione, videtur acceptare cum ſuis conditionibus, & qualitatibus, ibid. num. 84.

Acceptans diſpoſitionem in tantum ejus gravaminibus conſentire videtur, ut non valeat proteſtatio contraria, ibid. n.95.

Acceptans ſimpliciter adjudicationem ſui crediti, eam approbare videtur, cum omnibus ſuis qualitatibus, ibid. n.86.

Acceptatio donationis præſumitur quando donatarius reperitur in poſſeſſione rei donatæ, ibid. n. 88. 89. & 90.

Digitized by Google

Index Rerum

Actio.

Actione reali, & hypothecaria creditores avocant rem debitoris à tertio poſſeſſam, p.77.n.29. & ſeqq.

Actio realis deducta in judicio concurſus tendit ad prælationem, quæ idem judicium requirit, ne continentia cauſæ dividatur, p.84. n.116. & 117.

Actiones movendæ contra debitorem concurſu pendente in ipſum citatis creditoribus diriguntur, & eidem dantur contra, p.98.n.53.

Actio mota contra tertium rem debitoris detinentem hujus nomine erit exercenda, ac etiam creditorum concurſui adſtantium, ibid.

Actiones ſeu dominium an amittat debitor per concurſum à ſe formatum, p. 114. n. 22. cum ſequentibus.

Actiones activas, & paſſivas an amittat debitor concurſum formans, ex n.23. & ex n.50.

Actiones activas, & paſſivas retinere, & ei, & in eum poſſe exerceri, verius oſtenditur, n. 29. cum ſeqq.

Actiones omnes movet debitor concurſu pendente, & in eum diriguntur, p.115.n.46.

Actiones ſuas dirigunt creditores ad concurſum provocati principaliter adverſus debitorem, n.47.

Actiones, & dominium retinet debitor in ſuis bonis concurſu formato, p.262.n.1.

Non tamen ad earum exercitium ita amplam retinet poteſtatem, quin ſubordinetur juri creditorum noviter acquiſito ex ceſſione bonorum, ibid. n.2.

Actiones activas, & paſſivas retinet debitor concurſum cauſans, & ab eo, & in eum exercentur, p. 264. n.27.

Actionis activæ, & paſſivæ exercitio an privetur debitor, concurſu à ſe formato, n.25.

Ad actionem primævam, & etiam utilem redit creditor à quo avocata fuit res in ſolutum data, vel pecuniá & durat fidejuſſio, p.135.n.17.

Actiones ſuas concurſu formato debitor an poſſit exercere contra ſuos debitores, pag. 115. num. 48. 54. & 55.

Quidquid tamen exigat in corpus concurſus conferre tenentur, ibid. n 49. & 64.

Actiones directæ licèt remaneant penes cedentem, inutiles tamen ſunt & ſine exercitio, ibid. n.50. & 51.

Actio & obligatio perſonalis etſi contracta ſit reſpectu rei, nec rem ſequitur, nec in ſingularem poſſeſſorem tranſit, p.175. n.111. cum ſeq. & ex n.105.

Actiones directæ ceſſione facta, adhuc remanent penes cedentem, p.201.n.48.& 49.

Actiones remanentes penes cedentem factâ ceſſione utilium, & directarum, ſunt inutiles, & inefficaces ad agendum, & exigendum, p.202.n.62.

Actionem ex ſuo contractu nec agendo, nec defendendo poteſt movere monachus ſine ſuperioris licentia, ſed in monaſterium debet dirigi, p.204.n.91. cum ſeqq.

Quando actio utilis, & directa competunt ad diverſa, nulla præfertur in agendo, p.205.n.112.

Actio perſonalis, & hypothecaria creditore facto hærede debitoris, p.520.n.35.

Actio non confunditur per aditionem hæreditatis, quando ex confuſione induceretur damnum ipſi hæredi creditori, aut etiam tertio, ibid. n.36.

Actio nec obligatio oritur ex contractu imperfecto, vel conditionali, p.231.n.30.& 38.

Actio negotiorum geſtorum datur tertio ſolventi pro debitore, etiam ceſſione non habita in amiſſo creditore, p.357. ex n. 56. cum ſeqq.

Actiones paſſivas quilibet cohæres pati tenetur etiam tangentes cohæredi inſtituto in bonis alterius provinciæ, p.412.n.66. & 67.

Actione hypothecaria agens præciſè tenetur dominium debitoris probare, p.476. n.38. & ſeqq.

Actio confeſſaria ſoli vero domino competit, & etiam ei qui in poſſeſſione eſt, cùm dominus præſumatur, p.480.n.80.81.82. & 83.

Actiones ſpectantes majoratui poteſt movere poſſeſſor ex ſola ſententia tenutæ, p.484. n.113. cum multis ſeqq.

Actio ex æquitate, & in ſubſidium datur domino pecuniæ contra emptorem ex æquitate, quæ contra alios trahenda non eſt, p.475. n.27.

Actiones ſuas paſſivas debitor in alium transferre non poteſt, p.511. n.31.

Actio, quæ tertio abſenti hodie quæritur ex leg.2. tit. 15.lib. 5. recopil. directa eſt, non utilis, cùm jus regni ſit jus commune, p.514.n.76.77.& 78.

Imò & jus exequendi illi tertio ſimul quæritur, ibid. num.79.

Actio ſemel extincta iterum non reviviſcit, p. 520. ex n.45. cum ſeqq.

Actio, & paſſio in eadem perſona non concurrit, p. 524.n.3.

Actionem non competere ubi ſit notorium, debet Judex reum abſolvere, p.549.n.70.

Acceſſorium.

Acceſſorium dependet à principali, non principale ab acceſſorio ſuo, p.24.n.8.

Acceſſorium perit cum principali, p.558.n.186.

Res judicata obtenta ſuper principali operatur ſuper acceſſorio connexo, & inſeparabiliter dependente, ex n.183.188.189.

Accumulatio.

Accumulatio cauſarum attribuitur individuitati judicii, non fori mutatio, p.13.n.3.

Accumulatio plurium cauſarum concurrentium pe ita ad quem judicem pertineat, p.15.n.26. & ſeq.

Cauſæ omnes contra eundem debitorem motæ in diverſis tribunalibus, ſimul cumulandæ ſunt coram primo judice, qui cognoſcere de una cœpit.p.28.n.37.

Cauſæ cumulandæ ſunt priori notario, qui primam habuit, ibid. n.38.

Quod quoad cumulationem diſpoſitum eſt circa duos notarios ejuſdem tribunalis, idem intelligendum de duobus judicibus, ibid. n.39.

Accumulationis regulæ tam de notario ad notarium, quàm de judice ad judicem apponuntur, ibid. n.40. cum ſeqq.

Ad priorem judicem, qui præoccupavit cauſa continens remittitur, ut fiat proceſſuum accumulatio, n. 42.

Tres regulæ apponuntur ut fiat proceſſuum accumulatio ad eundem judicem, ibid. n.43.

Actor, Agens.

Actor regulariter dicitur, qui priùs provocat ad judicium, p.14.n.12.& ex n.7.

Fallit quando obſtat originalis natura cauſæ, quia tunc non inſpicitur petitio, ſed petitionis intentio, ibid. num. 13.

Actor aut reus, ut quis dicatur, non inſpicitur quis ſit vocatus, ſed cauſæ origo, ibid.

Actori datur electio fori ex pluribus competentibus reo, etiam iſto invito, p. 24. num.2. limita, nu.3. & ſeqq.

Agunt, & conveniunt poſſeſſores majoratus, qui ex ſola ſententia tenutæ facti ſunt legitimi adminiſtratores pro rebus ad majoratum pertinentibus, p.479. n.72. cum ſeqq.

Agere efficaciter poteſt, & vendicare rem majoratus, & dignitatis poſſeſſor, quia ex ſola poſſeſſione adminiſtratori dicitur, p.480.n.82. & ſeqq. & ex n.80. & ſeqq.

Si quod ago non valet ut ago, valet ut valere poteſt, p.487.n.12.

Niſi contrahentes ſe reſtringant ad actum geſtum, ultra quem deficit conſenſus, ibid. n.13.

Agens ex una cauſa, & ex alia non deducta in judicium probans, nequit in eodem judicio obtinere, etiam

Digitized by Google

etiam quando veritate inſpecta judicatur, p. 546. num. 31.

Agere nemo poteſt ex contractu imperfecto, & conditionali, p.231.n.30. & 35.

Actus, Acta.

Qui actum facit cenſetur ſe obligare, & adſtringere legibus, de eo loquentibus, p.104.n.44.

Actus omnis ſecundum naturam rei geſtæ intelligitur, ibid. n.45. cum ſeqq.

Actus ſublato obſtaculo, facilius convaleſcit quàm de novo inducitur, p.44.n.38.

Actus ut dicatur involuntarius, ſufficit ut quis poſſit compelli, licèt compulſio deficiat, pag. 117. n. 80. & 81.

Actus ex neceſſitate geſtus non inducit conſenſum, n. 82. & ſeqq.

Actus geſtus de neceſſitate juris, & judicii, non nocet gerenti ex defectu conſenſus, n. 87.

Acta ſuper validitate teſtamenti in una cauſa geſta, plenè probant in alia, etiamſi inter diverſas perſonas, p.159. à n.23. cum ſeqq.

Acta judicii quæ temporis curſu mutantur non faciunt fidem in alio, p. 185. n.26.27. & 28.

Actus quilibet in judicio geſtus præjudicialis creditoribus, ſi iſti citati non contradicunt expreſsè, illi conſentire, & approbare cenſentur, p. 324. n. 54. & 55.

Per actum reſolutum, & annihilatum res non deſinit eſſe integra, p.350.n.54.

Actus reſolutus reddit rem ad ſuum priorem ſtatum, ac ſi geſtus non fuiſſet, ibid.

Actus æquivocus, qui uni & alteri poteſt adaptari, neutri prodeſt, p.371.n.8. cum ſeqq.

Acta, & geſta per eum, qui ſe gerit pro principe, qui verè non ſit, valebunt, & poteſt confiſcare bona & aliis donare, p.388.n.144.

Acta, & geſta per poſſeſſorem majoratus putativum, tangentia juriſdictionis adminiſtrationem valent, ibid. n.145.

Actus, qui ſine fraude geri poteſt, non ſuſtinetur factus in alicujus fraudem, p.424.n.71.

Actum qui purè facere poteſt, poteſt etiam illum qualificare, & conditionem apponere, p.439. n.51. & ſeqq.

Actum qui liberè, & purè facere non poteſt, ita neque eum qualificare aut conditionem apponere, n.55.

Poteſtate qui caret ad ſubvertendum actum, ea quoque caret ad minuendum, ibid. n.56.

Actus qui potuit geri nomine proprio, & alieno in dubio præſumitur nomine propio geſtus, p. 460. n.25. & 26.

Actus qui poteſt fieri uno modo licitè, & alio modo illicitè, cenſetur factus nomine, & ſub eadem perſonæ qualitate, & jure quo licitè geri potuit, p. 487.n.5.6.7. & 8.

Pro actus validitate, & ſubſiſtentia in dubio præſumitur, ib. n.9.

Ex duobus actibus, de quorum anterioritate non apparet, ſemper præſumitur præceſſiſſe ille, qui facit actum valere, ib. n. 10.

Ad actus validitatem ſufficit habere poteſtatem extrinſecam, licèt expreſsè non commemoretur in contractu, & diſpoſitione, p.488. n.14.15. & ſeq.

Actus indifferens, & æquivocus determinatur, & declaratur per denominationem, p.371. n.11.

Actus qui eget confirmatione, vel approbatione ſuperioris caret effectu, donec à ſuperiore confirmetur, p. 231. ex n.28.

Ad actus perfectionem ſi duo requiruntur, ex ultimo actus perficitur & conſummatur, p.232.n.35.

Actus non dicitur geſtus, ubi aliud remanet faciendum, ibid. n.36.

Actus ſic debet interpretari, ut cenſeatur proviſum cauſæ magis neceſſariæ, p.216.n.8.

Actus ſimpliciter geſtus judicatur ab intentione gerentis, contra quam etiam favorabilis non operatur, p. 490. n.50.

Actus in dubio præſumitur geſtùs nomine proprio potius quàm nomine alieno, p.495.n.45.

Fallit in eo qui tenetur alteri emere quia in dubio alteri emere intelligitur, p.496.n.46.

Quod extenditur ad quemlibet rei alienæ adminiſtratorem, ibid.n.57.

Item quando quis nomine officii tenetur emere ex pecunia aliena qui intelligitur alieno nomine emere etiamſi ſuo emiſſet, ibid. n.48. & ſeqq.

Actus à fine judicatur, p.567. n.10. cum ſeqq.

Actus præjudicialis ex judicis decreto parti intimatus, ſi nihil opponatur, tacita reſultat approbatio, & conſenſus, p.571.n.72. & ſeq. & ex n.67.

Actus judiciales potentiores, & efficaciores ſunt extrajudicialibus ob valorem judicii, p. 577. n. 144. cum ſeq.

Actus ſubſequens factus intelligitur in executionem contractus præcedentis, p.575.n.133.

Actus in dubio potiùs refertur ad cauſam neceſſariam, quàm voluntariam, p.577.n.154. & ſeq.

Actum non incipere, & cœptum non perficere, paria ſunt, p.232.n.37. & ex n.28. cum ſeq.

Actum qui poteſt in totum ſubvertere, poteſt eum qualificare, & modificare, p.238. n.25. & 26.

Actus novus non dicitur factus in executionem antiqui, p.588.n.17. & 18.

Actus ſemel conſummatus, & perfectus non retractatur, etiamſi caſus eveniat à quo initium ſumere non potuit, p.589.n.38. & 39.

Actus dependens à præcedenti, præcedens actus attenditur, n.52.

Actus cenſetur factus eo modo, quo de jure fieri debuit, p.613.n.27.

Actus geſtus in judicio, qui de per ſe non erat obligatorius, non arctat actorem, quominus ab eo liberè diſcedat, p.660.n.10.

Actus aliàs legitimi ad poſſeſſionem, & præſcriptionem, ſi alio fine, & intentione gerantur, non proſunt ad poſſidendum, nec præſcribendum, p.211.n.16. 18.19.20. & 21.

Aditio.

Vide *Licitator*, *Subhaſtatio*.

Aditione bonorum concurſus jam facta plus offerenti, an novus licitator meliorem conditionem offerens admittatur, p.314.n.1. cum ſeq.

Vide *Hæreditas*.

Adire hæreditatem non poteſt hæres inſtitutus ſub conditione ante conditionem impletam, p.19.n.7.

Aditio per neceſſe ſupponitur ex alienatione, hypotheca, aliave diſpoſitione bonorum hæreditatis facta per hæredem, p.58.n.12.

Sive diſpoſitio hæredis fiat inter vivos, ſive in ultima voluntate, ibid.

Et etiamſi diſpoſitio nulla fiat, aut revocetur, n. 13.

Per aditionem hæreditatis extinguitur obligatio inter hæredem & defunctum, non antea, p.59. n.19.20.

Aditio inducitur per commixtionem bonorum, ibid. num. 21.

Per aditionem hæreditatis qua contrahit hæres cum creditoribus, & legatariis, p.308.n.8.

Non ex nova obligatione, ſed ex antiqua defuncti in hæredem tranſmiſſa, ibid.

Ante, vel poſt aditam hæreditatem fructus perceptos, an hæredes reſtituere teneantur creditoribus, p.312. n. 57. & 58.

Vel in creditum ſuum compenſare debeant, n.60.

Jus adeundi hæreditatem non tranſit in creditores, cùm in bonis debitoris non ſit, ſed facultas merè perſonalis non tranſmiſſibilis, p.397.n.104.

Jus adeundi facultativum, nec eſt actio, nec petitio, nec officium judicis, nec pactum ad præſcriptionem, ibid. n.105.

Jus adeundi hæreditatem, legatum, & ſimilia non eſt in bonis debitoris, p.420. n.11.

Aditionem antecedentem ſupponit hæres diſponendo in vita, vel in morte de aliqua re hæreditatis ſibi delatæ, p.422.n.33.

Si ante aditionem hæres de hæreditate ſibi delata teſtetur, animum adeundi manifeſtat, etiamſi poſtea teſtamentum revocat, ibid. n.33. & 34.

Per aditionem hæreditatis oritur quaſi contractus inter hæredem, & creditores, nec non legatarios, & fideicommiſſarios, p.423.n.65.& ſeqq.

Per aditionem contrahitur, ergo per repudiationem diſtrahitur, non valet argumentum, p.425.n.86.

Adeundi facultas, vel agnoſcendi legatum jus nondum quæſitum, non eſt in bonis noſtris, ibid.n.89.

Adire, vel non adire hæreditatem, vel legatum, liberum eſt, n.90.

Nulla juris ratio patitur, quem compelli adire, vel agnoſcere legatum, vel hæreditatem, ibid.n.92.

Sicut liberum eſt contrahere, ita eſt adire, cùm in alienando jus quæſitum, & non in non acquirendo præjudicium alteri fiat, ibid.n.93.

Adire præſumitur gravatus reſtituere ex ſolo actu reſtitutionis factæ, p.430.n.9.

Aditio non inducitur per conditionem impletam ab hærede, ſub qua fuit inſtitutus, p.441. n.74.

Quia tunc ſolum videtur tollere obſtaculum ad effectum liberandi, & adeundi, n. 75.

Adire cenſetur hæres per locationem rei hæreditatis, p.451.n.14.& 15.

Aditio inducitur per rei hæreditariæ diſtractionem, ibid.n.16.

Aditio eſt individua, & propterea ex ea infertur de parte ad totum, n. 21.& 22.

Adire hæreditatem pro parte, & pro parte repudiare nemo poteſt, p.452. n.23.

Aditio hæreditatis tranſmiſſæ, vel repudiatio non denegatur ſecundo hæredi, in quem tranſmittitur, p.503.n.74.& ex n.70.

Aditio eſt individua, quæ pro parte hæreditatis non admittitur, p.504.n.75. cum ſeqq.

Adire hæreditatem tranſmiſſam, an videatur hæres qui in inventario appoſuit jus tranſmiſſum, ibid. n.78.79.& 80.

Adeundi facultas, licèt communicabilis ſit hæredi, non eſt communicabilis hæredis creditoribus, ibid. n. 81. & 82.

Adeundi jus non venit in generali obligatione bonorum debitoris, cui hæreditas fuerit delata, n. 87.

Adeundi jus non manſit ad fiſcum antea quam per debitorem, per aditionem ſit quæſitum debitori, n.84. & ſeqq.

Adire hæreditatem videtur qui de tota, vel de parte diſponit, ibid. n.87.

Aditio pro parte trahitur ad totum, ibid. n.89.

Adeundi jus poſtquam eſt tranſmiſſum dicitur eſſe in hæreditate tranſmittentis, p. 505. n.95. & 96.

Adeundi jus tranſmiſſum, & jus hæreditarium, n.97.

Et fingitur adita hæreditas tranſmiſſa ab ipſo tranſmittente, ibid.n.99.

Adeundi jus, quo reſpectu dicatur eſſe in bonis, ibid. n. 100.

Adeundi jus poſtquam acceptatur cenſetur eſſe in hæreditate tranſmittentis, p. 506. n.104.

Hæres, in quem ſit tranſmiſſio non adit hæreditatem ex perſona ſua, ſed tanquam hæres repræſentans tranſmittentem, n.109.

Adeundi jus ante aditionem non eſt de bonis debitoris, nec ad creditores ejus pertinet, n.111.

Aditio hæreditatis conſiſtit in animo, & mera voluntate, & per quemlibet actum illam indicantem tacitè probatur, p.222.n.53.

Adjectus.

Adjecto ſolutioni debitor ſolvendo liberatur, p.205. num.102.

Adjecto ne ſolvat debitor inhiberi non poteſt, ibid. num. 103.

Niſi creditor litem conteſtaverit, vel adjectus mutaverit ſtatum, aut quando ſolus adjectus, non hæres ejus ſit electus ſolutioni recipiendæ, ibid.

Adjectus ad ſui utilitatem tanquam procurator in rem ſuam agere judicio poteſt, ibid. n. 104.

Adjectus licèt ſpontaneam ſolutionem poſſit recipere à debitore, eum tamen in judicio convenire nequit, n.105.

Adjectus nec exigere, nec novari, nec acceptum facere poteſt, ibid. n.106.

Adjudicatio.

Adjudicatio rei quæ emptorem non invenit, fit à judice creditori invito, cujus conſenſus ad eam non requiritur, p.572.n.95.& 96.

Adminiſtrator; Adminiſtratio.

Vide *Rationes*, *Curator.*

Adminiſtrator concurſus an depoſitarius ſit vel ſequeſter, ad multa ſcire convenit, p.101.n.1.

Adminiſtrator eo, quod non poſſidet an ſequeſter dici poſſit, ibid.n. 2.

Adminiſtrator concurſus recipit ſalarium pro ſua adminiſtratione, n.5.

Adminiſtrator concurſus recipit bona, quæ pondere, numero, & menſura conſiſtunt, & an ob id dominium in eum tranſeat, n. 9.

Depoſitum in iſtis rebus conſiſtere non poteſt, ibid.

Adminiſtrationem concurſus verè, & realiter eſſe ſequeſtrum, & per conſequens depoſitarium, probatur, ibid. n.11. & ſeqq.

In adminiſtratore concurſus concurrunt omnia, & ſingula, quæ in ſequeſtri, ibid.

Adminiſtratori omnia bona concurſus traduntur in cuſtodiam, ibid.

Adminiſtrator concurſus, non eligitur per conventionem partium, ſed judicis arbitrio, & electione, p.102.n.13.

Adminiſtrator, cui commendantur bona pia, vel profana, ad certum finem diſtribuenda, dicitur depoſitarius, n. 21. & ſeqq.

Adminiſtrator poſiti panis dicitur depoſitarius, & ut talis cogitur ad reſtitutionem depoſiti, p.103. n. 23.

Adminiſtrator bonorum civitatis de promptu debet habere pecunias ad urgentes neceſſitates, & tanquam depoſitarius eas reddere cogitur, per carcerem etiam nobilis, ibid. n.24. & ſeq.

Adminiſtratori bonorum concurſus, quæ egent labore, & cura, rectè aſſignatur ſalarium abſque mutatione depoſiti, n.31. & 33.

Adminiſtratoris appellatione continetur ſequeſter, & depoſitarius, p.104.n.38.

Adminiſtratoris nomen in Hiſpania generale eſt, & conveniens adminiſtranti aliena bona, ibid. n.39.

Adminiſtrator concurſus, etiamſi nobilis ſit, incarceratur pro reliquorum ſolutione, ibid. n.41.

Adminiſtratori concurſus non imputatur monetæ diminutio ceſſante ejus culpa, vel fraude, n. 42.

Adminiſtrator concurſûs nominatus ſe aſtringere intelligitur legibus de ſequeſtro loquentibus, nu. 43. 44. & 45.

Adminiſtrator quilibet alieni negotii prohibitus eſt emere rem adminiſtrationis, p.106. n.1. cum ſeqq.

Adminiſtratores non poſſunt etiam per interpoſitam perſonam rem emere adminiſtrationis, ibid. nu. 5. & 6.

Adminiſtrator concurſus non recipit poteſtatem diſtrahendi bona ipſius, n. 7.

Admi-

Digitized by Google

Adminiſtrator ad pretium fructuum rigoroſum illius anni oneratur, ibid. n.8.
In adminiſtratore emente à debitore bona concurſus duplex reperitur prohibitio ex ſua perſona, & debitoris, ibid. n. 9.
Adminiſtrator palam, & bonâ fide, hoc eſt, auctoritate judicis in ſubhaſtatione non prohibetur emere bona concurſus, ibid. n.10.& 11.
Adminiſtrator, & œconomus Eccleſiæ, etiam palam, & bona fide non poſſunt Eccleſiæ bona emere, 107. num. 13.
Adminiſtrator, emens à creditore nomen debitoris, nihil de bonis debitoris emiſſe dicitur, ibid. n. 14. & 15.
Adminiſtrator concurſus non prohibetur emere cenſum à creditore contra debitorem, n.19.
Adminiſtrator concurſus non prohibetur emere juſto pretio cenſum concurſus, ibid. n.20.
Adminiſtrationem ſui patrimonii abdicat à ſe debitor concurſus formato, 264. n. 30.
Adminiſtrator negligens in non exigendo, vel minus debito exigendo non præjudicat debitori, ibid.n.41. cum ſeqq. multis.
Adminiſtrator non poſſidet bona concurſus, nec alienare, nec de eis aliquo modo diſponere poteſt ceſſante judicis decreto, ibid. n.32.
Adminiſtrator cauſæ piæ exigens cenſum in eroſa moneta per plures annos non præjudicat cauſæ piæ, quominus in argentea moneta juxta cenſus creationem poſſit exigere, p.265. n. 37. & 38. cum ſeqq.
Adminiſtrator, ſeu œconomus minus debito cenſum exigens per 40. annos non præjudicat domino, ibid. n.40.
Adminiſtrator ad concurſus bona nominatus, ſi reddita ratione, debitor evixit, an pro reliquorum ſolutione ſi nobilis ſit carcerari poſſit, p. 268. n.1. cum ſeqq.
Adminiſtrator concurſus eſt depoſitarius & ſequeſter, ibid. n.4. cum multis ſeqq.
Adminiſtratio concurſus pro reliquorum ſolutione facto calculo, carceratur, quantumvis nobilis ſit, p.269. n.7. cum ſeqq.
Adminiſtrator quilibet rei alienæ pro ſolutione reliquorum carceratur, ut in tutore nobili, ibid.
Adminiſtrator poſiti panis pro reliquorum ſolutione, etſi nobilis carceratur, ibid. n.8.
Adminiſtrator bonorum civitatis, cui pro reliquorum ſolutione privilegium nobilitatis non prodeſt, carceratur, ibid. n.9.
Adminiſtrator, qui pecunias adminiſtrationis de promptu habere tenetur, ſi in uſus ſuos convertat, furtum, dolum, & fraudem committit, ibid. n.11.
Et poteſt tunc dici prædo, ibid. n. 12.
Adminiſtrator nobilis pro debito adminiſtrationis malè carceratur, ibid.
Adminiſtrator, tutor, & curator ſubterfugiens rationem reddere, eſt in dolo, fraude, & colluſione, & ob id etiam nobilis carceratur, ibid. n.13. & ſeqq.
Adminiſtrator non dicitur rationem reddidiſſe reliquis non ſolutis, ibid. n.15.
Adminiſtrator concurſus ſequeſter eſt, & depoſitarius, qui de promptu habere tenetur bona ad judicis juſſum, p.270.n.18.
Adminiſtrator non ſervans, quæ ad ejus officium pertinent, eſt in dolo, & fraude culpabili, ibid.
Adminiſtrator concurſus ſequeſtrum non reddens delinquit, ibid. n.20.
Et eſt in dolo, fraude, & colluſione, ibid.
Adminiſtrator concurſus, licèt recipiat ſalarium non definit eſſe ſequeſter, & depoſitarius, ibid.n.21.
In adminiſtratorem concurſus fit depoſitum eo animo intentione, ut cuſtodiat, & de manifeſto habeat ad ſolutionem creditorum, p.272.n.46.
Adminiſtratorem concurſus, etiam nobilem pro reliquis incarcerari, firmiter tenendum, ibid. n.47.
Prout in cauſa valdè controverſa determinavit ſenatus Pintianus, n.49.
Adminiſtrator bonorum civitatis habetur ad inſtar depoſitarii, & nobilis incarceratur pro reliquorum ſolutione, p.271. n.31.
Adminiſtrator quoniam cogitur rationes reddere, niſi in loco adminiſtrationis, ſi patiatur alibi conveniri, non poteſt amplius reclamare, ibid. num.64. & ſeqq.
Adminiſtratore, vel ſocio formante concurſum inter ſuos creditores, ſeparantur bona ſua ab adminiſtratione, p.61.n.48.
Adminiſtrator duas perſonas repræſentat ſuam & adminiſtratoris, ibid. n 49.
Creditores unius adminiſtrationis non confunduntur cum creditoribus alterius negotiationis, p.61.n.50. & ſeqq.
Ex adminiſtrationum diverſitate reſultat diverſitas creditorum, & obligationum, n.53. & ſeqq.
Diverſitas perſonarum arguit diverſitatem adminiſtrationum, & negotiationum, nec unius adminiſtrationis creditores, dici poſſunt creditores alterius, ibid. n.59. cum ſeq.
Adminiſtratori tutori, aut curatori agenti pro debito adminiſtrationis non opponitur compenſatio ejus crediti, quod adminiſtrator debet, p.62. n.65. cum ſeqq. & à n.61. cum ſeqq.
Adminiſtrator quando, & ex quibus conjecturis, appareat contrahere nomine adminiſtrationis vel proprio, p.63. n.85. remiſſivè.
Penes adminiſtratorem concurſus univerſalis, omnia debitoris bona deponenda ſunt, ut unuſquiſque ſatisfiat juxta gradus prærogativam, p. 75.n.3.& ſeq. & à n. 1.
Concurſu facto (ceſſione mediante) debitor omnium bonorum adminiſtrationem dimittit judici diſtribuenda inter creditores, p.94.n.7. & 20.
Bona, quæ adminiſtratione carent incidunt in protectionem judicis, ut ad illa fidelem nominet adminiſtratorem, ibid. n.2.
Adminiſtratorem bonis abſentis judex dare debet, ne diſſipentur, ibid.
Adminiſtrator datur prodigo bona dilapidanti interdicta illi bonorum ſuorum adminiſtratione, p.95.n.5.
Bonis debitoris adminiſtrator, & curator datur inſtantibus creditoribus, ibid. n.6.
Adminiſtrator & curator datur bonis debitoris concurſum formantis, cum debitor adminiſtratione ſit exutus, n.7.
Creditoribus intereſt, ut bonis debitoris detur adminiſtrator, qui ea diligenter & fideliter miniſtret, num. 8.
Adminiſtrator boni falliti à judice creatur pro indemnitate creditorum, n. 9.
Adminiſtratio bonorum concurſus penes curiam reſidet, cui debitor principaliter dimiſit bona, ut creditores tuti ſint, concurſum non eſſe ſimulatum, ibid. n.10. & 11.
Adminiſtrator concurſus nominatus à curia ejus nomine non debitoris nec creditorum bona adminiſtrat, ibid. n.12.
Adminiſtratorem illum debet judex approbare, in quem major pars creditorum (fraude ceſſante) conſenſerit, ibid. n.14. & ſeqq.
Adminiſtrator concurſus poteſt nominari unus ex creditoribus, in quem omnes, vel major pars conſenſit, p.96.n.18. & ſeqq.
Et quid circa hoc noviter per Regium decretum ſit diſpoſitum, ibid. n.59.
Major pars creditorum quomodo in hoc caſu conſideretur, ibid. n.19.

Index Rerum

Adminiſtratorem, ſi creditores non eligant, judex eligit idoneum, ibid. n.20.

Adminiſtratorem ad bona concurſus ille judex nominat, coram quo lis creditorum mota fuit, ibid. num.21.

Adminiſtratorem eum nominare judex debet, à quo facilis ſit exactio & negotiatio creditorum, ibid. num.22.

Adminiſtratores non decet nominari officiales & miniſtros curiæ, quod optimis rationibus oſtenditur, ibid. n.23. & 24.

Ad adminiſtrationem concurſus ſ fœminæ eligi non debent, ibid. n.25.

Adminiſtrator concurſus non admittitur ad exercitium, donec fidejuſſionem præſtet de fideli adminiſtratione & reddenda ratione, ibid. n.26.

Adminiſtratorum & negotiorum geſtorum bona, an tacitè ſint obligata, p.97. n.28. & ſeqq.

Adminiſtratori concurſus ſalarium debet per judicem aſſignari, ibid. n.31. Vide verb. *Salarium.*

Adminiſtrator concurſus cum certo ſalario nominatus, non poteſt adminiſtrationi imputare alium ſalarium alteri qui ſuo nomine negotia adminiſtrationis geſſit, ibid. n. 32.

Adminiſtrator, qui coadjutorem aſſumpſit ad adminiſtrationis curam, de ſuo ſalario illi ſatisfacere debet, ibid. n.34.

Adminiſtratoris officium quale ſit, in quo conſiſtat, quæ ad illud pertineant, ib. n.35.37. & ſeq.

Adminiſtratori ultra ſalarium aſſignatum ſolvuntur expenſæ ab eo erogatæ pro litibus, cura & cultura bonorum, ibid. n.36.

Adminiſtrator quam poteſtatem habeat in adminiſtratione bonorum concurſus, ibid.n.38.

Adminiſtratoris & ſequeſtri officium eſt colere, fructus colligere, exigere redditus & credita, ac conſervare bona concurſus, ibid. n.38.

Adminiſtrator proſequi tenetur lites tangentes exactionem bonorum, nominando procuratorem, & advocatum cum ſalario ſub approbatione ſenatus, ibid. n.40.

Adminiſtrator movere non poteſt actiones, quæ proprietatem bonorum concurſus reſpiciunt, nec in eum diriguntur, ſed cum debitore & creditoribus ſunt intentandæ & proſequendæ, n. 35. uſque ad 49. & n.53.

In adminiſtratorem concurſus nullum jus in proprietate nec in poſſeſſione tranſit, p.98.n.45.

Adminiſtrator concurſus creditoribus ſolvere non poteſt propria, ſed ſolius judicis authoritate, n.51.

Adminiſtrator qui poteſtatem ſibi datam excedit, dignus eſt pœna, ibid. n. 52.

Adminiſtrator concurſus à curia nominatus vel confirmatus ſimul cum adminiſtratione juriſdictionem recipit ad exigendum, ibid. n.54.

Adminiſtrator à judice ordinario nominatus vel confirmatus nullam recipit juriſdictionem, n.55.

Adminiſtratores concurſus ſæpè cogi ſolent ut in loco ſolutionis aſſiſtant, vel ſubſtitutum habeant præſentem, ne cum eo moleſta ſit creditoribus negotiatio, ibid. n.56.

Adminiſtratores malitioſè ſolent detinere ſolutiones, ut interim ad negotiationem uti poſſint pecuniis, vel ut creditores partem crediti amittant, ib. n.57.

Legibus regiis variis pœnis plectuntur adminiſtratores recipientes partem crediti creditoribus ſolvendi, p.99.n.58.

Regio decreto noviter diſpoſitum eſt, ne debitor, vel aliquis creditor nominetur adminiſtrator concurſus, niſi omnibus creditoribus citatis & nominatim expreſſè, vel eorum majori parte conſentientibus; ibid. n.59.

Adminiſtratione bonorum ſua ſponte privatur debitor, qui deinceps non eſt perſona legitima ad contrahendum ſuper ipſis, p.130.n.5. & ſeqq.

Nec dominium aut poſſeſſionem in recipientem ex contractu transferre poteſt, p.112.n.11. & 12.

Nec ea bona alienata concurſu pendente exire cenſentur à corpore concurſus, ibid.

Adminiſtratio bonorum ſolum prohibetur debitori concurſum formanti, non dominium, & poſſeſſio bonorum, donec diſtrahantur cum effectu, p. 115. n. 57. & ex n. 24.

Adminiſtratio, quæ alterius nomine fit magis confirmat dominium domini, ibid.

Adminiſtratio & alienatio debitori interdicta eſt, concurſu pendente in favorem creditorum, in quorum utilitatem contrahere poteſt, pag. 116. n.62. & 63.

Adminiſtratio bonorum ſuorum cui interdicta eſt, acquirere non prohibetur, ibid. n.65. cum ſeqq.

Adminiſtrator bonorum concurſus non poteſt judices nominare, nec beneficia vacantia præſentare, nec exercere aliquid honorificum, cum penes debitorem remaneat, p.117.n.86. & ſeq.

Ad adminiſtratoris officium cedentis, vel decedentis ad præſidem nominatio pertinet, p. 119. num. 10. & 11.

Adminiſtratoris facta nominatione ſi tertius meliorem conditionem attulerit, & in contradictorio judicio vicerit, electio præciſa ad præſidem ſenatus devolvitur, ibid.n.12. & ſeq.

Adminiſtrator, qui ſemel bona concurſus in ſequeſtrum & depoſitum admiſit, niſi cauſa ſuperveniente à judice approbata officium dimittere non poteſt, num. 2.

Adminiſtrator munus adminiſtrationis aſſumens quaſi contrahit, ibid. n.3.

Adminiſtrator ſemel creatus ad concurſus adminiſtrationem non niſi juſta ex cauſa poteſt ab ea amoveri, n. 5.

Juſtæ cauſæ ad removendum adminiſtratorem judicis arbitrio relinquuntur, ibid. n.6.

Adminiſtratoris nominatio privativè regulariter pertinet præſidi cancellariæ, ib. n.7.& ſeqq.

Adminiſtratore concurſus ante exercitium decedente, vel dimittente munus, ad præſidentem devolvitur electio, cùm tunc nova non detur vacatio, ibid. n.8.9. & 11.

Adminiſtratoris facta nominatione præſes cancellariæ præciſè tenetur expedire titulum adminiſtrationis concurſus ei, qui in contradictorio judicio munus adminiſtrationis evicit, p.120.n.16.

Adminiſtratorem nominare qui poteſt ad concurſum, ſemper omnium creditorum conſenſum, vel majoris partis ſequi tenetur, ibid. n.17.

Adminiſtrationem ſtatim à ſe abdicat, qui concurſum introducit ita, ut deinceps nec contrahere ſuper bonis nec diſponere valeat, p.208.n.12.

Adminiſtratione ſuorum bonorum privatur fallitus, & ſtatus mutationem patitur, ibid.n.13.

Adminiſtrator ab adminiſtratione remotus revocari cenſetur procurator, & advocatus ab eo nominari, n. 24. & 27.

Adminiſtratori ſolutio facta adminiſtratione finita per ignorantiam ſuſtinetur, p. 209. n.33.34.35. & 36.

Penes debitorem defunctum, qui concurſum formavit nulla bona ſunt, ſed penes adminiſtratorem ſequeſtrum, p.310.n.41.

Adminiſtrator non tenetur conficere inventarium, quamdiu bona ad ejus manus non perveniunt, n.43.

Adminiſtratione bonorum pupilli inter tutores diviſa per diverſas provincias quilibet agit, & convenitur pro rebus ſui territorii, p.409.n.12.

Adminiſtratio bonorum licèt inter tutores vel curatores dividatur per provincias, intelligitur quoad admi-

Digitized by Google

adminiſtrationem, & non quoad juris effectus, ibid. n.16. & ſeqq.
Adminiſtrationis diviſio facta inter tutores per provincias operatur in actionibus realibus montis contra pupillum, & tunc ille conveniendus erit tutor ejus provinciæ, in qua res ſita eſt, p.410. n.29.
Secus in actionibus perſonalibus, ibid.n.30.
Adminiſtrationis diviſio inter tutores uniuſcujuſque inter ſe poteſtatem arctat, non aliorum qui eos poſſunt convenire pro ære alieno alterius provinciæ, n.31.
Adminiſtratione diviſa poteſt creditor quemlibet tutorem convenire proprio foro cujuſlibet tutoris, p.411. n.32.
Ne cogatur unus tutor ire ad alienam regionem extra propriam provinciam tangentem ſuæ adminiſtrationi, n.33.
Adminiſtratio interdicta cenſetur debitori formanti concurſum, p.412. n.61. & 78.
Adminiſtrare & alienare debitor concurſu formare prohibeatur, non ideo cogitur acquirere, ib. n.85.
Adminiſtratores legitimi dicuntur poſſeſſores majoratus ex ſola ſententia tenutæ, agunt & conveniuntur pro rebus ad majoratum pertinentibus, p.479. n.72. cum ſeqq.
Adminiſtrator tanquam talis agens eo ipſo fatetur ſe alieno nomine agere & dominio propria carere cujus defectus ei non obſtat, p.480.n.91. & ex n.82. cum multis ſeqq.
Per adminiſtratorem majoratus repræſentatus eſt, qui agit, & convenitur & apud quem dominium reſidet, ibid.
Adminiſtratoris pro tempore limitato fidejuſſor, ſi dominus poſt illud uti & continuare patiatur, non tenetur, p.522.n.71.72.73. & ſeqq.
Adminiſtrator bonorum concurſus facultatem habet colendi, locandi, exigendi, & fructus vendendi, p.596.n.1.
Adminiſtrator concurſus non poteſt expendere nec ſolvere creditoribus abſque judicis delegatione libramiento, ibid.n.2.& 7.
Adminiſtrator quid facere debeat quando aliquid præciſè ex bonis concurſus expendendum ſit, ib.n.3.
Adminiſtratio, cura, & cuſtodia bonorum concurſus ad judicem & curiam penes quas principaliter reſidet, ſpectat, ib. n. 4.
Adminiſtrator eſt ſequeſter & depoſitarius bonorum à curia vel judice concurſus nominatus, n. 5.
Adminiſtrator fiſci abſque delegatione nec unum denarium expendere poteſt, ibid. n.8.
Adminiſtrator cui nominatim erat directa delegatio, mortuo aut remoto ab adminiſtratione, delegatione intimata vel non, novus ſucceſſor eam adimplere tenetur ſolvendo abſque novo decreto, ibid. n. 9. & ſeqq.
Adminiſtrator licèt mutetur, adminiſtratio non mutatur, nec variatur, p.597. n. 10. cum ſeqq.
Adminiſtrator concurſus ſtrictè cogitur adimplere delegationem ſibi directam, hoc eſt, *el libramiento*, creditoribus conceſſam, p.598.n.1.
Adminiſtrator concurſus delegationi ſibi directæ ſatisfacit, volens compenſare quod creditor ipſi debitori debet ex alia cauſa, ibid. n.2. & ſeqq.
Adminiſtrator nequit compenſare quod ſibi ipſi debet creditor concurſus exigens virtute delegationis, p.599. n.14. cum multis ſeqq.
Adminiſtrator repræſentat duas perſonas, propriam & adminiſtrationis, & utraque differt, ibid.n.15.
Obligationes & ſcripturæ adminiſtratoris differunt à propriis adminiſtratoris, ibid. n.16.
Adminiſtrator concurſus bona habet in depoſitum & ſequeſtrum, ut judicis decreto diſtribuantur in decretores, p.603.n.1.
Adminiſtrator concurſus tanquam depoſitarius ſequeſter omnis juris rigore cogitur adimplere los libramientos, ibid. n. 2.
Adminiſtrator ſi delegatoria non adimplet abſque legitima cauſa à judice examinanda, ſecunda juſſio datur, hoc eſt ſobre libramiento, ibid. n.3.
Adminiſtrator ad judicis mandatum tenetur illico bona depoſita reddere, ibid. n.4.
Et via executiva celerrima, quæ coactione cogitur judicis decretum complere, ibid. n. 5.
Adminiſtrator carceratur, ſi judicis juſſum procraſtinet, ibid. n. 6.
Adminiſtratoris coactio temperatur pro menſura ſuæ obligationis reſtrictæ ob bona ſola concurſus, & non ad ſua, ibid. n. 7.
Adminiſtrator rerum alienarum ſolùm tenetur reſpectivè ad bona aliena, de ſuis tamen ſolvere non cogitur, ibid. n. 8.
Executio non fit in bonis adminiſtratoris pro debito adminiſtrationis, n. 9.
Adminiſtratores bonorum civitatis pro debito civitatis non de ſuis, ſed de bonis civitatis tenentur, ib. n.11. ſeqq.
Adminiſtrator pecunias concurſus exhibere cogitur, ſi extent, ib. n.15. & 16.
Adminiſtratori aſſerenti non habere penes ſe pecunias adminiſtrationis, ſed legitimè expendiſſe, non facilè creditur, ibid. n.17.
Adminiſtrator præſumitur de bonis adminiſtrationis expendere, non de ſuis, 604. n.18.
Maximè ſi dives non ſit, ibid.n.19.
Adminiſtrator concurſus coactionem ac juris præſumptionem limitabit, ſi rationem reddere offerat, n.20. cum ſeqq.
Adminiſtrator non tenetur ad recepta, niſi ratiociniis diſpunctis abſoluto ſibi debito apparente, n.23.
Adminiſtratorem ad ſolutionem compellere niſi totâ ratione perſpecta & examinata, incivile eſt, n.24.
Adminiſtratoris debitum incertum eſt ante rationem reddendam, ac legitimè liquidatam, n.25.
Adminiſtrator ante ratiocinia debitor dici non poteſt, nec interim exequi, ibid.n.28.29.& 30.
Adminiſtrator etſi fateatur quantitates exegiſſe, cogi nequit reddere, obſtante ratione calculi & ejus connexitate, ibid. n.31.
Adminiſtrator concurſus coactus delegationes judicis adimplere, coactionem evitat, rationem adminiſtrationis offerendo, p.605.n.34. & 35.
Adminiſtrator poteſt cogere dominum ut recipiat rationem adminiſtrationis à ſe oblatam, n. 36.
Adminiſtrator poteſt petere à domino quod vel recipiat rationem, vel eum ab ea liberet, ut in poſterum tutus ſit, ibid. n.37. & 38.
Adminiſtrator concurſus limitatam recipit poteſtatem, ut nullam habeat in expendendo bona, abſque judicis ſpeciali decreto, p.606.n.1.
Adminiſtrator præ oculis ſemper habere debet ſententiam graduationis, ut juxta illam & non aliter adimpleat delegationes obtentas à creditoribus, ibid. num. 2.
Adminiſtrator, qui in ſolvendo turbaverit gradus ſententiæ, nulliter operatur, & de ſuo tenetur anterioribus creditoribus omiſſis, ibid. n.3.
Adminiſtrator præpoſterans gradus & ordinem ſententiæ in dolo præſumpto eſſe dicitur, nu. 5. cum ſeqq.
Colluſio ſimul præſumitur inter adminiſtrationem & creditorem præmaturè ſolutum, ibid. n. 6.
Adminiſtrator, qui non ſervata graduatione & forma decreti inſerti in delegatione ſolvit, de ſuo tenetur anterioribus creditoribus, p.607. n.10.
Adminiſtrator, qui contra ordinem graduationis ſolvit poſteriori, de ſuo ſolviſſe intelligitur, non de pecunia con-

Digitized by Google

concurſus, nec concurſus corpus exire cenſetur, n.11. & ſeqq.

Adminiſtrator regulariter de bonis adminiſtrationis dumtaxat tenetur, ad quæ reſtricta & limitata intelligitur ſua obligatio, ibid. n.13.

Adminiſtrator, procurator, inſtitor, & ſimiles excedendo mandatum de proprio tenentur, quia in exceſſu ſe obligaſſe intelliguntur, ibid. n. 14.

Nec in exceſſu obligant adminiſtrationem vel dominium, ibid. n. 15.

Adminiſtrator, hæres tutor, alterve, alieno nomine ſolvens non poteſt ſolvendo ordinem, & gradum præpoſterare, aliàs de ſuo tenetur anterioribus, p.608. n. 17. & 18. & ex n. 20.

Creditoribus anterioribus datur electio an velint agere contra poſteriores præpoſtere ſolutos, vel contra adminiſtratorem inordinatè ſolventem, n. 29.

Adminiſtrator præpoſtere ſolvens tenetur de ſuo anterioribus creditoribus; ſi adminiſtratio non ſit ſolvenda, ibid. n.31.

Adminiſtratori ſcienti gradus ſententiæ non datur repetitio contra poſteriores creditores à ſe ante tempus ſolutos, n.37. cum ſeqq.

Adminiſtrator licèt poſteriori creditori exigenti poſſit exceptionem ordinis & præpoſterationis opponere; ſi omiſerit, & ſolverit repetitio denegatur, ibid. n.40. & ſeqq. & ex n. 33. cum ſeq.

Adminiſtrator concurſus ſolvendo poſteriori negotium gerit adminiſtrationis, à qua ſolutum repetit ſuo loco & gradu, 609. n. 44. & ſeqq.

Adminiſtrator qui poſteriori inordinatè ſolvit, an ad exigendum ex corpore concurſus ſubintret locum, & gradum creditoris à ſe nunquam ſoluti abſque alia ceſſione, ex n. 84. & ſeqq.

Adminiſtrator, qui reddita ratione apparet, creditori præfertur omnibus quibuſlibet creditoribus, n.49.

Adminiſtrator ſolvendo creditoribus adminiſtrationis poſterioribus ſolam actionem perſonalem habet, ibid. n. 53.

Adminiſtrator inordinatè ſolvens poſteriori mediante ceſſione, ejus gradum & prælationem ſubintrat, ibid. n.54.

Adminiſtrator, qui ſingulas partitas à ſe ſolutas inordinatè exigere vult ſine ceſſione à concurſus corpore inter perſonales graduatur, 610. n. 60.

Adminiſtrator. qui ſolvit creditori cum ceſſione ſubintrat gradum & privilegium creditoris, & præfertur aliis. quibus creditor cedens præferebatur, n. 61.

Adminiſtrator dum ſolvit creditoribus diligens ſit in petenda ceſſione, & ſubingreſſione pro majori cautela, ibid. n.62.

Adminiſtrator ante calculum non poteſt prætendere ſingulas partitas ſolviſſe ſua pecunia, n. 64.

Adminiſtrator in dubio ante factum calculum ex pecunia adminiſtrationis, & non de ſua expendiſſe præſumitur, ibid.

Adminiſtrator facto calculo, creditor factus adminiſtrationis pro ſuo credito, qua ratione ſciat primus creditor, & cunctis præfertur, n.65.

Adminiſtrator concurſus, qui dimiſſa adminiſtratione, & ratione reddita creditor evaſit an poſſit retinere bona concurſus donec de reliquis ſatisfiat, p. 611. n. 1. cum ſeqq.

Et an poſſit retinere ob compenſationem, vel propter ſatisfactionem, ibid.

Adminiſtrator habet tacitam hypothecam cum prælatione pro ſuis reliquis, & expenſis factis in conſervationem adminiſtrationis, ibid. n. 3.

Adminiſtrator ſolutionibus, & expenſis factis pro exoneratione adminiſtrationis eam utiliter meliorare dicitur, ibid. n. 4.

Adminiſtrator non poteſt retinere bona adminiſtrationis pro reliquis, ſed ſtatim cogitur reſtituere novo adminiſtratori, & pro reliquis exigendis debet recurrere ad concurſum, n.5. & 7.

Adminiſtrator, depoſitarius, ſequeſter, & quilibet alius qui pro melioramento habet retentionem; adhuc tenetur in corpus concurſus ea bona conferre, n.6.

Jus prælationis pignoris, vel retentionis non impedit, quin adminiſtrator finita adminiſtratione bona novo adminiſtratori reſtituat, p.612.n.7.

Adminiſtrationis bona retinere, & dimittere adminiſtrationem implicat contradictionem, ibid. n. 8.

Adminiſtrator, qui rationibus diſpunctis creditor evaſit de rigore juris præferri non debebat aliis creditoribus, praxis tamen univerſalis prælationem admiſit, p.613.n.11. & 33.

Adminiſtratoris reliquatum cum procedat ex ſolutione creditorum, & expenſis neceſſariis ex propria pecunia factis in utilitatem, & conſervationem adminiſtrationis, etiam ſine conceſſione habet prælationem, p.612.n.12. & 13.

Adminiſtratoris creditum compoſitum ex creditis privilegiatis, eorum privilegio participat, p. 613. n. 20. & 21.

Creditores, quibus adminiſtrator ſolvit, ideò ſunt privilegiati, quia immediatè ſunt creditores adminiſtrationis, adminiſtrator verò immediatè creditor eſt, ſucceſſione eorum locum non ſubintrat, ibid.n.22.

Solutiones & contractus, ut dicantur converſi in utilitatem adminiſtrationis, & banchi, & pro ejus conſervatione non requiritur, quod pecunia immediatè detur adminiſtrationi, ſed ſufficit converſio in ejus utilitatem, ibid. n.23. & 24.

Adminiſtrator condemnatus propria pecunia ſolvere anteriori ob dolum ſolvendi poſteriori, hujus locum non ſubintrat abſque ceſſione, nec ſubſequentium exactionem impediet, p.614.n.34.

Secus ſi creditum adminiſtratoris proveniat ex rationis redditione, nam pro reliquis cunctis præfertur creditoribus concurſus anterioribus, n.35.

In adminiſtrationem concurſus non tranſit dominium, nec poſſeſſio bonorum, & ideò à periculo mutationis monetæ illæſus manet mora, aut culpa deficiente, p.622.n.17. & 18.

Adminiſtrator recipiens ſalarium, an depoſitarius, ſeu ſequeſter decipi poſſit, an potius locator, ibid. n. 19. & 28.

In adminiſtratorem concurſus deponuntur bona eo animo, ut in ſuos uſus non convertat, ſed ut de manifeſto habeat pro ſatisfaciendis creditoribus, p. 623. num.23.

Adminiſtratoris periculo cedit diminutio monetæ, quando fuit in mora ſolvendi habentibus delegationem ipſi intimatam; etſi coram judice pecuniam manifeſtaverit, p.624. n.30. cum ſeqq.

Adminiſtrator conſtituitur in mora per interpellationem judicialem, vel extrajudicialem, n.32. & ſeqq.

Adminiſtrator patitur damnum diminutæ monetæ, quando rumor mutationis aderat, & negligens fuit in pecuniæ manifeſtatione judici, quam potuiſſet diſtribuere inter creditores, p.625. n. 37. & ſeqq.

Adminiſtrator tenetur prævenire periculum, quod timetur, aliàs non liberatur, n.39.

Adminiſtrator, qui tempore publicatæ pragmaticæ mutationis monetæ, non manifeſtat pecunias, poſtmodum non excuſatur, nec auditur, ibid. n.40.

Contra adminiſtratorem ordinem graduum præpoſterantem regreſſum habent creditores potiores, p.651. num. 3.

Et etiam contra poſteriores ſolutas revocatoria uti poſſunt priores, ibid. n. 4.

An adminiſtrator mortuo poſſeſſore poſſit recolere fructus majoratus beneficii, & ſimilium, ut ſucceſſor à concurſu petat ſuam ratam, vel an iſtis omnium recollectio pertineat, p.657. n.43.

Fructuum

Digitized by Google

Fructuum omnium recollectio pertinere integraliter ſucceſſori majoratus adminiſtratore concurſus præſente determinat ſenatus, p.658.n.45. & ſeq.

Adminiſtrationem bonorum abdicat à ſe debitor, eo ipſo quo format concurſum, & bona in ſequeſtro, ac depoſito ponuntur, p.661.n.33.

Adminiſtratio concurſus durat durante lite, qua extincta pariter extinguitur, p.663. n.50. cum ſeqq.

Adminiſtratio, atque adminiſtrator concurſus durat, durante judicio concurſus, & extincto extinguitur, p.665. n.69.

Adminiſtratori non onerantur partitæ, & nomina debitorum quæ non exegit, & inexacta reddit, p. 629.n.105.

Niſi fortè ſua negligentia, & culpa etiam levi facta fuerint inexigibilia, ibid.

Adminiſtratori non onerandæ partitæ & nomina debitorum, quæ ex adverſo non probantur eſſe exigibilia tempore ſuſceptæ adminiſtrationis, p. 630. n.106. & 107.

Adminiſtrator præſumitur ſibi ipſe ſolviſſe, & ſatisfeciſſe de bonis debitoris, quæ adminiſtrat, p.604. num.18.

Durat tamen hæc præſumptio interim dum adminiſtrationis non reddit rationem, ibid. n.20.

Æquiparatio.

In Æquiparatis à jure diſpoſitum in uno, in alio diſpoſitum cenſetur, pag.116. n.56. & 57. p.144.n.5.

Æquitas.

Æquitatem conſideratam à Molina, ut creditor priùs excutiat bona majoratus, quam libera ſimul obligata, potiùs iniquitatem eſſe clarè oſtenditur, p. 330. n.40. & ſeqq.

Æquitatis prætextu fieri non poteſt quod à jure fieri eſt prohibitum, n.41. & 42.

Ex æquitate, & in ſubſidium datur actio domino pecuniæ in rem emptam facto emptore non ſolvendo, p.493.n.13.

Sed non in præjudicium creditorum emptoris ex pecunia aliena, p.494. n.20. & 21.

Æquitas, & juris beneficium nunquam admittitur in præjudicium tertii, ibid. n.24.

Æquitatem nunquam admittit lex in præjudicium tertii, ibid. n. 43. & 44.

Æquitas novi caſus novum inducit remedium, p.556. n.150. & ex p.545. n.16. cum ſeqq.

Æquivocum.

Æquivocus actus, qui uni & alteri poteſt adaptari, neutri prodeſt, p.370. n.8. cum ſeq.

Æquivoca probatio, & quæ non percutit locum aut tempus prohibitum, nihil relevat, ibid.

Æſtimatio.

Æſtimatio non recipit jus patronatus, & an in bonis noſtris eſſe dicatur, p.594.n.26. & 27.

Sub æſtimabilis rei diſpoſitionem non venit res inæſtimabilis, p.592.n.8.

Æſtimabilis eſt uſus ſepulchri ſeu capellæ, & diſtrahi poteſt pro ſolutione creditorum, p.595.n.50. & 51.

Æs Alienum.

Vide *Alienum*.

Aliena res penes concurſum remanens ſi à tertio vendicetur ut ſua, non ſtatim relaxatur, ſed expectatur res judicata, p.77.n.34.35.36. & 44.

Æs alienum non eſt de bonis debitoris ſed creditorum, p.82.n.101.

Æs alienum totum patrimonium reſpicit, & minuit, p.176.n.119. & ſeqq. & à n.116.

Æs alienum univerſum patrimonium debitoris ubique exiſtens reſpicit, & ſequitur, p.194. n.21. & 22.

Æs alienum univerſum patrimonium reſpicit, & ad univerſa debitoris defuncti bona ubique exiſtentia creditores jus habent, p.410.n.18.

Æs alienum non reſpicit unius loci facultates tantùm, ſed univerſum patrimonium, ibid. n.19.

Ære alieno totum diminuitur patrimonium, quia totum comprehendit, n.20.

Æs alienum totum complectitur patrimonium; onus verò ſuper una re impoſitum rem ipſam dumtaxat, ibid. n.21.

In promiſſione bonorum plus eſſe non intelligitur quàm quod ſupereſt ære alieno deducto, p. 635. n.2. & 3.

Alimenta.

Vide *Poſſeſſor*, *Majoratus*.

Alimenta in concurſu aſſignata habens debitor non excuſatur à fidejuſſione requiſita in ſecunda ſupplicatione, p.304.n.195.

Alimenta habens uſumfructum, ſeu annuos redditus ad vitam pauper non eſt, ibid.

Alimenta percipiens non dicitur pauper ſolemnitatis, ut habeat caſum curiæ in prima inſtantia. n. 196.

Pro alimentis, & paſcuis retinentur animalia, in quibus expendens præfertur cunctis creditoribus, p.79. n.64. & ſeqq.

Alimenta, an conſignanda ſint poſſeſſori majoratus eo quod potior & prior creditor ducatur ex bonis concurſus, p.84.n.122.

Prior, & potior creditor eſt, ergo ei alimenta debentur ex bonis concurſus arguere abſurdum eſt, n.123.

Debitori concurſum formanti non creditoribus prioribus præſtantur alimenta, ibid. n. 124.

Alimenta non omnibus quorumlibet majoratuum poſſeſſoribus indiſtinctè præſtantur in judicio concurſus, ibid. n.125.

Alimenta ex bonis concurſus petere poſſunt omnes illi qui ultra quàm facere poſſunt non conveniuntur, p.168.n.1. cum ſeqq.

Et quales iſtæ perſonæ ſint, ibid. ex n. 3. cum ſeqq.

Alimenta percipit clericus formans concurſum ex fructibus ſui beneficii, n. 7.

Alimenta à judice taxanda relinquuntur iis, qui ultrà quàm facere poſſunt conveniri non poſſunt, n. 10.

Debitores non conveniri ultra quam facere poſſint & retinere ex bonis quantum ſufficiat ad ſua alimenta, ne egeant idem eſt, n. 11.

Judex concurſus, quæ præ oculis habere debeat in taxandis alimentis, ibid.n.12.

Alimenta præſtanda ſunt juxta dignitatem, & qualitatem perſonæ ſive judicis officio, ſive ex teſtamento debeantur, ibid. n.13.14. & 15.

Patrimonium, & facultates alimentantis judex inſpicere debet in taxandis alimentis, p.169.n.15.

Valor fructuum, & reddit1uum non bonorum in proprietate attendendus in taxatione alimentorum, n. 16. & 17.

Redditus ædificii ſumptuoſi dumtaxat attenduntur ad taxationem alimentorum, ibid.n.18.

Alimenta concurſum formantis non taxantur inſpecta qualitate & dignitate, ſed juxta indigentiam pro vitæ ſuſtentatione ſublevanda, n. 19.

Alimenta ære alieno gravatis non debentur judicis officio, ſed miſerationis cauſa, ne egeant, n.20.

Tertia pars eorum alimentorum, quæ aliàs non inſtantibus creditoribus præſtarentur, conſignatur dumtaxat in concurſu Equitibus ære alieno gravatis, ibid. n.21. & ſeqq.

Et dimidiam partem eſſe præſtandam arbitratur Senatus Valentinus, ibid. n.22. & 23.

Alimenta præſtanda debitori miſerationis cauſa non tam ampla taxabuntur nobili, quanta haberet officio judicis jure actionis, & legati, p.170.n.24.

Alimenta, quæ debitor formans concurſum conſequitur non de bonis ſuis, ſed de bonis creditorum miſerationis & clementiæ cauſa legis beneficio deducunt, ibid. n.25.

In alimentis conſignandis debitori ex corpore concurſus

curſus non attenditur dignitas perſonæ, ib.n.26.
Ad alimenta qui tenetur non cogitur vendere domum pretioſam, ſecus ad ſatisfaciendum creditoribus & ſe ipſum alere, cogitur vendere debitor, n. 27.
Debitorem alere ex bonis concurſus an tuta conſcientia fieri poſſit, controvertitur inter Theologos, num. 28.
Cùm de bonis creditorum, & ſic de alienis non ſit eroganda eleemoſyna, n. 29.
Alimenta præſtantur civitati, Eccleſiæ, alterique univerſitati concurſum formantibus, ibid.n.30. & 31.
Alimenta præſtantur ex praxi omnium tribunalium comitibus, magnatibus, & aliis potentibus, n. 32. 33. 38. 39. & 50.
Alimenta ratione nobilitatis majoratus ſimplicis poſſeſſori non debentur, p.171.n.40. cum ſeq.
Alimenta magnatibus, ducibus & aliis illuſtribus perſonis debentur in concurſu ex univerſali conſuetudine, n.41. & n. 50.
Ex reditibus majoratuum, ib. n.41.
Differentia inter poſſeſſores majoratus habentis dignitatem, & juriſdictionem, & alios juriſdictione carentes, ibid.n.42.
Alimenta præſtanda ſunt majoratuum poſſeſſoribus ob favorem publicum, honorem, & authoritatem conſervandam, ibid. n. 45. & 55.
Alimenta conſequi non poteſt poſſeſſor ſimplicis majoratus concurſum cauſans, quantumvis ſit nobilis, niſi ſit Dux, Comes, &c. aut habeat Vaſſallos, & juriſdictionem, ibid. n.43.54.55. & ſeqq.
Si concurſus judicio adſint creditores quorum reſpectu debitor non poteſt conveniri, ultra quàm facere poſſit, & alii, verius quod hoc non petitur beneficio, an debitor indiſtinctè alimenta conſequi valeat, p.172. ex n.73. & ſeqq.
Debitor, dum lis concurſus pendet, alimenta petere non poteſt reſpectu creditorum, à quibus non convenitur ultra quam facere poteſt, & qua ratione, p.173.n.74.& 75.
Incertitudo in præfato caſu impedit alimentorum deductionem, n.76.
Uxor creditrix, filii gener, & ſimiles ſimul inter creditores in concurſu comparentes lite pendente debitori non præſtant alimenta, ibid. n.77.
Secus poſt ſententiam graduationis, ibid. n.78.
Superior qui decreto judicis pignus accepit, ut ex ejus fructibus percipiat alimenta, eo mortuo pignus extinguitur non tranſmiſſurum ad hæredem, ibid. n.79.
Alimenta, quæ miſerationis cauſa præſtantur non tranſmittuntur ad hæredes, ſecus ſi ſubrogentur loco legitimæ, ibid. n.80.
Alimenta debitori in concurſu aſſignata, an omnibus creditoribus præferantur, ex n.81. cum ſeqq.
Alimentarium tacitam habere hypothecam, & omnibus creditoribus præferri aſſerit Felicianus, n. 82.
Alimenta præſtita in conſervationem rei, habent hypothecam cum privilegio, ibid.n.83.
Debitor, cui de jure debentur alimenta in concurſu præfertur quibuſlibet creditoribus indiſtinctè, n.84. & 85.
Alimentorum portio ex bonis concurſus prius deducitur præſtanda debitori qui tenetur deducto, ne egeat, ibid. n. 85.
Alimentorum prælatio debitoribus non datur ratione alicujus hypothecæ, quæ cum ſuo dominio pugnat, ibid n.86. & 87.
Tertius, qui in concurſu conſequutus fuit ex obligatione debitoris creditor eſt perſonalis, qui hypothecariis non præfertur, ibid. n. 88. & 89.
Creditores patris debitoris præferuntur filijs patris petentibus alimenta, ibid. n. 90.
Uxori pro alimentis debitis retardatæ dotis competit hypotheca in bonis mariti, p.174.n.91.
Pro alimentis à dote non dependentibus hypotheca non competit alimentario, n.96.97. & 104.
Pro alimentis legatario, aut fideicommiſſario conſignatis ex aliquo fundo perſolvendis competit alimentario hypotheca in fundo, ibid. n. 99.
Pro alimentis animalium expendens habet hypothecam in illis cum prælatione, ibid. n.100.
Pro alimentis animalium paſcua locans habet in his hypothecam cum prælatione, n.101.102. & 104.
Dum non exierint animalia à paſcuo de conſenſu domini paſcuorum, ibid.
Filium pro alimentis à patre ſibi debitis habere hypothecam in bonis patris, quaſi ſint onus reale qui dixerint, p.175.n.105.
Contraria verior & comprobatur, num. 106. & 146.
Hæres patris, vel donatarius omnium bonorum, licèt ad alimenta filiorum teneatur ex ſubſtantia bonorum, id non provenit ex eo, quod onus ſit tale, n.108. Vide n.113. & 109. Ubi de ratione.
Alimentarius non poteſt agere contra tertium poſſeſſorem, aut emptorem bonorum patris pro alimentis à patre debitis, ibid.
Pater qui ad alimenta filiorum tenetur, liberam inſuper habet bonorum ſuorum adminiſtrationem, quæ vendere, & alienare poteſt, fraude ceſſante, n. 110.
Pro alimentis debitis à fundatore majoratus tenetur ſucceſſor, quemadmodum, & ejus debita ſolvere, ibid. n.114.
Alimenta petenti à debitore formante concurſum præferuntur omnes creditores, & quare, ibid. ex n.115. & ſeqq. & n.126.
In alimentis taxandis habetur reſpectus ad bona alimentantis, & juxta illa metienda, n.116.
In alimentorum taxatione fit computatio æris alieni alimentantis, quo deducto ex ſuperfluo fit taxatio, ibid. n.117. cum ſeqq. & à n.121.
Alimenta præſtanda à poſſeſſore majoratus, an ſint onus reale ipſius alendi ſucceſſores, & alios de familia diſceptatur, p.176. ex n.127. cum ſeqq.
Ob alimenta aut dotem præſtandam bona fideicommiſſi alienantur ex præſumpta voluntate teſtatoris, ibid.n.128.
Alimentorum præſtatio regulariter non eſt onus reale, ſed obligatio perſonalis, aut officium judicis, n.119.
Alimentario etiam filio in bonis patris, vel deſcendenti à teſtatore, vel ab alio, qui ad alimenta tenebatur, nec hypotheca nec actio realis datur, ibid. n. 130.
Alimenta minimè debentur à patruo nepoti ex fratre, p.177. n.134. & 135.
Alendi obligatio, quæ non reperitur in fundatore majoratus vivente, non tranſmittitur ad ſucceſſores in quos bona abſque eo onere fuerunt tranſlata, ibid. n.136.
Alimenta præſtanda, quibus tenetur poſſeſſor majoratus, bona majoratus non attenduntur, ſed fructus, qui mero jure pertinent poſſeſſori, ibid. n. 139. & 140. cum ſeqq.
Alimenta, ſi petierit frater à poſſeſſore majoratus reſpectivè ad obligationem majoratus non obtinebit, nec etiam ex obligatione propria poſſeſſoris, tanquam fratris divitis, quia hoc jus in judicium non deduxit, ibid.145. & 146.
Frater ex redditibus majoratus, quæ ſunt bona libera poſſeſſoris alimenta in concurſu fuerit conſecutus morte poſſeſſoris extinguitur, p.178.n.147.& 148.
Alimenta taxata fratri habito reſpectu ad bona libera, & ſimul fructus majoratus poſſeſſore mortuo fructuum reſpectu diminuuntur, ibid. n.149.

Alimenta

Alimenta fratri, & ſimilibus taxata ex fructibus majoratus poſſeſſore mortuo, ſucceſſor, qui ex propria obligatione ſimiliter tenetur novam taxationem petere poteſt, & quare, ibid. n.150. & 152.

Succeſſor majoratus non tenetur præſtare alimenta uxori prædeceſſoris ſui, ibid. n.152.

Alimenta non debentur patruo, ſicut nec è converſo, ibid. n.154.

Alendi conſanguineos eſt obligatio perſonalis poſſeſſoris majoratus, non onus reale ipſius, quod ſi foret, continuatur in ſucceſſorem etiam in fratrem, ibid. n.156.

Mortuo fratre, qui ad alimenta tenebatur, extinguitur obligatio non tranſitura in filium, qui patrem alere non tenetur, p.179.n.162.

Alendi obligatio conſanguineos, & deſcendentes à fundatore majoratus non eſt onus reale ipſius, merè perſonale poſſeſſoris, p. 180. uſque ad num. 183. cum ſeqq.

Convincuntur Doctores aſſerentes alimenta deſcendentium à fundatore eſſe onus reale majoratus, ex n.186. uſque ad n.205.

Alimenta ſemel taxata creſcunt & decreſcunt creſcentibus vel decreſcentibus bonis concurſus, re judicata minimè obſtante, p. 184. n. 20. & per totum, uſque ad 33.

Alimentorum taxatio menſuratur juxta facultates ejus à quo præſtanda, p.183.n.4.

Alimentandi obligatio taxatur & regulatur arbitrio judicis, juxta inopiam unius, & divitias alterius, n. 5. & 34.

Alimentorum obligatio & taxatio varietati & mutabilitati fortunæ ſubjicitur, ibid. n. 8. 15. & 73.

Alimenta commenſurantur cum ætate alimentarii, ætate creſcente, creſcunt alimenta, n. 9. & 10.

Alimentorum legatum, quod ſemel evanuit propter alimentarii divitias, reviviſcit neceſſitate & inopia superveniente, ibid. n.12.

Alimenta augentur propter augmentum intrinſecum bonorum, ibid. n.11.

Filius qui aliunde ſe aluit propter inopiam patris debito facto patre conſequitur, alimenta futura non præterita, ibid. n.13.

Alimenta ſemel denegata ob divitias petentis reviviſcunt & debentur ob ipſius inopiam ſupervenientem, p.184.n.14.

Alimentorum cauſa finalis eſt neceſſitas, paupertas & inopia, n. 16. & ſeqq.

Alimentorum augmentum attenditur ſive ex integro, ſive ex parte alimentati, vel alimentantis buna creſcunt, aut decreſcunt, n.19.

Alimentans minimè tenetur alimenta præſtare, quando ſibi ſufficientem victum non habet, ibidem num. 20.

Alimenta ſemel taxata augmentum & diminutionem recipiunt, re judicata non obſtante, p. 185. ex nu. 37. uſque ad 44.

Vulgaris regula habenti unde ſe alat, negantur alimenta, non eſt abſolutè vera, ibid. n. 39.

Filius qui ex officio & artificio poteſt ſubminiſtrare, non poteſt à patre petere alimenta, & quomodo hoc caſu formetur ſententia, ibid. n. 40.

Alimenta præſtita & taxata pro litis expenſis, ſi lite durante divitiæ ſuperveniant, alimentario ceſſant, num. 49.

Alimenta augendi juſta cauſa eſt ſupervenientia filiorum, p. 186. n. 51.

In alimentis augendis judex præ oculis habet ſervos, qui quæve liberis ſuſceptis ſerviunt, n. 52.

Aucta familia, alimenta augere neceſſe eſt, ibidem num. 53.

Augendi alimenta futura cauſa eſt augmentum valoris rerum, ibid. n. 54.

In alimentis diſcernendis habenda eſt ratio patrimonii ejus, à quo utuntur, ibid. n.55.

Augmentum vel diminutio alimentorum non fit ipſo jure, ſed miniſterio judicis, & cauſa cognita, n.56.

Refertur praxis Cancellariæ, ex qua quotidie diminuuntur alimenta debitoribus concurſum formantibus aſſignata, quin liſtam bonorum aliquam fingunt, vel corum valorem augent, ibid. n. 57.

Differentia inter alimenta miſerationis cauſa præſtanda, & ea quæ officio judicis, vel jure actionis aſſignantur, p.187.n.62.

Inter alimentarios etiam re & verbis conjunctos, jus accreſcendi denegatur, ibid. n. 65.

Alimenta per mortem alimentarii extinguuntur ipſo jure, ibid. n.66.

In alimentorum taxati[illegible]e inter filios habetur ratio dignitatis, & primogenituræ, n. 70.

Alimentorum taxatio non ſtatim initio concurſus fieri debet, ſed differri quouſque de viribus patrimonii debitoris, certiſſimè conſtet per ratiocinia primi anni, n.71. & 74.

Ex inſtrumentis indicantibus bona debitoris capi non poteſt certitudo bonorum ad alimenta taxanda, & quare, ibid. n.72. & 73.

Ad alimenta per debitorem in ſuo concurſu conſequuta, an novum alium concurſum formare poſſit in creditores ad alimenta diſceptatur, p. 188. ex n. 1. & per totum.

Ex alimentis debitori in concurſu præſtitis vir creditor creditum deducere poteſt, ibid.n.3.& 14.

Ex alimentis debitori aſſignatis novus concurſus illuſorius videtur, p.189. n. 4. & 5.

Alimenta cùm naturaliter ſint taxata ad ſolam ſuſtentationem neceſſaria nova in his aſſignata naturæ repugnat, ibid. n.6.

Alimentorum jus non cadit in confiſcatione bonorum tanquam perſonaliſſimum, n.11.

Super alimentorum jure executio ad creditorum inſtantiam facta non admittitur, ibid. n.12.

Alimentorum jus cedi non poteſt, n. 14. & 32. cum ſeqq.

Alimentorum futurorum jus renunciari non poteſt, ib. n. 15. & 42.

Tranſactio, aut pactum ſuper alimentis futuris non valet inconſulto prætore, ibid. n.16. & 43.

Cedi aut vendi alimenta non poſſunt, n. 17.

Cum alimentario contrahens exponit ſe periculo amittendi creditum, n.18. 43. & ſeqq.

Creditores novi nihil poſſunt conſequi à debitore alimentario, cui alimenta miſerationis cauſa fuerunt conſignata, p.190.n.25. & 26. & ſeqq.

Alimentarius cui jure actionis, vel legato ampla fuere conſignata alimenta, ſi ſuper his formet concurſum, tunc alimenta reducenda ſunt ad quantitatem ne pereat, & quod ſupereſt creditoribus relinquitur, n. 29. 34. & 39.

Alimentarius, cui legis beneficium non competit ex alimentis undequaque obtentis, in ſolidum tenetur creditoribus abſque ulla detractione, num. 30. & 34.

Debitor qui juris beneficio caret, alimentorum auxilio deſtitutus eſt, n. 31.

Creditores novi & creati poſt primum concurſum in ſolidum debitorem conveniunt, nullis alimentis reſervatis, ibid. n. 33. & 34.

Alimentarius tenetur indiſtinctè ſolvere ea omnia quæ ipſi pro alimentis mutuata fuerunt, p.191. n.37.

Alimenta patiuntur ſequeſtra, quando ex eis ſatisfaciendi ſunt creditores, ibid. n.40.

Jus alimentorum, an & quando poſſit confiſcari, n.41.

Ceſſio, tranſactio, pactum, venditio, aut renunciatio alimentorum, quomodo & quando fieri poteſt, ibid. n. 42.

Cre-

Creditores intuitu alimentorum noviter contrahentes, quamvis ab alimentis repellantur, poſſunt, in judicio univerſali comparere, & poſt omnes alios ibi aſſiſtentes ſolvi, p.192.n.49. & 50.

Alimentorum jus licèt cedi, aut in alium transferri non poſſit commoditas, tamen poteſt in executionem capi pro ſolvendis creditoribus, ibid. nu.43.44.45. 46. & 47.

Alimenta ſemel in concurſu debitori taxata rectè poſſunt obligari, & creditoribus conſignari pro eorum ſolutione, p.193.n.1.

Super alimentis inter creditores ad illa poteſt debitor ſui concurſum cauſare, ibid n 2.

In alimentis conſignatis in concurſu, ſicut debitor præfertur omnibus ſuis creditoribus, pariter & ejus ceſſionarius, n.9. cum ſeqq.

Ad Alimenta creditores pro eorum ſolutione à debitore alimentario conſignata, eundem etiam habent perſonaliter obligatum, & ad alia bona debitoris libera regreſſum habent, ſi alimenta obligata non ſufficiant, p.194.n.18.

Alienatio.

Vide *Facultas*, *Aſſenſus.*

Minor, reſpublica, vel Eccleſia an poſſint formare concurſum abſque ſolemnitatibus, alienationi requiſitis, p.9.n.1. per totum.

Per concurſum minor civitas, & Eccleſia bona ſua non alienat, quia retinet dominium, & poſſeſſionem, ibid. n.6.

Alienatio neceſſaria, & judicis authoritate, & coactione facta non dicitur propria alienatio.ibid.n.7.

Nec in ea decreto, aut licentia opus eſt, n.8. & 9.

In Alienandis bonis concurſus præcedit juſſus,& decretum judicis cum plena cauſæ cognitione, n.10.

Bona minoris, & majoratus ſemel obligata cum decreto & regia facultate poſſunt liberè alienari ad ſatisfactionem creditorum, n. 11.

Ceſſio bonorum licèt non ſit propriè alienatio, tamen eſt actus voluntarius, per quem facilè devenitur ad eam, p.10. n. 16. & 17.

Ad actum, per quem devenitur ad alienationem minoris ſeu populi requiritur decretum, & facultas regia, ibid. n.18.

Ceſſio bonorum dicitur univerſorum bonorum alienatio, n.19. & 28.

Alienantur bona minoris, & civitatis pro executione rei judicatæ abſque decreto, & regia facultate, num. 22.

Alienatio ſpontanea abſque juris ſolemnitatibus non permittitur minori, populo, & Eccleſiæ, ibid.n.23.

Alienatio bonorum concurſus, cùm fiat in executione rei judicatæ, non eget ſolemnitate requiſita in bonis minoris, & Eccl. n.24. & ex n.42.

Alienatio inducitur ex commiſtione bonorum inſeparabili, n.23.

Alienatio hæredis impedit ſeparationem poſt illam à creditoribus poſtulata, ibid. n.24.

Secus in pignoris conſtitutione, n.25.

Alienatio prohibita eſt debitori bonis ſequeſtratis, & ſi de facto fiat, contractus eſt nullus, p. 113. nu.6. cum ſeqq.

Nec dominium aut poſſeſſio rei alienatæ concurſu pendente in contrahentem transferuntur, num. 11. & 12.

Sed ea bona adhuc corpus concurſus exire non cenſentur, ibid.

Alienationis prohibitio propter ſequeſtrum cauſatur in bonis concurſus, non verò ipſa dicuntur litigioſa, ibid. n.13.

Alienationis prohibitio non requiritur à judice expreſſa, cùm ex ipſa ceſſione, & bonorum abdicatione facta per debitorem neceſſariò inducatur, ibid. nu. 16. & 17.

Alienatio bonorum concurſu pendente prohibetur, tanquam facta in fraudem paratæ executionis, ibid. num. 15.

Alienandi poteſtas eſt attributum dominii, pag. 114. num. 25.

Alienare prohibitus, an actiones movere vel rem in judicium deducere poſſit, n.28. & 62.

Alienationis prohibitio non inducit dominii privationem, p.116.n.58. cum ſeqq.

Alienatio & adminiſtratio bonorum prohibita debitori ſit favore creditorum, ad quorum utilitatem contrahere poteſt, ibid.n.62.63. & 66.

Alienatio alicui prohibita abſque ſolemnitate ſuſtinetur facta ſine ea, ſi utilis ſit perſonæ prohibitæ, ibid. num. 67.

Alienatio rei prohibitæ non cadit in fructibus rei, & majoratus, ibid. n.57. & ſeqq.

Majoratum ſimplicium poſſeſſores concurſum cauſantes, an alimenta petere poſſint, pag. 115. n. 43. ubi de affirmativa, ibid. num. 49. & ſeqq. negativa verior.

Alienare prohibitus fideicommiſſarius, quod alienat computatur in ſuas detractiones, p.331.n.53.

Alienare prohibitus, ſi plures alienationes fecerit, quæ ſummam detractionis permiſſæ excedant, priores intra ſummam contentæ ſuſtinentur, cæteræ excedentes vitiantur, ibid. n. 54.

Alienationes priores factæ à prohibito alienare ſuſtidentur uſque ad metas detractionum, poſteriores autem, quæ quantitatem permiſſam excedunt vitiantur, ibid. n.55.56. & 57.

Alienatio, vel obligatio majoratus non inducitur per ſolam facultatem regiam, niſi cum effectu alienatio ſequatur, p.345.n.52. & ſeqq.

Idem in decreto judicis ad alienanda bona minoris, & in licentia viri data uxori, ibid. n.53. cum ſeq.

Alienari bona prohibita alienantur pro ſolvendis debitis ipſius teſtatoris, p.356.n.43.

Etiamſi creditor ſit ipſe hæres gravatus, ibid. n.44.

Alienationes & hypothecas factas à poſſeſſore majoratus putativo etiam cum facultate regia majoratus evicto per verum ſucceſſorem nullas eſſe viriliter defendit Auctor, p. 375. ex num. 59. uſque ad finem cap.

Alienare prohibitus ſub pœna privationis, ſi alienet cum facultate regia nihil agit nec transfert jus, aut dominium, quo jam carebat, n. 65.

Alienationes factæ per poſſeſſorem majoratus putativum etiam ſub facultate regia annullantur, nec nocent majoratui, nec vero ſucceſſori vincenti, p.380. n.85. & 86. cum ſeqq.

Alienationes factæ à Prælato intruſo in prælatia ſunt nullæ ipſo jure, ibid. n.87. & 88.

Alienationes factæ à poſſeſſore majoratus putativo ſub facultate regia non tenent, ibid.n.88. & ex nu.127. cum ſeqq.

Alienationes & infeudationes bonorum ſpectantium ducatui, ſeu majoratui factæ per illegitimum poſſeſſorem nullæ ſunt, & per legitimum poſtea ſucceſſorem poſſunt recuperari, n. 88. cum ſeqq.

Alienationes & contractus geſti à tutore putativo non valent in præjudicium minoris, p.382.n.104.

Poſſunt tamen ex poſt facto ratificari à minore, ibid. n. 105.

Validitas alienationis bonorum majoratus ex duobus pendet, ex regia facultate & ex conſenſu legitimi poſſeſſoris, ſimul concurrentibus, p. 393. n. 32. & 33. cum ſeqq.

Alienatio bonorum majoratus, ut valeat duo præcisè requiruntur, dominium ex parte impetrantis, & facultas regia; quorum altero deficiente, tota ſubvertitur alienatio, & obligatio, num. 36. cum ſeqq.

Alienatio

Digitized by Google

Alienatio facta à poſſeſſore majoratus putativo, virtute facultatis à ſe obtentæ eſt nulla, ſi poſtea detegatur non ad eum, ſed ad alium pertinere majoratum. p. 394. n. 50. & ſeqq.

Nec ex alienandi prohibitione, nec majoratus confectione facta per debitorem aliquid detrahitur juri creditorum, quominus ad ſui ſolutionem poſſit diſtrahere quælibet bona debitoris. p. 410. n. 22. 23. & 24.

Alienatio hypothecæ quando & quibus caſibus facta dicatur ex cauſa debitoris voluntaria, vel neceſſaria, vel præambula. p. 415. n. 12. 13. 14. 15. & 16.

Alienationis verbo facultas acquirendi non comprehenditur. p. 419. n. 4. & 5.

Non alienat qui acquirere non vult. p. 420. n. 6.

Alienatio voluntaria non impedit hypothecæ tranſitum in quemcumque. p. 421. n. 16.

Debitor licet ex cauſa neceſſaria trahente originem ante hypothecam poſſit alienare, ex cauſa verò voluntaria nequit juri creditorum præjudicare. p. 435. n. 14.

Alienationi ſuæ rei conſentiens, ipſe alienare videtur. p. 449. n. 62. & 63.

Alienatio ubi prohibetur ob favorem alicujus abſque ſolemnitate ſi iſti ſit utilis ſuſtinetur, etiam ea deficiente. n. 82.

Alienationis prohibitio expreſſa impedit alienationem factam ab hærede ignoranti emptori, vel creditori pariter ignoranti. p. 474. n. 14. & 15.

Alienatio non propriè dicitur, niſi dominium plenè, & irrevocabiliter ſit tranſlatum. p. 584. n. 80.

Alienatio ſemel perfecta ob novam ſupervenientem cauſam non debet retractari. p. 588. n. 24. cum ſeqq.

Alienum, alienare.

Vide *hypotheca.*

Res aliena, quæ penes debitorem formantem concurſum reperitur, non eſt de ejus patrimonio. p. 82. n. 98.

Debitor de bonis ſuis non de alienis concurſum format. ibid. n. 99.

Bona noſtra appellantur, quæ bona fide poſſidemus, etiamſi aliena ſint. ibid. n. 104.

Limita dupliciter, ut ibi.

Re aliena mihi hypothecata, & poſtea à domino alteri obligata, ac denique meam hypothecem dominus ipſe ratam habuit, non ego ſed creditor domini præfertur. p. 467. n. 52.

Alienæ rei hypotheca ipſo jure nulla eſt in præjudicium veri domini. p. 475. n. 24.

Alternativa.

In alternativis debitori denegatur electio, quando unum ex eis opponitur in favorem creditoris & ad ejus ſecuritatem. p. 531. n. 37. & n. 37. & n. 35. & 36.

Alternativè promittens intra terminum dare centum, vel fidejuſſorem, terminum tranſacto non ſatisfacit offerendo fidejuſſorem, ſed centum ſolvendo. ibid. n. 38.

Alternativè condemnatus ad triticum, vel ejus valorem non ſibi, ſed creditori competit electio, cum in hujus favorem æſtimatio ſit appoſita, ibidem. n. 39.

Animus.

Vide *Aditio.*

Animum adeundi manifeſtat hæres qui de hæreditate delata teſtatur, aut aliter diſponit. pag. 422. n. 32. & 33.

Etiamſi poſtea revocet teſtamentum. ibid.

Animus & voluntas etiam ex actu nullo deprehenditur & inducitur. ibid. n. 34.

Antiquum.

Facultatem aſſerens talis nomine poſſeſſoris fuiſſe impetratam, probat in antiquis etiamſi de tertii præjudicio agatur. p. 260 n. 45.

Antiquum tempus quod dicatur. ibid. n. 46.

Anterioritas.

Vide *Prælatio, gradus.*

Appellatio.

Vide *Supplicatio.*

Apocha.

Vide *Chirographum, recognitio, confeſſio.*

Approbatio.

Approbans ſimpliciter contractum, omnia pacta, & conditiones in eo contentas approbare intelligitur, nihil excepto. p. 169. n. 17.

Argumentum.

De beneficiis eccleſiaſticis ad officia temporalia valet argumentum ſi contrarium non ſit à jure diſpoſitum. p. 120. n. 15.

Argumentum valet de corpore myſtico ad corpus naturale. p. 123. & 127. n. 11. & n. 47.

Argumentum de parte quoad partem quod de toto quoad totum valet. p. 187. n. 64.

Argumentum de tempore ad rem valet. p. 334. n. 88.

De contractibus ad ultimas voluntates valet. p. 337. n. 130.

De caſu legis ſpeciali non eſt deducendum argumentum, & regula generalis ad alios caſus. p 427. n. 117.

De perſona ad rem, & contra valet argumentum. p. 651. n. 12.

De officio ad feudum, valet argumentum. p. 232. n. 34.

De officiis Roman. Curiæ ad officia Hiſpaniæ non valet argumentum. p. 254. n. 66. cum ſeqq.

De officio ad feudum, & è contra valet argumentum. p. 235. n. 68.

Arrha.

Arrharum promiſſio ultra decimam in exceſſu vitiatur & ſuſtinetur in decima. p. 331. n. 47. 48. 49.

Pro Arrharum decima promiſſa computantur bona poſſeſſa à viro bona fide, licet poſtea evincantur à vero domino. p. 373. n. 31. & ſeqq.

In Arrharum ſponſæ promiſſarum æſtimatione non computantur bona aliena non fide poſſeſſa à viro poſtea evicta, verius eſt. p. 587. n. 130. & 131.

Aſſenſus.

Vide *Facultas regia.*

Ex duobus emptoribus ille prævalet, qui prius obtinuit aſſenſum domini directi, etſi alteri fuerit poſſeſſio tradita. p. 330. n. 39. & ex n. 37.

Inter creditores contrahentes ſuper re feudali poſterior cum aſſenſu præfertur priori abſque illo mutuanti ſub hypotheca. n. 40.

Ceſſionarius poſterior cum aſſenſu præfertur priori, cui aſſenſus deficit. n. 41.

Aſſenſus tempus, non contractus, & obligationis attenditur ad validitatem. ibid. n. 42.

Ex aſſenſu regio ad donandum poteſt donare in vita vel in morte. p. 359. n. 7. 8. & 9.

Aſſenſus Apoſtolicus ſuperveniens mortuo alienante, an valeat abſque conſenſu novi prælati p. 394. n. 53. & ſeqq.

Si Vaſallus obligat omnia bona ſua, aſſenſus domini ſuperveniens nihil operatur ſuper Bonis feudalibus, quæ in obligatione non comprehendebantur, p. 397. n. 109. & 110. cum ſeqq.

Vaſallus alienans ſub conditione impetrandi aſſenſum, an poſſit interim pœnitere. p. 466. n. 40.

Vaſallus alienans ſub conditione impetrandi aſſenſum excuſatur à pœna privationis. n. 39.

Aſſenſus ad conſtitutionem dotis, in re feudali operatur in tranſlatione dominii matrimonio ſoluto novo aſſenſu non requiſito. p. 587. n. 10 & à n. 5.

Aſſenſus regius requiſitus in compromiſſo rei feudalis, novus in laudo non requiritur. n. 11.

Aſſenſus regius ſi præceſſit in obligandis rebus feudalibus, alius novus non requiritur in illis diſtrahendis pro executione. ibid. n. 12.

Digitized by Google

Aſſenſus Regis, authoritas Epiſcopi, aut judicis decretum in bonis alienari prohibitis, aufert impedimentum juris, vel hominis,& res permanet libera.p.588. n.13.
Aſſenſus regius præſtitus venditioni rei feudalis continenti pactum de retrovendendo ſeorſum conventum, an illud comprehendat, ſi de eo non fuit facta principi narratio.p.226.n.22.
Vel an ſit aſſenſus in totum ob connexitatem, & individuitatem contractus cum pacto ipſo.n.35.

Aſſertio.

Aſſerenti facultati regiæ fuiſſe pro parte alicujus impetratam; an ſit ſtandum non conſtito aliunde de veritate.p.257.n.8.cum ſeqq.
Aſſertioni principis, quod quis ſit procurator alterius, ſtatur, etiam quod de mandato aliter non appareat. ibid.n.9 & 10.
Aſſertionem principis in gratia, pro parte ſua, patris poſſeſſoris talis majoratus nihil probare pro parte ejus fuiſſe impetratam, aliunde non conſtito veriùs probatur.ex n.11.cum ſeqq.
Aſſertio principis in grave præjudicium tertii, nihil probat.p.258.n.12.
Aſſertio principis atteſtantis de facto alieno non probat.ibid.n.13.
In Aſſertione ſua non ſe fundans princeps,ſed per enuntiativam de ea loquitur, aſſertio non probat ibid. n.14.
Clement. I. de probationibus multas patitur fallentias. ibid.n.15. remiſſivè.
Aſſertio gratiæ,gratiam fuiſſe ab aliquo impetratam non probat, niſi aliter probetur. n.21.& ſeqq.
Aſſertio principis pro parte qua fuit poſtulatum,non probat in præjudicium tertii, quod iſte impetravit gratiam.p.259.n.25,
Aſſertio principis aſſerentis talem eſſe procuratorem alterius non probat. p.260.n.48.
Aſſertio Pontificis factam fuiſſe renunciationem in ſuis manibus per N. procuratorem, non probat verum eſſe procuratorem. ibid. n.49.

Avocatio.

Vide *Fiſcus Revocatoria.*
Cancellaria non avocat cauſas in prima inſtantia, niſi ex legitima cauſa devolutas. p.15.n.28.& 29.& ſeqq.
Avocata cauſa concurſus ad judicem fiſci, ibi tantùm permanet donec de ſuo credito ſatisfiat, indeque ad primum judicem rediiſſe.p.43.n.31.& ex n.18.
Avocatio concurſus, quæ fit favore fiſci maximum affert creditoribus præjudicium. p.44.n.36.
Avocatio juriſdictionis ordinariæ ex aliqua cauſa facta ceſſat, ceſſante cauſa, reditque ad ſuum principium. ibid.n.37.
Creditor anterior hypothecarius poteſt avocare, & impedire exactionem nominis conſignati poſteriori, etiamſi nomen ſit ceſſum delegatum, & latum in ſolutum. p. 70.n.54 55.& ſeqq.
Avocatatio pecuniæ, & rei in ſolutum datæ adhuc ſtantis poſteriori, conceditur anterioribus hypothecariis ibid. n. 59.
Avocationis effectum pecunia dicitur ſtare, quando exacta aliud non fuit,vel fuit inventa in arca aut ſaculo cum cedula continente nomen debitoris ſolventis.ibid.n.61. & ſeqq.
Quoad avocationem pecuniæ ſolutæ poſteriori creditori, vel nominis in ſolutum dati ſemper dicitur ſtare in gratiam prioris creditoris.p.71.n.74.
Avocandi jus non competit contra tertium niſi facta prius excuſſione in principalem debitorem.ibid.n.75.
Avocare an ſemper poſſint creditores anteriores pecuniam poſteriori ſolutam jam & commixtam bona fide.ibid.ex n.77.cum ſeqq.
Negativa ſententia proponitur. ibid. n. 78. cum ſequentibus.
Affirmativa verior. p.72.n.80.cum ſeqq.
Authoris ſententia hîc proponitur.ib.n.82.
Avocare ſolum poteſt fiſcus, & hypothecari privilegiati pecuniam ſolutam,ceſſam,aut in ſolutum datam,& bona fide conſumptam.ibid.n.83.
Avocare pecuniam poteſt creditor hypothecarius ſine privilegio,quando verè,vel fictè ſtat.n. 84. & 85.
Et quando pecunia ſtare dicatur, vide verb. *pecunia.*
Avocare pecuniam, an poſſint anteriores quæ à tertio data fuit debitori carcerato,vel depoſuit pro relaxando,& liberando à debito pro quo carcerabatur.n.86.
Quando pecunia ſoluta poſteriori poteſt per anteriores avocari, ſemper tenetur in concurſum conferri ibid. n.87.& 88.
Creditor,qui pendente concurſu rem,vel pecuniam exigit malam fidem habet, & ab eo etiam conſumpta avocari poteſt p.77.n.27.
Creditor dum agit contra tertios poſſeſſores; an præcisè debeat incipere à poſterioribus, & non à prioribus. p.333.n.84.& 85.
Avocatoria conventus clericus, cui in judició concurſus fuit ſolutum ſub cautione de reſtituendo potiori creditori, an comparere teneatur coram judice concurſus. p.549.n.42.cum ſeqq.
Avocatoria competit anterioribus creditoribus contra poſteriores prius ſolutos.p.608.n.35.

B

Beneficium.

IN probatione beneficii omnes oppoſitores concurrere debent, ut quis dignior ſit reſeratur. p.22.nu. 8. & ſeqq.
Beneficia unita, quæ ſub diverſis diœceſibus ſunt, Epiſcopus confert illi in cujus diœceſi caput eorum eſt. p. 26. n. 28.
Beneficium alicui collatum, ſi fuerit tertio victus, iſti præcisè conferendum erit. p.119.n.12.& 13.
Beneficii vel officii collatio præciſa, & non libera dicitur, quando certæ perſonæ vocatæ, vel ex certo genere perſonarum ſit conferendum.ibid.n.14.
De beneficiis Eccleſiaſticis ad officia temporalia, & è contra valet argumentum, ſi contrarium non ſit in jure diſpoſitum. ibid. n.15.
Ad Beneficium parochiale, qui intra terminum taxatum à Conc. Trid. ſe oppoſuerunt, admittuntur, alii verò in termino à Prælato prorogato illegitimi ſunt.p.329.n.29.
Beneficio à jure inducto in favorem alicujus, iſte ſolus uti poteſt, non tertius adverſum eum. p. 345. ex num. 29.
Beneficii poſſeſſor ſola poſſeſſione probata poteſt exigere debita beneficii. p.374. n.59.
Beneficium eo loco vacare dicitur, quo fuit facta reſignatio à procuratore, non ubi fuit conſtitutum mandatum.p.213.n.20.& ſequentibus.

Beneplacitum.

Sub Beneplacito Sedis Apoſtolicæ contractus celebratus ſuſtinetur ſine ejus interpretatione, ſi aliàs non ſit neceſſarium.p.446. n.27.
Niſi addatur clauſula, non aliàs, nec alio modo, quia tunc ſemper beneplacitum eſt neceſſarium, ut valeat contractus ibid.n.28.
Poſt beneplacitum Sedis Apoſt. reſervatum, & obtentum nullus ex contrahentibus poteſt pœnitere. pag. 224. n.21. & 22.

Bona.

Bona debitoris ad inſtantiam creditorum in concurſu diſtracta non eorum, ſed debitoris nomine venduntur. p.18. n.55.
Ne bonis conſumptis inter poſteriores creditum periclitetur creditor conditionalis,vel in diem poteſt comparere

Digitized by Google

parere in concurſu.p.59.ex n.29.cum multis ſeqq.
Ad bona debitoris,non ad aliena,quæ penes debitorem reperiuntur, creditores admittuntur. pag. 55. num.38.
Bona ſua non aliena debitor cedere poteſt.ibid.num.39.
Bona cujuſque non dicuntur,niſi quæ deducto ære alieno ſuperſunt. p. 175.n.117.& ſeqq.
Bona non habere, & habere ære alieno gravata idem eſt.p.176.n.123.& 125.
Bonis concurſus creſcentibus vel decreſcentibus alimenta ſemel taxata creſcunt,& decreſcunt,re judicata non obſtante.p.183.ex n.2.cum ſeqq.& per totum.
Bona & divitiæ fortunæ ad nutum ſubjiciuntur, quæ ſubito pauperem ditat, & divitem dimittit inanem. ibid.n.6.& ſeqq.
Et eidem fortunæ ſubjicitur taxatio, & obligatio alimentorum.n.8.15.& 33.
Bona debitoris noviter reperta, an concurſu pendente inter creditores ad ſola bona majoratus, an concurſui ad ſola alimenta ſint applicanda, p.193.n.2.& 3. & ſeqq.
Bona noviter reperta quando applicantur primo concurſui formata per debitorem nedum inter creditores ad ſola bona majoratus, ſed & inter ſuos; quomodo inter omnes dividenda erunt,p.194.n.22.23. & 24.
Ad hanc diſtributionem admittendi etiam erunt creditores ad ſola alimenta, & quo ordine tam ſecundi quàm primi concurſus creditores ſolvendi ſint ex bonis noviter repertis.p.195.n.25.& 23.& ſeqq.
Bona noſtra appellamus, & inter noſtra computentur, quæ bona fide poſſidemus.p.373.n.30.& num.58.
Bona à viro bona fide poſſeſſa computantur pro decima arrharum promiſſarum, licet evincantur à vero domino,ibid.n.31.
Bona quæ ſunt in patrimonio debitoris, obligari & hypothecari poſſunt,ibid.n.32.
Bona noſtra dicimus bona fide poſſeſſa quoad aliquos juris effectus civiles.p.377.n.58.
Bona aliena bona fide poſſeſſa proſunt ad cauſam præſcribendi & exigendi debita, ac percipiendi fructus p.379.n.79.& ſeqq.
Bona debitoris ad inſtantiam creditorum ſubhaſtata tranſeunt libera in emptorem,pignoris vinculo diſſoluto.p.573.n.108.
Dictio: omnia bona mea, vel quæcumque bona mea comprehendit corporalia, & incorporalia jura, & actiones. p.593.n.13. cum ſeqq.
Bona concurſus quoad dominium, & poſſeſſionem ſemper remanent penes debitorem.p.101.n.8.
Bona concurſus litigioſa dici non poſſunt.ibid.

Bona fides,vel mala.

Bona fides contrahentium nihil prodeſt ad valorem hypothecæ.p.379 n.80.
Bona fides emptoris ac venditoris non contractum ab initio nullum ex defectu dominii venditoris. ibid.
Bonam fidem in poſſeſſore majoratus putativo validare contractus geſtos cum regia facultate aſſerit & perperam Paz.p.476.n.37.& ſeqq.
Bonam fidem inducit error facti non juris.p.473.n.9.
Bona vel mala fides hæredis putativi non attenditur ad validitatem alienationis ab eo factæ. ibid.
Sed ſolum ad hoc ut teneantur reſtituere rem diſtractam, ac ſi poſſediſſet.ibid.n.10.
Bona vel mala fides alienantis non validat alienationem,nec impedit verum dominum vendicare à quolibet poſſeſſore bonæ fidei ibid.n.11.
Bona vel mala fides venditoris, vel emptoris nihil detrahit juri veri domini, ſed tantùm ut venditor ad magis vel minus teneatur emptori agenti de evictione, ibid.
Bona vel mala fides, ſcientia vel ignorantia ſolum requiritur in emptore, ut poſſit re evicta agere ad intereſſe non ad validandam, vel invalidandum alienationem.ibid.
Bona vel mala fides operatur inter ipſos contrahentes, non in præjudicium tertii, cujus jus manet illæſum. ibid.n.11.
Bona vel mala fides,ſeu ignorantia inter contrahentes ipſos, ſolùm attenditur non reſpectu tertii non contrahentis.p.552.n.21.
Bona fides non patitur, ut ſemel exactum iterum exigatur.p.554.n.134.cum ſeqq.
Mala fide creditori exigenti pecuniam,quum pecuniæ dominium acquiſitum fuit.p.651.n.5.& 7.
Bona fide ceſſante pecuniæ,etſi millies commiſceatur, dominium non transfertur.p.757.n.8.
Mala fide pecunia conſumpta, creditor dicitur dolo deſiiſſe poſſidere, quæ ideo ſtare dicitur, & vendicari poteſt. ibid.n.9.
Bona vel mala fides, ſcientia vel ignorantia contrahentium non præjudicat juri tertii. p.22.n.21.& 220.

Bulla.

Vide *Motus proprius.*

C

Caput.

MEmbra à ſuo capite diſcedere, & ſeparari non poſſunt.p.26.n.22.& 23.
Caput tanquam pars corporis principalis ſemper attenditur.n.24.& ſeqq.
Homicidii facti in confinio diverſarum juriſdictionum Judex competens eſt ille, in cujus territorio reperitur caput occiſi.ibid.n.26.
Majoratus bona ſi ſunt in diverſis territoriis, ad cognitionem illud attenditur territorium, in quo ſitum ſit caput majoratus.ibid.n.27.
Beneficia unita quæ ſub diverſis diœceſibus ſunt, ille Epiſcopus confert in cujus diœceſi caput eſt eorum. ibid.n.28.
Cauſæ omnes contra debitorem coram diverſis judicibus competentibus motæ, debent incorporari, cum in judicio univerſali concurſus ad quod tanquam ad caput trahi.n.25.& n.29.
Judicium concurſus habet ſe ad lites motas, & movendas contra debitorem, ſicut caput reſpectu membrorum pag.123.n.18.& 19.
Caput majoratus,an alienari poſſit pro ſatisfactione creditorum.pag.590.n.59.
Negativa proponitur.ibid.& n.ſeqq.
Contraria verior.ibid.n.62.
Caput majoratus ſemper reſervatum manet in facultate data creditoribus pro vendendo majoratu. ibid. num.61.
Caput majoratus continetur in facultate regia generali.ibid.n.62.& ſeqq.
Caput ſtatus licèt virtute facultatis regiæ ſit alienabile, non debet ab eo initium ſumi, niſi ex defectu aliorum bonorum.ibid.n.63.66.& 67.

Carcer.

Adminiſtrator bonorum civitatis tanquam depoſitarius etiam nobilis carceratur, pro eorum reſtitutione. pag.103.n.24.& ſeqq.
Carceratur nobilis adminiſtrator concurſu pro ſolutione bonorum, & reliquorum ejus. ibid. n.27. cum ſeqq.p.104.n.41.& p.268.ex n.1.
Carceratur nobilis qui promiſit dare fidejuſſorem & dare recuſat.p.271.n.34.
Agricola carceratur ſi promiſit dare fidejuſſorem, & non dederit.ibid.n.35.
Per carcerem compellitur quilibet obligatus, vel condemnatus ad aliquid faciendum ibidem, n.36.
Per carcerem cogitur clericus,vel nobilis ad aliquid exhi-

Digitized by Google

exhibendum ratione contumaciæ.n.37.38.

Caſus.

Caſus omiſſus relinquitur juris communis diſpoſitioni. pag.534.n.78.79.& ſeqq.

Cauſa, & cauſa continentia.

Vide *Accumulatio.*

Cauſæ continentia dividi nequit. p.25.n.15.

Concurſus creditorum ubi adeſt, ibi continentiæ cauſæ exceptio locum habet. ibid.

Cauſæ omnes contra debitorem coram diverſis judicibus competentibus motæ incorporari debent cum judicio concurſus moto per debitorem p.26. n. 25. cum ſeqq. & ex n.37.

Concurſus particularis per oppoſitionem creditorum inter ſe ipſos, ad executionem particularem unius inducit cauſalem continentiam limitatam tamen ad ſolos eos, qui ſe oppoſuerunt. pag. 27. n. 30. cum ſeqq.

Concurſus particularis per ſolos creditores formatos inducit omnium cauſarum continentiam, & coram eodem judice tractandæ. n.36.

Cauſæ continentia convenit accumulationi proceſſuum in concurſus judicio p.28. n.44.

Continentia cauſæ provenit, vel ratione ordinis.ibid. num. 45.

Vel ratione actionis univerſalis ſub ſe plures continentis cauſas. ibid. num. 46.

Continentia cauſæ contingit quando judiciale habet ut genus & ſpecies, ſub quo continentiæ genere includitur concurſus univerſalis.ibid.n.47.& 48.

Continentes cauſæ dicuntur etiamſi adſit diverſitas perſonarum, identitas tamen negotii, ut ad eumdem judicem eatur. ibid. n. 49.

Continentes cauſæ dicuntur, quæ ab una cauſa & ratione procedunt. num.50.

Quæ continentia complectitur etiam judicium concurſus creditorum. ibid. n.51.

Annotatur Parladorius, qui confuſè admodum regulas continentiæ cauſarum ſcripſit. ibid. n. 52.

Exceptio continentiæ cauſæ ad inſtar exceptionis declinatoriæ an ſit opponenda ante litis conteſtationem, quæ ſi omittatur, judicium ſuſtinetur. p.29.n. 57.& ſeqq.ex n.7.& ex n.1.

Continentiæ cauſæ, & concurſus pendentis exceptio in quacumque parte litis opponi poteſt, juxta communem opinionem. p.31.n 7.

Continentiæ cauſæ exceptio locum habet ubi adeſt concurſus ibid.

Cauſa privilegii ceſſante, ceſſat privilegium.n.21.

Cauſa ordinaria, & executiva concurrentibus in eodem judicio concurſus univerſalis, an via executiva tanquam privilegiata prævaleat, ita ut totum judicium via executiva ſit tractandum. p. 123. nu. 14. 16. & 48.

Cauſa executiva concurrens cum ordinaria cedit ordinariæ. p.125. n.34.

Cauſa executiva facilè convertitur in ordinariam, non è contra. ibid. n.35.

Cauſarum omnium judicium regularium eſt ordinarium, ob favorem plenariæ cognitionis. ibid.

Cauſa executiva,quæ ſemel amiſit ſuam qualitatem privilegiatam, nunquam illam recuperat.ibid.n.36.

Et ſemel facta ordinaria, ſemper remanet ordinaria & appellabilis. ibid.

Cauſæ, quæ ſemel in uno judicio principali tractantur omnes principali natura, & privilegiis veſtiuntur. p. 126. n.37.38.& 39.

Cauſa neceſſitatis inducta, durat quantum ipſa neceſſitas, & non amplius. pag. 184. num. 16. & ſeqq. & à num. 2.

Cauſa paupertatis inducta, durat, durante paupertate. n. 18.

Cauſa juſta, & legitima ſuperveniens inducit licitum receſſum à diſpoſitione.n.24.cum ſeqq.

Cauſa ſententiæ ceſſante, ceſſat ipſa ſententia et nova cauſa ſuperveniente. p.185.n.35.& 36. & ſeqq.

Cauſa æqualis creditorum quæ inter Juriſconſultos refertur, tendit ad æqualitatem tituli cujuslibet. p. 337.n. 141. cum ſeqq.

Cauſa pignoris, qua utuntur Juriſconſulti, refertur ad anterioritatem creditorum. p.338.n.145.

Cauſa prælationis, & cauſa tituli idem eſt. n.146.

Cauſa limitata,& reſtricta ad unum ſolum majoratum, illum non egreditur. p.371.n.16.

Cauſa ſubſtantialis ubi non deficit, ſed ſolum materialis actus ſuſtinetur. p.471.n 16.

Ex nova cauſa,novo in judicio deducta,de qua in priori judicio non fuit actum, poteſt de novo agi. p. 545. n. 12.& 13.

Super nova cauſa in judicio non deducta, non eſt lis conteſtata, nec adverſarius ſuper ea inſtructus.p.546. n.31.cum ſeqq.

Sub cauſa actus geſtus, quæ à gerente ſupponitur vera, ſi detegitur falſa nullus redditur ex defectu conſenſus. p. 551. n.89. cum ſeqq.

Ceſſante cauſa qua fundatur ſententia, ceſſat ipſa ſententia, & ejus effectus.p.555.n.151.& 152. & ſeq.

Quod contingit ex cauſa de præterito ad cauſam præteritam refertur. p,589.n.51 & 52.

Cauſa remota attenditur potiùs quàm propinqua, quando ab ea dependet jus actus propinquioris. p.590. n. 53.

Cauſa unius contractus, ſi in aliam transfundatur, prior contractus novatur, & remanet ſecundus. p. 623. n.64.65.& ſeqq.

Super Cauſa ſententia lata operatur ſuper cauſato. n. 48. 49. & 50.

Cautela, Cautio.

Nemo plura jura,& titulos cumulare impeditur ad majorem juris ſui corroborationem.p.446. n.29.30.

Quæ abundant non nocent ſed deſerviunt ad majorem cautelam. ibid. n.31.& ſeqq.

Cautio debet præſtari creditoribus etiamſi in moratoria fuerit expreſsè remiſſa. p.537. n.7.

Niſi reſcriptum moratorium habeat clauſulam non obſtante. ibid. n.8.

Cautio, & fidejuſſio tunc à debitore præſtanda, ſi à creditoribus petatur, non aliter. ibid. n.9.

Cautionem aut fidejuſſionem ſi quis præſtare teneatur intelligitur ſi petatur. ibid. num. 10. limita ut num. 11.

Cautio juratoria,an ſuppleat impoſſibilitatem inveniendi fidejuſſorem. ibid. n.12.

Cautio juratoria.

Ad Cautionem juratoriam an & quando pauper admittatur ob impoſſibilitatem reperiendi fidejuſſionem.p.287.n.18.22.25.26.27.& n.31.

Cautionem juratoriam excludit forma fidejuſſionis petitæ in ſecunda ſupplicatione, quantumvis pauper ſit ſupplicans. n. 8.

Cautio juratoria, ubi aliàs ob paupertatem, & impoſſibilitatem admittitur loco fidejuſſionis: in cauſis arduis minimè procedit. p.293.n.81.

Cautio juratoria, quando ob impotentiam admittitur, ea eſt ratione, ne quis ſuum radicatum, & acquiſitum amittat.p.294. n.87.& 88. cum ſeqq.

Cautio juratoria, quoties admittitur, requirit pro forma juramentum pauperis ſe non poſſe reperire fidejuſſionem. p. 298. n.126.127.& 128.

Cautio licèt à debitore conditionali peti non poſſit, ſi probabilis contra eum ſubſit ſuſpicio ad cavendum compellitur. p.54.n.31.& 32.

Plus cautionis eſt pignora dare, quàm fidejuſſionem. p. 299. n.142. & ſeqq.

L. ſi conſtante.25. §. quoties ff. Solut.matrim. ubi maritus,qui ob impotentiam non poteſt cavere,cogitur

ante

Digitized by Google

ante tempus dotem reſtituere hæredibus uxoris reſervato ſibi interuſucio. p.301. n.154.
Ita ut per illud depoſitum ſatisfiat legis intentioni, & non per juratoriam cautionem. ibid.
Cautio juratoria loco fidejuſſionis pro forma requiſitæ in via executiva, & ſententia arbitraria non admittitur, ibid. n.157.
Admittitur tamen depoſitum, & ſequeſtrum rei executatæ ob impotentiam præſtandæ fidejuſſionis. ibid. num. 158.
Cautio juratoria an ſubrogetur in locum fidejuſſionis ob impotentiam non præſtitæ.ibid.n.159.& ſeq.
Per cautionem juratoriam non ſatisfit fidejuſſioni requiſitæ in ſecunda ſupplicatione. ibid. num. 160. & ſeqq.
Cautio juratoria an denegetur cedenti bonis in caſibus aliàs permiſſa. p.303. n.184.

Cenſus.

In cenſus jam creati, & nominis debitoris emptione non habere locum *l. per diverſas, & l. ab Anaſtaſio c. mandati*, communis eſt opinio. p.107. nu. 27. 28. 29. 30. 31. & 32.
Cenſum à creditore emere minori pretio non eſt prohibitum adminiſtratori concurſus. ibid. n.32.
Cenſus jam creatus an minori pretio emi poſſit duæ ſunt contrariæ opiniones. p. 108. n. 36.
Negativa refertur. ibid.
Affirmativa, ut cenſus jam creatus minori pretio emi poſſit, refertur. p. 109. n. 37.
Hanc affirmativam approbavit declaratio Clementis. ibid.
Et eſſe in Hiſpania toleratas emptiones cenſuum minori pretio, quàm ſint à principio creati, teſtantur plures. ibid. n. 38.
Cenſus non tutus, vel litigioſus, aut difficilis exactionis licitè emi poteſt minori pretio. n. 39. 40.& n. 45.& 46.
Contra ementem cenſum minori pretio, creditores vendentis nullum jus prætendere poſſunt. nu. 41. 42. 43. & 44.
Cenſu empto minori pretio, quod ſupereſt uſque ad juſtum pertinet venditori, & non cedit in commodum debitoris. n.47.& 48.
Cenſum minori pretio emptum ſi debitor redimat, tenetur ſolvere integrum pretium, quod ipſe à principio recipit. p.110. n. 49.
Et jus petendi ſupplementum pretii eſt creditoris, non debitoris, nec ſuorum creditorum. ibid. n. 50. & 51.
Ad cenſus juſtitiam non ſuper pecunia numerata impoſiti, ſed ſuper credito antecedente, iſtud debet eſſe certum, indubitabile, & exigibile. p.267.n.65.
Præſcripto per mille annos excluditur à cenſu in juſtè creato, imò ſemper quod appareat de injuſto principio, præſcriptio etiam immemorialis excluditur. ibid. n. 66.

Cenſus,

Vide *Redemptio.*
Cenſus nulliter impoſitus ſi ſit verſus in utilitatem minoris,Eccleſiæ,aut majoratus, minor & cæteri reſtituere tenentur cum redditibus uſque ad realem reſtitutionem. p.448. n.63. & 64.
Et tunc intereſſe taxati intelliguntur juxta reditus promiſſos, in cenſus creatione, nulliter celebrata. ibid.n.65.& 66.
Cenſus prior nulliter creatus confirmatur à Principe, ſi nullitatis ei fuerit facta relatio, in facultatis obtentione, pro cenſu exigendo. num. 68. & 70. cum ſeqq.
Cenſus redimibilis propter dubium eventum, an redimatur, vel non perpetuus judicetur juxta præſentem ſtatum.pag.483.n. 103.& ſeqq.
Cenſui conſignativo nihil tam naturale eſt quàm facultas liberè redimendi, quandocumque.pag.528.nu.1. & ſeqq.
Cenſus creatio non requirit ſcripturam, qui in conſenſu partium ſolum conſiſtit. p.576.n.142.
Poteſt tamen venditor cenſus cogi ad ſcripturam faciendam. ibid.
Cenſus poteſt imponi ſuper fructibus majoratus feudi; & ſimilium, quæ aliàs prohibentur alienari.p.568. n.20. 21.& 22.& ſeqq.
Cenſus ſuper fructibus rei prohibitæ alienari impoſitus tandiu durat quantum vita poſſeſſoris imponentis, ita ut eo mortuo, aut aliter privato extinguatur.ibid. ibid.n.25 26.27.& 28.
Cenſus ſuper pretio officii renunciati creatus, an producat annuos redd tus ante aſſenſum & admiſſionem Principis.p.299.n.1.cum ſeqq.
Cenſus ſuper pretio rei venditæ juſto, licitè promitti poteſt ab emptore.ibid. n.6.
Cenſus conſtitui poteſt ſuper pretio rei venditæ cum pacto ne tranſeat dominium, donec cenſus redimatur. p. 230.
Cenſus ſuper pretio officii creatus ante principis licentiam, & aſſenſum non producit annuos redditus.ibid. num.16. cum ſeqq.
Cenſus ut conſtitui poſſit ſuper pretio rei venditæ; iſtud debet eſſe certum, verum, & exigibile. p.232. num. 39.
Cenſus tunc poteſt formari ſuper pretio, de quo fides habita f it, quando res eſt tradita emptori, non aliter. n. 40.
Ita tamen ut redditus non excedant valorem fructuum rei venditæ. ibid. n.41 & 42.
Cenſus creari non poteſt ſuper pretio officii retenti à venditore. p.232. n 48.
Cenſus redemptio an fieri debeat coram judice debitoris, vel creditor s diſputatur. p. 16. n. 27.
Cenſum redimere volens, nec exceptionem movet nec creditori moleſtias prævenire intentat, ſed actionem ex contractu intentat. ibid.
Cenſuarius creditor non eſt creditor ſortis, nec ad eam petendam ullam habet actionem. pag. 153. num. 10. & 11.
In cenſus redemptione, & ſortis conſignatione debitor, ut actor, ſequi debet forum creditoris rei. p. 48. ex n. 87. 88. 89. & 90.
Cenſuarius creditor qua ratione poteſt pro ſorte, & decurſis in concurſus judicio comparere. pag. 661. num. 27.
Cenſus non dicitur extinctus per conſignationem bonorum, facta in ſententia graduationis, non ſequuta effectivè traditione. p.132.n.32.
Cenſus tunc extinguitur, quando bona conſignata in ſententia graduationis acquiruntur creditori irrevocabiliter. p. 136. n.23.
Res conſignatæ diſtractæ, ut pretium deponatur ad effectum extinguendi cenſum, non extinguitur, quouſque pretium ſolvatur. ibid. n.24.
Si per creditorem ſteterit quominus tradantur bona conſignata per ſententiam graduationis, cenſus extinguitur. n. 26. & 27.
Et tunc ex mora creditoris ceſſat curſus redditūum & intereſſe. ibid. n.28.
Et niſi novum emergat impedimentum; ob quod creditor excuſetur à receptione rei conſignatæ, & tunc non extinguitur cenſus. p.135. n. 29.
Cenſus ut extinguatur ſufficit quod creditor abſque ullo impedimento poſſit creditum conſignatum extinguere. ibid. n.30.31.& 32.
Cenſuarius creditor citatus ad concurſum, an valeat ſortem principalem in illum deducere, & pro ejus redemptione inſtare. p.139. n.1. cum ſeqq.
Cenſus dominus non eſt creditor ſortis principalis, ſed redditūum. n. 3. & 34.

Digitized by Google

Cenſus debitor non eſt verè debitor ſortis principalis. n. 4.

Cenſus creditor non poteſt debitorem cogere ad redimendum.ibid.n.5.

Cenſum redimendi facultas in ſola voluntate debitoris conſiſtit, quæ pacto coarctari non poteſt. ibid. num.6.

Cenſus creditor petens in concurſu graduari pro ſorte, & decurſis ſtatim redituum curſum ceſſare ; qui dixerunt. ibid. n.7.

Etſi pro cenſu & decurſis judex motu proprio creditorem graduaverit adhuc debitor non arctatur ad redemptionem.num.9.& ſeqq.

Cenſus creditorem non teneri bona in ſolutum recipere ſortis principalis, etiam non repertis emptoribus, autumat Gaſpar Rodriguez ibid. num. 13. & 14.vide tamen pag. 140.num.32.& ſeqq.

Cenſus creditor ad concurſum vocatus poteſt ſimul ſortem, & decurſus deducere & ſaltem tacite pro redemptore inſtare. pag. 139. ex num.15.& 30.cum ſeqq.

In concurſu plura ſpecialia urgent quæ præbent juſtam cauſam creditori inſtandi pro cenſus redemptione, & qualia ſint.ibid.n.16.& ſeqq.

Debitor ad concurſum provocans creditorem cenſuatium cenſetur velle cenſum extinguere, & redimere. ibid. n.17.& ſeqq.

Cenſuarius creditor ſi in concurſu non inſtaret pro cenſus redemptione exponeretur periculo, ut totum debitoris patrimonium inter creditores poſteriores conſumeretur. pag.140.n.26.& ſeqq.

Cenſuarius creditor poteſt repetere ſortem principalem, quando timet ſortem periclitari.ibid.n.29.

Cenſuarius creditor poteſt repetere ſortem principalem, quando eo inſcio cenſus conſtitutus fuit ſuper re feudali,vel fideicommiſſo ſubjecta.ibid.n.30.

Cenſualiſta licèt reſpectu ſortis dicatur creditor conditionalis, poteſt tamen ſi eadem periclitetur ob concurſum formatum pro ea comparere p.141.n.36.

Conſignatio bonorum pro ſorte, decurſis in ſententia graduationis cenſum non extinguit, niſi cum effectu bona creditori tradantur.n.44.45.& 46.

Cenſualiſta ſi in concurſu petierit graduari pro decurſis debitis,& non pro ſorte principali pro ea non graduabitur, nec ad ejus extinctionem pervenire debet judex.p.142.n.51.

Cenſum in concurſum deducere poſſe creditorem, & pro ea appetere prælationem, expreſsè tenuit Rodriguez ſibi contrarius.ibid.num.56.

Cenſus redimibilis,aut perpetuus poteſt minori pretio emi,quàm à principio fuit creatus. p. 145. num.27. & 28.

Attenta diſtinctione,an ſit tutò conſtitutus,vel non,ſeu litigioſus.ibid.n.29.

Niſi per debitorem ſit promiſſa evictio juris, & facti, ibid.

Cenſuarius creditor in concurſum vocatus ad bona debitoris taxata pro extinctione ſortis principalis cogatur recipere.p.153.n.6.& ſequentibus.

Negativam firmavit Parlador. ſed non loquitur in judicio concurſus univerſali, verùm quando privatim debitor obtulit bona cenſuario.ibidem n. 7.

Cenſus debitor an ſatisfaciat dimittendo hypothecam pro ſolutione annui redditus.ibid.n.8.

Cenſuarium creditorem in concurſu non eſſe cogendum recipere bona taxata pro redemptione ſortis, Rodriguez exiſtimavit.ibid.n.9.10.11.& 12.

Cenſus conſignativi creditor nullo modo poteſt cogere debitorem ad redemptionem illius.ibid.n.14.

Cenſus redimibilis creditorem cogendum ad recipiendum bona concurſus pro redemptione illius plurimi amplectuntur Doctores.ex n.15.ad 21.

Cenſus dominus creditor ſortis non eſt, nec poteſt regulariter cogere debitorem ad redemptionem p.144. n.27.& 28.

Cenſus creditor citatus ad concurſum à debitore introductum poteſt cogere debitorem ad redemptionem, quia ad hunc effectum creditorem citavit. pag. 155. num.29.

Cenſualiſta poſtquam ad concurſum citatus poteſt liberè inſtare prò cenſus redemptione.ibid.n.32. & 33.

Cenſualiſta citatus ad concurſum ut cogatur bona in ſolutum recipere pro cenſus extinctione, tenetur in judicium deducere tam ſortem quàm decurſus. n.36.& ſeqq.

Pro contraria parte multa proponuntur fundamenta. ibid.n.38.39.40.41.44.

Ad cenſus redemptionem non deductam in judicium concurſus creditor cogi non poteſt. pag. 156. num.45.

Quod amplexus fuit Senatus Valliſoletanus.ibid.n.46. & 47.

Cenſus creditor anterior præfertur pro uſuris omnibus creditoribus medio tempore contrahentibus, & anteaquam annui redditus ſint cauſati. pag. 521. n.69.& ſeq.

Cenſus hypothecati alteri rectè fit redemptio creditori cenſus inſcio creditore hypothecario. pag. 200. n. 44.

Niſi creditor ipſe hypothecarius inhibuerit debitori cenſus ne redimat eo inſcio. ibid.

Cenſum cteatum emens infimo pretio, an exigere valeat integram ſortem principalem, qua à principio fuit conſtitutus. pag 203.ex n.78.cum ſeqq.

Cenſus conſtitutio ex ſorte non correſpondente redditibus non eſt nulla, ſed ſuſtinetur in redditibus ſorti correſpondentibus. p.200.n.45.

Cenſu impoſito ſuper bonis majoratus civitatis, minoris vel Eccleſiæ, poteſt novus alius conſtitui ſuper illis abſque nova ſolemnitate aut facultate. pag.353. ex n.5.cum ſeqq.

Cenſus nova conſtitutio pro antiquioris redemptione dicitur de uno in alium transfuſio ſuper eiſdem redditibus. ibid.n.7.

Cenſus in aurea moneta creatus poteſt redimi in moneta ærosa, quando in valore diſcrimen non adeſt. p. 359.n.5.& 6.

Ad cenſum unum impoſitum ſuper duobus fundis juxta Mor. Prop. quilibet pro rata proportionabilia ad fructus ſuos manebit obligatus pro redditibus cenſus. p.372.n.24.

Quæ doctrina in Hiſpania non verificatur ſed in provinciis, quibus motus proprius fuit receptus.ibidem.

Cenſus impoſitio, ſuper duobus majoratibus ab uno poſſeſſore tentis ſi unus evincatur an iſte prorſus liber tranſeat in vincentem abſque cenſus obligatione. p. 373. ex n.26. cum ſeqq.

Et an ſaltim pro ſua rata parte majoratus evictus cenſum ſuper duobus impoſitum recognoſcere teneatur. ibid. n. 27.

Cenſu ab initio legitimè impoſito ſuper duobus majoratibus poſtmodum per legitimam ſucceſſionem diviſis, unuſquiſque pro rata cenſum agnoſcit. ibid. n. 28. & ſeqq.

Cenſum conſtituens capitulum abſque juris ſolemnitate ſi ad ejus redemptionem alium conſtituat ſolemnitate ſervata in minori pretio,validè ſecundus creatus dicitur. p. 374. n. 44.

Idem in cenſu modo prædicto creato ab univerſitate, & populo quando in ſecundo pro redemptione prioris acceſſit facultas. ibid. n. 45.

Creditores ſecundi ex facultate regia mutuantes pro extinctione aliorum cenſuum minus legitimè impoſitorum, tuti ſunt. p. 387. n.138. & 139.

Cenſus impoſiti à capitulo minus ſolemniter habent ſtatum

Digitized by Google

tum implicitum capitulo valente contractui ſtare interim rectè ſolvuntur, & exiguntur redditus.p.388. n.140.

Minor, Eccleſia, vel reſpublica, nulliter vendentes cenſum, ſi in earum utilitatem verſam eſſe pecuniam appareat, tenentur ad ſortem cum redditibus loco intereſſe. ibid. n.141.142.& 143.

Cenſus nulliter impoſitus ſuper majoratu ſi evidenter probetur in ejus utilitatem verſam fuiſſe pecuniam ſuſtinetur.ibid.

Cenſus impoſitio ſuper bonis minoris abſque decreto nulla eſt ipſo jure.p.393.n.28.

Poteſt tamen à minore facto majore cenſum ipſum tacitè per continuationem ſolutionis, vel expreſsè per recognitionem ratificare. ibid. n.29.

Et cenſum ſemel tacitè vel expreſsè ratificatum nequit ulterius aliquis impugnare. ibid. n.30.

Cenſus impoſitus ſuper duobus fundis ſi unus pereat integer ſuper alio remanet. pag. 401. n.12. & ex n. 7. cum ſeqq.

Cenſus impoſitus ſuper duobus majoratibus ex facultate impetrata ab uno utrumque poſſidente, ſi unus evincatur liber tranſit in verum ſucceſſorem; alter remanet gravatus parte cenſus pro rata.p.402. n. 13. & ſeqq.

In cenſus conſtitutione bona obligata habentur loco pignoris,& hypothecæ,& perſona principaliter obligata ita ut hypothecatis peremptis integra maneat obligatio perſonalis. p.406. n.81.& 82.

Secus ex diſpoſitione Mot. proprii, & ubi fuit receptus, ut in bonis obligatis pro cenſu hypotheca contracta ſit irregularis. p. 407. n. 83.

Perempta re ſuper qua cenſus ex motu proprio fuit extinctus periit cenſus in totum, ac perempta rei parte, pro parte proportionabili fructubus rei manentis cenſus perdurat. ibid. n. 84.

Cenſus novi creatio pro extinctione alterius impoſiti ſuper majoratu, an ſine nova facultate ſuſtineatur. p. 445. n. 2. cum ſeqq.

Cenſus ad rationem viginti ab initio creati legitimè ſuper bonis majoratus,minoris, populi, vel Eccleſiæ an inter eos valeat reductio ad rationem triginta abſque nova facultate, & ſolemnitate, n. 9.

Cenſus reductio de viginti ad triginta annuus fit contractus ex eo quod pretium mutatur, ibid. n.11.

Cenſus nulliter à principio impoſitus nequit cedi nec transferri in aliquem p.447.n.48.49.& 50.

Cenſum novum creatum ex facultate regia ad extinguendum antiquum abſque debita ſolemnitate impoſitum ſuſtineri, qui teneant indiſtinctè, p. 448. n.60.61.& 62.

Et de vera reſolutione n. 63. cum ſeqq.

Cenſus impoſitio à poſſeſſore majoratus putativo cum facultate regia ab eo impetrata nulla eſt ipſo jure in judicium veri ſucceſſoris, p.472.n.1.& ſeqq.

Super cenſu redimibili fundari poteſt majoratus,p.236. num. 1.

Cenſus Vitalitius.

Vide *redemptio*, *emptio*.

Cenſus vitalitii debitorem facultatem habere demendi etiam vita emptoris durante, qui tenuerint,p.143. num. 1.2. & 5.

Cenſum vitalitium an valeat creditor in concurſum deducere,& pro ejus redemptione inſtare,p.144.n.4.

Cenſum vitalitium licèt creditor in concurſum deducere poſſit, non tamen pro ejus redemptione inſtare nec ſortem principalem conſequi, verior opinio eſt, n.6.cum ſeqq.

In Cenſus vitalitii contractu à principio ineſt vera & abſoluta emptio, & venditio ſine ulla qualitate redemptionem indicante, ibid.n.7.

Cenſus vitalitii contractum legitimum eſſe propter incertitudinem lucri, & damni, ac incertitudinem vitæ utriuſque contrahentis, ex communi plurimorum; ibid. n.11. & 12.

In cenſus vitalitii creatione ſi pactum apponatur ut morte ſequuta, ſors reſtituatur, illicitus, & uſurarius erit contractus, n.13.14.15.& 17.

Cenſus vitalitius juſtificatur ex incertitudine humanæ vitæ, ibid.n.16.

Cenſus vitalitius morte ementis prorſus extinguitur, n. 18. & n.19.

Increpantur Avendanus, & Noguerol, aſſerentes, cenſum vitalitium eſſe redimibilem, p. 145. n.20. & ſeqq.

Cenſus vitalitius irredimibilis eſt, & diſtinctus à redimibili, n.21.

Motus proprii Pii V.prohibens cenſus perſonales ſolum loquitur in redimibili, non in vitalitio, n.22.

Vitalitii cenſus creditor comparens in concurſu,nullatenus poteſt pro ejus redemptione inſtare,n.23.

Cenſus vitalitius, ſicut nec alteri contractus perfecti diſſolutionem aut pœnitentiam non admittit abſque conſenſu contrahentium, n.26.

Cenſum vitalitium poteſt debitor emere à creditore non eodem pretio, quo fuit ab initio venditus, ſed minori, attento temporis curſu, ibid.n.27.

Cenſus vitalitius jam conſtitutus, & per tractum temporis deterioratus ac diminutus, non poteſt vendi eodem pretio quo fuit creatus, ibid.n.30.

Vitalitii cenſus jam conſtituti juſtum pretium judicis arbitrio relinquitur, ibid.

Noguerol convincitur aſſertus cenſum vitalitium redimi poſſe eodem pretio, quo venditus fuit à principio, cùm certum ſit vitæ curſu valorem illius quotidie minui, ibid. n.32.

Cenſus vitalitii redemptio difficillima eſt, & maximam confuſionem in republica cauſaret, p. 146. n. 33. & 34.

Cenſus vitalitii creditori in concurſu comparenti non poteſt ſuccurri per viam redemptionis, ibid.n.35.

Vitalitii cenſus creditori ſuccurritur datis bonis taxatis inferiori creditori cum onere ſolvendi annuatim reditus, vita creditoris durante, num. 36. cum ſeqq.

Cenſus vitalitii creditori ad concurſum vocato quo modo conſulatur, non repertis emptoribus bonorum debitoris n. 37.

Et an ei invito adjudicentur bona concurſus taxata pro ſorte redimenda, n.38.& 39.

Cenſus vitalitii creditori conſulitur per venditionem aliquorum bonorum concurſus cum onere ſolvendi eidem annuos reditus ſua vita durante, ibid. n.40.

Vitalitii cenſus valorem poteſt judex taxare citatis citandis attenta temporis deterioritate, ut tantum ex bonis concurſus ſolvatur creditori, ibid.n.41. & ſeqq.

Vitalitii cenſus creditori aſſignari poſſunt bona concurſus fructifera, quorum fructus proportionabiliter correſpondeant redditibus ſui cenſus, ut ſua vita durante quaſi in pignus habeat, p. 147. n.46. 47. 48. 49.

Vendito fundo cenſui vitalitio gravato, & tanto minus empto cenſus per mortem extincto an cedat in utilitatem emptoris, an aliorum concurſus creditorum, p. 148. ex n.1. cum ſeqq.

Cenſus vitalitii valor in venditione hypothecæ eo gravatæ non æſtimatur ut onus perpetuum ſed temporale, ibid. n.10.

Cenſus vitalitii pretium ratione incertitudinis vitæ ſemper eſt juſtum, n.11.

Vitalitii cenſus quo fundus venditus gravatus erat extinctionem cedere regulariter in utilitatem creditorum concurſus, verius eſſe oſtenditur, p. 149. n.19.cum ſeqq.

Ex vero valore hypothecæ venditæ deducitur exiſtima-

Digitized by Google

tio cenſus vitalitii, quo erat gravata, quare emptor plus recipit in re, quàm ſolvit in pretio, qui ex fructibus illius partis rei quam non emit perſolvit annuatim cenſum, n. 19. & ſeq.

Cenſus vitalitii æſtimatio deducitur ex pretio, & vero valore rei oneratæ, & tanto minus ſolvit emptor in ſe ſuſcipiens ſolutionem annui reditus, n. 26.

Ejus partis hypothecæ venditę correſpondentis æſtimationi cenſus dominium in emptorem non tranſit, cùm deficiat cauſa ad transferendum, ibid. n. 27.

Hypothecæ cenſu redimibili gravatæ emptor ſuſcipiens in ſe cenſus ſolutionem, ſi redimatur libertas cedit in utilitatem emptoris, & non creditorum concurſus, n. 28.

In cenſu vitalitio per mortem creditoris extincto, non ita, & de ratione differentiæ, ibid. n. 29. 30. 31. & 32.

Senatus cenſuit ſemel, & iterum extinctionem cenſus vitalitii cedere in utilitatem cæterorum creditorum concurſus, & non in commodum emptoris rei cenſu gravatæ, p. 151. n. 42.

Vitalitium jus venditum, ut puta commoditas, uſusfructus extinguitur morte debitoris, ibid. n. 46.

Vitalitii cenſus dominus ſi religionem capacem ingrediatur non ſtatim extinguitur, ſed vita religioſi durante, monaſterium redditibus fruitur. ibid n. 47.

Cenſus vitalitii extinctio tunc proderit emptori, ſi res empta non eſt fructifera, ibid. n. 58.

Vitalitii cenſus extinctio proderit emptori, ſi expreſsè à principio caverit, ut in ſui utilitatem & non debitoris, cedat, ibid. n. 49. 50. & 51.

Cenſus reſervativus perpetuus.

Cenſualia bona per debitorem poſſeſſa concurſus corpus ingredi debent pro ſatisfactione creditorum, p. 583. n. 55.

Cenſu reſervato bona pleno jure in cenſualiſtam tranſeunt cum onere ſolvendi penſionem in futurum, nullo alio jure penes concedentem remanente, ibid. n. 56. & 57.

Cenſuarius reſervativus poteſt ad libitum rem cenſualem alienare abſque metu commiſſi, n. 58.

In cenſu reſervativo commiſſum ob non ſolutam penſionem etiam per mille annos non cauſatur, ibid. n. 59.

Cenſus reſervativi alienatio & ſubhaſtatio cum onere penſionis tranſit in quemcumque, ibid. num. 60. & 61.

Cenſus reſervativi dominus & emphyteuſis poſſunt comparere in concurſu tanquam domini rei jure conſolidationis & devolutionis ob commiſſum vel lineam finitam, p. 584. n. 72.

In cenſu reſervativo res nunquam cadit in commiſſum, nullo in caſu etiam non ſoluto canone per mille annos, n. 75.

Cenſuaria res poteſt ex pacto expreſſo cadere in commiſſum, veluti emphyteuticaria, n. 76.

In cenſuaria re dominus penſionis non præfertur creditoribus anterioribus ceſſante pacto commiſſi, ibid. n. 77.

In cenſuaria re, quæ vi pacti cecidit in commiſſum præfertur dominus eam vendicans omnibus creditoribus, ſecus ſi per commiſſum ad eum non fuerit devoluta, ibid. n. 78.

Cenſualis res cadens in commiſſum inter bona domini judicatur non inter bona debitoris cenſualiſtæ, ibid. n. 79.

In cenſuali re, quæ in commiſſum non cadit, creditores anteriores domino cenſus præferuntur, ibid. n. 81.

Domino directi dominii, aut cenſus reſervativi competunt hypothecæ in re pro penſionibus ſolvendis, p. 585. n. 88.

Et omnibus in ipſa re, pro penſionibus præferuntur, ibid. n. 90.

Ceſſio bonorum.

Vide *Concurſus.*

Ad ſimplicem ceſſionem bonorum debitor non admittitur, niſi in carcere conſtitutus, maximè inſtante aliquo creditore. p. 3. n. 10.

Contra in lite creditorum, quam format debitor etiam extra carcerem. ibid. n. 21.

Inter ſimplicem ceſſionem bonorum, & concurſum quales ſint differentiæ. p. 6. n. 46. cum ſeqq.

Concurſus judicium non requirit præambulam ; & actualem moleſtiam, ſecus ſimplex ceſſio. ibid. n. 47. limita. n. 48.

Ad ſimplicem ceſſionem bonorum decocti, & falliti non admittuntur, ad noſtrum concurſum admittuntur. p. 7. n. 51. 52.

Simplex bonorum ceſſio poteſt fieri in judicio, & extra illud per Epiſtolam aut nuntium, & in abſentia creditorum. n. 55. & n. 56.

Ceſſio bonorum licèt non ſit propriè alienatio, eſt tamen actus voluntarius per quem facilè devenitur ad alienationem. p. 10. n. 17.

Ceſſio bonorum dicitur univerſorum bonorum alienatio. ibid. n. 19. & 20.

Ad ſimplicem ceſſionem bonorum factam per minorem, vel populum, decretum, aut facultas regia requiritur. p. 11. n. 37. vide ex n. 32. cum ſeqq.

Ceſſio ſimplex bonorum, cùm fiat poſt æris alieni confeſſionem, magis reſpicit dationem in ſolutum ibid. n. 39. & 40.

In ceſſione bonorum univerſum debitoris patrimonium, mobilia, & immobilia jura, & actiones comprehenduntur. p. 21. n. 1.

Ceſſio facta per debitorem diffinitur eſſe univerſorum bonorum alienationem. ibid. n. 3.

Ceſſio ſimplex bonorum non fit ad inſtantiam creditorum, ſed debitoris in judicio, & extra judicium. pag. 24. num. 10.

Ceſſio bonorum debet intimari creditoribus, ut illis præjudicet. ibid.

Ad ceſſionem bonorum nec concurſum formandum admittitur debitor fiſci ratione delicti, vel quaſi. p. 40. num. 2.

Et quid quando debitum provenit ex pœna pecuniaria parti applicata, ibid. n. 3.

Ceſſionem bonorum illegitimam eſſe non dimiſſis bonis omnibus in manibus curiæ, declaravit Senat. Cathal. p. 95. n. 16. Vide verbo adminiſtrator.

Debitor cedens bonis abdicat à ſe eorum adminiſtrationem, & in manu judicis ponit nominaturi adminiſtratorem. p. 112. n. 1.

Quæ abdicatio, & dimiſſio bonorum debet eſſe affectiva, ne creditores decipiantur. ibid. n. 2.

Cedenti bonis ſimilis eſt decoctus, & fallitus. ibid. nu. 3.

Cedens bonis, an amittat actiones activas, & paſſivas, nec non dominium. p. 113. n. 23. & ex n. 50.

Ceſſionis verbum dominii translationem importat quandoque. p. 114. n. 26.

Ceſſio facta per debitorem communem continet conditionem, ſi creditores tales in judicio concurſus ſe eſſe oſtendant. p. 115. n. 35. & 36.

Ceſſionis remedium pro debitoris miſeriis ſublevandis introductum non debet eſſe vinculum iniquitatis. p. 118. n. 96. & ex n. 91.

Qui ſemel bonis ceſſit, iterum ad ceſſionem non admittitur. p. 188. n. 2.

Ceſſio bonorum eſt actus reiterabilis. p. 190. n. 22.

Debitor qui ſemel ceſſit bonis noviter acquiſitis, non tenetur creditoribus ultra quam facere poteſt. ibid. n. 23.

Debitor, qui ad ceſſionem bonorum cogi non poteſt, ſi ſpontè formet concurſum, admittitur. ibid. num. 24.

Cedens

Digitized by Google

Cedens ſemel bonis, ſi iterum cedat in bonis noviter acquiſitis, non tenetur creditoribus primi concurſus, niſi in quantum facere poteſt.ibid.num.32.

Ceſſio bonorum adhæret judicio concurſus ex ipſis natura propria.p.207.n.1.

Debitor cedens bonis in miſerabili ſtatu reperitur p. 117.n.69.& 70.

Ceſſio bonorum facta à debitore non relevat fidejuſſorem, nec eum liberat ab obligatione.p.538.n. 37.& n.32.

In Ceſſione bonorum an inſit univerſitas.p.592.num.9.

Ceſſionis verbum relatum ad concurſus judicium, etſi nihil aliud exprimat virtualiter comprehendit omnia, & quæcumque bona debitoris. pag. 593. num. 17. & ſeqq.

Ex Ceſſione facta per debitorem nullum jus in dominio aut poſſeſſione acquiritur creditoribus,ſed utrumque penes debitorem remanet uſque ad ſubhaſtationem cum effectu celebratam. pag. 594.num.11.

Per ceſſionem factam adminiſtratione bonorum privatur debitor, quæ in manibus curiæ ponitur pro ſecuritate creditorum, ibid.n.32.

Per univerſalem ceſſionem bonorum (nondum facta ſubhaſtatione) jus patronatus non tranſit in creditoribus.ibid.n.33.& ſeqq.

Cedens bonis debitor communis, nec dominium, nec poſſeſſionem amittit lite pendente.p. 622. n.16.

Cedens bonis ſi uſum fructum habeat jus non adjudicatur creditoribus, fructus tamen ſic.p.656.num.15.

Cedens bonis poteſt pœnitendo à ceſſione diſcedere, & bona ſua recuperare invitis creditoribus.p.659. n. 2. vide n.64.& ſeqq.

Debitor cedens bonis poteſt re integra pœnitere, & impedire eorum diſtractionem, juxta communem Doctorum.ibid.n.3.& ſeqq.

Ceſſio bonorum eſt privilegium cui lite pendente, & ſententia prolata poteſt debitor renunciare. p.660. n.7.& 8.

A ceſſione bonorum diſcedere poſſe debitorem invitis creditoribus qui teneant.ibid.n.9.

A ceſſione bonorum facta per debitorem extra judicium poteſt diſcedi re integra juxta jura & communem opinionem, de qua.ibid.n.2.ſupra.num.13.

A ceſſione bonorum facta per debitorem in judicio, & per viam litis motæ diſcedi non poſſe invitis creditoribus,tenet communis Doctorum.ibid. num.16.

Annotatur Vincent. de Franchis qui obiter, & aliud agens contrarium dixit, ibid.n.15.

Simplex ceſſio bonorum in judicio, & extra judicium fieri poteſt à debitore. ibid.n.16.

A ceſſione ſimplici bonorum diſceſſus ad duo permittitur debitori ut ſolvat creditoribus, vel ut denuo audiatur,& defendatur.p.661.n.29.

Ad ceſſionem ſimplicem bonorum debitor non admittitur, niſi jam condemnatus,aut debita fateatur. ibid. n.31.& 32.

Cedens bonis, quæ omnia venduntur pro ſatisfactione creditorum, licèt omnibus non ſufficiant, liber debitor manet,ita ut amplius de noviter quæſitis non teneatur illis.pag.663.n.60.& ſeqq.

Ceſſis bonis, & diſtractis pro ſolutione creditorum, ſi omnibus non ſufficiant, in ſoluti conſervant obligationem ad bona noviter à debitore quæſita. ibid. n.66.

Limitatur quando ceſſio bonorum fit cum infamia, & ignominia.ibid.n.67.& 68.

Per ceſſionem bonorum factam ab aliquo probatur ejus paupertas.p.303.n.183.

Cedenti bonis an denegetur juratoria cautio in caſibus aliàs permiſſa.ibid.n.184.

De differentia inter ceſſionem bonorum,& noſtram litem creditorum.ibid.n.186.

Cedens bonis ſua culpa, & dolo non admittitur ad juratoriam cautionem.p.295.n.102.

Ceſſio Juris, Ceſſionarius, Cedens.

Vide *Prælatio.*

Ceſſio nomine debitoris duobus diverſo tempore ambo æqualiter exigunt abſque prælatione inter ſe.p.277. n.48.

Ceſſionarius an teneatur compenſare, quod cedens debet debitori ſuo ceſſo.p.599.n.20.& ſequentibus.

Exceptio compenſationis, quæ poteſt opponi cedenti, poteſt etiam opponi ceſſionario.p 600.n.21.

Creditum ceſſum tranſit in ceſſionarium cum ſua cauſa, & onere compenſationis affectum.ibid.n.22.

Exceptio reſpiciens rem ceſſam poteſt opponi contra ceſſionarium.ibid.n.23.

Declara, ſi exceptio orta jam erit contra cedentem tempore ceſſionis.ibid.n.24.

Exceptio compenſationis, quæ non erat quæſita debitori ceſſo tempore ceſſionis;non poteſt opponi contra ceſſionarium.ibid.n.25.

Creditum ceſſum jam non dicitur creditum cedentis; ſed proprium ceſſionarii.ibid.n.26.

Ceſſionarius dicitur debitoris ceſſi ibid.n.28.

Creditum ortum contra cedentem poſt ceſſionem non opponitur ceſſionario. n.29.& 30.

Ceſſionario non opponitur jus compenſandi ſuperveniens contra cedentem. p.600.n.31.& ſeq.

Cedentis confeſſio præjudicat ceſſionario, ſi præcedat ceſſionem, ſecus ſi eam ſequatur. ibid. n.34.

Ceſſus debitor juri compenſandi jam quæſito renunciare videtur, ſi tempore ceſſionis præſens promiſit ſolvere creditum ceſſum. p.601. n.35.

Debitor ceſſus, qui cœpit ſolvere ceſſionario,an amittat jus compenſandi jam quæſitum ante ceſſionem. ibid. n. 36 & ſeqq.

Negativam ſententiam, qui Doctores tenuerint.ibid. n. 37.& 38.

Iis in caſibus in quibus poteſt ſolvi cedenti in præjudicium ceſſionarii, in iis etiam ei poteſt opponi compenſatio à debitore ceſſo. ibid. n.39.

In caſibus in quibus facultas aufertur debitori ceſſo ſolvendi cedenti, in iis etiam ei aufertur facultas compenſandi.ibid.n.40.

Declara, ſi ante ceſſionem competebat debitori jam jus compenſandi. ibid. n.41.

Quod jus tolli non poteſt per factum ſubſequutum creditoris cedentis. ibid.n.42.& ſeqq.

Cætera conducentia, vide *in verbo compenſatio.*

Ceſſionario non plus juris competit quàm cedenti. p. 647.n.75.& ſeqq.& ex n.70.

Cedens partem ſui crediti, & ceſſionarius concurrunt æqualiter in eodem gradu, quilibet pro ſua rata. p.648.n.82.& 83.

Duo ceſſionarii unus poſt alium cauſam habentes ab eodem creditore concurrentes, nullam inter ſe habent prælationem; ſed æqualiter eodem gradu exigunt quilibet pro ſua rata.n.84.& ſeqq.

Cedenti facta ſolutio à debitore ceſſionem ignorante ſuſtinetur favore liberationis. p.203.n.71.

A cedente, & ceſſionario quando debitor convenitur, cum jam ceſſionis habeat notitiam,ſolvendo cedenti non liberatur. ibid. n.72.& à n.68.

Cedens ſi ſolutionem à debitore recipiat, quantumvis debitor liberetur; ſemper ceſſionario manet adſtrictus ad obſervantiam contractus. n.73.

Ceſſionario cedente, & cedentis creditore concurrentibus in exactione debiti, creditor præfertur. n.77.

Ceſſionario judicio comparenti, an poſſit opponi de injuſtitia ceſſionis,ſaltem ne exigat ultra vile pretium quo cenſum aut nomen comparavit.n.78.

Ceſſio juris pro minima quantitate præſumitur ſimulata, & ceſſionario poſſe opponi ſimulationem dixit, & perperam Gratianus. ibid.n.79.

Debitor cenſus creati nequit opponere emptori vili pretio comparenti injuſtitiam ceſſionis, ſed ad integram

Digitized by Google

tegram ſortem ceſſionario tenetur. ib. n.80.81. 82.
Cedenti non fit ſolutio, quando concurrit cum ceſſionario in exactione. p.205. n.101.
Ceſſionarius poſterior cum aſſenſu præfertur priori, cui aſſenſus defecit. p. 330. n.41. & 43.
Ceſſio quibus caſibus ſit neceſſaria tertio pro alio ſolventi, ut ſubintraret locum creditoris dimiſſi. p. 357. n.53. & ſeqq.
Ceſſionem requirit poſſeſſor majoratus redimendo cenſum impoſitum ſuper eo, ut ſibi cenſum acquirat contra majoratum. p.356. n.48. cum ſequentibus.
Cedentis jus tranſit in ceſſionarium cum omnibus ſuis qualitatibus. n. 52.
Ceſſionarius non plus juris habet in cenſu tranſlativo, quàm cedens habebat. ibid. n.53.
Differentia inter nomen ceſſum ſimpliciter creditori, & ceſſum per viam dationis in ſolutum. p.569. n.45.
Per ceſſionem nominis ſimplicem novatio non inducitur, niſi facta exactione. ibid. n. 46.
Nec prior debitor liberatur, quouſque creditor ſit ſatisfactus. ibid. n.47.48.50. & 51.
Per ceſſionem nominis per viam dationis in ſolutum ſtatim inducitur novatio, & in creditorem acceptantem tranſit nominis periculum. pag. 570. n.52. 53. & 55.
Simplex ceſſio nominis non liberat debitorem cedentem. ibid. n.56.57. & 58.
Inter ceſſionem nominis factam à debitore creditori, & adjudicationem factam à judice traditur differentia. n.60. & 61.
Ceſſionem petere poteſt emptor redimens cenſus impoſitus ſuper re, quæ non eſt incompatibilis cum domino rei. p.575. n. 124. 125. 126. & 127.
Ut tutus ſit ab aliis creditoribus ſuperioribus. ibid. num. 128.
Cedente, & ceſſionario comparentibus in judicio concurſus, quis præferatur in exactione crediti ceſſi, & quis eorum ſit citandus. p.201. n.46.
Cedenti facta ſolutio legitima eſt, ſi fiat ante litem conteſtatam vel denunciationem formaliter factam debitori, ne ſolvat cedenti, & ante partem, crediti exactionem. ibid. n. 47.
Ceſſione nominis facta, rectæ actiones adhuc remanent penès cedentem. n.48. & 49.
Ceſſione facta ad commodum cedentis ſolutio eidem facta nocet ceſſionario, etiamſi ſcientia debitorum proveniat à litis conteſtatione, aut per denunciationem firmiter factam. ibid. n.50.
In ceſſione ad commodum ceſſionarii quælibet ſcientia debitoris aliundè proveniens ſufficit pro impedienda ſolutione cedenti facta. ibid. n.51.
Ceſſio dicitur facta ad commodum cedentis, quando ceſſionario remanet recurſus verſus cedentem, veluti, ſi conſignationis cauſa nomen cedatur. ibid. n. 51. & 55.
Et tunc per periculum nominis ad cedentem pertinet. ibid. n.53.
Ceſſio ad commodum ceſſionarii facta dicitur, quando ceſſionario præcluſa eſt via agendi contra cedentem, quia emit nomen, vel in ſolutum accepit. ibid. n.54.
Ceſſionarius non habet regreſſum contra cedentem data negligentia in exigendo contra debitorem factum interim non ſolvendo. n.57. & 59.
Niſi jam tempore ceſſionis debitor ſolvendo non erat. ibid. n.58.
Periculum decoctionis ſupervenientis ob ceſſionarii negligentiam, quando huic ſit imputandum. ibid. n.59. remiſſivè.
Ceſſi debitoris ſcientia qualis eſſe debeat, ut ei noceat ſolutio facta cedenti. n.60.
Ceſſionis intimatio ne debitor ſolvat cedenti, quando ſit facienda. p.202. n.61.
Ex ceſſione actionum utilium, & directarum actiones remanentes penès cedentem ſunt inutiles, & inefficaces ad agendum, & exigendum. ibid. n.62.
Cedenti ſolutio facta tunc liberat debitorem, quando aliter conſtat, quàm per confeſſionem cedentis, quæ ceſſionario non præjudicat. ibid. n.63.
Ceſſionario, cedente & ſimul concurrentibus in concurſu debitoris ceſſi, quis eorum præferatur in ſolutione, & ſententia graduationis. n.66. & 67.
Ceſſionarius ſemper præfertur cedenti utroque ad concurſum concurrente, etiam quando debitor, aliàs ſolvens cedenti conſequitur liberationem. ibid. n.68.
Ceſſionarius poteſt impedire cedentem ne agat in judicio contra debitorem. ibid. n.69.
Scholarium privilegium ceſſat reſpectu ceſſionis jurium, & actionum per extraneos, & conſanguineos ob fraudem judicii mutandi ſuſpicionem p. 48. n. 94.
Ceſſio jurium facta ſcholari reprobatur, cùm ſemper in fraudem fori fieri intelligatur. ibid. n.96.
Ceſſio jurium facta cæteris privilegiatis fori ceſſante fraude permittitur, & ex ea coram ſuo judice privilegiato agere poſſunt. ibid. n.97.
Ceſſio jurium facta ſcholari per partem cum requiſitis l. 18. tit. 7. lib. 1. recopil. ſuſtinetur, & poteſt ad exactionem debitores ad ſuum judicem trahere. ibid. n.98.
Conditiones & requiſita d. l. 18. pro forma ſervandæ in litibus diffiniendis. ibid. n. 99.
Ceſſio facta à patre filio ob perſonarum conjunctionem, magnam habet fraudis ſuſpicionem. p. 49. num. 100.
Ceſſio ex quibus conjecturis fraudulenta detegatur. ibid. n. 108.
Debito alieno ceſſo ad commodum debitoris compenſationis admittitur compenſatio. p.62. n.66. & 67.
Ceſſum debitum alienum ad commodum ceſſionarii, jam non dicitur alienum ſed proprium. n.68.
Ceſſio nominis periculum eſt cedentis ante actualem actionem, etiamſi præcedat creditoris confeſſio de recepto. p. 68. n.32. & n.24.
Ceſſio nominis nullum jus tribuit ceſſionario præter perſonale. n. 33.
Ceſſio nominis jus reale ceſſionario tribuit, quando in conſignatione res ipſa eſt obligata, vel res, cujus fructus ad ſolutionem conſignantur antea ſit hypotheca. ibid. n. 30. & 35.
Ceſſionarius primus præfertur ſecundo præſertim procurator in rem ſuam. p. 69. n.46. 47. & 48.
Etiamſi ſecundo ceſſio fiat in cauſa neceſſaria. ibid. num. 49.
Creditor anterior poteſt impedire ceſſionario exactionem crediti ceſſi, cum exactione facta periclitetur ſuum creditum. p.71. n.79.
Ceſſionis verbum, quandoque dominii tranſlationem importat. p. 114. n.26.
Ceſſio facta per debitorem non eſt abſoluta alienatio tranſlativa dominii, donec bona concurſus diſtracta inter creditores diſtribuantur. ibid. p. 115. n. 65. cum ſeqq.
Ceſſio juris facta alieni, dum ei non acquiritur ex aliquo juris impedimento remanet penès cedentem. num. 45.
Actiones directæ licèt remaneant penes cedentem, inutiles tamen ſunt. ibid. n. 52. & 53.
Ceſſionis verbum ſimpliciter prolatum ſequuta traditione dominii tranſlationem importat aliàs. pag. 116. n.61.
Correus totum ſolvens creditori, an ab eo ceſſionem recipere teneatur. p.137. n.35.
Ceſſio jurium juxta formam *l. Modeſtinus, ff. de fidejuſſor.* debet fieri per creditorem in ipſo actu ſolutionis. n. 26.
Cedens creditor ſi fateatur habuiſſe, & recepiſſe à fidejuſſore,

Digitized by Google

juſſore, an intelligatur de receptione ante ceſſionem, an ceſſio ſit inutilis propter intervallum, ibid. n. 37.
Inutilem eſſe autumavit Socinus. ibid.
Utilem tamen eſſe verior eſt opinio latè comprobata. ibid. n. 38. & 39.
Et eam amplexus fuit Senatus Pincianus. ibid. n. 40.
Per ceſſionem & repræſentationem creditoris hujus gradum, & prælationem ſubintrat ceſſionarius p. 193. n. 4. & 5.
Ceſſionarius cenſetur una, & eadem perſona cum cedente quem repræſentat. n. 6.
Ceſſionarius conſequitur omnia jura quæ cedens habebat. ibid. n. 7.
Et ſubintrat gradum & prælationem cedentis. n. 8.
Debitor ſicut in alimentis ſibi in concurſu conſignatis præfertur omnibus ſuis creditoribus, pariter & ejus ceſſionarius. ibid. n. 9.
Privilegium prælationis datum perſonæ propter cauſam, tranſit in ceſſionarium. ibid. n. 13.
In ceſſionarium virtute ceſſionis omnium jurium tranſit nedum jus principaliter ceſſum, verùm & intereſſe legitimè debitum cedenti currens ante & poſt ceſſionem. ibid.
Ceſſionario quando imputetur negligentia, non exigendi à debitore ceſſo interim facto fallito. p. 195. num. 29.
L. nomen quoque, C. quæ res pignor. obl. poſſ. & l. 3. C. de novat. procedunt quando eodem modo facienda eſt ſolutio ceſſionario, quo cedenti, non quando ceſſioni additur nova forma, & modus ſolvendi. p. 238. n. 20. 21. & 22.

Chirographum.

Vide *Recognitio, Confeſſio.*
Chirographi habentis hypothecam recognitio facta per debitorem non retrotrahitur in præjudicium creditorum medio tempore contrahentium p. 464. num. 27.
Nova pragmatica papyri ſigillati an det prælationem privato chirographo, tam inter ſimplices chirographarios, quam inter chirothecarios, ibid. n. 28.
Chirographum cum omnibus requiſitis *l. ſcripturas C. qui potiores*, quoad prælationem eoſdem habet effectus, quos ſcriptura publica, ibid. n. 29.
Chirographum & ſcriptura privata quibus in caſibus plenam fidem faciat. p. 465. n. 30.
Ex chirographo creditor nullis præfertur creditoribus, niſi chirographum trino teſte teſtante de loco, & tempore, ac ſubſtantia ſit munitum, ibid. n. 28.
Et tunc aliis poſterioribus inſtrumenta publica habentibus præfertur, p. 636. n. 29.
Chirographum munitum requiſitis, *l. ſcripturas. C. qui potiores*, quoad pignus & hypothecam publico inſtrumento æquiparatur, ibid. n. 30.
Chirographum continens hypothecam, recognitum in judicio præjudicat aliis creditoribus poſt recognitionem contrahentibus, ibid. n. 31. & 32.

Citatio, Citatus.

Citari debent ad concurſum per debitorem formatum cuncti creditores, p. 5. n. 27.
Quia ad illum ſunt partes formales, cum inter eos univerſum debitoris patrimonium ſit gradatim diſtribuendum. n. 28. & 29.
Citatio creditorum facta per edictum, vel proclama, an ſufficiat in judicio concurſus, n. 31.
Affirmativa ſententia ex pluribus probatur, ibid. n. 32.
Contraria, ut omnes creditores nominatim, & ſpecialiter ſint citandi, verior eſt, ibid. n. 34.
Citatio per proclama ſolum procedit quando incerti ſunt creditores, non verò quando certi ſunt ibid. n. 35. 36. 37. & 38.
Citatio per edictum & proclama in deſuetudinem abiit in Hiſpania. p. 6. n. 39.
In Hiſpania creditores certi nominatim citantur, ignoti verò per edicta, ibid. num. 40.
Citatio creditorum inſtantium contra debitorem requiritur in ceſſione bonorum, in concurſu autem omnium creditorum indiſtinctè, p. 7. n. 53. & 54.
Non citatis non currit citationis terminus, & quandocumque compareant intra illum comparere dicetur, p. 32. n. 26.
Citatus à judice juriſdictionem licèt declinabilem habente tenetur comparere, ſecus quando judex nullam juriſdictionem habet, p. 47. n. 71. & ſeqq.
Citari debent creditores omnes ad concurſum ut intra certum terminum compareant de creditis ſuis, & antelationibus diſceptaturi, p. 51. n. 1.
Citari debent creditores certi nominatim & perſonaliter, ibid. n. 2.
Citari debent incerti creditores per edicta & proclama in loco publico affixa, ibid. n. 3.
Citati creditores ad concurſum ſi intra terminum non comparent, inter præſentes judicium conſummatur. ibid. n. 4.
Citati creditores ad concurſum non comparentes, jus quod habent in pignoribus amittunt, emptoreſque eorum tuti ſunt ab illorum moleſtiis, ibid. num. 5. cum ſeqq.
Citandi ſunt creditores ad litem motam contra bona concurſus pendentis cum quibus pro eorum intereſſe proſequenda eſt, p. 98. n. 53.
Citari debet pater non filius in eis quæ reſpiciunt bona adventitia quantumvis ad filium ſpectantia, p. 199. n. 23.
Citari ad concurſum, an debeat fideicommiſſarius, an hæres ſimul concurrentes pro credito hæreditario, & cui ſit facienda ſolutio, & cenſus redemptio, p. 200. n. 37. cum ſeqq.
Citari ad concurſum formatum à debitore ceſſo, quis debeat cedens aut ceſſionarius, & utroque comparente, quis præferatur in exactione crediti ceſſi, p. 201. n. 46. cum ſeqq.
Ad inducias concedendas debitori an omnes creditores tam abſentes, quàm præſentes ſint citandi vel an major pars præſens præjudicet abſenti, p. 540. n. 67. & ſeqq.
In his, quæ communia ſunt pluribus ut ſingulis, & in quibus major pars præjudicat minori de ſubſtantia actus eſt citatio omnium, n. 68. 69. & 70.
Ex citatione adverſario intimata, iſti jus quæritur quod invito alter liti renunciare nequit, pag. 661. num. 23. & 24.
Per citationem adverſario intimatam res deſinit eſſe integra impeditiva diſceſſus à lite, ibid. num. 25.
Citandi ſunt perſonaliter omnes creditores, & eorum adeſſe, majoris partis conſenſum expreſſum ut debitor ipſe, vel aliquis creditor creari poſſit etiam gravis adminiſtrator concurſus, pag. 99. & 120. n. 59. & n. 18.
Nec ſufficit conſenſus procuratorum, non habentium ſpeciale mandatum, ibid.

Civitas.

Vide *Univerſitas, Minor, Eccleſia.*
Civitatis bona alienantur nec hypothecæ ſubjiciuntur abſque regis licentia, p. 10. n. 20.
Quod etiam procedit in populis dominorum, ut horum licentia contractus annullet poſt l. regiam, ibid. n. 21.
Civitas, populus, & Eccleſia, aliave quælibet univerſitas computantur inter perſonas, quæ ultra quam facere poſſunt non conveniuntur, p. 170. num. 30.
Quibus ob id concurſum formantibus alimenta præſtantur, ne utilitas publica pereat, quæ privatæ præfertur; ibid. n. 31.

Clauſula.

Clauſula irritans inficit poſſeſſionem & titulum, p. 254. n. 41. & 42.

n.

Digitized by Google

Et operatur contra ignorantes, ibid. n.43.

Per clauſulam *non obſtantibus ſtatutis*, non tolluntur ſtatuta à principe confirmata, ſicuti nec ab ipſo edita, ibid. n. 44. & 45.

Clauſularum derogatoriarum, & pœnalium, quæ à principe fuerunt confirmatæ, ei eſt facienda relatio; ut facultas evitet ſubreptionem, ibid. n.46.

De clauſulis infringentibus poteſtatem principis tanquam nullis non eſt facienda relatio in facultatis impetratione, n. 47.

De clauſulis infringentibus poteſtatem ſucceſſorum in majoratu dumtaxat eſt facienda principi relatio, ne facultas ſit ſubreptitia, ibid.

Clauſula *ſalvo jure alterius comparentis*, quando & quibus caſibus judex utatur in ſolvendo creditore, p.347. ex n.1. cum ſeqq.

Clauſula *ſine præjudicio tertii*, reddit decretum conditionale, pag. 348. n. 11. & 13. cum ſeqq.

Clauſula præſervativa juris tertii ſub qua creditor fuit ſolutus, operatur quod judicium concurſus non extinguatur, p.350.n.51.cum ſeqq.

Per clauſulam *ſalvo jure* res remanet integra, & in eodem ſtatu, p. 351. n. 70.

Clauſulæ prohibitivæ, & pœnales fundatoris licèt non impediant poteſtatem principis, poſſunt tamen eum movere ad non ita facilè concedendum facultatem, p. 142. n. 23.

Clauſulæ fundatoris, per quas infringitur poteſtas principis ſunt nullæ, & de eis non eſt facienda relatio in impetranda facultate, n. 24. cum ſeqq.

De clauſulis prohibitivis & pœnalibus tendentibus ad infringendam poteſtatem & voluntatem ſucceſſorum ne impetrent facultatem, vel ne utantur, tenetur facere relationem impetrans, p.143.n.27.

Opinio Molinæ contraria refertur, & reprobatur, n. 28. cum multis ſeqq. & ex n.30.cum ſeqq.

Tertius comparens virtute clauſulæ, *ſalvo jure*, dicitur petere in eadem inſtantia, eam continuare, & non novam incipere, p.351.n.72.& ſeqq.

Clauſula *ſalvo jure* poſita in ſententia plus operatur quàm jure ineſt, ibid. n.74.& 75.

Clauſula *ſalvo jure* veſtita cum cautione aut fidejuſſione de reſtituendo potiori creditori, poſtea comparenti, reſolvit ſolutum, p.352.n.76.

Clauſula *non aliàs nec alio modo* reddit contractum conditionalem, p. 649. n.109.

Et eſt clauſula limitativa voluntatis, & conſenſus, ac præſervativa juris in caſu contrario, ibid.n.110.

Et conſenſum à contractu adimit, ita ut nihil actum videatur inter contrahentes, ibid. n.111.

Et habet vim ſolutionis contractus ab initio, ibid. num. 112.

Clauſulæ prohibitivæ, & pœnales fundatoris ſubjiciuntur poteſtati principis in facultate concedenda, p. 142. ex n. 23. cum ſeqq.

De clauſulis prohibitivis, & pœnalibus tendentibus ad diminutionem poteſtatis principis tanquam nullis, non tenetur impetrans relationem facere, n. 24. & ſeqq.

Clauſulæ prohibitivæ qualificatæ poſſunt movere principem ad difficiliùs concedendam facultatem, p.245. n. 41. 42. & ſeqq.

Clauſulæ prohibitivæ impetrandæ facultatis, nec ea utendi, directæ ſucceſſoribus non minuunt poteſtatem prioris, p.246.n.50.

Secus ſi dirigantur ad principem, & qui poteſt, n. 51. cum ſeqq.

Clericus.

Clericus formans concurſum trahit ad ſuum judicem Eccleſiaſticum quoslibet creditores laicos, p. 15. & 16. n.26. & ex n.23.

Clericum ad concurſum creditorum non poſſe citari à judice laico exiſtimavit Natta, p.35.n.12.

Contrarium verius oſtenditur, ibid. num. 8.

Marthæ argumento reſpondetur, pag. 36. n. 19.

Clericum in judicio concurſus reum eſſe firmavit Martha, p.35.n.3.

In individuis, & connexis judiciis, in quibus clerici, & laici concurrunt judex Eccleſiaſticus uti dignior competens eſt, ibid. n. 5.

Debitorem in multis caſibus ad concurſum peragendum non admitti, quorum diſcuſſionem ad judicem Eccleſiaſticum (quando clericus adeſt) pertinere dixit Martha, ibid. n.6.& 7.

Clericum creditorem ad concurſum à laico motum vocandum debere citari verius eſt, n.8. & ſeqq.

Clericus creditor in judicio concurſus reus eſt, qui ſequi tenetur forum debitoris laici, p.36.& 48. n. 14. 15. & n.12.

Clericus monitus à debitore laico, ut in concurſu compareat, non poteſt declinare forum judicis laici, n. 19.

Clericus ad concurſum vocatus, cum non poſſideat, ſed ratione ſui intereſſe citetur, actor dicitur voluntarius, non reus neceſſarius. p.36. n.17.

Clericus non poſſidens citatus ſi ſua putaverit intereſſe reus eſt neceſſarius, & ad ſuum judicem remittendus, ibid. n.18.

Fallit quando lite pendente adeptus eſt poſſeſſionem, ibid.

Clericus ad impediendam executionem ſententiæ, debet coram judice laico ſuam poſſeſſionem, & declinatoriam allegare, n.19.

Clericus ad concurſum vocatus non convenitur ut reus, ſed provocatur, ut actor ad ſua jura proponenda, n.20.cum ſeqq.

Clericus formans concurſum inter ſuos creditores, etiam laicos, coram judice Eccleſiaſtico judicium debet movere, cujus juriſdictionem declinare nequeunt laici creditores, n. 26. & 27.

Clericus cedens bonis liberatur à moleſtia carceris, & ab excommunicatione, ibid. n.27.28.& 29.

Clericus, cui in judicio concurſus bona fuerunt conſignata, poſtea à creditoribus anterioribus conventus coram quo judice debeat conveniri, n. 30. remiſſivè.

Clericatus ſuperveniens lite jam cœpta coram ſæculari, non prodeſt ad fori mutationem, pag. 47. ex nu. 79. cum ſequentibus, ubi de variis ſimilibus.

Concurſus ad hæreditatem clerici jacentem, coram quo judice debeat formari, p.37. n.31. remiſſivè.

Clericus formans concurſum alendus erit ex fructibus ſui beneficii, p.168.n.7.

Clerici fructus beneficii ſequeſtrantur pro ſatisfactione creditorum congrua clerico reſervata, p.171. n.40.

Clerico emptori & poſſeſſori rei ſubhaſtatæ ſi peracto concurſu controverſia moveatur forus Eccleſiæ ſequi debet, p.319. n.88. & ſequentibus.

Clericus, cui in concurſu fuit ſolutum ſub cautione de reſtituendo, an conventus ab alio creditore potiori teneatur reſpondere coram judice concurſus, p.349.n.41.cum ſeqq.

Clerici forum ſequi tenetur creditor pro revocatoria pecuniæ ſolutæ, vel rei adjudicatæ, ſi lis concurſus ſit jam extincta, ibid. n.44.

Intellige quando clerico ſimpliciter fuit facta ſolutio abſque cautione, & conditione, p. 350. n. 45. & 46. cum ſeqq.

Clericus conventus revocatoria pecuniæ ſolutæ cum clauſula præſervativa potioris creditoris ad judicium concurſus etiam jam extincti, redire tenetur, nec declinare poteſt, ibid. n.51. & ſeqq.

Clauſula præſervativa ſtante, clericus ſubmiſſus intelligitur eidem foro, ibid. n.52.

Clericus comparens in concurſu, cui res in ſolutum fuit tradita ſub clauſula præſervativa melioris creditoris

ſi

Digitized by Google

ſi iſte compareat pro revocatoria, clericus eundem concurſum ſequi debet, excluſa declinatoria, ib. n. 53. & 54.

Clericum ſemel immiſſum in poſſeſſionem cum clauſula ſalvo jure tertius comparens ad eundem judicem trahit, p. 352. n. 77.

Clerico data poſſeſſio ſub conditione reſolutiva non mutat ſtatum judicii ſæcularis, nec res deſinit eſſe integra, ib. n. 78. & ſeqq.

Commiſſio.

Commiſſio impetrata ſuper appellatione quæ non extat, nulla eſt, p. 219. n. 16.

Commoditas.

Vide *Uſusfructus.*

Jus alimentorum licèt cedi, aut in alium transferri non poſſit, commoditas tamen poteſt in executionem capi pro ſolvendis creditoribus, p. 191. n. 43. 44. 45. 46. & 47.

Commoditas penſionis poteſt vendi, cedi, & in ſolutum dari creditoribus, p. 278. n. 8.

Commoditas fructuum beneficii poteſt cedi, vendi, & in ſolutum dari, aut conſignari creditoribus, ib. n. 8.

Commoditas uſusfructus poteſt obligari, & in fraudem creditorum nequit extingui, vel remitti, ib. n. 10. & 11.

Commoditas penſionis, ſicuti & uſusfructus obligari, cedi, vendi, & in ſolutum dari poteſt creditoribus, p. 279. n. 22.

Commoditas penſionis ingreditur corpus concurſus pro ſatisfactione creditorum vita penſionarii durante, ib. n. 23.

Commoditas uſusfructus ingreditur corpus concurſus, ut ex ea ſatisfiant creditores vita uſufructuarii durante, ib. n. 24.

Commoditas uſusfructus poteſt vendi, cedi, & hypothecari, ſeu in ſolutum dari creditoribus, durante vita uſufructuarii, p. 280. n. 31. & 32. cum ſeqq.

Comparativum.

Comparativum non datur abſque poſitivo, p. 22. n. 10. ex nu. 8. & ſeqq.

Compenſatio.

Vide *Ceſſio juris*, ab initio.

Compenſationis exceptio, quæ poteſt opponi cedenti, poteſt etiam opponi ceſſionario, p. 600. n. 21.

Compenſationis exceptio, quæ non erat quæſita debitori ceſſo tempore ceſſionis, non poteſt opponi contra ceſſionarium, ib. n. 25. & 26.

Debitor conventus poteſt debitori agenti opponere compenſationem debiti alieni, cujus habet ceſſionem, n. 27. 28. 29. & 30.

Compenſandi jus ſuperveniens contra cedentem non opponitur ceſſionario, ib. n. 31.

Debitor ceſſus juri compenſandi jam quæſito renunciare videtur, ſi tempore ceſſionis præſens promiſit ſolvere ceſſionario, p. 601. n. 35.

Debitor ceſſus, qui cœpit ſolvere ceſſionario, an jus compenſandi amittat ſibi quæſitum ante ceſſionem, ib. n. 36. & 37. & 38.

In iis caſibus in quibus poteſt ſolvi cedenti in præjudicium ceſſionarii, in iis etiam poteſt ei opponi compenſatio à debito ceſſo, ib. n. 39.

In caſibus, in quibus denegatur facultas debitori ceſſo ſolvendi cedenti in iis, etiam denegatur facultas diſpenſandi, ib. n. 43.

Intellige ſi jus compenſandi erat acquiſitum debitori ante ceſſionem, ib. n. 41. & 42.

Debitori ſicuti auferri poteſt facultas ſolvendi ſuo creditori, ita & facultas compenſandi, ib. n. 43.

Compenſandi jus quæſitum debitori ante ceſſionem per eam ſubſequutam non tollitur, ib. n. 44.

Secus ſi jus compenſandi acquiſivit debitori poſt ceſſionē, quæ objici non poteſt ceſſionario, n. 45. & 46. & ſeqq.

Aliud eſt compenſare velle inter debitorem & creditorem; aliud inter debitorem ceſſum, & ceſſionarium, ib. n. 47.

Compenſandi facultas tollitur debitori ceſſo iis in caſibus, in quibus non poteſt ſolvere ſuo creditori cedenti, ib. n. 48.

Solutio quando non admittitur, item nec compenſatio, ib. n. 49. & 50.

Compenſationem, quæ poteſt opponi contra cedentem, poſſe opponi contra ceſſionarium, nullus negavit, ibid. n. 51.

Compenſandi jus nondum ortum ante ceſſionem non coinquinat ceſſionarium, ib. n. 52.

Debitori non admiſſo compenſare contra aliquem, reſervatur jus exigendi à ſuo debitore, p. 602. n. 53.

Jacob. Graſſis annotatur in hoc puncto compenſationis inter debitorem ceſſum & ceſſionarium non percepiſſe terminos quibus loquuti fuere Doctores à ſe impugnati, ib. n. 54.

Creditori exigenti ex bonis concurſus non objicitur compenſatio ejus, quod debet adminiſtratori niſi ſuo loco & gradu, non antea in præjudicium anteriorum creditorum, ibid. n. 55.

Creditum quod debitor communis habet contra ſuum creditorem eſt in bonis & de bonis debitoris in quo præferuntur anteriores, compenſatione prorſus excluſa, ibid. n. 56.

De credito proprio ad creditum proprium ſemper admittitur compenſatio, p. 598. n. 3.

Compenſans ſolvere dicitur, ib. n. 4.

Alimentario creditori adminiſtrator concurſus compenſationem objicere non poteſt, p. 599. n. 5.

Compenſatio non admittitur, ubi realis, naturalis, vel in continenti numeratio requiritur, n. 6.

Compenſationem tollit pactum de ea non opponenda, ibid. n. 7.

Compenſationem an admittat creditum juratum, non convenit inter Doctores, ibid. n. 8. & 9.

Creditum anterius non juratum poteſt compenſari cum debito poſteriori, etiam jurato, ibid. n. 10.

Compenſatio an admittatur in dote, depoſito, alimentis, ſalario, ac debitis fiſcalibus, aut reipubl. ib. remiſſivè n. 11.

Compenſatio an fiat ipſo jure, vel ope exceptionis, ib. n. 12.

Compenſationis exceptio, non expectata ſententia ipſo jure perimit obligationem, ad differentiam aliarum exceptionum, ibid. n. 13.

Compenſare nequit adminiſtrator quod ſibi ipſi debet creditor concurſus exigens virtute delegationis, ibid. ex n. 14. cum ſeqq.

Debito alieno, quod tertio debetur ad debitum proprium non admittitur compenſatio, ibid. n. 17.

Compenſare creditor non cogitur rem alteri, quam debitori ſuo debet, ibid. n. 18.

Adminiſtrator ſocietatis à creditore conventus non poteſt ei compenſare quod ipſi adminiſtratori creditor debet, ibid. n. 19.

Debitum unius negotiationis non poteſt compenſari cum debito alieno alterius, p. 61. n. 62.

Nec debitum adminiſtratoris compenſatur cum debito adminiſtrationis, n. 63.

Compenſatio de debito alieno ad debitum proprium denegatur, ibid. n. 64.

Tutori, adminiſtratori, curatori, agenti, pro debito adminiſtrationis non opponitur compenſatio ejus debiti, quod adminiſtrator debet, p. 62. n. 65.

De debito alieno ceſſo ad commoditatem debitoris compenſantis admittitur compenſatio, n. 66. 66. & 68.

Compenſare in creditum ſuum an hæres teneatur

fructus perceptos ante vel poſt traditam hæreditatem, p. 311. n. 57. 58. 59. & 60.
Creditor licitator bonorum debitoris compenſat pretium cum ſuo credito cujus partem retinere poteſt, p. 322. n. 14. 15. & 16.
Creditor inferior per adjudicationem bonorum petitam vult compenſare cum ſuo credito, non verò aliquid ſolvere anteriori, ibid. n. 25.
Creditor, ut major licitator bonorum concurſus reſpectu debitoris benè poterit compenſare pretium cum ſuo credito, p. 323. n. 30.
Reſpectu autem anteriorum creditorum nullo modo compenſare poteſt, ibid. n. 31.
Et de ratione, ibid. n. 32.
Compenſatio inter debitorem & creditorem non admittitur in præjudicium creditorum anteriorum, ib. n. 33. 34. 35. & 36.
Compenſatio regulariter non fit ipſo jure, ſed opponere neceſſe eſt, ib. n. 37.
Compenſatione ceſſante debitum, & creditum tunc inde remanent in ſuo ſtatu diſtincto, ib. n. 38.
Et tunc licitum eſt utrius debitoris creditoribus ex illo nomine exigere, ibid. n. 39. & 41.
Creditoribus debitoris habentis nomen debitoris, an poſſet opponi compenſatio, n. 40. 41. & 42.
Creditor quando agit contra debitorem ſui debitoris, non patitur compenſationem, ib. n. 43. & 44.
Creditor emens rem debitoris compenſato credito cum pretio dicitur rem in ſolutum recipere taxatam, p. 324. n. 45.
Creditor idem & debitor duas perſonas repræſentat, ideo non poteſt apud ſe ipſum compenſare in præjudicium aliorum creditorum, ib. n. 47. & ſeqq.
Poſſeſſor agens pro jure & nomine majoratus non tenetur compenſare quod ipſe debet ex perſona propria, ib. n. 31. & ſeqq.
Compenſatio ejus quod debet poſſeſſor majoratus non opponetur ei agenti pro creditis majoratus, p. 332. n. 26. cum ſeqq.
Tutori agenti ad credita pupilli non poteſt opponi compenſatio ejus quod ipſe debet, p. 482. n. 98.
Procuratori agenti ad creditum domini, non opponitur compenſatio ejus quod ipſe debet. ibid.
Compenſatio admittitur inter partes ad invicem creditores & debitores. p. 524. n. 9.
Per compenſationem fit ſolutio, ib. n. 10.
Compenſationis exceptio impedit præſcriptionem, & ejus initio opponitur, ibid. n. 14.
Compenſatio ut operetur ſolutionem, debet opponi & factum hominis requirit, quia non operatur ipſo jure regulariter, p. 525. n. 21.
Et à die compenſationis oppoſitæ & non antea extinguit obligationem, & actionem, ib. n. 22.
Compenſatio fit ipſo jure, quando defectus ſolutionis poſſet afferre damnum debitori, ibid. n. 23. & 24.
Compenſatio non admittitur ipſo jure, niſi ad evitandam pœnam vel commiſſum, vel curſum uſurarum, ib. n. 26.
Compenſatio non admittitur ipſo jure ad evitandum curſum annuorum redditumm ex contractu licito & à jure approbato, ibid. n. 27.
Compenſationem admitti ipſo jure, quoties defectu ſolutionis affert damnum debitori intelligitur inter debitorem & creditorem, non in præjudicium priorum creditorum, ib. n. 28. & 29.
Compenſare apud ſeipſum non poteſt creditor poſterior in præjudicium anteriorum potentius jus habentium in credito à ſe debito debitori communi, n. 31.
Creditorem poſteriorem non poſſe apud ſe ipſum compenſare in præjudicium anteriorum, qui teneant, p. 526. n. 34.
Compenſandi facultas procedit inter debitorem, & creditorum non in præjudicium tertii, ib. n. 35.
Creditor poſteriorem debitoris emens, non poteſt compenſare ſuum creditum pretio à ſe oblato in ſubhaſtatione in præjudicium anteriorum, ib. n. 36.
Compenſatio non admittitur, ubi non admitteretur ſolutio, ibid. n. 37.
Compenſatio oppoſita per debitorem ſimul & creditorem prorſus excluditur in præjudicium anteriorum, p. 527. nr 48.
Solutionem per compenſationem non admittit lex in præjudicium & damnum anteriorum creditorum, ib. n. 51.
Compenſationis exceptionem qui habet, tutus eſt à præſcriptione, ib. n. 52. & 53.

Concurſus.

In concurſus judicio univerſali vix deficit perſona miſerabilis, cui mala adminiſtratio præ cæteris non officiat, p. 270. n. 17.
Concurſus adminiſtrator reddita ratione pro reliquorum ſolutione, etſi nobilis ſit carceratur, p. 269. n. 7. & per totum cap.
Concurſum formare poteſt clericus inter ſuos creditores ad fructus ſui beneficii, p. 273. n. 1. cum ſeq.

Concurrens, Concurſus.

Vide *Judicium.*
Concurſus creditorum ad judicium in nonnullis convenit cum ceſſione bonorum, p. 2. n. 2.
Concurſus creditorum in quatuor genera dividitur, ib. n. 3. 4. 5. & 6.
Concurſus judicium ut legitimum dicatur ſex requiruntur, & qualia, p. 2. & ſeqq. n. 7. 13. 22. 23. & n. 41.
Omnia requiſita in formando concurſum tendunt ad finem ne creditores defraudentur, n. 3.
Concurſus præſumitur ſimulatus ſi debitor poſt dimiſſionem bonorum, & citationem creditorum ea penes ſe retineat, n. 24. & ſeqq.
Ad concurſus judicium, omnes creditores tanquam partes formales ſunt citandi, p. 5. n. 34. & ſeqq.
Concurſus judicium eſt inſeparabile & indiviſibile, & ideo omnium ſimul creditorum præſentiam requirit, n. 30.
Concurſu pendente moleſtiæ creditorum conquieſcunt, donec unuſquiſque diffinitivè graduetur, p. 6. n. 42.
Concurſus judex decimam exigere nequit, ibid. n. 44. & 85.
Concurſus, quo præciſa requiſita deficiunt, uti fraudulentus contemnitur, ib. n. 45.
De differentiis inter concurſum, ac ſimplicem ceſſionem bonorum, ib. n. 46. cum ſeqq.
Concurſus judicium non requirit præambulam & actualem moleſtiam, ſecus ſimplex ceſſio, ib. n. 47.
Niſi aliquod ſimulationis concurrat judicium, ibid. n. 48.
Concurſum formare poſſunt populus, Eccleſia, ſeu quævis alia univerſitas ære alieno gravata, ib. n. 49. cum ſeqq.
Concurſus judicium nequit fieri niſi coram judice competente & ſolemnitatibus requiſitis ſervatis, p. 7. n. 56.
Concurſu licèt cum ceſſione bonorum conveniat in principio & fine, in mediis multum differunt, ib. n. 57.
Concurſus judicium univerſale originem trahit ab ipſo debitore communi independentem ab aliqua executione, ibid. n. 60.
Concurſum abſque ſolemnitatibus alienationi requiſitis, an minor civitas vel Eccleſia formare poſſit, p. 9. per totam.
Concurſus utilis eſt minori, populo, & Eccleſiæ ære alieno gravatis, n. 12.
Per concurſum debitor liberatur à moleſtiis creditorum, & decima executionum, ib. n. 13.

Digitized by Google

Concurſus judicium inventum fuit ad evitandas moleſtias, carceres & ignominiam, p. 11. n. 57.
Ad concurſus judicium introducendum omnes debitores in Hiſpania indiſtinctè admittuntur, ibid. n. 36.
Ad concurſum noviter inventum admittuntur minores, populi, & cæteri abſque decreto aut regis licentia, ibid. n. 37. & 38.
Concurſus judicium ante diſtractionem bonorum requirit plenam cauſæ & jurium cognitionem, ibid. n. 41.
Praxis univerſalis Hiſpaniæ admittit minorem, populum, Eccleſiam & ſimiles ad concurſum peragendum abſque aliquo decreto aut facultate regia, nu. 45. cum ſeqq.
Concurſus judicium non requirit inquietationem, ſed ſufficit timor ut judicis officium implorari poſſit, p. 14. n. 8.
Concurſus, an ſit caſus curiæ ut intentari poſſit in cancellaria, omiſſa judicis ordinarii prima inſtantia, p. 16. n. 28. cum ſeqq.
Affirmativè reſolvitur ex praxi criminalium, ib. n. 34. & 36.
Concurſum formanti competit privilegium miſerabilis perſonæ, p. 17. n. 42.
Concurſus ad hæreditatem clerici jacentem formandus erit coram judice Eccleſiaſtico, n. 47. 48. 49. & 50.
Concurſum formare poteſt debitor in foro [ex pluribus quos habet] quem maluerit, p. 24. n. 1. cum ſeqq.
Concurſus cauſatus à debitore novum eſt judicium, nova & diverſa lis, independens ab aliis jam motis creditoribus, n. 8.
Concurſus creditorum ubi adeſt, ibi cauſæ continentiæ exceptio locum habet, p. 25. n. 15.
Natura concurſus non patitur coram diverſis judicibus tractari, cum deſtinetur ad prælationem creditorum, ib. n. 20. & ſeq.
Concurſus formatus per creditores inter ſeipſos dumtaxat ad invicem ſe opponentes executioni ab uno contra debitorem petitæ, cauſat judicium particulare, quod caret effectibus, & privilegiis concurſus univerſalis formati à ſolo debitore, p. 27. n. 30. cum ſeqq. & ex n. 42. 71. 72. 156. 148. & 149.
Concurſus particularis per oppoſitionem inter creditores inducit cauſarum continentiam, limitatam tamen ad ſolos eos, qui ſe oppoſuerunt, non ad alios, p. 31. n. 72.
Ad cognoſcendum, & diſtinguendum concurſum univerſalem à particulari origo attenditur, an à debitore ipſo, an à creditoribus tantum inter ſe ſit formatus, p. 126. ex n. 42. cum ſeq. & n. 72. & 73.
Concurſus particularis, licèt alibi tractetur, ac ſententiæ ferantur, pro executione tamen & exactione ad univerſalem trahuntur, p. 27. n. 34.
Concurſus particularis, ſicut provenit à diverſa cauſa, & natura, ita etiam diverſos effectus ab univerſali producit, p. 28. n. 37.
Concurſus particularis inter creditores inducit omnium cauſarum continentiam, & coram eodem judice per oppoſitionem tractantur, ib. n. 36.
Creditores alibi obtinentes ſententiam contra debitorem pendente concurſu, ad illum remittendi ſunt pro exactione, p. 29. n. 60.
Concurſu univerſali pendente executiones, & exactiones contra debitorem ſuſpenduntur, ib. n. 61.
Concurſu univerſali pendente nullus exigere poteſt creditum, quouſque de prælatione diſceptetur & graduetur, ib. n. 62. & ſeqq.
Concurſus alibi pendentis exceptio in quacumque parte litis opponi poteſt, abundè diſceptatur ibid. per totum.
Concurſum legitimè format clericus debitor coram ſuo judice Eccleſiaſtico, cujus forum declinare nequeunt laici creditores, pag. 37. n. 26. & 27. *vide Clericus.*
Ad concurſum debitoris laici clericus creditor citatus juriſdictionem temporalem declinare nequit, p. 35. n. 1. cum ſeqq.
Ad concurſum formandum non admittitur debitor fiſci ratione delicti, vel quaſi, p. 40. n. 2.
Et quid quando debitum procedet ex pœna pecuniaria parti applicata, ibid. n. 3. remiſſivè.
Concurſus judicium omnia fori privilegia comparentium contemnit, p. 45. n. 54. & ſeqq. & à n. 39.
Ad judicium concurſus creditor in diem, vel conditionem admittitur, & ex quibus fundamentis abundè, p. 53. ex n. 24. uſque ad n. 56.
Concurſu pendente bona hæreditatis alienata ad concurſum reddere coguntur emptores, p. 60. n. 47.
Concurſu ad diverſa patrimonia per unum debitorem formato, delegationes (libramientos) nominatim, & diſtinctè expediendæ, ſuper illo patrimonio, quem creditor habet obligatum, p. 62. n. 73.
Eademque diſtinctio facienda erit in ſententia graduationis, ibid. n. 74.
Creditoribus unius patrimonii, aut majoratus integrè ſolutis, concurſus pro ea parte diſſolvitur, ib. n. 75.
In concurſum debent conferri bona conſignata. ab evictore creditori cuilibet pro ejus ſolutione, ut inter omnes diſtribuatur ſervata gradus prærogativa, p. 69. ex n. 41. cum ſeqq.
In concurſum conferre tenetur creditor quælibet bona, quæ vel in pignus, conſignationem, aut depoſitum ab evictore recipit, p. 75. n. 1. cum ſeqq.
Bona devictoris à quolibet poſſeſſa, & in concurſum univerſalem collata, cum ſua cauſa, & gradu conferentis tranſeunt, ibid. n. 3. cum ſeqq.
In concurſu an venire debeant bona debitoris per tertium poſſeſſa ſi per debitorem, aut creditores venditentur, & an reus poſſeſſor judicium concurſus ſequi teneatur, p. 77. ex n. 29. cum multis ſeqq.
Ad concurſus judicium admittuntur non ſolum perſonalem actionem habentes, ſed & omnes jus aliquod prætendentes ad bona debitoris, p. 82. n. 102. & ex n. 94. cum ſeqq.
Concurſu pendente debitor, nec dominium, nec poſſeſſorem bonorum amittit donec diſtrahantur cum effectu, p. 114. ex n. 29. cum ſeqq.
Concurſus creditorum, ubi adeſt, duæ oriuntur lites, altera reſpicit jus debiti, altera prælationem requirentem ordinariam cognitionem, p. 124. n. 23.
Concurſu pendente lites motæ non ſolum cum debitore ſunt tractandæ, verùm & cum creditoribus citandis, ſunt proſequendæ, p. 98. & 124. n. 53. n. 24.
Ad concurſum remittenda eſt ſententia, alibi obtenta contra debitorem, ut ibid. fiat ſolutio d. creditori obtenti n. 15. Extra concurſum minimè contenditur de prælatione, ibid.
Concurſus particularis, an à concurſu univerſali differat, traditur, p. 126. n. 42. 43. 44. p. 128. n. 72. 73. & n. 53. cum ſeqq.
In concurſum univerſalem quo plenariè agitur executivæ cauſæ inſidentes illius naturam aſſumunt propria amiſſa, & ſuffocata, p. 127. n. 54. 55.
Concurſum formatum ab uno ex correis poteſt creditor deſerere, & ad alios correos redire quamvis ſententiam in eo obtinuerit, p. 132. n. 27.
Etiamſi in ſententia graduationis ſibi bona fuerint pro ſuo credito conſignata, & adjudicata, ib. n. 27. 29.
Concurſus à debitore formatus relevat creditorem ab executione agentem contra fidejuſſorem identitatis, n. 35.
In concurſum an cenſum valeat deducere creditor cenſuarius citatus ad illum, & pro ejus redemptione inſtare, p. 139. ex n. 1. cum ſeqq.

In concurſus judicio multa ſpecialia occurrunt, quæ juſtam cauſam præbent creditori inſtandi pro redemptione cenſus, & qualia ſint, n. 15. cum ſeq.
Concurſus formatus à debitore cenſus legitimam cauſam tribuit creditori petendi cenſus redemptionem, p. 141. n. 39. 40. & ſeqq.
Creditore primo dimiſſo, quod ex pignore ſupereſt tenetur tradere poſterioribus, ut ex eo ſolvantur, p. 151. n. 41.
Concurſus à debitore formatus, de quo docet creditor conveniendo fidejuſſorem, aut tertium poſſeſſorem relevat ab executione, p. 158. 182. à n. 1. cum ſeqq.
Concurſus judicium multis intricationibus, & difficultatibus ſubjicitur, p. 159. n. 14. & ſeqq.
In concurſus bonis quodlibet augmentum contingens conſolidatur cum corpore illius, p. 186. n. 58.
Et certantibus debitore, & creditoribus, ut in ſui commodum cedat augmentum, attentè procedit ſenatus utrique parti conſulendo, ib. n. 61.
Concurſum alium novum, an poſſit formare debitor ad alimenta ſibi aſſignata in ſuo principali concurſu, p. 188. ex n. 1. per tot.
Concurſui cauſato per debitorem formaliter ineſt ceſſio, p. 189. n. 13. Poſt concurſum pendentem creditores debitores mutuantes, poſt omnes quoslibet creditores concurſui aſſiſtentes exigũt, p. 192. n. 50. 51. 52.
Concurſui pendenti inter creditores ad bona majoratus, an concurſui ad alimenta ſint applicanda bona noviter reperta apud debitorem, p. 193. ex n. 2. cum ſeqq.
Concurſum ſi debitor formavit inter ſuos ac majoratus creditores, bona noviter reperta ad primum concurſum univerſalem non ad ſecundum ſuper alimentis trahenda ſunt, n. 12.
Quomodo autem inter creditores primi concurſus horum bonorum diſtributio ſit facienda, ib. remiſſivè.
Poſſeſſor majoratus formans concurſum ad ſola bona majoratus per prædeceſſores obligata quælibet alia bona diverſa non applicantur huic concurſui, ſed potius concurſui alimentorum, p. 194. n. 13. & ſeqq.
Creditores ad alimenta juſtè prætendunt ſuo concurſui, & non concurſui ad ſola bona majoratus applicanda bona noviter reperta, vel acquiſita poſſeſſori, majoratus quæ huic non pertinent, n. 20. 21. & 22.
Bona noviter reperta quando primo concurſui applicantur diſtribuenda inter creditores ad bona majoratus, & inter creditores ipſius debitoris ſimul vocatos, ib. n. 22. 23. & 24.
Ad hanc diſtributionem admittuntur etiam creditores ad ſola alimenta, & quo ordine creditores tam primi, quàm ſecundi concurſus ſolvendi ſunt ex noviter bonis repertis, p. 195. n. 25. & 26.
Concurrentia creditorum utriuſque ad bona noviter reperta non ſit pro credito debito creditoribus alimentorum, ſed pro ea parte deficiente ex alimentis, ib. n. 27.
Concurrentibus ſimul hærede, & fideicommiſſario pro credito hæreditario, quis citari debeat, & cui ſit facienda ſolutio, & cenſus redemptio, p. 200. n. 37. cum ſeqq.
In concurſu debitoris ceſſi comparentibus cedente, & ceſſionario qui præferatur in exactione crediti ceſſi, & quis eorum ſit citandus, p. 201. n. 46. cum ſeqq.
Concurſus judicio ex propria natura adhæret bonorum ceſſio, p. 207. n. 5.
Concurſum cauſans dicitur decoctus, & fallitus jam declaratus, ibid. n. 7.
Concurſum formans ſtatim à ſe abdicat adminiſtrationem omnium bonorum, ita ut deinceps, nec contrahere, nec diſponere valeat, p. 208. n. 12. & ſeqq.
Concurſus litem formati à defuncto, an hæres proſequi, & continuare poſſit, p. 307. n. 1. cum ſeqq.
Concurſus judicium diſſolvere non eſt in poteſtate debitoris illud formantis, ibid. n. 3.
Debitum non indicans omnia bona ſua, ſed reliqua occultans non admittitur ad concurſum formandum, p. 308. n. 14.
Hæredi non conficienti inventarium negatur facultas formandi concurſum, n. 15.
Concurſus habet ſpeciale privilegium admittendi novum licitatorem aſſerentem meliorem conditionem ſubhaſtatione peracta, p. 315. n. 11. cum ſeqq.
Concurſus creditorum conſideratur univerſitas, n. 22.
Et in eo reperiuntur effectus univerſitatis, nu. 23. & ſeqq.
In concurſu creditorum vix aliqua perſona privilegiata deficit cum compenſat reſtitutio, p. 316. n. 25. 26.
In concurſu multa adſunt quæ reſtitutionem integram appetunt, ibid. n. 27. & ſeqq.
Diviſa per provincias hæreditate inter duos hæredes ſic inſtitutos, an creditores hæreditarii unius provinciæ admittantur ad concurſum factum per hæredem alterius provinciæ, p. 408. n. 1. cum ſeqq.
Concurſu formato debitor in tantum ſuorum bonorum amittit adminiſtrationem, & ſtatum mutat ut nihil agere poſſit quod præjudicet creditoribus, p. 423. n. 61. & ſeqq.
Concurſu pendente illicita judicantur, quæ ante eum debitori permittuntur, p. 424. n. 67. 68.
Declara in iis quæ opponuntur fini concurſus non in aliis, p. 426. n. 103.
Pendente concurſu poteſt debitor repudiare hæreditatem ſibi delatam, & non acquirere etiam renuentibus creditoribus, p. 427. n. 122.
Concurrentibus creditoribus procuratoris, qui pecunias exactas alicui lucro dedit, & creditoribus domini ad idem lucrum quales præferantur, p. 458. nu. 1. cum ſeqq.
Per concurſum formatum quis non eſt ſolvendo, p. 494. n. 19.
Ad concurſum donantis, vel donatarii cum pacto ſolvendi creditores donantis, vel vendentis poſſunt creditores comparere, p. 516. n. 103.
Vel etiam ad concurſum debitoris principalis, quem ſimul habent obligatum non obſtante pacto, ib. num. 104. & ſeqq.
Concurſus judicium motum à debitore nihil prodeſt fidejuſſoribus, nec correis, quin minus eo pendente conveniatur, p. 512. n. 37. & ſeqq.
Concurſus judicium ad diſcutienda jura, & prælationes creditorum inter ſeipſos, & debitor condeſtinatur, p. 545. n. 14. & 15.
In concurſus principio creditor verum eſſe creditorem, & cunctis potiorem deducit, ibid. n. 16.
Concurſus finis eſt, ut debitoris bona ad ſolutionem creditorum diſtrahantur, p. 547. n. 43. & 46.
In concurſu formato debitor bonis univerſaliter cedendo juxta naturam judicii dimittit bona mobilia, immobilia jura, & actiones ſibi univerſaliter competentes, p. 595. n. 11. 32. & ſeqq.
Concurſus judicium eſt univerſale, ibid. n. 18.
Concurſus judicium inter creditores movetur, ac deſtinatur, ut unuſquiſque ſciat quo gradu exigere poſſit, ne conſumptis bonis inter poſteriores, priores inſoluti remaneant, p. 651. n. 1. 2. & ſeqq.
Curcurſu pendente, ſolutio, & exactio præpoſterata annihilatur ob dolum, malam fidem, ac dolum præſumptum, n. 4. & 5.
A concurſu creditorum ſemel formato, an debitor libere diſcedere poſſit credisoribus renuentibus, p. 659. n. 1. cum ſeq.
A concurſu ſemel formato inter creditores vocatos liberè diſcedere non poſſe debitorem invitis creditoribus,
verius

Digitized by Google

verius eſſe oſtenditur, pag. 660. n. 11. cum ſeqq.
Et ita obſervat omnium tribunalium univerſalis praxis, n. 12.
Ad ceſſionem ſimplex bonorum debitor non admittitur, niſi jam condemnatus, aut debita fateatur, p. 661. n. 31. & 32.
Concurſus creditorum finis eſt ipſorum ſolutio, & ſatisfactio, qua ceſſante lis & judicium durat, pag. 662. n. 42. 43. & 44.
Concurſus creditorum, nec per ſententiam graduationis, nec per adjudicationem bonorum factam creditoribus finitur, quouſque omnes integrè effectivè ſint ſatisfacti, ib. n. 46. & 47.
Concurſus judicium non diſſolvitur, ſi aliquis creditor eſſet ſolutus ſub cautione de reſtituendo alteri potentius jus habenti, ib. n. 48.
Novus creditor potior comparens, idem ingreditur judicium concurſus quod non eſt extinctum, etiam omnibus illic aſſiſtentibus ſolutio ſi ceſſit clauſula de reſtituendo potiori venienti, ibid. nu. 49. cum ſeqq.
Concurſus non diſſolvitur dum aliquis creditor remanſit inſolutus, ib. n. 50. & 51.
Concurſus univerſitas conſervatur, & continuatur in uno creditore nondum integrè ſoluto, etſi omnes alii fuerint dimiſſi, ib. n. 52. cum multis ſeqq.
Concurſus creditorum dicitur creditorum cœtus, ſignificans univerſitatem perſonarum, p. 663. n. 57.
Concurſus bonis conſumptis vel aliter extinctis an concurſus diſſolvatur & lis finita dicatur, ib. n. 59.
Concurſus judicium non diſſolvitur etiam venditis bonis debitoris pro debitorum ſolutione, quando unus remanſit inſolutus, ib. n. 61.
Et adhuc durat contra debitorem obligatio, & ſententiæ executio in ſuſpenſo manet quouſque bona noviter debitor acquirat, n. 62. & 63. cum ſequentibus.
Concurſus judicium motum ſuper bonis majoratus, quando extinguitur, n. 69.
Concurſus judicium agitatum cum curatore dato hæreditati, tanquam jacenti, quæ detegitur tunc adita an annulletur, p. 218. n. 2. cum ſeqq.

Concurſus ſpecialia.

Speciale eſt in concurſu creditorum favori & interceſſorum, novum admittere licitatorem, dummodo quod plus offert, in magna ſit quantitate, p. 315. n. 11.
Concurſus ſola deſtinatio eſt caſus curiæ, ut in prima inſtantia adeatur cancellaria, p. 317. n. 50.
Specialis concurſus eſt ut creditores citati ſequantur forum debitoris provocantis, ib. n. 51.
Specialis eſt concurſus ut ſemel advocatus à fiſco hoc per ſolutionem dimiſſo, iterum redeat ad priorem judicem, ibid. n. 52.
Scholaris ſive ſit reus, ſive actor, ad ſuum judicem trahit omnes cauſas, concurſum tamen creditorum non poteſt, ibid. n. 53.
Cauſæ individuæ, & connexæ ad unum, & priorem judicem remittuntur, concurſus autem, ſive prior, ſive poſterior ad ſe indiſtinctè trahit cauſas alibi pendentes, ibid. n. 54.
Debitor licèt ſit dominus bonorum ſuorum, per concurſum à ſe cauſatum admittit poteſtatem aſſignandi, & diſponendi nec non adminiſtrandi, ib. n. 55.
Creditor conditionalis licèt careat actione ad agendum concurſus tamen illum admittit, ibid. n. 56.
Speciale etiam eſt concurſus, ut creditorem cenſualiſtam admittat ad redemptionem poſtulandam, ib. n. 57. & 58.
Concurſus pendentia relevat creditorem ab executione, ut liberè agat contra tertium ad alios correos, n. 59.
Ad taxanda alimenta ex bonis concurſus non qualitas ſed neceſſitas tantum inſpicitur, ib. n. 60.
Per concurſum extinguitur mandatum antea à debitore datum, ad adminiſtrandum, vel contrahendum, ib. n. 61.
Minor, reſpublica, Eccleſia, àliave communitas concurſum inter ſuos creditores formare poteſt abſque decreto, facultate Regia, & aliis ſolemnitatibus in eorum alienatione requiſitis, n. 65.
Exceptio concurſus pendentis poteſt opponi in quacumque parte judicii, ibid. n. 66.
Decimarũ executionem licèt regulariter percipiat judex, eam tamen non deducit ex bonis concurſus ſubhaſtatis, ibid.
In concurſu ſpeciali eſt, ut major pars creditorum præjudicet minori, p. 318. n. 67. 68. 69. 70. 71. & 72. cum ſeqq.
Concurſus ſpeciale eſt, ut creditores cogantur bona debitoris in ſolutum recipere, p. 521. n. 7.
Ex concurſus pendentia nihil ſpeciale infertur quod poſſit impedire debitorem jus quærendum repudiare ſicut antea, n. p. 425. n. 8.

Condemnatus.

Condemnatus ad triticum vel ejus valorem non eligit, ſed creditor in cujus favorem æſtimatio appoſita intelligitur, p. 531. ex n. 35.
Condemnatus ad reddendum inſtrumentum, ſi non reperitur, alio modo conſulitur. p. 535. n. 94. 95. & 96.

Conditio.

Conditio impoſſibilis, vel rejicitur, & pro non ſcripta habetur, vel annullat, ac vitiat depoſitionem, p. 287. à n. 11. cum ſeqq.
Conditio formam inducit, & ſpecificè adimpleri debet, ib. n. 15.
Dictio *ſi*, maximè juncta verbis futuri temporis denotat conditionem, p. 292. n. 74.
Conditio inducit formam ſpecificè ſervandam, ib.
Lex loquens per ablativum abſolutum inducit conditionem, & formam, p. 291. n. 62.
Gerundium dando, finitum in do, inducit conditionem, formam, ibid. n. 63. & 64.
Ex conditionali diſpoſitione, ante ejus purificationem nullum jus interim competit, nec actio, nec obligatio oritur, p. 294. n. 89.
Paria ſunt nihil fieri, vel fieri ſub conditione non impleta, ib.
Sub conditione promiſſum, vel conceſſum nemo lucratur conditione non impleta, ibid. n. 94.
Etſi conditionis implementum impoſſibile videatur, & ſit p. 295. n. 95.
Quia deficit conſenſus, & animus in concedente; & ſic ob conditionem impoſſibilem promiſſio vitiatur, n. 95.
Conditio aut eſt impoſſibilis à natura vel ob omnimodam difficultatem accidentaliter contingentem, ib. n. 96.
Conditio impoſſibilis à natura vitiatur in ultimis voluntatibus, & pro non appoſita cenſetur, ib. n. 97.
Et in matrimonio, ibid.
Conditio impoſſibilis à natura in contractibus vitiat contractum ipſum, ita ut ex eo nulla actio, vel obligatio quæratur, ib. n. 98.
Conditio impoſſibilis ob omnimodam difficultatem, nec in ultimis voluntatibus, nec in matrimonio rejicitur, n. 99.
Conditio impoſſibilis ob omnimodam difficultatem contractum non vitiat, ſed non adimpleta nihil conſequitur gravatus, ibid. n. 100. & ſeqq.
Conditionalis creditor an admitti debeat ad concurſum formatum à debitore ſub die, vel conditione ampliſſimè, p. 55. ex n. 24. cum multis ſeqq.
Creditor ſub conditione, vel die, ratione incertitudinis, non poteſt agere, ib. n. 25.
Creditor conditionalis admittitur ad judicium ſeparationis

Digitized by Google

tionis bonorum, ibid. n. 27.
Pri r credit r ſub die vel conditione caſuali, vel mixta præfertur adveniente conditione poſteriori interim contrahenti, ib. n. 28.
Creditor conditionalis poteſt ante diem vel conditionem agere, ſi de fuga, vel inopia, vel futuro dolo debitori ſit ſuſpectus, pag. 54. n. 31. cum ſeq.
Creditor in diem vel conditionem, quando conſideratur ut jus petens, appellatione creditoris venit, ib. n. 35.
Creditor in diem vel conditionem, etſi propriè creditor non ſit, largo tamen modo creditor dicitur, p. 55. n. 36.
Conditionalis creditor, quibus remediis in ſententia graduationis conſulatur, cum difficile ſit miſerabilem debitorem reperire fidejuſſorem, num. 43. & ſeqq.
Creditori conditionali poſſunt conſignari bona concurſus proportionata ſuo credito, ut in pignus interim habeat præſtita fidejuſſione de reſtituendo deficiente conditione, n. 44.
Conditionali creditori anteriori, ſuccurritur in concurſu per ſolutionem faciendam poſteriori ſub fidejuſſione de reſtituendo adveniente condictione, p. 56. n. 52.
Conditionali creditori quomodo & qua forma ſatisfieri debet ex bonis concurſus, p. 124. n. 26.
Conditionalis creditor poteſt in concurſu petere, ut creditum ſuum tutum ſit, ibid. n. 26.27. & 28.
Creditor cenſuarius dicitur creditor conditionalis, & poteſt in concurſu pro redemptione inſtare, ne bona debitoris periclitentur, n. 26. cum ſequentibus.
Conditione pendente ſubſtantia obligationis in ſuſpenſo eſt, donec conditio verificetur, p. 163. nu. 58. & 72.
Conditiones quæ ex natura actus, ſeu contractus veniunt, ſemper intelliguntur rebus inſtantibus, & in eodem ſtatu permanentibus, p. 184. n. 21. & 22.
Contrahens cum alio, conditionem ejus ſcit, vel ſcire debet, pag. 329. n. 27. cum ſeq.
Contractus aliqui licet purè appareant, adhuc ex natura rei accipiunt conditionem à jure, p. 319. n. 94. 95. & 96.
Quæ conditiones tacitè ſubintellectæ, pro expreſsè appoſitis habeantur, n. 97. & 98.
Lex vel conſuetudo, quando ſubintelligit conditionem in actu, hæc operatur ſuos effectus reſolutivos, ib. n. 99.
[Con]ditio tacitè à jure ſubintellecta in actu, non minus operatur, quàm expreſſa, ib. n. 100.
[Con]ditione tacitè ſubintellecta pendente rei ſubhaſta[ta]: venditio non eſt perfecta, ſed cum ea tranſit affecta in emptorem, ib. n. 101.
[Con]ditio ſub qua res tacitè à judice ſubhaſtatur, inducit prioris judicii continuationem & termini ſubhaſtationis prorogationem, ib. n. 102.
Creditor recipiens pecuniam ſub clauſula præſervativa juris tertii ſub conditione recepiſſe dicitur, p. 348. n. 11. & ſeqq.
Conditionalis diſpoſitio quælibet, & qualificata dicitur individua, & unica cum ſuis qualitatibus, & conditionibus, n. 21. & ſeqq.
Facultas ad alienandum bona majoratus conceditur ſub expreſſa conditione, *con tanto que ſean vueſtros y de vueſtro eſtado y mayorazzo*, pag. 393. n. 44.
Sub conditione conceſſum ſub contraria conditione cenſetur ademptum, p. 394. n. 45. & 46.
Facultas regia conceſſa ſub aliqua facultate, vel conditione ſub contraria intelligitur denegata, n. 47.
Conditione etenim, aut qualitate deficiente, deficit intentio principis concedentis, ib. n. 48. & ſeq.
Conditionalis eſt emptio pro perſona nominanda, ſi nominatio ſequatur, p. 415. n. 18.
Sub conditione voluntaria, hypotheca contracta aut poteſtativa, etiam conditione purificata non retrotrahitur ad tempus contractus in præjudicium tertii medio tempore jus quærentis, ib. n. 19.
Secus ſi conditio fuerit caſualis, ſeu mixta, ib. n. 20.
Hypotheca ſuper majoratu ſub conditione impetrandæ facultatis, an præferatur hypothecæ, interim contractæ cum regia facultate, p. 451. n. 18. & ſeqq.
Conditio facultatis impetrandæ, an ſit poteſtativa vel cauſalis, p. 463. n. 2.
Conditio poteſtativa non trahitur retrò ad tempus contractæ hypothecæ in præjudicium tertii medio tempore contrahentis, ib. n. 3.
Conditionalis, ſeu mixta retrotrahitur ad tempus hypothecæ, & præfertur ſecundo medio tempore contrahenti, ib. n. 4. & ſeq.
Quoad retrotractionem hypothecæ diſtinctionem inter conditionem poteſtativam, & cauſalem ſeu mixtam plurimi probarunt, n. 8.
Differentia inter contractus, & ultimas voluntates quoad conditiones retrotractionum in præjudicium tertii medio tempore contrahentis, ib. n. 9.
Conditio poteſtativa illa dicitur, quæ pendet à voluntate debitoris, vel etiam creditoris ſimul, ib. n. 10.
Conditio pendens ex ſola voluntate creditoris non impedit retrotractionem, ib. n. 11.
Sud conditione poteſtativa hypotheca non contrahitur, quouſque purificetur conditio, ib. n. 12.
Secus in conditione caſuali, vel mixta in qua tempus contractus attenditur, p. 464. n. 13.
Conditio poteſtativa, quæ dicatur, ib. n. 14.
Inter conditionem poteſtativam, & cauſalem differentiæ ratio quoad effectum retrotractionis, ibid. n. 15. & ſeqq.
Conditione hypothecæ pendente, res alienata & poſtea purificata conditione tranſit in emptorem effecta, n. 20.
Conditio impetrandæ facultatis videtur caſualis, cum non pendeat à voluntate debitoris, ſed principis vel mixti ex utriuſque voluntate, p. 465. n. 33. & ſeq.
Conditio nunquam retrotrahitur ad initium contractus, quando deficit habilitas alicujus extremi ſive in re ſive in perſona contrahentis, p. 467. n. 43. & ſeqq.
Debitor poteſt alienare bona acquiſita pendente conditione in præjudicium creditoris cum obligatione generali, & conditionali, ib. n. 46.
Secus ſi tempore obligationis conditionalis illa bona debitor acquiſita habeat, ib. n. 47. 48. & 49.
Conditio ſi rationem adminiſtrationis reddat intelligitur cum effectu, & reliqua ſolvendo, p. 632. n. 21. & 22.
Qui purè facere aliquid eſt obligatus, non ſatisfacit faciendo ſub conditione aut qualitate, p. 633. n. 29. & 30.
Conditionalem reddit contractum clauſula, *non aliàs, nec alio modo*, p. 649. n. 109.
Conditione in ceſſione prælationis non ſequuta ceſſat prælatio, nihil prodeſt inferiori ceſſionario, qui manet ut antea in ſuo infimo loco, p. 650. n. 113.
Qui ſi inſuper ea utatur quod exegerit, reſtituet anterioribus creditoribus, ib. n. 114.
Conditionalis contractus tranſit in hæredem activè, & paſſivè, ſi conditio ſit caſualis vel mixta, p. 223. n. 14. cum ſeqq.
Conditione impetrandæ facultatis pendente poſſeſſor majoratus poteſt diſcedere à contractu ſuper bonis majoratus, & pœnitere, p. 224. n. 21. & 22.

Condictio indebiti, & ſine cauſa.

Condictio repetendi non datur debitori ſolventi ante tempus, p. 324. n. 57.

Con-

Digitized by Google

Condictio indebiti, vel ſine cauſa, etiam cum juramento renuntiari non poteſt, p. 554. n. 137. & ſeqq.
Condictio ſine cauſa datur ei, qui ex re judicata iterum ſolvit non condictio indebiti ob authoritatem rei judicatæ, n. 139. 141. & ſeqq.

Conductor.

Conductores gabellarum minus debito permultos annos exigentes à debitoribus, iſti nullam poſſunt contra dominum allegare poſſeſſionem nec præſcriptionem, p. 264. n. 33.
Quia ſicuti conductores non poſſident nec poterunt ob ſuam negligentiam conſtituere non ſolventem in quaſi poſſeſſione in præjudicium domini, ib.
Conductores, & alii ſimiles, qui non poſſident non poſſunt in alium poſſeſſionem transferre, p. 265. n. 34. cum ſeqq.
Conductores redituum regalium eorumque fidejuſſores appelluntur à ceſſione bonorum, p. 41. n. 10.
Conducens vectigalia, ſi poſtea alium participem fecit in conditione, iſte regi non tenetur, p. 514. n. 74.
Secus ſi inter conductorem, & ſocium pactum ineat, ut ſocius regis vel tertio teneatur, quia ex eo jus irrevocabile quæritur Regi vel tertio, ib. n. 75.

Confeſſio.

Confeſſio emanata à fallito fidem non facit in præjudicium creditorum, p. 636. n. 17. 18. 19. & 20.
Confeſſatæ dotes non probant in præjudicium creditorum, niſi aliàs legitimè probentur; pag. 637. n. 21.
Confeſſio de recepto, licèt tranſacto biennio probet; non tamen in præjudicium creditorum, ib. n. 22.
Confeſſio cedentis, licèt ei præjudicet, non tamen ceſſionario, ibid. n. 23.
Diſtingue inter ceſſionem ad commodum cedentis vel ceſſionarii, n. 24.
Confeſſio emanata inter perſonas prohibitas aliis adminiculis adjuvatur; ib. n. 25.
Tertius contra confeſſionem de recepto poteſt perpetuo opponere, qui biennio non aſtringitur, ibid. n. 26.
Ex confeſſione de recepto augens credito contra tertium hypothecæ poſſeſſorem tenetur veram numerationem probare, ib. n. 27.
Non fatetur debitum, quæ de ſolutione opponit, p. 42. n. 24.
Qui confitetur appellationem, non fatetur eam validam, p. 43. n. 29.
Confitens valorem inſtrumenti, quod nullum erat; ſibi non præjudicat, ibid.
Hæres, qui fatetur teſtatorem diſpoſuiſſe, poteſt dicere de nullitate diſpoſitionis, ib. n. 30.
Confeſſio falliti concurſum formantis in præjudicium creditorum facta nihil valet, n. 21.
Confeſſio cedentis ſe ſolutum à debitore ceſſo recepiſſe, non præjudicat ceſſionario aliter de ſolutione non conſtito; p. 202. n. 63.
Confeſſio patris adminiſtratoris filii de recepto, debitorem filii non liberat niſi aliquibus conjecturis adminiculetur, ib. n. 64.
Confeſſio monachi, filii familias, aut ſervi de recepto non liberat debitorem cum illis contrahentem, aliter de reali ſolutione non conſtito, ib. n. 65.
Confeſſio aliquorum creditorum inventarium confectum ab hærede verum eſſe, non nocet cæteris creditoribus, p. 309. n. 23.
Ipſis tamen confitentibus nocet, p. 311. n. 56.
Confeſſio & conſenſus nihil operantur, quando contractus validitas non dependet ex ſola voluntate contrahentis, p. 79. n. 33. & 34.
Confeſſiones judiciales per ſententiam contrariam remanent reprobatæ, p. 551. n. 12. 13. & 14.
Confeſſio & pactum vendentis præjudicat emptori, ſi emanaverit ante venditionem; p. 600. n. 32.
Secus ſi confeſſio emanaverit poſt venditionem; quæ emptori non præjudicat; ib. n. 33.
Confeſſio cedentis præjudicat ceſſionario; ſi præcedat ceſſionem; ſecus ſi ſubſequatur; ib n. 34.
Confeſſio adminiſtratoris ſe recepiſſe; aut exegiſſe partitas continet qualitatem imbibitam diſpungendæ rationis, p. 604. n. 31. & 32. cum ſeqq.
Confeſſio creditoris ſe recepiſſe pecuniam à licitatore ſubhaſtante, qui verè non recepit, ſibi præjudicat, quoad debitorem, ſed datur actio contra licitatorem, p. 613. n. 12.
Contra confeſſionem propriam non admittitur probatio, niſi manifeſtiſſimè errore docto, p. 624. n. 30. & ſeqq.
Confeſſio debiti, vel recognitio ſchedulæ privatæ eſt debiti probatio contra confitentem; & recognoſcentem; p. 636. n. 13.
Non tamen operatur in præjudicium creditorum, cùm ficta, fraudulenta, ac ſimulata præſumatur ad tertii præjudicium, ib. n. 14. & ſeqq.
Crediti probatio per ſolam confeſſionem debitoris tanquam fraudulenta, non præjudicat creditoribus concurſus, n. 17.
Confeſſio, aut ſchedulæ recognitio emanata concurſu pendente fraudulenta præſumitur, & tunc minus præjudicat creditoribus, ib. n. 18. & 19.
Confeſſio patris de recepto, vel debito non præjudicat filiis aliter non adminiculata, p. 637. n. 20.
Facta in teſtamento valet in vim legati, ſi favore extranei intra quintum, ſi unius ex filiis, intra tertium, & quintum, ib.
Confeſſio extrajudicialis facta pro exoneratione conſcientiæ probat pro abſente, ib.
Non tamen valet in præjudicium tertii; ſed confitentis tantùm; niſi fuerit adminiculata, ibid.

Confirmatio.

Confirmatio alienationis jam factæ à poſſeſſore majoratus, idem operatur quod facultas præcedens, p. 215. n. 5. & 6.
Confirmatio inſtrumenti comprehendit omnia, & ſingula in eo contenta; p. 216. n. 13.
Non tamen ea, quæ in inſtrumento, nec loquuntur, nec continentur, ib. n. 14.
Confirmatio non eſt actus de per ſe ſtans, ſed alteri adhærens, ib. n. 15.
Confirmatio commenſuratur cum illo quod confirmatur, quæ ultra actum confirmatum non extenditur, ib. n. 16. & ſeqq.
Confirmari non poteſt actus, niſi eo tempore, quo geri poteſt, p. 222. n. 4. & à n. 1.
Princeps non intendit actum novum facere, ſed jam factum ex nunc confirmare, ib. n. 5.
Contractus ſine aſſenſu extinguitur morte contrahentis, ita ut nequeat à principe confirmari, n. 6.
Confirmatum quando ſumit vigorem à confirmatione, quam antea non habebat, trahitur ad tempus confirmationis; non è contra, p. 468. n. 60.
Factum quod eget confirmatione, vel approbatione Superioris caret effectu donec à Superiore confirmetur, p. 231. ex n. 28. cum ſeqq.
Confirmatio non probat infirmatum niſi iſtud oſtendatur, & principi exhibeatur, p. 215. n. 6.
Confirmata à principe diſpoſitio ab ipſo cenſetur dimanata, p. 254. n. 44.
Confirmatio pacti de non alienando maximè cum clauſula irritante non indiget alia judicis prohibitione confirmantis, p. 256. n. 66.

Confuſio.

Confunditur actio perſonalis & hypothecaria creditoris facti hæredis debitoris, p. 355. n. 35.
Non confunditur actio per aditionem hæreditatis creditoris, quando ex confuſione induceretur damnum ipſi hæredi creditori, aut etiam tertio, n. 36.

Non confunditur hypothecaria actio per aditionem hæreditatis, quando alii ſunt creditores ad hypothecam jus prætendentes, n. 37. & ſeqq.
Confuſio actionum per additionem non fit, quoties allatum foret damnum hæredi creditori, p. 576. nu. 130. & 131. & ſeqq.
Jus ſemel confuſum ob emptionem hypothecæ, recuperat creditor, re evicta, vel ablata per totum ib. n. 131.

Connexitas, Connexum.

Connexorum idem eſt judicium, pag. 57. n. 16. 17.
Connexa ſunt individua ib. n. 18.
Connexæ, & commixtæ cauſæ diviſionem abſque partium diſpendio non recipientes coram eodem judice ſunt tractandæ, ib. n. 19. & ſeq.
Introitus & exitus adeo ſunt connexa cum ratione reddenda, ut nunquam præjudicet confeſſio recepti, niſi ſimul videatur expenſum, p. 600. n. 21. 22. & 26. & n. ſeqq.

Correus.

Creditor poteſt convenire quemlibet in correis debendi, vel fidejuſſores, & lite pendente liberè ad alios redire, quamdiu integrum creditum non exegerit, p. 130. ex n. 1. n. 10. cum ſeqq.
Unius ex correis electio non præjudicat creditori, quominus actiones ſuas ſive perſonales, ſive hypothecarias (quæ penes ſe remanent) contra alios movere poſſit, n. 11.
Creditor etiam ſententia contra unum ex correis obtenta poteſt eo judicio deſerto alios correos noviter convenire, quouſque ſibi ſit ſatisfactum, ib. n. 12. & 13.
Per ſolam petitionem contra unum ex correis, & etiam ſequuta ſententia, cæteri non liberantur niſi ex integra ſolutione, p. 131. n. 14.
Contra unum ex correis lata ſententia non præjudicat aliis non citatis, p. 133. n. 48.
Correus ſolvens totum creditori ab aliis correis & confidejuſſoribus repetit dempta ſua rata p. 137. n. 33.
Et ad hanc ratam cæteri creditores, correi ſolventis jus habent ibid.
Correus qui in concurſu à ſe cauſato totum ſolvit creditori cum ceſſione juris, poteſt id à cæteris repetere dempta ſua rata vel integrum à debitore, quod cedit in utilitatem ſui concurſus, n. 34.
Correus totum ſolvens an adſtringatur diſpoſitione *l. Modeſtinus ff. de fidejuſſor.* ib. nu. 37. remiſſive, & ſeqq.
Creditor ſi à pluribus correis in ſolidum obligatis plus debito exegit diverſis temporibus poſteriori, & non anterioribus intra ſummam contentis repetitio competit, pag. 327. nu. 63. & à nu. 1. & p. 337. nu. 134.
Si omnes correi ſimul ſolverunt plus debitum, omnes ſimul pro rata repetunt, n. 133.
Correus ſolvens abſque ceſſione conſequitur ſolutum, dempta ſua rata à cæteris correis actione negotiorum geſtorum, p. 357. n. 59. & n. 56. 57. & 58.

Conſenſus.

Vide *Licentia, Aſſenſus.*
Conſenſus cum ſit ad actum de jure naturali ſuppleri à principe non poteſt, nec à principe ſubverti, p. 250. n. 15. cum ſeqq.
Conſenſus defectu, quando actus corruit, ſive iſte ſequatur, ſive præcedat, convaleſcit, p. 259. n. 33. cum ſeqq.
Conſenſus filii præſtitus vinculo ſuper ſua legitima an præjudicet creditoribus, pag. 436. ex num. 1. cum ſeqq.
Conſenſus filii in gravamine legitimæ requiritur expreſſus non tacitus per poſſeſſionem legitimæ gravatæ etiam per mille annos, p. 437. n. 17.
Quod multo magis procedit in gravamine qualitatis, puta vinculi vel fideicommiſſi, ib. n. 18.
Qui conſentit alienationi, & donationi per alium factæ, ipſe alienare & donare, & rem perdere dicitur, n. 19. & ex n. 84. cum multis ſeqq.
Is qui ſine ſolemnitatibus alienare nequit, alienanti conſentire abſque illis non poteſt, n. 20.
Qui conſentit rem ſuam alteri donare, ipſe donare videtur, ib. n. 21.
Retractus datur conſanguineo ejus, qui conſentit alienationi per alium factæ, ib. n. 22.
Filius qui conſentit gravamen legitimæ à patre impoſitum, an ipſe vinculare dicatur, ib. n. 24.
Diſtinctionem inter conſenſum filii ante aditionem & poſt aditionem legitimæ quoad præjudicium creditorum ſequuntur plures Doctores, p. 438. n. 32. 33. 34. & 35.
Conſenſus filii præſtitus vivo patre gravante legitimàm, valet in præjudicium creditorum, pag. 439. n. 44.
Conſenſus à filio præſtitus poſt delatam legitimam & ante acceptionem firmum reddit majoratum in præjudicium creditorum, ib. n. 46.
Conſenſus filii præſtitus ante acceptationem legitimæ quam poſtea acceptavit, validum reddit majoratum in præjudicium creditorum, ib. n. 47.
Filius ſicut per conſenſum gravaminis ante acceptationem legitimæ injuriam nullam irrogavit creditoribus, ita nec per repudiationem ſubſequutam, pag. 441. n. 76.
Conſentiens, ut alius de re ſua teſtetur ſibi præjudicat, p. 442. n. 86.
Conſentiens gravamen mortuo patre, & adita jam hæreditate, filius vinculum condere intelligitur, ibid. n. 87.
Conſentiens actui ab alio geſto ſi non eſt dominus, actum facere non dicitur ſed approbare, ib. n. 88. & 89.
Conſentiens vinculum in vita patris vel ante aditam hæreditatem ſicut non diſponit de re ſua, ita nec vinculum ſibi adaptatur, p. 443. n. 90. & 91.
Conſenſus contrahentium eſt de ſubſtantia cujuſvis contractus, p. 479. n. 26. & 27.
Conſenſus creditorum in oblatione pretii conditionata an debeat eſſe expreſſus, vel ſufficiat tacitus, p. 570. n. 62.
Expreſſum requiri traditur, n. 63.
Tacitum conſenſum ſufficere, verius eſſe oſtenditur ib. n. 64. cum ſeqq.
De conſenſu creditorum poteſt judex habere fidem de pretio in ſubhaſtatione, p. 571. n. 66.
Conſenſus creditorum præſumitur ex monitione quod aſſerit bonorum diſtractioni. ib. n. 67.
Conſentire videtur in judicialibus tacens, & præſens, ib. n. 68. 79. & 70.
Conſentiens alienationi rei ſuæ vel in qua jus habet amittit jus & dominium p. 573. n. 109.
Conſentiens ut aliter teſtetur de ſua re non poteſt reclamare ſed tenet alienatio, ib. n. 110.
Conſenſus, & voluntas quæ inducitur ex facto alicujus, non extenditur ultra id quod ex facto de neceſſitate inducitur, p. 117. n. 78. & ſeqq.
Conſenſus uſufructuarii requiritur quoties res agitur etiam proprietatem reſpiciens, p. 198. n. 12.
Sine conſenſu partis in iis in quibus ei quæritur uſusfructus, filiusfamilias non poteſt ſtare in judicio, p. 199. n. 21.
Quando negotium tangit pluribus ut ſingulis non determinatur à majori parte, ſed omnium requirit conſenſuum delationem, nec major pars præjudicat minori, p. 318. n. 67.
Secus quando tangit plures, uti univerſos, ibid. n. 68.
Conſenſum veri domini requirit hypotheca ad ſui validitatem, ib. n. 71.

Conſen-

Conſenſus cùm proveniat [illegible] aturali, non poteſt ſuppleri à principe, ib. n. 72.

Contrahentes non obligantur ex facultate regia, ſed ex ſuo utriuſque conſenſu proprio, ibid.

Actus quoties corruit ex defectu conſenſus alicujus quandocumque ſuperveniat actus revalidatur, pag. 391. n. 3.

Defectus conſenſus veri domini in imponenda hypotheca quandocumque ſuperveniat confirmatur, quoad omnes juris effectus, n. 4.

Conſenſus, aut confeſſio nihil operatur quando contractus validitas non dependet à voluntate ſola confidenti, p. 393. n. 33. & 34.

Conſenſus, & licentia mariti in contractu ab uxore celebrato ſuperveniens mortua uxore, non tenet, p. 394. n. 57.

Nec conſenſus patris ſuperveniens mortuo filio ratificat contractum, ibid.

Actus nullus ex defectu conſenſus convalidatur quandocumque accedentis; n. 58.

Actus nullus ex defectu conſenſus, & ſolemnitatis ſimul non validatur niſi utrumque concurrat in ratificatione, p. 395. n. 59. & 60.

Conſenſus vendendi datus uni non porrigitur ad ſucceſſorem in illa re, n. 66.

Conſenſus ſolus Abbatiſſæ in renunciatione Monialis ſufficit ad præjudicium Monaſterii, p. 425. n. 101. & 102.

Conſenſus inducitur ex actu præjudiciali intimato judicii decreti, & non impugnato, p. 406. n. 72. & ſeqq. & à n. 67.

Conſenſus tacitus idem regulariter operatur quod expreſſus, p. 571. & n. 75. 76. & 77.

Conſenſus, & voluntas magis factis quàm verbis declaratur, p. 572. n. 82. & 83.

Conſenſus creditoris ad diſtractionem pignoris ſufficit tacitus, p. 574. n. 111.

Conſenſus patroni in conſtitutione penſionis continente transferendi facultatem adhibitus in translatione facienda ſufficit abſque novo conſenſu, p. 588. n. 19.

Conſenſus creditoris in alienando pignore jus ſuū prorſus extinguit, p. 616. n. 10. & 11.

Qui alienando vel aliquid agendo nequit alteri præjudicare, minus poteſt conſentiendo, vel patiendo, p. 639. n. 60. 61. 62.

Conſenſus prioris creditoris ut alteri pignus obligetur quando reſtringi intelligitur ſolum tribuit prælationis ordinem exigendi, ei, cui conſenſus accommodatur reſpectu conſentientis non reſpectu intermediorum qui utrique præferuntur, p. 642. n. 11. cum ſeqq. ex n. 1.

Conſentire ut pignus pignori detur idem operatur, ac ſi conſentiat rei alienationi quoad pignoris amiſſionem, juxta Donellum, p. 643. n. 15.

Per conſenſum prioris creditoris, ut pignus alteri obligetur, iſte illius locum ſubintrat, ſed jus ſecundi intermedii infirmatur, ib. n. 16. cum ſeqq.

Conſenſus prioris creditoris ſi ſit generalis ut debitor poſſit pignus obligare, non contemplata certa perſona, inducit amiſſionem juris quoad omnes creditores. p. 644. n. 19. & 20.

Conſenſus anterioris accomodatus, & reſtrictus ad certam perſonam, reſtrictè operatur quoad eam dumtaxat, ita ut quoad omnes creditor jus pignoris amittat, ibid. n. 21. 22. 23. 24. & 25.

Conſenſus anterioris quando non operatur quoad omnes creditores, tertius, cui accommodatur, ſubintrat gradum conſentientis utrique præfertur, intermedii autem creditores, utique, ib. n. 23. & 26.

Per conſenſum anterioris abſolutum pignoris in totum diſſolvitur, & ſecundum primum locum occupat, ſecus quando in gratiam alicujus fuit conſenſus accommodatus, ibid. n. 26.

Tertius cui ſpecialiter accommodatur conſenſus quoad exactionem non occupat primum gradum conſentientis, n. 29.

Creditor anterior per generalem conſenſum quod devictor poſſit alteri pignus obligare remanet creditor perſonalis cum jus hypothecæ amiſerit, ibid. n. 30. & 31.

Per conſenſum ſpecificum creditor non amiſit jus hypothecæ quoad omnes, licet jus prælationis quoad intermedios, & tertium amittat, p. 646. n. 56. & 57. & ex n. 56.

Conſenſus anterioris ſpecificè tertio accommodatus habet vim tacitæ ceſſionis, & pacti inter utrumque quoad prælationem, ibid. n. 58.

Conſenſus præſtitus ad actum fiendum ſufficit ad actus executionem; alio novo non requiſito, p. 226. n. 18. & 19. cum ſeqq.

Conſenſus omnium creditorum expreſſus requiritur, vel majoris partis eorum, ut debitor, vel unius creditor poſſit etiam gratis adminiſtrator concurſus creari, p. 120. n. 59. & n. 18.

Et non ſufficit conſenſus procuratorum non habentium ſpeciale mandatum, ibid.

Conſenſus prædeceſſoris in conſtituenda perſona non arctat ſucceſſorem probantem conſentientem non habere jus ad beneficium, ibid. n. 72.

Conſignatio.

Conſignatio rei ut ex ejus fructibus ſeu redditibus creditor ſolvatur, ad quod contractus genus refertur, p. 65. n. 1. cum ſeqq.

Conſignatio prædicta contractui emptionis, & venditionis adaptanda videtur, ib. n. 2.

Conſignatione facta alicujus rei in ſolutum extinguitur prior obligatio, ib. n. 3.

Conſignare verbum an importet translationem dominii, ibid. n. 4. & 6.

Conſignatio ſolum importat adminiſtrationem quando in conſignatione nulla ſubeſt cauſa translativa dominii, ibid. n. 5.

Aſſignatio fundi, ut ex ejus fructibus ſolvatur legatum annuum non inducit jus hypothecæ, nec afficit tertium fundi poſſeſſorem, p. 66. n. 7.

Niſi fundus ipſe aſſignetur pro annuis alimentis legatis, ibid. n. 8.

Quando aſſignatur certi fundi redditus pro annua penſione ſolvenda ex cauſa demonſtrationis ſola perſonalis actio naſcitur, quæ tertium poſſeſſorem non obligat, n. 9. & 21.

Secus quando fundus jus principale conſenſus daretur creditori in ſolum quia tunc extinguitur debitum, n. 13.

Conſignata res creditoris à judice præ executione capta, ſemper in pignus data videtur, & oblata pecunia cum uſuris, debitor rem cum fructibus temperat, ibid. n. 14. & 15.

Conſignatio rei creditori plus offerenti in publica ſubhaſtatione pura venditio eſt, ib. n. 16. cum ſeqq.

Conſignata res vel jus conſenſus ut ex ejus fructibus creditor ſolvatur, ſi tradatur cum inſtrumentis factus procurator in rem ſuam, pignus in ipſa re vel cenſu contrahitur, ibid. n. 18. cum ſeqq.

Simplex rei vel cenſus conſignatio, ut ex fructibus creditor ſatisfiat, demonſtratio eſt, & ſolutionis deſtinatio, non pignus, p. 67. n. 21. 22. & 23.

Conſignatio vel nominis ceſſio non extinguit debitum, niſi fiat titulo realis donationis in ſolutum, n. 26.

Conſignatio, aut nominis ceſſio facta commoditatis ſolutionis gratia, non inducit liberationem, quouſque creditor exigat, p. 68. n. 27.

Conſignatio ſolutionis ſuper gabellis, & introitibus inducit hypothecam, n. 35.

Ex ſimplici conſignatione rei, ut ex fructibus creditor

ſatisfaciat hypotheca non contrahitur, p. 210. n. 3.

Ex conſignatione rei ſimul traditæ, ut ex fructibus creditor ſolvatur hypotheca cenſetur, ibid. n. 2.

Conſignatio redditiuum ad ſolutionem, idem dictat ad dationem in ſolutum quantum venditio à promiſſione de vendendo, p. 68. n. 36. & 37.

Conſignatio reddituum ad ſolutionem ſolutio eſt de futuro, & facta, ideo hypothecam non conſtituit, ib. n. 38.

Conſignationem redditunm, & fructuum nullibi reperitur hypothecam tacitam habere, p. 69. n. 39.

Creditor cui facta fuit reddituum conſignatio, de puro efficitur conditionalis, qui ante excuſſionem non poteſt redire ad debitorem, ib. n. 40.

Conſignatarius creditor, an teneatur in concurſum conferre fructus, & redditus à debitore conſignatos, tam perceptos & exactos, quàm percipiendos, n. 41. cum ſeqq.

Etiam in redditibus conſignatis an præferatur cæteris creditoribus concurſus, ibid.

Conſignatarius tenetur ad concurſum pendentem trahere omnia bona, & jura ſibi per debitorem ad ſolutionem conſignata, n. 42.

Debitor conſignando, hypothecando, aut quolibet alio modo alienando non præjudicat anteriorum creditorum juri, ib. n. 43. & 44.

Conſignati redditus pro ſolutione alicujus creditoris, bona ſunt debitoris, quæ concurſum à ſe ignotum ſequi tenentur, ib. n. 45.

Conſignatarius primus præfertur ſecundo, cui poſtea eadem res fuit conſignata, ib. n. 46. & 47.

Conſignato jure adhuc ſtante, & non exacto per ſecundum conſignatarium prior creditor conſignatarius præfertur ſecundo, ib. n. 50.

Conſignatarius ſpeciali, vel generali hypotheca munitus, ſi cum aliis creditoribus concurrat, ad prælationem attenditur tempus, & privilegium, n. 51. & 52.

Etiamſi in ſolutum, & cum ceſſione ſibi facta fuerit conſignatio reddituum, p. 70. n. 53. & 54.

Conſignatarius, vel ceſſionarius in avocatione pecuniæ ei ſolutæ conveniri debet via ordinaria per creditorem anteriorem, p. 71. n. 76.

Et facta prius executione in debitore principali, n. 75.

Conſignatio reddituum majoratus facta à poſſeſſore ſuo creditori conſignato extinguitur pro rata fructuum ad ſucceſſorem ſpectantium, pag. 72. num. 89. & ſeqq.

Idem in fructibus beneficii conſignatis à poſſeſſore, ibid.

Conſignatarius prior cui pro ſolutione conſignata, & obligata fuit res fructifera non cogitur ad relegandam partem, etſi redditus ſint uberrimi, donec ex illis integrè ſatisfiat, n. 67. & 20.

Conſignata licèt habeat bona in ſententia graduationis pro ſuo credito poterit creditor concurſum deferens, & ad alios correos, vel fidejuſſores, & tertios poſſeſſores redire, p. 132. n. 28. & 29.

Conſignatio facta in ſententia graduationis concurſus facti à debitore, an creditor præcludat viam correos & fidejuſſores moleſtandi, p. 135. nu. 10. cum ſeqq.

Ex conſignatæ, & traditæ rei (ut ex fructibus creditor ſatisfiat) redditione, & reſtitutione, an præſumatur integra ſolutio, aut partis non ſolutæ remiſſio, p. 210. n. 3. 4. & 5.

Conſignatio in ſententia graduationis per viam dationis in ſolutum extinguit obligationem, & cenſum in concurſum deductum à creditore, p. 134. n. 5.

Per conſignationem pro ſolutione creditoris quando recedatur à contractu, & novatio inducatur, ib. n. 6.

Conſignatio pro ſolutione creditoris potius inducit liberationem quàm pignus, p. 135. n. 7.

Conſignatio in verbis concurſus creditori facta per ſe ſolam non extinguit tionem, niſi ſequuta actuali bonorum traditione, ib. n. 13. 15. & 18.

Et tunc dominium, & periculum rei traditæ tranſit in creditorem conſignatarium, ibid.

Conſignatio ſola bonorum in ſententia graduationis non ſequuta traditione non aufert dominium, nec poſſeſſionem à debitore, ibid. num. 14. & 15. cum ſeqq.

Ex ſola conſignatione bonorum in ſententia concurſus non extinguitur obligatio, nec impeditur creditor deſerere concurſum, & correos, vel fidejuſſores convenire, ib. n. 18.

Per conſignationem factam creditori cenſuali, tum extinguitur cenſus, quando irrevocabiliter acquiruntur creditori bona conſignata, ib. n. 13. & ſeqq.

Si per creditorem ſteterit accipere bona conſignata in ſententia graduationis extinguitur prior obligatio & cenſus, p. 136. n. 26. 27. & 28.

Niſi novum aliquod emergat impedimentum ob quod creditor non poſſit rem conſignatam recipere, non extinguitur concurſus obligatio, p. 137. n. 29.

Creditor ſi bona ſibi conſignata pro ſolutione integra non ſufficiant, non prohibetur ad alia debitoris bona recurrere, facta prius executione in conſignatione, p. 194. n. 19.

Conſignatio in pretio conditionali approbata à creditoribus eſt datio in ſolutum per quam debitor principalis liberatur, p. 569. n. 40. & 41. & ſeqq.

Conſignatio & adjudicatio facta creditoribus in judicio concurſus, ſemper eſt intelligenda pro datione in ſolutum per quem extinguitur obligatio, p. 570. n. 59.

Conſignatio per judicium in concurſu facta dicitur datio in ſolutum neceſſaria, ibid. n. 60. & 61.

Conſuetudo.

Conſuetudo vetuſtiſſima, & efficax ad tollendum ſolemnitates requiſitas in alienationem bonorum minoris, Eccleſiæ, & ſimilium, p. 11. n. 45. 46. 47. & 48.

Conſuetudo habilem reddit eum, qui eſt de jure inhabilis, ibid. n. 49.

Et minorem majorem facit, ib. n. 50.

Conſuetudo minuit ſolemnitates à jure requiſitas ad actum, p. 12. n. 52.

Ut in ſolemnitatibus teſtamenti, ib. inventarii & inſtrumenti, ibid. n. 53.

Conſuetudo poteſt tollere ſolemnitates decreti requiſitas in alienatione minorum, & aliorum, ibid. n. 54.

Conſuetudo poteſt introducere, ut bona feudalia vel emphyteutica alienentur abſque aſſenſu domini, n. 55. & 56.

Conſuetudo potuit introducere, ut minor, Reſpublica, ſeu Eccleſia poſſit concurſum formare abſque decreto, & regia facultate, ibid. n. 57.

Conſuetudo non requirit actus judiciales, ſed extrajudiciales ſufficiunt, ibid. n. 58.

Nec contradictorium judicium, ut contra Maſcardum tenent alii, ib. n. 59.

Conſuetudo, ut emphyteuta poſſit alienare, ſolum tollit impedimentum prohibitum, non aliud, p. 376. n. 64.

Conſuetudo ne in uno loco congregentur creditores ad inducias concedendum debitori, p. 540. n. 71.

Quæ conſuetudo viget in Hiſpania ubi à ſingulis creditoribus conſenſus poſtulatur, ib. n. 72.

Conſuetudo deponendi pecuniam numeratam juſſu judicis conſervat formam veri depoſiti, pag. 623. ſub n. 27.

Continentia Cauſæ.

Vide *Exceptio Cauſæ.*

Contractus, & quaſi.

Vide *Novatio.*

Ad contractus initos inter partes ſubvertendum, principis

Digitized by Google

cipis humana poteſtas non extenditur, p. 250. n. 15. & 16.
Contractus Principi Deus non ſubjicit, ibid.
Contractus à ſe geſtos cum ſubdito princeps non poteſt infringere, ibid. n. 17.
Ratione concurſus, qui eſt de jure naturali, ibid.
Contractus inter partes reſcripta Principis infringentia non valet, ibid.
Contractus nec etiam de plenitudine poteſtatis poteſt princeps revocare, ibid.
Nec clauſula *non obſtante pacto* operatur derogationem contractus firmati conſenſu partis, ibid.
Contractus geſti cum inſtitutore præpoſito ad negotiationem, revocato jam, ſunt validi contrahente ignorante revocationem, p. 252. n. 28.
Ad contrahendum recepta poteſtas durat non intimata revocatione ſecundum contrahenti, n. 30. & 31.
Qui cum alio contrahit, ſibi imputet, ſi non perquiſivit qualitatem & poteſtatem ejus, ib. n. 38.
Contrahentis cum muliere nupta tacente ſe nuptam, ignorantia non excuſat à nullitate contractus, ibidem.
Contrahens cum poſſeſſore majoratus ſub facultate ſubreptitia, & ignorans ſubreptionem, non evitat nullitatem contractus, p. 253. n. 39.
Contractus alicujus favore prohibitus poteſt fieri ſi ei utilis ſit, p. 116. n. 62. 63. 66. & 67.
Quando unius contractus cauſa transfunditur in aliam, prior extinguitur, p. 134. n. 4. & ſeqq.
Contractus aliàs illicitus ratione incertitudinis, ac dubii eventus licitus judicatur, p. 146. n. 44. & ſeqq.
Qui cum alio contrahit, vel ſcit, vel ſcire debet conditionem ejus cum quo contrahit, p. 189. n. 19.
Contrahens cum poſſeſſore majoratus in culpa fuit, ſi facultatem regiam non examinavit, p. 329. n. 17.
Et ſibi imputet ſi non vidit facultatem, quam videre debuit, n. 28.
Contrahens, & emens à procuratore non viſo mandato, in mala fide eſt, nec præſcribit, n. 30. & 31.
Plures contractus diverſis temporibus celebrati cum poſſeſſore majoratus inter ſe nullam connexionem & dependentiam habent, ibid. n. 32.
Contractus utiles per inutiles non vitiantur, p. 330. n. 33. 34. & 35.
Contractus ille ſemper prævalet, quo prius adfuerunt ſolemnitates requiſitæ, ib. n. 36. 37. 38. & 39.
Contrahens cum poſſeſſore majoratus tenetur accuratè inveſtigare ſuam poteſtatem, & facultatem, p. 335. n. 105.
Contractus in ultimo verbo Scripturæ perficitur ex quo nullus poteſt conſiderari Scripturæ ordo, pag. 338. n. 151.
Contractus concluſio ſemper attenditur, ib. n. 152.
Contractus conſiſtit in ultimo inſtanti concluſionis ex quo non antea perficitur, ibid. n. 153.
Contractuum qualitates, & conditiones ſunt individuæ, & inſeparabiles ab eo, p. 348. n. 21. & 22.
Contractu utens nequit rejicere aliquam ejus conditionem, ſed totum tenetur rejicere, vel totum acceptare, n. 32. & ſeqq.
Contractum faciens videtur ſe ſubmittere legibus, de illo loquentibus, p. 349. n. 33.
Contrahens cum alio ſub certa qualitate expreſſa, non poteſt poſtmodum illum negare, pag. 371. n. 12.
Contrahens non ſimpliciter, ſed adjecto nomine procuratorio, non nomine proprio, ſed alieno contraxiſſe intelligitur, n. 12. & 103.
An contrahens cum aliquo teneatur qualitatem perſonæ ſcire, etiam rerum qualitatem, p. 374. n. 43.
Contractus, & tranſactiones factæ ab hærede putativo, non tenent in præjudiciũ legitimi hæredis poſtea evenientis in hæreditatem, pag. 381. n. 89. cum ſeqq.
Contractus geſti ab hærede putativo nihil detrahunt juri veri hæredis evicta hæreditate, n. 96. & 97.
Contractus geſtos ab hærede putativo tanquam ab hærede, poteſt verus hæres hæreditate evicta ratificare, p. 382. n. 102. & ſeqq.
Aliud eſt putativum contrahere ſuper bonis alienis, aliud verò ſuper ſuis contrahere, ib. n. 106. & ſeqq.
In bonis alienis contractus non valent, in bonis ſuis tenent, p. 383. n. 107.
Contrahens putativus ſuper bonis alienis tertio præjudicium facit, non ſibi, in rebus ſuis ſolùm ſibi ipſi, ib. n. 108.
Contractus geſti à Prælato putativo poſt depoſitionem ignoratam, non valent, ſolutiones ei factæ liberant debitores, n. 114. & ſeqq.
Damnum quod contingit cum poſſeſſore majoratus putativo, ſibi non inveſtigandi conditionem ejus, cum quo contraxit imputatur, p. 384. n. 120.
Contrahentem teneri indagare non ſolum qualitatem, & conditionem ejus, cum quo contrahit, ſed & bonorum, verior eſt opinio, p. 385. n. 121.
In contractu geſto cum poſſeſſore majoratus putativo ſub facultate regia non dubitatur de qualitate, & conditione rerum, ſed de habilitate perſonæ, ibid. n. 122.
Contrahens cum alio an teneatur indagare, vel non qualitatem perſonæ aut rerum, ſolum attenditur inter ipſos contrahentes reſpectu tertii, cujus juri detrahi nequit, ib. n. 123.
Contrahens debet proſpicere caſuum contingentiam, quam ſi non proſpexit magis à ſeipſo quàm ab alio deceptus dicitur, ibid. n. 125.
Contrahenti cum vaſallo, vel poſſeſſore majoratus, non indaganti facultatem, nec ſibi alio remedio præcaventi, imputatur, ibid.
Contractus geſtus ſub falſa cauſa, & ſub falſo ſuppoſito, quo detegitur falſum, non tenet p. 551. ex n. 88. cum ſeqq. p. 392. n. 20. 21. & ſeqq.
Contrahere cui prohibetur pariter intelligitur prohibitum hæreditatem repudiare, p. 423. ex n. 61. cum ſeqq.
L. 55. Tauri qua diſponitur mulierem ſine viri licentia non poſſe contrahere, ita nec diſtrahere ibid. n. 62. & ſeqq.
Quaſi contractus oritur per aditionem hæreditatis, ib. n. 65.
Contractus, & diſtractus à pari procedunt, & de uno ad alium valet argumentum, ibid. n. 66.
Inter debitorem formantem concurſum, & creditores ad illum vocatos quaſi quidam contractus geritur, p. 424. n. 74.
Contractus qui non requirit ſcripturam, ſi ſub ea nulliter tamen celebretur, ſuſtinetur, & teſtibus probatur, p. 449. n. 73. 74. 75. & 76. cum ſeqq.
Statutum annullans inſtrumentum ob non ſolutam gabellam, non ideo annullat contractum, n. 77.
Contractus nulliter celebratur à minore, vel Eccleſia, ſic ut ab ea poſſit revalidari: interim juxta præſentem ſtatum, quæ à tertio poteſt opponi, p. 483. n. 106. cum ſeqq.
Contrahens ex qualitate inutili, cum potuerit, & utili contrahere, ex neutra ſuſtinetur contractus, p. 489. n. 32. cum ſeqq.
In contractibus non valet argumentum, ſi quod ago non valet, valeat ut valere poteſt, n. 46.
Contractus intuitu unius negotiationis non confunditur cum alia, nec iſta obligatur, p. 491. n. 55.
Contractus ſub conditione impetratæ facultatis, ſuſtinetur ſine ea, ſi aliàs ad actum non ſit neceſſaria, n. 60.
Contractu reſoluto reſolvuntur omnes effectus ab eo dependentes, p. 503. n. 59. cum ſeqq.
Contractus non dicitur perfectus, & abſolutus, ſi inter contrahentes agatur, ut de eo fiat inſtrumentum,
inte-

Digitized by Google

Interimque quilibet poteſt pœnitere, p. 513. n. 63.
Etiam hodie ſtante diſpoſitione l. 2. titul. 16. lib. 5. Recopil. *d. l. contractus de fide inſtrumenti* nihil detrahit n. 64. cum ſeqq.
In omnibus contractibus, & obligationibus abſenti factis, acceptatio non requiritur ad eorum irrevocabilitatem præterquam in donatione; p. 514. ex n. 86. & ex n. 80.
Contractus cum aliquo tanquam hærede, & intuitu hujus qualitatis, ſi hæres, contractus annullatur, p. 515. n. 94. & ſeqq.
Contractus ſub aliqua cauſa ſuppoſita vera, ſi detegitur falſa, nullus eſt, ibid. n. 89. cum multis ſeqq.
Contrahentes contemplatione alicujus muneris vel officii de ſuo non tenentur durante, vel finito officio, p. 603. ex n. 12. cum ſeqq. & ex n. 7.
Unius contractus cauſa ſi in alium transfundatur prior contractus novatur, pag. 628. n. 74. 75. ut de depoſito transfuſo in mutuo.
Et de debito ex cauſa mutui, transfuſo in depoſitum, p. 627. n. 63.
Idem quando de contractu mutui fit contractus cenſualis, ib. n. 66.
Et quando mutuum convertitur in contractum ſocietatis, ibid. n. 67.
Idem de dote ſi cenſus erectus, deſinit eſſe dos, nec amplius ad dotem agi poteſt, n. 68.
Contractu primo in alium transfuſo prior amplius non conſideratur, ib. n. 69.
Contractus transfuſi in alium natura amplius non attenditur, ibid. n. 70. & 71.
Quando aliquid additur vel detrahitur priori contractui, vel diſpoſitioni novus contractus eſt primo novato, n. 72.
Si aditio, vel detractatio conſiſtat in ſubſtantialibus contractus, ſecus ſi in accidentalibus, p. 628. n. 73.
Contractus mutatus in accidentalibus tantum idem contractus dicitur continuatus, ib. n. 74.
In contractibus fit interpretatio, per quam contrahens non remaneat deceptus, n. 19.
Ex quaſi contractu judicii non receditur, ſicut nec à contractu celebrato altero contrahente remittente, p. 661. n. 27.
Quaſi contractus judicii oritur à litis conteſtatione, non antea, ib. n. 28.
Contractus tempus, & non tempus in mandatis attenditur ad prælationem hypothecæ, & ad forum ſortiendum, & ſimilia, p. 212. & n. 9. cum ſeqq. & ex n. 1.
Contractus executio quando confertur in futurum non attenditur tempus conventionis, ſed executionis, p. 213. ex n. 22. & ex n. 18. cum ſeqq.
In contractibus quidquid ſit omiſſum habetur pro omiſſo, p. 217. n. 23. & 24.
Contrahentes non obligantur ex facultate regia, ſed ex ſuo contractu, & conſenſu. ibid. n. 29.
Contractus ſine aſſenſu regio extinguitur morte contrahentis, ita ut nequeat à principe conformari, p. 222. n. 6. & ſeqq. & à n. 2.
Contractus mulieris abſque viri licentia nullus eſt, nec poteſt ab eo præſtari mortua uxore, p. 223. n. 9.
Idem in conſenſu patris requiſito in contractu filii, qui poſt mortem filii præſtitus nihil operatur, ibid. n. 10.
Contractus conditionalis tranſit in hæredem activè & paſſivè, ſi conditio ſit caſualis, vel mixta, ibid. n. 14.
In contractibus innominatis favore dotis ſicut non admittitur pœnitentia contrahentis, ita nec ejus hæredis, ibid. n. 15. 16. 17. & 18.
Contractus ſive nominati, ſive non, tranſeunt in hæredem cum ſua cauſa & natura, p. 224. n. 19.
Contractus geſtus à poſſeſſore majoratus abſque facultate regia, mortuo poſſeſſore extinguitur, ib. n. 10.
Contractus cum omnibus ſuis pactis & conditionibus unus eſt individuus, & inſeparabilis, p. 226. n. 14. cum ſeqq.
Contractum ſimpliciter approbans, omnia pacta & conditiones in eo contentas approbare intelligitur nihil excepto, ibid. n. 17.
Contractus cum pactis in eo contentis cùm ſit individuus & unicus ſcindi non poteſt, ib. n. 18. & ſeqq.
Contractus ſemel perfectus non recipit ex intervallo conditionem, modum, vel gravamen ab uno impoſito, altero invito, p. 238. n. 16. cum ſeqq. & ex n. 2. & per totum.
Contractus perfectus recipit novam conditionem aut formam, ſi utriuſque contrahentis concurrat conſenſus, p. 239. n. 52. & 53.

Contumax.

Contumax non comparens tempore congruo, eo elapſo excluditur à declinatoria exceptione, p. 46. nu. 64. cum ſeqq.
Contumax non debet eſſe melioris conditionis quàm obediens, ibid. n. 69.
Contumax qui amiſit declinatoriam ſi ultra terminum comparet, auditur, & ſuper declinatoria pronuntiandum, p. 48. n. 70.
Contra contumacem jure regio proceditur in civilibus uſque ad diffinitivam, ibid. n. 72. & 73.
Contumax in criminalibus auditur intra annum ſuper pœna pecuniaria, ſuper corporali autem ſemper, & ad declinandum ſolutis expenſis, ib. n. 74.
Contumax amittit electionem fori, & quamvis porget contumaciam, non admittitur ad declinatoriam, ib. n. 75.
Contumax non poteſt opponere exceptionem litis pendentis, ib.
Nec admittitur ad recuſandum judicem, ib.

Creditor, Creditum.

Vide *Concurſus, Prælatio, Hypotheca.*
Creditor prior poteſt eligere unum ex tertiis poſſeſſoribus, & unum ex creditoribus ante ſe ſolutis, ut ſolutio avocetur, p. 652. n. 20. 21. 22. & 23.
Quæ opinio verior, probabilior, ac receptior eſt, ib. n. 24.
Primo creditore dimiſſo ſecundus remanet primus & poſterior, p. 653. n. 31. 32. 33. & 34.
Creditor virtute obligationis bonorum generalis factæ à poſſeſſore majoratus, confirmatæ poſtmodum à rege non eſt graduandus in bonis majoratus, pag. 218. n. 37.
Creditores in exigendo ſua credita gradus, & ordinem ſententiæ ſervare tenentur ne conſumptis bonis inter poſteriores, priores inſoluti remaneant, p. 651. n. 1. & 2.
Creditores potiores habent regreſſum contra adminiſtratorem ordinem graduum præpoſterantem, ib. n. 3.
Poſſunt etiam revocatoriam intentare contra poſteriores ſolutos, ſive pecunia conſumpta ſit ſive non, ib. n. 4.
Creditoribus anterioribus datur electio in agendo contra creditores intempeſtivè ſolutos vel contra adminiſtratorem poſterioribus perperam ſolventem, ib. n. 6.
Creditori qui mala fide pecuniam exegit nunquam pecuniæ fuit dominium quæſitum, n. 7. & ſeqq.
Creditoris potioris libero an ſit arbitrio contra quemlibet ex creditoribus poſterioribus revocatoriam intentare, vel ſit cogendus ab alternis incipere & gradatim aſcendere quouſque de ſuo credito potiori ſatisfiat, idid. n. 10. & ſeqq.
Creditorem primum liberum habere arbitrium & electionem in avocandam pecuniam à quolibet ex poſterioribus creditoribus præmaturè ſolutis, verior eſt opinio, p. 652. n. 19.

Cre-

Digitized by Google

Creditor ſecundus conventus revocatoria à priori nequit huic opponere, ut agat prius contra tertium & alios inferiores ſe jam ſolutos, n. 20. & ſeqq.
Creditores provocati ad judicium concurſus debent ſequi forum debitoris provocantis, p. 15. num. 23. 24. 25. & per totum c.
Creditores cùm de dividendo patrimonio debitores inter ſe tractent, judicium communi dividundo certare videtur, p. 21. n. 4.
Creditores ad concurſum convocantur non ſolum ut jura ſua deducant, ſed ut ſimul inter ſe de prælatione contendant, p. 22. n. 7. & ſeqq.
Certant etiam de totali excluſione inter ſeipſos, n. 12.
Creditor poteſt unum & idem creditum petere partim coram uno judice & partim coram alio ſimiliter competente, p. 24. n. 4.
Poteſt tamen à debitore cogi, ut coram uno totum petat, nec litibus vexetur, ib. n. 5.
Creditores citati coïre debent, omnes ſemel ad judicium concurſus ob ejus indiviſibilem naturam, p. 25. n. 20. cum ſeqq.
Creditores qui alibi ſententias obtinuere contra debitorem concurſu pendente non poſſunt credita exigere ſeorſum, ſed ad concurſum remittendi, p. 29. n. 60. cum ſeqq. & per totum §.
Creditores anteriores jus habent avocandi pecuniam ſolutam poſterioribus, p. 30. n. 66.
Creditor qui concurſu formato intempeſtivè exigit malam fidem habet, ibid. n. 67.
Creditores concurſui aſſiſtentes quandocumque & ultra novem dies poſſunt opponere de concurſus pendentia, p. 32. n. 23. 24. & 25.
Creditorum minor pars, quibus major quantitas debetur prævalet majori parti perſonarum quibus minor ſumma debetur, p. 42. n. 22.
Creditores ſolum de ſuis creditis poſſunt diſponere, & de ſuis antelationibus, non tamen bonis concurſus, p. 41. & 43. n. 16. & 28.
Creditores citati ad concurſum non comparentes jus pignorum admittunt, emptoreſque eorum tuti ſunt ab illorum moleſtiis, p. 51. n. 5. cum ſeqq.
Et à jure auferendi excluduntur, p. 52. n. 11.
Creditores poſteriores, anterioribus citatis non comparentibus in re, aut pecunia ſibi ſoluta tuti ſunt, ib. n. 12. & ſeqq.
Creditor ad concurſum citatus, & non comparens, ſicut jus pignoris diſtracti amiſit, an etiam ſuum creditum ſimul, n. 15. & ſeqq.
Affirmativa opinio proponitur, ib. n. 16. contraria verior, ib.
Diſſolvuntur argumenta contraria, p. 53. n. 18.
Creditor citatus tardiùs tamen comparens, an jus prælationis amittat, ib. n. 19.
Creditor tardiùs comparens ſi ante ſententiam graduationis indubitata inſtrumenta ſui juris doceat, admittitur, & jus prælationis conſervat, ib. n. 20.
Creditor citatus ad concurſum quando congruo tempore comparere dicatur, ut admittatur, n. 21. 22. & 23.
Creditor in diem vel ſub conditione, an citari debeat ad concurſum, ib. n. 24. cum ſeqq.
Creditor in diem, vel ſub conditione incertus eſt, qui nec in judicio poteſt agere antequam dies ſolutionis eveniat, ib. n. 25.
Creditor ſub die, vel conditione admittitur ad concurſum, & per ſententiam ſub conditione adveniente graduatur, ib. n. 26.
Creditor conditionalis admittitur in judicio ſeparationis bonorum, ib. n. 27.
Creditorem conditionalem admittendum eſſe ad concurſum creditorum determinavit Senat. Ped. ib.
Creditor conditionalis non impeditur agere juſta cauſa ſuperveniente, p. 54. n. 29.
Creditor conditionalis ante diem poteſt agere quando pignora, & hypothecæ periclitantur, ib. n. 30. & ſeqq.
Creditor conditionalis poteſt agere ante conditionem, ſi de fuga, inopia, vel futuro dolo ſuſpectus ſit debitor, n. 31.
Suſpicio inopiæ, & æris alieni nulla urgentior, quàm ipſum judicium concurſus, quo debitor bonis omnibus exuitur, ib. n. 33. & ſeqq.
Creditori conditionali quibus remediis conſulatur in concurſu, cùm difficile ſit miſerabilem debitorem invenire fidejuſſorem, p. 55. ex n. 43. cum ſeqq. & ex n. 51.
Creditor hæres ſui debitoris poteſt cum inventario ſuum creditum, & ſeparationem poſtulare ſicut extraneus, p. 59. n. 29. cum multis ſeqq. *vide inventarium.*
Creditor hæres ſui debitoris vendita hæreditate poteſt ſuum creditum conſequi, & uti retentione, p. 60. n. 37.
Creditores unius adminiſtrationis, non confunduntur cum creditoribus alterius in eadem perſona debitoris extinctis, n. 48. cum ſeqq.
Creditor qui in publica ſubhaſtatione plus offerens rem licitavit etiam per ſuppoſitam perſonam tutus, & niſi interveniat læſio, p. 66. n. 16. & 17.
Creditor pignus tenens non poteſt impedire venditionem, ut ſibi & aliis ſatisfaciat, p. 75. & 76. n. 6. 7. 8. & 9. cum ſeqq.
Creditor pignus habens nullum damnum patitur illud exhibendo, ut vendatur cùm ad ejus ſatisfactionem ordinetur, ib. n. 10.
Creditor quomodolibet bona debitoris retinens, tenetur illa conferre in concurſum univerſalem, ut inter omnes diſtribuantur, ſervata gradus prærogativa, ib. n. 17.
Annotatur Gaitus miſerè lapſus contrarium firmans, ibid.
Creditor propriè is dicitur, qui ab alio invito exigere poteſt, p. 84. n. 126. 127. & 128.
In ſtatuto de creditore loquente non comprehenditur, qui actionem realem habet, ib. n. 129.
Creditor largè dicitur, qui actionem realem habet, ib. n. 130.
Creditores dicuntur & habentes actionem realem juxta ſubjectam materiam, & naturam concurſus creditorum, p. 85. n. 131.
Creditores veri & improprii in unum judicium creditorum concurrere debent, ut quorumlibet ſimul jura examinentur, & quilibet quod ſuum eſt, ex bonis debitoris conſequatur, ib. n. 132.
Creditor prior hypothecam poſſidens ſi deducto ſuo credito aliquid ſupereſt, tenetur rem dimittere poſterioribus creditoribus, p. 91. & 93. n. 6. 7. & 20.
Creditor accipiens nomen debitoris in ſolutum ſemper illud tenetur in concurſum conferre inſtantibus anterioribus, p. 93. n. 21.
Creditores per ſolam ceſſionem non acquirunt dominium in bonis debitoris; ſed jus quoddam perſonale, ut diſtrahantur, p. 115. n. 36. & ſeqq. & ex n. 30.
Creditor qui prius ſententiam obtinuit, an aliis, quorum cauſæ pendent, præferatur, p. 121. n. 3. & n. 5.
Creditores perſonales, qui eodem tempore ſententiam obtinuere, æqualem habent exactionem in bonis debitoris, p. 122. n. 6.
Creditor, qui prævenit in exequendo ſententiam ſimul pro aliis latam, an iſtis executionem non petentibus præferatur, ib. n. 7. & 8.
Creditor poteſt convenire quemlibet ex correis, vel fidejuſſoribus, & uno convento poteſt liberè ad alios redire, quandiu integrè non eſt ſolutus, p. 130. ex n. 10. cum ſeqq.
Creditor electionem, & arbitrium habet eligendi, & variandi inter correos debendi, & fidejuſſores eorum-

que bona, adeò ut creditor poſterior non poſſit ei opponere, quod exigat ab aliquibus, p. 131. n. 16.
Creditor in revocatoria arbitrium habet revocandi ſolutionem poſteriori, quamvis alii adſint inferioris gradus pariter fuit ſolutum, n. 17. & 19.
Creditor concurſum ab uno ex correis formatum poteſt deſerere, & ad alios redire etiam gradu obtento in ſententia, ib. n. 17. & 27.
Creditor, cui in ſententia graduationis bona fuerunt adjudicata pro ſuo credito, adhuc habet recurſum contra correos, aut fidejuſſores, & tertios poſſeſſores, p. 132. n. 28. & 29.
Creditor cenſuarius ad concurſum citatus, an valeat ſortem principalem in illum deducere, & pro ejus redemptione inſtare, p. 139. ex n. 1. cum ſeqq.
Creditor cenſuarius ad concurſum provocatus licitè poteſt pro cenſus redemptione inſtare, ex n. 15. cum ſeqq.
Creditores poſteriores non poſſunt in re hypothecata jus prætendere, niſi in eo quod ſupereſt, ſatisfactis prioribus, p. 148. n. 7.
Creditor agens contra fidejuſſorem, aut tertios poſſeſſores tenetur probare inopiam debitoris, ſive ante judicium, ſive in eodem, p. 161. n. 53. 54. & 55.
Creditores qui concurſu pendente mutuaverunt debitori, poſt omnes quoslibet concurſu aſſiſtentes exigunt. n. 49. 50. & 51.
Creditores ad alimenta etiam poſteriores præferuntur aliis quibuslibet anterioribus ad ſola bona majoratus, p. 193. n. 3. 4. & ſeqq.
Creditores ad ſola bona majoratus, an excludant creditores concurſus ſuper ſolis alimentis à bonis noviter repertis, poſtulantes alimentorum reformationem ob novum augmentum patrimonii debitoris, p. 193. n. 28. 29. & 30.
Cautela hæc ſub diſtinctione admittitur, p. 195. n. 31. 32. & 33.
Creditor in ſubhaſtatione bonorum debitoris licitans præfertur omnibus licitatoribus, p. 315. n. 14. & 15.
Creditoribus concurſus ſuccurritur per viam reſtitutionis ex clauſula generali, ut novus admittatur licitator ſubhaſtatione peracta, ib. n. 17. & ſeqq.
Creditor tanquam extraneus plus offerens tutus eſt, & rem debitoris ſubhaſtatam accipit in emptionem, non in pignus, ib. n. 16.
Creditorum major pars præjudicat minori, & in unum congregantur omnes, p. 318. n. 67. cum ſeqq.
Et an hoc procedat in aliis ſimilibus caſibus, ultra expreſſos in certis legibus, ib. n. 73. & ſeqq.
Verior & communior opinio eſt tenentium majorem partē creditorum minori præjudicare quoties tractatur de conſequutione ſuorum creditorum ex bonis falliti, ib. n. 76. 77. & 78.
Creditor inferioris gradus, etiam majoris ſummæ non admittitur poſtulans, ut prior recipiat bona debitoris in ſolutum, n. 79.
Creditorum major pars tunc attenditur in iis quæ omnibus ſunt communia, damnum, & utilitas proportionabiliter ad ſingulorum credita, n. 80.
Secus quando damnum, & utilitas omnibus promiſcuè non communicantur, ib. n. 81. & 82.
Pactum majoris partis creditorum circa bona debitoris, ut præjudicet minori parti debet eſſet æqualis fortunæ, ib. n. 83.
Creditor inferior an poſſit cogere anteriorem, ut fructus bonorum concurſus detentos, aut in ſolutum recipiat, aut patiatur, quod ipſe inferior ex eis ſolvatur, p. 321. n. 1. cum ſeqq.
Pars affirmativa ex variis fundamentis probatur, ib. n. 6. cum ſeqq.
Creditores inferiores plus offerentes pro bonis concurſus præferuntur anterioribus pretium currens offerentibus, ib. n. 10.
Creditor poſterior offerens priori, ut vel rem concurſus recipiat vel patiatur ſibi dari nullatenus certat de utilitate anteriorum, ſed de ſuo dumtaxat, p. 312. n. 22. 23. 24. 25. & 26.
Imò in notabile detrimentum creditorum cæterorum intentio inferioris iſta vergit, p. 323. n. 27.
Creditorum anteriorum jus quamdiu vivit poſteriorum jus dormit, in quorum damnum redundat diminutio, ac defectus bonorum concurſus, ibid. nu. 28. & 29.
Creditor inferior plus afferens in ſubhaſtatione bonorum debitoris, tunc præfertur anterioribus, ſi pretium ſolvat, non ſi compenſare velit, p. 324. n. 50. & 51.
Creditor inferior tunc excluditur ab electione oblata anteriori, ut vel rem concurſus recipiat, vel ſibi recipere patiatur, quando creditor anterior contradicit, ib. n. 52.
Secus ſi non contradicit, nec impugnat, ib. n. 53.
Creditor poſterior ſcientibus, non impugnantibus anterioribus poteſt ſuum creditum exigere abſque impedimento, ib. n. 54.
Creditores mutuantes poſſeſſori majoratus ultra ſummam permiſſam à facultate regia, & mutuantes intra ſummam, an pariter concurrant ad quantitatem permiſſam pro rata: vel an omnium contractus vitientur, p. 327. n. 1. cum ſeqq.
Creditor dum agit contra tertios poſſeſſores, an præciſè debeat incipere à poſterioribus, & non à prioribus, p. 333. n. 84. & 85.
Creditores plures diverſis temporibus mutuantes intra vel ultra quantitatem facultatis regiæ priores potiores ſunt, & de ratione, p. 335. n. 113. & 114.
Creditores plures ſimul in eodem contractu mutuantes ultra ſummam facultatis, an omnes pro rata ſint admittendi ad quantitatem permiſſam, p. 336. n. 115.
Creditores plures eodem tempore, & ſcriptura mutuantes poſſeſſori majoratus, ultra tamen ſummam in facultate limitatam, omnes admittuntur pro rata ad quantitatem permiſſam, p. 337. n. 130.
Creditor idem diverſis temporibus mutuans ex pignore ſolvitur ſervato ordine intereſſe, & medio tempore contrahentes, ſecus ſi eodem tempore, quia tunc pro rata cujuslibet creditoris ſolvitur omnibus, n. 141. cum ſeqq.
Antonii Fabri error annotatur, & convincitur per jura expreſſa, ibid. n. 142. cum ſeqq.
Creditores plures ſimul mutuantes poſſeſſori majoratus ultra quantitatem permiſſam à facultate, omnes ſimul admittuntur pro rata, pro qua omnes participant de damno & diminutione, ib. n. 148.
Creditores ejuſdem gradus ſimul exigunt pro rata, pag. 338. n. 154.
Inter duos creditores eadem die contrahentes de quorum anterioritate non apparet, non datur prælatio, ſed pro rata omnes ſimul, p. 339. n. 165.
Fallit in creditore habente inſtrumentum cum die & hora, ut iſte præferatur alteri horam habenti, ib. n. 166.
Etiam contra dotem, cujus inſtrumentum caret hora, ib. n. 167. & ſeqq.
Creditor ſub cautione ſolutus conſideratur, ac ſi ſolutus non fuiſſet reſpectu effectus reſolubilis, p. 405. n. 45. cum ſeqq.
Creditor recipiens pecuniam ſub clauſula præſervativa juris tertii ſub conditione recepiſſe dicitur, nu. 11. cum ſeqq.
Creditor recipiens pecuniam ſub obligatione de reſtituendo potioribus à quolibet cogi poteſt via executiva, p. 346. n. 41.
Creditor diverſi fori, etiam Eccleſiaſtici, cui in concurſu ſub cautione, de reſtituendo fuit ſolutum, an conventus

Digitized by Google

ventus revocatoria ab alio potiori creditore debeat reſpondere coram judice concurſus, num. 42. cum ſeqq.

Creditor minutam monetam pro argentea mutuata recipere tenetur, quando ex hac ſubrogatione damnum, vel incommodum aliquod non patitur, pag. 363. n. 66.

Secus ſi incommodum creditor aut damnum patiatur monetam ſubrogatione, ib. n. 67.

Creditor ſimpliciter vendens pignus cenſetur vendere jure proprio, non jure creditoris, p. 371. n. 12.

Vendens tamen cum denominatione creditoris, tanquam talis vendidiſſe intelligitur, ib.

Creditores non tenentur indagare intrinſecam conditionem debitoris, nec inveſtigare titulum bonorum, p. 373. n. 33.

Creditor confidens de bonis debitoris ſibi obligatis ſæpè creditum amittit evicta hypotheca per verum dominum, p. 385. n. 123. & 124.

Creditor non poteſt liberare unum ex pluribus fidejuſſoribus ſimul obligatis, cum unus aliorum contemplatione intelligatur ſe obligaſſe, p. 402. n. 18. & 19.

Diviſa per provincias hæreditate à teſtatore inter duos hæredes, an creditores hæreditarii unius provinciæ admittantur ad concurſum factum per hæredem alterius provinciæ, p. 408. n. 1. cum ſeqq.

Creditores jus habent ad univerſum patrimonium, & ad univerſa debitoris bona ubique exiſtentia, p. 409. n. 17. 18. 19. 20. & 21. cum ſeqq.

Creditores debitoris exercentis duas diverſas artes & negotiationes, qui fuerint unius negotiationis, non confunduntur cum creditoribus alterius, pag. 412. n. 52.

Creditores ad bona libera non confunduntur cum creditoribus majoratus, ib. n. 53.

Creditores ementis pro perſona nominanda nulla tempore acquiſierunt jus hypothecæ in re empta, p. 415. n. 26. 27. & ex n. 22. cum ſeqq.

Creditores non fraudantur quando debitor non vult jus delatum acquirere, ſed quando acquiſitum alienat, p. 419. n. 4. cum multis ſeqq.

Creditores debitoris ante tempus reſtituentis majoratum fideicommiſſum, uſumfructum patri debitum, an poſſint in concurſu formato poſt reſtituentem jus prætendere interuſurium, & fructus à tempore reſtitutionis, uſque ad mortem debitoris perceptos, p. 429. n. 1. & per totum.

Creditores teneri inveſtigare titulos debitoris, firmat Paz ex Angeli doctrina, p. 474. n. 22.

Quos perperam loquutos fuiſſe oſtenditur manifeſtè, ib. n. 23. & ſeqq.

Creditori agenti Salviano interdicto ſufficit probare poſſeſſionem eſſe penes debitorem tempore obligationis, p. 476. n. 39. & ſeqq.

Creditor jus ſuæ hypothecæ fundat in dominio debitoris, aliàs non obtinet, p. 478. n. 61.

Creditores victi à poſſeſſore obtinente in tenuta ob nullitatem facultatis & hypothecæ in bonis majoratus, ſi poſſeſſor vincatur in proprietate, jura ſua & hypothecas iterum recuperant, p. 484. n. 127.

Creditoris hypotheca variatur & alteratur ex variatione & mutatione juris debitoris hypothecantis, p. 485. n. 128. 129. & 136. cum ſeqq.

Creditores hæredis tranſmittentis an jus habeant ad bona hæreditatis tranſmiſſæ, p. 376. ex num. 66. cum ſeqq.

Creditores debitoris donantis, vel vendentis bona ſua cum pacto, quod donatarius creditoris ſolvat ad concurſum donantis, & donatarii concurrere poſſint, p. 509. ex n. 1. cum ſeqq.

Creditores vendentis vel donantis hac conditione ut emptor ſeu donator ſolvat creditoribus de jure communi nullum jus habent in emptorem vel donatarium, p. 510. n. 15. cum ſeqq. uſque ad n. 22.

Creditores non poſſunt recta via abſque ceſſione agere contra donatarium, vel emptorem cum pacto ut eis ſolvat, p. 511. n. 25. 26. & 27.

Fallit quando emptor vel donatarius ſponte ſuſcepit judicium, n. 28. 29. & 34.

Creditor poteſt agere contra emptorem ſuſcipientem in ſe æs alienum venditoris in quatuor caſibus relatis, ibid. ex n. 31. uſque ad 39.

Creditor vendens pignus jure creditoris tanquam procurator debitoris vendit, p. 512. n. 46. & 47.

Jure communi attento, jus non acquiritur creditoribus ex pacto inter debitorem, & donatarium, ut iſte ſolvat creditoribus, p. 513. n. 55. & 56.

Secus de jure regio, ex l. 2. n. 16. lib. 5. recop. ib. n. 47. cum ſeqq.

Creditores vendentis ſua bona cum pacto quod emptor eis ſolvat, non poſſunt de jure communi contra emptorem ſibi non obligatum agere, p. 514. n. 68. ſecus de jure regio ex d. l. 2. de quo erit in electione creditorum agere vel contra debitorem, vel contra emptorem virtute pacti, ib. n. 69.

Idem ſervari de jure communi ob circuitus vitandos tenent aliqui n. 70. 71. & ex n. 90.

Creditor cenſualiſta pro ſorte unius præfertur creditori poſtea contrahenti cum eodem debitore ante uſuras decurſas, p. 521. n. 69. & 70.

Creditor, qui quod ſuo debitori debet, habet ſibi hypothecatum, licèt contra ſe ipſum agere non poſſit, poteſt tamen à ſe debitum retinere, p. 524. n. 5.

Ac pariter eidem competit utilis actio virtute obligationis, ibid. n. 6.

Creditor de ſuo privilegio, aut prælatione inſtrumentis aut probationibus docet, n. 16. & 17.

Creditor poteſt idem creditum in partes ſcindere, & in diverſis judiciis diviſum petere ſi ei non opponatur exceptio, p. 563. n. 42.

Creditor habens plures correos in ſolidum obligatos, ſi ſimpliciter agat adverſus quoſdam abſque ſolidi proteſtatione, videtur creditum ſcindere, & juri ſolidi renunciare, ib. n. 45.

Creditor qui virtute ſententiæ ratam ab uno correo exegit, non poteſt poſtea ab eo, nec cæteris in ſolidum obligatis ſolidum petere, p. 563. n. 46.

Creditor conſentiens ſubhaſtationi conditionali illo genere ſolutionis contentari debet, p. 568. n. 31. cum ſeqq.

Creditor exigens cenſum annuatim ab emptore promittente loco pretii accollare exegiſſe, intelligitur virtute adjudicationis ſibi factæ, pag. 572. nu. 88. & ſeqq.

Creditor factus rei dominus conſervat hypothecæ prælationem contra creditores inferiores, p. 575. num. 130. cum ſeqq.

Creditoribus anterioribus datur electio an velint agere contra poſteriores præpoſtere ſolutos, vel contra adminiſtrationem inordinatè ſolventem, p. 608. n. 29.

Emptor pignoris præpoſtere ſolvens ſcienter & contra ordinem judicis tenetur de ſuo anterioribus creditoribus, quibus datur electivè recurſus contra emptorem vel poſteriores, ib. n. 30.

Creditor poſterior in mala fide eſt exigendo prius, quam anteriores ſimul concurrentes, ib. n. 34.

Creditor mutuans debitori, ut ſolvat priori hujus locum ſubintrat tribus concurrentibus, p. 610. n. 55. 56. 57. & 58.

Creditorem anteriorem fuiſſe ſolutum ex eadem pecunia novi creditoris ad id mutuandi ex quibus conjecturis præſumatur, ib. n. 59.

Creditores anteriores ſpecialiter non citati ad concurſum, ſed per proclama, poſſunt quandocumque comparentes moleſtare emptores, p. 615. n. 8. & 9.

Creditores, qui concurſui adſunt, & ad eorum inſtan-

tiam bona ſubhaſtantur, jus omne, quod in bonis habeant amittunt, & libera ad emptorem tranſeunt, ib. n. 10.
Priores creditores prius ex pretio pignorum ſolvuntur, poſteriores ex ſuperfluo ſi adſint, p. 620. n. 7.
Poſteriores ſolum jus habent, quantum ex pignoris pretio ſupereſt, ſolutis prioribus, ibid. n. 8.
Creditor prior tenens hypothecam non tenetur eam dimittere poſteriori, donec integrum creditum conſequatur, p. 621. n. 11.
Anterior tenens hypothecam ſibi, & aliis idoneam nequit repellere poſteriorem agentem pro reſiduo, ſoluto jam anteriori, ib. n. 12.
Creditorum juri debitor nulla arte, & quomodolibet diſponendo detrahere non poteſt, p. 635. n. 1. & ſeqq.
Creditoribus ſuis, quando debitor adeundo hæreditatem non ſolvendo poſſit præjudicare adjiciendo novos creditores hæreditarios, p. 640. ex n. 65. uſq; ad n. 69.
Creditor anterior conſentiens ut pignus alteri obligetur, an præjudicet creditoribus intermediis, p. 642. n. 1.
Creditor anterior cedens inferiori gradum, & prælationem ſuam dumtaxat ad exigendum, an non ſolum ſibi, ſed & intermediis præjudicet creditoribus, ib. n. 2. & 3.
Creditor conſentiens ut pignus pignori detur, pignoris jus remiſiſſe videtur, n. 4.
Creditor conſentiendo, ut res alteri pignoretur jus pignoris prorſus amittit, & creditor merè perſonalis remanet, p. 643. n. 9.
Quid inter contrahentes actum fuerit attenditur an voluerit creditor totum jus pignoris dimittere, an ſolum gradum, & prælationem, p. 642. n. 6.
Creditorem conſentientem, ut pignus alteri obligetur, non amittere prorſus jus hypothecæ quoad omnes, ſed quoad illum creditorem tantum, cui conſentit, qui teneant, p. 643. n. 9. & ſeqq.
Creditores intermedii gradatim aſcendunt locum anterioris conſentientis, & ſicut præferuntur tertio, ita & anteriori, cui tertius præfertur, p. 644. n. 26. & ex n. 19. cum ſeqq.
Debitor, qui prius debitori tradit pignoris jus amittit non creditum, ad quod remanet creditor perſonalis, n. 32.
Creditor tertius, cui anterior nominatim conſenſit, licèt præferatur conſentienti, non tamen intermediis, p. 645. n. 33.
Creditores intermedii per conſenſum anterioris gradatim aſcendunt ejus gradum, & præferuntur anteriori, & ei cui iſte conſenſit, ib. n. 34.
Tertius, cui anterior conſenſit antelationem intermediorum, non conſequitur ceſſante ceſſione, & ſubintratione, ib. n. 35.
Nec antelationem conſequitur niſi à tempore, quo cum debitore contraxit, ib.
Medii creditores præferuntur anteriori, qui conſenſit præferri à tertio, ib. n. 36.
Medius vincit tertium, à quo vincitur primus, ib.
Creditor jus ſuum nunquam amittit per conſenſum, quod ſpecificè reſervavit, n. 37. & 38.
Petri Surdi locus inſignis in propoſito refertur, ib. n. 39. 40. 41. & 42.
Anterior, qui conſenſit ſub juris ſui reſervatione, quo ordine, & loco exigere poteſt, ib. n. 43. remiſſivè.
Inter creditorem, cui anterior pignori conſenſit intermedios, & anteriorem, quo ordine fiat exactio, ib. n. 44. & ſeqq.
In creditore hypothecario anteriori tria diverſa jura concurrunt, jus pignoris, jus prælationis, & ipſum creditum, ib. n. 46. & ſeqq.
Anterior creditor 100. cedens prælationem inferiori pro 200. nullam pro ſuis centum transfert prælationem, p. 647. n. 76. & ſeqq.
Creditor inferior pro 200. recipiens prælationem ab anteriore creditore pro 100. dumtaxat, pro hac rata parte recepiſſe intelligitur, ib. n. 80.
Unus creditor contra eundem debitorem plura, & diverſa credita habens plurium, & diverſorum perſonam repræſentat, p. 648. n. 86.
Pariter pro ſingulis creditis juxta uniuſcujuſque gradum ac prælationem graduatur interpolatè inter cæteros creditores, n. 88. & ſeqq.
Creditor pro certa ſumma hypothecarius poſtea pro alia diverſa quantitate eadem bona, & alia bona ſibi fuerunt obligata, pro prima ſumma præfertur interim contrahentibus pro ſecunda ei intermedii præferuntur, ib. n. 90. & 91.
Creditor inferior, cui per anteriorem fit prælationis ceſſio, ſi pluſquam cedenti debeatur exegit, reſtituit ſuperfluum intermediis creditoribus, p. 649. n. 99.
Creditor inferior cui per anteriorem fit prælationis ceſſio ſub conditione ſi iſte immediatè poſt eum exigat an præjudicet intermediis, & an iſtis pœnitentibus, ceſſio inefficax reddatur, pag. 642. ex n. 1. cum ſeqq.
Ob circuitus vitandos etiam de jure communi poteſt creditor agere contra donatarium cum pacto de ſolvendis creditoribus, p. 514. n. 70. 71. & 90.

Creſcere, Decreſcere.

Creſcentibus vel decreſcentibus bonis concurſus creſcunt, & decreſcunt alimenta ſemel taxata, re judicata non obſtante, p. 183. ex n. 1. cum ſeqq.

Culpa.

Culpa imputatur ei, qui ſe immiſcuit rei ad ſe non pertinenti, p. 230. n. 15.
Ex culpa quis tenetur de caſu quando deſtinata fuit ad ipſum caſum, non aliter, p. 233. n. 53.

Curator.

Vide *Adminiſtrator.*
Curator dari debet hæreditati jacenti cum quo poſſit formari concurſus creditorum, p. 19. n. 1. 3. & 4.
Bonis debitoris creditoribus inſtantibus datur curator, ib. n. 6.
Curator ad litem datus non aliter admittitur quàm ſi ſatis dederit, p. 96. n. 26. & 27.
Curatori bonorum ſola commiſſa videtur rerum cuſtodia, p. 98. n. 49.
Curator bonorum actiones movere poteſt in rebus tempore perituris, ib. n. 50.
Curatoribus minoris, prodigi, furioſi, & aliorum dominium bonorum non quæritur, ſed penes minorem, & alios remanet, p. 115. n. 38. & 39.
Curatores bonorum, & ſequeſtri non habentur loco domini, ſed ſimplicium cuſtodum, n. 40.
Curator hæreditati jacenti datus poteſt ſe præſentare ad beneficia vacantia, cujus jus patronatus hæreditati adhæret, p. 117. n. 90.
Curator invitus niſi ex magna neceſſitate nemo creari poteſt, p. 119. n. 1.
Curator ad bona abſentis tenetur inventarium conficere cum fidejuſſore quando bona ad ejus manus pervenerunt, n. 43.
Curatoris ad bona dati propter aliquam cauſam officium finitur ceſſante cauſa, p. 664. n. 73.
Curator datus filio familias minori ob patris deportationem finitur patre reverſo, n. 74.
Curator bonis captivi finitur capto reverſo, ib. n. 75.
Curator datus hæreditati jacenti finitur hæreditate adita, ibid. n. 76.
Curator hæreditati tanquam jacenti datus ad inſtantiam creditorum quæ revera jam erat adita, an judicium creditorum annulletur, ib. n. 77. & 78.
Curator datus furioſo durat quandiu furor, ib. n. 79.
Curator ventri datur, non tutor, n. 80.
Curatoris officium ventri datur & finitur ſtatim atque infans naſcitur, ib. n. 81.

Digitized by Google

Curator ob certam cauſam ceſſat, ceſſante cauſa, n. 82.
Cum curatore dato hæreditati tanquam jacenti quæ detegitur tunc adita, judicium concurſus agitatum an annulletur, p. 218. ex n. 1. cum ſeqq.
Curatus dator hæreditati jam aditæ curator nullius dicitur, p. 219. n. 6.
Curatore dato pupillo tanquam adulto datio nulla erit, ib. n. 7. & ſeqq.
Curatoris officium dati hæreditati jacenti finitur hæreditate adita, p. 255. n. 13.
Curator dari non poteſt hæreditati jam aditæ, ib. n. 14.
Curator datus tempore incongruo, & quo dari non debuit, vitiatur, ib.
Curatore dato hæreditati tanquam jacenti, quæ jam erat adita judicium concurſus, an ſit nullum, ib. n. 18. 19. & 20.
Curatoris datio hæreditati aditæ nullius non provenit ex ſcientia vel ignorantia creditorum, ſed ex ſuppoſito falſo, p. 220. n. 21.
Geſta à curatore dato hæreditati tanquam jacenti quæ adita erat nulla redduntur ipſo jure, p. 221. n. 47.
Geſta à curatore legitimè dato perſonæ fictæ poſſunt, & nocent perſonæ fictæ, & jus ejus habenti, ib. n. 48.
Curator datus prodigo, qui prodigus non erat ſed furioſus an ſuſtineatur, ib. n. 49.
Curator datus alicui tanquam prodigo, qui prodigus non erat, an & quando ſuſtineatur, ibid. n. 50. 51. 52. & 53.

Cuſtodia.

Dimiſſio bonorum licèt ſit de ſubſtantia, & natura concurſus ſolum tendit ad eorum cuſtodiam & adminiſtrationem, p. 117. n. 77. & ſeqq. & n. 93. cum ſeqq.

D

Damnum.

DAmnum infectum poſtulat ut vicinus mittatur in poſſeſſionem domus minantis ruinam, p. 79. nu. 58. & ſeqq.
Damnum minus eſt creditorem non exigere, eo quod debitor non eſt ſolvendo, quàm permittere ut exigat ab alio, quod debitor non eſt, pag. 344. n. 43. 44. 45.
Damnum contingens contrahenti cum poſſeſſore majoratus putativo ſibi non inveſtigandi conditionem ejus imputatur, p. 384. n. 120. cum ſeqq.
Damnum & defectus ratæ cenſus deficientis ex majoratu evicto quomodo communicatum erit inter creditores, p. 405. ex n. 68. cum ſeqq.
Inter creditores eodem tempore, & inſtrumento contrahentes damnum ratæ ademptæ à majoratu evicto pro rata communicatur, p. 406. n. 69.
Damnum contingens in bonis debitoris, ita ut omnibus creditoribus non ſufficiant, in poſteriorem creditorem vergit prioribus prius ſolutis, ib. n. 70.
Damnum proveniens ex facto principis nulli imputatur, n. 52.

Datio in ſolutum.

Datio in ſolutum regulariter transfert dominium in ceſſionarium, & procuratorem in rem ſuam, p. 115. n. 52. & 53.
Per dationem in ſolutum prior extinguitur obligatio, ibid.
Per dationem in ſolutum inducitur novus contractus, primo extincto p. 134. n. 3. & ſeqq.
Datio in ſolutum extinguit priorem obligationem ceſſante legitimo impedimento in creditore per quod recipere rem non poſſit, p. 137. n. 29. 30. 31. & 32.
Bona debitoris in ſolutum à creditore in concurſu dando ſint pro cenſus redemptione, dubitat Rodriguez, p. 142. n. 53.
Doctores tenentes negativam non negant poſſe ſortem principalem in concurſu deduci, nec pecunia cenſu redimi, ibid. n. 54. & 55.
Dationem in ſolutum debet præcedere taxatio, aliàs nec tranſibit dominium in creditorem, p. 158. n. 48.
Creditor poſterior an poſſit cogere anteriorem, ut fructus bonorum concurſus detentos, aut in ſolutum recipiat, aut patiatur quod ipſe inferior ex eis ſolvatur, p. 321. ex n. 1. & per tot.
Creditor inferior appetens fructus concurſus detentos in ſolutum recipere non agit utilitatem communem, ſed ſuam dumtaxat, p. 322. n. 12. 16. & 27.
Creditores nec cogi poſſunt fructus bonorum concurſus in ſolutum recipere, nec inferiores in computum ſui crediti, ib. n. 16. & 17.
Creditor licèt bona concurſus in ſolutum recipere cogatur, id tamen fit ſervatis juris requiſitis, ib. n. 18. & 19.
Ad unius creditoris voluntatem non poteſt creditor anterior cogi bona concurſus in ſolutum recipere, ib. n. 20.
Creditor anterior etiam minoris ſummæ cogi nequit à creditore inferiori, etiam majoris ſummæ ut bona concurſus recipiat in ſolutum, ib. n. 21.
Creditor prior non vult recipere bona in ſolutum, ergo poteſt inferior, non ſequitur, ib. n. 22.
In creditoris poſterioris intentione petentis, ut prior recipiat bona concurſus in ſolutum, vel ſibi recipere patiatur multa latent damna, fraudes & cautelæ, ib. n. 23. & ſeqq.
Appetit enim primum gradum non dimiſſo adhuc anteriore, & hac via huic præferri vult in ſolutione, ibid. n. 24.
Creditor emens rem debitoris compenſato credito cum pretio dicitur rem in ſolutum recipere, pag. 324. n. 45.
In ſolutum rem datam poſteriori creditori poteſt anterior avocare, ib. n. 46.
Datio in ſolutum eſt conſignatio in pretio conditionali à creditoribus approbato, quæ liberat debitorem, p. 569. n. 40. 41. & ſequentibus, & ex n. 59. & ſeqq.
Datio in ſolutum voluntaria non permittitur emphyteutæ abſque pœna commiſſi, pag. 580. n. 12. 13. 14. 15. & 16.
Data in ſolutum re, & evicta redit creditor ad primævam actionem contra debitorem, & fidejuſſores, p. 135. n. 17.

Debitor, Debitum.

Vide *Concurſus.*
Debitor cedens bonis omnia ponit in manus curiæ, ut illa diſtribuat inter creditores, p. 101. n. 11.
Debitor cedens bonis debet omnia bona ſua dimittere, & ponere in manus curiæ, p. 102. n. 18.
Debitore rem acquirente cum pacto quod ſit tertio hypotheca, tertius præfertur omnibus anterioribus creditoris ſic acquirentis, pag. 275. nu. 22. & 23. & 24.
Debitor ſicut potuit præjudicare ſuis creditoribus non acquirendo rem, multo magis poterit eam conditione gravatam acquirere, ib.
Debitor in actu & initio acquiſitionis poteſt conſentire gravaminibus de conditionibus appoſitis in præjudicium ſuorum creditorum, ib. n. 25. & 26
Debitor in jam quæſitis non poteſt præjudicari ſuis creditoribus, ſecus in acquirendis, n. 30.
Debitor per factum ſuum non poteſt pervertere prælationem creditorum, ib. n. 31.
Debitor in præjudicium creditorum perſonalium non impeditur ſua bona alienare ceſſante fraude. p. 280. n. 39.
Debitor, qui poſt mortem gravatur reſtituere, ſi in vita reſtituat non fraudantur creditores perſonales,

qui ex interuſurio poterant ſua credita exigere, ib.
Debitor gravatus bona poſt mortem reſtituere nequit in præjudicium creditorum habentium fructus obligatos ante mortem reſtituere, p. 282. n. 54.
Debitor ut legitimè peragat concurſum ad quid teneatur, p. 2. ex n. 7. cum ſeqq.
Debitor non admittitur ad formandum concurſum cum uno, vel altero creditore, ſed cum tribus ſaltem, p. 6. n. 41. remiſſivè.
Debitor format concurſum coram ſuo proprio judice, p. 13. n. 4. 17. & 19. uſque ad n. 26.
Debitor in judicio concurſus nihil petit à ſuis creditoribus, ſed admonet ſuam ceſſionem, ut creditores compareant ſua credita petendo, ibid. n. 5. 14. 15.
Debitor concurſum formans, licet videatur actor in effectu, tamen verè reus eſt, p. 14. n. 9. & ſeqq.
Debitor in remedio *l. ſi contendas, ff. de fidejuſ.* non eſt actor ſed reus, ib. n. 10. & 11.
Debitor in hoc judicio concurſus nihil à creditoribus petit, ſed provocat, ut accedant ad petenda ſua credita, n. 14. 15. & 16.
Debitor concurſum formans cum ſit verè reus, & non actor coram ſuo proprio judice illud formare tenetur, p. 15. n. 17. & ſeqq.
Debitor in hoc judicio concurſus tanquam verè reus poteſt petere ut inſtrumenta ſibi cedantur quando reo petere id licet, ibid. n. 21.
Et in cunctis conſervat privilegium rei, ib. n. 22.
Debitor bonis cedens utitur caſibus curiæ, ſicut, & pauper aliave miſerabilis perſona, p. 16. n. 35. & 37.
Nullus pauperior debitore cuncta bona ſua creditoribus dimittente, ib. n. 36. & 37.
Debitor bonis cedens miſerabilis perſona dicitur, p. 17. n. 38.
Debitor in diem poteſt in conſequentiam condemnari, ut ſolvat adveniente die, vel conditione, p. 56. nu. 50.
Debitum ſociale à debito proprio ſocii differt, p. 61. n. 51. & 52. & à n. 48.
Debitor propriè is dicitur qui obligatus eſt actione perſonali, p. 84. n. 162. & 27.
Debitor prop iè non eſt, qui actione reali tenetur, atque rei vendicatione conveniri poteſt, n. 128.
Debitor rem emens habita fide de pretio poteſt in præjudicium anteriorum creditorum in initio contractus ſpecialem hypothecam concedere venditori, ut in re omnibus præferatur, pag. 91. num. 2. 3. 4. & 15.
Pactum, in quo apponitur hypotheca ſpecialis in re vendita, vel in mutuante debitori ad rem emendam requiritur, quod in continenti fiat, n. 5.
Debitor non poteſt vendere, nec in ſolutum dare, nec alia facere, per quæ creditorum juri detrahatur, p. 92. n. 12. & 13.
Pactum initum in ipſa acquiſitionis origine in rebus noviter per debitorem quæſitis præjudicat creditoribus anterioribus, ib. n. 14. cum ſeqq.
Debitor in bonis acquiſitis non poteſt præjudicare ſuis creditoribus, ib. n. 19.
Debitor concurſum formans cuncta ſua bona tenetur ponere in manibus curiæ adminiſtranda, ex cujus juſſu venduntur, ut ex pretio creditores ſatisfiant, pag. 94. n. 10.
Debitor concurſum formans ſua voluntate bonorum adminiſtratione privatur, & non eſt de cætero legitima perſona ad contrahendum ſuper ipſis, pag. 112. n. 4.
Debitor per concurſum non habet facultatem diſponendi de bonis etiam inter creditores, ib. n. 6.
Debitor bonis cedens privatur facultate ſolvendi ſuis creditoribus, p. 113. n. 7.
Debitor in concurſum à ſe formatum an amittat actiones, aut dominium, p. 114. n. 22. cum ſeqq.
Debitor bonis cedens, an amittat actiones activas, & paſſivas, ib. ex n. 23. & 29. cum ſeq.
Debitor quemadmodum patitur actiones 2. creditoribus motas, pariter ipſe contra alios movere poteſt concurſu pendente, p. 116. n. 56. & 57.
Debitor concurſum formans bona ſua ſolum dimittit ad cuſtodiam adminiſtratoris, p. 117. n. 76. cum ſeqq.
Debitor concurſu pendente & adminiſtratore dato, ſi ſe amplius adminiſtrationi ingerat criminaliter punitur, p. 118. n. 91.
Debitor in adminiſtratione à ſe ſemel dimiſſa ſe ingerens, fraudem & dolum ſtellionatui, at falſitati proximum committit, ib. n. 92. cum ſeqq.
Debitor, qui bona creditorum ſolutioni deſtinata & dimiſſa attigerit, quaſi furtivè ſubtrahit, ac fidem præſtitam frangit, ib. n. 95.
Debitor bonorum dimiſſorum adminiſtrationi ſe ingerens dolosè decipit & fraudat ſecum contrahentes, exiſtimantes eſſe perſonam legitimam ad contrahendum, ib. n. 97. & ſeqq.
Debitor jus prælationis nec agendo, nec excipiendo poteſt in judicium concurſus deducere, cùm ſit privativum creditorum inter ſeipſos non communicabile debitoris, p. 124. n. 23. & 24.
Debitor nullum intereſſe habet ad quem ſolum ſpectat omnibus ſolvere, ibid.
Debitor ſe intromittere nequit in jure privativo creditorum, ibid.
Remedium *l. 2. C. de pignoribus* ut prior exigat prius à pignore ſpeciali, fuit introductum in favorem creditoris poſterioris, quo uti nequit debitor, ib.
Debitor qui ad concurſum univerſalem provocat creditorem cenſualem, cenſum redimere velle cenſetur, p. 139. n. 17.
Debitor concurſum cauſans inſtare videtur pro cenſus redemptione, non creditor provocatus, & laceſſitus, petendo graduationem, p. 141. n. 40. & 41.
Debitor efficitur non ſolvendo per concurſum aut ceſſionem bonorum, p. 158. n. 21.
Debitor non eſt ſolvendo quando effectus eſt decoctus, ib. n. 12. & ſeſiq.
Debitor principalis quando dicatur notoriè non eſſe ſolvendo, p. 160. n. 33.
Debitores omnes, qui ultra quàm facere poſſunt non conveniuntur, alimenta ex ſuis bonis poſtulare poſſunt, in concurſu à ſe formato, p. 168. ex n. 1. cum ſeqq.
Debitores qui non conveniuntur ultra quod facere poſſunt, referuntur, ib. ex n. 2. cum ſeqq.
Quibus debitoribus concurſum peragentibus debeantur alimenta, p. 183. n. 1. p. 168. ex n. 1. cum ſeqq. & per totum.
Debitoribus concurſum formantibus alimenta conſignata quotidie diminuuntur, reperta falſa ſua relatione bonorum & valore eorum, p. 186. n. 57. & ſeq.
Debitor, qui ſemel concurſum formavit, an iterum alium novum formare valeat ſuper alimentis in primo aſſequutis, p. 188. ex n. 1. & per totum.
Affirmativè reſolvitur cum fœdere diſtinctionis, pag. 190. ex n. 20. cum ſeqq.
Debitor, qui ſemel ceſſit bonis in noviter adquiſitis, non tenetur ultra quàm facere poteſt, ib. n. 23.
Debitori mutuantes concurſu pendente, exigunt poſt omnes creditores quoslibet concurſui ſtantes, p. 192. n. 50. & 51.
Debitor poſt concurſum formatum non poteſt bona noviter gravare in præjudicium concurſui aſſiſtentium, ib. n. 52.
Debitor cenſus creati nequit opponere tertio ementi viliori pretio injuſtitiam ceſſionis, ſed ad integram ſortem ceſſionario tenetur, pag. 203. n. 78. cum ſeqq.

Digitized by Google

Debitor idem & creditor duas perſonas repræſentat, ideo non poteſt apud ſeipſum compenſare in præjudicium aliorum creditorum, p. 323. ex n. 47. & ex n. 33. cum ſeqq.
Debitor per quamlibet bonorum ſuorum diſpoſitionem aut diviſionem non poteſt impedire ſuos creditores ut exigant ex quibuslibet bonis ubique exiſtentibus, p. 410. ex n. 22.
Debitoris factum nullum poteſt creditoribus ſuis afferre præjudicium, ib. n. 23. cum ſeqq.
Debitore habente plures negotiationes, apothecas ſeu tabernas in diverſis provinciis, creditores intuitù unius contrahentes, an præferantur in ea aliis creditoribus, etiam anterioribus aliarum apothecarum intuitu contrahentibus, p. 413. n. 68.
Negativam opinionem qui teneant, ib.
Fundamenta pro ea referuntur ex Card. Mant. ib. n. 69. 70. 71. & 72.
Contraria opinio ut creditores unius apothecæ præferantur creditoribus alterius, etiam anterioribus, & quod debeat fieri apothecarum, & mercium ſeparatio refertur, ib. n. 73. & 74.
De reſolutione, ib. n. 75.
Debitor poteſt invitis creditoribus repudiare hæreditatem ſibi delatam, legatum, & donationem, p. 419. n. 2. & ſeqq.
Debitor in acquirendis poteſt præjudicare ſuis creditoribus cum de ſuo nihil alienet, ib. n. 2. cum ſeqq.
Secus poſt aditionem, & diſpoſitionem juris eidem delati, p. 420. n. 10. cum ſeqq.
Debitor jus ſibi delatum poteſt liberè repudiare in præjudicium creditorum, p. 421. n. 17. & 18.
Debitor pendente concurſu non prohibetur abſolutè contrahere, ſed reſpectivè ad jus quæſitum creditoribus, p. 425. n. 95. cum ſeqq.
Debitori ſi non competit aliquod interdictum ad recuperandam poſſeſſionem hypothecæ, multo minus ejus creditori, p. 476. n. 45.
Debitorem factum etiam creditorem ratione compenſationis etiam ſine hypotheca præferri in eo quod debet creditoribus ſui debitoris, etiam hypothecariis, qui teneant, p. 525. n. 20.
Debitore facto poſtea ſimul creditore, utrumque creditum retinet ſuam cauſam ſeparatam abſque confuſione, & compenſatione, n. 32.
Debitor ad tempus poteſt terminum prævenire, & ſolvere invito creditore, p. 529. n. 5.
Quia tempus in debitoris favorem appoſitum præſumatur, p. 531. n. 35. & ſeqq.
Idem quando favore utriuſque debitoris, & creditoris ſit tempus appoſitum, ibid.
In alternativis debitoris denegatur eluſio quando unum ex eis ponetur in favorem creditoris, & ad ejus ſecuritatem, ibid. n. 37.
Debitor promittens intra terminum dare cenſum, vel fidejuſſorem non ſatisfacit termino tranſacto offerendo fidejuſſorem, ſed cenſum ſolvendo, ib. n. 38.
Debitor condemnatus ad triticum vel ejus valorem non eligit, ſed creditor in cujus favorem æſtimatio appoſita intelligitur, ib. n. 39.
Debitor in diem etiam ſi dies non ſit appoſitus in favorem creditoris, nequit prævenire diem ſolutionis, quoties præmatura ſolutio allatura eſſet damnum creditori, ib. n. 40. cum ſeqq.
Et hoc caſu periculum pecuniæ depoſitæ ſubit debitor non creditor, qui juſte recuſat depoſitum p. 532. n. 42. cum ſeqq.
Debitor de bonis ſuis non de alienis poteſt formare concurſum, p. 585. n. 82. & 83.
Debitor in lite ceſſionis ſolet dicere, cedo omnia & quæcumque bona mea, jura, & actiones quomodolibet mihi competentes, p. 593. n. 15. cum ſeqq.
Debitor quomodolibet diſponendo de ſuis bonis nulla arte poteſt juri creditorum detrahere, p. 635. n. 1. & per tot.
Debitor diſponere nequit de creditorum prælatione unum alteri præferendo, ibid. n. 4.
Nec poteſt de prælatione anterioris opponere inferiori ab eo exigenti ſuum creditum, ib. n. 5.
Debitor vendens aut donans ſua bona eo pacto, ut donata reſolvat creditoribus, non liberatur, ſed eadem obligatione ut antea manet ligatus, ib. n. 6.
Sed an de jure Hiſpano creditores prædicto pacto non intervenientes obligatum habeant donatarium vel emptorem, p. 636. n. 7.
Debitor dividendo hæreditatem ſuam per provincias inter hæredes, creditores unius hæredem alterius provinciæ continere poſſunt, n. 9.
Debitor adeundo hæreditatem quæ non ſit ſolvendo, & ſimul adjiciendo novos creditores hæreditarios quando & quo caſu ſuis creditoribus poſſit præjudicare, p. 640. ex n. 65. uſque ad n. 69.
Debitor qui ſucceſſivè pluribus bona obligavit, primi ſecundis præferuntur etiamſi iſtis bona non ſufficiant, ib. n. 66.
Debitore mortuo concurſum formante ſtatim, & ipſo jure diſſolvuntur fructus majoratus qui in concurſu ſtabant, & bona illico tradenda ſucceſſori, p. 657. n. 33. 34. & ſeqq.
Debitor non format concurſum de bonis alienis ſed de ſuis; alienaque in concurſu reperta abſque concurſu recuperantur à domino. n. 41.

Decima executionis.

Decimam exigere non poteſt judex concurſus, pag. 6. n. 44.
Et de rationibus, p. 7. n. 58.
A decima relevatur debitor qui intra 72. horas ſolvit, p. 8. n. 61.
Debitor univerſalem concurſum formans ab omnimoda decima liberatur, & quare, ibid. n. 62. & p. 317. n. 66.
Vide *Exceptio*, *Contumax*.
Clericus monitus à debitore laico ut ad concurſum accedat nequit declinare juriſdictionem ſæcularem, p. 35. n. 6. & ſeqq. & à n. 1.
Declinatoria utitur fiſcus, & ad ſe trahit totum concurſum alibi à debitore formatum, num. 11. cum ſeqq.
Contumax non comparens tempore quo poteſt opponere declinatoriam, eam amplius opponere nequit, p. 46. n. 67. 68. & 69.
Declinare judicium concurſus an poſſit poſſeſſor rei debitoris, à quo vel à creditoribus vendicatur p. 77. ex n. 29. cum multis ſeqq.
Declinare an poſſit ſcholaris citatus ad judicium concurſus, p. 43. ex n. 39. cum ſeqq.

Decoctus, Decoctio.

Vide *Fallitus*.
Decoctus ſimilis eſt ei, qui bonis ceſſit, p. 112. n. 3.
Decoctus privatur adminiſtratione bonorum quæ alteri datur, p. 113. n. 11.
Decoctus & incarceratus cedens bonis in tantum adminiſtratione bonorum privatur ut nullum deinceps contractum gerere poſſit, ibid. num. 16. 17. 18. & 19.
Decoctus poſt decoctionem non poteſt agere nec cedere, p. 114. n. 20.
Decocti confeſſio in præjudicium creditorum non valet, n. 21.

Decretum.

Decretum judicis cum clauſula ſine præjudicio juris tertii etiamſi cautio non ſequatur, idem operatur, quoad effectum reſtituendi pecunias creditori vincenti, p. 347. n. 9. & 10.
Decretum judicii reddit conditionale clauſulas ſine præjudicio tertii, p. 348. n. 11. & 12.

Digitized by Google

Decretum hoc conditionale operatur non ſolum reſpe-ctu rei principalis reſtituendæ, verùm & fructuum, ibid. n. 14.
Decretum judicii conditionale acceptans creditor, & ejus virtute exigens, non plus prætendere poteſt quàm ſuis titulis ſibi confert, n. 15. cum ſeqq.
Decretum ſimpliciter, & de facto acceptans viſus eſt conſentire omnibus in eo contentis, n. 16. 17.
Decretum judicii acceptans conditionem in eo inſitam acceptare intelligitur, ibid. n. 18. & 19.
Decretum ſcindere, pro parte acceptare, & pro parte repudiare non eſt in facultate acceptantis, n. 20.
Decretum & quælibet diſpoſitio conditionata & qualificata dicitur individua, & unica cum ſuis conditionibus & qualitatibus, p. 348. n. 21. cum ſeq.
Decretum & fidejuſſio limitata ad jus certi creditoris non extenditur ad alium, p. 349. n. 35. 36.
Ad crediti limites reſtringitur fidejuſſio amplior recepta, ib. n. 37. & 38.
Decretum judicii præſervantis jus tertii omnes comprehendit atque etiam fidejuſſio, ib. n. 39.
Decretum ſub clauſula præſervativa alterius melioris creditoris per iſtius comparationem reſolvitur, pag. 351. n. 61. & ſeqq.

Delegationes judicis dicta libramientos.

Concurſu ad diverſa patrimonia per unum debitorem formato, delegationes nominatim, & diſtinctiam expediendæ à judice ſuper illo patrimonio quod creditor habet obligatum, p. 62. n. 73.
Et eadem diſtinctio facienda erit in ſententia graduationis, ib. n. 74.
Abſque delegatione judicii adminiſtratio concurſus non poteſt expendere nec creditoribus ſolvere, p. 596. n. 2. & 7.

Delegatio, Delegans.

Delegatione facta ante actualem exactionem periculum eſt delegantis, etiam ſi præcedat creditoris confeſſio de recepto, p. 68. n. 32.
Delegationis materia vulgo, *librança accetada*, traditur, ib. remiſſivè.

Denominatio.

Impetrans facultatem poſſeſſor plurium majoratuum ſi ſe denominet poſſeſſorem unius ſuper eo conceſſam fuiſſe intelligitur, p. 371. n. 10. cum ſeqq.
Sicuti de poſſeſſore majoratus actum gerente pulchrè dixit Molina, ib.
Denominatio ejus qui actum petit attenditur, ut cognoſcatur cujus contemplatione actum gerit, ſub n. 12.
Creditor vendens pignus cum denominatione creditoris, ut talis vendidiſſe intelligendus, non nomine proprio, ib.
Denominatio ſemper fit à digniori, & potentiori, p. 371. n. 13.
Denominatio ejus, qui duos majoratus aut dignitates habet attenditur ut cognoſcatur, cujus contemplatione actum geſſerit, ib.
Denominatio determinat actum indifferentem, & æquivocum, ibid. n. 11.

Denuntiatio.

Vide *Pactum.*
Denuntiatio præambula per bimeſtre ante cenſus redemptionem; an in pactum deduci poſſit, & de ejus effectibus, p. 528. & ſeqq. ex n. 1. & per totum.
Denuntiatio quæ perſonaliter ut requiritur fieri nequit, fit eo modo quo poteſt, p. 535. n. 92. 93. & ſeqq.
Denuntiatio facta debitore ne ſolvat, nec redimat cenſum hypothecatum creditori inſcio impedit ſolutionem, p. 524. ex n. 15. cum ſeqq.
Denunciatio facta per ceſſionarium debitori ceſſo, ne ſolvat ſuo creditori cedenti reddit ſolutionem illegitimam, p. 200. n. 47. & ſeqq. multis.
Per denuntiationem debitoris, ſe velle redimere cenſum, aut ad formandum concurſum jus creditoribus quæritur, ut deinceps debitorem cogere poſſit ad redemptionem, p. 140. n. 20. cum ſeqq.
Poteſtas recipiendi ſolutionem adepta à poſſeſſore majoratus denuntianda erit debitori, p. 239. n. 31. cum ſeqq.
Denuncianda eſt debitori revocatio mandati. ib. n. 36. cum ſeqq.
Denuntiatio debitori ne alicui ſolvat, quomodo facienda, n. 40.

Depoſitum, Deponens, Depoſitarius.

Vide *Sequeſtrum, Adminiſtrator.*
Depoſitarius, & ſequeſter, an dici poſſit adminiſtrator concurſus, p. 101. ex n. 1. & ſeqq.
Depoſitum diffinitur, ut ſit conventio gratis cuſtodiendæ rei, quæ traditur ſub fide reſtituendi, ib. n. 4.
Depoſitarius ſi pro cuſtodienda re recipit mercedem, depoſitum tranſit in locationem, ib. & p. 103. n. 6. & 33.
Depoſitum non ſubſiſtit in his, quæ pondere, & numero & menſura conſiſtunt, p. 101. n. 9.
Depoſitarius deſinit eſſe is, qui pro cuſtodia recipit mercedem, & ſalarium, p. 103. n. 33.
Re tradita ei, qui ratione officii tenetur eam cuſtodire, ad legem depoſiti obligatur, p. 104. n. 47.
Vel ſi ſimpliciter rem in cuſtodiam recipiat, pag. 105. n. 48.
Depoſitarius ſequeſter, œconomus negligentes in exactione non conſtituunt, non ſolventes vel minus debito ſolventes in quaſi poſſeſſione, niſi ſciente, & patiente domino p. 265. n. 40. cum ſeqq.
Depoſitarius depoſitum non negans pro pœna dupli non tenetur, p. 268. n. 4.
Negans depoſitum delictum committit, & pro ejus ſolutione carceratur, ibid.
Depoſitarius pro debito quantitatis, ſi nobilis ſit, an carceretur, p. 269. ex n. 5. & n. 33. & 42.
Per numerationem pecuniæ datæ in depoſitum, non depoſitum, ſed mutuum judicatur, & depoſitarius non debitor ſpeciei, ſed generis dicitur, ibid. n. 6.
Depoſitarius, qui juſſus depoſitum non reſtituit, delictum committit, p. 270. n. 20. 21. & 22.
Depoſitarius nobilis in uſus ſuos convertens depoſitum pro reſtitutione carceratur, ib. n. 24.
Depoſitarius nobilis non reſtituens depoſitum committit delictum pro quo incarceratur, ib. n. 25.
Depoſitarius depoſitum negans ad duplum tenetur, ib. n. 26.
Depoſitarius ſi nolit reddere depoſitum, dicitur eſſe in dolo, in perfidia, fidem non ſervare, & efficitur infamis, p. 271. n. 32.
Depoſitarius nobilis non reſtituens depoſitum, dicitur furtum committere. & carceratur, ib. n. 33.
Depoſitarius nobilis recuſans exhibere depoſitum, per carcerem compellitur. n. 39.
Ad depoſiti reſtitutionem quando agitur, tractatur ſimul de ejus exhibitione, ib. n. 40.
Depoſitum neganti imponitur pœna dupli, p. 272. n. 44.
Depoſitario nobili, ut carceretur pro exhibendo depoſito, nihil refert an ſit in ſpecie, vel pecunia numerata, ib. n. 45.
Depoſitum, qui integrè non reſtituit, nihil reſtituiſſe intelligitur, ib. n. 48.
Deponere debet judex omnia bona per debitorem ceſſa, & dimiſſa apud fidelem adminiſtratorem, vel ſequeſtrum, p. 4. n. 15.
Depoſitum ut legitimum dicatur debet eſſe integrum, aliàs nullum declaratur, ib. n. 16.
Depoſitum ut legitimum ſit & ſuos operetur effectus, debet cum effectu fieri; nec ſufficit ſola oblatio, ib. n. 20.
Depoſitarius tenetur rem debitoris depoſitam in concurſum conferre, p. 76. n. 18. & à n. 1. cum ſeqq.
Depoſitarius in re depoſita non habet dominium, nec poſſeſſio-

Digitized by Google

poſſeſſionem, ſed nudam detentionem, n. 10.
Depoſita res ſemper manet in dominio, & poſſeſſione debitoris deponentis, ib. n. 20. 21.
Depoſiti reſtitutio ſummaria eſt, & non obſtante appellatione exequitur, p. 77. n. 41.
Deponens rem ſi ipſa extet omnibus in ea creditoribus præfertur, qua non extante, privilegiarii creditores illi præferuntur, p. 80. n. 77.
Depoſitarius qui pecuniam aut rem depoſitam, & extantem vindicat, tenetur in concurſus judicio comparere, p. 83. n. 108.
Depoſitario pro re depoſita competit rei vendicatio, ib. n. 109.
Depoſitum bonorum concurſus principaliter cedit in utilitatem creditorum, cùm ſint ſub fideli cuſtodia, donec an debeatur, & in quo gradu cuilibet ſolvendum ſit, cognoſcatur, p. 95. n. 13.
Depoſitarium, & ſequeſtrum nominare ad judicem ſpectat, p. 96. n. 20 & 21.
Depoſita re apud duos, quilibet poteſt conveniri, nec unius electione, ſed ſolutione alter liberatur, p. 131. n. 20.
Depoſitum ſortis intimatum creditori, & ab ipſo acceptatum, amplius per debitorem revocari non poteſt, p. 140. n. 23.
Depoſitum poteſt à deponente revocari dum res eſt integra, ſecus poſt acceptatum à creditore, vel denunciatum, ib. n. 24. 25.
Vel quando depoſitum factum fuit juſſu, & authoritate judicis ib.
Deponens licèt creditor non ſit, admittitur in concurſu pro re depoſita vendicanda, p. 141. n. 38.
Depoſitarius legitimè reſtituit pecuniam monacho deponenti, licèt ſit pecunia monaſterii, p. 204. n. 88. & ſeqq. & ex n. 83.
Duobus contendentibus ſuper pertinentia rei, vel nominis; interim quod lis pendet, debitor afferens debitum non eſt in mora, tutus tamen erit deponere, p. 206. n. 125.
Duobus contendentibus ſuper directo dominio, ſi penſionem emphyteuta deponat lite pendente, non cadit in commiſſum, ib. n. 126.
Ad diverſa depoſita plures creditores ſimul concurrentes æqualiter admittuntur pro rata inter quos anterioritas non attenditur, p. 338. n. 155.
Limita niſi aliter percipiat rei depoſitæ uſuras ibid. n. 156.
Depoſitum ubi aliàs ſufficit verbale, ſi fiat actuale, nulliter tamen ſuſtinetur, p. 449. n. 73. 74. 75. & ſeqq.
Ex depoſita pecunia non ſpecialiter ad aliquid deſtinata, ſi depoſitarius rem emat ſibi, & non deponenti acquirat, p. 496. n. 58.
Non verò quando deponitur deſtinata pro emptione prædiorum, ibid. n. 59.
Depoſitæ pecuniæ ante tempus ſolutionis periculum cedit debitori, nec creditori, juſtè recuſanti ob mutationem monetæ, p. 531. ex n. 42. & ex n. 40.
Depoſitum intra bimeſtre in pactum deducti ad redemptionem, non arctat creditorem, nec periculum pecuniæ depoſitæ cedit in ejus damnum, ſed debitoris contra formam pacti deponentis, pag. 532. n. 56. & 57.
Quod defendunt plurimi Doctores citati, ib. & n. 58. cum ſeqq.
Depoſitum ſortis cum decurſis, ac decurrendis intra bimeſtre, non extinguit cenſum, ſed vivit ut ante pag. 533. n. 59. 60. & 61.
Depoſitum ſortis cum uſuris decurſis, ac decurrendis intra bimeſtre, nec liberat debitorem, nec extinguit cenſum, n. 63. & 64.
Depoſitum ut relevet, debet fieri congruo tempore, n. 65.
Depoſitum fit tempore incongruo factum ante tempus adjectum favore creditoris, ib. n. 66. cum ſeqq.
Depoſitum juſtè recuſatum deponentis periculo cedit, ſecus ſi injuſtè creditor depoſitum recuſet ibid. n. 69.
Per depoſitum inutile creditor non eſt ſolutus, & ideo pro ſorte & decurſis graduatur in concurſu, ibid. n. 70.
Deponente debitore antre bimeſtre in pactum deductum eo tranſacto liberatur, & creditor arctatur levare depoſitum ibid. n. 71.
Et ex tunc periculum ſequitur creditorem, ib. n. 72.
Depoſitum legitimè factum habet vim redemptionis cenſus, ib. n. 72. & 74.
Depoſito facto ante bimeſtre conventum poſt illud deſiit eſſe creditor, & non graduatur, ſi depoſitum ſit integrum, p. 534. n. 75.
Depoſitum pretium rei emptæ juſſu judicis, liberat emptorem deponentem, etiamſi poſtea pereat, & creditores ſoluti non ſint ex eo, p. 616. n. 20 & ex n. 18.
In depoſitarium & ſequeſtrum regulariter non tranſeunt dominium, nec poſſeſſio, p. 622. n. 18.
Depoſitario ſequeſtro, ſeu negotiorum geſtore ſalarium non debetur, nec ab ipſis peti poteſt, nu. 20. vide n. 20.
In Depoſitarium tranſit dominium rei depoſitæ conſiſtentis in pondere, numero, vel menſura, n. 21.
Depoſitario, cui tacitè, vel expreſsè fuit data facultas utendi re depoſita, debitor generis efficitur p. 623. n. 22.
Depoſita pecunia numerata penes adminiſtratorem pro ſatisfactione creditorum, pro eo habetur, ac ſi ſui ſet in ſuo conſignata, ib. n. 23.
Pragmatica anni 1528. circa diminutionem monetæ, ponderatur, ib. n. 24.
Pecunia numerata, licèt regulariter pereat periculo depoſitarii, fallit in officiali, qui de caſu non tenetur, ibid.
Depoſitum ut dicatur, ſufficit ut cauſa cuſtodiæ titulo depoſiti tradatur, vel numeretur, ib. n. 25.
Inter depoſitum judiciale & conventionale, quanta ſit differentia, n. 26. & 27.
Depoſita pecunia ea mente, & intentione tradita, ut depoſitarius ea non utatur, non venit appellatione pecuniæ, ſed ſpecies judicatur, n. 27.
Ex Depoſitione pecuniæ numeratæ regulariter præſumitur dominii translatio, ib.
Quæ præſumptio aliis præſumptionibus animum contrarium deponentis declarantibus eliditur, ib.
Et quales ſint iſtæ præſumptiones contrariæ elidentes, ib. ſub d. n. 27.
Conſuetudo deponendi pecuniam numeratam juſſu judicis, conſervat formam veri depoſiti, ib.
Depoſitum eſt, licèt irregulare quoties à principio actum fuit depoſito, & ſimul de ſalario pro cuſtodia, p. 624. n. 28.
Depoſitarius, & ſequeſter recipiunt ſalarium, quando res depoſitæ egent adminiſtratione, ib. n. 29.
Depoſitarius aut ſequeſter ſi ſit moroſus ad uſuras & intereſſe pecuniæ depoſitæ, tenetur à die moræ, nu. 34.
Sive pecunia, aut res eo modo peritura eſſet apud dominum, ib.
Depoſitarius & ſequeſter tenetur de lata culpa, quando in re depoſita non adhibuit diligentiam, quam communiter adhibere ſolent, qui ſunt ejuſdem profeſſionis, p. 625. n. 38.
Depoſitarius tenetur etiam de levi culpa, quando eam non adhibuit diligentiam, quam in ſuis rebus, ib.
Depoſitarius quando pro cuſtodia mercedem recipit, tenetur de levi culpa, ib. n. 39.
Periculum depoſiti confeſſati an cedat in damnum depoſitarii confitentis fictum depoſitum, ibid. nu. 41.

Depo-

Depoſitarius licèt realiter non recipiat pecuniam, debitor efficitur quantitatis ex ſua confeſſione, ibid. n. 42.

Ex depoſiti confeſſione tenetur depoſitarius, eamque poteſt creditor levare, ib. n. 43.

In depoſitum pecuniam confeſſatam, & quæ realiter non extitit diminutio, aut periculum ſuperveniens comprehendere nequit, ib. n. 44.

Depoſitarius qui ſuſtulit pecuniam depoſitam, & in ſuos uſus convertit, ejus eſt periculum diminutionis ſupervenientis, p. 626. n. 45.

Depoſitarius ex depoſito confeſſato, debitor generis efficitur, ibid. n. 46.

Ex depoſito confeſſato, licèt obligatio oriatur inter ipſos contrahentes, non tamen in præjudicium tertii operatur, n. 47. & 48.

Depoſitum eſt contractus, qui re perficitur, & ſine re ſubſiſtere non poteſt, ib. n. 47. & 48.

Depoſitum dici non poteſt, ubi res verè non intervenit, licèt confiteatur, ib. n. 50.

Depoſitum confeſſatum non habet vim ſolutionis in præjudicium tertii, ib. n. 51.

Depoſitarius & adminiſtrator, qui recipiens delegationem à creditore noviter pro eadem quantitate ſolvenda, cautionem fecit, an teneatur ut adminiſtrator, ſeu depoſitarius, an ut debitor ſimplex, p. 627. ex n. 61. cum ſeqq.

Qui tanquam depoſitarius tenetur, periculum mutationis monetæ ſibi non pertinet, ib. n. 62.

Depoſita pecunia in mutuum tranſlata partium conſenſu alteratur depoſitum, & mutuum redditur, ib. n. 64. cum ſeqq.

Depoſitum ſi præceſſit, & ſequatur nova promiſſio pro ejus cautione, & ſecuritate, cauſa depoſiti non mutatur, p. 629. n. 94.

Depoſitarium ſimpliciter promittentem ſolvere *los libramientos*, non teneri de periculo mutatæ monetæ, ſemel & iterum determinavit Senatus, n. 103.

Depoſitum, authoritate judicis factum, abſque ejuſdem authoritate removere deponens non poteſt, p. 661. n. 33. & n. 34.

Deſtinatio.

Vide *Pecunia*.

Ex Deſtinata, & depoſita pecunia juſſu fundatoris pro emptione prædiorum ad augmentum majoratus res empta acquiritur majoratui p. 495. n. 35.

Deſtinata, & depoſita pecunia ad augmentum majoratus juſſu fundatoris eſt ipſius majoratus, ib. n. 36.

Deſtinatio amittit ſuos effectus, & ceſſat ceſſante ſine voluntate mutata, ib. n. 37.

Intellige permutationem voluntatis ipſius qui deſtinavit, ib. n. 38.

Deſtinatio à principio inſita pecuniæ inducit ſubrogationem rei, ex ea emptæ, ib. n. 39. 40. & 41.

Ex deſtinata pecunia dotali per pactum conjugum ad emptionem prædiorum rem ſibi emptam maritus non ſibi acquirit, p. 496. n. 63. cum ſeqq.

Deſtinatio pecuniæ & obligatio emendi facit ceſſare juris præſumptionem quod quis videatur potius ſibi emere quàm domino pecuniæ, p. 497. nu. 67. 68. & 69.

Dies.

Vide *Inſtrumentum*, *Hora*.

Eadem die duo inſtrumenta confecta de quorum anterioritate non apparet, quod præferatur, p. 339. ex n. 165. cum ſeqq.

Facultas ad alienandum, & ipſa alienatio, ſi eadem die celebrentur de quorum anterioritate non apparet, præſumitur præceſſiſſe facultas, pag. 488. num. 25. & 26.

Dignitas.

Ducatus, Marchionatus, &c. ſunt dignitates regales p. 172. n. 61.

Dignitatem de per ſe nullam habet majoratus, & primogenitura, niſi accidentaliter ei accedat, ib. nu. 60. & 64. & n. 46.

Dignitatem habere dicitur, qui præeſt juriſdictioni villæ, vel caſtri, n. 61. & 63.

Poſſeſſoribus majoratuum, quibus non ineſt aliqua dignitas, non competit beneficium, ne conveniantur ultra quam facere poſſint, ib. n. 65. & 66.

Diminutio monetæ, & bonorum.

Vide *Periculum*.

Diminutio, & defectus bonorum concurſus redundat in damnum poſteriorum creditorum, p. 322. n. 28. & 29.

Obligatio ſi fiat pluribus eodem inſtrumento ultra quantitatem permiſſam à facultate regia, pro rata inter omnes fit diminutio, & defalcatio, ſicut in legatis, p. 337. n. 132.

Diminutionem ſui crediti patiuntur plures ſimul contrahentes ſub una hypotheca inſufficiente, nu. 139. & 140.

Creditoribus pluribus ſimul mutuantibus poſſeſſori majoratus, ultra quantitatem permiſſam à facultate omnes ſimul admittuntur pro ſua rata, pro qua omnes participant de damno, & diminutione, p. 338. n. 148.

Diminutio patrimonii ratione onerum, vel alterius accidentis cedit in damnum poſteriorum creditorum non communicabilis anterioribus, p. 620. n. 7. 8. & 13.

Diminutio diſtributio ſolum fit inter creditores ejuſdem qualitatis, inter quos non datur prælatio, p. 621. n. 9.

Patrimonium debitoris diminuit gabella debita ex ſubhaſtatione, quæ tanquam onus neceſſarium præfertur in pretio omnibus quibuslibet creditoribus, n. 12.

Diminutio monetæ exiſtentis in adminiſtratione concurſus cedit in detrimentum poſteriorum creditorum, non anteriorum, qui prius ſolvuntur ex bonis exiſtentibus, p. 622. n. 13.

Diminutio monetæ tunc inficit poſteriores creditores, quando cedit periculo debitoris, ſecus ſi periculo adminiſtratoris, vel creditorum, ib. n. 14.

Diminutio monetæ vel alterius rei exiſtentis in adminiſtratione, depoſito, aut ſequeſtro regulariter cedit periculo debitoris, n. 15. 16. & 23. cum ſeqq.

Diminutio monetæ non cedit in damnum & periculum adminiſtratoris, qui dominus bonorum non eſt, mora aut culpa deficiente, ibid. n. 17. 18. 19. cum ſeqq.

Diminutio monetæ cedit periculo adminiſtratoris, quando fuit in mora ſolvendi habentibus delegationem illi intimatam, etiamſi coram judice monetam manifeſtaverit, p. 624. n. 30.

Pecuniam in depoſitum confeſſatam, & quæ realiter non extitit, diminutio, & periculum ſuperveniens comprehendere nequit, p. 626. n. 44.

Depoſitarius ex depoſito confeſſato debitor generis efficitur, ib. n. 46.

Diminutio monetæ ſemper imputatur moroſo in ſolvendo, & moroſo in recipiendo legitimè interpellato, p. 624. n. 35.

Diminutio monetæ legitimè oblatæ, & depoſitæ pretii creditori, qui ſine legitima cauſa recipere recuſat, ib. n. 35. & 36.

Diminutionis detrimentum patitur adminiſtrator, quando rumor mutationis monetæ aderat, & negligens fuit in manifeſtando coram judice, ut ipſe inter creditores diſtribuiſſet, p. 625. n. 37.

Diminutio monetæ imputatur debitori generis, quod perire non poteſt p. 627. n. 63. & ſeqq.

Diſpoſitio, Diſpoſitum.

Vide *Reſervatio*.

Quando unum diſponitur, & aliud ſupponitur, non poteſt

Digitized by Google

poteſt verificari diſpoſitio niſi prius verificetur ſuppoſitio, p. 378. n. 70.
Diſpoſitio quælibet loquens de aliquo non verificatur in putativo, ibid.
Diſpoſitio quæ aliquid ſupponit, nihil ſuper ſuppoſito diſponit, ibid.
Diſpoſitio quælibet ſemper intelligitur rebus ſic ſtantibus, & in eodem ſtatu permanentibus, p. 184. n. 21. cum ſeqq.
Vide *Statum*.

Diſtributio, Diviſio.

Bona concurſus diſtribuuntur inter creditores, qui ob id ad judicium ſunt vocandi, p. 5. n. 28.
Diſtributio bonorum concurſus facta à judice, abſque omnium creditorum concurſu nulla eſt, n. 29.
Diſtributio bonorum aut pecuniarum inter creditores ad concurſum comparentes facta non officit creditoribus abſentibus notis & per edicta vocatis qui poſſunt pecunias avocare, p. 52. n. 13. & 14.
Diſtributio bonorum debitoris inter creditores ejuſdem gradus, & prælationis pro rata, quomodo facienda erit, p. 338. n. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. & 164.
Diviſio inter hæredes per provincias facta à debitore non obſtante poſſunt creditores indiſtinctè agere verſus quælibet bona ubique exiſtentia, p. 411. n. 60.
Non tamen poterunt ad concurſum ab uno hærede factum comparentes integra credita conſequi, ſed pro rata & portione hæreditaria, ib. n. 61. & ſeqq.
Diviſione rei communis ſubſecuta jus creditoris quoad hypothecam non diminuitur, p. 638. n. 36.
Ante diviſionem poteſt quis rem communem hypothecare quoad ſuam partem ibid. n. 35.
In diviſione ſi tota res adjudicetur ſocio debitoris adhuc hypotheca creditoris manet, ib. n. 37.
Eodem modo ac ſi tota adjudicaretur debitori, ib. n. 38.
Et ex ratione, ib. n. 39.
Communis res hypothecata, ſi per æquales partes fuerit diviſa cum ſocio durat hypotheca in dimidia dimidiæ tangentis ſocium, n. 40. & 41.
Ad diviſionem poteſt provocare ſocium creditor, cui res communis fuit hypothecata, ib. n. 42.
Et tunc ſi tota res fuit creditori adjudicata ſolvendi æſtimationem alterius partis, tota res manet pignoris affecta, tam pro credito quàm pro pretio à ſe ſoluto, ib. n. 43. & 44.

Dolus, Doloſus.

In Dolo præſumpto eſſe dicitur adminiſtrator, qui in ſolvendo ordinem, & gradus ſententiæ præpoſterat, p. 606. n. 5.
Et ſimul colluſio inter eum, & creditorem præmaturè ſolutum, ib. n. 6.
Doloſus dicitur qui juſſum ſuperioris ſpernit, n. 7.
Doloſus eſt qui non facit, quod facere tenetur, ib. n. 8.
Vel quando facit quod facere non debebat, pag. 607. n. 9.

Dominium, Dominus.

Dominii defectus in poſſeſſore majoratus non ſuppletur per facultatem regiam ad alienandum, pag. 476. n. 37.
Domino pecuniæ datur actio in rem emptam in ſubſidium, ſi emptor factus ſit non ſolvendo, p. 493. n. 12. 13.
Dominus rei præfertur in concurſu omnibus creditoribus, anterioribus hypothecarii & privilegiatis. ibid. n. 14.
Dominium rei venditæ ſi tranſlatum non fuit in emptorem, venditor pro re præfertur quibuslibet emptoris creditoribus, p. 494. n. 15.
Secus ſi dominium in emptorem tranſlatum fuerit, n. 16.
Dominus directus emphyteuſis, vel cenſus reſervatim comparens in concurſu an præferatur in re cenſuali vel emphyteuticaria, p. 583. n. 62. & 63.
Dominus directi dominii dupliciter poteſt comparere in concurſu antea quam dominus, antea quam creditor pro penſionibus decurſis ibid. n. 64.
Dominus directi dominii cuilibet ſubhaſtanti præfertur pro eodem pretio ib. n. 65.
Dominus rem emphyteuticam ad inſtantiam creditorum ſubhaſtatam recuperans jure prælationis recipit omni pignoris jure ſublato, 66. 67.
Secus ſi per viam donationis, emptionis abſque creditorum conſenſu aut per viam legati Dominus emphyteuſim recipiat, quia tunc pro vita emphyteutæ onera durant, p. 584. n. 68.
Quo caſu res ad dominum redit non jure damnationis, ſed diverſo, & extraneo, ib. n. 69.
Dominus rei ratione ſui dominii præfertur omnibus quibuslibet creditoribus, n. 74. & 81.
Dominus directi dominii, aut cenſuarius, an pro penſionibus decurſis præferatur anterioribus creditoribus in re emphyteutica, vel cenſuaria, p. 585. n. 88. 89. & ſeqq.
Ne dominium rei in emptorem tranſeat pactum eſt contra ſubſtantiam contractus, p. 229. n. 7.
Valet tamen ſi apponatur limitatè, donec pretium ſolvatur, ibid. n. 8.
Dominium rei venditæ & traditæ non habita de pretio fide non tranſit in emptorem, donec integrè ſolvatur, ibid.
Pactum ne dominium tranſeat in emptorem donec pretium ſolvatur, impedit dominii tranſlationem ibid. num. 9.
Dominus rei quæ reperitur inter bona debitoris, an ad concurſum debeat citari, p. 55. n. 38. cum ſeqq. diſceptatur.
Dominus rei quæ penes debitorem reperitur præfertur omnibus creditoribus hypothecariis & privilegiatis, ib. n. 40. 41. & 42.
Dominium rei pignoratæ remanet penes debitorem; p. 76. n. 15.
Idem & poſſeſſio, quia creditor poſſidet non ſibi, ſed debitori, ib. n. 16. & 17.
Dominus rei repertæ in concurſu poteſt eam vendicare in eodem judicio, p. 77. n. 36.
Etiamſi debitor illam hypothecaverit ſuis creditoribus; ibid. n. 37.
Dominus rei penes concurſum repertæ illam ab eo diſmembrare nequit ante rem judicatam, p. 79. n. 64.
Dominus rei in concurſu exiſtentis volens ei vendicare, an cogatur actionem realem in judicio concurſus movere, p. 82. n. 95. cum ſeqq.
Negativa opinio adducitur, ib. n. 96. cum ſeqq.
Affirmativa verior, n. 100. cum ſeqq.
Dominus rei indiſtinctè præfertur omnibus creditoribus, p. 83. n. 110. 111. 112.
Dominium nec poſſeſſionem transfert debitor bona concurſus alienans, p. 113. n. 11. & 12.
Nec ea bona corpus concurſus exire cenſentur, ib.
Dominii attributum eſt poteſtas alienandi, p. 114. 134. n. 25. & 58.
Dominium, & actiones activas, & paſſivas retinere debitorem concurſum formantem verior eſt opinio, ib. ex n. 29. cum ſeqq.
Ante bonorum diſtractionem, p. 115. n. 33. cum ſeqq.
Dominium perfectum abſque facultate alienandi conſiſtere rectè poteſt, n. 38. cum ſeqq.
Dominium bonorum concurſus non tranſit in curiam, & ſenatum, in quem tranſit adminiſtratio, n. 41. & ex n. 29. cum ſeqq.
Dominium non arguit protectio, & ſubmiſſio, ib.
Dominium bonorum concurſus penes debitorem permanere, à ſufficienti partium enumeratione, ibid. n. 43.
Dominium verò ſub incerto, eſſe nunquam poteſt, ibid. n. 44.

Per ſo-

Digitized by Google

Per ſolum mandatum de adjudicando dominium nec poſſeſſio acquiritur creditori, p. 135. n. 13. 14. 15. 16. & 18.
Ex ſolo ſecundo decreto ante realem traditionem dominium corporale non quæritur creditori, ib. n. 17. & ſeqq.
Dominus cenſus non eſt creditor ſortis principalis ſed redditnum, p. 139. ex n. 3. cum ſeqq.
Fructus ſunt acceſſio dominii, dominiumque ſequuntur, p. 149. n. 24.
Quod ex re mea naſcitur, mihi acquiritur, ib. n. 25.
Dominium bonorum retinet debitor formans concurſum, quouſque diſtrahantur, vel in ſolutum creditoribus dentur cum effectu, p. 173. n. 86. & 87.
Dominii acquiſitio ne noceat creditori conſervatur jus anterius hypothecæ, ut dominus ſe defendat ab aliis creditoribus poſterioribus, p. 355. n. 27. & 28.
Dominium poſſeſſoris majoratus non eſt perpetuum, ſed durat ſua vita durante, p. 356. n. 39.
Ob Dominii acquiſitionem confuſione actionis cauſata, dominio extincto, & reſoluto reſtituuntur & reviviſcunt jura ibid. n. 40. & ſeqq.
Dominium utile reverſum ad dominum ipſo jure conſolidatur cum directo, & reſolvitur, ib. n. 45.
Dominii defectum in impetrante facultatem ad alienandum princeps ſupplere non poteſt, p. 378. n. 70.

Donatio.

Vide *Revocatio.*
Ex Donatione facta à debitore cum pacto, ut donatarius ſolvat creditoribus donantis, an in donatarium creditoribus actio, & jus quæratur, p. 509. ex n. 1. per totum.
Donata aut ceſſare cùm onere, ut creditoribus ſatisfiat ceſſionarius, venditio eſt ſi creditores ſint certi, cum loco pretii ſit æs alienum promiſſum p. 510. n. 23. cum ſeqq.
Donatio facta abſenti ex acceptatione notarii ſit irrevocabilis, etiam ante ratificationem abſentis, p. 512. n. 38. & ex n. 35.
Donatio à lege præſumpta abſenti prodeſt, ib. & 597. n. 50. 51. & 52. cum ſeqq.
Donatio facta abſenti etiam hodie ſtante l. 2. §. 16. requirat acceptationem pro ejus irrevocabilitate duæ ſunt communes contrariæ, p. 513. ex n. 58. uſque ad 66. & ſeqq.
Non procedit in donatione, quæ ſua natura requirit acceptationem ad ejus irrevocabilitatem, pag. 514. n. 77.
Donatio etiam de jure regio, ut fiat irrevocabilis requirit abſentis acceptationem; ſecus in aliis contractibus, & obligationibus, p. 515. nu. 86. 89. & ſeqq. & 99.
Donatarius ſe obligans ſolvere creditoribus, donanti abſentibus directè poteſt conveniri à creditoribus ob circuitus vitandos, ib. n. 90. & 91.
Donatarius univerſalis tenetur in ſubſidium creditoribus donantis, ib. n. 92.
De jure regio directè convenitur, ib. n. 93.
Donatio eſt pactum de non meliorando requirens acceptationem ad ſui irrevocabilitatem, ib. n. 94. cum ſeqq.
Donans cum pacto ſatisfaciendi creditoribus ſuis, dirigit intentionem, & obligationem ad utilitatem creditorum, & vult reum illis obligare, pag. 516. n. 109. & 110.
Donans bona ſua monaſterio eo pacto, quod per tempus vitæ ſuæ alimenta percipiat, ſi ſtatim moriatur, monaſterium liberatur, p. 146. n. 44. & ſeqq.
Donatio ultra quantitatem promiſſam vitiatur, in promiſſa ſuſtinetur, p. 330. n. 34.
Donatio abſque inſinuatione ſuſtinetur in quantitate promiſſa, vitiatur tamen in exceſſu, n. 44.
Donatio aut legatum à patre factum, ultra quintum vitiatur in exceſſu; & intra quintum ſuſtinetur, ib. n. 46.
Donatio bonorum valeat aliquo reſervato ad teſtandum, p. 331. n. 65.
Si poſtmodum quod reſervavit, donavit, non ideo prior donatio permiſſa irritatur, ſed ſecunda excedens metas facultatis à jure datæ, p. 332. n. 66. & 67.
Donatio facta à patre etiam irrevocabilis per clauſulam revocandi reſervatam efficitur revocabilis p. 351. n. 58. & 59.
Donationem mulieri abſenti factam ipſa ſine mariti licentia repudiare non poteſt, p. 423. n. 64.
Donator vel rei venditor poteſt pactum in continenti apponere quod res ſit uni poſteriori debitoris creditori hypothecata vel alteri tertio, & ut ſic aliis anterioribus præfertur, p. 426. & 427. ex n. 115. & ex n. 108. cum ſeqq.
Donatio inter patrem & filium de jure communi non valet, ſed morte confirmatur, p. 434. n. 62.
Valet tamen remiſſio, uſusfructus ante acquiſitionem, & acceptationem, cùm pater nihil diminuat de ſuo patrimonio, ib. n. 63.
Ex donatione facta patri, ut liberè de ea poſſit diſponere inter filios, ſicut poteſt inter omnes diſtribuere, ita & uni dare, p. 439. n. 53.
Donatore reſervante ſibi facultatem diſponendi de aliquibus bonis, an & quando creditoris reſervantis jus habeant ad ea p. 450. n. 1. & per totum.
Donator omnium bonorum præſentium, & futurorum cum reſervatione aliquorum ad diſponendum debet intelligi de diſpoſitione in ultima voluntate, non inter vivos, p. 452. n. 33. & ſeqq.
Donatus bona ſua alicui, reſervatâ ſibi facultate diſponendi de certis rebus, ſi ea non citatur, pertinet donatario, p. 454. n. 61. & ex n. 56.
Donatio revocabilis, an & quando ſequatur concurſum donantis, vel donatarii, p. 455. n. 1. & ſeqq.
Donator, ſi poſtea ſe ſoluturum conſtituat non amiſit privilegium donatoris, p. 628. n. 84. cum ſeqq.

Dos.

Vide *Mulier*, *Uxor.*
Dotis inſtrumento non continenti horam præfertur inſtrumentum diem, & horam continens, ſi aliter de anterioritate alicujus non apparet p. 339. n. 165. cum ſeqq.
Ex duobus inſtrumentis horam non continentibus præfertur inſtrumentum pro dote, etiam contra fiſcum ib. n. 169.
Dos & fiſcus habentes inſtrumenta eadem die confecta, cum quibus alii creditores concurrunt hypothecarii, quis aliis præferendus, ibid. n. 170. remiſſivè.
Dos partim ſoluta ante hypothecam, & partim poſtea an tota præferatur tertio medio tempore contrahenti, p. 463. n. 5.
Dotis remittens partem maritus tenetur pro tota, ac ſi totam recepiſſet, n. 6.
Idem eſt ſi dotem maritus nollet recipere, quia quoad hypothecam, idem eſt, ac ſi recepiſſet, ibid. num. 7.
Dos ſemel legitimè detracta à fideicommiſſo, & iterum reſtituta, non venit reſtituenda cum fideicommiſſo, p. 588. n. 28.
Dos ſemel uxori ob inopiam viri reſtituta, non redditur iterum viro diviti facto, ibid. nu. 29. & ſeqq. & 38.
Dote uxoris per rem judicatam in tuto poſita, ob paupertatem viri, ſi dives poſtea vir efficiatur, res judicata non retractatur, p. 589. n. 37.
Dotis favore an poſſit impetrari facultas regia poſt mortem viri obligantis bona majoratus pro dotis reſtitutione, p. 222. n. 1. cum ſeqq.

Digitized by Google

Feudum obligatum pro reſtitutione dotis, ſi antè impetrationem aſſenſus ſit ad regem devolutum, nihil doti prodeſt. p.226. n.22.23.24.25. & 26.

E

Eccleſia.

Vide *Univerſitas.*

ECcleſia, populus, ſeu quævis alia univerſitas ære alieno oppreſſa ad concurſum peragendum admittitur. pag.6. num. 49. & ex p.8. num. 1. cum ſequentibus.
Eccleſia & civitas licèt carcerari nequeant, admittuntur ad ceſſionem bonorum. p.10.n.33.

Effectus.

Quando in diſpoſitione unum exprimitur, & ad aliud effectus dirigitur, non verba ſed effectus attenditur. p.243.n.29.

Electio.

Vide *Adminiſtrator, Via, Nominatio.*
Electio pertinens alicui probatur ex ſola ſua petitione judiciali, etiam nulla. p 212. n.7. & 8.
Electio & collatio facta ab injuſto, & illegitimo prælato, communiter tamen legitimo reputato, ſuſtinetur, p.374.n.42. & à n. 37. cum ſeqq.
Facultatem eligendi in certum de certis tempore mortis habens eligendo in vita poteſt variare, an fiat præjudicium iis, qui tempore mortis vivunt p.435. n. 72. cum ſeqq.
Electio in alternativis denegatur debitori, quando unum ex eis ponitur in favorem creditoris, & ad ejus ſecuritatem. p.532. n.37.
Promittens infra terminum dare centum, vel fidejuſſorem, termino tranſacto non eligit, ſed præcisè ad centum tenetur. ibid. n.38.
Condemnatus ad triticum, vel valorem non ipſe, ſed creditor eligit in cujus favorem æſtimatio appoſita intelligitur. ibid. n.39.
Electio datur creditoribus anterioribus, an velint agere contra poſteriores præpoſtere ſolutos, vel contra adminiſtratorem inordinatè ſolventem. pag.608. num. 19.
Electio datur anterioribus, an velint agere contra emptorem pignoris ſolventem poſterioribus contra decretum judicis, vel contra poſteriores inordinatè ſolutos. ibid. n.30.
Electio datur creditoribus anterioribus in agendo, vel contra poſteriores perperam ſolutos, vel contra adminiſtratorem præpoſterè ſolventem. num.3. & 6.
Electio competens debitori in alternativis, ſi intra terminum ei aſſignatum non fiat devolvitur creditori. p.531. n.35. & ſeqq.
Nec poſtea admittitur ad purgationem moræ. ibid.
Adminiſtratore ante exercitium cedente, vel decedente ad præſidem devolvitur adminiſtratoris electio cum nova non detur vacatio. p.119.n.7. & 8.
Per ſolam muneris electionem, & nominationem non acquiritur jus in re, ſed ad rem tantum. ibid. n.9.
Electionem & arbitrium habet creditor conveniendi, & variandi unum ex correis, fidejuſſoribus, & eorum bona, cui poſterior objicere nequit, ut alterum eligat, p.130.n.16. & ex n.10. cum ſeqq.
Eligere poteſt creditor ad revocatoriam, quem maluerit ex creditoribus poſterioribus, quibus præmaturè fuit ſolutum. p.131.n.17. & 19.
Electio unius ex debitoribus, vel poſſeſſoribus rei cenſui obligatæ non præjudicat creditori, quominus ad alios redeat. ibid. n. 20. & 21.
Etiam lite pendente, & ſententia lata contra correum electum. ibid. n.22.
Electio unius remedii executivi non præjudicat, nec præcludit viam aliis, ſi creditum non eſt ſolutum. p.133.n.41.
Electione ſemel facta, re non tradita admittitur variatio. p.336. n.123.
Secus ſi tradita ſit verè, vel fictè, cum jam variandi facultas ſit conſumpta. ibid. n.125.

Emolumenta.

Vide *Officium.*
Ad emolumenta officii vitalitii conceſſi cum facultate nominandi, facta nominatione, an creditores nominantis, vel nominati jus habeant. p. 518. num. 1. cum ſeqq.
Emolumenta officii pertinent nominato à nominationis tempore. ibid. n.6.
Vectigalibus conceſſis cum facultate nominandi facti nominatione, creditores nominantis jus non habent ad emolumenta, ibid. n. 11.
Idem in emolumentis officii conceſſi per regem cum facultate nominandi. ibid. n.12. & ſeqq.
Emolumenta Officii percipit renuncians ante principis admiſſionem & novam collationem. p. 232. n.43. & ſeqq.

Emptio, Emptor.

Adminiſtratores rem adminiſtrationis emere prohibentur. p.105.n.1. cum ſeqq.
Emere rem minoris prohibentur tutores, & curatores. p.106.n.2.
Emere bona mente capti prohibetur ejus curator. ibid. num. 3.
Emere rem defuncti prohibentur executores teſtamentarii. ibid. n.4.
Nec per interpoſitam perſonam, ibid. n. 5. & ſeqq.
Emptio actionis minoris pretio animo vexandi debitorem prohibita eſt *per l. ab Anaſtaſio, & l. per diverſas, C. mandati*, p.107.n.21. & 22.
Nec debitor ſolvere tenetur ceſſionario niſi pretium, quo actionem emit. ibid. n. 23. & ſeqq.
Emptioni actionis, vel nominis in judicium deducti non reſiſtit *l. ab Anaſtaſio, C. mandati*. n. 32.
In emptione nominis in judicium deducti, vel confeſſati, *l. ab Anaſtaſio*, non procedit, p.108.n.35.
Emptor rei hypothecatæ pro melioramentis retentionem habet ſi offerat creditoribus valorem quem ante meliorationem res habebat. p. 81. nu.86. 87.88.89. 90.91. & 92.
Debitor rem emens habita fide de pretio poteſt in præjudicium anteriorum creditorum in initio contractus ſpecialem hypothecam concedere venditori ut in re vendita omnibus præferatur. p. 91. n.3. 4. & 5.
Requiritur quod pactum fiat in continenti. ibid. n.5.
Emptio & vera venditio ineſt in ſenſu vitalitio abſque ulla qualitate redemptionem indicante. p. 144. n.7. cum ſeqq.
Ab emptione perfecta nemini licet reſilire & pœnitere. ibid. n.8.
Empto fundo cum onere cenſus vitalitii ſolvendi cenſus per mortem, extinctio an cedat in utilitatem emptoris, vel aliorum concurſus creditorum. p. 148. ex n.1. cum ſeqq.
Emptor qui tempore ſubhaſtationis numeravit valorem rei, deducto onere rei in plus creditoribus non tenetur cum pretio ſoluto jus creditorum ſit extinctum, ibid. n.8.
Emptor, qui totius rei valorem ſolvit, remanſit cum onere cenſus vitalitii extincto cenſu in ejus commodum cedit. ibid. n.9.
Periculum & utilitas rei venditæ ſuperveniens dominum rei ſequitur. ibid.
Emptor fundi onere cenſus redimibilis in parte pretii; cenſu redempto, libertatem fundi ſibi acquirit. ibid. n. 12.

Digitized by Google

Et quid ſi cenſus ſit vitalitius, qui morte extinguitur, an cedat in utilitatem emptoris. ibid. & ſeqq.

Emptor fundi cum onere cenſus vitalitii perſolvendi pro parte pretii, ſi jus cenſuale emerit à creditore, libertatem fundi ſibi acquirit. ibid. n.13.

Quod & idem videtur ſi per mortem creditoris cenſus extinguatur. p.149.n.14. & ſeqq.

Emens hypothecam ſuſcipiendo in ſe cenſum vitalitium perſolvendum nihil emit, nec ſolvit pro parte rei cenſui proportionabili. ibid. n.20. cum ſeqq.

Exemplo hæc doctrina clarior redditur. ibid. num. 21. & ſeqq.

Emptor hypothecæ percipit fructus illius partis rei, cenſui vitalitio proportionabilis, ex quibus ſolvit annuos redditus, non de ſuo, quam partem nec emit, nec aliquid pro ea exburſavit, n. 22. & 23.

Emptor in recompenſam oneris temporalis non debet recipere jus perpetuum, atque ceſſante onere debet ceſſare & reſtitui recompenſa contemporanea, pag. 150. n.33.

Emptor ut totius rei & fructuum fiat dominus tenetur rei pretium venditori ſolvere, ib. n.34.

Emptor partem pretii ſolvens, fructuum partem pretio ſoluto correſpondentem acquirit, & non plus, ibid. n.35. & ſeqq.

Empta re cum onere cenſus vitalitii perſolvendi ab emptore, valor oneris diminutus intelligitur à vero valore rei, & pars rei correſpondens valori oneris vitalitii vendita non dicitur, ſed ſimul tradita emptori, ut ex fructibus ſolvat penſionem, durante cenſu, ibid. n.37.

Et extinctio cenſus vitalitii cedit in utilitatem debitoris & creditorum, non emptoris, p. 151. nu. 38. 39. & 40.

Emptorem non reperiri, vel talem qui juſtum non offerat pretium, idem eſt, p.153. n.5.

Emptor nominis, aut cenſus creati jam viliori pretio, an poſſit integram ſortem conſequi à debitore redimente, p.203. ex n.78. cum ſeqq.

Emens à procuratore non viſo mandato in mala fide eſt, nec præſcribit, p.329.n.29.30. & 31. & ex n.27. & ſeqq.

Emptores primi, qui intra metas detractionum emerunt à fideicommiſſario, tuti ſunt poſteriores ultra detractionem permiſſam, reſtituere tenentur majoratui, p.731.n.58. & ex n.55. & ſeqq.

Emens vel vendens non ſimpliciter ſed adjecto nomine procuratorio non nomine proprio, ſed nomine alieno emiſſe cenſetur, p.371. ſub n.12.

Emptor condemnatus *ex l. 2. C. de reſcind.* ut vel rem reddat, vel pretium ſuppleat ſi rem eligat ſuſtinentur hypothecæ ab eo impoſitæ, ſecus ſi rem reddere eligat, p.380.n.81. & 82.

Res empta ex pecunia pupilli & inſuper pro pecunia & uſuris ſibi manet hypothecata. ibid.n.83.

Utrumque pendet ab electione pupilli, qui ſi rem eligat, ceſſat hypotheca, ſi pretium hypotheca manet, ibid. n. 84.

Emens unico pretio plura prædia cenſualia plurium dominorum ſingulis pro rata ſolvere debet laudemium, p.403. n.29.

Ad rem emptam pro perſona nominanda, an creditores emptoris, an creditores nominati, ſeu etiam nominandi præferantur, p.414. n.1. & 2.

Emptori pro perſona nominanda intra factam nominationem, dominium quæritur, ibid. n.4.

Qui ſi non nominet totum jus in re empta acquiſiviſſe videtur, ibid. n. 4.

Per emptorem facta nominatione ipſo jure transfertur in nominatum jus omne, ac ſi à principio ſolus nominatus emiſſet, p.415.n.11.

Emptio pro perſona nominanda eſt conditionalis ſi nominet, ibid. n.18.

Nominatio ſubſequuta non retrotrahitur ad tempus emptionis, nec in præjudicium creditorum emptoris, nec eorum, qui cum eo medio tempore contraxerunt qui affirment, p.416.n.21.

Contrarium ut creditores perſonæ nominatæ præferantur creditoribus emptoris nominantis, defendit Author. ibid. n.22. & ſeqq.

Rei emptæ pro perſona nominanda dominium, & poſſeſſio nominatione ſequuta ipſo facto transferuntur in nominatum, reſoluto jure nominantis, nu. 23.

Facta nominatione, acquiſitio retrahitur ad tempus emptionis, ibid. n.24.

Et ex eo tempore ita jus acquiritur perſonæ nominatæ, ut nec per momentum emptæ rei dominium permanſerit penes emptorem, ibid. n. 25.

Emptoris nominantis creditores nullo tempore, aut momento acquiſierunt jus hypothecæ in re empta, ibid.n.26. & 27.

Emptor nominatione facta conſideratur contraxiſſe tanquam nudus miniſter contemplatione perſonæ nominandæ, ibid.n.28.

Ita ut nominans à ſolutione pretii à ſe promiſſi liberetur, ibid.

Emptio pro perſona nominanda, & ipſa nominatio unicus eſt contractus, & non diverſus, ibid. n.29.

Et ideo gabella ſola una debetur non duæ, ibid. n.30.

Ab emptore nihil recipit perſona nominata, ſed à venditore cum quo nominatus mediante perſona emptoris contraxiſſe intelligitur, ibid. n.31. & 32.

Ab emptore nominatio facta non eſt voluntaria, ſed neceſſaria, cum ab initio ita celebrata fuerit emptio, ibid. n.33.

Emptor condemnatus, ut vel rem reſtituat, vel pretium ſuppleat reſtituendo rem, omnes hypothecæ ab eo interim impoſitæ reſolvuntur, num. 35. & 36.

Emptoris nominantis acquiſitio eſt revocabilis, quæ facta nominatione reſolvitur, & in nominatum transfunditur. p.417.n.38.

Rei emptæ pro perſona nominanda fructus, facta nominatione, ſuos non facit emptor ante nominationem perceptos, ibid. n.39. & ſeqq.

Super empta re pro perſona nominanda cauſato concurſu creditores emptoris jus non habent, ſed creditores perſonæ nominatæ, ibid. n. 42. & 43.

In emptoris hæredem non tranſit nominandi facultas, ibid.n.45.

Nominationis approbatio requiritur, ut nominatus rem acquirat, aliàs penes emptorem manet. ibid. num. 46.

Emptor intra quod tempus nominationem facere teneatur, ibid. n.47.

Emptor ſi infra tempus à jure deſtinatum non nominaverit, ſibi acquiſiſſe videtur; & à principio ſibi dumtaxat emiſſe intelligitur, ibid. n. 48.

Emptiones pro perſona nominanda frequenter uſitantur apud exteros in Hiſpania commorantes, ibid. num. 49.

Emptio pro perſona nominanda de jure licita eſt, & à jure permiſſa, ibid.n.50.

Rei emptæ ex pecunia aliena dominium quæritur ementi, non domino pecuniæ, p.460.n.17.

Etſi res ſit empta per depoſitarium ex pecunia depoſita, ſibi acquiritur, n. 18.

Res empta ex pecunia aliena in dubio præſumitur empta pro emptore, & non pro alio, ibid. n.19.

Emptio ſimpliciter facta à poſſeſſore majoratus ex pecunia ad id depoſita ad majoratus augmentum juxta clauſulam fundatoris, an ementi, & ejus creditoribus, an majoratui applicetur, p.487.n.1. & 2.

Res empta ex pecunia aliena ementis eſt, ibid. nu. 6. & 7.

Ementi

Digitized by Google

Ementi ex pecunia depoſita res acquiritur, & non domino pecuniæ, ibid. n. 8. & ſeqq.
In rem emptam ex pecunia aliena datur domino pecuniæ actio ſubſidiaria, ſi emptor fiat non ſolvendo, n.12. & 13.
Emptori etiam re tradita quibus caſibus dicatur, habita fides de pretio, p.488.n.17.
Emens ſi tenebatur emere pro domino pecuniæ iſti acquiritur res, etiamſi emptor ſibi expreſsè emat. p.490. n.42. & 43.
Emere quando quis præſumatur nomine proprio potius, quàm nomine alieno, ibid. ex num. 34. cum multis ſeqq.
Poſſeſſor majoratus tanquam interpoſita perſona à fundatore pro emptione prædiorum, etiamſi proprio nomine emat, acquiritur majoratui, ibid. nu. 50. & ſeqq.
Emens ex pecunia aliena ſibi acquirit, quales patiatur fallentias. p.496.n 61.62.
Emptio ſubſequens cenſetur facta in executionem pacti præcedentis, ibid. n.63. & 64.
Emptio facta à poſſeſſore majoratus cujus erat pecuniæ dominium propter deſtinationem in ejus augmentum, & ſubrogationem acquiritur majoratus, p.497.n.70.
Emptor redimens vel ſolvens per ceſſionem creditorum ſubintrat eorum gradum, & prælationem & tutus eſt à creditoribus inferioribus, p.575. n. 132. cum ſeq. & ex n.129. cum ſeqq.
Emptor pignoris ſi ſcienter, & contra judicis decretum ſolvat inordinatè, tenetur de ſuo anterioribus creditoribus, contra quem illi, & contra poſteriores ſolutos electivè regreſſum habent. p. 608. n. 29. & 30.
Emptor ſub haſta perfecta licitatione jus irrevocabile ita acquirit, ut alius plus offerens regulariter non admittatur, p.614.n.1.
Emptor ſub haſta tutus eſt à moleſtiis debitoris, p.615. num.2.
Emptor ſub haſta quando à creditorum moleſtiis tutus ſit, n.7. cum ſeqq.
Emptor pignoris ad inſtantiam prioris creditoris tutus eſt à jure offerendi intentato per poſteriores, p.618.n.14.
Emptor ſub haſta non liberatur à moleſtiis tertii, qui tanquam dominus rem vendicat, ibid.n.15.
Si ex pretio rei emptæ poſteriores creditores fuerunt ſoluti, an emptor prioribus iterum ſolvere teneatur, n. 18.
Negativa ſententia abſoluta refertur, ibid.
Contraria affirmativa opinio, ibid. n.19.
Sententia diſtinguens, ibid. n.20.
Emptor, qui juſſu judicis ex pretio creditoribus poſterioribus ſolvit, liberatur, ibid.
Liberatur etiam emptor, qui juſſu judicis pretium depoſuit, etiamſi poſtea pereat non facta ſolutione creditoribus, ibid.
Emptor, cui fuit data facultas ut ex pretio creditoribus ſolveret, ſi poſteriori ſolvit, poteſt à prioribus moleſtari, dato illi regreſſu contra ſolutos. p. 617.n.21.
Anteriores creditores habent recurſum electivè, vel contra emptorem inordinatè ſolventem, vel contra poſteriores perperam ſolutos, ibid. n.22.
Creditores anteriores ad pignorum diſtractionem non creati anteaquam moleſtent emptorem, tenentur recurrere ad pretium, ſi extet, vel ad creditores ſolutos, ſi ſub cautione ſoluti fuerint, ibid.n.24.
Emptor ſemper tutus eſt exceptione rei non traditæ, & adverſus executionem, etiam rei judicatæ. p. 234.n.63.
Et eam etiam à parte non oppoſitam poteſt judex ex officio ſupplere. ibid. n.64.

Emphyteuſis, Emphyteuta.

Emphyteuta & domino directo concurrentibus in judicio concurſus ad petendum rem emphyteuticam penes debitores exiſtentem, quis eorum præferatur in exactione & executione, p. 206. num. 119. & 126.
Emphyteuta & domino directo concurrentibus ad petendam rem emphyteuticam exiſtentem penes debitorem, uterque pro jure ſuo admittitur. ibid. n.121. & 122.
Emphyteuta præferendus eſt domino directo in executione, & traditione rei emphyteuticariæ. ibid. n. 123.
Duobus contendentibus ſuper directo dominio, ſi interim emphyteuta deponat penſionem non cadit in commiſſum, ibid. n.125. & 126.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica ſi ultra tertiam generationem fiat, ſuſtinetur uſque ad tertiam permiſſam. p. 330. n.43. & ſeq. ubi de ſimilibus caſibus.
Emphyteutæ agenti ad rem emphyteuticam non poteſt objici exceptio, quod emphyteuſim perdiderit per commiſſum, cum hoc pendeat à voluntate, & declaratione domini directi. p. 478. n.65. & ex n. 62. & ſeqq.
Quod fallit quando dominus ſuper caducitate moverit litem contra emphyteutam. p 479.n.66.
Emphyteuta feudatarius, & uſufructuarius nequeunt movere, aut ſuſtinere litem ſibi motam ſuper dominio, & proprietate rei in præjudicium domini directi. ibid. n. 67.
Emphyteuſis de providentia ob non ſolutum canonem devolvitur ad dominum in præjudicium deſcendentium vocatorum. p.520.n.45.
Ac etiam in præjudicium Eccleſiæ ſi prælatus non ſolvit penſionem. ibid. n. 46.
Emphyteuſis an intret concurſum formatum ab emphyteuta. p.579. n.4. cum ſeqq.
Avendan, increpatur aſſeverans quod facto concurſu per emphyteutam, emphyteuſis reſolvatur ipſo jure. n.2. 31. & 63.
Emphyteuſis regulariter intelligitur conceſſa pro hæredibus, & ſucceſſoribus emphyteutæ. n. 3.
Emphyteuticum jus ſubhaſtatur abſque domini directi licentia. n. 5. & 21.
In hac alienatione, nec cauſatur commiſſum, nec devolutio ad dominum. n.6. & 10.
Emphyteutica bona in defectum licitatoris poſſunt æſtimata in ſolutum dari creditoribus, ſalvo jure directi domini. ibid. n. 7.
Emphyteuticis bonis diſtractis utile dominium cum melioramentis, quod emphyteuta debitor habebat, tranſit in emptorem. ibid. n.8. & 9.
Emphyteutici juris ſubhaſtatio pro ære alieno ſolvendo, vel adjudicatio dicitur alienatio neceſſaria, quæ abſque licentia domini directi poteſt fieri abſque devolutionis timore. n.10. & 13.
Emphyteuſis hæreditaria ſicut poteſt tranſire ad extraneos, ita etiam ſubhaſtari perſolvendis creditoribus. num. 11.
Datio in ſolutum voluntaria non permittitur emphyteutæ abſque pœna commiſſi. p.580.n.12. & ſeqq.
Emphyteuſis hæreditaria poteſt pignori obligari, & in generali bonorum obligatione venit abſque licentia domini directi. ibid. n.17.
Et talis hypothecæ obligatio durat durante jure emphyteutico, quo finito reſolvitur. n. 18.
Cenſus imponi poteſt ſuper bonis emphyteuticariis ſalvo jure domini directi, ibid. n. 19.
Emphyteutica bona veniunt appellatione bonorum in generali bonorum obligatione, ibid. n.20.
Emphyteutica bona poſſunt ſubhaſtari abſque domini licentia. ibid. n. 21.
Non tamen poſſunt tradi licitatori niſi prius requiſito domi-

Digitized by Google

domino, an velit pro tanto bona recipere. n. 22. & 24.

In rei emphyteuticæ neceſſaria alienatione dominus directus præfertur cunctis licitatoribus. num. 3. & 15.

Emphyteuticæ rei limitatio transfert in licitantem emptorem plus juris, quàm apud emphyteutam erat. p.581.n.26.

Nec dominus directus eum admittere debet ultra jus quod reſidebat penes emphyteutam debitorem. ibid. num. 27.

Emphyteuſi alienata cum conſenſu domini, an nova emphyteuſis ſit in perſona emptoris, affirmat Corbulus. ibid. n. 28.

Voces & generationes emphyteutæ alienantis cum conſenſu domini attenduntur, nec emphyteuſis prorogatur ad novas emptoris voces. ibid. n.29. & 30.

Emphyteutam cadere in commiſſum, & bona ad dominium directum devolvi ob concurſum formatum ab emphyteuta falſum eſt, ibid. n.31.

Emphyteuſis conceſſa pro filiis, & nepotibus non ut hæredibus, vel pro familia nequit ſubhaſtari à judice pro ſatisfaciendis creditoribus. ibid. n.33.

Emphyteuta debitor non eſt abſolutus dominus utilis dominii, ſed dumtaxat ad vitam. ibid. n. 34.

Emphyteuta primus non poteſt contrahere debita, quorum cauſa valeat utile dominium alienari in præjudicium ſucceſſorum. n.35.

Emphyteuſis familiaris fructus ſolum poterunt adjudicari creditoribus durante vita debitoris. ibidem, num. 36.

Commoditatem non jus emphyteuticum familiare poteſt alienare poſſeſſor, & debitor emphyteuta, ibid. n.37. 39. & 40.

Emphyteuſis forma privativa ſemper ſervanda eſt. ib. num. 38.

In Emphyteuſi aut feudo paterno ſuccedens filius non tenetur ex ea creditoribus patris; etiam hæreditate adita cum inventario. p.582.n.41.

Emphyteuſis non hæreditaria, empta tamen ex pecunia patris acquirentis; an ſaltim reſpectu pecuniæ, poſſit pro ſatisfactione creditorum alienari, ibid. num. 43.

Emphyteuſim pro ſe filiis, & nepotibus quæſitam, an acquirens poſſit liberè alienare in præjudicium vocatorum. ibid. n.44.

Emphyteuſis hæreditaria, quæ ultra tacitam prohibitionem alienationis expreſſam non poteſt ejus utile dominium ſubhaſtari, aut in ſolutum creditoribus aſſignari abſque domini conſenſu. ibid. num. 45. & 49.

Emphyteuſis commoditas prohibitione expreſſa non obſtante poteſt creditoribus aſſignari vita emphyteutæ durante. ibid. n.47.

Emphyteuticæ rei fructus non prohibentur alienari, aut pignorari pro vita emphyteutæ.ibid. n.48.

Idem in fructibus majoratus expreſſam alienationis prohibitionem habentis. ex n.49. cum ſeq.

In emphyteuſi facta melioramenta poſſunt obligari & pignorari, & alienari requiſito prius domino an velit pro tanto. p.583. n.53.

Et pro tanto dominus directus ſemper omnibus præfertur pro eodem pretio. ibid. n. 54.

Emphyteuſi devoluta ad dominum, libera, & abſque hypotheca, & onere interim impoſito ab emphyteuta devolvitur. num. 63. & ſeqq. & nu. 85. cum ſeqq.

In Emphyteuſi competit domino directa hypotheca, p.585.n.87. cum ſeqq.

Emphyteutica res vel cenſualis hypothecata cum conſenſu domini cauſato commiſſo, an ad eum devolvatur libera, vel adhuc etiam duret hypotheca, ibid. n.93.

Liberam devolvi non obſtante conſenſu tenent plures. ibid. n.94.

Liberam non devolvi, ſed tranſire cum hypotheca probabilior eſt opinio. ibid.n.95.

Ens, Eſſe.

De non ente ad ens non poteſt fieri tranſitus. p. 597. n.107. & 108. & ſeqq.

Non entis nullæ ſunt qualitates, & quod non eſt, rumpi non poteſt. p.425.n.87.

Idem eſt non eſſe, & non apparere. p.589. n.45.

Idem eſt non eſſe, & non poſſe probari. ibid. n.46.

Exceptio.

De exceptionibus debitori competentibus poſſunt creditores concurſus opponere contra alios. p.107. num. 24.

Exceptiones competentes debitori poſſunt creditores concurſu pendente opponere contra quoſlibet moventes litem verſus debitorem. pag. 263. num. 10. & 11.

Exceptionem non numeratæ dotis competentem marito poſſunt eo invito opponere creditores. ibid. num. 12.

Exceptionem non numeratæ pecuniæ competentem debitori contra alium poſſunt opponere creditores ratione ſui intereſſe. ibid. n.13.

Exceptionem præſcriptionis poſſunt creditores opponere contra tertium vindicantem rem debitoris. ibid. n.14.

Exceptionem defectus tituli poſſunt uni creditores opponere contra alios prætendentes admitti ad graduationem. ibid. n. 15.

Exceptionem præſcriptionis competentem debitori contra creditorem circa creditum, vel hypothecam poſſunt cæteri creditores opponere. ibid. num. 17. cum ſeqq.

Creditores ex perſona ſui debitoris poſſunt uti omnibus exceptionibus tendentibus in patrimonii conſervationem. ib.n.19.

Exceptionem Dominii debitoris poteſt opponere creditor agens hypothecaria contra tertium poſſeſſorem. ibid.n.22.

Majoratus immediatus ſucceſſor poteſt aſſiſtere liti contra poſſeſſorem motæ, & opponere omnes exceptiones ſibi, & poſſeſſori competentes. ib. n. 23.

Exceptionem legitimam ſi poſſeſſor majoratus omiſerit, poteſt immediatus opponere ad ſubvertendam rem judicatam. ibid. n. 24.

Exceptione aliqua tutus poteſt illam in judicium deducere, ut ſilentium creditori imponatur, p. 35. num. 12.

Et quis ſit Judex competens. ibid. n. 13.

Exceptio dimiſſionis, aut ceſſionis bonorum legitima eſt, & à jure approbata. p.14.n.6.

Exceptione aliqua tutus debitor poteſt eam in judicium deducere ad evitandas moleſtias prætoris. ibid. num. 7.

Exceptio continentiæ cauſæ locum habet ubi adeſt concurſus creditorum.p.25. n.15.

Judicium coram judicibus competentibus motum contra debitorem validum eſt, non oppoſita exceptione litis concurſus alibi per debitorem formati.p.31. n. 17.

Exceptio continentiæ cauſæ ad inſtar exceptionis declinatoriæ an ſit opponenda ante litis conteſtationem, aliàs ſi omittatur, judicium ſuſtinetur. p.29. n.57.

Exceptio litis pendentis ſi non opponatur, ſecundum validatur judicium. ibid. n.58.

Exceptione incompetentiæ non appoſita valent geſta à judice habente juriſdictionem elidibilem, n. 59.

Exceptione prælationis uti nequit debitor conventus à creditore poſteriori, cùm ſit jus privativum creditorum inter ſe non communicabile debitori. ibid. num. 64.

Exceptio

Digitized by Google

Exceptio concurſus pendentis ad effectum attrahendi lites alibi pendentes contra debitorem, an termino novem dierum præſcribatur, p.30. ex n.1.

Exceptio pendentis concurſus nihil aliud eſſe videtur, quàm exceptio litis pendentis, ibid. n.3.

Judicium particulare tenet non appoſita exceptione concurſus alibi pendentis, ibid. n.4.

Exceptio concurſus pendentis dupliciter conſideratur reſpectu debitoris, aut reſpectu creditorum in eo aſſiſtentium, p.31.n.5.

Exceptio concurſus pendentis oppoſita per debitorem coram judice, concurſus non coarctatur termino l. regiæ, ibid. n.6.

Lex regia loquens de exceptione litis pendentis procedit in uno judicio particulari, ad aliud ſimiliter particulare, ibid. n. 7.

Exceptio præſumptionis omiſſa non impedit curſum cauſarum, n. 6.

Exceptio continentiæ cauſæ, & concurſus pendentis opponi poteſt in quacumque parte litis, juxta communem opinionem, ſub n. 7.

Concurſus creditorum ubi adeſt, ibi & continentiæ exceptio locum habet, ibid.

Exceptio litis pendentis indiſtinctè opponi poteſt, tam coram judice concurſus, quàm coram judice de cauſa particulari cognoſcente contra debitorem, n. 9.

Exceptio litis pendentis ſolum opponitur de lite pendente ad litem noviter intentatam, ibid. n.10.

Exceptio concurſus pendentis indiſtinctè opponitur contra cauſas non ſolum poſtea motas, ſed ſtante concurſu cœptas, ibid. n.11.

Exceptio concurſus pendentis non ſubjicitur termino l. regiæ ibid. n.12.

Exceptio concurſus pendentis in ipſo actu quo formatur, ſubintelligitur incluſa juxta naturam judicii, ibid. n. 13.

Sufficit inſtrumentum deducere ex quo ſimul infertur exceptio, etſi expreſsè non opponatur, ib. n. 16.

L.1.tit.5.lib.4. recop. non procedit in exceptione, quæ ineſt ſui natura ipſi actioni, ibid. n. 17.

Nec quando pèr rei evidentiam conſtat de juſtitia opponentis, ibid. n. 18.

Vel quando exceptio talis ſit quod Judex ex officio ad eam attendere debet, ibid. n.19.

Exceptionem litis pendentis non poteſt contumax opponere, p.47.n.75.

Nec exceptionem recuſationis opponens contumax auditur, ibid.

Exceptio concurſus pendentis quocumque litis ſtatu opponi poteſt juxta ſtylum tribunalium, p.31.n.20.

Exceptione concurſus pendentis omiſſa ſuſtinetur judicium particulare alibi contra debitorem pendens, n.21. n.17.

Exceptio concurſus pendentis etiam in executione ſententiæ contra debitorem alibi per unum creditorem obtentæ opponi poteſt, ut vincens graduandus ingrediatur concurſum, n. 22.

Creditores concurſui aſſiſtentes quandocumque & ultra novem dies poſſunt opponere de concurſu pendente, p.32.n.23.

Ad idem ponderantur verba d.l. regiæ, ibid. num. 24. & 25.

Lex regia reſtringens & exceptionis dilatorias ad novem dies non procedit contra tertium in litem comparentem, n. 27.

Exceptio litis pendentis oppoſita cauſat attentatum & nullitatem, p.34.n. 17.

Exceptione declinatoria uti nequit ſcholaris ſtatus ad concurſum, p. 44. ex num. 36. cum ſeqq. *vide Scholaris.*

Exceptiones declinatorias omnes excludit concurſus, num. 54.

Exceptionem prælationis nequit debitor objicere creditori poſteriori contra eum agenti pro ſuo credito, p.124. n.23. & 24.

Exceptione ut prior creditor prius agat contra hypothecam ſpecialem introducta in favorem poſterioris debitoris uti nequit, n. 24.

Exceptio litis pendentis opponi poteſt quoties ſententia lata in uno judicio alteri nocet, p.130. n.9.

Exceptio litis pendentis contra unum eorum aut fidejuſſorum non obſtat creditori noviter agenti contra alios, ib.n.10. & 11. cum ſeqq.

Exceptionem excuſſionis nequit operari fidejuſſor quando principalis formavit concurſum, p.132. n.35.

Exceptio concurſus formati à principali excludit exceptionem excuſſionis oppoſitam à fidejuſſore indemnitatis convento à creditore, ibid. n. 37.

Exceptio litis pendentis in executivis locum non habet, ibid. 37. 38. & 39. cum ſeqq.

Exceptio qualitas & inſtrumentum informe productum in judicio intimatum adverſario non impugnante, cenſetur approbare, p.156 n.42.43. & 44.

Exceptionem excuſſionis excludit creditor docendo per inſtrumentum de concurſu peracto à debitore p.158. n.4.5.6.8. & 10. & à n.1.

Exceptio excuſſionis oppoſitæ à fidejuſſore convento, an ſimultaneo proceſſu cognoſcenda & determinanda ſit, p.160. n.36.

Exceptio excuſſionis poteſt opponi in executione rei judicatæ, ibid. n. 43. & ſeqq.

An excuſſionis Exceptio anomala ſit, ut quocumque tempore opponi poſſit, n.44. cum ſeqq.

Exceptio excuſſionis dilatoria eſt, & opponenda ante litem conteſtatam, pag. 163. num. 76. 77. 78. & 79.

Exceptio ordinis judiciarii ante litis conteſtationem opponi debet, aliàs illi renunciari videtur, n. 77. & 78.

Exceptio excuſſionis debet opponi intra novem dies juxta legem Regiam, ibid. n.80.

Exceptionem prælationis, alteri creditori pertinentis debitor opponere non poteſt contra inferiorem creditorem ab eo exigentem ſuum creditum, p. 320. num. 56.

Exceptione alicui competente poteſt uti vel non uti, & tacitè vel expreſsè renunciare eam non opponendo, p.343.n.32. & ex n.29.

Exceptio excuſſionis non oppoſita nihil operatur, ibid. num. 33.

Exceptio defectus intentionis, vel facti nunquam cenſetur excluſa ab ſtatuto omnes excludere exceptiones, p.403.n.35.36.& 37.

Excipiens de jure tertii, an & quando admittatur, p.478. ex n.62. n. ſeqq.

Exceptio realis prodeſt fidejuſſori, p.537.n.17. & 31.

Exceptio competens reo non prodeſt fidejuſſori in obligationibus ſolvendis, ibid. n.32.

Exceptio moratoriæ reſpicit perſonam debitoris quam non egreditur, p.538.n.33. cum ſeqq.

Jus quod poteſt deduci per modum agendi, & excipiendi ſi deducto per modum excipiendi reus ſuccumbat, non poteſt iterum rei modus agendi deduci, ſi tendat ad eundem finem cum exceptione, p.545.n.10.

Exceptio incluſa in inſtrumento præſentato tacitè oppoſita intelligitur, n. 18.

Exceptio inſtrumento contenta etiamſi ex parte non opponatur à judice, ex officio admittitur, ibid. num. 19.

Exceptio quæ ex cauſa intrinſeca ineſt actioni debet per actorem elidi, etiam reo non apponente, ibid. num. 20.

Inſtrumentum obligationis ab uxore celebratum, in quo mariti licentia non apparet, judex ex officio repellet

pellet etiamſi exceptionem uxor non opponat. ibid. num.22.
Quando exceptio cum actione ex eodem inſtrumento conſtat, poteſt judex ſuper ea pronunciare abſque expreſſa oppoſitione, ibid. n. 23.
Actori qui in actione deduxit exceptionem, incumbit onus probandi excluſionem exceptionis, ibid. num.24.
Exceptiones in eodem inſtrumento contentæ, & ex eo reſultantes allegatæ cenſentur, & ad eas judex attendere debet, p. 549. nu. 68. declara, ut pag. 552.num. 10.
Exceptio conſiſtens in facto per extremam allegationem & probationem debet conſtare, & ſuper ea cauſæ cognitio adhiberi, p. 550. n. 81. & ſeqq.
Exceptio ſeparationis donorum poteſt opponi poſt rem judicatam, n. 86.
Inventarii confecti exceptio competit hæredi condemnato, ibid. n.87.
Exceptio quod quis non erat creditor ad bona majoratus, de qua nec fuit oppoſitum nec cognitum, non poteſt in ſententia graduationis comprehendi, p.551. ex n. 104. cum ſeqq.
Exceptio ex inſtrumento reſultans tunc ſupplet expreſſam oppoſitionem ſi ſit favorabilis producenti, p. 552. n.110.
Exceptionis oppoſitio inducitur ex productione inſtrumenti in eo contentæ, ibid. n.111.
Exceptio debet opponi à parte, aliàs omiſſa, in ſententia non comprehenditur, ibid. n.112.
Exceptionem apparentem ex inſtrumento judex videtur non attendiſſe, ſi pro actore producente pronunciavit, ibid. n. 114.
Exceptio quæ externa eſt ex probatione, non poteſt dici ex inſtrumento conſtare, ibid. n.115.
Exceptio dilatoria admiſſa poſt litem conteſtatam eo quod reus juravit noviter ad ſuam notitiam permiſiſſe rejicitur, ſi poſtea appareat reum illius notitiam habuiſſe. p.590.n.57.
Exceptio compenſationis, quæ poteſt opponi cedenti, poteſt etiam opponi ceſſionario. p.600. n.20.& 21. & ſeqq.
Exceptio reſpiciens rem ceſſam poteſt opponi contra ceſſionarium. ibid. n. 23.
Declara, exceptio orta jam erat contra cedentem tempore ceſſionis. ib. n.24.
Secus ſi eo tempore exceptio non erat quæſita, n. 25.
Per exceptionem oblatæ rationis reddendæ, evitat adminiſtrator compulſionem ſolutionis. p. 604. n. 20. cum ſeqq.
Exceptio rationis oblatæ legitima eſt ad impediendam executionem liberationis in adminiſtratorem directæ p.605.n.35.36. 37. & 38.
Exceptio rei judicatæ ſuper negotio principali latæ obſtabit exceptioni incidenti, ſi ſuper ea fuerit plenè cognitum non aliàs. pag. 551. ex num. 99. cum ſeqq.
Exceptio introducta à lege in favorem alicujus ſubintelligitur, ſi ipſe opponat, non aliter. p.29. & 39. n.56. & 57.
Exceptione quod creditor prior prius agat contra hypothecam ſpecialem introducta in favorem poſterioris creditoris, debitor uti nequit, p. 124. ſub num. 24.
Exceptione rei non traditæ emptor ſemper tutus eſt, etiam adverſus executionem rei judicatæ, pag.235. num. 63.
Et hanc exceptionem rei non traditæ non oppoſitam apertè poteſt judex ex officio ſupplere. ibid. n. 64.

Exceſſus.

Vide *Facultas.*
In Exceſſu facultatis ſemper adeſt defectus poteſtatis. p.329.n.17. & ex n.12. cum ſeqq.
Excedenda non eſt proviſio juris, vel hominis facta determinato modo, ibid. n. 18.
Ob Exceſſum non tota executio, ſed exitus revocatur. p.333.n.86.
Exceſſus in executione eſt quid diverſum, & ſeparatum à re judicata; quæ exequenda committitur. p. 334.n.87.
In Exceſſu deficit facultas & poteſtas à jure conceſſa, à jure hæredi gravato, limitato tamen ad certam cauſam n.92. & 93. & ſeqq.
Non dicitur utiliter geſtum, quando quis excedit debitum. ibid. n. 96. & ſeqq.
In Excedente decretum judicis ſemper adeſt defectus poteſtatis. 606. n.4.
Adminiſtrator, procurator, inſtitor ſimilis excedendo mandatum, de proprio tenentur, quia in exceſſu ſe obligare intelliguntur. p. 607. n.13. & 14.
Nec in exceſſu, obligant adminiſtratorem, vel dominum, ibid.
Procurator ad vendendum excedens fines mandati tenetur reſpectu exceſſus. ib. n.15. & ſeqq.

Excuſſio.

Ad excuſſionem tunc citari debent fidejuſſor, & tertius ſi aſſiſtunt liti, contra debitorem motæ vel ſint convicti. p.163.n.84.
Secus quando in lite mota contra debitorem non aſſiſtunt, quia tunc ſufficit inopiam oſtendere in judicio contra principalem. ibid. n.85. & 86.
Excuſſio ubi eſt neceſſaria, an requirat ſententiam declaratoriam. p. 164. n.87.
Excuſſionem non fuiſſe diligenter factam ſupponat fidejuſſor, ſi interpellatur à creditore, oſtendat bona debitoris adeſſe legitimè facta, judicatur. ibidem num. 88.
Sententia ſuper executione bonorum debitoris non tranſit in rem judicatam, ſed quandocumque bona debitoris appareant, nova fit executio. ibid. n. 89.
Sententia executionis non tranſit in judicatum quominus ipſe condemnatus, vel tertius poſſit quandocumque de exiſtentia bonorum docere. n. 89.
Excuſſio in bonis immobilibus ſuſtinetur, ſi non probetur quod adſunt mobilia, n.90.
Excuſſio debitoris principalis ex eo probatur quod intra terminum fide poſſeſſori præfixum bona debitoris non oſtendat. ibid. n.91.
Sententia lata ſuper excuſſione bonorum non tranſit in rem judicatam, quominus ſupervenientibus vel deficientibus iterum poſſit refricari eadem excuſſionis exceptio. p.184.n.28. & 29.
Excuſſione facta contra principalem debitorem, ſi tertius poſſeſſor conveniatur, & poſt litem conteſtatam bona ſuperveniant debitoris, adhuc poteſt tertius excipere de excuſſione facienda. n.30.
Excuſſionis exceptio eſt temporalis, & uno tempore poteſt prodeſſe debitori, & obeſſe creditori, & contra n. 31. & 32.
Excuſſio prius facienda eſt in bonis conſignatis ad ſolutionem faciendam antequam recurratur ad alia bona debitoris. p.196.n.29.
Excutere an prius teneatur creditor hypothecam ſpecialem quàm generalem. p.341. n.4. cum ſeqq.
Excuſſio in aliis bonis non requiritur, quando ære alieno gravata monſtrantur, & adeſt concurſus creditorum. ibid. n.8.
Creditor ex facultate Regiâ non agit adverſus majoratum niſi prius excuſſis bonis liberis. p. 342. nu. 16. & ſeqq.
Ab excuſſione bonorum liberorum poteſt creditor relevari, ergo poteſt cogi, ut agat contra majoratum ſemel & obligatum, non eſt bonum argumentum. p.343.n.24.
Ab Excuſſione quam quis prius facere tenetur relevatur propter concurſum pendentem ex juris beneficio. n.30.

Non

Non tamen eo uti creditorem invitum arctat. ibid. n.31. & ſeqq.

Excuſſionis exceptio non oppoſita nihil operatur. p. 344. n.33.

Creditor anterior prius excutere cogitur bona libera, & cum creditoribus ad ea litigare, quàm perveniat ad majoratum ſimul obligatum in ſubſidium ac conditionaliter. n 36. & 37.

Et ſufficit quod bona libera extent, etiam litibus vexata, ut putant Doctores, ibid. n.38.

Sed de veritate opinionis dubitat author. ib. n.39.

Excuſſio bonorum reſpicit totum debitoris patrimonium, & ideo ejus judicium dicitur univerſale, p. 21. num. 3.

Excuſſio contra principalem debet præcedere avocationem pecuniæ ſolutæ poſteriori creditori. p. 71. num. 75.

Creditor cui à debitore fuit facta conſignatio, eam excutere debet anteaquam reddat contra debitorem. p.69.n.49.

Ad Avocationem pecuniæ ſolutæ poſteriori via ordinaria eſt agendum. p.71. n.77.

Ab Excuſſione relevatur creditor conveniens fidejuſſorem identitatis facto concurſu per principalem, p. 160.n.35.

Ab Excuſſione an relevetur creditor docendo concurcurſum ſive factum à principali debitore, dum convenit fidejuſſores, aut tertium poſſeſſorem. p. 158. n. 1. & ſeqq.

Affirmativa proponitur opinio. ibid. n.2. & 3.

De concurſu docens creditori per inſtrumentum authenticum executionis, exceptionem excludit ibid. n.4.5.6. & 10.

Sine executione bonorum liberorum ſtatim in concurſu agi poteſt ad bona majoratus hypothecata. ibid. n.7.

Inopia certa & notaria relevat ab excuſſione. ibid. n. 12. & 14.

Excuſſione relevat quælibet difficultas conveniendi principalem. p.159.n 14.

Excuſſio non requiritur quando principalis eſt abſens, & in alieno territorio, & non ubi judicium agitur, ibid. n.15.

Excuſſio in quibus caſibus relevatur. ibid. n. 16. remiſſivè.

Excuſſio ceſſat, ſi principalis eſt difficilis conventionis, quia potens, rixoſus, cavilloſus, aut in ſolvendo durus. ibid. n.17.18.

Excuſſio ceſſat, ſi principalis de facto, vel de jure nequit conveniri. ibid. n.19.

Difficultas conveniendi principalem judicis relinquitur arbitrio. ibid. n.20.

Fidejuſſor poteſt allegare quod ſuis expenſis principalis excutiatur, quando aſſeritur difficilis eſſe conventionis. ibid. n.21.

Excuſſio ſemel facta ad inſtantiam unius creditoris omnibus fidejuſſores convenire volentibus prodeſt, p. 160. n.32.

Excuſſio debitoris principalis quando præciſa ſit, vel non, vide per ampliationes, & limitationes remiſſivè. ibid. n.34.

Excuſſio oppoſita per fidejuſſorem conventum, an ſimultaneo proceſſu poſſit tractari, & formari. ibid. n. 36. & ſeqq.

Excuſſionem debitoris præcedere debere, priuſquam ad fidejuſſores, & tertios perveniatur, qui teneant. ibid. n.37.

Excuſſionis exceptio in executione rei judicatæ poteſt opponi. ibid.n.43. & ſeqq.

Excuſſionis exceptio, an anomala ſit, ita ut quocunque tempore opponi poſſit. ex n.44. & ſeqq.

Excuſſionis exceptionem oppoſitam à fidejuſſore convento ſimul poſſe cum conventione in judicio deduci, & ſimultaneo proceſſu tractari verius eſt, p. 161. n 46. & ſeqq.

Excuſſio debitoris poteſt fieri pendente judicio contra fidejuſſorem, ut tertium poſſeſſorem. ibid. nu. 47. 48. 51. & 66.

Adverſus excuſſionis exceptionem oppoſitam admittitur replicatio debitorem non eſſe ſolvendo ibid. n. 49. cum ſeqq.

Excuſſione non oppoſita, aut non probata, ſimultanea cognitio procedit quoad condemnationem principalis, & fidejuſſoris, non quoad executionem, in qua excuſſionis ordo ſervatur, ibid. n.53.

Creditor, qui in diſcurſu litis ſimultaneæ inopiam debitoris non probavit, non poteſt obtinere contra fidejuſſorem. ibid. n.54.

Debitore & fidejuſſore in eadem ſententia condemnatis, ſuſpenditur executio fidejuſſoris quo uſque diſcutiatur & exequatur principalis, ibid. n. 55.56. & ſeqq.

Adverſus omiſſam excuſſionem minor reſtituitur. ibid. num.61.

Excuſſionis exceptio opponi non poteſt, quando excipientis non intereſt. p.162.n.62. & 63.

Excuſſionis exceptio non reſpicit ſubſtantiam obligationis, ſed actionis exercitium. ib.n.72.

Excuſſionis exceptio per viam præpoſterationis judicii oppoſita tribunalibus. ibid. n. 64. & 65.

Excuſſionis exceptio non objicitur ordini judicii, ſed ordini excuſſionis, & exactionis. ibid. n.73.

Exceptio excuſſionis non conſideratur reſpectu judicii ad ejus præpoſterationem, ſed ad intereſſe partis. ib. n. 74.

Excuſſionis exceptionem dilatoriam eſſe, & proponendam antè litem conteſtatam verius eſt. p. 163. n.76.77. & ſeqq.

Excuſſionis exceptio non poteſt opponi in ſecunda inſtantia. ibid. n. 81. 82.

Excuſſio ſemel facta præjudicat, & prodeſt aliis creditoribus in judicio non ſtantibus. n.88.

Excuſſionis ſententia non tranſit in rem judicatam quominus fidejuſſor, & tertius poſſit poſtea oſtendere bona debitoris ſtare. ibid.

Executio.

Executio ſententiarum alibi, & extra judicium concurſus univerſale per creditores obtentarum neglecta attractione cauſarum, an ſuſpendatur, quouſque concurſus terminetur, p. 29. n. 54. cum ſeqq.

Executiva cauſa differri non debet ob cauſam ordinariam à debitore motam, ſimul concurrentem, p. 123. & 126. n.9. & 43.

Executiva cauſa non retardatur per reconventionem in eodem judicio deductam. p.123.n.10.

Executionem inſtrumenti nullitas contractus in judicium deducta non impedit. ibid. n.11. & 26.

Executiva cauſa, & ordinaria concurrentibus in judicio concurſus univerſalis; an illa uti privilegiata ad ſe contrahit ordinariam, ita ut totum concurſus judicium ſit via executiva agendum. n. 14.15.16. & 48.

Executivæ cauſæ ſi judex ordinariam præponit, gravamen hoc appellabile eſt. ibid. n.16.

Executiva via in concurſu univerſali nihil prodeſt creditoribus cùm tractetur de univerſali jure eorum in proprietate ad credita irrevocabiliter conſequenda. ib. n. 20.

Executiva via non convenit concurſus judicio, in quo nihil remanet quod alteri judicio poſſit reſervari. ib. num 21.

Executiva via impoſſibilis eſt judicio prælationis, quæ præciſè requirit viam ordinariam. ibid. nu. 20. & p.124.n.23.

Executiva via cedit ordinariæ utraque concurrente, p.125.n.34.

Digitized by Google

Executivum judicium facilè convertitur in ordinarium, non è converſo, n.35.

Executiva cauſa, quæ ſemel amiſit ſuam qualitatem privilegiatam, nunquam illam recuperat, ibid. n. 36.

Executiva cauſa ſemel facta ordinaria, ſemper remanet ordinaria & appellabilis, ibid.

Cauſæ executivæ incidentes in concurſum univerſalem, quo plenariè agitur, hujus naturam aſſumunt propria amiſſa, & ſuffocata, p.127. n.54.& 55.

Executio inſtrumenti non impeditur ob illius nullitatem, aut contractus reciſionem motam in judicio ordinario, ibid. n.56.

In Executivis exceptio litis pendentia locum non habet, p.132.n.37.38.& 39.

Executivis poteſt creditor variare de una re, aut perſona ad aliam non obſtante litis pendentia, p.133. n. 42. & 43.

In Executione rei judicatæ poteſt apponi exceptio excuſſionis, p.160.n.43.

Executio fieri poteſt in redditibus majoratus, ſi alia bona non extent, p.170.n.34. & ſeqq.

Executoria duabus ad invicem contrariis, an judex poteſt eligere quam maluerit, p.553. n.122.negativè, p.557.n.169.

Executoriales duæ contrariæ poſſunt eſſe validæ reſpectu diverſarum perſonarum, p.553.n.123.

Ubi datur repetitio ejus quod ſolutum eſt, multo magis impeditur executio, p.556.n.162.

Pro Executione capi non poteſt Marchionatus, & Comitatus, quibus juriſdictio ineſt, p.590.n.60.

Executio non fit in bonis adminiſtratoris pro debito adminiſtrationis, p.603.n.8.9. & ſeqq.

Executio ſententiæ graduationis non evaneſcit per defectum bonorum, nec diſſolvitur obligatio debitoris, ſed ſuſpenditur & durat, in ſpe acquirendorum, p.663.n.63.

Exhibitio.

Ad Exhibitionem condemnatus clericus, vel nobilis coguntur per carcerem ob contumaciam. p. 271. n. 36. 38. cum ſeqq.

Evictio.

Evictionis poteſtas tollit intellectum acquiſitionis p. 616. n.15.

Sicut res aliena pignori dari nequit in præjudicium domini, ita nec ejus evictionem impedire poteſt, ib.

Evictione rei ſubhaſtatæ ad notitiam creditorum iſti non tenentur, ibid. n.16.

Etiamſi ſaltim teneantur pretium receptum reſtituere emptori victo, ibid. n.17.

Evicta re data in ſolutum vel pecunia avocata, creditor redit ad priorem actionem, contra debitorem, & fidejuſſores, p.135.n.17.

Expenſa.

Vide *Retentio.*

Expenſæ factæ in actu faciunt præſumere mandatum & ratificationem ejus, pro quo factus eſt p.258. n.17.

Pro expenſis neceſſariis in re evicta à creditore competit poſſeſſori retentio & creditori etiam anteriori præfertur, p 79.n.56.64.65.66.67. p.78. & ex n. 45. cum ſeqq.

Limita in expenſis utilibus & voluptariis, n. 57. 79. cum ſeqq.

Expenſæ factæ in refectionem domus minantis ruinam neceſſariæ dicuntur quoad prælationem & retentionem, p.79.n.61.& 62.

Ratio traditur ob quam expendens in conſervationem rei præfertur omnibus creditoribus anterioribus etiam hypothecariis, ibid. n. 64.

Tertio expendenti neceſſario in re debitoris datur hypotheca cum privilegio prælativæ ad cæteros creditores hypothecarios, n 66.67. cum ſeqq.

Expendens in rem etiamſi hypothecam habeat, creditor eſt valoris expenſarum non proprietatis ipſius rei, p.80.n.74.

Expendens ſi rem teneat, debet ipſam in corpus concurſus mittere, ut ſubhaſtetur & ex pretio creditoribus ſatisfiat, ſervata gradus prærogativa, ibid. n. 75.

Expendens in re voluntariè creditor, chirographarius & perſonalis eſt cui ſine prælatione ſolvitur, ibid. n.76.

Expendens neceſſariò & in rei conſervationem, habet in eam hypothecam ac prælationis privilegium. p. 81. n.80.

Expenſæ factæ à tertio rei hypothecatæ poſſeſſore ſolvendæ ſunt antè creditores, & ad id in concurſu res ſubhaſtatur, ibid. n. 81.

Expenſæ factæ in re hypothecata etiam ſubjiciuntur, ibid. n. 84. & 85.

Expendens in re hypothecata liberatur à creditoribus ſolvendo valorem rei attento tempore, quo res non erat meliorata, ibid. n.86. & 87.

Expendens rem hypothecatam impedire non poteſt redditionem ejus inſtantibus creditoribus, n. 88.

Expenſæ erogatæ per adminiſtratorem pro cultura & cura bonorum adminiſtratione ei ſolvuntur ultra ſalarium aſſignatum, p.97. n.34. & n. 56.

Expendenti & mutuanti in conſervationem rei ſocietatis, negotiationis aut pro alendis inſtitutoribus datur hypotheca cum prælatione in ipſo corpore ſocietatis, p.175.n.103. & 104.

Expenſæ litium & patrocinia advocatorum pro rerum tutela, & conſervatione neceſſariæ exiſtimantur, ac onus rei dicuntur, ad quas tenentur ſucceſſor majoratus, fideicommiſſarius proprietarius, ſocius & ſimilis, p.612.n.16.17.18. & 19.

Expendens in funus licèt id ducat in ſtipulationem, conſervat privilegium prælationis, p. 81. n.88. & ex num. 84.

F

Facta, Factum, Faciens.

Nihil imputatur ei, qui non fecit quod factum, non prodeſt, p.262. n.18.

Ad factum nobilis obligatus per carceres cogitur, p. 271. n.34.& 35. & ſeqq.

Faciens id ad quod ex juris diſpoſitione præciſè tenetur, non dicitur ſponte facere, p. 117. num. 81. cum ſeqq.

Facere aliquid coactè, vel metu coactionis idem eſt quando quis ſciebat cogi poſſe, n.86. & ſeqq.

Non poteſt quis per alium facere, quod per ſeipſum facere non poteſt, p.208.n.20.& 21.

Diſpoſitio omnis, quæ ad factum refertur in dubio cenſetur perſonalis, p.395.n.67.

Facere aliud eſt, aliud permittere, p.397.n.93.

Factum legis velocius & potentius quàm factum hominis, p.415.n.8.9. & 10.

Regula, factum legitimè retractari non debet, licèt caſus poſtea evenerit, à quo incipere non potuit, explicatur p.588.n.26. & ſeqq. & n.55.

Fallit, quando cauſa ob quam facturus eſt, devolvitur ad non cauſam, p.590.n.55.

Ex alieno facto nemo poteſt prægravari, p.624. n.35. & 36.

Factum legitimè retractari non debet, licèt caſus poſtea evenerit à quo non poſſit inchoari, p.631.n.8.

Contrahentes habentes reſpectum ad effectum non ſufficit nudum factum. ibid. n.11. cum ſeqq.

Factum quod eget approbatione, vel confirmatione ſuperioris caret effectu donec à ſuperiore confirmetur. p.231.n.33. & ſeqq. & à n.28.

Facultas.

Vide *Aſſenſus.*

Facultas an videtur non facta Principi relationem de pacto

Digitized by Google

paćto inito inter poſſeſſorem, & immediatum ſucceſſorem de non alienando bona majoratus, nec impetrando facultatem, nec ea utendo, p.248. n.1. cum ſeqq.
In hoc impetrante tria concurrunt impedimenta, prohibitio alienationis, paćtum de non alienando, & paćtum de non impetrando facultatem, nec ea impetrata utendo. p.249. n.2. cum ſeqq.
Ex Facultate regia ad alienandum tacito paćto de non alienando nihil detrahitur juri contrahentis quominus contra impetrantem poſſit jus ſuum perſonale proſequi, p.250.n.12.
In Facultatis impetratione non tenetur impetrans facere relationem diſpoſitionis nullæ. p.251.n.19.
In Facultatis impetratione an ſit facienda relatio de paćto de non impetrando facultatem, ibid. n.21.
Facultas ad alienandum eſt ſubreptitia, non faćta principi relatione paćti de non alienando bona majoratus, & non impetrando facultatem, vel impetrata non utendo, verius probatur. ibid. num. 22. cum ſeqq.
Facultas impetrata ſuper ſpurietate non faćta relatione, quod ſpurietas procedit ex duplici cauſa, putà, tam ex parte patris, quàm ex parte matris. p. 252.n.25.26.& 27.
Ex ſtilo impetrandæ facultatis, & gratiæ multæ poſſunt oriri fraudes & præjudicia tertio. p. 257. ex n. 1. & ſeqq.
Facultas & gratia à quoquam poteſt impetrari abſque mandato. ibid.
Facultas impetratur ſuppoſito nomine ejus, cui impetratur, qui fortè ignorat impetrationem. p. 260. n. 34. & 35.
Facultas aſſerens pro parte P. fuiſſe impetratam, an probet, aliunde non conſtito per ipſum P. fuiſſe impetratam. p.257.n.8. & ſeqq.
Ex Facultate aſſerente pro parte tua P. poſſeſſoris talis majoratus nihil probatur pro ejus parte fuiſſe impetratam, aliundè non conſtito verius probat, ibid. n.11. cum ſeqq.
Facultas ad alienandum bona majoratus aſſerens pro parte P. poſſeſſionis fuiſſe poſtulatam, nihil probat. p.258. n.16. cum ſeqq.
Facultas ad alienandum bona majoratus aſſerens pro parte poſſeſſoris fuiſſe poſtulatam, non probat in ejus præjudicium. p.259. n.26.
Creditores contrahentes ſub facultate aſſerente pro parte poſſeſſoris fuiſſe impetratam, nullum jus prætendere poſſunt in concurſu majoratus. ibid. n. 27.
Facultas impetrata à non vero poſſeſſore majoratus, nihil probat, ſed cum contrahentibus. ibid. n.28.
Niſi aliter conſtet, & appareat facultatem fuiſſe impetratam ab eo, qui in ea ſupponitur, & aſſeritur, ibid. n. 29. cum ſeqq.
Facultatis ratificatio impetratæ abſque mandato, ſive expreſſa, ſive tacita ex aliquibus aćtibus ad ratificationem tendentibus prodeſt. ibid. n.34.
Facultate à tertio impetrata, ſi poſſeſſor majoratus uſus fuit, revalidatur, & idem operatur, ac ſi ab ipſo fuiſſet impetrata. ibid. n. 35.
Facultas ad alienandum impetrata ſine mandato poſſeſſoris nihil operatur. ibid. n. 36.
Poſtquam tamen ea uſus fuit probat, & ratificatur, ibid. n. 37.
Facultas uſus operatur, ac ſi à principio ipſe poſſeſſor majoratus facultatem impetraſſet. p.260.n.38.
Creditor contrahens cum poſſeſſore majoratus virtute facultatis à tertio impetratæ abſque mandato ſemper tutus eſt, ut in concurſu graduetur. ibid. num. 39.
Facultatem regiam impetratam à tertio nomine poſſeſſoris in ſua vita ea non utentis, nequit ratificari à ſucceſſore. ibid. n.40.
Facultas regia etiam valida ad alienandum bona majoratus, qua in ſua vita impetrans non fuit uſus, non tranſit in ſucceſſorem. ibid. n.41
Facultas aſſerens nomine talis poſſeſſoris majoratus fuiſſe impetratam probat in antiquis, etiamſi de tertii præjudicio agatur. ibid. n. 45. & 46.
Facultate regia an egeat populus, ut concurſum formare poſſit inter ſuos creditores, p. 9. per tot. cap.
Facultas ad alienanda bona majoratus etiam ob cauſas, *Auth. res quæ*, *C. commun. de legat.* non niſi ex magna cauſa concedi debet. p. 172. n.67.68.69. 70. & ſeqq.
Creditores mutuantes poſſeſſori majoratus intra ſummam permiſſam à facultate regia, & mutuantes ultra ſummam, an pariter omnes concurrant ad quantitatem permiſſam pro rata, vel an omnium contraćtus vitientur. p.327. ex n.1. cum ſeqq.
Mutua priora contenta intra metas facultatis regiæ ſuſtineri, alia verò ultra illas eſſe irrita, verius oſtenditur. p.328. n. 10. cum ſeqq.
Facultas ad alienandum bona majoratus ſtrićtè interpretatur juxta verba ipſius. ibid. n.12.
Facultas conceſſa ad certam rem, quantitatem, cauſam vel perſonam, non extenditur ad aliam rem, cauſam, vel perſonam. ibid. n.13.
Quod ultra facultatem fit, non tenet ex defećtu poteſtatis qua poſſeſſor caret ultra facultatem. ibid. num. 14.
Facultas ubi in aliquo poteſt operari, non extenditur ultra tanquam ſtrićti juris. p.329.n.15.
Ultra facultatis limites geſta nulla ſunt ex notiſſimo poteſtatis defećtu gerentis. ibid. n. 16.
Facultas conceſſa ad tranſlationem penſionis limitata ad certam quantitatem, ultra quantitatem faćta tranſlatio non ſuſtinetur. ibid. n.19.
Suſtinetur tamen quantitate permiſſa, in exceſſu autem vitiatur. ibid. n.20.
Facultas Pontificis ad transferendum certam penſionem, vitiatur, ſi alia penſio transferatur. ibid.n.21. & 22.
Facultas ad dividendum feudum inter filios ſi ultra diviſionem fiat ſubſtitutio, quoad ſubſtitutionem facultas vitiatur. ibid. n.23.
Creditores mutuantes poſſeſſori majoratus intra ſummam contentam in facultate, legitimè, & irrevocabiliter contraxerunt. ibid. n.25.
Cæteri verò ultra ſummam facultatis mutuantis nulliter contraxerunt, & cum perſona carente poteſtate. ibid. n. 26.
Contrahens cum poſſeſſore majoratus, ſi facultatem Regiam non examinavit, ſibi imputare debet. ibid. num. 27.
Quantitas contenta in facultate Regia dividua eſt. p. 330. n.33.
Facultatem habens ad alienandam rem, ſi duobus vendat, primus præfertur, etiamſi ſecundo tradat. ibid. n. 36.
Quia per primam alienationem facultas conſumpta & extinćta fuit, & ad ſecundam defecit poteſtas. ibid. cum ſeqq.
Ex facultate ad transferendum certam quantitatem perſonis, ſi pluribus viciſſim ultra ſummam contenti præferuntur poſterioribus in ſummæ exceſſu. p.331. n.50.
Facultate ſemel completa in quantitate permiſſa, extinguitur poteſtas ad transferendum. n. 51. & 52.
Conſumpta & completa quantitate facultatis Regiæ, alienationes ſubſequutæ nullæ ſunt, & inefficaces. ibid. n.53. uſque ad 59.
Mutua recepta per poſſeſſorem majoratus ultra quantitatem permiſſam à facultate regia ſunt irrita ex defećtus

Digitized by Google

defectu poteſtatis; cætera autem ſub facultatis limitibus contenta ſuſtinentur. p.332. n.60.

Facultas ſub conditione (quæ etiam tacitè ſubintelligitur) ut prius obligentur bona libera ſuſtinetur in reſiduo, bonis liberis excuſſis, non tamen in totum vitiatur. n.61.

Facultas regia pro certa & limitata quantitate, ultra eam cenſetur prohibere, p.334.n.90.

De Facultate Regia pro certa & limitato tempore ad facultatem pro certa & limitata quantitate validè argumentatur, ut in utroque exceſſu in tempore, aut in quantitate vitietur. ibid.n.91.

Obligatio ultra modum facultatis limitatæ eodem modo vitiatur, ſive unica ſit, ſive plures ſucceſſivè & cum diverſis perſonis factæ. ibid. n.97.

Sive unus ſit creditor, qui unico contractu contraxit ultra quantitatem facultatis vel ſucceſſivè plures, ſive plures ſint creditores viciſſim mutuantes, quidam intra ſummam facultatis, quidam ultra eam nullus pro exceſſu, jus aut hypothecam habet. p. 335.n.103.

Quo tamen ordine iſti omnes concurrere, & exigere poſſunt ex bonis majoratus. ibid. n.104.

Alleganti mutuatum feciſſe ultra quantitatem facultatis incumbit onus probandi. ibid. n.108.

Idem in aſſerente facultatem fuiſſe conſumptam tempore mutui, quod ducere tenetur & ſimul obligationes priores factas fuiſſe virtute ejuſdem facultatis. ibid. n. 109.

Secus quando in eadem facultate, & ſimul contractu exhibitis de veritate appareat. num. 110. & 111.

Plures creditores diverſis temporibus mutuantes intra & ultra ſummam facultatis priores, poſteriores ſunt & de ratione. n. 113. & 114.

Plures creditores ſimul in eodem contractu mutuantes ultra ſummam facultatis, an omnes pro rata ſint admittendi ad ſummam permiſſam. pag. 336. n. 115.

Facultas transferendi penſionem ſimpliciter conceſſam ad certam quantitatem, non prodeſt ultra eam, ibid. n.116. & ſeqq.

Creditores in tempore ſimul pro rata admittuntur ad quantitatem permiſſam in facultate Regia. p. 337. n. 137.

Facultas ad majoratum obligandum tacitam habet conditionem, bonis liberis non exiſtentibus etiamſi in facultate ſit omiſſa. p.342. n.16.

Facultate Regia vetitum eſt creditori anteriori habenti obligata bona majoratus, & libera, prius ad majoratum agere. ibid. n.19.

Quam opinionem plurimi tenent & defendunt contra Molinam. ibid.n.20.21. & ſeqq.

Nec contrariam firmiter tenet Molina, ſed ſub dubio. p.343.n.22.

Creditor qui virtute facultatis contentatur obligare majoratum negligens obligare bona libera horum reſpectu ſolum remanet creditor perſonalis. p.344. n.47. & ſeqq.

Niſi aliàs fuerint prius legati tacitam à jure habentes hypothecam. ibid. n.48.

Facultas Regia licèt permittat majoratum obligari deficientibus liberis, hæc non manent obligata tacitè, nec expreſsè. ibid. n.49. & ſeqq.

Per facultatem alienandi, vel obligandi majoratum, non inducitur alienatio, vel obligatio, niſi cum effectu fiat. p.345.n.52.

In decreto judicis ad alienandum bona minoris, & in licentia viri data uxori. ibid. n.53.

Facultate Regia ad alienandum vel obligandum majoratum poſſeſſor poteſt uti in parte, vel in toto, vel prorſus non. ibid. n.54.

Avendanus putans per facultatem Regiam manere obligata bona libera poſſeſſori carpitur. ibid. num. 55. & ſeqq.

Facultas Regia ad mutuo recipienda mille, an comprehendat mille in aurea vel argentea moneta. p. 559. n. 1. cum ſeqq.

Facultatem ſimpliciter ad mille comprehendere monetam argenteam dixit Noguerol. ibid.n.3.

Ex Facultate Regia ad vendendum poteſt quælibet alienatio celebrari. ibid. n.8. & 9.

Ex Facultate ad conficiendum majoratum apponi poteſt conditio, quod per electionem ſuccedatur. ibid. num. 10.

Facultas Regia ſemper intelligitur juxta naturam actus cui accedit, ibid. n.11.

Facultas pro ſecuritate dotis reſtituendæ ſuper majoratus aut feudo, comprehendit caſum reſtitutionis ob vergentiam viri ad inopiam. ibid. n.12.

Facultas ad vendendum bona majoratus operatur in creatione cenſus ſuper ipſis bonis, ibid. num. 13. & 14.

Facultas ad obligandum majoratum pro ſorte principali comprehendit obligationem pro intereſſe & reditibus. p.560.n.15.

Facultas Regia comprehendit conſequutivum & acceſſorium. ibid. n.20.

Facultatem ad mille non comprehendere mille in aurea, vel argentea moneta, multis adſtruitur fundamentis. ibid. n.22. & ſeqq.

In hoc articulo Noguerol opinionem, nec Amayæ rejicit Author, illam abſolutè relaxantem in facultatem Regiam, hanc abſolutè, & indiſtinctè, reſtringentem. ibid. ex n.26. & ſeqq.

Facultas Regia limitata ad mille, impoſſibile eſt ut extendatur ad majorem quantitatem. ibid. nu. 27. & 28.

Nec poſſeſſor in exceſſu poteſt obligare majoratum, ibid. n.29. & ſeqq.

Facultas ſimpliciter ad mille an comprehendat mille in argentea moneta fœdere diſtinctionis juridicè, componitur opinionum diverſitas, p.561. ex n.33. cum ſeqq.

Facultates obtentæ ad mille ſimpliciter ex tempore quo monetarum intrinſecus valor æqualis permanebat, procul dubio omne indiſtinctè monetæ genus comprehendebant. ibid. n. 36. & 38.

Facultates impetratæ ſimpliciter ad mille tempore quo inæqualitas valoris inter monetas fuit cognita, nullatenus comprehendunt argenteas monetas. ibid. num. 37.

Facultas generalis ad alienandum ubi præcedit, ad alienationis perfectionem alia non requiritur.p.235. n. 67. cum ſeqq.

Facultas ad alienandum data in inveſtitura feudi, etiam addito quod aſſenſus petatur, validat alienationem, etiam ante aſſenſum. ibid. n.69. 70. & 71.

Facultas regia ad alienandum, ſive ſequatur, ſive præcedat, æqualiter operatur. p.236.n.78.

Creditores comparentes in concurſu cum facultate ſubreptitia excluduntur. p.240. n.1.

Facultas ad alienandum bona majoratus eſt mera gratia, & diſpenſatio, per quam habilitatur poſſeſſor. p.241.n.2.

Facultas ad alienandum eiſdem regulis regitur, quibus alia reſcripta gratioſa. ibid. n. 3. & ſeqq.

Facultas ad alienandum eſt ſubreptitia ob non factam principi relationem omnium, quæ eum movere poterat ad non ita facilè concedendum, ibid. nu. 6. & 8.

Facultas eſt ſubreptitia, ſi principi non fiat integra relatio omnium qualitatum rei, ibid. n.9.

Facultatis regiæ ſubreptio, an cenſeatur excluſa per clauſulas, ex certa ſcientia, non obſtantibus, de plenitudine poteſtatis. ibid. n.10.

Digitized by Google

& Verborum.

Creditor contrahens cum facultate regia ſobreptitia anteaquam fuerit confirmata nihil agit, nec poſtea contractus confirmatur à principe. ibidem, num. 11

Facultas regia eiſdem cauſis redditur ſubreptitia, quibus & cæteræ gratiæ, & ideo facienda erit relatio principi eorum omnium, quæ moveri poſſunt ad difficulter concedendum. ibid. n.12.

Facultas impetrata à poſſeſſore majoratus, qui poſtea evictus fuit, reſolvitur tanquam ſubreptitia, num. 13.

Alienatio, & hypotheca bonorum majoratus ex facultate ſubreptitia nulla eſt, ibid. n.14.

Facultas, ut evitet ſubreptionem, debet principi fieri relatio ſpecifica eorum, quæ moveri poſſunt, vel ad non concedendum, vel ad difficilius concedendum. p.242.n.15.

Nec ſufficit facta relatio ſub involucro verborum, quæ vitiat facultatem, ibid. n.16.17.18. & 19.

Facultas ad alienandum non facta mentione clauſulæ prohibitivæ, & pœnalis, ne valeat alienatio etiam cum facultate regia, an ſit ſubreptitia. ibid. n. 20. & ſeqq.

In Facultate concedenda facultas principis ſuperat omnes clauſulas ſundatoris prohibitivas, & pœnales. ibid. n.21. cum ſeqq.

Facultatis impetrandæ prohibitio, & ea utendi directa ſucceſſoribus nec directè, nec indirectè infringit poteſtatem principis p.243. n.31. cum ſeqq.

Facultatem ad alienandum bona majoratus nullus impetrare poteſt, niſi poſſeſſor. ibid. n. 32.

Quando plura obſtant impetranti, nihil prodeſt ſuper uno facultatem obtinere. pag. 245. num. 43. & ſeqq.

Facultas non cadit ſuper impedimentis ignotis principi. ibid. n. 45. & 46.

Facultas obtenta ad mille eo tempore, quo æqualitas monetarum in valore permanebat, indiſtinctè de quolibet monetæ genere intelligenda erit, p.361. num. 39.

Facultas generalis ad certam quantitatem comprehendebat eo tempore quodlibet genus pecuniæ proportionabilis quantitas. ibid. n. 40.

Ad quod ſingularia jura ponderantur. ibid.

Facultatis terminos excedit, qui conceſſa ad mille ſimpliciter argenteam monetam recipit tempore, quo inæqualitas valoris adeſt. n. 44. cum ſeqq.

Ante annum 1608. nulla erat differentia in valore utriuſque monetæ, atque ideo omnes continentur in facultatibus ſimpliciter tunc expeditis ad certam quantitatem aliter non expreſſa certa monetæ ſpecie. p.362.n.52.

Et ita hoc caſu loquutum fuiſſe Noguerol circa facultatem obtentam, & executam anno 1602. ibid. num. 53.

Nec poſſeſſor eo tempore argenteam monetam recipiens, & ad eam obligans majoratum exceſſit fines, & quantitatem facultatis ad mille ſimpliciter obtentæ. ibid. n.55. & ſeqq.

Noguerol perperam ſolet allegari, cum limitatè loquatur in facultatibus obtentis, tempore quo monetarum valor coæqualis erat, non poſtea. ibid. n. 59. & 60.

Temporum diſcrimen ante augmentum valoris monetæ argenteæ, & poſt augmentum pro facultatibus impetratis pluries attendit Senatus Pincianus. ibid. n. 60. & 61.

Facultas poſt annum 1612. ſimpliciter conceſſa ad mille præciſè intelligitur de mille ærosa moneta. ibid. ex n. 62.

Facultatem ad mille, ſi poſſeſſor majoratus recipiat mille argentea moneta poſt annum 1612. procul dubio excedere dicitur. p.363.n.63.

Et pro exceſſu non manere obligatum majoratum. ibid. num. 64.

Sed ipſum poſſeſſorem majoratus ad exceſſum à ſe receptum manere obligatum. ibid. n. 65.

Facultas limitata ad centum deficit in præmio, quo plus æſtimatur centum in argentea moneta; cujus reſpectu majoratus non tenetur. ibid. n. 70.

Niſi evidenter probetur illud plus verſum fuiſſe in utilitatem majoratus, quo caſu tenebitur etiam deficiente facultate. ibid. n.71.

Facultate generica, & indefinita ad alienandum bona vinculata poteſt impetrans duos poſſidens majoratus uti in bonis cujuſlibet. p.369 n.2.

Facultas ad alienandum obtenta per poſſeſſorem duorum majoratuum, reſtricta ad unum, ad alium nullo modo extenditur. ibid. n. 3.

Facultatem & poteſtatem, qui habet in duobus, ſi ſe reſtrinxit ad unum, ex alio non ſuſtinetur actus, ibid. n. 4.

Facultas ad alienandum unam rem majoratus non extenditur ad alias ejuſdem majoratus, ibid.

Facultas non extenditur de parte ad totum, ibid.

Facultas ad vendendam unam rem ex majoria matris, non extenditur ad rem vendendam ex majoria patris. ibid. n. 5.

Facultas conceſſa habenti penſiones diverſas, ad unam nominatim transferendam, aliorum translatio nulla eſt. ibid.

Facultas indifferens *ſupra tuo majoratu*, conceſſa ei qui plures & diſtinctas poſſidet, vitiatur incertitudinis ratione, p.370.n.6. & ſeqq.

Facultatis regiæ incertitudo poteſt certificari ex indiciis & demonſtrationibus legitimis, ut appareat, de quo majoratu ſenſerit princeps, num. 9. & ſequentibus.

Facultatem impetrans poſſeſſor plurium majoratuum, ſi ſe nominet poſſeſſor unius, ſuper eo conceſſam fuiſſe facultatem intelligitur, pag. 371. nu. 10. 11. & ſeqq.

Facultas incerta & æquivoca, ſeu generalis declaratur à cauſa in ſupplicatione appoſita, quæ ſoli uni ex majoratibus valet adaptari, ibid. num.14. & 15. cum ſeqq.

Facultas regis ambigua generalis vel æquivoca declaratur à ſupplicatione, ibid. n.17. & 18.

Facultas generalis emanata ſuper contractu principi præſentato, conceſſa intelligitur ſuper omnibus in eo contentis, p. 372.n.19.

Facultas regis ad alienandum ſimpliciter conceſſa, præciſam habet relevationem ad memoriale & preces, ibid.

Facultas ad obligandos duos majoratus ab uno legitimè poſſeſſos, ſi legitimè dividantur, uterque pro rata tenetur, p.373.n.33.

Et inter eos fiet computatio & diſtributio juxta valorem fructuum utriuſque majoratus, ita ut quilibet pro ea parte fructuum recipiat partem crediti & cenſus, ibid. & n. ſeq.

Facultas ad obligandum plures majoratus non intelligitur in ſolidum, ſed proportionabiliter pro rata ad fructus & proventus cujuſlibet, quando ipſi impoſterum dividantur per legitimam ſucceſſionem, ibid. ex n. ex n 25. & ſeqq.

Facultate regia mediante bona majoratus libera efficiuntur, ibid. n.29. & ſeqq.

Facultas ad alienandum majoratum ſolum tollit impedimentum reale proveniens ex prohibitione alienationis bonorum majoratus, p. 376. n. 60. 61. & ſeqq.

Facultas ad alienandum vel obligandum bona majoratus ea reddit libera tollendo prohibitionem. ibid.

Facultas ad obligandum conceſſa poſſeſſori majoratus

putative

putativo non tollit impedimentum dominii, nec poteſt, ibid.

Facultas regia ad alienandum eſt ſtricti juris, quæ non extenditur de re ad rem de perſona ad perſonam, nec de caſu ad caſum, ibid. n.63.

Facultas ad alienandum petita ſolum tollit impedimentum ortum ex prohibitione alienationis, non aliud aliunde proveniens, ibid. n.64.

Facultas ſolum tollit illud impedimentum ſuper quo fuit petita & conceſſa, non tamen alia aliunde obſtantia, p.377. n.65.

Et ideo alia impedimenta præter ſublatum à facultate poſſunt opponi contra contractum geſtum virtute facultatis, ibid.

Facultas ad actum ſui natura revocabilem non conſumitur per primum actum, ſi revocetur, & aliud fiat facultatis virtute, p.329. n.26. & 37.

Facultas ſuper promiſſione arrharum ultra decimam non comprehendit obligationem majoratus, niſi ſimul ſuper hoc impedimento diſpenſetur, p. 377. ſub n. 65.

Facultas regia ad meliorandum filium non extenditur, ut poſſit filium ratione dotis meliorare, ibid.

Facultas ad alienandum bona prohibita non tollit alia impedimenta provenientia ex alio capite, vel alia juris diſpoſitione, ibid.

Per facultatem ad alienandum princeps non intendit ſupplere defectum dominii, quo caret poſſeſſor majoratus putativus, ibid. n.68.

Facultas ad alienandum vel hypothecandum intelligitur ſalvo jure partium, ibid.

Nec tollit jus tertio quæſitum, ibid.

Facultates ad alienandum vel hypothecandum majoratum expreſsè requirunt dominium in poſſeſſore impetrante ad excluſionem intruſionis, pag. 378. num. 69.

Facultas ad alienandum conceditur ſub expreſſa hac conditione & ſuppoſitione, *con tanto que ſean vueſtros proprios*, ibid. n.70.

Facultatis illa verba, *Con tanto*, conditionem præciſam inducunt, qua deficiente facultas nihil operatur, ibid.

Facultas ad alienandum ſub conditione conceſſa nulla eſt, conditione deficiente, ibid.

Facultas ad alienandum conceſſa poſſeſſori majoratus, putativo ſupponit eum verum dominum, ibid.

Princeps non poteſt ſupplere defectum domini in impetrante facultatem ad alienandum bona majoratus; ibid.

Contrahentes non obligantur ex facultate regia, ſed ex ſuo utriuſque conſenſu, ibid.n.71.

Facultas ad alienandum ſolum tollit impedimentum prohibitæ alienationis, à qua non dependet contractus ſed à contrahentium voluntate, ibid.

Facultas Principis ad tranſigendum ſeu contrahendum, non tollit impedimenta ad contrahendum aliunde provenientia, nec defectus fiendi, ibid.

Facultas ad alienandum bona prohibita ſolum habilitat perſonam ad alienandum, ibid.

Facultas ad alienandum bona prohibita non reſpicit rem, ſed diſſolvit perſonam à vinculo, & eam habilitat, ibid. n.72.

Facultas ſolum tollit obſtaculum qualitatis feudalis, ſeu majoratus, non tamen addit poteſtatem contrahenti, quando ei aliàs deficit, ibid.

Princeps concedendo facultatem ad alienandum non alienat, nec diſponit; ſed contrahere permittit, ibid.

Facultas ad alienandum bona majoratus feudi, minoris, & populi, eſt futuræ alienationis permiſſio, ibid.

Aliud eſt facultas ad aliquid faciendum, aliud ipſum factum, ibid.

Creditores ſecundi, ſub legitima facultate mutuantes præ extinctione aliorum cenſuum minus legitimè impoſitorum, tuti ſunt, pag. 387. num. 138. & ſeqq.

Facultatem in ſe nullam impetratam à poſſeſſore majoratus putativo ad imponendum cenſum, ſucceſſor legitimus qui majoratum ejicit, an poſſit tacitè vel expreſsè ratificare, & approbare, p. 391. num.1. cum ſeqq.

Facultate Regia ad alienandum majoratum qua importans uſus non fuit, an poſſit uti ſucceſſor, ibid.n.8. cum ſeqq.

Facultas faciendi conceſſa per actum nullum non conſumitur, ſed durat quouſque validè ea utatur, p. 392. n.9. & 10.

Prohibitus alienare ſub pœna privationis, ſi facultate quam importavit, uſus non fuit, pœnam non incurrit, ibid. n.11.

Idem ſi facultate uſus fuerit, ſed nulliter, & inutiliter, ibid. n.12.

Facultas & diſpenſatio tenet, etiamſi impetretur ſine mandato, n. 25.

Secus in reſcriptis ad lites, quorum impetratio ſpeciale requirit mandatum, p.393.n.26.

Facultas ad alienandum majoratum poteſt ab extraneo poſſeſſore validè impetrari, ibid. n. 27.

Succeſſorem, qui à putativo poſſeſſore cenſum ſuperevicit, non poſſe tacitè nec expreſsè ratificare contractum abſque nova facultate, verior, & certior opinio eſt, n. 32. cum ſeqq.

In legitimo ſucceſſore evincente majoratum à putativo, licèt adſit dominium, ad ratificandum geſta à putativo, deficit tamen Regia facultas, ibidem num. 37.

Facultas ad alienandum majoratum impetrata à poſſeſſore putativo fit ſub duabus qualitatibus, quæ in eo non verificantur, ibid. n.38.

Facultas non trahitur ad id, quod principi fuit incognitum, ibid. n.39.

Facultas ad alienandum bona majoratus conceditur ſub expreſſa conditione: *Con tanto, que ſean vueſtros, y de vueſtro eſtado y majorazzo*, ibidem, num. 40.

Facultas ad alienandum majoratum conceſſa ſub aliqua qualitate, vel conditione, ſub contraria intelligitur denegata, p. 394. n.45.46.47. & ſeqq.

Facultas ad alienandum ſub certa forma, qualitate, aut modo continet in ſe prohibitionem alienandi citra formam, qualitatem aut modum, ibidem num. 49.

Facultate ad alienandum obtenta ab intruſo victo uti non poteſt verus ſucceſſor in majoratu, cum nulla fuerit, ibid. n. 51. & ſeqq.

Facultas impetrari nequit ſuper alienatione mortuo alienante in præjudicium ſucceſſoris, nec iſtius ratificatio valet abſque nova facultate, ibid. n.55. & 56.

Facultas impetrata non tenet poſt mortem alienantis rem majoratus, ibid. n.57.

Facultas emanata in confirmationem alienationis abſque ea antea facta non trahitur retro ad tempus contractus; ſed operatur à tempore impetrationis, p.395. n.61.

Facultas ad alienandum bona majoratus non tranſit re integra in ſucceſſorem etiam immediatum, ibid. num. 55.

Facultas ad alienandum eſt ſtricti juris, & propterea non extenditur ad ſucceſſorem impetrantis, ibid. n.68. & ſeqq.

Facultates ad alienandum aut hypothecandum majoratus bona, odioſæ & reſtringendæ, ibid.n.73.

Habilitationes ad alienandum ſunt ſtricti juris, quæ perſonam impetrantis non egrediuntur, ibid. n.74.

Facultas eſt ad alienandum diſpenſatio, ibid.n.75.

Facultas

Facultas ad alienandum non extenditur de una re ad aliam, de perſona ad perſonam, de tempore ad tempus, nec de caſu ad caſum, p. 396. n. 76.

Facultas ad alienandum eſt diſpenſatio, & ſolum habet locum in caſu expreſſo, ibid. n. 76. & 77.

Facultas ad alienandum non extenditur de perſona ad perſonam, ibid. n. 78. & 79.

Facultas ad alienandum de uno caſu ad alium non extenditur, n. 80.

Facultas ad alienandum non extenditur de credito ad creditum, ſeu de debito ad debitum, etiamſi militet eadem ratio. ibid. n. 81.

Facultas ad alienandum pro ſolvendis decurſis non extenditur ad redditus decurrendos, ibid. n. 82.

Facultas ad alienandum propter ære alienum urgens non intelligitur de ære alieno contracto poſt facultatem. ibid. n. 83.

Facultas ſuper alienatione jam facta non extenditur ad faciendam, nec è converſo. ibid. n. 84. & 85.

Quod intellige ignorante principe actum jam geſtum, ſecus ſi ſciente per veram & ſpecificam relationem, ibid. n. 86.

Facultas, qua impetrans uſus non fuit, non tranſit in ſucceſſorem feudi, emphyteuſis & majoratus, ibid. num. 87.

Facultas ad alienandum eſt deſtinata ad faciendum. ibid. num. 89.

Aliud eſt facultas ad contrahendum, aliud ipſe contractus, ibid. n. 90.

Aliud eſt facultas, & diſpenſatio ad contrahendum matrimonium, aliud ipſe matrimonii contractus, ibid. num. 91.

Facultatem princeps concedendo ad alienandum non eſt qui alienat, ſed qui alienare permittit, adimendo impedimentum prohibitæ alienationis. ibid. nu. 92. & 93.

Facultatem ad alienandum obtinens ſi non alienet, nihil actum nec impetratum intelligitur, cùm impetrantis libero ſit arbitrio, uti vel non uti facultate, p. 397. num. 94.

Facultatis virtute alienans an teneatur alienare in publica ſubhaſtatione, ibid. n. 95.

Facultas, & aſſenſus ad alienandum, non eſt actus de per ſe ſtans, quæ deficiente contractu, nihil habet in quo figat pedes, ibid. n. 96.

Facultate ad alienandum majoratum vel hypothecandum, poteſt impetrans ea non uti, vel uti in totum vel in parte, ibid. n. 97. & 98.

Facultas regia ad certam pecuniæ quantitatem mutuo accipiendam eſt dividua, ibid. n. 99.

Doctores contendentes, an facultas, qua impetrans non fuit uſus, tranſeat in ſucceſſorem in ea utatur, clarè ſupponunt, facultate uti vel non uti eſſe in mero arbitrio impetrantis, ibid. n. 100.

Facultas ad alienandum non tranſit in ſucceſſorem, vel hæredem, cùm conſiſtat in facto, ibid. n. 101. 102.

In facultate ad alienandum nihil adeſt quod tranſmitti poſſit, ibid. n. 103 cum ſeqq.

Facultas ad alienandum quando contineret habile jus aliquod ad tranſmittendum, tranſiret in hæredem impetrantis non in ſucceſſorem majoratus qui hæres non eſt, ibid. n. 106.

Facultas à legitimo poſſeſſore obtenta ſi non tranſit in ſucceſſorem, multò magis translatio denegabitur impetrata per intruſum. ibid. n. 107.

Facultas ſuperveniens poſt venditionem revocatam, non reperit materiam exiſtentem qua poſſit radicari. ibid. n. 109. & ſeqq.

Facultas realis, reſpiciens utilitatem majoratus, an tranſeat in ſucceſſorem. p. 398. n. 113.

Facultas impetrata nomine ipſius majoratus tranſibit in ſucceſſorem. ibid. n. 114.

Ad Facultatis translationem in ſucceſſorem certa regula conſtitui non poteſt, ſed attendi debent facultatis verba, & quo nomine ſit impetrata, & aliæ circumſtantiæ conſiderandæ. ibid. n. 115. & ſeqq.

Facultas etiam realis, & nomine majoratus impetrata à poſſeſſore putativo tanquam nulla, & inefficax, nequit in certum ſucceſſorem, qui majoratum ejicit, tranſire. ibid. n. 118. & ſeqq. & n. 126.

Verus ſucceſſor, qui majoratum ejicit, non poteſt uti facultate impetrata, per intruſum, nec alienata ejus virtute ratificare. ibid. n. 121.

Afflictis contrarium autumans communiter reprobatur. ibid. n. 122.

Nullitas quando ſolum conſiſtit in executione facultatis non conſumitur poteſtas, ſecus ſi nullitas verſatur in eadem facultate, & ſit in radice. ibid. n. 123.

Facultatem & gratiam poteſt quis pro alio impetrare, etiam ſine mandato. ibid. n. 124.

Si aliter facultas vitioſa non ſit. ibid. n. 125.

Facultas ad alienandum poteſt à tertio poſſeſſore majoratus impetrari abſque mandato, debet tamen ab iſto ratificari tribus concurrentibus. p. 399. n. 128.

Facultas ad alienandum bona majoratus non poteſt impetrari niſi per certum dominum, ac poſſeſſorem majoratus. ibid. n. 129.

Molinæ & Avendani doctrina ſingularis in propoſito adducitur.

Declara, ſi facultas à tertio impetrata pro vero domino, & poſſeſſore non ſit ratificata. num. 130. & 131.

Facultas pro cenſu imponendo ſuper duobus majoratibus, ab impetrante legitimè poſſeſſis ſuſtinetur in utroq; etiamſi pro tempore ſeparentur, & à duobus legitimè ſucceſſoribus poſſideantur. p. 401. n. 1.

Facultas pro imponendo cenſu ſuper duobus majoratibus ab uno poſſeſſore tentis, quorum alter fuit evictus hujus reſpectu nulla eſt à principio, & majoratibus evictus liber tranſit in verum ſucceſſorem evincentem. ibid. n. 2.

Et an majoratus non evictus integra cenſus quantitate remaneat gravatus. ibid. n. 3. cum ſeqq.

Facultates ad alienandum, vel hypothecandum regulantur à principis intentione concedentis. p. 402. num. 14. cum ſeqq.

Facultas à principio ſuper duobus majoratibus conceſſa uno evicto, & liberato debet reſtringi ad quotam cenſus proportionabilem fructibus majoratus remanentis. p. 403. n. 32.

Eadem ratione quo principio non valuit facultas ſuper uno majoratu per impetrantem intruſum detento, eadem etiam poſtmodum evicto debet minui pars conſenſus correſpondens fructibus ejuſdem n. 33. & 34. & ſeqq.

Ex facultatis Regiæ defectu ſæpe excluduntur creditores concurrentes ad bona majoratus. p. 445. n. 1. & 2.

Facultates pro extinctione cenſus antiqui, & novo creando minoris redditus quotidie expediuntur in conſilio cameræ, ibid. n. 3. & 4.

Per Facultates regias ſemper taxatur ſors cenſus principalis reſpectu partis ſuperioris, & partis inferioris, & quare. ibid. n. 7. & 8.

Facultas Regia eſt ſtricti juris, quæ non extenditur de perſona ad perſonam, nec de uno contractu ad alium. ibid. n. 10.

Facultas nova pro transferendo cenſu, ſuper majoratu de uno creditore in alium, non eſt neceſſaria. n. 14. cum ſeqq.

Facultas ad translationem cenſus, vel novo creando pro extinctione antiqui, licet quotidie expediatur in camera, neceſſaria tamen non eſt. p. 446. n. 22.

Impetrantur enim ad majorem ſecuritatem, & ut facilius poſſeſſores majoratus inveniant qui ſecum contrahant. ibid. n. 23.

Vel quia in modo transferendi cenſum aliquid poteſt accidere quod facultate egeat, ibid. n.24.

Ad majoratum conficiendum facultas non requiritur, modus autem conficiendi eam appetere poteſt. ibid. num. 25.

Facultatis regiæ licèt conficiens majoratus mentionem faciat, prodeſt tamen ad ea quæ ſine facultate non ſuſtinerentur de jure.ibid.n.26.

Facultas etiam actu non neceſſaria, impetrari poteſt ad majorem juris corroborationem, & actus confirmationem.n.29.& ſeqq.

Ex Facultatum impetrationibus ad translationem cenſus ſuper bonis majoratus impoſiti non benè infertur ad earum præciſum requiſitum.ibid.n.32.

Ex accidentalibus tamen poteſt in translatione requiri facultas. n. 33.

Et quales ſint qualitates iſtæ alterantes naturam translationis.p.447.n.34.cum ſeqq.

Facultate nova non eget creditor mutuans poſſeſſori majoratus ad extinguendum alium cenſum, & ut minores redditus ſolvat cum pacto de ſubintrando. num.40.

Idem quando creditor minuit redditus ex eadem ſorte principali.n.41.& 43.

Nova Facultate eget cenſus translatio quæ fit animo non dandi priorem contractum.ibid.n.43.

Et tunc extinguitur obligatio fidejuſſorum, & hypothecarum prioris contractus.ibid.n.44.

Nova Facultas requiritur quando ſors augetur ſub eiſdem redditibus, cùm novus ſit contractus, & augmentum percipiat poſſeſſor majoratus.ibid.n.45.

Facultas impetrata ad creandum novum cenſum pro extinguendo antiquo abſque facultate impoſito ſuper majoratu, vel civitate, an ſubſiſtat. ibid. n. 46. cum ſeqq.

Facultas ad aliquid faciendum conceſſa non extenditur ad alia non ſpecificata, & à Principe ignorata.p.448. n.55.&56.

Facultas ad creandum cenſum pro aliorum extinctione non comprehendit cenſum nulliter impoſitum, ad quem majoratus non tenetur.ibid.n.57.

Facultas ad alienandum pro ære alieno extinguendo, nihil operatur, ære alieno deficiente. num. 58. & 59.

Facultas ad creandum cenſum pro extinctione antiquorum abſque ea impoſitorum, tunc & hunc complectitur, quando probatur pecuniam verſam in utilitatem majoratus, univerſitatis, minoris, vel Eccleſiæ. ibid.n.62.& ſeqq.

Facultas ad extinguendum cenſum abſque ea creatum complectitur hunc cenſum ad quem de jure tenebatur majoratus, minor, reſpublica, ſeu Eccleſia: ob verſionem pecuniæ in ejus utilitatem. ibid. num.67.

Facultas pro extinguendo cenſu nulliter creato ſuſtinetur, ſi nullitatis fuit facta principi relatio, etiamſi in majoratus, populi & Eccleſiæ utilitatem verſus non fuerit. ibid. n.68. cum ſeqq.

Et ſecundus creditor tutus tunc erit in nova cenſus creatione. ibid.

Cenſus prior nulliter creatus ex defectu facultatis confirmatur à principe, ſi nullitatis ei fuerit facta relatio in facultatis obtentione pro illo extinguendo. p 449. n.69.

In qua ſpecifica relatione ſufficit principi præſentare inſtrumentum primi cenſus ex cujus inſpectione, defectus apparent. ibid. n.70.& 75.

Facultas ad alienandum pro extinctione cenſus à principio nulliter creati, nec verſi in utilitatem majoratus, aut minoris non ſuſtinetur, ibid. n.72.

Facultas ſecunda ad translationem cenſus validè creati ſi aliquem patiatur defectum, an inſuper translatio ſuſtineatur ibid. n.73. cum ſeqq.

Populus, minor, vel Eccleſia ſi in feudum, emphyteuſim, aut cenſum reſervativum bona recipiant, nulla egent facultate, aut juris ſolemnitate, ibid. n.78.

Si tamen inter contrahendum facultas impetranda reſervetur, quæ nulliter fuit impetrata, contractus adhuc ſuſtinetur. ibid. n.79.

Facultas, ſeu aſſenſus ſi in actu non requiritur, impetrata tamen nulliter, actum non vitiat.ibid.n.80.

Niſi addatur expreſsè, quòd ſine facultate contractus ſit nullus. ibid. n.81.& 82.

Facultas ad alienandum quando comprehendat contractus, & ultimas voluntates. p.452. n.32.& ex num. 28. cum ſeqq.

Creditor habens hypothecam ſuper majoratu ſub conditione impetrandæ facultatis, an præferatur ei, qui interim cum poſſeſſore majoratus cum facultate contraxit. p. 462. num. 1. cum ſeqq. & p.465.n.31. cum ſeqq.

Facultatis impetrandæ conditio, an poſſit eſſe poteſtativa, vel caſualis. p. 463.n.2.

Facultatis impetrandæ conditio videtur caſualis, cum non pendeat à voluntate debitoris, ſed principis, vel mixta ab utriuſque voluntate. p.465.n.33.

Inter creditores contrahentes ſub conditione impetrandæ facultatis, poſterior prius impetrans præfertur aliis poſtea impetrantibus facultatem. ibid. n. 34. & 35.

Facultas impetrata vim habet à tempore gratiæ, nec retrotrahitur ad tempus contractus in præjudicium tertii medio tempore legitimè contrahentis cum poſſeſſore majoratus. ibid. n.36. & ſeqq.

Majoratus pluribus, & diverſis temporibus obligatur abſque facultate, poſterior præfertur, qui prius facultatem impetravit. p.467.n.55.& ſeqq.

Hypotheca ſub conditione impetrandæ facultatis ſi interim alienetur cum facultate, licèt poſtea prior illam impetret, non præfertur tertio. ibid.n.56.& ſeqq.

Etiam ſi ſecundus contractus à poſſeſſore majoratus fiat cum clauſula, ſalvo jure prioris creditoris. ibid. num. 56.

Atque etiam, ſi ſe conſtituat poſſidere nomine prioris contrahentis ſub conditione impetrandę facultatis. p.468.n.59.

Pluribus contrahentibus ſub hypotheca majoratus ſine facultate Regia, ſi poſtea in omnium confirmationem impetretur, omnibus ſimul prodeſt, nec priores poſterioribus præferendi. n.60.61. & 62.

Quoniam ex eadem facultate ſimul, & eodem momento omnes hypothecæ robur & firmitatem recipiunt. ibid.n.63. cum ſeqq.

Facultatem habens alienandi rem majoratus quam duobus vendidit, & poſteriori tradidit, an iſte præferatur. ibid. n.68.

Facultas impetrata à poſſeſſore majoratus putativo non validat ejus alienationes in præjudicium veri ſucceſſoris. p.472. n.1.cum ſeqq.

Facultatem impetrare nequit majoratus poſſeſſor, qui verè dominus non eſt. ibid.

Recenſentur fundamenta contraria Chriſtophori De Paz & impugnantur. ibid. n.2.cum ſeqq.

Facultas Regia eſt de ſubſtantia alienationis, vel hypothecæ in bonis majoratus, ex qua poſſeſſor efficitur habilis. p.475.n.27.

Facultas impetrata à poſſeſſore majoratus putativo eſt nulla & ſubreptitia.p.553.n.28.

Facultas ad alienandum non ſupplet defectum dominii in poſſeſſore majoratus putativo.p.476.n.37.

Facultas limitata ad certam quantitatem non prodeſt creditoribus mutuantibus poſſeſſori majoratus ultra illam.p.487.n.1.& ſeqq.

Duas habenti facultates limitatas ad certas quantitates mutuans ſimpliciter una jam conſumpta an tutus ſit ex facultate non conſumpta. ibid. n.3. & ſeqq.

Con-

Digitized by Google

Contractus ſimpliciter cum poſſeſſore majoratus habente duas facultates una jam conſumpta, nulla earum facta mentione, ſuſtinetur ex non conſumpta. ibid. num. 5.

Idem ſi unam tantum facultatem habebat cujus in contractu facta non fuit relatio, ex ea ſuſtinetur contractus.ibid.& n.ſeqq.

Facultatem & poteſtatem duplicem habens,ſi actum faciat ſimpliciter ſi ſuſtineri non poſſit ex una inutili, ſuſtinetur ex alia utili tunc & exiſtenti. ibid. n. 5. 6.& 7.

Duas facultates habens pater, ſuam & Regiam ad condendum majoratum, ſi ſimpliciter faciat, non facta mentione facultatis Regiæ, ſuam excedens, ſuſtinetur majoratus ex facultate Regia. ibid. n. 14. & ſeqq.

Facultate ſibi reſervata ad diſponendum de aliqua re ſi illam ſimpliciter obligavit nulla facultatis facta mentione,ea uti voluiſſe intelligitur. p.488.n.16.

Facultate ſibi reſervata diſponendi de aliqua re, an uti videatur, qui generaliter, vel ſpecialiter de re ſimpliciter diſpoſuit.ibid.n.17.18.& 19.

Facultatem habere ad alienandum ſufficit, licèt in contractu non exprimatur ipſum fieri ejus virtute, ibid. num. 21.

Facultate ad alienandum, vel hypothecandum uti cenſetur qui ſimpliciter contraxit. ibid.n.22.

Facultate ad promittendum uxori arrhas ultra taxam legis, uti videtur qui ſimpliciter eas promiſit. ibid. n.23.

Facultas ad alienandum, & ipſa alienatio ſi in eadem die celebrentur, de quarum anterioritate non apparet, præſumitur facultatem præceſſiſſe. ibidem num. 25.

Maximè ſi in alienatione annuncietur facultas, & licentia. ibid.n.26.

Facultatem habens ad alienandum,ſi alienet, tacendo facultatem, ſuſtinetur alienatio & hypotheca ibid. num. 27.

Facultatem habens pacto ingrediendi poſſeſſionem propria authoritate ſi ſimpliciter ingrediatur, facultate uti videtur, p.489.n.28.

Duas facultates habens pro diverſis quantitatibus & una jam conſumpta ſi ſimpliciter contrahat, nullius facta mentione, ex non conſumpta ſuſtinetur contractus, ibid.n.32.

Duas facultates habens ad certas quantitates, & virtute jam conſumptæ noviter contraxit, an contractus ſuſtineatur ex alia non conſumpta, negativè reſolvitur, ibid. ex n.33.

Facultatem duplicem habens, ſi ſe reſtringat ad unam inutilem, tamen non ſuſtinetur actus ex alia valida etiam tunc exiſtente, n.34.& 55.cum ſeqq.

Facultate neutra juvatur creditor non ex invalida aut conſumpta ad quam ſe reſtrinxerunt contrahentes, nec ex valida, cum ejus virtute non contraxerunt, p.490.n.43.& ſeqq.

Qui ſub facultate extincta, & conſumpta contraxit, ſibi imputet qui illam non examinavit.n.51.

Nec jus habet ad bona majoratus, ibid.n.52.& 53.

Sub facultate contrahens, ad quam ſe reſtrinxit poſſeſſor majoratus, nequit poſtmodum eligere aliam facultatem utilem,cùm hoc non ſit in ejus poteſtate, ibid.n.54.

Electio ejus qui facultatem duplicem habet attenditur, qua uti voluit,p.491.n.56.

Facultatem habens ad alienandum ſi alienavit ſub conditione facultatis impetrandæ, an contractus ſuſtineatur ex facultate jam obtenta, alia non impetrata, ibid.n.57.& ſeqq.

De Facultate jam obtenta contrahentes certi, ſi ei renuntiarunt, nova alia egent ad contractus validitatem,ibid.n.58.

In dubio autem etſi contrahant ſub facultate impetranda contractus ſuſtinetur ex priori jam tunc exiſtente,ibid.n.59.& 60.

Facultas ad hypothecanda certa bona vel certum majoratum non extenditur ad alia,nec ad alium, p. 549. num.65.

Facultas limitata ad certam rem,vel quantitatem, contractum aut perſonam, denegata in cæteris intelligitur, ibid.n.66.

Facultate non eget ſubhaſtatio bonorum majoratus, ſed ſufficit præcedens ad hypothecam, p.587.n.5.

Idem ſervatur in omnibus caſibus in quibus ad pignorationem,& alienationem requiritur facultas regia, ibid.n.6.& 7.cum multis ſeqq.

Facultas ad obliganda bona majoratus ſemper intelligitur bonis liberis deficientibus, etiamſi expreſſè non dicatur,p.588.n.20.21.& 22.

Facultas regia facit omnia bona libera, p.590. n.63.

Facultas regia ad contrahendum dirigit ſuum effectum in futurum, ſi prohibitus ea utendo contrahat, p.213.n.24.

Facultas ad contrahendum diverſa eſt ab ipſo contractu, ibid.n.25.

Aliud eſt facultas recepta ad contrahendum, aliud ipſe contractus,ibid.n.26.

Facultas regia poteſt præcedere,& ſubſequi alienationem, & obligationem bonorum majoratus, p. 215. n.5.& 6.

Facultas regia ad alienandum debet referri ad caſum magis neceſſarium,ibid.n.8.& ſeqq.

Facultas regia debet in aliquo operari ne reddatur illuſoria, p.215.n.10.vide n.36.

Facultas confirmans obligationem generalem bonorum non poteſt comprehendere majoratus bona in ea non contenta, p.216.n.12.cum ſeqq.

Facultas pro rei prohibitæ alienatione nihil operatur, re interim perempta, aut jure poſſeſſoris majoratus extincto, ibid.n.17.

Facultas regia non extenditur ad id quod Principi fuit incognitum, nec ejus facta relatio. ibid.n.18.

Facultatem à rege impetrans tenetur omnia quæ vult, regi narrare, aliàs præter caſus expreſſos non extenditur. ibid. n.19.

Facultas regia corruit, ſi narratio non ſit vera. ibid. num. 20.

Facultas debet operari circa contenta, & expreſſa in ſe ipſa,non circa cætera non expreſſa,ibid.n.22.

In facultate quidquid non eſt expreſſè conceſſum, cenſetur omiſſum, p.217.n.23.& 24.

Facultas ſuperveniens obligationi bonorum generali factæ à poſſeſſore majoratus, non comprehendit majoratus bona,ibid.ex n.25.cum ſeqq.

Niſi accedat novus contractus ex conſenſu poſſeſſoris majoratus, ibidi. n.26.& 27.

Facultatem, & aſſenſum princeps præſtando nihil de ſuo dat, nec de ſuo jure agitur, ibid. n.28.

Ex facultate regia ad alienandum contrahentes non obligantur, ſed ſolum ex ſuo conſenſu, & contractu, ibid. n.29.

Facultas ſuper confirmanda generali bonorum obligatione facta à poſſeſſore majoratus, ſivè ſimpliciter poſtulata, ſive ſpecificè petatur ad bona majoratus, iſtorum reſpectu nihil operatur, quia deficit conſenſus partium, ibid. 30. 31. 32.

Facultas regia ſuper obligatione aut alienatione bonorum majoratus, non poteſt impetrari ipſo poſſeſſore alienante mortuo, pag. 222. num. 1. cum ſeqq.

Facultas regia impetrare non integra non revalidat obligationem præcedentem ſuper bonis majoratus, etiam Principe ſciente mortem poſſeſſoris obligantis, ibid. n.2.

Facultas non operatur in præjudicium tertii, cui me-

dium tempore fuit jus quæſitum, p.223.n.7.
Sine facultate contractus in feudalibus eſt nullus, nec revalidari poteſt à Principe mortuo poſſeſſore alienante, ibid.n.8.
Facultas regia ſuperveniens non retrotrahitur ad tempus hypothecæ, ſed ſolum operatur à tempore facultatis obtentæ, n.3.& ſeqq.
Facultas favore dotis an impetrari poſſit poſt mortem poſſeſſoris obligantis bona majoratus pro reſtitutione dotis, n.11.& ſeqq.
Affirmativam opinionem plures tenent Doctores, ibid. num.12 & 13.
Facultas impetrari nequit mortuo poſſeſſore majoratus obligante bona majoratus pro reſtitutione dotis, p.224.n.23.
Facultas regia conceſſa venditioni rei feudalis continentis pactum de retrovendendo, informat pactum, & nova non requiritur facultas in retrovenditione, p.226.n.21.& ex n.18.
Facultas ſuper venditione rei majoratus ſuperveniens, an comprehendat etiam pactum de retrovendendo ſeparatim conventum inter contrahentes, de quo non fuit facta Principi relatio, ibid.n.22.
Vel an ſit nulla in totum ob connexitatem, & individuitatem venditionis cum pacto, ibid.n.23.
Facultas ſecunda ad obliganda bona majoratus non valet, ſi non fuit facta relatio alterius facultatis, qua eſt gravatus, n.32.
Prohibitio alienationis cum facultate regia reſpicit diminutionem authoritatis Principis, p.247.n.56.
Secus quando prohibitio dirigitur ad ſucceſſores, ibid. n.57.& ex n.50.

Fallitus.

Falliti debitoris fuga habetur pro dimiſſione bonorum creditoribus facta, & in ejus abſentia concurſus formatur, p. 7. num. 52
Falliti bonis adminiſtrator creatur pro indemnitate creditorum, p.2.n.6.& ex num.1. cum ſeqq.
Fallitus ſeu decoctus ſimilis debitori, qui bonis ceſſit, p.112.n.3.
Fallimentum debitoris, & natura concurſus, an attribuat creditori facultatem poſtulandi redemptionem cenſus, p.139.n.12.cum ſeqq.
Fallimentum debitoris nondum declaratum non eſt juſta cauſa, ut creditor petat cenſus redemptionem; ſecus poſtquam declaratur per concurſum à ſe formatum, p.142.n.52.
Debitor non eſt ſolvendo quando apparet fallitus, p.158. n.11.cum ſeqq.
Ceſſionario quando imputetur negligentia in exigend. à debitore ceſſo interim facto fallito, p.201.n.57. 58.& 59.
Per fallimentum mandantis vel mandatarii mandatum extinguitur, p.207.ex n. 1.cum ſeqq.
Fallitus, & decoctus debitor ſtatum mutat, & pro mortuo habetur. ibid.n.3.
Quod in debitore fallito conſtituitur majori cum ratione debet verificari in eo qui concurſum formavit, ibid n.4.
Fallitus, & decoctus declaratus dicitur debitor cauſans concurſum, ibid.n.7.& 8.
Fallimenti indicium eſt ſequeſtratio bonorum debitoris, ibid n.9.
Fallitus privatur adminiſtratione omnium bonorum, & ſtatus mutationem patitur, p.208.n.13.
Fallitus repudiando hæreditatem, majoratum, aliudve utile, nulla alia intentione facere cenſetur quàm fraudandi ſuos creditores. p.414.n.70.& 71.
Falliti, & decocti poſſunt in præjudicium creditorum jus delatum, & quærendum repudiare, pag. 425. num.84.
L.15.tit.5.lib.2.recopil.& lib.5.6.& 7.tit.19.lib.5.varia diſponunt circa fallitos, & decoctos cum bonis, & ſine illis fugitivos, pag. 539. n. 64. 65.& 66.
A fallito emanata confeſſio fidem non facit in præjudicium creditorum, p. 636. n. 17. 18.19.& 20.

Falſitas.

Conceſſum ſub falſa credulitate non valet, p. 393. ex n. 41. & ſeqq.
Contractus geſti ſub falſa cauſa vel falſo ſuppoſito quod detegitur falſum non tenent, p. 592. n. 21. & ſeqq.

Familiaris, Famulus.

Familiares ſancti Officii poſſunt alienam juriſdictionem liberè prorogare, p.46.nu.59.

Feudum.

Vide *Majoratus.*
In feudis filius primogenitus tenetur fratribus victum, & militiam præſtare, pag. 180. n.191. & ſeqq.
De Feudi vita, & militia ad majoratus Hiſpaniæ arguere eſt abſurdum. p.181.n.200.
Lex Feudorum obligans primogenitum præſtare vitam, & militiam fratribus non eſt univerſalis, ſed localis, & limitata ad certum caſum. ibid. num.202. 203.204.& 205.
Feudalia bona, ſeu fideicommiſſaria alienari permiſſa ob dotem ſi obligentur pluſquam neceſſitas patiatur, ſuſtinetur obligatio in parte permiſſa, & in exceſſu irritatur, p.354. n. 92. & 93.
Feudum eſt perſona ficta, quam feudatarius repræſentat, & in tangentibus feudum magis attenditur perſona intellectualis, quàm propria, p. 355. n. n.26.27.& 28.
Feudi poſſeſſor repræſentat feudum quod loqui neſcit; ibid. n.29. & ſeqq.
Vaſallus ſi obligat omnia bona ſua, aſſenſus domini ſuperveniens nihil operatur ſuper bonis feudalibus, quæ in obligatione non comprehendebantur p. 397. n.109. & 110. cum ſeqq.
In Feudalibus ſucceſſor tenetur ad debita contracta occaſione feudi; ſucceſſor in allodialibus ad debita illorum occaſione contracta, p.412.n.54.
Feudalia bona habent omninò naturam ſeparatam ab allodialibus, ibid n.55.
Feudum alienans Vaſallus ſub conditione impetrandi aſſenſum excuſatur à pœna privationis, p. 465. n. 39. & ex n.33.
Eſt poteſt interim pœnitere, p.466. n.40.
Feudum eſt perſona ficta, quam feudatarius repræſentat, & iſte fungitur vice duarum perſonarum propria, & intellectuali, p.481.n.91.& 92.
Et in tangentibus feudum magis attenditur perſona intellectualis, quàm propria adminiſtrationis agentis. ibid.
Bona repræſentat ipſum feudum quod neſcit loqui, ibid. num.93.
Feudum eſt quædam perſona ficta repræſentata, veluti homo mutus, qui, ſi poſſet, loqueretur, p.482. num. 99.
Feudum agit, loquitur, & patitur, ſeudo fertur ſententia, & contra feudum, nec refert quæ ſit imago, ſed quæ ſit ſubſtantia rei, in quem actus dirigitur, ibid.
Feudalia bona obligari non poſſunt abſque Regis aſſenſu, p.488. n.20.
Ad Feudum de officio valet argumentum, pag. 520. num. 54.
Feudum ſemel amiſſum ob delictum ſi eidem Vaſallo iterum concedatur, novum erit feudum, non antiquum, p.521.n.55.
Feudum novum dicitur etiam antiquum eidem Vaſallo noviter conceſſum, ibid.n.56.
Ob Feudi novam conditionem refutatione præcedente omnia pacta antiqui feudi evaneſcunt, ibid. nu. 57. 58.& ſeqq.
Feudi tanquam individui univerſitati ſervitium incumbit,

Digitized by Google

cumbit, quo feudo diſmembrato diminuitur, & ſimul diſmembratur, n.30.
Feudum obligatum pro reſtitutione dotis, ſi ante aſſenſum impetratum ſit ad regem devolutum, nihil doti prodeſt aſſenſus, p.224.n.25 & 26.

Fictio.

Fictio translativa nihil operatur in præjudicium medio tempore jus quærentis, p.415.n.17.cum ſeqq.
Fictio non operatur pluſquam veritas, p.526.n.58.& 40.
Compenſatio eſt ficta ſolutio, ibid.n.41.
Fictio non admittitur in præjudicium tertii, ibid. num.42.
Fictam ſolutionem admittit lex per compenſationem ex æquitate, ibid.n.43.
Fictio translativa nunquam admittitur in præjudicium tertii, qui medio tempore jus quæſivit, pag. 213. n.27.& ſeqq.
Jura loquentia de caſu vero extenduntur ad caſum fictum, in quo militat eadem ratio, p.221.n.39.

Fideicommiſſum.

Fideicommiſſi bona non poſſunt alienari pro neceſſitatibus gravati, ſi teſtator prohibuit alienationem, vel juſſit quod perpetuo manerent in familia, p. 172. n.71.& ex n.67.
Auth.res quæ, permittens gravato deducere alimenta ex bonis fideicommiſſi, non opitulatur creditoribus gravati, ibid.n.72.
Fideicommiſſario & hærede ſimul concurrentibus in concurſu pro credito hæreditario, qui eorum ſit citandus, & cui facienda ſolutio, aut cenſus redemptio pag.200.ex n.37.cum ſequentibus.
Fideicommiſſario datur electio petendi, vel rem alienatam ab hærede, vel pretium, p 205.n.100.
In fideicommiſſi reſtitutione non veniunt ea, quæ hæredi competunt alio jure, quàm hæreditario, etiam proveniente ab ipſo teſtatore, p.458.n. 38.
Fideicommiſſarius non acquirit dominium, niſi poſt reſtitutam ſibi hæreditatem, verbo vel facto p. 474. num.17.

Fidejuſſor, Fidejuſſio.

Ad Fidejuſſionem præſtandam qui tenetur, ſi pauper eſt, & fidejuſſionem non invenit admittitur ad juratoriam cautionem. p. 286. n. 10. & ex n. 3. cum ſeqq.
Plurima jura ad id ponderantur, & exornantur. ibid.
Fidejuſſionem quando lex requirit, intelligitur, ſi fidejuſſio reperiri poteſt. p.287.n.12.
Fidejuſſionem reperiri in paupere penè impoſſibilitati comparitur, ibid.n.13.cum ſeqq.
Ob fidejuſſionis defectum à lege, vel ſtatuto requiſitæ, quis jure ſuo, jam quæſito privari non debet, ibid. num. 16.
Fidejuſſionem pro forma requirit lex Regia in ſecundo ſupplicante, pag. 288. num.21.& p.292.n.73. cum ſeqq.
Fidejuſſio requiſita per *Authent. quæ ſupplicatio, C.de precib. imper. offeren.* eſt de forma ſubſtantiali, p. 288. n. 23.
Fidejuſſionem, quando lex requirit propter paupertatem, & impoſſibilitatem contentatur cautione juratoria. p.289.n.38.
Fidejuſſio, quando à lege requiritur, non ſemper, & indiſtinctè ſuppletur per cautionem juratoriam, pag. 288.n.32.& p.301.ex n.173.& ſeqq.
Fidejuſſionem, quando lex, vel ſtatutum ſimpliciter requirit ad ſolam partis ſecuritatem, regulariter ob paupertatem, & impoſſibilitatem admittitur juratoria cautio, p.288.n.33.
Fidejuſſionem quando lex requirit pro forma, nunquam admittitur juratoria cautio ob paupertatem, & impoſſibilitatem reperiendi. ibid.n.34.cum ſeqq.
Niſi per æquipollens, tunc fidejuſſio ſuppleatur, p. 290. n.50.
Fidejuſſionis loco, quando lex ob difficultatem reperiendi alterius procedat impoſſibilitatis caſum præveniendo, id ſemper ſequendum erit, p.288. n.34. & ex p.301.n.165.cum ſeqq.
Fidejuſſionis loco, quando lex admittat cautionem juratoriam ob paupertatem, vel impoſſibilitatem non facilè omnes percipiunt, p.289.n.35.
Fidejuſſio requiſita ad ſimplicem ſecuritatem partis, ob paupertatem, & impoſſibilitatem ſuppletur cautione juratoria, ibid.n.36.
Fidejuſſioni ſimpliciter requiſitæ à lege in favorem alicujus, iſte renuntiare poteſt, fidejuſſionem non petendo, ibid.n.40.
Fidejuſſio requiſita à lege in favorem partis, intelligitur, ſi à parte petatur, etiamſi lex annullet actum abſque illa geſtum, n.41.& 42.
Fidejuſſionem requiſitam à lege pro forma, & ſubſtantia actus, omittere non poſſunt partes, ibid.n 43.
Fidejuſſio requiſita à lege pro forma, etiam parte non petente præſtanda eſt, ibid.n.44.
Fidejuſſio præſtanda intra certum tempus eſt forma legis, ibid.n.46.
Fidejuſſio in ſecundo ſupplicante requiſita, niſi præſtetur intra terminum legis Regiæ, ſupplicatio corruit, ibid.n.48.
Fidejuſſione pro forma requiſita, actus ſine illa annullatur, etiamſi pars non petat, ibid.
Fidejuſſionis loco requiſitæ ad ſimplicem ſecuritatem partis admitti cautionem juratoriam ob impoſſibilitatem, multas patitur limitationes, p. 290. n. 49. remiſſivè.
Regula, quod quando fidejuſſio requiritur pro forma, nunquam admittatur cautio juratoria, conſtans eſt, & communis per omnes fere recepta, ibid. n. 50.51. & 52.
Fidejuſſio requiſita à lege præſtanda ab uſufructuario, an requiratur pro forma ſubſtantiali, quidam affirmant, ibid.n.53.
Quidam, non eſſe de forma, & ſubſtantia utendi uſufructu, & ideo paupertatem, & impoſſibilitatem revelare uſufructuarium, affirmant, ibid. n. 54.
Utriuſque opinionis Doctores affirmant fidejuſſionem requiſitam pro forma non ſuppleri per cautionem juratoriam, data paupertate, vel impoſſibilitate ibid. num.55.
Fidejuſſionem eſſe de forma acquirendi uſumfructum, receptior eſt opinio, ibid.n.56.
Admittit tamen loco fidejuſſionis remedium fidejuſſioni æquipollens, ibid.& n.151.& ſeqq.
Opinio Rolandi à Valle aſſeverantis loco fidejuſſionis requiſitæ pro forma admitti juratoriam cautionem ob paupertatem, falſa oſtenditur, p. 291. num.58.
Et ſibi contrarius oſtenditur, ibid.
Lex Regia fidejuſſionem requirit pro forma pro exequenda ſententia arbitraria pendente appellatione, ibid.n.60.
Ab hac tamen fidejuſſione non relevat paupertas, & impoſſibilitas petentis ſententiæ arbitrariæ executionem, ibid n.61.
Fidejuſſio pro forma requiritur præſtanda per creditorem, ut ſententia de remate exequatur, ibid.num.62. cum ſeqq.
Et ab hac fidejuſſione paupertas non excuſat, ibid. num.65.
Fidejuſſio poſtulata per l.regiam in ſecũda ſupplicatione, an requiratur pro forma ad ſimplicem partis ſecuritatem, p.292.ex n.72.
Fidejuſſionem pœnæ mille quingentarum duplarum requiri pro forma, omnes regnicolæ conveniunt, ibid.n.73.
Fidejuſſio ſecundæ ſupplicationis, tanquam formalis excludit cautionem juratoriam pauperis ſupplicantis,

Digitized by Google

pag. 293. num. 80. & ſeqq.
Fidejuſſio requiſita ad aliquid conſequendum, excludit juratoriam cautionem ob paupertatem, & impotentiam, ibid.n.85.cum ſeqq.
Nominatus ad officium tutelæ ab ea excluditur ſi ob impotentiam non præſtat fidejuſſionem requiſitam. ibid. n.86.
Procurator de cujus mandato dubitatur, ſi fidejuſſionem requiſitam non præſtet ob impoſſibilitatem, non admittitur ab ejus exercitio, ibid.
Fidejuſſionem ſecundæ ſupplicationis præſtare, ſi eſt impoſſibile ſupplicanti, nihil à lege regia ei promiſſum intelligitur, quia deficit conſenſus legislatoris.p.294.n.94.cum ſeqq.
Fidejuſſionem præſtare, eſt impoſſibile ob omnimodam difficultatem ſupplicantis, nihil iſte conſequi poteſt ex lege regia, p.295.n.102.& ſeqq.
Fidejuſſionis loco requiſitæ pro forma nunquam cautionem Juratoriam admitti, conſtanter tenuit Rebuffus, ibid.n.105.& n.106.
Azevedius idem ſemper conſtanter tenuit. pag. 296. num. 107.
Alvarez Valaſcus negligens in inveſtigando Doctores à ſe allegatos, & naturam ſecundæ ſupplicationis, & aſſeverans pauperem loco fidejuſſionis admitti ad juratoriam cautionem; manifeſtè convincitur, ibid. n.108.
Fidejuſſionis forma requiſitæ in ſecunda ſupplicatione per æquipollens adimpleta dicitur, facto depoſito quantitatis, pag. 297. n. 124. & ex n.131.cum ſeqq.
Et per pignora ſufficientia à ſupplicante oblata, p.299. num. 141.
Fidejuſſionem dare qui tenetur, ſi pecuniam deponat, liberatur à fidejuſſione promiſſa, ibid.
Pignora dare, plus cautionis eſt, quàm fidejuſſionem, ibid. n.142.
Fidejuſſioni æquipollet datio pignoris, ibid.143.
Sub fidejuſſione relaxatus à carcere liberatur offerendo pignus, & ſe obligando judicio ſiſti, ibid. n. 144.
Enrigius ſibi contrarius arguitur, ibid. n.145.
Fidejuſſionem mille quingentarum duplarum per æquipollens eundem effectum operans admiſit Senatus Granatenſis.ibid.n.146.& ſeqq.
L. litibus 19. §. *fin autem, C. de agric. & cenſ.* interpretatur, ut loco fidejuſſionis formaliter requiſitæ admittatur depoſitum rei, p.301.n.155.
L. 1. §. *fin. ff. qui ſatis cogan.* cum aliis ſimilibus, interpretatur; ut loco fidejuſſionis deveniatur ad depoſitum rei; ut per æquipollens formæ ſatisfiat, ibid. 156.
Fidejuſſionem ſi lex requirat, etiam pro forma, ſi ultra procedat, præveniendo caſum impotentiæ, id ſequendum præciſè, n.165.166.167.cum ſeqq.
Fidejuſſio, quando requiritur pro forma excludit cautionem juratoriam, p.303.n.187.188.
Fidejuſſio, quando requiritur pro forma nec paupertas, nec impoſſibilitas ab ea relevat, p.305.n.204.
Ex æquitate ſtylus cancellariæ introduxit, ut pauper ſolemnitatis ſupplicans à fidejuſſione pœna mille quingentarum duplarum, relevetur, & ad juratoriam cautionem admittatur, ibid.
Fidejuſſio & pignus æquiparantur in jure, p.55.n.45.
Fidejuſſionis onus gravius eſt debitori pignore, ibid.
Fidejuſſorem, qui præſtare tenetur pro ſecuritate in futurum non poteſt pignus vel hypothecam offerre invito creditore, ibid.n.46.
In Fidejuſſionis locum pignus ſubrogatur, quando fidejuſſio fuit promiſſa, ibid. n.47.
In concurſu creditorum ſi teneatur de futuro creditore ſolvitur præſentibus, ſub fidejuſſione reſtituendi, ſi creditum anterius ſuperveniat. p.56.n.54.
Fidejuſſor obligatus ad unum genus negotiationis, non tenetur pro alio negotiationis genere, p.62.n.76.
Fidejuſſio reſtricta ad certam cauſam non extenditur ad aliam, ibid.n.77.
Fidejuſſor pro aliqua arte, vel negotiatione non tenetur pro contractibus extra artem, ibid.n.78.
Fidejuſſor pro fidelitate campſerii ſi campſor efficiatur fallitus non tenetur ad debita mercantilia campſerii extra illam artem contracta, ibid.n.79.
Fidejuſſor pro pecuniis mercium non tenetur pro pecuniis Cambii, ibid. n. 80.
Fidejuſſor obligatus pro mercibus habendis, non obligatur pro receptis, ibid. n. 81.
Fidejuſſor ad certum genus ſub amplis & generalibus verbis reſtringitur ad illud genus contra Noguerol. ibid. n.82.
Declara tamen ut, ibid.
Fidejuſſio præſtita per creditorem cui ſolvitur pecunia illam facit ſtare. p. 71. n.73. & vide *pecunia*.
Fidejuſſionem de fideli adminiſtratione, & reddenda ratione donec præſtet adminiſtrator concurſus nominatus non admittitur ad exercitium.p.96. num. 26.
Ad fidejuſſores alios poteſt creditor redire lite pendente contra unum, vel ſententia lata, p. 130. ex n.10.cum ſeqq.p.158.n.1.& ſeq.
Fidejuſſorem poteſt convenire creditor etiamſi ſententia lata ſit contra eum agentem adverſus principalem, p. 131. n.23.
Lite pendente contra principalem adhuc poteſt fidejuſſor conveniri, ibid.n.24.25.
Lite pendente contra principalem non impeditur executio contra fidejuſſorem, nec è contra, ibid. n.26.
Fidejuſſor indemnitatis (qui non niſi prius excuſſo principali convenitur) per concurſum principalis excuſatur ab excuſſione, p. 132.n.35.
Confidejuſſor noviter conventus creditori nequit opponere litis pendentiam contra alium fidejuſſorem aut principalem, p.133.n.49.
Fidejuſſoris obligatio extinguitur per novationem, ceſſante proteſtatione creditoris novantis, p.134. num. 10.
Et proteſtatio ad excludendam extinctionem fidejuſſoris debet apponi continenti in ipſo contractu novante, ibid. n.11.
Fidejuſſor ob difficultatem conveniendi principalem conventus poteſt allegare, quod ſuis expenſis excuſetur principalis, p.159.n.21.
Fidejuſſoris obligatio conditionem continet, ſi principalis ſolvendo non ſit, p.160.n.38.p.162.n.72.
Fidejuſſor niſi facta excuſſione principalis non poteſt conveniri, p.160 n.41.
Fidejuſſio indemnitatis conditionalis eſt, & ante excuſſionem principalis in judicium deduci non poteſt, p. 163. n.83.
Fidejuſſor & tertius tunc ad executionem citandi ſunt, quando ſunt conventi, vel aliàs liti motæ contra principalem aſſiſtunt. ibid. n.84.
Non tamen ſi liti contra debitorem non aſſiſtunt, quia tunc ſufficit inopiam debitoris oſtendere in judicio contra fidejuſſorem moto. ibid. n.85.& 86.
Fidejuſſor apponens excuſſionem non legitimè factam, ſi interpellatus à creditore bona debitoris non oſtendat, legitima declaratur. p. 164.n.88.
Fidejuſſoris obligatio in pluſquam principalis non tenet. p.334. n.98.
Fidejuſſoris obligatio ſuſtinetur in quantitate principali, in exceſſu autem corruit. ibid. n.99. & ſeqq.
Fidejuſſor tenetur actione primæva, quando res in ſolutum data creditori fuit evicta, vel pecunia revocata. n. 17.
Fidejuſſores plures ſimul ſupra debitum ſolventes creditori, nullus alteri præfertur in repetitione, ſed omnes pro rata admittuntur, p.337.n.133.

Digitized by Google

Fidejuſſor identitatis poteſt dici majoratus obligatus ex facultate Regia, & ſubſidiarius cum non niſi in ſubſidium teneatur. p.342.n.17.& 18.
Fidejuſſionem ſupplet qualitas, & identitas creditoris recipientis pecuniam cum propria obligatione. p. 347. n. 8.
Fidejuſſor datus à creditore exigente virtute decreti cum clauſula ſine præjudicio tertii, an teneatur non ſolum creditoribus tunc in concurſu exiſtentibus, verùm & aliis quibuslibet poſtea comparentibus. p.349.n.34 & ſeqq.
Fidejuſſio & decretum limitatum ad jus creditoris non extenduntur ad alium. ibid. n.35.
Fidejuſſio reſtringitur ad limites decreti judicis. ibid. num. 37.
Fidejuſſio & decretum judicis præſervantis ſimpliciter jus tertii omnes comprehendit. ibid.n.38.& 39.
Fidejuſſio in ampliſſima forma ſolvendi judicatum ſemper durat, etiam variato tribunali. ibid. n.40.
Sequeſtrum appoſitum ad inſtantiam certi creditoris ſi relaxetur ſub fidejuſſore, iſte non tenetur aliis creditoribus. ibid.n.36.
Fidejuſſoribus pluribus ſimulatis ſinguli eo reſpectivè ad alios intelliguntur obligati, & unus contemplatione alterius. p.402.n.18.
Creditor non poteſt liberare unum ex pluribus fidejuſſoribus ſimul obligatis, cùm unus aliorum contemplatione intelligatur ſe obligaſſe. ibid.
Fidejuſſor obligatione prior licèt ſolutione poſterior præfertur creditoribus debitoris interim contrahentibus. p.464.n.22.
Fidejuſſor à principio obligatur ſub conditione ſi debitor non ſolvat. ibid. n 23.
Debitor principalis fidejuſſori obligatus intelligitur ſub conditione ſi pro eo ſolvat. ibid.n.24.
Et hæc conditio caſualis eſt, & propterea ſecuta ſolutione retrahitur ad initium obligationis cum prælatione ad alios creditores medio tempore contrahentes. ibid. n. 25.
Si ſint fidejuſſori per creditorem, cui ſolvit ceſſiones ceſſæ. ibid. n.26.
Fidejuſſori acquiritur jus irrevocabile, ex pacto de non petendo inter creditorem, & debitorem. p. 509. n. 3.
Fidejuſſor officialis, vel conductoris cum termino limitato cum pacto tamen in eodem contractu, ut poſſit tempus prorogari, an pro tempore prorogato teneatur. p.522.n.71.& 72.
Fidejuſſor adminiſtratoris pro tempore limitato ſi dominus poſt illud, uti & continuare patiatur, non tenetur.ibid.n.73.
Fidejuſſor pro juvene ad officium banchi, ſi ſua induſtria aſcendat ad officium campſerii, non tenetur. num.74.
Fidejuſſor pro adminiſtratore alieni officii, ſi novus officii dominus eundem toleravit in adminiſtratione, non tenetur,ibid.n.75.
Fidejuſſorem qui præſtare tenetur, intelligitur ſi à creditore putatur,non aliàs.p.537.n.9.& 10.
Fidejuſſionem ſi quis præſtare tenetur intra certum tempus, ad eam tenetur intra certum tempus, etiam ſi apertè non petatur.ibid.n.11.
Ob impoſſibilitatem reperiendi fidejuſſorem, an quis excuſetur ſub cautione juratoria. ibid. n.12.
Fidejuſſori an proſit moratoria impetrata à debitore. ibid n.26.cum ſeqq.
Fidejuſſori prodeſt exceptio realis.n.27. & 31.
Fidejuſſio eſt obligatio conditionalis,ſi fidejuſſor ſolvat, & tunc incipit eſſe creditor ſui principalis. ibid. num.29.
Fidejuſſor ſi ſolvat non habet regreſſum contra principalem, termino moratoriæ durante.ibid.num.31.
Fidejuſſori non prodeſt exceptio competens reo in obligationis ſolvendi.ibid.n.32.
Fidejuſſori non competit beneficium conceſſum debitori ne conveniatur ultra quam facere poſſit.pag. 538. num. 35.
Fidejuſſoris prælatio non conſideratur à tempore quo ſolvit, ſed à tempore obligationis ad quam ſolutio retrotrahitur.ibid.n.40.
Fidejuſſore condemnato ad ſolutionem, ſi poſtea inter principalem, & creditorem fiat concordia, prodeſt fidejuſſori repudiata non obſtante.pag.558. nu. 197.
Fidejuſſor indemnitatis liberatur ſi creditor negligens fuit in exigendo à principali tempore quo erat ſolvendo. pag. 626. num. 56. & ex n. 52. cum ſeqq.
Fidejuſſorem daturum promittens non ſatisfacit quemlibet præſtando.p.651.n.12.14.15.& ſeqq.
Fidejuſſores & hypothecæ contentę in inſtrumento liberantur, quando creditor reddit debitori inſtrumentum.p.210.n.10.& 11.
Fidejuſſor an liberetur ex redditione pignoris facta per redditorem debitori.p.211.n.14.& 15.
Tempus appoſitum obligationi finiendæ ſi prorogetur fidejuſſore non conſentiente, liberatur.pag. 215. num.1.
Non in totum; ſed pro tempore prorogato dumtaxat, ibid.nu.2.
Fidejuſſor tenetur pro tempore prorogato, quando non fuit appoſitum ſubſtantiæ obligationis, ſed executionis.ibid.n.3.
Fidejuſſor an teneatur pro tempore prorogato virtute pacti in eodem contractu appoſiti quo facultas prorogandi data eſt.ibid.n.4.cum ſeqq.
Negativam opinionem qui teneant.ibid.n.5.
Fidejuſſor primi compromiſſi, limitati, ad tempus non tenetur pro tempore prorogato, illi noviter non conſentiens.ibid.n.6.& 7.
Fidejuſſor non tenetur pro tempore prorogato,licèt in contractu eodem detur facultas prorogandi ſub certa forma, iſta non ſervata.p.226.n.11.& 12.
Fidejuſſor contractus ad tempus limitati cum facultate tamen prorogandi tenetur pro tempore prorogato. num.13. cum ſeqq.
Fidejuſſor pariter & principalis tenetur ad pactum initum in eodem contractu cui ſimpliciter acceſſit ex primo conſenſu. ibid.n.14.& 15.
Fidejuſſor æquè obligari præſumitur ac principalis,ubi aliud expreſsè non apparet. ibid. n.16.
Fidejuſſor obligatur pro contractu termino limitato, continente tamen facultatem prorogandi, tenetur etiam pro tempore prorogato, novo ejus non adhibito conſenſu. p. 227. n.27. & 38.

Filius.

Vide *Pater*, *Alimenta*, *Conſenſus*.
Filius cui à patre debentur alimenta non poteſt ſingularem bonorum paternorum poſſeſſorem convenire. p.175.ex n.110.& ex n.115.cum ſeqq.
Filiusfamilias abſque patris conſenſu non poteſt ſtare in judicio in iis, in quibus patri quæritur uſusfructus. p. 200. n. 22.
Filiusfamilias citandus eſt ad concurſum, quando creditor procedit, ex bonis quorum uſusfructus patri non quæritur. ibid. n.30.
Filiusfamilias in iis, in quibus patri non quæritur uſusfructus, poteſt abſque patris conſenſu in judicio comparere. ibid. n.31.
Cum filiofamilias communiter ſe gerente pro patre familias rectè contrahitur. p. 374. n.40.& 41.
Filius agendo, ex inofficioſo contra duos hæredes inſtitutos, unum vincens, & ab alio ſuperatus pro ea parte qua vicit tenetur creditoribus, & legatariis; 403. n.38.& 39.
Filius renunciata hæreditate paterna adhuc facit partem quoad hæreditatis diviſionem inter cohæredes, licèt non admittatur ad partem.p.405. n.54.

Digitized by Google

Rotæ deciſio ſingularis in propoſito recenſetur. ibid. num.55.56.& 57.

Filii creditores conſentientes vinculi gravamini an inſuper ad legitimam deductam in concurſum jus habeant. p.436.ex n.1.1.cum ſeqq.

Filius qui gravamen legitimæ à patre impoſitum, conſentit, an ipſe vinculare dicatur.p.437.n.24.

Filius ante aditionem, & immixtionem legitimæ vinculi gravamen conſentire poteſt in præjudicium creditorum.p.438.n.25.

Filius poſt agnitionem, vel aditionem nequit vinculi gravamen conſentire in præjudicium creditorum. ibid. n.26.& 27.

Filii ejus qui conſentit vinculi gravamen impoſitum à patre an reclamare poſſint.ibid.n.29.

Creditores filii conſentientes gravamen vinculi ante aditionem, jus non habent ad impugnandum.ibid. num.30.

Filius ſi ante aditionem poteſt totam legitimam repudiare in præjudicium creditorum, multo magis tunc minuere, & vinculo conſentire, ibid n.36.

Filius quando poſſit convenire vinculo impoſito per patrem in legitima, quatuor caſus diſtinxit Flor.de Mena ibid.ex n.39.cum ſeqq.

Filius an gravamen vinculi conſentire poſſit, ſi poſtea repudiavit hæreditatem,& an à patre vel filio conditus dicatur majoratus.ibid.n.40.cum ſeqq.

Filii expreſſus conſenſus vivente patre concedente majoratum, eum reddit irrevocabilem & firmum. ibid.n.41.

Nec creditores filii vivo patre conſentientis poſſunt de hoc conſenſu conqueri.p.439.n.42.

Nec filio conſentiente gravamen à patre impoſitum. ibid.n.43.

Filius quemadmodum ante aditionem legitimæ potuit totam repudiare, ita potuit eam non liberam,ſed vinculo gravatam acquirere.ibid.n.48.

Filius ante agnitionem legitimæ potuit vinculo conſentire renuentibus creditoribus, ſupponitur poſſe vinculum poſtea adire.ibid.n.49.

Filius adeundo patris hæreditatem vinculo gravatam, quod poſtea tacitè vel expreſsè approbavit, à ſe factus majoratus intelligitur, ad cujus bona creditores jus habent.p.440,n.60.& 61.

Filius in vita patris conſentiens vinculi gravamen non intelligitur à ſe conditus majoratus, ſed à patre, p. 441.n.70.71.& 72.

Filius qui ante aditionem conſenſit vinculi gravamen, & poſtea hæreditatem paternam repudiavit,an à ſe, vel à patre conditus dicatur majoratus. ibid. nu. 73. cum ſeqq.

Filia dote contenta renunciante legitimam patri ut de ea liberè diſponere poſſit, an diſponendo poſſit aliis filiis aut creditoribus præjudicare. p.443.n.94.

Filius quod lucravit ex pecunia patris, & ex ſua induſtria, an & quando ſibi, vel patri acquiratur. p.461. n.32.& 33.

Filius ſuccedens per tranſmiſſionem eodem modo quo pater ſuccedere debet.p.501.n.30.& 31.

Filius ſubintrans gradum patris, ergo ex patris perſona ſuccedit, non valet argumentum.ibid.n.32.

Finis.

Finis concurſus creditorum eſt ipſorum omnium ſolutio,& ſatisfactio, qua ceſſante lis & judicium durat. p.662.n.41.& 42.

Finis ſemper expectatur.n.44.

A fine omnia media regulantur. ibid. n.45.

Finis quando habet neceſſariam conſequentiam à principio, non finis, ſed principium attenditur. ibid. num. 11.

Fiſcus.

Vide, *Scholaris.*

Fiſcus conſideratur creditor, ſive creditum procedat ex delicto, vel quaſi ſive ex contractu, vel ratione patrimonii. p.40.n.1.

Fiſci debitor ratione delicti, vel quaſi non admittitur ad concurſum formandum. ibid. n.2.

Quid ſi debitum procedat ex pœna pecuniaria parti applicata.ibid.n.3.remiſſivè.

In pœna pecuniaria partim applicata parti,partim fiſco, ſi condemnatus non eſt ſolvendo, pars fiſco præfertur. ibid. n.4.

Ex duobus inſtrumentis à fiſco, & alio creditore præſentatis, de quorum anterioritate non apparet, quale eorum præferatur. ibid. n.6.

Creditores delinquentis ex contractu præferuntur fiſco agenti pro pœna pecuniaria, ſecus, ſi creditores pro pœna pecuniaria ſimul concurrant.ibid. num. 7.

Fiſco præfertur creditor pro pœna pecuniaria ſibi applicata in re compenſanda, nî ex eadem ſententia concurrens. ibid. n.8.

Fiſcus creditor pro juribus civilibus concurrere tenetur in concurſu peracto à debitore.ibid n.9.

Conductores fiſci & redituum regalium eorumque fidejuſſores acceſſionis remedio repelluntur. p.41. num. 10.

Fiſcus creditor an poſſit declinare, ad ſe trahere totum concurſum alibi à debitore formatum.ibid. num. 11.

Affirmativa ſententia. ibid. n. 18.

Contrariis ſatisfit. ibid. ex n.18.

Fiſcus habet ſuos judices, qui de ſuis cauſis privativè cognoſcunt. n.11.

Fiſcus ſemper utitur jure privati in cauſis, quibus non reperitur ſpecialiter privilegiatus. ibid.

Fiſcus in judicio concurſus actor eſt &,an debitoris forum ſequi debeat.ibid.n 17.

Fiſci procurator non tenetur coram aliis judicibus comparere, niſi coram iis quibus ipſe aſſidet. ibid. num. 14.

Fiſcus ſive ſit actor, ſive reus cauſas alibi pendentes tangentes laicos, vel clericos ad ſuum tribunal trahit, nulla habita ratione fori.ibid.n.15.16.& 18.

Jus avocandi cauſas fiſcales tribunalibus ſupremis, qui de juribus fiſcalibus cognoſcere ſolent, competit. ibid. n.17.

Fiſco avocare volenti concurſum creditorum major pars convenit, ut ex concurſu diſmembretur pars correſpondens credito fiſci, ut liber remaneat concurſus. p.42. n.18.

Prælatio ceſſa fiſco per creditores concurſus nullam patitur controverſiam, creditum tamen ipſum illam admittit coram judice fiſci an verè debeatur vel non. ibid. n.23.

Fiſcus ex conſenſu creditorum circa prælationem ſui crediti multam conſequitur utilitatem.p.43.n.26.

Fiſcus tutus eſt per creditorum conſenſum, ne ab anterioribus ipſi ſolutum avocetur. ibid.

Fiſcus per conſenſum creditorum excuſatur à mala fide quæ ex præmatura exactione poterat induci. ibid.n.27.

Conſenſum creditorum circa fiſci prælationem fiſcum creditorem non efficit, ſi aliàs nihil ei debeatur, ibid. n.28.

Hæc prælationis ceſſio facta fiſco coarctatur ad ſolos terminos ſuos prælationis. ibid.

Avocata cauſa concurſus ad fiſcum ibi tantum remanet, donec de ſuo credito ſatisfiat, indeque vertitur ad primum judicem.ibid.n.31.

Fiſci privilegium uberius eſt & præſtantius privilegio ſcholarium. p.45.n.55.

Fiſcus & creditores hypothecarii & ſimul privilegiati ſolum poſſunt avocare pecuniam ſolutam aut ceſſam bona fide conſumptam. p.72.& 73.n.84.& à n.77.cum ſeqq.

Digitized by Google

In fiſci bonis ſubhaſtatis novus licitator melio:em conditionem offerens, quando admittatur. p.314.ex n. 5.cum ſeqq. ubi de minori & Eccleſia.

Fiſco creditore ad ſe trahere volente judicium concurſus ſolet creditorum major pars conſentire fiſcum primo loco ſolvendum. n.4.

Confiſcatis bonis debitoris & applicatis duobus diverſis fiſcis, unuſquiſque tenetur creditoribus ſui territorii, & non alterius. p.409.n.14.

Ne fiſco alteri fraus fiat, ſi arbitrio creditoris foret, quamlibet rem perſequi. ibid. n.15.& 16.

Confiſcata bona debitoris & diviſa per provincias inter duos fiſcos creditor liberè poteſt perſequi, & quemlibet fiſcum convenire. p.411.n.34.cum ſeq.

Patrimonium debitoris totum eſt æſtimandum, & quilibet fiſcus tenetur pro rata creditoribus condemnari. ibid. n.37.

Verior ac probabilior opinio eſt creditorem poſſe quemlibet fiſcum convenire non obſtante inter eos diviſione bonorum confiſcatorum.ibid.n.37.& 38.

Fiſcus ubi ſpecialiter non reperitur privilegiatus,utitur jure communi. ibid.n.39.

Fiſcus ſuccedens in bonis debitoris, eodem modo tenetur ſatisfacere creditoribus, quo & debitor tenebatur. ibid. n.40.

Doctores contrariam opinionem ſectantes limitant in ſubſidium; deficientibus bonis unius territorii poſſe creditores recurrere ad bona fiſci alterius territorii.ibid.n.42.

Fiſcus unius territorii non poteſt remittere creditores debitoris ad fiſcum alterius territorii inter quos diviſum ſit patrimonium debitoris. ibid. num.43. & 44.

Fiſcus quilibet tenetur creditoribus ratificare pro rata bonorum confiſcatorum, non pro virili. ibid. num. 45.

Creditores hæreditatis fiſco delatæ & venditæ jus habent contra emptorem, non contra fiſcum. p. 509. n.12. & 39.

Confiſcatio bonorum poſſeſſoris majoratus cadit in fructibus majoratus, vita poſſeſſoris durante p.655. n.7& ſeqq. & ex n.1.

Forma.

Regula, quod quando fidejuſſio requiritur pro forma, nunquam admittatur cautio juratoria, conſtans eſt, & communiter per omnes ferè recepta, p.290. n.50.& ſeqq.

Gerundium *dando* finitum in *do* inducit formam, & conditionem. p.291. n.63.& 64.

Lex loquens per ablativum abſolutum inducit formam, & conditionem.ibid.n.62.

A formæ omiſſione non excuſat minor ætas, ruſticitas vel militia, quominus corruat actus. p. 292. num. 71.

Pro forma, an requiratur fidejuſſio in ſecundo ſupplicante, vel ad ſimplicem ſecuritatem partis ſupplicatæ. ibid. ex n.72. cum ſeqq.

Et pro forma ſubſtantiali requiri omnes regnicolæ conveniunt, ibid. n.73.

Ad quod verba plura legis Regiæ ponderantur, ibid. ex n. 74. cum ſeqq.

Pro forma requiritur tempus intra quod aliquid eſt gerendum. ibid. n.75.

Lex, quæ poſt præceptum ulterius procedit annullando,formam inducere dicitur. ibid. n.78.

Formam inducit clauſula prohibitiva perpetuam cauſam habens, cujus omiſſio irritat actum.p.293.n.79.

Formæ fidejuſſionis requiſitæ in ſecunda ſupplicatione propter legis rationem poteſt ſupplicans ſatisfacere per æquipollens eoſdem operans effectus. p.298. & ex n. 133. cum ſeqq.

Forma fidejuſſionis requiſitæ per æquipollens adimpleri dicitur facto depoſito quantitatis.p.299.n.140.

Et per pignora ſufficientia à ſupplicante præſtita, ibid. n.141.cum ſeqq.

Authent. quæ ſupplicatio, C.de prec. imper. offeren. appetens pro forma fidejuſſionem ad executionem ſententiæ à qua fuit ſupplicatum, mirè interpretatur. p. 300.n.148. & ſeqq.

Formæ, & legis principali fini, & intentioni per æquipollens ſatisfit, ibid. n.150.

Formæ *authent. quæ ſupplicatio*, non ſatisfit in caſu impotentiæ per cautionem juratoriam, ſed per depoſitum, & aliud ſimile æquipollens. ibid.

Lex ſicut, habet poteſtatem inducendam formam in aliquod actu, eandem habet ad illam minuendum. p.302.n.167.& ex n.165.

Formas inductas in ſecunda ſupplicatione rex poteſt reformare.ibid.n.168.cum ſeqq.

Pro forma requiritur fidejuſſio in ſecunda ſupplicatione mille quingentarum duplarum. p. 288. & 292. n.21.& ex n.73.cum ſeqq.

Forma inducitur, quando lex dicit *ſub hac forma*, vel aliàs facit mentionem de forma.p.289.n.23.

Formam inducit verbum *non aliter*. ibid. n.24.

Forma per æquipollens ſuppletur, ſi ob maximam difficultatem, aut impoſſibilitatem ſpecificè adimpleri nequit.ibid.n.28.& 29.

Formæ l.regiæ fidejuſſionem requirentis in ſecunda ſupplicatione per æquipollens ſatisfit.ibid.n.30.

Pro forma quando lex requirit fidejuſſionem, nullo modo admittitur juratoria cautio, ob paupertatem vel impoſſibilitatem reperiendi. ibid.n.34.

Niſi per æquipollens tunc fidejuſſio ſuppleatur. p. 290. ex n.50.cum ſeqq.

Forma non eſt omne id, quod à lege in actu requiritur, nec omiſſio illum vitiat.p.289.n.37.

Affirmativè vel negativè, ubi lex aliquid ſimpliciter diſponit, formam non inducit, niſi ulterius progrediatur, actum aliter geſtum annullando. ibid. n.38.

Forma per certa verba & ſigna inducitur. ibid. n.39.

Pro forma fidejuſſio requiſita etiam parte non petente præſtanda eſt, aliter actus corruit. ibid.n.44.

Pro forma requirit lex appetens aliquid præter jus commune.ibid.n.45.

Forma eſt,quod faciendum requiritur intra certum tempus.ibid.n.46.

Forma non dicitur ſervata,ſi tempus à depoſitione præſtitum non ſervetur.ibid.47.

Formam inducit lex, quoties requirit in aliquo actu juramentum adeſſe.p.298.n.127.& 128.

Formæ fidejuſſionis requiſitæ in ſecunda ſupplicatione per æquipollens ſatisfit.ibid. n.131.

Forma dat eſſe rei,& ſpecificè eſt adimplenda. ibid. num. 132.

Forma per æquipollens adimpleri non poteſt. ibid. num.133.

Formæ à lege requiſitæ ad certum finem defectum ſatisfit per æquipollens operans eundem effectum. ibid.n.135.

Pro forma requiritur in teſtamento ſpecifica hæredis nominatio.ibid.n.136.

Si per æquipollens indubitanter apparet de nomine, & perſona hæredis, legis formæ ſatisfit. pag. 299. num.137.

Forum.

Forum creditorum debitor concurſum formans, an ſequi teneatur p.13.n.1.cum ſeqq.

Forum Eccleſiaſticum ſequi tenentur omnes creditores laici in concurſu formato per clericum. pag. 15. num.26.

Suo proprio foro poteſt adminiſtrator dominum convenire ut rationes recipiat, ne diu ſit in ſuſpenſo. ibid.num.27.

In pluribus foris (quo jure, renuntiatione aut ſubmiſſione

Digitized by Google

miſſione ſortitur debitor) ſolet à creditoribus conveniri p.24.n.1.& ſeqq.

Ex pluribus foris (quos reus habet) poteſt actor,quem velit eligere,etiam reo invito.ibid.n.2.

Foros plures habens debitor poteſt in quo maluerit concurſum formare. ibid.n.3.

Forum debitoris concurſum formantis clericus creditor tanquam reus ſequi tenetur. pag. 36. num. 13. 14. & 15.

Forum Eccleſiaſticum ſequi debent creditores laici circa concurſum à debitore clerico introductum p. 37. n.26.& 27.

Omnia fori privilegia comparentium contemnit concurſus univerſalis. p.44. et 45. ex n. 54.& ex n.39. cum ſeqq.

Fori privilegio liberè renuntiare poſſunt familiares ſancti officii , atque etiam milites, alienam juriſdictionem prorogando. p.46.n.59.& 60.

Forus prioris judicis non mutatur per privilegium ſuperveniens. p.47.n.79.

Forus non mutatur per ſupervenientem viduitatem lite pendente ante eam. ibid. n.80.& 81.

Clericus ſuperveniens lite pendente non prodeſt ad fori mutationem. ibid. n.82.

Forus non mutatur ſi lite mota pupillus fiat adultus. ibid. n.83.

Item nec ſi vidua nubat. ibid.

In diſtractu , & cenſus redemptione debitor forum rei creditoris ſequi tenetur. p.48.n.87.89. cum ſeqq. Vide *verb. Scholaris*.

Actio ex qua debitor cogit creditorem ex conſignatione pecuniæ pro cenſus redemptione , eſt perſonalis, in qua forum creditoris ſequi debet. ibid. num. 90.

Deciſiones Senatus Pinciani. ibid.

Licitator novus plus offerens ſubhaſtatione perfecta an comparere debeat coram judice concurſus , & an ad idem cogatur emptor poſſeſſor. p. 319. nu. 85. cum ſeqq.

Licitatoris forum ſequi tenetur plus poſtea offerens, quando illi fuit rei ſubhaſtatæ poſſeſſio tradita. ibid. n. 86. & 87.

Forum Eccleſiæ ſequi debet movens controverſiam clerico emptori , & poſſeſſori rei ſubhaſtatæ. ibid. n. 88. & ſeqq.

Solutione facta ſimpliciter creditori pro revocatoria intentata par anteriorem , forus rei ſequendus erit. p.349. ex n.42. cum ſeqq.

Si lis creditorum fuerit jam extincta. ibid.

Forum cleri ſequi debet creditor pro revocatoria pecuniæ ſolutæ vel rei adjudicatæ, ſi lis concurſus ſit jam extincta. ibid. n.44.& ſeqq.

Forus contractus geſti à procuratore non forus , quo mandatum fuit geſtum attenditur. p. 213. nu. 18. cum ſeqq.

Foro clerici defuncti gaudet hæreditas, dum eſt jacens. p.214.n.32.& ſeqq.& ex n.25.

Frater.

Frater utrinque conjunctus non convenitur ultra quam facere poteſt. p.168. n.8.

Frater ſi ex redditibus majoratus,(quæ ſunt bona libera poſſeſſoris) alimenta fuerit conſequutus in concurſu, morte poſſeſſoris extinguitur. p.177.& 178. n.146. 147.148.& 149.

Fraus.

Vide *Dolus*.

Non fraudantur creditores , quando debitor non vult acquirere, ſed quando acquiſitum alienat.p.419.n. 2. & 3.

Fraudem prætendere non poſſunt creditores in non acquirendis , ſed in jam acquiſitis alienatis à debitore. ibid. n.4.

Actus, qui ſine fraude fieri poteſt non ſuſtinetur factus in alicujus fraudem. p. 424. n.70.71.& 72.

Ubi contractus præcedit, aut materia quæ ex bona fide obliget ad acquirendum, qui acquirere non vult, in fraude eſſe dicitur, & tenetur. ibid. n. 73.

In condemnato ad pecuniæ quantitatem parti applicatam pro damno recepto repudiante hæreditatem ſibi delatam fraudem conſideravit conſil. Reg. ibid. n. 79.

Fraudati dicuntur creditores quando debitor jus jam radicatum & quæſitum plenè alienat.ibid.n.81.

Fraus fit creditoribus ſi debitor ante tempus reſtituat majoratum, fideicommiſſum,aut uſumfructum patri debitum, p.341.n.10.cum ſeqq.

Fraus fit creditoribus in temporis præventione & præmatura reſtitutione ex n. 31. p. 431. & 432. n. 18. cum ſeqq.

Ad evitandas fraudes & colluſiones gerentium aliena negotia pragmaticæ mutationis monetæ jubent ut eorum domus ſecretè ante publicationem conquirantur. p.625.n.40.

Fructus.

Vide *Interuſurium.*

Fructus beneficii, ſicut obligari , hypothecari, & conſignari poſſunt creditoribus, ita corpus concurſus ingrediuntur. p.273. n.2.

Clerici vita durante dumtaxat, ibid.

Fructus beneficii poſſunt pro executione capi, ut clerici creditores ſolvantur. ibid.n.3.

C. pervenit, de fidejuſſoribus ad idem ponderatur , & exornatur, ibid.

Ex fructibus beneficii tenetur clericus alimenta, & dotem præſtare ſorori. p.274.n.4.

C. pervenit de arbitris interpretatur ut procedat, quando conſignatarius volebat retinere fructus beneficii conſignatos pro ſolutione dotis poſt mortem clerici, ibid. n. 5.

Fructuum beneficii conſignatio pro ſolutione creditorum durat , durante vita clerici dumtaxat, n.6.

Intellectus ad *c.pervenit, de arbitris* , ab aliquibus traditus, repellitur , ibid. n. 7.

Fructus , majoratus , feudi emphyteuſis , & uſufructuarii capti , vel conſignati pro ſolutione creditorum durat tantùm , durante vita poſſeſſoris feudatarii , ibid. n.8.

Etiamſi creditores inſoluti remaneant , vel ex integro non ſint ſatisfacti de ſuis creditis,ibid.

Fructuum beneficii conſignatio vel hypotheca ſolùm durante vita clerici debitoris, ibid. n.9.

Fructuum beneficii conſignatio in favorem creditorum fit in ſubſidium, bonis patrimonialibus cleri deficientibus, ibid. n.10.

De fructibus beneficii in concurſum deductis clerico debitori aſſignantur alimenta. ibid.

Fructus beneficii capiuntur pro executione , & conſignantur creditoribus bonis patrimonialibus clerici deficientibus, ibid. n.11.

In fructibus beneficii penſione gravatis , an penſionarius præferatur omnibus debitoris clerici creditoribus hypothecariis, & anterioribus , ibid. num. 12. cum ſeqq.

Fructus majoratus , feudatarii , uſufructuarii , & beneficiati ſicut cadunt in obligatione , ita & in concurſu creditorum & ſub ejus adminiſtratore , p.655. num. 1.

In fructibus rei prohibitæ alienari fit executio , & capi poſſunt in cauſam judicati, ibid.n.2.

In fructibus majoratus durante vita debitoris poſſunt in pignus capi pro ſolvendis creditoribus poſſeſſoribus. ibid.

In fructibus feudi poteſt fieri executio, ibid.n.4.

Maritus pro dote reſtituenda non obligat bona majoratus, fructus tamen ab eo percipiendi tacitè manent obligati, ibid.n.5.

Digitized by Google

Fructus majoratus non ſunt pars ipſius, & ideo in eis fit executio, ibid.n.6.
In fructibus majoratus cadit confiſcatio, vita poſſeſſoris durante, ibid.n.7.
Fructus rei prohibitæ alienari cedunt in commodum creditorum, qui liberè poſſunt vendi, & alienari, ibid. n.8.
Fructus rei prohibitæ alienari non cadunt ſuper prohibitione, quia ſunt liberi, ſive in fideicommiſſo, feudo, & in emphyteuſi ex pacto de providentia, ſive antiquo, p.656.n.10.
Fructus futuri ex re prohibita alienari obligari poſſunt à prohibito, dum non vergat in præjudicium vocatorum, ibid.n.11.
Etiamſi cum prohibitione legali concurrat prohibitio expreſſa teſtatoris, quæ reſpicit proprietatem rei, non fructus, ibid.n.12.
Fructus ſunt acceſſio dominii, dominiumque ſequuntur, p.149.n.24 & 25.
Fructus recompenſativos commenſurabiles pretio ſoluto ſemper emptor conſequitur etiam data dilatione ad ſolvendum, vel habita fide de pretio ac etiam emptore in mora non conſtituto, ibid.num.36.& p.232. ex num. 40.
Fructuum & redditruum valor non bonorum in proprietate attenditur ad taxanda alimenta, p.169.n.16. & ſeqq.
In fructibus & redditibus majoratus & feudi poteſt fieri executio pro ſatisfaciendis creditoribus poſſeſſoris, p. 170.n.34.
Fructus majoratus & feudi jure proprio lucrantur poſſeſſores, ibid.n.35.139.& 140.
Cedens bonis retinet proprietatem feudi majoratus & emphyteuſis, fructus tamen & commoditates ſuis applicantur creditoribus, ibid.n.46.& ſeqq.
Fructus beneficii ſequeſtrantur pro ſolvendis creditoribus poſſeſſoris ære alieno gravati, relicta congrua ſuſtentatione, p.171.n.40.
In fructibus nulla cadit alienationis prohibitio, ibid. n.56.& 57.
Aſſignatio ſolutionis in fructibus majoratus non eſt perpetua, ſed pro vita poſſeſſoris dumtaxat, p. 172. num.58.
Ad fructus hæreditatis perceptos ante vel poſt aditam hæreditatem, an hæres etiam confecto inventario teneatur creditoribus, p.311.n.57.& 58.
Et an in creditum ſuum compenſare illos fructus perceptos teneatur, p.312.n.60.&61.
Fructuum perceptorum per hæredem antea quàm intrarent creditores, rationem iſtis reddere non tenetur, ibid.n.62.63.& 64.
Fructus pertinent poſſeſſori dignitatis putativo communiter reputato legitimo, p.387.n.134.& ſeqq.
Collatio, præſentatio, & electio ſunt fructus juris comparendi, & patronatus, quos percipit is Prælatus, qui ſit in quaſi poſſeſſione conferendi, vel præſentandi, ibid.n.135.
Privatus dignitate, lite pendente percipit fructus, ibid.n.136.
Fructus rei emptæ pro perſona nominanda ſuos non facit emptor, nominatione facta, p.417. n.36.
Fructuum acquiſitio ſequitur dominium, ibid.n.40.
Quando aliquid fit à lege ipſo jure, fructus ab eodem die debentur, ibid.n.41.
Fructus majoratus fideicommiſſi uſusfructus patri debiti, aut rei præmaturè & ante tempus reſtitutæ, an judicentur bona debitoris reſtituentis, & ſuis debita creditoribus, p.429.ex n.1.& per totum.
Qui negativam teneant, p.430.n.13.
Fructuum remiſſionem in ſe includit præmatura reſtitutio, non admittenda in præjudicium tertii, p. 432.n.32.
Fructus medii temporis donat debitor, qui ante tempus reſtituit majoratum, ibid. n. 33.
Gravatus reſtituere poſt mortem poteſt reſtituendo in vita gravamen imponere commenſurabile fructibus medii temporis, ibid. n. 34.
Fructus ſuos faciunt hæres, & poſſeſſor majoratus per acceptationem, qui ante tempus reſtituant non jus quærendum, ſed jus quæſitum dimittunt, ibid.n.35.
Ad fructus majoratus poſſeſſi à debitore jus habent creditores, ejus durante vita, p.433.n.50.
Fructus ſequuntur dominium, p.460. n.20.& 21.
Fructus ſunt acceſſio dominii, & dominium ſequuntur, p.520.n.33.
Fructus & commoditates emphyteuſis familiaris poſſunt alienari, in ſolutum dari creditoribus, atque hypothecari, vita emphyteutæ durante, p.638.n.36. 38. 40. & 48. cum ſeqq.
Fructuum rei prohibitæ alienari adjudicatio creditoribus pro ſolutione valet, p. 655. n.13.& ex n.1.cum ſeqq.
Prohibitus alienare non prohibetur cedere, donare, aut vendere commoditates, aut fructus ex re prohibita producendos, p.656.n.14.
Fructus majoratus, qui pleno jure pertinent ad poſſeſſorem, poſſunt ab eo alienari, & hypothecæ ſubjici, ſua vita durante, ibid.n.16.& 17.
Fructus proventus, & commoditates majoratus poteſt poſſeſſor cedere, locare, & quovis modo alienare ſua vita durante, ibid. n.18.
Et morte ejus accedente ſtatim reſolvitur contractus, ibid. n.19.
Prohibitio alienationis non extenditur ad fructus, proventus, & commoditates rei prohibitæ, quas ſuas facit prohibitus, ibid.
Fructus majoratus comprehenduntur in qualibet obligatione, vel renunciatione omnium bonorum, quia ſunt debitoris pleno jure, ibid.n.20.
Super fructibus rei prohibitæ alienari cadit hypotheca, & cenſus conſtitutio, ibid.n.21.22.& 23.
Nec per eam contravenitur prohibitioni expreſſè, ibid. num. 24.
Fructuum rei prohibitæ, hypotheca & cenſus impoſitio tandiu durat quandiu vita poſſeſſoris obligantis, ita ut eo mortuo, aut aliter privato reſolvatur hypotheca, p.657.n.25.& ſequentibus.
In fructibus feudi, ac emphyteuſis poteſt fieri executio pro ſatisfactione creditorum durante vita debitoris dumtaxat, ibid. n.29.
Fructus majoratus poſſunt obligari, & in executionem capi vita durante poſſeſſoris debitoris, cujus morte jus creditorum reſolvitur, & ſi integrè non remaneant ſoluti, ibid.n.30.
Fructus beneficii, ſicut poſſeſſor poteſt obligare, ſua vita durante, ita in executionem capi pro ſatisfaciendis creditoribus ſuis, ibid.n.32.
Mortuo debitore concurſum formante ſtatim, & ipſo jure diſſolvuntur fructus majoratus, qui in concurſu ſtabunt, ac bona illicò tradenda ſucceſſori, ibid. n. 33. cum ſeqq.
Creditores poſſeſſoris majoratus feudi, beneficii, & ſimilium, eo mortuo jus habent ad ratam fructuum illi pertinentem, ibid. n.42.
Et pro ea rata continuatur adminiſtratio concurſus, ibid.
Mortuo debitore, an adminiſtrator concurſus poſſit recolere omnes fructus majoratus, beneficii, & ſimilium, ut ſucceſſor à concurſu petat ſuam ratam, vel an iſtis omnium recollectio pertineat, ex n. 43. cum ſeqq.
Fructuum omnium recollectionem pertinere integraliter ſucceſſori majoratus adminiſtratore concurſus præſente, determinavit Senatus, p. 658. n. 45. & 46.

Digitized by Google

Fructus ſequuntur dominium, & ad dominum rei pertinent, ibid. n. 47.
Fructuum recollectio ſpectat ad eum, qui majorem partem habet in re, ibid. n. 48. & ſeqq.
Fructuum recollectio pertinet ad ſucceſſorem, qui integram partem habet in re, ex qua fructus producuntur, ibid. n. 50. & 51.

Fruſtra.

Fruſtratorii actus, & circuitus ſunt vitandi, p. 160. num. 42.
Fruſtratorios ſuos actus nemo facere præſumitur, p. 445. num. 5.
Fruſtra precibus impetratur, quod à jure communi conceditur, ibid. n. 6. & p. 250. n. 13.

Futura.

Sufficit incertum eſſe, ſitne futurum dominium temporale, aut perpetuum, ut perpetuum judicetur, p. 483. n. 103. & 104.
Omnis actus qui ex futuro eventu poteſt reſolvi conſtans judicatur juxta præſentem ſtatum quoad omnes juris effectus, ibid. n. 105.
Jus incertum & dependens à futuro eventu non eſt in conſideratione, quouſque per eventum declaretur certum, ibid. n. 107. & 108.
Judicium certum capi nequit ex iis, quæ pendent à futuro eventu, à quo declaratio pendet, expectari. ibid. n. 109.
Futura, quæ poſſint abeſſe, & adeſſe, non ſunt in conſideratione, ibid. n. 110.
Futurus eventus non attenditur, ſed præſens rei ſtatus, ibid. n. 111.
Futura quę ſperantur, & contingere poſſunt, non attenduntur, niſi ſint certa, & infallibilia, p. 484. n. 115. & ſeqq.

G

Gabella.

Vide *Onus.*

Gabella an debeatur ex bonis hæreditatis clerici jacentis venditis in concurſu creditorum, p. 28. ex n. 50. cum ſeqq.
Exemptio clerici à gabella eſt perſonalis, & an cum perſona extinguatur, ibid. n. 53. 56.
Ex duabus rebus uno pretio venditis ſi una ſit exempta à gabella, ſingulatum valor taxatur, ut gabellæ an correſpondens oneretur, & exempta maneat libera, p. 372. n. 24.
Duabus rebus eodem pretio venditis altera exempta à gabella, altera non, ſit utriuſque æſtimatio, ut ex pretio correſpondente non exemptæ gabella ſolvatur duntaxat, p. 404. & 405. n. 51. 52. 53. 54. 55. & 56.
Gabella debetur ex cenſu conſignativo redimibili eo in loco, quo bona ſpecialiter hypothecata ſita ſunt, p. 405. n. 58.
Quæ hypothecæ ſi in diverſis locis ſitæ ſint, ſingularum ſit æſtimatio, & pro cujuslibet rata ſora principalis diſtribuitur, & cuilibet gabellario ſolvitur illa pars gabellæ correſpondens fundo exiſtenti in ſuo diſtrictu, ibid. n. 58.
Quod ſi unus locus ſit exemptus illam ratam partem gabellæ correſpondentem fundo ſibi exiſtenti amittet gabellarius, in tantum ut aliis bonis non oneretur, ibid. n. 60.
Gabella ſola una debetur non duæ exemptione pro perſona nominanda nominatione ſequuta. p. 416. n. 29. & 30.
Gabella debetur ex præmatura rei reſtitutione reſpectu interuſurii durante vita reſtituentis ante tempus. p. 432. n. 42.
Gabellam an debeat is, qui conſiſtit venditioni, rei ſuæ ab alio factæ, p. 437. n. 23.
Gabella debetur ex donatione in ſolutum voluntaria, ſecus ex neceſſaria facta à judice. p. 621. n. 12.
Gabella debetur ex bonis debitoris in ſubhaſtatione venditis, ibid.
Gabella ex bonis ſubhaſtatis debita ante omnes ſolvitur, & præfertur omnibus quibuslibet creditoribus, ibid.
Gabella debita in ſubhaſtatione tanquam onus neceſſarium debitoris minuit patrimonium, ibid.
Gabellæ exemptio communicatur hæreditati clerici jacenti, non tamen hæredi, p. 220. n. 34.
Bona hæreditatis Clerici jacentis ſi diſtribuantur aut diſtrahantur à gabella ſunt exempta. p. 221. nu. 35. & 36.

Gradus.

Eodem jure, quo primus creditor revocat pecuniam à ſecundo, eodem, & ſecundus à tertio, & ſic de ſingulis ſucceſſivè gradatim. p. 653. n. 30.
Si prior avocat pecuniam à creditore ſecundo, iſte à tertio, tertius à quarto, & ſic ſinguli gradatim deſcendunt, & revocant poſterioribus ſe. p. 651. n. 13.
Creditore primi gradus dimiſſo, ſecundus remanet primus, ac potior. p. 653. n. 31.
Gradatim, ubi plures admittuntur, ſecundus primus efficitur, primo de medio ſublato, ibid. n. 32.
In Gradu prior, & proximior ille dicitur, quem nullus præcedit, ibid. n. 33. & 34.
Creditores, quemadmodum gradatim aſcendunt pro legitimis exactionibus, ita gradatim deſcendunt propter exactiones inordinatas, & revocatas, ibid. ex n. 41. cum multis ſeqq.
Quemadmodum omnes gradatim aſcendunt, ita primo victo omnes gradatim deſcendunt. p. 654. n. 45.
Defectus in primo gradu, à quo cæteri jus, & cauſam habent primo reſtituto adverſus ſecundum, iſte pariter adverſus tertium, ac de ſingulis gradatim, ibid. n. 46. & 47.

Gratia.

Gratiam poteſt quis pro alio impetrare etiam ſine mandato. p. 398. n. 124.
Si aliter gratia vitioſa non ſit, ibid. n. 125.
Gratia à tertio impetrata non habente jus nomine proprio, nec ſibi, nec alteri prodeſt, ibid. n. 126.
Gratia per tertium impetrata nomine alterius ſine mandato nihil operatur, quouſque ſequatur ratificatio, p. 399. n. 127. & ſeqq.

Gravamen.

Vide *Filius*, *Conſenſus*.

Gravamen vinculi conſentiens filius, an præjudicet ſuis creditoribus, p. 436. n. 1. cum ſeqq.
Gravamen quodlibet à patre impoſitum legitimè ipſo jure ab eo rejicitur, non ſpectata reclamatione filii, p. 437. n. 16.
Gravaminis tacita filii approbatio legitimè impoſiti, & etiamſi poſſidendo ipſe, & ejus hæredes per mille annos tacuerint, non inducitur filii conſenſus qui expreſſus requiritur, ut gravamen ſuſtineatur. ibid. n. 17.
Quod multò magis procedit in gravamine qualitatis, puta vinculi aut fideicommiſſi, ibid. n. 18.

H.

Habilitas, Habilis, Inhabilis.

Geſta per eum, qui communiter reputabatur habilis, ſuſtinentur ob publicam utilitatem, p. 375. num. 46.

Hereditas.

Vide *Heres*, *uſufructuarius*, *inventarium*.

Ex hæreditate delata nepoti, an creditores patris præmortui, ac de medio ſublati ſua exigere credita poſſint, p. 499. n. 1. & ſeqq.

Hære-

Digitized by Google

& Verborum.

Hæreditas proximiori gradatim defertur, cæteris interim excluſis, ib. n. 5. & 6.
Hæreditas delata nepoti, patre mortuo nunquam fuit patri, ſed avo, à quo nepos capit non aptata, pag. 500. n. 17. 18. & ſeqq.
Hæreditas avi patre præmortuo defertur nepoti jure proprio independenter à patre, p. 502. n. 49.
Hæreditas adita efficitur proprium patrimonium hæredis, ib. n. 50.
Hæreditas duplex in uno hærede deveniens duo diverſa, diſtractaque patrimonia dicuntur, reſpectu creditorum utriuſque, & reſpectu ipſius hæredis, ibid. n. 51.
Quæ hæreditates inter ſe non confunduntur, ne detrimentum fiat creditoribus, ib. n. 52.
Et quemadmodum creditores cujuslibet hæreditatis & utriuſque patrimonii ſint ſolvendi, ib.
Ex pluribus hæreditatibus concurrentibus in eadem perſona, an promiſcuè debitor ſolvat creditoribus, ib. cum ſeqq.
Hæreditas tranſmiſſa an ſit proprium patrimonium tranſmittentis, ita ut is in quem tranſmittitur dicatur hæres tranſmittentis, & non primi defuncti, p. 503. n. 68.
Hæreditas non adita tranſmittitur in hæredem adeunda vel repudianda, ib. n. 69. & ſeqq.
Ad Hæreditatem tranſmiſſam non venit, qui hæres non ſit transmittentis, p. 504. n. 77.
Hæreditatis partem qui repudiat, an totam repudiare dicatur, n. 75. 76. & 89.
Hæreditatem quando jus contemplatur, acquiſitio fit hæreditati, p. 506. n. 109.
Hæreditas tranſmiſſa debet apponi in inventario hæreditatis tranſmittentis, ib. n. 113. cum ſeqq.
Hæreditati jacenti curator datur ad inſtantiam creditorum, cum quo formatur concurſus, p. 218. n. 1.
Hæreditati tanquam jacenti curator datur ſi detegatur jam adita, an concurſus judicium cum eo geſtum ſit nullum, ib. n. 2.
Hæreditas jacens eſt perſona ficta, repræſentans perſonam defuncti, non hæredis futuri, p. 219. n. 3.
Hæreditas jacens ſicut repræſentat perſonam defuncti, ita adita repræſentat hæredem, & non defunctum, ib. n. 4.
Hæreditati perſonæ fictæ dum vivit, datur à judice curator, ib. n. 5.
Curator datus hæreditati jam aditæ, curator nullius dicitur, ib. n. 6.
Hæreditas jacens efficacius repræſentat perſonam defuncti, quàm hæres p. 220. n. 30.
Hæreditas dum jacet ipſe defunctus vivere fingitur repræſentatus in perſona ficta hæreditatis jacentis, ib. n. 31.
Hæreditas jacens gaudet privilegio fori clerici defuncti, ib. n. 32.
Hæres tamen clerici non gaudet, ib. n. 33.
Bona hæreditatis jacentis clerici ſi diſtribuantur, aut diſtrahantur, judex Eccleſiaſticus competens eſt, non ſæcularis, p. 221. n. 35.
Hæreditati clerici jacenti bona diſtracta non debent gabellam, ſicut nec defunctus, juxta magis communem, ib. n. 34. & 35.
In hæreditatem jacentem tranſit privilegium quodlibet perſonale defuncti clerici, pupilli, & minoris, quia repræſentat defunctum minorem, non hæredem majorem, ib. 37.
Hæreditas jacens fingitur ipſe defunctus minor, & gaudet omnibus privilegiis defuncti, ib. n. 38. & 39. cum ſeqq.
Ad hæreditatem clerici jacentem ſi inſtantibus creditoribus, concurſus formetur, judicium Eccleſiaſticum adeundum erit, p. 17. & 18. n. 47. 48. 49. & 56.
Ex Hæreditatis clerici jacentis bonis gabellam non deberi venditis concurſus creditorum opinatur Gutierrez, pag. 18. nu. 50. reprobatur ib. num. 54. & ſeqq.
Hæreditas clerici jacens privilegium clericale retinet, p. 17. n. 41.
Gabella deberi præfato caſu verius oſtenditur, p. 18. ex n. 50. & ſeqq.
Hæreditas jacens defuncti perſonam non hæredis poſtea adeuntis repræſentat, ib. n. 51.
Hæreditati jacenti datur curator, cum quo concurſus creditorum formari poſſit, p. 19. n. 1. cum ſeqq.
Hæreditas an jacens dicatur, cujus uſusfructus fuit uni relictus, & per ejus mortem hæres inſtituitur, ibid. num. 2.
Et hoc caſu dandum eſſe curatorem hæreditati tanquam jacenti tenet Mateſillanus, ib. n. 3.
Hæreditati cujus uſufructus fuit relictus, & poſt ejus mortem hæres alteri inſtitutus curator tanquam jacenti non datur, ib. n. 7. cum ſeqq.
Quo caſu hæres purè inſtitutus, & ſtatim adire poteſt, ibid.
Plures hæreditates aut patrimonia, in eadem perſona concurrentia, ſeparata & diſtracta judicantur & ideo vel à creditoribus, vel à debitore ſeparatio poſtulatur, p. 58. n. 3. & ſeqq.
Hæreditatis creditores, ſive hypothecarii ſint, ſive Chirographarii, præferuntur quibuslibet creditoribus hæredis anterioribus, & hypothecariis, ſive privilegiatis ib. n. 5. & 8.
Hæreditatis ſemel aditæ bona confunduntur cum bonis hæredis, & omnium fit unum patrimonium hæredis, ib. n. 11.
Aditio perneceſſe ſupponitur ex alienatione, hypotheca, aliave diſpoſitione bonorum hæreditatis facta per hæredem, ib. n. 12.
Sive per diſpoſitionem in vivos, ſive in ultima voluntate, ib.
Etiamſi ipſa diſpoſitio nulla ſit, aut revocata, ibidem num. 13.
Inter hæreditatis repudiationem, & renunciationem qualis ſit differentia, ib. n. 14.
Hæreditaria bona poſtquam commixta ſunt cum bonis hæredis, ſeparatio denegatur, p. 59. n. 15.
Hæreditatem aut legatum monaſterio delatum poteſt prælatus renunciare abſque aliqua ſolemnitate, ib. n. 16.
Secus in rebus jam acquiſitis, ib. n. 17.
Hæreditatis poſſeſſor putativus in reſtitutione tenetur pretium rei venditæ, ſi ſit poſſeſſor bonæ fidei, non ad ipſas res alienatas, n. 48. & 49. & ſeqq.
Diviſa per provincias hæreditate inter duos hæredes ſic inſtitutos, an creditores hæreditarii unius provinciæ, admittantur ad concurſum factum per hæredem alterius provinciæ, p. 408. nu. 1. cum ſeqq.
Hæreditate à debitore diviſa per provincias inter ſuos hæredes creditores hæreditatis promiſcuè concurrere ad concurſum formatum per hæredem unius provinciæ; verius defenditur, ibid. num. 17. cum ſeqq.
Hæreditatis creditor non cogitur eo loco petere quo major hæreditatis pars ſit, p. 410. n. 25.
Hæreditatem dividens ſtatutum, ut unus ſuccedat in patrimonio paterno alter in materno, nihil immutat reſpectu creditorum, p. 411. n. 36.
Hæreditatem, legatum, vel donationem delatam poteſt debitor repudiare invitis creditoribus, p. 419. n. 1. cum ſeqq.
Debitor condemnatus ad pecuniam fiſco applicatam, poteſt repudiare hæreditatem delatam, p. 427. n. 121.
Hæreditatem, qui præmaturè, & ante tempus reſti-

tuit, non transfert jura in ſubſtitutum authoritate, p. 432. n. 38.
Nec is, cui reſtituitur præmaturè hæreditas, poſſidet tanquam ceſſionarius vita hæredis durante, ibidem n. 39.
Et tanquam donatarius hæredis, ib. n. 40. cum ſeqq.
In hæreditatis reſtitutione non veniunt ea, quæ hæredi competunt alio jure quàm hæreditario, etiam proveniente ab ipſo teſtatore, p. 458. n. 38.

Hæres.

Vide *Hæreditas*, *Inventarium.*
Hæredes ſub conditione ante conditionem impletam adire non poſſunt, p. 19. n. 7.
Hæres inſtitutus in re certa alio non dato eo hærede intelligitur in tota hæreditate detracta fundi mentione, p. 20. n. 17.
Quorum jurium diſpoſitio procedat, etiam ſtante l. 1. tit. 4. §. 16. 5. recop. ib. n. 18.
Hiſpano jure poteſt quis dici pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus, ib. n. 19.
Uſusfructuarius inſtitutus poteſt tanquam hæres totam adire hæreditatem, licèt poſt ejus mortem alius ſit datus hæres, ib. n. 20.
Hæres inſtitutus vita ſua durante, verè hæres eſt, poſt cujus mortem ſuccedet hæres ab inteſtato, ib. n. 21.
Hæres inſtitutus in uſufructu, donec vixerit, alio mandato hærede, aut inſtituto hæres eſt, & tenetur hæredibus ab inteſtato, ib. n. 23.
Et etiam de jure regio, ib. n. 24. remiſſivè.
Hæredi inſtituto in uſufructu & vivente ſi decedat inſtitutus, poſt ejus mortem non tranſmittit hæreditatem, ib. n. 25.
Hæres qui fatetur teſtatorem diſpoſuiſſe, poteſt dicere de nullitate diſpoſitionis, p. 43. n. 29. & 30.
Hæredis creditores non concurrunt cum creditoribus hæreditatis etſi poſterioribus, & chirographariis, ſed iſti illis præferuntur in bonis hæreditatis, p. 58. n. 5. & ſeqq.
Hæres virtute inventarii ſuum creditum & ſeparationem tanquam extraneus poſtulare poteſt, p. 59. n. 29. cum ſeqq.
Vide, *Verbo inventarium.*
Hæres ut conſequatur ſuum creditum debet petere defenſionem hæreditati, cum quo & aliis hæreditatis creditoribus debet agere, p. 60. n. 38.
Hæredis bona à teſtatore obligata pro ſolutione legati per inventarium confectum libera manent, ibid. n. 39.
Hærede & fideicommiſſario ſimul concurrentibus in concurſu pro credito hæreditario, quis eorum ſit citandus, & cui facienda erit ſolutio, aut cenſus redemptio, p. 198. n. 7. cum ſeqq.
Hæredi gravato rectè ſolvitur creditum hæreditarium, p. 200. n. 39. & 40.
Hæres gravatus tenetur præſtare cautionem pro pecunia redempti cenſus, ib. n. 41.
Hæres gravatus ſolus citandus eſt ad judicium concurſus pro credito hæreditario, ib. n. 42.
Hoc fallit quando hæres ad inſtantiam fideicommiſſarii fuit inhibitus, ne cenſum redimat niſi eo citato, vel quando hæres ſic fuerit gravatus, ib. n. 43. & ſeqq.
Hæres debitoris concurſum cauſantis poteſt eandem litem continuare & proſequi, p. 307. n. 1. cum ſeqq.
Hæres repræſentat perſonam defuncti, & ſuccedit in univerſum jus, ib. n. 2.
Hæres non poteſt infringere factum defuncti, n. 4.
Inſtantia cepta cum defuncto tranſit activè & paſſivè in hæredem, ib. n. 5.
Hæres debitoris ſicut cogitur concurſum continuare, non confecto inventario, an in ſolidum, & ultra vires hæreditatis creditoribus teneatur, ib. n. 6.
Hæres non conficiens inventarium tenetur, creditoribus hæreditariis & legatariis ultra vires hæreditatis, ibid, n. 7. & ſeqq.
Per aditionem hæreditatis, hæres quaſi contrahit cum creditoribus & legatariis, p. 308. n. 8.
Non ex nova obligatione, ſed ex antiqua defuncti in hæredem tranſmiſſa, ib.
Hæres an ſe juvare poſſit ceſſione bonorum per defunctum debitorem facta, ib. n. 9.
Ad hæredem non tranſit beneficium ne quis conveniatur ultra quàm facere poteſt, tanquam merè perſonale, ib. n. 10.
Hæredem ejus, qui bonis ceſſit, ſi adimit abſque inventario, non admitti ad proſequutionem judicii concurſus, qui tenuerunt, ib. n. 11.
Et an ad novum concurſum formandum admittatur, ib. n. 12.
Hæres immiſcens ſe hæreditati abſque inventario, præſumitur doloſus & bona ſurripuiſſe, ib.
Et eſt præſumptio juris & de jure, non admittens probationem in contrarium, ib. n. 13.
Hæredi conficienti inventarium denegatur facultas formandi concurſum, ib. n. 14. & 15.
Hæres debitoris decedentis concurſu pendente, an ſit adſtrictus conficere inventarium, n. 16.
Hæres, qui adivit abſque inventario, an creditoribus teneatur in ſolidum, etiamſi aliàs appareat quanta bona in hæreditate manſiſſe, ib. n. 17. & 18.
Hæres an excuſetur à pœna legis ob liſtam bonorum datam à debitore defuncti, tempore quo formavit concurſum, ib. n. 19.
Hæredem defuncti continuare litem concurſus etiam non confecto inventario nec ultra vires hæreditatis creditoribus teneri verius eſt & nervosè defenditur, p. 309. n. 24. cum ſeqq.
Hæres debitoris formantis concurſum excuſatur ab inventario ob liſtam bonorum à debitore datam, p. 310. n. 36.
Hæres debitoris formantis concurſum legitimo juris & facti impedimento excuſatur novum conficere inventarium, ib. n. 39.
Hæredi non currit tempus ad conficiendum inventarium, durante impedimento juris vel facti, ib. n. 42.
Lite pendente ſuper bonis hæreditariis ſicut hæres illis non poteſt immiſceri, ita nec tenetur ad inventarii confectionem, nec ad proteſtationem, ib. n. 43.
Hæres debitoris mortui pendente concurſus lite, illam proſequi tenetur, nec ab ea diſcedere poteſt creditoribus invitis, ib. n. 44.
Hæres ſuccedens, lite creditorum pendente nec tenetur ad inventarium, nec ultra vires hæreditatis n. 45. 46. & ſeqq.
In hæredem tranſeunt bona concurſu affecta, & cum ſuis vitiis, & onere ceſſionis impoſito per defunctum ad favorem creditorum, p. 311. n. 49.
In Hæredem continuatur beneficium ne quis teneatur ultra quam facere poſſit ſuccedentem, in lite qua defunctus exceptionem oppoſuit, ib. n. 50.
Secus ſi defunctus non oppoſuerit, & hæres ex perſona defuncti velit opponere, ex ſua tamen opponere poteſt, ib. n. 51.
Hæres, qui ad inventarium tenetur ſi omiſit non admittitur ad ceſſionem bonorum ob doli præſumptionem, ib. n. 52.
Hæres excuſatur ab inventarii confectione, ſi factum ſit ab alio, qui conficere tenebatur, ib. n. 53.
Hæres debitoris concurſu pendente impedimento juris, & facti excuſatur ab inventarii confectione, ibid. n. 54.
Hæres à judicio concurſus formato per defunctum diſcedere non poteſt, niſi integrè ſolutis creditoribus, ib. n. 55.
Hæres debitoris etiam confecto inventario an teneatur

ad

ad fructus perceptos ante vel poſt aditam hæreditatem, ibid. n. 57. & 58.
Hæres gravatus reſtituere poteſt deducere creditum ſuum etiam non confecto inventario, p. 512. n. 59.
Et an fructus hæreditatis in creditum ſuum compenſare teneatur, ib. n. 60.
Hæres qui non confecto inventario ſolvit creditoribus, poteſt ex corpore bonorum credita deducere, & non cum fructibus à ſe perceptis illa compenſare, ibid. n. 64.
Hæres non tenetur creditoribus reddere rationem fructuum à ſe perceptorum, ante factam inſtantiam creditorum, ib. n. 62. 63. & 64.
Hæres licèt non confecto inventario poſſit ſuum creditum deducere, non tamen deſinit teneri creditoribus hæreditatis in ſolidum ib. n. 65. & 66.
Inter Hæredes, & ſocios tractantes de dividenda re communi, plus offerens aliis cohæredibus præfertur, p. 321. n. 10. & 11.
Hæredes plures inæqualiter inſtituti æqualem cauſam, & titulum habent ad petendum, non tamen exigunt æqualiter, ſed pro rata & proportionibus hæreditariis, p. 338. n. 147. & ſeqq. & ex n. 142.
Hæredi agenti in ſolidum obſtat exceptio quod alii hæredes adſunt mittitur, ibid. n. 147.
Hæres ſui debitoris gravatus reſtituere hæreditatem; ſuum creditum retinet, & deducit p. 356. n. 41.
Etiamſi non conficiat inventarium, ib. n. 42.
Hæres putativus ante hæreditatem evictam à vero hærede, poteſt alienare & tranſigere ſuper bonis hæreditatis, p. 375. n. 49.
Hæres putativus an poſſit cum creditoribus hæreditariis tranſigere, ib. n. 52. 53. 54. & 55. de reſolutionibus, ex n. 86. cum ſeqq.
Hæres ſimpliciter gravatus pendente conditione poteſt alienare, cum retineat dominium, p. 377. n. 66.
Secus poſt purificatam conditionem ex qua translatum fuit dominium in fideicommiſſarium, etiam ignorantibus hærede, & emptore, ib. n. 67.
Maximè quando dominium recta via tranſit in fideicommiſſarium abſque reſtitutione, p. 380. n. 86.
Ab Hærede putativo factæ alienationes, & tractationes non tenent in præjudicium legitimi hæredis poſtea evincentis hæreditatem, p. 381. n. 89.
Hæres legitimus hæreditate evicta an poſſit ratificare alienationes, & tranſactiones geſtas ab hærede putativo maxima eſt controverſia inter Doctores, ibid. n. 90. & 91.
Proponitur opinio negativa ib.
Affirmativam ſemper ſecuta fuit, ib.
Rota in tribus deciſion. ſub diſtinctione, ib. n. 92.
Nempe quando putativus tanquam hæres ſuper re hæreditatis contraxit, ut tunc hæres legitimus poſſit ratum habere, ib.
Secus ſi non ut hæres, ſed de re non pertinente ad hæreditatem ut non poſſit ratificare legitimus hæres, ib. n. 93.
L. Si tibi decem, *§. fin. ff. de pactis*, probans pactum ab hærede putativo, nec nocere, nec prodeſſe hæredi vero, interpretatur, ut ex hoc non ſit impedita ratificatio iſtius, ib. n. 94. & 95.
Contractus geſti à putativo hærede nunquam nocent, legitimo poſtea evincenti, ſive admittamus negativam opinionem, ut ei noceat poſt ratificationem, ib. n. 96. & 97.
In voluntate hæredis veri conſiſtit vel pretium rei venditæ à putativo recipere, vel ipſam rem ab emptore avocare, p. 382. n. 98. & 99.
Hæres verus recipiendo pretium rei hæreditariæ venditæ à putativo, videtur venditionem approbare, & ratam habere, ib.
In Hæredis legitimi arbitrio eſt, vel pretium rei alienatæ à putativo receptore, vel rem vindicare ab emptore; ib. n. 100.
Idem admittitur in fideicommiſſario, ib.
Electio ſi datur fideicommiſſario petendi, vel rem alienatam ab hærede vero; vel pretium, multò magis dabitur vero hæredi in alienatis per putativum; cui nullum jus ad hæreditatem competat, ib.
Contractus geſti ab hærede putativo nihil detrahunt juri veri hæredis, evicta hæreditate, ibid. num. 101.
Contractus geſtos ab hærede putativo tanquam hærede, poteſt verus hæres hæreditate evicta ratificare; ib. n. 102. 114. & 115.
Si quis contrahendo aſſerat ſe hæredem, præſumitur contraxiſſe ſub qualitate hæredis, ibid. num. 103. & ſeqq.
Contractus & alienationes factæ ab hærede putativo, non tenent in præjudicium veri hæredis, p. 391. n. 6.
Hæres tamen legitimus poſt evictam hæreditatem, poteſt contractus à putativo geſtos intuitu hæreditatis ratificare, & approbare, ib. n. 7.
Hæres putativus contrahens ſuper re ad hæreditatem pertinente, tanquam hæres contraxiſſe intelligitur; p. 392. n. 14. 15. 16. cum ſeqq.
Partitio bonorum cum hærede putativo non tenet ib. à n. 20. 21. 22. 23. cum ſeqq.
Obligatio ab uno defuncto facta pro rata dividitur inter cohæredes, quorum altero effecto fallito, cæteris non oneratur pars deficiens, p. 404. n. 42.
Si unus ex pluribus hæredibus deponentis pecuniam ſuam ratam exegerit, aliis non communicavit etiamſi cæterorum partes perierint, ib. n. 43. & ſeqq.
Hæres convenitur actione hypothecaria, rem obligatam poſſidens, p. 405. n. 65.
Hæres nomina debitorum tangentia ſuæ provinciæ exigere poteſt, ib. n. 66.
Actiones autem paſſivas quilibet hæres pati tenetur; etiam tangentes cohæredi alterius provinciæ, ibid. n. 67.
Hæres non poteſt præmaturè, ante tempus reſtituere in præjudicium ſubſtituti, p. 431. n. 26. & ex n. 18. cum ſeqq.
Nec in præjudicium creditorum, p. 429. ex n. 1. & per totum cap.
Hæres gravatus poſt mortem reſtituere primo ſubſtituto, non poteſt ante mortem reſtituere in præjudicium ſecundi ſubſtituti, p. 434. ex n. 66. cum ſeqq.
Hæres ſub conditione ſubſtitutus, ex conditione hac impleta non cenſetur adire, p. 440. n. 74.
Quia tunc ſolum videtur tollere obſtaculum, ad effectum deliberandi, & adeundi, ib. n. 75.
Hæres induſtria lucrum acquiſitum ſuum facit, licèt ex cauſa hæreditatis, n. 9.
Quod hæres ex cauſa hæreditatis ſua induſtria quæſivit, ſuum facit, nec tenetur creditoribus hæreditatis, aut legatariis communicare, ib. n. 10. & 11.
Hæres reddens hæreditatem pretio executivo propter ſtultitiam emptoris ſolum tenetur de juſto pretio; ib. n. 13.
Hæres non tenetur creditoribus de eo quod alii ſibi remiſerunt, p. 315. n. 14.
Idem admittitur in ſocio ib. n. 15.
Si Hæres gravatus ex pecunia exacta feudum emat, non feudum, ſed pecuniam reſtituere tenetur ib. n. 16. & ſeqq.
Hæres ſua induſtria quærens occaſionem hæreditatis; non ſibi, ſed hæreditati quærit, ſi nomine hæreditatis fecit, n. 31.
Hæredis juſta ignorantia confirmat alienationem rei per fideicommiſſum alteri relictæ, p. 473. n. 12. & ſeqq.
Hæres verus ignorans fideicommiſſum adeſſe vendens alteri ſimul ignoranti ſolum ad pretium tenetur fideicommiſſario, ib. n. 14.

Niſi hæres ſolvendo non ſit quo caſu poteſt fideicommiſſarius rem ab emptore evincere, ib.
Alienationis prohibitio expreſſa ignoranti emptori vel creditori pariter ignoranti, p. 474. n. 15.
Hæres gravatus reſtituere verus eſt dominus bonorum hæreditatis, ib. n. 16.
Hæres ſuccedens alteri per tranſmiſſionem omni modo, & qualitate, qua ille ſucceſſit, num. 32. & ſeqq.
Hæres ſub inventario non tenetur ultra vires hæreditatis, p. 502. n. 53. & 54.
Secus ſi ſine inventario adierit vel non poſtuletur à creditoribus ſeparatio, ib. n. 55.
Hæres repræſentat defunctum pro ea dumtaxat parte, pro qua eſt hæres, in cæteris extraneus judicatur, p. 503. n. 63.
Nec tenetur ex jure non formato radicato, nec creato tempore mortis teſtatoris, ib. n. 64.
Hæres in quem hæreditas non adita tranſmittitur poteſt eam adire, vel repudiare, ib. n. 69. & 70. cum ſeqq.
Hæres tranſmittens an teneatur ponere inventario illud jus tranſmiſſionis ſibi à defuncto delatum pag. 504. n. 78.
Hæres jure tranſmiſſionis excludit cohæredem juxta magis communem, p. 506. n. 110.
Hæres cum inventario per aditionem obligatur creditoribus hæreditatis, reſtrictivè tamen ad bona hæreditatis, ſuis illæſis manentibus, p. 602. n. 14.
Hæres etiam cum inventario, ſi ſolvat poſterioribus hæreditatis creditoribus, tenetur de ſuis bonis anterioribus ſolvere, ſciens anterioribus adeſſe, 607. nu. 20. 21. 22.
Hæres bona fide ſolvens primo venientibus creditoribus, anteriores adverſus iſtos habent revocatoriam, ſecus ſi mala fide & ſcientia ſolverit, ib. n. 23. 24. & ſeqq.
Hæres tutor, adminiſtrator, ſolventes ſcienter poſteriori creditori, ſi non receperint ab eo cautionem, repetitione carent, p. 609. n. 43.
Hæres promittens ſolvere legata, & credita hæreditatis intelligitur obligatus, ut antea, contenta inventario, p. 629. n. 93.
Hæres ſemel aditam hæreditatem repudiare nequit in præjudicium creditorum, p. 636. n. 10.
Nec ante aditionem eam alteri renunciando, vel donando ſuis officit creditoribus, ib. n. 11.
Hæres adeundo hæreditatem non ſolvendo quando ſuis creditoribus præjudicet, p. 640. n. 65. & ſeqq.
L. ex contrario, ff. de ſeparationibus, procedit in creditoribus chirographariis quibus debitor hæres adeundo & adjiciendo novos hæreditatis creditores poteſt præjudicare, ib. n. 67. 68. & 69.
Hæres inſtitutus perquirendus eſt à creditoribus hæreditatis, an velit adire vel non, p. 220. n. 23.
Et per proclama, ib. 24.
Hæres comparens poſt judicium cœptum cum curatore hæreditatis jacentis illud aſſumitur in eodem ſtatu, ib. n. 25.
Quemadmodum lis cœpta cum defuncto tranſit in hæredem, ita cœpta cum hæreditate jacente defunctum repræſentante, ib. n. 27.

Hypotheca.

Vide *Prelatio.*
Hypothecam adquirit penſionarius in fructibus beneficii gravatis p. 274. n. 15. cum ſeqq.
Inter Hypothecarios creditores præfertur tempore anterior, ib. n. 14.
Hypothecam in fructibus beneficii adquirit penſionarius à tempore reſervatæ penſionis, p. 276. n. 32.
Hypotheca ejuſdem rei conſtituta duobus diverſis temporibus habet tacitam conditionem, ut ſecundo ſit pro reſiduo hypothecata, primo integrè prius ſoluto, bi. n. 33.
Hypotheca orta in ipſo actu adquirendi præfertur omnibus hypothecis anterioribus, ibid. n. 52. & 53. & ſeqq.
Secus quando impoſita fuit ex intervallo, & re jam acquiſita per debitorem, n. 55. cum ſeqq.
Hypothecari poteſt penſionis commoditas, ſicuti cedi, vendi, vel in ſolutum dari, p. 278. n. 8. & 9.
Hypothecari, & obligari poteſt commoditas uſusfructus, qui extingui, vel remitti nequit in fraudem creditorum, ib. n. 10. & 11.
Hypotheca ſuper re extinguitur, re perempta ſui natura, ibid. n. 14. & 15.
Hypotheca perit extincto jure debitoris ex cauſa præambula & neceſſaria, p. 279. n. 16.
Hypotheca rei non perit, quando jus debitoris extinguitur ex cauſa ſua voluntaria, ib. n. 17. & 18.
Hypothecata res, vel jus non poteſt remitti, aut renunciari in præjudicium creditoris, ib. n. 19.
Hypothecatus uſusfructus nequit remitti, vel renunciari in præjudicium creditoris, ib. n. 20. & 21.
Hypotheca ſpecialis requiritur, ut pactum de non alienando impediat tranſlationem dominii, & alienationem irritet, p. 281. n. 41.
Hypothecæ & pignoris juri renuntians non cenſetur credito renunciare, p. 53, n. 16. & 17. cum ſeqq.
Hypotheca tacita non inducitur niſi à lege ſit expreſſè data, p. 69. n. 39.
Creditor prior hypothecam poſſidens ſi deducto ſuo credito aliquid ſupereſt, tenetur rem dimittere poſterioribus creditoribus, 91. & 93. n. 6. & 20.
Contra hypothecam ſpecialem poteſt cogi prior creditor prius agere ad inſtantiam poſterioris, eo tamen jure uti nequit debitor, p. 124. n. 23. & 24.
Hypothecæ tamen tertium poſſeſſorem poteſt creditor convenire alibi deferens concurſum à debitore formatum, p. 133. n. 44. 28. & 29.
Creditores in hypotheca non amplius appetere poſſunt ultra rei æſtimationem, dempto valore oneris, cùm minus valeat, quanto magis res ſit gravata, p. 148. n. 1. cum ſeqq.
Hypotheca diſtracta ad inſtantiam creditorum libera tranſit in ſubhaſtantem, p. 149. n. 15.
Hypotheca vendita ad inſtantiam prioris creditoris emptor tutus eſt à moleſtiis cæterorum, ib. n. 16.
Hypothecam habet uxor pro dote, pro alimentis, uſuris & intereſſe dotis retardatæ, p. 174. n. 91. 92. & 93. & ſeqq.
Hypotheca cum prælatione datur mutuanti, vel expendenti in conſervationem rei, vel ſocietatis ipſo ſocietatis corpore, p. 175. n. 103. & 104.
Hypothecati cenſus redemptio rectè fit concurſus creditori inſcio creditore hypothecario, p. 200. n. 44.
Niſi creditor ipſe hypothecarius inhibuerit debitori cenſus, ut redimat, eo inſcio, & non monito, ib.
Hypotheca cum prælatione datur mutuanti ad rei refectionem, & conſervationem, p. 334. n. 94.
Pro quantitate tamen correſpondente neceſſitati rei non pro exceſſus, pro quo hypotheca, & prælatio creditori negatur, ib. n. 95.
Hypotheca pluribus obligatis præfertur qui prius contraxerit, p. 337. n. 137.
Sub eadem hypotheca plures mutuantes omnes ad illam ſimul admittuntur pro rata cujuslibet crediti, ibid. n. 139.
Etſi omnibus hypotheca non ſufficiat, omnes pro rata diminutionem patiuntur. ibid. n. 140.
Hypothecam ſpecialem, & generalem habens creditor cogetur ab habentibus generalem tantum, ut prius ſpecialem excutiat, p. 341. n. 4.
L. 2. de pignoribus exornatur. *d. l.* diſpoſitio inducta eſt in favorem creditorum poſteriorum, & non in favorem debitoris, qui nequit contra anteriorem de ea opponere, ibid. n. 5.

Hypothe-

Digitized by Google

Hypothecam majoratus cum facultate Regia eſſe ſpecialem, & bonorum allodialium obligationem eſſe generalem, aſſerit Molina, ib. n. 6.
Hypotheca in bonis majoratus ſtatim contrahitur, nec pendet ab exiſtentia, vel defectu bonorum liberorum, ſecus quoad ordinem exigendi, ib. n. 7.
D. l. 2. diſpoſitio procedit, quando utraque hypotheca ſpecialis, & generalis eſt pura, non conditionalis, p. 343. n. 23. & 24.
Hypotheca bonorum omiſſa in inſtrumento nunquam ſubintelligitur niſi in caſibus à jure tacitam inducente, p. 344. n. 47. 48. 49. & 50.
Hypotheca auget obligationem, & perſonali addit realem, quæ niſi expreſsè apponatur nunquam ſubintelligatur, p. 345. n. 51.
Ad Hypothecæ valorem requiritur conſenſus veri domini, p. 378. n. 71. & ſeqq.
Hypotheca rei alienæ abſque domini conſenſu non tenet, p. 379. n. 73.
Differentia inter rei alienæ venditionē, & hypothecam, ut illa mero jure teneat, hæc nulla ſit ipſo jure, ib. n. 74.
Hypothecaria agens contra tertium poſſeſſorem tenetur probare dominium debitoris, aliàs non obtinebit, ib. n. 73.
Ad Hypothecæ valorem nihil prodeſt bona fides contrahentium ib. n. 80.
Reſoluto dominio debitoris reſolvitur hypotheca interim impoſita, p. 380. n. 81.
Condemnatus emptor *ex l. 2. reſcind. vend.* ut vel rem reddat, vel pretium ſuppleat, ſi rem eligat, ſuſtinentur hypothecæ, ab eo impoſitæ, ſecus ſi rem admittat, ib. n. 82.
Pupillo eligente rem ſua pecunia emptam, ceſſat hypotheca ſibi data à jure, ſi hypotheca maneat, ib. n. 83. & 84.
Domino deficiente in poſſeſſore majoratus putativo hypothecæ interim ab eo contractæ ex facultate regia nihil operantur, nec vero ſucceſſori evincenti nocent, ib. n. 85.
Hypothecæ qualitatem tenetur creditor indagare, aliàs ſibi imputatur, p. 383. n. 110. & ſeqq.
Creditor qui accepit hypothecam debuit naturam & qualitatem ejus proſpicere, & ſibi cautius cavere alio juris remedio, p. 385. n. 125.
Et imputet ſibi, qui legitima cautela non ſe munivit, ibid.
Hypothecam in bonis majoratus duo ſuſtinent, regia facultas, & dominium ex parte impetrantis, & imponentis, p. 391. n. 2. & ſeqq.
Hypothecam rei alienæ ſi debitor conſequatur dominium confirmatur, & convaleſcit, ib. n. 5. & ſeqq.
Hypotheca à principio conſtituta ſuper duobus fundis uno poſtmodum evicto, aut perempto, alter totum obligationis pondus ſuſtinet, p. 401. n. 4.
Hypothecæ jus eſt individuum, ib. n. 5.
Hypothecæ jus eſt individuum, licèt res hypothecatæ dividuæ ſint, n. 6.
Hypothecatæ ſi fuerint plures res, aut plures fundi, quilibet in ſolidum obligatus intelligitur, ib. n. 7.
Soluta ſi ſit pars debiti adhuc pro reſiduo etiam minimo omnes res manent hypothecatæ, ib. n. 8.
Ac tota res pro debiti reſiduo diſtrahi poteſt, ib. n. 9.
Hypothecæ obligatio eſt tota in tota re, & tota in qualibet rei parte, ac quælibet obligationis pars in tota re, ib. n. 10.
Ex duabus rebus ſimul hypothecatis, una extincta, altera debito manet gravata, p. 406. n. 72.
Fallit quando ipſius crediti pars ſimul extinguitur cum ipſa re, ibid. n. 73.
Hypotheca generalis ut operetur, ſufficit quod dominium rei fuerit per momentum quæſitum debitori, p. 415. n. 7. & ſeqq.
Hypotheca extinguitur extincto aut reſoluto dominio debitoris medio tempore impoſita; quando reſolutio fit ex cauſa de præterito, ib. n. 12.
Secus ſi reſolutio contingat ex cauſa debitoris voluntaria, ib. n. 13.
Quia hoc caſu durat adhuc jus hypothecæ medio tempore contractæ ib. n. 14.
Hypothecæ alienatio quando, & quibus caſibus facta dicatur ex cauſa debitoribus voluntaria, vel neceſſaria & præambula, ib. n. 15. & 16. remiſſivè.
Hypotheca contracta ſub conditione voluntaria, vel poteſtativa, etiam purificata conditione, non retrotrahitur ad tempus contractus in præjudicium tertii, medio tempore jus quærentis, ib. n. 19.
Secus ſi conditio fuerit caſualis, aut mixta, ib. n. 10.
Hypotheca & alia onera impoſita ab emente pro perſona nominanda nominatione facta reſolvuntur, nec tranſeunt in nominarum, p. 416. n. 32. & ſeqq.
Actus ut involuntarius dicatur, ſufficit quod habeat originem anteriorem hypothecis medio tempore contractis, ib. n. 34.
Emptor condemnatus ut vel rem reddat, vel pretium ſuppleat, ſi rem reddat, omnes hypothecæ ab eo interim impoſitæ reſolvuntur, ib. n. 35. & 36.
Venditor poteſt pactum in continenti apponere, ut res ſit hypothecata uni poſteriori debitori creditori, vel alieri tertio, ut aliis anterioribus præferatur, pag. 427. n. 115. & 116. ex num. 108. cum ſeqq.
Hypotheca cadit ſuper jure de futuro jure in ſpe, atque ſuper actione competente ad rem, p. 451. ex n. 6. & 8.
Hypotheca non cadit in rebus ad diſponendum reſervatis à donatore anteaquam debitor declaret ſe uti velle facultate, ib. n. 9. & 10.
Per Hypothecam ſpecialem eorum bonorum, quæ ſibi ad diſponendum reſervavit debitor, an cenſeatur uti facultate, ib. n. 11. cum ſeqq.
Affirmativè reſolvitur ib. n. 12. cum ſeqq.
Hypotheca ſpecialis bonorum reſervatorum, licèt non deſtinetur expreſsè ad utendum facultate, deſtinatur tamen tacitè velle debitorem acceptare & facultate uti, ib. n. 13.
Hypotheca rei alienæ ipſo jure non tenet, ib. n. 17.
Per Hypothecam ſpecialem bonorum reſervatorum à debitore ad diſponendum, inducitur acceptatio, ib. n. 18.
Hypotheca medio tempore contracta poſt partem dotis ſolutam, & ante alterius partis ſolutionem an præferatur doti, p. 463. n. 5.
Hypotheca contracta ſub conditione impetrandæ facultatis, an præferatur medio tempore contrahenti cum poſſeſſore majoratus cum facultate, p. 464. n. 21. cum ſeqq.
Hypotheca tacita incipit à tempore promiſſæ dotis, p. 463. n. 6.
Hypotheca expreſſa ſicut purificata conditione poteſtativa, vel mixta retrotrahitur: ita & hypothecata, p. 464. n. 16. & 19. cum ſeqq.
Hypotheca pro evictione promiſſa ſi alienetur ſequuta poſtmodum evictione remanet obligata & tertius tenetur, ib. n. 20. & 21.
Hypothecarius omnium bonorum creditor ſub conditione retrotractivà, an habeat hypothecam in re medio tempore acquiſita per debitorem, & eodem tempore iterum alienata, ib.
Negativè reſolvitur, p. 466. n. 42.
Hypotheca ſecunda non præjudicat primæ legitimæ contractæ, p. 467. n. 54.
Hypotheca ſub conditione aſſenſus impetrandi, ſi interim alienetur cum aſſenſu, licet poſtea prior impetraverit, non præfertur tertio, ib. n. 56. & 57.
Etiamſi ſecundus contractus à feudatario vel poſſeſſore majo-

Digitized by Google

majoratus fiat cum clauſula, ſalvo jure prioris creditoris, p. 468. n. 58.
Et etiamſi conſtituat poſſidere nomine prioris contrahentis ſub conditione impetrandæ facultatis, ibid. n. 59.
Hypothecata re pluribus, uni poſt alium ſub conditione, ſi dominium conſequatur conditione completa, omnes ſimul admittuntur abſque alterius prælatione, ib. n. 64. & ex n. 60. cum ſeqq.
Hypothecæ poſſeſſionem fuiſſe penes debitorem tempore obligationis, quando creditor ſufficiat probare, p. 476. n. 34.
Hypotheca rei alienæ Domino non conſentiente nulla eſt ipſo jure, ib. n. 36.
Hypotheca rei alienæ convaleſcit per acquiſitionem dominii, poſtea conſequuti à debitore, pag. 479. n. 68.
Hypothecari poteſt res propria ab alio poſſeſſa, & convaleſcit hypotheca recuperata poſſeſſione per dominium, ib. n. 69.
Hypotheca datur pupillo, mulieri, & militi in re empta ex pecunia eorum, p. 494. n. 22.
Hypotheca ſuper officio renunciabili reſolvitur officio amiſſo ob defectum renunciationis, pag. 518. n. 6. & ſeqq.
Hypotheca ſuper juribus regalibus impoſita an reſolvatur per venditionem eorum factam alteri à debitore, p. 520. n. 39.
Qualitatem reſolubilem rei ſibi hypothecatæ debet proſpicere creditor, & alio juris remedio ſibi præcavere, ib. n. 40.
Hypotheca ſuper emphyteuſi per commiſſum devoluta ad dominum reſolvitur, ib. n. 41.
Et Hypotheca medio tempore contracta reſolvitur, ib. n. 42.
Hypotheca ſolvitur, reſoluto contractu ex cauſa præcedente neceſſaria, ibid. n. 43.
Et quæ dicatur cauſa neceſſaria præcedens vel voluntaria, ib. n. 44. remiſſivè.
Hypotheca ſuper molendino, ſi iſtud prorſus dirutum diſſolvitur, etiamſi ex eiſdem molis & cæmentis aliud novum conſtituatur, ib. n. 50.
Quia non eſt idem molendinum, ſed aliud novum, n. 51.
Hypotheca, quæ ſemel ceſſavit & omnino evanuit, amplius non reviviſcit, ib. n. 52. & ſeqq.
Hypotheca ſuper nomine debitoris durat quantum ipſum nomen, quo extincto & illa extinguitur, ibid. n. 46. & 67.
Hypotheca extinguitur extincta re, p. 524. n. 12.
Hypotheca, an extinguatur nomine debitoris per compenſationem ipſo jure extincto, ib. n. 13. & ſeqq.
Hypotheca ſuper cenſu, ſeu nomine debitoris non impedit redemptionem, & ſolutionem faciendam Domino cenſus etiam inſcio creditore hypothecario, ib. n. 15.
Et per redemptionem aut ſolutionem extinguitur hypotheca, ib. & ſeqq.
Hypothecæ poteſt res ſubjici ex pluribus ac diverſis cauſis, p. 547. n. 44.
Hypotheca non ſubſiſtit obligatione principali deficiente n. 84. & ſeqq.
Hypotheca diſſolvitur per acquiſitionem domini in ipſa re per creditorem, p. 575. n. 129.
Hypotheca orta in ipſo acquiſitionis inſtanti præfertur quibuslibet anterioribus, pag. 585. n. 89. 90. 91. & 92.
Hypotheca non contrahitur ſuper bonis majoratus, niſi liberis deficientibus p. 589. n. 48. & ſeqq.
Hypothecam tacitam, & omnibus prælationem habet adminiſtrator. pro ſuis reliquis & expenſis factis in conſervationem adminiſtratoris, p. 611. n. 3.
Hypothecam tacitam prior creditor dimittere non tenetur poſteriori, donec integrum creditum accipiat, p. 621. n. 11.
Hypothecam poſſidens prior ſibi & aliis idoneam nequit repellere poſteriorem agentem pro reſiduo, p. 624. n. 32.
Hypotheca non eſt natura nec de ſubſtantia contractûs, ex cujus exiſtentia vel defectu valor contractus non pendet, p. 646. n. 48. & 44. & à n. 46.
Hypothecata res iterum repetita in obligatione novante conſervat tempus, & prælationem, p. 648. n. 92. & cum ſeqq.
Hypothecam ſuper re empta à minore proprio ſolvendo, an valeat ſi fiat in continenti, & non ex intervallo, p. 426. n. 113. cum ſeqq. & ex n. 108.
Hypotheca abſque expreſſa contrahentium conventione nequaquam contrahitur, p. 646. n. 50.
Nec ſubintelligitur in contractu, ſi comitatur à contrahentibus, ib. n. 51.
Poteſt quis eſſe hypothecarius creditor abſque prælatione, ib. n. 52.
Hypothecæ jus ſolum cedi vel legari poteſt ſine crediti corruptione, vel remiſſione ib. n. 53.
Hypotheca contracta virtute mandati nequit retrotrahi ad tempus mandati, p. 213. n. 27. & ex n. 9. no. 1. cum ſeqq.
Hypothecam contractam virtute mandati non retrotrahi ad tempus mandati, qui Doctores teneant, ib. n. 30. cum ſeqq.
Jus hypothecæ ſemel extinctum per acquiſitionem rei, recuperat creditor re evicta, vel ablata, p. 575. n. 131.

Hora.

Vide *Dies*, *Inſtrumentum.*
Inter duos creditores eadem die contrahentes, de quorum anterioritate non apparet, prælatio non datur, ſed pro rata ſimul admittuntur, p. 339. n. 165.
Fallit in creditore habente inſtrumentum cum die & hora, ut iſte præferatur alteri horam non habenti, ib. n. 166.
Etiam contra dotem, cujus inſtrumentum caret hora, ib. n. 167.
Et in quocumque actu præfata ſententia locum habet juxta communem, ib. n. 168.
Ex duobus inſtrumentis horam non habentibus, præfertur inſtrumentum pro dote, etiam contra fiſcum, ib. n. 169. & 170.

I

Ignorantia.

IGnorantia ejus qui inveſtigare tenetur, illum non excuſat, ſed potius inducit ſcientiam, p. 335. à n. 104.
Scire, & ſcire debere, paria ſunt, ib. n. 107.
Ignorantia hæredis juſta confirmat alienationem rei per fideicommiſſum alteri relictæ, p. 473. n. 12.
In poſſeſſore majoratus putativo impetrante facultatem ad alienandum, non poteſt cadere ignorantia fideicommiſſi perpetui, ib. n. 13.
Ignorantia veri Hæredis fideicommiſſum adeſſe, vendens alteri ſimul ignoranti, ſolum ad pretium tenetur fideicommiſſario, ib. n. 14.
Niſi hæres ſolvendo non ſit, quia tunc poteſt fideicommiſſarius rem ab emptore evincere, p. 474. num. 15. & ſeqq.
Alienationis prohibitio expreſſa impedit alienationem factam ab hærede ignorante emptori, vel creditori pariter ignoranti, quæ ipſo jure nulla eſt, ibid. n. 15.

Impedimentum.

De omnibus impedimentis, an ſit neceſſaria relatio principi in impetratione facultatis ad alienandum bona majoratus, p. 248. n. 1. 2. & 3.
Impedimenta quando plura obſtant, nihil prodeſt impetran-

Digitized by Google

petranti, de omnibus eſt facienda principi relatio, ut facultas proſit, p. 249. n. 4.

Quando impetranti plura impedimenta obſtant, nihil prodeſt pro ſingulis ſingulas facultates impetrare, ſed de omnibus facienda eſt relatio, ib. n. 5.

Impedimentum narratum conjunctum cum tacito reddit difficiliorem impetrationem, ibid. n. 6. & 7.

Duplex impedimentum difficilius tollitur quàm unum, p. 251. n. 25. cum ſeqq. & ex p. 5. n. 22.

Impetrare.

Impetrans facultatem ad alienandum, an de omnibus impedimentis concurrentibus relationem principi facere teneatur, p. 248. n. 1. cum ſeqq.

Impetranti ſi plura obſtant impedimenta nihil prodeſt pro ſingulis ſingulas facultates ſeparatim impetrare, ſed de omnibus in una tenetur facere relationem, ib. n. 4. & ſeqq.

Fruſtra precibus impetratur, quod à jure communi conceſſum eſt, p. 250. n. 13.

Incertitudo.

Incertitudinis & dubij eventus ratione contractus aliàs illicitus, licitus judicatur p. 146. n. 44. & ſeqq.

Facultas regia indifferens ſuper tuo majoratu conceſſa ei, qui plures & diverſos poſſidet, ratione incertitudinis vitiatur, p. 370. n. 6.

Incertum & nullum æquiparantur, ib.

Majoratus inſtitutor ſi ſe referat ad alium majoratum, & plures reperiantur contrarii ratione incertitudinis, neuter attenditur, ib. n. 7.

Incertitudo facultatis regiæ certificari poteſt in judiciis & demonſtrationibus legitimis, ib. n. 9. cum ſeqq.

Ob incertitudinem lucri, & damni data paritate futuri contingentis juſtificatur actus, p. 384. num. 119.

Individuum, & Individuitas.

Individuitati cauſarum non attribuitur fori mutatio, ſed accumulatio, p. 11. n. 3.

Individuum eſt judicium concurſus, quod inſeparabilem connexitatem inter creditores producit, ib. n. 6. & ſeqq.

Individuum eſt judicium concurſus, p. 32. n. 31. & p. 36. n. 4.

In Individuis & connexis judiciis in quibus clericus & laicus in ſunt, judex Eccleſiaſticus, vel dignior competens eſt, ib. n. 5.

Si ob individuitatem judicii concurſus via executiva à via ordinaria concurrente ſeparari nequeat, an via executiva uti privilegiata ad ſe trahat ordinariam, ita ut totum judicium executivum efficiatur, p. 123. n. 14. 16. & 48. & ex n 9. cum ſeqq.

In Individuis cauſa, & perſona privilegiata trahit ad ſe cauſam, & perſonam non privilegiatam, ibid. n. 15.

Individua & unica dicitur qualibet diſpoſitio conditionalis, & qualificata cum ſuis conditionibus, & qualitatibus inſitis, ib. n. 21. & ſeqq.

Hypothecæ jus eſt individuum, licèt res hypothecatæ dividuæ ſint, n. 6. & ſeqq.

Individuæ ſunt rationes reddendæ continentes in ſe datum, & receptum introitus, & exitus, p. 604. n. 30. & ex n. 22. cum ſeqq.

Individuus & unicus eſt contractus cum omnibus ſuis pactis, conditionibus & qualitatibus eo inſitis, n. 13. cum ſeqq.

Indotatio.

Vide *Mulier*, *Uxor.*

Circa indotationem uxoris ob obligationes pro marito ultra dimidiam dotis, Vide, p. 332. n. 68. cum ſeqq.

Ad Indotationis læſionem, ſicut & quorumlibet contractuum attendi debet tempus contractus, non quod poſtea evenit, p. 333. n. 77. & 78.

Ad Indotationem mulieris tempus indotationis debet attendi, ib. n. 79.

Indotationis exceptio quibus in caſibus denegatur mulieri, ib. n. 80.

Ad Indotationem non ſunt attendenda bona mulieris paraphernalia, nec patrimonialia, ſed dotalia tantùm, ib. n. 81.

De Indotationis materia qui tractent, ib.

Induciæ.

Vide *Moratoriæ.*

In ſolidum.

Pluribus in ſolidum obligatis, ſi utilitas ad unum duntaxat ſpectet, iſte dicitur principalis, cæteri fidejuſſores inter ſeipſos, non reſpectu creditoris, p. 372. ex n. 20. cum ſeqq.

In ſolidum pluribus obligatis & ſimpliciter condemnatis, an creditori inſuper agenti contra unum, non pro ſua rata, ſed pro toto, obſtet res judicata, p. 560. n. 2. & ſeqq.

In ſolidum obligatis, & ſimpliciter condemnatis unuſquiſque pro rata intelligitur condemnatus, etiam ſi aliquis efficiatur non ſolvendo, ib. n. 3. 4. 5. 6. & 7.

Et an à reſiduo præter ſuam ratam, videtur quilibet abſolutus, n. 7. & 36. cum ſeqq.

Creditor, qui virtute ſententiæ ratam ab uno correo exegit non poterit ab eodem, nec à cæteris in ſolidum obligatis ſolidum petere, p. 563. n. 46.

L. 1. 2. & ſimiles C. ſi plures una ſent. procedunt, ſive creditor à principio ſolidum deduxerit, ſive ſimpliciter omnes correos pro quantitate convenerit, ib. n. 57.

Inſtantia.

Creditore cujus jus fuit præſervatum in decreto comparente, eadem continuatur inſtantia, p. 351. n. 71.

Tertius comparens virtute clauſulæ ſalvo jure, dicitur petere in eadem inſtantia, eamque continuare, non novam incipere, ib. n. 72.

Marta contrarium ſectans reprobatur cujus fundamentum falſum oſtenditur, ib. n. 73. & ſeqq.

Inſtitor.

Inſtitor propoſitus ad certum genus negotiationis vel artis non obligat dominium contrahens extra negotiationem vel artem, p. 60. n. 38. & ex n. 76. cum ſeqq.

Præpoſitus negotiationi non tenetur adminiſtratione finita, & quando ſecus, p. 63. n. 84.

Inſtitor quando finito officio teneatur per regulas & limitationes, ib. n. 87. remiſſivè.

De variis dubiis inter inſtitorem, præpoſitum, & præponentem, ib. n. 88. remiſſivè.

L. ſi quis mancipii 17. §. ſi impubes, ff. de inſtitor. actio. diſponens contractus cum inſtitore ſciente mortem domini præponentis, valere in præjudicium hæredis, interpretatur, p. 384. & 388. ex n. 111. cum ſeqq. & ex n. 146.

Inſtitoris mandatum non extinguitur morte domini præponentis, ſed durat quouſque ab hærede revocetur, p. 383. n. 112.

L. ejus qui in provincia, verſic. placebat, ff. ſi certum pet. contrarium ſupponens, interpretatur, ibid. n. 113.

Inſtitor procurator, vel ſyndicus contemplatione officii contrahens de ſuo non tenetur, durante vel finito officio, p. 603. n. 12. ex n. 7. cum ſeqq.

Quod generaliter procedit in omnibus officialibus publicis vel privatis ib. n. 13. & ſeqq.

Inſtitoris mandatum finitur per mutationem ſtatus domini præponentis, p. 208. n. 10.

Inſtrumentum.

Inſtrumenta producta & parti intimata, non impugnata, approbata remanent, p. 571. ex num. 69. cum ſeqq.

Inſtrumentum quodlibet in judicio factum habet executionem paratam propter calorem judicii, p. 577. n. 150. & ſeqq. & ex n. 144. cum ſeqq.

Digitized by Google

Inſtrumenta apud eum deponenda, qui majorem partem facit in re, p. 658. n. 49. & ſeqq.
Inſtrumentum crediti reddito debitori, creditum remiſiſſe cenſetur creditor, p. 210. n. 9.
Secus hypotheca reddita, ib. ex n. 3. cum ſeqq.
Inſtrumentum crediti reddito debitori creditum, & hypotheca in eo contenta remiſiſſe creditor cenſetur, ib. n. 10.
Inſtrumento crediti reddito debitori, fidejuſſores in eo contenti, liberantur, ib. n. 11.
Ex inſtrumenti, quo duo erant obligati redditione, uni adjudicatur remiſſio debiti, & ſimul actionis ceſſio contra correum, n. 12. & n. 13.
Ex duobus inſtrumentis à fiſco & alio credito præſentatis, de quorum authoritate non apparet, quale eorum præferatur, n. 8.
Inſtrumenti habentis executionem paratam effectus non impediuntur ob nullitatem ipſius aut reſciſſionem contractus in via ordinaria motam, p. 127. n. 56.
In eodem inſtrumento ſimul contrahentes, & eodem tempore non poſſunt ad invicem anterioritatem prætendere, p. 337. n. 135.
Nec etiam ij, qui prius nominati reperiantur in eodem inſtrumento, p. 338. & ex n. 150. cum ſeqq.
In eodem inſtrumento prius & poſterius non datur, cum eodem momento jus omnium ſimul naſcatur, p. 337. n. 136. & ſeqq.
Inter duo creditorum inſtrumenta de quorum anterioritate non apparet, nulli datur prælatio ſed pro rata ſimul omnes admittuntur. p. 339. n. 165.
Inſtrumentum continens diem & horam præfertur alteri horam non habenti, ib. n. 166.
Etiam contra dotem, cujus inſtrumentum caret hora, ib. n. 167.
Et in quocumque actu præfata ſententia locum habet juxta communem receptam, ib. n. 168.
Ex duobus inſtrumentis horam non continentibus, nec apparente anterioritate, præfertur inſtrumentum pro dote, etiam contra fiſcum, ib. n. 169.
Dos & fiſcus habentes inſtrumenta eadem die confecta cum quibus alii creditores concurrunt habentes tacitam, vel expreſſam hypothecam, quis alii præferendus, ib. n. 170. remiſſivè.
Inſtrumento aliquo qui juvatur, totum recipere tenetur, nihil electo, pag. 348. & 349. n. 24. ex n. 16. cum ſeqq.
Inſtrumentum exhiberi petens totum approbare videtur, ib. n. 25.
Item in libro exhibendo, ib. n. 26.
Item, & qui juvatur aliqua partita libri exiſtentis penes adium, ib.
Inſtrumentum producens videtur fateri omnia in eo contenta, ib. n. 29.
Etiam ſi proteſtetur, uno dumtaxat capitulo uti velle, ib. n. 30.
Et de pluribus hujus Regulæ ampliationibus & limitationibus, ib. n. 31. remiſſivè.
Inſtrumentum producens videtur fidem ejus approbare, etiam ſi non ſit ſolennis, ib. n. 32.
Niſi ſit ſuſpectum de falſo, ib.
Inſtrumentum exhibitum principi ex quo conſtat defectus & nullitas, validat principis confirmatio, p. 449. n. 69. & 70.
Ex inſtrumento exhibito ſi apparet, defectus exceptio, & oppoſitio partis non eſt neceſſaria, ibidem n. 71.
Inſtrumentum annullatum ob non ſolutam gabellam, non ideo annullatur contractus, ib. ex num. 73. cum ſeqq.
Inſtrumentum producens continens exceptionem eam tacitè oppoſuiſſe videtur, p. 545. n. 18.
Inſtrumentum obligationis factum ab uxore in quo mariti licentia non apparet, judex ex officio repellit, etiamſi uxor non opponat, ib. n. 22. & ſeqq.
Inſtrumentum per ſententiam reprobatum intelligitur, & amplius nec ad agendum nec ad excipiendum prodeſt, p. 560. 563. n. 11. & 51.
Nec ex eo poteſt exemplar deduci nec inter eaſdem nec inter diverſas perſonas, p. 561. n. 12. & ſeqq.
Ea Inſtrumenta cenſentur reprobata per rem judicatam quæ ex diametro repugnat ſententiæ, non verò quando concurrere poſſunt in effectu, p. 563. n. 52.
Inſtrumenti ea pars, quæ non continetur in ſententia, omiſſa intelligitur; ib. n. 53. 54. 55. & 56.

Interuſurium.

Vide *Fructus*, *Reſtitutio.*
Interuſurium & fructus hæreditatis majoratus & uſuſfructus parti debiti, ſeu rei ante tempus reſtitutæ, an judicentur bona debitoris reſtituentis, p. 429. ex n. 1. cum ſeqq.
Diſtinctio traditur intra reſtitutionem præmaturam juris jam quæſiti & radicati & juris delati, & quærendi revocabilis & reſolubilis, p. 431. ex n. 18. cum ſeqq.
Creditores jus habent ad interuſurium medii temporis facta præmatura reſtitutione, p. 432. n. 28. cum ſeqq.
Interuſurium donat debitor, qui ante tempus reſtituit majoratum, ibid. n. 33. & ſeqq.

Inventarium.

Vide *Hæredes*, *Aditio.*
Inventarium impedit bonorum commixtionem, imo illa conſervat ſeparata, p. 59. n. 26.
Inventarii confectio quoad hæredem creditorem idem operatur quod ſeparatio per extraneos creditores poſtulat, ib. n. 27. & 28.
Inventarii virtute hæres ſuum creditum & ſeparationem tanquam extraneus poſtulare poteſt, ib. n. 29.
Inventarii virtute hæres creditor hæreditatis poteſt ſuum creditum in concurſum conſequi, p. 60. n. 31.
Inventarii confectio reddit hæredem illæſum, ib. n. 32.
Inventarii beneficio hæreditas fingitur non adita, ib. n. 34.
Hæredis bona obligata per teſtatorem ad ſolutionem legati per inventarium ſubſequutum obligata non remanent, ib. n. 39.
Abſque inventario hæres ſe immiſcens præſumitur doloſus, & bona ſurripuiſſe, p. 308. n. 11.
Et eſt præſumptio juris & de jure quæ non admittit probationem in contrarium, ib. n. 13.
Inventarii confectio perſonalis eſt, ita ut confectum à tertio non proſit hæredi, p. 309. n. 20.
Inventarium à matre confectum filiis non prodeſſe qui teneant, ib. n. 21.
Inventarium à matre confectum an filii poſſint ratificare, ib. n. 22.
Inventarium confectum à legatario an proſit hæredi, ibid.
Confeſſio quorundam creditorum inventarium confectum ab hærede verum eſſe, cæteris creditoribus non nocet, ib. n. 23.
Inventarium ab alio legitimè confectum hæredi prodeſſe receptior eſt opinio, ib. n. 25.
Per Inventarium ab uno ex hæredibus confectum probatur, quot bona defunctus reliquerit, ib. n. 26.
Inventarium confectum à pupillo prodeſt ſuo ſubſtituto, ib. n. 27.
Inventarii beneficium tranſmittitur ab hærede in ſucceſſorem, tanquam in rem ſcriptum, ib. n. 28.
Inventarium confectum à patre prodeſt filiis aliud non conficientibus, ib. n. 29.
Inventarium fit ut hæres bona defuncti non occultet, ib. n. 30.
Inventarium factum ab uxore de bonis mariti ad effectum dividendi hæreditatem, prodeſt hæredibus mariti, ib. n. 31.
Inventarium factum ab eo, cujus intererat bona non occul-

Digitized by Google

occultari, prodeſt etiam illi qui conficere tenebatur, ib. n. 32.
Inventarium confectum à tutore prodeſt ſubſtituto, ac fideicommiſſario, ib. n. 33.
Donatarius omnium bonorum reſervata donanti certa quantitate ad teſtandum, non tenetur facere inventarium, ib. n. 34.
Inventarium confici, fuit introductum, ne bona occultentur, p. 310. n. 35.
Hæres debitoris formantis concurſum excuſatur ab inventario ob liſtam bonorum à defuncto datam, ib. n. 36.
Inventarium factum à judice ex officio ſuo prodeſt hæredi abſenti, ib. n. 34. & 38.
Hæres debitoris formantis concurſum legitimo juris,& facti impedimento excuſatur novum conficiendi inventarium, ib. n. 39.
Tutoribus, curatoribus, & adminiſtratoribus, qui ratione officii tenentur conficere inventarium non prodeſt aliud à tertio confectum, ib. n.40.
Hæres illius qui ceſſit bonis, nulla inventarii confectione indiget, ib. & ſeqq.
Hæredi non currit tempus conficiendi inventarium durante impedimento juris vel facti, ib. n. 42.
Lite pendente ſuper bonis hæreditatis, quibus ſicut immiſcere non poteſt hæres, ita non tenetur ad inventarii confectionem, nec ad proteſtationem, ibid. n. 43.
De inventario à ſe confecto poteſt hæres condemnatus opponere poſt rem judicatam, p. 550. n. 78.

Judex.

Vide *Requiſitoria*, *Clericus*.
Judex in formando concurſu is competens dicitur qui ſit judex debitoris, non creditorum, p. 3. n. 13.
Judex concurſus non exigit decimam, p. 6.n.44. & 58. cum ſeqq.
Judex idem debet eſſe cauſæ præparantis, ac cauſæ præparatæ, p. 15 n. 19. & n.24.
Judex Eccleſiaſticus eſt competens concurſus formati ad hæreditatem clerici jacentem inſtantibus creditoribus, p. 17. n. 47. cum multis ſeqq.
Debitor poteſt noviter formare concurſum univerſalem coram quodlibet ſuo judice competente, ſive ſit ex jam electis per creditores, ſive non, p. 24. & 25. n. 3. & 14.
Coram uno judice intentandæ ſunt omnes cauſæ ratione individuitatis concurſus, ne continentia cauſæ dividatur, p. 25. n. 15. & ſeqq.
Homicidij facti, in confinio diverſarum juriſdictionum judex competens eſt ille, in cujus territorio repetitur caput occiſi. p. 26. nu. 26. & à n. 25. cum ſeqq.
Judex concurſus privativè cognoſcit de omnibus cauſis, ab eo dependentibus, p. 33. n. 1.
De concurſu per ſolos creditores formato ille judex privativè cognoſcit, qui prævenerit cauſam ad petitionem unius creditoris ib. n. 2.
Judex concurſus ad ſe trahit omnes cauſas coram aliis judicibus pendentes per requiſitorias & inhibitionem, ib. n. 3.
Competentia orta inter duos judices ad invicem inhibentes, ille prævalet, qui juriſdictionem habet, ib. n. 4.
Judex juriſdictionem habens poteſt etiam inhibere parem habenti, ib. n. 5.
In connexis, & individuis judiciis in quibus clericus & laicus concurrunt, judex Eccleſiaſticus, uti dignior, competens eſt, ib. n. 5. 11. 12. 21. & 22.
Judex Eccleſiaſticus ſæcularem citantem clericum ad concurſum inhibens vim facit, ib. n. 10.
Idem ſervatur in delatione quinquennali per creditores debitori præſtanda, ib.
Judex exequens debitorem in judicio particulari cognoſcit de Dominio rei repertæ inter bona debitoris deductum pretium, p. 84. n. 118.
Judex non debet impertire officium ſuum inter partes non petentes, p. 155. n. 37. & ſeqq.
Coram judice concurſus ſubhaſtante debet comparere novus licitator plus offerens ſubhaſtatione perfecta, p. 319. ex n. 85. cum ſeqq.
Præventione judicis Eccleſiaſtici, ac præventione judicis ſæcularis concurrentibus in eadem die de quarum anterioritate non apparet, præſumitur pro præſumptione ſæcularis, p. 339. n. 171.
Judicis animus ſolventis ſub cautione fuiſſe præſumitur conſulere voluiſſe omnibus jus habentibus, p. 349. n. 37. 38. & ſeqq.
Coram judice concurſus an comparere teneatur clericus cui ſolutum fuit ſub cautione de reſtituendo poſteriori, ſi ab iſto conveniatur revocatoria, ib. ex n.42. cum ſeqq.
Judex concurſus cognoſcit de revocatoria intentata contra creditorem etiam clericum, dum judicium concurſus extinctum non eſt, p. 350. n. 48. & 49.
Solutionis virtute non libera,ſed ſub clauſula præſervativa juris tertii revocatoria mota ad eundē judicem redire debet creditor, nec clericus declinat etiam extincto concurſu ib. ex n. 51. cum ſeqq.
Commiſſum Judici tanquam Judici ſit judex non ſit extinguitur, p. 393. n.40. 41. 42. & ſeqq.
Judex legitimè ſubhaſtans quoad omnes juris effectus repræſentat debitorem, ac ſi iſte vendidiſſet p. 615. n. 2.

Judicium univerſale, & particulare.

Vide *Concurſus*.
Judicium concurſus ut legitimè formetur, ſex requiruntur, de quibus, p. 23. 4. 5. & n.7.13.22. 27.31. & ex n. 42.
Judicium concurſus eſt inſeparabile, & indiviſibile, quare omnium creditorum præſentiam requirit, p. 5. n. 30.
Judicium univerſale concurſus originatur ab ipſo debitore independenter ab aliqua executione, p.7. n.60.
In judicio creditorum univerſali quilibet eſt actor & reus, p. 13. n. 2.
Judicium concurſus præparatorium eſt ad judicium contentioſum ſuper juribus & titulis creditorum, p. 15. n. 18. & 19.
Judicium concurſus univerſale eſſe traditur & variis juris fundamentis probatur, p. 21. ex n. 1. cum ſeqq.
Judicium univerſale continet unum corpus, ſub ſe complectens plura jura, ib. n. 3.
Excuſſio bonorum reſpicit totum debitoris patrimonium, cujus propterea Judicium dicitur univerſale, ib.
Judicium concurſus individuum eſt, & inſeparabilem connexitatem inter creditores inducit, num. 6. & ſeqq.
Judicium concurſus non fit univerſale ex concurſu creditorum, ſed immediatè ceſſione bonorum facta à debitore, p. 23. n. 16. & 17.
Judicium concurſus univerſale diverſum eſt ab aliis jam motis per creditores contra debitorem, quæ ſunt particularia, p. 24. n. 13.
Judicium concurſus indiviſibile eſſe probatur, p. 25. n. 20. cum ſeqq.
Judicium concurſus eſt corpus integrale compoſitum ex jure debitoris, & juribus creditorum, quæ ut membra illius judicantur, p. 26. n. 22. & 23.
Judicium concurſus motum per creditores inter ſe ipſos & ſe invicem opponentes ad executionem contra debitorem ab uno petitam eſt particulare, & caret effectibus ac privilegiis concurſus univerſalis formati à ſolo debitore, p. 27. n. 30. cum ſeqq.
Inter judicium concurſus particularis & univerſale originem trahens à facto debitoris diſcrimen multi ignorarunt, p. 28. n. 53.

Digitized by Google

Judicii mutatio quæ fit favore fiſci maximum affert creditoribus præjudicium, p. 44. n. 36. ex n. 18. ex verbo fiſcus, p. 45. & n. 50.
Judicium concurſus deſtinatur ad cognitionem prælationis, & jurium creditorum, p. 53. n. 17.
Ea tamen cognitio fit incidenter, & n. ſeqq.
Judicium concurſus an ſeparatim ſit tractandum, quando aliqui creditores via executiva, alii via ordinaria agunt, p. 122. n. 1. cum ſeqq.
Vel an omnium creditorum cauſæ veſtiantur via executiva, ut pari paſſu ambulent, ib. n. 2.
Judicium concurſus univerſale an totum reddatur ordinarium concurrentibus in eo via executiva & via ordinaria, p. 123. n. 9. cum multis ſeqq.
Judicium concurſus totum efficitur ordinarium concurrentibus creditoribus partim agentibus via exequutiva & partim ordinaria, ib. n. 17. & 28.
In Judicium concurſus tanquam individuo omnes creditores ſimul concurrere tenentur, ib. n. 18.
Judicium concurſus habet ſe ad lites motas & movendas, ſicut caput reſpectu membrorum, ib. n. 19.
In judicio concurſus diſceptatur de totali jure creditorum in proprietate, an perpetuo & irrevocabiliter conſequendum ſit, vel in perpetuum excludendi à credito poſtulato, ib. n. 20. 21. & 22.
Judicium univerſale concurſus diverſum eſt à particularibus alibi per ſingulos creditores motis, p. 124. ſub n. 24.
In judicio univerſali concurſus agitur de totali jure creditorum, & de prioritate crediti, ib. ſub n. 24.
Judicium concurſus, quo concurrunt creditores, quidam habentes viam executivam, alij viam ordinariam, totum efficitur ordinarium, p. 125. n. 28.
Judicium concurſus ex omnium creditorum juribus componitur, & unum continens indiviſibile conficitur, ideo omnium una debet eſſe natura, ib.
Unumque judicium eodem tempore non poteſt eſſe ordinarium, & executivum, n. 34.
Sed ſi concurrat via executiva cedit ordinario, ut potentiori, ib. n. 35.
Judicium regulariter eſt ordinarium ob favorem plenariæ cognitionis, n. 35.
Judicium concurſus univerſale dicitur pars principalis ad ſe trahens omnia alia cujuſcumque qualitatis, p. 126. n. 37. cum ſeqq.
Inter judicium concurſus univerſalis, & concurſus particularis qualis ſit differentia, ib. ex nu. 42. p. 127. & n. 72. & 73. ex n. 53. cum ſeqq.
Judicium concurſus univerſale plenam exigit cauſæ cognitionem in via ordinaria, ibid. n. 45. 46. & 47. cum ſeqq.
In judicium deducta, & à parte non impugnata videtur fateri, continere & approbare, p. 155. n. 42. & à n. 38. cum ſeqq.
In judicio ſive agendo ſive defendendo Monachus nequit comparere. p. 205. n. 99. & n. 100. cum ſeqq.
Actus quilibet in judicio geſtus præjudicialis creditoribus, ſi iſti citati non contradicunt, expreſsè illi conſentire, & approbare cenſentur, p. 324. n. 55.
Judicium concurſus univerſale, ut ejus ceſſent effectus quomodo, & quando extinctum dicatur, p. 350. n. 50. remiſſivè.
Sub clauſula præſervativa juris tertij, ſolutio facta operatur, ut judicium concurſus non extinguatur, ib. n. 51. cum ſeqq.
Judicium certum capi non poteſt ex iis, quæ pendent à futuro eventu, ſed debet eventus, à quo declaratio pendet expectari, p. 483. n. 107. & ſeqq.
In judiciis quaſi contrahitur, & obligatio inter partes oritur, p. 576. n. 143.
Judicialis actus potentior eſt extrajudiciali, p. 577. n. 144.
Quæ in judicio geruntur efficaciora ſunt iis, quæ extra illud fiunt, ib. n. 145.
Præſentia in judicio abſque vocis expreſſione ſtipulationis vim habet, ib. n. 146.
Judiciales actus habent executionem paratam, ib. nu. 147.
In judicio facta confeſſio habet vim publici inſtrumenti, ib. n. 148.
Et ob judicij calorem continet efficaciorem probationem publico inſtrumento, ib. n. 149.
Inſtrumentum quodlibet in judicio factum, habet executionem paratam propter calorem judicii, ibid. n. 150.
Judicium concurſus non finitur creditoribus omnibus integrè non ſolutis, p. 662. n. 41. uſque ad 47.
Judicium concurſus non diſſolvitur ſi aliquis creditor fuiſſet ſolutus ſub cautione de reſtituendo alteri potentius jus habenti, ib. n. 48.
Et tunc novus comparens potior creditor, idem judicium concurſus ingreditur, quod non eſt extinctum etiam omnibus illic aſſiſtentibus ſolutis, ſi adſit clauſula de reſtituendo potiori venienti, ibid. nu. 49.
Judicium concurſus non diſſolvitur quoties unus creditor inſolutus remanet, ib. n. 50. & 51.
Judicium concurſus agitatum cum curatore dato hæreditati tanquam jacente, quæ detegitur jam adita, an reddatur nullum, p. 218. n. 2. cum ſeqq.

Juramentum.

Juramentum requiſitum ex lege regia in ceſſione facta per partem filio ſcholaſtico, præſtari debet, aliter nequit citationem expedire, p. 49. n. 101.
Juramentum requiſitum ex lege debet præſtari coram judice, & non ſufficit coram notario non habente ſpecialem commiſſionem, ibid. n. 102.
Hoc juramentum debet præſtari in judicis manibus, nec ſufficit actuarij præſentia, ib. n. 103.
Juramentum de quo in l. Regia non reſpicit validitatem ceſſionis factæ ſcholari, ſed fundamentum juriſdictionis ſcholaſticæ. ib. n. 104.
Per juramentum præſtitum in contractu ceſſionis factæ filio ſcholari judice abſente, non ſatisfit formæ l. Regiæ quæ præciſè requirit, ut coram judice fiat ibid. n. 105.
Affertur deciſio Senatus Pintiani ſuper hac re, ib. n. 107.
In juramento contractus confirmatorio præſervata eſt authoritas ſuperioris, qui poteſt abſolvere ad effectum agendi, p. 245. n. 48.
Tenetur tamen impetrans facere relationem de pacto non petendi abſolutionem, ib. n. 49.

Juriſdictio.

Ad juriſdictionem fundandam ſolum attenditur quantitas principalis petita, non quantitates petitæ à tertiis oppoſitoribus, p. 7. n. 59.
Super juriſdictione inter duos formata, competentiam dirimit judex ſuperior utriuſque, p. 33. n. 11.
Juriſdictio ordinaria eſt naturalis, p. 44. n. 37.
Ad juriſdictionis fundatæ ratione loci exercitium, ſufficit loci qualitatem in libello deduci, quouſque reus opponendo de veritate doceat, p. 49. n. 110.
Juriſdictionem habentes in aliquibus dicuntur clariſſimi, p. 172. n. 62. & ſeqq.
Juriſdictio poteſt capi in pignus pro executione & alienari, in ſolutum dari, p. 591. n. 68.

Jus.

Jus noviter introductum in judicio, nova eget & diverſa inſtantia coram alio judice competente proponendum, p. 25. n. 14.
Jura plurium in eadem perſona ſimul concurrentia diſtincta, & ſeparata judicantur, p. 58. ex n. 11. cum ſeqq.
Jus alienum cenſum dum eidem non acquiritur ob aliquod juris impedimentum remanet penes transferentem, p. 115. n. 44.

Digitized by Google

& Verborum.

Jura plurium perſonarum in eadem una perſona concurrunt, actiones unius qualitatis non confunduntur cum actionibus alterius, p. 126. n. 36.

Jura creditorum in judicium concurſus incorporantur, & ſimultaneo proceſſu ratione individuitatis terminantur, ib. n. 40. & 41.

Jus accreſcendi inter alimentarios etiam re, & verbis conjunctos, non admittitur, p. 187. n. 66.

Jus alimentorum licet cedi, & transferri in alium nequeat, poteſt tamen commoditas in executionem capi pro ſolvendis creditoribus, p. 181. n. 43. & 44. & ſeqq.

Jus in judicio deductum per mortem litigantis, extinguitur, p. 208. n. 24. & ſeqq.

Jura actiones ejus loci eſſe judicantur quo exigi poſſunt, p. 408. n. 2.

Jura & actiones quoad exactionem, an loco circumſcribantur, ib.

Quid in ſtatutis prohibitivis, & pœnalibus, p. 409. n. 5. & 11.

Jura & actiones loco non circumſcribuntur, n. 2.

Jus ſemel incorporatum in patrimonium debitoris renunciari non poteſt in præjudicium creditorum, n. 2. & ſeqq.

Jus quærendum & nondum radicatum debitor poteſt repudiare in præjudicium creditorum, p. 436. n. 1. cum ſeqq.

Jus tamen quæſitum, & in ſuo patrimonio radicatum debitor diſtrahere non poteſt in præjudicium creditorum, ib. n. 4. & 5.

Jus alicui delatum ipſo jure ante acceptationem eſt variabile, & conditionale, ita ut ſecuta repudiatione retro fingatur non delatum, p. 441. n. 77. & 88.

Jus quod nunquam fuit, extingui non poteſt, p. 447. n. 51. & à n. 46. cum ſeqq.

Jus delatum acquirere, vel non acquirere in mera facultate debitoris eſt, etiam invitis creditoribus p. 453. n. 44. & 45.

Poſtquam tamen debitor jus acquiſivit, & acceptavit, repudiare aut renuntiare nequit in detrimentum creditorum, ib. n. 46.

Debitor diſponendo de jure ſibi delato per contractum, vel teſtamentum in favorem tertii, eo ipſo acquirere illud videtur, ib. n. 47. & 48.

Jus dubium non poteſt eſſe melioris conditionis, quàm jus certum, p. 477. n. 45. & 46.

De Jure tertii excipiens regulariter non auditur, pag. 478. n. 62.

Jus tertii quando ſit excluſivum juris agentis poteſt opponi, ib. n. 63.

Jus tertii quando dicatur excluſivum ipſo jure juris agentis, ib.

De Jure tertii poteſt allegare quicumque habens intereſſe, p. 479. n. 66. cum ſeqq.

Jus incertum, ac pendens ex futuro eventu non eſt in conſideratione, quouſque per eventum declaretur certum, p. 483. n. 107.

Et interim nullum jus adeſt, quod in judicium moveri poſſit, ib. n. 108.

De Jure tertii poteſt dare reus ſi ſit excluſivum juris agentis ipſo jure, p. 484. n. 117.

Si ſit radicatum in tertio, ib. n. 119.

Reus poteſt dare de jure tertii, quod juxta præſentem ſtatum conſtans ſit, ib. n. 118. 119. & 120.

Tertius conventus non poteſt excipere de jure tertii, quod pendet à voluntate & declaratione tertii, antequam declaret, ib. 121. & 122.

Voluntas hæc ſatis detegitur per litem motam à tertio ſuper extinctione illius, qui non convenitur ab alio, ib. n. 123.

Juri creditorum anteriorum per factum debitoris detrahi non poteſt, p. 526. n. 45.

Jure creditorum extincto reſolvitur jus hypothecæ exiſtentis penes debitorem, aut tertium, p. 554. n. 133.

Jus quod omninò non eſt extinctum, ſed eliſum, & diminutum, durat in eſſentia, licèt ceſſet in effectu, p. 590. n. 54.

Jus ſemel extinctum iterum non reviviſcit, pag. 631. n. 7.

Juri debitorum quomodolibet debitor de ſuis bonis diſponendo nulla arte detrahere poteſt, p. 635. n. 1. & fere per totum cap.

De Jure prælationis competente creditori debitor diſponere nequit, nec ſubvertere alterum ei præferendo, ib. nu. 4.

Jus prælationis eſt privativum creditorum non communicabile debitori, qui ob id de prælatione alterius nequit opponere creditori inferiori exigenti ſuum creditum, ib. n. 5.

Jus creditorum omne patrimonium debitoris ubique exiſtens reſpicit, p. 636. n. 9.

Jure debitoris extincto, vel annihilato ex natura rei vel ex cauſa antecedente neceſſaria, & non voluntaria, extinguitur jus creditorum medio tempore quæſitum, p. 646. n. 64.

Quando jus pluribus gradatim competit uni poſt alium, primus per ceſſionem, aut remiſſionem, ſeu renuntiationem in favorem inferioris factam ſibi dumtaxat, non verò intermediis præjudicare poteſt p. 647. n. 70. 71. 72. & ſeqq.

Jus propter circuitus vitandos non poteſt addi creditoribus, ſed adimi, p. 652. n. 27.

Jus renuntiatum, aut ceſſum alicui, ſi iſti non acquiritur ex aliquo juris impedimento, non abdicatur à renuntiante, p. 233. n. 56.

Jus ſemel extinctum ob emptionem, vel acquiſitionem rei, reviviſcit evicta, vel ſublata, p. 571. n. 68.

Jus offerendi.

Jus offerendi denegatur poſteriori creditori contra emptorem pignoris ad inſtantiam prioris, p. 155. n. 14.

Juſpatronatus, Jus Sepulchri, & Capella.

Vide *Patronatus.*

L

Læſio.

Læſio enormis vel ignominioſa habet locum in ſubhaſtatione, p. 615. n. 4. & 5.

Læſionis remedium enormis, vel enormiſſimæ, poteſt intentari à creditoribus pro ſuo intereſſe, maximè quando fraudem interveniſſe probetur, ib. n. 6.

Læſionis remedium etiam competit ſecundo creditori contra rei adjudicationem factam primo creditori, ibid.

Laudemium.

Vide *Gabella, Onus.*

Laudemium ſolvendum ex venditione rei feudalis onere cenſus gravatæ & legatæ, debetur dempta æſtimatione cenſus, p. 148. n. 5. cum ſeq. & ex n. 2.

Plura prædia cenſualia diverſis dominis pertinentia ſi quis emerit unico pretio, ſingulis dominis debet laudemium pro rata, p. 403. n. 29.

Laudemium debetur ex venditione ſemel perfecta, licet poſtea à contrahentibus diſſolvatur, pag. 509. n. 8.

Laudemium an debeatur ex bonis emphyteuticis diſtractis pro ſatisfactione creditorum emphyteutæ, p. 581. n. 32.

Laudemium non debetur quando fructus rei emphyteuticæ adjudicantur creditoribus durante vita debitoris, p. 582. n. 42.

Legatum, Legatarius.

Legatum alimentorum quod ſemel evanuit propter divitias legatarii, reviviſcit neceſſitate & inopia ſupervenienta, p. 183. n. 12. & ex n. 2. cum ſeqq.

Legatum

Digitized by Google

Legatum alimentorum eſt naturaliter taxatum tam ratione temporis, quàm ratione rei ipſius, p. 187. n. 68. & 69.
Legata diverſa excedentia vires hæreditatis reducuntur ad eas pro rata cujuslibet legati, p. 327. n. 2.
Legatarius ſi integrum legatum fuerit conſequutus ultra vires patrimonii, tenetur cæteris reſtituere exceſſum, p. 328. n. 3.
Hæc diminutio, & defalcatio pro rata ſimiliter procedit in contractibus, ſicut in legatis, ib. n. 4.
Legata relicta ultra vires hæreditatis ad eas reducuntur omnia pro rata, p. 335. n. 112.
Dominium rei legatæ ipſo jure tranſit in legatarium, etiam ignorantem quod ante acceptationem poteſt debitor repudiare invitis creditoribus, 421. n. 21.
Dominium rei legatæ tranſit in legatarium ipſo jure, ib. n. 22.
Etiam ſine traditione, ib. n. 23.
Legati repudiatione ſequuta fingitur retrò nihil acquiſiſſe, ib. n. 24. & 25.
Legatarius, qui ex legato commodum non conſequitur, gravari nequit, ſecus ſub die aut à conditione, ratione interuſurii, quod percipit medii temporis conditione pendente, p. 432. n. 34. 35. & ſeqq.
Per legatæ rei alienationem inducitur legati ademptio, p. 456. n. 15.
Sub diſtinctione inter alienationem voluntariam, & neceſſariam factam à teſtatore, ib. n. 16.
Per hypothecam, & obligationem rei legatæ legitimum ademptum non intelligitur, ib. n. 19.
Sed hæres tenetur rem luere, & tradere legatario, p. 457. n. 20.
Inter alienationem rei legatæ pleno jure factam, & pignorationem vel obligationem diſcrimen quoad legati ademptionem, ib. n. 21.
Legatum relictum uxori ſi caſtè vivat, an ſemel ablatum recuperet caſtè poſteà vivendo, p. 589. n. 36.
Legatum ſub conditione ſi alicui nubat amittit mulier alteri nubendo etiamſi vidua effecta conditioni parere velit, ib. n. 36.
In vim legati valet confeſſio partis de recepto, aut debito, quoad extraneum in quinto, quoad filium in tertio, & quinto, p. 637. ex n. 20.

Legitima.

Vide *Filius*, *Gravamen*.
Ad legitimam filii cui pater vinculum impoſuit, de filii conſenſu, an inſuper jus habeant creditores, p. 436. n. 1. cum ſeqq.
Legitima filio acquiritur ipſo jure ac etiam legitimæ ſupplementum, p. 437. n. 6.
Et etiam filio ignoranti, ib. n. 7.
Quod ſpeciale ſit in filio, non in cæteris hæredibus, ib. n. 8.
Legitima debetur filio ipſo jure, & abſque ejus effectu, ſicut, & jus agendi ad ſupplementum, ib. n. 9.
Filius adhuc vivo patre quodammodo dominus legitimæ exiſtimatur, ib. n. 10.
Legitimam delatam repudiare non poſſe debitorem in præjudicium creditorum etiam ante acceptationem, qui tenuerunt, ib. n. 11.
Nec etiam legitimæ ſupplementum renuntiare poteſt in præjudicium creditorum, ib. n. 12.
Legitima continetur ſub generali hypotheca bonorum filii, ib. n. 13.
Legitimæ vinculum appoſitum ex ſola voluntate filii dependet, ib. nu. 15.
Majoratum condere poteſt pater ex legitima filii expreſsè contentientis in ſuorum creditorum præjudicium, p. 439. n. 51.
Legitimam delatam poteſt debitor repudiare in præjudicium creditorum, p. 441. n. 79. & 80.
Si totam legitimam poteſt filius repudiare, multo magis gravatam, & diminutam acceptare poteſt in præjudicium creditorum, p. 442. n. 82.

Legitimum.

Legitimum ut dicatur judicium concurſus quæ requiritur, p. 2. n. 7. cum multis ſeqq.
Legitima perſona non eſt amplius debitor poſt concurſum ad contrahendum, & contractus eſt invalidus, p. 112. ex n. 4. cum ſeqq.
Legitimum dicitur quod à lege approbatur, pag. 531. n. 30.
Quæ ſemel legitimè conſtituta ſunt durant, licèt caſus ſuperveniat à quo initium ſumere non potuiſſent, p. 588. n. 38. 39. & ſeqq.

Lex.

Lex requirens fidejuſſionem, etiam pro forma, ſi ultra procedat, præveniendo caſum impotentiæ, id ſequendum præciſè, p. 302. n. 165. & 166.
Lex ſicut habet poteſtatem inducendi formam in aliquo actu, eandem habet ad illam minuendam, ib. num. 167. & ſeqq.
Lex prohibitiva inducens formam, & nullitatem actus ſi ultra procedat, imponendo pœnam contraventioni, à forma nullitatis recedit, ib. nu. 168. etiamſi annullet actum, n. 165.
Lex ſimpliciter ad ſecuritatem partis requirens juratoriam cautionem, trahitur ad leges ſimpliciter requirentes fidejuſſionem, ib. n. 170.
Leges loco fidejuſſionis requiſitæ providentes caſum impotentiæ, non trahuntur ad leges ſimpliciter pro forma fidejuſſionum apparentes, ibid. nu. 171. & 172.
Lex Regia admittens pauperem recuſantem Senatores ad juratoriam cautionem loco pecuniæ deponendæ nihil continet, quod indicet formam, p. 291. n. 57.
Cui legi aliæ duæ interpretationes aſſignantur, p. 296. & 302. n. 114. & n. 172.
Lex pontificia non recepta, nec ligat, nec obligat, p. 530. n. 22.
Poteſt tamen adduci in vim authoritatis, & doctrinæ magiſtralis, p. 531. n. 29.
A Legis correctæ ratione, vel revocatæ rectè argumentatur, ib. n. 26.
Lege quidquid fieri poteſt, & pacto fieri poteſt, ibid. n. 27.
A Lege probatum, legitimum dicitur, ib. n. 20.
Leges impetratorum in Hiſpania legis vim non habent, allegantur tamen, in vim rationis ac doctrinæ magiſtralis, p. 532. n. 43.
Lex quando aliquid inducit in favorem alicujus, ſubintelligitur, ſi ipſe petat, opponat, pag. 289. ex num. 14.

Leges permulta civiles exornata.

L. nomen quoque C. quæ res pign. oblig. poſſ. adducitur contra Cencium, p. 524. ex n. 15. & ſeqq.
L. univerſa reſcripta, C. de precib. imperat. offeren. exornatur, p. 536. n. 6. & ſeqq.
L. duobus 19. ff. de except. rei judicatæ ponderatur, p. 544. n. 6.
L. penult. §. Latinus Largus, ff. de except. rei jud. adducitur, p. 545. n. 11.
L. nam etſi is, §. filius quidem officioſo, ff. de inoffic. teſtam. & l. cum filius 78. ff. de legat. 2. & l. cum duobus, C. de inoffic. teſt. ponderantur, n. 553. ex n. 123.
L. 2. C. de luitione pignor. mirabiliter interpretatur, p. 558. n. 191. cum ſeqq.
L. à Divo Pio, §. ſi pignor. ff. de re judicata interpretatur, p. 572. ex n. 93. cum ſeqq.
L. proponebatur, ff. de judiciis exornatur, p. 597. ex n. 9. cum ſeqq.
L. qui invicem, ff. de condictione indebiti ponderatur, p. 600. n. 30.
L. interdum, cum l. ſi quo, ff. qui potior. in pign. exorna-

Digitized by Google

exornatur. p. 612. ex n. 12. cum ſeqq.
L. certi condictio, ſ. depoſ. cum l. ſi quis, ff. ſi cert. pet. exornatur. p. 627. ex n. 64. cum ſeqq.
L. aliam 29. ff. de caution. l. id quod ſi, de conſtit. pecun. exornatur. p. 628. n. 78. cum ſeqq.
L. qui id quod, ff. de donation. ponderatur. ibid. n. 85. & ſeqq.
L. quod ſi maritus, ff. de conſtitut. pecun. exornatur. ibid. ex n. 86.
L. debitorum, C. de pignorib. l. debitorum pactionibus 25. C. de pactis, exornatur. p. 635. ex n. 1. cum multis ſeqq.
L. ſcripturas 8. C. qui potiores, & l. 31. tit. 13. pag. 5. exornatur. p. 637. ex n. 29. cum ſeqq.
L. 1. ſ. cum prædium, de pignoribus, & l. juſto, ſ. non mutat. cum aliis, ponderantur, & exornantur, ex p. 639. n. 45. cum ſeqq.
L. 1. ſ. ex contrario, ff. de ſeparationibus interpretatur. p. 640. ex n. 65. uſque ad n. 69.
L. Paulus reſpondit 12. ff. quib. mod. pign. vel hyp. ſolvi enucleatur, & interpretatur. p. 642. ex n. 1. & per totum.
L. Lucius Titius 11. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. interpretatur. ex n. 5.
L. creditor, qui prior 12. ſi tecum, ff. qui potiores, declaratur, & enucleatur cum aliis. ibid. ex n. 6. & ſeqq.
L. Jubemus. C. ad Senat. conſtit. Velleian. interpretatur. p. 643. ex n. 8.
L. Claudius Felix, ff. qui potiores in pign. hab. mirifice interpretatur. p. 653. ex n. 36. & ex n. 48. ex n. 58. & n. 50. cum ſeqq. & ſ. 1. ex n. 103.
L. greg. 13. ſ. ſi creditor. ff. de pignoribus ponderatur. p. 654. n. 46.
L. ſi ego 10. ſ. ſi res, ff. de jure dotium, exornatur, & interpretatur. p. 184. ex n. 13. cum ſeq. & ex n. 1.
L. Labeo, ſ. ſi, ff. de recept. arbitris, interpretatur, & declaratur. p. 227. ex nu. 24. 25. 26. & ex nu. 11. cum ſeqq.
L. fideicommiſſum 50. ſ. tract. ff. de judiciis ponderatur, & exornatur. p. 630. ex n. 25. cum ſeqq.
L. 1. ſi minor. ff. de rebus eorum exornatur. p. 415. ex n. 7. cum ſeqq. & ex n. 8. & ſeqq.
L. qui autem 6. ff. quæ in fraud. cred. l. non fraudantur. 177. ff. de reg. juris, l. 1 §. ff. de collat. bonorum ſimilibus ponderatur, & exornatur. p. 424. ex n. 14. cum ſeqq.
L. ſi avia, C. de jure delib. l. Pantonius, ſ. ſi, ff. de acquiri. hæreditat. exornatur. ibid. ex n. 30. cum ſeqq.
L. 3. §. ſi de donat. inter l. in alia. C. ſi certum pet. licet, ſ. quoties, ff. de jure dotium exornatur. ibid. n. 35. & n. ſeqq.
L. hæc ratio juſſi, ff. de donat. inter l. idemque 4. ff. eodem conciliantur, cum l. ſed & ſi vir. ſ. ſi vir, ff. eodem. ibid. n. 40. cum ſeqq.
L. in fraudem, ff. de jure fiſci, & l. cum quidem, ff. eodem conciliatur. ibid. num. 75. & nu. 77. & ex num. 121.
L. patrem, ff. de iis, quæ infra cit. credit. ponderatur. n. 7. & 10. & ex n. 9. cum ſeqq.
L. poſt mortem. C. de fideicommiſſo ponderatur, p. 430. num. 9. & ex nu. 23. cum ſeqq. & ex n. 69. & ſeqq.
L. Sed etſi ante, ff ad Trebell. l. hæres meus in princ. ff. de cond. & demonſtrat. illuminatur. p. 432. n. 41.
L. cum oportet, ſ. ſin autem. C. de bonis, qui liber. ponderatur, in parte renuntiante uſumfructum ante acceptationem. p. 433. n. 50. & 52. cum ſeqq.
L. cum hic ſtatus 33. §. 3. ff. de donat. inter ponderatur, & exornatur. p. 456. n. 18.
L. ſequens quæſt. ff. de legat. 2. exornatur. p. 458. n. 38.
L. idemque 10. §. ſi procurator, ff. mandati ponderatur. ibid. n. 1. & 2.
L. Scripturas. C. qui potiores in pign. hab. exornatur. p. 465. ex n. 27. cum ſeqq. & n. 29.
L. Barbarius Philippus, ff. de offic. Prætoris, ſolùm procedit in juriſdictionibus, & officiis publicis authoritate, & utilitate non in negotiis privatis. p. 472. & 375. n. 6. & n. 46.
L. 1. C. de jure fiſci interpretatur, & exornatur. p. 475. n. 28. & ſeqq.
L. id quod, ff. compenſationibus, exornatur. p. 482. ex n. 97. cum ſeqq. & p. 599. n. 14.
L. Claudius Felix, ff. qui potior. in pign. hab. mirabiliter ponderatur. p. 485. ex n. 132. cum ſeqq.
L. habebat. 13. ff. de inſtito. actio. ponderatur. p. 490. n. 54. & ſeqq.
L. ſi curator, C. arbitr. tutelæ, & l. 49. tit. 5. p. 5. ponderantur. p. 495. n. 42. & 43.
L. ſi ex ea pecunia, C. de rei vendicat. ponderatur. p. 496. n. 54. cum ſeqq.
L. ſi. C. de pactis exornatur. pag. 509. 512. nu. 3. & à n. 45.
L. 2. tit. 16. lib. 5. recopil. mirabiliter, & noviter interpretatur, & exornatur. ibid. ex n. 13. & ex n. 54. & n. 40.
L. cùm venderet, ff. de pignorat. actio. interpretatur. p. 512. n. 46. & ſeqq.
L. contractus, Cod. de fide inſtrument. exornatur. p. 513. n. 63. & cum ſeqq.
L. 2. tit. 16. lib. 5. recopil. verus, & ſingularis intellectus reſtituitur. ibid. n. 19. & 119.
L. 3. C. qui bonis ceder. poſſ. l. qui autem. ſ. apud Labeonem, ff. quæ in fraude credit. l. 2. tit. 15. p. 5. explicantur. p. 5. n. 29.
L. ſi eo tempore, C. de diſtract. pig. expenditur. ibid. n. 33.
Authent. ut determin. ſit n. cler. ſ. ſi quis autem adjecerit, exornatur. p. 9. ex n. 2. & ſeqq.
L. ſi contendat, ff. de fidejuſſoribus enucleatur. p. 14. ex n. 6. & à princip.
L. 1. C. quando imper. inter pupill. & vid. abundè exornatur. p. 16. ex n. 34. cum ſeqq.
L. 1. ſ. ſi ex fundo, l. ſi quis ita hæres inſtitutus ſit ex certo fundo, ff. de hæred. junct. l. quoties. C. eodem exornatur. p. 20. n. 17. cum ſeqq.
L. unic. ſ. ſin autem, aliquid, C. de caducis toll. exornatur. ibid. n. 25.
L. 2. ff. qui potiores, l. utrum, la 2. ff. de aſſignan. liber. ponderantur. p. 57. n. 9. & 10.
L. 1. ff. de ſeparationibus, & tit. ff. & C. qui potiores ponderantur. p. 58. n. 12.
L. juris gentium, §. ſi, l. majorem, ff. de pactis, cum aliis ponderantur. ibid. n. 14.
L. 1. & 2. ff. de quib. reb. adeund. judic. eatur. exornatur. ibid. n. 15. & ſeqq.
L. cum in diverſis. 44. ff. de relig. & ſump. funer. & l. 2. tit. 5. lib. 2. recopil. ponderantur. p. 26. ex n. 25. cum ſeqq.
L. 1. tit. 5. lib. 4. recopil. interpretatur & declaratur. p. 69. per totum.
L. unica, C. de pœnis fiſcalibus creditores præferri, abundè exornatur. p. 40. n. 5.
L. pecuniam, C. de jure fiſci declaratur. p. 43. n. 25.
L. ubi ceptum, ff. de judiciis declaratur & interpretatur. ibid. n. 32.
L. 18. & 20. tit. 7. lib. 1. recopil. explicantur. p. 40. n. 40.
L. 1. C. quando imper. inter pupill. & vid. ponderatur. ibid. n. 45.
L. in ſacris, la 2. C. de proximis ſacror. ſcrinio. ponderatur. p. 45. n. 58. & 59.
L. ubi ceptum, ff. de judiciis explicatur. p. 47. n. 77. 78. & 85.
L. cum quædam puella, ff. de judiciis cum aliis interpretatur. ibid. n. 79. cum ſeqq.
L. 1. C. ubi de ratiociniis agi oportet, exornatur. p. 48. n. 93. cum ſeqq.

L. 18. tit. lib. 1. recopilation. cum aliis interpretatur. ibid. n. 96.

L. ſi eo tempore, C. de remiſſio. pig. & l. cum pro patre, C. de his qui prior. loc. ſucceſſ. exornatur. p. 51. ex n. 6. 7. 8. cum ſeqq.

L. 1. ff. de privil. cred. cum aliis explicatur. pag. 58. num. 89.

L. 1. §. ſciendum, ff. de ſeparationibus exornatur. ibid. n. 6. & 7.

L. 1. §. ex contrario, ff. de ſeparationibus, cum aliis declaratur. p. 59. n. 16. cum ſeqq.

L. ſi, §. ſi, ff. de contrahenda emptio. exornatur & explicatur. p. 66. n. 9. 21.

L. nihil proponi 129. ff. de legatis 1. explicatur. n. 1.

L. Codicillis aliis tutius 88. §. inſtituto, ff. de legatis 2. interpretatur. p. 67. n. 22.

L. literarum, C. de ſolutionibus exornatur. pag. 71. num. 32.

L. inſulam 14. ff. qui potiores in pig. hab. exornatur. ibid.

L. unica, C. de privilegiis fiſci, interpretatur. ibid. n. 78. cum ſeqq.

L. 9. tit. 15. p. 5. ponderatur. pag. 72. num. 87. cum ſeqq.

L. à Divo Pio, §. quod ſi res, ff. de re judicata ponderatur & exornatur. p. 76. n. 7. & ſeqq.

L. depoſiti. 39. ff. depoſiti exornatur. ibid. ex num. 20. cum ſeqq.

L. ſi pater, C. de ceſſione honorum mirabiliter ponderatur. p. 77. n. 34. & 35. cum ſeqq.

L. Paulus, §. domus, ff. de pignoribus, & l. cum poſtulaſſem 44. §. damni infecti, ff. de damno infecto, inter ſe valde pugnantes interpretantur & conciliantur. p. 78. ex n. 49. cum multis ſeqq.

L. ſi ventri, 8. §. in bonis, & l. ſi homines, §. quoties, ff. depoſiti, & l. ſi pater de ceſſione bonorum exornatur. p. 83. n. 106. & 107.

L. ſi licet, C. qui potiores declaratur. p. 91. n. 5.

L. ſi, C. qui bon. cedere poſſ. l. majorem 8. ff. de pactis, & l. 5. tit. 5. exponuntur. p. 96. n. 18. cum ſeqq.

L. item ſi unus 17. ff. de receptis arbit. & l. 4. ff. de ceſſione bonor. exornatur. p. 115. n. 50. cum ſeqq.

L. ait prætor. §. quid ſi tantum, ff. de jure delib. ibid. & 116. n. 28. & n. 62.

L. is qui bona 3. ff. de ceſſio. bono. & l. 2. tit. 15. p. 5. ponderantur. p. 114. n. 31. & 32.

L. licet 17. §. rei depoſitæ, ff. depoſiti explicatur & exornatur. p. 117. n. 73. cum ſeqq.

Et conciliatur cum l. inter ſe puto 39. ff. de uſucapio. ibid. n. 74. & ſeqq.

L. 2 C. de pignoribus exornatur. p. 124. n. 23. & 24.

L. 11. tit. 14. p. 5. interpretatur. p. 127. ex n. 51.

L. 12. tit. 16. lib. 5. recopilationis abundè interpretatur & enucleatur. ibid. ex n. 55. cum ſeqq.

L. ſi liberum 16. l. reos principales, C. de fidejuſſoribus, l. 2. ff. de duobus reis exornantur & declarantur, p. 130. ex n. 5. cum ſeqq.

L. ubi cœptum, ff. de judiciis non procedit in via executiva. p. 133. n. 37. cum ſeqq.

L. Titio. 55. ff. ad leg. falcid. ponderatur. p. 146. n. 411. & ſeqq.

L. curavit, C. de actionib. empti, exornatur cum materia. p. 150. ex n. 33. cum ſeqq.

Authen. hoc niſi debitor, C. de ſolutio. & l. 1. tit. 14. p. 5. exornatur. p. 152. n. 1. & ſeqq. & an renuntiari poſſit juramentum. ibid. n. 3.

L. 2. tit. 9. p. 4. exornatur. p. 168. n. 13. 14. 15.

L. 29. tit. 16. p. 6. exornatur. p. 169. n. 16.

L. ſi, tit. 1. p. 4. ponderatur. ibid. n. 21. & ſeqq.

L. Lucius, ff. qui potiores, exornatur. p. 174. n. 94. & ſeqq.

L. ſi fundus, §. in vendicatione, ff. de pignorib. exornatur. p. 194. ex n. 16. cum ſeqq.

L. creditor qui non idoneum, ff. ſi certum pet. cum aliis exornatur. ibid. n. 18.

L. ſi legis, C. de pactis cum ſimilibus exornatur. p. 315. ex n. 5. cum ſeqq.

L. ſi pupillorum, §. prætor. ff. de rebus eorum exornatur. p. 328. ex n. 13. cum ſeqq.

L. 2. C. de pignoribus exornatur & interpretatur. p. 341. 343. n. 4. & n. 23. cum ſeqq.

L. patrem filium, ff. de legatis 3. l. ſi pupillorum, §. ſi, ff. de rebus eorum, ponderantur & exornantur. p. 353. n. 4. cum ſeqq.

L. bonorum 49. ff. de verbor. ſignif. interpretatur. p. 379. ex n. 78. cum ſeqq.

L. cum filius diverſis tribunalibus 78. ff. de legatis 2. & l. nam etſi 15. §. filius ff. de inoffic. teſtam. ponderantur. p. 403. n. 38. & 39.

L. ſi in emptione, §. filius, ff. de contrah. emptio. cum aliis exornatur. p. 105. ex n. 1. & ſeqq.

L. 23. tit. 11. lib. 5. recopil. interpretatur. pag. 107. num. 12.

L. per diverſas, & l. ab Anaſtaſio, C. mandati, interpretantur. ibid. n. 25. 26.

L. ſi fundum, ff. de fundo dotali exornatur. p. 265. n. 43. cum ſeqq.

L. 3. §. tutores qui repertorium, ff. de adminiſtratio. tuto. interpretatur, & exornatur. p. 269. n. 12.

L. ſi conſtante 25. §. quoties, ff. ſolut. matr. interpretatur. p. 301. n. 154.

L. litibus 19. §. ſin autem, C. de agricol. & cenſ. interpretatur. ibid. n. 155.

L. 1. §. fin. ff. qui ſatis. cogan. cum aliis pluribus interpretatur. ibid. n. 156.

Authent. quæ ſupplicatio. C. de precib. impera. offeren. declaratur. p. 291. n. 57. p. 300. & ex n. 148. cum ſeqq. p. 287. vide ex n. 17.

Auth. ut nulli judici liceat habere, §. ex hoc verò, expenditur. p. 597. n. 14.

Libellum.

Libellum fidele cum liſta bonorum jurata, & dimiſſione omnium nihil reſervato tenetur debitor præſentare concurſum formans. pag. 3. num. 13. 14. & n. 22.

Et debet in eo nominare creditores debitor & quantitates. p. 4. n. 21.

Et an in concurſu de quo utimur expreſſio affirmativa creditorum & quantitatum ſit neceſſaria. ibidem num. 23.

Liber Rationum.

Vide *Rationum redditio.*

Librum qui exhibere petit, totum approbare tenetur. p. 349. n. 26.

Libri relationem juratam qui petit, debet vel totam approbare, vel totam rejicere. ibid. n. 27.

Libro quo reperitur unam partitam recepti, & alteram ſolutionis, an creditor ſtare tenetur. ibidem num. 27.

Libro adminiſtratoris, qui ſe juvare vult pro eo onerando partitas etiam diſtinctas pro ejus oneratione admittere debet, ratione connexitatis. p. 604. num. 32.

Creditor, qui vult ex libro debitoris probare, admittere debet partitas in favorem debitoris. p. 605. num. 33.

Liberatio, Libramiento.

Vide *Solutio, Satisfactio.*

Liberatio faciliùs inducitur, quàm obligatio. p. 204. n. 92. cum ſeqq.

In Liberatione favor, in obligatione rigor juris attenditur. p. 384. n. 114. & 125.

Liberari ab obligatione quodammodo reipublicæ intereſt. ibid.

Publica utilitas verſatur in liberatione debitorum. ibidem.

Libe-

Liberationis favore latior fit interpretatio, cùm reducat debitorem ad priſtinam libertatem, & extinguat obligationem. ibid.

Favorabilior cauſa eſt liberationis quàm obligationis. ibid. n.116. & ſeqq.

Liberationis favor ceſſat quando oſtenditur debitori mandatum falſum i licèt apparenter verum. ibid. num. 119.

Liberationis favore admittuntur ſolutiones factæ poſſeſſori fidei bonæ putativo, ſecus in alienatione ab iſto facta. p.387.n.132.

Emptor, qui ex juſſu judicis ex pretio creditoribus poſterioribus ſolvit, liberatur. p. 617. ex n. 20. & ex num. 18.

Liberatur etiam emptor, ſi juſſu judicis pretium depoſuit, etiamſi poſtea pereat, & ſoluti non ſint creditores. ibid. n.20.

Licentia.

Vide *Facultas*, *Officium*.

Abſque ſuperioris licentia monachus ex ſuo contractu nec agit in judicio, nec convenitur. p.204. ex n.91. cum ſeqq.

Licentia à patre filio data ad teſtandum, an comprehendat legitimam patri debitam. p 443. n.92.

Licentiam conceſſam filio ad teſtandum, an revocare pater poſſit. ibid. n.93.

Licentia petita & conceſſa ad aliquid faciendum, arguit dominium & jus concedentis. p.231.n 27.

Licentia principis accedente, officium renuntiari, & vendi poteſt, p.229.n.2. cum ſeqq.

Licitator.

Vide *Subhaſtatio*.

Licitator novus poſt bona concurſui addicta meliorem conditionem offerens, an admittatur. p. 314. nu. 1. & ſeqq.

Licitator novus poſt peractam ſubhaſtationem bonorum minoris, fiſci, vel Eccleſiæ, quando & quibus conditionibus admittatur. ibid. ex n.5. cum ſeqq.

Licitatorem novum meliorem conditionem afferentem eſſe admittendum ob ſpeciale privilegium concurſus, p.315.n.11. cum ſeqq.

Licitatorem novum poſt ſubhaſtationem peractam in bonis concurſus praxis frequenter admittit. p. 316. n.33. & 34.

Licitator primus quando per ſecundum offerentem plus liberetur, vel non. ibid. n. 35.

Duo licitatores ſimul & eodem inſtanti concurrentes, eandem offerentes quantitatem, de quorum anterioritate non apparet, quis præferendus. ibid. num. 36.

Argumentis contra admiſſionem non licitatoris in bonis concurſus reſpondetur. ibid. n.37. & ſeqq.

Plus licitanti, an poſſit offerri præmium, hoc eſt *prometido*, in ſubhaſtatione bonorum concurſus. p. 317. n. 44.

Debitor in concurſus bonorum ſubhaſtatione non poteſt plus licitanti offerre præmium. ibid.

Nec adminiſtrator bonorum concurſus. ibid. n.45.

Nec judex, vel apparitor ſubhaſtationi aſſiſtentes. ibid. num. 46.

Nec creditoribus hoc licet. ibid. n.47.

Niſi accedat creditorum, & debitoris conſenſus. ibid. num. 48.

Speciale eſt in concurſu creditorum novum admitti adminiſtratorem, dummodo, quod plus offert in magna ſit quantitate. ibid. n.49.

Licitator novus plus offerens in ſubhaſtatione perfecta, an comparere debeat coram judice concurſus, & an ad id cogatur emptor poſſeſſor. pag.319. n. 85. cum ſeqq.

Licitatoris forum ſequi tenetur plus poſtea offerens, quando illi fuit rei ſubhaſtatæ poſſeſſio tradita. ibid. n.86. & ſeqq.

Licitatoris novi admiſſio plus offerentis, non provenit ex jure ordinario, ſed privilegiato reſtitutionis in integrum. ibid. n. 89. & 91.

Licitatoris non admiſſi ad bona concurſus jam ſubhaſtata debet poſtulari coram judice concurſus etiam adverſus poſſeſſorem, cui res addicta fuit, verius eſſe oſtenditur, ex n. 92. cum ſeqq.

Concurſus bona ſubhaſtata traduntur plus tunc licitanti ſub tacita conditione, niſi alius meliorem conditionem attulerit. ibid. n.93.

Et alio licitatore noviter comparente ad idem judicium concurſus recurrere tenentur omnes. ibid. num. 94. & 95.

Pro licitatore novo admittendo, ac reſcindenda prima ſubhaſtatione, recurrere debent omnes ad judicem concurſus. p.320. n.104 & 105.

Licitator novus ad bona minoris, Eccleſiæ, & ſimilium privatim ſubhaſtata recurrere debet ad judicem poſſeſſoris, cui fuerunt tradita, ibid. n. 106. 107. 108. 109. & 110.

Creditor licitator bonorum debitoris compenſat pretium cum ſuo credito, cujus partem retinere poteſt, p.322. n.14. & 15.

Licitator extraneus cogitur præcisè ad pretii oblati in ſubhaſtatione ſolutionem, ibid. n.13.

Licitatio, & oblatio conditionalis non admittitur in ſubhaſtatione, p.566. n.5. & 6.

Niſi accedat creditorum conſenſus, ibid. num. 6 & ſeqq.

Debet tamen conſenſus provenire immediatè à creditoribus, non autem à procuratoribus ad id carentibus ſpeciali mandato, p.571. & n.81.

Licitator ad bona debitoris ſubhaſtanda accedens non admittitur, ſi loco pretii offerat in ſe ſuſcipere debita debitoris, p.567.n.9.10. & 11.

Licitator ſub conditione offerens, vel loco pretii debita debitoris in ſe ſuſcipiens de conſenſu creditorum admittitur, ibid. n.12.

Licitator in ſe ſuſcipiens onus cenſuum liberat debitorem, ſi accedat conſenſus creditorum, ibid. n. 13. & ſeqq.

Licitatoris finem ſequuti creditores admittentes pretium conditionale, fatentur velle potius eſſe creditores licitatoris, quàm debitoris, p. 569. n.44.

Lis, Litis pendentia.

Lis licèt non adſit in bonis concurſus, adeſt tamen qualis qualis controverſia ſuper illis inter creditores, p.104.n.36.

Lites motæ contra debitorem concurſu pendente ſimul ſunt cum creditoribus tractandæ, pag. 262. num. 4.

Lites motæ contra debitorem ſive ante concurſum ſive poſt, trahuntur ad concurſum univerſalem, ibid. n.5.

Lites motæ contra debitorem concurſu pendente ſi cum creditoribus non tractarentur ſimul facilè foret illos fraudare, & cum obligantibus colludere, ibid. num. 6.

Lites omnes ante & poſt concurſum formatum motæ per creditores ad concurſum trahuntur, p.6. n. 42. & 43.

Aliud eſt lis creditorum vulgò dictum *pleyto de acreedores*, aliud concurſus creditorum, p. 27. n.32.

Nec de uno ad aliud valet argumentum, ib n.32.

Lite pendente nullus eſt ſua poſſeſſione privandus, p.77.n.29.& ſeqq.46.

Lite pendente nemo rei ſuæ adminiſtratione privatur, ibid n. 32.

Lite concurſus pendente creditum exactum à creditore poſteriori, ſi de eo apparet, ſtatim reſtituitur concurſus, n. 41. & 43.

Ad litem motam contra bona concurſus pendentem creditores, quorum intereſt citandi ſunt, & lis ſimul

proſequenda. p. 116. n. 64.
Litigioſam non facit rem ſequeſtrum ſuper illa appoſitum, p.113.n.13. & 14.
Litigioſa res non efficitur per actionem perſonalem, ſed realem, ibid.
Litigioſam non facit rem actio hypothecaria à creditore intentata, ibid. n.14.
Litem eandem executiva. & ordinaria via tractari ſimul impoſſibile eſt, p.124. & 125. n. 17. & n. 34.
Liti motæ concurſu pendente non ſolum cum debitore, ſed etiam cum creditoribus ſunt tractandæ, & proſequendæ, ibid. ſub n. 24.
Lite pendente contra unum correum vel fidejuſſorem, an creditor poſſit contra alios redire, quouſque primus conventus reperiatur non ſolvendo, p. 130. ex n. 1. cum ſeqq.
Negativa opinio, ibid.
Affirmativa, ibid. n. 10. cum ſeqq.
Litis pendentis exceptio opponi poteſt, quoties ſententia lata in uno judicio alteri præjudicat, ibid. num. 9.
Lite pendente cum debitore principali adhuc poteſt fidejuſſor conveniri, p.131.n.24.
Lite pendente contra unum ex fidejuſſoribus, vel principalem vel unum ex correis, poteſt creditor contra alium agere, ibid. n.25.
Lite pendente contra principalem non impeditur executio contra fidejuſſorem, nec contra, ibid. n.26.
Litis pendentis exceptionem opponere, nec allegare poteſt contumax, p.47.n.75.
Litis pendentis exceptio in executivis locum non habet, p.132.n.37.38. & 39. & ſeqq.
Lite pendente inter duos ſuper dominio directo emphyteuticæ, emphyteuta deponendo penſionem excuſatur à commiſſo, p.206.n.125. & 126.
Lis & inſtantia extinguitur, perſona agentis extincta & annihilata, p.208.n.15.
Item quando jus in judicio deductum, per mortem litigantis extinguitur, ibid. n. 26.
Lite pendente ſuper bonis hæreditatis, quibus immiſceri non poteſt hæres, non tenetur ad inventarii confectionem, nec ad proteſtationem, p.310. n.42.
Lite concurſus pendente, & non extincta revocatoria intentata contra creditorem etiam clericum cui fuit ſolutum ſub cautione de reſtituendo, coram judice concurſus tractari debet, pag. 349. ex n.41. cum ſeqq.
Tertium audire ſuper ſua prælatione, ac meliore jure non eſt nova lis, ſed antiquæ continuatio, p.351. n.55. & 56.
Lis creditorum extinguitur per omnium creditorum dimiſſionem; durat & pendet aliquo creditore non ſoluto, ibid. n.67.
Etiamſi bona concurſus ſint conſumpta inter cæteros creditores, ibid. n.68.
Lis creditorum continuatur per comparationem novi creditoris cujus jus fuit præſervatum, non nova intentatur, ibid.n.71.cum ſeqq.
Lis mota ſuper proprietate contra obtinentem in tenuta nihil impedit poſſeſſori agenti ad exigenda jura majoratus, pag. 484. num. 114. & ex nu.113. cum ſeqq.
Lite concurſus pendente omnes controverſiæ motæ contra debitorem tractandæ ſunt ſimul cum creditoribus, n.57.
In judicio quaſi contrahitur inter litigantes quorum nullus invito adverſario à lite diſcedere poteſt, p. 660.n.9.
A lite pendente ſuper ceſſione bonorum tanquam jure privilegiato diſcedere poſſe, qui teneant, ibid.
Debitorem formantem concurſum non poſſe liberè à lite diſcedere invitis creditoribus verius eſſe oſtenditur, ibid. ex n. 11. cum ſeqq.
Lis noſtra creditorum qua utimur non niſi in judicio formato inter creditores moveri poteſt à debitore, ibid. n.16. & 17.
Differentia maxima verſatur inter ſimplicem ceſſionem bonorum, & litem concurſus, ibid. n.18.
Concurſus lis, non facilè adaptatur regulis de ſimplici ceſſione bonorum loquentibus, ſed regulis ſtricti juris ordinarii potius. ibid. n.19.
In lite concurſus velata involvitur ceſſio bonorum, principaliter tamen à iure ordinario provenit. ibid. num. 20.
A lite concurſus poteſt debitor re integra recedere. ibid. n. 22.
A lite, & judicio concurſus debitor diſcedere nequit quando res non ſit integra, puta poſt citationem intimatam creditoribus, vel poſt litis conteſtationem. ibid. n. 22. cum ſeqq.
Liti concurſus renuntiandi via præcluditur debitori poſt litis conteſtationem. p.661. n.26. cum ſeqq.
A lite concurſus diſcedere permittitur debitori, quando ſolutionem offert creditoribus. ibid. n. 30.
Lis concurſus formatur ut audiatur debitor, & cognoſcatur de juribus creditorum, ac de ſuo, antequam ad bonorum diſtractionem perveniatur. ibid. n. 31. & ſeqq.
Lis creditorum extingui poteſt creditoribus (quorum intereſt) ſimul conſentientibus. ibid. n.35.
Pacta tamen, & conditiones appoſitæ inter debitorem levantem litem concurſus, & creditores conſentientes ad unguem ſervandæ ſunt. ibid. n. 36.
Litem & judicium concurſus diſſolvere poteſt debitor, ſi ſolvat creditoribus. ibid. n.37.38.
Debent tamen creditores ſatisfieri cum effectu, aliàs lis & judicium permanet. ibid. n. 39.
Lite durante durat adminiſtratio, qua extincta, pariter extinguitur. p.662.n.40.
Lis finitur per rem judicatam executioni traditam cum effectu, ita ut interim adhuc pendére dicatur, ibid. n.41.
Lis creditorum finita dicitur, poſtquam virtutè ſententiæ graduationis omnes ſint ſoluti, & integrè ſatisfacti. ibid. n. 42.
Lis creditorum non finitur, creditoribus omnibus nondum integrè ſolutis. ibid. n. 46. 47. & ſeqq.
Lite pendente ſuperveniens mutatio qualitatis non mutatur judicium legitimè cœptum. p.220.n.25. & 26. & p.47. ex n.78.
Quemadmodum lis cœpta cum defuncto tranſit in hæredem: ita cœpta cum hæreditatè jacenti defunctum repræſentante. p.220.n.17.

Litis conteſtatio.

Lite conteſtata coram ordinario an miſerabilis perſona poſſit adire Principis curiam. p.17.n.46.
Lis non dicitur conteſtata ſuper nova cauſa in judicium non deducta, nec adverſarius inſtructus ut poſſit defendi. p.546.n.31. cum ſeqq.

Locatio, Locator.

Locator paſcuorum pro alimentis animalium habet in his hypothecam cum prælatione. p. 174. num. 100. & 101.
Locanti paſcua datur animalium retentio, & durat hypotheca, dum non exeunt à paſcuis de conſenſu locatoris. ibid. n.102. & n.104.
Concurrentibus locatore pro mercede tacitæ reconductionis, & creditoribus contrahentibus cum conductore ante eam, iſti præferuntur in hypotheca. p. 511.n.67. & 68.
Locator pro ſuis annuis penſionibus omnibus præfertur creditori interim contrahenti cum conductore. ibid. n. 69. & ſeqq.

Major.

Digitized by Google

M

Major.

Vide *Creditor.*

Major pars creditorum quando, & quibus caſibus præjudicet minori, latè, p. 318. ex n. 67. cum multis ſeqq.

Majoratus.

Vide *Poſſeſſor*, *Facultas*, *Alienatio*, *Alimenta*, *Feudum*.

Majoratus bona, in diverſis diſtrictibus ſi exiſtant ad fundandam juriſdictionem diſtinctus ille attenditur, quo caput majoratus exiſtet. p. 26. n. 27.

Majoratus poſſeſſor format concurſum ad bona majoratus, & libera fit bonorum ſeparatio ad petitionem creditorum utrinſque patrimonii. p. 62. n. 69.

Satisfactis creditoribus antiquis majoratus, creditores ad bona libera habentes poſſeſſorem obligatum, ſunt ſolvendi ex fructibus majoratus, ibid. n. 70.

Majoratus antiqui creditores cujus bona non ſufficiunt, non habent recurſum ad libera poſſeſſoris. ibid. n. 71. & per totum.

Majoratuum duorum poſſeſſor formans concurſum, utriuſque bona ſeparantur, & quilibet majoratus ſuos agnoſcit creditores, ne confundantur illorum jura. ibid. n. 72.

Majoratus poſſeſſor cedendo, vel locando fructus ipſius, tantum perſonale jus transfert in ceſſionarium, & locatorem, duraturum dumtaxat per vitam poſſeſſoris. p. 67. n. 24.

Majoratus redditus conſignati per poſſeſſorem ſuo creditori decedentem pro rata reſtituuntur ſucceſſori majoratus. p. 72. n. 89.

In beneficio quolibet Eccleſiaſtico idem obſervatur. p. 72. n. 90.

Conſignatarius qui anticipatè ſolutiones à poſſeſſore majoratus mortuo recepit, reddere tenetur. ibid. num. 91.

Majoratus poſſeſſores ejus bona in feudum vel emphyteuſim dare non poſſunt, ſub conditione, ſi vacaverint, vacatione contingente mortuo poſſeſſore. num. 92.

Majoratus poſſeſſor non poteſt ſupplantare ſucceſſorem conferendo officia ſi vacarent, ſi in vita ſua non vacat. ibid. n. 93.

Majoratus ſucceſſor dicitur potior, & antiquior creditor reſpectu bonorum ipſius majoratus. pag. 83. nu. 110.

Majoratus poſſeſſor ratione dominii potior eſt quibuslibet creditoribus ſui prædeceſſoris exigere volentibus ſua credita ex bonis majoratus abſque facultate regia vel cum illa inefficace, & inutili. p. 84. n. 120.

Creditores anteceſſoris majoratus cum facultate Regia, an poſſint prius exigere ex bonis majoratus, quàm ex liberis. ibid. n. 121.

Majoratus cujuſlibet poſſeſſori concurſum formanti an alimenta conſignanda ſint, eo quod potior, & prior creditor eſt ad bona majoratus. ibid. n. 122. & n. ſeqq.

Majoratus poſſeſſor prior creditor eſt, ergo ex bonis concurſus debentur ei alimenta, arguere abſurdum eſt. ibid. n. 123. cum ſeqq.

Majoratus poſſeſſor etſi prohibeatur bona alienare, eorum tamen integrum dominium habet. p. 116. n. 58. cum ſeqq.

Majoratus bona poſſunt convenire ſi conſtat, ſuper liberis adeſſe concurſum formatum. p. 158. n. 7. & à n. 2.

Majoratus cujuslibet poſſeſſor, nec non Ducis, Marchionis, & Comitis, aliæve nobiles, & potentes perſonæ ære alieno gravatæ, & concurſum formantes, an indiſtinctè ultra quàm facere poſſint, conveniantur. p. 170. ex n. 32. cum ſeqq.

In Majoratus, feudi, & emphyteuſis fructibus poteſt fieri executio pro ſatisfaciendis creditoribus poſſeſſoris. p. 171. ex n. 54. cum ſeqq.

Majoratus ſimplicis poſſeſſori alimenta non debentur in concurſus judicio. ibid. n. 54. cum ſeqq.

Creditores inſtantes pro majoratus bonis diſtrahendis nihil gerunt, quod tendat in vinculi deſtructionem, ſed curant ex fructibus majoratus ſatisfieri, ibid. n. 56.

Differentiam inter poſſeſſores majoratuum habentium juriſdictionem, & dignitatem, & aliàs juriſdictione carentes. ibid. n. 42.

Majoratuum Hiſpanorum inſtitutiones in bonum publicum fuerunt introductæ, & in eorum jus publicum conſervatione verſatur. ibid. n. 44.

Majoratus an per ſe ſit dignitas, affirmatur. ibid. n. 46. contra. n. 60.

Majoratus poſſeſſor propter dignitatem qua potitur cauſans concurſum conſequi debet alimenta ne egeat in dedecus dignitatis, & honoris. ibid. n. 47.

Majoratus bona an propter inopiam poſſeſſoris, & ejus alimenta an alienari poſſint. ibid. n. 48. & n. 67.

Majoratus ſimplicis poſſeſſor nullibi reperitur privilegiatus in jure, ne conveniatur ultra quàm facere poſſit. ibid. n. 51. & ſeqq.

Majoratus ex propria natura nullam in ſe dignitatem publicam continet, quamvis ex accidente eam poſſit habere. p. 172. n. 64. & ſeqq.

In Majoratibus Hiſpaniæ diſpoſitio *Auth. res quæ, C. commun. de legat.* locum non habet, ceſſante facultate Regia. ibid. num. 67. 68. & 69. & 130. & ſeqq.

Majoratus ſucceſſor tenetur ad alimenta ad quæ fundator tenebatur, quemadmodum, & debita ipſius ſolvere. p. 175. n. 114.

Majoratus bona an ſint affecta onere reali alendi ſucceſſores, & alios de familia diſceptatur, & oſtenditur error vulgi. p. 176. ex n. 127. cum ſeqq.

Majoratus diſpoſitio cum facultate Regia ſub conditione de conſignandis prius alimentis cæteris filiis, ſuſtinetur, etiamſi tunc non ſint conſignata, dummodò poſteà conſignentur. p. 332. n. 62.

Ad majoratus bona, & ad libera, creditores an cogantur prius agere contra majoratum ne creditores ad ſola libera conſumpta per anteriores, jus ſuum amittant, p. 341. ex n. 2. cum ſeqq.

Affirmativam partem, æquiorem tuetur Molina, tribus potiſſimum fundamentis. ibid. n. 3.

Creditores, qui majoratum, & bona libera habent obligata, æquius videtur prius excutere majoratum, ne conſumptis liberis, aut creditores poſteriores majoratuum recurſu carentes, amittant ſuum creditum. n. 10. cum ſeqq.

Majoratus creditores nullum damnum patiuntur prius exigendo, ex majoratu, quod cum illis deficiat, poſſint exigere ex allodialibus, quæ ſimul habent obligata. p. 342. n. 12. & 13.

Et huic opinioni magis inclinari videtur Molina. ibid. num. 14.

Molinæ opinionem plurimi Doctores forenſes ſequuntur. ibid.

Contraria opinio contra Molinam in majoratibus Hiſpaniæ longè verior oſtenditur. ibid. ex n. 15. & ex n. 19. cum ſeqq.

Majoratus obligatio ex facultate Regia eſt ſubſidiaria, & nihil operatur niſi in defectu bonorum liberorum, ſive tempore obligationis, ſive exactionis. ibidem. num. 17.

Majoratus obligatus ex facultate Regia dici poteſt fidejuſſor indemnitatis, & ſubſidiarius, qui non niſi in ſubſidium tenetur. ibid. n. 18.

Digitized by Google

Ad Majoratum an creditor pervenire poſſit propter æs alienum, quo gravata ſunt bona libera. p.343.n.25. & ſeqq.

Creditor quemadmodum excuſatur ab executione bonorum liberorum ære alieno gravatorum, pariter excuſari in bonis majoratus propter dominium poſſeſſoris, qui dicant. ibid. n. 26.

Impugnatur præfata Doctorum reſponſio ad Molinam, creditorem poſſe relevari ab executione bonorum liberorum ob æs alienum; ergo poteſt cogi ut agat contra bona majoratus, ſibi etiam hypothecata, non eſt bonum argumentum. ibid. n.29.

Ad Majoratum & ad bona libera creditor cogi nequit à creditoribus poſterioribus ad ſola libera, ut prius à majoratu exigat. p.344.n.46.

Majoratus ſucceſſor non habet bona anteceſſoris cenſum ex facultate imponentis majoratus obligata, nec hypothecata, ut redimat, ſed perſonalem tantum. p.345.n.58. & 59.

Majoratus eſt perſona ficta,& diverſa à poſſeſſore illius. p.355.n.30.& ſeqq. & ex n.26. cum ſeqq.

Majoratus nomine & jure agens poſſeſſor non tenetur compenſare quod ipſe debet ex perſona propria. ib. num. 31.

Majoratus poſſeſſor agendo nomine majoratus non attenditur, ſed perſona majoratus ficta, quam ipſe repræſentat. ibid. n.32. & ſeqq.

Majoratus, ut acquirat libertatem ex redemptione cenſus facta per poſſeſſorem propria pecunia duo requiruntur. p.357.n.54. & ſeqq.

Ad cenſum impoſitum ſuper majoratu in argentea moneta ex facultate Regia non diſtinguente genus monetæ; tenetur imponens, quæ ad exceſſum non majoratus, p.360.n.24.

Nec conventionem imponentis poſſe nocere ſucceſſori majoratus aſſerit Amaya. ibid. u. 25.

Qui, ita praxi receptum fuiſſe, teſtatur. ibid.

Cauſa, negotium, & utilitas ad unum dumtaxat majoratum ſpectans ad alios trahere facultatem impetrans nihil agit. p.372.n.20.

Majoratus obligatus virtute facultatis habetur pro fidejuſſore. ibid. & n. ſeqq.

Pluribus majoratibus obligatis ex facultate Regia, pro cauſa & negotio ad bonum dumtaxat tangente ſolus iſte tenebitur, cæteri liberi remanent. ibid. n. 21. & 22.

Majoratus duo ſimul obligati ab utriuſque poſſeſſore legitimo, ſi legitimè dividantur, uterque tenetur pro rata. ibid. n. 23.

Et inter utrumque fit computatio crediti ſeu cenſus diſtributio juxta valorem fructuum utriuſque majoratus, ita ut quilibet pro ſua parte fructuum recipiat partem cenſus annuatim perſolvendi. ibid. & n. ſeqq.

Cenſus impoſitio ſuper duobus majoratibus, ab uno poſſeſſore tentis, ſi unus evincatur, an iſte prorſus liber tranſeat in vincentem abſque cenſus obligatione. p.373.n. 26. cum ſeqq.

Et an ſaltem pro ſua rata parte majoratus evictus cenſum ſuper duobus impoſitum recognoſcere teneatur. ibid. n.27. & ſeqq.

Majoratum evincens verus ſucceſſor in tenuta à poſſeſſore putativo imponente cenſum ſub facultate Regia ſi non eſt creditores evertere, multo magis poterit qui in proprietate majoratum evicit. p. 388. n. 128. 151. & 152.

Majoratus ſucceſſorem qui à putativo poſſeſſore, (cenſum ſuper majoratu ex regia facultate) majoratum evicit non poſſe tacitè nec expreſſè contractum ratificare abſque nova facultate, verior & certior opinio eſt. p. 391. ex n.1.

Super duobus majoratibus ab uno legitimè poſſeſſus cenſus ex facultate impoſitus ſuſtinetur in utroque, etiamſi pro tempore ſeparentur, & à duobus legitimis ſucceſſoribus ponderantur. p.401.n.1.

Super duobus majoratibus cenſus impoſitus ex facultate ab uno poſſeſſore tentis quorum alter fuit evictus hujus reſpectu evaneſcit, ita ut majoratus evictus liber tranſeat in verum ſucceſſorem evincentem. ibid. n. 2.

Et an majoratus non evictus integra cenſus quantitate remaneat gravatus. ibid. ex n.5.cum ſeqq.

Onus cenſus impoſitum à principe ſuper duobus majoratibus & habito reſpectu ad utrumque uno deficiente iniquum foret alterum ſuſtinere totum pondus. p.402.n.14.15.16. & ſeqq.

Majoratum unum plus debitum gravare principem foret inhumanum, cùm onus debeat fructibus correſpondere. p.402.n.30.

Pars cenſus deficiens impoſiti ſuper duabus majoratibus, eo modo computanda ut ſciatur quanto minus majoratus remanens ſolvere debeat. p.404. ex n.48. cum ſeqq.

Computationis exemplo clarè monſtratur pars cenſus qua gravatus remanet majoratus non evictus num.49.

Majoratus evictus licèt à cenſus obligatione liberetur, ejus tamen fit fructuum taxatio, ut ſciatur quantâ cenſus parte maneat gravatus alter majoratus relictus. p.405.n.62. & ſeqq.

Rata cenſus deficientis ex majoratu evicto damnum & defectus quomodo communicandum erit inter creditores. p 406.n.69 cum ſeqq.

Reſpondetur argumentis tenentibus ut pars deficiens correſpondens majoratui evicto ſit oneranda remanenti ſimul obligato. ibid. n. 71. cum ſeqq.

Majoratum delatum debitori an in præjudicium creditorum poſſit repudiare. pag. 420. ex num. 12. cum ſeqq.

Majoratus poſſeſſio ſtatim mortuo poſſeſſore transfertur in ſucceſſorem etiam ignorantem. p. 421. num. 14.

Majoratus dominium ſine apprehenſione transfertur, & antè acceptationem. ibid. n. 15.

Majoratus delati acquiſitio ante acceptationem jus eſt quoddam informe, variabile, & reſolubile. ibid. num. 19.

Majoratus delati repudiatione ſecuta nullus conſideratur ſtatus, quo creditoris jus poſſit ſubſiſtere. ibid. n.26. & ſeqq.

Diſpoſitio l. 45. Tauri inducta fuit in favorem ſucceſſoris majoratus qua uti poteſt, in ſui utilitatem, non in ſui damnum. ibid. n. 27.

Ita ut tertius contra ſucceſſorem, ea diſpoſitione ſe juvare non poſſit. ibid. n 28.

Majoratum an poſſit reſtituere ante tempus contradicente uxore, p.430.n.14.

Majoratum ante acceptationem poteſt debitor renunciare in præjudicium creditorum ſecus poſt acceptationem. p.433.n.43. & 44.

Majoratus poſſeſſor pro tempore vitæ ſuæ & in ſui præjudicium poteſt commoditatem majoratus cedere, etiam in præjudicium filiorum, ſi non excedat quintum. ibid. n.45.

Majoratum quærendum poteſt debitor repudiare in præjudicium creditorum, quæſitum autem non poteſt, ibid. n. 45.

Majoratus poſſeſſor poteſt in vita renunciare majoratui in præjudicium uxoris, cui ex l. regia debetur medietas fructuum. ibid. n.46.

Filius adeundo patris hæreditatem vinculo majoratus gravatam quod gravamen poſtea tacitè vel expreſſè approbavit à ſe factus majoratus intelligitur ad cujus bona creditores jus habent. pag. 440. nu. 60. & 61.

Majoratum condere nequit debitor in præjudicium credi-

creditorum, quorum reſpectu bona libera manent, ibid.n.64.65.66.
Filius tempore approbationis gravamen vinculi non habens, creditores iſti poſtea contrahentes nequeunt majoratum impugnare. ibid. n. 67.
Majoratus gravamen impoſitum à patre cui filius poſt mortem conſenſit an à patre factus an à filio conditus majoratus dicatur. ibid. n.68. & ſeqq.
Majoratus familiæ relictus extinguitur extincta omni familia, & in ultimo bona remanent libera, p. 453. num. 49.
Non tamen iſte ultimus poteſt aliquid de bonis ipſis diſponere in præjudicium ſuorum creditorum, ibid. num. 50.
Majoratum debitor concedere non poteſt quin ejus bona libera remaneant pro ſolutione creditorum. ibid. num. 51.
Majoratus ſucceſſor verus, qui in tenuta vicit, poteſt ſubvertere cenſus impoſitos cum facultate regia per poſſeſſorem putativum victum. pag. 477. n.45. & ſeqq.
Majoratus nomine & dignitatis non nomine ſuo agit poſſeſſor pro juribus ad majoratum & dignitatem pertinentibus, cui defectus dominii objici nequit.p.481. n.87.88.89. & 90.
Majoratus per adminiſtrationem repræſentatus eſt, qui agit & convenitur, & penes quem dominium reſidet. ibid. n.91. cum ſeqq.
Majoratus eſt dignitas, & perſona ficta diverſa à perſona poſſeſſoris. ibid. n. 93.
Majoratus poſſeſſoris jus diverſum eſt à jure ſpectante ipſi majoratui. ibid. n.94.
Majoratus perſona ficta attenditur, non perſona poſſeſſoris agentis & repræſentantis majoratum, ibid. n. 96. cum ſeqq.
Majoratus dignitas, & Eccleſia tanquam perſona ficta & repræſentata habet dominium, & poſſeſſionem jurium ad eam ſpectantium; adminiſtrator autem agit, & convenitur nomine ipſius, quem repræſentat. p.482.n.99.
Majoratus & dignitatis, mortuo creditore non vacat poſſeſſio jurium ad eam ſpectantium, ſed penes perſonam fictam remanet. ibid.
Majoratus eſt quædam perſona ficta repræſentata veluti homo mutus, qui ſi poſſet loqueretur, ibid. n. 99. cum ſeqq.
Majoratus poſſidet omnia jura, nec non privilegia, & effectus ſucceſſionis, tanquam perſona ficta, poſſeſſor autem nomine ipſius poſſidet, miniſtrat, agit, ibid.
Majoratui non datur hypotheca pro deteriorationibus contra hæredes prædeceſſoris, p.493.n.7.
Majoratus re vendita ex facultate regia, ut ex pretio alia emenda ſubrogetur, an & quando empta vinculo ſubjiciatur. p.494.n.28.
In quo tres caſus diſtinguit Molina relatus. ibid. n. 29. 31.32.33. & 34.
Majoratus in re ſibi à poſſeſſore empta ex pecunia deſtinata in majoratus augmentum præfertur omnibus poſſeſſoris ementis creditoribus p.496. n.54.55.56. & ſeqq. & ex n.42. cum ſeqq.
Ad majoratus ſucceſſionem deſcendens repræſentat locum, & gradum aſcendentis præmortui, & tamen nihil ab eo capit, ſed jure proprio ſuccedit fundatori. pag. 500. num. 40. & p. 501. & ex num. 21. cum ſeqq.
Majoratus bona ex facultate hypothecata ſi diſtrahi contingat in ſubhaſtatione publica ſunt diſtrahenda. p. 587.n.1.2. & ſeqq.
Majoratus bona, ſi redditus non ſufficiunt ad ſolutionem, diſtrahi quotidie jubentur. ibid.
Majoratus bona per facultatem regiam alienari, & hypothecari permiſſa, libera remanent deinceps. p.588. n.16.
Ad Majoratus bonorum diſtractionem non pervenitur, niſi prius facta excuſſione bonorum liberorum. ibid. n.20. 23. & 24.
Majoratus obligatus fidejuſſor indemnitatis, aut fiduciarius reputatur. n. 22.
Majoratus bonis ſemel legitimè diſtractis ſi bona libera poſteà poſſeſſor acquirat, ſucceſſor nequit diſtractionem retractare. n.24. & ſeqq.
Majoratus bonis ſemel diſtractis ſi poſteà appareat eo tempore bona libera adeſſe, an diſtractio retractetur. p.589. ex n.42.
Negativa ſententia præponitur. n. 43. & ſeqq. verior contraria. n.47.
Majoratus bona libera manent ab hypotheca, quoties libera reperiantur. ibid. n.49.
Majoratus bona ut indebitè alienata repeti poſſunt ex condictione ſine cauſa vel indebiti, deſignatis bonis liberis tunc ſtantibus. ibid. n.50.
Per majoratus confectionem, & alienationis prohibitionem debitor nihil detrahit juri creditorum, quorum reſpectu bona libera remanent, p.656. n.12.
Majoratus bona feudalia, & ſimilia, ſicuti prohibentur alienari, ita hypothecari, vel obligari. ibid. num. 21.
Nec cenſus ſuper eis conſtitui. ibid. n.22.
Secus ſuper fructibus, ibid. n. 23. & 24.
In Majoratus ſucceſſorem nullum onus aut gravamen impoſitum à poſſeſſore tranſit, ſed illicò reſolvitur., p.657.n.34.
In Majoratu ſucceſſor non à debitore, ſed à primo fundatore jus capit, & tot ſunt donationes, quot vocationes, una ab altera independens, ibid. n.37.
Majoratus ſucceſſor non tenetur ad debita prædeceſſorum. ibid. n.38.
Majoratus bona ſunt tradenda ſucceſſori cum fructibus pendentibus. ibid. n.52. & ex n.45. cum ſeq.

Mala fides.

Vide *Bona fides.*

Mandans, Mandatum.

Vide *Procurator, Inſtitor.*
Mandatum Procuratoris in rem ſuam revocari non poteſt à mandante. p.203.n.74.
Mandatum in rem ſuam, etiam re integra per mortem mandantis non revocatur. ibid. n.75. & 76.
Mandatum à debitore conſtitutum ad adminiſtrandum, exigendum, & alienandum extinguitur per judicium concurſus ſubſequutum. p.207.n.1.
Mandatum per mutationem prioris ſtatus, & ſic per concurſum mandantis aut mandatarii extinguitur ipſo jure. ibid. n.10. & 11.
Mandatum reſpiciens adminiſtrationem ſtatim finitur dempta, finita aut renunciata adminiſtratione, p.208. num. 14.
Mandatum intuitu adminiſtrationis conſtitutum ceſſante adminiſtratione per mortem, ceſſionem, renunciationem, privationem, aut promiſſionem extinguitur, etiam re non integra. ibid. n. 15.
Etiam mandatario effecto domino litis. ibid. n.19.
Mandatum ab impubere cum patris conſenſu, pubertate adveniente, extinguitur. ibid.n.17.
Mandatum extinguitur etiamſi ratione rei, vel cauſæ mandans conditionem mutaverit, ut ſi liti ceſſerit, vel beneficio renuntiaverit. ibid. n.18.
In mandato intelligitur conditio deducta, ſi res & perſonæ in eodem ſtatu permaneant. ibid. n. 19.
Sicut debitor per concurſum amittit adminiſtrationem ſuorum bonorum, ita & mandatarius, cui per adminiſtrationem fuit commiſſa, ibid. n.20. & ſeqq.
Mandatum ad negotia, an per ſupervenientem concurſum mandantis cenſeatur revocatum, & an ſolutio eidem poſtmodum facta vel cum eo geſti contractus validi ſint. p.209.n.28. cum ſeqq.

Digitized by Google

An contractus, & diſtractus geſti per mandatarium debitoris concurſus ignorantem mutationem ſtatus validi ſint. ibid. n.31. & 35.
Mandati extinctio per mutationem ſtatus conſtituentis non operatur, in antea geſtis per mandatarium, ſed in poſteà gerendis. ibid. n.36.
Emens à procuratore non viſo mandato in mala fide eſt, & nec præſcribit. p.329. n.28. 29.30. & 31.
Mandatum ſpeciale ubi requiritur ad tranſigendum, non eſt neceſſe præiviſſe in eo tractationis modum. p.359.n.7.
Abſque mandato poteſt quis pro alio facultatem, & gratiam impetrare, ſed non operatur niſi ſequuta ratificatione. p.398.n.124. cum ſeqq.
Qui mandato non oſtenſo pro alio in judicio comparuit ac ſuſtinetur, ſi reverè illud habebat, & ſufficit quandocumque mandatum oſtendere. p.489.n.29.
Niſi mandati oſtenſio fiat poſt oppoſitam exceptionem defectus mandati, ibid. n.30.
Mandatum qui habet ad emendum fundum ſi ſimpliciter emat, intelligitur virtute mandati emiſſe. ibid. n.31.
Mandatum ſpeciale ſi quis habet ad fundum emendum, licèt ſibi emat, procuratorio nomine emiſſe intelligitur. p.496.n.50.51.
Mandatariusque compellitur cedere rem mandati ſoluto ſibi pretio, ibid. n.52.
Mandans pretium rei venditæ ſolvi creditori ſuo liberatur, ſi creditor recipiat promiſſum à mandatario cujus fidem ſequitur, p.569. n.34. & 35.
Mandans campſori, aut debitori ut ſuo creditori ſolvat, ſi campſor partitam in libris adnotavit de conſenſu creditoris mandati, obligatio extinguitur, ibid.n.36.
Mandans debitori, ut ſolvat cui conſentienti ſolvere promiſiſti liberatur, licèt mandatarius adhuc maneat obligatus mandanti, ibid. n.38. & 39.
Mandatum cenſetur habere creditor à debitore ad vendendum pignus, & nomine debitoris, & tanquam debitoris procurator vendere intelligitur, num. 47. & 48.
Contrahens alieno nomine aſſerens habere mandatum, in eo in quo mandato carebat, tenetur de ſuo.p.607. n.16. ex n.13. cum ſeqq.
Et videtur hoc caſu ſuam fidem adſtringere, ibidem. num. 17.
Mandati tempus ad hypothecæ prælationem, & non tempus contractus attendendum, qui teneant, p.212. n. 1. & 2.
Ex mandato ad adeundam hæreditatem aditio ipſo jure inducitur, ibid.n.3.
Ex mandato ad contrahendum matrimonium inducitur ratificatio jam antea contracti nomine mandantis, ibid. n. 4.
Conſenſus patroni requiſitus ad actum per viam ſimplicis conſenſus probatur ex conſtitutione mandati etiam invalida, ibid. n. 5. & ſeqq.
Ad relationem hypothecæ non tempus mandati, ſed tempus obligationis attenditur, ibid. num. 9. cum ſeqq.
Tempus contractæ hypothecæ non retrotrahitur ad tempus mandati. p.213.n.10.
Ex ſolo mandato ad contrahendum non probatur contractus, ſed ex mandati effectu & executione, ibid. n.11.
Mandatum ad diſpenſandum non eſt diſpenſatio, ibid. num. 12.
Mandatum ad contrahendum matrimonium non eſt contractus matrimonii, ibid. n.13.
Mandatum ad vendendum non eſt venditionis contractus, ibid. n.14.
Mandatum recipiens ad obligandum mandantem eum non obligat quouſque mandato utatur, ib.n.15.& 16.
Mandatum non probat id quod fuit mandatum, niſi effectuario probetur, ibid. n.17.
Contractus non cenſetur factus in loco mandati, ſed in loco quo procurator contraxit, ibid. n.18.
Mandati forus, & locus non attenditur, ſed locus quo delictum mandatum fuit perpetratum, ibid. num. 20.
Mandatum ad contrahendum dirigit ſuam diſpoſitionem in futurum, ibid. n.23.
Ea quæ conſiſtunt in mera & nuda voluntate mandantis probantur ex mandato, p.214.n.32.
Mandatum continens obligationem prout ex tunc, an attendatur ad tempus executionis, ibid. n. 33.
Mandati defectus ubi adeſt, deficit conſenſus partis nullo modo aliter ſupplendus, p.219.n.11.
Et includit defectum citationis. ibid. n. 12.
Mandatum inſtitoris finitur per mutationem ſtatus domini præponentis, p.207.n.10.

Maritus.

Vide *Uxor*, *Mulier*.
Maritus debitor dotis ſi poſtea ſoluturum promittat non amittit privilegium ne conveniatur ultra quàm facere poſſit, p.628.n.84.85.86. & ſeqq.

Mater.

Mater, & avia tutrices filii, vel nepotis, ex ſpeciali prærogativa excipiuntur à regula, ut tutores pro reliquiis tutelæ carcerentur, p.269.n.10.
Mater tutoris incarceratur ob contumaciam exhibendi inventarium ac cætera inſtrumenta, p.271. n.41.
Mater ad ſecundas nuptias tranſiens, ſi petat & detur tutor licèt poſtea pœniteat non poteſt reaſſumere tutelam, p.588.n.31.
Mater per ſola ſponſalia non amittit tutelam, ibid. num. 32.
Et etiamſi maritus ſecundus moriatur, mater non reaſſumit tutelam, ibid. n. 33. & 34.
Idem judicandum eſſe de educatione liberorum ac de tutela, ibid.n 35.
Mater filiorum tutrix poteſt petere dotem à filiis vel hæredibus, licèt ei opponant retentionem, eo quod nondum reddit rationem tutelæ, p. 612. n. 10.

Melioramenta.

Vide *Expenſa*.
Solvere debita quibus onerata adminiſtratio concurſus dicitur eam meliorati, p.609.n.50.

Miles.

In Milite caſtrenſia & pagana bona faciunt duo diverſa & ſeparata patrimonia, p.411.n.48.
Et utriuſque patrimonii bona non confunduntur, ſed à creditoribus utriuſque ſeparatio poſtulatur, ibid. num.49.
Militibus permiſſum eſt hæredem inſtituere in bonis Caſtrenſibus, nullo inſtituto in patrimonialibus, ibid. n.50. & ſeqq.
A milite duo inſtituti hæredes alter bonorum unius provinciæ, alius ad bona alterius, an hæres unius provinciæ cogatur ſolvere creditoribus alterius, p. 409. ex n. 10.
Miles per provincias diſtribuens hæreditatem inter duos hæredes nullus tenetur creditoribus alterius provinciæ, quia duo patrimonia ſeparata intelliguntur, ibid. n.9.
A Milite duobus hæredibus inſtitutis, altero in caſtrenſibus bonis, altero in patrimonialibus ſpeciale eſt, ut creditores ad una bona non exigant ab aliis, p.411. n.46. & 47.

Minor.

Vide *Alienatio*.
Minor, civitas, vel Eccleſia an abſque juris ſolemnitatibus poſſint concurſum formare inter ſuos creditores abundè, p. 9. per totum cap.
Minores juris beneficio etiam majoribus deſtinato probati non debent, ibid. n.12.13. & 14.

Con-

Digitized by Google

Contractus utilis minori ſuſtinetur abſque decreto, ibid. n. 15.
Minori, populo, vel Eccleſiæ non permittitur alienatio voluntaria abſque decreto, aut facultate Regia. p.10.n.23.
Nec in ſolutum ſua bona dare creditoribus. ibid.
Minor, & ſimiles non poſſunt bona diſtrahere, ut ex pretio dimittant creditores ſuos, ibid. n.24. & 25.
Minores non admitti ad ceſſionem bonorum abſque decreto, qui teneant. ibid. n.26. & ſeqq.
Opinio tenentium minorem 14. annis, non admittendum ad ceſſionem bonorum non habet locum in noſtro concurſu creditorum. pag. 11. num. 34. & ſeqq.
Ad diſtrahenda bona minoris, & Eccleſiæ in concurſu creditorum præcedit cauſæ cognitio, & decretum judicii. ibid. n. 43. & 44.
Et fit alienatio neceſſaria pro executione rei judicatæ, quæ alia juris ſolemnitate non eget. ibid.
Minor curatorem habens poteſt abſque ejus auctoritate, verè debitum ſolvere, p.204. n.95.
Minor, Reſpublica, nec fiſcus, nec Eccleſia habent privilegium admittendi novum licitatorem, ſemel ſubhaſtatione perfecta. p.314. n.5. & ſeqq.
Minor, Reſpublica, vel Eccleſia reſtituuntur adverſus emptorem in ſubhaſtatione ob læſionem pretii oblati, p.315.n.7.
Reſtitutio hæc non conceditur ex levi & modica adjudicatione novi licitatoris. ibid.n.8.
Sed ſaltim in ſexta parte plus oblata. ibid. n.9.
Reſtitutio minori, & ſimilibus contra ſubhaſtationem peractam conceditur jure ſpeciali, non jure communi. ibid n.10.
Minor formans concurſum habet reſtitutionem; ut novus admittatur licitator, p.316. n.39.
Minori comparenti in concurſu intereſt uti creditori augmentum bonorum debitoris, ibid. n. 40.
Cujus reſtitutio prodeſt aliis majoribus in concurſu ſtantibus. ibid.
Major ratione intereſſe commixti cum majore; etiam non litigante poteſt inſtitutionem petere. ibid. num. 41. & 42.
Cum minore ſe communiter gerente pro majori rectè contrahitur. p.374.n.40. & 41.
Minor, reſpublica, vel Eccleſia nulliter vendentes cenſum ſi in eorum utilitatem verſam eſſe pecuniam appareat, tenentur ad ſortem cum redditibus loco intereſſe. p.388.n.131.141. & 143.
Idem in cenſu ſuper majoratu. ibid.
Minor factus major poteſt abſque ulla juris prohibitione ratum habere; quod in minore ætate inutiliter geſſit. p.399.n.131.
Minor poteſt reſtitutioni obtentæ per rem judicatam renunciare; & ea non uti; invito adverſario. pag. 660.n.7.8. & ſeqq.
Minor hæres an reſtituatur adverſus geſta per curatorem legitimè datum hæreditati jacenti. p.220.n.28. cum ſeqq.
Minoris privilegium tanquam perſonaliſſimum non tranſit ad hæredem. ibid. n. 29.
Minor hæres non habet reſtitutionem adverſus geſta per curatorem datum hæreditati jacenti. pag. 221. num. 40.
Geſtum pro Minore, & pupillo illum non obligat; niſi quatenus fiat locupletior. ibid. n.41.
Geſta pro hæreditate majoris jacente obligant in ſolidum minorem, & pupillum futurum hæredem. ibid. n. 42.
Abſque ſpe reſtitutionis. ibid. n.43. & 44.
Minor an poſſit apponere pactum, ut res à ſe empta ſit pro pretio obligata, ſive in continenti; ſive ex intervallo; pag. 426. num. 115. cum ſeqq. & ex n. 108.
Ubi abunde agitur de intellectu *l. 5. ſi minor. cum l. ſeqq. ff. de rebus eorum.* ibid.

Miſerabilis perſona.

Vide *Perſona.*

Momentum.

Hypotheca generalis ut operetur ſufficit, quod dominium rei fuerit per momentum quæſitum debitori. p.415.n.7.
Eodem momento & inſtanti quo dominium rei quæſitum minori, prohibitio hypothecandi operatur. ibid.n. 8.
Concurrentibus in eodem momento & inſtanti diſpoſitione juris, & diſpoſitione hominis, illa ut velociter prius operatur. ibid. n.9. & 10.
Rei emptæ pro perſona nominanda dominium ex tempore nominationis, nec per momentum permanſit penes emptorem, p.416. n.23. & ſeqq.
Plures hypothecæ diverſis temporibus contractæ ſuper majoratu abſque facultate regia, ſi poſtea in confirmationem earum impetretur, omnes eodem momento validitatem recipiunt abſque prioris prælatione. p.468.n.60. cum ſeqq.

Moneta.

Vide *Diminutio*; *Pecunia*, *Facultas.*

Ex facultate regia ad mille mutuo recipienda, ſi poſſeſſor majoratus in aurea, vel argentea moneta recipit, an creditor in concurſu hanc ſpeciem monetæ conſequatur. p 359.n.1. cum ſeqq.
Et teneri majoratum ad hanc ſpeciem monetæ, & in eadem annuos redditus perſolvere nervosè tuetur Noguerol. ibid. n. 2.
Anno 1602. nullam eſſe differentiam inter valorem monetarum, atque ideò omnium genus in facultate comprehendi, ſine majoratus detrimento. ibid. num. 4.
Cenſus in aurea moneta creatus, poteſt redimi in moneta ærosa; quando in valore diſcrimen non adeſt. ibid. n.5. & 6.
Ærosa moneta non habet proportionabilem valorem cum argentea; p.360. n.22. & 23.
Ad cenſum impoſitum ſuper majoratu in argentea moneta ex facultate regia non diſtinguente genus monetæ tenetur imponens ad exceſſum non majoratus. ibid. n.24. & ſeqq.
In hoc articulo opinionem Noguerol. nec Amayæ recepit author illum abſolutè relaxantem facultatem regiam, iſtam abſolutè & diſtinctè reſtringentem, ibid. n. 26. & ſeqq.
Moneta argentea quando virtualiter continetur in facultate ſimpliciter ad mille, redditus in eadem ſpecie rectè ſtipulantur ex natura contractus; ibid. n. 30. & 31.
Amayæ opinio abſolutè negativa incluſionis monetæ argenteæ in facultate ſimpliciter ad mille, rigoroſa oſtenditur. ibid. n.32.
Monetarum omnium intrinſecus valor in Hiſpania fuit conſervatus uſque ad annum 1612. pag. 361. num. 34.
Ab anno 1612. ob abundantiam monetæ ærosæ, & regnis extraneis introductæ vileſcere cœpit valor hujus monetæ, ac in dies creſcere valor extrinſecus monetæ argenteæ, ibid. n.35. & ſeqq.
Moneta non tam ex ſubſtantia, quàm ex quantitate; id eſt æſtimatione debet judicari. ibid. n.41.
Monetæ eſſentia ex valore, non ex metallo admittitur. ibid. n.41.
L.6.tit.21.l.5.recopilat. & l.6. tit.14. permittentes creditoribus debita ſolvere in qualibet moneta minuta & ærosa editæ fuerunt tempore, quo monetarum æqualitas aderat in valore, non tamen hodie procedunt, ibid. n.45. & 46.
Generalis diſpoſitio ad monetam relatam quamlibet

com-

comprehendit, cùm conſtet ex auro, argento & ære. p.362. n.52.
An, & quando debitor teneatur præcisè ſolvere in argentea moneta promiſſa & recepta, & excludatur à præmii oblatione. p.363.n.72.
Et de variis quæſtionibus reſpicientibus pragmaticas taxantes præmium argenteæ monetæ. ibid.
Ad certam monetæ ſpeciem annuatim perſolvendæ obligatus, ſi pluribus annis in diverſa ſpecie ſolvit, an præſcriptione juvetur. ibid. n.73.& 74. cum multis ſeqq.
Monetæ ſpecies in obligatione deducta præcisè ſolvenda; vel ejus æſtimatione. p.364.n.85.
Et ad hoc pactum obligatur debitor præcisè. ibidem. num. 86.
Maximè ſi eadem monetæ ſpecies data fuerit debitori. ibid. n. 87.
Pragmaticæ novæ taxantes valorem præmii argenteæ monetæ, quâ ſpecie ſolvendi ſint annui redditus, & quando debitor admittatur ad præmii obligationem, vel præcisè cogatur in argentea moneta ſolvere, & circa alia enucleantur. ibid. num. 88. uſque ad 95.
Monetæ mutatio quando timetur, debitor nequit prævenire ſolutionis tempus, & ante tempus ſolvere, p 531. n.40. & ſeqq.

Molendinum.

Molendinum hypothecatum, ſi penitùs ſit dirutum, hypotheca diſſolvitur, etiamſi ex eiſdem molis, & cæmentis, aliud novum conſtruatur. p.520. n.50.
Quia non eſt idem molendinum, ſed aliud diverſum & novum. ibid. n.51.

Mora, Moroſus.

Moræ purgatio aliquando admittitur ex æquitate. p. 494. n. 25.
Non tamen in præjudicium tertii. ibid. n. 26.
Moroſi adminiſtratoris concurſus in ſolvendo habentibus delegationem ſibi intimatam cedit periculum dimutæ monetæ, etiamſi eam judici manifeſtaverit. p.624.n.30. & 31.
In Mora conſtituitur adminiſtrator per interpellationem judicialem, vel extrajudicialem. ibid. n.32.
Is qui ad præſtandum aliquid obligatur, ſi ſit moroſus, tenetur de caſu fortuito. ibid. n.33.
Moroſus depoſitarius, aut ſequeſter ad uſuras, & intereſſe pecuniæ tenetur à die moræ. ibid. n.34.
Sive pecunia aut res eodem modo peritura eſſet apud dominum. ibid.
Moroſo ſemper imputatur periculum mutatæ monetæ, ſive mora ſit contracta in ſolvendo, ſive in recipiendo legitimè interpellato. ibid. n. 35. cum ſeqq.
Moroſo tenenti rem non imputatur interitus, ſi eodem modo peritura erat apud dominum, ſive in actionibus realibus, ſive perſonalibus. p.234.n.61.
Moram debet præcedere culpa. ibid. n. 57.
Mora non committitur, ſine die, vel interpellatione. ibid. n.58.
Et an iſta interpellatio debeat eſſe judicialis, vel ſufficiat extrajudicialis. ibid.

Monachus, Monaſterium.

Vide *Abbas.*
Prælatus monaſterii poteſt renunciare hæreditatem, vel legatum relictum monaſterio abſque ulla ſolemnitate. p.425.n.101. & 102.
Prælatus poteſt præjudicare monaſterio in acquirendis, non tamen in jam quæſitis. n. 17.
Monaſterium fruitur redditibus cenſus vitalitii durante vita monachi domini cenſus. p.151.n.47.
Monacho filio familias, & ſervo facta ſolutio debet eſſe vera & realis, non ficta & per confeſſionem, ut debitor liberetur. p.202.n.66.
Monacho & monaſterio, ſervo & domino concurrentibus in judicio concurſus pro pecunia, quam monachus, vel ſervus mutuavit debitori, quis in exactione & ſolutione præferatur. pag. 204. num. 83. & ſeqq.
Monacho & ſervo mutuantibus, licèt ſtatim actio quæratur monaſterio & domino, rectè tamen monacho & ſervo fit ſolutio. ibid. n. 84.
Monacho, ſervo, aut filiofamilias cum quibus contrahitur, rectè ſolvitur, & plenam liberationem conſequitur debitor. ibid. n. 85. 86. & 87.
Monacho pecuniam deponenti rectè reſtituit depoſitarius, licèt pecunia ſit monaſterii. ibid. n. 88.
Monacho, vel ſervo mutuantibus rectè fit ſolutio, facto contractu, conſenſu ſuperiorum non interveniente. ibid. n. 89. & ſeqq.
Suprà dicta procedunt quando monacho, aut ſervo debitor ſponte ſolvit, aliter ſi in judicio concurſus compareat ſimul monaſterium, vel dominus, ibid. n. 91. & ſeqq.
Monachus & ſervus non poſſunt in judicio comparere, ſive in agendo, ſive in defendendo abſque ſuperioris licentia, ibid. n.97. & 100.
Monachus ratione contractus non poteſt convenire, nec conveniri, ſed monaſterio proponenda eſt conventio. ibid. n.98.
Monachus non poteſt agere in judicio ſine ſuperioris licentia. p.205.n.100.
Monachus ſi compareat in judicio concurſus abſque licentia, vel aliter conveniatur, non oppoſita exceptione, ſententia favorabilis ſuſtinetur. p. 206. num. 115.
Si Monacho agenti non opponatur defectus licentiæ, valet judicium. ibid. n. 116.
Monachus, ſi abſque licentia ſolus comparet in judicio, & non obſtante oppoſitione judex de facto ſolvi jubet, legitimatur ſolutio. ibid. num. 117. & 118.
Monaſterium promittens novitiam ante profeſſionem renunciaturam bonis in alicujus favorem, intelligitur de renunciatione valida & efficaci. n.16.

Moratoria.

Moratoriæ vel à principe impetrantur, vel à creditoribus debitori indulgentur. p.536.n.1.
Moratoriam ex juſta cauſa poteſt princeps debitoribus concedere, ne per aliquod tempus à creditoribus moleſtentur. ibid. n. 2.
Moratoriæ ſolùm à principe concedi poſſunt. ibidem. num. 3.
Moratoria eſt privilegium merè perſonale & uni conceſſa, nec hæredibus, nec aliis ſucceſſoribus, prodeſt. ibid. n.5. & ex n.31. cum ſeqq.
Moratoriâ debitor uti nequit niſi præſtitâ creditoribus cautione de ſolvendo, termino finito. ibid. n.6.
Quantumvis in reſcripto moratoria cautio fuerit remiſſa; adhuc præſtanda erit creditoribus, p. 537. num. 7.
Niſi reſcriptum habeat clauſulam, *non obſtante.* ibid. num. 8.
Moratoriam impetrans debet ea omnia narrare, quæ principem poſſunt retrahere à conceſſione. ibid. num. 13.
Moratoriam impetrans debet narrare qualitatem debiti an ſit juratum. ibid. n.14.
An proveniat ex cauſa delicti. ibid. n. 15.
An debitum ſit regium, vel fiſcale. ibid. n.16.
An ſit cauſa locationis, & conductionis. ibid. n. 17.
An debitum ſit Eccleſiæ, vel pupilli. ibid. n. 18.
An proveniat ab emptione domus. ibid. n. 19.
An aliam Moratoriam impetraverit ab eodem principe. ibid. n. 20.
An lis pendeat ſuper debito. ibid. n.21.
Moratoria generalis quibus in caſibus non valeat. ibid. num. 22.
Item ſi debitum procedat ex cauſa dotis, depoſiti ſa-

larii

Digitized by Google

larii, vel annonæ, ſeu adminiſtrationis panis, vel ex cauſa alimentorum. ibid. n. 23.
Moratoriæ impetrandæ, an pactum renunciari poſſit. ibid. n. 24.
Moratoria impetrata non prodeſt ad debita poſtea contracta. ibid. n. 25. & 30.
Moratoria per debitorem impetrata an proſit fidejuſſoribus, quidam affirmant. ibid. n. 26.
Moratoriam poſſe debitorem allegare in favorem fidejuſſoris conventi, qui teneant, ibid. n. 28.
Moratoria non afficit creditores futuros. ibid. n. 25. & 30.
Moratoriæ termino durante fidejuſſor non habet regreſſum contra debitorem principalem. ibid. n. 31.
Monatoriæ exceptio reſpicit perſonam debitoris, quam non egreditur, ibid. n. 33.
Moratoria ſi fieret realis multò magis tranſiret in hæredem quàm in fidejuſſorem. ibid. n. 34.
Moratoriam impetratam à debitore fidejuſſoribus regulariter non prodeſſe, quamplurimi tenent Doctores. p. 538. n. 41.
Maximè ſi non ſunt in ſupplicatione, & gratia expreſsè nominati, ibid. n. 42.
Moratoria prodeſt fidejuſſoribus, quando redundaret in præjudicium debitoris principalis. n. 43.
Ut in exemplis appoſitis, ibid. num. 44. 45. 46. 47. & 48.
Moratoriæ dilatione pendente currunt uſuræ & redditus cenſuum. ibid. num. 49. & 50. cum multis ſeqq.
Moratoriæ, & induciæ conceſſæ à creditoribus debitoribus ex quibus cauſis fiant. p. 539. n. 51.
Per moratorias, & inducias conceſſas à creditoribus, ceſſant uſuræ ratione lucri ceſſantis. ibid. n. 51.
Non tamen redditus cenſuum nec intereſſe damni emergentis ceſſant per inducias. ibid. n. 52.
Ad moratorias creditorum concedendas quomodo computandus erit creditorum numerus, quando per numerum perſonarum, aut cumulum debitorum. ibid. n. 54. & ſeqq.
Et an computentur uſuræ, & redditus debiti in quantitate. ibid. n. 56.
Moratoriæ conceſſæ per creditores præſentes quando obligent abſentes. ibid. n. 57.
Ad moratoriam concedendam major pars quantitatis inter creditores prævalet minori. ibidem, num. 58. & 59.
In æquali & pari quantitate reperta præfertur major numerus creditorum. ibid. n. 60.
Data æquali quantitate ac numero perſonarum illius partis ſententia prævalet quæ humanior ſit. ibid. num. 61.
L. 5. & 6. tit. 15. p. 5. plures caſus ſingulares determinant circa moratorias conceſſas à creditoribus. ibid. n. 62. & 63.
Ad moratorias, & inducias concedendas, an omnes creditores tam præſentes quàm abſentes ſint citandi, vel an major pars præſens præjudicet minori abſenti. p. 540. n. 67. & ſeqq.
In iis quæ communia ſunt pluribus ut ſingulis, in quibus major pars præjudicat minori de ſubſtantia actus eſt omnium citatio. ibid. n. 68. & 70.
Conſuetudo ne in uno loco congregentur creditores ad moratoriam concedendam ſervatur. ibid. n. 71.
Quæ conſuetudo vincit in Hiſpania, & ſic à ſingulis creditoribus conſenſus præſtari ſolet. ibid. n. 72.
Ad confirmationem moratoriæ, & induciarum faciendam à judice, minor pars creditorum ſufficit. ibid. num. 73.
Proſunt etiam correo. ibid. n. 75. & 76.
Et moratoria creditorum proſunt etiam fidejuſſoribus. ibid. n. 74.
Ad moratoriam, & inducias concedendas credita debent eſſe vera non ficta, non per confeſſionem debitoris, nec per recognitionem ſchedulæ privatæ. ibid. num. 77.
Moratoriæ conceſſæ à creditoribus, & per ſententiam ſenatus confirmatæ an proſint hæredi debitoris adeunti cum beneficio inventarii. ibid. n. 78.
De pacto de non impetrando moratoria facienda erit principi relatio, ne ſit ſubreptitia. pag. 284. n. 47. & ſeqq.

Mors, Mortuus.

Per mortem vel dimiſſionem electi ad officium, vel beneficium non dicitur nova vacatio, ſed prioris vacationis continuatio. p. 119. n. 10. & ſeqq.
Poſt mortem qui reſtituere gravatus eſt, an poſſit prævenire mortem reſtituendo præmaturè in præjudicium creditorum reſtituentis. p. 429. per tot. cap.
Hæres gravatus reſtituere poſt mortem primo ſubſtituto non poteſt ante mortem reſtituere in præjudicium ſecundi ſubſtituti. p. 434. n 69. & ſeqq. & ex n. 66.
Facultatem eligendi incertum de certis tempore mortis habens ante mortem eligens, poteſt variare ne præjudicium fiat eis, qui tempore mortis vivunt. p. 435. n. 72.
Facultatem habens præſtandi eleemoſynam tempore mortis, an poſſit prævenire tempus in præjudicium exiſtentium tempore mortis. ibid. num. 73. & ſeqq.
Mortuo poſſeſſore majoratus qui ſuper proventibus & fructibus, qui contraxit ſtatim extinguitur contractus. p. 656. n. 18. & n. 1. cum ſeqq.
Mortuo poſſeſſore majoratus concurſum formante ſtatim, & ipſo jure diſſolvuntur fructus majoratus in concurſu ſtantes, & bona illico tradenda ſucceſſori. p. 657. n. 33.
Mortuo poſſeſſore majoratus jus ſuum extinguitur, ibid. n. 35.
Perinde ac ſi nunquam fuiſſet in mundo. ibid. n. 36. & ſeqq.

Motus proprius Pii V.

Vide *Cenſus*, *Pactum*.
Motus proprius Pii V. de forma creandi cenſus, in Hiſpania non fuit receptus, ſed ab eo ſupplicatum, p. 406. n. 81. & p. 530. n. 19.
M. P. expreſsè agnovit diſcrimen inter pactum de non redimendo intra tempus, & pactum de non redimendo ante monitionem. p. 530. n. 11. 12. 13. 14. & 15. cum ſeqq.
Pactum de non redimendo niſi præmiſſa nominatione ante bimeſtre licitum eſſe in creatione cenſus, expreſsè determinat M. P. ibid. n. 17.
Reprehenditur Avendanus contrarium ſectans, & ſibi contrarius manifeſtè arguitur. ibid. num. 20. & ſeqq.
M. P. non receptus licèt, ut obliget non allegetur, adduci tamen poteſt in vim auctoritatis, & doctrinæ magiſtralis. ibid. n. 22. 23. & 24.
Ratio M. P. requirentis denuntiationem ante redemptionem comprehendit omnes caſus redemptionis, p. 534. n. 86. & ex n. 77. & cum ſeqq.

Mulier.

Vide *Uxor*, *Indotatio*.
Mulier de jure civili, & Regio pro debito civili carcerari non debet. p. 269. n. 10.
Mulier obligata ratione adminiſtrandæ tutelæ pro reliquorum ſolutione carceratur. ibid.
Mulier non poteſt in vita mariti repetere dotem niſi ſit dilapidator, poteſt tamen quando formavit concurſum creditorum qui licèt poſteriores poſſunt omnia bona mariti conſumere. p. 53. n. 29. cum ſeqq.
Mulier vidua retinens bona mariti tenetur ea exhibere, ut ſibi & aliis creditoribus juxta gradus prærogativam ſatisfiat. p. 76. n. 8. & à n. 1. cum ſeqq.

Mulier

Digitized by Google

Mulier cui bona mariti ad inopiam vergentis tradita ſunt, ea ſatisfacta tenetur reſiduum creditoribus dimittere. ibid. n. 12. & 13. cum ſeqq.
Mulier habet hypothecam pro dote, & pro uſuris, intereſſe, alimentis dotis retardatæ. p. 174. n. 91. 92. & 93.
Mulier ſe uni creditori pro marito obligavit ultra dimidiam dotis, ex quo remanet indotata & læſa, an tota obligatio reſcindatur, vel pro parte. p. 333. n. 74. & p. 332. n. 68. cum ſeqq.
Ex pluribus obligationibus mulieris pro marito ſucceſſivè factis, non priores intra dimidiam dotis contentæ, ſed poſteriores ultra eam cauſarunt læſionem, & indotationem. p. 333. n. 75. & ſeqq.
Quæ verior eſt opinio in dies practicata in ſenatu Valliſoletano. ibid. n. 76.
Noguerol defendens omnes indiſtinctè obligationes factas à muliere pro marito eſſe reſcindendas ob indotationem communiter à Senatu Pintiano contemnitur. ibid. n. 82. & 83.
Mulier quæ pro marito unica obligatione cauſante indotationem ſe obligavit, an in totum reſcindatur, an ſolum pro dimidia parte dotis, contenditur inter aliquos, p. 335. n. 101. cum ſeqq.
Qui totam reſcindi volunt fundantur in ratione externa complectente totam obligationem. ibid. n. 102. & ſeqq.
Obligationes plures ſi ſucceſſivè pro marito à muliere factæ ſimul junctæ inducant indotationem, an omnes reſcindantur diſtinctè. p. 337. n. 125. & 127.
L. 55. Tauri qua diſponitur mulierem non poſſe diſtrahere ſine licentia viri, ſicut nec contrahere exornatur. p. 423. n. 62.
L. 44. quæ prohibet ne mulier abſque licentia viri poſſit hæreditatem repudiare, exornatur. ibid. n. 63.
Mulier abſque viri licentia nequit donationem ſibi abſenti factam repudiare, ibid. n. 64.
Mulier dans bona in dotem, ut maritus ſatisfaciat creditoribus, iſti ex pacto non agunt contra maritum, niſi notario pro eis ſtipulante. p. 511. n. 36.
Mulier nubendo, & dotem tradendo marito nequit creditores ſuos illudere in cujus non eſt poteſtate juri eorum detrahere. p. 631. n. 12. & ſeqq.
Mulieris contractus abſque licentia viri non valet, nec poſt mortem uxoris præſtare tenetur. p. 223. nu. 9. & 10.

Mutatio.

Vide *Status*. *Qualitas*, *Moneta*.
Mutatio qualitatis & conditionis rerum, aut pœnarum producit varios effectus, & diverſa juris miniſteria. p. 184. n. 21. 22. 23. & à n. 2.
Pactum relatum ad rem habentem naturam mutabilem, rei mutabilis natura veſtitur. ibid. n. 25.
Res judicata non facit jus in iis quæ tempore mutantur. ibid. n. 26. & ex n. 3. cum ſeqq.
Mutationis monetæ periculum ubi adeſt, debitori non permittitur ſolvere ante tempus. p. 531. n. 40. cum ſeqq.

Mutuum, Mutuans.

Mutuans pro refectione, vel reparatione alicujus rei, an in ea acquirat hypothecam cum privilegio. p. 82. num. 93.
Et an teneatur eſſe ſolicitus de converſione mutui. ibid.
Et an converſio mutatæ pecuniæ in rem reficiendam probetur conjecturis. ibid. remiſſivè.
Mutuanti, vel expedienti in conſervationem rei ſocietatis, vel negotiationis datur hypotheca cum prælatione in corpore ſocietatis. p. 175. num. 103. 104.
Mutuantes poſſeſſori majoratus intra ſummam permiſſam à facultate Regia, & mutuantes ultra illam, an pariter concurrant ad quantitatem permiſſam pro rata, vel an omnium contractus vitientur. p. 327. n. 1. & per totum cap.

N

Natura, Naturalia.

Natura judicii concurſus non patitur; ut coram diverſis judicibus tractetur cum deſtinetur ad prælationem creditorum. p. 31. n. 14.
Naturalia contractus in ipſo veniunt, licèt non exprimatur. ibid. n. 15.
Quæ veniunt ex natura contractus debent ſuppleri quamvis fuerint omiſſa. ibid.
In qualibet diſpoſitione ſtrictæ interpretationis ſubintelliguntur comprehenſa, quæ veniunt ex natura actus. p. 52. n. 11. & 16.
Natura contractus transfuſi in alium amplius non attenditur. p. 627. num. 70. cum ſeqq. & ex num. 64. cum ſeqq.

Negligentia.

Negligentia in non exigendo à debitore ceſſo quando imputetur ceſſionario, debitore interim facto fallito, p. 194. n. 19. p. 626. ex n. 52. & ſeqq.
Negligentia arguitur is qui opportunis remediis uti potuit, & non fecit. p. 335. n. 105. & ſeqq.

Negotiorum Geſtorum Actio.

Vide *Actio*.
Adminiſtratori ſolventi poſteriori negotium inſuper fecit adminiſtrationis contra quam datur actio negotiorum geſtorum ſuo loco, & gradu. pag. 609. num. 44.
Poſſeſſor majoratus qui redimendo cenſum ceſſionem non obtinuit contra majoratum, habet tamen actionem negotiorum geſtorum contra hæredes anteceſſoris, qui cenſum impoſuit. ibid. n. 45.
Solvens pro debitore etiam ſine mandato contra eum habet actionem negotiorum geſtorum. ibid. n. 47.

Nepos.

Vide *Hæreditas*.
Nepos ſublato patre de medio ſuccedit avo ex propria perſona. p. 499. n. 2. & 3.
Nepos ad ſucceſſionem avi concurrens cum patruo repræſentatione eget, & locum ſui patris præmortui occupat. ibid. n. 4.
Patre exhæredato præmortuo, nepos ſuccedit avo ex propria perſona, & jure. ibid. n. 10.
Sive nepos ſuccedat avo ex propria perſona, ſive repræſentativè concurrente patruo. ibid. n. 11.
Nepos ad hæreditatem avi renunciatam à patre præmortuo cum juramento vocatur ex propria perſona & jure, etiam ſtante repræſentatione. ibid. n. 12. & ſeqq.
Nepos ex filia præmortua ad ſucceſſionem avi veniens an teneatur computare dotem à matre receptam. p. 500. n. 15. & 16.
Nepos quomodolibet ſuccedens avo patre mortuo ſuam facit hæreditatem, qui avi creditoribus tenetur, non creditoribus patris, qui nunquam jus aliquod in ea habuit. ibid. n. 17. cum ſeqq.
Nepos quomodolibet ſuccedat avo ſuccedet jure proprio independenter à patre præmortuo etiamſi per repræſentationem, gradum & locum ſui patris ſubintret. ibid. n. 19.
Non ſequitur, nepos aſſumit locum, & gradum patris, ergo ſuccedit ex perſona patris. ib. n. 20. & 32.
Nepos ſuccedens avo etiam repræſentando locum & gradum patris præmortui ſemper proprio jure ſuccedit. ibid. n. 21. 22. 23. & 24.

Digitized by Google

In gradum alterius nepos ſuccedit per privationem vel per tranſmiſſionem, ib. n. 25. & 26.
Nepos avo ſuccedit ſemper ex propria perſona, etiam repræſentatione data, p. 501. n. 28. & 29.
Nepos ſuccedit avo mortuo patre per privationem, & remotionem, ib. n. 30.
Nepoti miniſtrat lex locum patris, non jus ejus quod jam extinctum erat per mortem vel renuntiationem, ib. n. 33. 34. & 35.
Nepos quomodolibet ſuccedat avo nunquam creditores patris poterunt prætendere jus ad hæreditatem avi, ib. n. 36. 37. & 38.
Nepos nec jus ad hæreditatem avi, nec gradum capit à patre, ib. n. 39.
Nepos ſuccedit in portione, quam pater habiturus eſſet, ſi viveret, non tamen ſuccedit in illius jure, quod numquam acquiſivit, p. 502. n. 41.
Patre præmortuo privato hæreditate patris ſive exhæreditatione ſive propria renuntiatione, nihil detrahi juri nepotis ex propria perſona; & jure venientis, ib. n. 42.
Nepos veniens ad hæreditatem avi tanquam hæres patris præmortui & in vita renuntiantis hæreditati, an cogatur ex ea ſolvere creditoribus patris ſui, ib. n. 43. & ſeqq.
Nepos hæres patris tenetur ſtare renuntiationi patris, ib. n. 45. 46. & 47.
Nepotem ex hæreditate avi ſibi delatæ præmortuo patre renuntiante hæreditati non teneri creditoribus ſui patris, verius oſtenditur, ibid. ex num. 48. & ſeqq.
Patre mortuo renuntiante hæreditatem nepos avo ſuccedit jure proprio, qui etiam hæres patris non tenetur creditoribus ſui patris ex hæreditate avi, p. 503. n. 58.
Nec pacto cuilibet reſpicienti hæreditatem avi renuntiatam per patrem præmortuum nepos etiam hæres patris tenetur ſtare ex hæreditate avi, ib. num. 59.
Et de ratione fundamentali, ib. n. 60. & ſeqq.
Nepos ex hæreditate avi ſibi delata ob præmaturam mortem patris, in nihil tenetur tangenti patri, ib. n. 62.
Etiamſi ſit hæres patris cum beneficio tamen inventarij, ib. & n. ſeqq.
Nepos hæres matris renuntiantis hæreditatem, & præmorientis non tenetur niſi pro ea parte, pro qua hæres ſit matris, non pro hæreditate avi, ib. num. 63. 64. & 65.

Nobilitas, Nobilis.

Nobilis adminiſtrator concurſus carceratur pro reſtitutione reliquorum, p. 103. ex n. 27. cum ſeqq.
Nobilis panetarius, qui recepto tritico non reddit panes coctos conventos, carceratur, ib. n. 25. & 26. & p. 270. n. 28. & 50. & 51.
Nobilis pro debito civili non carceratur juxta leges regias, p. 268. n. 2.
Nobilis pro debito civili præter duos caſus à lege regia exceptos non carceratur, ib. n. 3.
Nobilis non in publico carcere, ſed alio honeſtiori carcerari debet, p. 269. n. 12.
Nobilis, & mulier pro debito diſcedente ex delicto carcerantur, p. 270. n. 16.
Nobilis promittens dare fidejuſſorem pro obſervatione contractus, ſi non dederit, carceratur, p. 271. nu. 34. & 35.
Nobilis, & clericus juſſus exhibere pro contumacia cogitur per carcerem ad exhibendum, ib. n. 37.
Nobilis ob contumaciam, & quilibet privilegiatus per carcerem cogitur, ib. n. 28. & ſeqq.
Nobilis pro occultatione bonorum, ne ſolvantur ſui creditores, carceratur, p. 271. n. 41.
Nobilis pro debito civili admixto crimine carceratur ex legibus regiis, ib. n. 45.
Nobilitas licet liberet à carcere pro debito cujuslibet, non tamen attribuit privilegium, ne conveniatur nobilis ultra quàm facere poſſit, p. 171. n. 51. & ſeqq.

Nomen.

Vide *Nominatio.*
Nomen cujuſque rei qualitatem probat, & ex nomine eſſentia rei colligitur, p. 101. n. 10.
Nomen adminiſtratoris in Hiſpania generale eſt, & conveniens omni aliena bona adminiſtranti, p. 104. n. 39.
Nomen nunquam attenditur, nec de eo curatur, quando conſtat de natura rei, ib. n. 40.
Conceſſio facta contemplatione nominis, putà imperatori, hæredi, & ſimilibus extinguitur extincto nomine, p. 393. n. 40. 41. 42. & 45.
Ad rem emptam pro perſona nominanda à creditore emptoris, an creditores nominati, ſeu nominandi præferantur, p. 414. ex n. 1. cum multis ſeqq.
Nominandi facultas non tranſit in hæredem n. 24.
Nomine proprio & alieno qui actum gerere potuit, in dubio præſumitur nomine proprio geſtus, p. 460. n. 25. & 26.
Nomine proprio potius quàm nomine alieno in dubio præſumitur actus ſimpliciter geſtus, pag. 495. nu. 45.
Fallit in eo qui tenetur alteri emere, qui in dubio emere alteri intelligitur, p. 496. n. 46. & ſeqq.
Conceſſio facta contemplatione nominis putà hæredi, impetratori, ceſſat extincto nomine, p. 219. n. 7. cum ſeqq.

Nomen debitoris.

Nomen debitoris minori pretio licitè emi poteſt, propter periculum exactionis, & expenſas, p. 107. n. 27. & 28.
In Nominis, & cenſus jam creati emptione non habere locum *l. ab Anaſtaſio, & l. per diverſas, C. mandati*, communis opinio tenet, pag. 108. n. 29. 30. & 31.
Nominis periculum non tranſit in ceſſionarium; quando ſolutionis gratiâ ſit conſignatio, & datur ceſſionario regreſſus in debitorem, non ſequuta exactione, p. 67. n. 24.
Nominis ceſſi ſolutionis gratia dominium ſemper res manet penes debitorem, in quo creditur nullum acquiri jus reale, ib. n. 25.
Nominis accipiens creditor titulo veræ & realis ſolutionis, debitor liberatur ipſo jure qui nec de periculo tenetur, p. 68. n. 28.
Nominis ceſſio ſimplex debitorem non liberat, datio verò in ſolutum ſic, ib. n. 31.
Nomina debitorum non ſunt in patrimonio debitoris, p. 176. n. 122. & 124.
Nominis ceſſi ad commodum ceſſionarij periculum pertinet cedenti, p. 201. n. 52. cum ſeqq.
Nomina debitorum ejus loci eſſe cenſentur, ubi de jure & de facto exigi poſſunt, p. 408. & 409. n. 1. 2. 3. & 11.
Nomen debitoris ipſimet debitori ex diverſa cauſa creditori poteſt hypothecari, p. 524. n. 1. & ſeqq.
Nomen debitoris non eſt in bonis nec de bonis debitoris, ſed de bonis creditoris, ib. n. 4.
Super nomine debitoris hypotheca tantum durat quantum ipſum nomen, quo extincto & illa extinguitur, ib. n. 11. & 12.
Nomine debitoris per compenſationem ipſo jure extincto, an extinguatur hypotheca, ib. n. 13.

Nomine hypothecato extincto ſolvitur hypotheca, ib. n. 18. & ſeqq.
In Nomine hypothecato eidem debitori poſtea facto ſimul creditori non præferri aliis anterioribus creditoribus verius oſtenditur, p. 525. num. 25. cum ſeqq.
Nomen debitoris pluribus hypothecatum non extinguitur per compenſationem, & ideo ſemper durat hypotheca in qua anteriores præferuntur, ibid. num. 30.

Nominatio, & Nominare.

Vide *Emptio*, *Officium*.
Ad officij vitalitij emolumenta conceſſi cum facultate nominandi, an creditores nominantis facta nominatione, vel creditores nominati plus habeant, pag. 518. n. 1. & ſeqq.
Nominante condemnato facta nominatione, an fiſcus poſſit in fructibus rei exequi condemnationem in præjudicium nominati, ib. n. 2.
Ex nominatione pro ſecunda vita nominatus conſequitur jus ſeparatum à nominante, ib. n. 3.
A Nominationis tempore jus fuit radicatum in perſona nominati acceptantis, ib. n. 4.
Nominatus non à nominante, ſed à primo concedente cum facultate nominandi jus recipit, ib. n. 5.
A Nominationis tempore nominatus, recipit emolumenta officij, ib. n. 6.
Nominatus non capit ab eligente nudo tantùm miniſtro, ſed à mandante à quo recipit facultatem nominandi, ib. n. 7.
Judicium & condemnatio nominantis non affert præjudicium jam nominato, ib. n. 8.
In Nominatione & electione neceſſaria non cadit gravamen, nec valet appoſitum à nominante, n. 9.
Nominato quando jus irrevocabile adquiratur, p. 519. n. 16.
Nominandi facultas competens ex contractu reſtricta ad tempus mortis nominatio etiam contractu geſta eſt variabilis, uſque ad mortem, ib. n. 17.
Quo caſu ſi non fuerit revocata in vita nominantis, nominatio tenet reſpectu contrahentium, ib. num. 18.
Secus reſpectu creditorum nominantis præmaturè & ante mortem eligentis, qui jus habent ad emolumenta officij, durante vita debitoris, ib. n. 19. 20. & 21.
Nominatio & electio præmatura non præjudicat creditoribus nominantis quoad emolumenta & fructus ſua vita durante, ib. n. 22.
Nominationem & electionem datam patri pro nominando unum filium ad emphyteuſim poſt ſuam mortem pater prævenire nequit eligendo in vita in præjudicium cæterorum filiorum reſpectu fructuum ſua vita durante, ib. n. 23.
Et fructus medij temporis filius ita nominatus conferre tenetur inter fratres, ib. n. 24.
Et pater nominans in vita, & tradens emphyteuſim poteſt gravamen apponere nominato reſpectivè ad interuſurium, ib. n. 25.
Nominandi tam in vita quàm in morte facultas conceſſa per contractum ſemel variari poteſt, ibidem n. 26.
Secus ſi ex teſtamento, quia tunc nominatio facta per contractum irrevocabilis fit, ib. n. 27.
Debet tamen concurrere nominati acceptatio, & traditio ut nominatio fiat irrevocabilis, ibid. num. 28.
Aliàs nominato ſola actio perſonalis adquiritur, quæ non impedit aliam nominationem ceſſante pacto de non alienando cum hypotheca ſpeciali, ibidem n. 26.
In Nominatione procedit *l. quoties, C. de rei vendicat.* ſicut in cæteris contractibus, ib. n. 30.
Nominatus ad officium conceſſum alicui cum facultate nominandi in vita vel in morte ſi acceptavit nominationem, & poſſeſſionem rei, non tenetur creditoribus nominantis, ib. n. 31.
Secus, ſi res ad quam nominatur, non fuerit ei tradita, p. 520. n. 32.
Nominantis creditores qui rem non tradidit, jus habent interim ad fructus qui pertinent ad nominationem tanquam dominium, ibid. num. 33. 34. & 35.
Nominatio & electio facta in teſtamento nullo, vel revocato tenet, p. 212. n. 6. 7. & 8.

Novatio, Novum.

Vide *Feudum*, *Officium*.
Novandi obligationem animus inducitur per dationem in ſolutum, p. 68. n. 30.
Per novationem extinguitur obligatio fidejuſſorum primi contractus ceſſante proteſtatione creditoris novantis, p. 135. n. 10.
Per novum contractum prior novatur, & ſimul hypothecæ ac fidejuſſoris liberantur, n. 22. & ſeqq.
Novum dicitur quod nunquam fuit, vel fuit, & poſtea non jure acquiritur, p. 521. ex n. 58. & à nu. 50. cum ſeqq.
Novum officium dicitur ad tempus conceſſum prorogatum poſtea poſt tempus, ib. n. 59.
Ex nova cauſa novo in judicio deducta de qua in priori non fuit actum, poteſt denuò agi, p. 545. nu. 12. & 13.
Novatio an cauſetur ex judicio, & ſententia, ita ut ex priori obligatione amplius agi nequeat p. 563. n. 8. & de veritate, p. 563. ex n. 47. cum ſeqq.
Novatio extinguit priorem obligationem, ita ut ex ea creditor iterum agere non poſſit, p. 560. n. 9. & 10.
Per rem judicatam nec novatur primæva obligatio, nec extinguitur, p. 561. num. 23. & ex n. 17. cum ſeqq.
Novatio aut voluntaria eſt aut neceſſaria, ib. n. 24.
Novatio voluntaria ſemper eſt privata, & extinctiva prioris obligationis, ib. n. 25.
Novatio neceſſaria non extinguit primævam obligationem, imò magis illam confirmat, ibid. nu. 26. 27. & 28.
Non novari primævam obligationem, & ex ea non poſſe agi, incompatibilia ſunt, p. 562. n. 35.
Novatio extinctiva non inducitur ex re judicata, ſed potius accumulativa, p. 563. n. 47.
Ex primæva obligatione non novata per rem judicatam poteſt noviter agi, ib. n. 48.
Novatio non intelligitur facta, quoties poſterior obligatio minus continet quàm anterior, ibid. nu. 49. & 50.
Novandi animus in duobus non præſumitur, niſi expreſsè dicatur à contrahentibus, p. 628. n. 77.
Bis idem promittens, non novat, ſed nova cautione primam obligationem confirmat, addendo obligationem obligationi, ib. n. 78.
Novatio non inducitur per acceſſionem cautionis, ib. n. 79. & 80.
Novatio non inducitur ex eo quod poſtea fit pro executione, & complemento primi contractus, ibid. n. 81.
Novus actus non inducitur, qui fit in executionem antiqui, ib. n. 82.
Contractus ſecundus compatibilis cum primo non inducit novationem, ib. n. 83. & 84.
A priori obligatione continente privilegium aut viam executivam non cenſetur receſſum, nec novatum, ib. n. 84. cum ſeqq.

Promiſ-

Digitized by Google

Promiſſio ſecunda ejuſdem quantitatis novatio dicitur accumulativa non extinctiva, ib. n. 87.

Duæ obligationes factæ pro eodem debito, non novationem, ſed majorem firmitatem, & ſecuritatem inducunt, p. 629. n. 89.

Et magis inducitur informatio prioris obligationis, quàm novatio, ib. n. 90.

Plures promiſſiones ejuſdem ſummæ ex eadem cauſa novationem non inducunt, ib. n. 91. & 92.

Novationem allegans probare tenetur, ibid. num. 95. & 96.

Novatio hodie non præſumitur, niſi expreſsè dicatur à contrahentibus, ibid. n. 97.

Non præſumitur aliquid de novo inducere, ſed confirmare, ib. n. 98. & ſeqq.

Qualitas & privilegium contractus novati quando influant & tranſeant in contractum novantem, ib. n. 104. remiſſivè.

Pignora eadem in ſecunda obligatione novante repetita, tempus & prælationem conſervat, in quibus, & non in aliis ſimul obligatis primus creditor præfertur intermediis, ib. n. 92. 93. 94. 95. & 96.

Nullitas, Nullum.

Sententia declarata nulla ad inſtantiam unius conſortis prodeſt aliis, 159. n. 23.

Dummodo non procedat à jure ſpeciali obtinentis nullitatem, ib. n. 24.

Nullitas inſtrumenti ad inſtantiam unius declarata prodeſt aliis inſtrumento contentis, ib. n. 25.

Nullitas actus per ſententiam declarata præjudicat omnibus intereſſe habentibus, ib. n. 26. & ſeqq.

Nulla eſt alienatio bonorum majoratus facta ex facultate ſubreptitia, p. 244. n. 34. & ex num. 1. cum ſeqq.

De diſpoſitionibus nullis, vel aliqua exceptione credibilibus non eſt facienda principi relatio, p. 243. n. 25. cum ſeqq.

Nullitas actus inducta à lege in favorem alicujus intelligitur ipſo volente, & opponente, p. 289. ex n. 41.

O

Oblatio, Offerens.

Vide *Licitator.*

Oblatio bonorum in ſolutum ad extinctionem cenſus admittitur in judicio concurſus cùm ſit neceſſaria, & non voluntaria, p. 155. n. 30. & ſeqq. p. 154. & ex n. 22. cum ſeqq.

Auth. hoc ſi debitor, C. de ſolution. habet locum in concurſu creditorum cenſualium, p. 155. n. 31. & ſeqq.

Offerens debet integrum debiti emptori offerre etiam viliori pretio ementi, pag. 201. ex num. 78. cum ſeqq.

Per obligationem ſortis, & uſuris bimeſtri deducti in pactum, nullatenus conſulitur creditoris indemnitati juſtè depoſitum recuſantis, p. 532. ex n. 48. cum ſeqq.

Obligatio; Obligatus.

Vide *Inſolutum.*

Obligatio tacitè induci ſolet ex aliquo actu extra id, quod agitur, p. 299. n. 147.

Obligationis extinctio inter defunctum, & hæredem inducitur per aditionem, non anteà, p. 59. n. 19. cum ſeqq.

Obligatio cenſus extinguitur per moram creditoris nolentis recipere ſortem ſibi conſignatam, pag. 134. per tot.

Obligatione deficiente deficit actio, ſine qua nemo in judicio poteſt comparere, p. 160. n. 38. 39.

Obligationes factæ ab uxore pro marito ſi excedant dimidiam partem dotis ex quo uxor remanet indotata & ceſſa, an annulletur, p. 328. n. 7.

Obligationes diverſis temporibus factæ per uxorem præ marito, etſi priores non indicant læſionem omnes ſimul annullari defendit Noguerol. ib. n. 8. & 9. p. 336. vide ex n. 126. cum ſeqq.

Obligatio ultra modum facultatis regiæ limitatum eodem modo vitiatur in exceſſu ſive ſit unica, ſive plures ſucceſſivè, & à diverſis perſonis factæ, p. 334. n. 94. & ſeqq.

Obligatio majoratus ex facultate regia eſt ſubſidiaria, & nihil operatur niſi in defectu bonorum liberorum ſive tempore obligationis, ſive exactionis, p. 329. n. 16. 17. & ſeqq.

Obligatis pluribus in ſolidum, ſi utilitas ad unum dumtaxat pertineat, iſte dicitur principalis, cæteri inter ſeipſos fidejuſſores, non reſpectu creditoris, p. 372. n. 20. & ſeqq.

Obligatio dividitur pro rata inter plures ſimul obligatos, etiamſi in perſona unius deficiat obligatio, quia alter ultra ſuam ratam non tenetur, p. 404. n. 40.

Obligatio ſuper duobus majoratibus ſequuta diviſione juridica per evictionem unius partis correſpondens evicto prorſus fuit extincta, ib. n. 41.

Obligatio orta ab uno defuncto pro rata dividitur inter hæredes quorum uno effecto non ſolvendo cæteris non oneratur pars deficiens, ibid. nu. 42. & ſeqq.

Obligatio ad quantitatem dividitur inter hæredes pro rata, etiamſi aliquis efficiatur non ſolvendo, nec ad ratam alterius deficientem tenentur, ib. n. 44. 45. & ſeqq.

Obligationis facta diviſione inter plures quilibet agnoſcit ſuam ratam partem, & non partes aliorum, etiamſi fiant non ſolvendo, p. 406. n. 74. & ex n. 71. cum ſeqq.

Obligationis parte perempta, & extincta ſemel cum fundo hypothecato, cæteræ hypothecatæ non tenentur ad integram obligationem, ib. nu. 79. & 67. cum ſeqq.

Quando obligationis & quantitatis pars ſimul perit cum re hypothecata, cæteræ res hypothecatæ ſolum ad reſiduum obligationis tenentur, p. 407. n. 85. 86. & 87.

Secus ſi una hypothecata pereat integra manente obligatione, tunc cæteræ hypothecæ pro tota obligatione manent obligatæ, ib. n. 87. 88. & 89.

Obligare ea bona poteſt debitor, quorum habet dominium, p. 414. n. 5.

Obligatio bonorum generalis, bona præſentia, & futura comprehendit, ib. n. 6.

Obligatus non eſt debitor creditoribus acquirere, pag. 425. n. 90. cum ſeqq.

Priori obligationi quando aliquid additur vel detrahitur, nova intelligitur contracta obligatio, p. 445. n. 13.

In generali bonorum obligatione venit jus ſibi ad diſponendum reſervatum à donatore, p. 451. n. 3.

Negativè reſolvitur, quando juris reſervati diſpoſitio fuit reſtricta ad vitam debitoris reſervantis, ib. n. 4.

In obligatione bonorum generali non veniunt bona ad diſponendum reſervata, niſi ſpecificè exprimantur, ib. n. 5.

Obligari poſſunt ea bona, quæ nondum noſtra ſunt, ſed eſſe ſperantur, ib. n. 6.

In obligatione generali bonorum, futura quoque comprehenduntur, ib. n. 7. & ſeqq.

In obligatione generali bonorum non veniunt bona in quibus debitor habet ſpem de præſenti, niſi ſpeci-

cè exprimantur, ib. n. 19.
Per ſpecialem non per generalem obligationem bonorum reſervatorum, jus acquiritur creditoribus, ib. n. 20. & ſeqq.
L. 2. tit. 16. 5. recopilat. ut quoties appareat ſe alteri abſenti voluiſſe obligari, remaneat obligatus, non procedit ſi appareat ſe alteri non voluiſſe obligari, p. 512. n. 40. & p. 513. declara ex n. 54.
D. l. 2. an procedat, & requirat acceptionem abſentis, ut quis ei maneat obligatus, ibid. n. 41. & ex n. 54.
Intentio ſe alteri velle obligari; vel acquirere ſi deficit, non procedit d. l. 2. diſpoſitio, ib. n. 62.
D. l. 2. locum habet in cunctis obligationibus prætérquam in donatione ob ejus ſpecialitatem, ib. n. 65. & 66.
Ab omnibus obligationibus præter donationem abſenti factis nequeunt contrahentes pœnitere, p. 514. n. 69. & ſeqq.
In omnibus obligationibus, & contractibus præterquam in donatione, acceptatio non requiritur ut irrevocabiles fiant ex d. l. 2. p. 515. n. 87. & ex n. 80. cum ſeqq.
Obligatus manet ut anteà debitor donans vel vendens cum pacto ſolvendi creditoribus, & ſimul donatarius tanquam conſtitutor, pag. 516. n. 103. 104. & 105.
Una tamen ſolutione contentari debent creditores, ib. n. 106.
D. l. 2. tit. 16. lib. 5. recopil. procedit quando apparet; quod quis ſe alteri voluit obligare, ib. n. 107.
Per d. l. 1. alteri per alterum valet obligatio, & ſtipulatio, ib. n. 108.
Et ejuſdem l. verus, & ſingularis intellectus redditur, ib. n. 109. & 110.
Obligatio eadem pluribus creditoribus ſi competit in ſolidum, omnes repræſentant unam perſonam, p. 539. n. 55.
Obligatione perſonali extincta an poſſit durare hypotheca, p. 553. n. 125.
Pluribus obligatis, in ſolidum, & ſimpliciter condemnatis quilibet tenetur pro rata dumtaxat, etiamſi aliquis efficiatur non ſolvendo, p. 560. ex n. 1. cum multis ſeqq.
Obligatio perſonalis non extinguitur per rem judicatam, & executoriam ſuper ea à creditore obtentam, p. 561. ex n. 26. cum ſeqq.
Ex primæva obligatione denuò agi poteſt cum non noviter per rem judicatam, p. 562. n. 37. & 48.
Obligatio extinguitur, quando per ſententiam conſignatur creditori ſolutio in re ſubhaſtata ſequuta recognitione emptoris, p. 567. num. 14. 15. & uſque ad 22.
Obligatio ſecunda facta animo novandi primam ut quia de depoſito fiat mutuum non ex depoſito amplius, ſed ex mutuo debitor tenetur, p. 628. n. 75.
Et tunc periculum mutationis monetæ debitori pertinet, ib. n. 76.
Duæ Obligationes factæ pro eodem debito non novationem, ſed majorem firmitatem & ſecuritatem inducunt, p. 629. n. 89. & à n. 85. & ſeqq.
Et magis inducitur informatio prioris obligationis quàm novatio ib. n. 96. & ſeqq.
Obligationi accedens promiſſio eam non alterat, nec naturam mutat, ib. n. 91. & 92. cum ſeqq.
Obligationi reſpicienti nondum factum per factum ſatisfit, p. 631. n. 3. & 4.
Obligatus ad factum alienum de jure Hiſpano, liberatur præſtando intereſſe, p. 632. n. 16. 17. & ſeqq.
In Obligatione ſeu renunciatione omnium bonorum comprehenduntur fructus majoratus pleno jure pertinentes debitori, p. 657. n. 20. & ſeqq. & p. 655. n. 1. cum ſeqq.
Bonis concurſus diſtractis pro ſolutione creditorum; ſi omnibus non ſufficiant, inſoluti conſervant ſuam obligationem ad bona noviter à debitore quæſita, p. 563. n. 66. & ſeqq.
In generali bonorum obligatione non veniunt bona prohibita alienari, p. 215. n. 1. & 2. cum ſeqq.
Verbo univerſali *omnia bona mea* conveniunt quæ debitor ſpecialiter non obligavit, ib. n. 3. & ex n. 33. cum ſeqq.
In Obligatione generali tunc comprehenduntur jam bona quæ verè ſimiliter debitor non obligaret; quando alia non habet, ib. n. 4. n. 35.
In Obligatione generali bonorum facta à poſſeſſore majoratus, majoratus bona non comprehenduntur, p. 215. n. 11. cum ſeqq.
Obligatio primæva, & fidejuſſoria durat, evicta re in ſolutum data, vel pecunia avocata, n. 17.

Officium, Officialis.

Vide *Nominatio, Emolumenta.*
Super Officij renunciati pretio cenſus impoſitus an producat redditus ante aſſenſum principis, p. 229. n. 1. cum ſeqq.
Officium renunciabile vendi & alienari poteſt, principis licentia accedente; ib. n. 2. & 4.
Et cadit ſub partitione & diviſione bonorum, ſicut quælibet alia res patrimonialis, ib.
Et cogitur debitor officium renunciare in favorem emptoris pro titulo conſequendo à principe, ib. n. 3.
Officia Romanæ curiæ renunciari & alienari poſſunt ſub beneplacito Papæ, ib. n. 5.
Officij venditor poteſt pactum apponere ne dominium tranſeat in emptorem, donec pretium ſolvat, p. 230. n. 10.
Officij titulus poteſt eſſe apud unum, & dominium penes alium, ib. n. 11.
Officij venditor nequit titulum, poſſeſſionem aut exercitium in emptorem transferre, ib. n. 17. & 18.
Officij renuntiati titulum confert ſolus princeps, ibid. n. 19.
Officij ſucceſſor virtute renunciationis non capit titulum & poſſeſſionem à renunciante, ſed à ſolo principe, ib. n. 20.
Ad Officium nominatus ab uno & à Rege confirmatus, à Rege proviſus intelligitur, ib. n. 21.
Officia renunciata principis ſequuta licentia à principe & non ab alio tenetur, p. 231. n. 22.
De Officiis temporalibus ad beneficia valet argumentum, & contra, ib. n. 23. & ſeqq.
Officiales & miniſtri curiæ non debent nominari adminiſtratores concurſus, p. 96. n. 23. & 24.
L. *Barbarius Philippus*, *ff. de offic. prætor.* procedit in officiis publicis, non in privatis, p. 588. n. 144.
In Officiis vitalitiis prorogatione poteſt rex apponere conditiones & qualitates quas voluerit, ibid. n. 151. & 152. cum ſeqq.
Ad Officij vitalitii emolumenta conceſſi à Rege cum facultate nominandi, facta nominatione an creditores nominantis ſeu potiùs nominati jus habeant, p. 518. n. 1. cum ſeqq.
Officij emolumenta recipit nominatus à tempore nominationis, ib. n. 6. & ſeqq.
Officium conceſſum à Rege cum facultate nominandi quæſitum à patre pecunia vel meritis, an gravari poteſt per partem eligentem, ib. n. 10.
Ad Officij emolumenta conceſſi à Rege cum facultate nominandi facta nominatione creditores nominantis jus non habent, ib. n. 11. & 12.
Officium conceſſum à Rege cum facultate nominandi unum ex filiis, filius nominatus habet jure proprio, qui non tenetur creditoribus patris, ib. 13. & ex n. 5.
Niſi in facultate filius nominetur cum qualitate hæredis facta, vel expreſſa, p. 519. n. 14.

Ad

Digitized by Google

Ad Officium nominatus alicui conceſſum cum facultate nominandi, in vita, vel in morte, ſi acceptavit contractum, & poſſeſſionem officij, non tenetur creditoribus nominantis, ib. n. 31.
Secus ſi officium ad quod nominatur, ei non tradatur, p. 520. n. 32.
Officium renunciabile cum regio aſſenſu hypothecari & obligari poteſt; ib. n. 36.
Officium hypothecatum amiſſum & regi devolutum alterique conceſſum, non tranſit cum hypotheca ſemel reſoluta, ib. n. 37.
Officium ſuper quo conditus fuit majoratus amiſſum ob defectum renunciationis liberè, & abſque vinculo devolvitur ad principem, ib. n. 38. & ſeqq.
Officium amiſſum & ad regem devolutum ſi iterum debitori conferatur, extinctæ manent antiquæ hypothecæ, ib. n. 47.
Officium ſicut ad regem liberum devolvitur, ita pariter liberum tranſit in eum cui rex noviter concedit, ib. n. 48. & ſeqq.
De officio ad feudum valet argumentum, ib. n. 54. & p. 232. n. 34.
Officium ad novum dicitur ad tempus conceſſum & prorogatum poſt tempus, p. 521. n. 58. & 59.
Officio ſemel extincto, & noviter conceſſo, aliud novum conceſſum dicitur, ib. n. 60.
Officium prorogatum poſt terminum novum eſt, ibid. n. 61.
Officium durante termino prorogatum, idem perdurat officium, ib. n. 62.
Si verba prorogationis ſint apta ad novum officium ut puta, eligimus te pro aliis ſex menſibus, novum eſt officium, ib. n. 63. & 64.
Officij prorogatio operatur inter officialem & eligentem, ſed non quoad fidejuſſores officialis, ib. nu. 65. & ſeqq.
Fidejuſſor pro adminiſtratore officij alieni ſi novus officij Dominus eundem toleravit in adminiſtratione, non tenetur, p. 522. n. 73.
Novum officium dicitur nova perſona ſuperveniente in officio, ib. n. 76.
Etiamſi à principio officium ſit conceſſum duabus perſonis ſucceſſivè, ib. n. 77. 78. & 79.
Officium noviter prorogatum eidem debitori licèt liberetur ab antiqua hypotheca, ſubingreditur tamen hypothecam generalem, ib. n. 81.
Officium vitalitium ſi fuit hypothecatum; hypotheca durat durante vita debitoris, ib. n. 82.
Officio hypothecato extincto creditores, quandoque obtinent à Rege, ut cum eadem hypotheca tranſeat ad novum ſucceſſorem, ib. n. 83. & 84.
Officialis literas decretas habito reſpectu ad officium tenetur ſucceſſor adimplere, p. 596. n. 9. cum ſeqq.
Officii renuntiatio debet præcedere mortem renuntiantis per viginti dies, 231. n. 25.
Officiorum dominium & proprietatis reſidet penes principem, ib. n. 26.
Officij renunciatio nihil valet; nec operatur quouſque ſit à Rege admiſſa, ibid. n. 32. & ſeqq. & ex nu. 28.
Officium renuncians nullum jus titulum, poſſeſſionem aut exercitium poteſt in emptorem transferre, p. 252. n. 43.
Ante officii renunciationem admiſſam à principe renuncians illud retinet, continuat, & emolumentis fruitur, ib.
Officium renuntians titulum retinet, & exercitium continuat, quia non vacat ante principis admiſſionem, & novam collationem factam, p. 233. n. 44.
Officii conſumptio & redemptio permiſſa populo ineſt in ipſo officio à natura; & nemini culpa imputatur, ib. n. 50.
Impedimentum ne quis nanciſcatur poſſeſſionem officii renuntiati cauſatum à tertio non imputatur reſignatario, ib. n. 51.
Officium renuncians debet eligere, & quærere perſonatum habilem, ib. n. 54. & 55.
Officii renunciatio debet principi præſentari intra triginta dies, aliàs annullatur, p. 234. n. 59. & 60.
Officium publicum tenere prohibetur Dardanarius Victualium, non merces alias exercens, ib. n. 62.

Onus.

Vide *Alimenta*, *Majoratus*.
Onus reddituale ſuper fructibus fundi impoſitum non expreſſa hypotheca (quæ non præſumitur) in tertium poſſeſſorem non tranſit, p. 66. n. 11.
Oneris diminutio, ſeu ſervitii in fundatione beneficij appoſita facta ob diminutionem redditiuum ceſſat redditibus poſteà auctis, p. 185. n. 48.
Onera intrinſeca & perpetua, quæ bonis concurſus inhærent, ut cenſus reſervativus collectæ, & ſimilia bona ſemper ſequuntur, p. 619. n. 1.
Onera extrinſeca, quæ afficiunt concurſus bona, ut expenſæ, ſalaria, prælationem in concurſu habent, ib. n. 2.
Valor rei tanto minuitur quanto oneribus ſit gravata, ib. n. 3. 4. & 5.
Onus ſervitij incumbens univerſitati feudi tanquam individui diſmembrato feudo diminuitur & diſmembratur, ib. n. 30.
Penſio eſt onus reale inhærens fructibus beneficij, pag. 319. n. 17.
Onus rei illam diminuit in valore, & tanto minus ab eâ creditores conſequuntur, p. 275. n. 18.

Ordo.

In notoriis ordo eſt ordinem non ſervare, p. 78. n. 44.

Origo.

Origo judicij concurſus attenditur an à debitore ſit formatus, an à ſolis creditoribus inter ſe, ut illud ſit univerſale; iſtud particulare & diſcrimen inter utrumque, p. 27. per totum cap.
Origo ſemper attenditur, p. 44. n. 34.
In origine acquiſitionis, an poſſit minor apponere pactum, ut res empta maneat pro pretio obligata; ſive ex intervallo; p. 426. n. 113.
Ubi accuratè agitur de vera interpretatione, *l. 1. §. ſi minor cum l. ſeqq. ff. de reb. eorum.*

P

Pactum.

PActum inter poſſeſſorem majoratus, & ejus immediatum ſucceſſorem de non alienando bona majoratus, nec ad id impetrandam facultatem Regiam; nec ea uſurum, ſi principi non ſit facta relatio, an vitietur p. 248. n. 1. cum ſeqq.
In hoc impetrante tria concurrunt impedimenta; pactum de non alienando; & pactum de non impetrando facultatem; & prohibitio fundatoris alienandi bona majoratus; p. 249. n. 2.
Pactum de non alienando non impedit tranſlationem dominij, nec irritat alienationem, ib. n. 8.
Licèt prohibitus teneatur alteri ad intereſſe, ib.
Pactum de non alienando decreto judicis confirmatum; an impediat tranſlationem dominij, p. 250. & 256. n. 9. cum ſeqq. & n. 61.
Pactum ſemel perfectum non niſi utriuſque contrahentis conſenſu diſſolvi poteſt, p. 250. n. 14. & ſeqq.
Pactum de non alienando operatur; ut contraveniens teneatur ad intereſſe, non ad aliud, p. 251. n. 20.
Pactum de non alienando cadens ſuper re aliàs de jure prohibita alienari; impedit tranſlationem dominij, ib. n. 23.
Pactum de non alienando cadens ſuper feudo inalienabili impedit tranſlationem dominij, etiam in caſibus, id

in quibus feudatario permittitur alienare, ib. n. 24.

Pactum de non alienando res dotales factum à muliere cum juramento irritat alienationem ſequentem, etiam juratam, p. 252. n. 25. & ſeqq.

Prohibitio alienationis majoratus veſtita cum pacto de non alienando vitiat facultatem non facta utriuſque prohibitionis Principi relatione, ib. n. 26.

Pactum de non alienando præcedens, an præjudicet tertio ignoranti, & contrahenti cum prohibito, ib. n. 28. & ſeqq.

Pactum de non alienando factum à poſſeſſore majoratus redundat in favorem majoratus perſonæ fictæ, cujus ſunt bona, & jura majoratus, p. 253. n. 36. & 37.

Pactum de non alienando cum hypotheca ignoratum à tertio contrahente, non impedit nullitatem alienationis ſubſequutæ, ib. n. 39.

Pactum ſimplex de non alienando, ut impediat alienationem requirit ſcientiam tertii contrahentis, p. 254. n. 40.

Pactum ſimplex de non alienando continens clauſulam irritantem, impedit alienationem, ib. n. 41.

De pacto de non impetrando facultatem ſi Principi non fiat relatio facultas eſt ſubreptitia, & nulla p. 296. n. 47. & 48.

Contra pacta, & conventiones contrahentium princeps diſpenſare non poteſt, p. 255. n. 51.

Pactum ſimplex de non alienando initum cum tertio, cui intereſt, veſtitum juris prohibitione, impedit translationem dominij, ib. n. 53.

Is cum quo geſtum fuit pactum de non alienando habet verſus contravenientem jus ad intereſſe, & pœnam appoſitam, ib. n. 54.

De pacto de non alienando impediente translationem dominij, eſt facienda principi relatio, ne facultas ſit ſubreptitia, ib. n. 56.

Pactum ſimplex de non alienando, tenet, & operatur intereſſe partis, & pœnæ commiſſum, ib. n. 57.

Pactum de non alienando abſque ſpeciali hypotheca, non impedit translationem dominij, nec alienationem irritat, p. 281. n. 41.

Pactum tacitum inducitur ex aliquibus actis externis, p. 299. n. 147.

Pactum de non redimendo vel redimendo cenſum intra vel ultra aliquod tempus eſt nullum & vitiatur, licèt non vitiet, p. 529. n. 1. & 2.

Pactum de non redimendo niſi prius monito creditore ante bimeſtre appoſitum in creatione cenſus eſt inductum in favorem creditoris, ib. n. 6.

Pactum ne debitori liceat per bimeſtre redimere niſi prius creditore monito eſſe licitum, & depoſitum ſortis cum uſuris juſtè recuſare creditorem, ſæpè determinavit Senatus, ib. n. 8.

Pactum de non redimendo niſi per bimeſtre præcedat monitio, non eſt contra juſtitiam cenſus conſignativi, nec gravoſum debitori, ib. n. 9.

Per pactum de præmittenda monitione ante redemptionem non infringitur libertas debitoris, liberè quando vellet redimendi, ib. n. 10.

Aliud eſt pactum de non redimendo niſi ad tempus aliud de redimendo, quando vellet monitione præcedente, ib. n. 11.

Illud eſt illicitum, hoc verò permiſſum in cenſus creatione, p. 530. n. 12. & 13.

Inter pactum de non redimendo intra tempus, & pactum de non redimendo ante monitionem, diſcrimen expreſsè agnovit Motus prop. Pij V. n. 14. & 15.

Pactum de non redimendo vel redimendo intra vel extra certum tempus reprobat M. Prop. ibid. num. 16.

Pactum de non redimendo niſi præmiſſa monitione ante bimeſtre, licitum eſſe, & poſſe apponi in creatione cenſus, expreſsè determinat M. pro. ib. n. 17.

M. Pro. non dedecet pro forma præambula admonitionem, ſi in aliquo infringeret redimendi libertatem, ib. n. 18. & ſeqq.

Pactum de non redimendo ante monitionem futuræ redemptionis non continet onus debitoris, ſed præſtat indemnitatem creditori. ib. n. 25.

Pacto fieri poteſt quidquid lege fit, ib. n. 27.

Per pactum fit quidquid poteſt fieri per conſuetudinem, p. 531. n. 28.

Pacto licitum eſt quidquid, & præſcriptione, ibidem n. 29.

Pactum quod lege cenſus non reprobatur, permiſſum intelligitur, ib. n. 35.

Pactum quod in lege cenſus expreſsè non approbatur, non propterea prohibetur, ib. n. 33.

Pactum de non redimendo niſi præmiſſa monitione ante bimeſtre eſt in favorem creditoris, non debitoris p. 532. n. 47. & ſeqq.

Pactum ne valeat redemptio non præmiſſa monitione futuræ redemptionis ante bimeſtre, licitum eſſe, verior eſt opinio à Rota, & Senatu canonizata, ib. n. 56. & ſeqq.

Pacta ſervari naturali æquitati convenit, p. 91. n. 1.

Pactum inter debitorem & creditorem quod bona ſibi conſignata præſervata erunt à concurſu à ſe formando ſervari, ib. contrarium verius, n. 8.

Pactum initum in initio contractus inter creditorem poteſt cæteris creditoribus anterioribus præjudicare, ib. n. 2. 3. & ſeqq.

Debitor rem emens poteſt in præjudicium creditorum pactum apponere initio contractus quod res ſit ſpecialiter obligata venditori, in qua præfertur anterioribus, ib. & p. 92. n. 4. & n. 15.

Pactum per quod apponitur ſpecialis hypotheca in re vendita vel mutuante debitori ad emendum requiritur quod in continenti fiat, ib. n. 5.

Pactum initum inter creditorem & debitorem quod non formabit concurſum vel ab eo erunt præſervata bona conſignata, non eſt ſervandum, ibid. n. 8. 22. & 23.

Pactum quo renuntiatur ceſſio bonorum eſt contra bonos mores & charitati naturali contrarium, ib. n. 9. 10. & 11.

Pactum appoſitum in conſignatione ut conſignatarius non teneatur in concurſum venire, nec bona conſignata conferre, tendit in præjudicium anteriorum creditorum, ib. n. 12.

Pactum initum in ipſa acquiſitionis origine in rebus noviter per debitorem acquiſitis, officit creditoribus anterioribus, ib. n. 14. & ſeqq.

Pactum, quo creditor poſterior in re acquirenda per debitorem præferatur anterioribus, valet, ibid. nu. 18.

Secus circa bona jam acquiſita, ib. n. 19.

Pactum partium litigantium ſemper debet eſſe gratum judici, p. 95. n. 14. & n. 15.

De pacto non petendi abſolutionem juramenti in contractu appoſiti debet fieri relatio, quando petitur ad effectum agendi, p. 245. n. 48. & 49.

Pactum & conventionem partium ſua intereſſe putantium debet judex ſequi in pronuntiando pag. 96. n. 16.

Per pactum non poteſt coarctari facultas debitoris cenſus redimendi, p. 139. n. 4. 5. & 6.

Pactum appoſitum in creatione, cenſus ut ob debitoris fallimentum ſuperveniens poſſit creditor ſortem repetere, non valet, ib. n. 12.

Pactum ad rem habentem naturam mutabilem rei mutabilis natura veſtitur, p. 184. n. 25. & ſeqq.

Pactum majoris partis creditorum circa bona debitoris ut præjudicet minori parti, debet eſſe æqualis fortunæ, p. 318. n. 80. 81. 82. 83.

Pactum debitoris cum aliquo ut æs alienum deducatur

ex

Digitized by Google

ex certis bonis, vel quod unius hæres ſolvat, non nocet creditoribus quominus exigant ex univerſo patrimonio, p. 412. n. 62.

Et ſi inter legitimum hæredem & inſtitutum paciſcatur ut unus gravetur ære alieno, adhuc uterque proportionalibus hæreditatiis tenetur creditoribus, ib. nu. 63. & 64.

Pacta quæ aliàs repugnant translationi dominij appoſita pro cautela, & ſecuritate ſuſtinentur, p. 576. n. 134. & 135.

Pactum in continenti appoſitum inter emptorem, & venditorem quod res empta ſit obligata pro credito alicujus, ut præferatur quibuslibet creditoribus anterioribus, valet, p. 426. n. 110. & 111.

In ipſo acquiſitionis initio poſſunt pacta apponi, & conditiones, quæ poſt rei acquiſitionem non admitterentur ſine juris ſolemnitatibus, ib. nu. 112. 113. & 114.

Pactum in initio acquiſitionis, ut res ſit obligata alteri tertio valet, & iſte præfertur omnibus debitoris contrahentis creditoribus, p. 427. n. 115. & ſeqq.

Pactionem poteſt apponere venditor, vel donator incontinenti, ut res vendita, vel donata ſit hypotheca ta uni poſteriori debitoris creditoris, ut aliis anterioribus præferatur, ib. n. 116.

Ex Pacto creditoris vendentis pignus, ut illud debitor poſſit redimere debitori jus acquiritur & actio, p. 509. n. 4.

Pactum inter emptorem & venditionem, ne colonus expellatur huic abſenti prodeſt, ib. n. 11.

Ex pacto tacito à lege inducto tertio jus acquiritur irrevocabile, p. 512. n. 50. 51. & 52.

Ex pacto tacito inducto à lege in tertio jus acquiritur, ut per pœnitentiam contrahentium non revocetur, p. 513. n. 53.

Pactum de non meliorando cum uno geſtum, quando proſit omnibus filiis irrevocabiliter, p. 515. n. 94. 95.

Ex pacto inter contrahentes ſi tertio reſultat jus, & intereſſe hodie ei acquiritur actio, & obligatio etiam abſenti, ut ex eo agere poſſit, ib. n. 96.

Pactum de non meliorando, quando tertio prodeſt, requirit acceptationem, ut irrevocabile fiat, ib. n. 97.

Pactum de non meliorando donatio eſt, ib. num. 98. & 99.

Pactum de non meliorando, ut irrevocabile fiat reſpectu abſentis requirit acceptationem, ib. n. 100. num. 101. & 102.

Pactum de non redimendo ante monitionem per bimeſtre nullus Doctor reprobat, p. 533. n. 62. & à nu. 57. cum ſeqq.

Pactum de non redimendo niſi monitione præmiſſa ante bimeſtre non infringit libertatem liberè, quandocumque redimendi, p. 534. n. 76.

Pactum de non redimendo niſi præmiſſa denuntiatione ante bimeſtre comprehendere debitorem ſtatim redimere volentem intra bimeſtre à tempore creationis cenſus, & expectare teneri bimeſtri probabilior opinio videtur, ib. n. 85. cum ſeqq.

Pactum inter anteriorem creditorem, & poſteriorem nunquam officit creditoribus intermediis, p. 649. n. 103. 104. & ſeqq.

Ad pactum initum in eodem contractu cui fidejuſſor ſimpliciter acceſſit pariter tenetur, ac principalis ex primo conſenſu p. 226. n. 14. 15. & ſeqq.

Pactum ne dominium tranſeat in emptorem eſt contra ſubſtantiam contractus, p. 229. n. 7.

Valet tamen ſi apponatur limitatè donec pretium ſolvatur, ib. n. 8.

Pactum quod res empta à minore ſit pro pretio obligata, an teneat, ſive appoſitum in continenti, ſive ex intervallo, p. 426. n. 113. & ex n. 108.

Pars.

Partem quis facere poteſt licet non admittatur, ſed excludatur à parte, p. 405. n. 63. cum ſeqq.

Ponderantur ad id mirabilia jura, ib. n. ſeqq.

Filius renunciata hæreditate paterna adhuc facit parte quoad hæreditatis diviſionem inter cohæredes, licèt non admittatur, ib. n. 64.

Rotæ deciſio ſingularis in propoſito recenſetur, ib. n. 65. 66. & 67.

Pater.

Pater legitimus adminiſtrator filij circa bona, in quibus habet uſumfructum cuncta poteſt peragere, tam in judicio, quàm extra illud, p. 199. n. 19.

Pater legitimus adminiſtrator filii poteſt pro eo omnia agere, etiam requirentia ſpeciale mandatum, ibid. n. 20.

Pater in bonis filij, in quibus uſumfructum habet majorem recipit poteſtatem, quàm cæteri adminiſtratores, ib. n. 21.

Abſque patris conſenſu filiusfamilias ſtare non poteſt in judicio, in iis, in quibus patris quæritur uſusfructus, ib. n. 22.

Pater non filius debet citari, in iis quæ reſpiciunt bona adventitia, quantumvis ad filium ſpectantia, ibid. n. 23.

Pater in adventitiis poteſt agere, & conveniri abſque filij interventione, ib. n. 24.

Etiam in cenſus exactione ad redemptionem filii pertinentis, ib.

Patri habenti adminiſtrationem in bonis filii adventitiis, ſolutio eſt facienda, non filio, ib. n. 25.

Pater non habet uſumfructum, nec legitimus dicitur adminiſtrator in bonis caſtrenſibus fructibus beneficij, penſionibus Eccleſiaſticis, nec in adventitiis, & aliis in quibus prohibitio adeſt, à jure, vel ab homine tacita, vel expreſſa, p. 200. n. 33. & 35

Pater etiam prohibita adminiſtratione à jure, vel ab homine legitimus eſt adminiſtrator, quando filius eſt minor quatuor annorum, ib. n. 34. 35. 36. & ſeqq.

Patris adminiſtrationis filij confeſſio de recepto non liberat debitorem filij, niſi aliter adminiculetur, p. 202. n. 64. & ſeqq.

Si pater ultra tertium & quintum plures meliorationes fecit diverſis temporibus priores contentæ ſub tertio & quinto ſuſtinentur, cætera in exceſſu vitiantur, n. 64. & ex n. 1. cum ſeqq.

Patris conſenſus ſuperveniens mortuo filio non ratificat contractum, p. 394. n. 57.

Idem in licentia & conſenſu mariti ſuperveniente uxore mortua ſuper contractu geſto ab uxore, ib.

Pater poteſt reſtituere filio majoratum ante tempus creditorum concurſu non obſtante, p. 425. n. 82.

Pater in quærendis poteſt præjudicare filiis, p. 426. nu. 109.

Pater habens uſumfructum in adventitiis filij poteſt illum remittere, & ante tempus filio relinquere, pag. 430. n. 15. & 16.

Pater uſumfructum ſibi pertinentem in adventitiis filii poſt acceptationem remittere, non poteſt in præjudicium creditorum ad illud interuſurium medij temporis jus habentium, p. 433. n. 52.

Pater uſufructum ſibi delatum, & ante acceptationem liberè poteſt repudiare, & remittere filio in præjudicium creditorum qui jus non habent ad interuſurium, ib. n. 51.

Pater ante acceptationem remittendo filio uſumfructum non dicitur donare, ſecus poſt acceptationem, ib. n. 52. & 53.

Pater ante acceptationem poteſt uſumfructum remittere filio in præjudicium creditorum, ſecus poſtquam illum acquiſivit, ib. n. 54. 55.

Pater remittendo uſumfructum jam acquiſitum, proprium diminuit patrimonium, p. 434. n. 56. 57. 58. & 59.

Pater invitis creditoribus poteſt admittere ad ſucceſſionem

Digitized by Google

nem ſororem ab ſtatuto excluſam p. 459. n. 54.

Pater cui facta eſt donatio, ut liberè de ea poſſit diſponere inter filios, ſicut poteſt inter omnes diſtribuere, ita & uni dare, ib. n. 53.

Parte cui filia renunciavit legitimam ut liberè de ea poſſit diſponere, an diſponendo poſſit aliis filiis, aut creditoribus præjudicare, p. 443. n. 94.

Patris voluntas mandantis alienare certam rem filii ſupplet omnes juris ſolemnitates, n. 20.

Patre excluſo ab hæreditate avi & præmortuo, nepos excluſus an ſit, p. 499. n. 7.

Pater ſi in vita avi renunciavit hæreditati cum juramento; ab ea an excluſus intelligatur nepos patre præmortuo, ib. n. 8.

Patre exhæredato præmortuo, nepos ſuccedit avo ex propria perſona & jure, ib. n. 10. & ſeqq.

Pater faciens vinculum tertii & quinti omiſſa forma l. 7. Tauri reducitur ad formam l. & utrumque pertinet ei, quem forma legis vocat, nec vocato pertinet quintum, quod pater extraneo dare poterat ratione individuitatis, p. 25. n. 17.

Patri qui ad alimenta filiorum tenetur non prohibetur bonorum ſuorum libera adminiſtratio, quæ vendere & alienare inſuper poteſt fraude ceſſante, p. 175. n. 110. & ex n. 115. cum ſeqq.

Patris conſenſus ut requiſitus in contractu filii non poteſt præſtari poſt mortem filii p. 223. n. 9. & 10.

Patris confeſſio an & quando præjudicet filiis, vel valeat in vim legati, & quomodo, p. 637. n. 20.

Patrimonium univerſale reſpicit æs alienum, illud quoque diminuit, p. 176. n. 120.

Patrimonialis res ſimul vendita cum non patrimoniali, taxatur judicis arbitrio, ut ſola retrahi poſſit à conſanguineo, n. 57. & ex n. 51. cum ſeqq.

Patrimonium univerſum reſpicit æs alienum & ad univerſa debitoris bona abſque exiſtentia creditores jus habent, p. 409. n. 18. 19. 20. & 21.

Patrimonia diverſa & ſeparata faciunt in milite bona caſtrenſia, & bona pagana, p. 411. n. 46. 47. & 48.

Et utriuſque patrimonii bona non confunduntur, ſed à creditoribus utriuſque ſeparatio poſtulatur, ib. n. 49. cum ſeqq.

Unius & diverſi patrimonii creditores non confunduntur cum creditoribus alterius, p. 412. n. 51. & ſeqq.

Bona caſtrenſia & bona pagana concurrentia in milite ſicut ſunt diverſa patrimonia, pariter operantur diverſos effectus, ib. n. 56.

Patrimoniorum diverſitas continuatur in hæredibus multis ſeparatim ad ſingula inſtitutis, deficit tamen quando jure accreſcendi in unum eorum deveniunt, ibid. n. 58.

Et iſte indiſtinctè tenetur omnibus militis creditoribus, ib. n. 59.

De ſuo patrimonio nihil debitor diminuit non acquirendo jus delatum, ſed repudiando jus etiam quæſitum, p. 419. n. 2. & 3.

Creditores patris præmortui nullum jus habent ad hæreditatem avi delatam nepoti, ſive nepos ſuccedat, ex propria perſona, ſive repræſentando patrem, p. 499. n. 9. cum ſeqq.

Patrimonium & peculium eſt quid univerſale ſicut hæreditas & bonorum poſſeſſio. p. 593. n. 12. & 13.

Patrimonium omne debitoris ubique exiſtens jus creditorum reſpicit, & exigere poſſunt, p. 409. n. 17. & ſeqq.

Patronatus, Patronus.

Patronus Eccleſiaſticus duplici modo poteſt transferri in diſpoſitione. p. 592. n. 1.

Juſpatronatus tranſit cum venditione, ceſſione aut donatione univerſitatis bonorum ib. n. 26.

Juſpatronatus tranſit in emptorem hæreditatis, ib. n. 3.

Juſpatronatus qua ratione tranſeat cum univerſitate bonorum, ib. n. 3.

Expreſſio juſpatronatus principaliter facta venditione univerſitatis bonorum vitiat venditionem, niſi fiat declarativè, ib. n. 5.

Juſpatronatus acceſſoriè annexum & cohærens rei ſingulari tranſit in emptorem rei, ib. n. 6.

Juſpatronatus quod habet debitor, an conveniat ſub ceſſione bonorum à ſe facta inter creditores, ib. n. 7.

Negativa ſententia proponitur, ib. n. 7.

Contraria verior, p. 593. n. 11.

Juſpatronatus eſt ſpiritualibus annexum non recipiens æſtimationem, nec in bonis noſtris eſſe dicitur, ib. n. 7. & 8.

Juſpatronatus includitur in ceſſione bonorum facta per debitorem in concurſu ſuorum creditorum, ib. nu. 11. & ſeqq.

Juſpatronatus ut tranſeat in emptorem vel ceſſionarium requiritur quod univerſitas adſit reſpectu rei & contineat in ſe corporalia & incorporalia jura & actiones, ib. n 14.

Inventarium, ceſſione, ſeu alia qualibet diſpoſitione omnium bonorum jurium & actionum venire juſpatronatus, multorum authoritate probatur, ib. n. 19. 29. 21. 22. & ſeqq.

In diſpoſitione omnium bonorum jurium, & actionum comprehenditur juſpatronatus, ibid. num. 25. & ſeqq.

Juſpatronatus in bonis noſtris eſſe dicitur, quia pro eo habemus actionem & exceptionem, venitque appellatione omnium bonorum, & hæreditario jure ſucceditur, p. 594. n. 26.

Juſpatronatus per ſe ſolum inæſtimabile eſt, & ſine univerſitate bonorum nequit creditoribus vendi aut in ſolutum dari, ib. n. 27.

Juriſpatronatus venditio ſimoniaca eſt, ib. n. 28.

Juſpatronatus non comprehenditur in ceſſione bonorum, quando debitor amplius in bonis jus non habet, ib. n. 29.

Juſpatronatus incluſum in ceſſione bonorum facta per debitorem an in creditores tranſeat, ib. n. 31.

Proponitur affirmativa ſententia, ib.

Juſpatronatus non tranſit in creditores per univerſalem debitoris ceſſionem ſubhaſtatione non facta, ib. n. 33.

Juſpatronatus per ſubhaſtationem aut dationem in ſolutum univerſorum bonorum cum effectu factam, in emptorem vel creditorem tranſit, ib. n. 34.

Juſpatronatus, ſi ematur univerſum patrimonium, aut in ſolutum detur pluribus creditoribus, onus in ſolidum tranſit, ſed ſi pro parte patrimonium ematur pro parte tranſit, ib. n. 35.

Idem quando datur in ſolutum aliqua res particularis, cui juſpatronatus inhæret, ib. n. 36.

Juſpatronatus non tranſit in emptorem, quando ſingulares ſeparatim, & diviſim ſubhaſtantur, aut in ſolutum dantur creditoribus, ib. n. 37. 39. & 41.

In jurepatronatus non habet locum executio, niſi adhæreat univerſitati bonorum, ib. n. 38.

Juſpatronatus tranſit in creditorem, quando univerſitas, cui adhæret jure pignoris in cauſam executionis capitur, ib. n. 39. 40. & 42.

Juſpatronatus non tranſit in creditorem, quando executio fit in rebus ſingularibus. p. 595. n. 41.

Juſpatronatus non tranſit in creditorem, quando eidem univerſitas datur in pignus, ib. n. 42. & 40.

Ad juriſpatronatus translationem non attenditur univerſitas reſpectu animi, & voluntatis deſtinatæ vendendi univerſale jus, ſed reſpectu executionis & effectus acquirendi, ib. n. 43.

Univerſitas reſpectu verborum, ſi reſolvatur in ſuas ſingularitates, jus patronatus non tranſit in acquirentem, ib. n. 44.

Jus patronatus ſepulchrorum aut capellæ quod habet debitor, an ſubhaſtari pro ſatisfactione creditorum poſſit,

Digitized by Google

poſſit, ib. n. 45. & ſeqq.

Jus ſepulchri poteſt ſubhaſtari, quando in limine erectionis, & ante conſecrationem, ſibi, & hæredibus reſervavit fundator, ib. n. 46.

Jus patronatus ſepulchri poſt erectionem Eccleſiæ acquiſitum, quoad jus & proprietatem vendi non poteſt, cùm ſit locus ſacer. ib. n. 47.

Uſus ſepulchri, & capellæ cùm ſit quid merè temporale reſpiciens honorem, & præeminentiam, quocumq; tempore poteſt vendi, ib. n. 48. & 49.

Uſus ſepulchri, & capellæ eſt pretio æſtimabilis, & diſtrahi poteſt pro ſolutione creditorum, ib. n. 50. & 51.

Pecunia.

Vide *Moneta*, *avocatio*.

Pecunia redacta ex fructibus majoratus deſtinata ad emptionem prædiorum pro majoratus augmento, juxta præceptum fundatoris, eſt ipſius majoratus, p. 492. n. 4.

Pecunia redacta ex fundo majoratus vendito pro alio utiliori emendo, ipſius interim majoratus eſt, ibid. n. 5. & ſeqq.

Res empta ex pecunia aliena ementis eſt, ib. n. 6.

Ex pecunia depoſita res empta acquiritur ementi & non domino pecuniæ, p. 493. n. 8.

Pecunia deſtinata ad emptionem prædiorum ex præcepto fundatoris, habetur pro empta, ib. n. 9.

Si tamen permaneat deſtinationis finis, non ſi deſtinationis mutetur voluntas, quia tunc nihil operatur deſtinatio, ib. n. 10.

Ex pecunia dotis juxta pactum conjugum deſtinata ad emptionem prædiorum ſi vir ſibi tantum emat an ſibi, an doti acquirat, pag. 496. ibid. n. 11. Vide ex n. 63.

Pecuniæ dominus ex qua quis rem ſibi emit, actionem habet ad pecuniam, non realem ad ipſam rem, ib. n. 12.

Pecuniæ domino datur actio adverſus rem emptam in ſubſidium, quando emptor factus ſit non ſolvendo, ib. n. 13.

Pecuniæ domino datur actio in rem emptam in ſubſidium ex æquitate, ſed non in præjudicium creditorum emptoris, p. 494. n. 20. & 21.

Pupillo, mulieri, & militi datur hypotheca in re empta eorum pecunia, ib. n. 22.

Ex pecunia majoratus deſtinata juſſu fundatoris ad ipſius augmentum res empta à poſſeſſore efficitur, acquiritur majoratui, p. 495. n. 35.

Pecunia juſſu fundatoris depoſita, & deſtinata ad emptionem prædiorum pro augmento majoratus, eſt ipſius majoratus, ib. n. 36. & ſeqq.

Pecunias Eccleſiæ ac minoris tenetur Prælatus, & curator vertere in emptionem prædiorum, ib. n. 44. & ſeqq.

Pecunia majoratus quando à principio eſt deſtinata pro emptione prædiorum in majoratus augmentum, poſſeſſor etiam ſibi expreſsè emens non ſibi, ſed majoratui acquirit, p. 496. n. 53.

Et in ea re empta majoratus præfertur omnibus poſſeſſoris ementis creditoribus, ib. ex n. 54. cum ſeqq.

Ex pecunia depoſita non ſpecialiter ad aliquod deſtinata, ſi depoſitarius rem emat, ſibi, & non deponenti adquirit, ib. n. 58.

Non verò quando deponitur deſtinata pro emptione prædiorum, ib. n. 59. & 60.

Ex pecunia totali, ſi vir ſibi emat ſtante pacto inter conjuges, ut ſit deſtinata ad emptionem prædiorum, vir ſibi non acquirit, ib. nu. 63. & 64.

Pecunia ſoluta creditori concurſu pendente fingitur ſtare, etiam ſi millies fuerit commixta vel conſumpta, n. 25.

Pecunia ſoluta per debitorem adhuc ſtare dicitur dum exacta non eſt, p. 70. n. 61.

Vel quando exacta invenitur in arca exigentis vel in ſacculo poſita cum ſchedula continente nomen ſolventis, ib.

Stare dicitur quando in creditore poſteriori adeſt mala fides in exactione, & conſumptione, ibid. n. 62.

Stare dicitur pecunia ſi ab anteriori creditore fuit exigens interpellatus ne ſui præjudicium exigat, ibid. n. 63.

Ex quo requiſito interpellatio hæc ſit facienda, ib.

Stare dicitur pecunia quando debitor lite pendente vel concurſu formato ſolvit poſteriori creditori inſtanti in priorum præjudicium, ib. n. 64. & n. 65.

Pecunia exacta concurſu pendente refunditur in corpus concurſus propter dolum, fraudem, & malam fidem poſterioris exigentis, p. 71. n. 66.

Stare dicitur pecunia quando ſolutio fuit facta procuratori anteaquam iſte domino reſtituat, ib. n. 67.

Stare dicitur pecunia ſoluta creditori ſub obligatione reſtituendi alteri anteriori comparentis, ib. n. 68.

Creditor promittens pecuniam ſibi ſolutam habere depoſitam anteriori creditori reſtituendam adhuc in bonis debitoris dicitur ſtare, ib. n. 69.

Stare dicitur pecunia ſi Judex eam ſolvit cum qualitate ut penes recipientem eſſet depoſita, ib. n. 70.

Etiamſi per creditorem recipientem non ſit præſtita cautio, ſed quod pecuniam teneat donec per ipſum judicem aliud ſit proviſum, ib. n. 71.

Stare dicitur pecunia quando adjudicatur creditori ſub cautione, ib. n. 72.

Stare dicitur pecunia ſi ſoluta fuit creditori ſub fidejuſſione, ib. n. 73.

Stare verè vel fictè ſemper dicitur pecunia, quando data fuit in ſolutum vel nomen debitoris adjudicatum poſteriori creditori, ut per priorem poſſit avocari, ib. n. 74.

Pecunia ſoluta ſub cautione qualibet de reſtituendo potiori fingitur ſtare & non eſſe conſumptam p. 347. n. 6. 7. & ſeqq.

Penſio, Penſionarius.

Penſionum ſolutiones factæ per multos annos à non habente titulum beneficii non conſtituunt exigentem in quaſi poſſeſſione, p. 265. n. 36. & ſeqq.

Creditor mandatum habens ad exigendam penſionem, ut ſibi ſolvat, ſi per multos annos exigat in pecunia æroſa, cum penſio ſit conſtituta in argentea, non inſtituit ſolventem in quaſi poſſeſſione ad præſcribendum, ib. n. 37. cum ſeqq.

Penſionem ſolvens alicui ſequeſter ſpolii prælati mortui non præjudicat dignitati, nec exigens conſtituitur in quaſi poſſeſſione, ib. n. 41.

Penſionarius pro decurſis an in fructibus beneficii penſione gravatis præferatur omnibus debitoris clerici creditoribus hypothecariis, & anterioribus, p. 274. ex n. 12. cum ſeqq.

Penſionarius pro penſione habet hypothecam in fructibus beneficii, & actionem realem contra quoslibet illos percipientes, ib. n. 13.

Penſionarius mortuo Epiſcopo præfertur Eccleſiæ Cathedrali in pontificali, & ornamentis, quæ ſua prætendit Eccleſia, ib. n. 16.

Penſio eſt onus reale inhærens fructibus beneficii, ib. n. 17.

Penſionarius pro ſuis decurſis an ſit præferendus, duo Doctores attigerunt, ſed non reſolverunt, p. 275. n. 20.

Reſolvitur quæſtio ſub diſtinctione, ib. ex n. 21.

Penſio impoſita eodem tempore, quo facta fuit gratia, & collatio beneficii clerico debitori præfertur omnibus creditoribus clericis, ib. num. 22. cum ſeqq.

Penſionarius pro ſua penſione impoſita in actu, & initio collativo acquiſiti beneficii, præferri debet

Digitized by Google

quibuslibet debitoris creditoribus anterioribus, ibid. n. 25. 26. & 28.

Dominus proprietarius, & cenſuarius ideo pro ſuis penſionibus præferuntur creditoribus emphyteutæ, & cenſualiſtæ, quia penſio fuit impoſita ab initio, & in ipſo actu acquirendi rem, ib. n. 28. & 29.

Penſionarius pro penſione reſervata ſuper beneficio jam obtento per debitorem de ejus conſenſu, non præfertur creditoribus anterioribus & hypothecariis, ib. n. 30. cum ſeqq.

Penſionarius acquirit hypothecam in fructibus beneficii à tempore reſervatæ penſionis, ibid. num. 31. & ſeqq.

Penſio acquiſita ex intervallo, & beneficio jam obtento per debitorem non præfertur creditoribus anterioribus hypothecariis, p. 276. n. 35.

Penſionarius pro decurſis præfertur creditoribus clerici anterioribus chirographariis, & perſonalibus, ibid. n. 36.

Niſi manifeſtè conſtet, clericum debitorem conſenſiſſe in penſione reſervata ſuper beneficio jam obtento cauſa fraudandi creditores, ib. n. 37.

Penſionariis duobus concurrentibus ſuper fructibus ejuſdem beneficii, prior potior erit, ib. n. 38.

Pro penſionibus ſuper Epiſcopatu reſervatis à Papa pro perſonis à Rege nominandis, facta perſonarum nominatione, & penſionum diſtributione, in concurſu ſpolii qualis penſionarius præferendus, ibid. ex n. 39.

Penſionariorum nominatione facta à Rege in eodem decreto, nullus alteri præfertur, ib. n. 40. & 41.

Pro penſionibus ſi fuerunt à Rege plures nominati diverſis temporibus, an prior in tempore aliis præferatur, ib. n. 42.

Verius reſolvitur nullum penſionarium alteri præferri, ib. n. 44. cum ſeqq.

Penſionario, & proprietario titulari concurrentibus ad exactionem fructuum beneficii, titularis penſionario præfertur, p. 277. n. 49.

Gratia penſionis pro perſonis à Rege nominandis dubia, & obſcura declaratur per nominationes ſubſequutas, ib. n. 45. & ſeqq.

Penſionarius, qui commoditatem penſionis conſignavit ſuo creditori, an in iſtius præjudicium poſſit penſionem extinguere vel caſſare, p. 278. ex n. 1.

Penſionarium in præjudicium creditoris cui penſionem conſignavit cum mandato in rem propriam, poſſe penſionem extinguere determinavit Rota, ib. n. 2.

Penſio extinguitur ex natura rei per mortem, matrimonium, vel profeſſionem religionis, ib. n. 3.

Penſionarius uſufructuario comparatur, ib. n. 4.

Penſio licèt poſſit gratis extingui, & remitti, non tamen cedi, & transferri abſque Papæ auctoritate, ib. n. 6. & 7.

Penſionis commoditas poteſt vendi, cedi, & inſolutum dari creditoribus, ib. n. 8. & 9.

Contra Rotam tenentem, penſionarium, qui commoditatem conſignavit ſuo creditori cum mandato in rem propriam, poſſe extinguere penſionem, multum inſurgit Author. ib. n. 12. cum ſeqq.

Penſionis ceſſatio non provenit ex natura rei, ſed ex cauſa merè voluntaria penſionarii, ib. n. 13. & 14.

Penſio ſicuti uſusfructus, perit ex natura rei per mortem, matrimonium, & ſimilia, p. 279. n. 15. & ſeqq.

Penſio extingui non poteſt ex cauſa voluntaria penſionarii in præjudicium creditorum habentium illam hypothecam, ib. n. 18. cum ſeqq.

Penſionarius non poteſt remittere, vel extinguere penſionem, cujus commoditatem obligavit creditori, ib. n. 21.

Penſionis commoditas, ſicuti, & uſusfructus, obligari, cedi, & in ſolutum dari poteſt, ib. n. 22.

Penſionis commoditas ingreditur corpus concurſus pro ſatisfactione creditorum, vita penſionarii durante, ib. n. 23.

Penſionarius ſicuti uſufructuarius nequit cedere jus penſionis, commoditatem verò poteſt, p. 280. n. 36.

Penſionarius an poſſit in præjudicium creditorum extinguere, remittere, vel caſſare penſionem, tres caſus diſtinguuntur, ib. ex n. 37. cum ſeqq.

Ex ſola penſionis conſignatione ut inde creditor ſolvatur, non impeditur penſionarius extinguere & caſſare penſionem, ib. n. 38.

Penſionis caſſatio & extinctio facta in fraudem creditorum perſonalium, & fraude probata illis non præjudicat, p. 281. n. 42. & 43.

Penſionis commoditate conſignata creditori cum mandato in rem propriam, penſionario impediri remiſſionem penſionis, expreſsè determinavit Rota, ib. n. 44. & ſeqq.

Penſionis commoditas in commercio noſtro eſt, ſicuti alia res temporalis quæ vendi, cedi, & hypothecari poteſt, ib. n. 47.

Penſionarius in præjudicium creditoris habentis jus quæſitum ex mandato in rem propriam, non poteſt penſionem extinguere, & caſſare, ib. n. 48. & 49.

Penſionis reſervatæ in caput unius ad favorem alterius recipientis à fiduciario mandatum in rem propriam, tota utilitas in mandatarium transfertur, & penes fiduciarium ſolæ actiones directæ inefficaces remanent, ib. n. 49. & 50.

Fiduciarius penſionarius in præjudicium ejus, ad cujus commodum reſervata fuit penſio habentis mandatum in rem propriam, non poteſt conſentire caſſationi, & extinctioni penſionis, p. 282. n. 51.

Penſionarius non poteſt remittere, vel caſſare penſionem in præjudicium creditoris habentis hypothecam in penſionis commoditate, ib. n. 52.

Penſionarius, qui penſionis commoditatem hypothecavit creditori ſuâ vita durante, non poterit ante mortem extinguere, aut remittere penſionem in creditorum præjudicium, ib. n. 56.

Penſionarius habens facultatem transferendi penſionis certam quantitatem, ſi ſuam transtulerit pluribus & diverſis temporibus, an omnes ſimul ad quantitatem permiſſam admittantur pro rata, p. 328. n. 5. & 6.

Facultas Pontificia ad transferendum penſionem limitatam ad certam quantitatem ultra quantitatem facta translatio non ſuſtinetur, p. 329. n. 19.

Suſtinetur tamen in quantitate permiſſa, in exceſſu vitiatur, ib. n. 20.

Facultas ad transferendum certam penſionem vitiatur, ſi alia diverſa penſio translata fuerit, ib. n. 21. & 22.

Circa facultatem pontificiam transferendi penſionem in vita vel in morte, latè agitur, p. 398. ex n. 117. cum ſeqq.

Et an tunc ſi plures ſint translatarij ultra quantitatem penſionis permiſſam an omnes pro rata in ea concurrant, ib. n. 120. & 121.

Facultas pontificia ad translationem penſionis regulatur ab actibus inter vivos, ib. n. 121.

Ex facultate ad transferendum penſionem in vita vel in morte, non argumentatur ad facultatem regiam non habentem certam & limitatam quantitatem, ib. n. 125.

Una penſio impoſita ſuper duobus beneficiis ab eodem uno beneficiato poſſeſſis ſi iſto mortuo ſeparantur & duobus conferantur quomodo penſio ſit inter novos poſſeſſores dividenda & utrique oneranda, pag. 372. n. 23. & ſeqq.

Penſio ſemel reſoluta & conſolidata cum titulo beneficij ob defectum conditionis non revalidatur ex conſenſu partium, nec ex continuatione ſolutionis, niſi nova accedat gratia Papæ, p. 395. n. 63.

Penſio-

Digitized by Google

Penſionarius obtinens à Papa facultatem transferendi penſionem, poteſt illam in toto vel in parte transferre, p. 397. n. 98.

Penſio eadem ſuper duobus beneficiis ab uno poſſeſſis impoſita ſi beneficia ſeparantur & duobus conferantur, non cuilibet tota penſio in ſolidum oneratur, ſed dividitur pro rata fructuum uniuſcujuſque, p. 402. n. 24. 47.

Quia principis intentio à principio defuit voluiſſe quemlibet in ſolidum, & pro tota penſione gravare, ibid. n. 25.

Penſio reſervata ſuper pluribus, & diverſis redditibus, pro rata diſtributa intelligitur, ita ut pro parte eorum diſmembrata penſio quoque diminuenda ſit pro ſua rata, ib. n. 26.

Pro penſione beneficium gravatum competit penſionario actio hypothecaria etiam contra tertium quemlibet poſſeſſorem, ib. n. 27. cum ſeqq.

In conſtitutione penſionis ſuper beneficio cum facultate transferendi, conſenſus patroni adhibitus ſufficit in translatione poſtea facta abſque alio novo conſenſu, p. 588. n. 19. p. 226. n. 20. & ex num. 13. cum ſeqq.

Penſio ſecunda impetrata non facta mentione alterius qua beneficium erat gravatum eſt nulla, & ſubreptitia, ib. n. 32.

Penſio conſtituta, de conſenſu prædeceſſoris jus non habentis ad beneficium nulla eſt ex defectu conſenſus, nec arctat ſucceſſorem, p. 378. n. 72.

Periculum.

Vide *Diminutio*, *ceſſio juris*, *monetæ mutatio*.

Periculum rei venditæ regulariter etiam ante traditionem pertinet emptori, p. 230. n. 13.

Si venditor non ſit in mora vel culpa, ib. n. 14.

Periculum rei venditæ pertinet venditori, ſi venditio ſit imperfecta, & conditionalis, non emptori, p. 233. n. 49.

Periculum rei non imputatur tenenti moroſo ſi eodem modo eſſet peritura apud dominium tam in actionibus realibus quàm perſonalibus, p. 234. n. 61.

Periculum nominis delegati ante exactionem eſt delegantis, etiamſi creditori præceſſerit confeſſio de recepto, p. 68. n. 32. & n. 29. & 30.

Si periclitentur bona debitoris conſumenda inter poſteriores creditores; creditor cenſuarius poteſt cenſus redemptionem poſtulare, p. 139. n. 16. cum ſeqq.

Idem in creditore conditionali, ib. n. 27.

Creditor, qui de præſenti agere non poteſt ſi videat creditum ſuum periclitari per diſtributionem patrimonii debitoris inter cæteros creditores poſteriores admittuntur ad concurſum, p. 139. n. 43.

Periculum & utilitas rei venditæ ſuperveniens, dominum rei ſequitur, p. 148. n. 9.

Periculum nominis ceſſi ad commodum ceſſionarij pertinet cedenti, p. 201. n. 52. cum ſeqq.

Periculum nominis ceſſi ob negligentiam ceſſionarij ſupervenientis, quando ceſſionario imputetur, ib. nu. 57. 58. & 59.

Periculis majoribus ſubmittitur contrahens ſuper bonis majoratus ex facultate regia quàm ſuper liberis, p. 385. n. 124.

Periculoſum valde eſt ſuper bonis majoratus contrahere, p. 531. n. 10.

Periculum mutationis monetæ ubi adſit debitor non permittitur ſolvere ante tempus, ib. n. 40. & ſeqq.

Periculum pecuniæ depoſitæ ante terminum ſolutionis cedit in damnum debitoris, non creditoris juſtè recuſantis depoſitum & præmaturam ſolutionem, ſtante periculo mutationis monetæ, ib. n. 41. & 42. & ſeqq.

Periculum nominis adjudicati quando pertineat creditori, p. 557. n. 170.

Res perit ſemper periculo domini, p. 626.

Genus perire non poteſt, p. 623. n. 22.

Periculum pecuniæ oblatæ; & depoſitæ judicis decreto ac depoſito confeſſato; periculum cujus erit? deponentis, aut depoſitarij confitentis depoſitum; vel creditoris, illud recuſantis, p. 625. ex n. 41. cum ſeqq.

Periculum contingens num cedat in damnum creditoris, qui negligens fuit in exigendo ab adminiſtratore virtute denegationis ſibi à judice expeditæ, an in damnum adminiſtratoris, p. 626. ex n. 50. cum ſeqq.

Periculum decoctionis, an patiatur creditor qui literis delegationis acceptatis diſtulit exigere, ib. n. 53.

In hoc puncto variè, & confuſè loquuti fuere Doctores, ib. n. 54.

Literis delegationis intimatis, & acceptatis, ſi creditor diù fuit negligens in exigendo, periculum ſibi pertinet, non adminiſtratori, ib. n. 55.

Ne periclitetur creditum conſumptis bonis concurſus inter poſteriores creditores; creditor conditionalis admittitur ad judicium concurſus, p. 140. ex n. 24. cum ſeqq.

Ne periclitetur cenſus conſumptis ſemel bonis concurſus inter creditores poſteriores; creditor cenſualiſta admittitur in concurſu poſtulans cenſus redemptionem, ib. ex n. 25. cùm ſeqq.

Perſona.

Vide *Privilegium*.

Per interpoſitam perſonam adminiſtrator rei alienæ prohibetur rem emere adminiſtrationis, p. 106. n. 5.

Perſona cui acquiritur, non per quam acquiritur, attenditur, ib. n. 6.

Poſſeſſor majoratus quod bona ipſius poteſt repræſentare duplicem, diverſam perſonam propriam, & repræſentativam tanquam majoratus poſſeſſorem, p. 355. n. 26.

Quæ duo jura inter ſe non confunduntur, ſed unumquodque per ſe, & independenter ab alio operatur, ib. n. 27.

Feudum eſt perſona ficta quam feudatarius repræſentat, in tangentibus feudum magis attenditur perſona intellectualis quàm propria, ib. n. 28.

Majoratus eſt perſona ficta, & diverſa à poſſidente eum, ib. n. 29. & 30.

Majoratus poſſeſſor agendo nomine & jure majoratus non attenditur; ſed ficta perſona majoratus per eum repræſentata, ib. n. 32.

Quidquid agit perſona repræſentans videtur fieri à perſone repræſentata, ib. n. 33.

Perſonalis cenſetur omnis conceſſio quæ ad factum refertur, p. 395. n. 67.

Nec ad hæredes tranſmiſſibilis, p. 396. n. 88.

Peculiis duorum in eadem perſona concurrentibus ex uno peculio non tenetur creditoribus alterius, pag. 409. n. 13.

Feudum eſt perſona ficta quam feudatarius repræſentat, & iſte fungitur viduarum perſonarum propriæ & intellectuali, p. 481. n. 92.

Et in tangentibus feudum magis attenditur perſona intellectualis quàm propria adminiſtratoris agentis, ib. n. 93.

Majoratus eſt perſona ficta, diverſa à perſona poſſeſſoris, ib. n. 94.

Perſona ficta majoratus attenditur, non perſona poſſeſſoris agentis nomine majoratus, quam ipſe repræſentat, ib. n. 94. 95.

Perſona repræſentans quidquid facit, videtur fieri à perſona repræſentata, ib. n. 96. & ſeqq.

Perſona repræſentans licèt deficiat, nunquam deficit perſona ficta repræſentata, in qua principaliter & intrinſecè jura reſident, p. 482. n. 99.

Majoratus eſt quædam perſona ficta repræſentata veluti homo mutus, qui ſi poſſet, loqueretur, ib.

Ex perſonarum diverſitate & ob earum conditionis mutatio-

Digitized by Google

tationem hypothecæ diverſa judicia patiuntur, & diverſæ ſententiæ ferri poſſunt, p. 485. n. 130. 131. & 132. cum ſeqq.

Ex perſonæ mutatione rei natura, & ſtatus mutatur, ib. ex n. 136. & ex n. 127. & ſeqq.

Perſonarum diverſitas dividit ac diverſificat factum quod aliàs unum eſt, ib. n. 141.

Perſona miſerabilis dicitur debitor qui omnia bona ſua creditoribus cedit, & habet caſum curiæ formando concurſum, abundè, p. 17. ex n. 34. cum ſeqq.

Miſerabiles perſonæ an poſſint adire curiam ſive rei ſive ſint actores, ib. ex n. 43.

Miſerabilis perſona quæ dicatur; ib. n. 39. 40. & 41.

Miſerabilis perſona adit curiam, ſive agendo, ſive defendendo, ib. n. 44.

Perſonæ miſerabiles ſi in curia conveniantur, habent privilegium revocandi ſuum forum, ib. n. 45.

Cui multò magis competit privilegium, quando eſt reus, ib. n. 46.

Et an lite jam conteſtata coram ſuo judice poſſit adire principis curiam, ib. remiſſivè.

Miſerabiles perſonæ dum inſtant pro conſervando concurſum in foro, quo pendet, tractant de damno vitando, p. 45. n. 50.

Miſerabilem perſonam comparentem coram ordinario poſſe variare, & ad curiam redire, qui teneant p. 46. n. 65.

Negativa verior eſt praxi admiſſa, ib. n. 66.

Perſonalitatem quando verbi natura requirit à perſona non poteſt recedi, p. 49. n. 106. & à n. 102.

Perſonarum diverſitas arguit diverſitatem negotiorum & adminiſtrationem, nec unius adminiſtrationis creditores poſſint dici creditores alterius, p. 61. n. 59.

Perſona legitima non eſt debitor poſt concurſum formatum ad ſolvendum creditoribus, p. 78. n. 43.

Perſona legitima ad contrahendum non eſt debitor qui bonis ceſſit, p. 112. n. 4.

Perſonæ quæ non conveniuntur ultra quod facere poſſunt recenſentur, p. 168. ex n. 1. cum ſeqq.

Perſona agentis extincta & annihilata, lis, & inſtantia extinguitur, p. 208. n. 25.

Idem quando per mortem litigantis judicium deductum extinguitur, ib. n. 26.

Creditor idem & debitor duas perſonas repræſentat, ideò non poteſt apud ſeipſum compenſare in præjudicium aliorum creditorum, p. 324. n. 49. cum ſeqq.

Habens duas dignitates diſtinctas, duas etiam perſonas repræſentat, ita ut geſta per eum intuitu unius confundantur cum geſtis nomine alterius, p. 371. n. 10. cum ſeqq.

Et tunc diſtinguitur cujus contemplatione actus ſit, quando agens ſe nominat poſſeſſorem talis dignitatis, & à quo denominationem aſſumpſit, ib. n. 2. cum ſeqq.

Perſona ficta nullum per ſe præſtare poteſt conſenſum, in actibus judicialibus vel extrajudicialibus pag. 221. n. 45.

Poteſt tamen per curatorem vel adminiſtratorem illum præſtare, ex quo perſona ficta obligatur, ibid. n. 46.

Pignus.

Vide *Hypotheca.*

Pignus quando creditor vendit jure creditoris, nomine debitoris vendere intelligitur, p. 511. n. 46.

Non quando venditur in concurſu, quia nomine debitoris diſtrahitur, ib.

Pignoris jus amittit creditor, qui citatus ad concurſum non venit, emptoreſque ſunt tuti ab illorum moleſtiis, p. 51. n. 5. cum ſeqq.

Et à jure offerendi excluduntur, p. 52. n. 11.

Pignoris juri, qui renunciat, non intelligitur renunciare credito, p. 53. n. 17.

Pignus & fidejuſſio æquiparantur in jure, p. 55. n. 45.

Fidejuſſionis onus gravius eſt debitori pignore, ibid. & n. 47.

Pignus ſubrogatur in locum fidejuſſionis debitæ vel promiſſæ, p. 56. n. 48.

Pignus recipere non prohibetur, qui fidejuſſionem accipere eſt prohibitus, p. 65. & n. 51.

Pignus conſignatum à judice creditori ſemper reſtituendum debitori offerenti pecuniam cum uſuris, p. 69. n. 14. & 15.

Pignus contrahitur in re vel jure cenſus, ut ex ejus redditibus ſolvatur creditor factus procurator in rem ſuam tradita re, vel inſtrumento cenſus. ib. n. 18.

Pignoris datio deducitur ex præſumptionibus inducentibus voluntatem contrahentium, ib. n. 19.

Pignus tacitè contrahi intelligitur quando licèt expreſſe non dicatur, ex mente tamen contrahentium colligitur, p. 67. n. 20.

Pignus retineri nequit à creditore, ſed in concurſum univerſalem conferri, p. 75. n. 1. cum ſeqq.

Pignus in judiciis particularibus, creditor retinet, nec tenetur illud dimittere poſterioribus creditoribus, ib. n. 2.

Pignus à creditore in concurſum univerſalem collatum retinet ſuam cauſam & anterioritatem, ib. n. 3. 4. & 5.

Pignus tenetur creditor exhibere, & in concurſum univerſalem mittere, ut ſibi & aliis ex eo ſatisfiat, juxta graduum prærogativam, ib. n. 6. cum ſeqq.

Pignus vendere debitori licitum eſt, ut ex pretio debitores ſatisfiant, nec id creditor impedire poteſt, p. 76. n. 9. & ſeqq.

Pignorata bona à creditore retenta remanent adhuc in dominio debitoris, ib. n. 15.

Pignus creditor poſſidens, non ſibi ſed debitori poſſidet, ib. n. 16.

In pignore tradito poſteriori creditori præfertur anterior, ib. n. 17.

Pignus vel hypotheca rei alienæ non tenet, p. 77. n. 36. & 37.

In pignore pluribus obligato is præfertur, qui prius contraxit ib. n. 38. & ſeqq.

Pignore à pluribus ſimul contracto, an prius nominatus præferatur, ib. ex n. 145. & ex n. 135. cum ſeqq.

Pignore vendito à creditore cum pacto quo illud debitor poſſit redimere debitori jus, & actio quæritur, p. 509. n. 4.

Pignus vendens creditor jure creditoris tanquam procurator debitoris vendit, p. 512. n. 46. & 47.

Pignus & hypotheca in re propria non ſubſiſtit, p. 524. n. 1. & 6.

Pignus recipiens à judice inſolutum ſimpliciter & inæſtimatum, nequit poſteà reclamare contra ejus valorem, p. 572. n. 96. & 97.

Ex pignoris pretio prior prius ſolvitur, poſterior ex reſiduo, ſi adſit, p. 620. n. 7.

Pignus uni obligatum, ſi alteri obligetur iſti conditionaliter obligatum intelligitur, ſi primo ſoluto aliquid remanet, ib. n. 8.

Pignus pignori dari creditor anterior conſentiens quando jus pignoris in totum amittat, vel prælationem tantum, & quando creditores intermedii primum locum gradatim occupentur, ac præferantur utrique abundè differentur, p. 642. per to.

Pignoris jus ſi quis amiſerit, jus prælationis evaneſcit. p. 645. n. 46. & 47.

Pignora eadem in ſecunda obligatione non ante repetita tempus & prælationem conſervant in quibus & non aliis ſimul obligatis primus creditor præfertur intermediis pag. 648. num. 92. 93. 94. & 96.

Pignora pro duobus creditis eidem creditori obligata, ſi vendantur, cedit pretium in utriuſque ſolutionem pro rata cujuslibet crediti p. 649. n. 97.

Secus ſi diverſis temporibus pignora eidem obligentur;

Digitized by Google

Secùs ſi diverſis temporibus pignora eidem obligentur, quia tunc prius creditum prius ſolvitur, & in reſiduo ſecundum, ib. n. 98.

Pignus reddens creditor debitori, jus pignoris remiſiſſe intelligitur, non tamen creditum ipſum, p. 110. n. 3. 4. & ſeqq.

Pignus eſt quid accidentale crediti, quod poteſt eſſe & abeſſe abſque crediti corruptione, ib. n. 5.

Pignore & fidejuſſore ſublato, obligatio principalis ad creditum durat; ib. n. 6.

Aliud eſt pignus dare ad ſecuritatem, aliud tradere; ut ejus fructibus creditor ſatisfiat, ib. n. 7. & 8.

Pignus & fidejuſſores contenti inſtrumentum liberantur, ſi creditor inſtrumentum crediti reddat debitori, ib. n. 10. & 11.

Pignore redditi principali debitori; an fidejuſſor liberetur, p. 111. n. 14. & 15.

Pignore alio fine, & intentione reddito debitori, quàm jus remittenti, non operatur pignoris remiſſionem ib. n. 16. & 17.

Pignus redditum debitori ad certum uſum non operatur remiſſionem pignoris, ib. n. 18.

Pignoris traditio, ut eo tandiu debitor utatur quandiu creditor voluerit, non operatur pignoris remiſſionem, ib. n. 19. & ſeqq.

Pignus traditum creditori, ut ex ejus fructibus ſatisfiat, ſi pro tempore reddat, præſumitur creditum remittere, ib. n. 22.

Vel jam integrè ſatisfactum eſſe creditorem, ib. num. 23. & ſeqq.

Pignus qui recepit, ut ex ejus fructibus ſatisfiat præſumitur adhuc tenere, donec probet ſe reddidiſſe; ib. n. 26.

Pluralitas.

Pluralitas actuum in dubio non præſumitur; p. 651. n. 69. & à n. 84. cum ſeqq.

Nec pluralitas contractuum præſumitur, ib. n. 99.

Poſſeſſio, Poſſeſſor.

Poſſidens rem à quo in concurſu vendicatur, eam poſſidet quouſque per rem judicatam vincatur, p. 77. n. 38. & cum ſeqq.

Poſſidentis in dubio res eſſe præſumitur, ib. n. 39.

Contra poſſeſſorem à quo in concurſu res vendicatur, via ordinaria non executiva erit agendum, ib. n. 40.

Poſſeſſor rei dominus præſumitur donec contrarium probetur, p. 82. n. 101. & 103.

Poſſeſſionem aut dominium non admittit debitor, concurſum formans; p. 116. ex n. 68. cum ſeqq. & ex n. 54. & ſeqq.

Poſſidere non poſſunt creditores bona concurſus, ib. n. 69.

Poſſeſſio rei pignoratæ remanet penes dominum, ib. n. 70.

Poſſeſſio rei depoſitæ apud ſequeſtrum ex voluntate partium tranſit, ib. n. 71.

Poſſeſſio non tranſit in ſequeſtrum apud quem juſſu judicis res deponitur, niſi evidens appareat animus dimittendi, p. 117. n. 72.

Poſſeſſio bonorum concurſus; an in adminiſtratorem, ſequeſtrum, depoſitarium tranſeat, ibid. n. 75. cum ſeqq.

Poſſeſſio tranſlativa de qua in l. 45. Tauri fuit introducta in favorem legitimi ſucceſſoris, contra quem alius eo uti non poteſt, p. 446. n. 23. & 24.

In poſſeſſionem miſſus ex primo decreto non impeditur ad fidejuſſores, & jus ad bona redire, pag. 133. nu. 49.

Poſſeſſio naturalis rei emphyteuticæ pertinet domino utili, civilis verò remanet penes dominum directum, p. 206. n. 124.

Poſſeſſor rei ſubhaſtatæ privatim, ſi prœmaturè conqueratur de capitulo, tutore, & ſimilibus volentibus admittere novum licitatorem, debet tanquam actor ſequi forum, p. 335. n. 109. cum ſeqq.

Poſſeſſionem apprehendens virtute decreti habentis clauſulam præſervativam, eam apprehendiſſe videtur ſub eadem clauſula reſolutiva, p. 348. n. 19. & ſeqq. & ex n. 11. cum ſeqq.

Poſſeſſio data clerico ſub conditione reſolutiva non mutat ſtatum judicij ſecularis, nec res deſinit eſſe integra, p. 352. n. 77. & ſeqq.

Poſſeſſio civilis, naturalis, & dominium ſtatim transfertur in verum ſucceſſorem majoratus miniſterio l. 45. Tauri, p. 377. n. 61.

Poſſeſſor rei alienæ non poteſt alienare in præjudicium veri domini, cui bona vel mala fides poſſidentis nihil detrahit, p. 379. n. 80. & ſeqq.

Sine Poſſeſſione debitoris Salvianum interdictum non datur creditori ad hypothecam, p. 476. n. 39. 40. & 41.

Poſſidere aliud eſt, aliud in poſſeſſione eſſe, p. 477. n. 49.

Poſſidere & tenere diverſum eſt, ib. n. 50.

Poſſeſſionis effectus eſt bona majoratus recuperare, ib. n. 52. & 53.

Poſſeſſor movere nequit judicium proprietatis regulariter, ib. n. 54.

Poſſidens ex ſententia juſtum titulum habet, & bonam fidem ad fructuum perceptionem, & ad præſcribendam rem, p. 479. n. 74. & 75.

Juſtam Poſſeſſionem habens fundat interim in rei proprietate, ib.

Poſſeſſor bonæ fidei rem ſuam dicere poteſt quoad plures juris effectus, p. 480. n. 76.

Poſſeſſor bonæ fidei dicitur, quaſi dominus cui competit rei vendicatio publiciana, ib.

Poſſeſſor beneficij ex ſola poſſeſſione poteſt exigere ac vendicare bona ſuæ dignitati pertinentia, ibid. n. 77. & 78.

Poſſeſſori agenti de libertate rei ſufficit præſumptio dominij, quod deducitur tunc in judicium, ib. n. 80. & 81.

In Poſſeſſione, qui reperitur majoratus & dignitatis poteſt efficaciter agere pro juribus ipſius recuperandis, nec debitores poſſunt opponere defectum tituli, ib. n. 82. & ſeqq.

Poſſeſſio ſubſequuta ſemper intelligitur ex titulo præambulo, & ad eum refertur, p. 572. n. 88. 89. 90. & 91.

Actus poſitivi ſubſequentes facti intelliguntur in executione contractus, & tituli præcedentis, p. 573. n. 133.

Actus aliàs legitimi ad poſſidendum & præſcribendum, ſi alio fine & intentione ſint facti amittunt ſua attributa poſſeſſionis & præſcriptionis, p. 211. n. 19. & 20.

Poſſeſſio reſtringitur ad metas actuum poſitivorum, & attenditur quo fine & intentione gerantur, ib. n. 21.

Poſſeſſor Majoratus.

Vide *Majoratus*.

Poſſeſſor ſimplicis majoratus nullibi reperitur privilegiatus, ne conveniatur ultra quàm facere poſſit, p. 172. n. 52. & ſeqq.

Poſſeſſor ſimplicis majoratus concurſum formans non conſequitur alimenta, p. 171. ex n. 42. cum multis ſeqq.

Poſſeſſor majoratus ſua vita durante poteſt alienare & hypothecare fructus majoratus, in quibus etiam fit executio, p. 172. n. 59.

Poſſeſſoribus majoratuum, quibus non ineſt aliqua dignitas, non competit beneficium, ne conveniantur ultra quàm facere poſſint. ib. n. 64. 65. & 66.

Poſſeſſorem majoratus eſſe priorem, ac potiorem creditorem in bonis vinculatis, quomodo intelligendum, ib. n. 71.

Poſſeſ-

Digitized by Google

Poſſeſſor majoratus tenetur ad alimenta ad quæ fundator in ſua vita tenebatur non actione reali, ſed perſonali, p. 177. n. 132.

Nec tenetur ad alimenta eorum, qui ſtatuti fuerunt poſt mortem fundatoris, ib. n. 133. & ſeqq.

Poſſeſſor majoratus ad alendum aliquem adſtrictus non tenetur tanquam poſſeſſor, nec habito reſpectu ad majoratum, ſed ad propriam & perſonalem obligationem, ib. n. 137. 138. & ſeqq.

Poſſeſſori majoratus pertinent fructus mero jure, ib. n. 139. & 140. & ſeqq.

Poſſeſſor majoratus non ſolùm alere tenetur fratres & ſorores deſcendentes à fundatore, ſed etiam non deſcendentes, nec ejus conſanguineos, quoniam non obligatio majoratus, ſed perſonæ poſſeſſoris tanquam divitis attenditur, ib. n. 141.

Poſſeſſor majoratus licèt teneatur alere ſorores, fratres & ſimiles, intelligitur tanquam dives obligatione propria & perſonali, qua ſemper tenetur quilibet, & non tanquam poſſeſſor majoratus, ibid. num. 145. & ſeqq.

Poſſeſſor majoratus non tenetur alere nepotes ex fratre, nec patruos, vel amitas, p. 178. n. 154. & 155. & ſeqq.

Poſſeſſor majoratus ſi ex fructibus ipſius tenetur alere fratrem, & dotare ſororem, etiam non conſanguineam fundatoris, manifeſtè ſequitur obligationem ſuam non eſſe realem majoratus, ſed merè perſonalem, p. 180. ex n. 184. p. 179. ex n. 164. cum omnibus ſeqq.

Poſſeſſor majoratus quantum ad alendos fratres & ſorores eodem modo conſideratur quo clericus, qui ex fructibus beneficij ſuas alere & dotare tenetur, p. 180. n. 185. cum ſeqq.

Poſſeſſore majoratus formante concurſum ad ſola bona majoratus per prædeceſſores obligata, quælibet alia bona diverſa non applicantur huic concurſui, ſed potius concurſui alimentorum, p. 194. n. 13.

Creditores ad ſola bona majoratus qui cum prædeceſſore contraxerunt obligatum non habent poſſeſſorem nec ejus bona, ib. n. 14. & 15.

Poſſeſſor majoratus qui bona majoratus non obligavit, nulla obligatione perſonali tenetur, ſed hypothecaria tanquam tertius poſſeſſor, ib. n. 16.

Cavendum à Noguerol indiſtinctè aſſerente ſucceſſorem ad debita majoratus obligati teneri actione perſonali & reali, non diſtinguente inter obligationem trahentem originem à fundatore, vel ab aliquo intermedio ſucceſſore, ib.

Poſſeſſor per concurſum & dimiſſionem bonorum majoratus hypotheca gravati amplius non tenetur, ſed omnia alia bona libera & illæſa remanent, ib. ex n. 17. & n. 14.

Poſſeſſori majoratus rectè ſolvitur creditum etiam proveniens ex redemptione cenſus, non obſtante prohibitione alienationis rerum majoratus, n. 45.

Poſſeſſor majoratus licèt in ſua vita ſit dominus alienandi, tamen poteſtate caret, regia facultate ceſſante, p. 328. n. 11.

Cum poſſeſſore majoratus contrahens in culpa fuit ſi facultatem regiam non examinavit, p. 329. n. 27.

Contrahens cum poſſeſſore majoratus ſibi imputet, ſi non vidit facultatem, quam videre debuit, ibidem num. 28. cum ſeqq. & p. 335. ex num. 104. cum ſeqq.

Poſſeſſori majoratus allegantis mutuatū fuiſſe ultra quantitatem facultatis regiæ, incumbit onus probandi, p. 335. n. 108.

Idem eſt in aſſerente facultatem fuiſſe conſumptam tempore mutui, de quo docere tenetur, & ſimul priores obligationes factas fuiſſe virtute ejuſdem facultatis, ib. n. 109. & n. 111.

Defectus poteſtatis in poſſeſſore majoratus annullat contractus, & obligationes ultra quantitatem limitatam à facultate regia, p. 336. n. 129.

Poſſeſſor majoratus poteſt uti vel non uti in parte vel in toto facultate à ſe impetrata, p. p. 345. n. 51. 53. & 54.

Poſſeſſor majoratus licèt virtute facultatis teneatur prius obligare ſua bona libera, ſi non obligavit, obligata non remanent, ib. n. 55. 56. & 57. & p. 344. ex n. 47. cum ſeqq.

Mutuans poſſeſſori majoratus pro redimendo cenſu impoſito ſuper eo ſubintrat prioris creditoris ſoluti gradum, & ſub eiſdem hypothecis, p. 353. n. 1.

Poſſeſſor majoratus propria pecunia redimens cenſum ab antiquo impoſitum ſuper eo, an ſibi acquirat jus cenſus ſuper eodem majoratu, ib. n. 2. & ſeqq.

Poſſeſſor majoratus poteſt redimendo cenſum propria pecunia, ſuper eo impoſitum novum alium conſtituere abſque nova facultate, ib. n. 3.

Et an hæc nova cenſus creatio poſſit fieri in favorem ipſius poſſeſſoris majoratus ſicut potuit conſtituere in favorem tertij abſque nova facultate, DD. non aperiunt, ib. n. 4.

Poſſeſſor majoratus an cenſum ſuper eo impoſitum redimens propria pecunia poſſit in locum dimiſſi creditoris ſubintrare ac ſibi, ſuiſque hæredibus quærere, p. 354. n. 8. & ſeqq.

Poſſeſſor majoratus non poteſt ſui ipſius creditor, & debitor eſſe, p. 414. n. 10.

Poſſeſſorem majoratus propria pecunia vel induſtria redimentem cenſum ſuper eo impoſitum cum ceſſione dimiſſi creditoris gradum ejus ſubintrare, & ſibi cenſum ſuiſque hæredibus acquirere, verius eſſe oſtenditur, ib. n. 11. cum ſeqq.

Poſſeſſor rem acquirens, niſi ea intentione ut majoratui aggregetur, ſibi, & hæredibus ſuis quærit, ib. n. 12.

Idem ſervatur in redemptione cenſus facta per poſſeſſorem majoratus, ib. n. 15. & n. 14.

Bona per poſſeſſorem majoratus quæſita non veniunt in reſtitutione majoratus, ſed ſuis hæredibus reſervata ſunt, ib. n. 16.

Niſi aliud à poſſeſſore majoratus acquirente expreſſis verbis dictum ſit, ib. n. 17.

Poſſeſſor majoratus poteſt redimendo cenſum alium denuo ſub eiſdem hypothecis tertio, vel ſibi creare, ib. n. 18.

Ludovic. Caſſanat. locus valde ſingularis in propoſito refertur, quò plurima ſcitu digniſſima cumulavit, ib. n. 19. 20. 21. 22. 23. & 24.

Poſſeſſor majoratus redimens cenſum, quantitas hæc non eſt vinculata, nec ex bonis majoratus, p. 355.

Poſſeſſor majoratus quoad bona ipſius poteſt repræſentare duplicem, & diverſam perſonam propriam, & repræſentativam ipſius majoratus tanquam poſſeſſorem, ib. n. 26. cum ſeqq.

Poſſeſſor agens jure & nomine majoratus, non tenetur compenſare, quod ipſe debet ex perſona propria, ib. n. 31.

Poſſeſſor majoratus agendo jure, & nomine majoratus, non attenditur, ſed ficta perſona majoratus repræſentata per poſſeſſorem, ib. n. 32.

Quidquid agit perſona repræſentans, videtur fieri à perſona repræſentata, ib. n. 33.

Poſſeſſor majoratus propria pecunia redimens cenſum ſuper eo impoſitum repræſentat perſonam creditoris dimiſſi, cujus locum ſubintrat, ib. n. 34.

Quia non ut poſſeſſor, ſed tanquam ipſe contrahit, ad quod plurima jura ponderantur, ib.

Poſſeſſor majoratus ſi emat utile dominium ab emphyteuta majoratus ejuſdem vel ſibi donetur, vel alio diverſo titulo acquirat, non conſolidatur cum majoratu, ſed ſibi, & ſuis hæredibus acquiritur, durante jure emphyteutico, p. 356. n. 46.

Uſufru-

Digitized by Google

Uſufructuarius rei majoratus, ſi poſſeſſori donet, vendat aut renuntiet uſumfructum ſibi acquirit poſſeſſor, vita uſufructuarij durante, & non conſolidatur eum majoratu, ib. n. 47.

Poſſeſſor majoratus propria pecunia redimens cenſum ſuper eo impoſitum ſuis, & ſibi acquirit cenſum exigendum ex bonis majoratus, ib. n. 48.

Poſſeſſor majoratus, ut ſibi quærat jus cenſus ſua pecunia redempti, & locum creditoris dimiſſi ſubintret, requiritur ut à primo creditore ſibi cedantur actiones, ante vel in ipſa ſolutione, non aliter, ibid. n. 49.

Nam abſque hac ceſſione nihil acquiritur poſſeſſori majoratus, cùm apud creditorem dimiſſum nulla actio primæva remaneat, quæ cedi poſſit, ib. n. 50. 51. & 52.

Poſſeſſor majoratus redimendo cenſum propria pecunia deficiente ceſſione ac ſubingreſſione, nullum jus acquirit contra majoratum, qui ex hoc defectu libertatem acquiſivit, p. 357. n. 55.

Poteſt tamen ſortem principalem exigere ex bonis liberis ſui anteceſſoris, qui ex regia facultate cenſum impoſuit, ib. n. 56. & 57.

Poſſeſſor majoratus, qui ex facultate regia cenſum impoſuit ſuper majoratu, ejuſque hæredes tenentur ad redemptionem ipſius, ib. n. 58.

Poſſeſſor majoratus redimens cenſum ſuper eo impoſitum, in dubio præſumitur propria pecunia, & non ipſius majoratus ſolviſſe, ib. n. 60.

Ex quibus conjecturis inducatur potius ex pecunia majoratus quàm ex propria ſolviſſe poſſeſſorem, ib. n. 61. remiſſivè.

Poſſeſſor majoratus propria pecunia redimens cenſum, & ſubintrans locum dimiſſi creditoris, tanquam creditor admittitur ad concurſum formatum ſuper eodem majoratu, ib. n. 62.

Et quibus caſibus hoc procedat declaratur, ib. n. 63. & n. 64.

Poſſeſſor majoratus promittens in argentea pecunia ſolvere redditus potuit uſque ad annum 1612. ærosam ſolvere, ob æqualitatem æſtimationis extrinſecæ tunc exiſtentis, p. 362. n. 54. 55. & 56.

Poſſeſſor cùm ab initio contractus potuit licitè argenteam pecuniam recipere abſque ulla ceſſatione majoratus, damnum pati debet majoratus ſuperveniens, non creditor, ib. n. 57. & 58.

Poſſeſſor, qui hodie pro mille contentis in facultate mille receptis in argentea moneta, tenetur pro exceſſu creditori, pro autem mille in ærosa moneta tenetur majoratus, ib. n. 62. cum ſeqq.

Hodie ſtante æqualitate valoris inter utramque monetam, mediante pretio à lege taxato, an poſſeſſor virtute facultatis ad mille poſſit liberè in argentea moneta mille recipere, p. 363. n. 69. & ſeqq.

In poſſeſſore majoratus putativo duo reperiuntur impedimenta ad effectum alienandi, alterum perſonale, alterum reale, p. 377. n. 60. & ſeqq.

Poſſeſſor majoratus putativus alienando virtute facultatis dominium quod non habet, in emptorem transferre non poteſt, ibid. n. 65.

Poſſeſſor putativus nunquam habere poteſt dominium, aut poſſeſſionem in bonis majoratus, ib. n. 68.

Nec princeps vult per ſuam facultatem defectum domini ſupplere, quo caret poſſeſſor majoratus putativus, ibid.

Poſſeſſor duorum majoratuum, ſimul ex facultate obligat, licet teneat obligatio, ſive majoratus, reſpectu tamen alieni non tenet, pag. 379. num. 76. & ſeqq.

Damnum quod contrahenti cum poſſeſſore majoratus putativo, ſive non inveſtiganti conditionem ejus cum quo contraxit imputatur, pag. 384. n. 120. & ſeqq.

Poſſeſſorem majoratus putativum, aut intruſum non poſſe alienare, vel obligare bona ipſius, tenet expreſsè Gregorius Lopez, p. 386. n. 126. tenet Noguerol. ib.

Grammaticus relatus, p. 447. n. 126.

Tenuit Alexander, ib.

Chriſtoph. de Paz. ib. n. 128.

Item Molina affirmans facultatem ad alienandum majoratum non poſſe impetrari, niſi per verum majoratus dominium, & poſſeſſorem, ib.

Recenſentur aliqui caſus in quibus ita declaratum fuit per Concilium, & Cancellarium Valliſoletanum, ibid.

Poſſeſſor majoratus propria pecunia redimens cenſum impoſitum ſuper eo, quando jus, & annuos redditus ſibi & hæredibus acquirat ſuper eodem majoratu, p. 447. n. 37.

Poſſeſſor majoratus putativus nunquam fuit dominus, nec poſſeſſor, p. 474. n. 17.

Poſſeſſor majoratus putativus nullo tempore potuit eſſe habilis ad alienandum, p. 475. n. 31.

Poſſeſſor majoratus titulo & poſſeſſore carens intruſus dicitur, p. 476. n. 33.

Ut detentor eſt duntaxat, ib.

Succeſſor majoratus obtinens in tenuta juſtus poſſeſſor eſt ex vi ſententiæ, p. 477. n. 51.

Ad quem fructus pertinent majoratus, ib. & n. ſeqq.

Poſſeſſores majoratus ex ſola ſententia tenutæ fiunt legitimi adminiſtratores, & agunt, & conveniuntur pro rebus ad majoratum pertinentibus, p. 479. n. 72.

Senatus pluries determinavit in favorem poſſeſſoris tenutarij ſubvertentis cenſus impoſitos à poſſeſſore putativo victo etiam cum facultate regia ibid. nu. 73.

Poſſeſſor majoratus obtinens in tenuta juſtus, & legitimus poſſeſſor eſt, ib. n. 74.

Poſſeſſor ex ſententia tenutæ dum in proprietate non vincitur, dicitur dominus majoratus juris præſumptione, p. 480. n. 79. & ſeqq.

Poſſeſſor majoratus, ut dicatur adminiſtrator, & ut poſſit agere, vendicare bona ipſius, ſufficit eſſe in poſſeſſione majoratus, ib. n. 81.

Nec ei poteſt objici defectus tituli, ib.

Poſſeſſor majoratus ex ſola poſſeſſione præſumitur dominus, & poteſt agere, & conveniri pro rebus & juribus majoratus, p. 481. n. 84.

Poſſeſſor majoratus putativus poteſt exigere non obſtante exceptione defectus dominij, ib. n. 85. & 86.

Examinatur aſſertio Alvar. Velaſ. dicentis poſſeſſori majoratus tanquam adminiſtratori vendicanti emphyteuticam ob commiſſum poſſe objici defectus dominij, ib. n. 87.

Poſſeſſor majoratus putativus reputatus legitimus adminiſtrator pro juribus dignitatis, majoratus nomine, non ſuo agit, cui defectus dominij obſtare non poteſt, ib. n. 88. 89. & ſeqq.

Jus poſſeſſoris majoratus diverſum eſt à jure ſpectante ipſi majoratui, ib. n. 94.

Poſſeſſor majoratus repræſentat perſonam fictam ipſius, & quidquid agit, videtur fieri à perſona repræſentata, ib. n. 95. & 96.

Poſſeſſori agenti pro creditis majoratus non opponitur compenſatio ejus, quod ipſe debet poſſeſſor, p. 432. n. 97.

Poſſeſſore majoratus, vel dignitatis mortuo, non vacat poſſeſſio jurium ad eam ſpectantium, ſed penes perſonam fictam remanet, ib. n. 99.

Poſſeſſori majoratus, uti adminiſtratori, rem majoratus vendicanti non objicitur defectus domini proprij, cùm maneat dominium majoratus penes quem ſemper reſidet, & cujus nomine agitur, ib. n. 100. & 101.

Poſſeſſor majoratus obtinens in tenuta, dominus interim

Digitized by Google

terim præſumitur ad agendum, & defendendum, nec attenditur quod poteſt vinci in proprietate, cum id ſit incertum, & pendens à futuro eventu, p. 483. n. 102. cum ſeqq.
Poſſeſſor majoratus, qui in tenuta obtinuit, poteſt ſubvertere hypothecas, & credita impoſita à putativo poſſeſſore, victo etiam ex facultate regia, p. 484. n. 113.
Nec impedit quod majoratus ab eo poſſit in proprietatis judicio evinci, cùm judicetur dominus juxta præſentem ſtatum, ib. n. 114. & ſeqq.
Poſſeſſor majoratus obtinens in tenuta, poteſt movere actiones ſpectantes majoratui, ib. n. 116.
Poſſeſſori majoratus aſſerenti ultra ſummam facultatis fuiſſe mutuatum, incumbit onus probandi, p. 487. n. 1. & 2.
Idem quando aſſerit mutuatum fuiſſe facultate completa, & conſumpta, ib.
Poſſeſſor majoratus tanquam interpoſita perſona à fundatore pro emptione prædiorum, etiamſi proprio nomine emat, acquirit majoratui, p. 495. & 496. n. 50. & ex n. 41. cum ſeqq.
Poſſeſſor majoratum acceptare intelligitur cum omnibus ſuis gravaminibus, conditionibus & qualitatibus, p. 497. n. 65.
Poſſeſſor majoratus, vel cohæredes an teneantur ſatisfacere majoratui, rei æquivalentis alienatæ, p. 589. n. 40.
Poſſeſſor cenſum redimens, & ceſſionem non obtinens contra majoratum, adhuc habet actionem negotiorum geſtorum contra hæredes anteceſſoris, qui cenſum impoſuit, p. 609. n. 44. & 45.
Poſſeſſore majoratus mortuo, extinguitur cenſus ſuper fructibus ejus impoſitus, ib. num. 20. cum multis ſeqq.
Poſſeſſore majoratus mortuo, ita jus ſuum extinguitur, ac ſi nunquam fuiſſet in mundo, p. 657. nu. 35. & 36. cum ſeqq.
Poſſeſſor majoratus pendente conditione impetrandæ facultatis poteſt pœnitere, & diſcedere à contractu ſuper bonis majoratus à ſe obligatis, p. 224. n. 21. cum ſeqq.

Præjudicium.

Vide *Renunciatio.*
Præjudicium ne inferatur creditoribus lex ſemper curat, p. 44. n. 35.

Prælatio.

Penſionarius in fructibus beneficij penſione gravatis, an præferatur creditoribus hypothecariis, & anterioribus, p. 274. n. 12. cum ſeqq.
Dominus proprietatis, & cenſuarius præferuntur in ipſa re emphyteutica, vel cenſuata pro penſionibus decurſis omnibus emphyteutæ, vel cenſualiſtæ creditoribus anterioribus, p. 275. n. 19.
In re per debitorem acquiſita cum pacto, quod ſit tertio hypothecata tertius præfertur omnibus creditoribus debitoris, ſic acquirentis, ib. n. 24. & ſeqq.
Prælationem creditoris impoſſibile eſt judicem ſecurè agnoſcere, niſi omnium ſimul creditorum juribus viſis recognitis, p. 22. n. 7. & ſeqq.
Prælatio in uno ſolo cadere non poteſt, niſi cum alio detur concurſus, ib. n. 9. & 10.
In diſpoſitione per quam unus alteri præfertur eo ipſo incluſus etiam cenſetur, ob prælationem quæ in uno ſolo non cadit, ib. n. 11.
Creditor, qui alibi creditorem vicit in credito, non ex eo vicit in prælatione, de qua ſolum in concurſu inter ipſos creditores (quorum principaliter intereſt) diſceptatur, p. 29. n. 62. 63. & 69.
Prælationis jus eſt privativè creditorum, non communicabile debitori, qui de ea opponere non poteſt contra poſteriorem creditorem exigere volentem, ibid. n. 64.
In pœna pecuniaria partim parti applicata, partim fiſco, ſi debitor non ſit ſolvendo, pars fiſco præfertur, p. 40. n. 4. & 5.
Et pro aliis ſimilibus prælationibus.
Vide *Fiſcus.*
Prælatio ceſſa fiſco per creditores concurſus ad evitandam avocationem ad ipſum, nullam patitur controverſiam, creditum tamen ipſum illam admittit coram judice fiſci, p. 42. n. 23. cum ſeqq. ex n. 18.
Prælationis jus & hypothecæ diſtractæ amittit creditor, qui citatus non comparet in concurſu, creditum autem ſuum minimè, p. 52. n. 15. cum ſeqq.
Ad Prælationis & jurium creditorum cognitionem deſtinatum eſt judicium concurſus, p. 53. n. 17. & ſeqq.
Id tamen eſt incidenter, ib. & n. ſeqq.
Creditores cambii præferuntur aliis creditoribus extra cambium contrahentibus, p. 61. n. 54.
Creditores ſocietatis præferuntur creditoribus ſocij, ib. n. 56. 57. & 58.
Conſignatarius primus præfertur ſecundo, cui poſtea eadem res fuit conſignata, p. 69. n. 46. & 47.
Ceſſionarius primus præfertur ſecundo, maximè ſi ſit factus procurator in rem ſuam, ib. n. 48. & 49.
Dominus rei indiſtinctè præfertur omnibus quibuslibet creditoribus, p. 83. n. 108. cum ſeqq.
Prælatio abſque concurſu dari non poteſt, cùm prælatio ſupponat concurſum, p. 84. n. 116.
Creditor, qui prius ſententiam obtinuit an aliis quorum cauſæ pendent, præferatur, p. 122. n. 3. & 5.
Creditor qui prævenit in executione ſententiæ præ aliis ſimul latæ, an iſtis executionem non petentibus præferatur, ib. n. 7. & 8.
Prælationis judicium, inter creditores requirit viam ordinariam, cùm via executiva ſit illi impoſſibilis, deficiente inſtrumento, ex quo cauſetur, p. 124. n. 23. & ex n. 21.
Prælationis jus nec agendo, nec excipiendo poteſt debitor in judicium concurſus deducere, cùm ſit privativum creditorum inter ſeipſos, non communicabile debitori, ib. n. 23. & 24.
Prælationis privilegium in favorem creditorum inter ſe ipſos non debitoris introductum fuit, ib.
Prælatio non datur inter creditores perſonales, ſed ille præfertur in ſolutione qui prius obtinuit, & exequitur ſententiam, p. 127. n. 49.
Quod ſecus eſt in judicio concurſus univerſalis, cùm ſimul in eadem ſententia omnes creditores graduentur, ib. n. 50.
Creditores perſonales ex ſententia graduationis non præferuntur aliis ejuſdem gradus, etiamſi prius exequantur ſententiam, ſed inter omnes dividitur pro rata, ib. n. 51.
Alimenta debitori, & aliis aſſignata in concurſu an præferantur quibuslibet creditoribus, abundè p. 173. n. 81. cum ſeqq.
Cenſualiſta anterior præfertur pro decurſis omnibus creditoribus medio tempore contrahentibus & ante redditus cauſatos, p. 174. n. 94. & ſeqq.
Petenti alimenta à debitore formante concurſum præferuntur omnes creditores & quare, p. 175. n. 115. cum ſeqq.
Creditores ad alimenta etiam poſteriores præferuntur aliis quibuslibet anterioribus ad ſola bona majoratus, p. 193. n. 3. & 4. & ſeqq.
Debitor, ſicut in alimentis ſibi in concurſu conſignatis præfertur omnibus ſuis creditoribus, pariter & ejus ceſſionarius, ib. n. 9.
Prælationis privilegium datum perſonæ propter cauſam tranſit in ceſſionarium, ib. n. 10.
Prælatio creditorum ad alimenta reſtringitur & coarctatur ad ſolam quantitatem eorum, ad alia verò debitoris bona creditores concurſus, illis præferuntur, ſicut & debitori alimentario præferebantur, ib. n. 11.

Credi-

Digitized by Google

Creditores inferiores plus offerentes pro bonis concurſus præferuntur anterioribus pretium currens offerentibus, p. 321.n.10.

Sicuti etiam præfertur extraneus plus offerens, ibid.

Inter ſocios, & cohæredes agentes de re communi dividenda, plus offerens aliis præfertur cohæredibus. p.322.n.11.

Creditor inferior tunc præfertur poſterioribus plus offerens in bonis debitoris ſubhaſtatis, pretium offert, & ſolvit non quando vult compenſare eum ſuo credito p.324.n.50.& 51.

Prælationis juri poteſt creditor anterior renuntiare & alteri cedere.ibid.n.53.

Prælationis exceptionem alteri creditori pertinentis debitor opponere nequit creditori inferiori, ſive creditum ab eo petente, ibid.n.56.

Prælationis jus non eſt debitoris, ſed alienum, nempe creditorum inter ſe ipſos, & ideo de illo non poteſt opponere poſteriori contra eum agenti, ibid. n.58.& 59.

De Prælationis jure competente creditore debitor diſponere non poteſt,nec ſubvertere alium eidem præponendo,ibid.n.60.

Prælationem inter ſe ipſos non poſſunt prætendere plures ſimul contrahentes eodem tempore, & eadem ſcriptura, p.337.n.134.& 135.

Nec etiam is, qui prius nominatus fuit in inſtrumento, ibid. n.136.

Inter duos creditores eadem die contrahentes de quorum anterioritate non appareat, non datur prælatio, ſed pro rata omnes ſimul admittuntur, pag. 339. num.165.

Fallit in creditore habente inſtrumentum cum die & hora, ut iſte præferatur alteri non habenti horam, ibid. nu.166.

Etiam contra dotem, cujus inſtrumentum caret hora: ibid. n.167.cum ſeqq.

Creditores unius apothecæ, ſeu tabernæ, an præferantur in ea creditoribus anterioribus contrahentibus intuitu alterius diverſæ apothecæ,p.413. n.68. uſque ad 75.

Pactum oppoſitum initio acquiſitionis, ut res vendita vendita vel donata debitori ſit tertio obligata, valet, & iſte tertius præfertur cæteris anterioribus creditoribus debitoris acquirentis.pag.425.num.100. & ex n.115.

Poteſt quis in re vendita vel donata pactum in continenti apponere quod res ſit hypothecata uni creditori debitoris poſterioris, ut aliis anterioribus præferatur, p.527.n. 116.

Creditor prior cui obligata fuerunt bona majoratus ſub conditione impetrandæ facultatis, an poſteà impetrata præferatur aliis medio tempore cum facultate contrahentibus, pag.465.ex n. 31. cum ſeqq. pag. 462. & ex n.1.cum ſeqq.

Pluribus majoratus ſub conditione facultatis impetrandæ poſtea in omnium confirmationem impetrata ſimul prodeſt abſque alterius prioris prælatione, p. 468.n.60.61.62.& 63.

Pluribus uni poſt alium res obligata ſub conditione ſi debitor conſequatur dominium conditione complexa omnes ſimul & abſque prælatione admittuntur, ibid.n 64.

Duobus uni poſt alium facta obligatio generalis in noviter per debitorem quæſitis prior præfertur,ibid. num.65.

Limita reſpectu fiſci, p.469. n.66.

Quæ doctrina procedit quando prior obligatio fuit valida, non ſi nulla ex defectu facultatis quæ poſtea impetrata omnes ſimul & eodem momento revalidat hypothecas, ibid. n. 67.

Dominus rei præfertur quibuslibet creditoribus hypothecariis & privilegiatis,p.493.n.14.

Dominium rei venditæ ſi tranſlatum non fuit in emptorem, venditor pro re vendita præfertur quibuſlibet emptoris creditoribus,p.494.n.15.

Secus ſi dominium in emptorem tranſlatum fuerit,ibid. num.16.

Præfertur majoratus omnibus poſſeſſoris creditoribus in re empta per poſſeſſorem, & pecunia majoratus deſtinata ad emptionem prædiorum, pag. 171.n.54. 55. 56. & ſeqq.& ex n.42.cum ſeqq.

Concurrentibus locatore pro mercede tacitæ reconductionis, & creditoribus contrahentibus eum conductore ante eam uti præferuntur in hypotheca, p.62. n.68.

Locator pro ſuis omnibus annuis penſionibus præfertur creditori poſteà contrahenti cum conductore ante decurſas penſiones, ibid.n.70.

Creditor cenſualiſta pro ſorte, & uſuris præfertur creditori poſtea contrahentium cum eodem debitore ante cauſatos reditus & uſuras,ibid.n.70.

Si debitor ſimul, & creditor qui ſibi hypothecatum habet quod ipſe debet an in eo præferatur aliis creditoribus, p. 524. ex n.8.

Partem affirmativam ut omnibus præferatur, qui teneant, ibid.n.9. & ſeqq.

Prælatio cauſata ab hypotheca, ac extincta reſolvitur, p.525.n.19.n 46.& 47.

Prælatio fidejuſſoris non conſideratur à tempore quo ſolvit, ſed à tempore obligatis ad quam ſolutio retrotrahitur,p.538.n.41.n.29 & 31.

Creditor omnes prælationis cauſas in judicium deducens ſi aliquas non proſequatur an poſt ſententiam gradnationis poſſit eas proſequi, rei judicatæ exceptione non obſtante, p.546.n.35.

Affirmativa ſententia proponitur, ibid.n.36.& ſeqq.

Prælationis jus cujus virtute revocatoria competit anteriori, & perſonali & non communicabile debitori, p.607.n.18.

Prælatio cum tacita hypotheca competit adminiſtratori in bonis concurſus pro reliquis ex calculo reſultantibus, p. 612. ex n.11.cum ſeqq.

Prælationis privilegium de quo *in lege interdum* procedit non ſolum in eo qui immediatè creditor eſt adminiſtrationis, ſed etiam in tertio mutuante pro adminiſtrationis conſervatione,p.613.n.23.cum ſeqq.

Circa prelationem in exigendo controverſiæ creditorum præcipuè verſantur, p. 621.n.10.

De prelationis jure competente creditori debitor diſponere nequit, nec ſubvertere alterum ei prçferendo,p.635.n.4.

Prælationis jus eſt privativum creditorum non communicabile debitori, & ideo nequit de prælatione anterioris opponere inferiori exigenti ſecum creditum, ibid. n.5.

Prælatio ceſſa per anteriorem poſteriori creditori multum diſtat à ceſſione quæ per primum ſit poſteriori vel tertio ſolventi, p. 645.num,44.45.& ſeqq.

Prælationem licèt cedat creditor anterior, creditor hypothecarius adhuc remaner,ib.n.46.cum ſeq.

Prælationem qui alteri cedit, manet creditor hypothecarius,p.646.n.48.& ſeqq.

Prçlatio cedi poteſt manente credito & hypotheca, ibid.n.54.55.

Creditor inferior cui anterior conſenſum ſuper hypothecam accommodavit, huic ordinem exactionis tacitè renuncianti præfertur,ibid.n.56.

Per conceſſum ſpecificum creditor non admittit jus hypothecæ quoad omnes, licèt jus prælationis quoad intermedios ac tertium admittat.ibid.n.57.

Creditor poſterior cui anterior prælationem ſuam ceſſit non ſolum ei, verùm & omnibus intermediis præfertur,ibid. n.59.

Et inter eos fit reciproca transformatio & graduum permutatio,ultimo in locum prioris, & priore in locum

ultimi ſubrogato.ibid.n.60.

Salvo & intacto manente jure intermediorum creditorum,ibid.60.

Prælationem cedens creditor anteriori inferiori, licèt maneat hypothecarius, non exigit impediatè poſſeſſionarium.ibid. n.61.

Sed poſt omnes intermedios creditores ibid.n.62.

Creditor tot gradus deſcendi quot inferior cùm ceſſit prælationem, ibid.n.63.& 64.

Creditor anterior licèt inferiori ceſſerit prælationem & tempus anterius, non tamen tempus ſubſequens. ibid.n.65.

Creditor qui prælationem cedit inferiori, non deſinit eſſe creditor hypothecarius quoad debitorem tertium poſſeſſorem & alios poſt ceſſionem contrahentes, ibid.n.66.67.68.& 69.

Per prælationem ceſſam inferiori, ſolus anterior præjudicatur, non creditores intermedii quorum gradus non variatur, p.647. n. 70. 71. 72.

Prælationis jus receptum ab inferiori creditore coarctatur ad jus quod habet anterior cedens. ibid.n.73.

Prælationis ceſſio reſtringitur ad quantitatem pecuniæ debitæ anteriori cedenti, & non amplius, ibidem. n. 74.

Inferior cui prælatio ab anteriori ceditur, duplicem habet hypothecam proprio & alieno nòmine, & in quo ceſſio fuerit inefficax, ſuppletur per jus proprium,ibid.n.75.

Creditor inferior ſi virtute prælationis ceſſæ ſuum etiam creditum inferioris gradus exegerit, notum faceret præjudicium intermediis.ibid. n.79.

Creditor anterior pro docientos, qui prælationem ceſſit inferiori pro ciento creditori, nec non iſte & intermedii creditores quo ordine erunt graduandi, ibid.n.81.cum ſeqq.

Inferior pro rata prælationis ceſſæ aſcendit priorem gradum æqualiter cum anteriore cedente & pro ſuo reliò concurrente poſtpoſitis intermediis. ibid.

Anterior poſt prælationem ceſſam limitatam retinet ſuum proprium gradum pro quantitate crediti ſibi remanente ,p.648.n.82.

Et concurrit prò rata in eodem gradu cum inferiore cui ceſſit prælationem limitatam.ibid. & n. ſeqq.

Anterior qui ſolam prælationem ceſſit pro parte ſui crediti, pro ea poſtponitur intermediis creditoribus.ibid.n.85.

Prælatio ceſſa inferiori iſtum anteponit omnibus creditoribus intermediis, p.649.n.101.

Et poſt eum intermedii anteriori cedenti præferuntur, ibid.n.102.

Prælationis ceſſio ſub conditione ut cedens immediatè exigat, ſi intermedii creditores renuunt, evaneſcit, ibid.n.100.106.& ſeqq.

Super prælatione ſententia lata inter anteriorem & poſteriorem creditorem non præjudicat intermediis, ibid.n.104.

Prælatio non cadit in unico,ſed inter plures concurrentes,p.662.n.53.n.& ſeq.& n.42.cum ſeq.

Ad prelationem hypothecæ non tempus mandati ſed tempus obligationis attenditur.p.212. n.9.& ex n.1.

Prælationem & anterioritatem conſervat pignus iterum repetitum in obligatione novante, p. 648. num.92. cum ſeqq.

Prælatus.

Vide *Albas*, *Monachus*.

Prælatus putativus etiam communiter reputatus verus, nunquam poteſt alienare vel hypothecare, pag. 476. num.32.

prælato putativo rectè fit ſolutio fructuum eiſque præſtatur obedientia, p. 480.n.76.77.& 78.

prælatus cujus titulus contra pervèrtitur, poteſt exercere quæ pertinent dignitati cujus dicitur adminiſtrator, ibid.n.78.

Commiſſio impetrata ſuper rebus prælaturæ, vel Eccleſiæ non expirat morte Prælati contra quem fuit impetrata, ſed continuatur in ſucceſſorem repræſentantem prælaturam, p. 482. n. 100. & 101.

Præſcriptio.

Præſcriptionem competentem debitori poſſunt creditores objicere tertio vendicandi rem debitoris,p.263. num. 14.

Præſcriptionem poſſunt objicere creditores contra alium creditorem circa creditum, vel hypothecam, ibid.n.16.

Præſcriptio contra debitorem an poſſit incipere pendente concurſu,ibid. ex num. 25. cum ſeqq.

Præſcriptio non currit impedito agere,p.264.n.26.

Præſcriptionem contra debitorem concurſu pendente, initium aſſumere non poſſe, oſtenditur. ibid. nu. 28. cum ſeqq.

Cui prohibita eſt alienatio, prohibetur præſcriptionem pati, ibid. n.28.

Præſcriptio non poteſt incipere, nec currere contra eum,cui eſt prohibita alienatio,ibid.n.29.& ſeqq.

Præſcriptio legitimè cœpta contra debitorem ante concurſum cauſatum, an inſinuari, & perfici poſſit concurſu pendente,p.265.n.42.

Præſcriptio cœpta ante prohibitionem alienationis, perficitur prohibitione ſuperveniente, ibid.num.43.

Præſcriptio legitima currit contra poſſeſſorem majoratus,ibid.n.44.

Præſcriptio immemorabilis requiritur contra ſucceſſores omnes majoratus.ibid. n.45.

Præſcriptio legitimè inchoata contra fundatorem majoratus tempore ordinario, perficitur contra omnes ſucceſſores prohibitione alienationis interim ſuperveniente non obſtante, p.266.n.46.

Majoratus revocabilis nihil obſtat præſcriptioni cœptæ tempore fundatoris, ibid.n.47.

Præſcriptio cœpta contra laicum non perficitur tempore ordinario contra Eccleſiam ſucceſſorem, ſed quadragenaria requiritur. ibid. n. 48.

Præſcriptionem cœptam ante concurſum creditorum, non perfici concurſu pendente, verius oſtenditur, ib. n. 49.

Præſcriptio contra debitorem cœpta requirit ſcientiam creditorum qui ex concurſu novum jus & intereſſe quæſierunt, quibus ob probabilem ignorantiam reſtitutio conceditur. ibid. n. 50.

Præſcriptio exceptionis non numeratæ pecuniæ contra debitorem non præjudicat creditoribus ignorantibus ſeu abſentibus, quibus reſtitutio conceditur, ibid. n.51.

Etiamſi creditores contraxerint, cœpta jam præſcriptione contra debitorem, ibid. n. 52.

Præſcriptio rei hypothecatæ contra debitorem non præjudicat creditori in hypotheca, quæ tranſit in præſcribentem, ibid.n.53.& 54.

Creditores, ac tertii poſſeſſores ad concurſum citati non proſequuntur præſcriptionem per litem motam interruptam,ibid. n. 55.

Præſcriptio inchoata quomodo interrumpatur, & quod per actus judiciales, non per extrajudiciales, interrumpatur, ibid.n.56. remiſſivè.

Præſcriptio viæ executivæ per quem judicii actum interrumpatur,ibid. d.57.

De præſcriptione etiam immemoriali deducitur tempus litis pendentis.ibid. n. 58.

Caſus de facto circa præſcriptionem continuatam pendente concurſu proponitur,p. 267.n. 60.

Præſcriptio interrupta per litis conteſtationem continuatur poſt rem judicatam in favorem præſcribentis, ibid.n.59.

Præſcriptio quadragenaria cum titulo ſufficit ad reducendum bona libera ad majoratum.ibid. num 61.

Præſcriptio quadragenaria cum titulo non ſufficit quando

do agitur de extrahendis, & præſcribendis bonis majoratus, ibid. n.62.

In reducendis bonis liberis ad majoratus vinculum nulla adeſt juris, vel fundatoris prohibitio, nec is contra quem præſcribitur prohibetur alienare. ibid. n.63.

Secus contra. ibid. n. 64.

Præſcriptio per mille annos excluditur à cenſu injuſtè creato, quia ſemper quod apparet de injuſto principio, præſcriptio etiam immemorabilis excluditur, ibid. n.66.

Regula non valenti agere non currit præſcriptio, explicatur, p.55.n.37.

Præſcriptio non poteſt effici ut ex bonis majoratus præſtet alimenta poſſeſſor deſcendentibus quibus præſcriptione ceſſante, non tenebatur, p.177.n.144.

Non præſcribit putativus poſſeſſor majoratus, nec ſuos facit fructus nec ſua poſſeſſio, ſeu detentatio aliquos juris effectus producit, p.171.n.41.& 42.

Præſcriptionem impedit compenſationis exceptio, & ejus initio opponitur, q.524.n.14.

A præſcriptione tutus eſt qui compenſationis exceptionem habet, p.527.n.52.

Præſcriptio in negligentia domini fundatur, qua ceſſante præſcriptio ceſſat. ibid. n.53.

Præſcriptio contra principalem debitorem non obſtat tertio creditori in hypotheca. ibid. n.54.

Præſcriptio actionem, & obligationem excludit ab exceptionibus, p.558.n.192.

Præſcriptionis exceptio ſi expreſsè non opponatur ſequi poteſt præſcribentis condemnatio. ibid. n.193.

Præſcriptio non datur ubi non eſt actio quæ præſcribi poſſit, p.562. n.29.30.& ſeqq.

Præſcribi rem vel uſucapi qui patitur, ipſam alienare videtur, p.638.n.45.

Præſcriptio rei hypothecatæ quam paſſus eſt debitor non præjudicat juri creditoris, ib.n.46.

In præſcriptione hypothecæ ſeparata eſt quæſtio pignoris ab intentione domini, ib.n.47.

Præſcriptio ſicut, & quælibet rei alienatio non infringit jus hypothecæ quam comitatur quocumque vadat, ib. n.48.

In præſcribentem rem tranſit jus hypothecæ, cùm acquiſita intelligatur titulo præſcriptionis. p. 639. num. 49.

Præſumptio.

Res ejus eſſe præſumitur apud quem invenitur, quouſque per rem judicatam vincatur, p.82.n.103.

Poſſeſſor rei illius dominus præſumitur, donec contrarium probetur, ib. n.104.

Quilibet de jure præſumitur eſſe ſolvendo, p.182.n.69.

Præſumitur, hæreditatem eſſe ſolvendo, & hæredi contrarium aſſerenti incumbit onus probandi, ib.n.70.

Præſumitur, quilibet eſſe ſolvendo, & contrarium affirmanti incumbit onus probandi, p.584.n.118.

Præſumitur in dubio pro actus validitate, & ſubſiſtentia, p.487.n.9.& ex n.5.& ſeqq.

Ex duobus factis de quorum anterioritate non apparet, ſemper præſumitur præceſſiſſe, quod facit actum valere, ib.n.10.& ſeqq.

Nemo præſumitur eligere viam per quam judicium ſuum ſubvertatur. ib. n.11.

Facultas ad alienandum, & alienatio ipſa, ſi in eadem die celebrentur, de quarum anterioritate non apparet, præſumitur facultatem præceſſiſſe, p.488. num. 25.

Maximè ſi ipſa alienatione annuntietur facultas, & licentia, quæ ob id præcisè præſumitur. ib.n.26.

Præſumitur in dubio actus ſimpliciter geſtus nomine proprio, potiùs quàm alieno, p.490.n.45.

Fallit in eo, qui tenetur alteri emere qui in dubio præſumitur emere alteri. ib.& n.ſeqq.

Deſtinatio pecuniæ, & obligatio emendi facit ceſſare præſumptionem, quod quis videatur potiùs ſibi, quàm domino pecuniæ emere. p.497. n.67.68. & 69.

Præſumitur adminiſtrator ſolutus, qui ſibi ſatisfacere integrè potuit, p.211.n.22.23.& 24.

Quæ præſumptio tamdiu durat, quamdiu adminiſtrator non reddat rationem adminiſtrationis. ibid. num. 25.

Pretium.

Pretium rei venditæ, qui exigit, approbare venditionem cenſetur, p.375.n.50.

De pretio fides habita quando dicatur vel non, etiam re tradita emptori, p.494.n.17. remiſſivè.

Pretium non ſuccedit loco rei, nec res empta loco pretii, ibid. n.23.

Idem eſt pretium rei tradere venditori, vel alteri ejus juſſu, p.573. n.107.

Si ex pretio rei ſubhaſtatæ non priores creditores ſed poſteriores fuerunt ſoluti, an emptor illis teneatur, p.616.n.18.

Negativa ſententia abſoluta. ibid. contraria opinio abſoluta refertur, n.19.

Diſtinguens refertur. ibid. ex n. 20.

Venditare ut ex pretio ſolvatur creditor ſi pretium ei tradatur, ſed evinci poteſt, non liberatur debitor, p.632.n.20.

Præventio, Præventivum.

Præventione judicis Eccleſiaſtici, & præventione judicis ſæcularis concurrentibus eadem die, de quorum anterioritate non apparet, præſumitur pro præventione ſæcularis, p.339.n.171.

Princeps.

Vide *Facultas.*

A Principe ſuppleri nequit conſenſus ad actum neceſſarius, cùm ſit de jure naturali, & gentium; p. 256. num. 15.

Principis humana poteſtas non extenditur ad ſubvertendum contractus inter partes. ibid. n.16.

Principi Deus non ſubjicit contractus, ibid.

Princeps non habet poteſtatem infringendi contractus à ſe geſtos cum ſubdito. ibid.n.17.

Ratione conſenſus, qui eſt de jure naturali, & gentium, ibid.

A principe reſcripta emanata infringentia contractus inter partes non valent. ibid.

Nec etiam de plenitudine poteſtatis poteſt Princeps contractum revocare, ibid.

Nec clauſula, *non obſtante pacto*, operatur derogationem contractus firmati conſenſu partium, ib. n.17.

Principi eſt facienda relatio eorum omnium, quæ ipſum poſſunt dubium & difficilem reddere ad concedendum, vel non ita facilè concedendum, p.254. n.46.& 49.

Princeps contra pacta, & conventiones contrahentium diſpenſare non poteſt, p.255.n.51.

Princeps caret poteſtate infringendi contractus initos inter partes, & altera invita diſpenſandi, ib.n.55.

Principis aſſertioni ſtandum erit, p.257.n.8.& ſeqq.

Principis aſſertioni, quod quis ſit procurator alterius, ſtatur, etiamſi de mandato aliter non appareat. ibid. n. 9. & 10.

Principis aſſertionem in gratiam pro parte tua P. poſſeſſoris talis majoratus, nihil probare pro ejus parte fuiſſe impetratam, aliunde non conſtito, verius reſolvitur, ibid. ex n.11. cum ſeqq.

Principis aſſertio in grave præjudicium tertii nihil probat, p.258.n.12.

Principis aſſertio atteſtantis de facto alieno, nihil probat, ibid.n.13.

Princeps non ſe fundans in aſſertione ſua, ſed per enunciativam de illa loquitur, aſſertio non probat. ibid. num. 14.

Clement. I. de probationibus, multas patitur fallentias, ibid. n. 15. remiſſivè.

Principis verba aſſertiva non probant in eis, in quibus ipſe diſponere non poteſt, prout de alterius conſenſu, p. 259. num. 22.

Etſi adſint clauſulæ, *de plenitudine poteſtatis, ex certa ſcientia, & motu proprio.* ibid. n.23.& 24.

Princeps quando alicui certos judices privativè concedit, non adimit facultatem prorogandi alterius juriſdictionem, p.46.n.58.59.& 60.

Princeps, qui conceſſit facultatem ad certam quantitatem ſuper duobus majoratibus, non habuit intentionem totam cuilibet gravare, ſed ratam proportionabilem fructibus cujuslibet,p.402.n.13.& 14.

Princeps ſi ſciret alium majoratum eſſe alienum, & injuſtè poſſeſſum ab impetrante facultatem, illum non gravaret in præjudicium veri ſucceſſoris,ib.n.15.

In Principe concedente facultatem ad alienanda bona majoratus, deficit intentio diſponendi de alieno, invito domino, ibid.n.16.

Princeps imponens onus cenſus habitò reſpectu ad duos majoratus, uno deficiente iniquum foret alterum ſuſtinere totum pondus ,ibid.n. 17.

Princeps onerando duos majoratus ab impetrante poſſeſſos, ſi ſciret unum pro tempore liberum manſurum, non concederet facultatem in tanta quantitate ſuper ſolo uno, ib. n.20. & ſeqq.

A Principis intentione regulantur facultates conceſſæ, ad alienandum, ſeu hypothecandum, ib. n.21.

Principi ſi fuiſſet facta narratio, unum majoratum fore alienum, & liberum à cenſu manſurum, non concederet facultatem in tanta quantitate ſuper alio, p. 403. n.30.& 31. & ſeqq.

In principe defectus intentionis vitiat gratiam, ibid. num. 35.

In principe defectum intentionis non tollit clauſula *motu proprio*, nec operatur contra præſumptam, aut veroſimilem intentionem principis, ibid. n. 36. & ſeqq.

Principi an ſit facienda relatio clauſularum pœnalium & prohibitarum impetrandæ facultatis, & ea utendi. p. 222. ex num. 1. cum ſeqq. ib. & ex nu. 15. cum ſeqq.

Princeps ſupplere non poteſt conſenſum partis, qui eſt de jure naturali.n.72.

Privilegium, Privilegiatus.

Privilegio non utitur fiſcus ubi non reperitur ſpecialiter à jure privilegiatus, p.41.n.11.

Privilegiatus cauſa ceſſante, ceſſat privilegium, p.42. num. 21.

Privilegium ſemper interpretandum ut minus lædat, p.44. n.36.

Privilegio miſerabilium perſonarum gaudet creditor cedens bonis, ib. n.43.

Privilegium habent miſerabiles perſonæ, ne extra ſuum territorium conveniantur, ib. n.45.

Privilegiatus contra pariter privilegiatum ſuo non utitur privilegio, ib. n.46.

Privilegium miſerabilium tanquam clauſum in corpore juris fortius eſt privilegio ſcholarum. ibid. n. 47. & 48.

Privilegium miſerabilium ſpecialem derogationem appetit, ib. n.48.

Privilegium miſerabilium expreſſè & literaliter non reperitur derogatum per Bullas Apoſt.nec leges regias. ibid. n. 49.

Privilegium civitatibus conceſſum, ne earum cauſæ alibi quàm in proprio foro moveantur, non ideò derogat miſerabilium ſpecialiter conceſſo.p.45.n.53.

Privilegia fori omnia contemnit concurſus univerſalis, p.46.ex n.64.& 39.cum ſeqq.

Privilegium fiſci uberius eſt privilegio ſcholarum. ibid. num. 55.

Per privilegium ſuperveniens non mutatur forus prioris judicis, p.47.n.79.& ſeqq.

Privilegio ſuo pupillus non juvatur ſuccedens majori cœpta jam lite, ibid.n. 81.

Diſtinctio inter privilegium ſuperveniens,lite mota, & motu proprio, vel ad inſtantiam privilegiati, rejicitur quoad mutationem fori. p.48. n.84. & 85.

Privilegium prælationis non eſt communicabile debitori, in cujus favorem non fuit introductum, ſed creditorum, p.124.n.2.& 24.

Privilegium *l.milites,ff.de judicata*,ne miles conveniatur ultra quàm facere poſſit, ſolum comprehendit milites armatæ militiæ, p.171.n.52.& ſeqq.

Privilegium ne quis conveniatur ultra quàm facere poteſt, perſonaliſſimum eſt, & alii proficit tam in primo quàm in ſecundo concurſu ſuper alimentis formato, p.190.n.26.cum ſeqq.

Privilegium prælationis datum perſonæ propter cauſam, tranſit in ceſſionarium, p. 193. ex n. 9. cum ſeqq.

Privilegium ſpeciale habet concurſus admittendi novum licitatorem afferentem meliorem conditionem ſubhaſtatione peracta, p. 31[illegible]. ex n. 12. cum ſeqq.

Privilegium reſtitutionis conceſſum minori, an extendatur ad bona ſui debitoris pro admittendo novo licitatore, p.316.n.38. & ſeqq.

Privilegium conceſſum Eccleſiæ S. Franciſci, ſi ibi duæ ſint Eccleſiæ S. Franciſci, vitiatur, ſi non appareat de qua ſenſerit Princeps, p.370.n. 7.& ſeqq.

Privilegia conceſſa à Principe potius perſonalia, quàm realia præſumitur, & ideo nec tranſibilia. p.397. n. 101. cum ſeqq.

Privilegium & qualitates contractus novati, quando influunt, & tranſeunt in contractum novantem. p. 628.n. 104. & p.629.n.84. cum pluribus ſeqq.

Probatio.

Probandi onus incumbit aſſerenti bona non eſſe ſolvendo p.162.n.68.69. & ſeqq.

Poſteriori creditori (à quo per priorem pecuniam ſoluta avocatur) aſſerenti alia bona eſſe debitori, incumbit onus probandi,ibid.n.71.

Probandi onus incumbit allegranti mutuatum fuiſſe ultra quantitatem permiſſam à facultate regia,p.335. num. 108.

Idem eſt in aſſerente facultatem eſſe conſumptam tempore mutui, quod probare tenetur & oſtendere prioris obligationes factas fuiſſe virtute ejuſdem obligationis.ibid. n. 109.

Secus, quando ex eadem facultate & contractu ſimul exhibitis apparet de exceſſu, vel non exceſſu. ibid. num. 110.

Probandi onus incumbit aſſerenti alienationes fuiſſe factas ultra modum, facultates, & quantitatem, ibid. n.111.

Probatio actus æquivoci, qui uni & alteri poteſt adaptari, nihil relevat, p. 550.n.9.

Si una pars feudi ſit vetita, & altera permiſſa paſculari, non ſufficit probare paſculum in fundo, niſi probetur in parte vetita, ibid.

Idem in tempore, ſi una pars menſis ſit vetita, & altera permiſſa paſculari non ſufficiet probare paſculum in tali menſe. ibid.

Onus probandi alia bona libera ſtare, ut perveniatur ad majoratum obligatum,an creditori, an poſſeſſori majoratus incumbat. p356. n. 111.

Procurator.

Vide *Mandatum.*

Geſta cum procuratore revocato valent, non intimata revocatione ſecum contrahenti. p. 252.n. 29.

Procuratore ſemel per ſententiam declarato legitimo amplius de mandato diſceptandum non eſt,pag.159. num.28.

Procuratore in rem propriam, & Domino concurrentibus in petendo debitum, procurator præfertur, pag. 203.n.70.

Procurator in rem propriam revocari non poteſt à mandante, ibid.num.74.

Nec

Nec etiam re integra. ibid. n.75.
Procuratori revocato rectè ſolvit debitor cum quo contraxit ignarus revocationis. p.205.n.108.& 109.
Procurator revocatus nequit in judicio agere ob defectum. ibid. n.110.
Procurator conſtitutus ab impubere cum partis conſenſu adveniente pubertate revocatus cenſetur.208. num. 17.
Procurator advocatus conſtituti ab adminiſtratore concurſus ſi ab adminiſtratione removeatur, revocati cenſentur. ibid. n.24. & 27.
Procuratori falliti & decocti ſolutio facta, an valeat & liberet debitorem. ibid. n.27.& ſeqq.
Emens à procuratore non viſo mandato in malâ fide eſt, & non præſcribit. p.519. n.29.
Contrahens cum alio nomine alieno in culpa eſt non petendo, ſibi oſtendere mandatum, aut tutelæ inſtrumentum & in mala fide, & dolo eſt, nec lucratur fructus, ibid.n.30.
Procurator an ſimpliciter conſtitutus ad fidejubendum poteſt renunciare beneficium cedendarum. p. 360. n.16.& 17.
Procurator ad vendendum poteſt dominum obligare ad evictionem, ibid. n.18.
Procurator ad mutuum accipiendum poteſt ad cambium & intereſſe mutuum accipere. ibid. n.19.
Contrahens non ſimpliciter, ſed adjecto nomine procuratorio, non nomine proprio, ſed alieno, contraxiſſe intelligitur. n. 12.
Concurrentibus creditoribus procuratoris qui pecunias exactas alicui libero dedit & creditoribus Domini ad illud lucrum quales præferantur. p. 458. n,1.cum ſeqq.
Procurator ad credendum Titio pecunias ſine uſuris, ſi ſub uſuris mutuaverit, eas domino reſtituit. ibid. num. 3.
Procurator ad vendendam rem certo pretio ſi in plus vendat, an illud plus ſimul reſtituat.p.459.n.4.
Ubi una opinio refertur, contraria adducitur. ibid. 5. & 6.
Opinio diſtinguens verior & ſequenda refertur. ibid. n. 7. & 8.
Lucrum ex induſtria procuratoris, vel hæredis adquiſitum licèt ex cauſa hæreditatis, ſuum facit.ib. num. 9.
Procuratori pertinere lucrum ex pecunia exacta proveniens, & ſufficere eam domino reſtituere, qui ſimpliciter teneant.p.460.n.22 & 23,
Procedit quando procurator ſuo nomine & periculo pecunias exactas lucro dedit. ibid. n. 24.
In dubio ſub nomine procuratoris, & periculo præſumitur emere ex pecunia aliena & lucro ponere.ib. num. 25.
Procurator ad vendendum certo pretio ſi in plus vendat periculo ſuo illud plus ſibi adquirit.ibid.n.27.
Procurator ad exigendum ſi pecunias lucro dedit nomine & mandato domini, huic lucrum pertinet. ib. num. 28.
Secus ſi nomine domini, periculo tamen ſuo pecunias ſub uſuris dederit procurator. ib. n. 29.
Procurator tradendo alteri ſub lucro pecunias exactas, non ſuo, ſed nomine Domini, huic quæritur, ib.n.30.
Lucrum pecuniæ exactæ quando procuratori pertineat, aut quando Domino adducitur, Rotæ deciſio, p.461. n.34.uſque ad 38.
Creditores procuratoris lucrum conſequentis ex pecunia exacta, jus habent ad illud, ib. n.38.& 39.
Procurator duo diverſa habens mandata, videtur illius virtute contrahere, quo uſus fuit. pag. 490.n. 47.& n,32.cum ſeqq.
Et ex mandato etiam inutili, quo uſus fuit, contractus regulatur, quamvis corruat. ib.n.48.
Tanquam procurator debitoris vendit creditor pignus jure creditoris. p.512.n.46.& 47.
Procurator creditoris non poteſt renunciare juri hypothecæ abſque ſpeciali mandato.p.571.n.81.
Procurator, inſtitor, & ſimiles regulariter de ſuo non tenentur.p.603.n.13.
Tenentur tamen de ſuo excedendo mandatum, quia exceſſu ſe obligari intelliguntur, p.607. n.14.
Procurator ad vendendum excedens fines mandati tenetur reſpectu exceſſus.ib.n.15.& ſeqq.
Procurator abſque ſufficienti mandato ſi obligat rem domini, poſtea dominus eandem alteri obliget, qui tandem obligationem procuratoris ratam habet,non præjudicat ſecundo,p.636.n 8.
Procuratores creditorum non habentes ſpeciale mandatum non poſſunt conſentire, ut adminiſtratio concurſus detur debitori, uni creditori offerentibus gratis adminiſtrare,ſed requiritur creditorum perſonalis citatio, & conſenſus, ibid.n.59.& n.18.

Producens ſcripturas.

Vide *Inſtrumentum.*

Prohibitio, Prohibitum.

Vide *Alienatio.*

Adminiſtrator quilibet prohibetur emere rem adminiſtrationis, p.105. n.1. cum ſeqq.
Prohibitio reſtricta ad certos caſus, & perſonas, illa non egreditur, p. 107. n.16.
Prohibitum quod non reperitur permiſſum cenſetur ibidem 17.
Interpretatio eſt facienda, ut actus ſit permiſſus,quando non reperitur expreſsè prohibitus,ibid.n.18.
Prohibetur fidejuſſor emere bona debitoris non verò adverſus eum recipere ceſſionem, ibid.
Quod una via prohibetur alicui ad id alia non admittitur,p.208. n.20. 22.& 23.
Prohibitio nulla inducitur, niſi in caſibus à jure expreſſis, p.551.n.32.
Res quæ ſemel prohibitionem evaſit ſemper remanet libera, ibid. n.14.& 15.& ſeqq.
Quæ per ſe prohibita ſunt alienari tranſeunt cum univerſitate bonorum, p.592.n. 4. & ex n.1.
Prohibitus alienare, non prohibetur cedere, donare aut vendere commoditates, & fructus ex re prohibita producendos ſua vita durante, p.655. et 656. n. 14.& ex n.1.cum ſeqq.
Prohibitum ſi eſt una pars fundi, & altera permiſſa,non ſufficit probare, quod quis ingreſſus fuit fundum, niſi probetur ingreſſus in partem vetitam, pag. 370. num. 8.
Idem eſt in tempore ſi pars menſis ſit prohibita paſculari, & pars permiſſa, non ſufficit probare paſculationem in menſe, ibid.

Promiſſio.

Secunda ejuſdem quantitatis novatiò dicitur accumulativa, non extinctiva, p.628. ex n.87. & ex n. 84. cum ſeqq.
Promiſſio accedens obligationi eam non alterat, nec naturam mutat,ibid p.629.n.91.
Promiſſionis plures ejuſdem ſummæ, & ex eadem cauſa novationem non conducunt, ſed confirmationem, ibid.n.89.90 91.& ſeq.
Promiſſio hæredis ſolvendi legata, & credita hæreditatis non alterat priorem obligationem, ſed ad eam reducitur,& intelligitur juxta inventarium ibid.n.93.
Bis qui idem promittit ſemel tantùm tenetur cum ex prima promiſſione agitur, non ex ſecunda, ibid. num.100,
Declara,ut n. 101. & 102.
Promittens uxorem renunciaturam legitimæ patris ſatisfacere, ſi de facto renunciet licèt ex alio capite renunciatio ſit ineſſicax, qui dixerint,p.621.n.5.& 6.
Promiſſio interpretanda erit juxta finem ad quem fuit principaliter ordinata,ibid.n. 12.

Digitized by Google

Promittens minorem ratificaturum non ſatisfacit per ratificationem factam à minore decreto judicis deficiente, ibid n. 13.

Promittens uxorem nuptam ratificaturam non ſatisfacit, ſi ratificet, deficiente licentia viri, ibid. num. 14. & 15.

Proprietas.

Proprietas earum rerum, quæ uſu conſumuntur, quotidie alienari, & pedetentim conſumi, neceſſe eſt, p. 190. n. 31. & ex n. 21. cum ſeqq.

Prorogatio.

Vide *Fidejuſſor.*

Prorogatum officium intra vel extra terminum, quando novum, vel antiquum officium dicatur, p. 521. ex n. 59. cum multis ſeqq.

Prorogatio officii operatur inter nominantem, & officialem, ſed non quoad fidejuſſores officiales, ib. num. 65.

Prorogatio tacita operatur continuationem hypothecæ in bonis conductoris non in aliis bonis à tertio hypothecatis, ib. n. 66.

Prorogatio conductionis tacita non conſervat prælationem hypothecæ conductoris, ſed operatur à die tacitæ reconductionis, ib. n. 67.

Prorogatio contractus limitati ad tempus operatur inter contrahentes, non etiam fidejuſſores, ibid. num. 64.

Fidejuſſor officialis, vel conductoris cum termino limitato cum facultate tamen in eodem contracto, ut poſſit terminus prorogari, an pro tempore prorogato teneatur, p. 522. n. 71. & 72.

Tempus appoſitum obligationi finiendæ, ſi prorogetur, fidejuſſore non conſentiente liberatur, p. 225. ex n. 1. cum ſeqq.

Non in totum, ſed pro tempore prorogato dumtaxat, ibid. num. 2.

Ad tempus quando non eſt appoſitum ſubſtantiæ obligationis, ſed executioni & ſolutioni prorogatum tenetur fidejuſſor, ibid. n. 9.

Inter terminum prorogatum primo jam finito, vel eo durante differentia traditur, ibid. n. 8. & 9.

In prorogandi facultate data in eodem contractu ſub forma, ſi forma non ſervetur, fidejuſſor non tenetur pro tempore prorogato, ibid. n. 10. 11. & 12.

Privatio.

Privatio & extinctio præſupponit vitam, habitum & exiſtentiam rei, p. 448. n. 50. & ſeqq.

De privatione ad habitum non fit regreſſus, ibid. nu. 48. & 49. & ſeqq.

Proteſtatio.

Per novationem extinguitur obligatio fidejuſſorum ceſſante proteſtatione creditoris novantis, p. 135. num. 10.

Proteſtatio ad excludendam fidejuſſionis extinctionem, debet apponi in ipſo contractu novante in continenti ibid. n. 11.

Proteſtatio præcedens de non contrahendo, vel fidejubendo non irritat contractum geſtum cum ignorante, & conſentiente proteſtationi, p. 252. n. 30.

Putativus.

Vide *Facultas, Poſſeſſor, Majoratus, Hæres.*

Contractus & alienationes factæ à tutore putativo non valent in præjudicium minoris. p. 383. n. 104. & 105.

Alienationes factæ à poſſeſſore majoratus putativo ſub facultate regia non tenent, nec nocent majoratui, p. 378. n. 69. cum multis ſeqq.

Contractus & alienationes factæ ab hærede putativo non tenent in præjudicium legitimi hæredis evincentis hæreditatem. p. 381. n. 89. cum ſeqq.

Aliud eſt putativum contrahere ſuper rebus ſuis, aliud contrahere ſuper alienis, p. 382. n. 106.

Super bonis alienis contractus non valent, ſuper ſuis tenent. ibid. n. 107.

Putativus in rebus alienis contrahendo de tertii præjudicio agit, in rebus ſuis ſolum ſibi ipſi præjudicat, p. 383. n. 108. & 109.

Cum putativo contrahens ſciens defectum participat de dolo, & ſic valet contractus etiam in ejus damnum. ibid. n. 110.

Fallit in muliere contrahente cum alienigena & affirmante ſe ſolutum aut viduam, ut adhuc non valeat contractus ob præjudicium mariti. ibid.

Contractus geſti à prælato putativo poſt depoſitionem ignoratam non valent; ſolutiones ei factæ liberant debitorem. ib. n. 114. cum ſeqq.

Diſcrimen inter putativum contrahentem ſuper ſuis bonis, & contrahentem ſuper alienis. ibid. & p. 387. n. 106. & 133.

Putativo poſſeſſori non competit libera adminiſtratio reſpiciens ſubſtantiam & proprietatem rerum. p. 387. num. 137.

Per putativum majoratus poſſeſſorem geſta tangentia juriſdictionis adminiſtrationem valent. p. 388. num. 144. 145. & ſeqq.

Putativus hæres nequit alienare in præjudicium legitimi hæredis. ibid. n. 149. & p. 380. n. 86. & ex n. 98.

A putativo poſſeſſore majoratus hypothecam impoſitam etiam ſub facultate regia nullam eſſe invincibilis opinio eſt. p. 388. n. 150.

A putativo poſſeſſore majoratus res alienata cum facultate Regia à ſe impetrata non tenet. p. 472. nu. 1. cum ſeqq.

Putativus, poſſeſſor majoratus nunquam repertus fuit, quod validè alienare potuiſſet, cùm dominio, & poſſeſſione ab initio careat. p. 475. n. 31.

Putativus prælatus, & poſſeſſor majoratus, etiam communiter reputatus, verus nunquam poteſt alienare, vel hypothecare. p. 476. n. 32. cum ſeqq.

Putativus majoratus poſſeſſor, cùm prorſus careat poſſeſſione, interdicto nullo agere poteſt. ib. n. 40. 41.

Nec præſcribit, nec ſuos facit fructus, nec illa putativa poſſeſſio, ſed detentatio aliquos juris effectus producit. ibid. n. 42.

Putativo fieri poteſt ſolutio favore liberationis, cæteri verò contractus, & alienationes, ei ſunt prorſus prohibitæ. ibid. n. 44. & ſeqq.

Putativus majoratus poſſeſſor, caret poſſeſſione. p. 477. n. 48. & ſeqq.

Pupillus.

Vide *Major.*

Pupillus prodigus, & furioſus, licèt alienandi poteſtate priventur, ſuorum bonorum dominium retinent. p. 116. n. 60.

Q.

Qualitas.

Qualitates diverſæ concurrentes, altera cedit potentiori, & ſic via exequutiva cedit ordinariæ. p. 125. n. 34.

Qualitates ſeparatæ in una perſona concurrentes non confunduntur. p. 128. n. 57.

Qualitas viæ executivæ accidentalis eſt, quæ poteſt adeſſe, & abeſſe ſine principalis ſubſtantiæ corruptione. ibid. n. 60.

Duabus qualitatibus ad invicem pugnantibus potentior vincit. ib. n. 65.

Qualitate & ſtatu mutato rerum, extinguitur omnis effectus prioris qualitatis, & ſecundùm præſentem ſtatum judicandum. p. 184. n. 21. & 22.

Qualitatis & conditionis rerum mutatio aut perſonarum, producit varios effectus, & diverſa juris miniſteria operatur. ibid. n. 23.

Qualitas & idoneitas creditoris ſe obligantis ſupplet fidejuſſionis præſtationem. n. 8.

Diſpo-

Digitized by Google

Diſpoſitio omnis facta ſub aliqua qualitate reſtringitur ad qualitatem expreſſam.n.40.cum ſeqq.

Qualitas rei præſens non mutatur ex eo quod contingere poteſt.pag 484.n.114.cum ſequentibus.

Qualitas rei non attenditur, ſed perſonæ conditio penes quam reperitur.p.485.n.138.

Duplex & diverſa qualitas ſi concurrat in eadem perſona, actus ex una qualitate geſtus nihil influit in aliam,p.490.n.49.& p.489.n.32. cum ſeqq.

Qualitas hæredis ex quibus inducatur pag. 519. nu.14. & 15.

Datio ſub qualitate ceſſat, ceſſante qualitate. pag. 219. num. 9. cum ſeqq.

Qualitatis mutatio lite pendente ſuperveniens, non mutat judicium legitimè cœptum.p.220.n.26.& 27.

Qualitatis quæ gravat facienda erit principi relatio in impetranda facultate.p.242.n.17.

Quantitas.

Quantitas in facultate Regia contenta dividua eſt. pag. 330.num.33.

Quod.

Quod tibi non nocet, & mihi prodeſt, præſtare teneris.p.341.n.9.10.11.& p.344.n.43.

Quod non potuit noluit,quod voluit adimplere nequivit.p.490.n.44.& ſeqq.

R

Rata.

Rata proportionabilis inter creditores ejuſdem gradus & prolationis debitoris diſtribuendis quomodo facienda.p.339.n.160.161.162.163.& 164.

Et qualis creditoris, & quando pro rata ad pignora non ſufficientia ſint admittendi. pag. 337. num. 129.cum multis ſeqq.

Ratificare.

Ratificatio, & approbatio gratiæ ejus qui ſupponitur impetraſſe, validat gratiam; etiamſi ipſe ignoravit impetrationem.p.259.n.31.& 32.

Ratificatio facultatis impetratæ ſine mandato, ſive expreſſa,ſive tacita prodeſt.ibid.n.33. & 34.

Ratio.

Rationem reddere ſubterfugiens adminiſtrator, tutor, vel curator, eſt in dolo, fraude & colluſione,& ob id etiam nobilis carceratur, p.269.n.13.

Juratur in litem propter dolum adverſus tutorem non reddentem rationem, nec ſolventem reliqua, ibid. num. 14.

Rationem reddere non dicitur adminiſtrator, qui reliqua non ſolvit.ibid.n.15.

Ratione redditâ pro ſolutione reliquorum quilibet adminiſtrator, etſi nobilis carceratur. ibid. ex n. 16. & per totum cap.

Ratio mot. proprii requirentis denunciationem ante redemptionem, comprehendit omnes caſus redemptionis. p.535.n.86.

Et multò magis quando ſtatim poſt cenſus creationem debitor vult redimere.ibid.n.87.& 88.

Ratio legis generalis attenditur ad incluſionem omnium caſuum emergentium ſub ea comprehenſorum. ibid.n.89.

Rationum Redditio, ſeu *Oblatio*.

Vide *Adminiſtrator*.

Rationes reddere licèt non cogatur adminiſtrator, niſi in loco adminiſtrationis,ſi paſſus eſt alibi conveniri, ampliùs reclamare nequit.p.46.n.64.cum ſeqq.

Scholares & alii privilegiati ſuo fori privilegio uti nequeunt in reddendis rationibus adminiſtrationis, tutelæ & ſimilium. p.48.n.92.cum ſeqq.

Rationes eo in loco in quo bona adminiſtrantur reddi debent, non obſtante quocumque fori privilegio. ibid. n.9.

Agricolæ non obſtante pragmatica fori ſibi favorabili rationem adminiſtrationis reddere debent ubi bona adminiſtrarunt. ibid.

In rationibus reddendis per adminiſtratorem concurſus citari debent creditores. p.97.n.29.

Adminiſtrator concurſus coactionem ac juris præſumptionem contrariam evitabit, ſi rationem reddere offerat, p. 604. n.20.

Ratione oblata pendente incertum eſt, an adminiſtrator debitor eſt, an creditor. ibid. n.21.

Introitus & exitus adeò ſunt connexa, & inſeparabilia in ratione, ut nunquam præjudicet confeſſio recepti, niſi ſimul videatur expenſum. ib.n.22.

Adminiſtrator non tenetur ad recepta niſi ratiociniis diſpunctis, & ſoluto ſibi debito à parente.n.23.

Adminiſtratorem ad ſolutionem compellere niſi tota ratione perſpecta, & examinata incivile eſt.ibid. nu. 20. & ſeqq.

Ante rationem & calculum debitum eſt incertum, quia ex eo debet conſtare, quid, quale, quantum debeatur. ibid. n.27.

Introitus & exitus, accepta & data in ratione ſunt connexa admodum, ut confeſſio recepti interim non præjudicet. ibid. n.26.

Adminiſtrator ante ratiocinia debitor dici non poteſt. n.28. & 29.

Exceptio rationis oblatæ legitima eſt ad impediendam executionem liberationis in adminiſtratorem directæ. p.605.n.35.& ſeqq.

Rationem oblatam ab adminiſtratore ſi dominus recipere detrectet, judex pro eo nomine calculatorem, & adminiſtratorem immunem repertum liberat. & amplius non teneri declarat.ib.n.36.37.& 38.

Conditio, ſi rationem adminiſtrationis reddat, intelligitur cum effectu reliqua ſolvendo. p. 632.n. 21. & 22.

Ratihabitio, *Ratificare*.

Ratificare,an poſſit hæres legitimus contractus geſtos ab hærede putativo p. 381.ex n.90.cum ſeqq.

Ratificare tacitè vel expreſsè cenſum impoſitum ſuper majoratu ſucceſſor legitimus poteſt, qui majoratum evincit p. 391. ex n.1.cum ſeqq.

Ratificatio actus admittitur, dum res eſt integra,ſecus ſi integra non ſit. p.392.n.13.

Hæres legitimus, qui hæreditatem evincit, nequit ratificare contractum à putativo geſtum nomine proprio. ibid. n.14.

Ratum quis habere non poteſt, quod ſuo nomine non eſt geſtum. ib. n.15.

Ratificare poſſum, quod meo nomine non eſt geſtum in mei præjudicium. ib. n.17.

Ratificatio non tantùm verbis, ſed fortiùs factis fieri poteſt. ib. n.18.

Intellige ſi factum ſit determinatum, & concludens ad conſenſum inferendum, ſecus ſi indifferens, nec præcisè concludens. ib. n.19.

Ratificans, ignorans nullitatem contractus, etiam per mille actus approbativos à ſe geſtos illum ratificare non intelligitur, ex defectu conſenſus, ibid. n.20.& ſeqq.

Cenſus minus ſolemniter conſtitutus tacitè, vel expreſsè ſemel ratificatus nequit ulterius impugnari, p.391.n.28.29.& 38.

In ratificatione cenſus debet concurrere ſcientia nullitatis,aliàs ratificatio non tenet.ibid.n.31.

Succeſſorem, qui à putativo (cenſum ſuper majoratum imponente ex regia facultate) majoratum evicit, non poſſe tacitè, nec expreſsè ratificare abſque nova facultate, verior & certior opinio eſt,ibid. n.32.cum ſeqq.

Nullitas contractus ſi pendeat ex defectu ſolemnitatis juris, ratificatio nihil operatur, p. 394. n. 50. 51. & 52.

Digitized by Google

Succeſſor in majoratu non poteſt ratificare alienationem factam à prædeceſſore nulliter, niſi accedat nova valida facultas. ibid.n.55.56.57. cum ſeqq.

Alienatio nulliter à prælato facta ut ratificari valeat, omnes juris ſolemnitates debent noviter adhiberi. p.395.n.62.

Ratificatio quatenus validat actum nullum, hypothecæ medio tempore contractæ remanent infectæ. ibid. n. 64.

Ratificatio & confirmatio non cadit ſuper non ente; & ideo nova obligatio requiritur. pag. 397. n. 109. 110. 111.

Ratificatio, confirmatio, vel approbatio ſcripturæ plus non operatur, quàm in ea expreſsè, aut virtualiter continetur. p.398.n.112.p.216.ex n.13. cum ſeqq. & per totum caput.

Redemptio.

Vide *Cenſus*, *Pactum*.

Redemptio cenſus an fieri debeat coram judice debitoris, vel creditoris, ampliſſimè diſputatur. p. 48. n. 87. cum ſeqq. p.15.ex n.27. & latius.

Et coram judice creditoris fiendam oblationem ſortis cum uſuris, verior reſolvitur, & fundatur. ibid.

Redimens cenſum, nec exceptionem movet, nec moleſtias creditoris prævenire intendit, ſed actionem, ex contractu, ibid.

Scholaris, ſeu univerſitas matriculata volens redimere cenſum, ſortem cum decurſis conſignare tenetur coram judice creditoris, p.48. n.87.

Scholaris in redemptione cenſus, cum actoris vices ſuſtineat, nequit convenire creditorem coram judice ſcholaſtico, ultra duas dietas, ibid. n.88.

Deciſio Senatus Pintiani adducitur, ibid.

Redemptus non dicitur cenſus per conſignationem rei, factam creditori in ſententia graduationis, non ſequuta effectiva traditione, p.132.n.32.

Niſi per creditorem ſteterit quominus ſibi tradantur, ceſſante legitimo impedimento, ibid. num. 29. cum ſeqq.

Pro redemptione cenſus, an poſſit in concurſu univerſali inſtare creditor cenſuarius ad illum vocatus, p.139. n. 1. num. ſeqq.

Redimendi cenſum facultas in ſola voluntate debitoris conſiſtit, nec valet pactum, per quod illa coarctatur, ib. n.4.5.& 6.

Ad redemptionem cenſus debitor condemnatus adhuc non cogitur redimere. ibid. num. 9. & 10. & p.142. n. 48.

In concurſu plura occurrunt ſpecialia quæ juſtam cauſam præbent creditori inſtandi pro redemptione cenſus & qualia ſint, p.139. n.16. cum ſeqq.

Redimere cenſum velle cenſetur debitor, qui creditorem cenſuarium ad concurſum univerſalem provocat. ib. n.17. cum ſeqq.

Debitor cenſus ſi creditori denunciavit ſe velle cenſum redimere, poteſt ſaltim intra annum cogi ad redimendum. p.140.n.20.cum ſeqq.

Redemptionem cenſus petendi in nonnullis caſibus permittitur creditori. p.141.n.39.

Concurſus formatus à debitore mutante ſtatum, legitima cauſa eſt petendi redemptionem cenſus, ib. n.40. cum ſeqq.

Diverſimodè judicandum erit de creditore voluntariè petente redemptionem cenſus, ac de eo, qui coactè venit ob evitandum periculum amittendi jus ſuum. ibid. n. 43.

Judex in judicio particulari nequit arctare debitorem ad cenſus redemptionem, ſecus in judicio concurſus univerſali. p.142. n.48. & 49.

Pro cenſus redemptione dantur creditori in judicio concurſus bona debitoris taxata. ibid.

Ad adjudicanda bona concurſus pro extinctione cenſus requiritur, quod ſors cum decurſis petatur. ibid. num. 50. & ſeqq.

Pro redemptione cenſus vitalitii & conſequenda ſorte principali non poteſt inſtare creditor in concurſu, licèt ad illum debeat citari, p.144. num. 6. & à n. 1. cum ſeqq.

Redemptionis effectu & facultate caret cenſus vitalitius, juxta communem hujus cenſus diffinitionem. ibid. n. 1. cum ſeqq.

Redemptio non eſt nova emptio, ſed prioris reſolutio. p.145. n.25.

Redemptio cenſus vitalitii difficillima eſt, quæ admiſſa maximam confuſionem in republica cauſaret. ib. n.33.& ſeqq. & ex n.27.

Per viam redemptionis nequit ſuccurri creditori cenſus vitalitii in concurſu comparentis. p.148.n.35.

Et quo remedio conſulatur. ibid. n.36.cum ſeqq.

Debitor ſi voluntariè offerat bona ſtabilia in ſolutum ad effectum redimendi cenſum, creditor recipere non cogitur. p.154.n.22.& p.152.n.1.cum ſeqq.

Creditor in concurſum comparens tenetur recipere bona ſtabilia taxata pro redemptione cenſus, concurrentibus requiſitis *Auth. hoc ſi debitor. C. de ſolutionibus*. p. 154. n.23. & ſeqq.

Quod procedit ob ſpecialitatem judicii concurſus, & ceſſionis bonorum. ibid. n.24. & 25.

Ratio differentiæ inter oblationem bonorum voluntariam ad redemptionem cenſus & neceſſariam per judicium concurſus, ibid.n.26.& ſeqq.

Redimi an cenſus poſſit per oblationem bonorum ſtabilium, etiam conſentiente creditore.p.155. n.34.

Affirmativè reſolvitur. ibid. n. 35.

Creditor provocatus ad judicium concurſus ut cogatur bona in ſolutum recipere pro cenſus extinctione, debet in illud deducere tam ſortem principalem, quàm redditus decurſos, ibid.n.36.cum ſeqq.

Ad redemptionem cenſus in concurſu faciendam, an uſufructuarius, an proprietarius citari debeat.p.198. n.5.cum ſeqq.

Redemptio cenſus eſt quædam contractus reſolutio, quæ magis in voluntate abſoluta debitoris conſiſtit quàm creditoris, quo invito redemptio fieri poteſt. ibid. n 7.

Contraria opinio proprietarii ſolius interventu, non etiam uſufructuarii, faciendam eſſe cenſus redemptionem, ex Gratiano proponitur. ibid. n.8.

Redemptio cenſus non eſt facienda hæredi gravato, niſi accedente judicis authoritate, pag. 200. n.37. cum ſeqq.

Contrarium verius. ibid. n.32.

Redemptio cenſus eſt alienatio neceſſaria, & nullatenus incluſa in prohibitione alienationis. ibid. n.40.

Cum cautione præſtanda ab hærede rectè fit hæredi redemptio cenſus.ibid. n.41.

Redemptio cenſus alteri hypothecato, rectè fit debitori creditori cenſus etiam creditore hypothecario inſcio.ibid.n.44.

Niſi creditor hypothecarius inhibuerit debitori cenſus, ne redimat debitori eo non monito. ibid.

Redemptio cenſus rectè fit poſſeſſori majoratus non obſtante prohibitione alienationis rerum majoratus, ibid. n.45.

Redimens cenſum viliori pretio à tertio emptum an teneatur ad integram ſortem, vel ad pretium, quo tertius emit. p.203.n.78.cum ſeqq.

Mutuans pro redemptione cenſus conſtituti ſuper majoratu ſubintrat prioris creditoris ſoluti gradum ſub eiſdem hypothecis. p. 353.n.1.& ſeqq.

Redemptionem cenſus hypothecati debitor admittere poteſt invitis creditoribus, niſi in tribus caſibus.p. 527. n.50.

Redemptio cenſu hypothecato extinguitur hypotheca. ibid. n. 40.

Pactum de redimendo vel non redimendo intra vel ultra

ali-

Digitized by Google

aliquod tempus eſt nullum, vitiatur; licet non vitiet, p.529.n.1.& 2.
Redemptio cenſus non valet, niſi monitio redemptionis fiendæ præcedat per duos menſes ex motu proprio, ibid. n.3.
Quæ motus proprii forma in Hiſpania nunquam fuit obſervata, ſed liberè debitor poteſt redimere quando maluerit, ibid. n.4.
Pactum de non redimendo, niſi prius creditore monito ante bimeſtre appoſitum in cenſus creatione eſt inductum in favorem creditoris, ibid. n.6.
Per Redemptionem cenſus intra bimeſtre cum uſuris decurrendis intra illud conſuli videtur principali creditoris intentioni & fini. ibid. n.7. negativè, p. 532. n.55. cum ſeqq.
Bimeſtre in pactum deductum, non apponitur redemptioni, ſed monitioni ante redemptionem. ibid. num. 50.
Redemptionem creditor recuſans ante bimeſtre in pactum deductum nequit uſuras recipere, niſi bimeſtri tranſacto. ibid. n.54.& ſeqq.
Cenſus ſub pacto præambulæ monitionis ante bimeſtre, an intra illud à tempore contractus redimi poſſit bimeſtri non expectato, p.534.n.77.cum ſeqq.
Hunc caſum non fuiſſe præventum à M. P. atque ideo in ejus forma non comprehendi, nec eſſe expectandum bimeſtre, fuit opinio doctoris, ibid. n. 78. & ſeqq.
Redemptio liberè permittitur debitori quandocumque, & ad ſuam liberam voluntatem, ibid. n.80.
Novam formam redimendi cenſum, an fundator majoratus poſſit imponere debitori, p. 236. num. 2. cum ſeqq.
Opinio Molinæ, & ſequacium recenſetur, ibid. num. 3. cum ſeqq.
Redemptio cenſus vinculati rectè fit poſſeſſori majoratus. ibid. n. 4.
Hermoſilla errore notatur adſtringens debitum cenſus vinculati, ut redimat per depoſitum auctoritate judicis, p.237. n.5.& 6.
Fundatorem majoratus non poſſe noviter gravare debitorem cenſus in modo redemptionis, verius oſtenditur, ibid n.7.cum ſeqq.
Redemptio cenſus ut fiat per depoſitum auctoritate judicis, licitè in pactum deducitur in ipſa cenſus creatione, ibid. n.8.& 9.
Cùm hoc pactum non ſit gravoſum debitori. ibid. num. 10.
Nova redimendi forma impoſita per creditorem debitori cenſus, non adſtringit debitorem, ib. cum ſeqq.
Et contra Molinam contrarium ſectantes plures inſurgunt, ibid. n.12.14.15.& n. 22.
Redemptio cenſus facta à debitore contra novam formam, & conditionem appoſitam à fundatore majoratus, valida eſt & debitorem liberat. ibid. n.13.
Forma redemptioni appoſita in initio contractus cenſualis ſervatur, ib. 14. & 15.
Fundator majoratus poteſt circa redemptionem cenſus imponere ſuis ſucceſſoribus, quaslibet conditiones & formam, p.238. n.17.
Non tamen tangere poteſt jus liberum debitoris redimendi juxta formam contractus, ib. n.18. cum ſeqq.
Fundator majoratus poteſt adimere poteſtatem à ſucceſſoribus recipiendi redemptionem cenſus, p. 277. n.23.& ſeqq.
Poteſtas redemptionem recipiendi adempta à ſucceſſore majoratus intimari debet debitori, aliàs rectè ei ſolvit, p.239. n.31.
Redemptio cenſus rectè fit poſſeſſori majoratus, tanquam legitimæ perſonæ, ib. n.32.

Recognitio.

Recognitio chirographi cum hypotheca non retrotrahitur in præjudicium creditorũ cum eodem debitore medio tempore contrahentium, p.464. n.27.
Poſt recognitionem factam à tertio poſſeſſore condemnatus poteſt dimittere hypothecam. p.542.n.36.
Recognitio & accollatio cenſuum promiſſa in ſubhaſtatione per licitatorem, quando debitorem principalem liberet. p.567. n.14. cum ſeqq.
Promiſſio de recognoſcendo & accollando cenſum, non liberat debitorem, niſi cum effectu fiat ex conſenſu creditorum, ib. n.17.18.& ſeqq. uſque ad 25.
Recognoſcens & accollans in ſe cenſum dicitur principalis debitor. p.258.n.26.
Recognitio & accollatio valet ſi in ipſa recognitione, vel poſtea interveniat conſenſus creditorum. ibid. n. 27. cum ſeqq.
Emptor rei ſubhaſtatæ ſub conditione recognoſcendi cenſus loco pretii oblati, an non obſtante ſua recognitione poſſit dimittendo rem à cenſus ſolutione liberari, p.572. n.98. cum ſeqq.
Tertius recognoſcens cenſum ſuper re à ſe poſſeſſa, poteſt inſuper rem dimittere, & ab obligatione liberari, p.573. n. 100.
Inter recognitionem tertii rei poſſeſſoris, & recognitionem tertii emptoris in ſubhaſtatione loco pretii oblati, magna eſt differentia, ibid. n.101. cum ſeqq.
Per recognitionem tertii poſſeſſoris, nec debitor liberatur, nec fidejuſſores hypothecæ, ibid. n.102. & 103.
Creditor cenſus recogniti poteſt agere tam contra debitorem principalem, quàm contra tertium recognoſcentem. ibid. n. 104.
Recognitio cenſus loco pretii promiſſa, nequit fieri intuitu & contemplatione hypothecæ, & ideò dimiſſio rei nihil prodeſt, p. 574. n.112. cum ſeqq.
Recognitio cenſus promiſſa loco pretii facta per emptorem non fit reſpectivè ad rem, ſed ad pretium à ſe oblatum, ibid. n. 115.& 116.
Per recognitionem loco pretii promiſſam, ac ſubſequutam ex conſenſu creditorum, prior extinguitur obligatio & hypotheca, ib. n. 117.
Recognitio emptoris novus eſt contractus inter eum & creditores, ib. n.118.119 & ſeqq.
Recognitio promiſſa & geſta novus eſt contractus inter emptorem rei ſubhaſtatæ & creditores concurſus, p. 576. n.137. & 138.
Recognitio cenſuum promiſſa in ſubhaſtatione inducitur facta ex rei traditione & ſolutione annuorum redditᵘum, etiamſi aliud non fiat inſtrumentum, ibid. num. 141.
Bona concurſus ſubhaſtari ſolent ſub conditione recognoſcendi cenſus creditoribus conſentientibus, p. 630. n. 1.
Et an emptor ſatisfaciat obligationi ſi recognoſcat dum poſſederit, ibid. n.2. cum ſeqq.
Negativa ſententia verior p 631. n.9 cum ſeqq.
Recognitio promiſſa in ſubhaſtatione eo fit animo, ut debitor perpetuò maneat ſecurus à creditoribus cenſualiſtis, ibid. n.10 & ſeqq.
Recogniturum cenſus impoſitos ſuper re empta promittens, factum proprium non alienum promittit, p.632. n.17. & 18.
Recognitionem promittens in ſubhaſtatione emptor perpetuò tenetur, p.735. n.23.
Promittens loco pretii recognoſcere, habetur ac ſi ipſe à principio cenſum creaviſſet, & pretium ejus recepiſſet, ibid. n.24.
Emptor recognitionem loco pretii promittens, ſuſcipit in ſe obligationem in futurum, ibid. n 25.
Et tenetur ad annuos redditus futuros & præteritos à debitore non ſolutos, ibid. n.26.& 27.
Recognitionem ſimpliciter promittens cogitur abſolutè & non conditionaliter recognoſcere, p. 633. nu. 28. 29. & 30.
Recognitio contemporanea facta creditoribus per em-
ptores

Digitized by Google

ptorem abſolutè ad eam obligatum dimiſſio rei poſtea facta nihil nocet debitori. ibid.n.31.

Emptor qui in ſubhaſtatione loco pretii promiſit recognitionem cenſus temporaliter recognovit creditores, quibus pro tempore dimiſit rem emptam inſcio debitore ad hujus petitionem fuit condemnatus in perpetuum cenſum perſolvere, ac indemnem reddere debitorem. ibid.n.36.

Recognitio in ſubhaſtatione promiſſa loco pretii perpetuam ſecuritatem debitoris reſpicit.ibid.n.37.

Qui aliter cognovit quàm fuit obligatus, nihil feciſſe intelligitur. ibid. n.38.

Recognitio abſolutè promiſſa, ſi temporaliter fiat, legitimè facta non dicitur, p.634.n.40.& 41.

Recognitio cenſus loco pretii promiſſa & legitimè facta non admittit in poſterum dimiſſionem rei ex actu voluntario emptoris. ibid. n.42.

Recognitio ſchedulæ privatæ, vel debitori confeſſio eſt debiti probatio contra recognoſcentem vel confitentem, p.636. n.13.

Non tamen operatur in præjudicium creditorum, cùm ficta, fraudulenta & ſimulata præſumitur, ad tertii præjudicium machinatum. ibid.14.

Recognitio ſchedulæ non præjudicat aliis creditoribus legitimè ſua credita probantibus, ibid.n.15.

Cùm poſſit facilè dies anteponi, animo alios fraudandi, ibid. n.16.

Recognitum in judicio chirographum continens hypothecam præjudicat aliis creditoribus poſt recognitionem judicialem contrahentibus, p.638.n.31.

Recognitio in judicio non præjudicat creditoribus eo tempore exiſtentibus, ſecus poſt recognitionem contrahentibus. ibid. n.32. & n.34.

Reconventio.

Reconventionis cauſa naturam conventionis aſſumit, licèt illa ſit ſummaria, & executiva, ſi conventio eſt ordinaria, & utraque plenaria cognoſcitur.p.126. n.38.39.& ex n.37.

Reconventio oppoſita viæ executivæ ſeorſum tractatur, ne fiat præjudicium actori habenti executionem, p.127. n.53.

Reconventio, quæ eſt ſummaria concurrens cum ordinaria iſtius natura veſtitur & in ordinariam convertitur. ibid.n.54.& 55.

Prælatus agens nomine ſuæ Eccleſiæ non poteſt reconveniri pro re ad ſe, & non ad Eccleſiam ſpectante. p.482.n.98.

Referens, & Relatum.

Fundator majoratus ſi ſe referat ad alium majoratum & plures adſint contrarii, neuter attenditur ratione incertitudinis, p.370.n.7.

Relatio.

Vide *Facultas.*

Religio.

Vide *Monaſterium.*

Renunciatio, Renunciare.

Vide *Officium.*

Renunciatio ſimplex, & generica hæreditatis, aut majoratus, quædam eſt repudiatio, & refutatio per quam locus fit proximiori, p.423.n.56.

Renuncians ſimpliciter, repudians, & refutans non eſt author acquiſitionis, quæ ex repudiatione alteri provenit, ibid. n.57.

Secus in renunciante, aut cedente alteri, quia iſte ab illo jus habet, ibid. n.58.

Renunciatio, ſicut & donatio facta in fraudem creditorum, reſcinditur, p.424.n.71.

Renunciatio juris quærendi connexi cum jure quæſito non admittitur in præjudicium creditorum, p.434. num. 60.

Nemo poteſt juri ſuo renunciare in præjudicium tertii, p.435.n.74.& 75.& ex n.66.cum ſeqq.

Renunciatio hæreditatis delatæ, an præjudicet patri, ut ex propria perſona poſſit adire.p.438.n.28.

Juri ſupplementi legitimæ poteſt filius in vita patris renunciare in præjudicium ſuorum creditorum, p.439. num. 45.

Renunciatio hæreditatis paternæ intelligitur ſub conditione, ſi ipſe filius eam acquirat, quo præmortuo renunciatio evaneſcit, p.500.n.13.& 14.cum ſeqq.

In renunciatione hæreditatis, donationis delatæ, & ſimilium occultatur unus actus, nempe acceptatio tanquam præciſa actui, p.422.n.35.& à n.30.

Renunciatio hæreditatis delatæ debitori non admittitur in præjudicium creditorum, ibid. n.38.

Renunciatio juris jam quæſiti mera eſt donatio, & alienatio, n.39.

Renunciatio hæreditatis delatæ & ſimilium, tunc ſupponit acquiſitionem præcedentem, quando fit extraneo, quia dempta renunciatione, ſibi hæreditas non defertur, ibid.n.45.

Secus ſi renunciatio fiat ei, qui ſtante debitoris repudiatione, juris diſpoſitione ſuccederet, vel alio legitimo titulo hæreditas, vel majoratus eidem defertur, ibid. n.46.

Renunciatio ſucceſſionis delatæ facta ei, qui aliàs ad eam ſit vocatus, potiùs dicitur refutatio, & repudiatio, & non donatio, p. 423. n. 47. 48. 49. & 50. cum ſeqq.

Reducuntur ad præfatam diſtinctionem plurimi Doctores abſolutè loquentes, ibid.n.51.52.53.54.& 55.

Renunciatio matris præmortuæ non nocet filio, p.501. num. 27.

Sive nepos avo ſuccedat repræſentativè ſtantibus patruis, ſive non, ibid. n.28.

Renunciatio patris hæreditatis avi nepoti venienti jure proprio non præjudicat, p.502.n.43.& ſeqq.

Renunciatio patris viventis habet tacitam conditionem, ſi ei fuerint delata, & non præmoriatur, ibid. n.57.

L. jubemus, ad l. Velleian. reſtringens indiſtinctè renunciationem hypothecæ interpretatur, p. 643. ex n. 8. cum ſeqq.

Renunciatio ſtrictè interpretatur, non extendenda ad alias res vel perſonas. ibid.n.10.

Renunciatio beneficii in favorem dicitur conditionalis, cùm pendeat ab approbatione Papæ, p.231.ex n.28. cum ſeqq.

Renunciatio & venditio officii nihil valet, nec operatur, quouſque ſit à Rege admiſſa, ibid.n.32.& ſeqq.

Renunciatio ſtrictè interpretatur, ut minus præjudicet renuncianti, p.43. n.28.

Renunciatio reſtringitur ad poteſtatem renunciantis, ibid.

Renunciare tacitè videtur ſuo privilegio fori ſcholaris, qui citatus coram judice ordinario paſſus fuit litem conteſtari, p.45. n.57.

Renunciare ſuo privilegio fori liberè poteſt tacitè, aut expreſsè renunciare ſcholaris, ibid. num. 58. & 59. & 72.

Renunciare ſuo fori privilegio poſſunt familiares S. Officii, alienam juriſdictionem prorogando, nu.59. & 60.

Item miles. ibid.

Renuncians juri pignoris, non intelligitur renunciare credito ſuo, p.53. n.17.

Inter renunciationem, & repudiationem hæreditatis, qualis ſit differentia, p.58.n.14.

Pronunciari non poteſt ceſſionis bonorum beneficium, quo non obſtante debitor formare poteſt concurſum, p.92. n.9.

Etiamſi interveniat juramentum.ibid.n.10.& 11.

Renunciare abſque ſolemnitate poteſt prælatus legatum, aut hæreditatem delatam monaſterio, & Eccleſiæ, ibid. n.16.

Secus in jam acquiſitis. ibid.n.17.

Renunciare an poſſit debitor remedio *Auth. hoc ſi debi-*

Digitized by Google

debitor. C. de ſolut. p.153.n.3.& quid cum juramento. ibid.
Renunciari non poteſt juri alimentorum futurorum. p. 189.n.15.& ſeqq.p.191.n.42.cum ſeqq.
Qui renunciavit beneficio ne conveniatur niſi deducto ne egeat, poteſt in ſolidum à creditoribus conveniri, nec conſequitur alimenta. ibid.n.36.
Renunciare poteſt creditor prior juri ſuæ prælationis, & alteri cedere. p.324.n.53.
Inter renunciationem hæreditatis, & repudiationem quæ ſit differentia. p.419.n.1.cum ſeqq.
Renunciatio hæreditatis, majoratus, legati donationis, & ſimilium ante acceptationem factam in favorem tertii reſcinditur ob præjudicium tertii p. 421.n.29. cum ſeqq.
Quia eſt juris quæſiti alienatio. p.422.n.30.
Renuntiatio quærendi ſupponit antecedentem acceptationem,ac dominii acquiſitionem.ib.n.31.& ſeqq.
Renuntiare poteſt quis juri privilegiato jure lite pendente, ac ſententia prolata.n.7.
Renuntiare poteſt minor reſtitutioni per ſententiam obtentæ, & re judicata non uti, invito adverſario. ibid.n.8.& ſeqq.

Rei vendicatio.

Vendicans rem, quæ penes concurſum ſit in ipſo, debet actionem ſuam movere. p.82.ex nu.95. cum multis ſeqq.
Vendicans rem ſuam omnibus quibuslibet creditoribus præfertur. p.83 n.110.cum ſeqq.
Facultate reſervata ſibi diſponendi de aliqua re, an uti intelligatur reſervans per generalem diſpoſitionem ſuorum bonorum.p.453.n.52.& 53.
Ad reſervata bona de quibus tacitè intelligitur diſponere reſervans per generalem diſpoſitionem creditores jus habens contra hæredem.p.454.n.54.& 55.
Reſervatam facultatem habens diſponendi de aliquibus rebus, & diſponens ſuis hæredibus relinquere intelligitur. ibid.n.56.&57.
Niſi aliter in reſervatione dictum ſit, & diſpoſitum. ibid.n.58.
Vel niſi reſervans ſibi facultatem dominus rerum non ſit, nec plenum jus habeat in bonis reſervatis. ibid. n.59. & 60.
Donans bona ſua alicui, reſervata ſibi facultate alienandi, aut diſponendi de aliquibus, ſi ea non utitur pertinet donatario, ibid. n.61.
Per rei reſervatæ tacitam, vel expreſſam diſpoſitionem, res acquiritur debitori diſponenti, ad quam jus habent creditores ſui,ibid. n.62.

Repræſentatio.

Vide *Nepos.*

Repudiatio.

Inter Repudiationem hæreditatis & renunciationem, quæ ſit differentia, p.419.n.1.cum ſeqq.
Debitor poteſt invitis creditoribus repudiare hæreditatem ſibi delatam,legatum & donationem,ib.n.2.
Repudiare abſolutè aliud eſt, aliud verò cedere jus in alium, cùm ipſe gerere actum tanquam hæres videatur.p.422.n.36.
Aliud eſt repudiare legatum, aut donationem ſibi delatam, aliud jubere donationem ſibi paratam & oblatam uxori fieri, ibid.n.40.cum ſeqq.
Repudians,refutans,& ſimpliciter renuncians jus delatum non eſt author adquiſitionis, quæ ex repudiatione alteri provenit. p.423.n.57.& 58.
Concurſu formato & pendente, an debitor poſſit repudiare hæreditatem, majoratum, donationem & ſimilia ſibi delata, vel uſumfructum eidem tanquam patri delatum. ibid. ex n.59.cum ſeqq.
L. qui autem 6. ff. quæ in fraud. permittens debitori repudiare jus quærendum, procedit alio juris impedimento non ſtante. ibid. n.60.
Cui prohibetur contrahere, pariter intelligitur hæreditatem repudiare. ibid. num. 61. & 62.
Repudiare hæreditatem nequit mulier abſque licentia mariti. ibid. n.62 & 63.
Concurſu pendente poſſe debitorem liberè repudiare hæreditatem ſibi delatam, majoratum, legatum aut uſumfructum,ante acceptationem certiùs de jure defendit author.p.424.n.80. cum ſeqq.
Repudians jus delatum nihil agit, ſed tollitur de medio & removet obſtaculum, ut proximior ingrediatur. p.425.n.94.
Repudiare hæreditatem non prohibetur qui contrahere prohibetur abſque alterius licentia, & interventu. ibid.n.96.
L. 54. Tauri dum prohibet mulieri repudiare hæreditatem abſque viri licentia, eſt ſpecialiſſima,quæ ad alios actus trahi nequit.ibid.n.97.
Jure communi qui prohibetur contrahere non prohibetur repudiare hæreditatem.ibid.n.98.99.& 100.
Prælatus poteſt repudiare legatum, hæreditatem, ac jus delatum, abſque conventus interventu. ibid.n. 101. & 102.
Repudiare hæreditatem ſibi delatam poteſt condemnatus ad pecuniam fiſco applicatam.p.427.n.121.
Concurſu pendente poteſt debitor hæreditatem ſibi delatam, aliave jura repudiare,& non adquirere,etiam renunciantibus creditoribus. ibid. n.122.
Fallit quando ex legitimis præſumptionibus deducitur ficta & ſimulata repudiatio. ibid. n.123.
Fraus in repudiatione arguitur ex eo quod debitor bona ſuo nomine locavit. p.428.n.124.
Vel prædia coluit, ibid. n.125.
Et ex fructuum perceptione. ibid.n.126.& 127.
Item quando repudiatione facta debitor in poſſeſſione remanſit. ibid. n.128.
Niſi alia extrinſecus juſta ſubſit retinendi cauſa. ibid. num. 129.
Item ſi ob debitoris repudiationem bona deveniant ad uxores vel filios. ibid. n.130. & ſeqq.
Repudians partem hæreditatis, an totam repudiare dicatur. p.504.n.75.76.& 89.

Requiſitoriæ.

Vide *Judex.*

Litteras requiſitorias, ſi concurſus legitimè ſit formatus, Judex adimplere tenetur, & ad illum proceſſus remittere. p.6.n.44.
Judex inhibens ſimul expedit requiſitorias, ut ſibi remittantur acta originalia, quibus ſtatim parere debet requiſitus. p.33.n.6.& 7.
Requiſitorias complere recuſantem ſuperior cauſa cognita obedire compellit. ibid. n.8.& 9.10.& 11.
Requiſitoriæ ut legitimæ ſint requiritur ut requirens ſit competens, & quod ritè, & rectè requirat. ibid. num. 12.
Si ex requiſitoriarum inſpectione appareat concurſum non legitimè formatum, requiſitus eis non obtemperat, ibid. n.13.& 15.
Requirens tenetur ſaltim ſummariè actorum fidem in litteris facere, ut requiſitus deliberet an teneatur parere, vel non. p.34.n.15.
Requiſitus ex juſta cauſa, ſolet adverſarium certiorare, ut requiſitoriæ impugnet coram ſe, ibid. n. 16.

Res.

Res perit periculo domini. p.622.n.18.
Una eademque res non debet diverſo, nec contrario jure cenſeri, ibid. n.29.
Res nobiles, an perſonam domini ſequantur, an locum, in quo exiſtunt. p.408. n.6.
Res quæ ſemel effecta fuit libera, ſemper libera remanet. p.520.n.48.ſeqq.
Res poteſt hypothecæ ſubjici ex pluribus cauſis,p.547. num. 44.
Res poteſt mihi ex pluribus cauſis deberi. ibidem. num. 45.

Res, quæ ſemel prohibitionem evaſit, ſemper remanet libera, & alienabilis, p.588.& 589.n.14.& 40.
Rei ſemel alterata natura, ſemper remanet alterata, ib. & ſeqq.
Res ſemel effecta alienabilis, ſemper remanet alienabilis. ibid. n.40.

Res integra.

Vide *Mandatum*.
Per actum nullum res non deſinit eſſe integra. p. 350. num.54.
Per actum reſolutum & annihilatum res non deſinit eſſe integra. ibid.
Clauſula præſervativa juris tertii facit, ut res ſit adhuc integra, ac ſi nihil attentatum fuerit per judicem, p.351. n.69.
Per clauſulam *Salvo jure*, res remanet integra, & in eodem ſtatu. ibid. n.70. & ſeqq.
Res non deſinit eſſe integra per actum nullum. p.392. n. 9. & 10.
Dum res eſt integra, ratificatio actus admittitur, ſecus ſi non integra. ibid. n.13.
Re integra poteſt debitor, qui bonis ceſſit pœnitere, & impedire eorum diſtractionem. p.659.n.3.
Et quando hoc caſu res dicatur integra.p.660.n.4.& 5.
Re integra poteſt debitor à lite concurſus diſcedere. ibid. n.22.
Secus ſi res non ſit jam integra, puta poſt citationem intimatam creditoribus, vel poſt litis conteſtationem. ibid. n.23. cum ſeqq.
Res deſinit eſſe integra per citationem adverſario intimatam, impeditivam diſceſſus à lite, p.661.n. 24. & 25.
Electione ſemel devoluta ad creditorem ob moram debitoris in eligendo inter alternativa, debitor motam non purgat, quia res jam non eſt integra. p. 531. n.39.
Re jam non integra nequit impetrari facultas regia ſuper obligatione bonorum majoratus, etiam principe ſciente mortem poſſeſſoris obligantis. p. 222. n. 1. & ſeqq.

Res judicata.

Res judicata obtenta contra poſſeſſorem majoratus fratrem pro alimentis, non obſtat ſucceſſori, etiamſi obligatione propria alere vincenti teneatur.p.178. n.57.& ſequentibus,& p.172.n.153.cum ſeqq.
Cùm omnes tres identitates requiſitæ deficiant. ibid. n.160. cum ſeqq.
Re judicata non obſtante creſcunt, & decreſcunt alimenta ſemel taxata creſcentibus, vel decreſcentibus bonis concurſus. p.185. n. 2. per totum.
Res judicata in taxatione alimentorum variabilis eſt & mutabilis, ibid. n. 3.
Res judicata non facit jus in iis, quæ tempore mutantur. p. 184. n.26.
Res judicata nihil operatur in iis, quæ ſuapte natura mutationem recipiunt. ibid. n.27. & ſeqq.
Sententia ſuper excuſſione bonorum declarans bona debitoris extare, vel non extare, non tranſit in rem judicatam, quominus bonis ſupervenientibus vel deficientibus, iterum poſſit refricari eadem excuſſionis exceptio. ibid. n.29.
Sententiæ tranſlatæ in rem judicatam cauſa ob quam fuit lata ceſſante, ceſſat ipſa ſententia. pag. 185. num. 35.
Nec tunc obſtant identitates rei judicatæ, ibid. n. 36. & 37. uſque ad 44.
Res judicata ſæpè mutatur ob mutationem ſtatus rerum vel perſonarum. p.485.n.139.& ſeqq.
Rei judicatæ exceptio non obſtat in iis quæ ſui natura ſtatum mutant tam reſpectu rerum, quàm perſonarum. ibid. n.141.
Sententia graduationis in rem judicatam tranſlata non obſtante, an aliquid novum deduci poſſit, quod vel jus creditorum infringat vel prælationem ſubvertat. p.544.n.1.& ſeqq.
Juri denuo deducto, de quo inter eaſdem partes in priori graduationis judicio fuit cognitum, rei judicatæ exceptio obſtat. ibid. n. 2.
Res judicata obſtat tribus identitatibus concurrentibus. ibid. n. 3.
Res judicata non obſtat juri non deducto, nec cognitio in priori graduationis judicio, ſive tunc adfuerit, ſive tunc de novo ſit quæſitum. ibid.n.4.
Si inter creditores tantùm actum fuit, an quis ſit creditor, vel non, exhibitis tamen totius juris inſtrumentis, ut creditor graduetur, an ei noviter de jure prælationis agenti res judicata obſtet.ib.n.5.& 12.
Affirmativa ſententia proponitur. ibid.n.6.& ſeqq.contraria verior. n.14.
In rem judicatam tranſit ſententia à qua non appellatur. ibid. n.26.
Res judicata facit de albo nigrum, & de vero falſum. p. 545. n. 27. & ſeqq.
Res judicata non obſtat noviter controvertenti prælationem, de qua non fuit actum, ſed tantum decreto & hypothecæ jure. p.546. n.28.& 29.
Res judicata non cadit ſuper cauſa in judicio non deducta, nec ventilata, etiamſi ex actis conſtet. ibid. num. 30.
Res judicata ex una cauſa in actionibus perſonalibus non obſtat poſtea agenti ex alia diverſa, ibid. num. 37.
In actionibus realibus ſimpliciter victus, ex omnibus cauſis victus intelligitur, & noviter agenti obſtat res judicata. ibid. p. 637. num. 38. & 39. uſque ad n.46.
Res judicata non præjudicat omnibus cauſis deductis in judicio, quando aliquæ ſolum ſunt proſequutæ. p.547. n.46. cum ſeqq.
Res judicata non obſtat ſuper non proſequutis, nec ſuper non petitis in judicio. p.548.n.52.& 53.
Rei judicatæ exceptio ſemper oritur ex ſententia reſpectu eorum, quæ fuerunt proſequuta. ibid.n.54.
Rei judicatæ exceptionem, in vim dilatoriæ apponens, ſi ſuccumbat, poteſt eandem in vim peremptoriæ proponere.p.549.n.62.
Refertur doctrina de Larrea contrarium ſectantis. ibid. num.63.
Rei judicatæ vires non enervat injuſtitia, quæ de falſo facit verum, & de nigro album.ibid.n.71.
Res judicata non obſtat victo noviter agenti ex cauſa diverſa.p.550.n.80.& ſeqq.
Poſt rem judicatam poteſt hæres condemnatus opponere de inventario à ſe confecto,ibid.n.87.
Res judicata,ut obſtet incidenti,requiritur,quod tam ex parte actoris, & rei quàm ex parte judicis, de omnibus ſit plenè cognitum. ib. n.88.& 89.
Res judicata lata ſuper principali operatur in exceptione oppoſita, de qua fuit plenè cognitum. p. 551. n.103. 104. & ſeqq.
A re judicata præſervat minus plena defenſio ſucceſſoris majoratus. p.552. n. 116.& 117.
Res judicata contra tertium obtenta à creditore, ut vel cenſum recognoſcat vel hypothecam dimittat, an reſolvatur per aliam rem judicatam obtentam ſi principali declarantem illum creditorem fuiſſe in concurſu ſolutum.ibi .n.118.
Nagativa ſententia proponitur.p.553.n.110.
Rei judicatæ auctoritas excludit conditionem in debitis. ibid. n.127. idem. p.555.ex n.148.
Rex judicata cujus virtute quis ſolvit quod antea ſolutum habebat, non obſtat debitori repetenti, p. 554. n.136.& 138.& ſeqq.
Res judicata ceſſat ceſſante cauſa, & ſuppoſitione, quæ deregitur falſa. ib.n.142.
Res judicata, quam quis obtinuit tanquam verè creditor,

tor,

Digitized by Google

tor, ceſſat, ſi poſtea detegatur, nec fuiſſe creditorem, nec creditum exiſtere, p. 555. n. 151.

Res judicata per conditionem ſine cauſa non redarguitur de injuſtitia, ſed cauſa ceſſante, & ſuppoſito poſtmodum apparente falſo. ibid. num. 153. cum ſeqq.

Ex re judicata condemnatus ad totius cenſus ſolutionem, ſi poſtea inſtrumentum redemptionis inveniat, habet redditum repetitionem. p.556.n.155.

Res judicata non impugnatur directè per exceptionem cauſa ceſſante, vel ſuppoſito falſo, ſed temperatur, & modificatur. ibid. n.157. & ſeqq.

Res judicata in judicio graduationis obtenta ſub ſuppoſito, quem eſſe creditorem; ſi ſuppoſitio detegitur falſa, reſolvitur. ibid. n. 164.

Res judicata contra tertium hypothecæ poſſeſſorem, ut vel rem dimittat, vel cenſum recognoſcat, variabilis eſt, & mutationi ſubjecta. ibid. n.165.

L.4.tit.17. lib.4. recop. ſolùm ademit caſus nullitatis, per quos res judicatur, & redarguitur nulla, non verò caſus legitimos tangentes jus partium principale, per quos de jure communi ſententia ſolet refringi, & reſolvi, aut modificari, ibid. n.168.

Res judicata declarans aliquem creditorem non eſſe ſive juſta ſive injuſta, operatur diſſolutionem hypothecæ. p.557.n.173.174. & 175.

Duæ res judicatæ ſuper eodem jure contrariæ ſuſtinentur, quando jus & actio dividitur inter diverſas perſonas, & quælibet independenter ab alia. ibid. num. 176.

Res judicata contra unum, nec nocet, nec prodeſt nec ad portionem cohæredis. ibid. n. 177. & 178.

Res judicata in juribus individuis, & inſeparabiliter connexis quoad omnes operatur. ibid. n. 179. & 180.

Res judicata ut obſtet, ſufficit, quod eadem ſit perſona verè, vel interpretativè. p. 558. n 181.

Res judicata pro eo principali prodeſt fidejuſſori. ibid. num. 182.

Res judicata ſuper principali deſtruit antea latam, ſuper acceſſorio connexo, & inſeparabiliter dependente. ibid. n.183. & ſeqq.

Rei judicatæ contra fidejuſſorem pactum ſuperveniens inter principalem, & creditorem, & executionem impedit. ibid. n.187.

Res judicata in uno judicio qualificans creditum, non nocet tertio hypothecæ poſſeſſori. p.599. n.200.

Res judicata contra debitorem extra concurſum non obſtat creditoribus in concurſu ſtantibus, ibid. n. 101.

Res judicata contra plures in ſolidum obligatos, an creditori poſtea agenti contra unum non pro rata, ſed pro tota quantitate obſtet.p.560. n.2. cum ſeqq.

Affirmativa ſententia proponitur. ibid. n.2.cum ſeqq.

Fœdere diſtinctionis componitur quæſtio. p.561. n.15.

Ex re judicata ſi agat creditor contra unum pro toto debito obſtat ei exceptio rei judicatæ, ex qua omnes correi pro ſua rata tenentur. ibid. n.16.17.& ſeqq. & n. 32.

Secus ſi creditor iterum agat ex primæva obligatione, qua omnes in ſolidum tenentur, cui non obſtat res judicata. ibid.

Res judicata non novat, nec extinguit primævam obligationem. ibid. num. 18. 19. 20. 21. 22. & 23. cum ſeqq.

Res judicata non obſtat ei, pro quo fuit lata. p. 563. n. 43. & ſeqq.

Rei judicatæ virtute creditor exigens ratam ab uno correo, non poterit poſtea ab eodem, nec à cæteris in ſolidum obligatis petere ſolidum. ibid. n. 46.

Ex re judicata non inducitur novatio extinctiva, ſed potius accumulativa. ibid. n.47. & 48.

Res judicata obtenta à creditore contra tertium, ut vel rem dimittat, vel cenſum recognoſcat, reſolvitur detecto poſtea non eſſe creditorem. p.577.n.158.

Res judicata reſcinditur ex condictione ſine cauſa, quando res, ob cujus defectum fuit obtenta, poſtea appareat. p.590. n.56.

Res judicata obtenta à tertio ſuper re pignorata, contra debitorem non præjudicat creditori in ſua hypotheca non citato, nec ſcienti. p.639.n.50.

Limita quando debitor fuit contumax, aut quando cum adverſario colluſit, ut creditori etiam ſcienti non præjudicet. ibid. n.51.

Item limita ut concluſio procedat quando pignus, vel hypotheca fuit tradita creditori. ibid. n.52.

Secus quando tradita non fuit, quia tunc res judicata contra debitorem præjudicat creditori, ſive ſcienti, ſive ignoranti. ibid. n.53.

Res judicata ſuper proprietate hypothecæ contra creditorem, an præjudicet debitori ſcienti, vel ignoranti. ibid. n. 54.

Res judicata contra emphyteutam ob commiſſum præjudicat ſuis creditoribus, etiam ignorantibus hypothecam in emphyteuſi habentibus. ibid. n. 55.

Res judicata inter debitorem & unum creditorem ſuper credito non præjudicat aliis creditoribus non citatis quominus eam ſubvertere valeant. ibid. num. 56. & 57.

Res judicata ſuper prælatione inter unum creditorem, & debitorem, aliis creditoribus non nocet. ibid. n. 58.

Res judicata pro uno creditore contra debitorem in alio diverſo judicio quoad executionem, & exactionem trahitur ad univerſale concurſus. ibid.n.59.

Res judicata obtenta à primo creditore contra ſecundum malè ſolutum an præjudicet tertio non citato pariter præmaturè ſoluto. pag. 652. ex nu. 29. & ſeqq.

Res judicata ſuper prælatione obtenta per tertium creditorem contra primum, non obſtat ſecundo non citato. p.653.n.36.

Res judicata obtenta contra ſecundum creditorem ſuper revocatoria ex qui poteſt contra tertium, & cæteros, qui ſimiliter intempeſtivè exegerunt. ibid. n 37. cum ſeqq.

In juribus ſeparatis quilibet de per ſe vinci debet, & res judicata contra unum aliis non nocet nec prodeſt. ibid. n.39.

Res judicata ſuper deſcendentia ex revocatoria contra ſecundum nocet tertio, & aliis creditoribus cauſativè exigentibus. ibid. n. 42.

Qui virtute quartæ portionis optavit portionem integram, ſi poſtmodum quartæ collatio fuit nulla declarata per rem judicatam, etiam ex eadem re judicata privatur quarta, ad quam aſcendit. p. 654. num. 43.

Portionarius, qui optavit canonicatum aliúſque portionem poſtmodum evicto canonicatu, hæc res judicata officit portionario, ut portionem victo reſtituit. ibid. n.44.

Nam quemadmodum omnes gradatim aſcendunt, ita primo victo, omnes gradatim deſcendunt. ibid. num. 45.

Res judicata ſuper cauſa cenſetur obtenta ſuper cauſato. ibid. n.48. & 49.

Cauſa propter quam tertius creditor vicit priorem, quando eſt communis cum ſecundo intermedio, etiam iſti præjudicat res judicata. ibid. n. 50.

Secundus creditor revocatoria conventus à primo, certius faciet ſi ſimul citet tertium & ſequentes, ut eis obſtet res judicata contra ſe ſolum obtenta. ibid. num. 51.

Res judicata ſuper revocatoria obtenta contra ſecundum exequitur contra tertium, & alios inferiores, quibus nulla defenſio competere poteſt. ibid. n. 52.

Res judicata ſuper negotio principali tunc obſtabit incidenti, quando de eo fuit plenè cognitum, non aliàs. p.551. ex n.93. cum multis ſeqq.

Reſervatio.

Reſervata ſibi bona ad diſponendum, non ſubintelligi ſub obligatione generali bonorum, nihil commune habet cum uſu facultatis, & expreſſa vel tacita diſpoſitione bonorum reſervatorum. p.453.n.43.

Cùm in uno agatur de jure quærendo, quo debitor non utendo præjudicat creditoribus, in alio de jure jam quæſito. ibid. n.44. cum ſeqq.

Reſervata facultate revocandi donationem irrevocabilem, reddit eam revocabilem. p.351.n.58. & 59.

Reſervatum jus alterius in decreto illæſum, & integrum permanet. ibid. n.62.

Reſervatum jus non eſt comprehenſum in condemnatione. ibid. n.63.

Reſervationis natura eſt, nec tribuere nec auferre jus. ibid. n. 64

Reſervatio nihil operatur contra deciſum in eadem ſententia. ibid. n.65.

Declara ut in n. 66. remiſſivè.

Reſervatum jus per ſententiam tribuit juriſdictionem eidem judici reſervanti. p. 352. n. 79.

Ad quantitatem reſervatam per donatorem ad diſponendum creditores ejus, an jus habeant. p.451. n.1. cum ſeqq.

Diſtinguitur, an ante diſpoſitionem juris, & quantitatis reſervatæ vel poſt. ibid. n.3.

In generali bonorum obligatione an veniat jus ſibi ad diſponendum reſervatum à donatore. ibid. n.3.

Negativè reſolvitur, quando juris reſervati diſpoſitio fuit reſtricta ad debitoris vitam reſervantis, ibid. n. 4.

In generali bonorum obligatione non veniunt bona ad diſponendum reſervata, niſi ſpecificè exprimantur. ibid. n. 5.

De reſervatis ſibi bonis ad diſponendum, an reſervans diſponere intelligatur per eorum ſpecialem hypothecam. ibid. ex n. 11. cum ſeqq.

Reſervata facultate ad diſponendum de certis bonis qui uſus fuit in parte ad tota bona non extenditur. ibid. n.22. & 23.

Reſervata facultate ad diſponendum de certis bonis in ultima voluntate, inter vivos reſervans uti nequit, nec ſuis præjudicare creditoribus, etiam expreſſè. p.452. n.24.

Reſervatam facultatem diſponendi uno modo, qui ſibi reſervavit, alio modo ea uti non poteſt, ibidem n. 25. & 26.

Reſervans, qui expreſſè facultate reſervata uno modo uti nequit, ita nec tacitè. ibid. n. 27.

Reſervata ſibi facultate diſponendi in vita & in morte poteſt reſervans uti inter vivos, & in morte. ibid. num. 28.

Reſervans ſibi facultatem diſponendi ſimpliciter utroque tempore, poteſt ea uti. ibid. n. 29. cum ſeqq.

Creditores ejus, qui ſibi reſervavit bona ad diſponendum, an ad ea jus habeant, poſtquam reſervans tacitè vel expreſſè diſpoſuit. ibid. n. 35.

Negativè reſolvit Caſtillo ut debitor de bonis reſervatis poſſit liberè diſponere in præjudicium creditorum. ibid. n.36. 37. & ſeqq.

Reſervans per æs alienum poſtmodum contractum non videtur obligare bona aliundè ſibi ad diſponendum reſervata. p.453. n.38.

Nec bona reſervata in generali bonorum obligatione virtute intelliguntur. ibid. n. 39.

Impugnatur Caſtillo. ibid. n.40. & 41.

Per reſervatorum bonorum diſpoſitionem bona ipſa efficiuntur de patrimonio reſervantis, affecta creditoribus. ibid. n. 42.

Reſervatio facta in remiſſione ſin jus omnino inter contrahentes ſervatur. p. 649. n. 107.

Reſervatio conſervat jus pignorum quoad prælationem & privilegium cauſæ. ibid. n. 108.

Reſolutio, Reſolutum,

Reſolutio actus reddit rem ad ſuum priorem ſtatum, ac ſi geſtus non fuiſſet. p. 350.n.54.

Reſolutio dominii debitoris extinguit hypothecam medio tempore impoſitam, quando reſolutio contingit ex cauſa de præterito. p.415.n.12.

Secus quando reſolutio dominii contingit ex cauſa voluntaria debitoris. ibid. n. 13.

Quia hoc caſu durat adhuc pignoris jus. ibid. n.15.

Reſpublica.

Vide *Minor, Eccleſia, Univerſitas.*

Reſtitutio.

Reſtitutio in integrum datur perſonæ privilegiatæ aſſiſtenti concurſui creditorum contra tranſitum novem dierum, ad opponendas declinatorias. p. 32. num. 28.

Contraria opinione communiter exploſa. ibid. n. 29.

Reſtitutio conceſſa minori prodeſt conſortibus majoribus non privilegiatis in cauſa individua. ibid. n. 30. & ſeqq.

Reſtitutio, quando concedenda minori, Eccleſiæ & reipublicæ, ut novus admittatur licitator meliorem offerens conditionem peracta ſubhaſtatione. p. 315. ex n. 5. cum ſeqq.

Reſtitutione ex clauſula generali ſuccurritur creditoribus concurſus ut novus admittatur licitator ſubhaſtatione perfecta. ibid. ex n. 17.

Reſtitutio in integrum, an competat prodigo, variant Doctores. ibid. n. 18.

Reſtitutio in integrum datur prodigo poſt interdictam adminiſtrationem. ibid. n.19.

Quia tunc æquiparatur minori. ibid. n. 20.

Reſtitutio competit debitori cedenti uti miſerabili perſonæ, cui ſuorum bonorum adminiſtratio eſt interdicta. ibid. n.21. & ſeqq.

In concurſu creditorum vix aliqua perſona privilegiata deficit, cui competit reſtitutio. p. 316. n.25. & 26.

In concurſu creditorum multa adſunt quæ reſtitutionem in integrum appetunt. ibid. n.27.

Univerſitati, villæ, & caſtro, quæ per adminiſtratores reguntur, competit reſtitutio. ibid. n.29.

Quid in collegio. ibid. n. 30.

Univerſitas licèt per ſeipſa.n regatur, tamen cùm in ea adſint pupilli, viduæ ac ſimiles perſonæ, beneficium habet reſtitutionis. ibid. n. 31.

De reſtitutione miſerabilium perſonarum, qui tractent. ibid. n. 32.

Reſtitutionis privilegium conceſſum minori pro admittendo novo licitatore, an extendatur ad bona ſui debitoris. ibid. n.38. & ſeqq.

Debitor formans concurſum ratione minoris ætatis habet reſtitutionem, ut novus admittatur licitator. ibid. n. 39.

Reſtitutio conceſſa in concurſu ſtantibus. ibid. n. 40.

Major ratione intereſſe commixi cum minore non litigante poteſt reſtitutionem petere. ib. n.41. & 42.

Reſtituta hæreditate, majoratu & uſufructu patri debito præmaturè, & antè tempus, an creditores reſtituentis jus habeant ad fructus perceptos à reſtitutionis tempore uſque ad mortem debitoris reſtituentis. p. 429. ex n.1. & per totum cap.

Reſtituere poſt mortem gravato permittitur reſtituere ante mortem. p.430.n. 7. & 8.

Reſtituere gravatus ſi reſtituat ex hoc actu aditio hæreditatis præcedens, tacitè inducitur. ibid. n. 9.

Præmaturè reſtituere in præjudicium creditorum non poteſt poſſeſſor majoratus, hæres gravatus, nec pater uſumfructuum poſt acceptationem & jus radicatum. p.431. n.27. cum ſeqq.

Digitized by Google

Præmatura reſtitutio valet in præjudicium ſolius reſtituentis, non in præjudicium tertii. ibid. num. 25. cum ſeqq.

Gravatus reſtituere poſt mortem, poteſt reſtituendo in vita gravamen imponere commenſurabile fructibus medii temporis. p.432.n.34.

Reſtituens ante tempus fructus medii temporis donat. ibid. n.33.35.

Et jus quæſitum ac radicatum, non jus quærendum dimiſit. ibid. n.35. & ſeqq.

Ex reſtitutione præmatura, quæ donatio dicitur, debetur gabella reſpectu interuſurii attenta vita reſtituentis. ibid. n. 42.

Jura & Doctores non infringunt præmaturam reſtitutionem propter præjudicium tertii. pag.434.n.66. & 67.

Reſtitutio præmatura nemini eſt permiſſa in præjudicium tertii. ibid. n 68.

Reſtituere poſt mortem hæres gravatus primo ſubſtituto nequit ante mortem reſtituere in præjudicium ſecundi ſubſtituti. ibid. n. 69.70.71. cum ſeqq.

In reſtitutione fideicommiſſi non veniunt ea, quæ hæredi competunt alio jure, quàm hæreditario etiam proveniente ab ipſo teſtatore. p.458. n.38.

Reſtitutio in integrum competens principali, non competit fidejuſſoribus. p.538.n.39. & à n.34.

Reſtitutio denegatur minori hæredi adverſus geſta per curationem datam hæreditati jacenti. p. 221. ex n. 40. cum ſeqq.

Reſtrictio, Reſtringere.

Poteſtatem qui habet ad duos, ſi reſtrinxit ſe ad unum ex alio, non ſuſtinetur actus. p.452. n.25. & ſeqq.

Cauſa reſtricta & limitata ad unum ſolum majoratum, illum non egreditur. p.371.n.14.15. & 16.

Qui reſtrinxit ſe ad poteſtatem delegatam, qua carebat, non ſuſtinetur proceſſus ex juriſdictione ordinaria, qua uſus non fuit. pag. 489. ex n. 34. 35. 36. & 37.

Ex poteſtate valida, qui potuit actum facere, & fecit ex inutili, ad quam ſe reſtrinxit, nullus eſt actus. ibid. n. 38.

Poteſtatem validam & ſimul utilem, qui habet, ſi actum ſimpliciter fecit non ſe reſtringens ad aliquem, ſuſtinetur actus ex poteſtate valida. p.490 n. 39.

Secus ſi ſe reſtrinxit ad poteſtatem inutilem. ibid.n.40. 41. & 42.

Creditor nulla facultate regia juvatur, non ex invalida ad quam ſe reſtrinxerunt contrahentes, nec ex valida, qua uſi non fuerunt. ibid. n.43.

Retentio.

Vide *Expenſæ.*

Rem debitoris avocatam à poſſeſſore ut ingrediatur concurſum, an poſſeſſor pro expenſis retinere poſſit. p.78.n.45. cum ſeqq.

Et an pro expenſis præferatur anterioribus concurſus creditoribus. ibid. n.47. & ſeqq.

Rem retinet poſſeſſor conventus hypothecaria pro expenſis neceſſariis, in quibus præfertur creditori anteriori hypothecario. ibid. num. 56. 64. 65. 66. & 69.

Retentio & prælatio ceſſat pro expenſis utilibus & voluptariis. ibid. n.56.57. & 70. cum ſeqq.

Retentio non datur creditori, cui res pro ſuo credito fuit adjudicata, niſi pro expenſis neceſſariis. p.79. n.61. & ſeqq.

Tertius retinet animalia aliena pro paſcuis, & alimentis eorum, & in eis aliis creditoribus præfertur. ibid. n.64.

Retentio rei pro expenſis rei hypothecatæ licèt competat expendenti, impedire tamen nequit ejus ſubhaſtationem creditoribus inſtantibus. p.81.n.88.

Ad cujus effectum rem exhibere tenetur expendens, ibid. n.89.

Retentio animalium datur locanti paſcua pro eorum alimentis. p.174.n.100.101. & 102.

Retentio faciliùs conceditur quàm actio. p.556.n.163.

Retentio competit pro melioramentis in re factis. p. 609. n. 51.

Retinere bona concurſus, an poſſit adminiſtrator, qui dimiſſa adminiſtratione, & ratione reddita creditor evaſit: donec de reliquis ſatisfiat. p.611.n.1. cum ſeqq.

Retinere, an poſſit tutor bona pupilli finita tutelà, ratione reddita pro reliquis ſatisfaciendis. ibid. n. 2. & 9.

Donec retinet bona tutor continuare tenetur alimenta præſtanda minori. ibid.

Retentio datur pro meliorationibus in re factis. ibid. num. 4.

Retinere non poteſt adminiſtrator pro reliquis bona concurſus, ſed ſtatim cogitur reſtituere novo adminiſtratori, ille autem ad concurſum debet recurrere pro reliquis exigendis. ibid. n. 5. cum ſeqq.

Retinere melius eſt, quàm ab alio repetere, procedit quando competit jus retinendi, & excipiendi, non aliàs. p.652. n.28.

Retrotractio.

Vide *Conditio.*

Nominationes factæ per Regem ad penſiones pro perſonis ab eo nominatis retrotrahunt ad gratiam, ex qua omnes nominati jus obtinent. pag. 276.n.44. cum ſeqq.

Re empta pro perſona nominanda nominatio ſubſequuta retrotrahitur ad tempus emptionis, ac ſi perſona nominata ab initio contraxiſſet. ibid. n.47.

Declaratio ineſt actui declarato, & retrotrahitur ad tempus actus declarati. ibid. n. 45. & 46.

Retrotractio in contractibus conditionalibus, & hypothecis, quando admittenda, vel non in præjudicium tertii medio tempore contrahentis. pag. 463. n. 1. & ſeqq.

Differentia inter contractus & ultimas voluntates quoad conditionis retrotractionem in præjudicium tertii medio tempore contrahentis. ibid. n.9.

Retrotractio conditionis locum habet, quando contractus ab initio erat validus, non quando nullus ex defectu facultatis. p.465.n.37. cum ſeqq.

Retrotractio conceſſa, vel denegata à jure ſubjicitur pacto contrahentium contrario. p.467. n.51.

Hypotheca contracta virtute mandati retrotrahitur ad tempus mandati. pag. 212. n. 1. cum ſeqq. & p. 213.n.27.

Qui ſolvere promiſit, quod ſuus procurator recipiet ad cambium hypotheca non retrotrahitur ad tempus promiſſionis. p.214.n.31.

Fictio retrotractiva nunquam admittitur in præjudicium tertii medio tempore jus quærentis. ibid.num. 28. & 29.

Revocatio, Revocabile.

Ad bona revocabiliter donata per debitorem, revocatione tacita vel expreſſa ſubſequuta creditores jus habent. p.455. n.1. cum ſeqq.

Si revocatio tacita vel expreſſa non ſequatur, ea bona donata ſequuntur concurſum donatarii. p. 456. num. 15.

Revocatio donationis revocabilis poteſt induci tacitè ex aliquibus præſumptionibus manifeſtam pœnitentiam reddentibus ac per actus indirectos ibid.n.3.

Melioratio, & majoratus revocabiliter geſtus à parte, irrevocabilis remanet, non ſequuta tacita vel expreſſa revocatione. ibid. n. 4.

Quod pariter procedit in quibuſlibet aliis donationibus, ſeu natura revocabilibus. ibid. n. 5.

Revocabilis donatio revocata non dicitur per diſpoſitionem generalem omnium bonorum factam à donante. ibid. n. 6.

Idem procedit in melioratione irrevocabile facta à parte, ut minimè revocetur per generalem diſpoſitionem. ibid. n.7.& 8.

Idem in majoratu revocabiliter facto à patre in favorem unius filii. ibid. n.9.

Ad revocationem donationis revocabilis debent concurrere actus concludentes illam inducentes. ibid. num. 10.

Revocata non cenſetur donatio inter virum & uxorem per generalem bonorum conjugis diſpoſitionem. ibid. n.11.

Revocatio inducitur ſi donator de bonis revocabiliter donatis vel eorum parte ſpecialiter diſpoſuit, ibid. num. 12.

Quid ſi donator non in totum de omnibus bonis diſpoſuit, ſed de ejus uſufructu tantùm, an ejus reſpectu moderaſſe donationem revocabilem videatur. ibid. n. 13.

Revocabilis donatio revocata remanet per bonorum ipſorum alienationem. ibid. n. 14. & ſeqq.

Revocatur donatio cauſa mortis per alienationem ſponteneam, aut neceſſariam factam. ibid. n.17.

Revocabilis donatio an per obligationem & pignorationem rerum donatarum revocata cenſeatur. ibid. num. 18.

Revocatur donatio cauſa mortis per plenam alienationem rei donatæ, non ita per ſolam obligationem p.457.n.22.

Revocatur donatio inter conjuges per ſolam rei donatæ pignorationem. ibid. n. 23.

Secus in aliis donationibus revocabilibus. ibid. n. 24. 25. & 26.

Revocabilis donatio per obligationem, & hypothecam non dicitur revocata. ibid. n. 29.

Revocabilis donatio licèt tacitè revocari poſſit, hypotheca tamen revocationem non inducit. ibidem num. 28.

Non revocatur donatio inter conjuges per generalem bonorum obligationem, niſi ſpecialiter res ipſa donata obligata fuerit. ibid. n.29.

Si facultas ad condendum majoratum contineat clauſulam, quod fundator poſſit ad libitum revocare, per æs alienum poſtmodum contractum à fundatore non inducitur revocatio, ut contra Pealtam reſolvitur. ibid. n.30.

Revocabiles donationes ſicut donatores contrahendo non revocantur. ibid.n.31.

Revocabilis donatio per delictum commiſſum non tranſit revocata in fiſcum, & de ratione. ibid. n.32.

Ad bona revocabiliter donata quoties tacita vel expreſſa inducitur revocatio, creditores donantis jus habent. ib. n.33.

Secus quando non revocatur, quia tunc creditores donatarii ex bonis donantis credita ſua exigunt. ib. num. 34.

Irrevocabilis donatio nullam patitur revocabilitatem, ex quacumque diſpoſitione donantis. ib. n.35.

Nec per æs alienum poſtmodum à donante contractum, aut per cenſus impoſitionem. p.458. n.36.

Irrevocabilis donatio tertii, & quinti patitur diminutionem per æs alienum poſtmodum à patre contractum. ib. n.37.

Ad actum ſui natura revocabilem data facultas non conſumitur per primum actum, ſed durat toties quoties revocari poſſit. n.36. & 37.

Procuratori revocato ſolvens revocationem ignorans liberatur. p.239. n.33. & 34.

Revocatio mandati non præſumitur. ibid. n. 35.

Revocatio mandati intimanda erit debitori. ibidem num. 36.

Et ante revocationem ſibi intimatam ſolvens dicitur eſſe in bona fide. ibid. n.37. & 38.

Revocatoria Actio.

Vide *Avocatio.*

Revocatoria conventus clericus, cui in concurſu fuit ſolutum ſub cautione de reſtituendo potiori creditori, an teneatur comparere coram judice concurſus. p.349.n.42. cum ſeqq.

Pro revocatoria intenta per creditorem anteriorem forus rei ſequendus erit. ibid. n. 43.

Si lis creditorum ſit jam extincta. ibid. & ſeqq.

Revocatoria uti poſſunt priores creditores contra poſteriores ſolutos, ſive pecunia conſumpta ſit, ſive non. p.651. n.4.

Et electivè poſſunt agere contra adminiſtratorem, ordinem, gradum, in ſolvendo præpoſterantem. ibid. n.5.

Revocatoria, an teneatur creditor anterior intentare prius contra poſteriores ſolutos incipiendo ab infimis, & gradatim aſcendere quouſque de ſuo credito potiori ſatisfiat. ibid. n.10. cum ſeqq.

Revocatoriam, an creditor intentare teneatur inter tertios hypothecarum poſſeſſores, ab ultimo incipiendo in quem fuerunt alienatæ. ibid. n.11.

Et ab ultimo poſſeſſore incipere debere denegato creditori arbitrio, qui teneant. ibid. n.11. & 12.

Contraria opinio verior. p.652. n.19. & ſeqq.

Si prior revocat pecuniam ſolutam ſecundo, iſte à tertio, & tertius à quarto creditore, & ſic ſinguli gradatim deſcendunt avocantes à poſterioribus ſe. ibid. n.13.

Revocatoria conventus ſecundus creditor à primo nequit iſti opponere ut prius agat contra tertium, alios inferiores, ſe ſimiliter ſolutos. ibid. nu. 20. cum ſeqq.

Eodem jure quo primus creditor revocat pecuniam à ſecundo, eodem, & ſecundus à tertio, & ſic de ſingulis gradatim, & ſucceſſivè. p. 653. n.30.

Jus inferioris creditoris diverſum & diſtinctum eſt à jure prioris, qui eum vicit revocatoria. ibid. num. 35.

Reus debendi, & credendi.

Vide *Actor.*

Debitor formans concurſus judicium reus eſt originarius, & non actor, abundè. p.14.n.14.& ſeqq.

S

Salarium.

Vide *Adminiſtrator.*

Salarium competens debet adminiſtratori concurſus aſſignari à judice. p.108.n.30.

Salarium etiam non conventum debet aſſignari depoſitario, & ſequeſtri. ibid. n. 31.

Salarium ſemper aſſignatur à judice adminiſtratori concurſus, pro laboribus, & oneribus perſonalibus. ibid. n.35.

Salarium procuratoris advocati, & adminiſtratoris habent hypothecam cum prælatione in bonis concurſus. ibid. n.41.

Salaria, patrocinia, & aliæ neceſſariæ expenſæ adeò bonis ſunt cohærentia, ut tanto minus valere dicantur. ibid. n.42. & 43.

Salarium adminiſtratoris, & aliorum officialium expenſæ litis, & alimenta famulorum admodum dicuntur neceſſariæ expenſæ, præferuntur omnibus creditoribus concurſus. p.612. n.14.

Salarium cuſtodis rerum, & famulorum habet prælationem. ibid. n.15.

Salarium adminiſtratoris dati pro cuſtodia bonorum, & pro rebus pignoratis cuſtodiendis tacitam habet hypothecam cum prælatione, ibidem num. 16.

Salarium

Digitized by Google

Salarium ſeu mercedem domus conductæ pro cuſtodiendis bonis pignoratis, judicis, & aliorum habet hypothecam tacitam cum prælatione. p.613.n.17.

Salarium recipiens adminiſtrator concurſus an depoſitarius, ſeu ſequeſter, dici poſſit vel potius locator. p.622.n.19. vide p.624.n.28.

Salarium non debetur depoſitario, ſequeſtro, aut negotiorum geſtori ex natura muneris, nec ipſos peti poteſt. p.622.n.20. & p.624.n.29.

Salarium recipiunt depoſitarius, & ſequeſter, quando res depoſitæ egent adminiſtratore. p.624.n.29.

Scientia.

Scientia debitoris ceſſi qualis eſſe debeat, ut ei non proſit ſolutio facta cedenti. p.202. n.60.61.

Contrahens cum poſſeſſore majoratus, ſcire & inveſtigare tenetur ejus facultatem & poteſtatem. p.335. n.105. & p.329.n.27.28. & 30.

Ignorantia ejus qui inveſtigare tenetur non excuſat, ſed potiùs inducit ſcientiam. p.335.n.106.

Scire, & ſcire debere paria ſunt. ibid.

Qui cum alio contrahit vel ſcit, vel ſcire debet conditionem ejus. ex n. 19.

Scire, & ſcire debere idem eſt in jure. n.36.

Ut ex ſcientia quis obligetur debet habere plenam, & perfectam ſcientiam totius negotii cum omnibus ſuis qualitatibus. p.239.n.41.

Scholaris.

Scholaris citatus ad concurſus ſi declinans petit totius cauſæ remiſſionem ad ſuum judicem, an audiatur. p.44. ex n.39. & ſeqq.

Scholaris gaudet fori privilegio ſive conveniat, ſive conveniatur. ibid. n. 40.

Scholaris in judicio univerſali concurſus, an ex identitate rationis gaudeat privilegiis, quibus & fiſcus. ibid. n.41. & 55.

Scholares habent privilegium, ut eorum cauſæ remittantur ad ſcholæ judicem. ibid. n.42.

Scholaris ad concurſum vocatus in eo tenetur reſpondere contempta remiſſione petita. ibid. num. 44. & ſeqq.

Scholaris in concurſu concurrit cum debitore communi, ac creditoribus, ut plurimum pupillis, & viduis. ibid. n.45.

Privilegium miſerabilium fortius eſt privilegio ſcholarium. p.45. n.47.48. & 49.

Scholaris plerumque agit ex ceſſione patris, miſerabilis verò perſona ex proprio jure, quod illi prævalet. ibid. n.51.

Scholaribus conventis à pupillo, & miſerabilibus pluries denegata fuit cauſarum remiſſio ad ſuum judicem, ibid. n.52. & ſeqq.

Scholarium privilegio uberius eſt privilegium fiſci. ibid. n.55.

Scholaris ſui fori privilegio uti nequit contra miſerabiles perſonas. ibid. n.56.

Scholaris, qui litem conteſtavit actor vel reus coram judice ordinario non oppoſita declinatoria, ſeu tacitè privilegio renunciavit. ibid. num.57. num. 62. & n. 72.

Scholaris liberè poteſt tacitè vel expreſsè privilegio fori renuntiare juriſdictionem ordinariam prorogando. ibid. n.58.59. & 72.

Argumentis impedientibus ſcholares prorogatione judicii ordinarii, ſatisfit. p.46.n.60. remiſſivè.

Scholarium exemptio eſt odioſa, & contra naturalem juriſdictionem ordinariam, & ad cujus naturam tanquam ſuam facilè revertitur. ibid. n.61.

Scholaris citatus à judice ordinario ſi declinatoriam omiſit, amplius de ea opponere non poteſt. ibid. n.62. & ſeqq.

Scholaris conventus coram ordinario ſi non comparet tempore, quo opponat declinatoriam, poſt illud non auditur. ibid. n.67. cum ſeqq.

Scholaris citatus à judice ordinario tenetur comparere, & de ſua declinatoria opponere, aliàs in ejus contumaciam proceditur. p.47.n.72.

Scholaris, qui cœpto judicio coram ordinario fuit matriculatus, excluditur à fori declinatoria. ibid. n.76. & ſeqq.

Scholaris, ſeu univerſitas matriculata redimere volens cenſum, ſortem cum decurſis conſignare tenetur coram judice creditoris. p.48.n.87. cum ſeqq.

Scholaris redimens cenſum, cùm actoris vices ſuſtineat, nequit convenire creditorem ad cenſus redemptionem coram judice ſcholaſtico ultra duas dietas. ibid. n.88.

Et ibidem traditur deciſio Senatus Pinciani. ibid.

Scholares, aliive privilegiati, fori privilegio uti prohibentur in reddendis rationibus adminiſtrationis. ibid. n. 92. cum ſeqq.

Scholarium privilegium ceſſat quando eo utuntur in juribus, & actionibus ſibi ceſſis per extraneos, & conſanguineos. ibid. n.94. & 95.

Scholari facta ceſſio jurium reprobatur cum in fraudem fori facta intelligatur. ibid. n. 96. & ſeqq.

Scholari facta ceſſio à patre ſub requiſitis poſitis in l. 18. tit. 7. lib. 1. recopilat. ſuſtinetur, & poteſt pro exactione debitores coram ſuo judice ſcholaſtico convenire. ibid. n.98. cum ſeqq.

Magiſter ſcholæ non poteſt virtute ceſſionis citationem expedire, anteaquam conſtet adverſarium intra dietas habitare, & explicantur verba l. regiæ. p.49.n.109.

Limitationes plures ad privilegium ſcholarium traduntur. p.50.n.111. remiſſivè.

Scriptura.

Vide *Inſtrumentum*, *Chirographum*.

In eadem Scriptura pluribus nominatis nullus etiam primò ſcriptus poteſt prætendere anterioritatem, p.276.n.40. & 42.

Scriptura privata, quibus in caſibus plenam fidem faciat. p.465.n.30.

Scriptura privata continens hypothecam recognita per debitorem, an præferatur aliis publicis medio tempore celebratis quoad hypothecam. p. 464. n. 27. cum ſeqq.

Sententia.

Vide *Res judicata.*

Sententia contra debitorem lata in aliis judiciis concurſui non præjudicat nec illi inducit exceptionem rei judicatæ. p.263.n.11.

Et de ratione. ibid. n.12.

Sententiæ extra judicium univerſale per creditores obtentæ, quando attractio litium fuit omiſſa, an ſint exequendæ, non ſpectato fine concurſus. p. 29. ex n.54. & ſeqq.

An ſaltim ſint exequendæ ſub fidejuſſione. ibid. n.55.

Sententia quando non poteſt exequi in ſpecifica forma ſub qua diſponit, debet exequi eo modo quo poſſit indemnitati creditorum conſuli, p.61.n.63.

Sententiarum anterioritas, an præferatur anterioritati temporis. p.122. n.3.

Creditor, qui prius ſententiam obtinuit in exactione, præfertur aliis ejuſdem generis creditoribus, quorum cauſæ nondum ſunt finitæ. ibid. n.5. & 6.

Creditor qui prævenit in executione ſententiæ, ſimul pro aliis creditoribus latæ an iſtis præferatur. ibid. n.7. & 8.

Sententia per unum creditorem contra debitorem communem obtenta poteſt à cæteris impugnari, & de fraude aut colluſione opponere. pag. 124. ſub num. 24.

Sententia obtenta ab uno creditore contra debitorem cæteris non citatis, minimè præjudicat. ibid.

Sententia graduationis, an ſit exequenda quoad omnes, non obſtante appellatione per aliquos creditores emiſſa,

emiſſa, & quando prima ſententia poteſt exequi. p.128.n.64. & ſeqq.
Prima ſententia graduationis in ſupremis tribunalibus exequitur non obſtante ſupplicatione, tum fidejuſſione depoſita. ibid. n.67.
Et procedit ſive prima ſententia feratur in tribunali in prima inſtantia, ſive per viam appellationis à ſententia lata per inferiorem. ibid. n.69. cum ſeqq.
Sententia graduationis, caſu, quo ſuſpenditur per appellationem quoad omnes ſuſpenſa intelligitur: quando verò exequitur ſupplicatione non obſtante, quoad omnes creditores executioni mandatur. p. 129. n. 76.
Sententia contra unum ex correis non præjudicat aliis non citatis. p.133.n.48.
Sententia declarata nulla ad inſtantiam unius ex conſortibus prodeſt aliis. pag. 159. n. 22. 23. & 30.
Dummodo non procedat ex jure ſpeciali petentis nullitatem. ibid. n. 24.
Sententia nullitatem inſtrumenti declarans præjudicat omnibus intereſſe habentibus. ibid. n.25.
Sententia inter aliquos obtenta ſuper comprehenſione, aut excluſione alicujus caſus in privilegio aliis obſtat, & prodeſt tunc non litigantibus. ibid.n.26. & 27.
Sententia ſemel lata ſuper legitimatione perſonæ procuratoris ad litem (de quo inter partes dubitabatur) amplius de mandato diſceptandum non erit. ibid. num. 28.
Sententia ſuper legitimatione perſonæ lata ad unius inſtantiam in una lite prodeſt aliis in alio judicio & lite diverſa, tanquam realis facit jus quoad omnes. p.160.n.29.
Sententia, qua debitor ad inſtantiam unius declaratur fallitus, & non ſolvendo aliis prodeſt. ibidem. num. 30.
Sententia ſuper excuſſione bonorum non tranſit in rem judicatam, ſed quandocumque bona debitoris appareant, nova fit excuſſio. p.184.n.29.
Sententia excuſſionis non tranſit in judicatum, quominus tertius, vel condemnatus ipſe poſſit quandocumque de exiſtentia bonorum docere. ibid. n. 29. & 30.
Sententia contra fratrem poſſeſſoris majoratus ad alimenta præſtanda fratri, mortuo poſſeſſore, an præjudicet ejus filio ſucceſſori. pag.178. num.153. cum ſeqq.
Sententiæ cauſa ceſſante ex nova ſuperveniente cauſa, ceſſat ipſa ſententia tranſlata in rem judicatam. p. 185. n.35.
Ceſſante cauſa ob quam latæ ſunt ſententiæ, non obſtant identitates rei judicatæ. ibid. n. 36.
Sententia, quæ fundatur in cauſa ſui natura inconſtanti, variabili, & communicabili, variatur, & commutatur per cauſam. ibid. n.45.46.& 47.
Sententiam taxantem alimenta conſentiens filius adhuc ex nova cauſa augmentum poteſt petere. pag.186. ſub n. 50.
Quod etiam obtinet in pacto ſuper taxatione alimentorum juramento firmato. ibid.
Sententia lata contra proprietarium uſufructuario non citato non nocet, nec è contra, p.198.n.13.
Sententia lata contra intruſum in prælaturam non nocet vero prælato. p.380.n.88. & ſeqq.
Plures in eadem ſententia ad quantitatem condemnati pro rata tenentur, etiamſi aliquis efficiatur non ſolvendo. p.404.n.44.46.&47.
Sententiæ diverſæ ferri poſſunt ex diverſitate perſonarum. p.484. n.127. cum multis ſeqq.
A ſententia qua quis declaratur creditor, & ut talis graduatur non appellans eam approbare videtur. p.549.n.59.
Sententia aſſignans gradum creditori comparenti in concurſu per neceſſarium antecedens eum eſſe creditorem declaraſſe videtur. ibid. n.72.
Sententia non facit rem judicatam in præſuppoſitis in ea, niſi præſuppoſita veniant in neceſſariam conſequentiam. ibid. n.73. declara ut n.98.
Sententia quando neceſſariò aliquid ſupponit ad illud ſe extendit. ibid. n.74. & ſeqq.
Sententia lata ſuper principali cenſetur lata ſuper articulo incidenti incompatibili cum principali. p.550. n.77. & ſeqq.
Sententia lata ſub cauſa ceſſat, ceſſante cauſa. ibid. & ex n. 84. cum ſeqq.
Sententia facit rem judicatam ſuper ſuppoſitis in ea quando veniunt in neceſſarium antecedens, vel conſequens, dummodo deducta fuerint in judicio, & adhibita cauſæ cognitione, p.551.n.98.
Sententia abſque cauſæ cognitione lata nulla eſt ipſo jure. ibid. n.101. & 102. cum ſeqq.
Sententia lata ſuper principali operatur ſuper articulo incidenti deducto incompatibili cum principali. ibid. num.105.
Exceptio, quod quis non erat creditor ſuper majoratu, de quo nec fuit oppoſitum, nec cognitum, non poteſt in ſententia graduationis comprehendi. ibid. n.106. cum ſeqq.
Sententia Senatus a qua nequit ſupplicari, irrevocabilis eſt per quamcumque nullitatem, etiam notoriè apparentem ex actis p.553.n.121. & 168.
Niſi adſit citationis defectus. ibid.
Sententiæ contrariæ etiam ſuper eodem facto tolerantur inter diverſas perſonas latæ. ibidem. num. 123. & 124.
Ex ſententia declarante aliquem eſſe, vel non eſſe creditorem diſſolvitur, vel ſubſiſtit hypotheca reſpectivè. p.554.n.132.
Sententia per condictionem ſine cauſa non redarguitur de injuſtitia, aut iniquitate, ſed cauſa ceſſante & de ſuppoſito poſtmodum apparente falſo. p. 555.n.154.
Ex ſententia condemnante ad partem debiti, non infertur abſolutio alterius partis omiſſæ. pag. 562. n.36. & 37.
Sententia in his, quæ diviſibilia ſunt, ferri poteſt pro parte, remanente actione illæſa ad aliam partem. ibid. n. 38. cum ſeqq.
Ex ſententia lata ſuper una ex pluribus rebus poſitis non infertur ad cæterarum abſolutionem, ſed potius ad omiſſionem. ibid. n.40.
Sententia ſuper parte rei petitæ non comprehendit aliam partem omiſſam. p.563.n.41.
Sententia contra anteceſſorem non præjudicat ſucceſſori tunc emptoris jus habenti formatum. p.638. num. 33.
Idem & in ceſſionario. ibid.
Sententia ſuper prælatione inter anteriorem, & poſteriorem creditorem lata non præjudicat intermediis. p.649. n.104.
Sententiæ latæ contra non poſſidentem executio ſuſpenditur, quæ ad effectum perducitur quandocumque cœperit poſſidere. p.663.n.64. & 65.

Separatio.

Separatorum natura eſt diverſitatem inducere. p. 42. num. 20.
Ad ſeparationis bonorum judicium admittitur creditor in diem, ſub conditione. p.53.n.27.
Separatorum ſeparata eſt ratio. p.58.n.1.
Separata judicantur jura plurium in una perſona concurrentia. ibid. n.2.
Separatæ cenſentur plures hæreditates, aut patrimonia in una perſona concurrentia, & ideo vel à creditoribus, vel à debitore ſeparatio poſtulatur. ibid. num. 3.
Separatio plurium majoratuum, hæreditatum, aut ſocie-

Digitized by Google

ſocietatum poſtulatur per ſingulos creditores, facto concurſu per debitorem ſimul poſſidentem, ne omnium jura confundantur. ibid. n. 9.
Separatio an poſtuletur hæreditate ſemel adita per creditores hæreditatis. ibid. n. 10. cum ſeqq.
Separatio denegatur poſtquam bona hæreditatis commixta ſunt cum bonis hæredis. p. 59. n. 15.
Separatio bonorum rectè poſtulatur, etiam poſt aditam hæreditatem. ibid. n. 16. cum ſeqq.
Separatio bonorum admittitur hæreditate adita. ibid. num. 18.
Separationem impedit alienatio facta per hæredem poſt illam à creditoribus poſtulata. ibid. n. 24.
Secus in conſtitutione pignoris. ibid. n. 25.
Separationem & ſuum creditum poteſt hæres tanquam extraneus poſtulare confecto inventario. ibid. cum multis ſeqq. Vide *Inventarium*.
Separationem amittunt creditores qui noviter cum hærede contraxerunt recipientes cautionem, aut pignus pro ſecuritate ſui crediti. p. 60. n. 40.
Separationem poſtulantes creditores excluduntur à bonis propriis hæredis, iſtius tamen creditores jus habent ad reſiduum hæreditatis ſolutis ejus creditoribus. ibid. n. 41. 42. & 43.
Separatione non poſtulata, creditores hæreditarii concurrunt cum creditoribus hæredis, ſervata gradus prærogativa. ibid. n. 44.
Separationis poſtulandæ terminus ſolùm currit hæredibus, non creditoribus. ibid. n. 45.
Quod maximè procedit, ſi debitor vivens formavit concurſum, vel dum cum hærede, lis pendet ſuper creditis. ibid. n. 46.
Poſſeſſore majoratus formante concurſum ad bona majoratus, & libera, fit bonorum ſeparatio ad poſtulationem creditorum cujuſlibet patrimonii. p. 62. num. 69.
Poſſeſſore duorum majoratuum formante concurſum, utriuſque bona ſeparantur, & quilibet majoratus agnoſcit creditores ſuos ne confundantur. ibidem. num. 72.
Separatio fit æris alieni à bonis remanentibus debitoris, ut ex iſtis tantùm taxentur alimentarii, quibus debitor dare tenetur. p. 176. n. 121. & ſeqq. & à n. 116. cum ſeqq.
Inter creditores ad bona majoratus, & ad libera poſſeſſoris formantis concurſum ſolet de ſeparatione utriuſque patrimonii contendi. pag. 341. num. 1. & ſeqq.
Separantur duo, vel plures majoratus ab uno poſſeſſore tenti, duobus modis, aut per viam legitimæ ſucceſſionis, aut per viam evictionis, & vendicationis. p. 369. n. 1. cum ſeqq.
Inter ſeparationem majoratuum ab uno poſſeſſore utroſque obligatos factam per legitimum ſucceſſorem, & ſeparationem contingentem per evictionem ex defectu tituli poſſeſſoris magna verſatur differentia. p. 386. n. 129.
In ſeparatione majoratuum per ſucceſſionem ſuſtinentur hypothecæ ſuper utroque impoſitæ in ſeparatione per evictionem, nullo modo majoratu evicto. ibid.
Separatio patrimoniorum in una debitoris perſona concurrentium conceditur, ne jura creditorum utriuſque confundantur. p. 430. n. 5. cum ſeqq.
Separatio fit bonorum liberorum à bonis majoratus creditoribus poſtulantibus. p. 487. n. 3.
Separatione poſtulata à creditoribus quomodo iſti ſint ex diverſis patrimoniis ſolvendi, pag. 502. n. 55. & 56.
Separationis bonorum exceptio, cùm ſit modificativa, poſt rem judicatam admittitur. p. 550. nu. 86. & ſeqq.

Sepulchrum.

Vide *Patronatus.*
Jus Sepulchri, vel capellæ quod habet debitor quando in limine erectionis, & ante conſecrationem fundator ſibi & ſucceſſoribus reſervavit, an ſubhaſtari poſſit pro ſolvendis creditoribus, pag. 595. n. 45. & 46.
Jus Sepulchri poſt erectionem Eccleſiæ acquiſitum quoad jus, & proprietatem vendi non poteſt, cùm ſit locus ſacer. ibid. n. 47.
Sepulchri uſus, cùm ſit quid temporale reſpiciens honorem, & præeminentiam, quocumque tempore poteſt vendi, ibid. n. 48. & 49.
Uſus Sepulchri hæreditarii, ſeu capellæ, eſt pretio æſtimabilis, & diſtrahi pro ſolutione poteſt creditorum, ibid. n. 50. & 51.

Sequeſtrum.

Sequeſter, & depoſitarius, an adminiſtrator concurſus dici poſſit. p. 101. n. 1.
Sequeſter an dici poſſit adminiſtrator, qui bona concurſus non poſſidet. ibid. n. 2.
Sequeſtratæ rei poſſeſſio, an in depoſitarium tranſeat. ibid. n. 3.
Sequeſter dicitur apud quem res deponitur lite pendente reſtituenda vincenti judicio finito. ibid. n. 7.
Sequeſtrum in triplici eſt differentia. ibid. n. 12.
Sequeſtrum aut eſt judiciale, aut conventionale inter litigantes ſuper re, apud fidum cuſtodem deponenda, quouſque lis finiatur. ibid.
Sequeſtrum neceſſarium dicitur, quod judicis decreto fit, veluti quando res de qua controvertitur ponitur ſub fida cuſtodia, donec finiatur lis. p. 102. n. 14.
Sequeſtrum judiciale fit, quando timetur de dilapidatione poſſidentis. ibid.
Sequeſtrum neceſſarium privat poſſeſſorem ſua poſſeſſione, & in ſequeſtrum transfert. ibid. n. 15.
Sequeſtrum mixtum dicitur, quando fit magiſtratus imperio ad partis petitionem, vel ſine illa, ibid. num. 16.
Et hoc ſequeſtri genus magis convenit adminiſtrationi bonorum concurſus, ibid. n. 19.
Sequeſtrum, & depoſitum idem eſt. ibid.
Sequeſtrum dicitur depoſitum judiciale, ibid. n. 20.
Sequeſtrum à depoſito differt, quantum genus ab ſpecie. eod.
Ex Sequeſtro neceſſario tranſit poſſeſſio rei depoſitæ ſi judex habuit animum transferendi, non aliàs. p. 103. n. 29.
Quia totum pendet à voluntate judicis deponentis. ibid. num. 30.
In ſequeſtrum nominatum à judice non dominium nec poſſeſſio tranſit, ſed manet penes debitorem concurſum formantem. ibid. n. 31.
In Sequeſtrum cauſa cuſtodiæ nunquam tranſit poſſeſſio. ibid. n. 32.
Sequeſtrum fit à judice juſta, & legitima cauſa interveniente judicis officio. p. 104. n. 35.
Ad ſequeſtrum deponendum in bonis debitoris concurſum formantis, juſta cauſa eſt controverſia inter creditores, & timor dilapidationis. ibid. n. 36. & 37.
Ex Sequeſtro appoſito in bonis concurſus prohibitio alienationis oritur in favorem creditorum. p. 262. num. 3.
Sequeſter, œconomus, vel depoſitarius non exigentes, vel minus debito exigentes, non conſtituunt in quaſi poſſeſſione non ſolvens in præjudicium Domini. p. 264. n. 40. & p. 265. n. 31. cum ſeqq.
Sequeſter ſpolii prælatorum ſolvens per ſiones alicui, non præjudicat dignitati, nec exigens conſtituitur in quaſi poſſeſſione. ibid. n. 41.
Sequeſtrum à judice factum eſt verè depoſitum. p. 270. n. 19. & 20.

Digitized by Google

Sequeſter bona ſequeſtrata in concurſum conferre tenetur ad petitionem creditorum. pag. 77. num. 22. & 26.

Sequeſtratæ rei poſſeſſio licèt in ſequeſtrum tranſeat, dominium illius remanet penes debitorem. ibidem num. 23.

Exequutio pendens coram judice ſequeſtrante ad judicium concurſus eſt trahenda, ut per ſententiam graduationis, cui debetur, tradatur. ibid. n. 24.

In ſequeſtrato per judicem nomine debitoris ad petitionem plurium prius ſequeſtrum non præfertur poſteriori habenti potiorem hypothecam. pag. 78. num. 56.

Sequeſtrum rei debitoris alibi factum ad judicium univerſale concurſus reduci debet. p.77.n.26.

Sequeſtrum à judice ad inſtantiam unius creditoris appoſitum ceſſat per inhibitionem judicis concurſus univerſalis; apud cujus adminiſtratorem reducitur, alterata cauſa primi ſequeſtri. p.78. n.42.

Sequeſtratis bonis concurſus debitori prohibita alienatio eſt, quæ ſi de facto fiat contractus eſt invalidus. p.113.n.8.

Sequeſtratis bonis quoad nullitatem alienationis idem operatur, quod judicis interdictio. ibid. n.9.

Nec in emptorem transfert debitor proprietatem, nec poſſeſſionem. ibid. n.10. & 11.

Sequeſtrum licèt cauſet prohibitionem alienationis, non tamen litigium in bonis ſequeſtratis. ibidem num. 13.

Sequeſtrum in jure promiſcuè appellatur depoſitum. p.116.n.71.

In ſequeſtrum apud quem de voluntate partium res deponitur poſſeſſio tranſit. p.117. n.72. & 73.

In ſequeſtrum apud quem juſſu judicis res deponitur non tranſit poſſeſſio, niſi evidens appareat animus dimittendi. ibid. n. 74.

In ſequeſtrum poſſeſſio non tranſit, quando fit ad cuſtodiam ſolam. ibid. n. 79.

Sequeſtrum bonorum concurſus non fit de voluntate debitoris, ſed judicis officio eum adſtringentis. ibid. n. 80.

Sequeſter poſſeſſionem bonorum habens poteſt judices nominare, & ad beneficia vacantia præſentare, & omne jus honorificum exercere. ibid. n.88.

Sequeſtrum violans à judice appoſitum graviter punitur. p.118.n.93.

Et privatione beneficii puniri poteſt. ibid.

Sequeſtro appoſito, patri non licet attingere bona ſequeſtrata. ibid. n.94. & ſeqq.

Sequeſtrum & adminiſtrationem concurſus ſemel acceptans, non niſi juſta cauſa ſuperveniente illam dimittere poteſt. p.119.n.2.& ſeqq.

Sequeſtrum & depoſitum acceptare quilibet cogi poteſt, niſi habeat legitimam cauſam ſe excuſandi. ibid. n. 4. & ſeqq.

Sequeſtrari licèt fecerit creditor aliqua bona, poterit ea dimittere, & ex aliis exigere. p. 131. n. 18. & à num. 10.

Sequeſtrantur fructus beneficii pro ſatisfaciendis creditoribus, relicta congrua poſſeſſori ære alieno gravato. p.171.n.40.

A ſequeſtratione bonorum incipit concurſus. p. 189. num. 7.

Sequeſtrum non patiuntur alimenta debitori aſſignata. ibid. & p.191. n.8.& 40.

Ex ſequeſtris bonis Dominus ali debet ibidem. num. 9. & n. 41.

Mercator cujus bona extra forum exiſtentis fuerunt ſequeſtrata ex his ali debet. ibid. n.10.

Sequeſtrum patiuntur alimenta quando ex eis ſatisfaciendi ſunt creditores. p.191.n.40.

Sequeſtratio, quæ in bonis debitoris concurſum introducentis fit fallimenti proprium eſt argumentum. p. 207. num. 9.

Sequeſtrum appoſitum ad inſtantiam certi creditoris; ſi relaxetur ſub fidejuſſore, iſte non tenetur aliis creditoribus. p.349. n.35. & 26.

Sequeſtrum eſt depoſitum judiciale. p.347.n.6.

Sequeſtrum & depoſitum à judice appoſitum abſque ejus mandato removeri non poteſt. ibid. n. 7.

In ſequeſtrum & depoſitarium regulariter dominium vel poſſeſſio non tranſeunt. p.622. n. 18. & 19.

Inter ſequeſtrum & ſucceſſorem majoratus eadem fit fructuum pro rata diviſio, quæ inter iſtum, & hæredem poſſeſſoris mortui. pag. 657. num. 43. 44. & ſeqq.

Sequeſtrum ob cauſam litis motæ durat durante lite. p.664.n.71.

Sequeſtrum & depoſitum ut diſſolvatur requirit exequutionem rei judicatæ ſuper judicio principali.ibid. num. 72.

Simulatio.

Simulatio præſumitur, ſi donans aut cedens bona dimiſſa retinet. p.4.n.17.

Simulatio præſumitur, ſi donans aut cedens bona reperitur in poſſeſſione maximè concurrente cauſa ad ſimulationem fingendam. ibid. n. 18. & 19.

Simulata & ficta debitoris repudiatio ex quibus præſumptionibus inducatur. p.427.n.121. cum ſeqq.

Simulatio requirit cauſam ad ſimulandum, & fingendum, qua deficiente præſumptio ceſſat. pag. 428. num. 131.

Sufficit tamen pro cauſa ſufficienti ſola partis opinio; etſi non appareat vera. ibid. n. 132.

Socius, Societas.

Socii creditores non concurrunt cum creditoribus ſocietatis in bonis ad ſocietatem pertinentibus, p.61. n.51.52.53.54.55.

Societatis creditores præferuntur creditoribus ſocii. ibid. n.56.

Etiamſi creditores ſocii hypothecarii ſint. ibid.n.57.

Et etiamſi contraxerint cum ſocio ante ſocietatem initam. ibid. n.58.

Creditores ſocii etiam anterioris plus prætendere non poſſunt ex bonis ſocietatis, quàm id, quod tangit ſuo debito. ibid. n.60.

Societatis debitum & creditum eſt diverſum à debito & credito ſocii. ibid. n.61.

Societate contracta ſuper duobus officiis, uno reſoluto, etiam ſocietas extinguitur pro ea parte correſpondente fructibus & emolumentis officii extincti. p.81.n.80.& ſeqq. & ex n.67.

Solemnitas.

Solemnitas ad actum non requiſita ſi adhibeatur, nulliter tamen, & inutiliter, actus inſuper ſuſtinetur. p.449.n.73. cum multis ſeqq.

Alienatio ubi prohibetur abſque juris ſolemnitate ob favorem alicujus, ſi iſti ſit utilis ſuſtinetur etiam ſolemnitate deficiente. ibid. n. 81.

Solemnitas à jure requiſita ſi adhiberi non ſit poſſibile, actus abſque ea valet. ibid. n.81. 82.83.

Solemnitas certa ubi à lege requiritur, ſubintelligitur ſi adhiberi poteſt, ſecus ſi non poſſit. ibid. n. 84.

Solemnitas requiſita ad actum ſi in ſpecifica forma adhiberi nequit, debet adhiberi eo modo quo poſſit. p.535.n.91. cum ſeqq.

Solemnitas, ſi præceſſit in pignorandis bonis Eccleſiæ, reipublicæ, & minoris ſeu fiſci, diſtractio eorum alia nova ſolemnitate non eget. p. 587. nu. 5. cum multis ſeqq.

Solemnitas conſenſus,ſeu authoritas requiſita ad actum; ſi ſit ſemel adhibita, alia nova non requiritur in executione actus. p.588.n.17. & ſeqq.

Solutio.

Vide *Ceſſio Juris.*

Qui excipit de ſolutione debitum non fatetur.p.42.n.24

Digitized by Google

Solutis integrè creditoribus unius patrimonii, vel majoratus, concurſus pro ea parte diſſolvitur. p. 61. num. 75.

Solutio facta creditori poſt judicis interdictum nihil operatur. p. 113. n. 9. & 10.

Nec in emptorem tranſit proprietas nec poſſeſſio. ibid. num. 11.

Solutione ejus, quod debetur extinguitur principalis fidejuſſorum, & correorum obligatio. pag. 135. num. 8.

Idem operatur datio in ſolutum. ibid. n. 9. & 10.

Unum pro alio ſolvi non poteſt. pag. 152. ex nu. 1. cum ſeqq.

Et quinque requiſita referuntur, ut debitor recipiat bona debitoris, in ſolutum. ibid. n. 2. & 4.

Solutio & cenſus redemptio facienda eſt patri, non filio in iis, in quibus pater eſt legitimus adminiſtrator. p. 199. n. 25. & 26.

Solutio facta patri de rebus & pecuniis pertinentibus ad filium, nulla eſt, quando in eis non eſt legitimus adminiſtrator, nec habet uſumfructum. ibid. num. 27.

Conjunctio ſola ſive paterna, ſive materna abſque qualitate adminiſtrationis legitimæ, non ſufficit ad recipiendam ſolutionem. ibid. n. 28.

Solutio facta matri ex defectu legitimæ adminiſtrationis, nulla eſt. ibid. n. 29.

Solutio & cenſus redemptio, an hæredi, an fideicommiſſario ſit facienda, concurrentibus ſimul in concurſu pro credito hæreditario. pag. 200. num. 37. cum ſeqq.

Solvitur legitimè hæredi gravato creditum hæreditatis. ibid. n. 39.

Solutio facta cedenti legitima eſt, & liberat debitorem, ſi fiat antè litem conteſtatam, aut partis exactionem, & niſi debitor denuntietur, ne cedenti ſolvat. p. 201. n. 47. cum ſeqq.

Solutio confeſſata à patre ab adminiſtratore filii, non liberat debitorem filii, niſi aliter ſit adminiculata. p. 202. n. 64.

Solutio facta cedenti, de qua non conſtat aliter quàm per confeſſionem cedentis, non præjudicat ceſſionario. ibid. n. 63.

Solutio facta monacho, ſervo aut filiofamilias cum quibus fuit contractum, debet eſſe vera, & realis non ficta nec per confeſſionem, ut debitor liberetur. ibid. n. 65.

Solutio facta cedenti debitore ceſſionem ignorante ſuſtinetur favore liberationis. p. 203. n. 71.

Solutio rectè fit ei, cum quo fit contractum, etiam ſi non ſit dominus; ſed actio alteri ſit quæſita. p. 204. n. 84. 85. 89. & ſeqq.

Solutio facta ſervo aut monacho ſuſtinetur, ſi mutuum fuerit contractum abſque conſenſu ſuperioris. ibid. n. 89. & 90.

Procedunt prædicta in ſpontanea ſolutione facta per debitorem, ſecus in judicio concurſus, quo ſimul concurrunt monaſterium, vel dominus. ibid. n. 91. cum ſeqq.

Solventi magis favetur, quàm aliter contrahenti. ibid. n. 91. cum ſeqq.

Solutio rectè fit adjecto ſolutioni, & quando ſecus; p. 205. n. 101. cum ſeqq.

Et quando ſolutio legitima ſit. ibid.

Solvi licèt poſſit apparitori exequenti judicio, tamen comparere non poteſt. ibid. n. 107.

Solutio facta procuratori revocato, cum quo debitor contrahit, ſuſtinetur ignarus revocationis. ibid. num. 108.

Solvens ante ſcientiam revocationis ſibi intimatæ, in bona fide exiſtit, ut rectè ſolvat. ibid. n. 109.

Solvens juſtam credulitatis cauſam habens ei, qui ſolutionis tempore jam privatus erat, liberatur. ib. n. 111.

Solutio facta poſſeſſori hæreditatis deinde ea privato, aut donatario cujus poſtea ob defectum conditionis, donatio fuit reſoluta, ſuſtinetur. p. 206. num. 122.

Solutio licèt poſſit fieri ei, qui tempore ſolutionis privatus erat, ipſe tamen in judicio ad petendum non poteſt comparere. p. 205. n. 114.

Ad ſolutionis juſtificationem ſufficit conditionem extrinſecam veram eſſe, nec debitor cogitur intrinſecam, & latentem divinare. ibid. n. 113.

Solutio facta mandatario ipſo jure per ſtatus mutationem conſtituentis revocato, ſi ignoranter fiat ſuſtinetur. p. 209. n. 32. & 35.

Idem in ſolutione facta adminiſtratori finita adminiſtratione ſervatur. ibid. n. 34. & 36.

Solutio quando in concurſu fiat creditori ſub cautione, obligatione aut fidejuſſione, de reſtituendo alteri comparenti potioris juris. p. 347. ex n. 1.

Et ex quibus cauſis judex moveatur ſolvendi cum clauſula præſervativa juris alterius. ibid. n. 2.

Judex ſolvens creditori, ſemper quod ſuſpicatur alium eſſe creditorem potiorem utitur clauſula (ſalvo jure alterius melioris creditoris.) ibid. n. 3.

Solutio facta creditori ex decreto judicis ſub clauſula præſervativa juris melioris, non eſt ſtabilis & perpetua, ſed reſolubilis comparente alio potentius jus habente. ibid. n. 4.

Creditor ſolutus ſub cautione conſideratur; ac ſi ſolutus non fuiſſet reſpectu reſolubilis effectus. ibid. num. 5.

Soluta pecunia ſub cautione qualibet de reſtituendo potiori fingitur ſtare, & non eſſe conſumptam. ibid. n. 6.

Solutio recepta, etiam ſub ſimplici cautione, obligatione, vel promiſſione, de habendo in depoſitum facit pecuniam ſtare. ibid. n. 7.

Solutio ſub clauſola præſervativa juris tertii eſt conditionalis. p. 348. n. 11. & 13. cum ſeqq.

Solutio ſub clauſula præſervativa non eſt abſoluta libera, & irrevocabilis. ibid. n. 12.

Nec per eam inducitur cenſus extinctio ſubſequuta conditione, & evictione. ibid.

Solutione ſimpliciter facta creditori pro revocatoria intentata per anteriorem, forus rei ſequendus erit. p. 349. n. 42. & 43.

Si lis creditorum fuerit jam extincta. ibid.

Solutionis virtute non liberè, ſed cum clauſula præſervativa, pro revocatoria mota ad eundem judicem redire debet clericus, etiamſi judicium concurſus fuerit extinctum. p. 350. n. 51. & ſeqq.

Solutio ſub clauſula juris tertii præſervativa operatur, quod judicium concurſus non extinguatur. ibid.

Solutio facta ſub clauſula præſervativa conditionalis eſt, ac reſolubilis tantum durat, dum creditor novus non comparet. p. 351. n. 57.

Solutio ſub clauſula præſervativa eſt conditionalis reſolutiva. ibid. n. 60.

Debitor qui recipit pecuniam auream poteſt ſolvere; in qualibet minuta & æroſa. p. 362. n. 47. 48. & p. 363. ex n. 66. cum ſeqq.

L. Paulus, ff. de ſolutionibus exornatur. ibid. n. 48.

Debitor obligatus ad quantitatem in genere & non ad certam ſpeciem monetæ poteſt in qualibet ſolvere. ibid. n. 49.

Pro aurea pecunia poteſt ſolvi æroſa & minutiſſima, dummodo idem ſit valor & quantitas. ibid. n. 50.

Doctores, qui in ſolutione admittunt quamlibet monetam, etiam pro argentea fundantur in æqualitate valoris: non ſi in earum valore extrinſeco adſit inæqualitas. ibid. n. 51. cum ſeqq.

Qui in Hiſpania hodie pro argentea pecunia ſolvit æroſam, minus ſolvit; ſicut qui pro æroſa recipit argen-

Digitized by Google

argenteam plus debito recipit. ibid. n. 67.
An & quando debitor teneatur præciſè ſolvere in argentea moneta promiſſa & recepta, ita ut excludatur à præmii oblatione. ibid. n.71.
Et de variis quæſtionibus reſpicientibus pragmaticas taxantes præmium argenteæ monetæ. ibid. n. 72.
Solvens ei, qui communiter reputabatur procurator creditoris liberatur; quamvis verè procurator non ſit. p.373. n.33.
Solvens hæredi putativo, qui fuit hæreditate privatus, vel donatario, cujus donatio fuit reſoluta, rectè ſolvit. ibid. n.34.
L. ſtatu liber à cæteris. §. Quintus Mutius. ff. de ſtatu lib. ponderatur ad idem. ibid. n. 35.
Solutio facta Prælato intruſo liberat debitorem habentem juſtam cauſam credendi eſſe verum & juſtum prælatum. p.374. n.36.
Debitores qui contraxerunt cum prælato intruſo, liberantur ei ſolventes. ibid.
Secus ſi non contraxerunt. ibid.
Solutio facta tutori, qui ſolemnia non fecit, ſi tamen debitor cum eo contraxit liberatur, & ſi lis pendeat ſuper nominatione. ibid.
Prælato putativo & intruſo communiter tolerato, rectè fit ſolutio, etſi debitor cum anteceſſore legitimo contraxerit. ibid. n.37. & 38. ubi de veriori opinione.
Poſſeſſor beneficii poteſt cogere debitores beneficii ut ei ſolvant, qui poſſeſſori nequeunt movere quæſtionem veri tituli. ibid.
Solutio facta falſo prælato exiſtenti in poſſeſſione liberat ſolventem. ibid.
Solvens prælato intruſo, etiam injuſtè electo, atque injuſtè confirmato, reputato legitimo poſſeſſori liberatur, ſive cum illo debitor contraxerit, ſive cum anteceſſore. ibid.
Solvens poſſeſſori malæ fidei ignoranter liberatur, ſecus ſi ſcienter. ibid.
Solvens poſſeſſori intruſo juſtam habens cauſam credendi verum eſſe poſſeſſorem, liberatur. ibid.
Solvens canonem ei, qui publicè ſe gerebat uti procuratorem domini, liberatur. ibid. n.38.
Solvens injuſto poſſeſſori majoratus juſtam cauſam habens credendi, tempore tamen ſolutionis jam realiter privato liberatur. ibid. n.39.
Sufficit enim debitori ſolventi conditionem extrinſecam eſſe veram, nec cogitur intrinſecam, & latentem divinare. ibid.
Solutiones factæ prælato putativo poſt depoſitionem ignoratam liberatores debitores, contractus autem ab eo geſti non valent. p.383. n.114.
In ſolutione & liberatione favor, in obligatione rigor juris attenditur. p.384. n. 115. & 116.
In Solvente, ſi adeſt bona fides, ac juſtus error præſtat liberationem. ibid.
Contrarium verſatur in contrahente cum putativo. ibid.
Solutione facta putativo parum aut nullum infertur præjudicium vero domino, cùm poſſit ſolutum repetere. ibid. n.117.
Solvendo quilibet eſſe præſumitur, & contrarium aſſerenti incumbit onus probandi. ibid. n.118.
Solvens, vel faciens aliquam partitionem credens ad id teneri, non præjudicat juri ſuo, qui erravit, ibid. n.20. & 22.
Idem de recognitione erronea. p.385. n.122.
Solutionem recipiens creditor pro rata tangenti ei qui inter alios ſit in ſolidum obligatus, quoad omnes correos ſibi præjudicat, qui deinceps pro rata tenentur dumtaxat. p.406. n.75.
Et facta ſic obligationis diviſione unus reus pro alio facto non ſolvendo non tenetur. ibid. n. 77.
Diviſio quæ ſit facta à jure inter obligatos in ſolidum operatur, ac ſi à principio ſinguli pro rata fuiſſent obligati. ibid. n. 77. & 78.
Debitor in diem poteſt ante diem ſolvere, nec ſemel ſolutum poteſt repetere. p.430. n.17.
Solutum ante diem debitor in diem repetere non poteſt, poterit tamen interuſurium conducere, p.434. n.64. & 65.
Solvens domino putativo bona fide debitor liberatur. p.476. n. 35.
Solvere promittens creditoribus alterius, illis etiam abſentibus acquiritur obligatio, & actio. p.515. n. 88. & 89. & ex n. 80. cum ſeqq.
Solvere creditoribus donantibus promittens donatarius directè poteſt à creditoribus conveniri, ob circuitus vitandos. ibid. n. 90. & 91.
Solutio nominis hypothecati rectè fit creditori hypothecanti, inſcio hypothecario, niſi debitorem denuntiaverit, ne ſuo ſolvat creditori. pag.524. nu. 15. 16. 17.
Solvens quod debet, non prohibetur petere quod ſibi ab eodem debetur. p.526. n.33.
Solutio, ubi non admittitur, nec etiam compenſatio admittetur. ibid. n.37.
Solutio non fit poſteriori in præjudicium anteriorum. ibid. n. 39.
Solutionem factam per compenſationem admittit lex ex æquitate. ibid. n.43. & 44.
Debitor ad tempus poteſt terminum prævenire, & ſolvere ante tempus, etiam invito creditore. pag. 529. num. 5. & quando ſecus. pag. 531. num. 35. cum ſeqq.
Solvere ante tempus conventum debitori non permittitur ubi adeſt periculum mutationis monetæ. ibid. num. 40.
Solutionis tempus prævenire nequit debitor, quando præmatura ſolutio allatura eſſet damnum creditori. ibid. n.41.
Et juſtè tunc recuſat depoſitum creditor. p. 532. n. 43. & 44.
Solutio præmatura in manum alterius non admittitur. ibid. n.44.
Solutionem ante tempus perperam deſiderat creditor, quantumvis ſua interſit. ibid. n.45.
Nec in præjudicium tertii. ibid. n 46.
Solutionem anticipatam nequit prælatus vel poſſeſſor majoratus recipere in præjudicium ſucceſſorum. ibid. n. 47.
Solutio reddituum anticipata in cenſus contractu reprobatur. ibid. n. 52. & 53.
Solutione omnis tollitur obligatio, ac jus hypothecæ reſolvitur. p.553. n.126.
Solutione ejus quod debetur omnis tollitur obligatio principalis fidejuſſoria, & hypothecaria. ibid. nu. 130. & 131.
Semel ſolventi, qui iterum ex re judicata ſolvit, datur repetitio. p.554. n.136. & ſeqq.
Solutum indebitè ex re judicata non repetitur ex condictione indebiti, ſed ex condictione ſine cauſa. p. 555. n. 143. & ſeqq.
Solventi ex re judicata datur repetitio ex condictione ſine cauſa. n. 144. & 145. cum ſeqq.
Solventi indebitum ex re judicata datur condictio ex cauſa, ſi adhuc non ſolvit actione doli impedit executionem rei judicatæ. ibid. n. 149. & ſeqq.
Solutionis verbo, quælibet ſatisfactio creditorum continetur. p.568. n.32.
Solutio & ſatisfactio quoad effectum extinguendæ obligationis à pari procedunt. p.569. n.33.34.35.
Solutionis promiſſio conſentiente creditore, idem operatur, quod ſolutio. ibid. n.37.
Solutio anticipatè facta in tertii præjudicium non liberat ſolventem, quominus tertio iterum ſolvere teneatur. p.607. n.11. & 12. cum ſeqq.

Con-

Digitized by Google

& Verborum.

Concurſu pendente nequit debitor ſolvere poſteriori in præjudicium anteriorum. ibid.n.18.& 19.

Solutio à quolibet extraneo fieri poteſt. pag. 608. num. 33.

Solventi ante diem creditori in diem denegatur repetitio. ibid. n.29.

Solventi indebitum nomine alieno non datur condictio indebiti, ſed ei cujus nomine fuit ſolutum. ibid. n. 34. & 42.

Solutio & obligationis extinctio non refert per quem fiat. p.609. n.46.

Solvens pro debitore etiam ſine mandato habet contra eum actionem negotiorum geſtorum. ibid.n.44. 45. & 47.

Extraneus qui ex ſua pecunia ſolvit creditori alieno ſine ceſſione ſolam actionem perſonalem conſequitur. ibid. n. 53.

Solvere debita ſuper rebus impoſita, eſt res ipſas utiliter meliorare. p.613. n.20.

Solutio ex pretio rei emptæ facta poſterioribus creditoribus, an noceat emptori, ut prioribus inſuper ſolvere teneatur. p.616. n.18.

Negativa opinio abſoluta. ibid.

Contraria abſolutè affirmans proponitur. ibid. n.19.

Sententia diſtinguens & verior, ibid. n. 20. & ſeqq.

Solvendi prius ſunt priores creditores ex pretio pignorum, poſteriores ex ſuperfluo, ſi adſit. p.620. num. 7.

Soluto primo creditore ex pignore ſi aliquid remanet, ſolvitur ſecundus. ibid. n. 8.

Solvere idem bis promittens ſemel tantùm tenetur, & ex primo contractu agitur, non ex ſecundo. p. 629. n. 100.

Declara ut in n. 102. & 103.

Solutio & exactio concurſu pendente præpoſterata annullatur ob malam fidem, dolum, ac fraudem præſumptam. p.651.n.5.& ex n. 1. cum ſeqq.

Non ſolvere melius eſt, quàm ſolutum repetere.p.652. num. 15.

Quia poteſt is, à quo vult ſolutionem repetere, vel non eſſe ſolvendo, vel eſſe litigioſum. ibid. n. 16.

Solutis creditoribus, & extincto judicio concurſus bona, quæ ſuperſunt reſtituuntur debitori. p.664. num. 82.

Solutio ſubſequens in dubio refertur ad titulum & obligationem præambulam. p. 577. n.153.

Solviſſe ſibi qui totum potuit, integraliter ſolutus præſumitur. p.211. n.22.23. & 24.

Quæ præſumptio tandiu durat quandiu creditor, qui bona debitoris adminiſtravit, rationem non reddat. ibid. n. 25.

Creditor quando ex reſtitutione pignoris præſumitur ſolutus, non graduatur in concurſu. ibid. n. 27.

Solutio ſimpliciter facta intelligitur facta in cauſam duriorem. p.215.n.9.

Solutio ut legitima ſit debet fieri creditori vel alteri habenti ſpeciale vel generale mandatum cum libera. p. 238. n. 27.

Solvens ſcienter vel ignoranter carenti mandato non liberatur. p.239. n.28.

Si non adeſt perſona, cui ſolvat, debitor ponendo ſortem cum uſuris liberatur, & ceſſant exinde redditus. ibid. n. 29. & 30.

Solvens alicui tempore ſolutionis jam privato ob juſtam ignorantiam liberatur. ibid. n. 33.

Solvens procuratori revocato, revocationem ignorans liberatur. ibid. n. 34.

Solvens ante ſibi intimatam revocationem mandati, dicitur eſſe in bona fide. ibid. n. 37. & 38.

Ad ſolutionis juſtificationem ſufficit conditionem extrinſecam ejus cui ſit eſſe veram, nec cogitur debitor latentem divinare. ibid. n. 39.

Sors.

Vide *Cenſus*, *Redemptio*.

Species, *Specialia*.

In concurſus judicio ſpecialia quædam occurrunt quæ juſtam cauſam præbent creditori ad inſtandum pro redemptione cenſus, & qualia ſint. pag.139. n.15. cum ſeqq.

Status.

Conditiones, quæ ex natura actus ſeu contractus inſunt, ſemper intelliguntur, ſic ſtantibus, & in eodem ſtatu permanentibus. p.184. n.21.

Statu & qualitate rerum mutata extinguitur omnis effectus ſtatus prioris, & ſecundum præſentem ſtatum judicantur. ibid. n. 22.

Impedimento ſemel ſublato res redit ad ſuum priorem ſtatum cum priſtina qualitate. pag. 186. n.59. & ſeqq.

Per ſtatus mutationem mandantis, vel mandatarii mandatum extinguitur. p.207.n.1. cum ſeqq.

Status mutatione debitor fallitus pro mortuo habetur. ibid. n. 3.& 15.

Status quo quis reperitur, ſemper attenditur. p. 478. num. 59.

Status rei præſens, etiamſi ejus ſolutio pendeat à futuro eventu, ſemper attenditur. p. 483. ex n. 103. cum multis ſeqq.

Status rerum mutatur mutata conditione perſonarum, p.485. n.136. & ex n. 127. & ſeqq.

Statum & univerſitatem unus vel duo non faciunt, p.663. n. 50. & 56.

Status & univerſitas non poteſt incipere niſi à tribus, conſervatur tamen in uno. ibid. n. 55. 56. 57. & 58.

Statutum.

Statuta humana variantur ob temporis varietatem, p. 186. ſub n. 50.

Stellionatus.

Stellionatum committit debitor ſe ingerens adminiſtrationi bonorum concurſus ſemel à ſe dimiſſæ, p.118. n.92. cum ſeqq.

Stellionatus pœna habet locum in quolibet actu geſto, in quo quis dolum committit in alterius præjudicium. ibid. n.97. & 98.

Stellionatus pœna locum habet quoties materia contractus ordinatur potius ad dolum committendum, quàm ad nulliter contrahendum. ibid. num. 99. & num. 100.

Stipulatio.

Alteri per alterum ſtipulare nemo poteſt de jure communi, ſecus de jure regio. p.509.510. & 513. n.13. 14. & ex n. 54. cum ſeqq.

Stipulatio notarii pro abſente valet, & iſti ante acceptationem quæritur jus & actio. p. 511. n.35.36. 37. & 38.

Jure Regio l.2.tit.16.lib.5. recopil. innovatur jus commune, & alteri per alterum ſtipulatur, & abſenti quæritur jus irrevocabile, & obligatio. p. 513. ex n.55. 56.57. & ſeqq.

Jure regio alteri per alterum acquiritur irrevocabilis actio, & obligatio efficax ante acceptationem abſenti. p.514.n.75.

Stipulanti creditori, ut debitori tertio ſolvat intereſt, ut ei ſolvatur, & tertio quæritur actio, & obligatio. ibid. n.76. & ſeqq.

Per d.l. 2. alteri per alterum valet ſtipulatio, & obligatio. p.516. n.108. & 109.

Et ejuſdem l. verus & ſingularis reſtituitur intellectus. ibid. n. 110.

Subhaſtatio.

Vide *Licitator*.

Poſt ſubhaſtatam ſemel rem, & addictam licitanti novus non admittitur licitator meliorem conditionem offerens. p.314. n.1. & 2.

Et

Digitized by Google

Et quæ dicatur melior conditio oblata. ibid.

Et etiamſi ſtatim, & eodem momento poſt extinctam candelam novus licitator accedat, non admittitur. ibid. n. 3.

Subhaſtatione peracta, & extincta candela, emptio manet perfecta, in qua amplius non admittitur pœnitentia. ibid. n.4.

Subhaſtatione peracta, nec minor, reſpublica, nec fiſcus habent privilegium admittendi novum licitatorem. ibid. n.5.

In Subhaſtatione bonorum fiſci novus admittitur licitator de jure Hiſpano. ibid. n. 6.

Adverſus licitationem ſemel peractam, an & quando minori, reipublicæ, & Eccleſiæ detur reſtitutio. p.316.n.7.& ſeqq.

In Subhaſtatione bonorum concurſus ſemel peracta novum licitatorem plus offerentem non admittendum tenet Hermoſilla. ibid. n.11.

In Subhaſtatione facta novum licitatorem meliorem conditionem afferentem eſſe admittendum ob ſpeciale privilegium concurſus, verius probatur. ibid. ex n. 12. cum ſeqq.

In Subhaſtatione bonorum debitoris præfertur cognatus extraneo licitatori, & utrique creditor ipſe. p. 316. n.14. & 15. & ſeqq.

Subhaſtationem ſemel factam poteſt judex redintegrare ob dolum, fraudem, aut colluſionem intervenientem. ibid. n.34.

A ſubhaſtatione facta ob non ſolutum pretium rectè diſcedi poteſt, & ulterius ſubhaſtari. pag. 318. num. 64.

Conditio ſub qua res tacitè à jure, vel à judice ſubhaſtatur, inducit prioris judicii conditionem, ac prorogationem termini ſubhaſtationi affixum.p.319. n 102.& à n.93. cum ſeqq.

Subhaſtationis terminus poteſt à judice ex juſta cauſa prorogari. p.320. n.103.

Subhaſtatæ rei poſſeſſor, ſi præmaturè conqueratur de capitulo, tutore & ſimilibus volentibus admittere novum licitatorem, debet tanquam actor ſequi forum rei. ibid. n. 109. cum ſeqq.

Creditor inferior in ſubhaſtatione bonorum debitoris plus offerens, tunc præfertur anterioribus ſi pretium ſolvat, non quando illud compenſare vult cum ſuo credito. p.324. n.50. & 51.

Subhaſtantur bona concurſus ad inſtantiam creditorum obtinentium ſententiam graduationis. p. 566. num. 1.

Subhaſtatio à judice facta admiſſa, & habita fide de pretio, nulla eſt ipſo jure. ibid. n. 2.

Subhaſtatio facta habita fide de pretio, ex diametro opponitur principali fini concurſus. ibid. n. 3. & 4.

In Subhaſtatione admittenda non eſt licitatio, & oblatio conditionalis. ibid. n. 5.

In Subhaſtatione non admittitur cenſus conſtitutio loco pretii oblati, quia eſt habere fidem de pretio. ibid.

Niſi accedente conſenſu creditorum, ſed non procuratorum ad id non habentium ſpeciale mandatum. ibid. n.7. cum multis ſeqq.

In ſubhaſtatæ rei emptorem tranſit dominium irrevocabile traditione ſequuta. p.573.n.105.

Subhaſtatione perfecta, pœnitentiæ locus non eſt. ibid. num. 106.

Subhaſtata bona debitoris ad inſtantiam creditorum libera tranſeunt in emptorem, pignoris vinculo diſſoluto. ibid. n. 108. & ex n.122. & ſeqq.

Subhaſtatæ rei emptor pleniſſimam conſequitur liberationem, ut amplius nequeat moleſtari à creditoribus. p.574.n.113.

Subhaſtata res ſi emptorem non invenit adjudicatur taxata creditoribus invitis. p. 576. n. 139. & 140.

In ſubhaſtatione publica vendenda ſunt bona majoratus diſtrahenda, perſolvendis creditoribus. p.587. num. 1.

In ſubhaſtatione publica diſtrahenda ſunt omninò bona, quæ judicis decretum requirunt. ibid. n. 2.

Bona abſentis fiſci, minoris, reipublicæ, & quæ in executionem rei judicatæ venduntur, ſubhaſtationem publicam requirunt. ibid. n.3.

Idem in bonis concurſus diſtrahendis ſervatur. ib. n.4.

Subhaſtatio bonorum majoratus non requirit novam facultatem, ſed ſufficit quæ proceſſit ad hypothecandum. ibid. n.5.

Idem ſervatur in omnibus caſibus in quibus ad alienandum, & pignorandum aſſenſus regius requiritur. ibid. n.6. & 7

In ſubhaſtatione ſi intervenit læſio enormis, vel enormiſſima reiteratur ſubhaſtatio, & plus offerenti datur. p.615.n.4. & 5.

Etiamſi ſubhaſtatio decreto ſenatus fuerit confirmata, ſi læſio benè probetur. ibid.

Subhaſtatio annullatur ob pretium oblatum non ſolutum, & iterum res ſubhaſtatur. p.631.n.13.

In ſubhaſtatione poſt pretii oblationem pœnitentiæ non eſt locus. p.633.n.33.

Subintratio.

Extraneus ſolvens pro debitore ex quibus requiſitis ſubintret locum & gradum creditoris ſoluti, & ex ſua pecunia dimiſſi. p. 609. n.53. cum multis ſeqq. ubi diſtinguuntur varii caſus.

Subreptio.

Vide *Facultas.*

Creditores comparentes in concurſu cum facultate ſubreptitia excluduntur. p.240.n.1. & ſeqq.

Subreptio facultatis regiæ, an cenſeatur excluſa per clauſulas ex certa ſcientia non obſtantibus, & ex plenitudine poteſtatis. p.241.n.10.

Subreptitia eſt facultas regia ad alienandum ob non factam principi relationem omnium, quæ eum movere poterant ad non ita facilè concedendum. ibid. n.6.7.& 8. cum ſeqq. uſque ad 15.

Subreptitia eſt gratia principis, ſi ei non fiat relatio omnium qualitatum rei. ibid. n.9.

Subreptionis vitium gratiam principis reddit nullam; ibid. n. 4.

Subreptio ut evitetur debet fieri clara relatio, & non ſub involucro verborum. p.242.n.16.

Succeſſor.

Vide *Facultas, Majoratus, Poſſeſſor.*

Succeſſor verus evincens majoratum in tenuta à putativo imponente cenſus ſub facultate regia, ſi poteſt creditores evertere, multo magis poterit, qui in proprietate majoratuum evicit. p.386. ſub num. 128. cum ſeqq.

Succeſſor in adminiſtratione concurſus tenetur adimplere delegationes judicii directas ſuo anteceſſori mortuo, vel remoto. p.596. n.9. cum ſeqq.

Succeſſor in officio tenetur adimplere literas directas ſuo anteceſſori habito reſpectu ad officium. p. 597. n.13. & 14.

Succeſſor & novus executor mandatum directum ſuo anteceſſori poteſt exequi abſque novo mandato. ibid. num. 15.

Præceptum directum prætori, habito reſpectu ad munus tranſit in ſucceſſorem ejus loco ſubrogatum. ibid. n.16. & 17.

Teſtes licèt non probent, niſi coram judice examinante publicati, fidem faciunt ſi coram ſucceſſore in officio publicentur. ibid. n.18.

Supplicatio.

Principis ſubſcriptio, & conceſſio generalis regulatur à ſupplicatione limitata, reſtricta, ſeu generali. p.371.n.17.

Ex pluribus in ſupplicatione petitis, ſi aliqua princeps conceſſit, cætera negare videtur. ibid. n.18.

Facultas

Digitized by Google

Facultas regis ambigua, generalis, vel æquivoca declaratur à ſupplicatione. ibid. & n. ſeqq.
Facultas ad alienandum ſimpliciter conceſſa præciſam habet relationem ad ſupplicationem & preces. ibid. num. 14.

Supplicatio ſecunda.

Vide *Fidejuſſor. Pauper.*
Supplicationem ſecundam cum pœna mille quingentarum duplarum amittens in diverſa cauſa debitor, an propter concurſum à ſe formatum tanquam pauper excuſetur à fidejuſſione requiſita à lege Regia. p.286.n.1. cum ſeqq.
Supplicans ſi pauper ſit, & fidejuſſionem non inveniat, ad juratoriam cautionem admittitur. ibid. n. 9. & ex n. 3.
Authen. quæ ſupplicatio, C. de precib. imper. offer. ut ſupplicatione pendente exequi poſſit ſententia victrix, fidejuſſionem præſtare tenetur. p.287.n.17.
Si tamen pauper ſit, & fidejuſſionem non inveniat, admittitur ad juratoriam cautionem. ibid. n.18.
Supplicans in terminis *Authen. quæ ſupplicatio*, admittitur ob impoſſibilitatem ad juratoriam cautionem loco fidejuſſionis. p.288.n.25.
In ſecundo ſupplicante fidejuſſio requiſita niſi præſtetur intra terminum legis Regiæ, ſupplicatio corruit. p.289.n.48. cum ſeqq. & à n. 43.
Intellectus ad *Auth. quæ ſupplicatio*, p. 291. n. 57. & 148. cum ſeqq.
Supplicatio ſecunda non admittitur, niſi cauſa ſit ardua. p.293. n.81. & 82.
Supplicationis ſecundæ remedium eſt exorbitans à jure. ibid. n. 83.
Quod non patitur cautionem juratoriam loco fidejuſſionis requiſitæ. ibid. n.84.
Supplicatio ſecunda non eſt jus competens condemnato, de jure, niſi illud ſua pecunia, ac periculo pœnæ comparaverit. p.294. n.87.88. & ſeqq.
Secundam ſupplicationem minori omittenti non datur reſtitutio, quia de ſuo jure nihil amittit. ibid.n.90.
Supplicanti ſecundo datur reſtitutio, ex legitimo impedimento adverſus lapſum termini ſe præſentandi coram Rege. ibid. n.91.
Poſſeſſor majoratus qui per rem judicatam condemnatus, omiſit ſecundam ſupplicationem, vel ſemel interpoſitæ intra terminum renunciavit, nullum jus amiſit, nec majoratus indefenſus dicitur. ibid. num. 92.
Supplicationem ſecundam interponens ob impoſſibilitatem inveniendi fidejuſſionem, non admittitur ad juratoriam cautionem. p.295.n.103.
Doctores regnicolæ admittentes ex ſtilo pauperem ſupplicantem ad cautionem juratoriam, declarantur. ibid. n.104. & ſeqq.
In Francia ex ſpeciali conſtitutione pauper ſecundo ſupplicans loco diſponendæ pecuniæ, admittitur ad juratoriam cautionem. ibid. n. 105.
Declaratur. ibid. & n. ſeqq.
Authen. quæ ſupplicatio. appetens fidejuſſorem pro forma in executione ſententiæ, pendente ſupplicatione mirè interpretatur. pag. 300. num. 148. & ſeqq.
Pauper victor in caſu *d. Authen. quæ ſupplicatio*, an loco fidejuſſionis admittatur ad juratoriam cautionem duæ ſunt contrariæ opiniones. ibid.n.149.
Tertia opinio verior, & receptior, ut per æquipollens, nempe per ſequeſtrum, & depoſitum rei, vel pecuniæ executivæ conſulatur impoſſibilitati repetiendi fidejuſſionem. ibid. & n. ſeqq.
In ſupplicatione ſecunda fidejuſſio debet exhiberi intra terminum legis poſtea, nec tanquam æquipollens admittitur. p.301.n.162. cum ſeqq.
Supplicans, qui formavit judicium concurſus inter ſuos creditores an pauper ſolemnitatis dici poſſit ut à fidejuſſione relevetur & ad juratoriam cautionem admittatur, diſceptatur. p.303. ex n.181.
Debitorem concurſum formantem adeo pauperem eſſe ſolemnitatis, ut ſupplicans admittatur ad juratoriam cautionem, ut verius reſolvitur. ibid. ex nu. 189. cum ſeqq.
Debet tamen concurſus eſſe verus, & legitimè formatus, non fictus, & ſimulatus. p.304.n.193.
Et debet per debitorem formari ad univerſum patrimonium, non ad partem. ibid. n. 194.
Supplicanti ſi ex ſuis bonis fuerint in concurſu creditorum aſſignata alimenta, non excuſatur à fidejuſſione, quia pauper non eſt. ibidem num. 195. cum ſeqq.
Supplicans per concurſum affectatum non dicitur pauper, nec à fidejuſſione mille quingentarum duplarum relevatur. ibid. n. 197. cum ſeqq.
Ex mera æquitate ſtylus curiæ introduxit, ut pauper ſolemnitatis ſupplicans à fidejuſſione relevetur, & ad cautionem juratoriam admittatur. p. 305. n. 204. & 205.

Suppoſitio.

Vide *Tranſactio.*
Suppoſitio cauſæ tanquam veræ quæ detegitur falſa, irritat contractum & diſpoſitionem quamlibet pag. 551. n. 89. cum ſeqq. ubi de variis exemplis ex n. 88.
Super ſuppoſitis, ut ſententia operetur, plena eorum cauſæ cognitio eſt adhibenda. ibid. num. 98. & 99.
Super ſuppoſito veniente in neceſſarium conſequens, tunc operatur diſpoſitum ſi pendet ex mera voluntate gerentis. ibid. n. 100. & ſeqq.
Depoſitum ſub aliquo ſuppoſito quod detegitur falſum, reſolvitur & annullatur. pag. 219. num.15. uſque ad n. 21.

T.

Taxatio.

Vide *Alimenta.*

Taxare poteſt judex valorem cenſus vitalitii, attenta temporis deteriorațione, & vitæ curſu. p. 147. n.41. & ſeqq.
Si in Taxatione cenſus vitalitii creati partium adſit conventio, an judex ſequi teneatur. ibid. n.43.
Bona Taxata, quæ non reperiunt emptorem juſtum pretium offerentem, quando & quibus caſibus ſunt danda in ſolutum creditoribus. p. 152. ex n. 1. cum ſeqq.
Et an Taxata debeat creditor cenſuarius recipere pro extinctione cenſus. p. 153. ex n. 6. cum ſeqq.
Remedium *Authent. hoc niſi debitor* fuit introductum ad evitandas moleſtias creditorum urgentium debitoris. ibid. n. 13. & ex n. 1.
Taxata ſemel alimenta creſcunt & decreſcunt, creſcentibus vel decreſcentibus bonis concurſus, re judicata minimè obſtante. pag. 183. ex num. 2. & per totum cap.
Contra Taxationem infirmam bonorum concurſus debitor communis reclamare poteſt. p.324.n.61.

Tempus.

Vide *Terminus, Prorogatio.*
Tempus antiquum, quod dicatur. p.260. n.45.& 46.
Tempus à lege appoſitum, intra quod aliquid eſt gerendum, requiritur pro forma. p.289. n.46.
Si tempus à diſpoſitione præſtitutum non tenetur, forma non dicitur ſervata. ibid. n. 47.
Tempus appoſitum à lege, ut intra illud actus fiat, pro forma appoſitum intelligitur. p.292. n.75.

Digitized by Google

Temporis taxati negligentia tacitam inducit renunciationem. p.301. n.162. & ſeqq.
In Tempus legis ſi ſupplicans non exhibuit fidejuſſionem, poſteà nec tanquam æquipolleus admittitur. ibid. n. 162.
Imputandum eſt ei qui ſe nimis in tempore arctavit, & ſe in neceſſitate poſuit. ibid. n. 164.
Tempus appoſitum obligationi finiendæ ſi prorogetur, fidejuſſore non conſentiente liberatur. pag.225.n.1. & ſeqq.
Non in totum ſed pro tempore prorogato dumtaxat. ibid. n. 2.
Tempus quando non eſt appoſitum ſubſtantiæ obligationis, ſed executioni & ſolutioni prorogatum, fidejuſſor tenetur. ibid. n.3.
Tempus aſſenſus regii, non tempus contractus & obligationis attenditur ad validitatem. p. 329. ex n. 31. cum ſeqq.
Permiſſum ad tempus poſt tempus cenſetur prohibitum. p.334. n.89.
Ad læſionem & indotationem attenditur tempus contractus, non quod poſteà evenit. pag. 333. nn.77. & 78.
In Temporis præventione fraus fit creditoribus. pag. 432. n.31. & ex n.18. cum ſeqq. p.433. n.43. p.531. & ex n.40. cum ſeqq.
Tempus ſolutionis poteſt debitor ad tempus prævenire, & ante tempus ſolvere invito creditore. ibid. num. 34.
Tempus appoſitum in favorem creditoris debitor prævenire nequit invito creditore. ibid. n. 36.
Idem quando favore utriuſque debitoris & creditoris tempus apponatur. ibid.
Intra tempus promittens dare centum vel fidejuſſorem, non ſatisfacit termino tranſacto fidejuſſorem offerendo, ſed ſolvendo centum. ibid. n. 38.
Tempus diſpoſitionis & contractus qui non ſervat, formam non ſervare dicitur, p.533. n.64. & ſeqq.
Tempus quando & quibus caſibus appoſitum dicatur favore creditoris vel utriuſque. ibid. n. 67.

Tenuta.

Tenutarius ſi admittatur ad ſubvertendum cenſus impoſitos à putativo victo daretur occaſio ferendi ſententias contrarias ſuper jure creditorum. p. 479. n.68. reſpondetur, & n. ſeqq.
Tenutarius qui contra creditores majoratus obtinuit, ſi in proprietate vincatur, creditores iterum jus hypothecæ recuperant in majoratu. ibid. num.70.71. & ſeqq.
Tenutarius interim quod in proprietate non vincitur, dicitur dominus majoratus juris præſumptione. p. 480. n. 79. & ſeqq.
In tenuta vincens an poſſit ſubvertere cenſus impoſitos ſub facultate regia à poſſeſſore putativo majoratus victo. p.485. ſub n. 128.
Tenutæ judicium jus præſtat variabile, & reſolubile; in proprietate autem jus conſtans & perpetuum. p. 477. n.50. & ex n.1. cum ſeqq.
In tenuta vincens poteſt ſubvertere cenſus poſitos ſupra majorem cum facultate regia per poſſeſſorem putativum victum. ibid. num. 47. cum ſeqq. & à n. 45.
In tenuta obtinens juſtus poſſeſſor eſt ex vi ſententiæ, ibid. n.51.
Ad quem fructus majoratus pertinent. ibid. & num. ſeqq.
In tenuta obtinens poteſt impedire creditores exigere annuos redditus ſimiliter impoſitos ſuper majoratu. p.478.n.56.
In tenuta obtinens, & ſubvertens cenſum impoſitum ab anteceſſore victo ſi in proprietate vincatur, convaleſcunt jura creditorum quoad hypothecas. ibid. n. 57. & 58.
In tenuta obtinens caret dominio & proprietate hypothecarum, reſervata judicio plenario, ibidem num. 60.

Terminus.

Terminus citationis non currit non citatis, & quandocumque compareant, intra illum comparere dicitur. p.32. n.26.
Terminus ad ſeparationem bonorum poſtulandam ſolum currit hæredi, non creditoribus hæreditatis. p.60. n.41. & 46.
Diſcuſſio eo ipſo probatur quod intra terminum fidejuſſori præfixum bona debitoris non oſtendit. pag. 164. n.91. & n.88.
Terminum ſubhaſtationis, poteſt judex ex juſta cauſa prorogare. p.319. n.102.

Tertius.

Lex regia reſtringens exceptiones dilatorias intra novem dies, non procedit contra tertium in lite comparentem. p.32. n.27.
Tertius poſſidens rem debitoris à quo in concurſu per creditores, aut debitorem vendicatur non eſt interim ſua poſſeſſione privandus quouſque vindicatur. p.88. n.30. cum ſeqq.
Tertio poſſeſſore rei debitoris victo, res evicta redit ad corpus concurſus. ibid. n.33.
Tertius rei dominus ad concurſum repertæ eam vendicare volens audiri debet in concurſu. ibid. n.36.
Etiamſi debitor eam ſuis hypothecaverit creditoribus. ibid. & n. ſeqq.
Tertius poſſidens unam ex pluribus rebus hypothecatis, vel unius rei partem, ad integri cenſus redditus tenetur. p.401. n.11. & ex n. 7. cum ſeqq.
Tertii intereſſe ubi intermedia deficit regula *l. ſi quis in conſcribendo, C. de pactis*. p.435. n.75.
In præjudicium tertii nemo poteſt renunciare juri ſuo. ibid. n.74. p.433. & ex n.50. cum ſeqq.
De jure tertii, an & quibus caſibus opponens admittatur vel non. p.478. & 484. ex n.62. cum ſeqq. & ex n.117. cum ſeqq.
Tertio ſi ex contractu jus & intereſſe reſultet, tertio acquiritur actio, & ex eo agere poteſt. p. 509. n.2. cum ſeqq.
Tertio jus quæſitum ex contractu inter principaliter contrahentes ab eo iſti recedere non poſſunt in tertii præjudicium. ibid. n.6.
Etiamſi à contractu diſcedant ante traditionem, niſi diſceſſio fiat in continenti. ibid. n.7. & ſeqq.
Tertio jus quæſitum ex contractu nequit à contrahentibus tolli. ibid. n.9.
Tertio jus quæſitum ex contractu conditionali poteſt per contrahentes tolli conditione pendente. ibid. num. 10.
Tertio jus quæritur & actio ex pacto inter contrahentes ſi pro eo abſente ſtipuletur notarius, p. 512. num. 37.
Tertio abſenti quæritur jus revocabile ex pacto inter contrahentes, quando jus eſt perfectum, vel ſi ex juris diſpoſitione defertur jus alicui. ibid. n. 42. 43. & 44. & ſeqq.
Tertio jus acquiritur ex pacto tacito inducto à lege irrevocabile. ibid. n.50.51. & 52.
Ex pacto tacito ita tertio jus acquiritur, ut per pœnitentiam contrahentium non revocetur. p.513. n.53.
Tertio abſenti de jure regio quæritur actio & obligatio. p.514. n.76. & 77. cum ſeqq.
Et hæc actio, quæ tertio abſenti hodie quæritur, ex d.l.2. directa eſt non utilis, cùm jus regni ſit jus commune, ibid. n. 78.
Imò & jus exequendi tertio illi etiam acquiritur, ibid. num. 79.
Ad tertium pignoris poſſeſſorem anteaquam creditores deveniant, prius debet conſtare debitorem non eſſe ſolvendo. p.617. n.25.

Tertius

Tertius hypothecæ poſſeſſor liberatur, ſi creditor fuit negligens in exigendo à principali debitore, tempore quo erat ſolvendo. p.626. n.58. & ſeqq. n. 52.
Contra tertium hypothecæ poſſeſſorem negatur hypothecaria ſi creditor conſenſus poteſt argui de negligentia in exigendo annuos reditus. p.627.n.59.
Tertius hypothecæ poſſeſſor non tenetur ad præteritas penſiones, quando creditor eas potuit exigere ab anteceſſore, & negligens non exegit, ibid. n.60.
Fundatoris poteſtas quantumcumque pleniſſima, numquam extenditur ad præjudicium tertii. p.242.n.21. & ſeqq.

Teſtamentum.

Teſtamenti clerici inſinuatio, & publicatio an ad judicem ſæcularem, vel Eccleſiaſticum pertineat. p. 17. n.43. remiſſivè.

Teſtis.

Teſtes deponentes ultra articulos nihil probant, nec ſuper eorum poteſt atteſtatione ferri ſententia. p. 546. n. 34.

Theſaurarii.

Theſaurarii, & receptores bonorum regalium ſunt depoſitarii, & ut tales coguntur reſtituere pecunias, & adimplere liberationes Senatus.p.102.n.21.22.

Tranſactio.

Tranſactio continens pactum de non alienando ſimplex confirmata per judicem an impediat translationem dominii. p. 255. ex n.61.
Referuntur plures Doctores affirmativam tenentes, alienationem eſſe nullam, & per plura jura comprobantes. ibid. n.61. uſque ad n.64.
Reſpondetur Doctoribus tenentibus pactum ſimplex de non alienando confirmatum à judice non impedire translationem dominii. p. 256. n.65. & 66.
Tranſactiones, & alienationes factæ ab hærede putativo an valeant, & an ratificari poſſint per verum hæredem hæreditate evicta. p. 381. ex n. 89. cum ſeqq.
Tranſactio facta per conſanguineos cum aliquo tanquam filio legitimo, nulla redditur ſi appareat non eſſe filium defuncti de cujus bonis tranſigitur. ibid. n. 89. & 90.
Idem obſervatur quando legitimo apparet nulla vel falſa. ibid. n. 91.
Tranſactio inita à communitate cum tertio immunem eſſe aſſeverante, ſi apparet de falſa cauſa, nulla redditur. ibid. n. 92.
Tranſactio facta cum aliquo tanquam cum fratre, ſi talem non eſſe appareat, tranſactio annullatur. ibid. n. 94. & 95.

Tranſlatio.

Vide *Cenſus, Penſio, Facultas.*
In tranſlatione cenſus impoſiti in re feudali majoratus, minoris, aut Eccleſiæ, & de uno in alium creditorem mutuantem ad cenſus redemptionem novam facultatem eſſe neceſſariam qui dixerunt, p.445. n.14.
Et qui diſtinxerunt. p. 446. n. 15. & de ratione. n.16. ibid. ut ad n.20.
Cenſus ſemel legitimè conſtitutus in bonis majoratus, populi, minoris, Eccleſiæ, poteſt in alium creditorem transferri, multo magis ſi minorentur uſuræ abſque nova facultate. ibid. n. 21. cum ſeqq.
Ex accidentalibus poteſt in tranſlatione cenſus requiri facultas regia. ibid. n.32. & 33.
Et quales ſint qualitates iſtæ alienantes naturam ſimplicem tranſlationis. p.447. n.34. cum ſeqq.
Tranſlationis contractus conventus in ſui juris terminis unus dicitur contractus cum antiquo qui nova non eget regia facultate. ibid. n. 35. & 36.
Tranſlatio facta animo novandi priorem contractum novus contractus eſt, & nova eget facultate. ibid. n. 41. cum ſeqq.
Tranſlatio fit, de privatione ad habitum. ibid. n. 47. 50. & ſeqq.
De non ente ad ens, non poteſt fieri tranſitus. ibid. n. 48. & 49.
Tranſlatio juris fit cum omnibus ſuis qualitatibus ac ſua cauſa. p.448. n. 52. & 53.
Tranſlatio fit cum ſuo onere, ſua cauſa, & qualitate, ibid. n. 54.
Tranſlatio cenſus an ſuſtineatur, ſi facultas ſecunda aliquem defectum patiatur. pag. 449. ex num. 73. cum ſeqq.
In tranſlatione penſionis an novus requiratur conſenſus patroni præſtitus jam in penſionis conſtitutione continente facultatem transferendi. p. 387. num. 19.

Tranſmiſſio.

Vide *Hæreditas, Hæres.*
Creditores hæredis tranſmittentis an quid habeant ad bona hæreditatis tranſmiſſæ. pag. 503. num. 66. cum ſeqq.
Tranſmiſſio hæreditatis fit ex capite juris deliberandi, & potentia ſuitatis, & ſanguinis. ibid. n. 67.
Tranſmiſſa hæreditas an ſit proprium patrimonium tranſmittentis, ita ut in quem tranſmittitur dicatur hæres tranſmittentis, & non primi defuncti. ibid. n.68. & ſeqq.
Tranſmiſſio eſt ſucceſſionis prorogatio ſub eadem natura, & qualitate. ibid. n.71. & ex n. 69.
Tranſmittenti an aliquod jus fuit acquiſitum in hæreditate non adita, ſed tranſmiſſa. ibid. n.72.
Tranſmiſſa hæreditas numquam fuit commixta cum patrimonio tranſmittentis. ibid. n. 73. & ſeqq.
Ad tranſmiſſam hæreditatem non venit, qui hæres non ſit tranſmittentis. p.504.n.75.
Tranſmiſſionis illud jus ſibi à defuncto delatum an hæres tranſmittentis teneatur apponere in inventario, ibid. n.78.
Tranſmiſſam hæreditatem, an adire videatur hæres, qui in inventario appoſuit jus tranſmiſſionis. ibid. n.79. & 80. cum ſeqq.
Hæreditatem non eſſe tranſmittentis ante aditionem, ſed primi defuncti, qui teneant. ibid. n. 88.
Ex tranſmiſſionis jure ſuccedi tranſmittenti, & non primo defuncto, plurimi tenent. p. 505. num. 101. 102. 103. & ſeqq.
Tranſmiſſionis jus potentius eſt, jure ſubſtitutionis. p.506.n.106.
Tranſmiſſum jus deliberandi, & adeundi jus eſt hæreditarium tranſmittentis, & ut tale, in hæredem tranſmittentis tranſit. ibid. n.107.
Ex tranſmiſſione jus venire non poteſt cui qualitas hæredis deficit. ibid. n. 108. & ſeqq.
Tranſmiſſum jus acceptatum ab hærede eſt de hæreditate tranſmittentis, & hujus creditores ad hæreditatem tranſmiſſam, jus habent. ibid. n. 112.
Jus de novo quæſitum poſt mortem tranſmittentis etiam ex cauſa de præterito quando acquiratur hæreditati vel non, ibid. n.114.
Tranſmittentis hæres tenetur ponere in inventario bona hæreditatis tranſmiſſæ. p.507.n.115.
Quia eſt quid hæreditarium, & de bonis tranſmittentis. ibid. n.116.
Tranſmiſſa hæreditas tranſit ut adeunda non uti adita, & liberum eſt hæredi acceptare vel repudiare. ibid. num. 117.
Tranſmiſſum jus habet originem à tranſmittente, ac ideo ejus inventario deſcribere debet hæres in quem tranſmittuntur. ibid. n.118.
Ex tranſmiſſa hæreditate adita tenetur hæres ſatisfacere creditoribus, & legatariis tranſmittentis. ibid. n.119.120.121.
Et utriuſque hæreditatis creditores poſſunt petere ſeparationem, ne jure omnium confundantur, ib. n.122.

Digitized by Google

Tutor.

Tutores, & curatores rem minoris emere prohibentur. p.105.n.2. & 3.

Tutor poteſt rem minoris ſemel legitimè hypothecatam iterum obligare pro eadem ſumma ſine decreto. p.447. n.38.

Tutor finita tutela debet continuare alimentorum præſtationem minori. p.611. n.2.

Tutor finita tutela ſi creditor remanet an poſſit pro reliquis bona minoris retinere. ibid.

Minori cui bona fuerunt reſtituta tutor alimenta non præſtat petenti rationem. ibid.

Tutorem non poſſe retinere bona finita tutela pro reliquis verius eſſe oſtenditur. ibid. n.6.

Tutore dato alicui tanquam pupillo, qui jam pupillus non ſit, datio nulla erit. pag. 219. num. 7. cum ſeqq.

Tutus.

Vide *Emptor.*

V.

Vacatio.

Vide *Adminiſtrator.*

VAcare ut antea quando dicatur officium, & beneficium per uſum vel deceſſum electi, & nominatim re integra. p.229.n.8. cum ſeqq.

Vacare eo loco dicitur beneficium quo procurator reſignavit; non in loco ubi majoratum fuit datum. p.213.n.21.

Valor.

Ad Valorem rei hypothecatæ meliorem à tertio poſſeſſore attenditur tempus, quo res non erat meliorata. p.81.n.92. & multis ſeqq.

Valor oneris cenſualis quo res ſit gravata minuit valorem ipſius rei. p.148.n.2. cum ſeqq.

Valor fructuum, & redditum non bonorum in proprietate attenditur in taxandis alimentis. p. 169. n. 16.& ſeqq.

Valor rei tanto minuitur quanto oneribus ſit gravata. p.619.n.3. 4. & 5.

Valor rei non cenſetur concludenter probatus niſi expreſſis oneribus, qualitatibus augentibus vel minuentibus rei valorem. p.620.n.6. & ſeqq.

Valorem cenſus Vit.lii poteſt Judex taxare citatis citandis ante temporis deteriorationem, & vitæ curſu. p.115.n.41. & ſeqq.

Venditio, Venditor.

Venditor in re debitori vendit non habita fide de pretio, ſi extat, omnibus præfertur creditoribus. p. 55. n. 41.

Venditio de præſenti cum ceſſionario aut traditione perfecta eſt; facta verò de futuro ſolum jus perſonale tribuit. p.68. n.36. & 37.

Vendens rem & tradens habita fide de pretio creditor dumtaxat perſonalis manet. p.80.n.78.

Vendens rem habita fide de pretio etiamſi res extet hypothecam non habet in ea. ibid. n. 79.

Vendens & ſimpliciter rem tradens habita fide de pretio dominium transfert, qui tanquam creditor perſonalis omnibus hypothecariis poſtponitur in concurſu. p.83.n.114.

Secus ſi tradat cum præſervatione ſui dominii, vel non habita fide de pretio, vel cum pacto aliquo ex quo retineat dominium, & tunc cunctis in re præfertur, ibid. n.115.

In re vendita poteſt creditor conſtituere ſpecialem hypothecam venditori, ut præferatur cæteris anterioribus. p.91.n.2.3. & 4.

Dummodo hypotheca & pactum apponatur initio contractus. ibid. n.5.

Venditor habita fide de pretio licet creditor non dicatur, poteſt tamen in concurſu comparere pro ea vendicanda. p.141.n.37.

Venditione perfecta nemini contrahentium licet pœnitere. p.317.n.62.

Venditæ rei traditio quibus in caſibus dicatur facta habita vel non habita fide de pretio. ibid. n. 63.

A venditione facta in ſubhaſtatione ob non ſolutum pretium rectè diſcedi poteſt, & ulteriùs ſubhaſtari, ibid. n.64.

Venditis pluribus rebus ſub eodem pretio, pretium inter eas diſtribuitur juxta cujuſlibet valorem. p.373. n.25.& ſeqq.

L. ædiles, §. fi. in fin. ff. de ædilitio edicto ponderatur. ibid.

Ex duabus rebus uno pretio venditis, ſi una ſit exempta à gabella ſingularum valor taxatur, ut pars gabellæ uni oneretur, & exempta libera maneat venditæ rei pretium, qui exigit, venditionem approbare cenſetur. p.375 n.50.

Differentia inter rei alienæ venditionem, & hypothecam, ut illa mero jure teneat, hæc nulla ſit ipſo jure. p.379.n.73. & 74.

Venditio rei alienæ tenet dumtaxat contrahentium reſpectu, non domini ipſius rei. ibid. n. 75.

Venditio rei alienæ non præjudicat vero domino. ibidem.

Vendens rem alienam in emptorem transferre dominium non poteſt, quantumvis emptor credat venditorem eſſe dominum. ibid. n. 80.

Venditis pluribus rebus ſimul pro pretiis cujuſlibet correſpondentibus, tot venditiones dicuntur ſeparatæ, & ſuper qualibet ſeparatim poteſt intentari reſciſſio. p.402.n.22.

Fallit quando una non venderetur ſine altera, & quando pretium unius ſit infimum, licèt in alia ſit exceſſivum, cùm videantur omnes correſpectivè venditæ. ibid. n.23.

Venditor non citatur ad nominationem perſonæ pro qua empta fuit res. p.417.n.44.

Venditor pro pretii ſecuritate poteſt ſibi in continenti cavere de hypotheca ſuper eadem re, ut omnibus anterioribus præferatur. pag. 426. num.112. cum ſeqq.

Venditor poteſt in continenti pactum apponere, ut res vendita ſit hypothecata uni debitori poſteriori creditori, ut aliis anterioribus præferatur. p.427. num. 116.

Venditio rei alienæ tenet reſpectu tantùm contrahentium, non tamen veri domini cujus reſpectu venditio nulla eſt. p.473. ſub n.11.

Venditio rei alienæ tenet de facto, non de jure. ibid.

Venditor, ut præſervet ſuum dominium, & in re vendita præferatur creditoribus emptoris, quibus muniatur cautelis. p.169. n.17.

Venditione facta per debitorem, ut creditoribus emptor ſolvat, ſi ſolvat uni jam à debitore ſoluto, non iſti, ſed emptori repetitio competit. p. 509. num. 5.

Ex venditione ſemel facta, & poſtea à contrahentibus diſſoluta, debetur laudemium. ibid. n.8.

Ceſſa vel donata re cum onere, ut creditoribus ſatisfiat ceſſionarius, venditio eſt, ſi creditores ſint certi, cum loco pretii ſit æs alienum promiſſum. p. 510. n.23. & 24.

Venditis vel donatis bonis, ut emptor ſolvat creditoribus iſtis de jure communi non quærebatur actio niſi cederetur à venditore. p.514.n.80.

Hodie tamen de jure regio creditoribus actio quæritur abſque ceſſione. p.515.n.87.

Ita ut nec à contrahentibus revocari poſſit tertiis ipſis creditoribus invitis. ibid. num. 82. 83. 84. & num. 85.

Creditor mandans pretium ſolvi creditori ſuo, ſi emptor ſolu-

Digitized by Google

ſolutionem promittat cujus fidem creditor ſequatur, debitor liberat. p.569. n.34.
Et ſi interim emptor decoxerit, creditor non habet regreſſum contra debitorem mandantem. pag. 570. n.53. & ſeqq.
Ad promiſſionem de vendendo præcedentem refertur poſſeſſio, & rei traditio ſubſequens. p. 572. n. 87. cum ſeqq.
Venditio rerum majoratus ex facultate Regia ſubjecta remanet reſciſſioni, quoties bona libera tunc exiſtentia manifeſtantur. pag. 589. num. 47. & ſequentibus.
Vendi poteſt uſus ſepulchri, & Capellæ cum ſit jus temporale, & pretio æſtimabile, p.595. ex n. 45. ad n. 51.
Venditori in re tradita nullum jus remanet præterquam actio perſonalis ad pretium. p.633. n.32.
Vendens bona ſua cum pacto quod emptor ſatisfaciat creditoribus, poſſunt uti, & ob circuitus evitandos emptorem directè convenire. pag.651. n.14.
Venditæ rei periculum regulariter pertinet ad emptorem. p.230.n.13.
Si venditor non ſit in mora vel culpa. ibid. n. 14.
Venditio dicitur imperfecta, & conditionalis, etiamſi de rei pretio conventum ſi aliquid remanet faciendum. p.231. n.28.
Venditio eſt imperfecta ſi inter partes ſit conventum de conficiendo inſtrumento, & interim eſt locus pœnitentiæ. ibid.
Et ex tempore confecti inſtrumenti non antea venditio operatur effectus. ibid. n.29.
Ex venditione imperfecta, & conditionali neuter agere poteſt. ibid.

Verbum.

Verba ſimpliciter prolata intelliguntur ſecundum ſubjectam materiam, & naturam actus. p.104. n. 46. & ſeqq.
Verbo *no pueda*, inducit præciſam neceſſitatem, privat potentia, & continet decretum irritans. p.292. n.77. & ſeqq.
Verba directa quibus caſibus obliquantur, & ad fideicommiſſum trahuntur. p.20. n.22.
Verbi natura quando perſonalitatem requirit à perſona non poteſt recedi. p. 49. n. 105. & 106.
Verba, *ceſſit*, *dedit*, *tradidit*, *dimiſit*, *tranſtulit*, *conſignavit*, *relaxavit*, *reſtituit*, ſingula tranſlationem dominii quandoque ſignificant. pag. 114. n. 26. 27. & n.61.
Verbum, *ceſſio*, ſimpliciter prolatum ſequuta traditione dominii tranſlationem importat, aliàs, non. ibid. n. 26.
Verba regiæ facultatis, *con tanto*, conditionem præciſam inducunt, qua deficiente facultas nihil operatur. p.378.n.70.
Per illa verba, *juribus Curiæ, & alienis ſemper ſalvis*, appoſita in facultate an princeps jus ſuum videatur remittere. ibid.
Verba enuntiativa tunc diſpoſitionem inducunt, quando proferuntur ſuper iis, quæ dependent à ſola partium voluntate. p.393.n.33. 34.35.& ſeqq.
Alienationis verbo facultas acquirendi non continetur. p.419.n.5.
Verbum, *jubere*, importat neceſſitatem. p.421. n.43. cum ſeqq.
Verbum *diſponere* aptum eſt comprehendere contractum, & ultimam voluntatem, ut contra Caſtillum ſibi contrarium, rectiùs probatur. p. 452. n.30. cum ſeqq.
Verba *omnia bona*, vel *quæcumque bona mea* comprehendunt corporalia jura, & actiones. p.593. n. 14. 15. & ſeqq.
Verbum *Ceſſio* relatum ad concurſus judicium etſi nihil aliud exprimatur, tacitè comprehendit omnia, & quæcumque bona debitoris. ibidem num. 17. & ſeqq.
Verbum *mea* non reſtringit, ſed demonſtrat univerſitatem rei venditæ, & qualis iſta quæ venditur. ibid. n.22.23. & 24.
Quando in diſpoſitione verba ad unum, & effectus ad aliud diriguntur; non verba, ſed effectus attenditur. p.243. n.29.

Vetitum.

Vetita ſi ſit una pars fundi; & alia permiſſa, non ſufficit probare ingreſſum fundi, niſi probetur in partem vetitam. p.370.n.8.
Idem in tempore ſi pars menſis ſit vetita, & pars permiſſa, non ſufficiet probare paſculaſſe in menſe, niſi probetur in parte menſis vetita. ibid.

Via Ordinaria, & Executiva.

Vide *Executio.*
Viæ executivæ incidentes in concurſum univerſalem an totum judicium fiat executivum, aut totum ordinarium. pag. 127. ex n. 53. cum multis ſeqq. & p. 129. ex n. 1. & per totum cap.
Viæ executivæ qualitas eſt accidentalis quæ poteſt adeſſe, & abeſſe abſque principalis ſubſtantiæ corruptione. p.128.n.60.
Via ordinaria in omnibus cauſis, eſt naturalis ob plenam cauſæ cognitionem, & via executiva eſt accidentalis. ibid. n. 61.
Cauſa ſemel effecta ordinaria, ſemper remanet ordinaria. ibid. n.62.
Via ordinaria totaliter imponit finem omni controverſiæ. ibid n 63.
Viam quam quis ſibi ſemel elegit ſequi tenetur. p.130. n. 6. & à n.1.
Via una electa ad aliam recurri non poteſt. ibidem num. 7.
Via una electa alteri renuntiari videtur. ibid. n. 8.
Judex eam viam amplecti debet qua partibus magis ſit conſultum. p.652. n.17. & 18.

Victus, Vincere.

Si vinco vincentem te, à fortiore vincam te. p. 485. ex n.133. cum ſeqq.
De ejus limitationibus. ibid. n. 135. remiſſivè.
Inter creditores victos ſuper prælatione, & inter victos ſuper revocatoria pecuniæ ſolutæ maxima reperitur differentia. p.422. n.38. & ſeqq.
In juribus ſeparatis, & independentibus quilibet per ſe vinci debet, res judicata inter alios aliis non nocet, nec prodeſt. ibid. n. 39. & ſeqq.

Vinculum.

Vide *Majoratus.*

Unio, Unitum, Unum.

Vide *Individuum.*
Unitorum unum eſt judicium, una inſtantia, pari paſſu ambulant, & una ſententia terminantur. p. 125. n. 30.
Unitum alteri tanquam principali hujus naturam aſſumit propria amiſſa. ibid. n. 32.
Quod accedit alteri, illius pars dicitur verè vel fictè, & illius ſequitur naturam, & judicium. ibid. num. 33.
Una determinatio reſpiciens plura determinabilia, debet pariformiter determinare. p.128. n.70.
Via ordinaria, vel executiva, qui agere cœpit contra unum ex correis, alios ſine meta litis pendentis poteſt recurrere. p.132.n.29. cum ſeqq.
Unitas cauſæ efficientis comprehendit omnes caſus. p.337.n.128.
Unica, & individua dicitur qualibet diſpoſitio conditionalis cum ſuis qualitatibus, & conditionibus. p.348. ex n.21.
Unicus individuus, & inſeparabilis eſt contractus cum ſuis pactis, conditionibus, & qualitatibus. ibid. ex n.13. cum ſeqq.

Digitized by Google

Univerſitas, Univerſale.

Vide *Judicium.*

Univerſitas, populus, Eccleſia admittuntur ad concurſum formandum inter ſuos creditores. p.9. ex n. 1. cum multis ſeqq.

Quantum ad ſatisfactionem creditorum, non quantum ad ignominioſam ſtatuti formam. ibid. n.2.

Univerſitas faciliùs admittitur ad concurſum formandum, quàm ad ceſſionem bonorum. ibid. num. 3. & 4.

Univerſitas, minor, vel Eccleſia, an poſſit abſque ſolemnitatibus alienationi aliàs requiſitis concurſum formare. ibid. n.5. cum ſeqq.

Univerſitas, minor, Eccleſia per concurſum bona ſua non alienant, cùm retineant poſſeſſionem, & dominium. ibid. n.6.

Univerſalitas judicii concurſus non cauſatur à concurrentia creditorum, ſed immediatè à ceſſione bonorum facta per debitorem. p.25.n.16. & 17.

Univerſale eſt judicium creditorum cauſatum à debitore. p.21. ex n.1. cum ſeqq.

Univerſale judicium concurſus à particulari formatum per ſolos creditores inter ſe ipſos opponentes, quomodo diſtinguatur, & cognoſcatur: & de utriuſque diverſis effectibus, abundè. p.27. per totum, vide *concurſus.*

Concurſus creditorum conſideratur univerſitas. p.315. num. 22.

Et univerſitatis effectus in concurſu creditorum repetiuntur. p.316. n.24. & ſeqq.

Univerſitati, Villæ & Caſtro, quæ per adminiſtratores reguntur, competit reſtitutio in integrum. ibid. num. 28.

Univerſitati, cui adſunt pupilli, viduæ, pauperes, & ægroti competit reſtitutio. ibid. n.29.

Quid in collegio, ibid. n.30.

Univerſitas licèt per ſeipſam regatur, tamen cùm in ea adſint pupilli, viduæ & ſimiles, habet beneficium reſtitutionis. ibid. n. 31.

Negotium quando tangit pluribus uti univerſis, major pars præjudicat minori, ſecus quando tangit pluribus, ut ſingulis, quia tunc omnium requiritur citatio, & concurſus, pag. 318. nu. 67. cum ſeqq.

Cum univerſitate bonorum tranſit juſpatronatus Eccleſiaſticum in quacumque diſpoſitione. p. 592. n.1. cum ſeqq.

Univerſitas an ſit in ceſſione omnium bonorum. pag. 593. num. 9.

Univerſalitatem non eſſe venditionem omnium bonorum meorum ratione rei, exiſtimat Lambert. ibid. n. 20. & 22.

Patrimonium & peculium, ſicut hæreditas eſt quid univerſale. ibid. n.12. & 13.

Univerſalis diſpoſitio omnium bonorum reſtricta ad certum locum, definit continere univerſalitatem. ibid. n.23. & 24.

Univerſitas reſpectu verborum ſi reſolvatur in ſingularitates, juſpatronatus non tranſit in acquirentem. p. 595. n.44.

In Univerſalibus negotiis nihil intereſt an ex prima mercantia aliquid proveniat, vel ex ex ſæpiùs repetita, cùm ſemper loco prioris alia ſubrogetur. p.613. n.23.24. & 25. uſque ad 33.

Univerſitas concurſus conſervatur & continuatur in uno creditore nondum ſoluto, etſi omnes alii fuerint dimiſſi. p.662.n.52. & à n.46. cum ſeqq.

Univerſitatem, & ſtatim unus vel duo non faciunt. n.54. & 56.

Univerſitatis ſtatus non poteſt incipere niſi à tribus, conſervatur tamen in uno, ibid. n.55.

Concurſus creditorum dicitur creditorum cœtus, ſignificans univerſitatem perſonarum. p.663. n.57.

Voluntas, Voluntarium.

Quod à principio fuit voluntarium, ex poſt facto fit neceſſarium. p.140.n.22.

Voluntas & animus deprehenditur ex actu revocato vel nullo. p.422.n.32.33.34. & p.58.n.11.13.p.212. ex n. 5. cum ſeqq.

Uſufructus, Uſufructuarius.

Vide *Pater, Filius.*

Uſufructu relicto alicui, & poſt ejus mortem alio inſtituto hærede, an uſufructuarius reputetur hæres vel legatarius. p. 19. ex n. 2. cum ſeqq.

Uſufructuarium univerſalem creditores convenire non poſſunt niſi hæredem in quem tranſeunt actiones activæ, aut paſſivæ. ibid. n. 2.

Et quomodo tunc ſit facienda ſolutio æris alieni. ibid. n.6. remiſſivè.

Uſufructuarius relictus & poſt ejus mortem altero inſtituto hærede dicitur merè legatarius. ibidem. num. 9.

Hæres inſtitutus poſt mortem uſufructuarii tranſmittit hæreditatem, ſi vivente uſufructuario decedat. p.20.n.10.

Uſufructu relicto alicui per viam legati, & poſt hujus mortem aliter hæres inſtitutus, ille dicitur legatarius, hæreditaſque non eget curatore. ibid. num. 11.

Uſufructu relicto per viam inſtitutionis, ut poſt ejus mortem alius inſtituatur hæres, priorem inſtitutionem reſolvi in legatum, qui teneant. ibid. n. 12.

Uſufructuarium univerſalem eſſe verè hæredem & poſt ejus mortem hæredem inſtitutum eſſe fideicommiſſarium, verior tenet opinio. ibid. n.13.14. 15. & 16.

Uſufructuarius ſua vita durante poteſt fructus creditoribus obligare, & hypothecare. pag. 170. num.37. & à n. 34.

Uſufructuarius debita exigere poteſt, & ſoli illi rectè ſolvitur, non proprietario. p.198.n.70.

Uſufructuarius ſive univerſalis ſive particulari à jure exiſtit procurator in rem ſuam in quem exercitium omnium actionum tranſit. ibidem. num. 2. & num. 9.

Uſufructuarius ſolus ad concurſum citari debet. ibid. num. 3.

Proprietarius ſi velit in concurſu comparere, auditur cum poſſit pecuniæ traditionem impedire quouſque uſufructuarius caveat de ea reddenda finito uſufructu. ibid. n.4.

Uſufructuarius an proprietarius citari debeat ad cenſus redemptionem in concurſu faciendam. ib.n.5.

Uſufructuarium ſolum abſque interventu proprietarii poſſe recipere pecuniam redempti cenſus, debitoremque liberare, exiſtimat Rodriguez. ibid. n. 6. & ſeqq.

Uſufructuarius habet mandatum in rem propriam in iis, quæ reſpiciunt uſumfructum, non proprietatem. ibid. n.9.

Debitorem cenſus redimere volentem tam uſufructuarium quàm proprietarium interpellare teneri ſecurius eſt, & verius. p.199.n.17.

Eandem opinionem amplectitur Gratianus ſibi contrarius, ibid. n.11.

Uſufructuarii conſenſus requiritur quoties res agitur proprietatem reſpiciens. ibid. n 12.

Uſufructuario non citato non nocet ſententia lata contra proprietarium, nec contra. ibid. n.13.

Uſufructuario debet tradi pretium cenſus redempti, ut eo utatur, & fruatur. ibid. n. 14.

Ab uſufructuario poteſt proprietarius petere cautionem de reſtituendo pretium cenſus redempti finito fructu. ibid. n. 15.

Proprie-

Digitized by Google

Proprietarius poteſt ſortem redemptam reſpicere, & ſolvere uſufructuario redditus correſpondentes, ſi idoneam cautionem offerat. ibid. n.16.

Uſufructuarii nihil intereſt habere redditus cenſuarios à proprietario vel ab alio, dum non turbetur in uſufructu. ibid. n.17.

Filio & extraneo hæredibus inſtitutis, & matre omnium bonorum uſufructuaria relicta ex rata portione filii alimenta conſequentur ex portione extra rei uſufructum ei correſpondentem. p.405.n.61.

Uſumfructum habens pater in adventitiis filii poteſt filio reſtituere ante tempus. p.430. n.15.

Et talis Uſusfructus à patre repudiatus erit adventitius filio, & non profectitius à patre. ibid. n.16.

Uſumfructum ad patrem pertinentem in adventitiis filii poſt acceptationem ipſe remittere non poteſt filio in præjudicium creditorum ad illud interuſurium medii temporis jus habentium. p.431.n.50.

Uſumfructum patri delatum ante acceptationem liberè poteſt repudiare & remittere filio in præjudicium creditorum, qui jus non habent ad interuſurium. ibid. n.51.& 52.

Uſumfructum remittendo pater filio ante acceptationem non dicitur donare, ſecus poſt acceptationem. ibid. n.53.

Uſumfructum poteſt pater remittere filio ante acceptationem in præjudicium creditorum, ſecus poſtquam illum acquiſivit. ibid. n.54. & 55.

Remittendo pater uſumfructum filio jam acquiſitum proprium diminuit matrimonium. ibid. n.56.

Quia tunc remittit jus quæſitum & non jus quærendi. ibid. n.57.58.

Diſtinctionem an pater remittere poſſit filio uſumfructum ante vel poſt acceptationem ſecutus fuit Gratianus. ibid. n. 59. & 60.

Uſumfructum percipiens filius ſive remiſſum, vivente patre non tenetur communicare fratribus patre mortuo. ibid. n.61. & ſeqq.

Uſufructuarii & emphyteutæ jus eſt certum ac limitatum, quod in agendo egredi non poſſunt. ibid. n. 105.

Debitor cedens bonis habens uſumfructum jus non adjudicatur creditoribus, ſed fructus tantùm. pag. 656. n. 15.

Uſufructuarius poteſt fructus obligare, & in cauſam judicati poſſunt capi ſalvo jure proprietatis cujus obligatio durat ſua vita durante, cujus morte ipſo jure reſolvitur. p.657.n.41.

Uſusfructus eſt in commercio noſtro, & an poſſit vendi, cedi, & hypothecari. p.278.n.5.

Uſufructuarius penſionarius comparatur, & aſſimilatur. ibid. n.4.

Uſusfructus commoditas poteſt obligari & in fraudem creditoris non poteſt extingui, vel remitti. ibid. n.10. & 11.

Sicut Uſusfructus perit ex natura rei per mortem, ita & penſio. p.279.n.15. cum ſeqq.

Uſusfructus hypothecatus non poteſt remitti, vel renuntiari per debitorem in præjudicium creditoris, ibid. n.20. cum ſeqq.

Uſusfructus jus an poſſit vendi, cedi, vel hypothecari, magna eſt diſcordia inter Doctores. ibid. n.25.

Multa jura expenduntur, ut jus uſusfructus cedi, & alienari non poſſit, imò per alienationem factam in extraneum contingat conſolidatio cum proprietate. ibid. n.26.

Opinio Doctorum contraria refertur, tenens quod jus uſusfructus liberè vendi, hypothecari, & alienari poſſit abſque metu conſolidationis. ibid. n. 27.

Quamplurima jura recenſentur ad id. ibid. num. 28. & 29.

Tertia opinio diſtinguens inter alienationem, venditionem, & hypothecam ipſius juris uſusfructus principalis & inter alienationem ſolius commoditatis certior, & verior eſt. p.280 n. 30. cum ſeqq.

Uſusfructus, & juris principalis alienatio vel hypotheca, aut ceſſio non tenet, quia cohæret perſonæ. ibid.

Doctores tenentes hanc diſtinctam opinionem recenſentur. ibid. n.32.

Uſufructu ſimpliciter vendito, vel hypothecato intelligitur de ſola commoditate, quæ permiſſa eſt uſufructuario. ibid. n.33.

Secus ſi uſufructuarius non ſimpliciter, ſed univerſum jus uſusfructus vendat. ibid. n.34.

Et in hoc articulo cavendum eſſe à Caſtillo, annotatur. ibid. n.35.

Uſufructuarius paupertatem, & impotentiam præſtandi fidejuſſionem, an admittatur ad juratoriam cautionem, duæ ſunt adverſæ opiniones. pag. 300. n. 151. 152.

Tertia opinio verior, ut deponantur fructus pro ſecuritate proprietarii, ex quo per æquipollens ſatisfit formæ juris fidejuſſionem appetentis. ibid. & n. 153. cum multis ſeqq.

Uſura.

Uſuræ & redditus cenſus licèt per depoſitum pecuniæ ceſſent, non tamen per bona depoſita. p. 139. n. 13. & 14.

Uſuræ & intereſſe dotis retardatæ habent hypothecam in bonis mariti. p.174. n.91.92. & 93.

Uxoris bona vel alterius qui dotem promiſit ſunt obligata viro pro uxoris dote retardata. ibid. nu. 95. & ſeqq.

Uſus.

Uſus ſepulchri ſeu capellæ cùm ſit quid temporale recipiens onus & præeminentiam, quocumque tempore poteſt vendi. p.595. n.48. & 49.

Uſus ſepulchri hæreditarii ſeu capellæ eſt pretio æſtimabilis & diſtrahi poteſt pro ſolutione creditorum. ibid. n.50.& 51.

Utile.

Ex utili qualitate qui contrahere poterat, & ex inutili contraxit, actum ex utraque geſſit nullum. pag. 490. n.45.

Utilem facultatem eligere nequit ille, qui contraxit ſub facultate ad quam ſe reſtrinxerat poſſeſſor majoratûs. ibid. n.54.

Uxor.

Vide *Mulier*, *Indotatio*.

Uxori pro alimentis debitis pro dote retardata competit hypotheca in bonis mariti. p.174. n.91.

Uxor habens hypothecam pro dote, eam habet pro uxoris & intereſſe dotis retardatæ. ibid. n. 92. 93. & ſeqq.

Uxoris bona vel alterius dotem promittentis viro ſunt obligata pro uſuris dotis retardatæ. ibid n. 95.

Hypotheca pro alimentis dotis retardatæ viro competit aut uxori, quia ſunt uſuræ & acceſſiones dotis quæ ſortis principalis fruuntur privilegio. ibid. n. 96.

Obligationes factæ ab uxore pro marito ſi excedant dimidiam partem dotis ex quo uxor remanet indotata & læſa, annullantur. p.318.n.7.

Obligationes diverſis temporibus factæ per uxorem pro marito, etſi priores non inducant læſionem, omnes ſimul annullari defendit Noguerol. ibidem. num. 8.

Uxor pro marito pluries, & ſucceſſivè ſe obligavit, quæ omnes obligationes ſimul junctæ reddunt uxorem indotatam, priores obligationes intra dimidiam dotis contentæ ſuſtinentur: cæteræ læſionem inducentes reſcinduntur. p. 332. n. 68. 69. 70. 71. 72. & ſeqq.

Uxor contrahendo cum alienigena, & affirmante ſe ſolutam aut viduam adhuc contractus non valet ob præjudicium mariti. p.383.n.110.

Digitized by Google

Ab uxore communiter reputata ſoluta facti contractus ſunt nulli in præjudicium mariti. ibid.

In uxoris præjudicium poteſt poſſeſſor majoratus in vita ſua renunciare majoratui, non obſtante dimidietate fructuum eidem debita. p.433.n.47.

Vir in acqueſtu liberam habet alienandi facultatem uxore renunciante. ibid. n. 48. & 49.

Uxori quarta ob paupertatem aſſignata ex hæreditate viri non aufertur, etiamſi poſtea dives efficiatur. p.588.n.29.30. & 38.

Uxor cui legatum fuit ſi caſtè vivat, an ſemel ablatum legatum recuperet, ſi poſtea caſtè vivat. ibid. num. 36.

Uxor negligens in exigendo dotem ſtantibus bonis liberis non habet regreſſum ad bona majoratus obligata. p.626. n.56. cum ſeqq.

FINIS.

Digitized by Google